CU56453590
895.23 M367 Ungrisch-deutsches u

Digitized by Google

THE LIBRARIES

COLUMBIA UNIVERSITY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

NÉMET-MAGYAR SZÓKÖNYV.

Deutsch-Ungrisches Wörterbuch.

Digitized by Google

Ungrisch-Deutsches und Deutsch-Ungrisches

Lexicon,

oder

Wörterbuch.

Herausgegeben von

Joseph von Márton,

Professor der Ungrischen Sprache und Literatur in der k. k. Universität zu Wien.

Zweyter Band.

Deutsch-Ungrischer Theil.

Diesem Theile sind die Nahmen der Ungrischen und Siebenbürgischen Städte, Marktflecken und Dörfer Deutsch-Ungrisch angehängt.

Zweyte verbesserte und vermehrte Auflage.

Wien,

Gedruckt bey Anton Pichler.

1810.

Digitized by Google

MAGYAR-NÉMET ÉS NÉMET-MAGYAR

LEXICON,

VAGYIS

SZÓKÖNYV.

KÉSZÍTETTE

MÁRTON JÓZSEF,

A' Bétsi Tsáſz. Kir. Univerſzitásban a' Magyar Nyelvnek és Literaturának Profeſzſzora.

MÁSODIK DARAB.

NÉMET-MAGYAR RÉSZ.

Ezen Réſz végén találtatnak a' Magyar- és Erdélyorſzági Városok, Mezővárosok, és Helységek nevei Németűl-Magyarúl.

MÁSODIK MEGJOBBÍTOTT ÉS MEGBŐVÍTETT KIADÁS.

BÉTSBEN,
PICHLER ANTAL BETŰIVEL
1810-ben.

Digitized by Google

Nem is tudom, mikor veſzthettük volna el azt a' just, a' mellyel eleink éltek, hogy idegen nyelvekből felvehessük az ollyan ſzókat mellyekre ſzükségünk van, és hogy azoknak hazafiúságot adhassunk. Ha idővel a' remekelmék az illyenek helyett *nyelvünkből* másokat teremtenek, akkor ezek elmaradhatnak: de a' nyelvtsinosítása, pallérozása és bővítése az erőſzaktételt, és a' nyelv terméſzete ellen koholt roſzſz új ſzókat meg nem ſzenvedi.

2. Két igen Érdemes és a' Német Literaturában jártas Német Tudós által kijegyeztettem a' Lexicon elébbeni kiadásában, az ollyan ſzókat, mellyekkel a' mai Írók nem élnek, és ezeket mint tellyességgel ſzükségteleneket kihagytam.

3. A' Campe új Német Lexiconából sok ollyan ſzókkal bővítettem ezt, mellyek még eddig, nem tsak ebben, de más Német Lexiconokban sem találtattak fel, ámbár jó Német Írók Munkáiban előfordúlnak. (Campe Lexiconáról láss a' Grammatikában a' 76-dik levéloldalon).

4. Az elébbeni kiadásban igen sok ſzónál fordult elő a' *más ſzóra igazítás*, ezt most a' mennyire lehetett kipótoltam; de mindenütt elhagyni nem lehetett; mivel a' Nyelvtanúlókra nézve sok helyen ki vannak téve némelly gyakran előfordúló de hibás orthographiával írt ſzók, mellyekről a' helyesírású hasonſzókra kell a' keresőt igazítni.

5. Az Abétzerendre nézve a' Magyar Réſzben is megtartottam a' Német Betűk rendjét, t. i. a' J az I után következik, és Z az utolsó betű, mint a' Németben, nem pedig a' V.

6. A' Magábanérthető után nem tettem ki ezen kiadásban, hanyadik Ejtegetésre tartozzék, kivévén az ollyan ſzót, melly a' III-dik Ejtegetésre tartozik: minthogy a' többi ſzóknak felette könnyű a' Grammatikában adott Regulák ſzerént, az Ejtegetéseket kitalálni.

Különösen ajánlom azoknak, a' kik ezen Lexiconnak a' Német Nyelv tanúlására veſzik haſznát, hogy a' Grammatikából a' Szóſzármaztatásnak és a' ſzók öſzvetételének reguláit megtanulják. Így sok hijjábavaló ſzókeresgéléstől megmenekeſznek, és a' Lexicon ellen méltatlan panaſzra nem fakadnak.

Ezen könyvnek az ára a' nyomtatás és a' papiros rendkivűlvaló 's hallatlan drágaságához képest most is igen illendő és mérséklett ugyan: mindazáltal, a' ki valamelly Gymnasiumba vagy Oskolába a' Tanúló Ifjúság ſzámára egyſzerre 25 vagy több Nyomtatványt vitet tőlem kéſzpénzen, annak még ezen meghatározott árrán is egy ötödréſzſzel minden nyomtatvány alább adódik. Ugyan ezen feltétel alatt kaphatni nálam a' Német Grammatika és Olvasókönyv Exemplárjait.

Azon Érdemes Hazai Tudósoknak, kik a' magyar Lexicon bővítésére öſzveſzedett környékſzókat küldöttek hoz-

Digitized by Google

zám, Hazafiúi buzgó fáradozásokat háládatos ſzívvel köſzönöm; tapaſztalni fogják, hogy azok közül, mind azokat, mellyek egy illyen Oskolai Lexiconból ki nem maradhatnak, ſzorgalmatosan béraktam. A' *Környékſzók* Grammatikai Magyar Szókönyvbe tartoznak; egy illyent, ha a' Jó Isten éltet, idővel kiadni ſzándékozom. Erre nézve újra kérem Hazánk Érdemes Tudósait, méltóztassanak jó igyekezetemet elősegélleni. Hogy pedig láthassák, mint kelljen a' végre a' béküldendő ſzók értelmét meghatározni és a' velevaló élést előadni; ide nyomtattatom a' kéſzülőben lévő Gr. Magyar Lexicon elejét ſzóról ſzóra a' meddig annak az itt maradott üresség helyt enged.

GRAMMATIKAI MAGYAR SZÓKÖNYV.

mellyben a' Szók jelentései deákúl, németűl és frantziáúl is kitétetnek.

A, magábanhangzó, melly az abétzerendben első betű ſzokott lenni. Ez a' betű a' magyarban kétféleképpen íródik és mondódik ki, úgymint: *a)* vonás nélkűl, így: A, a; és *b)* vonással, így: Á, á. A' vonástalan a' kimondásban igen rövid, és közelít a' vonástalan o kimondásához, a' honnan a' Németek, a' kiknél a' rövid a élesebben hangzik, a' mi *a* betűnk kimondását nehezen tanúlják meg. Rövid a van ezen ſzókban, *fa*, *ma*, *hamar*. A' húzásos *á* kimondása meghúzva és élesen hangzik, mint a' felsőorſzági Németek ſzájában (im Hochdeutſchen) a' kettős aa, vagy az ah, ezekben Paar, Jahr. vagy az egyes hoſzſzú a ezekben, klar, zwar. Illyen *á* fordúl elő ezekben: *kár*, *már*, *vásár*. Régenten a' magyarban is írták a' hoſzſzú á betűt két *aa*-val, kivált a' ſzó elején. Így van nyomtatva Molnár Albert Dictionariumában a' Norimbergai kiadásban (1703), az *Aacz*, *Aag*, *Aagy*; ezek helyett: *Ács*, *Ág*, *Ágy*, 's a' t.

A' rövid a-nak a' kimondásban az o-hoz való közelítése okozza, hogy ezt a' két magábanhangzót még jobb Íróink is gyakran eltserélik egymással, és az a helyett néha o-t írnak, az o helyett pedig a-betűt. P. o. e' helyett: *város*, így írják, kivált az Erdélyiek rendſzerént, *város*, e' helyett: *lábam*, *labom*; e' helyett: *válaſztani*, így: *váloſztani*, (talám: mivel ennek sokſzorozó ígéje az *ogat* ſzármaztatóval, így esik válogatni); e' helyett: ſzármozni, ſzármazni, 's a' t.

A' rövid *a* csak abban az egy esetben ſzokott hoſzſzú *á*-vá változni, midőn valamelly ſzó rajta végződvén, még a' ſzóhoz vagy ejtegető, vagy utoljáró vagy ragaſzték vagy ſzármaztató végezet járúl; p. o. ezekből, *fa*, *ruha*, *tiſzta*, leſz: *fának*, *ruhának*, *tiſztának*; *fák*, *ruhák*, *tiſzták*; *fában*, *ruhában*, *fám*, *ruhám*, *fás*, *ruhás*, 's a' t. de a' *ság* végezet előtt mindenkor megmarad a' rövid a vonás nélkűl, p. o. *tiſztaság*, *drágaság*. Ezek a' ſzók, *munkásság*, *fásság*, nintsenek ezen kivétel ellen; úgymint a' mellyek ezektől ſzármaznak: munkás, fás.

Némelly egytagú törzsök ſzók a' rövid *a e* betűt, a' Jelentő Jelenvalónak Egyes harmadik ſzemélyében ſzeretik á-vá é-vé változtatni, tiſztább hangzás kedvéért. P. o. ezen törzsök ſzókból, ad, hagy, (adni, hagyni), leſz, ád, er gibt, dat, *il donne*; hágy, er läßt, permittit, *il permit*.

A' hoſzſzú vagy húzásos *á* némelly ſzókban elveſzti a' vonását; tudniillik a' ſzónak negyedik Ejtésében, és a' többesben, a' ragaſztékok és a' ſzármaztató végezet előtt; de az utoljárók előtt nem: p. o. *madár*,

madarat, *madarak*; nyár, nyarat, nyarak; *bogár*, *bogarat*, *bogarak*; *madaram*, *madaras*, *bogaras*; *madárban*, *nyárban*, 's a' t. Ezen szókat regula által meghatározni nem lehet; mert p. o. ezekben, *határ*, *vár*, a' vonásos *á* megmarad így; határt, várat.

Á, á. Ez a' betü általmenetelt vagy általváltozást jelentő végezet; de a' mellyet, valamint a' hüzásos *é*-t is; tsak kevés ígék után veſznek fel a' nevek, még pedig tsak azok, a' mellyek két mássalhangzón végződnek, így p. o. bolond, bolondá; tiſzt, tiſztó. A' több nevek, mellyek vagy magábanhangzón vagy egyes mássalhangzón végződnek az *á é* helyett *vá vé* végezetet veſznek fel, úgy azonban, hogy a' *v* mindenkor elváltozik az előtte álló mássalhangzóvá. Az ígék, mellyek a' szókat magok mellé ezen á, é, vá, vé végezettel kivánják, többnyire tsak ezek: tenni, lenni, változni, törni, hagyni; a' midőn a' németben rendszerént így lehet kitenni, zu etwas vagy dazu machen, werden, ſich verwandeln, u. ſ. f Példák ezekre: bolondá tenni, hamuvá lenni, porrá változni, porrá törni, jóvá hagyni.

A', a', a' kihagyóval jegyes *a'*, ezen névszótska helyett áll a' szók előtt *az*; a' hol tehát a' kihagyó, a' z betüt pótolja ki. Ez a' z akkor hagyódik ki a' névszótskából, mikor az mássalhangzón kezdődő szó előtt áll, így: *a' nap*, *a' hegy*, *a' hol*, *a' ki*, *a' honnan*, *a' hol*. A' z kihagyását nemtsak irásunkban jegyezzük meg a' kihagyóval; hanem a' kimondásban is, az által, hogy az azt követő mássalhangzót megkettőztetjük, p. o. ezt, *a' kenyér*, így: *akkenyér*; *a' bor*, így: *abbor*; *a' ki*, így: *akki*; *a' mi*, így: *ammi*: de a' h betü, külömben is igen gyenge hangú lévén, nem könnyen szenvedné meg ezt a' kettőztetést, nem mondjuk p. o. így ki: *fáj ahhátom*, ezt: *fáj a' hátom*; hanem tsak egyes h-val. Így ezeket: *a' hol*, *a' hova*, *a' honnan*, *a' hogy*, a' Magyar így mondja ki: *ahol*, *ahova*, *ahonnan*, *ahogy*; sőt még a' versben is rövid tagnak veſzik versiróink az egyébaránt hoſzſzú *á* betüt a' *h* előtt így: „Itt a' hol a' kikelet ſzüntelen életet oſzt." 's a' t. Hibáson irják hát némellyek ezek ſzerént: abban, abból, arra, akkor, ezt is két h val *ahhoz*, mert ezt így a' jó Magyar soha sem olvassa, hanem tsak így: ahoz, ahozképest; és tsak ebben az egy esetben nem ſzoktuk a' kihagyott z betüt kihagyóval kipótolni, t. i. a' *hoz*, *hez*, utoljáró előtt, ámbár vannak némellyek a' kik így is irják a' hoz, e' hez. A' Magyar névszótska vagy artikulus a' *deákba* nints meg, *németül* így van, der, die, das; *frantziául* így: le, la és a' Magábanhangzó előtt így l'. Ezen mi névszótskánk változhatatlan.

Aba, *mg.* és *ms.* régenten a' fejér poſztót nevezték így, még pedig, a' mint Szabó Dávid a' Kisded Szótárjában ſeljegyzi, a' durvább fejér poſztó neme volt a' mit Aba névvel neveztek. Erdélyben máig is élnek ezen ſzóval, mint mássalérthetővel így: *Aba poſztó*, az az, közönséges fejér poſztó.

Abárl, Abárol, *ts. i. gyök. J. Jel.* Abárlok, abárlaſz, abárl, vagy abárol; *Hat.* Abárlani, az az, 1. a' húst minekutánna felforrott, a' fazékból villával kiſzedni és az apróbb tsontoktól megtiſztogatni. Abárlani a' Tiſza mellyékén 's a' Tiſzán túl ſzokták a' húst, a' hol még a' köznép magyarosan él, 's nem főz külön levest; hanem a' felforrott húst megabárolván, elvagdalja és annak levét elkéſzítvén, abba az elvagdalt húst ismét bele hányja. Túl a' Dunán az abárlás nem annyira esmeretes ſzó, de mégis mondják akkor, mikor vagy diſznó lábat vagy lúd aprólékot főznek, 's a' t. és azt a' felforrás után megtiſztogatják. Egyébaránt ott sokan feltserélik ezen ſzókat: *abárlani*, *abárlás*, *abárló*, ezekkel: *köveſzteni*, *köveſztés*, a' melly a' belső réſzeknek és az akkor töltött hurkáknak felſorralását teſzi. 2. *ábrázolva* mondják, e' helyett: *mohon enni*, haſtig eſſen; *avide et immoderate captare cibos.* — Ezen gyökérſzótól jönek Abarló, Abarlás, Abárlatlan.

A' NÉMET GRAMMATIKÁNAK SUMMAS ELŐADASA.

I. A' Betűkről és azoknak kimondásáról.

§. 1. A' nagy és apró német betűk ezek:

A, a,	B, b,	C, c,	D, d,	E, e,	F, f,	G, g,	H, h,	I, i,	K, k,
a,	b,	c,	d,	e,	f,	g,	h,	i, j,	k,
L, l,	M, m,	N, n,	O, o,	P, p,	Q, q,	R, r,	S, ſ, s,	T, t,	U, u,
l,	m,	n,	o,	p,	q,	r,	ſ, ſz, s,	t,	u,
V, v,	W, w,	X, x,	Y, y,	Z, z.					
f,	v,	x,	y,	tz.					

Kettősök: ch, ck, ſch, ſſ, ß, ſp, ſt, ß, uſch, tſch.
kh, kk, l, ſzſz, ſz, sp, st, ſzt, tz, uts, ts.

Kéthangúak; ä, é, vagy ę; ö, é, e, vagy ę; ü, i, vagy ű.

§. 2. Regulák a' Magábanhangzók kimondásáról.

1) Rövidek a' két Mássalhangzó előtt a' Magábanhangzók; p. o. bitter, keserű; die Stadt, a' város; wetten, fogadni.

2) A' kéthangúak, (ä, ö, ü) ha csak egy mássalhangzó van utánnok, többnyire mindenkor hoſzſzak, p. o. ſchön, (olv. són, v. sén) ſzép; übel, (olv. übel, ibel) roſzſz; Bär, (olv. ber) medve.

3) Ha ezen ä, ö betűket két mássalhangzó követi, akkor többnyire röviden mondatnak ki: p. o. die Bänke, a' padok; die Körbe, (olv. korbe v. kerbe) a' kosarak; die Gänſe, a' ludak. Némellyek mégis megnyújtatnak, p. o. die Städte, (stédte) a' városok, 's a' t.

4) Minden Magábanhangzó hoſzſzú a' h előtt p. o. ſehr, (zér) nagyon; die Gefahr, (gefahr) a' veſzedelem; úgy ſzinte az i betű is az e előtt, p. o. hier, (hír) itt; viel, (fil) sok; Wien, Béts.

5) Hoſzſzak, az ai, äu, ay, ei, eu, ey: ezéket mind illyen formán kell olvasni, äj: p. o. Mäuſe, egerek; ſein, az övé: das Heu, a' ſzéna. Meg kell azonban jegyezni, hogy a' Nemetek ezen kettős magábanhangzókat nem nyújtják meg annyira, mint mi az aj ban az á betűt: valamint a' mi húzásos é betűnk is élesebb a' kimondásban, mint a' német eh, és az ä. Ezeknek, és az ä, ö, ü-nak 's a' ch-nak is a' kimondását legjobb élő ſzóból, vagy pedig Tanító ſzájából megtanúlni.

6) Hoſzſzak a' megkettőzött Magábanhangzók: p. o. das Meer, a' tenger; der Saal, az ebédlőház; das Haar, a' haj.

7) Többnyire az egytagú ſzók mind hoſzſzak: p. o. der Tag, a' nap (dies), das Glas, az üveg, a' pohár; gut, jó; ſtets, (stetſz) mindég.

§. 3. Regulák a' Mássalhangzók kimondásáról.

1) A' C, c, úgy olvastatik mint a' Deákban, az az: az, ä, o, u, előtt k, nak; az, e, i, előtt cz-nek; mert csak a' Deák és a' Frantzia eredetű ſzókban van helye. Már ma többnyire k és z betűket írnak helyette.

2) A' H, h-nak a' Mássalhangzó után a' kimondásban semmi ereje sints: p. o. thun, *olvasd*: tún; die That, *olv.* tát.

3) A' ch-át úgy kell olvasni, mint a' Magyar kh-át; de, hogy mind

a' kettő egyformán halljek, p. o. doch, mégis; gleich, mindjárt; hoch, magas; das Buch, a' könyv: ich habe dich noch nicht geſucht, én tégedet még nem kerestelek. Ebben igen ſzükséges az eleintevaló gyakorlás, hogy *ik*-et *dok*-ot ne mondjunk; mert ez igen hibás kimondas volna, a' magyar ſzáj pedig az efféle erős kimondásra igen hajlandó.

4) A' chs-ſzet úgy kell olvasni, mint a' kſz-ſzet: p. o. das Wachs, a' viaſz; der Ochs, az ökör; der Fuchs, a' róka; ſechs, hat; wachſen, nőni.

5) Az ſch-át, mint a' vastag s-ſet: p. o. ſchon, már; der Schaden, a' kár; der Schatten, az árnyék.

6) Az ſp és ſt kimondásáról ezeket kell megjegyezni:

a. Ezeket a' ſzók elején vastag sp, és st-nek kell olvasni, p. o. der Speck, (spekk) ſzalonna; der Sporn, (sporn) sarkantyú; der Stein, (stájn) kő; Stephan, István.

b. De még a' ſzók közepén és végén is vastag sp és st-nek kell olvasni akkor, ha r betű áll előttök; p. o. Durſten, (dursten) ſzomjúhozni; ausbürſten, (auzbürsten) kikefélni; die Wurſt, a' hurka: zuerſt, legelőször: úgy ſzinte akkor is, ha az ſp és az ſt az öſzvetétel vagy pedig a' ſzóſzármaztatás által esik a' ſzó közepére, p. o. ausſtehen, (*olv* auzstéhen) kiállani; mert ebből van öſzvetéve aus és ſtehen; úgy ebből ſtehen, állani, leſz: geſtanden, (olv. gestanden) állott; ebből; ſprechen, beſzélleni, leſz: Geſpräch, (gesprech) beſzállgetés.

c. Egyébaránt mind a' ſzó közepén mind a' végén ſzp és ſzt-nek kell olvasni az ſp és ſt betűket: p. o. geſtern, (geſztern) tegnap; die Knoſpe, (knoſzpe) bimbó; du biſt, (biſzt) te vagy; wo iſt? (iſzt) hol van?

7) Az ſ-et, a' Magábanhangzók előtt, itt nálunk, z-nek olvassák; p. o. der Sack, a' zseb, zsák; ſehen, látni; ſo, úgy.

8) Az ſc, ſk-át, mint, a' magyar sk-át, jobb azonban a' Németben ſk-át írni, p. o. Skelet, Skeleton.

9) A' v-ut úgy olvasd, mint az f-fet, p. o. voll, tele; der Vater, az atya.

10) A' ʒ-tet, mint a' tz-ét. Erről azt kell megjegyezni, hogy a' Mássalhangzó után magában áll; p. o. die Münze, vert pénz; tanzen, tántzolni; úgy ſzinte ezen kettősök után is aú, ai, ei, ey, eu, p. o. heizen, fűteni; reizen, ingerleni, Kreuz, kereſzt, Kreuzer, krajtzár; a' rövid Magábanhangzó után pedig így ʒ: p. o. puʒen, tiſztítani, ſchwiʒen, izzadni.

Jegyzés. A' ſzók en, et, eſt, végtagjait, az Igékben igen röviden kell kimondani, mintha e se volna az n, t, és ſt előtt: p. o. geben, (*olv.* gebn) adni; du ſageſt, (ſagſt), mondod; geheſt, (gehſt), mégy.

II. A' Helyesírásról.

§. 4. *A' Helyesírásnak közönséges törvényjei.*

1. Kövessük az írásban a' jól és tiſztán beſzéllő Németek kimondását: p. o. ezeket Pulver, ſzerpor; tauſend, ezer; ſchlafen, aludni; Vater, atya, ne írjuk így, a' mint néhol a' köznép mondja; Pulfer, tauſſend, ſchlaffen, Vatter.

2. Vigyázzunk az írásban a' ſzónak ſzármazására: írjuk tehát: Ärmel (*ettől*: Arm, kar) ruha ujja; räuchern, (*ettől*: Rauch, füst) füstölni; bereichern, (*ettől*: reich, gazdag) meggazdagítni; Bäcker, (*ettől*: backen sütni) kenyérsütő, v. pék.

3. Kövessük az írásban a' közönséges és a' legjobb Német írók felvett írás módját.

§. 5. *A' Helyesírásnak különös Reguláji.*

A' tizenhatodik Század közepe tájján lett közönségessé a' Német Nyelvben, hogy nagy betűvel írják:

1. A' beszédet és periodust kezdő szókat; továbbá minden szót a' pont után, a' kérdőjel és felkiáltójel után: de a' két utólsó után tsak akkor, ha ezek a' mondást bérekesztik, 's következésképpen pont helyett is állanak. Továbbá nagy betűvel írnak:

2. Minden *Magábanérthetőt*, és más nemű szót is, valamikor az Magábanérthető helyett áll, p. o. Mann, férjfiú; das Haus, a' ház; das Thier, az állat; das Mein und Dein, az enyim és a' tiéd; das Edle, Große, Schöne einer Handlung, valamelly tselekedetnek nemes, nagy 's szép vólta.

3. A' *Tulajdon Neveket, és effélé Mássalérthetőket*, p. o. Johann, János; Stephan, István; Ludwig, Lajos; Wien, Béts; Ungarn, Magyarország; Wiener; Bétsi; Ungariſch, Magyarországi; die Deutſche Sprachlehre, a' Német Grammatika. Azonban sok Irók nem írják az effélé Mássalérthetőket nagy betűkkel.

4. A' versek sorait is közönségesen nagy betűvel kezdik, ha szinte az elébbeni sornak a' végén nintsen is még értelme a' mondásnak.

5. Azokat a' Névmássait rendszerént mindenek nagy betűvel írják, mellyek a' megszóllításban betsületadó szó helyett vagy titulus gyanánt szolgálnak; illyenek ezek: Sie, az Úr, az Aszszony, Ihnen, az Úrnak, az Aszszonynak, Kigyelmednek 's a' t. Dero, Ihre, az Uré, a' Kigyelmedé 's a' t.

§. 6. A' h, és az i után álló e, úgy szinte a' Magábanhangzó megkettőztetése is a' szótagok megnyújtására szolgálnak: de azért ezen jelek korán sem minden hoszszú szótagnál fordúlnak elő. Láss erről a' Német Gramm tikában bővebben.

§. 7. Az y betűvel az újabb Írók már ma nem igen élnek, sőt némellyek egészszen elhagyták, és helyette mindenütt i betűt írnak. A' nevezetesebb Német Írók az y-t a' görög eredetű szókban minemű: der Styl, die Sylbe, megtartják, úgy szinte az ollyan szókban is, a' mellyekben ez a' betű megkülömböztetésül szolgál, p. o. ebben seyn, lenni; ettől sein, az övé.

§. 8. A' C v. c betű, német eredetű szókban soha se fordúl elő. A' helyett k és z betűt írnák már ma többnyire minden nevezetes Német Írók, főképpen az ollyan szókban, mellyek elvesztvén eredeti deák végezeteket a' Német szók között polgárságot nyertek: P. o. e' helyett Calender, így: Kalender; Clavir, így: Klavir; Centner, így: Zentner, mázsa; Proceß, így: Prozeß, úgy.

§. 9. A' chs, gs, x, és cks annyira hasonlók egymáshoz a' kimondásban, hogy a' szerént nem lehetne ezeket megkülömböztetni; de azért az írásban eltserélni nagy hiba volna.

§. 10. Az f és v között nem lehet a' külömbséget a' kimondásban észre venni. A' v soha se fordúl elő mássalérthető előtt és u, ů előtt. Az is megjegyzést érdemel, hogy az idegen eredetű szókban a' helyett nem w betűt, hanem v-t szoktak írni, így: Vers, vers; die Viſite, látogatás; aktiv, paſſiv, Pulver, 's a' t.

§. 11. Az s, ſ, ß, és ſſ között való külömbséget tudni felette szükséges.

a) Rövid s-szet írnak a' gyökér szók végén, és más szók végezetén is, a' millyen a' s-be kimenő második Ejtés, p. o. das, es, was, ſeines, Goldes, Leibes, 's a' t. Továbbá:

b) Rövid ſ-ſzet írnak a' ſzó közepén is, akkor, mikor ez az ſ a' ſzármaztatásban ezen végſzótagból lett ſe, p. o. ebből weiſe, bölts, leſz: Weisheit, (nem Weiſeheit) böltsesség; böſe, gonosz; Bosheit, gonoszság; Roſe, rózsa; das Röschen, rózsátska.

c) Hoſzszú ſ-ſzé változik a' végső rövid ſ az ejtegetésben, p. o. das Haus, a' ház, des Hauſes, a' háznak; der Beweis, a' megmutatas, des Beweiſes, a' megmutatásnak, 's a' t.

d) Magános hoſzszú ſ-ſzet írnak a' ſzótagnak az elején, p. o. Seele, lélek, ſehen, látni; Perſon, ſzemély; ſprechen, beſzéllni, 's a' t. Megmarad ez az ſ akkor is, mikor az utánna lévő e kihagyodik, a' melly hellyett *apostrophust* teſznek mellé, így: weiſ' und gütig, (weiſe und gütig) bölts és jó; ein aufgeblaſ'ner Menſch, felfúvalkodott ember.

e) Másfél ß-ſzet vagy ſ-ſzet írnak: 1. A' hoſzszú magánhangzó után, p. o. groß, (grósz) nagy; bloß, tsupán tsak; ſüß, édes; Gruß, köſzöntés; grüßen, köſzönteni, köſzönni valakinek; fließen, folyni, ſtießen, taſzítni; Spaß, tréfa. 2. A' rövid magánhangzók után is a' ſzótagok végén, p. o. der Haß, gyülölség; häßlich, rút; er iſt, eſzik: naß, nedves, 's a' t.

f) Két hoſzszú ſſ-ſzet írnak, két vocalis között, p. o. eſſen, enni; beiſſen, harapni; wiſſen, tudni; Waſſer, víz. De az ß sokſzor megmarad két vocalis között is, így: größer, nagyobb, vergrößern, nagyitni, nagyobbitni.

§. 12. Hol kell th, hol pedig tsak magános t betűt írni, azt tsak a' gyakorlásból 's a' figyelmetes olvasás által lehet megtanulni p. o. így das Thal, völgy, nem pedig Tal.

III. A' Nemſzótskákról és a' Magokbanérthetőkről.

§. 13. A' Nemſzótskákat és a' Subſtantivumokat együve foglaljuk, mivel amazoknak a' nélkül is tsak a' Nemeiket ſzükség itt előadni. A' velekvaló élésnek Reguláit a' Grammatikából kell megtanúlni.

§. 14. A' Német Nyelvben két Nemſzótska van. Az egyik *Meghatározó*, ez: der, die, das, *az*, *a'*. A' másik *Határozatlan*, ez: ein, eine, ein, egy, valami, valamelly. A' der és ein hímnemű, a' die és eine az anyanemű, a' das és ein, a' köznemű ſzók eleibe tétetik. Az Ejtegetések a' Grammatikában előadatik.

§. 15. *A' Magokbanérthetők Származásáról.*

Sok Magábanérthető leſz a' Mássalérthetőktől, és az Igék Határozatlan Módjától; amazok Magyarúl *ság*, *ség*-be, ezek pedig *ás*, *és*-be vagy *ú*, *ő*-be végződnek. Ezeket a' Származásnak módjait igen haſznos tudni.

A' Származtatások így esnek meg:

1. A' Mássalérthető után e-t teſzek, és az a, o, u-t elváltoztatom ä, ö, ü-vé; p. o.

warm,	groß,	gut,	breit,	dick.
die Wärme,	die Größe,	die Güte,	die Breite,	die Dicke.
melegség,	nagyság,	jóság,	ſzélesség,	vastagság.

2. A' Mássalérthető után heit, néha keit, járúl; p. o.

krank,	ſchön,	grob,	ſelig.
Die Krankheit,	die Schönheit,	die Grobheit,	die Seligkeit.
betegség,	ſzépség,	gorombaság,	boldogság.

3. Az Ige Határozatlan Módja eleibe das tétetik; p. o.

laufen,	kaufen,	eſſen,	ſchreiben,
das Laufen,	das Kaufen,	das Eſſen,	das Schreiben.
a' futás,	a' vevés,	az evés,	az irás.

4. A' Határozatlan Mód eleibe der tétetik, a' végső n betű r-ré leſzſz, és többnyire az a, o, u is elváltoztatik; p. o.

laufen,	kaufen,	eſſen,	ſchreiben.
der Laufer,	der Käufer,	der Eſſer,	der Schreiber.
a' futó,	a' vevő,	az evő,	az iródeák.

§. 16. *A' Magokbanérthetők Öſzvetételéről.*

Egy réſze a' Német Nyelvnek öſzvetett ſzókból áll; p. o.

der Kopfweh,	der Birnbaum,	das Halstuch.
a' főfájás,	a' körtvélyfa,	a' nyakravaló.

Az illyen Magokbanérthetőkről meg kell jegyezni, hogy mindenkor az utolsó ſzónak Nemſzótskáját, és Ejtegetését tartják meg, az első ſzó nem változik; p. o. der Hals, nyak, das Tuch, keſzkenő, leſz belőlök, das Halstuch, (nem pedig der Halstuch), Gen. des Halstuches, Dat. dem Halstuche, 's a' t.

§. 17. *A' Magokbanérthetők Ejtegetéseiről.*

A' Substantivumoknak négy Ejtegetések van:

a. Az Első Ejtegetésre tartoznak mind azok a' Hímnemű és köznemű ſzók, mellyek el, en, er be végződnek, p. o. der Vogel, der Regen, der Vater. Ezek az Egyes 2-dik Ejtésében egy s betűt veſznek fel; a' Többes 3-dik Ejtésében n betűt, kivévén, a' mellyek már a' nélkül is en-nen végződnek. — A' Többesben az a, o, u többnyire elváltoznak ä, ö, ü-vé.

b. A' Második Ejtegetésre tartoznak minden egytagú hímnemű és köznemű ſzók, p. o. der Stock, der Fuß, das Dorf. Továbbá a' ling, niß végezetű ſzók, mint Frühling, Bündniß; és a' mellyek így kezdődnek Ge- p. o. Geſell, 's a' t. Ezek az Egyes 2-dik Ejtésben es tagot, a' 3-dik Ejtésben egy e-betűt veſznek fel: A' Többes kétféle; mert a' hímnemű ſzók minden Ejtésben egy e betűt veſznek fel a' 3-dik Ejtésen kivül, a' melly minden Ejtegetésben en v. n betűn végződik; a' köznemű ſzók pedig er tagot. A' fellyebb említett vokálisokat ezek is elváltoztatják, p. o. die Füße; die Stöcke; die Dörfer, 's a' t.

c. A' Harmadik Ejtegetésre tartoznak mind azok a' hímnemű és köznemű ſzók, mellyek az előadott Regulák ſzerént, sem az első, sem a' második Ejtegetésre nem tartozhatnak. Ezek minden Ejtéseikben en tagot veſznek fel, és csak egynehány ſzó van ollyan, a' melly az Egyes 2-dik Ejtésben ens tagot veſz fel, mint ez p. o. der Glaube, a' hit, des Glaubens, a' hitnek, 's a' t. Azomban mégis legnehezebb az ide tartozó ſzókat megesmerni, annyival inkább, mivel ide, a' regula ellen, sok egytagú ſzók is tartoznak, mint p. o. der Mensch, der Graf 's a' t. Erre nézve a' Lexiconban mindenütt ki van téve a' III-dik Ejtegetésre tartozó ſzó után Római ſzámmal az Ejtegetés ſzáma. A' többi Ejtegetésekre tartozó ſzóknál a' ſzó Ejtegetése ſzámát kitenni tellyességgel ſzükségtelen, sőt káros is lett volna a' Tanúlókra nézve.

d. A' Negyedik Ejtegetésre tartoznak minden anyanemű ſzók. Ezek az Egyesben egy általjában nem változnak; a' Többesben pedig az e, el, er-en végződők egy n betűt a' többek en tagot veſznek fel minden Ejtésben.

Jegyzés. Vagynak Rendetlen Ejtegetésű ſzók is, az az: ollyanok mellyek az Egyesben más és a' Többesben ismét más Ejtegetés ſzerént ejtegetődnek. Ezeknek Laistromok a' Német Grammatikában a' 20-dik

levél oldalon megtaláltatik. A' Lexiconban az illyen ſzók Többese mindenütt ki van téve.

IV. A' Névmássairól v. Pronomenekről.

§. 18. A' Névmássai a' Német Nyelvben ötfélék, ú. m.

1. *Személlyesek*, p. o. ich, én, du, te, er, ſie, ő. es, az. Sie, az Úr, az Aſzſzony, Kigyelmed; Jemand, valaki; niemand, senki; jedermann, minden ember; ſich, magának, magát, magoknak, magokat.

2. *Birástjelentők*, p. o. mein, meine, mein; az enyim; dein, deine, dein, a' tiéd; ſein, ſeine, ſein, és ihr, ihre, ihr, az övé; unſer, unſere, unſer, a' miénk; euer, euere, euer, a' tiétek; ihr, ihre, ihr, az övék.

3. *Meghatározók, és Mutatók*: p. o. der, die, das, ez, ez az, ez a'; az az, az a'; dieſer, dieſe, dieſes, ez, ez az, ez a'; jener, jene, jenes, az a', az az, az; derſelbe, dieſelbe, daſſelbe, ugyan az; derjenige, diejenige, dasjenige, az az, az a', wer, a' ki.

4. *Kerdők*; p. o. wer? ki? kitsoda; welcher, welche, welches? melyik? was? mi? was für einer? was für eine? was für eines? mitsoda? mitsodás?

V. Az Elölutoljárókról v. Praepositiókról.

§. 19. a. Második Ejtést kivánó Praepositiók ezek:
anſtatt, ſtatt, helyett; dieſſeits, -n innen; jenſeits, -n túl; innerhalb, -n belől; während, alatt, ideje alatt; wegen, miatt.

b. Harmadik Ejtést kivánnak ezek:
aus, -ból, ből; auſſer, -n kivül; bey, -nál, nél; entgegen, ellenébe, ellene; mit, -al, -el, -val, -vel; által; nach, után; múlva; ſzerént; hoz; ba, be. nächſt, mellett, után; nebſt, -val együtt, -vel együtt; ſeit, -tól fogva, -től fogva; ólta; von, -tól, től; ról, ről; ból, ből; zu, -hoz, -hez; on, en; ban, ben; zuwider, ellen.

c. *Negyedik Ejtést kivánó Elölutoljárók*:
durch, -n által, -n kereſztül; für, -ért; -nak, nek; gegen, ellen; felé; erânt, hoz, hez; ra, re, mellett; ohne, nélkül; um, ért; -on; -körül; -kor; wider, ellen.

d. *Ollyan Elölutoljárók, mellyek egy értelemben Dativust, más értelemben Accusativust kivánnak magok után.*

a) Erre a' kérdésre: *hol?* 3-dik Ejtést v. Dativust kivánnak.
an, -n, an, en, on; ban, -ben; nál, nél: ról, ről; auf, -n, an, en, on; ban, ben, -ra, re; hinter, megett; in, -ban, -ben; alatt. neben, mellett; über, felett; -n túl; unter, alatt; vor, előtt; zwiſchen, között;

b) Erre a' kérdésre: *hova?* 4-dik Ejtést v. Accusativust kivánnak.
an. -hoz, -hez: ra, re; auf, -ra, -re; -ba, -be. hinter, megé; in, ba, be; neben, melle; über, on kereſztül, v. által. unter, alá; vor, eleibe; zwiſchen, közé, közibe;

Jegyzés. Vannak egynehány öſzvetett Elölutoljárók is, mellyek a' ſzókat magok közé veſzik, ú. m.
von—an, tól fogva, től fogva; von—auf, tól fogva, től fogva; von—her, tól fogva, től fogva; um—herum, körül; um—willen, (Genit. kiván) ért;

VI. A' Számokról.

§. 20. A' Számok, mellyek a' dolognak mennyiségét határozzák meg, ötfélék, ú. m. 1. Sarkalatosak. 2. Rendelők. 3. Sokſzorozók. 4. Oſztók, és 5. Meghatározók.

1. *Sarkalatos Számok.*

Ezekkel számlálunk és felelünk ezen kérdésre *hány? hányan? v. mennyien?* wie viel? wie viele? p. o. ſechſe, hatan, 's a't.

1. eins, egy. 2. zwey, kettő. 3. drey, három. 4. vier, négy. 5. fünf, öt. 6. ſechs, hat. 7. ſieben, hét. 8. acht, nyoltz. 9. neun, kilentz. 10. zehen, (tzén) tíz. 11. eilf, (elf) tizenegy. 12. zwölf, tizenkettő. 13. dreyzehen, tizenhárom. 14. vierzehen, tizennégy. 15. fünfzehen, (fuftzen) tizenöt. 16. ſechzehen, tizenhat. 17. ſiebenzehen, tizenhét. 18. achtzehen, tizennyoltz. 19. neunzehen, tizenkilentz. 20. zwanzig, húſz. 21. ein und zwanzig, huſzonegy. 22. zwey und zwanzig, huſzonkettő. 29. neun und zwanzig, huſzonkilentz. 30. dreyßig, harmintz. 40. vierzig, negyven. 50. fünfzig, (fuftzig) ötven. 60 ſechzig, hatvan. 70. ſiebenzig, hetven. 80. achtzig, nyoltzvan. 90. neunzig, kilentzven. 100. hundert, száz. 1000. tauſend, ezer. 1000,000. eine Million, egy millió.

2. *Rendelő Számok.*

Ezek a' *Sarkalatosaktól* ſzármaznak te v. ſte végezettel, kivévén ezt; der erſte, az elsö. Ezekkel erre a' kérdésre felelünk, der wievielſte? hanyadik?

der erſte, az elsö. der zweyte, a' második. der dritte, a' harmadik. der vierte, a' negyedik. der zehnte, a' tizedik. der zwanzigſte, a' huſzadik. der dreyßigſte, harmintzadik. der hunderteſte, századik.

Határozók a' Rendelő Számoktól.

erſtens, elöſzör. zweytens, másodſzor. drittens, harmadſzor. viertens, negyedſzer. ſechſtens, hatodſzor. zehntens, tizedſzer. eilftens, tizenegyedſzer. zwölftens, tizenkettödſzör.

3. *Sokſzorozó Számok.*

Ezek, vagy illyen végezettel formálódnak a' Sarkalatosoktól erley; a' melly végezet a' dolgokat nemekre és tulajdonságokra nézve sokſzorozza, mint ez a' magyar végezet *féle*. Ezek az erley-ban végzödö ſzámok változhatatlan Adjectivumok, mellyekkel ezen kérdésre felelünk, wie vielerley? hányféle?

einerley; egyféle. zweyerley, kétféle: dreyerley, háromféle: zwölferley, tizenkétféle. hunderterley, százféle. vielerley, sokféle.

vagy ezen végezettel fach; a' melly a' dolgot ſzámára nézve sokſzorozza, mint ez a' magyar végezet *-ſzoros, -ſzeres, ſzörös*. Ezek a' fach végezetü Számok mind Adjectivumok, és éppen úgy változnak mint más Adjectivumok. — Ezekkel erre a' kérdésre felelünk; wie vielfach? hányſzoros, és hányſzorosan? Ezek egyſzersmind Adverbiumok is.

einfach, egyſzeres, *adv.* egyſzeresen. zweyfach, kétſzeres, *adv.* kétſzeresen. dreyfach, háromſzoros, *adv.* háromſzorosan.

Határozók a' Sokſzorozó Számoktól.

auf zweyerley Art, kétféleképpen. auf dreyerley Art, háromféleképpen. auf fünferley Art, ötféleképpen. auf vielerley Art, sokféleképpen.

4. *Oſztó Számok.*

Ezekkel ezen kérdésre felelünk: hányával? zu wie viel?

einzeln, egyenként; zu vieren, négyével. zwey und zwey, od. paarweiſe, párjával; zu hunderten, százával, százanként, 's a't.

Ezek mind Határozók és nem változhatnak.

5. *Meghatározó Számok.*

Ezek a' Sarkalatosoktól ezen végezettel formáltatnak mahl, *ſzor, ſzer, ſzör*, és Adverbiumok; hanem ig végezettel Adjectivumot lehet belölök formálni.

a. Adverbiumok ezen kérdésre wie vielmahl? *hányszor.*

einmahl, egyszer; zweymahl, kétszer; dreymahl, háromszor; viermahl, négyszer; zehnmahl, tízszer. dreyßigmahl, harmintzszor. hundertmahl, százszor. vielmahl, sokszor.

b. Adjectivumok ezekből, ig *végezettel.*

einmahlig, egyszeri; zweymahlig, kétszeri; viermahlig, négyszeri, oftmahlig, gyakori.

VII. A' Mássalérthetőkről, v. Adjectivumokról.

§. 21. A' Mássalérthetőkről, mellyek a' Substantivumoknak tulajdonságait és csmérteiő jeleit fejezik ki, ezeket kell tudni:

1. Hogy származnak más szóktól és mitsoda tulajdonságot jelentenek végezeteik.

2. Hogy Ejtegetődnek.

3. Az Összehasonlításban (Comparatio-ban) hogy változnak.

1. Az Adjectivumok Származásáról.

A' Mássalérthetők vagy eredeti *gyöker-szók*, minémüek, klein, kitsiny; groß, nagy; ſtarf, erős; gut, jó; alt, régi, öreg, vén; jung, ifjú; hart, kemény; weich, puha, lágy; dick, vastag, 's a' t; vagy bizonyos végzetek segitségével más szoktól formáltatnak, mint ezek: fühlbar, érezhető; ſichtbar, látható; ſchmerzhaft, fájdalmas; lebhaft, eleven, virgontz; menſchlich, emberi; göttlich, isténi; máchtig, hatalmas; prächtig, pompás, derék; kindiſch, gyermekes; weibiſch, aszszonyos: vagy végre összvetett szók, minémüek, ſinnreich; igen elmés; grundfalſch, éppen nem igaz; leichtgläubig, könnyen hivő, 's a' t. Ezt bővebben és világosan előadja a' Német Grammatika a' VIII-dik Részben, a' 39 oldalon.

2. A' Mássalérthetők Ejtegetéséről.

22. Kétféle módon szokták a' Németek is a' Mássalérthetőt a' Magábanérthetővel összvetenni; t. i ennek vagy eleibe, vagy utánna. Mikor utánna áll, mint itt: az idő *szép*; akkor a' Mássalérthető nem változik, vagy nem ejtegetődik, akár az Egyesben legyen magyarúl, akár a' Többesben: p. o. ez a' könyv drága, dieſes Buch iſt theuer; a' könyvek drágák, die Bücher ſind theuer.

Mikor pedig előtte áll a' Mássalérthető a' Magábanérthetőnek, p.o. így: *szép* idő; akkor a' Mássalérthetők Ejtegetése kettő.

I. Az első Ejtegetésről.

§. 23. Az első Ejtegetés az, mikor a' Mássalérthető előtt, vagy Nemszótska áll, vagy Névmássa. Az Ejtegetes ebből áll: Minden Ejtés en be megy ki, mind az Egyesben, mind a' Többesben; kivévén az első Ejtést az Egyesben, mert ez kétféle; ú. m.

1-ször: Mind a' *három Nemben* e be megy ki az első Ejtés akkor, ha Határozó Nemszótska, vagy ezen Névmássai előzik meg; der, dieſer, jener, welcher, vagy ezek: mancher, jener, p. o. így:
der gute—, jener hohe—, die gute—, die hohe—, das gute—, jenes hohe—,

2-szor: A' *Himnemben* er-be, az *Anyanemben* e-be, a' *Köznemben* es-be megy ki az első Ejtés akkor, ha vagy Határozatlan Nemszótska, vagy ezek a' Névmássai állanak előtte, mein, dein, ſein, ihr, unſer, euer, ihr, és ez: kein. P. o. így:
ein guter—, mein grüner—, eine gute—, deine grüne—, ein gutes—, kein grünes—,

II. A' második Ejtegetésről.

§. 24. A' *második Ejtegetés* az, mikor a' Mássalérthető tsak magában áll a' Magábanérthető előtt, az az, nints előtte sem Nemſzótska, sem Névmássa. P. o. így: *hideg víz*, kaltes Waſſer. Ekkor a' Mássalérthető a' Határozó Nemſzótska ſzerént ejtegetődik.

III. A' Mássalérthetők Egybehasonlításáról.

§. 25. Az Egybehasonlításnak három Gráditsai vannak: *Első Grádits*, (Poſitivus) minden Mássalérthető magában; p. o. groß, nagy; ſchwarz, fekete; dick, vastag, tief, mély.

A' *Második Grádits*, v. *Középgrádits*, (Comparativus) az elsőből leſz, úgy ha utánna teſzek er-ret, és az a, o, u betűket kettősökké változtatom, így: gröſſer, ſchwärzer, dicker.

A' *Harmadik Grádits* is (Superlativus) az elsőből leſz. Ez a' Grádits kétféle: *Első*, a' mellyet a' Mássalérthető eleibe ſzoktak tenni, de néha utánna is. Ezt így formálom; az első Gráditshoz, te, v. ſte, eſte-t ragaſztok, az a, o, u-t elváltoztatom, és a' Meghatározó Nemſzótskát eleibe teſzem. P. o. legjobb ember, der beſte Menſch; legjobb ténta, die beſte Dinte; Másodikféle *harmadik Grádits* az, a' mellyet a' Mássalérthetőnek tsak utánna ſzoktak tenni, és ezzel élnek a' Németek Határozva is, (Adverbialiter). Ezt így formáljuk. A' ſzó eleibe ezt teſzſzük am, a' végére pedig ezt ten, ſten, eſten, p. o. am gröſten, legnagyobb; am dickſten, legvastagabb, legvastagabban; am ſchwärzeſten, legfeketébb, legfeketébben.

VIII. A' Határozókról, v. Adverbiumokról.

§. 26. A' Magyar nyelvben az Adverbiumoknak egy réſze, *-l*, *ul*, *ül*; vagy, *-n*, *an*, *en*, *on* végezettel formáltatik az Adjectivumoktól, mint *jól*, *roſzſzúl*; *drágán*, *ſzépén*, *nagyon*, ezektől: *jó*, *roſzſz*, *drága*, *ſzép*, *nagy*: de a' Német nyelvben nem így van a' dolog. Ebben minden *független Adjectivum* egyſzersmind *Adverbium* is, p. o. gut, jó, és jól; ſchlecht, roſzſz, és roſzſzúl; theuer, drága, és drágán; ſchön ſzép, és ſzépen; kivévén ezt groß, nagy; ſehr, nagyon. Ezen regula az Adjectivumok 3-dik Gráditsára általjában nem tartozhatik, mivel az nem független Adjectivum, mikor Articulus áll előtte. Ott tehát mindenkor az am-mal öſzvetett 3-dik Gráditsot kell Határozónak venni; am beſten, legjobban, 's a' t.

IX. Az Ígékről, v. Verbumokról.

§. 27. Az Ígék ötfélék, úgymint: 1. *Segítő*. 2. *Tselekő*. 3. *Szenvedő*. 4. *Viſzſzáló*, és 5. *Közép Ígék*. Ezek közül, a' *Segítő Ígék* Hajtogatása különbözik a' többféle Ígék rendſzerént való Hajtogatásától.

I. A' Segítő Ígékről. (De Verbis Auxiliaribus).

§. 28. *Segítő Ige* a' Német Nyelvben tulajdonképpen tsak három van; úgymint ezek: ich habe; ich bin; ich werde. Segítő Ígéknek neveztetnek, mivel ezek segítik minden más Ígéknek bizonyos *Időit* formálni, és ezek nélkül tellyességgel nem lehetne más Ígéket *Hajtogatni*.

A' Segítő Ígék közé ſzokták az alább következő hét Ígéket is ſzámlálni, ámbár nem helyesen; mert ezek nem segítik az Ígék *Időit* formálni, és hajtogatni, hanem tsak azoknak jelentéseiket változtatják vagy mérséklik, a' magok jelentéseikkel, és tétethetnek akármelly Ígéhez. Ezek azok:

1. ich will, én akarok. 2. ich ſoll, kell nekem. 3. ich muß, tartozom,

kell. 4. ich kann, -hatok, -hetek. 5. ich darf, lehet nekem, szabad. 6. ich mag, tetszik nekem. 7. ich lasse, -tatok, -tetek, -hagyok megesni valamit.

Nevezzük ezeket, hogy a' valóságos Segítő Igéktől meg külömböztessük, *Pótló Igéknek.*

II. A' Tselekvő Igékről.

§. 29. Tselekvő Igéknek nevezzük azokat, a' mellyek más Személyre vagy dologra is kiható tselekedetet jelentenek; mint p. o. ich frage, én kérdezek, *az az*: *valakit*, ich bringe, én hozok, *az az*: *valamit*, 's a' t. Ezekről elég azt itt megjegyeznünk, hogy az *Egészenmúlt* és *Régenmúlt* Időkben mindenkor az ich habe Segítő Igével tétetnek öszve 's azzal hajtogatódnak.

§. 30. A' Tselekvő és Közép Igéknek tsak a' *Jelenvaló* és *Aligmúlt* Idői hajtogatódhatnak magokban a' Segítő Igék segíttsége nélkül. — Ezen két Időkben minden Személynek van bizonyos végezete, melly a' hajtogatásban a' *Gyökérszóhoz* járul. — A' Gyökérszót az Igében úgy találom ki, hogy a' Határozatlan Módjától az Igének az en végezetet elvetem, és a' mi ott marad az Gyökér szó, mellyhez a' hajtogatásbeli végezeteit a' Személynek a' hajtogatásban hozzá adom. P. o. ezekben: schicken, küldeni; weinen, sirni; sagen, mondani, Gyökérszók: schick, wein, sag.

§. 31. Vannak azonban mintegy 190 egyes Igék, mellyek az *Aligmultjaikat* nem az itt alább előadott mód szerént formálják; és a' *Múltrészesülőjöket* sem a' Gyökérszótól 's nem is -ett végezettel származtatják, mint a' közönséges Igék. Ezeket Rendetlen Igéknek nevezzük, és a' Lexicon végén, a' szokásban levőket előadjuk.

§. 32. A' *Rendtartó Igék* legfőbb megesmertető jele az, hogy a' Jelentő Módban az *Aligmultjokat* -te vagy -ete végezettel formálják a' Gyökérszótól, a' *Multrészesülőjöket* pedig -t, v. -et végezettel, eleibe tévén a' Gyökérszónak ezt ge; p. o. Ebből, sagen, az *Aligmúlt* lesz: ich sagte, mondék; a' *Multrészesülő* gesagt, mondott. Ezen Multrészesülő járúl a' Hajtogatásban a' Segítő Igékhez és úgy lesznek az Egészenmúlt és Régenmúlt Idők.

III. A' Szenvedő Igékről.

§. 33. Ezek az Igék a' Tselekvő Igékből lesznek így, hogy ennek a' *Multrészesülője* eleibe ezt a' Segítő Igét teszem: ich werde, és tsak ezt hajtogatom előtte minden *Időben.* A' ki tehát az ich werde Segítő Igét megtanulja, az tud minden Szenvedő Igét is hajtogatni.

IV. A' Viszszáló Igékről.

§. 34. Ezek az Igék a' Személlyes Névmássa 4-dik Ejtését mich, dich, sich, uns, euch, sich, mindenkor magok után kívánják, de magyarúl nem. P. o. ich freue mich, örülök, du freuest dich, örülsz, er freuet sich, ő örül; wir freuen uns, örülünk, ihr freuet euch, örültök, sie freuen sich, örülnek. A' Hajtogatások éppen úgy van, mint más Tselekvő Igéké, kivévén azt, hogy a' mich, dich, sich 's a' t. mindenkor azon Ige után tétetik, melly a' hajtogatás közben változik; p. o. Ich habe mich gefreuet, örültem, du hast dich gefreuet, örültél. Ich werde mich freuen, örülni fogok; du wirst dich freuen, örülni fogsz; er od. sie wird sich freuen, örülni fog, 's a' t. Freue dich, örülj; freuet euch, örüljetek, 's a' t.

V. A' Közép Igékről.

§. 35. Az ollyan Igéket nevezzük *Közép Igéknek*, a' mellyeknek

nintsen 's nem is lehet Szenvedő Formájok, mivel a' Személy vagy a' dolog, a' mellyről az illyen Ige mondódik, maga a' tselekvő és a' szenvedő is egyszersmind. Illyenek: ſtehen, állani, eilen, sietni, ſchlafen, aludni, 's a' t. Ezek a' Közép Igék kétfélék, ú. m.

1. *Nyugvástjelentő Közép Igék*, mellyek inkább nyugvást, mint mozgást jelentenek; mint ſchlafen, aludni; ruhen, nyúgodni; antworten, felelni, 's a' t. Ezek éppen úgy hajtogatódnak, mint a' Tselekvő Igék, az ich habe Segítő Igével.

2. *Mozgástjelentő Közép Igék* azok, mellyek inkább mozgást és valamelly változást jelentenek, mint nyugvást. Ezekről a' Jegyzés ez, hogy az Öſzvetett Időkben, az ich habe helyett ich bin-nel hajtogatódnak, p. o. gehen, menni, ich bin gegangen, mentem; ich war gegangen, mentem vala; ich ſey gegangen, mentem légyen, 's a' t. Ez a' két Ige, bleiben, maradni, és ſtehen, állani, kivétetik; mert *Nyugvó Közép Ige* ugyan mindenik, mégis a' Mozgók ſzerént ich bin-nel hajtogatódik: ich bin geblieben, maradtam; du biſt geblieben, maradtál. Ich bin geſtanden, állottam, 's a' t.

X. Az Igeſzótskákkal Öſzvetett Igékről.

§. 36. Ide számláljuk azokat az Igéket, a' mellyek az ide alább előszámlált *Igeſzótskákkal* vannak öszvetéve. Az illyen Igeſzótskák kétfélék, ú. m. az Igéktől *Elnemválók*, és *Elválók*.

I. Az Elnemváló Igeſzótskák ezek:

be-	er-	miß-	über-	wider- ellen.
emp-	ge-	ver-	unter-	zer- széllyel.
ent-	hinter-	voll-	ur-	

A' melly Ige előtt illyen Igeſzótska áll, az a' *Multréſzesülőben* nem veſz maga eleibe ge tagot, akár Rendtartó legyen az Ige, akár Rendetlen, P. o.

Határozatlan Mód.	*Multréſzesülő.*	*Jelentő Egéſzszenmúlt.*
überſetzen, fordítni;	überſetzt, fordított;	überſetzt, fordítottam.
vergeſſen, elfelejteni;	vergeſſen, elfelejtett;	vergeſſen, elfelejtettem.
erkennen, megesmerni;	erkannt, megesmert;	erkannt, megesmertem.

II. A' nevezetesebb Elválo Igeſzótskák ezek:

ab, le, el. an, meg, el. auf, fel. aus, ki. durch, által. ein, bé. fort, el. herum, körül. hin, oda. hinein, be, belé. hinunter, le. mit, val, vel. nach, utánna. nieder, le. über, által. um, meg. weg, el. wieder, ismét. zurück, viſzſza. zuſammen, öſzve.

I. Jegyzés. Ezek a' ſzótskák akkor válnak el az Igéjektől, mikor a' *Jelentő-* vagy az *Aligmult-Időben*, vagy pedig a' *Parantsoló Módban* vannak. P. o. weggehen, elmenni; innen: ich gehe weg, elmegyek; ich ging weg, elmenék; geh weg, menj el. Az illyen elvált *Igeſzótskák* legutól állanak a' mondásban: azért a' Tanúló tegye eleibe azt az Igének, 's úgy keresse a' Szókönyvben a' jelentést. P. o. Der Fang der Häringe bringt einigen Nationen, die ſich damit abgeben, viele Millionen ein, itt keresni kell az einbringen ſzót.

II. Jegyzés. Az illyen öſzvetett ſzók, a' ge tagot a' *Multréſzesülőben* közbűl veſzik. P. o. abſchreiben, abgeſchreiben; angreifen, angegriffen; weggehen, weggegangen, 's a' t.

A' Tsonka Igékről.

§. 37. Tsonka Igéknek nevezhetjük azokat, a' mellyeknek Első és Második ſzemélyek egy időben sints, tsak harmadik, ezzel az első Ej-

téssel es, p. o. es regnet, esik az esső: es hat geregnet, esett az esső; es wird regnen, esni fog az esső, 's a' t. — E' szerént mennek, es schneyet, esik a' hó; es hagelt, jég esik; es donnert, menydörög; es blitzt, villamlik; es gibt, van, ée.

XI. Az Egybefoglalókról.

§. 38. Az ollyan Határozó nemű Szótskák, mellyekkel a' Beszédet vagy Mondást, világosságnak okáért, vagy öszvefoglaljuk, vagy különválasztjuk, egy szóval *Egybefoglalóknak* neveztetnek. Ezek sokfélék, ú. m.

1. Öszvekötők, mint ezek: und, és; auch, is; so wohl — als auch, mind — mind; nicht allein, — sondern auch, nemtsak — hanem.

2. Különválasztók: oder; vagy; entweder, — oder; vagy — vagy: weder, — noch, sem, — sem.

3. Feltévők: wenn, ha; wofern, in sofern, a' mennyiben; sonst, különben.

4. Ellenvetők: aber, de; allein, de, hanem; sondern, hanem; doch, dennoch, mégis, mindazáltal; hingegen, ellenben, je — je, mennél, — annál; je, desto, mennél, — annál

5. Megengedők: obgleich, obschon, obwohl, jóllehet; wenn gleich, wenn auch, noha, ámbár, zwar, ugyan; doch, mégis.

6. Ok-adók: weil, mivel; denn, mert; darum, azért; daher, a' honnan; mithin, folglich, ésigy, következésképpen; also, tehát; damit, hogy; damit nicht, nehogy; sonst, különben.

7. Kizárók: weder — noch, sem — sem; nicht, nem; niemahls, nie, soha sem.

8. Következtetők: nachdem, minekutánna; indem, azonban; indessen, azonközben; während daß, azonban hogy; bis, míg; so bald, so bald als, mihelyt.

9. Kihozók: daher, azért; deßwegen, azért; annzkokáért; weßwegen, minekokáért; mithin, tehát.

10. Világositók: als, mint; nähmlich, tudniillik; gleichsam, mintegy; ja, sőt.

11. Kérdezők; ob? e', valyon e'? und wenn? hát ha? 's a' t.

XII. Az Öszvetett Szókról.

§. 39. A' Német Nyelv igen bő szavú és gazdag nyelv, bővölködik mindenféle nemű kifejezésekkel, sőt még a' *tudománybéli mesterszókat* is, a' Német Tudósok már nagy részént szerentsésen kitsinálták. Hogy ezt a' Nyelvet ollyan könnyen lehet szókkal szaporitni és alkalmaztatni; azt részszerént a' Szószármaztatás sokféle voltának, részszerént a' szók öszvetétele szokásban lévő könnyű módjának *) tulajdonithatni. A' ki

*) Ezen szép tulajdonságokkal ugyan a' mi Magyar Nyelvünk is bír, és ennél fogva reménylhetni, hogy valaha még ez is eljuthat erre a' tökélletességre; tsak egyszer a' Hazai Nyelv tanitása és tanúlasa közönséges, nem pedig rendkivűlvaló Tudománynak tartassék; tsak egyszer már valami a' Haza Nagyjait általjában arra birhatná, hogy Magyarúl tanulnának, beszéllnének és olvasnának, hogy a' Nyelvnek pártfogóivá lennének! tsak hogy az olvasás kedvellése közönségesebb lenne: de most még, a' midőn Nemzetünk között az Olvasók száma alig megy annyira, mint a' mennyit a' szélesen elterjedett Német Nemzetek között a' Könyvirók száma tesz; arról álmadozni

tehát a' Német Nyelvet tanúlja; szükség hogy ezen két tulajdonságával a' nyelvnek szorosan megesmerkedjék, hogy ne kénteleníttessék, minden új szónak előfordúlásakor Lexiconhoz kapni, annyival inkább, mivel ollyan Lexicon, a' mellyben minden új szót feltalálhatna, éppen nints.

Jegyzés. A' legújabb Lexicon a' Német Nyelvre ez: Wörterbuch der Deutschen Sprache. Veranstaltet und herausgegeben von J. H. Campe. V. Bände in 4to. Braunschweig 1808—1810. Az ára itt Bétsben ezüst v. arany pénzben 50 forint, melly most Bankóizédulában 425 forintot tesz. Campe öszveszveszedte azokat a' szókat, mellyek az Adelung Lexiconában, vagy azért hogy öszvetett szók, vagy azért, hogy új szók, nem találtatnak; a' honnan abban mintegy 40 ezer szóval több van mint az Adelungéban. — Én ezt olvasván az erről előre kijött Tudósításban igen megijedtem; mivel feltettem volt magamban, hogy a' Német-Magyar Lexiconom új kiadását a' szerént bővítem meg. Megis bővítettem azt; de tsak a' szükséges szókkal. Azt mondja *Campe* ezen Lexiconának Elöljáró Beszédjében, hogy minden esztendőben jönek a' Német könyvek által legalább két ezer új német szók forgásba. — Az okosság is azt javasolja tehát, hogy az öszvetett szók özönéből tsak szemelve kell kiszedni a' szükségeseket. — De, hogy magok is ítéletet tehessenek a' Nyelvtanúlók a' Campe munkájáról, melly száma nélkül való abban a' szükségtelen szó: ímé kiírom ide a' 2-dik Darabból a' 160-dik levéloldalnak tsak a' fele részén találtató ollyan új szók számát, mellyek semmi más Német Lexiconban nintsenek: Freiheitsdurst, Freiheitseifer, Freiheitsfarbe, Freiheitsfeind, Freiheitsfieber, Freiheitsfreund, Freyheitsgefühl, Freiheitsgeist, Freiheitsgenuß, Freiheitsgesang, Freiheitsgöttinn, Freiheitsgrundsatz, Freiheitshaß, Freiheitsheld, Freiheitshut, Freiheitsjubel, Freiheitskampf, Freiheitskämpfer, Freiheitskappe, Freiheitskitzel, Freiheitskraft, 's így tovább, még 37 új szó a' Freiheittal öszvetéve. Ha valaki Magyar Lexicont így akarna készítni; könnyen bővíthetné a' mi Lexiconunkat is 30 ezer szóval, illyenekkel p. o. Madárállás, Madárorr, Madárfej, Madárszem, Madártoll, -láb, -szárny, -repülés, -ülés, -evés, 's a' t. 's a' t. — Azonban, ha a' Campe Lexiconát megnézik a' Németek: nem hányhatnák többé szémére a' Magyarnak, hogy igen hoszszú és terhes kimondású szavai vannak; mert Campe hoszszú szavaival a' mi leghoszszabb szavaink is nem mindég mérkőzhetnének öszve. Illyenek tsak a' 696 és 697-dik levélen: Himmelfahrtsblumlein, patsirtasü (Polylaga vulgaris), Himmelfahrtswoche, Áldozóhét v. Áldozó hete; Himmelsbeschreibung, égleírás. Himmelserschütterung, égrengés. De ollyan a' szájról szájra szálló panasz, hogy észre se veszi az ember, mikor azt helytelenül kiszalasztja száján. Mint midőn egy Úr ezen szó fordúlván elő: *az igazságszeretet* mindjárt így kiáltott fel: das ist wieder ein langmächtiges Wort; pedig azután kisült, hogy a' Németben még hoszszabb 4 betűvel az a' mit tesz, t. i. die Gerechtigkeitsliebe.

§. 40. Mikor egy bizonyos Megfogásnak kinyomására két szónak szoros öszvekötéséből egy szó lesz, azt öszvetett szónak nevezzük. Az illyen öszvetételben mindenkor azt a' szót tesszük ntól, a' melly a' Megfogás *fundamentoma* vagy *főtárgya*, és az ezt megelőző szó ennek tsak *meghatározója*. Ez a' Magyarban is így lévén, benne semmi nehézség sem lehet. P. o. Baumöhl, *faolaj*; Ohlbaum, *olajfa*. Az elsőben a' főtárgy ez: *olaj*, és a' *fa* az *olaj* nemet határozza meg; a' második fő-

---

tsak magunknak való hízelkedés. — Egyébaránt igyekezni és előre törekedni, kötelességünk.

ban főtárgy a' *fa*, és az *olaj* a' fanemét határozza meg. Illyen öſzvetételt, hogy megfordítva egéſzen mást teſz, ſzázat is lehetne előſzámlálni; de a' dolog terméſzete ezen egy példából is világos. — Ez az oka tehát, hogy mivel az öſzvetett ſzókban mindenkor az utolsó a' *főſzó*; mind az Artikulust ez tartja meg, mind az Ejtegetésben tsak ez változik.

§. 41. Nem kell azonban azt gondolni, hogy az öſzvetétel tsak illyen könnyű módon menne mindenkor végbe; mert a' *meghatározó ſzó* gyakran vagy elveſzti a' végezetét, vagy még valamit veſz magához, p. o. Genitivus végezetet; az az ſ-et még az Anyanemüek is, 's a' t. Igy; p. o. Süßklee, az az ſüßer Klee, édes lóhere; Spieltiſch, (ebből ſpielen és Tiſch), játſzóaſztal; Blumenkelch, kehely, virágtok, v. tsészе; Gottesdienſt, Isteni tiſztelet; Nahmenstag, névnap; Zeitungsleſer, Újságolvasó, 's a' t. de az efféle megrövidítéseknek vagy pótlásoknak tökélletes regulái nem lévén; azokat tsak gyakorlás által kell megtanulni.

§. 42. Az Öſzvetétel ennyiféle módon mehet véghez.

I. A' Substantivum mint törzsökſzó (v. az öſzvetételben főſzó) öſzvetétethetik. a. *más Substantivummal.* b. *Adjectivummal.* c. *Pronomennel.* d. *Verbummal v. Igével.* e. *Határozóval.*

a. A' Substantivum Substantivummal, és ez legközönségesebb: p. o.
der Aalfang, ángolnafogás; der Apfelbaum, almafa; der Uhrmacher, órás.
das Kupfergeld, rézpénz; der Augenblick, ſzempillantás.
der Geburtstag, ſzületés napja; das Arbeitshaus, dolgozóház.
der Friedensſchluß, békességkötés; der Heldenmuth, vitézi bátorság, 's a' t.

Az Anyanemű ſzók terméſzetek ellen ſ-ſzet veſznek fel, mintha ezzel jelentenék, hogy Genitivusban volnának, mint ezek a' feljebbvaló példákban, die Geburt, ſzületés; die Arbeit, dolog; die Freyheit, ſzabadság. Néha pedig ugyan az a' ſzó az öſzvetételben két háromféleképpen is vétetik. P. o. Bauergut, paraſztjóſzág, az az, paraſztember jóſzága; Bauernkrieg, paraſzthad, paraſztokkal való had; Bauersmann, paraſztember.

b. Adjectivum Substantivummal.

das Neujahr, új eſztendő; die Großmuth, nagylelkűség.
der Müßiggang, heverés; die Eigenliebe, magaſzeretés.

c. Pronomen v. Névmássa Substantivummal.

Illyen kevés van, ezzel: ſelbſt: p. o. die Selbſtliebe, a' maga ſzeretete, 's a' t.

d. Ige Substantivummal.

das Brennholz, tűziſa; das Trinkgeld, borravaló, (pénz); das Waſchbecken, mosdó edény.

e. Határozók Substantivumokkal.

A' Határozók közé ſzámláljuk itt mind a' Számſzókat, mind az Ige ſzótskákat és az Elölutoljárókat; a' honnan ez az öſzvetétel igen sok új ſzókat ſzül, a' millyenek;
die Abart, elfajzás; der Abgang, elmenetel; der Einkauf, bévásárlás.
der Fortgang, előmenetel; das Nebenzimmer, bényiló ſzoba.

II. Az Adjectivum mint törzsökſzó öſzvetétethetik: a. *Substantivummal.* b. *más Adjectivummal.* c. *Igével.* d. *Határozóval.*

a. A' Substantivum Adjectivummal.

kraftvoll, erővel telyes; halsſtarrig, nyakas, makats; geſetzmäßig, törvényes.
gottesfürchtig, istenfélő; hoffnungsvoll, nagy reménységű.

b. Az Adjectivum Adjectivummal.

feigherzig, félénkſzívű; bösartig, roſzſzféle; halbjährig, féleſztendőnként való.

c. Az Ige Adjectivummal.

brennheiß, forró meleg; denkwürdig, emlékezetre méltó; liebenswerth, szeretetre méltó.

d. A' Határozó Adjectivummal.

überklug, felettéb okos; dreytägig, harmadnapi; bisherig, eddigvaló.

III. A' Határozó más Határozókkal.

nimmermehr, soha többé, soha sem; durchaus, általjában; an bey, e' mellett, 's a' t.

A' Kurtítások Magyarázatja.

Erklärung der Abkürzungen.

adj. Adjectivum, *Massalérthető*, Beywort.
adv. Adverbium, *Határozó*, Nebenwort.
conj. Conjunctio, *Egybefoglaló*. Bindewort.
fig. Figurate. *Ábrázolva*. Figürlich.
loc. pr. Locutiones propriae. *Különös szólások formái*, Besondere Redensarten.
l. *lásd*, vide, siehe.
nom. pr. Nomen proprium, *Keresztt Név*. Taufnahme,
olv. olvasd, *lege*, lies.
part. Participium. *Részesülő*. Mittelwort.
part. sep. Particula separabilis, *Elváló Igeszótska*: trennbare Partikel.
perf. Perfectum (Praeteritum), *Egészenmúlt*, Vergangene Zeit.
pl. Pluralis, *Többes*, Mehrzahl.
praep. Praepositio, *Elölutoljáró*, Vorwort.
praes. Praesens, *Jelenvaló*, gegenwärtige Zeit.
pron. Pronomen, *Névmássa*, Fürwort.
s. Substantivum, *Magábanérthető*, Hauptwort.
s. pl. Sine Plurali, *Többes nélkül*, ohne Mehrzahl.
v-a. irr. Verbum Activum irregulare. *Regulátlan Tselekvő Ige*; ein irreguláres wirkendes Zeitwort.
v. n. p. Verbum Neutro-Passivum. *Szenvedő-hajtogatású Közép Ige*; ein mittleres Zeitwort, welches wie die leidenden Zeitwörter abgewandelt wird.
— m. s. mit seyn; *ez az Ige a' seyn Segitő-Igével hajtogatódik.*
— m. h. mit haben; *ez az Ige a' haben Segitő Igével hajtogatódik.*
st. statt; *e' hellyett*, *loco.*

A.

A, das, A, az A betű. Wer einmahl A geſagt hat, muß auch B ſagen; a' ki egyſzer valamibe belékezdett, azt folytassa is.
Aal, der, ángolna.
Aalbeere, die, fekete ribizli.
Aalkirſche, die, zelnitze. *Prunus Padus.*
Aalquappe, die, menyhal. *Lota.*
Aalſchlange, die, fejér kígyó.
Aas, das, *pl.* Äſer, dög döglött test.
Aasfliege, die, döglégy.
Aasgeyer, der, égyiptomi keselyű.
Aaskäfer, der, temető bogár. *Silpha.*
Ab, *part. sep.* 1. le. 2. ſt. nimm ab, vedd le. 3. el. z. B. abgehen, elmenni. 4. auf und ab, fel 's alá. *p. o. járni.* 5. ab und zu, od. auf oder ab, több vagy kevesebb, *t. i. ennyivel v. annyival.*
Abackern, *v. a.* elszántani, *belőle.*
Abänderlich, *adj.* változtatható.
Abändern, *v. a.* 1. megváltoztatni. 2. ejtegetni *a' szót*, *(declinare).*
Abänderung, die, 1. megváltoztatás. 2. ejtegetés; *(declinatio).*
Abarbeiten, *v. a.* 1. levágni, levenni. 2. elkoptatni. 3. ledolgozni. 4. ſich, eltörödni.
Abärgern, *v. a.* felboſzlszantani.
Abärnten, *v. a.* elaratni; learatni.
Abart, die, korts, elfajzás.
Abarten, *v. n.* m. ſ. 1. elfajzani. 2. elfajulni.
Abartung, die, *s. pl.* elfajzás.
Abbe, der, Abbé, világi pap.
Abbeißen, *v. a. irr.* elharapni.
Abberufen, *v. a. irr.* elhívni.
Abbeſtellen, *v. a.* lemondani róla, megmásolni valamit.
Abbetteln, *v. a.* elkóldúlni.
Abbeugen, *v. a. irr.* elhajtani, görbítni.
Abbiegen, *v. a. irr.* elhajtani, görbítni.
Abbild, das, kép, hasonkép.
Abbilden, *v. a.* leábrázolni.
Abbildung, die, 1. leábrázolás. 2. kép, festés.
Abbinden, *v. a. irr.* 1. eloldani. 2. elkötni, *a' borjút.* 3. megabrontsozni *a' hordót.*
Abbiß, der, 1. elharapás. 2. sikkantyú fű.
Abbitte, die, megkövetés. Abbitte thun, megkövetni.
Abbitten, *v. a. irr.* megkövetni, engedelmet kérni.
Abbittlich, *adj.* megbotsátható.
Abblühen, *v. n.* elvirágzani, virágát elhullatni.
Abborgen, *v. a. irr.* költsön elkérni.
Abbrauchen, *v. a. irr.* elnyúni.
Abbrechen, *v. a. irr.* 1. einen Aſt, letörni az ágat; eine Blume, leſzakaſztani, *a' virágot.* 2. ein Gebäude, lerontani. 3. elhúzni, *az alkuból.* 4. z. B. das Geſpräch, félbe szakaſztani, *a' beſzéllgetést.* 5. *v. n.* m. ſ. ſt. zerbrechen, eltörni; *it.* letörni *belőle.*
Abbrennen, 1. *v. a. irr. (part.* abgebrennt) elégetni. 2. elsütni, *az ágyút.* 3. *(part.* abgebrannt), elégni, megégni.
Abbreviatur, die, rövidítés, kurtítás.
Abbringen, *v. a. irr.* 1. elhordani. 2. leverni, *szóval valakit valamiről.* 3. elrontani, eltörleni.
Abbröckeln, 1. *v a.* letördelni. 2. *v. n.* m. ſ. letördelődzni.
Abbruch, der, 1. hijánosság. 2. kár.
Abbrühen, *v. a.* 1. megforrázni. 2. leforrázni.
Abbürſten, *v. a.* megkefélni.
Abbüßen, *v. a.* m. Acc. meglakolni, *-ért.*
Abc, (*olv.* Abecé). 1. ábétze. 2. első kezdet.
Abcbuch, das, ábétzés könyv.
Abcirkeln, *v. a.* kitzirkalmozni. (Abz).
Abcſchüler, der, abétzetanúló.

Abcſchütz, der, betűtanúló.
Abcopiren, *v. a.* lemásolni. (Abk.)
Abcopirung, die, lemásolás. (Abk).
Abdampfen, *v. n.* m. ſ. elgőzölögni.
Abdämpfen, *v. a.* elgőzöltetni.
Abdanken, 1. *v. a.* elbotsátni hivatalából. 2. *v. n.* letenni hivatalát, lemondani hivataláról.
Abdankung, die, 1. elbotsátás a' hivatalból. 2. hivatal-letétel, lemondás a' hivatalról.
Abdarben, *v. a.* megvonni magától.
Abdecken, *v. a.* 1. a' fedelét levenni. 2. den Tiſch, az aſztalt elſzedni. 3. lehúzni a' bőrét.
Abdielen, *v. a.* 1. deſzkával elrekeſzteni. 2. kipallózni.
Abdingen, *v. a. irr.* elalkudni.
Abdiſputiren, *v. a.* 1. elbeſzéllni, *töle.* 2. leverni, *röla.*
Abdorren, *v. n.* m. ſ. 1. leſzáradni. 2. elſzáradni.
Abdörren, *v. a.* megaſzalni.
Abdrehen, *v. a.* elfatsarni.
Abdreſchen, *v. a. irr.* 1. eltsépelni. 2. *fig.* megverni. 3. koholni.
Abdringen, *v. a.* kitsikarni, *töle.*
Abdrohen, *v. a.* einem etwas, fenyegetőzéssel tsikarni ki, *töle.*
Abdruck, der, 1. kinyomtatás. 2. képnyomás. 3. nyomtatvány. 4. lenyomott kép.
Abdrucken, *v. a.* kinyomtatni.
Abdrücken, *v. a.* 1. elsütni, *a' puskát.* 2. *fig.* elzsarolni, eltsalni.
Abdunſten, *v. n.* m. ſ. elgőzölögni.
Abdünſten, *v. a.* elgőzölögtetni.
Abebenen, *v. a.* kiegyengetni.
Abelmoſch, der, pézsmanedv.
Abend, der, 1. estve. 2. der heilige Abend, az innep ſzombatja. 3. napnyúgot.
Abendbrot, das, vatsora, *a' ſzegényeknél.*
Abenddämmerung, die, alkonyodás, esthajnal, ſzürkület.
Abendeſſen, das, vatsora.
Abendgebeth, das, estveli könyörgés.
Abendglocke, die, estveli harangozás.
Abendkoſt, die, vatsora.
Abendland, das, napnyúgotra fekvő tartomány.
Abendländer, der, napnyúgoti lakos.
Abendländiſch, *adj.* napnyúgoti tartománybéli.
Abendlicht, das, esthajnal.
Abendluft, die, 1. estveli ſzellő. 2. napnyúgoti ſzellő.
Abendmahl, das heilige, az Úr vatsorája, az Úri ſzent vatsora.
Abendmahlzeit, die, vatsora.
Abendmuſik, die, estveli muzsika.
Abendröthe, die, esthajnal.
Abends, *adv.* estve.
Abendſtändchen, das, estveli muzsika.
Abendſtern, der, esthajnaltsillag.
Abendvogel, der, lepke.
Abendwind, der, 1. napnyúgoti ſzél. 2. estveli ſzél.
Abenteuer, das, rémség.
Abenteuerer, der, tsudafi.
Abenteuerlich, *adj.* rémséges, tsudás.
Aber, *conj.* 1. de, de ugyan; *(at, sed, verum).* 2. de, pedig, hanem. *(autem, vero).* 3. wiederum, ismét.
Aberglaube, der, III. babonás hit.
Abergläubig, *adj.* babonás hitű.
Abermahl, *adv.* újolag, ismét, megint.
Abermahlig, *adj.* újolagvaló.
Abernten, *v. a.* elaratni.
Aberraute, die, abruta üröm, seprűüröm.
Aberwitz, der, eſztelenség.
Aberwitzig, *adj.* eſztelen.
Abeſſen, *v. a.* végezni az evést.
Abfahren, *v. n.* m. ſ. 1. elmenni, *kotsin.* 2. kiugrani, *a' nyeléből.* 3. *v. a.* elhordatni, *ſzekérrel.* 4. elveſzteni, *a' sebos menésben.* 5. elhordani, *ſzekéren.*
Abfahrt, die, elmenetel.
Abfall, der, 1. leesés. 2. vízesés. 3. külömbség. 4. elállás, *mellőle.* 5. kifogás. *l.* Ausnahme.
Abfallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. leesni. 2. megsoványodni. 3. külömbözni. 4. elhagyni, *hitét 's a' t.*
Abfällig, *adj.* leeső, lehulló. Abfällig werden, oda hagyni, elhagyni.
Abfärben, 1. *v. a.* megfesteni. 2. *v. n.* hagyni, *a' ſzínét.*
Abfaſſen, *v. a.* alkatni, készítni.
Abfaulen, *v. n.* m. ſ. elrothadni.
Abfäumen, *v. a.* tajtékját leſzedni. *Fig.* Ein abgefäumter Schalk, vérravaſz.
Abfegen, *v. a.* megsepregetni, megtiſztítni.
Abfeilen, *v. a.* meg v. elreſzelni.
Abfertigen, *v. a.* eligazítni, elküldeni.
Abfertigung, die, elküldés.

Abfeuern, *v. a.* ellőni, elsütni.
Abfinden, ſich mit einem, *v. rec.* 1. megegyezni, egyességre lépni. 2. eleget tenni, kielégítni.
Abfließen, *v. n. irr.* m. ſ. elfolyni.
Abfluß, der, lefolyás.
Abfodern, *jobb így*: Abfordern.
Abfolgen laſſen, *v. a.* kézhez adni.
Abfordern, *v. a.* elkérni, kívánni, *tőle*.
Abforderung, die, elkérés.
Abfreſſen, *v. a. irr.* leenni.
Abfrieren, *v. n. irr.* m. ſ. elfagyni 's leesni.
Abfuhre, die, elvitel, elhordás.
Abführen, *v. a.* 1. elvinni, *kotsin.* 2. elvezetni. 3. meghajtani, hasat hajtani, lakſzálni. 4. z. B. eine Schuld, lefizetni. 5. ſich, takarodni, lódúlni, elmenni.
Abführend, *adj.* hashajtó.
Abführung, die, hashajtás.
Abführungsmittel, das, hajtószer.
Abfüttern, *v. a.* megabrakolni.
Abgabe, die, 1. adófizetés, adó. 2. kézhezadás.
Abgang, der, 1. elmenés, elmenetel. 2. kelete valaminek. Es hat guten Abgang, jól kél, v. jó kelete van. 3. hij, hijánosság.
Abgeben, *v. a. irr.* 1. általadni, oda adni, kezéhez adni. 2. részt adni belőle. 3. lenni, magát kiadni. Er hat einen Arzt abgegeben, orvosnak adta ki magát. 4. ſich mit etwas, foglalatoskodni valamivel, fáradozni valamiben. ſich mit jemanden abgeben, valakivel társalkodni. *it.* valakivel bajlódni.
Abgehen, 1. *v. a. irr.* elkoptatni, elnyúni, *sok járásban.* 2. lépéssel megmérni, *útat.* 3. *v. n.* m. ſ. elmenni. 4. eltávozni, elhajlani, *vamitől*, elhagyni, *valamelly ſzokást*, eltérni tőle. 5. mit Tode abgehen, meghalni. 6. kelni, keletének lenni. 7. Es geht ihm nichts ab, semmi hijával nints, semmi baja nints. 8. hibázni, hijjával lenni; es geht ein Groſchen ab, egy garas hija, egy garas hibázik. 9. végeződni, kimenetelének lenni, kiütni. Wir wollen ſehen, wie es abgeht, majd meglátjuk, hogy üt ki a' dolog, mitsoda kimenetele leſz.
Abgelebt, *adj.* vén, elöregedett.
Abgelegen, *adj.* 1. távollévő. 2. állott, régi.
Abgeneigt, *adj.* idegen tőle.
Abgeneigtheit, die, idegenség.
Abgeordneter, ein, követ.
Abgeſagter Feind, halálos ellenség.
Abgeſandter, ein, követ, küldött.
Abgeſchmackt, *adj.* 1. ízetlen. 2. díſztelen.
Abgeſchoſſen, ſzíneveſzett.
Abgewinnen, *v. a. irr.* elnyerni.
Abgewöhnen, *v. a.* elſzoktatni.
Abgezogen, 1. *adj.* elvont. *(abstractus).* 2. *adv.* elvonva, *(abstracte).*
Abgießen, *v. a. irr.* 1. letőlteni. 2. önteni, *p. o. képet.*
Abglanz, der, fényesség.
Abgleiten, *v. n.* m. ſ. 1. letsúſzni. 2. eltérni, *az útból.*
Abglühen, *v. a.* 1. megtüzesítni. 2. forralni.
Abgott, der, költött Isten, bálvány.
Abgötterer, der, I. bálványozó.
Abgötterey, die, bálványimádás.
Abgöttiſch, *adj.* babonás.
Abgraben, *v. a. irr.* 1. elásni. 2. elárkolni.
Abgrämen, *v. r.* ſich, epeſzteni magát.
Abgraſen, *v. a.* learatni a' fűvet.
Abgrund, der, őrvény, mélység.
Abgünſtig, *adj.* irígy.
Abguß, der, 1. letöltés. 2. öntött kép.
Abhacken, *v. a.* elvágni, elmetſzeni.
Abhäkeln, *v. a.* kikaptsolni.
Abhalten, *v. a.* megtartóztatni.
Abhaltung, die, megtartóztatás.
Abhandeln, *v. a.* 1. megalkudni. 2. megvenni. 3. a' dolgot megrostálni. 4. munkába venni.
Abhandlung, die, 1. kidolgozott elmélkedés. 2. munka, könyv.
Abhang, der, lejtő, ereſzkedő.
Abhängen, *v. n.* 1. hajlani. 2. függeni, *tőle*, rajta állani.
Abhängig, *adj.* 1. hajlós, lejtős. 2. mástól függő.
Abhängigkeit, die, mástól függés.
Abhärmen, ſich, elepeſzteni magát.
Abhärten, *v. a.* megkeményítni.
Abhärtung, die, megkeményítés.
Abhaſpeln, *v. a.* lemotólálni.
Abhauen, *v. a.* elmetſzeni, elvágni.
Abhauung, die, elvágás.
Abheben, *v. a.* 1. félre tenni. 2. emelni, megemelni.

Abhelfen, dem Übel, der Sache, *v. a.* megorvosolni; segítni a' dolgon.
Abhilfe, die, segítség.
Abhobeln, *v. a.* meggyalúlni.
Abhohlen, Abholen, *v. a.* elhozni.
Abhören, *v. a.* 1. kihallgatni, kikérdezni, a' *tanút.* 2. eltanúlni, *hallásból.*
Abhülflich ſeyn, *v. n.* segítséggel lenni.
Abhüthen, *v. a.* ellegeltetni, leétetni.
Abjagen, *v. a.* 1. hajtás által megfáraſztani. 2. véget vetni a' hajtásnak.
Abkalben, *v. n.* megborjazni.
Abkämmen, *v. a.* meſésúlni.
Abkappen, *v. a.* 1. elvágni, elmetſzeni. 2. mit Worten, ſzóval megvagdalni.
Abkauf, der, megvétel, vevés.
Abkaufen, *v. a.* megvenni.
Abkäufer, der, I. vevő.
Abkäuflich, *adj.* megvehető.
Abkehren, *v. a.* 1. leseperni. 2. elfordítni. 3. ſich, elfordúlni.
Abkeltern, *v. a.* kisajtólni.
Abklappen, *v. a.* leereſzteni.
Abklären, *v. a.* megſzúrni, tiſztálni.
Abklauben, *v. a.* leſzedni.
Abklopfen, *v. a.* 1. megverni. 2. kiverni, a' *port* a' *ruhából.*
Abknüpfen, *v. a.* mególdani.
Abkochen, *v. a.* főzni, megfőzni.
Abkomme, der, III. maradék.
Abkommen, *v. n.* m. ſ. 1. von etwas. eltávozni. 2. kimenni a' ſzokásból; das iſt ſchon abgekommen, kiment már az a' ſzokásból.
Abkömmling, der, magzat, maradék.
Abkopiren, *v. a.* lemásolni.
Abkratzen, *v. a.* levakarni.
Abkühlen, *v. a.* 1. meghivesítni. 2. ſich, meghűtni magát.
Abkühlung, die, 1. hivesítés. 2. meghűlés.
Abkunft, die, 1. eredet, ſzármazás. 2. egyezés. Abkunft treffen, megegyezni.
Abkürzen, *v. a.* megrövidítni.
Abkürzung, die, kurtítás, rövidítés.
Abladen, *v. a. irr.* lerakni a' terhet, lerakodni.
Ablaß, der, 1. bútsú. 2. ſzünet; ohne Ablaß, ſzünet nélkül.
Ablaſſen, 1. *v. n. irr.* megſzúnni, elállani tőle. 2. *v. a.* elküldeni. 3. ereſzteni, *p. o. vizet.*
Ablativ, der, hatodik ejtés.
Ablauf, der, lefolyás, eltelés.
Ablaufen, *v. n.* m. ſ. 1. elfolyni, *mint a' víz, az idő.* 2. eltelni, elmúlni; kimenni, p. o. wie iſt die Sache abgelaufen, mire ment ki a' dolog.
Abläugnen, *v. a.* tagadni, eltagadni.
Abläugnung, die, tagadás.
Ableben, *v. n.* meghalni.
Ableben, das, halál.
Ablegen, 1. *v. a.* letenni. 2. die Kleider, levetni. 3. Beſuch ablegen, meglátogatni; Probe ablegen, próbáját, v. jeleit adni; den Eid ablegen, a' hitet letenni, megeskűdni. Rechnung ablegen, ſzámot adni. Zeugniß ablegen, tanúbizonyságot tenni. 4. *v. n.* tompúlni. 5. végezni valakivel. 6. ellene mondani. 7. megsérteni. 8. bujtani, homlítni.
Ableger, der, porhajas, sarjúág.
Ablegung, die, 1. letevés. 2. homlítás, bújtás. 3. elvégezés.
Ablehnen, *v. a.* 1. költsönözni. 2. von ſich, elhárítni magától. 3. elnem fogadni, *p. o. valaki ajánlását.*
Ablehnung, die, 1. költsönözés. 2. elhárítás.
Ableiten, 1. z. B. das Waſſer, a' vizet más felé venni, eltéritni. 2. das Wort, ſzármaztatni.
Ableiter, der, menykőfogó.
Ableitung, die, 1. des Waſſers, víztérités. 2. des Wortes, ſzármaztatás, ſzóſzármaztatás.
Ableitungskunſt, die, ſzóſzármaztatás mestersége.
Ablenken, *v. a.* eltéritni, kitéritni, elhárítni.
Ablenkung, die, elhárítás.
Ablernen, einem etwas, eltanúlni valakitől valamit.
Ableſen, *v. a.* 1. leſzedni, *p. o. a' ſzőlőt.* 2. elolvasni.
Ableugnen, *v. a.* eltagadni, *l.* abläugnen.
Abliefern, *v. a.* általadni.
Ablieferung, die, általadás.
Abliegen, *v. n. irr.* m. ſ. megérni az állásban. 2. megavasodni.
Ablocken, *v. a.* 1. eltsalni, eltsalo-

gatni. 2. kivenni, *valakiből a' titkot.*

Ablöſchen, *v. a.* 1. glühendes Eiſen, den Durſt, mególtani a' tüzes vasat, a' ſzomjúságot. 2. letörleni.

Ablöſchung, die, 1. megoltás. 2. eltörlés.

Ablöſen, *v. a.* 1. elválaſztani, elóldani. 2. pénzen megváltani. 3. felváltani, *p. o. az őrállót*; abgelöſt! őr váltódjon! 4. ein Glied ablöſen, elvágni valamelly tagot, *p. o. ha fene esik belé.* 5. die Kanonen, elsütni az ágyúkat.

Ablöslich, *adj.* megváltható.

Ablöſung, die, 1. elválaſztás, elóldás. 2. őrváltás. 3. megváltás pénzen.

Abmachen, *v. a.* 1. eloldani. 2. das Eſſen, elkéſzítni. 3. véghez vinni.

Abmähen, *v. a.* lekaſzálni, learatni.

Abmähung, die, lekaſzálás, learatás.

Abmahlen, *v. a. irr.* megőrleni, leőrleni.

Abmahlen, *v. a.* lefesteni.

Abmärgeln, *v. a.* 1. eltsigázni. 2. nagyon megsanyargatni.

Abmarſch, der, elmenetel, elútazás.

Abmarſchiren, *v. n.* elmenni, elútazni.

Abmatten, *v. a.* eltikkaſztani.

Abmattung, die, ellankadás; ellankaſztás.

Abmerken, *v. a.* eltanúlni.

Abmeſſen, *v. a. irr.* 1. megmérni, felmérni. 2. hozzá vetni.

Abmeſſung, die, megmérés, felmérés.

Abmüſſigen, *v. a.* 1. hevertetni. 2. ſich von etwas, halogatni.

Abnagen, *v. a.* 1. lerágni, elrágni. 2. marni, martzangani.

Abnahme, die, 1. der Kräfte, fogyás. 2. der Waaren, kelete *a' portékáknak*; in Abnahme kommen, hanyatlani, alább ſzállani *a' betsében.*

Abnehmen, 1. *v. a.* levenni, *p. o. a' kalapot*, leſzakaſztani, *p. o. a' gyümöltsöt.* 2. elvágni, elfüréſzelni, *p. o. a' lábat.* 3. die Waaren, megvenni. 4. elvenni *erővel.* 5. *v. n.* fogyni, elfogyni, soványodni. 6. der Tag nimmt ab, rövidedik a' nap. 7. megítélni; daraus iſt abzunehmen, kitetſzik abból. 8. fogyaſztani, *a' harisnya kötésben a' ſzemet.* 9. den Eid, meghallgatni, *az esküvő ſzemély hitletételét.*

Abnehmer, der, vevő, vásárló.

Abneigung, die, idegenség, irtózás.

Abnöthigen, einem etw. kitsikarni.

Abnöthigung, die, kitsikarás.

Abnützen, *v. a.* elnyúni, elkoptatni.

Abnützung, die, elkoptatás.

Aboliren, *v. a.* eltörleni, *törvényt.*

Abolition, die, eltörlés.

Abonnement, *(olv.* abonemán) das, bilét váltás.

Abonnent, der, *(olv.* abonánt) bilétváltó.

Abonniren, ſich, béjáró bilétet váltani *p. o. a' játékſzinbe, a' tántzházba.*

Abordnen, elküldeni, *követségbe.*

Abortiren, *v. n.* idétlent ſzülni.

Abpacken, *v. a.* lerakni, *a' terhet.*

Abpaſſen, *v. a.* elvárni, ellesni.

Abpeitſchen, *v. a.* megkorbátsolni.

Abpflücken, *v. a.* 1. leſzakaſztani, leſzedni, *p. o. a' virágot, gyümöltsöt.* 2. kitépni *a' tollait*, mellyeſzteni.

Abpflügen, *v. a.* elſzántani.

Abprallen, *v. n.* viſzſzapattanni, viſzſzaütődni.

Abprellen, *v. a.* viſzſzarúgni.

Abprügeln, *v. a.* megverni.

Abputzen, *v. a.* megtiſztítni.

Abquerlen, abquirlen, *v. a.* felsodorni, felhabarni.

Abraffen, *v. a.* elragadni.

Abrathen, *v. a.* ellenzeni.

Abräumen, eltiſztogatni, elſzedni, *p. o. az aſztalt ebéd után.*

Abpraupen, *v. a.* hernyáſzni.

Abrechnen, *v. a.* 1. kivenni a' ſzámból, v. summából, kiſzámlálni, elvonni. 2. mit einem, ſzámot vetni valakivel.

Abrechnung, die, ſzámvetés.

Abrede, die, 1. egyezés, végzés. 2. tagadás, ich bin nicht in Abrede, nem tagadom.

Abreden, *v. a.* 1. megegyezni, végezni. 2. leverni *valamiről.*

Abreiben, *v. a. irr.* 1. dörgölni, megdörzsölni. 2. ledörgölni róla.

Abreibung, die, megdörgölés.

Abreiſe, die, elútazás.

Abreiſen, *v. n.* m. ſ. elútazni.

Abreißen, 1. *v. a. irr.* elſzakaſztani. 2. elnyúni, elſzaggatni, eltépni,

p. o. a' ruhát. 3. lerajzolni. 4. *v. n.* m. ſ. elſzakadni.
Abreißung, die, 1. elſzakaſztás, eltépés. 2. lerajzolás. 3. elſzakadás.
Abrichten, *v. a.* megtanítni, megſzelidítni, *p. o. a' vad tsikót.*
Abrichtung, die, tanítás, megtanítás, ſzelidítés.
Abrikoſe, die, sárgabaratzk, tengeri baratzk.
Abrinnen, *v. n.* leſolyni, elfolyni.
Abriß, der, 1. lerajzolás. 2. rajz, rajzolat.
Abritt, der, ellovaglás.
Abrollen, *v. n.* m. ſ. legördűlni.
Abrudern, *v. n.* m. ſ. elevezni.
Abruf, der, 1. elhívás. 2. hirdetés.
Abrufen, *v. a. irr.* 1. elhívni. 2. kikiáltani.
Abrühren, *v. a.* megkeverni.
Abrúnden, *v. a.* kerekítni.
Abrúndung, die, kerekítés.
Abrutſchen, *v. n.* m. ſ. letsúſzni.
Abrütteln, *v. a.* lerázni.
Abſäbeln, *v. a.* levágni, *kardal.*
Abſage, die, lemondás.
Abſagen, *v. n.* 1. lemondani, *róla.* 2. auf Leib und Leben, egy ſzál kardra, v. egy pár piſztolyra kihívni; abgeſagter Feind, halálos ellenség.
Abſägen, *v. a.* elfűréſzelni.
Abſagung, die, lemondás.
Abſatteln, *v. a.* lenyergelni.
Abſatz, der, 1. ſzakaſztotska. 2. lábbeli sark. 3. ſzűnés, ohne Abſatz, megſzűnés nélkül. 4. kelet, elkelése a' portékának.
Abſchaben, *v. a.* levakarni.
Abſchabſel, das, vakarék.
Abſchachern, *v. a.* megejteni, megvenni.
Abſchaffen, *v. a.* 1. eltörleni, *p. o. a' törvényt.* 2. kiadni rajta, elkűldeni.
Abſchaffung, die, 1. eltörlés. 2. elküldés.
Abſchälen, *v. a.* meghámozni; a' kérgét v. héjját lehántani.
Abſchälung, die, meghámozás.
Abſchattiren, *v. a.* árnyékképét venni.
Abſchattirung, die, árnyékkép vétel.
Abſchaum, der, vom Menſchen, sepreje az emberi nemnek, semmirevaló gazember.
Abſchäumen, *v. a.* leſzedni a' tajtékját.
Abſcheiden, *v. a. irr.* 1. elválaſztani, abgeſchieden, magános, *p. o. élet.* 2. *v. n.* m. ſ. megválni. 3. meghalni.
Abſcheidung, die, 1. elválaſztás. 2. megválás.
Abſcheeren, *v. a. irr.* 1. leberetválni. 2. megvakarni, *p. o. a' diſznót.* 3. megnyírni *p. o. a. juhot.*
Abſcheu, der, 1. irtózás, útálás. 2. irtóztató dolog, útálat.
Abſcheu bekommen, megirtózni, undorodni.
Abſcheulich, *adj.* útálatos, ſertelmes. 2. *adv.* útalatosan, ſertelmesül.
Abſcheulichkeit, die, útálat, útálatosság, ſertelmesség.
Abſchicken, *v. a.* elküldeni, küldeni.
Abſchied, der, 1. elbútsúzás, bútsúvétel, végbútsú. 2. elmenetel. 3. elválás, megválás. 4. ſzabadságlevél, *a' katonáknál, (obsit).* Hinter der Thüre Abſchied nehmen, a' kapuſéltől venni bútsút; ellzökni.
Abſchiedsbeſuch, der, bútsúzó látogatás.
Abſchiedsbrief, der, bútsúzó levél.
Abſchießen, *v. a.* 1. ellőni, elsütni a' puskát. 2. *v. n.* m. ſ. leſolyni, elfolyni, *a' vizről mondják.* 3. elhagyni a' ſzínét, meghagyni magát.
Abſchiffen, *v. n.* m. ſ. elindúlni a' hajóval, elhajókázni.
Abſchildern, *v. a.* leírni, leſesteni.
Abſchinden, *v. a.* 1. lenyúzni a' bőrét, 2. Geld, kitsikarni.
Abſchirren, *v. a.* kifogni a' hámból.
Abſchlachten, *v. a.* levágni megölni.
Abſchlag, der, 1. árr leſzállás. 2. foglaló; auf Abſchlag geben, foglalót, v. felpénzt, adni.
Abſchlagen, 1. *v. a.* leütni, leverni, *p. o. a' diót.* 2. den Kopf, levágni, lenyakazni. 3. einem etwas, megtagadni tőle. 4. elverni, viſzſzaverni. 5. habarni, felverni, *p. o. a' tojást.* 6. den Teich, a' tó vizét elereſzteni. 7. ſein Waſſer abſchlagen, vizelleni. 8. *v. n.* m. ſ. alábbſzállani, das Getreide ſchlägt ab, óltsódik az élet, alább ſzáll az élet árra.
Abſchlägige Antwort, die, megtagadó, v. eligazító felelet, abſchlägi-

ge Antwort geben, megtagadni *valakitől valamit.*
Abſchläglich, kifogni való. *p. o. a' fizetésből.*
Abſchließen, *v. a. irr.* 1. bézárni. 2. végezni, *p. o. a' ſzámadást.*
Abſchluß, der, végezés, befejezés.
Abſchmalzen, *v. a. irr.* megzsírozni.
Abſchmeißen, *v. a.* elvetni, levetni.
Abſchmelzen, 1. *v. a. irr.* leolvaſztani. 2. *v. n.* m. ſ. leolvadni.
Abſchnappen, 1. *v. n.* m. ſ. viſzſzapattanni, *a' lakatról mondják.* 2. *v. a.* hirtelen félbe ſzakaſztani a' beſzédet.
Abſchneiden, *v. a. irr.* elmetſzeni, elvágni, lemetſzeni.
Abſchnellen, *v. a.* elpattantani, *a' nyilat.*
Abſchnitt, der, 1. lemetſzés, elvágás. 2. elmetſzett darab. 3. ſzákaſz.
Abſchnitzel, das, lemetſzett darabotska.
Abſchöpfen, *v. a.* lemerítni, lemerni.
Abſchrauben, *v. a.* lesrófolni.
Abſchrecken, *v. a.* elijeſzteni, elrémítni.
Abſchreiben, *v. a. irr.* 1. leírni. 2. lemásolni, párban leírni.
Abſchreiben, das, leírás, lemásolás.
Abſchreiber, der, leíró lemásoló.
Abſchreiten, 1. *v. a.* lépéssel megmérni. 2. *v. n.* m. ſ. eltávozni, eltérni.
Abſchrift, die, 1. leírás. 2. írás mássa, v. párja.
Abſchriftlich, *adj.* leírtt. *adv.* leírva.
Abſchuß, der, 1. des Waſſers, vízesés, vízbukás. 2. des Hügels, lejtősség, meredekség.
Abſchüſſig, *adj.* lejtős. *adv.* lejtősen.
Abſchütteln, *v. a.* lerázni.
Abſchütten, *v. a.* elönteni, kiönteni.
Abſchwatzen, *v. a.* eltsalni, *tőle.*
Abſchweifen, 1. *v. a.* kiöblítni. 2. *v. n.* m. ſ. eltérni, *a' jótól.*
Abſchwemmen, *v. a.* lemosni.
Abſchwimmen, *v. a.* m. ſ. elúſzni.
Abſchwingen, *v. a. irr.* megſzórni.
Abſchwören, *v. a.* 1. elesküdni, esküvéssel tagadni. 2. die Religion, vallását változtatni.
Abſchwörung, die, elesküvés.
Abſegeln, *v. n.* m. ſ. elevezni, *t. i. vitorlás hajóval.*
Abſehen, *v. a. irr.* ellátni előre, megérteni, általlátni. 2. erányozni, tzélozni. 3. látásból eltanúlni, megtanúlni. 4. nem ügyelni, nem tekinteni reá.
Abſeihen, *v. a.* leſzűrni, megſzűrni.
Abſeits, 1. félre, másfelé. 2. lefelé.
Abſenden, *v. a. irr.* küldeni, elküldeni, követségbe küldeni.
Abſendung, die, elküldés, követség.
Abſengen, *v. a.* elperzselni.
Abſenken, *v. a.* 1. bujtani, homlítni. 2. *v. n.* elmerűlni.
Abſetzen, 1. *v. a.* letenni, lerakni, *p. o. a' terhet, v. hivataláből valakit.* 2. levetni, *a' lóról.* 3. levenni, *ſzájáról a' poharat az ivásközben.* 4. eladni. 5. eltenni, félretenni. 6. ein Kind, elválaſztani a' tsetstől. 7. megállani, megſzaggatni a' beſzédet. 8. okozni.
Abſetzung, die, letevés; levetés; eladás; elválaſztás a' tsetstől.
Abſicht, die, ſzándék, feltétel, vég, tzél, in der Abſicht, olly tzéllal, a' végett.
Abſichtlich, *adj.* önként való. *adv.* készakartva.
Abſieden, *v. a. irr.* elfőzni; lefőzni.
Abſingen, *v. a.* elénekelni.
Abſitzen, 1. *v. n.* m. ſ. leſzállani *a' lóról.* 2. die Strafe abſitzen, tömlötz üléssel lakolni.
Abſolument, durchaus, *(olv.* absolümán) telyességgel, egy általjában.
Abſolut, *adj.* unbedingt, általános. *adv.* általán fogva, telyességgel.
Abſolution, die, 1. felſzabadítás, kimentés. 2. elengedés, bűnbotsánat.
Abſolviren, 1. vollenden, elvégezni. 2. felſzabadítni a' büntetés alól.
Abſondern, *v. a.* elválaſztani, különválaſztani.
Abſonderung, die, elválaſztás.
Abſpalten, *v. a.* elhasítni.
Abſpaltung, die, elhasítás.
Abſpänen, *v. a.* elválaſztani a' tsetstől.
Abſpannen, *v. a.* 1. megereſzteni az ívet. 2. kifogni, *a' lovakat.* 3. elidegenítni. 4. ſich, elvonni magát tőle.
Abſpänſtig, *adj.* idegen, elidegenedett.
Abſparen, ſich etwas, magától megkémélleni.
Abſpeiſen, *v. a.* 1. elvégezni az ebé-

det. 2. táplálni, enni adni. 3. eligazítni magától, kiadni rajta.

Abſprechen, einem etwas, *v. a. irr.* 1. elítélni, *töle.* 2. einem das Leben, halálra ítélni. 3. megtagadni tőle. Man kann ihm das nicht abſprechen, megkell azt neki adni, v. róla vallani.

Abſprechend, *adj.* egymással ellenkező

Abſpringen, 1. *v. n.* m. ſ. leugrani; lepattanni, leſzakadni, *mint a' húr*, lepattogni, *mint a' falról a' méſz.* 2. elhagyni, elállani tőle.

Abſproſſen, *v. n.* m. ſ. eredni, ſzármazni.

Abſprößling, der, fajta.

Abſprung, der, 1. leugrás, lepattogzás. 2. elállás, *töle.*

Abſpülen, *v. a.* megöblítni, megmosni.

Abſpulen, *v. a.* legombolyítni.

Abſtammen, *v. n.* m. ſ. származni, eredni, eredetét venni.

Abſtammung, die, 1. ſzármazás, fajzás. 2. eredet, fajzat.

Abſtämmung, die, kivágás.

Abſtand, der, 1. elállás, *valamitől*, lemondás, *valamiről.* 2. távolyság, meſzſzeség, köz. 3. külömbség.

Abſtatten, *v. a.* véghezvinni, végrehajtani, megtenni. Beſuch abſtatten, meglátogatni; Dank abſtatten, megköſzönni. Gruß, od. Compliment abſtatten, köſzönteni, tiſztelni. Bericht abſtatten, tudtára adni, megjelenteni, tudósítni.

Abſtattung, die, végrehajtás, véghezvitel, A. des Beſuchs, látogatás, A. des Grußes, köſzöntetés, A. des Berichts, híradás, tudósítás, A. des Danks, hálaadás, köſzönet.

Abſtäuben, *v. n.* kiporozni, kiverni a' port belőle.

Abſtechen, 1. *v. a. irr.* z. B. den Raſen, kivágni, kimetſzeni. 2. ein Schwein, ölni, megolni, leölni. 3. pontokkal kijegyezni. 4. *v. n.* illeni, z. B. ſticht gut ab, jól illik a' másikhoz, v. öſzve, ſticht ſchlecht ab, nem illik öſzve. 6. einem bey Jemanden abſtechen, bévágni az útját, leſzóllani valakit, *más előtt.*

Abſtechung, die, 1. kivágás. 2. megölés.

Abſtecken, z. B. einen Ort, ein Lager, kimérni, *a' tábor helyét.*

Abſtehen, davon, 1. *v. n. irr.* m. ſ. távol lenni, távol esni, *töle.* 2. abba hagyni; felhagyni, *vele*, elállani *töle.* 3. elromlani az állásban.

Abſtehlen, *v. a. irr.* 1. ellopni. 2. lopvást, v. alattomban eltanúlni.

Abſteigen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. leſzállani, lehágni. 2. bey jemanden, béſzállani, *valakihez.*

Abſtellen, *v. a.* eltörleni, megtiltani.

Abſterben, 1. *v. n. irr.* m. ſ. meghalni, elhalni. Der Welt abſterben, lemondani a' világi dolgokról. 2. elſzáradni, *mint az élőfa.* 3. elhagyni a' ſzínét, elhalaványodni.

Abſterben, das, halál, meghalás; nach ſeinem Abſterben, hólta után.

Abſtich, der, öſzve nem illés.

Abſtoßen, *v. a. irr.* 1. letaſzítni, leverni, leütni. 2. ledörgölni, lesúrolni, *p. o. kezéről a' bőrt.* 3. megfizetni. 4. elkoptatni. 5. *v. n.* m. ſ. elindúlni, *hajóval a' parttól.*

Abſtract, 1. *adj.* z. B. Begriff, elvont, *p. o. képzelet, értelem.* 2. fellengős. 3. *adv.* elvonva; fellengősen.

Abſtrafen, *v. a.* megbüntetni.

Abſtrafung, die, megbüntetés.

Abſtrahiren, *v. a.* 1. elhúzni, elvonni. 2. hallgatni felőle, elhallgatni. 3. elvonva, v. fellengősen gondolkozni. 4. elvonni, elvonva gondolni, *valamelly dolog tulajdonságát a' dologtól magában* gondolni.

Abſtreichen, 1. *v. a. irr.* letörölni. 2. eltsapni, letsapni, *a' gabonát.* 3. megveſzſzőzni. 4. *v. n.* ivni.

Abſtreifen, *v. a.* leſoſztani; lehúzni.

Abſtreifung, die, leſoſztás.

Abſtreiten, *v. a.* elperleni, das laſſe ich mir nicht abſtreiten, már azt senki sem hitetheti el velem; *it.* senki se perli el tőlem.

Abſtriegeln, *v. a.* megvakarni, *a' lovat.*

Abſtufen, *v. a.* 1. darabonként letördelni, *az értzet.* 2. gráditsonként nevelni, v. kissebbítni, *p. o. valaminek előadásában a' dolgot.*

Abſtufung, die, 1. letördelés. 2. gráditsonként való nevelés, v. kissebbítés.

Abſtülpen, *v. a.* leereſzteni, *a' kalapot.*

Abſtumpfen, *v. a.* 1. megtompítni. 2. megtsonkítni.
Abſturz, der, meredekség.
Abſtürzen, *v. a.* lebuktatni.
Abſtutzen, *v. a.* 1. rövidre vágni, kurtítni. 2. elnyesni, tsonkítni.
Abſtutzung, die, kurtítás, tsonkítás.
Abſud, der, főttlé. *(decoctum).*
Abt, der, apátúr, apát.
Abtackeln, *v. a.* leſzedni a' hajó köteleit.
Abtey, die, apátúrság, apátság.
Abtheilen, *v. a.* eloſztani, feloſztani.
Abtheilung, die, 1. eloſztás, feloſztás. 2. oſztály, réſz.
Abthun, *v. a. irr.* 1. végezni. 2. kivégezni.
Äbtiſſinn, die, apátza fejedelemaſzſzony.
Abtrag, der, megfizetés, elégtétel.
Abtragen, *v. a. irr.* 1. elhordani. 2. lerontani. 3. elviselni, elnyűni. abgetragenes Kleid, viselett, v. ko. pott ruha. 4. megfizetni, lefizetni, *az adósságot.*
Abtragung, die, 1. elhordás. 2. lerontás. 3. elviselés. 4. lefizetés.
Abtränfeln, *v. n.* m. ſ. letsepegni.
Abtreiben, *v. a. irr.* 1. ż. B. den Feind, elűzni, elhajtani. 2. nagyon meghajtani, *p. o. a' marhát.* 3. Butter, Teig, törni. 4. kiűzni, *p. o. a' giliſztát.*
Abtreibendes Mittel, hajtóſzer.
Abtreibung, die, 1. elűzés, elhajtás. 2. nagy meghajtás. 3. törés.
Abtrennen, *v. a.* 1. elválaſztani. 2. elfejteni, lefejteni, *a' ruhát.*
Abtreten, 1. *v. n.* m. ſ. elmenni, eltávozni. 2. von ſeinem Rechte, lemondani jussáról. 3. elpártolni valakitől. 4. béſzállani valakihez. 5. *v. a.* letapodni, eltapodni. 6. útat tapodni, v. tsinálni. 7. ż. B. das Amt, letenni a' hivatalt, másnak által engedni; *it.* lemondani valamiről.
Abtretung, die, 1. eltávozás. 2. lemondás valamiről, általengedés.
Abtriefen, *v. n.* m. ſ. letsepegni.
Abtrinken, *v. a. irr.* leinni, elinni.
Abtritt, der, 1. eltávozás, kitérés. Abtritt nehmen bey jemanden, befordúlni, bétérni valakihez. 3. elállás valamitől, lemondás valamiről. 4. árnyékſzék.
Abtrittsgeld, das, általengedés bére.
Abtrocknen, 1. *v. n.* m. ſ. megſzáradni. 2. *v. a.* megſzáraſztani; *it.* a' nedvességtől megtörleni.
Abtrocknung, die, 1. ſzáradás. 2. ſzáraſztás.
Abtröpfeln, *v. n.* m. ſ. letseperegni.
Abtropfen, *v. n.* m. ſ. letsepegni.
Abtrotzen, *v. a.* elmakatskodni.
Abtrünnig, *adj.* pártütő, elpártolt.
Abtrünnig werden, elállani, elpártolni.
Abtrünniger, ein, III. elpártolt, pártütő.
Aburtheilen, *v. a.* elítélni *töle.*
Abwägen, *v. a.* megmérni, megfontolni, megmázsálni.
Abwäger, der, mázsáló, mérő.
Abwägung, die, megmérés, megfontolás.
Abwälzen, *v. a.* lehengerítni, lehengergetni, von ſich abwälzen, magáról elhárítni.
Abwälzung, die, lehengerítés.
Abwandeln, *v. a.* hajtogatni, *az igét.*
Abwandern, *v. a.* elvándorlani.
Abwarten, *v. a.* 1. megvárni, elvárni, 2. gondját viselni, ápolgatni, *valamit.* 3. ż. B. ſein Amt, ſeine Geſchäfte, hivatalában eljárni, véghez vinni dolgait, nicht abwarten, elmúlaſztani.
Abwärts, *hat.* lefelé.
Abwartung, die, 1. várakozás. 2. ápolgatás, gondviselés. 3. elégtétel, végrehajtás.
Abwaſchen, *v. a. irr.* 1. lemosni, elmosni. 2. mosogatni, elmosogatni.
Abwaſchung, die, 1. lemosás. 2. mosogatás, elmosogatás.
Abwäſſern, *v. a.* 1. megnedvesítni, megöblítni.
Abweben, *v. a.* 1. leſzőni. 2. megſzőni.
Abwechſeln, *v. a.* 1. ż. B. das Geld, váltani, felváltani. 2. ż. B. Kleider, változtatni, ruhát váltani. 3. *v. n.* egymást felváltani. Die Witterung wechſelt ab, az idő változik.
Abwechſelnd, *adj.* 1. változó, váltólagvaló. 2. *adv.* egymást felváltva.
Abwechſelung, die, 1. változás. 2. viſzontagság, változandóság.
Abweg, der, 1. félrevaló út. 2. eltérés. Auf Abwege gerathen, eltévedni.

Abwegs, *adv.* félre; tévelyedve.
Abwegſam, *adj.* felfelé való, félre vivő.
Abwehen, *v. a.* lefújni, elfújni.
Abwehren, *v. a.* eltiltani, elűzni.
Abweichen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. elhajlani, eltávozni, elállani, *valamitől*, vom Wege, az úttól eltérni. 2. külömbözni tőle; von ſeiner Schuldigkeit, kötelességének meg nem felelni.
Abweichung, die, 1. elhajlás, eltávozás. 2. külömbözés. 3. hasmenés.
Abweiden, *v. a.* legeléssel elétetni, ellegeltetni.
Abweiſen, *v. a. irr.* 1. den Feind, viſzſzaverni, viſzſzaűzni. 2. eligazitni magától.
Abweiſung, die, 1. viſzſzaűzés. 2. eligazitás.
Abwelken, *v. n.* hervadni.
Abwenden, *v. a.* 1. elhárítni, elfordítni. 2. ſich, elfordúlni.
Abwendig, *adj.* idegen, elpártolt, abwendig machen, elidegenítni.
Abwendung, die, elhárítás, elfordítás.
Abwerfen, 1. *v. a. irr.* levetni, lehajítni. 2. lerontani, elhordani. 3. haſznot hajtani. Eine Sache, die nicht viel abwirft, ollyan dolog, a' melly nem sok haſznot hajt. 4. *v. n.* megkölykezni.
Abweſend, *adj.* távollévő.
Abweſenheit, die, távollétel, távollét, in meiner Abweſenheit, távollétemben.
Abwetzen, *v. a.* elköſzörűlni.
Abwickeln, *v. a.* legombolyítni.
Abwickelung, die, legombolyítás.
Abwinden, letekerni, *p. o. tsigán.*
Abwiſchen, *v. a.* 1. letörölni; eltörleni. 2. megtörleni, megtiſztítni.
Abwiſchung, die, letörlés; megtörlés.
Abzahlen, *v. a.* lefizetni, megfizetni.
Abzählen, *v. a.* megſzámlálni.
Abzahlung, die, lefizetés.
Abzählung, die, megſzámlálás.
Abzapfen, *v. a.* letsapolni, kivenni.
Abzäumen, *v. a.* kizabolázni, *a' lovat.*
Abzehren, 1. *v. a.* elſonnyaſztani. 2. ſich, megeméſzteni magát. 3. *v. n.* fogyni, elfogyni, elſzáradni, elaſzni.
Abzehrung, die, ſzáraz betegség, hervadozás, aſzſzúkúrság.
Abzeichnen, *v. a.* lerajzolni, leábrázolni.
Abzeichnung, die, 1. lerajzolás. 2. rajzolat.
Abziehen, 1. *v. a. irr.* lehúzni, levonni, *p. o. ruhájá, börét.* 2. z. B. den Hut, levenni. 3. kivonni, kivenni, *egyik ſzámot a' másikból;* 4. elfogni, elhúzni, *p. o. a' pénzből.* 5. den Wein, lehúzni a' ſzínbort. 6. ſt. deſtilliren, leſzivárogtatni. 7. ſt. ſchärfen, megſenni, megélesítni, *p. o. a' beretvát.* 8. elvonni, elvonva gondolni, *a' dolog tulajdonságát a' dologtól.* 9. *v. n.* m. ſ. ſt. fortgehen, *a)* elköltözni; *b)* elmenni; *c)* eltakarodni.
Abzielen, *v. n.* erányozni, das zielt dahin ab, az oda megy ki; az oda tzéloz.
Abzirkeln, *v. a.* kitzirkalmozni.
Abzug, der, 1. lehúzás, levonás. 2. kivonás, kivétel. 3. megſenés, megélesítés. 4. elköltözés; elmenés; eltakarodás.
Abzwacken, od. abzwicken, *v. a.* 1. letsípni. 2. kitsikarni, elhúzni, *az árrából.*
Abzwecken, *v. n.* tzélozni, erányozni, *valamire.*
Abzwicken, *v. a.* eltsípni.
Abzwingen, *v. a. irr.* kitsikarni tőle.
Academie, die, főoskola, akadémia, *l.* Akademie.
Accent, der, 1. ſzóejtés. 2. hangjel, húzás. 3. des Weins, ſzamatja a' bornak.
Accentuiren, *v. a.* 1. ejteni a' ſzót. 2. felrakni a' hangjeleket.
Acceptabel, Annehmlich, elfogadható.
Acceptiren, Annehmen, elfogadni.
Acceß, der, Zutritt, hozzá menetel.
Acceſſiſt, der, III. hivatalra menendő.
Acceſſit, das Acceſſit bekommen, második nyertes lenni.
Accidenz, die, *pl.* Accidenzien, 1. mellesleg való jövedelem. 2. történet, eset.
Acciſe, die, vám, vámadó.
Accomodiren, *v. a.* 1. alkalmaztatni. 2. die Haare, megfésülni.
Accompagnement, *(olv.* akkompanyemán). 1. játſzótárs. 2. segédmuzsika.
Accompagniren, *v. a.* együtt játſzani; muzsikálni segítni.

Accord, der, *pl.* die Accorde, 1. egyezés, alku. 2. egyező hangzat, hangegyezés, öszvehangzat.
Accordiren, *v. n.* einem, od. mit einem, egyességre lépni, megalkudni. 2. ſt. übereinſtimmen, öszveegyezni, megegyezni vele.
Accurat, *adj.* 1. helyes. 2. ſzorgalmatos. 3. ſzavatartó, pontos. 4. *adv.* helyesen. 5. éppen.
Accurateſſe, die, 1. pontosság. 2. ſzorgalmatosság.
Accuſativ, der, negyedik ejtés.
Ach! óh! óh jaj! jaj!
Achat, der, ákhátkő, akhát.
Achſe, od. Axe, die, IV. tengely, auf der Axe führen, ſzekeren vinni.
Achſel, die, váll; vállapotzka. Über die Achſel anſehen, bal ſzemmel nézni, fel se venni. Auf die leichte Achſel nehmen, könnyen venni fel a' dolgot. Die Achſel zucken, vállat vonítni.
Achſelzucken, das, vállvonítás.
Acht, die, 1. figyelmetesség, vigyázás. Acht haben, ráfigyelmezni, rávigyázni. Aus der Acht laſſen, nem vigyázni reá, nem gondolni vele; elfelejtkezni róla. In Acht nehmen, gondoskodni róla, v. felőle; ſich in Acht nehmen, vor etwas, magára vigyázni. 2. ſzámkivetés, in die Acht erklären, ſzámkivetni.
Ächt, *adj.* nyóltz, *adv.* nyóltzan.
Ächt, od. echt, igazi, jóféle, jó.
Achte, der, die, das, nyóltzadik.
Achteck, das, nyóltz ſzeglet.
Achteckig, *adj.* nyóltz ſzegletes, nyóltz ſzegletű, nyóltz ſzegű.
Achtel, das, nyóltzadréſz.
Achten, *v. a.* 1. vélni, gondolni. 2. auf etwas, figyelmezni, ügyelni, vigyázni. 3. betsülni, hochachten, nagyra betsűlni, tiſztelni, nicht achten, megvetni; nem gondolni vele.
Ächten, *v. a.* ſzámkivetni.
Achtens, *adv.* nyoltzadſzor.
Achter, der, nyóltzas.
Achterley, *adj.* nyótzféle.
Achtfach, *adj.* nyóltzſzoros. *adv.* nyóltzſzorosan.
Achtfüßig, *adj.* nyóltzlábú.
Achtheil, das, nyóltzadfél.
Ächtheit, die, jóság, jóféleség.
Achthundert, *adj.* nyóltzſzáz.
Achtjährig, *adj.* nyóltz eſztendős.
Achtlos, *adj.* vigyázatlan, báméſz.
Achtloſigkeit, die, vigyázatlanság.
Achtmahl, *adv.* nyóltzſzor.
Achtmahlig, *adj.* nyóltzſzori.
Achtſam, *adj.* figyelmetes, vigyázó.
Achtſamkeit, die, vigyázóság, ſzemesség.
Achtserklärung, die, ſzámkivetés.
Achtſpännig, *adj.* nyóltz igás, nyóltz lovas, *p. o. ſzekér.*
Achtſtündig, *adj.* nyóltz órányi.
Achttägig, *adj.* nyóltz napi.
Achttheil, das, Achtel, nyóltzad réſz.
Achtung, die, 1. figyelmetesség. 2. betsület, tiſztelet. 3. Achtung geben auf etwas, *a.* figyelmezni, v. ügyelni valamire. *b.* gondját viselni valaminek, rávigyázni valamire.
Achtzehn, *adj.* tizennyóltz.
Achtzehnte, der, die, das, tizennyóltzadik.
Achtzig, *adj.* nyóltzvan; *adv.* nyóltzvanon.
Achtziger, ein, 80 eſztendős.
Achtzigjährig, *adj.* nyóltzvan eſztendős.
Achtzigmahl, *adv.* nyóltzvanſzor.
Achtzigſte, der, die, das, nyóltzvanodik.
Ächzen, *v. n.* nyögni.
Acker, der, *pl.* die Äcker, ſzántóföld.
Ackerbau, der, ſzántásvetés, földmivelés.
Ackerdiſtel, die, bogátskóró.
Ackerfeld, das, ſzántóföld.
Ackerfurche, die, barázda.
Ackergauchheil, der, tyúkſzemfű, kakuk terjék. *Anagallis arvensis.* L.
Ackerhauhechel, die, 1. iglitze v. gerlitzetövis, ekeakadály. *Ononis.*
Ackerklee, der, ugorkanőſzőfű, nyúllábfű, herehura. *Trifolium arvense.* L.
Ackermann, der, *pl.* Ackersleute, földmivelő, ſzántóvető.
Ackermelde, die, úti laboda. *Atriplex patula.*
Ackermünze, die, tarlói ménta. *Mentha arvensis.*
Ackern, *v. a.* ſzántani.
Ackerraute, die, földfüſtfű. *Fumaria officinalis.*
Ackerſalat, der, keserű vadsaláta *Lactuca scariola* L.

Ackerſenf, der, vetési reptze. *Sinapis.*
Ackerwinde, die, kis ſzulák. *Convolvulus arvensis* L.
Ackerzwiebel, die, sárma. *Ornithogalum* L.
Acromatiſch, *adj.* értelemből folyó.
Act, der, felvonás, *a' nézőjátékban.*
Acte, die, Schluß, végzés.
Acten, die, *pl.* akták, ügyírások.
Acteur, der, *(olv.* aktőr) játſzó, *a' játék ſzínen, t. i. férjfi.*
Actie, die, *(olv.* aktzie) aktzia, kötelező írás, mellyet kereskedő társaságok ſzoktak adni, valamelly felvett summa pénzről.
Action, die, 1. ütközet, hartz. 2. Action und Reaction, ható erő, és viſzſzaható erő.
Activ, *adj.* 1. munkás, serény. 2. ügyes, eleven. *adv.* serényen; elevenen.
Activität, die, 1. munkásság. 2. ügyesség.
Activſchulden, *pl.* kinn lévő adósság.
Activum, das, tselekvő ige.
Actrice, (aktriſz) die, játſzó, *a' játék ſzínen, t. i. fejér ſzemély.*
Acuſtic, die, hallás tudomány.
Adagio, *(olv.* adádsio) lassú dall. *adv.* lassan.
Adamsapfel, der, 1. paraditsom tzitrom. 2. Ádám almája, *a' férjfiak torkán.*
Adamsfeige, die, indiai fige.
Adäquat, vollſtändig, *adj.* telyes.
Addiren, *v. a.* ölszveadni, *ſzámot.*
Addition, die, ölszveadás.
Addreſſe, die, útasitótzím, felülírás.
Addreßkalender, der, I. tzím mutató kalendáriom.
Addreſſiren, *v. a.* 1. útasitni, *a' levelet.* 2. ſich an jemanden, folyamodni valakihez.
Adel, der, 1. nemesség, a' nemes emberek. 2. nemesség, nemesi rang.
Adelig, *adj.* nemes, nemesi rangból való. *adv.* nemesi módon.
Adeln, *v. a.* nemesitni, nemessé tenni.
Adelsbrief, der, nemes levél.
Adelſtand, der, nemesség, nemesi rend.
Ader, die, ér.
Aderbinde, die, érkötő fásli.
Aderig, od. Äderig, *adj.* eres.
Aderlaß, der, érvágás.
Aderlaſſen, *v. a.* eret vágni.
Aderlaßeiſen, das, érvágó *vas.*
Aderlaßzeug, das, érvágó eſzköz.
Aderſchlag, der, érverés, érfzökés.
Adjectiv, das, mássalérthető.
Adien! *(olv.* adiő) Isten hozzád!
Adjunct, der, segitő társ.
Adjutant, der, III. adjutáns.
Adler, der, sas.
Adlerblick, der, éles nézés.
Adlerorden, der, sasvitézi rend.
Admiral, der, 1. tengeri fővezér. 2. fénylő kúptsiga.
Admiralität, die, tengeri hadi tanáts, admirálitás.
Admiralſchaft, die, tengeri fővezérség.
Admiralsflagge, die, a' fővezéri hajó zászlója.
Admiralsſchiff, das, fővezéri hajó.
Adolph, der, Adolf.
Adonisblume, die, hérits. *Adonis* L.
Adoptiren, *v. a.* fiának fogadni.
Advent, der, advent, adventi napok.
Advokat, der, III. prókátor, ügyéſz.
Advocatur, die, prókátorság.
Advociren, *v. n.* prókátorkodni.
Affäre, die, od. Affaire, *(olv.* affére) 1. dolog, ügy. 2. foglalatosság. 3. történet.
Affe, der, majom. *Simia.*
Affect, der, indúlatosság, hevesség.
Affectation, die, 1. erőltetett ſzépitės, erőltetés. 2. büſzkeség.
Affectionirt, *adj.* jó hajlandósággal viseltető.
Affectiren, etwas, 1. tettetni valamit, mutatni magát, *valaminek.* 2. erőltetve követni.
Äffen, *v. a.* 1. majmolni. 2. tsúfolni.
Affenliebe, die, majomi ſzeretet.
Äffinn, die, nőstény majom.
Affron, der, gyalázat, megbántás.
Afrikaner, der, Áfrikai lakos.
Afrikaniſch, *adj.* Áfrikai.
After, der, segg, hátulj, alſel.
After, 1. utánna való. 2. hamis, nem igaz, alávaló. 3. kontár, *p. o. mester ember.*
Afterbeſtand, der, bér mássa.
Afterbeſtandverlaſſer, der, bérbe kiadó béres lakó.
Afterblatt, das, levél mássa.
Afterdarm, der, végbél, véghurka.
Aftererbe, der, III. második örökös.
Afterkind, das, árvánlett.

Aftermoos, das, hínár.
Afterpartey, die, béres lakó lakosa.
Agende, die, ágenda.
Agent, der, ágens, ügyfolytató.
Agnat, ein, III. atyafi.
Ägypten, Égyiptom.
Ah! óh! jaj!
Aha! aha! bezzeg!
Ahle, die, ár.
Ahm, die, akó, *mérték.*
Ahmen, *v. a.* akózni.
Ahmig, *adj.* egy akós.
Ahn, der, III. egy az eleink közűl, die Ahnen, eleink, atyáink.
Ahnden, od. ahnen, 1. rémleni előtte, p. o. es ahndet ihm, úgy rémlik előtte; sajditja. 2. megboſzſzúlni, *valamit*, boſzſzút állani érte. 3. megbüntetni, *valamit.* Sich ahnden laſſen, előre megérezni.
Ahndung, die, 1. rémlés, sajditás, előre érzés. 2. boſzſzúállás.
Ahnen, die, *pl.* eleink, atyáink.
Ahnenſtolz, der, famíliai büſzkeség.
Ahnenſtolz, famíliájában kevélykedő.
Ahnentafel, die, nemzetség táblája.
Ähnlich, *adj.* hasonló.
Ähnlichen, *v. n.* hasonlónak lenni.
Ähnlichkeit, die, hasonlatosság.
Ahorn, der, juharfa, iharfa.
Ahornen, *adj.* juharfából való, juharfa.
Ährchen, das, kaláſzotska.
Ähre, die, kaláſz, gabonafej.
Ährenkranz, der, kaláſzkoſzorú.
Ährenleſe, die, tarlózás.
Akademie, die, 1. tudós társaság. 2. mives társaság. 3. főoskola.
Alabaſter, der, alabástrom.
Alabaſtern, *adj.* alabástrom.
Alarm, der, felzendűlés, zenebona.
Alarmiren, *v. n.* felzendíteni.
Alaun, der, timsó.
Alaunartig, *adj.* timsós.
Alaunig, alaunhältig, *adj.* timsós.
Alaunwaſſer, das, timsós víz.
Albern, *adj.* ostoba, balgatag.
Albernheit, die, ostobaság, balgatagság.
Alchymie, die, aranytsinálás.
Alchymiſt, der, III. aranytsináló.
Algebra, die, betűvetés.
Algebraiſch, *adj.* betűvetési; *adv.* betűvetéssel.
Alkoven, der, kamara, bényiló.
All; aller, alle, alles, 1. mind, minden. 2. *a' többesben*, mindnyájan, mind, mindenek. 3. ſt. ganz, egéſzſzen, alle ſeyn, elfogyni. bey alledem, mind e' mellett is.
Allbereits, *adv.* már.
Allda, *adv.* ott, amott, ottan.
Allee, die, 1. nyílás, *az erdőben, kertekben.* 2. két sor fa sétáló.
Allein, *adv.* ſt. bloß, nur, tsak, tsupán tsak, egyedűl, ich allein, tsak én, én egyedűl, tsak magam; *it.* magamban, du allein, tsak te, tsak magad; *it.* magadban. 2. ſt. aber, de, hanem. 3. nicht allein, ſondern auch, nem tsak, hanem.
Alleinig, *adj.* egyedűlvaló; *adv.* magánosan, egyedűl.
Allemahl, *adv.* mindenkor, mindég.
Allenfalls, *adv.* talám, minden esetre.
Allegorie, die, tzélozó ábrázolás.
Allenthalben, *adv.* mindenütt, mindenfelé.
Aller, leg, der aller beſte, a' legjobb.
Allerdings, *adv.* 1. igen is, úgy vagyon. 2. egyáltaljában, általán fogva.
Allerdurchlauchtigſt, *adj.* Felséges.
Allererſt, *adj.* éppen most, tsak most.
Allerhand, *adj. indecl.* mindenféle.
Allerheiligen, (Feſt) minden ſzentek napja.
Allerheiligſt, *adv.* ſzentséges.
Allerhöchſt, z. B. der allerhöchſte Gott, a' felséges Isten, allerhöchſt Dieſelben, Felséged.
Allerley, *adj. ind.* mindenféle, sokféle.
Allerliebſt, *adj.* 1. legkedvesebb, ſzerelmes. 2. gyönyörű, igen ſzép; *adv.* igen ſzépen, gyönyörűen.
Allerſeits, *adv.* mindnyájan.
Alleſammt, *adv.* mindnyájan.
Allezeit, *adv.* mindenkor, mindég.
Allgegenwart, die, mindenütt jelenvaló ság.
Allgegenwärtig, *adv.* mindenütt jelenvaló.
Allgemach, *adv.* lassan lassan.
Allgemein, *adj.* 1. közönséges, közönségesen bévett; *adv.* közönségesen, általjában. 2. ſt. überall, mindenütt.
Allgemeinheit, die, közönséges volt.
Allgewaltig, *adj.* mindenható.
Allgütig, *adj.* főjóságú, legjobb.

Allheit, die, mindenség.
Allhier, *adv.* itt, itten, itt helyben.
Allianz, die, szövettség.
Alliirt, *adj.* szövettséges.
Allmacht, die, mindenhatóság.
Allmächtig, *adj.* mindenható.
Allmählich, *adv.* lassan lassan.
Allodial, *adj.* örökös.
Allodialgut, das, örökös jószág, örökség.
Alltäglich, *adj.* 1. mindennapi. 2. közönséges; *adv.* mindennap.
Alluſion, die, tzélozás.
Allwaltend, *adj.* mindeneket igazgató.
Allweiſe, der, III. főbölts.
Allwiſſend, *adj.* mindentúdó.
Allwiſſenheit, die, mindentúdóság.
Allwo, *adv.* a' hol, a' holott, holott.
Allzu, *adv.* igen nagyon; allzuſehr, felette igen.
Allmanach, der, kalendáriom.
Almoſen, die, alamisna.
Almoſenbüchſe, die, persely.
Almoſenier, der, alamisna osztó.
Almoſenſtock, der, perselytartó.
Aloe, die, áloe, áloes.
Alp, der, lidértz, boszorkány.
Alpen, die, *pl.* havasok, álpesek.
Alphabet, das, ABCrend, betürend.
Alphabetiſch, *adj.* betürendben való. *adv.* betürendben.
Alpmaus, die, murmutér.
Alprabe, die, havasi holló.
Alpranken, der, iszalag, juszalag. *Solanum Dulcamara* L.
Alproſe, die, havasi rózsa.
Alraun, der, natragulya. *Atropa mandragora* L.
Als, 1. st. da, midőn, mikor. 2. mint, v.-nak, nek, -úl, űl. 3. st. weil, mivelhogy, mert. 4. tsak. 5. mint; v.-nál, -nél. beſſer als deines, jobb mint a' tiéd, v. a' tiédnél.
Alsbald, *adv.* mindjárt, egyszeriben
Alsdann, *adv.* azután, osztán, akkor osztán.
Alſo, *adv.* 1. úgy. 2. tehát, azért.
Alſter, die, szarka.
Alt, der, áltoshang, fellengős hang.
Alt, älter, älteſte, 1. régi. 2. idős, vén, öreg.
Altan, der, kinnálló; függő-folyosó.
Altar, der, *pl.* Altäre, oltár.
Altbacken, *adj.* régi sütés.
Altdeutſch, *adj.* régi német. *adv.* régi németséggel.
Altenburg, Óvár, (város).
Alter, das, 1. kor, élet ideje, idő. 2. hohes Alter, vénség, öreg kor.
Älter, *adj.* idősebb, vénebb.
Alteration, die, 1. változtatás. 2. megváltozás. 3. réműlés, rettenés; egésségbeli változás. 4. megindúlás, harag, boszszankodás.
Alteriren, ſich, megharagudni, megindúlni.
Ältern, die, *pl.* szűlék.
Altern, *v. n.* vénűlni.
Alterniren, *v. a.* egymást felváltani.
Älternlos, *adj.* árva.
Alterthum, das, régiség; *it.* régi idő.
Ältervater, der, ös.
Älteſte, der, die, das, a' legidősebb.
Altfränkiſch, *adj.* régi, ösi módi; *adv.* ősi módon.
Altgeſell, der, III. első mester legény.
Altgläubig, *adj.* ó hitű.
Althäe, die, fejér mályva. *Althaea.*
Altklug, *adj.* koros eszű.
Ältlich, *adj.* vénes, korös, idős.
Altmodiſch, *adj.* régi módi. *adv.* régi módra.
Altvater, der, öregatya, nagyatya.
Altväteriſch, *adj.* ősi; *adv.* ősi módon.
Altweibiſch, *adj.* vénaszszonyos.
Am, *pr.* 1. st. an dem, az-on, azen, ban, ben. Am Tage, nappal, am Abende, estve. 2. leg; am beſten, legjobban.
Amalgamation, die, értz, v. aranyválaſztás kénesővel.
Amalgamiren, *v. n.* értzet kénesővel válaſztani.
Amalie, die, Amália.
Amant, der, III. Liebhaber, szerető.
Amarante, die, barling, bársony virág.
Ambaſſade, die, követség.
Ambaſſadeur, der, (*olv.* ambaszadőr) főkövet.
Ambition, die, 1. st. Ehrgefühl, betsűlet érzés. 2. st. Ehrbegierde, betsületre vágyás. 3. st. Ehrgeiz, Ehrſucht, nagyra vágyás.
Ambitiös, *adj.* 1. betsületre vágyó. 2. nagyra vágyó.
Ambos, der, űlő, űlővas.
Ambra, die, 1. ámbragyanta. 2. ámbrabalzsam.
Ambrakraut, das, életillat tarorja;

életfű, engem ſzagolj. *Teucrium marum* L.
Ambroſie, die, 1. ambrózia. 2. jóillat.
Ambroſienkraut, das, mirha libatopp. *Chenopodium ambrosioides* L.
Ameiſe, die, hangya.
Ameiſenbär, der, III. hangyász. *Myrmecophaga.*
Ameiſeney, das, hangyatojás.
Ameiſenfreſſer, der, I. *l.* Ameiſenbär.
Ameiſenlöwe, der, III. hangyales, *bogár. Myrmeleon* L.
Ameiſenhaufen, der, hangyaboj.
Amerika, *Gen.* Amerika's, Amérika.
Amerikaniſch, *adj.* Amérikai.
Amethyſt, der, ámétkő, violakő.
Amiant, der, ámiánt.
Amme, die, dajka, *ſzoptató aſzſzony.*
Ammer, der, sármány.
Ämmerling, *l.* Ammer.
Amor, der, ſzerelem isten.
Ampfer, der, lórom. *Rumex* L.
Amphibie, die, úſzómáſzó.
Amſel, die, rigó, fekete rigó.
Ämſig, *adj.* ſ. emſig, serény.
Amt, das, *pl.* die Ämter, 1. hivatal, tiſztség. 2. uraság, birtok. 3. isteni ſzolgálat.
Amtmann, der, tiſztartó.
Amtsarbeit, die, hivatalbéli munka.
Amtsgehülfe, der, III. segítő társ.
Amtsgeſchäft, das, hivatalbéli foglalatosság.
Amtsgeſicht, das, komor tekintet.
Amtshauptmann, der, uraságí főtiſzt.
Amtsmiene, die, tiſztviselő tekintet.
Amtspflege, die, hivatal folytatás.
Amtspflicht, die, tiſzti kötelesség.
Amtsſache, die, hivatalbéli dolog.
Amtsſorge, die, hivatalbéli foglalatosság.
Amtsſtube, die, tiſztség ſzobája.
Amtsverrichtung, die, tiſzti foglalatosság.
Amtsverwalter, der, tiſztartó.
Amtsverweſer, der, hivatalbéli helytartó.
Amulet, das, nyakbakötő orvosság.
Amüſant, *adj.* múlattató, múlattságos.
Amüſement, das, (*olv.* amüsemán) múlattság, időtöltés.
Amüſiren, *v. n.* múlattatni.
An, *pr.* 1. III-dik Ejtéssel: -en, -an, -on, -ban, -ben, -val, -vel, -ról, -ről. 2. IV-dik Ejtéssel: -hoz, -hez, -ra, -re. 3. Von, -an, tól fogva, től fogva.
An, *part. verb.* el, meg, hozzá, rá, v. reá.
Analogie, die, 1. hasonlatosság. 2. öſzvehasonlítás.
Analogiſch, *adj.* 1. hasonlításból vett; *adv.* hasonlítva. 2. egyező; *adv.* egyezve.
Analytik, die, *ſ. pl.* észerőfejtés, észtehetségfejtés.
Analytiſch und Syntheſiſch, fejtő és ſzerkeztető, v. feloſzlató és egybekötő.
Ananas, die, ananász, almakirály.
Anarchie, die, kórmánytalan állapot.
Anatomie, die, test bontzolás.
Anatomiren, *v. a.* felbontani a' testet.
Anatomiſch, *adj.* testbontzoló.
Anatomiſt, der, III. testbontzoló.
Anbau, der, 1. mivelés; földmivelés, vetés. 2. épités. 3. hozzá v. melléépités.
Anbauen, *v. a.* 1. mivelni, *p. o. ſzántóföldet.* 2. vetni, bévetni *a' földet.* 3. épitni, ſich, megtelepedni. 4. hozzáépitni.
Anbauung, die, 1. mivelés. 2. épités. 3. hozzáépités.
Anbefehlen, *v. a. irr.* megparantsolni, *valakinek*, ráparantsolni, *valakire.* 2. ajánlani.
Anbefehlung, die, 1. parantsolás. 2. ajánlás.
Anbeginn, der, kezdet.
Anbeißen, *v. a. irr.* an etwas, 1. hozzákapni. 2. belélharapni.
Anbelangen, od. anbetreffen, *v. n.* p. o. was mich anbelangt, od. anbetrifft, a' mi engemet illet.
Anbellen, *v. a.* megugatni, ugatni rá.
Anbethen, od. anbeten, *v. a.* imádni.
Anbether, der, imádó.
Anbethenswerth, Anbethenswürdig, *adj.* imádandó, imádásra méltó.
Anbether, der, 1. imádó. 2. tiſztelő.
Anbethung, die, imádás.
Anbetteln, *v. a.* megkóldúlni.
Anbey, *adv.* e' mellett, egyſzersmind.
Anbiegen, *v. a.* 1. mellőhajtani. 2. hozzáadni.
Anbiethen, *v. a. irr.* 1. einem etwas, kínálni vele; ajánlani, *valakinek valamit.* 2. ſich, kínálkozni, ajánlani magát.

Anbiethung, die, kínálás, ajánlás.
Anbindung, die, 1. megkötés, hozzákötés. 2. megajándékozás.
Anbieß, der, 1. megharapás, marás. 2. fölöstököm.
Anblaſen, *v. a. irr.* 1. ráfújni, rálehelleni. 2. felfújni, *p. o. a' tüzet.*
Anblick, der, 1. ránézés, rátekintés. 2. látás, tekintet.
Anblicken, *v. a.* ránézni, rátekinteni.
Anbohren, *v. a.* megfúrni.
Anbrechen, *v. a. irr.* 1. z. B. Brod, megtörni; megkezdeni. 2. *v. n.* m. ſ. der Tag bricht an, virad, megvirad, der Abend, od. die Nacht bricht an, estveledik; éjtſzaka lelſz. 3. angebrochen, rothadt.
Anbrennen, 1. *v. a.* gyújtani, meggyújtani. 2. *v. n.* m. ſ. gyúladni, meggyúladni. 3. megperzselődni, *p. o. mint a' haj, ſzőr.* 4. odaégni az óldalához, *mint az étel, kása.*
Anbringen, *v. a. irr.* meghozni, elhozni. 2. okozni, ejteni rajta, *p. o. sebet, vágást.* 3. építni, tsinálni. 4. ſt. verkaufen, eladni. 5. einen Gedanken, ein ſchönes Wort, alkalmaztatni, haſznát venni. 6. Geld, kiadni; die Tochter, kiházasítni. 7. béſzerezni valakit, *p. o. tselédnek.* 8. jelenteni, béjelenteni; mondani, kérni.
Anbringer, der, jelentő; vádoló.
Anbruch, der, 1. kezdet, bey Anbruch des Tages, virradtakor. 2. rothadás.
Anbrüchig, *adj.* 1. rothadt. 2. megsavanyodott, megetzetesedett.
Andacht, die, 1. áhítatosság, ájtatosság, buzgóság. 2. imádság.
Andächteley, die, kegyeskedés.
Andächtig, *adj.* ájtatos, áhítatos, buzgó.
Andante, *adv.* mérsékelve.
Andantino, *adv.* vontatva, ballagva.
Andenken, das, 1. emlékezet. 2. emlékezetjel.
Ander, *l.* andere.
Andere, der, die, das, a' más, a' másik, második; am andern Tage, más nap; ein anderer, eine andere, ein anderes, más, *pl.* andere, mások.
Anderemahl, das, *adv.* máskor, másſzor.
Ändern, *v. a.* változtatni, megváltoztatni, ſich, változni, megváltozni.
Anderntheils, *adv.* más réſzről.
Anders, *adv.* másképpen, külömben, wenn anders, ha egyébaránt.
Anderswo, *adv.* másutt, más helyen.
Anderthalb, *adj. indecl.* másfél.
Änderung, die, 1. változás. 2. változtatás.
Anderwärts, *adv.* másutt, más helyen.
Andeuten, *v. a.* megjelenteni, tudtára adni.
Andeutung, die, megjelentés.
Andichten, *v. a.* rákölteni.
Andorn, der, pemetfű. *Marrubium.*
Andrängen, *v. a.* 1. rárohanni. 2. erőltetni.
Andreas, der, *n. pr.* András.
Andringen, *v. a.* rajta lenni, sürgetni.
Androhen, *v. a.* fenyegetni.
Androhung, die, fenyegetés.
Andrücken, *v. a.* hozzányomni, ſzorítni.
Aneinander, egymáshoz, egymás mellé.
Anekdote, die, elmés történet.
Anemone, die, ſzélvirág.
Anempfehlen, *v. a.* ajánlani.
Anempfehlung, die, ajánlás.
Anerben, 1. z. B. eine Krankheit, elkapni, *a' nyavalyát;* elragadni rá. 2. ein Gut, örökségül nyerni, rászállani örökségül.
Anerbiethen, *v. a. irr.* kínálni vele, megkínálni, ajánlani neki.
Anerbiethung, die, kínálás, ajánlás.
Anerkennen, *v. a. irr.* megesmerni.
Anerſchaffen, *adj.* veleſzületett.
Anfachen, anfächeln, *v. a.* 1. fújtatni, felfújni, *a' tüzet.*
Anfahren, *v. a.* 1. elhozni, *kotsin, hajón.* 2. megtámadni, *ſzóval.* 3. *v. n.* m. ſ. neki menni, *t. i. ſzekérrel, v. hajóval.* 4. belé v. hozzáütődni, *ſzekérrel.*
Anfall, der, 1. megtámadás, rárohanás. 2. des Fiebers, hideglelés kirázása. 3. örökség rászállás.
Anfallen, 1. *v. a.* den Feind, megtámadni, nekiesni. 2. *v. n.* m. ſ. örökségül nyerni.
Anfang, der, kezdet, von Anfang, elejétől fogva; zu Anfange, od. Anfangs, *a.* cleinte. *b.* az elején;

den Anfang machen, elkezdeni; den Anfang nehmen, kezdődni.
Anfangen, *v. a. irr.* 1. elkezdeni, hozzáfogni. 2. ſich, elkezdődni, kezdődni. 3. ſt. machen, tenni, tsinálni.
Anfänger, der, 1. kezdő. 2. tanúló.
Anfänglich, *adv.* eleinte, elsőben.
Anfangs, *adv.* előſzör, eleinte.
Anfangsbuchſtabe, der, III. első betű.
Anfangsgründe, die, *pl.* első kezdet.
Anfaſſen, *v. a.* megfogni, megragadni.
Anfechten, *v. a. irr.* megtámadni, ostromlani.
Anfechtung, die, megtámadás, ostromlás.
Anfeinden, *v. a.* ellenségeskedni vele.
Anfeſſeln, *v. a.* 1. vasra verni. 2. hozzá bilintsezni.
Anfeuchten, *v. a.* megnedvesítni.
Anfeuchtung, die, megnedvesítés.
Anfeuern, *v. a.* neki tüzelni, feltüzelni.
Anflehen, *v. a.* kérni, könyörögni.
Anforderung, die, kívánság, kérés.
Anfrage, die, tudakozás, kérdezés.
Anfragen, *v. a.* tudakozni, kérdezni.
Anfreſſen, *v. a. irr.* 1. elenni belőle, megharapdálni. 2. ſich, torkig enni magát.
Anfriſchen, *v. a.* 1. den Wein, hívesíteni, frissíteni. 2. serkengetni.
Anfügen, hozzákaptsolni, v. adni.
Anfühlen, *v. a.* tapintani, tapogatni.
Anführen, *v. a.* 1. zu Schiffe, od. Wagen, meghozni, elhozni. 2. z. B. Worte eines Schriftſtellers, előhozni, említni. 3. ſt. betrügen, megtsalni. 4. ein Heer, vezérleni, *p. o. a' hadi sereget.*
Anführer, der, 1. vezér. 2. tanító.
Anführung, die, 1. elhozás, *p. o. kotsin.* 2. említés, előhozás. 3. megtsalás. 4. tanítás, oktatás. 5. vezérlés, *p. o. a' hadiseregnél.*
Anführungszeichen, das, idézőjel, *így*: „
Anfüllen, *v. a.* megtölteni.
Anfüllung, die, megtöltés.
Anfuhrt, die, révpart, kikötő.
Angabe, die, 1. foglaló, felpénz. 2. ſt. Anzeige, előadás, feladás, béjelentés. 3. ſzámadás. 4. panaſz, vád.
Angaffen, *v. a.* rábámúlni.
Angeben, *v. a. irr.* 1. anzeigen, előadni. 2. verrathen, béadni, bévádolni. 3. entwerfen, ſkigondolni, er hat es angegeben, ő vólt az inditója, ő javaslotta. 4. thun, tenni, tsinálni, kezdeni valamit.
Angeber, der, 1. kezdő, inditó. 2. javasló. 3. bévádoló, béárúló.
Angebinde, das, ajándék, *név napra.*
Angebiſſen, *adj.* megharapott, megkezdett.
Angeblich, *adj.* mondatott, úgy mondatott; annak adatott ki.
Angeboren, *adj.* vele ſzületett, természeti.
Angedeihen, *v. n. irr.* történni, angedeihen laſſen, részesítni benne, adni.
Angedenken, das, *l.* Andenken.
Angeerbt, *adj.* örökös.
Angehänge, das, függő, nyakbafüggő.
Angehen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. hozzámenni. 2. illetni valakit, tartozni rá, das geht mich nichts an, az rám nem tartozik, az engemet nem illet. 3. kezdődni, elkezdődni. 4. meglehetős lenni; das geht noch an, még az tsak meglehet. 5. ſich thun laſſen, megeshetni; das geht nicht an, az nem lehet.
Angehören, einem, *v. n.* hozzátartozni.
Angehörig, *adj.* mir, dir, ihm, ihr, hozzám- hozzád- hozzá- tartozó; enyim, tiéd, övé.
Angel, die, 1. horog, ſzigony. 2. ajtósark, zwiſchen Thür und Angel ſtecken, megſzorúlni, megakadni.
Angeld, das, foglaló, felpénz.
Angelegen ſeyn, od. ſich angelegen ſeyn laſſen, gondjának lenni rá, gondoskodni felőle.
Angelegenheit, die, ügy, dolog.
Angelegentlich, *adj.* fontos, valakinek ſzívén fekvő, *p. o. dolog*; *adv.* gondosan, ſzorgosan.
Angeln, *v. a.* horgáſzni, t. i. *ſzigonnyal.*
Angeloben, *v. a.* ígérni, felfogadni.
Angelruthe, die, horgáſzvelzſző.
Angelſchnur, die, horogmadzag.
Angemeſſen, *adj.* hozzá illő, alkalmatos; *adv.* illően, hozzáalkalmaztatva.
Angenehm, *adj.* kellemes, kellemetes, kedves. *adv.* kellemetesen, kedvesen.
Anger, der, 1. gyep, pázsit. 2. ugar.

Angerblume, die, rukertz, ſzázſzorſzép. *Bellis*, L.
Angeſehen, *adj.* nagy tekintetű.
Angeſeſſen, anſáſſig, *adj.* birtokos.
Angeſicht, das, ábrázat, kép.
Angewóhnen, *v. a.* 1. ſzoktatni, ráſzoktatni. 2. ſich, ráſzokni.
Angewohnheit, die, ráſzokottság, ſzokás.
Angewóhnung, die, ráſzoktatás.
Angina, die, torokgyék.
Anglimmen, *v. n.* m. ſ. megtüzesedni.
Angliſiren, *v. a.* kurtára vágni, *a' ló farkát.*
Angränzen, *v. n.* határában lenni, határosnak lenni.
Angreifen, *v. a. irr.* 1. megmarkolni, megfogni. 2. hozzányúlni; hozzáfogni, elkezdeni. 3. elgyengítni, elbádjaſztani. 4. megtámadni az ellenséget.
Angreifer, der, megtámadó.
Angrenzen, *l.* Angränzen.
Angriff, der, 1. megfogás, megmarkolás. 2. megtámadás.
Angſt, die, 1. félelem, ſzorongattatás. Mir iſt Angſt, félek. 2. kín.
Ängſten, ángſtigen, *v. a.* gyötreni, ſzorongatni; ſich, aggódni, gyötrődni.
Ängſtlich, *adj.* 1. rettegő. 2. gyötrődő. *adv.* rettegve.
Ängſtlichkeit, die, rettegés, félelem.
Angſtvoll, *adj.* rettegő. *adv.* rettegve.
Angucken, *v. a.* megkukutsálni.
Angürten, *v. a.* felövedzeni, felkötni.
Anhaben, *v. a. irr.* 1. z. B. am Leibe, viselni, hordozni, lenni rajta, was hat er angehabt? mi vólt rajta? 2. ſt. ſchaden, ártani, kárt tenni.
Anhalten, *v. a. irr.* 1. an etwas halten, hozzátartani. 2. megfogni, feltartóztatni, *p. o. a' ſzökevényt.* 3. den Zügel, merőn tartani. 4. ráserkengetni. 5. meg nem ſzűnni tőle, folytatni valamit. 6. tartani, sokáig tartani. 7. um etwas anhalten, z. B. um ein Amt, kérni valamit. 8. ſich an etwas, megfogódzni valamiben.
Anhaltend, *adj.* 1. tartós. 2. fáradhatatlan. 3. anhaltende Arzneyen, ſzorító v. hasſzorító orvosságok.
Anhang, der, 1. tóldalék, ragaſzték. 2. eine Partey, réſz, fél.
Anhangen, *v. n. irr.* 1. függeni *róla, v. rajta*, hozzá- v. ráragadni. 2. hozzá ragaſzkodni.
Anhängen, anhenken, *v. a.* 1. ráfüggeſzteni, ráakaſztani. 2. ſich, hozzá- v. ráragadni. 3. dazu fügen, hozzá ragaſztani, hozzá adni, tóldani. 4. einem etwas, od. den Bären anhängen, ráſzedni, elámítni.
Anhänger, der, követő, sorsos.
Anhängig, anhänglich, hozzátartozó, hozzáragaſzkodó.
Anhängigkeit, Anhänglichkeit, die, ragaſzkodás valakihez.
Anhängſel, das, tóldalék, ráadás.
Anhangsweiſe, *adv.* tóldalékképpen.
Anhauchen, *v. a.* rálehelleni.
Anhäufen, *v. a.* halmozni, rakásra gyűjteni; ſich, rakásra gyűlni.
Anhäufung, die, rakásra gyűjtés; rakásra gyűlés.
Anheben, *v. a. irr.* 1. emelni. 2. kezdeni, elkezdeni; hob er an, így ſzólla, így kiálta fel.
Anheften, *v. a.* 1. mit Nägeln, hozzáſzegezni. 2. durch Binden, hozzákötni; durch Nähen, hozzávarni.
Anheim, haza, anheim fallen, rámaradni, *p. o. örökségül.*
Anheiſchig, ſich anheiſchig machen, igérni, kötelezni magát valamire.
Anhetzen, *v. a.* 1. ein Wild, felhajtani, üzőbe venni. 2. den Hund, ráuſzitani, ráereſzteni, ellene ingerleni, fellovalni.
Anhetzer, der, 1. hajtó. 2. felingerlő.
Anhöhe, die, tető, domb, halom.
Anhören, *v. a.* meghallgatni, ráhallgatni.
Anhörung, die, meghallgatás.
Anis, der, ánis, bétsikömény.
Ankauf, der, vevés, vétel.
Ankaufen, *v. a.* megvenni, megſzerezni.
Anker, der, 1. vasmatska. Anker lichten, felſzedni a' vasmatskát. Vor Anker liegen, vasmatskákon állani, t. i. a' hajónak. Sich vor Anker legen, lehányni a' vasmatskákat. 2. kis tseber, fél veder, *p. o. bor.*
Ankerarm, der, vasmatska horga.
Ankerfeſt, z. B. Grund, vasmatskafogó fenék. *adv.* erősen.
Ankerlos, *adj.* vasmatskátlan.
Ankern, *v. n.* 1. vasmatskára vetni

a' hajót. 2. nach etwas, igen kívánni, horgálzni valamit.
Ankerplatz, der, hajók álló helye.
Ankerseil, das, vasmatskakötél.
Anketten, *v. a.* hozzálántzolni.
Ankitten, *v. a.* hozzáragaſztani.
Anklage, die, vád, panaſz.
Anklagen, *v. a.* vádolni, bévádolni.
Ankläger, der, felperes, bévádoló.
Anklammern, *v. a.* hozzákaptsolni.
Ankleben, *v. n.* hozzáragadni.
Ankleiden, *v. a.* felöltöztetni, ſich, felöltözni.
Ankleidung, die, felöltözés.
Anklopfen, *v. n.* kotzogatni, kotzogni.
Anknüpfen, *v. a.* hozzákötni.
Anknüpfung, die, hozzákötés.
Ankommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. érkezni, megérkezni, elérkezni, eljönni. 2. bóldogúlni. 3. es kommt darauf an, attól függ, majd az válaſztja el a' dolgot. 4. es kommt ihm leicht an, könnyen esik neki. 5. darauf ankommen laſſen, attól függeſzteni fel a' dolgot, azt várni; es aufs äußerſte ankommen laſſen, végét várni, végére halogatni; übel ankommen, roſzſzúl járni, pórúl járni, megjárni.
Ankoppeln, *v. a.* öſzvekötni, egyesítni.
Ankündigen, *v. a.* kihirdetni.
Ankündigung, die, hirdetés, híradás.
Ankunft, die, 1. elérkezés, megérkezés, eljövetel. 2. eredet.
Ankuppeln, die Hunde, pórázra fűzni, *a' kutyákat;* öſzvekötni.
Ankütten, *v. a.* öſzveſorraſztani.
Anlächeln, *v. a.* rámosolyogni.
Anlachen, *v. a.* ránevetni.
Anlage, die, 1. alkat, *t. i. természeti* hajlandóság, elrendeltetés. 2. első kezdet, talpkő, fundamentom. 3. ſt. Abgabe, adó.
Anlanden, *v. n.* m. ſ. kikötni.
Anlangen, *v. n.* m. ſ. 1. ankommen, elkérkezni. 2. illetni; was mich anlangt, a' mi engemet illet.
Anlaß, der, 1. indítóok. 2. alkalmatosság. Anlaß nehmen, élni a' jó alkamatossággal.
Anlaſſen, *v. a. irr.* 1. ráereſzteni, odaereſzteni. 2. übel anlaſſen, roſzſzúl bánni vele. 3. ſich anlaſſen zu etwas, valamivel fenyegetni, es läßt ſich zum Kriege an, háborúra mutatnak a' környúlállások, haddal fenyegetnek. 4. wie läßt ſich mein Sohn an? hogy bóldogúl a' fiam? hogy viseli magát.
Anlauf, der, 1. rátódúlás, oda sereglés. 2. rárohanás. 3. áradás.
Anlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. neki menni és beléütődni, *p. o. az ajtóba.* 3. áradni, megáradni. 4. nevekedni, nőni, *p. o. az adósságnak.* 5. feldagadni, megdagadni, felkelni. 6. der Mann wird recht angelaufen, ſzinte úgy tódúlnak hozzá. 7. megizzadni a' párától, *mint a' tükör;* anlaufen laſſen, béfuttatni, *a' vasat kék ſzínnel.*
Anlegen, *v. a.* 1. hozzátenni, rátenni; das Kind an die Bruſt legen, megſzoptatni a' gyermeket. 2. Feuer anlegen, tüzet rakni; meggyújtani, tüzet vetni neki. 3. Kleider anlegen, od. ſich anlegen, felöltözni. Tſchiſmen anlegen, felhúzni a' tsizmát. 4. ein Gebäude, épitni; einen Garten, tsinálni. 5. Hand anlegen, hozzányúlni, hozzáfogni. 6. végezni, intézni, es war darauf angelegt, úgy volt intézve; eine angelegte Sache, előre kitsinált v. elintézett dolog.
Anlegſchloß, das, lakat.
Anlegung, die, 1. hozzátevés. 2. haſzonra fordítás, haſzonvétel. 3. felállítás, intézet. 4. épités.
Anlehen, das, költsönvétel.
Anlehnen, *v. a.* 1. hozzátámaſztani, ſich, hozzátámaſzkodni. 2. addig nyúlni, terjedni.
Anleihe, die, költsönvétel.
Anleimen, *v. a.* hozzáenyvezni.
Anleiten, *v. a.* 1. vezetni, vezérleni. 2. tanítni, oktatni.
Anleitung, die, 1. bévezetés. 2. bévezérlő tanítás, oktatás.
Anliegen, *v. n.* 1. ſzorossan mellette lenni, feküdni. 2. das Kleid liegt an, hozzááll a' testhez ez a' köntös. 3. ſt. am Herzen liegen, gondoskodni felőle. 4. bitten um etwas, kérni valamit.
Anliegen, das, 1. epekedés, aggódás. 2. kérés.
Anliegend, *adj.* mellette fekvő, határos.
Anlocken, *v. a.* édesgetni, tsalogatni.
Anlockung, die, édesgetés.

Anlöthen, *v. a.* hozzáforraſztani.
Anlöthung, die, ölzveforraſztás.
Anmachen, *v. a.* 1. hozzátsinálni. Feuer anmachen, tüzet rakni. 2. elegyítni, keverni; *it.* tsinálni; angemachter Wein, tsinált bor.
Anmarſch, der, megérkezés; im Anmarſche ſeyn, közelgetni.
Anmarſchiren, *v. n.* m. ſ. felé menni; útazni.
Anmaßen, ſich etwas, 1. magának tulajdonitni, *törvénytelenül.* 2. merni. 3. beléavatkozni; ſich zu viel anmaßen, sokra vetemedni; angemaßter Beſitz, erőſzakos birtok.
Anmaßlich, *adj.* 1. méréſzelt. 2. törvénytelen. *adv.* törvénytelenül; erőſzakosan.
Anmaßung, die, 1. rávágyódás. 2. méréſzség.
Anmelden, *v. a.* megjelenteni, béjelenteni.
Anmeldung, die, béjelentés.
Anmerken, *v. a.* feljegyezni; felírni.
Anmerkung, die, jegyzés.
Anmerkungswerth, *adj.* jegyzésre méltó.
Anmeſſen, *v. a.* 1. ein Kleid, megmérni. 2. hozzáintézni; angemeſſen, hozzáillő, alkalmatos.
Anmuth, die, kellemetesség.
Anmuthig, *adj.* kellemetes, gyönyörű.
Anmuthsvoll, *adj.* gyönyörűséges.
Anna, die, *n. pr.* Anna.
Annageln, *v. a.* hozzáſzegezni.
Annähen, *v. a.* hozzávarni.
Annähern, *v. n.* m. ſ. közelgetni.
Annäherung, die, közelgetés, közelités.
Annahme, die, elfogadás, felvétel.
Annalen, die, *pl.* krónika, korjegyző könyv.
Annehmen, *v. a. irr.* 1. elvenni, elfogadni, *pénzt, tanátsot.* 2. venni, man nahm es für Scherz an, tréfának vették. 3. bévenni, béfogadni, p. o. *társaságba.* 4. felfogadni, magához venni. 5. z. B. einen Prozeß, felválalni, magáraválalni. 6. feltenni, helybehagyni; wir wollen alſo annehmen, tegyük fel tehát, hogy: 7. eine Geſtalt, Miene, magára venni, felvenni, felöltözni. 8. ſich einer Sache annehmen, felfogni az ügyét, pártját fogni. 9. ſich etwas annehmen, magára érteni.
Annehmlich, *adj.* 1. elfogadható. 2. kedves, kellemetes.
Annehmlichkeit, die, 1. elfogadhatóság. 2. kedvesség, kellemetesség.
Annieten, *v. a.* ráſzegezni, *tzövekſzeggel.*
Annihiliren, *v. a.* semmivé tenni.
Annulliren, *v. a.* semmivé tenni, eltörleni.
Anomalie, die, kifogás.
Anomaliſch, *adj.* eltávozó, *a' régulától.*
Anonym, *adj.* nevetlen.
Anordnen, *v. a.* 1. elrendelni. 2. rendelni.
Anordnung, die, rendelés.
Anpacken, 1. megfogni, megragadni. 2. rátámadni.
Anpappen, *v. a.* hozzátsirizelni.
Anpaſſen, *v. a.* 1. ráalkalmaztatni. 2. *v. n.* hozzáilleni, ráilleni.
Anpaſſend, *adj.* hozzáillő, alkalmatos. *adv.* illendően.
Anpflanzen, *v. a.* 1. ültetni. 2. béültetni.
Anpflanzung, die, ültetés, béültetés.
Anpichen, *v. a.* hozzáſzurkolni.
Anpiſſen, *v. a.* meghugyozni.
Anpochen, *v. a.* kotzogatni.
Anpreiſen, *v. a. irr.* dítserni, magaſztalni.
Anprellen, 1. *v. a.* hozzáütni. 2. *v. n.* m. ſ. hozzáütődni.
Anrathen, *v. a. irr.* tanátsolni, javasolni.
Anrauchen, anräuchern, *v. a.* megfüstölni.
Anrechnen, *v. a.* 1. belétudni, *a' ſzámvetésbe:* felſzámlálni. 2. tulajdonitni, *p. o. hibául.*
Anrechnung, die, felſzámlálás.
Anrede, die, 1. megſzóllitás. 2. megſzóllító beſzéd.
Anreden, *v. a.* hozzáſzóllani, megſzóllítni.
Anregen, *v. a.* 1. ingerleni. 2. említni.
Anregung, die, 1. ingerlés. 2. említés.
Anreihen, *v. a.* felfűzni.
Anreitzen, *v. a.* felingerleni.
Anreitzung, die, ingerlés, kéſztetés.
Anrennen, *v. a.* nekimenni, nekiſzaladni.

Anrichten, *v. a.* ſ. B. ein Gaſtmahl, készítni, vendégséget ütni. 2. Speiſe, elkészítni, találni; es iſt angerichtet, ki van tálalva. 3. ſ. B. Schaden, Übel, tenni, okozni, *p. o. kárt.*

Anrichtung, die, 1. készítés. 2. tálalás. 3. okozás, tétel.

Anrucken, *v. n.* m. ſ. közelgetni.

Anrücken, 1. *v. a.* közelebb hozni. 2. *v. n.* közelítni, közelgetni.

Anrückung, Anruckung, die, közelgetés.

Anrufen, *v. a. irr.* 1. rákiáltani. 2. hívni.

Anrühmen, *v. a.* dítsérni, magaſztalni.

Anrühren, *v. a.* hozzányúlni, illetni.

Anrührung, die, illetés, hozzáérés.

Ans, ſt. an das, hozzá, rá, melle, ra, re.

Anſage, die, 1. hiradás. 2. parantsolat. 3. bémondás, előadás, megvallás.

Anſagen, *v. a.* 1. hirűladni. 2. parantsolat módra kihirdetni. 3. béadni, bévallani.

Anſager, der, hirdető.

Anſagezettel, das, hirdetmény.

Anſäſſig, *adj.* megtelepedett; ſich anſäſſig machen, megtelepedni.

Anſatz, der, 1. ſ. B. des Feindes, megtámadás. 2. ſzáj alkalmaztatás, *p. o. a' flótafúvásra.* 3. hajlandóság, rendeltetés, *p. o. nyavalyára.* 4. nevekedés.

Anfangen, *v. a. irr.* ſzívni kezdeni.

Anſchaffen, *v. a.* 1. venni, ſzerezni. 2. parantsolni, rendelni, *p. o. ételt a' vendégfogadóban.* 3. *v. a. irr.* ráteremteni.

Anſchauen, *v. a.* 1. nézlelni. 2. nézni, ſzemlélni; megnézni, ránézni, rátekinteni.

Anſchauen, das, megnézés, ránézés.

Anſchauend, *adj.* ſzemlélő; anſchauende Kenntniße, nézlelt esméretek.

Anſchaulich, *adj.* nézhető: nézlelhető.

Anſchauung, die, 1. nézés, ránézés. 2. nézlet, *a' filozofiában.*

Anſchein, der, tekintet: es hat den Anſchein, úgy látſzik.

Anſcheinend, *adj.* tetſző, látſzó.

Anſchellen, *v. a.* tsengetni.

Anſchicken, ſich, *v. rec.* készűlni.

Anſchielen, *v. a.* ráhunyorítni.

Anſchießen, *v. a.* 1. rákezdeni a' lövöldözést. 2. megsebesítni, érni, er iſt angeſchoſſen, megkapta, t. i. *a' sebet, v. golyóbist.* 3. nekimenni, nekiſzaladni. 4. határosnak lenni vele. 5. fellökódni, felſzökni.

Anſchiffen, *v. n.* m. ſ. odahajókázni.

Anſchirren, *v. a.* felſzerſzámozni a' lovakat.

Anſchlag, der, 1. megkondúlás. 2. ſ. B. einer Schrift, felfüggeſztés, felragaſztás; *it.* felragaſztot hirdetés; eines Bretes, felſzegezés. 3. ſ. B. der Koſten, ſzámbavétel, felvetés, felſzámlálása, *p. o. a' költségnek.* 4. tanátskozás, végzés.

Anſchlagen, *v. a. irr.* 1. hozzáütni, hozzáverni. 2. felſzegezni, felragaſztani, ein Haus anſchlagen, kitenni a' ház eladás tzédulájá. 3. ſ. B. Feuer, kiütni. 4. megbetsülni, felvetni mit ér, árát ſzabni; hoch anſchlagen, sokra betsülni. 5. *v. n.* m. ſ. hozzáütődni, beléütődni. 6. haſználni, *mint az orvosság.*

Anſchlagzettel, das, felragaſztott tzédula.

Anſchließen, *v. a. irr.* an Ketten, megláncolni, láncra tenni. 2. hozzátenni, mellézárni. 3. ſich, öſzvetsatolni magát vele, hozzátsatolni magát. 4. *v. n.* hozzáállani, *mint a' ruha a' testhez.*

Anſchluß, der, 1. hozzárekeſztés. 2. toldalék.

Anſchmelzen, *v. a. irr.* 1. hozzáforraſztani. 2. *v. n.* m. ſ. hozzáforradni.

Anſchmieden, *v. a.* hozzákalapálni.

Anſchmiegen, ſich, 1. hozzákaptsolni magát. 2. hozzá simúlni.

Anſchmieren, *v. a.* 1. hozzákenni. 2. ráſzedni.

Anſchnallen, *v. a.* hozzátsatolni.

Anſchnarchen, *v. a.* rátámadni.

Anſchneiden, *v. a. irr.* megſzelni, megkezdeni.

Anſchnitt, der, megſzelés, vágás.

Anſchnüren, *v. a.* hozzáfüzni.

Anſchrauben, *v. a.* hozzá- v. rásrófolni.

Anſchreiben, *v. a. irr.* hozzáírni, melléírni; wie bin ich bey ihm angeſchrieben? valyon mit tart felőlem? mitsoda ítélettel van iólam?

Anſchuhen, *v. a.* 1. megſejelni, *a' tsizmát.* 2. ſich, felhúzni, *a' lábbelit.*

Anſchüren, *v. a.* Feuer, tüzet gerjeſzteni.

Anſchwärzen, *v. a.* 1. béfeketítni. 2. fekete ſzínekkel írni le, leſzóllani.

Anſchwärzer, der, rágalmazó.

Anſchwellen, 1. *v. a.* megáraſztani. 2. *v. n. irr.* m. ſ. megáradni.

Anſehen, *v. a. irr.* 1. ránézni. 2. megnézni, meglátni. 3. tekinteni, ráfigyelmezni. 4. nézni, elnézni, tűrni. 5. für etwas anſehen, valaminek tartani, nézni, gondolni. 6. einem, kilátni v. kinézni belőle. 7. rátzélozni, ráerányozni, *t. i. gondolattal*; es iſt darauf angeſehen, arra tzéloz ez.

Anſehen, das, 1. ránézés, rátekintés. 2. tekintet; forma, termet; *species, habitus.* 3. tekintet, méltóság; *dignitas, auctoritas.* 4. ohne Anſehen der Perſon, ſzemélyválogatás nélkül. 5. dem Anſehen nach, *a.* ránézve. *b.* ollyan formán van a' dolog; a' mint látſzik; allem Anſehen nach, mindenből a' teſzik ki; minden bizonnyal; es hat das Anſehen, als ob, úgy látſzik, mintha, 's a' t.

Anſehnlich, *adj.* 1. jeles, derék. 2. nagy tekintetű v. betsületű. 3. nagy, sok, ſzélesen kiterjedő, *p. o. jószág, birtok*: *adv.* ſzembetünő módon.

Anſehung, die, 1. tekintet; ohne Anſehung der Perſon, ſzemélyválogatás nélkül; in Anſehung, -ra, -re nézve; tekintvén; a' mi illeti; in Anſehung deſſen, arra nézve, in Anſehung deiner, te reád való nézve.

Anſetzen, *v. a.* an etwas, mellétenni, helyheztetni. 2. dazu, hozzátenni. 3. belétudni, hozzáſzámlálni. 4. tartani a' portékát; p. o. hoch anſetzen, drágán tartani. 5. meghatározni. 6. *v. rec.* ſich, hozzáragadni. 7. gyümölts bimbót hányni. 8. megnevezni. 9. *v. n.* hozzáfogni, neki esni, neki menni. 10. hízni, telni, kövéredni. 11. die Stute hat angeſetzt, sárhitott a' kantza.

Anſetzung, die, 1. mellététel, helyheztetés. 2. hozzátétel, hozzáadás. 3. meghatározás. 4. megnevezés.

Anſicht, die, látás; tekintés.

Anſichtig werden, *v. n.* látni, meglátni.

Anſinnen, einem etwas, kívánni, kérni.

Anſinnung, die, kívánás, kérés.

Anſpannen, *v. a.* 1. kifeſzitni. 2. die Pferde, béfogni a' lovakat, fogni.

Anſpeyen, *v. a.* megköpni, leköpni.

Anſpielen, *v. a.* 1. auf etwas, od. auf jemanden, tzélozni valamire, v. valakire, *t. i. ſzóval.* 2. eine Farbe, meghívni, *a' ſzínt a' kártya játékban.*

Anſpielung, die, tzélozás, ſzúrás, *ſzóval.*

Anſpinnen, *v. a. irr.* 1. hozzáfonni. 2. kezdeni, *p. o. a' háborúságot.*

Anſpornen, *v. a.* 1. sarkantyúzni. 2. sarkalni, serkengetni, öſztönözni.

Anſprache, die, 1. kérés. 2. kívánság.

Anſprechen, *v. a. irr.* 1. megſzóllítni. 2. kérni, megſzóllítni eránta. 3. bey jemanden anſprechen, meglátogatni valakit.

Anſprengen, *v. a.* 1. beſetskendezni. 2. mit dem Pferde, oda nyargalni, ugratni.

Anſpritzen, 1. *v. a.* ráſetskendezni, béſetskendezni. 2. *v. n.* m. ſ. ráſetsegni.

Anſpruch, der, juss, jusstartás valamihez. Anſpruch darauf haben, od. machen, jussát tartani hozzá, számot tartani rá.

Anſpucken, *v. a.* ráköpni.

Anſpühlung, die, ráfolyás; mosás.

Anſtalt, die, intézet, rendelés. Anſtalt machen, od. treffen, elintézni, rendelést tenni.

Anſtämmen, *v. a.* 1. neki ſzegezni, feſzítni. 2. ſich, hozzátámaſzkodni. 3. igyekezni, iparkodni.

Anſtand, der, 1. késedelem, haladék, ohne Anſtand, haladék nélkül, mindjárt, Anſtand nehmen, késni; tanakodni felőle. 2. illendőség, illő viselet. 3. les, *a' vadáſzoknál.*

Anſtändig, *adj.* illendő; tiſztességes; *adv.* illendően, anſtändig ſeyn, tetszése ſzerént lenni, tetszeni.

Anſtändigkeit, die, illőség, illendőség.

Anſtarren, *v. a.* rábámúlni, bámúlva nézni.
Anſtatt, an Statt, *praep. c. Gen.* helyett; a' helyett.
Anſtaunen, *v. a.* bámúlni, álmélkodva nézni.
Anſtechen, *v. a. irr.* 1. ſzúrni. 2. das Pferd, sarkantyúzni. 3. megkezdeni.
Anſtecken, *v. a.* 1. ráſzúrni, ráhúzni. 2. ráragaſztani a' nyavalyát, angeſteckt werden, elkapni a' ragadó nyavalyát. 3. elrontani, *p. o. valakit.* 4. meggyújtani. 5. tsapra venni.
Anſteckend, *adj.* ragadós, *p. o. nyavalya.*
Anſteckung, die, 1. reáſzúrás. 2. meggyújtás. 3. nyavalya elragadás.
Anſtehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. melléállani. 2. haladni; anſtehen laſſen, halaſztani, halogatni. Bey ſich anſtehen, kétségeskedni. 3. *v. a.* m. ſ. illeni neki. 4. mit einem anſtehen, öſzveállani, társaságba lépni valakivel.
Anſtellen, *v. a.* 1. melléállítni. 2. veranſtalten, intézni, elrendelni; tsinálni, készítni. 3. előre kitsinálni, elintézni. 4. hivatalba tenni. 5. ſich, viselni magát, tettetni magát.
Anſtellung, die, 1. helyheztetés, állítás. 2. intézet, rendelés. 3. hivatalra való előmozdítás.
Anſtiften, *v. a.* 1. okozni, indítni. 2. felkészteni, fellovalni.
Anſtiften, das, indítás; készletés.
Anſtifter, der, kezdő, izgató, indító.
Anſtiftung, die, indítás, készletés.
Anſtimmen, *v. a.* énekelni, kezdeni az éneklést, v. muzsikát.
Anſtimmung, die, énekkezdés.
Anſtopfen, *v. a.* megtölteni, megtömni.
Anſtoß, der, 1. hozzáütődés, beléütközés. 2. im Reden, akadozás. 3. nehézség, akadály; botránkozás, Anſtoß haben, megbotránkozni benne; akadályokra találni.
Anſtoßen, *v. a. irr.* 1. hozzáütődni, beléütközni. 2. bey jemanden, megsérteni valakit. 3. jemanden, megtaſzítni valakit. 4. mit den Weingläſern, öſzveütni a' poharat. 5. határosnak lenni vele. 6. mit der Zunge, akadozni, sejp lenni.
Anſtößig, *adj.* botránkoztató.
Anſtößigkeit, die, botránkoztatás.
Anſtreichen, *v. a. irr.* 1. békenni, bémázolni. 2. bésesteni; bémázolni, *festékkel.* 3. megjegyezni, *vonással.* 4. einem etwas anſtreichen, megfeddeni valamiért.
Anſtreifen, *v. a.* 1. hozzáſenni. 2. *v. n.* hozzádörgölőzni.
Anſtrengen, *v. a.* erőltetni, megerőltetni.
Anſtrengung, die, erőltetés, megerőltetés.
Anſtrich, der, 1. bémázolás. 2. ſzín, máz.
Anſtricken, hozzákötni, hozzátoldani kötés által, *l.* ſtricken.
Anſtücken, *v. a.* hozzátóldani.
Anſuchen, um etwas, kérni, *valamit.*
Anſuchung, die, kérés, megkérés.
Antagoniſt, der, III. ellenkező.
Antaſten, *v. a.* megtapintani, hozzáérni.
Antaſtung, die, megtapintás, hozzáérés.
Ante, die, Ente, rétze, rutza, kátsa.
Anterich, der, gátsir, *hím rétze.*
Antheil, der, réſz, tulajdon réſz, Antheil nehmen, réſzt venni, réſzesülni.
Anthun, *v. a.* 1. ein Kleid, felvenni, magára venni; angethan, felöltözött; *adv.* felöltözve. 2. tenni, elkövetni; Gewalt anthun, erőſzakot tenni; den Tod anthun, megölni. 3. megígézni. 4. ein Faß, megkezdeni, tsapra venni.
Antichambre, *(olv.* ántisámber), die, pitvarſzoba, béjáróſzoba.
Antichriſt, der, III. ántikriſztus.
Anticipiren, *v. a.* előre felvenni, v. adni.
Antik, régi, *p. o. görög v. római mív.*
Antike, die, régi mív, régiség.
Antimonium, das, piskóltz.
Antipathie, die, természeti idegenség.
Antiquarius, der, ó könyváros.
Antiquität, die, régiség, óság.
Antlitz, das, ortza, ábrázat.
Anton, der, *n. pr.* Antal.
Antrag, der, *pl.* Anträge, 1. ajánlás, feltétel. 2. kívánság.
Antragen, *v. a. irr.* 1. ajánlani. 2.

auf etwas, rendelni, rendelést tenni.

Antreffen, *v. a. irr.* találni, ráakadni.

Antreiben, *v. a. irr.* ráhajtani, serkengetni, sarkalni, ösztönözni.

Antreten, 1. *v. a. irr.* odatapodni. 2. ein Amt, elkezdeni; die Reise, útnak indúlni. 3. általmenni, belélépni, *p. o. új esztendőbe.* 4. *v. n.* m. f. elkezdeni hivatalát.

Antrieb, der, 1. ösztönözés. 2. ösztön.

Antritt, der, 1. kezdet, hozzákezdés, bélépés, *p. o. a' hivatalba.* 2. des Pferdes, járás, lépés. 3. pitvar.

Antrittsgeld, das, bémenetel bére.

Antwort, die, felelet. Antwort geben, od. zur Antwort geben, felelni.

Antworten, *v. a.* felelni.

Anvertrauen, *v. a.* rábízni, *valakire.*

Anverwandt, *adj.* atyafi, atyafiságos.

Anverwandtschaft, die, atyafiság.

Anwachs, der, nevekedés, növés.

Anwachsen, *v. n. irr.* 1. hozzánőni. 2. felnőni. 3. áradni, nőni, *mint a' víz.*

Anwalt, der, személyviselő.

Anwaltschaft, die, személyviselés.

Anwandeln, *v. n.* m. f. előfogni; ráesni, *mint a' nyavalya valakire*; meglepni

Anwartschaft, die, következés jussa.

Anwehen, *v. a.* ráfújni, rálehelleni.

Anweisen, *v. a. irr.* 1. kimutatni neki, kiszabni, kiosztani. 2. an jemanden, valakihez útasítni. 3. tanítni, oktatni.

Anweisung, die, 1. eleibe szabás. 2. hozzáútasítás. 3. tanítás, oktatás.

Anwendbar, *adj.* alkalmatos, alkalmaztatható, hasznavehető.

Anwenden, *v. a.* 1. alkalmaztatni, fordítni valamire, hasznát venni. 2. Geld, költeni, ráfordítni.

Anwendung, die, alkalmaztatás; haszonvétel, haszonra fordítás.

Anwerben, *v. a. irr.* 1. zum Soldaten, katonának vinni. 2. sich, béállani, katonának menni. 3. um ein Frauenzimmer, megkéretni.

Anwerben, das, **Anwerbung**, die, 1. katonának vivés. 2. leánykérés.

Anwerfen, *v. a. irr.* 1. ráhányni, rávetni. 2. elkezdeni a' vetést, v. hajtást.

Anwesend, *adj.* jelenlévő, jelenvaló.

Anwesenheit, die, jelenvalóság.

Anwuchs, der, felnövés.

Anwünschen, *v. n.* kívánni neki, v. rá.

Anwurf, der, ráhajtás, rávetés.

Anwurzeln, *v. n.* odagyökerezni.

Anzahl, die, sokaság, szám.

Anzapfen, *v. a.* tsapra venni.

Anzeichen, das, jelenség, jel.

Anzeichnen, *v. a.* megjegyezni, megjelelni.

Anzeige, die, 1. béjelentés. 2. tudósítás.

Anzeigen, *v. a.* 1. jelenteni. 2. kihirdetni. 3. béjelenteni, béadni, tudtára adni.

Anzeiger, der, 1. jelentő. 2. béadó, bévádoló.

Anzeigung, die, béjelentés; hírüladás.

Anzetteln, *v. a.* 1. ein Gewebe, bordába szedni a' fonalat. 2. indítni, támaszlani.

Anzettelung, die, 1. bordába szedése a' fonalnak. 2. zenebonáskodás.

Anzettler, der, szerző, lázaszló.

Anziehen, 1. *v. a. irr.* z. B. die Glocke, meghúzni, húzni. 2. magához húzni, magához szívni. 3. z. B. im Binden, meghúzni, merőn tartani a' sinórt. 4. tartani, felnevelni, *p. o. baromfit.* 5. z. B. Kleider, magára venni, felöltözni. Schuhe, Strümpfe, felhúzni; sich anziehen, felöltözni. 6. etwas sich anziehen, magára érteni valamit. 7. említni, előhozni. 8. *v. n.* m. f. jönni, közelítni. 9. in ein Amt, béállani a' hivatalba.

Anziehen, das, die **Anziehung**, 1. meghúzás. 2. magához húzás. 3. merőntartás. 4. feltartás, felnevelés. 5. felöltözés. 6. eljövés, közelgetés.

Anziehend, *adj.* 1. magához vonó, szívó, *p. o. erő, orvosság.* 2. magához édesgető.

Anzug, der, érkezés, közelgetés, jövetel: im Anzuge seyn, útban lenni, közelgetni. 2. öltözés, öltözködés. 3. öltözet, köntös, ruha.

Anzüglich, *adj.* 1. ingerlő, érdeklő. 2. mardosó, sértegető; *hat.* mardosva, sértegetve.

Anzüglichkeit, die, sértősség, mardosósság.

Anzünden, *v. a.* meggyújtani, felgyújtani.
Anzündbar, *adj.* gyújtható.
Anzündung, die, meggyújtás.
Apathie, die, eszméletlenség.
Apfel, der, *t.* die Äpfel, alma.
Apfelbaum, der, almafa.
Apfelgrau, *adj.* almásszürke, *p. o. ló.*
Apfelgrün, *adj.* zöld almaszín.
Apfelkuchen, der, almás béles, v. lepény.
Apfelmost, der, almalébor.
Apfelmus, das, almakása, almapép.
Apfelschimmel, der, almásszürke, *ló.*
Apfelschnitt, der, almaszelet.
Apfelwein, der, almalébor.
Aphorismen, die, *pl.* rövid oktató mondások.
Aphoristisch, szaggatott, rövid. *hat.* szaggatva, oktatólag.
Apodictisch, *adj.* egyenes, kerek, általános. *adv.* kereken, egyenesen.
Apologie, die, mentőbeszéd, v. írás.
Apostel, der, apostol.
Apostem, das, kelevény, kelés.
Apostolisch, *adj.* apostoli.
Apotheke, die, patika.
Apotheker, der, patikáros.
Apothekergewicht, das, patikai mérték
Apothekerkunst, die, patikatudomány.
Appell, der, katonák összehívása.
Appellation, die, ügyes folyamodás.
Appellationsgericht, das, fő törvényszék.
Appellationsrath, der, II. törvényszéki tanátsos.
Appelliren, *v. a.* felfolyamodni, apellálni.
Appetit, der, 1. kívánság, kedv, *valamihez.* 2. szájíz, éh, ételkívánás.
Appetitlich, *adj.* kívánatos; *adv.* jóízűn.
Application, die, 1. alkalmaztatás. 2. igyekezet.
Applicatur, die, ujj rakás, *a' muzsikán.*
Appliciren, *v. a.* alkalmaztatni, illetni.
Appretiren, *v. a.* elkészítni, elegyengetni.
Appretur, die, elkészítés.
Apricose, die, tengeribaratzk.
April, der, Április, Sz. György hava.
Aprilwetter, das, Áprilisi változó idő.
A priori, előleg, megelőzve; Begriffe a priori, tapasztalást megelőző megfogások.
Apropos! igaz! erre jut eszembe!
Äquator, der, középabronts.
Aquavit, der, ákovita.
Äquilibrist, der, lebegőtántzos.
Araber, ein, Arabs, Arábiai.
Arabien, Arábia.
Arabisch, Arabs, Arábiai. *adv.* Arabsúl
Arbeit, die, 1. dolog. 2. munka.
Arbeiten, *v. a.* dolgozni, munkálódni.
Arbeiten, das, dolgozás.
Arbeiter, der, dolgozó, munkás.
Arbeitlosigkeit, die, dologtalanság.
Arbeitsam, *adj.* dolgos, munkás.
Arbeitsamkeit, die, munkásság.
Arbeitscheu, *adj.* dologkerülő.
Arbeitshaus, das, dolgozóház.
Arbeitsleute, die, *pl.* munkások.
Arbeitslohn, der, munkabér.
Arbeitsmann, der, munkás, napszámos.
Archangel, der, árkangyal.
Arche, die, bárka, hajó.
Architect, der, III. építőmester.
Architectur, die, építésmesterség.
Archiv, das, levéltár, levelesház.
Arg, *adj.* 1. elfajúlt, erkőltstelen. 2. roszsz, gonosz. 3. tsintalan. 4. felettébbvaló, igen nagy, v. sok. 5. kemény, kegyetlen. *adv.* 1. roszszúl, zu arg nehmen, roszsz neven venni. 2. nagyon, keményen, 3. tsintalanúl.
Ärger, *adj.* roszszabb, gonoszabb; *adv.* roszszabban.
Ärgerlich, *adj.* 1. unalmas, bajos, terhes. 2. keserves. 3. boszszantó, botránkoztató.
Ärgern, 1. boszszantani, haragítni. 2. sich, boszszankodni.
Ärgerniß, die, 1. boszszúság, boszszankodás. 2. boszszantás.
Argliſt, die, tsalárdság, ravaszság.
Argliſtig, *adj.* tsalárd, ravasz.
Arglos, *adj.* jámbor, ravaszságtalan.
Ärgſte, der, die, das, legroszszabb, igen roszsz.
Argwohn, der, gyanakodás, gyanú, gyanúság.
Argwohnen, *v. n.* gyanakodni.
Argwöhniſch, *adj.* gyanakodó.
Arie, die, ária, énekdall.
Ariſtocratie, die, Főrendek országlása.
Arithmetik, die, 1. számmesterség,

a' ſzámvetés mestersége. 2. ſzámvetés.

Arithmetiker, der, 1. ſzámmester. 2. ſzámvető.

Arithmetiſch, *adj.* ſzámvetési.

Arlesbeere, **Arlesfirſche**, die, barkótza.

Arlesbeerbaum, der, barkótzafa.

Arm, der, *pl.* **Arme**, 1. kar. 2. hatalom.

Arm, *adj.* ſzegény. *adv.* ſzegényűl.

Armband, das, karkötő.

Armbein, das, kartsont.

Armbinde, die, karkötő.

Armbruſt, die tegez, tsattantó nyíl.

Armee, die, hadisereg, tábor, had.

Ärmel, der, ujj, ruhaujj.

Armenadvokat, der, gyámolprokátor.

Armenanſtalt, die, gyámolintézet.

Armenbüchſe, die, ſzegények perselye.

Armencaſſe, die, ſzegények kaſzſzája.

Armengeld, das, ſzegények pénze.

Armenhaus, das, ſzegények lakháza.

Armenpfleger, der, ſzegények gyámola.

Armenrecht, das, ſzegények jussa.

Armenſchule, die, ſzegények oskolája.

Armenſpital, das, ſzegények lakháza.

Armenſtock, der, perselytőke.

Armenvogt, der, gondviselő tiſzt.

Armgeige, die, karhegedű.

Armkorb, der, karkosár, füles kosár.

Armlehne, die, kar, ſzékkar.

Armleuchter, der, fogós gyertyatartó.

Ärmlich, *adj.* ſzegény. *adv.* ſzegényűl.

Armſchiene, die, karſzártsont.

Armſchnalle, die, kartsat.

Armsdick, *adj.* karnyi vastagságú.

Armſelig, *adj.* 1. arm, ſzegény. 2. nyomorúlt; *adv.* ſzegényűl, nyomorúltan.

Armſeligkeit, die, ügyefogyottság.

Armſeſſel, **Armſtuhl**, der, karosſzék.

Armſtuhl, *l.* **Armſeſſel.**

Armuth, die, 1. ſzegénység. 2. a' ſzegények.

Ärndte, **Ärnte**, die, *l.* **Ernte.**

Aromatiſch, *adj.* fűſzerſzámos.

Arquebuſiren, *(olv.* árkebuziren) meglövöldözni, agyon lőni.

Arrangement, das, *(olv.* aranzsmán) elrendelés, elintézés, rendbeſzedés.

Arrangiren, *v. a.* elrendelni, elintézni.

Arreſt, der, 1. fogház. 2. letartóztatás.

Arreſtant, der, fogoly, rab.

Arretiren, megfogni, fogházba vinni.

Arretirung, die, fogházba vivés.

Arriergarde, die, tartalék sereg.

Arſch, der, segg, far, alfel.

Arſenal, **Zeughaus**, das, fegyveres ház.

Arſenik, das, egérkő, egérmaſzlag.

Arſenikerz, das, egérköves értz.

Art, die, 1. faj, fajta; ſt. **Geſchlecht**, nem; **aus der Art ſchlagen**, elfajzani, elkortsosodni. *P. b.* **Art läßt nicht von Art**, nem esik meſzſze az alma fájától. 2. tulajdonság, terméſzet. 3. ſzokás, erkőlts. 4. mód, **auf dieſe Art**, illyen módon; **auf welche Art?** miképpen? mimódon?

Arterie, die, verőér, életér.

Artig, *adj.* 1. jeles, jeles magaviseletű. 2. módos, furtsa: *adv.* jelesen.

Artigkeit, die, 1. jeles magaviselet. 2. furtsaság.

Artikel, der, 1. tzikkely. 2. nemſzótska.

Artillerie, die, 1. pattantyússág, ágyúzósereg. 2. ágyúk.

Artilleriſt, der, pattantyús.

Artiſan, der, mesterember.

Artiſchoke, die, ártitsóka. *Cynara* L.

Artiſt, der, ſzépmíves, mívmester.

Artiſtiſch, *adj.* ſzépmívbéli.

Artoffel, od. **Kartoffel**, **Erdapfel**, der, krumpli, kolompér, burgonya.

Arzen, *v. a.* gyógyítni.

Arzney, **Arzeney**, die, orvosság, ſzer.

Arzneykunſt, die, orvositudomány.

Arzneymittel, das, gyógyító ſzer.

Arzt, der, *pl.* **Ärzte**, orvos, doktor.

Arztlohn, der, orvos bére.

As, od. **Äs**, *l.* **Aß.**

Aſbeſt, der, ásbest.

Aſcetik, der, gyakorlástudomány.

Aſch, der, 1. ein **Gefäß**, tepsi, tepſzi. 2. sóhordó hajó, v. ladik.

Aſche, die, hamu.

Äſche, od. **Eſche**, die, körösfa.

Äſche, die, tomolykó, *hal.*

Äſchen, *adj.* körisfából való.

Aſchenbrenner, der, hamuégető.

Aſchenfarbe, die, hamuſzín.

Aſchenfärbig, *adj.* hamuſzínű.

Aſchenkrug, der, hamvedény. *Urna.*

Aſchermittwoche, die, hamvazószerda.

Äſchern, *v. n.* 1. hamuvá égetni. 2. hamuval béhinteni. 3. ſzapulni.
Aſchfarbe, *l.* Aſchenfarbe.
Aſchfarbig, *l.* Aſchenfarbig.
Aſchig, *adj.* hamus, hamvas.
Aſchkuchen, der, Kugelhopfen, kutsmás kaláts.
Aſchlauch, der, párhagyma.
Aſchmeiſe, die, baráttzinke.
Aſchwurz, die, IV. kőris ezerjó, kőrislevélfű, ſzarvasgyökér, ezerjófű. *Dictamnus albus* L.
Aſiatiſch, *adj.* Ázsiai.
Aſien, Ázsia.
Aſpe, Äſpe, Eſpe, die, nyárfa.
Aſpecten, die, *pl.* 1. tsillagzat, tsillagok állása. 2. jelek, jelenségek.
Aſphodille, die, höhly, *fű*.
Aß, od. Äß, der, 1. egy ſzem, *a' frantzia kártyán, kotzkán*. 2. egy fillér. 3. patikai font.
Aſſecurant, der, III. kezes.
Aſſecuranz, die, kezesség.
Aſſecuriren, *v. a.* kezességet vallani.
Aſſel, die, Kellerwurm, ſzázlábú, pintzebogár. *Oniscus* L.
Aſſemblee, *(olv.* aſzamblé) úri társaság.
Aſſignat, der, III. papirospénz.
Aſſignation, die, 1. útasitóirás. 2. általadás, oda rendelés.
Aſſigniren, 1. útasitóirást adni. 2. általadni, neki rendelni.
Aſſiſtent, der, 1. segitő. 2. közbíró.
Aſſiſtenz, die, segitség.
Aſſiſtiren, segiteni, melléállani.
Aſſociation, die, egyesités.
Aſt, der, *pl.* Äſte, 1. ág. 2. görts, *a' fában*.
Aſter, der, őſzirózsa. *Aster* L.
Eſtrich, Eſtrich, der, pádimentom.
Äſthetik, die, jóizlés tudománya.
Äſthetiſch, jóizlésű. *adv.* diſzesen.
Aſtig, Äſtig, *adj.* 1. ágas, ágasbogas. 2. görtsös. *adv.* ágasbogason.
Aſtloch, das, görtslyuk, *a' deſzkán*.
Aſtrologie, die, tsillagmagyarázás.
Aſtrolog, der, III. tsillagmagyarázó.
Aſtrologiſch, *adj.* tsillagmagyarázási.
Aſtronom, der, III. tsillagvizsgáló.
Aſtronomie, die, tsillagvizsgálás.
Aſtronomiſch, *adj.* tsillag vizsgálásbéli.
Atheiſt, der, III. istentagadó.
Atheiſtiſch, *adj.* isten nélkül való.
Athem, der, *(olv.* átem) lehellet, lélegzet. Athem hohlen, lehelleni, lélegzetet venni.
Athemhohlen, das, lehellés, lélegzés.
Athemlos, *adv.* alig lehellve.
Äther, der, levegőſzeſz.
Athmen, *v. n.* lehelleni, lélegzeni.
Attakiren, megtámadni, rajta menni.
Atlantiſch, z. B. Meer, Átlánti tenger.
Atlaß, der, 1. Átlás, *hegy*. 2. Átlás, mappa gyüjtemény. 3. atlatz, *selyem matéria*.
Atlaſſen, *adj.* atlatz, atlatzból való.
Atmoſphäre, die, gőzkörnyék.
Atramentſtein, der, téntakő.
Atteſt, Atteſtat, das, bizonyság.
Atteſtiren, *v. n.* bizonyitani.
Attich, der, földi bodza.
Attitude, die, *(olv.* attitűd) testállás.
Ätzen, 1. étetni, ſzájba rakni az étket. 2. étekkel tsalogatni. 3. etetni, feletetni, ſelmaratni, maró nedvességel.
Ätzſtein, der, marókő.
Ätzung, die, 1. étetés, enniadás. 2. etetés, ſelmaratás.
Ätzwaſſer, das, válaſztóviz.
Au, au weh! óh! óh jaj.
Auch, *conj.* 1. is. Wenn auch, hais, haſzinte-is, ámbár-is. 2. azon kivül-is. 3. auch nicht, sem, se.
Auction, die, kótyavetye.
Auctionator, der, kótyavetyélő.
Auctor, der, ſzerző, könyvſzerző.
Auctorität, die, tekintet.
Audienz, die, meghallgatás.
Audienzzimmer, das, meghallgatópalota.
Auditeur, der, *(olv.* auditőr) katonabiró, auditor.
Auditorium, das, tanitópalota.
Aue, die, 1. lapály. 2. fűzes ſziget.
Auerhahn, der, fajd, fajdtyúk.
Auerhenne, die, nőstény fajdtyúk.
Auerochs, der, belény, bölény. *Urus*.
Auf, *praep. c. D.* -n, -an, -en, -on, -ön; ban, ben. 2. *c. Acc.* -ra, -re. 3. Auf einmahl, egyſzerre. Von auf, tól fogva, től fogva. Von meiner Kindheit auf, gyermekségemtől fogva; auf daß, ne hogy, auf und ab, fel's alá; aufs neue, aufs Neue, újra; aufs höchſte, legfeljebb. 4. *az igék előtt ezt teſzi*: fel; *innen*: auf! ſt. ſteh auf! kelj fel.
Aufbauen, *v. n.* felépitni, felállitni.

Aufbehalten, *v. a. irr.* 1. eltenni, megtartani. 2. den Hut, fenntartani.
Aufbehalten, das, Aufbehaltung, die, eltevés, megtartás.
Aufbeißen, *v. a. irr.* 1. megharapni, kiharapni. 2. megtörni, *fogával a' diót.* 3. felmarni, felenni.
Aufberſten, *v. n. irr.* felrepedni, megpukkadni.
Aufbewahren, *v. a.* eltenni, megtartani.
Aufbiethen, *v. a. irr.* 1. öſzvegyűjteni, öſzvehívni. 2. z. B. die Verlobten, kihirdetni.
Aufbiethung, die, 1. öſzvegyűjtés, öſzvehívás. 2. kihirdetés.
Aufbinden, *v. a. irr.* 1. felkötni. 2. megoldani.
Aufbláhen, *v. a.* felfújni, felpuffaſztani.
Aufblaſen, *v. a. irr.* 1. felfújni. 2. ſich, felfúvalkodni.
Aufblättern, *v a.* kinyitni's forgatni.
Aufbleiben, *v. n. irr.* m. ſ. 1. fellenni 2. nyitva maradni.
Aufbleiben, das, 1. éjtſzakázás, fellétel. 2. nyitva maradás.
Aufblicken, *v. n.* feltekinteni, felnézni.
Aufblühen, *v. n.* virágzani, kinyilni.
Aufbrauſen, *v. n.* 1. felpezsdűlni, felforrni. 2. felhevűlni.
Aufbrechen, *v. a. irr.* 1. felnyitni, feltörni, *a' levelet.* 2. die Thür, bétörni, bérontani. 3. *v. n.* m. ſ. indúlni, elindúlni, útnak indúlni. 4. megfakadni, *mint a' kelés.*
Aufbrechung, die, 1. felnyitás, feltörés. 2. bétörés, bérontás.
Aufbringen, *v. a. irr.* 1. elfogni, *a' hajót.* 2. felnevelni. 3. előhozni, említni. 4. ſzokásba venni, felkapni. 5. felboſzſzantani, megharagítni. 6. felhajháſzni.
Aufbruch, der, 1. felnyitás, feltörés. 2. indúlás, útnak indúlás.
Aufbürden, *v. a.* rárakni a' terhet.
Aufdecken, *v. a.* 1. kitakarni. 2. den Tiſch, megteritni, *az aſztalt.*
Aufdingen, *v. a. irr.* béſzegődtetni, *az inast.*
Aufdingung, die, béállítás, béſzegődtetés.
Aufdringen, *v. a. irr.* rátolni, rátukmálni.
Aufdrücken, *v. a.* rányomni.
Aufdrucken, *l.* Aufdrücken.
Aufdunſten, *v. n.* felgőzölögni.
Aufeinander, *adv.* egymásután.
Aufenthalt, der, 1. múlatás, tartózkodás. 2. lakás, lakhely. 4. késedelem.
Auferlegen, *v. a.* 1. rátenni, rárakni. 2. z. B. Pflichten, ſzabni eleibe.
Auferſtehen, *v. n.* m. ſ. feltámadni.
Auferſtehung, die, feltámadás.
Auferwecken, *v. a.* feltámaſztani.
Auferweckung, die, feltámaſztás.
Auferziehen, *v. a.* felnevelni.
Auferziehung, die, felnevelés.
Aufeſſen, *v. a. irr.* megenni, felenni,
Auffahren, *v. a. irr.* m. ſ. 1. felemelni. 2. felemelkedni. 3. egyſzerre felnyílni. 4. fellobbanni, *haragra;* felpattanni. 5. mit dem Wagen, neki menni, rámenni.
Auffallen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. ráesni. 2. rárohanni. 3. ſzemébe tűnni.
Auffallend, *adj.* ſzembetűnő, különös.
Auffangen, *v. a. irr.* 1. fogadni, elfogadni, *a' vendéget.* 2. elfogni, *a' tolvajt, levelet; it.* megkapni.
Auffärben, *v. a.* újrafesteni.
Auffaſſen, *v. a.* 1. das Blut, megvenni, edénybe venni. 2. megérteni, megfogni.
Auffinden, *v. a. irr.* meg- v. rátalálni.
Auffiſchen, *v. a.* 1. kifogni, kihalászni. 2. elfogni, eltsípni.
Auffliegen, *v. a. irr.* 1. felrepülni. 2. felvetődni a' levegőbe. 3. hirtelen kinyílni.
Auffordern, *v. a.* 1. öſztönözni. 2. felkívánni, *p. o. a' várat.*
Aufforderung, die, 1. öſztönözés. 2. felkívánás.
Auffreſſen, *v. a. irr.* 1. felfalni, felenni. 2. kirágni, kimarni. 3. ſich, felvenni magát az étel által.
Auffriſchen, *v. a.* 1. megújítni, meghívesítni. 2. megvídámítni.
Auffühen, *v. a.* 1. felvinni ſzekeren. 2. felhányni, *útat.* 3. felépíteni, felrakni. 4. nevezni, említni. 5. játſzani, *a' játékſzínben.* 6. jemanden, bévezetni, bémutatni, megesmértetni. 7. ſich, viselni magát, *jól, v. roſzſzúl.*
Auffühung, die, 1. felvivés. 2. felépítés. 3. említés, előhozás. 4. játſzás, előadás. 5. bévezetés, megesmertetés. 6. magaviselet.

Auffüllen, *v. a.* megtőlteni.
Auffüttern, *v. a.* felétetni, mind megétetni.
Aufgabe, die, 1. lemondás, *a' hivatalról.* 2. feladás, feltett kérdés, tétel. 3. rendelés, parantsolat.
Aufgang, der, 1. der Sonne, napfeljövetel, felkelés. 2. napkelet, napkeleti tájjék. 3. elfogyás, elkelés.
Aufgeben, *v. a. irr.* 1. das Amt, letenni, lemondani róla; felhagyni vele. 2. die Feſtung, feladni. 3. ein Räthſel, feltenni, feladni. 4. meghagyni, eleibe ſzabni, parantsolni. 5. den Geiſt, das Leben, kiadni lelkét, meghalni.
Aufgeblaſen, *part. et adj.* felfúvalkodott
Aufgeboth, das, 1. parantsolat a' felkelésre. 2. kihirdetés.
Aufgehen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. felmenni, felſzállani. *a.* von Pflanzen, kitsirázni, kikelni. *b.* von der Sonne, von dem Monde, felkelni, feljönni; es geht mir ein Licht auf, most értem már, most látom által; *c.* vom Teig, megkelni. 2. megnyílni, kinyílni, *mint az ajtó, a' virág;* megſakadni, *mint a' kelés.* 3. megoldani, magától kibomolni, *mint a' kötés, tsomó.* 4. elfogyni, felmenni; es geht auf, nem marad semmi, *a' ſzámvetésben.* p. o. vier von vier geht auf, négyet négyből kivéve marad semmi.
Aufgeld, das, felpénz, foglaló.
Aufgeweckt, *adj.* vidor, eleven.
Aufgießen, *v. a. irr.* rátölteni, ráönteni.
Aufgraben, *v. a. irr.* felásni.
Aufguß, der, herbathé.
Aufhaben, 1. den Hut, a' fején lenni, a' fejében lenni. 2. als eine Pflicht, kötelességében állani. 3. rajta lenni, megterhelve lenni vele.
Aufhacken, *v. a.* felvágni.
Aufhalten, *v. a. irr.* 1. tartóztatni, húzni, halogatni. 2. feltartóztatni, megállítni, megfogni. 3. nyitva tartani. 4. ſich, *a.* tartózkodni, múlatni. *b.* ſich über etwas, megütközni benne.
Aufhaltung, die, 1. tartóztatás. 2. megfogás, feltartóztatás.
Aufhängen, od. aufhänken, *v. a.* felakaſztani, *embert, ruhát.*
Aufhauen, *v. a. irr.* felvágni, rávágni.
Aufhäufen, *v. a.* rakásra gyűjteni.
Aufhäufung, die, rakásra gyűjtés.
Aufheben, *v. a. irr.* 1. felemelni; felvenni. 2. eltenni, félretenni, megtartani. 3. elfogni valakit. 4. eltörleni, semmivétenni; félbeſzakaſztani. — Es iſt bey ihm gut aufgehoben, jó helyen van nála.
Aufheben, das, 1. felemelés; felvevés. 2. félretevés, megtartás. 3. eltörlés; félbeſzakaſztás, 's a' t.
Aufhebung, die, *l.* das Aufheben.
Aufheften, *v. a.* rávarrni, rátűzni.
Aufheitern, *v. a.* 1. megvídámítni. 2. ſich, kitiſztúlni, *mint az idő.*
Aufhelfen, *v. a.* felsegítni, felsegélni.
Aufhenken, *l.* Aufhängen.
Aufhetzen, *v. a.* felingerleni ellene.
Aufhetzung, die, elleneingerlés.
Aufhören, *v. n,* megſzűnni.
Aufhören, das, megſzűnés.
Aufjagen, *v. a.* 1. das Wild, felhajtani, felverni. 2. felhajhászni.
Aufkaufen, *v. a.* megvenni, felſzedni.
Aufkauf, der, megvétel.
Aufkaufer, der, megvevő.
Aufkeimen, *v. n.* kitsirázni, kikelni.
Aufklären, *v. a.* 1. megvilágosítni; ſich, világosságra jönni. 2. tiſztítni, ſich, kitiſztúlni, felderülni.
Aufklärung, die, 1. megvilágosodás. 2. megvilágosítás.
Aufklauben, *v. a.* felſzedegetni.
Aufklopfen, *v. a.* eine Nuß, megtörni.
Aufknacken, *v. a.* megtörni, *diót.*
Aufknöpfen, *v. a.* kigombolni.
Aufknüpfen, *v. a.* 1. felkötni, felakaſztani. 2. mególdozni.
Aufkochen, 1. *v. a.* felforralni. 2. *v. n.* felforrni.
Aufkommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. lábra állani; felállani. 2. felnőni. 3. ſzokássá válni. 4. kiépülni, felgyógyúlni. 5. bóldogúlni, jó lábra állani.
Aufkommen, das, 1. felnövés. 2. kiépülés, felgyógyúlás. 3. bóldogúlás, előmenetel.
Aufkratzen, *v. a.* felvakarni.
Aufkünden, Aufkündigen, felhagyni vele, lemondani, *róla.*
Aufkündigung, die, lemondás, *róla.*
Aufladen, *v. a. irr.* rárakni, ráterhelni.

Aufladung, die, rárakás, tereh.
Auflage, die, 1. eines Buches, nyomtatás, kiadás. 2. adó, harmintzad, vám. 3. parantsolat. 4. vád.
Auflauern, *v. a.* lesni, meglesni.
Auflauf, der, támadás, zenebona.
Auflaufen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. feldagadni, felkelni. 2. áradni, megáradni.
Aufleben, *v. n.* m. ſ. felelevenedni, feléledni.
Auflegen, *v. a.* 1. feltenni, rátenni. 2. Steuer, adót vetni rá. 3. ein Buch, kinyomtátni, kiadni: 4. gut aufgelegt ſeyn, kedvének lenni.
Auflehnen, *v. rec.* ſich, 1. rátámaſzkodni. 2. ſich wider jemanden, ellene ſzegezni magát valakinek.
Aufleimen, *v. a.* fel- v. ráenyvezni.
Aufleſen, *v. a. irr.* felſzedni.
Aufliegen, *v. n. irr.* m. ſ. rajtafeküdni.
Auflockern, *v. a.* felporhanyózni.
Auflodern, 1. *v. n.* m. ſ. felgyúladni. 2. *v. a.* feltsóválni.
Auflöſen, *v. a.* 1. mególdozni; ſich, magától mególdani. 2. feloſzlatni, elolvaſztani; ſich, elolvadni, *mint a' só a' vízben.*. Aufgelöſet werden, meghalni. 3. die Ehe, elválaſztani. 4. ein Räthſel, eine Frage, megfejteni.
Auflöslich, Auflösbar, *adj.* megfejthető, felóldható. 2. felolvaſztható.
Auflöſung, die, 1. mególdozás, mególdás. 2. feloſzlatás; halál. 3. elválaſztás. 4. megfejtés.
Aufmachen, *v. a.* 1. kinyitni, megnyitni. 2. kibontani, kióldani. 3. ſich aufmachen, felkelni; ſich auf den Weg machen, útnak indúlni.
Aufmerken, *v. a.* 1. ráfigyelmezni. 2. feljegyzeni, felírni.
Aufmerkſam, *adj.* figyelmetes: *adv.* figyelmetesen.
Aufmerkſamkeit, die, figyelmetesség.
Aufmeſſen, *v. a. irr.* felmérni, *gabonát.*
Aufmuntern, *v. a.* 1. felkölteni. 2. megvídámítni, serkengetni.
Aufmunterung, die, 1. felköltés. 2. megvídámitás. 3. serkentés.
Aufnageln, *v. a.* felſzegezni.
Aufnähen, *v. a.* rávarrni.
Aufnahme, die, 1. felvétel. 2. fogadás; gute Aufnahme, jó ſzívvel látás. 3. In Aufnahme kommen, közönségessé lenni, elterjedni. In Aufnahme bringen, elterjeſzteni.
Aufnehmen, *v. a. irr.* 1. felemelni, felvenni. 2. béfogadni; bévenni, felvenni, *társaságba.* 3. jemanden, fogadni, látni. z. B. gut aufnehmen, jól fogadni, j ſzívvel látni; etwas gut aufnehmen, jó neven venni; er nahms übel auf, roſz neven vette. 4. eine Gegend, felvenni, lerajzolni, felmérni. 5. költsönözni, költsön kérni. 6. es mit jemanden aufnehmen, kiállani vele, megmérközni vele.
Aufnotiren, *v. n.* feljegyezni.
Aufopfern, *v. a.* feláldozni.
Aufopferung, die, áldozat, áldozattétel.
Aufpacken, *v. a.* felrakni, rárakni.
Aufpappen, *v. a.* rátsirízelni.
Aufpaſſen, *v. a.* 1. rávígyázni, rálesni. 2. ráilletni. 3. *v. n.* ráilleni.
Aufpaſſer, der, leselkedő.
Aufpflanzen, z. B. Kanonen, kiſzegezni az ágyúkat.
Aufplatzen, *v. n.* m. ſ. felrepedni, megpukkanni.
Aufputz, der, tsínosság, tzifraság.
Aufputzen, *v. a.* 1. feltsínosgatni. 2. kitiſztítni, feltiſztogatni.
Aufquellen, *v. n.* 1. kibuzogni. 2. megdagadni, *mint a' főtt borsó.*
Aufraffen, *v. a.* felſzedni; ſich, felugrani, felkelni gyorsan.
Aufräumen, *v. a.* 1. rendbeſzedni, feltiſztogatni. 2. aufgeräumt, víg, jókedvű.
Aufrecht, *adj.* egyenesen fennálló, felegyenesedett, egyenes. *adv.* egyenesen, felegyenesedve.
Aufrechterhalten, fenntartani, épségben megtartani.
Aufrechterhaltung, die, fenntartás, épségbenvaló megtartás.
Aufreiben, *v. a. irr.* 1. feldörgölni. 2. mind felreſzelni. 3. semmivé tenni, elpuſztítni.
Aufreibung, die, 1. feldörgölés. 2. felreſzelés. 3. elpuſztítás.
Aufreißen, 1. *v. a. irr.* felhasítni, felſzakaſztani hirtelen. 2. lerajzolni. 3. *v. n.* m. ſ. felhasadni, felſzakadni.
Aufreiten, *v. a. irr.* lovaglásban feltörni.
Aufrichten, *v. a.* 1. felegyenesítni, felállítni. 2. állítni, felállítni. 3. vígaſztalni, bátorítni.
Aufrichtig, *adj.* igaz, tiſztaſzívű.

egyenes szívű; *adv.* egyenes szívvel, tiszta szívvel.
Aufrichtigkeit, die, egyenes szívűség, tisztaszívűség, egyenesség.
Aufrichtung, die, 1. felállítás. 2. vigasztalás.
Aufriegeln, *v. a.* a' tolózárt kinyitni.
Aufriß, der, lerajzolás; rajzolat.
Aufritzen, *v. a.* felkartzolni.
Aufrollen, *v. a.* felgöngyölgetni.
Aufrücken, *v. a.* szemére hányni.
Aufruf, der, serkentés, meghívás.
Aufrufen, *v. a.* serkenteni; felkölteni.
Aufruhr, der, zenebona, támadás.
Aufrühren, felkavarni, bizgatni.
Aufrührer, der, lázzasztó.
Aufrührisch, *adj.* lármás, zenebonás.
Aufrütteln, *v. a.* felrázni, *a' szalmát.*
Aufsagen, 1. die Lection, elmondani, mondani. 2. kiadni rajta, lemondani róla.
Aufsagen, das, 1. elmondás. 2. lemondás róla.
Aufsammeln, *v. a.* felszedni.
Aufsatteln, *v. a.* megnyergelni.
Aufsatz, der, 1. főékesség. 2. asztali ékesség. 3. z. B. ein Aufsatz Porzellan, egy fogás portzellán. 4. írásba foglalt gondolatok, írt munkátska, értekezés, elmélkedés.
Aufsätzig, *adj.* fenekedő, ellenséges.
Aufschärfen, *v. a.* 1. felmetszeni. 2. 2. újra megfenni, megköszörülni.
Aufscharren, *v. a.* felkaparni, kivájni.
Aufschauen, *v. a.* 1. felnézni, feltekinteni. 2. vigyázni, figyelmezni.
Aufschieben, *v. a. irr.* 1. feltaszítni, feltolni. 2. elhalasztani.
Aufschieben, das, 1. feltaszítás, feltolás. 2. elhalasztás.
Aufschießen, *v. a. irr.* 1. magasra felnőni; felmagzani. 2. hirtelen felmenni, felszaladni.
Aufschlag, der, 1. kézemelés a' taktus jelentésére. 2. hajtóka, *a' ruhán.* 3, tőr, tsaptató. 4. adó, vám, v. harmintzad nevelése.
Aufschlagen, *v. a. irr.* 1. ráütni. 2. Nüsse, diót törni, megtörni. 3. die Augen, felvetni, felemelni szemeit. 4. ein Zelt, sátort húzni, felállítni. 5. Feuer aufschlagen, kiütni. 6. ein Buch, kikeresni a' könyben, felkeresni. 7. felhajtani, *a' ruha szélét.* 8. felütni, felszegezni, *a' patkót.* 9. *v. n.* m. s. das Getreide schlägt auf, felmegy az élet ára. 10. felütődni, felbillenni.
Aufschließen, *v. a. irr.* 1. kinyitni, felnyitni kúltsal; sich, kinyílni; *it.* kivirágozni, kinyílni. 2. megfejteni, megmagyarázni.
Aufschließung, die, 1. kinyitás. 2. kinyílás. 3. megfejtés.
Aufschlitzen, *v. a.* felhasítni.
Aufschluß, der, 1. felnyílás. 2. megfejtés.
Aufschmeißen, *v. a. irr.* rávetni, ráhajítni.
Aufschneiden, *v. a. irr.* 1. rámetszeni, felvágni. 2. kimetszeni, kivágni. 3. megszelni, megszegni. 4. hazudozni, nagyítni a' dolgot.
Aufschneider, der, 1. felvágó. 2. nagyító.
Aufschneiderey, die, nagyítás, fillentés.
Aufschneiderisch, *adj.* hazudozó. *adv.* nagyítva.
Aufschneidung, die, 1. felmetszés, felvágás. 2. megszegés. 3. hazudozás.
Aufschnüren, *v. a.* 1. ráfúzni. 2. kifúzni.
Aufschöpfen, *v. a.* felmerni.
Aufschößling, der, 1. fattyúág, sarjúág. 2. nekinyúlt ifjú.
Aufschrauben, *v. a.* 1. kisrófolni. 2. rásrófolni.
Aufschraubung, die, kisrófolás.
Aufschrecken, *v. a.* felijeszteni.
Aufschreiben, *v. a. irr.* felírni.
Aufschreibung, die, felírás.
Aufschreyen, *v. a. irr.* felkiáltani.
Aufschrift, die, 1. felülírás, ráírás. 2. útasítás, útasítótzim.
Aufschub, der, halasztás, halogatás.
Aufschürzen, *v. a.* feltűrni, sich, feltűrőzni.
Aufschüßeln, *v. a.* felrakni a' tálakat.
Aufschütteln, *v. a.* felrázni.
Aufschüttelung, die, felrázás.
Aufschütten, *v. a.* feltölteni rá.
Aufschwellen, 1. *v. n. irr.* m. s. feldagadni, felkelni. 2. megszaporodni, megnőni; megáradni. 3. *v. a. reg.* felpuffasztani.
Aufschwingen, sich, felemelkedni.
Aufsehen, *v. a. irr.* 1. felnézni. 2. vigyázni.
Aufsehen, das, 1. felnézés. 2. rávi-

gyázás. 3. Aufſehen machen, nagyon ſzembe ûnni; ſzemet ſzúrni.
Aufſeher, der, gondviselő, vigyázó.
Aufſetzen, *v. a.* 1. den Hut, feltenni. 2. feltenni jutalmúl. 3. die Kegel, felrakni, felállongatni. 4. írásba foglalni, felírni. 5. megtsalni. 6. ſeinen Kopf aufſetzen, megbitsakolni magát, megkötni magát.
Aufſeyn, 1. *v. n. irr.* m. ſ. fenn lenni, fellenni, nem aludni. 2. érzeni magát, lenni. Wie biſt du auf? hogy vagy? mint ſzolgál az egésséged? 3. nyitva lenni. 4. elfogyni.
Aufſicht, die, gondviselés, vigyázás. Es ſteht unter deiner Aufſicht, te rád van bizva.
Aufſieden, 1. *v. a. irr.* felforralni. 2. *v. n.* felforrni, főni.
Aufſitz, der, felülés.
Aufſitzen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. felülni rá. 2. fennülni, *rajta.*
Aufſpalten, 1. *v. a.* felhasítni. 2. *v. n.* m. ſ. felhasadni.
Aufſpannen, *v. a.* kifeszítni.
Aufſparen, *v. a.* eltenni, megtartani.
Aufſpeiſen, *v. a.* megenni, *ebédre.*
Aufſperren, *v. a.* kinyitni, felnyitni.
Aufſpießen, *v. a.* felnyársolni, általszúrni
Aufſpinnen, *v. a. irr* felfonni.
Aufſpreitzen, *v. a.* kiterjeſzteni.
Aufſprengen, *v. a.* 1. bétörni, feltörni, *erőszakkal.* 2. felugratni, felverni. 3. felvettetni, *puskaporral.*
Aufſprießen, *v. n.* m. ſ. kibimbózni.
Aufſpringen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. felugrani. 2. hirtelen kinyílni. 3. feltserepesedni.
Aufſprößling, der, fattyúág.
Aufſprudeln, *v. n.* m. ſ. felbuzogni.
Aufſpuhlen, *v. a.* felgombolyítni.
Aufſpünden, *v. a.* aknáját kivenni.
Aufſtämmen, *v. a.* rátámaſzkodni.
Aufſtand, der, zenebona, felkelés.
Aufſtechen, *v. a. irr.* 1. kiſzúrni. 2. rászúrni.
Aufſtecken, *v. a.* 1. belé dugni állítva. 2. feldugni, felszúrni.
Aufſtehen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. felállani, *az ülésből*, felkelni, *az ágyból.* 2. ráállani valamire. 3. nyitva állani.
Aufſtehung, die, felállás, felkelés.
Aufſteifen, *v. a.* 1 felmerevítni. 2. den Hut, felkötni.
Aufſteigen, *v. n.* m. ſ. 1. felülni, felhágni, *p. o. a' lóra.* 2. felmenni, felszállani, *mint a' füst, a' madár.* 3. von Speiſen, felböffenni, felbőfogni. 4. z. B. mir ſteigt ein Gedanke auf, valami ötlődik v jut eszembe.
Aufſtellen, *v. a.* 1. felkiáltani, rátenni. 2. kirakni, *az eladó portékát.* 3. adni, mutatni, *p. o. példáját.* 4. Netze, kiterjeſzteni, kirakni.
Aufſtellen, das, Aufſtellung, die, 1. feállítás. 2. kirakás.
Aufſtören, *v. a.* felbizgatni.
Aufſtoßen, 1. *v. a. irr.* tafzítva kinyitni, bétafzítni. 2. felrúgni, feltafzítni. 3. *v. n.* m. ſ. felböffenni. 4. rámenni, *mint a' hajó a' torlásra.* 5. rábukni.
Aufſtoßen, das, Aufſtoßung, die, 1. bétafzítás. 2. felrugás, feltafzítás. 3. felböffenés. 4. rámenés.
Aufſtößig, *adj.* 1. romlott, megsavanyodott, megetzetesedett, *p. o. bor*, ée. 2. egésségtelen, beteges.
Aufſtreichen, *v. a. irr.* rákenni.
Aufſtreifen, 1. felhúzni, feltűrni, *az inget.* 2. felsúrolni; felkorholni.
Aufſtreuen, *v. a.* ráhinteni, ráfzórni.
Aufſtülpen, *v. a.* feltűrni, letűrni; felkötni, *a' kalapot.*
Aufſtürzen, *v. a.* ráborítani.
Aufſtutzen, *v. a.* 1. felkötni, *a' kalapot.* 2. tsinosgatni.
Aufſtützen, *v. a.* rátámaſztani; ſich, rátámaſzkodni.
Aufſuchen, *v. a.* meg- v. felkeresni.
Aufſucher, der, felkereső.
Aufſuchung, die, felkeresés.
Aufthauen, 1. *v. a.* das Eis, felolvaſztani, felengeſztelni. 2. *v. n.* m. ſ. felolvadni, felengedni.
Aufthun, *v. a.* kinyitni, felnyitni; ſich, felnyílni, kinyílni.
Aufthürmen, *v. a.* halmozni: ſich, tornyosodni, halmozva rakásra gyűlni.
Auftiſchen, *v. a.* feltenni, feladni, *az ételt.*
Auftrag, der, *pl.* Aufträge, 1. rábízott kívánság, meghagyás, rendelés. 2. rákenés, rámázolás.
Auftragen, *v. a. irr.* 1. feladni, felhordani, *az ételeket.* 2. rákenni, rámázolni, *a' feſtéket.* 3. rábízni, kiſzabni eleibe.

Auftreiben, *v. a. irr.* 1. felverni, felhajtani, *a' vadat.* 2. felhajhászni, felkeresni. 3. felpuffasztani.

Auftreibung, die, 1. felverés, felhajtás. 2. felhajhászás, felkeresés. 3. felpuffasztás.

Auftrennen, *v. a.* 1. felfejteni, kifejteni, elfejteni. 2. ſich, elfesleni, felfesleni.

Auftrennung, die, felfejtés, kifejtés.

Auftreten, 1. *v. n.* m. ſ. lépni, hágni, *a' földre.* 2. rálépni, ráhágni, 3. felállani, megjelenni, *a' kathédrában, a' játék ſzínen.* 4. *v. a.* ráhágással felnyitni, *p. o. az ajtót;* feltörni, *mint a' diót.*

Auftritt, der, 1. rálépés, ráhágás. 2. felállás. 3. megjelenés, jelenés. 4. baj, történet. 5. küſzöb.

Aufwachen, *v. n.* m. ſ. felébredni.

Aufwachſen, *v. n. irr.* m. ſ. felnőni.

Aufwägen, *v. a. irr.* megmérni, *fontal;* megfontolni, megmázsálni.

Aufwägung, die, megmérés.

Aufwallen, *v. n.* m. ſ. felforrni.

Aufwallung, die, felforrás; felhevülés.

Aufwand, der, *s. pl.* költség.

Aufwärmen, *v. a.* fel-v. megmelegítni.

Aufwärmung, die, megmelegítés.

Aufwarten, *v. n.* 1. ſzolgálni, *mint az inas az aſztalnál.* 2. adni valamit, ſzolgálni, kedveskedni valamivel. 3. ſeine Aufwartung machen, tiſztelletére v. udvarlására lenni.

Aufwärter, der, körülötte ſzolgáló.

Aufwärterinn, die, ſzolgálatra való fejér ſzemély.

Aufwärts, *adv.* felfelé.

Aufwartung, die, 1. ſzolgálat. 2. kedveskedés. 3. udvarlás, tiſztelet; ſeine Aufwartung machen, tiſztelletére v. udvarlására lenni.

Aufwaſchen, *v. a. irr.* 1. felmosni, megmosni. 2. mosogatni.

Aufwäſcherinn, die, mosogató fejér ſzemély.

Aufwaſchfaß, das, mosogató edény.

Aufwaſchung, die, felmosogatás.

Aufweben, *v. a.* felſzőni.

Aufwechſel, der, *s. pl.* pótlópénz, rádás, *t. i. a' jó pénzre.*

Aufwechſeln, *v. a.* felváltani.

Aufwecken, *v. a.* 1. felkölteni. 2. megvidámitni.

Aufweckung, die, 1. felköltés. 2. megvidámitás.

Aufweichen, *v. a.* feláztatni.

Aufweiſen, *v. a. irr.* előmutatni.

Aufweiſung, die, előmutatás.

Aufwenden, ráfordítni, *p. o. időt;* rákölteni, *p. o. pénzt.*

Aufwendung, die, ráfordítás, ráköltés.

Aufwerfen, *v. a. irr.* 1. felhányni; ráhányni; felvetni, rávetni. 2. ſich aufwerfen, *a.* megvetemedni, meggörbülni, *mint a' deſzka, b.* tenni magát, *erőſzakkal, p. o. vezérnek, bírónak.* 3. eine aufgeworfene Naſe, piſze ór, tömpe ór: aufgeworfene Lippen, pittyett ajak. 4. ſich aufwerfen, felvetődni, eleibeakadni; ſich wider jemanden aufwerfen, kikelni valaki ellen; elleneállani. 5. z. B. eine Frage, einen Zweifel, feltenni.

Aufwickeln, *v. a.* 1. feltekergetni, felgombolyitni. 2. z. B. ein Papier, kibontani.

Aufwickelung, die, 1. feltekergetés, felgombolyítás. 2. kibontás.

Aufwiegeln, *v. a.* fellázaſztani.

Aufwiegelung, die, fellázaſztás.

Aufwiegen, *l.* Aufwägen.

Aufwiegler, der, lázaſztó.

Aufwiegleriſch, *adj.* zenebonás.

Aufwinden, *v. a. irr.* 1. felgombolyítni. 2. tsigán feltekerni.

Aufwindung, die, felgombolyítás.

Aufwirken, *v. a.* felſzőni, mind felſzőni.

Aufwiſchen, *v. a.* feltörleni.

Aufwühlen, *v. a.* feltúrni, felvájni.

Aufwurf, der, felhányt föld, túrás.

Aufzählen, *v. a.* felſzámlálni.

Aufzählung, die, felſzámlálás.

Aufzehren, *v. a.* megeméſzteni.

Aufzehrung, die, megeméſztés.

Aufzeichnen, *v. a.* feljegyezni, felírni.

Aufzeichnung, die, feljegyzés.

Aufzeigen, *v. a.* felmutatni, megmutatni.

Aufzeigung, die, felmutatás.

Aufzerren, *v. a.* tzibálni, rángatni.

Aufziehbrücke, die, felvonóhid.

Aufziehen, *v. a. irr.* felvonni, felhúzni; die Uhr aufziehen, felhúzni az órát. 2. halaſztani, halogatni. 3. tartóztatni. 4. felnevelni, feltartani. 5. megtréfálni, tréfát úz-

ni valakiből. 6. *v. n.* m. ſ. z. B. Wolken, támadni. 7. auf die Wache, kiállani őrállásra. 8. aufgezogen kommen mit etwas, kiállani, előállani vele, *p. o. mentséggel.*

Aufziehung, die, 1. felvonás, felhúzás. 2. felhúrozás. 3. felnevelés, feltartogatás. 4. halaſztás, halogatás. 5. támadás, béfellegzés. 6. kiállás, előállás.

Aufzug, der, 1. felvonás, felhúzás, felvonás, *a' nézőjátékban.* 2. der Saiten, felhúrozás. 3. halaſztás, halogatás. 4. öltözet. 5. kiállás, *a' katonai pompára, őrállásra.*

Aufzugbrücke, die, felvonó híd.

Aufzwängen, die Thüre, kifeſzitni.

Aufzwecken, *v. a.* felſzegezni.

Aufzwingen, *v. a. irr.* rátolni, rákötni.

Augapfel, der, 1. ſzemgolyó. 2. ſzemvilág, ſzemfény.

Auge, das, *pl.* die Augen, 1. ſzem. Geh mir aus den Augen, menj a' ſzemem elől; in die Augen fallen, ſzemébe tűnni; unter die Augen gehen, ſzeme eleibe kerülni; große Augen machen, tsudálni, eltsudálkozni rajta; das Kalb in die Augen ſchlagen, az elevenjére érni; in die Augen faſſen, jól megnézni; ein Auge auf etwas haben, ſzemmel tartani valamit; das ſticht ihm in die Augen, ſzeretne ſzert tenni rá; mit einem blauen Auge davon kommen, megjárni vele, benne veſzteni. *Pb.* Aus den Augen, aus dem Sinne, könnyen elfelejtjük, a' kit nem látunk. 2. bimbó, jövés, ſajövés.

Äugelchen, das, ſzemetske.

Äugeln, *v. a.* ſzemre óltani bé a' fát.

Augenarzt, der, ſzemorvos.

Augenblick, der, ſzempillantás.

Augenblicklich, *adj.* hirtelen való; *adv.* ebben a' ſzempillantásban, tüſtént.

Augenbraune, Augenbrame, die, ſzemöldök.

Augenbutter, die, ſzemtajték.

Augencur, die, ſzemorvoslás.

Augenfell, das, hájog.

Augenfluß, der, ſzemfolyás, tsipásság.

Augenglas, das, ókulár, pápaſzem.

Augenhöhle, die, ſzemodú, ſzemgödör, a' ſzem odvá.

Augenkraut, das, gódirtz, tzinedónia, fetskefü. *Chelidonium.*

Augenlied, das, ſzemhéjj.

Augenluſt, die, ſzemgyönyörködtetés.

Augenmaß, das, ſzemmérték.

Augenmerk, das, 1. figyelmetesség, tekintet. 2. tzél. 3. jel, válaſztott jel.

Augenſchein, der, 1. megnézés, megtekintés; in Augenſchein nehmen, megvizsgálni, megnézegetni, körülnézni. 2. ſzemmellátás.

Augenſcheinlich, *adj.* ſzemmellátható, ſzemlátomástvaló; *adv.* ſzemlátomást.

Augenſchmerz, der, ſzemfájás.

Augenſprache, die, intés, katsintás.

Augenſtern, der, ſzemfény.

Augentriefen, das, tsipásság.

Augenwaſſer, das, ſzemvíz.

Augenweh, das, *s. pl.* ſzemfájás.

Augenweide, die, ſzemlegeltetés.

Augenwimmer, die, ſzempilla.

Augenwimper, die, (ugyan az).

Augenzahn, der, ſzemfog.

Augenzeuge, der, ſzemmel látott tanú.

Äugig, *adj.* ſzemes, ſzemű.

Äuglein, das, ſzemetske.

Auguſt, 1. Ágoston, *név.* 2. Auguſztus, Kisaſzſzony hava.

Auguſtiner, der, Sz. Agoston ſzerzetbéli barát.

Aurikel, die, kankalin; fülvirág. *Primula Auricula.*

Auripigment, das, aranyglét.

Aurora, die, 1. Auróra. 2. hajnal.

Aurorenfarbig, *adj.* hajnalſzínű.

Aus, 1. *praep. c. D.* ból, ből; von—aus ból, ből, -ig; -tól fogva, től fogva. Jahr aus Jahr ein, eſztendőről eſztendőre, minden eſztendőben; es iſt aus mit mir, oda vagyok, végem van nekem. 2. *az Igék előtt ezt teſzi:* ki, meg, el, fel, v. ki-belőle, fel-belőle.

Ausarbeiten, *v. a.* kidolgozni.

Ausarbeitung, die, 1. kidolgozás. 2. munka.

Ausart, die, elfajzás.

Ausarten, *v. n.* m. ſ. elkortsosodni.

Ausartung, die, elkortsosodás.

Ausathmen, *v. a.* kilehelleni, kifújni.

Ausbacken, 1. *v. a. irr.* kisütni. 2. *v. n.* kisülni.

Ausbau, der, kiépítés, megépítés.
Ausbauen, *v. a.* 1. belől megépítni. 2. felépítni.
Ausbauung, die, felépítés, megépítés.
Ausbedingen, *v. a. irr.* kikötni magának.
Ausbedingung, die, magának tartott jus, kikötés, alku.
Ausbedungen, *adj.* megalkudt.
Ausbeißen, *v. a.* 1. kiharapni. 2. kimarni, elmarni.
Ausbeſſern, *v. a.* 1. megjobbítgatni. 2. újra tsinálni, megújítni.
Ausbeſſerung, die, megjobbítgatás, megújítás.
Ausbeten, *v. a.* elvégezni az imádkozást.
Ausbeugen, *v. a.* 1. kifelé hajtani, görbíteni. 2. kitérni előle.
Ausbeugung, die, 1. kifelé görbítés. 2. kitérés.
Ausbeute, die, nyereség.
Ausbeuteln, *v. a.* kirázni.
Ausbeutelung, die, kirázás.
Ausbiethen, *v. a. irr.* árúlni.
Ausbiethung, die, árúlás.
Ausbilden, *v. a.* 1. formába venni. 2. pallérozni, tökélletesítni.
Ausbildung, 1. formálás. 2. pallérozás.
Ausbinden, *v. a. irr.* kióldozni.
Ausbindung, die, kioldozás.
Ausbitten, *v. a. irr.* kikérni.
Ausblaſen, *v. a. irr.* 1. die Seele, kifújni, kiadni. 2. kitrombitálni, kihirdetni. 3. z. B. das Licht, elfújni, (elóltani) a' gyertyát.
Ausblaſung, die, kifúvás; kihirdetés.
Ausbleiben, *v. a. irr.* kinnmaradni,
Ausbleiben, das, ki- v. elmaradás.
Ausbleichen, 1. *v. a.* megfejérítni, *a' váſznat.* 2. *v. n.* m. ſ. megfejéredni.
Ausblühen, *v. n.* elvirágzani.
Ausbluten, *v. n.* vérét elfolyatni.
Ausbohren, *v. a.* kifúrni.
Ausbohrung, die, kifúrás.
Ausborgen, *v. a.* költsönözni.
Ausborgung, die, költsönözés.
Ausbracken, kihányni az alyassát.
Ausbraten, 1. *v. a.* kisütni. 2. jól megsütni. 2. *v. n.* m. ſ. kisülni. 4. jól megsülni.
Ausbrauſen, *v. n.* 1. kiforrani, kipezsegni magát. 2. kifújni magát, kiadni a' mérgét. 3. dühösködni, *mint a' ſzél.*

Ausbrechen, 1. *v. a. irr.* kitörni. 2. kihányni, kiokádni. 3. *v. n.* m. ſ. kitörni, *mint a' fog.* 4. wie Feuer, Aufruhr, támadni, kiütni. 5. ſakadni, *panaſzra, 's'a t.*
Ausbreiten, 1. *v. a. irr.* kiterjeſzteni. 2. nevelni, öregbítni. 3. elhírlelni. 4. elſzaporítni, tenyéſztetni. 5. ſich, elterjedni, elhíresedni.
Ausbreitung, die, 1. kiterjeſztés. 2. nevelés, öregbítés. 3. elhírlelés.
Ausbrennen, 1. *v. a.* kiégetni. 2. *v. n.* m. ſ. kiégni. 3. egéſzen elégni.
Ausbringen, *v. a. irr.* 1. kihozni. 2. einen Flecken, kivenni, *a' motskot.* 3. kikölteni. 4. elhírlelni. 5. eine Geſundheit, elköſzönni a' poharat, valaki egésségéért inni.
Ausbringung, die, 1. kihozás. 2. kivevés, kitiſztítás, 's a' t.
Ausbruch, der, 1. kiütés, támadás, kezdet, gerjedés; zum Ausbruche kommen, kiütődni, támadni. 2. Ausbruchwein, aſzſzúſzőlóbor.
Ausbrühen, *v. a.* kiforrázni.
Ausbrüten, *v. a.* 1. kikölteni. 2. koholni.
Ausbügeln, *v. a.* kivasalni, téglázni.
Ausbügelung, die, kivasalás.
Ausbund, der, ſzíne, virága, der Ausbund von ==, a' leg--, a' legnagyobb.
Ausbündig, *adj.* különös, kiváltképpenvaló.
Ausbürſten, *v. a.* kikefélni, megkefélni.
Ausbürſtung, die, kikefélés.
Auscuriren, *v. a.* kigyógyítni.
Ausdampfen, *v. n.* m. ſ. kigőzölgeni.
Ausdämpfen, kigőzölögtetni.
Ausdampfung, die, kigőzölgés.
Ausdämpfung, die, kigőzölögtetés.
Ausdauern, *v. n.* 1. végig kiállani.
Ausdehnbar, *adj.* kiterjedhető.
Ausdehnbarkeit, die, kiterjedhetőség.
Ausdehnen, *v. a.* 1. kiterjeſzteni, kinyújtani. 2. ſich, *a.* kiterjeſzteni magát, kinyújtózni. *b.* kiterjedni, kinyúlni.
Ausdehnung, die, kiterjedés; nagyság
Ausdenken, *v. a. irr.* kigondolni.
Ausdeuten, *v. a.* 1. kimagyarázni, megfejteni. 2. z. B. úbel, od. gut, roſzſzra, v. jóra magyarázni.
Ausdeutung, die, 1. megmagyará-

zás, megfejtés. 2. magyarázás, *p. o. jóra, v. roſzſzra.*

Ausdichten, *v. a.* kigondolni, költeni.

Ausdielen, *v. a.* kideſzkázni, *ſzobát.*

Ausdienen, *v. a.* végig ſzolgálni.

Ausdingen, *v. a. irr.* kikötni magának, *az alkuban, v. egyezésben.*

Ausdorren, *v. n.* m. ſ. elſzáradni, elaſzni.

Ausdörren, *v. a.* el- v. kiſzáraſztani.

Ausdorrung, die, kiſzáradás.

Ausdörrung, die, kiſzáraſztás.

Ausdrängen, *v. a.* kinyomni, kiſzoritni.

Ausdrechſeln, *v. a.* kieſztergázni.

Ausdrehen, *v. a.* kiſatsarni, kitekerni.

Ausdreſchen, *v. a. irr.* kitsépelni.

Ausdreſchung, die, kitsépelés.

Ausdringen, *v. a.* kinyomni.

Ausdruck, der, *pl.* **Ausdrücke**, 1. kifejezés, ſzóllás. 2. előadás.

Ausdrucken, *v. a.* 1. kifejezni, kitenni. 2. végezni a' nyomtatást.

Ausdrücken, *v. a.* kinyomni, *belőle.*

Ausdrücklich, *adj.* világos, nyilvánvaló. *adv.* világosan, nyilván.

Ausdrückung, die, kinyomás.

Ausduften, *v. n.* m. ſ. illatozni, *belőle.*

Ausdüften, *v. a.* illatot adni.

Ausduftung, die, illatozás.

Ausdüftung, die, illat adás.

Ausdulden, *v. a.* végigtürni, kiállani.

Ausdunſt, der, kigőzölgés, gőz.

Ausdunſten, 1. *v. n.* m. ſ. felgőzölögni. 2. m. ſ. kigőzölögni.

Ausdünſten, *v. a.* 1. kigőzölögni magából. 2. kigőzölögtetni.

Ausdünſtung, die, 1. gőz. 2. kigőzölögtetés.

Ausdunſtung, die, kigőzölgés.

Ausecken, *v. a.* kiſzegletezni.

Ausegen, *v. a.* kiboronálni belőle.

Auseinander, aus einander, egymásból, egymástól.

Auseinanderſetzung, die, ſejtegetés, megfejtegetés, megmagyarázás.

Auserkennen, *v. a.* egéſzſzen kiesmerni.

Auserkieſen, *v. a.* kiválaſztani.

Auserkören, od. **auserkohren**, *v. a.* kiválaſztani.

Auserkohren, *adj.* kiválaſztott.

Auserleſen, *v. a.* kiválaſztani, kválogatni.

Auserleſen, *adj.* kikeresett, válogatott.

Auserleſung, die, kiválaſztás.

Auserſehen, *v. a. irr.* 1. kiſzemlélni, kiválaſztani. 2. valamelly végre határozni.

Auserwählen, kiválaſztani.

Auserwälter, *adj.* legkedvesebb; elválaſztott.

Auserwählung, die, kiválaſztás.

Auseſſen, *v. a. irr.* kienni.

Ausfädeln, *v. a.* 1. ſzálát húzni; *a' gyöltsnek.* 2. ſzálanként eltépni.

Ausfahren, *v. a. irr.* elvágni, *p. o. az útat, sok járással.* 2. kihordani, *az életet kotsin.* 3. *v. n.* m. ſ. kikotsizni, kiſzekerezni, elmenni, kimenni, *kotsin, v. ſzekeren.* 4. kimenni, *belőle hirtelen.* 5. eltsuſzamodni. 6. kiütni, kijönni, *p. o. mint a' himlő.*

Ausfahrt, die, elmenetel, *t. i. ſzekeren;* kikotsizás.

Ausfall, der, 1. kiesés, kihullás, *mint a' rozs a' kaláſzból.* 2. kiütés, kirontás, *p. o. a' várból.* 3. hij, hijánosság. 4. termés.

Ausfallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kiesni, kihullani, *mint a' búza a' kaláſzból*, elmenni, *p. o. mint a' haj.* 2. ſich etwas ausfallen, kiſzamítni valamelly tagját; den Zahn, kiütni a' fogát, *elesés által.* 3. kiütni, kirontani, *p. o. a' várból az ellenségre.* 4. kimenni valamire, kiütni valahogy, végének lenni; wie iſt die Sache ausgefallen? mire ment ki a' dolog? hogy ütött ki a' dolog? 5. elfelejteni; es iſt mir ausgefallen, elfelejtettem, kiesett az eſzemből.

Ausfangen, *v. a. irr.* kihaláſzni; mind kifogni, *a' tóból a' halat.*

Ausfaſern, 1. *v. a.* kirostozni. 2. *v. n.* kirostolódni.

Ausfaulen, *v. n.* m. ſ. kirothadni.

Ausfechten, *v. a.* mit Worten, elzsémbelni.

Ausfegen, *v. a.* kisepreni, kitiſztitni.

Ausfeger, der, kiseprő, kitiſztitó.

Ausfeilen, *v. a.* megreſzelni, kireſzelni.

Ausfeilung, die, kireſzelés.

Ausfertigen, *v. a.* elkéſzitni.

Ausfertigung, die, elkéſzités.

Ausfilzen, *v. a.* kitömni ſzőrrel.

Ausfindbar, *adj.* ki- v. feltalálható.
Ausfinden, *v. a. irr.* kitalálni, eltalálni.
Ausfindung, die, kitalálás.
Ausfindig, *l.* Ausfündig.
Ausfiſchen, *v. a.* 1. kihalászni. 2. kitanúlni, kitudni.
Ausflechten, *v. a.* kibontani, kifonni.
Ausflicken, *v. a.* megfóltozni.
Ausflickung, die, megfóltozás.
Ausfliegen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kirepűlni. 2. kilódúlni.
Ausfließen, *v. n. irr.* m. ſ. kifolyni.
Ausflöhen, *v. a.* kibalházni.
Ausflucht, die, 1. ſzabadkozás, mentség; ſzín. Kahle Ausflüchte, kopaſz mentségek. 2. kirepűlés, elrepülés.
Ausflug, der, kirepülés.
Ausfluß, der, *pl.* Ausflüße, 1. kifolyás, beléſzakadás, *egy folyóvíznek a' másikbavaló ſzakadása.* 2. kigőzölgés.
Ausfordern, *v. a.* kikívánni; kihívni, kikérni, *a' kártyajátékban.*
Ausforderer, der, kikívánó.
Ausforderung, die, kikívánás.
Ausforſchen, kitudakozni, kitanúlni.
Ausforſcher, der, kitudakozó.
Ausforſchung, die, kitudakozás.
Ausfragen, *v. n.* kikérdezni.
Ausfragung, die, kikérdezés.
Ausfreſſen, *v. a. irr.* 1. megemészteni, felfalni, megenni; kienni belőle. 2. kirágni, *p. o. mint az egér a' kenyeret.* 3. ſich ausfreſſen, neki hízni, *mint az állat.*
Ausfrieren, *v. n. irr.* m. ſ. egészen megfagyni.
Ausfuchteln, *v. a.* megverni.
Ausführbar, *adj.* véghezvihető.
Ausfuhre, die, ż. B. des Getreides, der Wolle, kihordás, kivitel.
Ausführen, *v. a.* 1. ż. B. Getreide, Wolle, kivinni, kihordani, *eladás végett.* 2. véghez vinni. 3. megmutatni, *p. o. valamit írásban okokkal.*
Ausführung, die, 1. kivitel, kihordás. 2. véghezvitel. 3. megmutatás.
Ausführlich, *adj.* bő, környűlállásos, hoſzſzas; *adv.* böven, környűlállásosan.
Ausführung, die, 1. ż. B. der Waaren, kihordás, kivitel. 2. véghez vitel, elvégzés.
Ausfüllen, *v. a.* betölteni; telehányni.
Ausfüllung, die, betöltés.
Ausfündig machen, kitalálni.
Ausfüttern, *v. a.* ż. B. ein Kleid mit Pelz, megbéllelni.
Ausfütten, *v. a.* 1. kitartani, *abrakkal, ſzénával.* 2. mind felétetni, *az abrakot.*
Ausfütterung, die, tartás, kitartás. 2. megbéllelés.
Ausgabe, die, 1. kiadás, nyomtatás. 2. költség, költés.
Ausgabebuch, das, költségjegyzőkönyv.
Ausgähren, *v. a. irr.* kiforrni, *mint a' bor.*
Ausgang, der, 1. menés, kimenetel, *p. o. a' városból.* 2. kimenetel, vég; der Ausgang der Sache, a' dolog kimenetele, od. des Jahres, az eſztendő vége. 3. végezet, *p. o. a' ſzó végezete.* 4. kijáró út, kimenetel.
Ausgäten, *v. a.* kigyomlálni.
Ausgätung, die, kigyomlálás.
Ausgattern, *v. a.* kitanulni.
Ausgeben, *v. a. irr.* ż. B. ein Buch, kiadni, kinyomtattatni. 2. költeni, pénzt kiadni. 3. ſich, magát, kiadni. 4. *v. n.* jól fizetni, *mint a' búza, v. élet;* ſzaporának lenni, *mint a' lentse, kása.*
Ausgebung, die, kiadás; költség.
Ausgehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kimenni, kisétálni, elmenni, *p. o. onnan hazúl.* 2. elmenni, elhullani, *mint a' haj.* 3. kimenni, kiadatni, közönségessé tétetni. 4. kimenni, elhagyni a' ſzínét, meghagyni magát. 5. végződni valamin, *mint a' ſzó;* kimenni benne. 6. wie das Feuer, das Licht, elaludni. 7. elfogyni, végének lenni. 8. bételyesedni. 9. ausgehen auf etwas, valamin törekedni, valamiben, v. valamin törni a' fejét.
Ausgelaſſen, *adj.* 1. mód nélkűl való, mérsékletlen. 2. pajkos, tsintalan; *adv.* módnélkűl.
Ausgelaſſenheit, die, pajkosság, tsintalanság.
Ausgenommen, *adv.* kivévén.
Ausgießen, *v. a. irr.* 1. kiönteni, kitőlteni. 2. teleönteni, *p. o. ónnal, viaſzſzal.* 3. ż. B. das Feuer, elóltani, elönteni.

Ausgießung, die, kiöntés, kitöltés. 2. tele öntés. 3. elöntés, elóltás.
Ausgleichen, *v. a. irr.* 1. egyenlővé tenni, elegyengetni, eligazítni, *p. o. ſzámadást.*
Ausgleichung, die, elegyengetés.
Ausgleiten, *v. n. irr.* m. ſ. eltsúſzni, elesni.
Ausglühen, *v. a.* megtüzesítni.
Ausgraben, *v. a. irr.* kiásni; kivájni.
Ausgrabung, die, kiásás.
Ausgräten, *v. a.* kiſzedni a' ſzálkáját.
Ausgrübeln, *v. a.* kikurkáſzni, kitanúlni.
Ausgründen, *v. a.* 1. vizsgálni. 2. kitalálni.
Ausguß, der, 1. kitöltés, kiöntés. 2. kiöntő.
Aushaaren, aushären, elhullatni a' haját, v. ſzőrét, vedleni.
Aushacken, z. B. die Augen, kiásni, kivájni, kivágni.
Aushalſtern, *v. a.* kikantározni.
Aushalten, *v. a. irr.* 1. ſzenvedni, elſzenvedni, eltűrni. 2. kiállani. 3. végig kitartani; végig húzni, *p. o. az éneket.*
Aushaltung, die, 1. ſzenvedés, eltűrés. 2. kiállás. 3. kitartás *végig.*
Aushämmern, *v. a.* kikalapálni.
Aushändigen, *v. a.* kiadni kezéből.
Aushändigung, die, kezéből kiadás.
Aushängebogen, der, próbaárkus.
Aushängen, *v. n. irr.* m. ſ. kinnfüggeni.
Aushängen, *v. a. irr.* kifüggeſzteni.
Aushängung, die, kifüggeſztés.
Ausharren, *v. n.* végig kitartani, kiállani.
Ausharrung, die, kiállás, kitartás.
Aushärten, *v. a.* megkeményítni.
Aushärtung, die, megkeményítés.
Aushauch, der, lehellés, kilehellés.
Aushauchen, *v. a.* kilehelleni.
Aushauchung die, kilehellés.
Aushauen, *v. a. irr.* 1. kivágni, *p. o. fát.* 2. kimetſzeni, kifaragni, *p. o. a' köképet.* 3. kivájni, *mint a' teknőt.*
Aushauung, die, 1. kivágás. 2. kimetſzés.
Ausheben, *v. a. irr.* 1. kiemelni, *p. o. az ajtót sarkából.* 2. z. B. Soldaten, ſzedni, fogni, *t. i. katonát.* 3. z. B. Wein mit dem Heber, ſzívni, venni, *p. o. a' bort lopón, v. ſzivón.* 4. kirándítni, *az emelésben karját.*
Aushebung, die, 1. kiemelés. 2. der Soldaten, fogdosás. 3. borſzívás.
Ausheckeln, *v. a.* meggerebelni.
Aushecken, *v. a.* 1. z. B. Junge, kikölteni. 2. kitalálni, feltalálni.
Ausheilen, *v. a.* 1. kigyógyítni. 2. meggyógyúlni.
Ausheilung, die, kigyógyítás.
Ausheitern, *v. a.* 1. z. B. den Himmel, kideritni. 2. ſich, kitiſztúlni, kiderűlni. 3. ſich, megvídúlni.
Ausheiterung, die, 1. kiderülés. 2. megvídúlás.
Ausheitzen, *v. a.* béfűtni, bémelegítni, *a' ſzobát.*
Aushelfen, *v. a. irr.* segítni, kisegítni.
Aushelfung, die, kisegítés.
Aushellen, ſich, kitiſztúlni, kiderűlni.
Aushenken, Aushängen, *v. a.* kiakaſztani.
Aushobeln, *v. a.* kigyalúlni.
Aushöhlen, *v. a.* kivájni, kiodvasítni; kivölgyelni.
Aushöhnen, kigúnyolni, kitsúfolni.
Aushöhner, der, kigúnyoló.
Aushöhnung, die, kigúnyolás.
Aushöken, *v. a.* eladogatni.
Ausholen, *v. a.* 1. einen, kitanúlni valakit, vizsgálódva kiesmerni. 2. zum Werfen, neki húzalkodni. 3. neki ſzaladni, *p. o. az ugrásnak.*
Aushören, *v. a.* kihallgatni.
Aushülſen, *v. a.* hántani, ſejteni.
Aushungern, *v. a.* elébeztetni, eine Stadt od. Feſtung aushungern, éhség által venni meg.
Aushunzen, *v. a.* megpirongatni.
Ausjagen, *v. a.* kihajtani, kiűzni.
Ausjagung, die, kihajtás, kiűzés.
Ausjäten, *l.* Ausgäten.
Ausjochen, *v. a.* kifogni a' járomból.
Auskalben, *v. a.* kielleni a' borját.
Auskämmen, *v. a.* kifésűlni, megfésűlni.
Auskämmung, die, kifésűlés.
Auskaufen, mind megvenni valakinek a' portékáját, v. jószágát.
Auskehlen, kivölgyelni.
Auskehren, *v. a.* kisepreni, kiseperni.
Auskehrig, das, sepredék, ſzemét.
Auskehrung, die, kiseprés.
Auskeimen, *v. a.* kitsirázni.
Auskeltern, *v. a.* kisajtólni, kipréselni.

Auskennen, 1. kiesmérni, ráesmérni, megesmérni több közül valamit. 2. ſich, z. B. ich kann mich nicht auskennen, nem tudom hanyadán vagyok.

Auskernen, 1. kivenni a' bélét, p. o. a' diónak. 2. kiválogatni.

Ausklaftern, *v. a.* ſelmérni öllel.

Ausklären, *v. a.* 1. den Himmel, felderítni. 2. ſich, kitiſztúlni, kiderűlni.

Ausklatſchen, *v. a.* 1. kitapsolni. 2. kifetsegni. 3. elvégezni a'tapsolást.

Ausklatſchung, die, 1. kitapsolás. 2. kifetsegés.

Ausklauben, *v. a.* kiirtani, kiválogatni, kiſzedni, *p. o. borsót, lentsét, búzát*; ausgeklaubt, válogatott, ſzemen ſzedett, írtott.

Ausklaubung, die, kiválogatás.

Auskleiden, *v. a.* levetkeztetni, ſich, levetkezni.

Auskleidung, die, levetkezés.

Ausklopfen, z. B. den Staub, kiverni, kiporozni, *p. o. a' ruhát.*

Ausklopfung, die, kiverés, kiporozás.

Ausklügeln, *v. a.* kieſzmélni valamit.

Auskneten, *v. a.* jól megdagaſztani.

Auskochen, *v. a.* 1. kifőzni, jól megfőzni. 2. *v. n.* m. ſ. ſt. überlaufen, kifutni, *mint az étel.*

Auskochung, die, kifőzés.

Auskommen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. kijönni, kimenni. 2. ſt. bekannt werden, kitudódni; wie iſt die Sache ausgekommen? hogy tudódott ki a' dolog? 3. támadni, *mint a' tűz*, kiütni, kijönni. 4. beérni vele, megérni vele, *p. o. a' pénzével, fizetésével.* 5. kiállani, előállani vele, *p. o. a' mentséggel.* 6. egyezni, v. megegyezni vele.

Auskommen, das, 1. élelem; élelemre megkivántató költség. 2. társalkodás; *it.* egyezés. 3. mód, út, *valamire.*

Auskönnen, *v. a. irr.* kimehetni; ich kann nicht aus (gehen), nem mehetek ki.

Auskoſten, *v. a.* 1. z. B. Wein, megkóstolni. 2. mind felkóstolgatni.

Auskramen, *v. a.* 1. die Waaren, árúlni, kirakni a' portékát. 2. z. B. ſeine Gelehrſamkeit, mutogatni, kitálalni egyſzerre.

Auskratzen, *v. a.* kivájni, kiásni.

Auskratzung, die, kivájás.

Auskriechen, *v. n. irr.* m. ſ. kimáſzni, kibújni.

Auskühlen, *v. a.* meghívesítni; ſich, meghívesedni, megfrissűlni.

Auskühlung, die, hívesítés.

Auskundſchaften, *v. a.* kikémlelni, kitudni, kitanúlni.

Auskundſchafter, der, kikémlelő.

Auskundſchaftung, die, kikémlelés, kitanúlás.

Auskunft, die, *l.* Auskommen, 1. út, mód valamire, eſzköz. 2. útasítás, tudósítás, útba igazítás; jemanden Auskunft geben, útba igazítni valakit, útasítást adni valakinek.

Auskunftsbuch, das, útasítókönyv, útba igazítókönyv.

Auskünſteln, *v. a.* 1. kigondolni, kimesterkélni. 2. kitalálni, feltalálni.

Auslachen, *v. a.* kinevetni, kikatzagni.

Ausladen, *v. a.* 1. kirakni, lerakni, *a' terhet.* 2. kiüresítni, *a' hajót.*

Auslage, die, költés, költség.

Ausland, das, külföld, külsőország.

Ausländer, der, idegen, külföldi.

Ausländiſch, *adj.* külföldi, külsőországi.

Auslangen, mit etwas, *v. n.* beérni vele.

Auslaſſen, *v. a. irr.* 1. ſt. ausſchmelzen, kiolvaſztani. 2. z. B. ein Kleid, kiereſzteni, megbővitni. 3. z. B. ein Wort, u. ſ. w. kihagyni, elhagyni. 4. ſich, kinyilatkoztatni, magát, v. gondolatját. 5. z. B. ſeinen Zorn, kiadni, kiönteni.

Auslaſſung, die, 1. kiolvaſztás. 2. kiereſztés, megbővités. 3. kihagyás, elhagyás. 4. kiadás, kiöntés; kimutatás, *p. o. a' haragnak kimutatása.*

Auslauf, der, 1. kifutás, kiſzaladás, kimenés; kievezés. 2. kiállás, *p. o. a' párkánynak kiállása.*

Auslaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kiſzaladni, kifutni, kimenni, *p. o. a' házból*; kievezni, kiindúlni, *p. o. a' kikötőhelyből*; kifutni, *mint a' víz az edényből.* 2. elterjedni, elfutni, *mint a' fa gyökere.* 3. ſich auslaufen, kiſzaladgálni, v. kifutkosni magát.

Auslaufen, das, 1. kifutás, kifzaladás. 2. kievezés.
Ausläuten, *v. a.* 1. kiharangozni, *p. o. a' halottat.* 2. elvégezni a' harangozást.
Ausläutern, den Wald, kiirtani.
Ausleben, *v. n.* meghalni.
Ausleeren, *v. a.* kiüresítni, kiürítni.
Ausleerung, die, kiüresítés.
Auslegen, *v. a.* 1. kitenni, kirakni, *p. o. a' portékát.* 2. kirakni, *p. o. mint az aſztalos az aſztalt.* 3. magyarázni, übel auslegen, roſzſzra magyarázni. 4. für jemand auslegen, fizetni v. költeni, *valaki helyett.*
Ausleger, der, magyarázó.
Auslegung, die, 1. kirakás; kitevés. 2. magyarázás. 3. magyarázat.
Ausleihen, *v. a. irr.* költsönözni, költsön adni; hitelbe adni.
Ausleiher, der, költsönöző, hitelező.
Ausleihung, die, költsönözés.
Auslenken, *v. a.* kitéritni az útból.
Auslernen, *v. a.* 1. kitanúlni, végezni a' tanúlást. 2. kiesmerni, *valakit.*
Ausleſen, *v. a.* 1. kiválogatni, kifzedni. 2. általolvasni, elolvasni.
Ausleſer, der, kiválogató.
Ausleſung, die, 1. kiválogatás. 2. általolvasás, elolvasás.
Auslichten, z. B. den Wald, kiirtani.
Ausliefern, *v. a.* kiadni, általadni.
Auslieferer, der, kiadó, általadó.
Auslieferung, die, általadás.
Auslocken, *v. a.* kitsalni tőle, ſzép ſzóval kivenni belőle, *p. o. a' titkot.*
Auslockung, die, kitsalogatás.
Auslösbar, *adj.* kiváltható.
Auslöſchen, 1. *v. a.* elóltani, *p. o. tüzet, gyertyát.* 2. letörleni, kitörleni, *p. o. az irást.* 3. *v. n.* m. ſ. elaludni, *p. o. mint a' gyertya, tüz.* 4. eltörlődni, *mint az irás.* 5. meghalni.
Auslöſchung, die, 1. eloltás. 2. eltörlés.
Auslöſen, *v. a.* 1. megſzabadítni, kifzabadítni. 2, kiváltani.
Auslöſung, die, kiváltás.
Auslüften, *v. a.* kifzellőztetni.
Ausmachen, *v. a.* 1. kivenni belőle, kifzedni, kifzabadítni, kifejteni. 2. véghezvinni, elvégezni, elintézni; das iſt eine ausgemachte Sache, ez valóságos dolog. 3. tenni, menni: wie viel macht es aus, mennyire megy, v. mennyit teſz mind öſzve. 4. megpirongatni, megdorgálni.
Ausmahlen, *v. a.* leőrleni. *l.* Ausmalen.
Ausmalen, od. Ausmahlen, kifesteni.
Ausmalung, die, kifestés.
Ausmärgeln, *v. a.* eltsigázni, *a' lovat.*
Ausmärgelung, die, eltsigázás.
Ausmarſch, der, kiútazás, kimenés.
Ausmarſchiren, *v. n.* m. ſ. kimenni.
Ausmäſten, *v. a.* meghízlalni.
Ausmäſtung, die, meghízlalás.
Ausmauern, *v. a.* kővel kirakni.
Ausmeißeln, *v. a.* kivésni.
Ausmelken, *v. a.* kifejni.
Ausmerzen, *v. a.* a' roſzſzát kihányni.
Ausmerzung, die, kiválogatás.
Ausmeſſen, *v. a.* kimérni, megmérni.
Ausmeſſung, die, kimérés.
Ausmeubliren, *v. a.* kibútorozni.
Ausmiethen, *v. a.* kibérlelni, kifogadni.
Ausmiſten, *v. a.* kihányni a' ganéjt.
Ausmitteln, *v. a.* kitsinálni, elintézni.
Ausmittelung, die, kieſzközlés.
Ausmontiren, *v. a.* felruházni.
Ausmünzen, z. B. Geld, pénzt verni.
Ausmünzung, die, pénzverés.
Ausmuſtern, kihányni a' roſzſzát.
Ausmuſterung, die, kihányás. *köz.* kimustrálás.
Ausnähen, *v. a.* kivarrni.
Ausnahme, die, kifogás, kivétel.
Ausnehmen, *v. a. irr.* kivenni; ausgenommen, kivévén azt, hanemha; den Zahn ausnehmen, a' fogat kihúzni. 2. ſich ausnehmen, kitetſzeni a' többi közül, megkülömböztetni magát.
Ausnehmend, *adv.* különösen, kiváltképpen, igen, nagyon.
Ausnehmung, die, 1, kivévés. 2. kifogás, kivétel.
Auspacken, *v. a.* kirakni, kifzedni.
Auspackung, die, kirakás, kifzedés.
Ausparieren, eltsapni a' spádéſzúrást.
Auspatſchen, *v. a.* kitapsolni.
Auspaucken, *v. a.* kidobolni.
Auspeitſchen, *v. a.* kikorbátsolni.
Auspfänden, *v. a.* megzálogolni.
Auspfändung, die, megzáloglás.
Auspfeifen, *v. a.* kifütyölni, kitsúfolni.

Auspflaſtern, *v. a.* kővel kirakni.
Auspflücken, *v. a.* kitépni, *p. o. tollát.*
Auspflügen, *v. a.* kiſzántani.
Auspflügung, die, kiſzántás.
Auspichen, *v. a.* béönteni ſzurokkal.
Ausplappern, *v. a.* kifetsegni.
Ausplatzen, *v. a.* kirepedni, kihasadni.
Ausplaudern, *v. a.* kifetsegni.
Ausplauderung, die, kifetsegés.
Ausplündern, *v. a.* kirabolni, feldúlni.
Ausplünderung, die, kirablás.
Auspochen, *v. a.* kiverni belőle.
Auspoliren, *v. a.* kipallérozni.
Auspolirung, die, kipallérozás.
Auspoſaunen, *v. a.* kitrombitálni.
Auspoſaunung, die, kitrombitálás.
Ausprägen, *v. a.* 1. z. B. Geld, verni, *pénzt.* 2. kinyomni, *a' formáját.*
Auspredigen, végezni a' prédikálást.
Auspreſſen, *v. a.* 1. kinyomni, kipréselni. 2. z. B. Geld, kitsikarni.
Auspreſſung, die, 1. kinyomás, kisajtolás. 2. kitsikarás,
Ausprügeln, *v. a.* kikorbátsolni.
Auspumpen, *v. a.* kihúzni, kihúzgálni, *t. i. ſzivárványkútból a' vizet.*
Auspuzen, *v. a.* 1. kitiſztítni, megtiſztítni. 2. kitsinosgatni.
Auspuzer, der, 1. tiſztító, tiſztogató. 2. tsinosgató. 3. pironſzó, megpirongatás.
Auspuzung, die, kitiſztítás.
Ausradiren, *v. a.* kivakarni, *p. o. penitzilussal az irást, betűt*, ée.
Ausraſten, *v. a.* kipihenni.
Ausrauchen, 1. *v. a.* kifüstölni, füstel kihajtani. 2. z. B. eine Pfeife Taback, kiſzívni. 3. *v. n.* megſzűnni a' füstöléstől, v. a' dohányozástól.
Ausräuchern, *v. a.* kifüstölni, *a' ſzobát.*
Ausräucherung, die, kifüstölés.
Ausraufen, *v. a.* kitépni, kiſzaggatni.
Ausräumen, *v. a.* kitiſztítni, kiüresitni.
Ausräumung, die, kiüresítés.
Ausräuſpeln, *v. a.* kihákogni.
Ausrechnen, *v. a.* felvetni, *ſzámmal.*
Ausrechnung, die, felvetés.
Ausrecken, *v. a.* kinyújtani, *kezét.*
Ausreckung, die, kinyújtás,
Ausrede, die, 1. kimondás, ſzókimondás. 2. puſzta mentség, puſzta ſzó, ſzín, magavonogatás, ſzabadkozás.
Ausreden, *v. a.* 1. kimondani, *a' ſzót.* 2. elhitetni valakit, *hogy nem igaz a' mit ő hiſz, gondol*; kiverni a' fejéből, *valakinek valamit.* 3. elmondani beſzédét, kibeſzélni magát. 4. ſich ausreden, *a.* kimenteni magát. *b.* ſzabadkozni.
Ausregieren, *v. a.* véget vetni az uralkodásnak.
Ausregnen, *v. n.* z. B. es hat ausgeregnet, megállott az eső, kieste magát.
Ausreiben, *v. a. irr.* kidörgölni.
Ausreichen, *v. n.* beérni vele; mit dem Gelde reiche ich nicht aus, bé nem érem ezzel a' pénzel.
Ausreinigen, *v. a.* kitiſztítni.
Ausreinigung, die, kitiſztítás.
Ausreißen, 1. *v. a. irr.* kiſzakaſztani, kiſzaggatni. *Pb.* Er läßt ſich den Ärmel nicht ausreißen, nem sokat kéreti magát. 2. kiſzakaſztani; kirontani, *p. o. a' ruhát, v. mint a' viz a' gátot.* 3. *v. n.* m. ſ. kiſzakadni; elſzakadni, *mint p. o. a' ruha, a' töltés.* 4. elſzaladni, elſzökni. 5. elragadni, *mint a' lovak a' kotsit.*
Ausreißer, der, ſzökevény.
Ausreißung, die, 1. kiſzakaſztás, kiſzaggatás. 2. kirontás, elſzakaſztás. 3. elſzakadás, kiſzakadás. 4. elſzaladás, elſzökés.
Ausreiten, 1. *v. n. irr.* m. ſ. kilovagolni. 2. *v. a.* nyomtatni, kinyomtatni, *a' búzát, rozsot.*
Ausreiten, das, kilovaglás.
Ausreitern, *v. a.* kirostálni.
Ausrenken, *v. a.* 1. kifitzamítni. 2. ſich, kifitzamodni, kimenülni.
Ausrenkung, die, kifitzamítás.
Ausreuten, *v. a.* 1. ausrotten, kigyomlálni, kitépni, *a' dudvát, a' konkolyt*, ée. 2. *l.* Ausreiten.
Ausreutung, die, kigyomlálás.
Ausrichten, *v. a.* 1. elintézni. 2. bételyesitni, véghezvinni, megmondani, *p. o. a' parantsolatot, az izenetet*; das Geld richtet alles nicht aus, a' pénz se tehet mindent; ich kann mit ihm nichts ausrichten, semmire se mehetek vele. 3. megmotskolni, kipirongatni.

Ausrichter, der, elintéző, véghezvivő.
Ausrichtung, die, elintézés, véghezvitel, bételyesítés.
Ausringen, *v. a. irr.* 1. kifatsarni, *p. o. a' vizes ruhát.* 2. a' küſzködést elvégezni.
Ausrinnen, *v. n. irr.* m. ſ. kifolyni.
Ausritt, der, kilovaglás.
Ausrotten, *v. a.* kiírtani, kiveſzteni.
Ausrottung, die, kiírtás.
Ausrücken, *v. a.* kimenni; kiállani.
Ausrückung, die, kiállás, kimenés.
Ausruf, der, *s. pl.* 1. kikiáltás. 2. felkiáltás.
Ausrufen, *v. a. irr.* 1. kikiáltani. 2. felkiáltani, felſzóllani. 3. elvégezni a' kiáltást.
Ausrufer, der, kikiáltó, kihirdető.
Ausrufung, die, 1. kikiáltás. 2. felkiáltás.
Ausruhen, *v. a.* nyúgodni, kinyúgodni magát.
Ausrupfen, *v. a.* kitépni.
Ausrupfung, die, kitépés.
Ausrüſten, *v. a.* felfegyverkeztetni, felkéſzítni.
Ausrüſtung, die, felfegyverkeztetés, felkéſzítés.
Ausrütteln, *v. a.* kirázni, kiverni belőle.
Ausſaat, die, vetés.
Ausſäen, *v. a.* vetni, elvetni.
Ausſage, die, vallástétel, állítás.
Ausſagen, *v. a.* 1. mondani, kimondani. 2. vallást tenni, állítni.
Ausſägen, *v. a.* kifűréſzelni.
Ausſängen, *v. a.* megperzselni.
Ausſatz, der, 1. bélpoklosság, fekély. 2. kitétel, a' *biliárdon.*
Ausſätzig, *adj.* bélpoklos, fekélyes.
Ausſäubern, *v. a.* kitiſztogatni.
Ausſäuberung, die, kitiſztogatás.
Ausſaufen, *v. a. irr.* kiinni, *illetlenül.*
Ausſaugen, *v. a. irr.* 1. kiſzopni. 2. kiſzívni.
Ausſaugung, die, kiſzopás.
Ausſchaben, *v. a.* kivakarni.
Ausſchabung, die, kivakarás.
Ausſchaffen, *v. a.* elküldeni, kiküldeni.
Ausſchälen, *v. a.* meghámozni.
Ausſchälung, die, meghámozás.
Ausſcharren, *v. a.* kikaparni, kivájni.
Ausſcharrung, die, kikaparás.
Ausſchaufeln, *v. a.* kihányni ásóval.
Ausſchattiren, *v. a.* árnyékvonásokkal bérángatni, bévongálni.
Ausſchattirung, die, bérángatás árnyékvonásokkal.
Ausſchauen, od. ausſehen, *v. n.* 1. kinézni. 2. ollyan lenni. ſ. Ausſehen.
Ausſchelten, *v. a.* megſzidni.
Ausſcheltung, die, megſzidás.
Ausſchenken, *v. a.* kimérni, *bort, ée.*
Ausſcheren, *v. a.* 1. lenyírni. 2. utóljára megnyírni, *mint a' poſztósok a' poſztót.*
Ausſcheuern, *v. a.* 1. z. B. das Gefäß, kimosni belől. 2. megmotskolni, pirongatni.
Ausſchicken, *v. a.* kiküldeni.
Ausſchickung, die, kiküldés.
Ausſchieben, *v. a. irr.* z. B. das Brod, kiſzedni, *a' kenyeret a' kementzéből.* 2. kihúzni. 3. *v. n.* kezdeni, *a' kuglizást.*
Ausſchießen, *v. a. irr.* 1. kilőni. 2. kihányni, kivetni az allyassát, v. roſzſzát. 3. *v. n.* m. ſ. kihajtani, *a' növevényekről mondatik.*
Ausſchießung, die, 1. kihányás, kivetés, *t. i. a' roſzſzának kihányása.* 2. kihajtás, kinövés.
Ausſchiffen, *v. n.* 1. kihajókázni, kievezni. 2. kirakni, *a' hajóból a' ſzárazra.*
Ausſchiffung, die, 1. kihajókázás, kievezés. 2. kirakás, *t. i. a' hajóból.*
Ausſchimpfen, *v. a.* megmotskolni.
Ausſchirren, *v. a.* z. B. Pferde, leſzerſzámozni; kifogni.
Ausſchlafen, *v. a.* kialudni.
Ausſchlafung, die, kialvás.
Ausſchlag, der, *pl.* Ausſchläge. 1. hajtóka, gallér, *t. i. a' prémes ruhán, p. o. bundán, beketsen.* 2. lenyomása a' fonteránynak, elbillenés; font sulyja. 3. Das gibt der Sache den Ausſchlag, ez dűti el a' dolgot. 4. kipattogzás, pattogzás a' testen.
Ausſchlagen, 1. *v. a. irr.* kiütni, kitsapni, *p. o. a' ſzemét, a' fogát.* 2. kiverni, kitsépelni, *p. o. a' búzát* 3. z. B. das Ey, leverni, *a' tojást.* 4. bévonni, *p. o. a' ház falát v. földjét.* 5. kiterjeſzteni, kinyitni, *p. o. a' könyvben lévő képet, mappát, és egyebet.* 6. megprémezni, *a' ruha gallérját, és hajtókáját.* 7. elütni, *p. o. a' hada-*

zásban a' spádé ſzúrást. 8. nem fogadni el, nem válalni fel, megvetni, *p. o. ajánlást, hivatalt.* 9. *v. n.* m. h. kezdeni az ütést, tsapást, verekedést; wer hat ausgeſchlagen? ki kezdte a' verekedést? 10. rugni, rugdosni, kirugni, *mint a' ló.* 11. elbillenni a' mérőserpenyő nyelvének. 12. egéſzſzen elütni, *t. i. az órát, v. a' hány óra van.* 13. végig énekelni, *az éneklő madarakról mondatik*, nem énekleni többé. 14. *v. n.* m. ſ. bimbózni, kibimbózni, kihajtani. 15. kiütni, kijönni rajta, *p. o. a' pattogzás a' testen.* 16. kiütni, történni; die Sache iſt übel ausgeſchlagen, roſzſzúl ütött ki a'' dolog.

Ausſchlagung, die, 1. kiütés, kiverés. 2. kibimbózás, kihajtás. 3. kimenetel, kiütése a' dolognak. *l. az igét.* ſ. das Zeitwort.

Ausſchlämmen, *v. a.* kitiſztítni, *az iſzaptól.*

Ausſchleifen, *v. a. irr.* kiköſzörűlni.

Ausſchleppen, *v. a.* kihurtzolni.

Ausſchliefen, *v. n. irr.* m. ſ. kibújni.

Ausſchließen, *v. a. irr.* kizárni, kitsukni, kirekeſzteni; mich ausgeſchloſſen, én kívűlöttem, v. engem kivéve.

Ausſchließlich, *adj.* kirekeſztő; *adv.* egyedűl, tsupán tsak.

Ausſchließung, die, kizárás; kirekeſztés; kivétel.

Ausſchlucken, *v. a.* kihörpenteni.

Ausſchlüpfen, *v. n.* m. ſ. kitsúſzni.

Ausſchlürfen, *v. a.* kihörbölni.

Ausſchluß, der, kirekeſztés.

Ausſchmähen, *v. a.* megmotskolni.

Ausſchmälen, *v. a.* megpirongatni.

Ausſchmeißen, *v. a. irr.* 1. kivetni, kihajítni. 2. *v. n.* kirúgni.

Ausſchmelzen, 1. *v. a.* kiolvaſztani belőle, megolvaſztani. 2. *v. n.* m. ſ. kiolvadni, megolvadni.

Ausſchmelzung, die, 1. kiolvaſztás, megolvaſztás. 2. kiolvadás, megolvadás.

Ausſchmieden, *v. a.* kikovátsolni, kikalapálni.

Ausſchmieren, *v. a.* bémázolni.

Ausſchmücken, *v. a.* kitsinosítni.

Ausſchmückung, die, kitsinosítás.

Ausſchnallen, *v. a.* kitsatolni.

Ausſchnäuzen, *v. a.* kifújni az orrát.

Ausſchneiden, *v. a. irr.* 1. kivágni, kimetſzeni. 2. kiherélni. 3. megnyesni a' gyümőlts fát.

Ausſchnitt, der, kivágás, kimetſzés.

Ausſchnitzen, *v. a.* kifaragni, *fából.*

Ausſchnüren, *v. a.* kifűzni.

Ausſchöpfen, *v. a.* kimeritni, kimerni.

Ausſchöpfung, die, kimerés.

Ausſchrauben, *v. a.* kisrófolni.

Ausſchraubung, die, kisrófolás.

Ausſchreiben, *v. a. irr.* 1. kiírni, *p. o. a' könyvből.* 2. leírni, mind leírni. 3. hirdetni, rendelni. z. B. einen Landtag ausſchreiben, orſzággyűlést rendelni.

Ausſchreiber, der, kiíró, leíró.

Ausſchreibung, die, 1. kiírás. 2. hirdetés, rendelés.

Ausſchreyen, *v. a. irr.* 1. kikiáltani, felkiáltani. 2. kihirdetni.

Ausſchreyung, die, kikiáltás.

Ausſchroten, *v. a.* 1. kirágni, *mint az egér.* 2. kihengergetni.

Ausſchuhen jemanden, *v. a.* lehúzni a' tsizmáját, v. lábbelijét.

Ausſchuß, der, 1. kiválogatás. 2. allyasa valaminek, v. roſzſza. 3. kinevezett ſzemélyek, *p. o. a' polgárság közül valamelly végre.*

Ausſchütteln, *v. a.* kirázni.

Ausſchüttelung, die, kirázás.

Ausſchütten, *v. a.* 1. kitőlteni, kiönteni. 2. Junge, kölykezni, fiadzani.

Ausſchwämmen, *v. a.* kimosni, elmosni, *p. o. mint a' víz az útat.*

Ausſchwämmung, die, kimosás.

Ausſchwänken, *v. a.* kiöblitni.

Ausſchwänkung, die, kiöblítés.

Ausſchwärmen, *v. a.* 1. megſzűnni a' rajzástól, kirajzani magát. 2. kienyelegni magát.

Ausſchwatzen, *v. a.* kifetsegni.

Ausſchwatzung, die, kifetsegés.

Ausſchweifen, 1. *v. a.* kiöblítni. 2. kikanyarítni. 3. *v. n.* m. ſ. mértékletlenkedni. 4. kikapni, feslett életre adni magát. 5. kerengeni a' beſzédben.

Ausſchweifend, *adj.* 1. kikapó, mértékletlen életű, feslett életű. 2. tétovázó, kerengő, *p. o. beſzéd.*

Ausſchweifung, die, 1. kikapás; feslettség. 2. kerengés, *a' beſzédben.*

Ausſchweißen, *v. a.* megtüzesítés által tiſztítani ki, *p. o. a' vasat.*

Ausſchwenken, *v. a.* meg- v, kiöblítni.
Ausſchwenkung, die, kiöblítés.
Ausſchwingen, *v. a.* megſzórni, *búzát.*
Ausſchwingung, die, megſzórás.
Ausſchwitzen, *v. a.* kiizzadni.
Ausſehen, *v. a. irr.* 1. végig meglátni; végig látni rajta. 2. kinézni, kiválaſztani magának. 3. *v. n.* z.B. zum Fenſter, kinézni, *az ablakon.* 4. ſzínben lenni, v. ſzínének lenni; er ſieht kränklich aus, beteges ſzínben van; wie ſieht es aus? millyen? millyen ſzínű? millyen a' ſzíne? es ſieht roth od. gelb aus, veres v. sárga. 5. ollyan lenni; das ſieht aus wie Wein, ollyan mint a' bor; es ſieht mit ihm übel aus, roſzſzúl van a' dolga: es ſieht ſchön aus, ſzép.
Ausſehen, das, tekintet.
Ausſeihen, *v. a.* kiſzürni, megſzűrni.
Ausſenden, *v. a.* kiküldeni, elküldeni.
Ausſendung, die, kiküldés.
Ausſengen, *v. a.* megperzselni.
Außen, kivűl, von Außen, kivülről.
Außenlinie, die, körületlínea.
Außenſchein, der, külső ſzín, tekintet.
Außenſeite, die, külső oldal, v. réſz.
Außenwerk, das, (einer Feſtung), külső bástya, v. erősség.
Außer, od. auſſer, 1. *praep. c. Dat.* -on kivűl, -en kivűl, -n kivűl; außer ſich ſeyn, magán kivűl lenni, nem lenni eſzén. 2. nélkűl, kivűl; außer dem, azon kivűl. 3. *conj.* tsak, kivévén; außer wenn, hanem ha.
Außerdem, außer dem, azon kivűl.
Äußere, der, die, das, a' külső; äußerſte, der, die, das. 1. legnagyobb. 2. végső, utólsó; es aufs äußerſte kommen laſſen, körmére hagyni égni a' dolgot.
Äußerſt, *adv.* felette nagyon.
Außerhalb, *pr. c. Gen.* -an kivűl, -on kivűl, -en kivűl.
Äußerlich, *adj.* külső; *adv.* kivűl, külsőképpen.
Äußern, *v. a.* mutatni, kinyilatkoztatni, kiadni.
Äußerung, die, mutatás, kinyilatkoztatás.
Außerordentlich, *adj.* rendkivülvaló; *adv.* rendkivűl, felette.
Äußerſt, *adv.* felette, nagyon.
Ausſetzen, *v. a.* 1. kitenni, kirakni. 2. űltetni, *p. o. a' virágot.* 3. feltenni, *p. o. jutalmat.* 4. elmúlatni; félbeſzakaſztani. 5. hibát találni benne. 6. kiſzedni, kirakni, *mint a' betűſzedő a' nyomtatnivaló matériát.*
Ausſetzung, die, 1. kitevés, kitétel; kirakás. 2. ültetés. 3. elmúlatás.
Ausſeyn, *v. n. irr.* 1. távol lenni, kinnlenni. 2. kiürűlni. 3. elfogyni; végének lenni.
Ausſicht, die, 1. kinézés, kilátás. 2. tekintet. 3. reménység, bizakodás.
Ausſieben, *v. a.* kirostálni.
Ausſieden, *v. a. irr.* kifőzni.
Ausſikern, *v. a.* eltsorgatni.
Ausſingen, *v. a. irr.* elénekelni.
Ausſinnen, *v. a. irr.* kigondolni.
Ausſitzen, *v. n. irr.* kiűlni.
Ausſöhnen, *v. a.* megengeſztelni.
Ausſöhnung, die, megengeſztelés.
Ausſondern, *v. a.* kiválaſztani.
Ausſortiren, *v. a.* kiválogatni.
Ausſpähen, *v. a.* kikémlelni.
Ausſpäher, der, kém, kémlelő.
Ausſpähung, die, kikémlelés.
Ausſpannen, *v. a.* 1. kifeſzitni; kihúzni. 2. kifogni, *a' lovakat.*
Ausſpannung, die, 1. kifeſzítés, kiterjeſztés. 2. kifogás.
Ausſpatziren, *v. a.* kisétálni.
Ausſpenden, *v. a.* kioſztani, *ingyen.*
Ausſperren, *v. a.* 1. kétfelé vetni, *a' ládbait.* 2. kizárni, kirekeſzteni.
Ausſperrung, die, kirekeſztés.
Ausſpeyen, *v. a. irr.* 1. kiköpni. 2. kihányni, kiokádni.
Ausſpielen, *v. a.* 1. kihívni, meghívni *a' kártyát.* 2. kotzkán kijátſzani. 3. végezni a' játékot, v. kijátſzani.
Ausſpielung, die, 1. kártya meghívás, kihívás. 2. kijátſzás.
Ausſpioniren, *v. a.* kikémlelni.
Ausſpotten, *v. a.* kitsúfolni.
Ausſpottung, die, kitsúfolás.
Ausſprache, die, 1. kimondás, ſzóejtés. 2. ſzó, hang.
Ausſprechen, *v. a. irr.* kimondani.
Ausſprechung, die, kimondás.
Ausſpreiten, *v. a.* kiterjeſzteni.
Ausſprengen, *v. a.* 1. kiugratni. 2. hírlelni.
Ausſprießen, *v. n. irr.* m. ſ. kihajtani, nőni.

Ausſpringen, *v. n. irr.* m. ſ. kiugrani.
Ausſpritzen, 1. *v. a.* kifetskendezni. 2. elóltani fetskendező vizi puskával, *a' tüzet.* 3. *v. n.* m. ſ. kifetsegni.
Ausſproſſen, *l.* Ausſprießen.
Ausſpróßling, der, fattyúág.
Ausſpruch, der, 1. ſzózat, mondás. 2. felelet. 3. ítélet.
Ausſpülen, *v. a.* kiöblítni.
Ausſpüren, *v. a.* kinyomozni.
Ausſpürung, die, kinyomozás.
Ausſtaffiren, *v. a.* 1. ein Kleid, megbéllelni. 2. felruházni. 3. kitsinosgatni.
Ausſtaffirung, die, megbéllelés; felkéſzítés, kitsinosgatás.
Ausſtampfen, *v. a.* kisulykolni.
Ausſtand, der, kinn lévő adósság.
Ausſtänkern, *v. a.* kikutatni.
Ausſtatten, *v. a.* kiházasítni, *ſzükséges házi eſzközöket adni.*
Ausſtattung, die, kiházasítás.
Ausſtäubern, *v. a.* kiporozni.
Ausſtechen, *v. a. irr.* 1. kiſzúrni; kilyukaſztani. 2. kiásni, kiárkolni. 3. kimetſzeni, *képet;* kivésni. 4. z. B. ein Glas, kiüresítni, kiinni. 5. jemanden bey einem, leſzóllani.
Ausſtechung, die, 1. kiſzúrás. 2. kiásás. 3. kimetſzés.
Ausſtecken, *v. a.* z. B. eine Fahne, kitenni, kidugni, kifüggeſzteni.
Ausſteckung, die, kifüggeſztés.
Ausſtehen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. kinnállani; ausſtehende Schulden, kinn lévő adósságok. 2. *v. a.* végig hallgatni állva. 3. kinnállani, kitölteni, *p. o. az inasi eſztendőket.* 4. kiállani, elſzenvedni, eltűrni.
Ausſteigen, *v. n. irr.* m. ſ. kiſzállani.
Ausſteigung, die, kiſzállás.
Ausſtellen, *v. a.* 1. kiállítni; kirakni, kitenni. 2. einen Wechſel, eine Quittung, adni, adni magáról. 3. elhalaſztani. 4. ſt. ausſetzen, kivetni valót találni benne, betsmelni.
Ausſteckung, die, 1. kiállítás; kirakás. 2. des Wechſels, adás-, váltóadás. 3. halaſztás. 4. kissebbítés.
Ausſterben, *v. n. irr.* m. ſ. kihalni.
Ausſteuer, die, menyegzői ajándék, kiházasításra tett költség.
Ausſteuern, *v. a.* kiházasítni.
Ausſteuerung, die, kiházasítás.
Ausſticken, *v. a.* kivarrni, kihímezni.
Ausſtöbern, *l.* Ausſtäubern.
Ausſtochern, *v. a.* die Zähne, vájni.
Ausſtocken, *v. a.* den Wald, kiirtani.
Ausſtopfen, *v. a.* kitömni.
Ausſtopfung, die, kitömés.
Ausſtören, *v. a.* felhányni, felkutatni.
Ausſtoßen, *v. a.* 1. kitaſzítni. 2. z. B. Seufzer, kiſzalaſztani. 3. jól megtörni, *p. o. mozsárban.*
Ausſtrecken, *v. a.* kiterjeſzteni.
Ausſtreckung, die, kiterjeſztés.
Ausſtreichen, *v. a. irr.* 1. kitörölni, *az irást.* 2. kiegyengetni, kisimítni. 3. nagyon dítsérni, magaſztalni. 4. *v. n.* m. ſ. ſzéllyel kóſzálni.
Ausſtreichung, die, kitörlés.
Ausſtreifen, *v. n.* m. ſ. portyáſzni.
Ausſtreifung, die, portyáſzás.
Ausſtreuen, *v. a.* 1. kiſzórni, elſzórni, elhinteni. 2. elterjeſzteni.
Ausſtrömen, *v. a.* kifolyni.
Ausſtudiren, *v. a.* 1. elvégezni a' tanúlást, kitanúlni az oskolát. 2. kitanúlni. 3. jemanden, kiesmerni valakit.
Ausſtürzen, *v. a.* 1. kidűteni. 2. felhajtani, *a' poharat.*
Ausſuchen, *v. a.* 1. kikeresni. 2. mindenütt öſzvekeresni.
Austäfeln, *v. a.* meg- v. kideſzkázni.
Austanzen, *v. a.* elvégezni a' tántzot.
Austapeziren, *v. a.* bévonni ſzőnyeggel, *a' házföldjét*, ée.
Austapezirung, die, ſzőnyeggel bévonás.
Austauſchen, *v. a.* kitserélni; tserélni.
Austauſchung, die, kitserélés.
Auſtralien, Auſztrália.
Auſter, die, oſztreatsiga.
Austheilen, *v. a.* kioſztani, eloſztani.
Austheiler, der, kioſztó, oſztó.
Austheilung, die, kioſztás, eloſztás.
Austhun, *v. a. irr.* 1. levetni *a' ruhát*, ſich, levetkezni. 2. elóltani, *tüzet, gyertyát.* 3. leróni, *az adóssdgot.*
Austiefen, *v. a.* mélyre ásni, kiásni.
Austilgen, *v. a.* kiirtani; kiveſzteni.
Austilgung, die, kiirtás.
Austoben, *v. a.* kidühösködni magát.
Austragen, 1. *v. a. irr.* kivinni. *Pb.* Du wirſt das Bad austragen, te lakolſz meg ezért. 2. kivinni, kihordani a' ſzót. 3. végrehajtani, el-

intézni, *törvényesen.* 4. *v. n.* rámenni, tenni, *öſzveséggel;* wie viel trágt es aus? mennyire megy mindöſzve?

Austräglich, *adj.* jól fizető, zsíros, velős, *p. o. hivatal, ſzolgálat.*

Austragung, die, 1. kivivés. 2. ſzó-kihordás.

Austrauer, die, gyáſzlevetés.

Austrauern, *v. n.* végezni a' gyáſzolást.

Austreiben, *v. a. irr.* kiűzni, kihajtani.

Austreiber, der, kihajtó, páſztor.

Austreibung die, kiűzés, kihajtás.

Austrennen, *v. a.* ki- v. felſejteni; ſich, kifesleni.

Austreten, 1. *v. a. irr.* kitapodni, *p. o. a' ſzőlőből a' bort;* kinyomtatni, *p. o. a' búzát.* 2. félrenyomni, *p. o. a' tsizma v. tzipelló sarkát.* Die Kinder Schuhe austreten, a' gyermeki korból kikelni. 3. eltapodni, *ſzikrát,* ée. 4. kitapodni, kikoptatni. 5. *v. n.* m. ſ. lépni, kilépni. 6. kiönteni, kiáradni, *mint a' folyóvíz.* 7. odahagyni, elhagyni, *a' katonaságot.*

Austretung, die, 1. kitapodás; kinyomtatás. 2. félre nyomás. 3. eltapodás.

Austriefen, *v. n.* kiſziváregni.

Austrinken, *v. a. irr.* kiinni.

Austritt, der, kilépés, kimenés.

Austrocknen, 1. *v. a.* kiſzáraſztani. 2. *v. n.* m. ſ. kiſzáradni, kiapadni.

Austrommeln, *v. a.* kidobolni.

Austrompeten, *v. a.* kitrombitálni.

Auströpfeln, 1. *v. n.* m. ſ. kitsepegni. 2. *v. n.* m. h. megſzűnni a' tsepegéstől.

Austropfen, *l.* Auströpfeln.

Austünchen, *v. a.* kifejéritni; kimeſzelni.

Austunken, *v. a.* kimártogatni.

Austuſchen, *v. a.* tussal kifesteni.

Ausüben, *v. a.* 1. gyakorlani, üzni. Rache ausüben, boſzſzút állani.

Ausübend, *adj.* gyakorló, tselekvő.

Ausübung, die, gyakorlás.

Auswachſen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. kinőni *a' formájából.* 2. egéſzſzen megnőni. 3. *v. n.* m. ſ. nem nőni többé.

Auswägen, *v. a.* 1. kimérni, *font ſzámra.* 2. megmérni.

Auswägung, die, kimérés.

Auswahl, die, 1. kiválaſztás, válaſztás; eine Auswahl treffen, kiválaſztani. 2. kiválogatott, jó, *p. o. könyvek;* ohne Auswahl, elegyest.

Auswählen, *v. a.* kiválaſztani, kiválogatni, válogatni.

Auswandern, *v. n.* m. ſ. kiköltözni.

Auswanderung, die, kiköltözés.

Auswärmen, *v. a.* jól megmelegítni.

Auswarten, *v. a.* végig várni.

Auswärtig, *adj.* külső orſzági, idegen; *adv.* kinn, külső orſzágon.

Auswärts, *adv.* 1. kifelé. 2. külső orſzágon.

Auswaſchen, *v. a. irr.* kimosni.

Auswaſchung, die, kimosás.

Auswechſeln, *v. a.* 1. kiváltani *a' foglyokat.* 2. felváltani, elváltani, *a' pénzt.*

Auswechſelung, die, 1. kiváltás. 2. felváltás, elváltás.

Ausweg, der, nyílás; kimenetel.

Auswehen, *v. a.* elfújni, eloltani.

Ausweichen, *v. n. irr.* m. ſ. vom Wege, eltérni, kitérni, *az útból;* einem ausweichen, kitérni valaki előtt. 2. elmellőzni. 3. elhajlani, elkapni magát, *a' ſzúrás, vágás elől.* 4. engedni, *mint a' homok a' láb alatt.*

Ausweichung, die, kitérés, eltérés.

Ausweiden, *v. a.* 1. kivetni a' bélét. 2. kilegeltetni.

Ausweiſen, *v. a. irr* kimutatni, ſich, kitetſzeni.

Ausweiſung, die, 1. kimutatás. 2. bizonyság, bizonyítás, megbizonyítás.

Ausweißen, *v. a.* kifejéritni, kimeſzelni.

Ausweitern, *v. a.* bővítni.

Auswendig, *adj.* 1. külső; *adv.* 2. kivülről, kivül. 3. könyv nélkül; auswendig lernen, könyv nélkül tanúlni.

Auswendiglernen, das, könyv nélkül tanúlás.

Auswerden, *v. n. irr.* m. ſ. végződni, elvégződni, végének lenni.

Auswerfen, 1. *v. a. irr.* m. ſ. kihajtani, kivetni. 2. kiſzórni, kihányni. 3. kiſzabni, meghatározni. 4. kiherélni. 5. *v. n.* hányni, v. felſzedni a' két első lábát, *a' lovakról mondatik.*

Auswetzen, *v. a.* kiköſzörűlni.

Auswickeln, *v. a.* kifejteni, bontani.
Auswickelung, die, kifejtés.
Auswiegen, *l.* Auswägen.
Auswinden, *v. a. irr.* kifatsarni.
Auswindeln, kifáslizni.
Auswintern, *v. a.* kiteleltetni.
Auswinterung, die, kiteleltetés.
Auswirken, *v. a.* 1. kimunkálni, kidolgozni, kinyerni. 2. megdagaſztani. 3. kimutatni v. kiadni erejét, *mint p. o. az orvosság.* 4. egéſzſzen megſzőni.
Auswirkung, die, kimunkálás, kinyerés. 2. megdagaſztás.
Auswiſchen, *v. a.* 1. kitörleni, *p. o. az írást.*
Auswittern, 1. *v. a.* kiſzellőztetni, ſich, bongani, dongani, *mint a' méhek.* 2. elmállaſztani, *mint a' levegő sokára az értzeket.* 3. *v. n.* m. ſ. elmállani, elporhúlni. 4. kiſzellőzni, a' ſzabad levegőn állani. 5. *v. n.* m. h. megſzűnni a' menydörgéstől.
Auswölben, *v. a.* kibolthajtásolni.
Auswuchs, der, 1. kinövés, növés. 2. púp, gömő. 3. fattyúág.
Auswurf, der, 1. kihányás, kivetés. 2. allyassa, selejtesse valaminek. 3. köp, nyál, turha.
Auswürfeln, *v. a.* elkotzkázni.
Auswurzeln, *v. a.* kiſzaggatni.
Auszacken, *v. a.* kitsipkézni, *a' ſzélét.*
Auszahlen, *v. a.* kifizetni.
Auszählen, *v. a.* kiſzámlálni.
Auszahler, der, fizető.
Auszahlung, die, kifizetés.
Auszählung, die, kiſzámlálás.
Auszahnen, z. B. das Kind hat ſchon ausgezahnt, minden foga kinőtt már.
Auszapfen, *v. a.* kitsapolni.
Auszäunen, *v. a.* békerítni, *sövénnyel.*
Auszehren, 1. *v. a.* elfogyaſztani, elerőtlenítni. 2. jemanden auszehren, valakit mindenéből kiélni. 3. *v. n.* ſínleni, *ſzáraz betegségben.*
Auszehrend, *adj.* emészető, fogyaſztó.
Auszehrung, die, emészetés.
Auszeichnen, *v. a.* 1. kijegyezni, megjegyezni. 2. egéſzen lerajzolni. 3. ſich, megkülömböztetni magát, kimutatni magát.
Auszeichnung, die, 1. kijegyzés. 2. maga megkülömböztetés, maga kimutatás.
Auszerren, *v. a.* ſzéllyelhúzni.
Auszíehen, 1. *v. a. irr.* kihúzni, kivonni, *p. o. a' földből valamelly plántát; valaki fogát; a' kardját; vizet a' kútból,* ée. 2. den Rock, die Schuhe, u. ſ. f. levetni, *a' köntösét, tsizmáját,* ée; ſich, levetkezni, levetkeződni. 3. kiſzívni, kivonni, *az erejét valamelly fűnek.* 4. kiírni belőle. 5. ſich etwas, kikötni magának valamit, *p. o. az alkuban.* 6. kivőlgyelni, *p. o. a' donga tsinját.* 7. *v. n.* m. ſ. elköltözni, kiköltözni, *más ſzállásra.* 8. pompával kimenni *p. o. mint a' katonák a' városból.*
Auszíehung, die, 1. kihúzás, kivonás. 2. levetés; levetkezés. 3. kiköltözés, ée. *l. az ígét.*
Auszieren, *v. a.* felékesítni, feltziſrázni.
Auszimmern, *v. a.* kibárdolni, faragni.
Auszirkeln, *v. a.* kitzirkalmozni.
Auszíſchen, *v. a.* kipiſzſzegetni.
Auszug, der, 1. elmenés, kitakarodás. 2. summája, summás előadása valaminek.
Auszugweiſe, *adv.* summánként.
Auszupfen, *v. a.* kitépni, kiſzaggatni.
Authentiſch, *adj.* 1. igaz, valóságos. 2. eredeti; *adv.* igazán.
Autocrat, der, III. önnönuralkodó.
Autocratie, die, od. Selbſtherrſchaft, önnönuralkodás.
Automat, das, mozgómív.
Autonomie, die, önnöntörvénytartás. Autonomie des Willens, önnöntörvénytevés.
Autor, der, ſzerző; könyvſzerző.
Autorität, die, tekintet.
Auweh! óh jaj! jaj jaj!
Avanciren, *l.* Avanßiren.
Avanßiren, *v. n.* m. ſ. előmenni, feljebb menni, *p. o. a' tiſztségben.*
Avantage, die, *(olv.* avantázs) haſzon, előmenetel.
Avantgarde, die, előljáró sereg.
Avanturier, der, *(olv.* avantürié) 1. tsudafi, rémség hajhászó. 2. minden viſzontagságokat próbált ember.
Ave Maria, Angyali köſzöntés; Idvez légy Mária.
Avertiſſement, das, *(olv.* avertiſzmán) tudósítás, niradás.

Avis, Aviso, tudósítás.
Avisbrief, Avisobrief, tudósító levél.
Avisiren, *v. a.* tudósítni, *levél által.*
Avista, *(a' kereskedőknél)* mindjárt elsö előmutatására, t. i. a' váltólevélnek.
Axe, od. Achse, die, tengely.
Axiom, der, nyilvánság, nyilvánvalóság, szembetűnő igazság.
Axt, die, 1. fejsze. 2. bárd, átsbárd.
Axthelm, der, fejszefok; bárdfok.
Azur, Lazur, der, lazúrkő.

B.

Baar, od. Bar, z. B. Geld, kész pénz, baar bezahlen, kész pénzel fizetni, baar empfangen, kész pénzül venni fel.
Baarschaft, die, kész pénz.
Bachanal, das, ivónap.
Bach, der, *pl.* Bäche, patak.
Bachbunge, die, derétze, vízi saláta. *Veronica Beccabunga.*
Bacher, der, süldő vad kan.
Bachfisch, der, patakhal.
Bachforelle, die, patakpisztráng.
Bachholunder, Bachholder, der, kányafa, bangita, laptavirág. *Viburnum Opulus* L.
Bächlein, das, patakotska.
Bachmünze, die, vízi ménta.
Bachstelze, die, barázdabillegető.
Bachwasser, das, patakvíz.
Bachweide, die, kortzveszsző, rekettyefűz, kenderfűz.
Backapfel, der, sültalma.
Backe, die, *l.* Backen.
Backen, der, ortza; (posa).
Backen, *v. a. irr. Imp.* ich buck; *Perf.* ich habe gebacken. 1. sütni, p. o. *kenyeret, gyümöltsöt*, ée. 2. lábosban sütni, *p. o. tsirkét, halat.*
Backenbart, der, huntzfutkaszakáll.
Backenbein, das, ortzatsont.
Backenstreich, der, posontsapás.
Backenzahn, der, zápfog.
Bäcker, der, pék, kenyérsütő.
Bäckerbrod, das, pékkenyér.
Bäckerbursch, der, péklegény.
Bäckerey, die, sütő, *t. i. hely, hdz.*
Bäckerhandwerk, das, pék mesterség.
Backfisch, der, sült hal.
Backhaus, das, sütőház, sütő.
Backofen, der, sütőkementze.
Backschaufel, die, bévető lapát.
Backtrog, der, dagasztóteknő.
Backwerk, das, sütemény.
Backzahn, der, zápfog.
Bad, das, ferdő, feredő, fördő.
Badecur, die, ferdővel élés.
Badefrau, die, 1. feresztő aszszony. 2. st. Hebamme, bába.
Badegast, der, ferdővendég.
Badegeschirr, das, ferdőedény.
Baden, *v. a.* feresztteni, megferesztteni; sich, feredni, megferedni.
Baden, das, ferdés.
Bader, der, ferdős, *t. i. gazda.*
Badeschwamm, der, spongyia.
Badewarm, *adj.* ferdő melegségű.
Badezeit, die, ferdés ideje.
Badstube, die, ferdőszoba.
Badwanne, die, ferdőkád.
Bagage, die, *(olv.* bagázse) motyó, bútyor, podgyász.
Bähen, *v. a.* 1. melengetni. 2. pirítni, *p. o. kenyeret.* 3. borongani, *p. o. daganatot.*
Bahn, die, 1. gyalog út, ösvény, út. 2. pállya.
Bahnen, z. B. den Weg, útat törni, útat nyitni.
Bahnung, die, úttörés.
Bahre, die, 1. testhordó, Szent Mihály lova. 2. emelő, hordó.
Bähung, die, melengetés; pirítás.
Bajonet, das, bagnét, péterkés.
Bake, die, hajóútjel; *it.* révpartjel.
Balance, die, fonterány,
Balanciren, fonterányra lebegni.
Balbier, *l.* Barbier.
Balcon, der, függőfolyosó.
Bald, *adv.* 1. majd, nem sokára. 2. tsak hamar, bald darauf, tsak hamar azután. 3. tsaknem, szinte, majd. 4. bald—bald, most—majd, v. majd—majd. 5. so bald als, mihelyt.
Baldachin, der, menyezet.
Baldig, *adj.* minél előbb való.

Baldigſt, *adv.* hirtelen, menten.
Baldrian, der, terjékfű. *Valeriana.*
Balg, der, 1. héjj, tok, bőr, *a' millyen van a' bogyóknak.* 2. egéſzben lenyúzott bőr, *p. o. nyúlbőr, matskabőr, mókusbőr.* 2. ſt. Blaſebalg, fúvó.
Balgen, ſich, bírkozni, küſzködni.
Bálgen, ſich, meghámlani.
Balgen, das, bírkozás.
Balger, der, bírkozó.
Balgerey, die, bírkozás.
Balken, der, gerenda; *it.* rúd, pózna.
Ball, der, lapta.
Ball, der, (*olv.* bál), bál, tántz.
Bállchen, das, laptátska.
Bállchen, das, bálotska,
Ballen, der, 1. z. B. Papier, egy bál papiros, az az 10 kötés, v. 200 kontz. 2. lapta; festéklapta, *a' könyvnyomtatóknál.*
Ballen, *v. a.* göngyölgetni. Mit geballter Fauſt, ökéllel.
Ballet, das, nézőtántz, *játékſzínen.*
Ballettänzer, der, nézőtántzos.
Ballhaus, das, bálház, tántzház.
Ballon, der, *pl.* die Ballons, ſzéllapta; ſzélgolyóbis.
Ballotte, die, fekete peſztertze. *Ballotta.*
Ballſpiel, das, ſzéllaptázás.
Balſam, der, balzsam.
Balſamine, die, paputsvirág. *Impatiens balsamina.*
Balſamiſch, *adj.* balzsamos.
Balthaſar, *n. pr.* Boldizsár.
Baltiſche Meer, das, napkeleti v. bálti tenger.
Balz, die, párzás, párasodás.
Balzen, *v. n.* párzani, párasodni.
Bámme, die, piritos; karéj kenyér.
Banco, *l.* Bank.
Bancozettel, das, bankótzédula, papirospénz.
Band, der, *pl.* die Bände, 1. könyvkötés. 2. könyvdarab, v. réſz, könyvkötet, kötet.
Band, das, *pl.* die Bänder, 1. pántlika. 2. kötelék, kötő. 3. pánt, foglaló. 4. *pl.* die Bande, bilints, rabſzíj.
Bändchen, das, 1. kis kötet, könyvdarabotska. 2. pántlikátska. 3. kötőtske.
Bande, die, 1. párkány, karima, 2. tzimborás társaság.
Bandeiſen, das, bilints.
Bandelier, das, pantallér.
Bändig machen, megſzelídítni.
Bändigen, *v. a.* megſzelídítni.
Bändigung, die, megſzelidítés.
Bandit, der. 1. III. kitsapott zsiványa. 2. orozó gyilkos.
Bandnagel, der, petzek.
Bandweide, die, kortzveſzſző, rekettye, kenderfúz.
Bandwurm, der, *pl.* Bandwürmer, lapos geleſzta, galandféreg.
Bange, *adj.* félelmes, ijjedős; *adv.* ijjedten: es iſt mir bange um ihn, megijjedtem rajta, féltem.
Bángel, der, 1. dorong. 2. bohó.
Bangigkeit, die, ijjedtség, félés.
Bank, die, *pl.* die Bänke, 1. pad, lótza. Durch die Bank, általán fogva. Etwas auf die lange Bank ſchieben, elhalogatni valamit. 2. Fleiſchbank, mészárſzék. 3. ſövénytorlás, *mellyen a' hajók fennakadnak.* 4. váltó aſztal, *a' pénzváltóknál.* 5. *pl.* die Banken, kaſzſza, *a' pénzre játſzóknál.* Die Bank ſprengen, elnyerni a' kaſzſzát. 6. közönséges kaſzſza, közönséges váltókaſzſza.
Bankerutt, Bankerott, elégtelen az adósságai kifizetésére; mindenből kipuſztúlt; Bankerott machen, od. werden, kipuſztúltnak adni ki magát.
Bankerott, der, kipuſztúlás.
Bankert, der, fattyú gyermek.
Bankett, das, vendégség.
Bankier, od. Banquier, der, pénzváltó, pénzváltással kereskedő.
Banknote, die, papirospénz, bankótzédula.
Bann, od. Kirchenbann, der, 1. kirekeſztés, *az anyaſzentegyházból,* eklésiából. 2. átok.
Bannat, Banat, das, Bánát.
Bannen, *v. a.* 1. kiűzni, eltíltani. 2. kirekeſzteni, *a' gyülekezetből.* 3. kibájolni, ígézéssel kiűzni.
Bannetherr, der, III. zászlós úr.
Banquerute, *l.* Bankerutt.
Banquier, der, pénzváltó, pénzváltással kereskedő.
Banſe, od. Banze, die, 1. kéve tartó, *a' tsűrben.* 2. kas. 3. nagy üst.
Banſen, der, első gyomor, bőndő, *a' kérődző állatokban.*

Bánſen, *v. a.* 1. bérakni a' kévéket a' tsűrbe. 2. egymásra rakni.
Bar, od. Baar, *ſ.* B. Geld, kész pénz. *l.* Baar.
Bär, der, III. 1. medve; den Bären anhängen. *a.* eltsábítni. *b.* adósságot tsinálni. 2. göntzöl ſzekere, *az égen egy tsillagzat.*
Barake, die, katona sátor.
Barbar, *(olv.* barbár) vad nemzet, durva, pallérozatlan.
Barbara, *n. pr.* Borbála.
Barbarey, die, 1. Barbária, *Afrikában egy Tartomány.* 2. puſztaság, sivatag tartomány. 3. durvaság, vadság 4. kegyetlenség.
Barbariſch, *adj.* 1. idegen; vad nemzetbéli; kegyetlen, durva. *adv.* kegyetlenül, durván.
Barbe, Barme, die, 1. márna, *hal. Cyprinus barbus.* 2. rózsa hal. *Mullus barbatus.*
Bárbeißig, *adj.* marakodó.
Barbier, der, borbély.
Barbierbecken, das, beretválkozó tál.
Barbieren, *v. a.* beretválni, megberetválni.
Barbierer, der, borbély.
Barbiergeſell, der, borbély legény.
Barbiermeſſer, das, beretva.
Barbierſtube, die, borbélymühely.
Barchent, der, parket.
Barde, der, poéta, éneklő, *a' régieknél.*
Bärenbeißer, der, medvehajtó komondor.
Bärenfang, der, 1. medvefogás. 2. medvefogó, *hely, verem*, ée.
Bärenhaut, die, medvebőr; auf der Bärenhaut liegen, ſzárán tsapni a' legyet, henyélni.
Bärenhäuter, der, semmire kellő.
Bärenklau, die, barts, *fű. Acanthus.*
Bärentatze, die, medvetalp.
Bärfroſt, der, feketefagy, *hó esés előtt.*
Barfuß, *adv.* mezítláb.
Barfüſſer, der, Sz. Ferentz ſzerzetebeli barát.
Bärinn, die, nőstény medve.
Barke, die, bárkahajó.
Bärme, die, 1. hab, *a' seren.* 2. seprő.
Barmherzig, *adj.* 1. könyörületes. 2. nyomorult, ſzegény.
Barmherzigen, die, *pl.* die barmherzigen Brüder, gyógyító ſzerzet.
Barmherzigkeit, die, könyörületesség.
Barometer, das, levegőmérő.
Baron, der, *pl.* die Barons, od. Barone, Báró. *l.* Freyherr.
Baroneſſe, die, Báró Kisaſzſzony.
Baronie, die, Báróság.
Bárrake, *l.* Barake.
Barrett, das, négyſzegű papi süveg.
Barſch, der, sigér, sűgér. *Perca.*
Bart, der, 1. ſzakáll; in ſeinen Bart hinein lügen, nyilván hazudni; um des Kaiſers Bart ſtreiten, ollyan dolgon oſztozni, a' mellyhez egyik félnek sints jussa. 2. kultstoll.
Bärtchen, das, ſzakállatska.
Barte, die, tzethalfog.
Barte, die, bárd, (fejſze).
Bärteln, *v. a.* ſ. B. das Tuch, előſzör megnyírni a' poſztót.
Bartfaden, der, halbajuſz.
Bartfeld, Bártfa, *Királyi város* Sáros Vármegyében.
Bartfiſch, der, taſzahal. *Cyclopterus.*
Bartgerſte, die, német árpa, mezítelen árpa. *Hordeum Zeocriton.*
Bartgras, das, tevekáka. *Andropogon.*
Barthafer, die, feketezab.
Barthe, *l.* Barte.
Bärtig, *adj.* ſzakállas. *adv.* ſzakállasan.
Bärtlos, *adj.* ſzakállatlan.
Bartnelke, die, ſzapora ſzegfű. *Dianthus barbatus.*
Bartnuß, die, török v. veres mogyoró.
Bartſcherer, der, borbély.
Bartſch, *l.* Bärenklau.
Bartwiſch, der, borostaseprő.
Bas, od. Baß, (régi ſzó) *adv.* jól.
Baſalt, der, bazaltkő.
Baſe, die, talp, fenék.
Baſe, die, valaki ſzüléinek aſzſzony v. leány testvérje, néne.
Baſilie, die, Baſilienkraut, das, ſzelíd bazsalyikom; biſziók. *Ocymum Basilicum.*
Baſilisk, der, bazsiliskus.
Baß, *adv.* (régi ſzó), jól.
Baß, der, 1. baſzſzushang, mélyhang. 2. bőgőhegedű.
Baßgeige, die, bőgőhegedű.
Baſſa, der, Basa, Török Basa.
Baſſon, der, búgósíp, zúgósíp.

Baßſtimme, die, mélyhang.
Baſt, der, síkhéjj, hársoshéjj.
Baſtard, der, korts, kortsfaj.
Baſten, *adj.* síkhéjjból való.
Baſtey, die, bástya, várſzeg.
Baſtion, *l.* Baſtey.
Baſtſeil, das, hárskötél.
Bataille, die, *(olv.* batálje) ütközet.
Bataillon, *(olv.* bataljon) zászlóally.
Batate, die, Indiai fulák. *Convolvulus Batatas.*
Batiſt, der, batíz, batízgyolts.
Batterie, die, *(olv.* batterí) ágyú sántz.
Batzen, der, négy-krajtzáros, *pénz.*
Bau, der, *pl.* Baue, 1. épités. 2. ſ. B. des Feldes, Ackers, Gartens, mivelés, munka, miveltetés, munkáltatás. 3. tsinálmány, alkatás, összeszerkeſztetés. 4. ſt. Gebäude, épület. 5. lyuk, *p. o. róka-, ürge-, borzlyuk a' föld alatt.*
Bauamt, das, épitő tiſztség.
Bauanſchlag, der, költségszám az épitésre.
Bauart, die, épitésmód.
Bauch, der, has.
Bauchband, das, hasfelszorító.
Bauchdiener, der, elszemiszom ember.
Bäuche, die, szapúlás.
Bäuchen, *v. a.* szapulni.
Bauchfinne, die, hasszárny, *a' halak hasszárnyok.*
Bauchfluß, der, folyó vérhas.
Bauchgrimmen, das, hastsikarás.
Bauchgurt, der, hasövedző.
Bauchig, *adj.* hasas.
Bauchkneipen, das, hastsikarás.
Bauchſchmerz, der, III. hasfájás.
Bauchwaſſerſucht, die, betegség.
Bauchweh, der, hasfájás.
Bauen, *v. a.* 1. épitni, rakni, *p. o. házat, tornyot, féſzket;* tsinálni, készitni, *p. o. hajót,* ée. 2. mivelni, miveltetni, dolgoztatni; *p. o. a' ſzántóföldet, kertet, ſzőlőt,* ásatni, p. o. a' bányát. 3. vetni, plántálni, termeſzteni. 4. auf jemandes Wort bauen, hinni v. hitelt adni valaki szavának. 5. gebaut, termett, alkatott, wohl gebaut, derék termetű.
Bauen, das, épités; miveltetés.
Bauer, der, 1. ſt. Landmann, föld mivelő. 2. nem nemes, parafzt ember. 3. parafzt, pimasz, *pallérozatlan ſzokású és erkölcsű ember.*
Bauer, das, der, Käfich, kalitzka.
Bauerbengel, der, pimasz.
Bäuerinn, die, parafztasszony.
Bäueriſch, *adj.* parafzt, parafzti, parafztos; *adv.* parafztosan.
Bauerjunge, der, III. parafzt fitzkó.
Bauerkerl, der, parafztlegény.
Bauermädchen, *l.* Bauersmädchen.
Bauermagd, die, parafzt ember ſzolgálója.
Bauermenſch, das, III. parafztleány.
Bauerkrieg, der, parafzthad.
Bauernſchinder, der, parafztnyúzó.
Bauernſenf, der, parlagi tarsolyfű, nyúfű. *Thlaspi arvense.*
Bauerſchaft, die, parafztok, a' parafzt emberek, a' parafztság.
Bauerſchenke, die, tsapszék, tsárda.
Bauersleute, die, *pl,* földmivelők; parafztok.
Bauersmann, der, *pl.* Bauersleute, földmivelő; parafzt ember.
Bauerſtand, der, 1. parafzt rend. 2. parafztok állapotja.
Bauerſtolz, der, parafzt kevélység.
Bauervolk, das, földmivelő nép, parafztok, parafztság.
Bauerweib, das, parafzt aszszony.
Baufällig, *adj.* 1. roskadt, dűlőfélbeli, dűlőfélben lévő, *épület.* 2. gyenge, hányatló, *egésség.*
Baufälligkeit, die, roskadtság.
Baufeld, das, szántóföld.
Baugerüſt, das, épitő állás.
Bauherr, der, III, épittető.
Bauholz, das, épületfa.
Baukoſten, die, *pl.* épitésre való költség
Baukunſt, die, épitőmesterség.
Bauleute, die, *pl.* épitők.
Baum, der, élőfa, fa.
Baumann, der, földmivelő.
Baumäute, die, kertze rétze, tsergő rétze.
Baumaterialien, die, épitésre való eszközök.
Baumbaſt, der, 1. síkhéjj, hárshéjj, *l.* Baſt. 2. hársselyem.
Baumbicker, der, harkály.
Baumbilz, der, fáitapló.
Baumblüthe, die, favirág.
Bäumchen, das, fátska.
Baumeiſter, der, épitőmester.
Baumeln, *v. n.* 1. függve hányni vetni magát. 2. hintázni.
Bäumen, *adj.* fábólvaló, fa,

Bäumen, 1. *v. n.* fáról fára szökni, *mint a' mókus.* 2. *v. a.* megpóznázni, *p. o. mint a' boglya szénát.* 3. feltekergetni, *p. o. a' ruhát a' mangorlóra.* 4. sich, ágaskodni.
Baumfarn, der, páfrány. *Filix.*
Baumflechte, die, fáitarjag, tüdőtarjag. *Lichen pulmonarius.*
Baumfrosch, der, levelibéka.
Baumfrucht, die, fái gyümölts.
Baumgarten, der, gyümöltskert.
Baumhacker, der, harkály.
Baumholder, der, bodzafa.
Baumkletter,) der, fakúsz. *Certhia.*
Baumläufer,)
Baumlerche, die, erdei patsirta.
Baummast, die, hízlalni való fái termés, *p. o. makk*, ée.
Baummos, das, famoh.
Baumnuß, die, dió.
Baumöhl, Baumöl, das, faolaj.
Baumpilz, der, fáitapló.
Baumrinde, die, fakéreg.
Baumscheere, die, fanyirő olló.
Baumschule, die, faoskola.
Baumspecht, der, harkály.
Baumstark, *adj.* igen erős, vaskos.
Baumwinde, die, futó borostyán. *Haedera Helix.*
Baumwolle, die, pamut, gyapott.
Baumwollen, *adj.* pamut, gyapott.
Baumwollestaude, die, pamutfa. *Gossypium arboreum.* L.
Bauordnung, die, épitésrend.
Bausch, der, 1. domborúság. 2. öszvehajtogatott ruha, *p. o. sebre.* 3. vánkoska; in Bausch und Boden kaufen, általjában megvenni.
Bauschen, *v. n.* feldomborodni.
Bauschkauf, der, általjában való megvétel.
Bauverständiger, der, épitéshez értő.
Bauwesen, das 1. épités. 2. épitő műszer
Bay, die, öböl, tengeröböl.
Bayerisch, *adj.* Bavariai.
Bayern, Bajorország. *Bavaria.*
Beabsichtigen, *v. a.* tzélozni, *reá.*
Beamte, der, III. tisztviselő, hivatalbéli.
Beängstigen, *v. a.* szorongatni.
Beängstigung, die, szorongatás.
Beantworten, *v. a.* megfelelni, *reá.*
Beantwortung, die, megfelelés.
Bearbeiten, *v. a.* 1. munkálkodni rajta. 2. kidolgozni. 3. z. B. die rohe Materie, feldolgozni.
Bearbeitung, die, 1. munkálódás. 2. kidolgozás.
Beargwohnen, *v. a* gyanítni valamit.
Beaugenscheinigen, *v. a.* megvizsgálni.
Bebauen, *v. a.* megépitni.
Beben, *v. n.* remegni, reszketni.
Bebend, *adj.* remegő, reszkető.
Bebrämen, *v. a.* megprémezni.
Bebrüten, *v. n.* rajta kotlani, ülni.
Bebung, die, remegés, reszketés.
Becher, der, ivó pohár, kehely.
Becherchen, das, pohárka.
Becherglas, das, üvegpohár.
Becken, der, mosdótál, medentze.
Bedachen, *v. a.* befedni.
Bedacht, der, meggondolás, figyelem; mit Bedacht, meggondolva, figyelemmel.
Bedacht, *adj.* gondos: bedacht seyn auf etwas, gondoskodni valami felől.
Bedächtig, *adj.* gondos, valamit meggondoló; *adv.* meggondolva.
Bedachtsam, *adj.* valamit meggondoló. *adv.* meggondolva.
Bedachtsamkeit, die, vigyázóság.
Bedanken, sich, *v. rec.* köszönni, megköszönni; ich bedanke mich, köszönöm.
Bedanken, das, megköszönés.
Bedarf, der, szükség, fogyatkozás.
Bedauern, *v. a.* 1. sajnálni, szánni; ich bedaure dich, sajnállak, szánlak. 2. szomorkodni rajta, fájlalni.
Bedauernswerth, *adj.* Bedaurungswürdig, szánakozásra méltó.
Bedecken, *v. a.* 1. befedni, *p. o. a' házat.* 2. eltakarni, betaksrni, *p. o. mint a' hó a' földet.* 3. oltalmazni, őrizni. 4. sich, feltenni a' kalapját, v. süvegjét.
Bedeckung, die, 1. befedés. 2. eltakarás, betakarás. 3. öltözet ruha. 4. oltalmazás, védelmezés. 5. oltalmazó sereg, őrizet. 6. kalap feltétel.
Bedenken, *v. a. irr.* 1. meggondolni, gondolóra venni. 2. sich, *a.* gondolkozni felőle, gondolóra venni. *b.* sich anders bedenken, megváltoztatni szándékát.
Bedenken, das, 1. meggondolás, gondolóravevés. 2. kételkedés, kétség; Bedenken tragen, kételkedni felőle; sein Bedenken tragen, menten rá gondolni magát valamire.

Bedenklich, *adj.* 1. gondolkozásra való. 2. kétséges, gyanús, bizonytalan; das kam mir bedenklich vor, szeget ütött a' fejembe; megütköztem rajta. 3. bajos veszedelmes.

Bedenklichkeit, die, bizonytalanság; kétség; nehézség.

Bedenkzeit, die, gondolkodásra való idő.

Bedeuten, 1. *v. a.* jelenteni, tenni; was bedeutet dieses Wort? mit tesz ez a' szó? Das hat nicht viel zu bedeuten, nem valami nagy dolog; *it.* nem sokat tesz. 2. *v. a.* oktatni, tanítni, eszére hozni.

Bedeutend, *adj.* fontos, nagy, szembetűnő.

Bedeutung, die, 1. jelentés, értelem, *p. o. a' szónak értelme.* 2. jel, jelenség. 3. bets; die Sache ist von keiner Bedeutung, semmit sem tesz, tsekélység a' dolog; od. von großer Bedeutung, nagy, v. fontos dolog. 4. oktatás.

Bedienen, *v. a.* bédeszkázni.

Bedienen, einen, 1. szolgálni; szolgálatjára lenni valakinek. 2. z. B. ein Amt, szolgálni; folytatni valamelly hivatalt, hivatalban lenni. 3. sich einer Sache bedienen, élni vele; haszнát venni, haszнára fordítni.

Bedienter, ein, der Bediente, III. inas.

Bedienstung, die, hivatal.

Bedienung, die, szolgálat.

Bedingen, *v. a.* 1. egyezni, kötni, végezni. 2. alkudni rá, megalkudni valamit. 3. megfogadni.

Bedingt, *adj.* feltételes; *adv.* feltétellel, feltétel alatt.

Bedingung, die, alku. 2. feltétel.

Bedrängen, *v. a.* gyötreni, nyomorgatni.

Bedrängt, *part. et adj.* nyomorgatott.

Bedrohen, *v. a.* fenyegetni.

Bedrohung, die, fenyegetés.

Bedrücken, *v. a.* nyomorgatni.

Bedrückung, die, nyomorgatás.

Bedüngen, *v. a.* megtrágyázni.

Bedünken, tetszeni, látszani; mich bedünkt, nékem úgy látszik.

Bedünken, das, vélekedés, gondolat; meines Bedünkens, az én vélekedésem szerént.

Bedürfen, jemandes, od. einer Sache, szűkölködni valami nélkül, szükségének lenni reá.

Bedürfniß, das, 1. fogyatkozás, szükség; *indigentia.* 2. megkívántató szükséges dolog.

Bedürftig, *adj.* szűkölködő; szegény.

Beehren, *v. a.* megtisztelni.

Beeiden, Beeidigen, etwas, 1. ráesküdni, megesküdni reá; esküvéssel bizonyítni. 2. hittel v. esküvéssel kötelezni.

Beeidigt, *adj.* megesküdt, esküvessel kötelezтetett.

Beeidigung, Beeidung, die, 1. megesküvés. 2. megesketés.

Beeifern, sich, *v. rec.* igyekezni, iparkodni rajta.

Beeiferung, die, iparkodás.

Beeinträchtigen, boszszúsággal illetni, megboszszantani.

Beeinträchtigung, die, megboszszantás.

Beendigen, *v. a.* elvégezni.

Beendigung, die, elvégzés,

Beerben, *v. a.* örökségül nyerni.

Beerchen, das, bogyótska.

Beerdigen, *v. a.* eltemetni.

Beerdigung, die, eltemetés.

Beere, die, bogyó, szem, *p. o. szőlő.*

Beerhacke, die, a' szőlőnek harmadszori v. utólsó kapállása.

Beest, das, vad, veszett állat.

Beet, das, ágy, veteményes v. virágos ágy, *a' kertekben.*

Beete, die, tzékla. *Beta vulgaris* L.

Befahren, *v. a. irr.* 1. st. befürchten, félni, tartani tőle. 2. z. B. einen Weg, járni rajta, *kotsival, hajóval.*

Befallen, *v. n. irr.* 1. meglepni, belepni, ellepni, *mint a' hó.* 2. ráesni, meglepni, *mint a' betegség.* eine Furcht befiel ihn, elfogta a' félelem.

Befangen seyn, *v. n.* 1. belékeveredve lenni, *p. o. valamelly perbe.* 2. ein befangenes Ey, kotlott v. ültt tojás.

Befassen, sich mit etwas, *v. rec.* 1. foglalatoskodni vele, benne munkálódni. 2. beléelegyítni magát.

Befassung, die, 1. vele való foglalatoskodás.

Befehden, *v. a.* 1. hadat izenni valakinek. 2. haddal megtámadni valakit; hadat indítni valaki ellen.

Befehdung, die, 1. hadizenés. 2. hadindítás, megtámadás.

Befehl, der, 1. parantsolat. 2. igaz-

gatás. 3. tetszés; was ist zu ihrem Befehle? mit tetszik parantsolni? v. mivel szolgáljak az Úrnak?

Befehlen, *v. a. irr. Imp.* ich befahl, *Perf.* ich habe befohlen. 1. parantsolni. 2. uralkodni rajta.

Befehlen, das, parantsolás.

Befehligen, *v. a.* parantsolni valakinek.

Befehlshaber, der, vezér, igazgató.

Befehlshaberisch, *adj.* parantsoló; *adv.* parantsolólag.

Befehlsweise, *adv.* parantsolásképpen.

Befeilen, *v. a.* megreszelni.

Befestigen, *v. a.* 1. erősítni, megerősítni. 2. megkötni.

Befestigung, die, megerősítés.

Befeuchten, *v. a.* megnedvesítni.

Befeuchtung, die, megnedvesítés.

Befiedern, *v. a.* feltollazni.

Befinden, *v. a. irr.* 1. találni; ich habe es auch so befunden, én is úgy találtam a' dolgot. 2. gondolni, találni; für gut befinden, jónak gondolni, v. találni. 3. sich befinden, *a.* lenni, tartózkodni valahol. *b.* lenni, érezni magát, *az egésségére nézve*; wie befinden Sie sich? hogy van az Úr? *c.* die Sache befindet sich so, a' dolog így van, v. ebben van.

Befinden, das, 1. állapot. 2. egésség. 3. ítélet, gondolat.

Befindlich, *adj.* található, találtató.

Beflecken, *v. a.* 1. elmotskolni, elrutitni. 2. bésoltozni.

Befleißen, *v. rec. irr. Imp.* ich befliß mich, *Perf.* ich habe mich beflissen, rajta lenni, munkálódni rajta, iparkodni.

Befleißigen, sich, *l.* Befleißen.

Befleißigung, die, Beflissenheit, die, igyekezet, iparkodás.

Befließen, *v. a. irr.* ráfolyni, mosni.

Beflissen, *adj.* 1. gyakorló, tanúló. 2. beflissen seyn, igyekezni, iparkodni rajta. 3. er ist sehr beflissen gegen mich, nagyon keresi kedvemet.

Beflissenheit, die, iparkodás.

Befolgen, *v. a.* 1. követni. 2. engedelmeskedni.

Befolgung, die, 1. követés. 2. engedelmeskedés.

Beförderer, der, előmozdító.

Beförderlich, *adj.* előmeneteles.

Befördern, *v. a.* 1. előmozdítni. 2. siettetni valamelly dolgot.

Beförderung, die, 1. előmozdítás, hivatalra emelés. 2. siettetés.

Befrachten, *v. a.* z. B. Schiffe, Wägen, megterhelni, megrakni.

Befrachtung, die, megterhelés.

Befragen, *v. a.* megkérdezni, megtudakozni; sich befragen bey jemanden, tudakozódni, kérdezősködni valakinél.

Befremden, *v. a.* idegenítni; es befremdet mich gar sehr, igen különösnek tetszik előttem, ez engem nagyon idegenít.

Befremdend, *adj.* tsudálatos, különös, szokatlan.

Befressen, etwas, *v. a.* kirágni.

Befreunden, sich mit jemanden, megatyafisodni valakivel.

Befreundet, *adj.* atyafi.

Befreundung, die, megatyafisodás.

Befreyen, *v. a.* meg- v. kiszabadítni.

Befreyer, der, szabadító.

Befreyung, die, meg v. kiszabadítás.

Befriedigen, *v. a.* kielégíteni valakit, eleget tenni valakinek.

Befriedigung, die, kielégítés.

Befruchten, *v. a.* tenyészővé tenni.

Befugen, *v. a.* just, v. hatalmat adni.

Befugniß, die, juss, hatalom.

Befugt, *adj.* jussal bíró valamire; er ist befugt so zu reden, jussa van úgy szóllani.

Befühlen, *v. a.* megtapogatni.

Befürchten, *v. a.* félni, tartani tőle.

Befürchtung, die, félés.

Begaben, *v. a.* 1. megajándékozni. 2. felékesitni.

Begabt, *adj.* megajándékoztatott.

Begaffen, *v. a.* etwas, rábámúlni.

Begangen, *l.* Begehen.

Begängniß, das, inneplés.

Begatten, sich, párzani, nőszni.

Begattung, die, párzás, nőszés.

Begeben, sich, *v. rec. irr.* 1. menni, útazni valahova; sich auf den Weg begeben, útnak indúlni. 2. esni, megesni, történni.

Begebenheit, die, történet.

Begebung, die, menetel.

Begegnen, *v. n.* m. s. 1. einem, öszvetalálkozni, szembetalálkozni vele, előtalálni; er ist mir begegnet, előtalált, öszvetalálkozott velem;

ich bin ihm begegnet, előtaláltam, öszvetalálkoztam vele; wir begegneten uns, öszvetalálkoztunk. 2. esni, történni rajta; es iſt mir ein Unglück begegnet, ſzerentsétlenség ért, v. esett rajtam. 3. bánni vele, viseltelni eránta v. hozzá; einem freundlich begegnen, baráttsággal viseltetni valaki eránt. 4. ellene állani, ellene ſzegezni magát.

Begegnung, die, 1. öszvetalálkozás. 2. velebánás. 3. ellentállás.

Begehen, *v. n. irr.* 1. béjárni, eljárni, megjárni, öszvejárni. 2. innepleni, megülni, p. o. az innepet. 3. véghezvinni, tselekedni, tenni, követni el; wenn ich etwas begangen habe, ha valamit vétettem. 4. ſich, élni v. lenni egymással.

Begehr, die, kívánság.

Begehren, *v. a.* 1. kívánni, kérni. 2. vágyódni rá.

Begehren, das, kívánás; kérés.

Begehrung, die, kívánás.

Begehung, die, 1. béjárás, megjárás. 2. meginneplés. 3. tselekedés.

Begeiſtern, *v. a.* lelkesítni, felelevenítni, felbuzdítni, feltüzelni.

Begeiſterung, die, lelkesítés, felbuzdítás, feltüzelés.

Begier, *l.* Begierde.

Begierde, die, kívánság, vágyódás.

Begierig, *adj.* kívánó, vágyódó, kívántsi; *adv.* kívánva.

Begießen, megönteni, megöntözni, öntözni.

Begießung, die, megöntözés.

Beginn, der, kezdet.

Beginnen, 1. *v. n.* elkezdődni. 1. *v. a.* elkezdeni.

Beglauben, Beglaubigen, bébizonyítni, hitelessé tenni.

Beglaubigt, bébizonyíttatott.

Beglaubigung, die, bébizonyítás.

Beglaubigungsſchreiben, das, hitelezőírás.

Begleiten, *v. a.* 1. késérni, követni. 2. hozzáadni, mellétenni.

Begleiter, der, késérő.

Begleitung, 1. késérés, követés. 2. hozzáadás.

Beglücken, *v. a.* ſzerentséssé tenni.

Beglückt, *adj.* ſzerentsés.

Beglückung, die, ſzerentséssé tétel.

Beguadigen, einen, *v. a.* megkegyelmezni neki.

Begnadigung, die, megkegyelmezés.

Begnügen, ſich mit etwas, megelégedni vele.

Begnügſam, *adj.* kevéssel megelégedő.

Begnügung, die, megelégedés.

Begraben, *v. a. irr.* eltemetni, eltakarítni.

Begräbniß, das, 1. eltemetés. 2. temetőhely, sír. 3. temetés, halotti pompa.

Begräbnißlied, das, halotti ének.

Begräbnißmahl, das, halotti tor.

Begräbnißrede, die, halotti beſzéd.

Begräbnißſtätte, die, temető.

Begrabung, die, eltemetés.

Begränzen, *v. a.* etwas, határt ſzabni, határt rendelni, *valaminek*, határok közé ſzorítni, *valamit*.

Begränzung, die, határtétel.

Begraſen, *v. a.* 1. ellegelni, leenni, *a' fűvet, t. i. a' rétről, gyepről.* 2. a' fűvet lenyesni, lekaſzálni, learatni. 3. ſich, felvenni magát a' fűvön, meghízni. 4. begraſt, bégyepesedett.

Begraut, *adj.* megőszült.

Begreifen, *v. a. irr.* 1. megfogni, megmarkolni. 2. elfogdosni, sok fogdosással elkoptatni. 3. rajtakapni valamin. 4. béfoglalni; viel mit wenig Worten begreifen, kevés ſzóval sokat mondani. 5. in ſich begreifen, magába foglalni, béfoglalni magába. 6. megfogni, megérteni, általlátni. 7. ſich begreifen, magához térni, *haragjából.*

Begreiflich, *adj.* megfogható, megérthető. *adv.* megérthetőleg.

Begreifung, die, megfogás, megértés.

Begriff, der, 1. megfogás, megértés. 2. megfogás. *Conceptus.* 3. bélátás valamibe, értelem; er hat keinen Begriff davon, képzelni se tudja a' dolgot. 4. summás előadás, rövid foglalat. 5. Im Begriffe ſeyn, akarni, készülni, félben lenni; ich bin im Begriffe abzureiſen, éppen indúló félben vagyok, v. indulni akarok.

Begriffen ſeyn, 1. darin, foglalatoskodni benne. 2. darunter, közte lenni, közzé számláltatni.

Begründen, *v. a.* fundamentomos okokkal megmutatni; begründet, fundamentomos, helyes.

Begrünt, bézöldült.
Begrüssen, *v. a.* 1. köszönteni, megköszönteni. 2. kérni szép szóval; er will darum begrüßt seyn, megvárja, hogy az ember szépen kérje.
Begrüssung, die, köszöntés.
Begucken, *v. a.* megnézgélni.
Begünstigen, *v. a.* 1. kedvezni neki. 2. elömozditni.
Begünstigung, die, 1. kedvezés. 2. elömozditás.
Begürten, *v. a.* övedzeni.
Begütert, *adj.* jószágos, jószággal biró.
Behaart, *adj.* 1. hajas. 2. szörös.
Behacken, *v. a.* megnyesni.
Behaftet, *adj.* 1. megterheltt, tellyes, *p. o. adóssággal, hibával.* 2. bémotskolt, *p. o. vétekkel.* 3. Behaftet seyn, lenni benne, tellyesnek lenni vele.
Behagen, *v. n.* jól esni, tetszeni.
Behaglich, *adj.* 1. jóleső, tetszö. 2. kevéssel megelégedő.
Behalt, meines Behalts, tudtomra.
Behalten, *v. a. irr.* 1. megtartani magánál. 2. megtartani *elmédében*, el nem felejteni. 3. bey sich behalten, magában tartani, ki nem mondani.
Behälter, der, tartó.
Behältniß, das, tartó, *a' miben valamit tartanak.*
Behaltsamkeit, die, magában tarthatóság.
Behandeln, *v. a.* etwas, od. jemanden, bánni valamivel, v. valakivel. 2. megalkudni.
Behandlung, die, 1. velebánás, velevaló bánás. 2. munka.
Behängen, *v. a.* béaggatni.
Beharren, *v. n.* m. s. állhatatosan megmaradni *valami mellett, v. valamiben.*
Beharrlich, *adj.* 1. maradós, maradandó. 2. állhatatos, hív; *adv.* maradva, állhatatosan, híven.
Beharrlichkeit, die, állhatatosság, hivség, hüség.
Beharrung, die, állhatatos megmaradás, állhatatosság.
Behauchen, *v. a.* etwas, rálehelleni.
Behauen, *v. a. irr.* 1. megnyesni. 2. kibárdolni, kifaragni.
Behaupten, *v. a.* 1. állitni, erösitni, bizonyitni; man will behaupten, azt állitják. 2. megtartani, nem engedni által másnak; wer hat den Platz behauptet? ki tartotta meg a' helyet? 3. megnyerni, *törvényes úton.*
Behauptung, die, 1. állitás, erösités. 2. megtartás. 3. elnyerés.
Behausen, *v. a.* 1. einen, befogadni szállásra; szállást adni valakinek. 2. sich, megtelepedni valahol.
Behausung, die, 1. szállásadás. 2. szállás, hajlék.
Beheizen, *v. a.* befütni.
Beheizung, die, befütés.
Behel, der, kopasz mentség.
Behelfen, sich, *v. rec.* 1. segitni magán; er weiß sich zu behelfen, tud magán segitni. 2. megelégedni. 3. behelfen, másokon örömest segitő.
Behelligen, *v. a.* terhére lenni.
Behend, *adj.* gyors, serény, eleven, virgontz; *adv.* gyorsan.
Behendigkeit, die, gyorsaság, elevenség, könnyüség.
Beherbergen, *v. a.* befogadni, szállást adni.
Beherbergung, die, befogadás, szállásadás.
Beherrschen, *v. a.* 1. uralkodni rajta. 2. igazgatni, kormányozni.
Beherrscher, der, uralkodó.
Beherrschung, die, uralkodás.
Beherzigen, *v. a.* 1. szivére venni. 2. gondolóra venni, meggondolni. 3. szivesen fáradozni körülötte. 4. szivére kötni.
Beherzigenswerth, *adj.* figyelmetességre méltó.
Beherzigung, die, 1. szivérevevés. 2. meggondolás, megvizsgálás.
Beherzt, *adj.* bátor szivü; *adv.* bátran, mérészen.
Beheren, etwas, *v. a.* megigézni. megrontani.
Behexung, die, megigézés.
Behobeln, *v. a.* megyalúlni.
Behorchen, einen, *v. a.* hallgatózni, *utánna.*
Behorchung, die, hallgatózás.
Behörde, die, 1. illendőség, igasság. 2. hozzátartozó, *a' jószághoz.* 3. törvényes hely, v. személy, *p. o. biró, tanáts, törvényszék.*
Behuf, der, *s. pl.* előmozditás, előmenetel, haszon.

Behülflich, *adj.* 1. ſzolgáló, haſznos, segítségre lévő. 2. örömest segitő.
Behüther, der, őrző, páſztór.
Behüthen, *v. a.* 1. őrízni, legeltetni, *p. o. a' ſzabad levegőn, v. mezőn a' barmókat.* 2. óltalmazni, őrízni; Gott behülfe! od. behütheGott! Isten őrízzen!
Behüthung, die, 1. őrzés, páſztorság. 2. legeltetés.
Behutſam, *adj.* vigyázó, figyelmező; *adv.* vigyázva, okosan.
Behutſamkeit, die, vigyázóság.
Bejahen, *v. a.* ráhagyni.
Bejahend, *adj.* ráhagyó.
Bejahung, die, ráhagyás.
Bejahrt, *adj.* idős, koros.
Bejammern, *v. a.* ſzánni; ſzánakozni rajta.
Bejammernswerth, (=würdig), *adj.* ſzánakozásra méltó.
Bejammerung, die, ſzánakozás.
Beichte, die, gyónás.
Beichten, *v. a.* vallást tenni, gyónni, meggyónni, *p. o. bűneit.*
Beichtſchein, der, gyónásról való bizonyság.
Beichtſtuhl, der, gyóntatóſzék.
Beichtvater, der, gyóntatóatya.
Beichtzettel, der, gyónótzédula.
Beil, das, *pl.* die Beile, ſzekertze.
Bein, das, *pl.* die Beine, 1. tsont. 2. lábſzár; das Bein brechen, eltörni a' lábát, v. lábſzárát. 3. az egész láb; ſich auf die Beine machen, útnak indúlni; einem auf die Beine helfen, *a.* kigyógyítni, meggyógyítni. *b.* valamelly ſzegénynek az élelme felől gondoskodni, segitni rajta; auf die Beine kommen, felgyógyúlni, felvenni magát; auf die Beine bringen, felállítni, lábra állítni, *p. o. egy sereget*; einem ein Bein ſtellen, od. unterſchlagen, áskálódni valaki után; einen über das Bein werfen, megbuktatni valakit; auf den Beinen haben, od. halten, *z. B.* eine Armee, hadi sereget tartani, *kéſzen*, -ée. Von Kindesbeinen an, gyermekségétől fogva.
Beinbruch, der, 1. lábtörés, ſzártörés. 2. forraſztókő.
Beinchen, das, tsontotska.
Beinern, *adj.* tsontból való, tsont.
Beinfraß, der, *s. pl.* tsontſene.
Beingras, das, tsontlágyítófű. *Anthericum ossifragum.*
Beinhart, *adj.* kemény mint a' tsont.
Beinhaus, das, tetemház.
Beinig, Beinicht, *adj.* 1. tsontos. 2. tsont forma.
Beinkleider, die, *pl.* nadrág.
Beinlos, *adj.* tsont nélkül való.
Beinmark, das, *s. pl.* velő.
Beinöhl, Beinöl, das, tsontolaj.
Beinſchiene, die, tsontküllő, *a' tört lábſzárat öſzveſzorítni.*
Beinſchwarz, das, égetett tsontból készült fekete festék.
Beinwell, das, 1. forraſztókő. 2. feketenadályfű. *Symphytum officinale.*
Beißen, *v. a. irr. Imp.* ich biß; *Perf.* ich habe gebiſſen, 1. in etwas, harapni, megharapni valamit; um ſich beißen, harapózni; in einen ſauern Apfel beißen müſſen, kénteleníttetni valamelly kedvetlen dolog elfogadására; in das Gras beißen, meghalni, elveſzni. 2. kettéharapni, elharapni. 3. marni, enni, tsípni; der Pfeffer beißt auf die Zunge, eſzi, v. tsípi, v. marja a' bors a' nyelvet; der Rauch beißt mir in die Augen, eſzi a' füst a' ſzememet. 4. martzongani, marni, sérteni, sértegetni. 5. enni.
Beißen, *adj.* 1. harapós. 2. martzongó, maró, sértő, bántó.
Beißig, biſſig, *adj.* 1. harapós, *p. o. kutya.* 2. marakodó, veſzekedő. 3. tsípős, erős, *p. o. etzet.*
Beißker, der, tsík. *Cobitis fossilis.*
Beißkorb, der, abrakló kosár.
Beißung, die, harapás, marás.
Beißzähne, *pl.* metſzőfogak.
Beißzange, die, harapófogó.
Beitze, Beize, die, senyveſztő; étető; tsáva a' vargáknál; *köz.* pátz, *étetőſzín.*
Beitzen, Beizen, *v. a.* 1. vadáſzni, űzni, *sólyommal.* 2. senyveſzteni, *köz.* pátzolni, *a' hűst.* 3. pátzolni, ſzínnel béetetni, *a' fát.*
Beitzwaſſer, das, senyveſztő, p. o. sós víz, v. etzet. 2. pátz. 3. tsáva.
Bekämpfen, einen, *v. a.* 1. tusakodni, vívni, *valakivel.* 2. meggyőzni, felyülmúlni; elnyomni.
Bekämpfung, die, 1. tusakodás, vívás. 2. meggyőzés, elnyomás.

Bekannt, *adj.* esmeretes, *p. o. ember, történet*, ée. nyilvánvaló, *p. o. dolog*; bekannt werden. *a.* kitudódni. *b.* esmeretessé lenni, megesmerkedni; bekannt machen. *b.* tudtára adni, kijelenteni. *c.* megesmerkedtetni; ſich mit jemanden bekannt machen, megesmerkedni valakivel.

Bekannter, ein, *s.* esmerős; ein Bekannter von mir, egy esmerősöm.

Bekanntlich, *adv.* tudni való, hogy-; a' mint tudva van.

Bekanntmachung, die, 1. kijelentés. 2. hirdetés, közönségessététel.

Bekanntſchaft, die, esmeretség.

Bekehren, *v. a.* 1. téritni, megtéritni, *a' tévelygőt*. 2. ſich, megtérni.

Bekehrer, der, térítő.

Bekehrung, die, 1. térités, megtérités. 2. megtérés.

Bekennen, *v. a. irr.* 1. megvallani, kivallani, vallást tenni valami felől. 2. vallani, hinni. 3. auf jemanden bekennen, rávallani valakire, kivallani valakire, *p. o. tolvajságot*, ée. 4. ſich zu einer That bekennen, megvallani a' tselekedetet.

Bekenner, der, vallója, sorsosa valamelly vallásnak.

Bekenntniß, das, vallástétel.

Bekennung, die, 1. megvallás, kivallás. 2. vallástétel.

Beklagen, *v. a.* einen, sajnállani valakit, sajnálkozni valakin; er iſt zu beklagen, sajnálni lehet őtet. 2. ſich über jemanden beklagen, *a.* panaſzolkodni valakire. *b.* bévádolni valakit, panaſzt tenni valakire.

Beklagenswerth, (=würdig), *adj.* ſzánakozásra méltó.

Beklagte, der, die, alperes, bévádolt, bévádoltatott.

Beklatſchen, etwas, *v. a.* tapsolni valamire, *helybehagyás jelétül*.

Bekleben, 1. *v. n.* m. ſ. odaragadni, hozzánőni. 2. *v. a.* béragaſztani, *p. o. papirossal*.

Bekleiben, 1. *v. a.* béragaſztani, bévonni, p. o. papirossal valamit. 2. bémázolni. 3. *v. n.* m. ſ. *a.* megragadni, odanőni. *b.* meggyökerezni.

Bekleiden, *v. a.* 1. ruházni, felruházni. 2. bévonni, béhúzni, *p. a. a' ház földjét ſzőnyeggel*. 3. z. B. mit einem Amte, hivatalba tenni, hivatalra emelni. 4. ein Amt bekleiden, hivatalt viselni,

Bekleidung, die, 1. ruházás, felruházás. 2. takaró, ſzőnyeg, *mellyel a' házföldjét bévonják*.

Bekleiſtern, *v. a.* 1. bétsirizelni. 2. bémázolni, béſzínleni, *a' roſzſz tselekedetet*, v. elsimitni.

Beklemmen, *v. a.* 1. ſzorongatni. 2. ſzorongatódni, elfogódni, *a' ſzívről mondatik*.

Beklemmung, die, ſzorongattatás, elfogódás.

Beklommen, elfogódott, *p. o. ſziv*, beklommen ſeyn, elfogódni; mein Herz iſt beklommen, elfogódott a' ſzívem.

Beklopfen, *v. a.* megveregetni.

Bekommen, *v. a. irr. Imp.* ich bekam; *Perf.* ich habe bekommen; 1. z. B. Geld, Briefe, ꝛc. kapni, venni, *p. o. pénzt, levelet, parantsolatot, rendelést*; er hat Schläge bekommen, megverték; etwas zu Geſicht bekommen, észre venni, meglátni; ich konnte ihn nicht zu ſehen bekommen, nem akadt a' ſzemem eleibe. 2. *ha a' dologból fejtózik ki valami, akkor magyarúl sokképpen teſzſzük ki*, p. o. die Bäume bekommen Laub, Blüthen, Früchte, ꝛc. levelesednek, virágzani kezdenek, gyümöltsözni kezdenek a' fák; ich habe Luſt bekommen, kedvem jött; die Thiere bekommen Haare, die Vögel Federn, az állatok ſzőrösödnek, v. gyapjasodnak, a' madarak tollasodnak; das Bret hat einen Riß, od. ein Loch bekommen, megrepedt, v. kilyukadt a' deſzka. 3. m. ſ. jól esni, egésségére válni; dieſe Speiſe iſt mir übel bekommen, roſzſzúl esett ez az étel; ich wünſche wohl zu bekommen, kívánom, hogy egésségére váljék; *köz.* adja Isten egésségére. 4. tenyéſznyi; die Bäume wollen hier nicht bekommen, nem akarnak itt a' fák tenyéſzni.

Beköſtigen, *v. a.* tartani, *étellel, itallal*.

Beköſtigung, die, tartás.

Bekräftigen, *v. a.* megerősitni, megbizonyitni, *p. o. eskűvéssel valamit*.

Bekräftigung, die, megerősítés.
Bekränzen, *v. a.* megkoszorúzni.
Bekratzen, *v. a.* megvakarni.
Bekreuzigen, *v. a.* kereszteket vetni rá.
Bekriechen, etwas, *v. a.* bémászkálni.
Bekriegen, *v. a.* hadat indítni, haddal menni ellene, megtámadni.
Bekrönen, *v. a.* megkoronázni.
Bekrönung, die, megkoronázás.
Bekümmern, *v. a.* 1. nyúghatatlankodtatni, *t. i. bánattal*, nyughatatlanságban lenni, *valami eránt*; du bekümmerst mich außerordentlich; felette nagy nyughatatlanságban vagyok miattad. 2. sich bekümmern, od. bekümmert seyn, nyughatatlankodni valami miatt; ich bekümmere mich nicht darum, nem gondolok vele. 3. búsúlni.
Bekümmerniß, die, 1. nyughatatlankodás. 2. búsúlás.
Bekümmert, *adj.* 1. nyughatatlan. 2. bús; *adv.* búsúlva.
Bekümmerung, die, 1. nyughatatlankodás. 2. búsúlás.
Belachen, etwas, *v. a.* megnevetni.
Beladen, *v. a.* megterhelni.
Beladung, die, megterhelés.
Belagern, eine Festung, Stadt, megszállani, körúl fogni, körúlvenni, békerítni.
Belagerung, die, megszállás.
Belagerungsstücke, *pl.* várvívóágyúk.
Belagerer, der, ostromló.
Belang, der, *s. pl.* 1. tekintet; in Belang dessen, arra nézve. 2. von Belange, fontos, nevezetes.
Belangen, *v. n.* 1. illetni, rátartozni; was mich belangt, a' mi engemet illet. 2. törvényesen bévádolni.
Belangung, die, bévádolás.
Belassen, dabey, *v. a.* abban hagyni.
Belasten, *v. a.* megterhelni, megrakni.
Belastet, *adj.* megterheltt; *adv.* megterhelve.
Belästigen, *v. a.* 1. terhelni, megterhelni, p. o. sok adóval a' népet. 2. terhére lenni valakinek.
Belästigung, die, terhelés.
Belastung, die, megterhelés.
Belaubt, *adj.* béleveledzett.
Belauern, einen, 1. lesni, meglesni valakit. 2. hallgatózni valaki után.
Belauf, der, öszveség, summa.
Belaufen, *v. a. irr.* 1. öszvejárni, eljárni, béjárni. 2. sich, úzni, úzekedni, bagzani. 2. sich, menni egy summában, v. öszveséggel annyit tenni; es beläuft sich auf hundert Gulden, száz forintra megy.
Belauschen, *v. a.* lesni, meglesni.
Beleben, *v. a.* 1. feléleszteni, felelevenítni; belebt, eleven. 2. elevenítni, vidámítni, megvidámítni.
Belebung, die, 1. feléleszés, felelevenítés. 2. vidámítás.
Beleg, der, bizonyság, tanúbizonyság (írásban),
Belegen, *v. a.* 1. kirakni, megborítni, *p. o deszkával, kővel.* 2. 2. megrakni, *a' várost katonákkal*, ée. 3. megbizonyítni, *írással*, p. o. a' számadást, ée. 4. z. B. mit Strafe, megbüntetni, od. mit Abgaben, rávetni az adót. 5. z. B. mit einem Nahmen, nevet adni neki, elnevezni. 6. meghágni, mint a' tsödör a' kantzát.
Belegung, die, kirakás, megborítás, p. o. deszkával, kővel. 2. megbizonyítás.
Belehren, *v. a.* 1. megtanítni, tanítni, oktatni; sich belehren lassen, *a.* felvenni a' tanítást, v. oktatást; megtanúlni mástól valamit. *b.* felvenni az eligazítást; laß dich doch belehren, hadd igazítsalak el, hadd mutassam meg, hogy hibás vélekedésben vagy. 2. inteni, jóra inteni. 3. tanátsot adni.
Belehrung, die, 1. tanítás, oktatás, 2. intés. 3. tanátsadás.
Beleibt, *adj.* testes, vaskos.
Beleidigen, *v. a.* megsérteni, sérteni.
Beleidiger, der, megsértő.
Beleidigung, die, megsértés, megbántás.
Belesen, *adj.* olvasott, sokat olvasott.
Belesenheit, die, olvasottság.
Beleuchten, *v. a.* megvilágosítni.
Beleuchtung, die, megvilágosítás.
Belfern, *v. a.* kaholni, tsaholni.
Belieben, *v. a.* 1. akarni. 2. tetszeni; belieben Sie, tessék.
Belieben, das, 1. tetszés; nach Belieben, a' mint tetszik; tetszése szerént; Belieben an etwas haben, od. finden, gyönyörúséget, v. kedvet találni valamiben.

Beliebig, *adj.* tetſző, kedve ſzerént való; wie es dir beliebig iſt, a' mint néked tetſzik.

Beliebt, *adj.* 1. tetſző, kedve ſzerént való. 2. kedves, kellemetes, t. i. ember; er weiß ſich ungemein beliebt zu machen, igen nagyon tudja magát kedveltetni.

Beliegen, 1. *v. a. irr.* megſeküdni, feküdni miatta. 2. *v. n.* m. ſ. feküdni; beliegen bleiben, fekve maradni.

Beliſten, *v. a.* megtsalni, ráſzedni.

Belle, die, fejér nyárfa.

Bellen, *v. a.* ugatni.

Bellen, das, ugatás.

Belletriſt, der, ſzép tudományokkal foglalatoskodó, a' ki azokra adta magát.

Belohen, *v. a.* dítsérni, megdítsérni.

Belobt, *adj.* dítséretes.

Belobung, die, megdítsérés.

Belobungsdecret, das, megdítsérő végzés v. levél.

Belohnen, *v. a.* 1. megjutalmaztatni. 2. megbüntetni, *a' roſzſzat.*

Belohner, der, megjutalmaztató.

Belohnung, die, 1. megjutalmaztatás. 2. jutalom.

Belt, der, napkeleti tenger. *Mare balticum.*

Beliegen, *v. a. irr.* 1. einen, hazudni előtte. 2. hazudozni valaki ſelől.

Belugſen, *v. a.* megtsalni.

Beluſtigen, *v. a.* 1. einen, múlattatni valakit. 2. ſich, múlatni.

Beluſtigend, *adj.* múlattságos.

Beluſtigung, die, múlattság.

Belzen, *v. a.* óltani, *fát*, ée.

Bemächtigen, ſich einer Sache, einer Feſtung, ꝛc. elfoglalni, magáévá tenni, erőſzakkal; ſich einer Perſon bemächtigen, elfogni valakit.

Bemächtigung, die, elfoglalás.

Bemahlen, *v. a.* béfesteni.

Bemähnt, *adj.* serényes.

Bemakeln, *v. a.* bémotskolni.

Bemannen, z. B. ein Schiff, *katonákkal* megrakni.

Bemänteln, *v. a.* palástolni.

Bemäntelung, die, palástolás.

Bemaſten, *v. a.* felárbotzfázni.

Bemauern, *v. a.* kőfallal békerítni.

Bemeiſtern, ſich, z. B. der Stadt, ꝛc. elfoglalni; magáévá tenni.

Bemeiſterung, die, elfoglalás.

Bemelden, *adj.* említni.

Bemeldet, a' ſeljebb említett.

Bemengen, ſich, mit etwas, beléelegyedni, beléelegyítni magát.

Bemerken, *v. a.* 1. észrevenni. 2. megjegyezni, *ſzóval, v. jellel.*

Bemerkbar, *adj.* észrevehető.

Bemerkenswerth, *adj.* megjegyzésre méltó.

Bemerkung, die, 1. észrevétel. 2. megjegyzés.

Bemittelt, *adj.* 1. vagyonos, jószágos, birtokos. 2. ſt. wohlhabend, gazdag.

Bemooſt, od. Bemoſ't, *adj.* mohos.

Bemühen, *v. a.* 1. fáraſztani, *valakit, valamit.* 2. ſich, fáradni. 2. ſich, igyekezni, iparkodni.

Bemühet ſeyn, fáradozni, igyekezni.

Bemühung, die, fáradozás, igyekezet.

Bemüſſigen, *v. a.* kénſzerítni; ich ſehe mich bemüſſiget, kénteleníttetem, kénteles vagyok.

Bemüſſigung, die, kénſzerítés.

Benachbart, *adj.* ſzomſzéd.

Benachrichtigen, *v. a.* jemanden von etwas, hirűl adni, *valamit valakinek*, tudósítni, *valakit valamiről.*

Benachrichtigung, die, hirűladás, tudósítás.

Benagen, *v. a.* megrágni, rágni.

Benähen, *v. a.* bévarni, rávarni.

Benähmen, *v. a.* elnevezni.

Benamſen, *l.* Benahmen.

Benannt, von Benennen, nevezett.

Benebeln, *v. a.* 1. meghomályosítni. 2. ſich, megittasodni.

Benediktiner, der, Sz. Benedek ſzerzetbéli barát.

Benehmen, *v. a. irr.* einem etwas, elvenni, *valakitől valamit*; megfoſztani, *valamitől*; das benimmt der Sache nichts, nem árt az a' dolognak semmit. 2. eloſzlatni, *p. o. valakinek kéttségeskedését, bánatját*, ée. 3. ſich, viselni magát, *jól, v. roſzſzúl.*

Beneiden, *v. a.* 1. etwas, irígyleni. 2. jemanden, irígykedni valakire.

Beneider, der, irígy.

Beneidung, die, irígylés.

Benennen, *v. a. irr.* 1. elnevezni, *valamit, v. valakit*, nevet adni neki. 2. megnevezni. 3. kinevezni, *p. o. hivatalra.*

Benennung, die, 1. elnevezés. 2. kinevezés, *p. o. hivatalra.* 3. név, nevezet.

Benetzen, *v. a.* 1. megnedvesítni. 2. z. B. mit Thränen, áztatni.

Benetzung, die, 1. megnedvesítés. 2. áztatás.

Benne, die, font kosár, kaska.

Benöthigen, 1, *v. a.* kénszerítni; ich bin benöthigt, kéntelenittettem. 2. *v. n.* ich bin Geldes benöthigt, szükségem van pénzre; alles benöthigte anschaffen, minden szükséges dolgokat megszerezni.

Benöthigt, *l.* Benöthigen.

Benutzen, Benützen, *v. a.* haszmát venni, haszonra fordítni, használni; élni vele, a' *maga hasznára.*

Benutzung, die, haszonvétel.

Beobachten, *v. a.* etwas, 1. figyelmezni, *valamire*; vizsgálni, *valamit.* 3. st. wahrnehmen, észrevenni. 4. szeme előtt tartani, figyelmezni reá.

Beobachter, der, 1. figyelmező. 2. vizsgálódó. 3. észrevevö.

Beobachtung, die, 1. vizsgálódás. 2. észrevétel.

Beordern, *v. a.* einen wohin, rendelni, *valakit valahova.*

Bepacken, *v. a.* etwas, megrakni, megterhelni.

Bepackung, die, megterhelés.

Bepanzert, *adj.* felpántzélozott.

Bepflanzen, *v. a.* béültetni.

Bepflastern, *v. a.* 1. flastrommal béraggatni. 2. den Weg, kirakni, *kövel.*

Bepissen, *v. a.* mepeselni.

Bequem, *adv.* 1. alkalmatos, jó, helyes. 2. könnyűségkereső. *adv.* helyesen.

Bequemen, sich, alkalmaztatni magát, szabni magát, *valamihez.*

Bequemlich, mindenben a'könnyebbséget szerető.

Bequemlichkeit, die, 1. könnyűségkeresés. 2. kedvére élés; nach seiner Bequemlichkeit leben, kedvére élni. 3. könnyebbség, alkalmatosság.

Bequemung, die, magaalkalmaztatás.

Berasen, *v. a.* 1. hantal, v. gyeppel kirakni. 2. *v. n.* m. s. bégyepesedni.

Berast, *adj.* bégyepesedett.

Berathen, *v. a. irr.* 1. gondoskodni felőle. 2. sich, gondoskodni maga felől.

Berathschlagen, *v. n.* tanátskozni; sich mit jemanden, tanátskozni valakivel.

Berathschlagung, die, tanátskozás.

Berauben, *v. a.* 1. kirabolni. 2. jemanden, megfosztani,

Berauber, der, 1. kirabló. 2. fosztó.

Beraubung, die, kirablás; fosztás.

Beraumen, *v. a.* meghatározni.

Berauschen, *v. a.* 1. megitatni, *a' részegségig.* 2. sich, megittasodni. 3. megrészegitni, sich, megrészegedni, *t. i. az indúlatok hevességétől.*

Berauscht, *adj.* ittas. *adv.* ittasan.

Berauschung, die, megittasodás.

Berechnen, *v. a.* 1. felvetni, öszveszámlálni: sich mit jemanden, számot vetni valakivel.

Berechnung, die, felvetés, öszvevetés, öszveszámlálás.

Berechtigen, *v. a.* jemanden zu etwas, jusst v, hatalmat adni, *valakinek valamire.*

Berechtigt seyn, adatott jussának v. hatalmának lenni valamire; ich bin berechtigt, hatalmamban áll, jussom van rá.

Berechtigung, die, hatalomadás, jussadás.

Bereden, *v. a.* 1. rávetni, rábeszélni, *valakit valamire.* 2. etwas bereden, megszóllani, roszszúl szóllani felőle. 3. sich mit jemanden, beszélgetni valakivel, *valami dolog felől.*

Beredt, *adj.* 1. beszédes. 2. ékesenszólló; *adv.* sok szóval, hoszszasan; ékesenszóllva.

Beredsamkeit, die, ékesenszóllás.

Beredung, die, rábeszéllés.

Bereichern, *v. a.* 1. meggazdagítni. sich, meggazdagodni.

Bereicherung, die, 1. meggazdagítás. 2. meggazdagodás.

Bereifen, *v. a.* dérrel v. hóhaarmattal bélepni; bereift, deres, hóharmatos, dérrel bélepett.

Bereift, *l.* Bereifen.

Bereisen, *v. a.* béutazni, béjárni.

Bereisung, die, béutazás, béjárás.

Bereit, *adj.* kész; *adv.* készen; ich bin zu allem bereit, mindenre kész vagyok; sich bereit halten, készen tartani magát.

Bereiten, *v. a.* 1. kéſzíteni, elkéſzíteni. 2. ſich, elkéſzűlni. 3. *l. a' következendő ſzót is*, man ſehe auch das folgende.

Bereiten, *v. a. irr.* 1. lóháton eljárni, v. öſzvejárni, *p. o. a' ſzántóföldet, rétet.* 2. *a.* nyereg alá tanítni, v. ſzoktatni; *b.* sokſzor megnyergelni; beritten, *lásd alább.*

Bereiter, der, 1. kéſzítő. 2. lovagló; paripa tanító, lovagló mester. 3. z. B. Forſtbereiter, erdőkerülő, *lovon.*

Bereits, *adv.* 1. ſt. ſchon, már. 2. egyſzeribe, mindjárt.

Bereitſchaft, z. B. in Bereitſchaft ſeyn, od. ſtehen, kéſzen lenni, v. állani.

Bereitwillig, *adj.* kéſz, hajlandó: *adv.* örömest, kéſz ſzívvel.

Bereitwilligkeit, die, kéſzség.

Berennen, eine Stadt, körülfogni, körülvenni valamelly várost.

Bereuen, *v. a.* megbánni.

Bereuung, die, megbánás.

Berg, der, hegy; Berg ab, lefelé a' hegyről; Berg an, hegynek, felfelé a' hegyre; die Haare ſtanden mir vor Schrecken zu Berge, a' hajam ſzála is felállott belé, úgy megijjedtem; v. a' talpamban is meghűlt a' vér. Er iſt über alle Berge, hegyen völgyön túl jár ő már. Die Ochſen ſtehen am Berge, felakadt, se té se tova nem mehet; mit etwas hinter dem Berge halten, titkolózni, titkon v. alattomban tsinálni valamit.

Bergab, Bergunter, lefelé a' hegyről.

Bergálſter, die, őrgébits, bábaſzarka. *Lanius excubitor.*

Bergamotte, die, pergamen körtvély.

Bergamt, das, bányáſztiſztség.

Bergan, Bergauf, *adv.* felfelé a' hegyre v. hegynek.

Bergarbeit, die, bányáſzmunka.

Berarbeiter, der, bányáſz.

Bergart, die, bányáſzna.

Bergauf, *adv.* felfelé a' hegyre, hegynek.

Bergbau, der, *s. pl.* bányáſzság.

Bergbaukunſt, die, bányáſzmesterség.

Bergbeamter, der, bányáſztiſzt.

Bergdiſtel, die, mátsonya. *Onopordon.*

Bergen, *v. a. irr. Praes.* ich berge, du birgſt, er birgt: *Imp.* ich barg; *Perf.* ich habe geborgen, 1. megmenteni. 2. elrejteni, eltitkolni.

Bergfall, der, hegyomlás.

Bergfeſtung, die, hegyen épűlt erősség, vár.

Bergfett, das, II. ſadgyú kátrány, dohot. *Bitumen sebum.*

Bergflachs, der, foſzlós ámient.

Bergfreyheit, die, bányáſzi ſzabadság, bányáſzvárosi juss.

Berggebrauch, der, bányáſzſzokás.

Berggras, das, 1. hegyi fű. 2. borjúpázsit. *Anthoxanthum odoratum.* 3. juhperje. *Festuca ovina.*

Berggrün, das, zöldrézmész, hegyizöld. *Ochra cupri viridis.*

Berghuhn, das, hegyi ſajd. *Tetrao.*

Bergig, *adj.* hegyes, hegyesvölgyes.

Bergknappe, der, III. bányáſz, *legény.*

Bergkreſſe, die, kakukpökteſű. *Cardamine.*

Bergkryſtall, der, kristály.

Bergleder, das, bányáſz bőrkötő.

Bergleute, *pl.* bányáſzok.

Bergmann, der, *pl.* Bergleute, bányáſz.

Bergmänniſch, *adj.* bányáſzi; *adv.* bányáſzmódjára.

Bergmannstreu, die, iringó, matskatövis, ſzázfejűtövis, ördögſzekér. *Eringium campestre.*

Bergmehl, das, Mondmilch, krétaliſzt. *Lac Lunae, Morochtus.*

Bergmeiſter, der, bányáſzmester.

Bergmünze, die, erdei méhfű. *Melissa calamintha.*

Bergöl, Steinöl, das, kőolaj. *Petroleum.*

Bergordnung, die, bányarendtartás.

Bergpech, das, kőgyanta.

Bergpoley, die, életfű, engem ſzagolj. *Teucrium marum.*

Bergpumpe, die, bányaſzivárvány.

Bergrath, der, bányáſz Tanátsos.

Bergraute, die, hegyi ruta.

Bergrecht, das, bányáſzi juss.

Bergrichter, der, bányabíró.

Bergriedgras, das, hegyisáté. *Carex montana.*

Bergroth, das, ſattyúaranymáz.

Bergrücken, der, III. hegyhát.

Bergſalz, Steinſalz, das, kősó.

Bergſchloß, das, hegyen épűlt kaſtély.

Bergſchnepfe, der, erdei sneſ, ſzalonka. *Scolopax rusticola.*
Bergſegen, der, bányabeli nyereség.
Bergſpitze, die, hegytető.
Bergſtadt, die, 1. hegyen épült város. 2. bányaváros.
Bergſucht, die, fúladozás.
Bergtheer, das, nyúlós földolaj.
Bergunter, *adv.* lefelé a' hegyről.
Bergvogt, der, bányabíró.
Bergwachs, das, földbalzsam.
Bergwaſſer, das, bányaviz.
Bergweide, die, öthimú fúz. *Salix pentandra.*
Bergwerk, das, *pl.* Bergwerke, bánya, p. o. értzbánya, rézbánya, 's a' t.
Bergwurz, die, kőfúró ánis. *Pimpinella saxifraga.*
Berazeitloſe, die, hegyi őſzike. *Colchicum montanum.*
Bericht, der, 1. előadás. 2. híradás, jelentés. 3. Bericht abſtatten, ertheilen, hírül adni.
Berichten, *v. a.* 1. előadni. 2. hírül adni, jelenteni, tudtára adni. 3. eligazítni, megtanítni valakit, *valamire*; berichte mich doch, wohin der Weg gehet? ugyan mond meg, hova viſz ez az út? *Pb.* wie man fraget, ſo wird man berichtet, a' millyen a' kérdés, ollyan a' felelet. 4. einen Kranken berichten, feladni a' betegnek az úrvatsoráját, vagy meggyóntatni a' beteget.
Berichterſtattung, die, hírúladás, jelentés.
Berichtigen, *v. a.* 1. megjobbítni, megigazitni. 2. rendbeſzedni, *p. o. a' ſzámadást.* 3. elvégezni, véghezvinni, végrehajtani. 4. lefizetni, *az adósságot.*
Berichtigung, die, 1. megjobbítás, megigazgatás. 2. rendbeſzedés. 3. végrehajtás. 4. lefizetés.
Berichtung, die, előadás, hírúladás.
Beritten, *adj.* lovas.
Berkan, der, teveſzőr matéria.
Berline, die, fedeles hintó.
Berloken, die, *pl.* függő tzifraságok, *p. o. az órán.*
Bernhard, *n. pr.* Bernát.
Bernſtein, der, borostyánkő. *Succinum electricum.*
Berohren, *v. a.* náddal befedni.
Berſchkohl, der, olaſz kápolzta.
Berſchling, der, sigér, sügér.
Berſten, *v. a. irr. Imp.* ich borſt, od. barſt; *Perf.* ich bin geborſten, 1. megrepedni, elhasadni. 2. megpukkadni, megſzakadni.
Bertram, der, *n. pr.* Bertók.
Bertram, das, 1. ſzelid tárkony, imely gyökér. *Artemisia Dracunculus.* 2. Indiai tárkony. *Anthemis Pyrethrum.* 3. vadtárkony, prüſzſzentőfű, náthafű. *Achillea Ptarmica.*
Berüchtigen, *v. a.* roſzſz hírbe keverni.
Berüchtigt, roſzſz hirű, híres, *roſzſz értelemben*; ein berüchtigter Dieb, híres tolvaj.
Beruf, der, *s. pl.* meghívás, *p. o. hivatalra.* 2. hajlandóság, természeti elrendelés, *valamire.* 3. kötelesség, hivatal; das erfordert mein Beruf, hivatalom hozza magával, kötelességemben áll.
Berufen, *v. a.* 1. hívni, meghívni. 2. öſzvegyüjteni, *p. o. tanátskozás végett.* 3. ſich auf etwas (jemanden) berufen, valamire vagy valakire útálni.
Berufung, die, meghívás.
Beruhen, *v. n.* 1. nyúgodni, megnyúgodni, *valamin.* 2. állani, lenni, helyheztetve lenni, nyúgodni.
Beruhigen, *v. a.* 1. letsendesitni, megnyúgtatni. 2. ſich, letsendesedni, vigaſztalni magát.
Beruhigung, die, 1. letsendesités, megnyugtatás. 2. megnyugvás, vigaſztalás.
Berühmen, ſich einer Sache, mit einer Sache, ditsekedni, *valamivel.*
Berühmt, *adj.* híres, nevezetes.
Berühren, *v. a.* illetni, hozzáérni; ich habe es mit keinem Finger berührt, egy újjal sem értem hozzá.
Berührung, die, illetés, hozzáérés.
Beryll, der, berilt, *drágakő.*
Beſäen, *v. a.* bévetni, *maggal.*
Beſagt, *adj.* mondott, említett.
Beſaiten, *v. a.* béhúrozni, felhúrozni.
Beſalben, *v. a.* kenni, *drága kenettel.*
Beſänftigen, *v. a.* megengeſztelni.
Beſänftigung, die, megengeſztelés.
Beſatzung, die, őrizet, őrző sereg.
Beſaufen, ſich, meginni magát, megrészegedni.

Beſáung, (bezéung) die, bévetés.
Beſchaben, *v. a.* megvakarni, *répát.*
Beſchabung, die, megvakarás.
Beſchádigen, *v. a.* megsérteni; megrongálni.
Beſchádigung, die, megsértés.
Beſchaffen, *part.* 1. lévő; bey ſo beſchaffenen Sachen, így lévén a' dolgok. 2. *adv.* beſchaffen ſeyn, lenni; die Sache iſt ſo beſchaffen, a' dolog így van.
Beſchaffenheit, die, 1. minéműség, mivólt. 2. ſt. Eigenſchaft, tulajdonság, állapot.
Beſchäftigen, *v. a.* 1. jemanden, foglalatoskodtatni, *valakit.* 2. ſich, foglalatoskodni.
Beſchäftigt ſeyn, foglalatosságának lenni; er iſt ſehr beſchäftigt, sok a' dolga, v. foglalatossága.
Beſchäftigung, die, foglalatosság.
Beſchäler, der, tsödör.
Beſchämen, *v. a.* megſzégyenítni.
Beſchämt, *adj.* megſzégyenült.
Beſchämung, die, megſzégyenítés.
Beſchatten, *v. a.* béárnyékozni, árnyékával béſedni.
Beſchattung, die, béárnyékozás.
Beſchauen, *v. a.* megnézni, megnézegetni, megvizsgálni.
Beſchauer, der, megnéző.
Beſchaulich, *adj.* megvizsgálható.
Beſchauung, die, megnézés.
Beſcheeren, megnyírni, ſ. Beſcheren.
Beſcheerung, die, megnyírés.
Beſcheid, der, 1. felelet. 2. végezés, ítélettétel. 3. útasítás, tanítás, oktatás. 4. Beſcheid wiſſen, tudni valamit, jártasnak lenni valamiben; keinen Beſcheid wiſſen, felakadni valamin, nem tudni magán segítni; nun habe ich meinen Beſcheid, most tudom már mit tsináljak, mi tévő legyek.
Beſcheiden, *v. a. irr. Imp.* ich beſchied, *Perf.* ich habe beſchieden, 1. kirendelni, ſzabni, kiſzabni, adni, tulajdonítni. 2. rendelni; ich habe ihn zu mir beſchieden, magamhoz rendeltem őtet. 3. inteni, tanítni. 4. ſich einer Sache, megengedni, ráhagyni, megvallani; ich beſcheide mich deſſen gern, én könnyen megengedem, hogy ée.
Beſcheiden, *adj.* 1. maga mérséklő; er iſt beſcheiden in ſeinen Wünſchen, tudja magát mérsékelni kívánságaiban. 2. ſzemérmes, érdemeivel nem kérkedő. 3. emberséges, emberséges maga viseletű; *adv.* magamérsékelve; ſzemérmesen.
Beſcheidenheit, die, 1. magamérséklés. 2. ſzemérmesség.
Beſcheinen, *v. a.* megvilágosítni, *mint p. o. a' nap a' földet*, rásütni.
Beſcheinigen, *v. a.* 1. megbizonyítni, bizonyítni, *p. o. magáról adott bizonyságlrás által.* 2. palástolni, eltakarni.
Beſcheinigung, die, 1. bizonyítás. 2. patástolás.
Beſcheinung, die, megvilágosítás, rásütés.
Beſchenken, *v. a.* megajándékozni.
Beſchenkung, die, megajándékozás.
Beſcheren, *v. a. irr. Imp.* ich beſchor, *Perf.* ich habe beſchoren; megnyírni.
Beſcheren, *v. a.* 1. adni, ajándékozni. *Pb.* was Gott beſchert, bleibt unverwehrt, ha az Isten adja, más el nem ragadja. 2. ſzánni, *valakinek*; das war mir nicht beſchert geweſen, nem nekem vólt ez ſzánva.
Beſcherung, die, ajándék, adomány.
Beſchicken, *v. a.* 1. küldeni valahová. 2. rendbeſzedni, elrendelni.
Beſchickung, die, küldés; elrendelés.
Beſchienen, *v. a.* singvassal megbonítni.
Beſchießen, *v. a.* 1. z. B. eine Stadt, vívni, lőni, ágyúzni, *a' várost.* 2. megpróbálni, *lövés által a' fegyvert.*
Beſchießung, die, vivás, ágyúzás.
Beſchiffen, *v. a.* z. B. das Meer, hajókázni, *rajta, p. o. a' tengeren.*
Beſchilft, *adj.* kákás, kákával bénőtt.
Beſchimpfen, *v. a.* gyalázni.
Beſchimpfung, die, gyalázás.
Beſchirmen, *v. a.* oltalmazni, fedezni.
Beſchirmen, der, I. oltalmazó, védelmező.
Beſchirmung, die, oltalmazás.
Beſchlafen, *v. a.* 1. z. B. eine Sache, más napra halaſztani. 2. elhálni, velehálni.
Beſchlag, der, 1. letartóztatás; etwas in Beſchlag nehmen, einen Beſchlag auf erwas legen, letartóztatni valamit. 2. fogság. 3. lakatos munka, rézmíves munka, *valamire, p. o. ajtóra, almáriomra.*

Beſchläge, das, 1. lakatos munka, kováts munka, rézműves munka, *valamire, ajtóra, ládára, p. o. sarkvas.* 2. lópatkó, lópatkolás, ée.

Beſchlagen, 1. *v. a.* verni, ráverni. 2. felſzegezni, *p. o. az ajtóra a' sarkakat, a' kerékre a' vasat,* ée. 2. négy ſzegletre kifaragni, *követ, fát,* ée. 3. z. B. mit Arreſt, letartóztatni, *valamit.* 4. megoldani a' vitorlákat, v. ſzélnek ereſzteni. 5. *v. n.* m. ſ. *a.* béhomályosódni, bépárázódni, *mint p. o.* az ablak őſzſzel, vi az üveg pohár, palatzk, ha hidegről hirtelen meleg ſzobába viſzik. *b.* megpenéſzedni.

Beſchlagen, *adj.* bévont, béborított, *p. o.* a. (*vaspléhvel,* ée.) b. *poſztóval, gyóltsal,* ée. 2. megſzegezett, megerősíttetett. 3. megpatkólt. 4. penéſzes, megpenéſzesedett. 5. so kat látott, hallott, tapaſztalt. 6. ſt. trächtig, terhes, hasas, *az állatokról mondatik.*

Beſchlagung, die, 1. megſzegezés, megerősítés. 2. bévonás, béborítás, *p. o. pléhvel, poſztóval,* eé. 3. megpatkolás, patkó felverés. 4. kifaragás, *l. az igét.*

Beſchleunigen, *v a.* siettetni.

Beſchleunigung, die, siettetés.

Beſchließen, *v. a. irr.* 1. bézárni. 2. bézárni, bérekeſzteni, béfejezni, végezni, *p. o. a' beſzédet, prédikátziót,* ée. 3. feltenni, elvégezni, v. meghatározni, *magában valamit;* ich habe es bey mir beſchloſſen, feltettem magamban.

Beſchließer, der, kultsár.

Beſchließung, die, bézárás, béfejezés, bérekeſztés; végezés. *l.* Beſchluß.

Beſchluß, der, 1. bérekeſztés, béfejezés, végezet, vég. 2. feltétel, meghatározás, elvégezés magában. 3. rekeſz, zár.

Beſchmauchen, *v. a.* béfüstölni.

Beſchmeißen, *v. a. irr.* 1. meghajigálni, ráhajigálni. 2. bémotskolni, *mint a' légy, v. dongó a' húst,* ée.

Beſchmieren, *v. a.* 1. békenni, bémázolni, *p. o. kenyeret vajjal, fát, képet feſtékkel,* ée. 2. elkeverni, elmotskolni, bémotskolni.

Beſchmutzen, *v. a.* elmotskolni, elkeverni, eltsúnyítni.

Beſchmutzt, *adj.* motskos, elmotskolódott.

Beſchmutzung, die, elmotskolás.

Beſchneiden, *v. a. irr.* 1. *a.* z. B. die Flügel, elmetſzeni, *p. o. a' madár ſzárnyát; b.* den Wein, megmetſzeni *a' ſzőlőt; c.* den Baum, megnyesni, *a' fát; d.* ein Buch, körülvágni, *a' könyvet; e.* einen Knaben, bey den Juden, Türken, ꝛc. környülmetſzeni, környülmetélni. 2. einem etwas, elvenni, valakitől valamit.

Beſchneider, der, ſzőlőmetſző.

Beſchneidmeſſer, das, metſzőkés.

Beſchneidung, die, elmetſzés, elvágás; megmetſzés; megnyesés; körülvágás; környülmetélés; környülmetſzés. *l. az igét.*

Beſchneyen, *v. a.* hóval bélepni.

Beſchönen, *v. a.* ſzépitni, simitni.

Beſchönigen, *v. a.* ſzépitni, simitani a' dolgot.

Beſchränken, *v. a.* határok közé ſzorítni.

Beſchränkung, die, határok közé ſzorítás.

Beſchreiben, *v. a. irr.* 1. teleírni, béírni. 2. leírni, előadni, lefesteni, *írással, v. ſzóval;* ich kann nicht beſchreiben, wie ſehr — le nem írhatom, mennyire, ée. 3. leírni, meghatározni; *circumscribere.*

Beſchreiber, der, leiró, előadó.

Beſchreibung, die, leírás, előadás, lefestés, *ſzóval,* ée.

Beſchreiten, *v. a.* felhágni, felmenni.

Beſchreyen, *v. a. irr.* 1. rákiáltani, rákiabálni. 2. megigézni, ráolvasni. 3. beſchrien, roſz hirű.

Beſchuhen, *v. a.* 1. lábbelit vonni rá, felsaruzni. 2. megfejelni; ein Paar Tſchiſchmen beſchuhen laſſen, egy pár tsizmát fejeltetni; beſchuhet, fejelt.

Beſchuhung, die, 1. felsaruzás. 2. megfejelés.

Beſchulden, *v. a.* adósságba keverni.

Beſchuldigen, *v. a.* jemanden einer Sache, vádolni, *valakit valamivel.*

Beſchuldiger, der, vádoló.

Beſchuldigung, die, vádolás, vád.

Beſchütten, *v. a.* 1. meghordani, feltölteni, *p. o. földel.* 2. megönteni, leönteni, *vizzel valamit.*

Beſchüttung, die, 1. meghordás, feltöltés. 2. megöntés, leöntés.
Beſchützen, *v. a.* óltalmazni, védelmezni.
Beſchützer, der, óltalmazó.
Beſchützung, die, óltalmazás.
Beſchwägern, ſich, megsógorosodni.
Beſchwängern, *v. a.* teréhbe ejteni.
Beſchwärzen, *v. a.* 1. béfeketítni. 2. elſzennyezni.
Beſchwerde, die, 1. tereh, *p. o. nagy adó.* 2. panaſz, nehézség.
Beſchweren, *v. a.* 1. terhelni. 2. ſich, panaſzolkodni, panaſzt tenni.
Beſchwerlich, *adj.* terhes, bajos, nehéz.
Beſchwerlichkeit, die, tereh, baj; nyomorúság, viſzontagság.
Beſchwören, *v. a. irr.* 1. ráesküdni, megesküdni rá, esküvéssel erősítni. 2. esküvéssel kénſzerítni, *vamire, mint p. o. a' babonázók a' lelkeket, az ördögöt*, ée. 3. igen kérni, kénſzerítni, mindenre kérni, menyre földre kérni.
Beſchwörer, der, ráolvasó, igéző.
Beſchwörung, die, 1. ráesküvés. 2. esküvéssel való kénſzerítés. 3. menyre földre való kérés.
Beſeelen, *v. a.* lelkesítni.
Beſeelt, *adj.* lelkesített, lelkesítettett; *adv.* lelkesítve.
Beſeelung, die, lelkesítés.
Beſehen, *v. a. irr.* megnézni, megnézegetni.
Beſehung, die, nézegetés.
Beſen, der, seprű. *Pb.* neue Beſen kehren wohl, míg új a' seprű, tsak jól seper.
Beſenbinder, der, seprűkötő.
Beſenkraut, das, seprűfű. *Artemisia campestris*; és *Sisymbrium Sophia.*
Beſenſtiel, der, seprűſzár.
Beſeſſener, ein, ördöngös.
Beſetzen, *v. a. irr.* 1. megrakni, *p. o. az aſztalt ételekkel; a' várost őrizettel*, 2. megrakni, béültetni, *a' kertet fákkal, virágokkal*, ée. 3. z. B. ein Amt, elfoglalni. 4. z. B. ein Kleid mit Treſſen, ꝛc. megborítni, *paſzamántal.*
Beſetzt, *part. et adj.* 1. meg akott; béültetett, ée. 2. elfoglalt; *adv.* elfoglalva, p. o. dieſer Platz iſt ſchon beſetzt, ez a' hely el van már foglalva. 3. paſzamántal borított, v. paſzamántos.
Beſetzung, die, 1. megrakás; béültetés. 2. elfoglalás. 3. béborítás, *t. i. paſzamántal.*
Beſichtigen, *v. a.* megnézegetni.
Beſichtigung, die, megnézegetés.
Beſiegen, *v. a.* meggyőzni.
Beſieger, der, győző, győzödelmes.
Beſiegung, die, meggyőzés.
Beſinnen, ſich, *v. rec. irr.* 1. emlékezni *reá*, v. *róla.* 2. eſzmélni, gondolkozni. 3. magához térni, eſzére jönni. 4. valamiré határozni magát.
Beſinnung, die, 1. emlékezés. 2. eſzmélés; gondolkozás. 3. magamegh határozás.
Beſippt, *adj.* atyafiságos.
Beſitz, der, bírás, birtok; in Beſitz nehmen, elfoglalni.
Beſitzen, *v. a. irr. Imp,* ich beſaß; *Perf.* ich habe beſeſſen. 1. bírni, *valamit.* 2. lenni valamijének, bírni valamivel; er beſitzt ein edles Herz, nemes ſzíve van, nemes ſzívvel bír.
Beſitzer, der, bíró, birtokos.
Beſitznehmung, die, elfoglalás.
Beſitzung, die, bírás.
Beſoffen, *adj.* részeg; *adv.* részegen.
Beſoffenheit, die, részegség.
Beſohlen, *v. a.* megtalpalni.
Beſolden, einen, *v. a.* fizetést adni, *valakinek*, fizetni, *valakit.*
Beſoldung, die, fizetés, zsóld.
Beſonder, od. Beſonderer, Beſondere, Beſonderes, *adj.* különös, kiváltképpenvaló.
Beſonders, *adv.* különösen, kiváltképpen.
Beſonnen, *adj.* maga meggondoló.
Beſonnenheit, die, 1. magameggondolás, okosságra figyelmezés. 2. eſzmélés; magához térés.
Beſorgen, etwas, *v. a.* od. beſorgt ſeyn für etwas, 1. gondját viselni, *valaminek*; gondoskodni, *valami felől*; gondot viselni, *valamire.* 2. tartani tőle, félni; ich beſorge, die Sache möchte anders ausſchlagen, attól tartok, hogy nem úgy üt ki a' dolog; beſorgt ſeyn, um Jemanden, od. wegen einer Sache, nyughatatlanságban lenni, nyughatatlankodni, *valaki miatt, v. valamin.*

Beſorglich, *adj.* félelmes, félthető.
Beſorgniß, die, 1. gondoskodás, gondviselés. 2. tartás, *valamitől*, félelem.
Beſorgt, ſ. Beſorgen.
Beſorgung, die, 1. gondviselés, gondoskodás. 2. tartás, v. félelem, *valamitől*.
Beſpannen, *v. a.* z. B. einen Wagen, mit Pferden, od. mit Ochſen beſpannen, lovakat, v. ökröket fogni a' ſzekérbe, kotsiba.
Beſpannung, befogás.
Beſpicken, *v. a.* megspékelni.
Beſprechen, *v. rec. irr.* ſich mit Jemanden, beſzéllgetni, *valakivel valamifelől*, *v. erdnt.*
Beſprengen, *v. a.* béhinteni, béfetskendezni.
Beſpritzen, *v. a.* béfetskendezni.
Beſpritzung, die, béfetskendezés.
Beſſer, *adj.* (*ettől* gut jó), jobb; *adv.* jobban.
Beſſern, Verbeſſern, *v. a.* 1. jobbítni, javítni, megjobbítni. 2. ſich, jobbúlni, megjobbúlni.
Beſſerung, die, 1. jobbúlás, megjobbúlás. 2. jobbúlás, *a' betegség után.*
Beſtand, der, *s.* 1. állandóság, tartósság; es hat keinen Beſtand, nem állandó, nem tartós; mit Beſtand der Wahrheit, az igassággal megegyezve, v. úgy, hogy az igasság is megálljon. 2. ellentállás. 3. maradék, megmaradt summa, v. pénz. 4. kibérlelés, kiárendálás; in Beſtand nehmen, bérbe kivenni, v. kifogadni, kibérlelni.
Beſtandgut, das, árendás jószág.
Beſtander, Beſtändler, Beſtändner, der, 1. árendás. 2. bérlelő. 3. béres lakó, bérben lakó.
Beſtändig, *adj.* 1. állhatatos. 2. tartós, ſzüntelenvaló, ſzűntelentartó; *adv.* ſzüntelen, állhatatosan.
Beſtändigkeit, die, 1. állhatatosság. 2. állandóság, tartósság.
Beſtandtheile, *pl.* tevőréſzek, alkató réſzek, *a' mellyekből valami áll.*
Beſtandverlaſſer, der, bérbe kiadó, árendába kiadó, *p. o. a' ki lakó léven, ſzobákat dd ki bérbe.*
Beſtärken, *v. a.* megerősitni, *p. o. valakit vélekedéseibe*, ée.
Beſtärkung, die, megerősités.
Beſtätigen, *v. a.* 1. megerősítni, bébizonyítni. 2. ráhagyni, bizonyítni, állítni. 3. ſich, bébizonyosodni, bétellyesedni.
Beſtätiger, der, erősítő, bizonyító.
Beſtätigung, die, 1. megerősités. 2. ráhagyás, bizonyitás. 3. bébizonyosodás.
Beſtatten, zur Erde, *v. a.* eltemetni.
Beſtattung, die, eltemetés.
Beſtauben, *v. n.* m. ſ. béporosodni.
Beſtäuben, *v. a.* béporozni.
Beſtauden, ſich, *v. rec.* 1. megſzárasodni. 2. bokrosodni, *mint a' vetés.*
Beſte, 1. der, die, das, *a.* legjobb, igen jó, felette jó. *b.* in beſten od. zum beſten, igen jól. *c.* am beſten, legjobb; *adv.* legjobban. 2. das Beſte, vagyon, jószág; nicht viel zum Beſten haben, kevéssel birni; Jemanden zum Beſten haben, valakiből tréfát, v. tsúfot űzni. 3. das Beſte, java, boldogsága, *valakinek*; ich ſuche dein Beſtes, én a' te javadat akarom. 4. mein Beſter! meine Beſte! Kedvesem! Kedves Barátom! Édes Lelkem!
Beſtechen, *v. a. irr.* z. B. mit Geld, megveſztegetni, *pénzel*, ée.
Beſtecher, der, megveſztegető.
Beſtechlich, *adj.* megveſztegethető.
Beſtechung, die, megveſztegetés.
Beſteck, das, 1. kés villa egy tokban, v. hűvelyben. 2. evő eſzköz, *t. i. kés, villa, kalán.* 3. egy tokba tartozó ſzerſzámok, *p. o. seborvosnak valók*, ée.
Beſtecken, *v. a.* 1. béültetni, *főképpen dugdosva a' veteményes ágyat, p. o. borsóval, babbal*, ée. 2. die Erbſen beſtecken, megkarózni, *a' borsót*, ée.
Beſteckung, die, 1. béültetés. 2. megkarózás.
Beſtehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. megállani, beſtehen bleiben, beléſzakadni, *p. o. a' beſzédbe*, ée. 2. megaludni, *mint a' téj, vér, kotsonya*; v. megfagyni, *mint a' vaj, víz*, ée. 3. megállani; wer kann vor dir beſtehen, wenn du zürneſt, ki állhat meg Te előtted, midőn haragſzol; 76. *'Solt.* 4. kiállani, előállani, *valamivel*; du wirſt mit dieſer Entſchuldigung kahl beſtehen, ezzel a' mentséggel ki nem állhatſz. 5. meg-

maradni, állandónak lenni. 6. beſtehen auf etwas, megállani, *valami mellett*, el nem állani valamitől; Auf ſeinem Kopfe beſtehen, megállani a' maga vélekedése mellett; ſie beſtehen darauf, azon erősködnek, hogy-ée. 7. lenni, meglenni; es beſteht noch, megvan még. 8. *v. n.* m. h. állani, lenni; ſein ganzes Vermögen hat darin beſtanden, minden bi:toka abban állott. 9. *v. a.* kibérlelni, *p. o. házat*, ée.

Beſtehlen, *v. a. irr.* meglopni, *valakit*.

Beſtehler, der, tolvaj, lopó.

Beſtehlung, die, meglopás.

Beſteigen, *v. a.* z. B. das Pferd; das Schiff ꝛc. ráülni; rámenni, belémenni, *a' hajóba*, ée.

Beſteigung, die, ráülés, rámenés.

Beſteiger, der, ráülő, rámenő.

Beſtellen, *v. a.* 1. rendelni, *valakit*; wir ſind um vier Uhr her beſtellt, négy órára ide rendeltettünk. 2. rendelést tenni, *valami dolog hozatása v. vétele eránt*, v. rendelni, *valamit*. 3. véghezvinni; einen Brief beſtellen, kézhez adni a' levelet. 4. elrendelni, rendbeſzedni, elintézni, *valamit*.

Beſtellung, die, 1. rendelés. 2. véghezvitel. 3. elrendelés, elintézés. 4. előre rendeltt dolog, v. munka.

Beſtens, *adv.* legjobb módra, igen nagyon, különösen.

Beſtialiſch, *adj.* baromi; *adv.* barom módra.

Beſtie, die, barom, vad állat.

Beſtimmen, etwas, *v. a.* meghatározni, valamit. 2. *a.* zu etwas, valamire ſzánni, elrendelni. *b.* ſich zu etwas beſtimmen, valamire határozni magát.

Beſtimmt, *adj.* meghatározott; *adv.* meghatározva.

Beſtimmtheit, die, meghatározottság.

Beſtimmung, die, 1. meghatározás. 2. határozás, ſzándék. 3. elrendeltetés, *valami végre*.

Beſtmöglichſt, *adv.* a' legjobb módon.

Beſtocken, *v. n.* ſich, *v. rec.* 1. bokrodzani, bokrosodni, *p. o. mint a' gabona*, *v. élet*. 2. megſzárasodni.

Beſtrafen, *v. a.* megbüntetni.

Beſtrafung, die, megbüntetés.

Beſtrahlen, *v. a.* súgáraival megsütni.

Beſtreben, ſich, *v. rec.* igyekezni.

Beſtreben, das, igyekezés.

Beſtrebung, die, igyekezet.

Beſtreichen, *v. a. irr.* 1. békenni, bémázolni. 2. érni, illetni, érdekelni.

Beſtreichung, die, békenés, bémázolás. 2. hozzáérés, illetés.

Beſtreiten, *v. a. irr.* 1. megtámadni, *ſzóval*, *'s a' t.* 2. tagadni; ich will es nicht beſtreiten, nem akarom tagadni, vitatni. 3. megbírni, megyőzni, *p. o. a' munkát*, *költséget*, ée.

Beſtreitung, die, megtagadás.

Beſtreuen, *v. a.* béhinteni.

Beſtreuung, die, béhintés.

Beſtürmen, *v. a.* vívni, ostromlani.

Beſtürmer, der, vivó, ostromló.

Beſtürmung, die, vívás, ostromlás.

Beſtürzen, *v. a.* öſzvezavarni, zűrzavarba hozni.

Beſtürzt, *adj.* öſzvezavarodott, megrettent.

Beſtürzung, die, öſzvezavarodás, megrettenés.

Beſuch, der, 1. látogatás; einen Beſuch bey Jemanden ablegen, od. abſtatten, od. machen, meglátogatni valakit. 2. Beſuch der Meſſen, od. Jahrmärkte, járás, eljárás, *vásárokra*.

Beſuchen, *v. a.* 1. látogatni, meglátogatni, megkeresni. 2. eljárni, *p. o. vásárokra*, ée.

Beſuchung, die, látogatás, meglátogatás, megkeresés.

Beſudeln, *v. a.* elmotskolni, elkeverni.

Beſudelung, die, elmotskolás.

Betagen, *v. a.* napot határozni.

Betagt, *adj.* idős, éltes, vén.

Betaſten, *v. a.* megtapintani; oft betaſten, megtápogatni.

Betaſtung, die, megtapintás.

Betäuben, *v. a.* 1. megsiketitni, *mint az ágyú durranás egy kevés ideig*. 2. elbódítni.

Betäubt, *adj.* 1. megsiketült. 2. elbódúlt; *adv.* megsiketűlve; elbódúlva.

Betäubung, die, 1. fülbédugúlás. 2. elbódúlás.

Beten, *l.* Bethen.

Bethauen, *v. a.* béharmatozni.

Bethen, *v. n.* imádkozni, könyörögni.

Bether, der, imádkozó.
Betheuern, *v. a.* állítni, erősítni.
Betheuerung, die, állítás, erősítés.
Bethaus, das, templom.
Bethören, *v. a.* elbolondítni.
Bethörung, die, elbolondítás.
Bethschwester, die, kegyeskedő fejérszemély.
Bethstunde, die, könyörgés ideje.
Betiteln, *v. a.* 1. tzímezni; betitelt, tzímzett, tzímezve; wie ist das Buch betitelt? mi a' könyv tzímje? 2. nevezni, *t. i. tiszteletel*, v. tisztelni.
Betitelung, die, 1. tzímezés. 2. nevezés; tisztelés.
Betonie, die, (*olv.* betónie) sebfű, bakfű. *Betonica officinalis.*
Betracht, der, tekintet; in Betracht ziehen, tekintetbe venni, tekinteni.
Betrachten, *v. a.* 1. vizsgálni, megvizsgálni. 2. tekinteni, nézni.
Beträchtlich, *adj.* szembetűnő, nagy.
Betrachtung, die, 1. vizsgálás, megvizsgálás. 2. vizsgálódás, elmélkedés, gondolkozás, gondolat. 3. tekintet; in Betrachtung ziehen, tekintetbe venni, tekinteni; in Betrachtung dessen, arra nézve.
Betrachtungswerth, *adj.* vizsgálásra méltó.
Betrag, der, *s. pl.* summa, öszveség.
Betragen, *v. rec. irr.* 1. sich, übel, od. wohl betragen, viselni magát, *jól, v. roszszúl, t. i. erköltsre nézve*, ée. 3. *v. n.* tenni, menni, *t. i. egy summában*, v. öszveséggel; die ganze Summe beträgt zehn Gulden, az egész summa tíz forintra megy.
Betragen, das, magaviselet.
Betrauern, *v. a.* gyászolni.
Beträufen, Beträufeln, *v. n.* bétsepegetni.
Betreff, in Betreff der Sache, a' mi a' dolgot illeti, a' dologra nézve.
Betreffen, *v. a. irr.* 1. rajta érni, rajta kapni. 2. érni; es hat ihn vieles Unglück betroffen, sok szerentsétlenség érte. 3. illetni, rátartozni; was mich betrifft, a' mi engemet illet; betroffen, megzavarodott, megrettent.
Betreiben, *v. a. irr.* 1. ráhajtani, *p. o. marhát, juhot a' rétre.* 2. folytatni, *p. o. pert*, űzni, *p. o. mesterséget.*
Betreibung, die, 1. ráhajtás. 2. folytatás, űzés, ée.
Betreten, *v. a. irr.* 1. rámenni, járni, *rajta.* 2. megpetézni, *mint a' kakas a' jértzét.* 3. rajtakapni, rajtaérni. 4. *part.* betreten, öszvezavarodott, megrettent.
Betretung, die, 1. rámenetel. 2. rajtaérés, rajtakapás.
Betrieb, der, 1. folytatás, *p. o. ügynek, munkának folytatása.* 2. késztetés, indítás.
Betriebsam, *adj.* munkás, serény.
Betriebsamkeit, die, munkásság, serénység, szorgalmatosság.
Betriegen, *v. a. irr.* Betrügen, 1. megtsalni. 2. elámítni. 3. sich, *a.* megtsalatkozni. *b.* megtsalni magát.
Betrieger, der, tsaló, tsalárd.
Betriegerey, die, tsalárdság.
Betrinken, *v. a. irr.* 1. le v. megrészegítni. 2. sich, megrészegedni.
Betroffen, *part. et adj.* megütközött, megrettent; *adv.* megrettenve.
Betrüben, *v. a.* 1. felzavarni. 2. megszomorítni, búsítni. 3. sich, búsúlni, búslakodni.
Betrübniß, die, szomorúság, búslakodás.
Betrübt, *adj.* bús, szomorú.
Betrübung, die, megszomorítás.
Betrug, der, tsalárdság. 2. megtsalatkozás.
Betrügen, Betrüger, *l.* Betriegen.
Betrüglich, *adj.* 1. tsalárd. 2. ámító, megtsaló.
Betrunken, *adj.* részeg; *adv.* részegen.
Bett, das, *pl.* die Betten, 1. ágy, nyoszolya, *t. i. fából, vasból*, ée. 2. ágy, ágybéli; das Bett machen, ágyat vetni; zu Bette gehen, od. sich zu Bette legen, lefeküdni; das Bett hüthen müssen, az ágyat őrízni, beteg lenni. 2. válúja, v. árka, *a' folyóviznek.*
Bettchen, das, ágyatska.
Bettdecke, die, ágyterítő.
Bette, das, s. Bett.
Bettel, der, 1. kóldúlás. 2. tsekélység, alávalóság.
Bettelarm, *adj.* talpig szegény, földhöz ragadt szegény.
Bettelbrod, das, kóldúskenyér.
Betteley, die, kóldúlás.
Bettelmönch, der, kóldúló barát.
Betteln, *v. n.* kóldúlni.

Bettelſtab, der, kóldúsból; an den Bettelſtab kommen, od. gerathen, kóldúsbotra ſzorúlni, kóldúlásra jutni.
Bettelſtolz, der, kóldúskevélység.
Bettelweib, das, kóldús aſzſzony.
Betten, *v.n.* ágyat vetni; *Pb.* wie man ſich bettet, ſo ſchläft man, ki mint veti az ágyát, úgy alſzik, v. ki hogy igyekſzik, úgy veſzi haſznát.
Bettflaſche, die, ágymelegitő.
Bettfrau, die, ágyvető aſzſzony.
Bettgeſell, der, nyoſzolya, ágy.
Bettgewand, das, ágybeli, ágy.
Bettlägerig, *adj.* fekvő beteg.
Bettler, der, kóldús.
Bettpfanne, die, ágymelengető.
Bettſack, der, párnazsák.
Bettſtatt, die, nyoſzolya, ágy.
Bettuch, das, alsólepedő.
Bettwärmer, der, ágymelengető.
Bettziehe, die, párnatok, vánkostok; dunyhatok.
Bettzüge, die, párnatok, dunyhatok.
Betze, die, ſzuka, *t.i. kutya.*
Beuge, die, görbeség. *Pb.* etwas aus der Krümmung in die Beuge bringen, tseberből vederbe, *t.i. ugratni, lépetni*, ée.
Beugel, das, ſzarvas kaláts.
Beugen, Biegen, *v.a. irr.* 1. görbítni, hajtani, meghajtani, meggörbítni; die Knie beugen, térdet hajtani. 2. ſich, meghajolni, meghajtani magát. 3. megalázni.
Beugung, die, meggörbítés, meghajtás.
Beugſam, Biegſam, *adj.* hajlós.
Beulchen, das, gümőtske.
Beule, die, 1. kelevény. 2. gümő, gömő.
Beunruhigen, *v.a.* háborgatni, nyughatatlankodtatni.
Beunruhigung, die, megháborítás, nyughatatlankodtatás.
Beurbaren, *v.a.* mivelni, *földet*, ée.
Beurkunden, *v.a.* bizonyságirásokkal megerősítni.
Beurkundung, die, megerősítés.
Beurlauben, *v.a.* 1. elbotsátni, haza botsátni, *p.o. bizonyos időre a' katonát.* 2. ſich, elbútsúzni.
Beurlaubte, der, III. ſzabadsággal ideig elbotsátott katona, időre botsátott katona, ſzabadságos.
Beurlaubung, die, 1. időreváló elbotsátás. 2. elbútsúzás.
Beurtheilen, *v.a.* megitélni; ítélni, ítéletet tenni, *valami felől.*
Beurtheilung, die, megitélés, ítélettétel.
Beurtheilungskraft, die, ítélőtehetség.
Beute, die, 1. préda, zsákmány, ragadomány. 2. zsemjesütő teknő. 3. köpü, méhköpü.
Beutel, der, 1. erſzény, zatskó. 2. ſzütyő, iſzák. 3. egy zatskó pénz a' Törököknél, *melly 500 oroſzlános tallérból áll.*
Beutelmeiſe, die, függő tzinke. *Parus pendulinus.*
Beuteln, *v.a.* 1. rázni, megrázni. 2. megſzitálni. 3. ſich beuteln, *a.* rázkódni. *b.* felpötyögősödni.
Beutelperücke, die, táskás vendéghaj.
Beutelſchneider, der, zsebelő zsivány.
Beutelſieb, das, ſzita.
Beutelſtolz, der, pénzébe kevély.
Beutelthier, das, tsetsiſzákos fia hordó, *Didelphis marsupialis.*
Beuteltuch, das, ſzita matéria.
Beutler, der, erſzénytsináló.
Bevölkern, *v.a.* népesitni, a' nép ſzámát ſzaporitni.
Bevölkert, *adj.* népes.
Bevölkerung, die, 1. népesités, népſzaporitás. 2. ſt. Volksmenge, népſzám.
Bevollmächtigen, *v.a.* tellyes hatalmat adni, *valakinek valamire*; meghatalmazni.
Bevollmächtigt, *adj.* telyeshatalmú.
Bevollmächtigter, ein, telyeshatalmú követ, v. ſzemélyviselő.
Bevollmächtigung, die, telyeshatalomadás, meghatalmazás.
Bevor, *adv.* minekelőtte, míg.
Bevorſtehen, *v.n. irr.* einem, közelitni, közelgetni, várni.
Bevorſtehend, *adj.* jövő, közelgető.
Bevorſtehung, die, közelités.
Bevortheilen, *v.a.* megkárositni, megtsalni, p.o. az eladásban valakit, v. a' maga haſznát más kárával mozditni elő.
Bewachen, *v.a.* őrzeni, őrizni.
Bewachung, die, őrzés.
Bewachſen, *v.n. irr.* m. ſ. bénőni.
Bewaffnen, *v.a.* 1. felfegyverkeztetni. 2. ſich, felfegyverkezni.

Bewaffnet, *adj.* felfegyverkezett, felfegyverkeztetett; *adv.* felfegyverkezve, felfegyverkeztetve.

Bewaffnung, die, 1. felfegyverkeztetés. 2. felfegyverkezés.

Bewahren, *v. a.* 1. ſt. Verwahren, őrzeni, megőrzeni, óltalmazni, vigyázni; bewahre Gott! od. Gott bewahre! az Isten ne adja! Isten őrizzen! 2. eltenni, megtartogatni.

Bewähren, *v. a.* 1. megmutatni, megbizonyitni, *valamelly dolognak igasságát.* 2. megpróbálni, helybehagyni.

Bewährt, *adj.* próbált, helybehagyott.

Bewährtheit, die, jóság.

Bewahrung, die, megőrzés.

Bewährung, die, megpróbálás.

Bewandert, *adj.* tapaſztalt, jártas, sokat látott hallott; ügyes.

Bewandt, *adj.* ſt. beſchaffen, z. B. iſt ſo bewandt, igy van.

Bewandtniß, die, tulajdonság; környülállás, állapot.

Bewäſſern, *v. a.* 1. megvizezni. 2. megöntözni.

Bewegbar, *adj.* mozgatható.

Bewegen, *v. a.* 1. mozditni, megmozditni; mozgatni, ingatni. 2. ſich bewegen. *a.* mozogni, mozdúlni. *b.* ingani, inogni, lógni, *p. o. mint a' fog, tzövek*, ée. 3. megindítni, gerjeſzteni, *p. o. könyörületeſségre*, ée. 4. *v. a. irr. Imp.* ich bewog; *Perf.* ich habe bewogen, reávenni, reábirni, indítni. *p. o. valaminek tselekedésére, elfogadására*, ée. Zum Lachen bewegen, nevetésre indítni.

Beweggrund, der, indítóok.

Beweglich, *adj.* 1. mozgatható; bewegliche Güter, ingó jószágok, ingóbingó jószágok. 2. változó; bewegliche Feſte, változó innepnapok. 3. megindító, gerjeſztő.

Bewegung, die, 1. mozgás; mozdulás; in Bewegung bringen, od. ſetzen, elindítni, megindítni; ſich eine Bewegung machen, mozgást ſzerezni a' testnek, *t. i. az egéſség fentartására.* 2. felindúlás, felzendűlés. 3. megindúlás, felgerjedés. 4. öſztön, indítás. 5. mozditás.

Bewegungsgrund, der, indítóok, öſztön, öſztönek.

Bewegungslehre, *l.* Mechanik, die, erőmívtudomány.

Bewegungskunſt, die, mozgásmeſterség.

Bewehren, *v. a.* felfegyverkeztetni.

Bewehrt, *adj.* felfegyverkezett; *adv.* felfegyverkezve.

Beweiben, *v. a.* 1. megházasitni. 2. ſich, megházasodni.

Beweibt, *adj.* házas, feleséges.

Beweinen, *v. n.* megsiratni, siratni.

Beweis, der, 1. bizonyítás, megbizonyítás, megmutatás. 2. bizonyság.

Beweiſen, *v. a. irr. Imp.* ich bewies; *Perf.* ich habe bewieſen. 1. mutatni valakihez, *p. o. barátságot*, ée. v. viseltetni valaki eránt, *p. o. jó akarattal*, ée. 2. megbizonyítni, megmutatni, *valamit okokkal*, ée.

Beweißen, *v. a.* megſejéritni.

Beweisgrund, der, bizonyság.

Bewenden, 1. dabey bewenden laſſen, abban hagyni, megnyúgodni rajta. 2. *l.* Bewandt.

Bewenden, das, dabey hat es ſein Bewenden, abban marad a' mint van, v. maradjon abban.

Bewerb, der, foglalatosság, munka, hivatal.

Bewerben, *v. rec. irr.* ſich um etwas, 1. utánna járni, *valaminek, hogy elnyerhesse az ember*, kérni, *valamit, p. o. hivatalt*; esdekleni, *valamiért.* 2. ſich um eine Perſon bewerben, kérni, megkéretni, *valamely ſzemélyt feleségnek.*

Bewerbung, die, 1. utánnajárás, kórés. 2. megkéretés, leánykérés.

Bewerfen, *v. a. irr.* 1. ráhányni; béhányni. 2. feltölteni; béhányni.

Bewerfung, die, béhányás.

Bewerkſtelligen, *v. a.* végrehajtani, véghezvinni.

Bewerkſtelligung die, véghezvitel.

Bewilligen, *v. a.* megadni, *valaki kérését*; helybehagyni, megengedni, *valamit*; ráállani valamire.

Bewilligung, die, megengedés, engedelem.

Bewillkommen, *v. a.* 1. ſzerentséltetni, fogadni, köſzönteni, köſzöntéssel fogadni *valakit.* 2. ſzivesen látni.

Bewillkommung, die, köſzöntéssel fogadás, ſzerentséltetés.

Bewirken, *v. a.* 1. siettetni. 2. végre hajtani, végbevinni.
Bewirthen, *v. a.* megvendégelni, lenni inni adni.
Bewirthung, die, megvendéglés.
Bewogen, *part.* von Bewegen.
Bewohnen, *v. a.* benne v. ott lakni.
Bewohner, der, lakos, lakó.
Bewohnung, die, lakás.
Bewunderer, der, tsudáló.
Bewundern, etwas, *v. a.* tsudálni, *valamit*; tsudálkozni, álmélkodni, *valamin.*
Bewunderuswerth, -würdig, *adj.* tsudálatos, tsudálkozásra méltó.
Bewunderung, die, 1. tsudálás. 2. st. Wunder, tsuda.
Bewurf, der, vakolósár, tzément.
Bewußt, der, tudat, tudás; tudtom, tudtod, tudta; es ist ohne meinem Bewußt geschehen, tudtom nélkül esett.
Bewußt, Bewust, *adj.* tudva lévő; *adv.* tudván, tudva; einer Sache bewußt seyn, emlékezni, eszmélni, *valamire.*
Bewußtseyn, das, 1. eszmélés, eszmélődés. 2. st. Bewußt, tudat. 3. st. Gewissen, tudat, esméret, lelkiesméret.
Bey, *praep.* 1. -nál, -nél; bey mir, nálam; bey uns, nálunk; bey wem? kinél? bey Lichte lesen, gyertyánál olvasni; bey Tage, nappal; bey der Nacht, éjjel. 2. -ra, -re; bey meiner Treu, bey meiner Seele, hitemre, lelkemre! *t. i. mondom.* 3. -kor; bey seiner Ankunft, megérkezésekor; bey seiner Abreise, elindulásakor. v. mikor elindult. 4. mellett, -nál, -nél; bey Raab, Győr mellett, ée.
Bey, *part. sep. az igék előtt*: mellé, nála.
Beybehalten, *v. a. irr.* megtartani.
Beybehaltung, die, megtartás.
Beybiegen, *v. a. irr.* mellétenni, ragasztani.
Beybringen, *v. a. irr.* 1. állítni, hozni, *p. o. tanút.* 2. adni, béadni, *valakinek, mikor észre nem veszi, p. o. levelet a' zsebjébe dugni, mérget adni*, ée. 3. tudtára adni, kijelenteni. 4. okozni, *p. o. félelmet*, ée. 5. oktatni, tanitni, megtanítni valamire: das muß man ihm beybringen, erre megkell tanítni, v. erre oktatni kell.
Beybringung, die, 1. der Zeugen, tanúállítás. 2. adás, béadás; z. B. des Giftes, méregbéadás. 3. tudtáraadás. 4. okozás. 5. oktatás, tanítás.
Beyde, a' két, mind a' két, mind kettő; uns beyde, mind kettőnket; *adv.* mind ketten, ketten.
Beyderley, *adj.* mind a' két, mind a' kétféle.
Beyderseitig, *adj.* mind a' két részről való.
Beyderseits, *adv.* mind a' két részről.
Beyfall, der, *s. pl.* helybehagyás, tetszés; Beyfall finden, tetszeni; Beyfall geben, helybehagyni; einer Sache seinen Beyfall versagen, nem hagyni helybe valamit.
Beyfallen, *v. n. irr.* 1. észbejutni, eszébe jutni, v. ötleni; jetzt fällt mir etwas bey, most jut valami eszembe. 2. einem beyfallen, helybehagyni, *valaki gondolatját*, ée. 3. melléállani.
Beyfällig, *adj.* 1. helybenhagyó. 2. es ist mir nicht beyfällig, nem jut eszembe. 3. beyfälligerweise, *adv.* történetből, előfordúlólag.
Beyfrau, die, segitőasszony.
Beyfuge, die, toldalék, mellététel.
Beyfügen, *v. a.* hozzátenni, hozzáadni, mellétenni, melléragasztani.
Beyfügung, die, hozzáadás, ée.
Beyfuß, der, mezei üröm.
Beygeben, *v. a. irr.* hozzáadni.
Beygehen, *v. n.* m. s. 1. együtt menni vele; beygehend, együtt lévő, idezárt. 2. sich beygehen lassen, gondolatra vetemedni; ich konnte mir unmöglich beygehen lassen, daß, lehetetlen volt arra a' gondolatra vetemednem, hogy-, ée.
Beygehend, *adj.* együtt lévő, idezárt.
Beygesellen, *v. a.* társúl hozzáadni.
Beygethan, az az„ günstig.
Beyher, *adv.* mellette.
Behülfe, die, segitség, felsegités.
Beykommen, *v. n. irr.* m. s. 1. együtt menni v. jönni vele. 2. mellé v. hozzáférkezni, hozzájutni. 3. érni vele, felérni vele, hasonlónak lenni hozzá. 4. eszébejutni, észbe jutni.
Beylage, die, toldalék, hozzáadás,

Beylager, das, menyegző, lakodalom.
Beyläufig, melleslegvaló, közbenvaló; *adv.* mellesleg, közben, beszédközben; *it.* körülbelől, mintegy.
Beylegen, 1. *v. a.* hozzáadni, mellétenni, melléragaszтani. 2. tulajdonitni. 3. bey Seite legen, félretenni, eltenni. 4. elvégezni, végét szakaszтani, *p. o. a' pernek*, ée. Die Sache iſt beygelegt, el van végezve a' dolog, v. vége szakadt. 5. *v. n.* Einem beylegen, helybenhagyni, *valaki szavát*, ée. mellé állani.
Beylegung, die, 1. hozzáadás, mellététel. 2. tulajdonitás. 3. elvégzés.
Beyleid, das, *s. pl.* szánakozás, fájdalom, *más kárán*, ée.
Beyliegen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. mellette feküdni, mellette lenni.
Beyliegend, *adj.* mellettefekvő, idezárt, *p. o. irás, bizonyság irás.*
Beymeſſen, *v. a. irr.* tulajdonítni, *hibát*, ée. Einem Glauben beymeſſen, hitelt adni, hinni, *valakinek*,
Beymeſſung, die, tulajdonitás.
Beymiſchen, közzé v. hozzáelegyíteni, közzékeverni.
Beymiſchung, die, hozzáelegyítés.
Beynahe, *adv.* tsaknem, közel.
Beynahme, der, külömböztető név.
Beyneben, beynebſt, e' mellett, a' mellett.
Beypferd, das, vezetékló.
Beypflichten, einem, *v. a.* megegyezni, *valakivel*, helybehagyni, *mondását*, ée.
Beypflichtung, die, helybehagyás, megegyezés.
Beyrath, der, tanátsadás, tanáts.
Beyráthig, *adj.* tanátsadó.
Beyſammen, *adv.* együtt.
Beyſaß, der, zsellér.
Beyſatz, der, hozzátétel, melléadás.
Beyſchlaf, der, elhálás, vele hálás.
Beyſchläfer, der, Beyſchläferinn, die, hálótárs.
Beyſchließen, *v. a. irr.* mellézárni, mellétenni.
Beyſchließung, die, mellétevés.
Beyſchluß, der, mellététel, toldalék.
Beyſchlüſſel, der, tolvajkults.
Beyſchmack, der, idegen íz.
Beyſeit, *adv.* Beyſeits, st. bey Seite, félre, mellesleg, külön, oldalaslag.
Beyſetzen, *v. a.* 1. mellé v. hozzátenni. 2. sirba tenni, eltemetni.
Beyſetzung, die, 1. mellététel. 2. eltemetés.
Beyſeyn, das, jelenlét; jelenlétel.
Beyſitz, der, ott ülés, melletteülés.
Beyſitzen, *v. n. irr.* ſeyn-al, mellette-ülni.
Beyſitzer, der, z. B. eines Gerichts, táblabiró.
Beyſpiel, das, példa; zum Beyſpiele, példának okáért, például.
Beyſpringen, einem, *v. n. irr.* m. ſ. segitni, *valakin*, segitségül lenni, *valakinek.*
Beyſtand, der, segitség.
Beyſtehen, einem, *v. n. irr.* m. ſ. segitni, *valakin*, segitségül lenni.
Beyſteuer, die, pénzbeli segitség.
Beſteuern, pénzel segitni.
Beyſtimmen, einem, *v. n.* helybehagyni, *p. o. valaki mondását*, ráállani.
Beytrag, der, *pl.* Beyträge, 1. gyüjtött segitség, *p. o. pénzben*; gyüjtött pótlás, toldalék, *p. o. valamelly munka nevelésére, v. tudomány tökélletesitésére.*
Beytragen, *v. a. irr.* 1. segitni, előmozditni, nevelni; die üble Witterung hat dazu das meiſte beygetragen, legtöbbet tett arra, v. leginkább előmozditotta azt a' roszsz idő. 2. segitni, *p. o. pénzel*, v. adni rá, *pénzt.*
Beytreiben, *v. a. irr.* bészedni, béhajhászni, *p. o. az adót, adóssgot.*
Beytreten, *v. n. irr.* m. ſ. 1. hozzáállani, melléállani. 2. megegyezni benne, ráállani.
Beytretung, die, 1. hozzáállás. 2. ráállás, megegyezés.
Beytritt, der, 1. hozzáállás, melléállás. 2. megegyezés.
Beyweg, der, ösvény.
Beywohnen, *v. n.* 1. einer Feyerlichkeit, u. ſ. f. megjelenni; jelen lenni, *p. o. valamelly pompán*, ée. 2. elhálni, velehálni.
Beywohnung, die, megjelenés, jelenlétel.
Beywort, das, 1. külömböztető szó. 2. mássalérthető, minéműségszó. *Adjectivum.*

Beyzeiten, bey Zeiten, jókor, idején, annak idejében.
Bezahlen, *v. a.* 1. megfizetni, wir haben es theuer bezahlet, jól megadtuk az árát. 2. ſt. auszahlen, kifizetni, lefizetni.
Bezahler, der, megfizető.
Bezahlung, die, 1. fizetés, megfizetés. 2. elégtétel.
Bezähmen, 1. ſ. B. Thiere, megſzelídítni, 2. mérsékelni, megzabolázni, *p. o. az indúlat hevességét.*
Bezähmung, die, 1. megſzelídítés. 2. mérséklés, megzabolázás.
Bezaubern, *v. a.* megigézni, bájolni.
Bezaubernd, *adj.* bájoló, igéző.
Bezauberung, die, megigézés, bájolás.
Bezäunen, *v. a.* békeritni, *sövénnyel.*
Bezäunung, die, békerités.
Bezechen, *v. a.* 1. megitatni *a' réſzegségig.* 2. ſich, megittasodni.
Bezecht, *adj.* ittas, boros.
Bezeichnen, *v. a.* megjelenni, megjegyezni.
Bezeichnung, die, megjelelés.
Bezeigen, *v. a.* 1. mutatni, *p. o. valamelly indúlatot*, v. viseltetni, *indúlattal valakihez.* 2. ſich, viſelni magát, *p. o. jól, roſzſzúl, v. vitézül*, ée.
Bezeigung, die, mutatás, viselés, viſelet, magaviselés.
Bezeugen, *v. a.* 1. tanúbizonyságot tenni. 2. bizonyitni, állitni.
Bezeugung, die, 1. tanúbizonyságtétel, 2. bizonyitás, állitás.
Beziehen, *v. a. irr.* 1. ſ. B. mit Saiten, béhúrozni, felhúrozni. 2. ſ. B. das Bett, béhúzni, bévonni, béteritni. 3. elboritni, béboritni. 4. ſ. B. ein Haus, od. Zimmer, beléköltözni, belémenni lakni. 5. ſt. bereiſen, öszvejárni, béjárni, eljárni. 6. mit Krieg, ſt. überziehen, megtámadni, *haddal.* 7. ſ. B. einen Poſten, elfoglalni. 8. ſ. B. einen Wechſel, eine Geldſumme, venni, felvenni; er bezieht ſechshundert Gulden Penſion, hatszáz forint érdemfizetése jár. 9. Jemanden beziehen, valakit ravaszsággal megtsalni. 10. ſich beziehen, béborúlni, béfellegzeni; es ſieht ſo bezogen aus, borongós az idő. 11. ſich auf etwas beziehen, útalni, mutatni, igazitni valamire, *p. o. az olvasót*; ſie beziehen ſich auf einander, egymásra útalnak.
Beziehung, die, 1. béhúrozás, felhúrozás. 2. béhúzás. 3. beléköltözés. 4. öszvejárás. 5. megtámadás, *haddal.* 6. elfoglalás. 7. felvétel. 8. megtsalás. 9. útalás, rámutatás, tekintet, rávitel; *Relatio*; in dieſer Beziehung, ebben a' tekintetben, erre nézve; Beziehung haben, mutatni valamire, öszveköttetésben lenni vele.
Beziehen, *v. a.* tzélozni, *valamire.*
Beziffern, *v. a.* számokkal megjelelni.
Bezirk, der, 1. kerület. 2. járás, p. o. a' Vármegyében a' Járások. *Proœssus.*
Bezoar, der, 1. méregölő, méreg ellenvaló. 2. bezoárkő.
Bezug, der, 1. ſt. Beziehung, öszveköttetés, tekintet; Bezug auf etwas nehmen, tekinteni valamire, tekintetbe venni valamit. 2. ein Bezug Saiten, egy béhúrozás, *t. i. a' mennyi húr valamelly muzsikaſzerſzám béhúrozására ſzükséges.* 3. Bettbezug, ágytakaró, ágyteritő.
Bezwacken, *v. a.* eltsipkedni belőle.
Bezwecken, *v. a.* 1. béverni tzövek ſzeggel. 2. tárgyazni, rátzélozni.
Bezweifeln, *v. a.* etwas, kételkedni *felőle*, kétségbe hozni, *valamit.*
Bezweifelung, die, kételkedés.
Bezwingen, *v. a. irr.* kénſzeritni, erőltetni; erőt venni rajta.
Bezwinger, der, erőtvevő, győző.
Bezwinglich, *adj.* kénſzerithető, felyülmúlható.
Bibel, die, Biblia, Szentirás.
Bibelfeſt, *adj.* jártas a' Bibliában.
Bibelleſen, das, Biblia olvasás.
Biber, der, kásztor, hód.
Bibergeil, die, kásztornedv.
Biberhaar, das, kásztorſzőr.
Biberhut, der, kásztorſzőrkalap, *a' legjobb selyem kalap.*
Bibliothek, die, könyvesház, könyvtár, bibliótéka.
Bibliothekar, der, bibliótékárius.
Bibliſch, *adj.* Bibliai, Szentirásbéli.
Bicken, *v. a.* kopátsolni.
Bieder, *adj.* 1. jámbor, betsületes. 2. derék, talpraesett.
Biedermann, ein, betsületes derék ember.

Biederſinn, der, jámborság.
Biege, die, hajlás.
Biegen, *Imp.* ich bog; *Perf.* ich habe gebogen, 1. *v. a. irr.* hajtani, görbítni, meggörbítni, meghajtani; gebogen, hajlott, görbe. 2. *v. n. m. ſ.* hajlani, görbûlni, meghajlani, meggörbûlni. 3. ſich, hajlani, meghajlani, görbûlni, meggörbûlni, meggörbedni; *it.* eltérni, *mint az út.*
Biegſam, *adj.* hajlós, könnyen hajló.
Biegſamkeit, die, hajlósság.
Biegung, die, hajlás, görbülés.
Biene, die, méh.
Bienchen, Bienlein, das, méhetske.
Bienenbaum, der, fodor jávor v. juharfa. *Acer campestre.*
Bienenbrod, das, a' lép kenyere.
Bienenfreſſer, der, piripió gyúrgyalag *madár. Merops apiaster.*
Bienengarten, der, méheskert, méhes, méhkosár, méhház.
Bienenhaus, das, méhes, méhez ház.
Bienenkóniginn, die, anyaméh.
Bienenkorb, der, méhkas.
Bienenkraut, das, méhfü. *Melissa.*
Bienenmann, der, méhész.
Bienenſchwarm, der, raj, méhraj.
Bienenſpecht, *l.* Bienenfreſſer.
Bienenſtand, der, méhes, *kert.*
Bienenſtock, der, méhköpü.
Bienenwärter, der, méhész.
Bienenwolf, der, méhész atteláb. *Attelabus apiarius.*
Bienenzucht, die, méhtartás, méhtenyészetés.
Biener, der, méhész.
Bienlein, das, méhetske.
Bier, das, ser. *pl.* Biere.
Bierbank, die, serház.
Bierbrauen, das, serfözés.
Bierbrauer, der, serfözö.
Bierfaß, das, sereshordó.
Bierhaus, das, serház.
Bierkegel, der, sertzégér.
Bierkeller, der, serpintze, serház.
Bierſchank, der, 1. serkortsma. 2. sermérés.
Bierſchenk, der, sermérö.
Bierſchenke, die, serkortsma, serház.
Bierſuppe, die, serleves.
Bierwiſch, der, sertzégér.
Bieſt, das, vad, veszett állat.
Bieſtmilch, die, fetstéj gurálszta, gulálszta, petztéj.
Biethen, *v. a. irr. Imp.* ich both, *Perf.* ich habe gebothen, 1. nyújtani, adni, ajánlani, kínálni vele; einem die Hand biethen, *a.* kezét nyújtani, v. kezet adni valakinek; *b.* segítségül lenni, segedelmet nyújtani valakinek; einem den Kopf, die Stirne, od. die Spitze biethen, ellene szegezni magát valakinek; Jemanden Trotz biethen, ujjat húzni valakivel. 2. ellenére tenni valakinek valamit; das darf mir niemand biethen, azt senkitöl se veszem fel! dem Könige Schach biethen, sakkot adni a' Királynak, *a' sakkozásban.* 3. kívánni; ich habe ihm guten Abend gebothen, jó estvét kívántam neki. 4. *az adásban vevésben*: *a.* tartani, *a' portékát*; zu theuer, igen drágán tartani. *b.* ígérni érte, *t. i. az eladó jószágért.*
Biether, der, ígérö.
Bigott, Bigot, vakbuzgó; *it.* kegyeskedö.
Bigotterie, die, vakbuzgóság; *it.* kegyeskedés.
Bilanz, die, 1. fonterány. 2. számadás elegyengetése.
Bild, das, *pl.* die Bilder, 1. képzet, 2. kép, forma, *t. i. festve, rajzolva*; rajzolt kép, festett kép, öntött kép, faragott kép, ée. 3. hasonlatosság, kép, ábrázolat.
Bildchen, das, képetske.
Bilden, *v. a.* 1. formálni, kiformálni, *p. o. valaminek képét, állásdt*, ée. 2. formálni, tökélletesítni, pallérozni, *p. o. az elmét, valakit a' nevelés által*, ée.
Bilderbuch, das, képeskönyv.
Bilderdienſt, der, képimádás.
Bildergallerie, die, képes palota, képgyüjtemény.
Bilderhändler, der, képáros.
Bilderkabinet, das, képesszoba.
Bildern, *v. n.* képeket forgatni, nézegetni, *p. o. valamelly könyvben.*
Bilderreich, *adj.* képzetekkel telyes.
Bilderſchrift, die, Hieroglyphen, ábrázló irás, ábrázolatirás.
Bildgießer, der, képöntö.
Bildgraber, der, képmetszö.
Bildhauer, der, köképfaragó.
Bildhauerkunſt, die, képfaragás.
Bildlich, *adj.* ábrázolt; *adv.* ábrázolva

Bildner, der, képmíves.
Bildniß, das, kép, ábrázolat,
Bildſäule, die, oſzlopkép; bálvány,
Bildſchnitzer, der, faképfaragó.
Bildſchön, *adj.* gyönyörű, ollyan ſzép mint az írott kép.
Bildung, die, 1. formázat, képzet. ábrázolat. 2. formálás, tökélletesítés, pallérozás. 3. kép, forma. termet.
Billet, das, 1. tzédula, levélke. 2. bilét, paléta; *it.* látogatólevélke. 3. tzédulalevél, levél.
Billiard, das, biliárd.
Billig, *adj.* illendő, helyes, méltó; *adv.* illendően, helyesen; méltán.
Billigen, *v. a.* helybenhagyni.
Billigkeit, die, illendőség, igasság, egyenesség.
Billigung, die, helybenhagyás.
Bilſenkraut, das, beléndfű, bolondító. *Hyosciamus*, L.
Biz, *l.* Pilz.
Bimsſtein, der, tajtékkő.
Bin, ich bin, vagyok. *l.* Seyn.
Bindband, das, névnapi ajándék.
Binde, die, 1. kötő. 2. fásli. 3. pántlikakötő.
Binden, *v. a. irr. Imp.* ich band, *Perf.* ich habe gebunden, 1. kötni, megkötni, rákötni, hozzákötni; einem etwas auf die Naſe binden, *a.* az orrára bigyeſzteni valakinek valamit; v. kibeſzélni, kijelenteni. *b.* elámítni valakit. 2. megkötözni, *p. o. a' tolvajt*, ée. 3. foglalni, öſzveſoglalni, ragaſztani, *p. o. mint az enyv a' fát*, ée. 4. ſich binden, öſzveállani, *mint a' sikeres föld, v. agyag.* 5. megakadályoztatni; eine gebundene Rede, versbe ſzedett beſzéd. 6. nem botsátni meg valaki bűnét, *a' vallásbéli tzeremóniák ſzerént.*
Binder, der, 1. kötő, *a' ki valamit köt, öſzveköt*, ée. 2. pintér, bodnár.
Bindeſchlüſſel, der, hatalom a' bűn meg nem botsátására.
Bindewort, das, foglalóſzótska, v. egybefoglaló.
Bindezeichen, das, ragaſztékjel.
Bindfaden, der, kötelék, kötő.
Bindſpeck, der, ángolytompák.
Bindung, die, 1. kötés, megkötés. 2. megkötözés.
Bingelkraut, das, haslágyítófű, ſzélfű, diſznóparéj. *Mercurialis annua*, L.
Binnen, *adv.* mit *Dat.* 1, múlva; alatt; binnen drey Tagen, harmadnap múlva, harmadnap alatt. 2. belől rajta, -on, -en belől.
Binſe, die, 1. ſzittyó. *Juncus*, L. 2. káka. *Scirpus*, L.
Binſenblume, die, virágos káka. *Butomus umbellatus*, L.
Binſengras, das, 1. árvakáka. *Scirpus palustris*, L. 2. bütykös ſzittyó. *Juncus articulatus*, L.
Birke, die, nyírfa. *Betula*, L.
Birken, *adj.* nyírfából való, nyírfa.
Birkenbaum, der, nyírfa.
Birkenſaft, der, nyírvíz, virits.
Birkenſchwamm, der, nyírfagomba. *Agaricus betulinus*, és *Boletus suberosus*, L.
Birkenwald, der, nyírfaerdő.
Birkhahn, der, Birkhuhn, das, nyírfajd. *Tetrao Tetrix.*
Birkhefer, der, ſzalakóta, ſzaritsóka. *Coracias*, L.
Birn, Birne, die, körtvély.
Birnbaum, der, körtvélyfa.
Birnbäumen, *adj.* körtvélyfa.
Birnmoſt, Birnwein, der, körtvélybor.
Birole, Birolf, Birolt, der, sárgarigó, sármalinkó, aranybegy. *Oriolus luteus.*
Bis, *conj.* 1. bis an, bis auf, bis zu, bis nach, bis über, -ig; bis nach Wien, Bétsig; bis hierher, eddig; bis dahin, addig; bis wohin? meddig; bis hierher, ekkorig. 2. vagy; fünf bis ſechs, öt vagy hat, öt hat; zwanzig bis dreyßig, húſz harmintz, v. húſz 's harmintzigvaló. 3. míg, a' míg, a' meddig; warte, bis ich komme, várakozz, míg viſzſzajövök.
Biſam, der, pézsmanedv.
Biſamente, die, pézsmarétze.
Biſamkäfer, der, pézsmatzintzín, pézsmaſzagú tzintzínbogár. *Cerambyx moschatus*, L.
Biſamkorn, das, pézsma golyóbis.
Biſamſchwein, das, pézsmadiſznó. *Sus Tæiassu*, L.
Biſamthier, das, pézsma, *emlősállat. Moschus*, L.
Biſchof, der, *pl.* die Biſchöfe, Püspök.
Biſchöflich, *adj.* Püspöki; *adv.* Püspök módra, Püspöki módon.

Bischofsamt, das, Püspöki hívatal, Püspökség.
Bischofshut, der, Püspöki süveg.
Bischofsmütze, die, (ugyan az).
Bischofsstab, der, Püspöki páltza.
Bisher, *adv.* eddig, még eddig.
Bisherig, *adj.* eddigvaló.
Bison, der, púpos ökör, vad bivaly. *Taurus Bison.*
Biß, der, 1. harapás. 2. harapás jele.
Bißchen, das, falatotska; *it.* egy kis, pitzíny.
Bissen, der, falat; ein Bissen Brod, egy falat kenyér, egy harapás kenyér. *Pb.* Es gibt hier schmale Bissen, szűkön bánnak itt a' dologgal; ein fetter Bissen, *a.* jó kontz, zsíros kontz. *b.* gazdag préda.
Bisten, *v. n.* piszszegetni.
Bisthum, das, Püspökség, Püspöki birtok.
Bisweilen, *adv.* néha, néhanéha.
Bittbrief, der, könyörgő levél.
Bitte, die, kérés, kérelem; Jemandes Bitte gewähren, megadni, v. tellyesítni valaki kérését.
Bitten, *v. a. irr. Imp.* ich bath, *Perf.* ich habe gebethen, 1. kérni; Jemanden um etwas bitten, valamit kérni valakitől; ich bitte um Verzeihung, engedelmet kérek. 2. hívni, meghívni; einen zum Essen bitten, valakit ebédre hívni.
Bitten, das, kérés.
Bitter, *adj.* 1. keserű; bitter werden, megkeseredni. 2. st. schmerzhaft, fájdalmas, sajnos. 3. *adv. a.* keserűn. *b.* fájdalmasan, sajnosan.
Bitterböse, *adj.* 1. gonosz, álnok, hamis lelkű. 2. igen haragos.
Bitterdistel, die, fejér bogáts, kerti bogáts. *Carduus marianus.*
Bitterkeit, die, 1. keserűség. 2. fájdalom, sajnosság. 3. gyűlölség, harag.
Bitterklee, der, vidrafű. *Menyanthes trifoliata*, L.
Bitterkresse, die, keserű kardamín. *Cardamine amara.*
Bitterlich, *adj.* 1. kesernyés, keserűs; *adv.* keserűsen, kesernyésen. 2. keserves; *adv.* keservesen; er hat bitterlich geweint, keservesen sírt.
Bittersalz, das, keserűsó.
Bittersüß, das, iszalag, juszalag, keserédes. *Solanum Dulcamara*, L.
Bitterwurz, die, sárga entzián, Sz. László füve. *Gentiana lutea.*
Bittlich, *adv.* kérve.
Bittschreiben, das, Bittschrift, die, kérőírás, kérelemírás, könyörgőírás, v. levél.
Bittweise, *adv.* kérve, kérelemképpen.
Blache, die, ponyva.
Blachfeld, das, térfőld, rónafőld, síkság.
Blachfrost, der, feketefagy, *hó leesés előtt való fagy.*
Blackfisch, der, téntaféreg. *Sepia.*
Blähen, 1. felfújni, felpuffasztani; blähende Speisen, szélokozó ételek, felpuffasztó ételek; diese Speise blähet, ez az étel szelet tsinál, okoz, puffaszt. 2. sich blähen, dőlyfösködni, pöffeszkedni, felfúvalkodni, *t. i. kevélységből.*
Blähung, die, felfúvódás, felpuffadás.
Blame, die, megszóllás.
Blamiren, *v. a.* roszsz hírbe keverni, elhírlelni, megszóllani.
Blamirung, die, hírbe keverés.
Blank, 1. *adj.* st. weiß, fejér, szőke. 2. fényes, ragyogó. 3. st. nackt, nackend, mezítelen.
Bläschen, das, hójagotska.
Blase, die, 1. hójag. 2. buborék; Blasen werfen, buborékolni; buzogva forrni.
Blasebalg, der, fúvó.
Blasen, *v. a. irr. Imp.* ich blies, *Perf.* ich habe geblasen. 1. *v. a.* fújni, fúvni, (fúni); ich blase, od. blase es, én fúvok, v. fúvom; du bläsest, od. bläsest es, te fújsz, v. fúvod, (fújod), er bläset, od. blas't es, ő fúj, v. fújja; in das Feuer blasen, fújni a' tüzet; die Speise kalt blasen, megfújni az ételt; einem etwas in die Ohren blasen, bésúgni valakinek, v. bémondani alattomban valamit. 2. fújni, fúni, *muzsikát;* die Flöte, od. auf der Flöte blasen, flótázni, sípolni; die Trompete blasen, trombitálni. 3. fújni, fúni, *fúvással, v. felfúvással készítni, p. o. az üveget az üveghutában.* 4. *v. n.* st. wehen, fúni, *mint a' szél;* der Wind bläset, wo er will, a' szél a' hová akar fújni, fú. *Sz. Ján.* III. 8.

Blaſen, das, fúvás.
Blaſenbaum, der, ſzentsefa, oláh ſzentse. *Colutea arborescens*, L.
Blaſenfuß, der, hójaglábú (bogár). *Thrips.*
Blaſenpflaſter, das, hójagvonó flastrom.
Blaſenſtein, der, kő a' hójagban, fövénykő.
Blaſenrohr, das, fúvótső.
Blaſig, *adj.* 1. hójagos, hójagzásos. 2. buborékos.
Bläschen, das, 1. hójagotska. 2. buborékotska.
Blaſonirkunſt, die, tzímerfestés.
Blaß, *adj.* halaványs; blaß werden, elhalványodni, er ſieht blaß aus, halaványs.
Bläſſe, die, 1. halványság. 2. fejér hóld v. tsillag, p. o. a' ló homlokán.
Blaßgelb, *adj.* halaványs sárga.
Blaßgrün, *adj.* halaványs zőld.
Bläßhuhn, das, ſzártsa, fekete fú, fekete hóda. *Fulica atra.*
Blaßroth, *adj.* halaványs veres.
Blatt, das, *pl.* Blätter, 1. z. B. eines Baums, einer Pflanze, levél, p. o. fa, v. más növevény levél; die Blätter ſchlagen aus, jönnek v. fejtőznek ki a' levelek. *Pb.* Das Blatt hat ſich gewendet, megfordúlt a' dolog, v. a' ſzerentse; kein Blatt vor das Maul nehmen, minden tartózkodás nélkül beſzéllni, igen ſzabadon beſzéllni. 2. levél, v. darab papiros; ein Blatt Papier, egy levél papiros; die Blätter des Buches, a' könyv levelei. 3. z. B. des Tiſches, aſztaltábla. 4. Weberblatt, borda. 5. pléh, *p. o. arany pléh, ezüst pléh.* 6. Vom Blatte ſpielen, első látásra muzsikálni, v. eljátſzani valamelly nótát kótából.
Blättchen, das, 1. leveletske; levélke, *t. i. falevélke.* 2. darabotska papiros, v. levélke papiros.
Blatten, levelezni, leſzedni a' leveleit, letépni a' leveleit, *p. o. a' dohánynak*, ée.
Blatter, die, 1. pattanás, fakadék, *a' testen.* 2. die Blattern, od. Pocken, himlő; die Blattern bekommen, himlőzni.
Blattergrube, die, himlőhely.
Blätterig, *adj.* 1. leveles, sok levelű. 2. rétes, réteges.
Blätterlos, *adj.* leveletlen.
Blättermagen, der, réteges gyomor, ſzázrétű gyomor, *a' kérődző állatokban.*
Blattern, *v. n.* himlőzni.
Blättern, *v. n.* levelenként forgatni, a' leveleit forgatni; in einem Buche blättern, valami könyvet forgatni; ich habe darin geblättert, forgattam.
Blatternarbe, die, himlőhely.
Blatternarbig, *adj.* himlőhelyes.
Blätterreich, *adj.* leveles, sok levelű.
Blätterſchwamm, der, rétegesallyú gomba, réteges gomba. *Agaricus*, L.
Blatterſtöppig, *adj.* himlőhelyes.
Blattgold, das, aranypléh, aranyfüſtpléh.
Blattkäfer, der, levélbogár. *Chrysomela.*
Blattlaus, die, leveléſz, korpafére. *Aphis.*
Blättlein, das, levélke, leveletske.
Blattlos, *adj.* leveletlen.
Blattſauger, der, kermes, kermesbogár. *Chermes.*
Blattſeite, die, leveloldal.
Blattſilber, das, ezüstfüſtpléh.
Blattſtiel, der, kots, kats, *fa, v. más plántalevél ſzára.*
Blau, *adj.* kék; blau werden, kékülni, megkékülni; mit einem blauen Auge davon kommen, megjárni vele; benne veſzteni; kudartzot vallani.
Blau, das, 1. kék, kékség. 2. kékſzín, kék feste'k.
Bläue, die, kékség, kékſzín.
Bläuel, der, sulyok.
Blauen, Bläuen, sulykolni, verni.
Blaukelchen, das, kékbegyű billegető, kékbegyű barázdabillegető. *Motacilla Suecica.*
Blaukohl, der, kékkápoſzta.
Bläulich, *adj.* kékes; *adv.* kékesen.
Blaumeiſe, die, kék tzinke. *Parus caeruleus.*
Blauſpecht, der, kurtakalapáts, favágó. *Sitta Europaea.*
Blech, das, *pl.* die Bleche, pléh, bádog.
Blechern, *adj.* pléhből való, pléh, bádog.
Blechlein, das, pléhetske, bádogotska.

Blechſchelle, die, kolomp.
Blechſchläger, der, kolompáros, bádogos.
Blechſchmied, der, kolompár, kolompkováts.
Blecken, z. B. die Zähne blecken, elvitsorítni a' fogát, fogait vitsorgatni.
Bleiben, *v. a. irr.* m. ſ. *Imp.* ich blieb, *Perf.* ich bin geblieben. 1. maradni, megmaradni, egy helyben maradni: ſtehen bleiben, állva maradni, tovább is megállani; liegen bleiben, fekvemaradni, tovább is feküdni; ſitzen bleiben, veſzteg ülni; hängen bleiben, fennakadni, megakadni, *t. i. a' ruhdjánál fogva valahová, valamibe*; ſtecken bleiben, megakadni, fennakadni, beléſzakadni, *p. o. a' beſzédbe, predikátzióba*, ée. geſund bleiben, egésségben maradni; lebendig bleiben, életben maradni; das bleibt unter uns, köztünk maradjon a' ſzó; übrig bleiben, megmaradni, hátramaradni; der Meinung bleiben, od. des feſten Entſchluſſes bleiben, megmaradni gondolatja mellett, v. állhatatos meghatározása mellett; bleiben laſſen, abba hagyni; laß es bleiben, hadd abba; oft zurück bleiben, maradozni; elmaradozni.
Bleiben, das, maradás.
Bleich, *adj.* 1. sáppadt; bleich werden, megsáppadni, elsáppadni. 2. ſt. blaß, halaványs.
Bleiche, die, 1, sáppadtság. 2. ſejérítő, *t. i. hely*; eine Wachsbleiche, od. Leinwandbleiche, viaſzfejérítő, v. vászonſejérítő.
Bleichen, 1. *v. a.* ſejérítni, *t. i. vászonat*, ée. 2. *v. n.* ſejéredni.
Bleicher, der, 1. ſejérítő. 2. fakó bor.
Bleichplatz, der, Bleichſtätte, die, ſejérítőhely, *p. o. vászonnak*, ée.
Bleichſucht, die, ſejérkórság, sáppadtság. *Cloosis.*
Blende, die, 1. ſzemellenző. 2. olaſzfal. *l.* Spaniſche Wand.
Blenden, 1. ſt. blindmachen, vakítni, kiſzúrni a' ſzemét. 2. a' ſzemeſénnyét elvenni, megvakítni, *t. i. kevés időre*, Geſchenke und Gaben blenden die Weiſen, az ajándékok még a' böltseket is megvakítják.
Blendlaterne, die, tolvajlámpás.
Blendling, der, korts, kortsfajta.
Blendung, die, 1. megvakítás. 2. ſzemſényveſztés, vakítás.
Blendwerk, das, 1. vakítás. 2. ſzemſényveſztő dolog, vakító dolog.
Bleſſiren, *v. a.* megsebesítni, *p. o. katonát az ütközetben.*
Bleſſirter, ein, od. der Bleſſirte, III. sebes, sebet kapott, *t. i katona.*
Bleſſirung, die, megsebesítés.
Bleſſur, die, seb, hadban kapott seb.
Bley, *s. pl.* 1. ón. 2. akármi ónkészület, *p. o. függőón az átsoknál*, ée.
Bleyaſche, die, Bleyſchaum, der, ónmész. *Molybditis.*
Bleyblume, die, ónvirág. *Flores Saturni.*
Bleyern, *adj.* 1. ón, ónbólvaló; bleyerne Gefäße, ónedények. 2. *fig.* ſt. ſchwer, nehéz.
Bleyerz, das, glétetzet. *Acetum Litharagiri.*
Bleyfarbe, die, ónſzín.
Bleyfarbig, *adj.* ónſzínű.
Bleyfeder, die, Bleyſtift, der, plajbáſz, tzéruza.
Bleygeiſt, der, ónſzeſz. *Spiritus Saturni.*
Bleyglätte, die, ónglét, máz.
Bleyig, Bleyicht, *adj.* ónas, ónforma.
Bleykelchen, das, tsalogány. *Motacilla modularis.*
Bleykönig, der, tiſztaón; óntiſztája.
Bleykugel, die, óngolyóbis.
Bleyloth, das, mélységmérő, óngolyóbis.
Bleyrecht, ſt. ſenkrecht, *adj.* függőleges, ponterányos.
Bleyſalz, das, ónsó. *Sal Saturni.*
Bleyſchaum, der, ónmész. *Molybditis.*
Bleyſchnur, die, ponteránymérő, sinóron függő golyóbis.
Bleyſtift, der, plajbáſz, tzéruza.
Bleywage, die, vizeránymérő.
Bleyweiß, das, görögtzéruza.
Bleywurf, der, 1. mélységmérő óngolyóbis. 2. a' mélységmérő kivetése, *p. o. a' tengerbe, v. más vízbe.*
Bleywurz, die, plajbáſzfű, plajbáſzſzínfű. *Plumbago.*
Blick, der, 1. pillantás, pillantat; ein Augenblick, egy ſzempillantás. 2. tekintet, rátekintet; einen Blick

auf etwas thun, od. werfen, rátekinteni valamire, v. ſzemeit rávetni. 3. ſzem, nézés, ránézés.

Blicken, *v. a.* 1. tekinteni; oft blicken, tekingetni; ich blickte nur dahin, ſo ward ich es gewahr, alig tekintettem oda, mindjárt észrevettem. 2. látſzani, mutatni magát, nézni ki belőle; er läßt nichts Gutes blicken, a' ſzeméből se néz jó ki.

Blind, *adj.* 1. vak; er iſt auf beyden Augen blind, mind a' két ſzemére vak; blind kommen, od. blind ankommen, megtsalódni, felsülni; blinde Kuh, ſzembekötősdi, *játék.* 2. ſt. trübe, homályos; der Spiegel iſt blind geworden, meghomályosodott a' tükör. 3. ein blindes Fenſter, vakablak; ein blinder Lärm, ok nélkűlvaló lármaütés, gondolomra ütött lárma; ein blinder Angriff, tettető megtámadás; blind laden, *a.* tettetésből tölteni a' puskát. *b.* tsak folytásra tölteni a' puskát. 4. vak, okoskodás nélkűl való, tudatnélkűl való; die Liebe iſt blind, vak a' ſzeretet; ein blinder Gehorſam, vak engedelmesség. 5. *adv.* vakon.

Blindekuh, die, ſzembekötősdi, *játék.*

Blindemäuſelſpiel, das, (ugyan az).

Blindgeborner, ein, ſzületett vak, vakon ſzületett.

Blindheit, die, 1. vakság. 2. ſt. Unwiſſenheit, tudatlanság, vakság.

Blindlings, *adv.* vaktában.

Blindſchleiche, die, rántzaskígyó. *Caecilia*, L.

Blinken, *v. a.* 1. villogni, villámlani, tsillámlani, tsillogni, ragyogni. 2. *l.* Blinzen.

Blinzeln, *v. n.* hunyorgatni, katsongatni.

Blinzen, *v. n.* 1. ragyogni. *l.* Blinken. 2. hunyorítni, katsintani, vágni v. ínteni a' ſzemével.

Blitz, der, 1. villámlás; ſchnell wie der Blitz, sebes mint a' villám. 2. ſt. Blitzſtrahl, ménkő, istennyila; er iſt von dem Blitze getroffen, od. gerühret, megütötte a' ménkő.

Blitzen, *v. n.* 1. fényleni, ragyogni. 2. villámlani; es blitzet, villámlik; es hat geblitzet, villámlott; blitzen, de Augen, villámló ſzemek.

Blitzen, das, 1. ragyogás, fénylés. 2. villámás.

Blitzſtrahl, der, ménkő, villám.

Block, der, 1. ſt. Kloß, tuskó, tusok, törzsök. 2. darab; ein Block Marmor, egy darab márvány; ein Block Bley, egy darab ón, ée. 3. kaloda.

Blockade, die, megſzállás, körülfogás, t. i. várnak, városnak megſzállása.

Blockhaus, das, 1. ágyúsántzház, blokház. 2. fogház.

Blockiren, megſzállani, körülfogni, körülvenni, békerítni, *t. i. katonákkal a' várost, várat*, ée.

Blocksberg, *egy hegy neve*, od. Gerhardsberg, Sz. Gellért hegye.

Blocktaube, die, örvesgalamb. *Columba torquata.*

Blöde, 1. tompa, *p. o. ſzemére, v. eſzére nézve.* 2. félénk, bátortalan.

Blödigkeit, die, tompaság, p. o. elmének v. ſzemnek tompasága. 2. félénkség, bátortalanság.

Blödſichtig, *adj.* rövidlátású, tompaſzemű, homályosſzemü.

Blödſichtigkeit, die, tompalátás, homályosſzemüség, ſzemtompaság.

Blödſinn, der, tompaság, gyengeelme.

Blödſinnig, *adj.* tompa, gyengeelméjű.

Blödſinnigkeit, die, tompaság, gyengeelméjüség.

Blokade, ſ. Blockade.

Blöken, 1. bőgni, *mint a' marha.* 2. bégni, bégetni, *mint a' juh.*

Blöken, das, 1. bőgés. 2. bégetés.

Blokiren, ſ. Blockiren.

Blond, *adj.* ſzőke; *adv.* ſzőkén.

Blondine, die, ſzőke fejérſzemély.

Bloß, *adj.* 1. mezítelen, (meſztelen), tsupaſz; ein bloßer Degen, mezítelen kard; auf der bloßen Erde ſchlafen, a' ſzáraz földön hálni; mit bloßen Füßen, mezítláb; mit bloßem Kopfe, hajadon fővel; ſich bloß geben; *a.* gyengeségét felfedezni. *b.* kimutatni ſoga fejérét. 2. tiſzta, tsupa; es iſt ein bloßer Argwohn, tsupa gyanakodás; Sie iſt noch die bloße Unſchuld, még ő tiſzta ártatlanság; unter dem bloßen Himmel liegen, a' ſzabad ég alatt hálni, v. feküdni. 3. *adv. a.*

mezítelenen. *b.* tsupán tsak; es kommt bloß darauf an, ob ꝛc. tsak attól függ, ha valyon, ée.

Blöße, die, 1. mezítelenség. 2. gyengeség, erőtlenség. Seinem Gegner eine Blöße geben, felfedezni a' maga gyengeségét ellensége előtt.

Blühen, *v. n.* 1. virágozni, virágzani. 2. virágozni, jó v. bóldog állapotban lenni, virágzó állapotban lenni, divatjában lenni, díszleni; das Land iſt glücklich, in welchem die Wiſſenſchaften und Künſte blühen, az az Ország boldog, mellyben a' tudományok és mesterségek virágoznak, v. díszlenek.

Blühend, *adj.* 1. virágzó. 2. virágzó, divatjában lévő, díszlő; das blühende Alter, die Jugend, a' virágzó v. díszlő kor, az ifjúság.

Blümchen, das, virágotska.

Blume, die, 1. virág; Blumen ſammeln, virágot ſzedni. 2. virágplánta, virág. 3. ſt. monathliche Reinigung, hónapſzám. 4. fejér hóld, v. tsillag, *p. o. a' lovak homlokán.* 5. virág, az ért pattanás v. himlő fejér közepe.

Blümeln, z. B. im Schreiben, tziffrázni, kitziſrázni, (kipitykézni), *a' beſzédet, mondást*, ée.

Blumenbau, der, virágtenyéſztetés, virágmivelés.

Blumenbeet, das, virágos ágy.

Blumenblatt, das, viráglevél. *it.*

Blumenblatt, das, bokrétalevél, ſzirom. *Corolla.*

Blumenfeld, das, 1. virágos mező. 2. virágos ágy.

Blumenflor, der, 1. virágzás, együtt virágzás. 2. virágzás, virágzás ideje.

Blumengarten, der, virágoskert.

Blumengeſchirr, das, virágosedény.

Blumengewächs, das, virágplánta.

Blumengöttinn, die, virágaſzſzonyisten. *Flóra, virágſzál.*

Blumenhandel, der, virágárosság, virágárúlás.

Blumenkelch, der, kehely, virágkehely, virágtok.

Blumenkenner, der, virágesmérő.

Blumenkenntniß, die, virágesméret.

Blumenkohl, der, virágos káposzta, kártifiola. *Brassica Botrytis*, L.

Blumenkranz, der, virágkoſzorú.

Blumenleſe, die, 1. virággyűjtés. 2. válogatott mondások gyüjteménye. *Florilegium, Anthologia.*

Blumenmahler, der, virágfestő.

Blumenmonath, der, virághónap; *t. i. Aprilis* és *Május.*

Blumenreich, das, virágok orſzága, virágorſzág.

Blumenreich, *adj.* virágos, virágokkal tellyes.

Blumenſcheide, die, virághüvely. *Spatha.*

Blumenſcherbe, die, virágostserép.

Blumenſtempel, der, anyaſzál, *a' virágokban. Pistillum.*

Blumenſtängel, der, virágſzár.

Blumenſtaub, der, himpor. *Pollen.*

Blumenſtaubfaden, der, ſzálingó. *Filamentum.*

Blumenſtrauß, der, virágbokréta, bokréta.

Blumenſtück, das, II. 1. virágos tábla, virágtábla, virágoság. 2. feſtett virágok.

Blumentopf, der, virágos edény, virágedény.

Blumenwerk, das, 1. virágok. 2. virágtziſrák, *valaminek ékeſitésére.*

Blumenzeit, die, virág ideje, virágok ideje.

Blumenzwiebel, die, virághagyma, *némelly-virágok hagyma gyökerek.*

Blumicht, virágforma, virágſzabású, virágformájú; *adv.* virágmódra.

Blumig, *adj.* virágos; *adv.* virágosan.

Blumiſt, der, III. virágſzerető, virágkedvellő.

Blut, das, *s. pl.* 1. vér. Blut laſſen, od. zur Ader laſſen, eret vágni; nach Blut durſten, vért ſzomjúhozni, kegyetlenkedni; das Blut ſtillen, a' vérfolyást elállítni; es iſt mein Schweiß und Blut, véres veréjtékemmel keresett jószágom; einen bis aufs Blut ausſaugen, valakit mindenétől megfoſztani. 2. közelvaló v. vérſzeréntvaló atyafiság; er iſt durch die Bande des Blutes mit mir verbunden, vérſzeréntvaló atyámfia. 3. Fleiſch und Blut, testiség, testi gyönyörűségek. 4. élet; Gut und Blut für jemanden aufſetzen, életét és vagyonát kotzkára tenni valakiért. 5. erőſzakos halál. 6. ember, ifjú; ein junges

Blut, ifjú ember; ein liederliches Blut, gaz ember.

Blutader, die, vérzőér. *Vena.* Pulsader, verőér, életér. *Arteria.*

Blutarm, *adj.* földhöz ragadt szegény, igen szegény.

Blutbad, das, nagy vérontás.

Blutbegierde, die, vérszomjúzás.

Blutbegierig, *adj.* vérszomjúhozó.

Blutbrechen, das, vérhányás.

Blutbuche, die, veres bikfa. *Fagus sylvatica foliis atrorubentibus.*

Blutbühne, die, vesztőállás.

Blutdurst, der, vérszomjúzás.

Blutdürstig, *adj.* vérszomjúhozó.

Blutegel, der, piótza, nadály.

Bluten, 1. *v. n.* vérzeni, vérének folyni, Du blutest ja! foly a' véred! Die Nase blutet ihm, od. er blutet aus der Nase, foly az orra vére. 2. erőszakos halállal halni meg. 3. meglakol i valamiért.

Bluten, das, vérzés, vérfolyás.

Blutend, *adj.* vérző.

Blutfarbe, die, vérszín.

Blutfarbig, *adj.* vérszínű.

Blutfluß, der, vérfolyás.

Blutflüßig, *adj* vérfolyásban lévő.

Blutfremd, *adj.* egészlzen idegen.

Blutgang, Blutfluß, der, vérfolyás.

Blutgefäß, das, ér, véredény.

Blutgeld, das, vérárr, vérnek árra.

Blutgericht, das, főbenjáró ítélőszék.

Blutgerüst, das, vesztőállás.

Blutgeschwär, od. Blutgeschwür, das, vérkelés, vérkelevény.

Blutgier, die, vérszomjázás.

Blutgierig, vérszomjúzó, vérszomjúhozó.

Blutgras, das, Bluthirse, vérszín muhar, piros muhar. *Panicum sanguinale.*

Bluthänfling, der, tsitsörke pinty. *Fringilla linaria.*

Blüthe, die, 1. virágzás, virágzat, virág. Die Lindenbäume stehen schon in der Blüthe, már a' hársfák virágban állanak, v. széltére virágzanak. In der Lindenblüthe, hársfavirágzáskor; in der Kornblüthe, rozs virágzáskor. 2. virágja, legszebb kora, legjobb ideje, v. környülállása valaminek. In der Blüthe seines Alters, életének virágjában, v. legszebb korában. 3. virág, egy szál virág; eine männliche Blüthe, hímvirág; eine weibliche Blüthe, anyavirág; Zwitterblüthen, anyahímvirágok, *mellyben mind a' két nemző részek megvannak.*

Bluthirse, die, *l.* Blutgras.

Blüthknospe, die, virágbimbó.

Bluthochzeit, die, a' Párisi vérontó lakodalom, *melly Királyi menyegzőnek alkalmatosságával Párisban a' Hugonották 1572-ben megöldöstettek.*

Bluthund, der, vért szomjúhozó tirannus.

Blutig, *adv.* véres; *adv.* véresen. Sich blutig machen, elvérezni magát.

Blutigel, s. Blutegel, piótza, nadály.

Blutjung, igen ifjú; ein blutjunger Mensch, egy igen fiatal legény.

Blutkasten, der, st. Herz, szív.

Blutlassen, das, die Blutlässe, die Aderlaß, érvágás.

Blutlauf, der, vérmenés, vérhas.

Blutlos, *adj.* 1. véretlen, vértelen.

Blutpfirsche, die, vérbélű baratzk.

Blutreich, *adj.* bővérű, véres.

Blutreinigend, *adj.* vértisztító.

Blutreinigung, die, 1. vértisztítás. 2. vértisztúlás. 3. vértisztító, *esz-köz, orvosság.* Sauerampfer ist eine gute Blutreinigung, a' sóskaj ó vértisztító.

Blutroth, *adj.* vérszínű, piros mint a' vér; blutroth werden, *a.* elpirosodni. *b.* nagyon elpirúlni, *t. i. szégyenletében.*

Blutrünstig, véres, vérző.

Blutsauer, 1. igen savanyú. 2. keserves, igen terhes; eine blutsauere Arbeit, keserves munka.

Blutsauger, der, *l.* Blutegel.

Blutschande, die, vérellenvaló paráznaság.

Blutschlecht, *adj.* telemes rosszsz, felette rosszsz.

Blutschweiß, der, véres verejték, vérizzadtság.

Blutsfreund, der, vérszeréntvaló atyafi.

Blutsfreundschaft, die, vérszeréntvaló atyafiság.

Blutspeyen, das, 1. vérköpés. 2. st. Blutbrechen, vérhányás.

Blutstein, der, vérkő. *Haematites.*

Blutstillend, vérállító.

Blutstropfen, der, vértsepp, egy

tsepp vér. Es iſt kein rechtſchaffener Blutstropfen in euch, egy tsepp jó vér sints bennetek.

Blutſturz, der, nádravérfolyás; vérrohanás.

Blutſtürzung, die, (ugyan az).

Blutsverwandter, ein, od. der, die, Blutsverwandte, vérſzerénti való atyafi.

Blutsverwandtſchaft, die, vérſzerénti való atyafiság.

Bluttriefend, *adj.* vért ſzivárgó.

Bluturtheil, das, halálos ítélet.

Blutvergießen, das, vérontás.

Blutwaſſer, das, vérsavó, a' vér savója.

Blutwenig, *adj.* igen kevés.

Blutwurſt, die, véreshurka.

Blutzeuge, der, III. mártír.

Bock, der, *pl.* Böcke, 1. bak; Schafbock, Widder, kos; der Rehbock, bakőz. ſt. Ziegenbock, bak, ketskebak. *Pb.* Den Bock zum Gärtner ſetzen, ketskére bízni a' kertet. 2. ſt. Bockpfeife, Dudelſack, duda. 3. ſt. Sturmbock, várvívó kos, *a' régieknél.* 4. bak, ketskeláb, *négy lábú eſzközök;* den Bock ſtehen, négy kézláb állani. 5. ſt. Kutſcherſitz, bak, kotsibak. *a.* a' kotsis ülőhelye, első bak. *b.* bak, hátúlsó bak. 6. hiba; einen Bock ſchießen, od. machen, bakot ütni; hibázni.

Bocken, *v. n.* 1. búzölni, bak után dühödni, bak búzűnek lenni. 3. döfni, dölölni, *mint a' bak a' ſzarvával.* 4. ágaskodni, *mint a' ló, paripa.* 5. tilólni, *kendert, lent.*

Bockenzen, *v. n.* bakbűzűnek lenni.

Bockig, *adj.* bakbűzű.

Bocksbart, der, 1. bakſzakáll. 2. Haſermilch, bakſzakállfü. *Tragopogon*, L.

Bocksgeſtank, der, bakbűz.

Bockshorn, das, 1. bakſzarv. 2. ſt. Bockshornkraut, görögſzéna. *Trigonella foenum graecum.* 3. Bockshörnel, Johannisbrod, Sz. János kenyere. *Ceratonia siliqua*, L.

Bocksſprung, der, bakſzökés, vitzkándozás.

Boden, der, 1. fenék, ally; z. B. des Meeres, Fluſſes, ꝛc. *tengernek folyóviznek feneke, allya;* zu Grund und Boden gehen, semmivé lenni, egéſzſzen elromlani, dugába dűlni. 2. fenék, z. B. eines Faſſes, eines Gefäßes, hordónak, v. más edénynek feneke. Sich zu Boden ſetzen, od. auf den Boden ſetzen, leűlni a' fenekére, leüllepedni, *p. o. mint a' homok a' vízben az edény fenekére leül,* ée. 3. föld, föld ſzíne. Jemanden zu Boden ſchlagen, valakit a' földhöz vágni, v. tsapni. 4. föld, föld neme, termő föld. Ein fruchtbarer Boden, termékeny föld. *Pb.* Das Handwerk hat einen goldenen Boden, a' mesterség eltartja a' mesterét. 5. talaj, az erdő talajja, v. földje. *l.* Grund. 6. házföld, pádimentom. *l.* Fußboden. 7. házhéjj, (hiu), padlás. Geh auf den Boden, menj fel a' padlásra, v. a' házhéjjára. 8. *a' mit valamelly edény fenekébe úgy öntenek mint formába*, öntés, egy öntés; z. B. ein Boden Wachs, egy tányér viaſz; ein Boden Talg, egy öntés fadgyú, v, egy fenék fadgyú. 9. fenékſzín, a' ſzőtt matériának a' fő ſzíne, mellyen virágok vannak, ée. *l. ezt is* Grund.

Bodenlos, *adj.* feneketlen; *adv.* feneketlenül.

Bodenſatz, der, ſzálladék, ülledék, *a' mi a' folyó testekben a' fenékre leül.*

Bodenſee, der, Bodámi tó.

Boding, der, der Bottich, kád.

Boviſt, der, pöfeteg. *Lycoperdon bovista.*

Bogen, der, *pl.* die Bogen, 1. hajlás, hajlat, görbeség; einen Bogen machen, meghajlani, görbűlni; hier macht der Fluß einen Bogen, itt a' folyóviz tekeredik. Etwas in Bauſch und Bogen kaufen, általjában megvenni, *t. i. javát, roſzſzát, nagyját aprajját egybe tudva.* 2. kéziv, *mellyből a' régiek nyilaztak.* 4. ſt. Fiedelbogen, vonó, hegedűvonó. 5. ſt. Fachbogen, tsapó, *kalaposok és paplanosok pamut tsapó műſzerek.* 6. árkos, *t. i. papiros.* Ein Bogen Papier, egy árkos papiros.

Bogenbohrer, der, tzéfúró.

Bogendecke, die, 1. bólthajtásos fedel. 2. bólthajtás.

Bogenförmig, *adj.* karéjforma, karéjos. *adv.* karéjosan.

Bogengang, der, bóltozatos út.
Bogengröße, die, árkosnagyság.
Bogenſchuß, der, 1. nyílellövés. 2. egy nyíllövés távolysága.
Bogenſchütze, der, III. nyilas.
Bogig, *adj.* 1. hajlásos, karéjos, karéjas. 2. tekerületes, girbegurba.
Bogner, der, nyílmives.
Böheim, *l.* Böhmen.
Bohle, die, 1. palló, palló gerenda. 2. hasábfa, dorong.
Bohlen, *v. n.* kipallózni.
Böhme, der, III. Tseh.
Böhmen, Tsehorſzág.
Böhmiſch, *adj.* Tsehorſzági, Tseh; die Böhmiſche Sprache, Tsehnyelv
Böhnchen, das, babotska.
Bohne, die, 1. bab. *Vicia Faba.* 2. paſzuly, rátzborsó. *Phaseolus.*
Bohnenbaum, der, zanót. *Cytisus laburnum*, L.
Bohnenkraut, das, borsfű, tsombor. *Satureja hortensis*, L.
Bohnenmehl, das, babliſzt.
Bohnenſtengel, der, babſzár.
Bohnenſtroh, das, babſzalma.
Bohren, *v. a.* fúrni, kifúrni; kilyukaſztani. Ein Schiff in den Grund bohren, kereſztül lőni a' hajó fenekét.
Bohrer, der, 1. fúró, *a' ki fúr.* 2. fúrú, *fúró eſzköz.*
Bohrkäfer, der, furdants. *Ptinus.*
Bohrung, die, fúrás, kifúrás.
Bökel, der, sósviz, fonnyaſztó sósviz. *l.* Pökel.
Bökelfleiſch, Pökelfleiſch, das, sósvizbe áztatott hús.
Bökeln, *v. a.* sósvízbe áztatni.
Bökelzunge, die, sósvízbe áztatott nyelv.
Bollwerk, das, 1, vívóbástya. 2. bástyagát, *a' vizek partján.*
Bolus, der, falat.
Bolzen, der, 1. nyílveſzſző, nyíl. *Pb.* Es läſſet ſich nicht alles Holz zu Bolzen drehen, nem minden vasból válik beretva. Einem alles zu Bolze drehen, valakinek minden mottzanását balra v. roſzſzra magyarázni. Einem die Bolzen fiedern, kezére adni a' dolgot valakinek. 2. ſt. der Stahl, a' vasaló nyelve, v. vasa, *mellyet megtüzesítnek, és a' réz vasalóba teſznek*, téglavónus. 3. ellenző vaſzeg, ellenzőſzeg, *melly egy végről fejes, más végről hoſzſzas lyukú.* 4. külömbkülömbféle hegyes műſzer neve, p. o. fúrdaló; vargaék, -ée.
Bombarde, die, bombihányó, bombiágyú.
Bombardement, das, *(olv.* bombárdemán), bombihányás, bombizás.
Bombardiren, *v. a.* bombizni, bombit hányni, *p. o. a' várba, városba.*
Bombardierer, der, pattantyús.
Bombardiergaliote, die, bombi hányó hajó.
Bombardierung, die, bombizás, bombi hányás.
Bombaſt, der, fellengő írásmód, fellengős beſzéd.
Bombe, die, bombi, gyújtógolyóbis, *t. i. mozsárágyúba való.*
Bommeln, *v. n.* hingálózni.
Bonit, der, ámia, *tengeri hal.*
Boot, das, tsajka, tsónak, ladik, kis hajó.
Bootsknecht, der, tsajkás, ladikos.
Bootsleute, die, *pl.* tsajkások.
Bootsmann, der, tsajkás.
Borax, der, olvaſztósó, pórits.
Bord, Bort, der, 1. ſt. der Rand, ſzél, párkány, *p. o. a' hajónak felső oldalſzéle, párkányja, az edény ſzéle, párkányja, v. karimája;* etwas mit Borde verſehen, valaminek párkányját tsinálni, kiſzélezni valamit; etwas über Bord werfen, kivetni a' hajóból, v. a' tengerbe vetni v. hányni valamit; über Bord fallen, kiesni a' hajóból; an Bord gehen, belémenni a' hajóba; an Bord bringen, felrakni a' hajóra, hajóra rakni.
Bordell, das, bordélyház.
Bordiren, *v. a.* 1. paſzamántal megboritni; ein bordirtes Kleid, paſzamántos ruha, v. öltözet. 2. Die Beete, die Gänge in einem Garten bordieren, béſzegni gyeppel a zágyakat, v. útakat valamelly kertben.
Bordirt, *adj.* paſzamántos.
Borg, der, 1. költsön, hitel. Auf Borg geben, költsön adni, hitelbe adni. Auf Borg nehmen, költsön kérni, hitelbe kérni. Auf Borg kaufen, hitelbe venni. 2. ein verſchnittenes Schwein, ártány.
Borgen, *v. n.* 1. költsön kérni, hitelbe kérni, költsönözni, hitelezni,

költsön v. hitelbe venni fel valamit. Geborgtes Geld, költsön kért pénz. 2. hitelbe venni, *p. o. portékát.* 3. haszonvételre adni, *valamit kevés időre, p. o. ruha darabot, kalapot,* ée. 4. költsön adni, hitelbe adni, költsönözni, hitelezni, *valakinek valamit. Pb.* Lange geborgt iſt nicht geſchenkt, azért hogy bizonytalan időre adtam, nem örökre adtam.

Borger, der, 1. költsönkérő, hitelbekérő, költsönöző, hitelező. 2. költsönadó, hitelbeadó, költsönöző, hitelező.

Borgung, die, 1. költsönkérés, hitelbekérés, költsönözés, hitelezés. 2. költsönadás, hitelbeadás, hitelezés, költsönözés.

Borke, die, kéreg, fakéreg.

Born, der, 1. ſt. Waſſer, víz. 2. ſt. Quelle, forrás. 3. ſt. Brunnen, kút.

Bornkanne, die, vizedény.

Borrago, Borragen, die, burets, báránynyelvfű. *Borrago officinalis.*

Borretſch, Borrich, (ugyan az).

Borsdorfer Apfel, der, borsdorfi alma.

Börſe, die, 1. pénzes erszény. 2. alku palota, *nagy városokban, a' kereskedők ſzámára.*

Borſt, der, repedés, hasadás.

Borſtbeſen, der, serteseprő.

Borſte, die, serte.

Borſten, ſich, *v. rec.* berzenkedni.

Borſtengras, das, nárdfű. *Nardus.*

Borſtig, *adj.* sertés, serteforma.

Borſtwiſch, der, serteseprű.

Bort, der, és das, *l.* Bord.

Borte, die, 1. szege, szegeje v. bészegett széle akárminek. 2. paszamánt; goldene Borten, arany paszamánt.

Borten, der, párta. Borten aufſetzen, felpártázni.

Bortenmacher, der, paszamántszövő.

Bortenwirker, der, (ugyan az).

Bortwiſch, der, serteseprő.

Bös, *l.* Böſe.

Bösartig, *adj.* 1. gonosz, roszszfajta; eine bösartige Krankheit, gonosz nyavalya; ein bösartiges Fieber, roszszfajta hideglelés. 2. gonosz, roszsz természetű, *p. o. ember.*

Bösartigkeit, die, gonoszság, roszszaság.

Böſe, die, 1. tollszár. 2. egy marok, egy tsomó, *p. o. kender, len,* ée.

Böſe, *adj.* 1. ſt. schadhaft, verdorben, roszsz, romlott, elromlott. Ein böſer Weg, roszsz út. Eine böſe Waare, elromlott portéka; böſe Augen, fájos szemek, ée. 2. roszsz, nem jó. Ein böſer Nachbar, roszsz szomszéd: *adv.* roszszúl, roszszra. 3. ſt. zornig, haragos; über etwas böſe ſeyn, haragudni valamiért; er iſt ſehr böſe, igen haragszik; mache mich nicht böſe, meg ne haragitts. 4. mérges, mord; ein böſer Hund, mérges, v. harapós kutya. 5. ſt. ſchädlich, gefährlich, ártalmas, roszsz; böſe Geſellſchaft, roszsz társaság; einem böſes thun, ártani valakinek. 6. gonosz, roszsz; ein böſer Menſch, gonosz ember; böſe Begierden, gonosz kívánságok; der böſe Feind, a' gonosz ellenség; *adv.* gonoszúl.

Böſe, das, III. a' roszsz, a' gonosz, ée. *l.* Böſe, *adj.*

Böſewicht, der, elfajúlt gonosz, istentelen gonosz.

Böshaft, *adj.* 1. ſt. zornig, haragos, mérges. 2. ſt. gottlos, gonosz.

Bosheit, die, gonoszság, roszszaság.

Boſſiren, z. B. in Wachs, od. in Gyps, kinyomni, képet nyomni, *viaszból, gipszből.*

Botanik, die, *s. pl.* fűvészetudomány, botánika. ſ. Kreuterkunde.

Botaniker, der, fűvész.

Botaniſch, *adj.* fűvészi; ein botaniſcher Garten, fűvészkert.

Botaniſiren, *v. n.* botánizálni.

Both, das, *pl.* die Bothe, tsónak, ladik.

Both, der, igérés, árigérés, *t. i. portékáért,* ée. einen Both auf etwas thun, valaminek árát igérni.

Bothe, Bote, der, III. 1. küldött, követ. 2. izenetvivő követ; einen Bothen ſchicken, valakitől megizenni, v. izenetvivőt küldeni. 3. levélhordó követ.

Bothmäßigkeit, die, hatalom, birtok, Unter eines Bothmäßigkeit ſtehen, valakinek hatalma alatt lenni. Unter ſeine Bothmäßigkeit bringen, hatalma v. birtoka alá vetni.

Bothſchaft, die, 1. izenetvivés. Bothſchaft gehen, od. laufen, izenettel

menni v. futni. 2. híradás, tudósítás, hir. Gute Bothſchaft bringen, jó tudósítást hozni.

Bothſchafter, der, ſt. Geſandter, főkövet; *valamelly Nemzet v. Udvar követje más Udvarnál.*

Böttcher, Büttner, Küfner, der, pintér, bodnár; kádár, *E.*

Böttcherey, die, 1. pintérség, bodnárság, kádárság. 2. pintérműhely, bodnárműhely; kádárműhely.

Bottich, der, kád.

Bouquet, das, (*olv.* buké, bukett), bokréta. *l.* Strauß, Blumenſtrauß.

Bouteille, die, (*olv.* butellie), karafina, butella.

Brach, 1. z. B. Brach liegen laſſen, ugarba hagyni. 2. *l.* Brache.

Brachacker, der, Brachfeld, das, ugar, ugarföld.

Brache, die, 1. ugar. Der Acker liegt in der Brache, ez a' föld ugar alá van hagyva. 2. ugarolás, ugar alá ſzántás.

Brachen, 1. ugarolni, ugar alá ſzántani, *az ugar földet elöſzör megſzántani.* 2. ugarnak hagyni. 3. den Flachs brachen, lent törni.

Brachfeld, das, *l.* Brachacker.

Brachkäfer, der, nyárkezdeti tserebüly. *Scarabaeus Solstitialis.*

Brachlerche, die, mezei patsirta, *Alauda campestris.*

Brachmonath, der, ugarhónap, Június hónap, Szent Iván hava.

Brachſchein, der, Júniusi hóld újjulás.

Brachvogel, der, tantalmadár, tantal. *Tantalus.* 2. póling sneff. *Scolopax arquata.* 3. fagyöngyevő húros madár. *Turdus viscivorus.*

Brachzeit, die, ugarlás ideje, ugarſzántás; zur Brachzeit, ugarſzántáskor.

Brack, das, 1. allyas, sepredék, *kivetni való allyassa valaminek;* ízék. 2. selejt, allyas, hitvány, *p. o. a' portékának allyassa, selejtesse.* 3. Brackvieh, kivert marha v. juh, hitványja a' többinek, *mellyet tavaſzſzal kivernek a' többi közzül.*

Bracken, *v. a.* kiválogatni a' javát, kihányni a' roſzſzát, hitványját, selejtessét, ée.

Brackendiſtel, die, Mannstreu, iringó, *növevény. Eringium.*

Brackwaſſer, das, pokolvíz, *édes v. nem iható vlz;* sósvíz, tengervíz.

Bram, der, 1. sárga seprőke. *Spartium scoparium,* L. 2. ſt. die Brame, prém; ſzege, 3. egy hajónem neve. *l.* Prahm. 4. *l.* Brámſe.

Brame, die, 1. ſzege, ſzél, *ſzegéje, ſzéle valamlnek.* 2. ſt. Gebráme, prém, *p. o. mente prém,* ée. 3. haraſzt, haraſztos hely. 4. *l.* Bramine.

Bráme, die, od. Bremſe, 1. bögöly. *Oestrus,* L. 2. ſt. Viehbreme, pőtsik, pőtsök. *Tabanus.*

Bramine, der, III. Indus bőlts, Indiai bőlts.

Brámſe, die, bögöly.

Brand, der, 1. meggyúladás, langalás, lángot vetés, lángvetés. In Brand kommen, meggyúladni, lángot vetni. Das Feuer in Brand erhalten, rakni a' tüzet hogy el ne aludjék. In Brand ſtecken, meggyújtani, felgyújtani, *p. o. házat,* ée. In Brand gerathen, meggyúladni, *mint a' ház, hajó,* ée. Auf den Brand betteln, égés miatt kóldúlni. 2. fene, *nyavalya;* der kalte Brand, fekete fene, üſzögfene; der heiße Brand, rothaſztó fene, guta fene. 3. üſzög, *a' búzában, rozsban,* ée. 4. emésztő tüze, *a' ſzerelemnek.* 5. üſzök, ein glimmender Brand, tüzes üſzök; ein gelöſchter Brand, od. Löſchbrand, üſzök, üſzkösfa. 6. gyújtó eſzköz, kanótz. 7. égetés. Ein Brand Ziegel, egy égetés, v. egy kementze tégla. 8. füstösség, p. o. a' puska füstössége a' lövés után; auf den Brand laden, a' ki nem tiſztított puskát a' lövés után mindjárt megtölteni.

Brandblaſe, die, égéstől támadt hójag.

Brandbock, der, Feuerbock, vasmatska, *a' tüzhelyen.*

Brander, der, 1. gyújtóhajó. 2. gyújtó kanótz.

Brandfleck, Brandflecken, der, égésfölt, égés helye.

Brandfleckig, *adj.* üſzögös, *p. o. búza.*

Brandfuchs, der, pirók róka. *Canis Alopex,* L.

Brandhafer, der, üſzögös zab.

Brandig, Brandicht, 1. üſzögös, *p. o. búza.* 2. kozmás.
Brandkorn, das, üſzögös rozs.
Brandkugel, die, gyújtó bombi.
Brandlattich, Huflattich, der, lókörmüfü, martilapu *Thussilago farfara*
Brandmahl, das, 1. égésjel; égés bélyege, égésfólt, *a' testen.* 2. égetés jele, *a' gonoſztévőn.*
Brandmahlen, Brandmarken, *v. a.* 1. sütögetni, megbélyegezni, *a' gonoſztévőt.* 2. ein gebrandmahltes Gewiſſen, gonosz, v. megbélyegezett lelkiesméret.
Brandmahlung, die, sütögetés.
Brandmarken, *l.* Brandmahlen.
Brandmarkung, die, sütögetés.
Brandmauer, die, tűzfal.
Brandmeiſe, die, ſzéntzinke. *Parus caeruleus.*
Brandrocken, der, üſzögös rozs.
Brandſalbe, die, égésrevaló ír, v. kenőts.
Brandſchaden, der, megégés által okozott kár.
Brandſchaden, z. B. eine Stadt, adót tsikarni, *valamelly városon a' felprédálás helyett.*
Brandſchatzung, die, adótsikarás, *t. i. az ellenség által.*
Brandſchiff, das, gyújtogató hajó.
Brandſilber, das, kiégetett ezüst.
Brandſtätte, die, 1. tűz helye, *a' hol tűz v. égés volt;* elégett ház helye. 2. tűzhely, *l.* Heerd. 3. lakás, hajlék; *t. i. ſzoba, konyha, kamara,* ée.
Brandſtein, Ziegelſtein, der, tégla, égetett tégla.
Brandſteuer, die, égés után ſzedett pénz.
Brandſtifter, der, gyújtogató.
Brandung, die, habtorlás, habtsapkodás, *t. i. a' tengeren.*
Brandwache, die, 1. tűzőrző, éjjeli tűzőrző. 2. végőrzők, végstrázsák, *a' tábor után álló strázsák.*
Brandwein, *l.* Branntwein.
Brandweitzen, der, üſzögös búza.
Branntwein, der, pályinka, pálinka.
Branntweinbrenner, der, pályinkafőző.
Branntweinbrennerey, die, pályinkafőzés.
Brante, die, medve talp, v. kórom, a' medve első lábai.
Braſilienholz, das, berzseny.
Braſſe, die, vitorlakötél.
Bratbock, der, nyárstartó vasmatska a' tűzhelyen.
Braten, *Part.* gebraten, 1. *v. a.* sütni, pirítni, v. pirítva sütni; z. B. Kaſtanien, Fleiſch, Fiſche, Aepfel braten, geſztenyét, petsenyét, halat, almát sütni; (kenyeret sütni, Brot backen). 2. *v. n.* m. ſ. sülni, megsülni, *p. o. mint a' petsenye, hal,* ée.
Braten, der, sült, petsenye. Ein Rindsbraten, marhahúspetsenye, tehénhúspetsenye, marhapetsenye; Kalbsbraten, borjúpetsenye. Braten wenden, petsenyét forgatni.
Bratenwender, der, 1. petsenyeforgató, *ſzemély.* 2. petsenyeforgató, *forgómiv vasból.*
Bratfiſch, der, sütnivaló hal.
Bratofen, der, petsenyesütő kementze.
Bratpfanne, die, 1. sütő serpenyő; bográts. 2. vas topsi, petsenyealávaló.
Bratſche, die, öreghegedű, bratshegedű.
Bratſpieß, der, nyárs, petsenyesütő nyárs.
Bratwurſt, die, kolbász.
Brauch, der, *pl.* die Bräuche, 1. ſt. Gebrauch, haſzon, haſzonvétel, haſználás; zu unſerm Brauch (Gebrauch), magunk haſznára. 2. ſt. Gewohnheit, ſzokás; nach altem Brauch, régi ſzokás ſzerént.
Brauchbar, *adj.* haſznavehető, haſználható, haſznos.
Brauchbarkeit, die, haſznavehetőség, haſználhatóság, haſzon.
Brauchen, 1. *v. a.* ſt. gebrauchen, haſznát venni, haſználni, eine gebrauchte Sache, haſznavett dolog. 2. élni vele, haſzonra fordítni; Arzney brauchen, orvossággal élni; eine Liſt brauchen, tsalárdsággal, v. fortélyjal élni; Ernſt brauchen, komojan bánni valakivel; ein Wort in der figürlichen Bedeutung brauchen, valami ſzóval abrázoló értelemben élni. 3. etwas, ſzükségének lenni valamire, kelleni; ich brauche Bücher, könyvekre van ſzükségem; v. nekem könyvek kellenek; ich brauche Bei-

ne Dienste nicht, nints szükségem a' szolgálatodra. 4. es braucht, kell, szükség: es hat gebraucht, kellett, szükség vólt; was braucht es einer Abschrift? mi szükség lemásolni, v. újra leírni; es brauchte viele Mühe, sok fáradtságba került az.

Brauchlich, *adj.* 1. st. brauchbar, hasznavehető. 2. st. gebräulich, szokás, szokásban lévő.

Brauen, *v. a.* z. B. Bier, sert főzni.

Brauen, das, serfőzés.

Brauer, der, serfőző.

Brauerey, die, 1. serfőzés. 2. serfőző, serfőzőház.

Brauhaus, das, serfőző, *ház.*

Brauherr, der, serfőző, *gazda.*

Braukessel, der, serfőzőüst.

Braun, *adj.* 1. barna, setét szín; bräuner, barnább; der, die, das, bräunste, legbarnább; braune Butter, pergelt v. megpergelt vaj. 2. barnaszín; das ist ein schönes Braun, ez szép barnaszín, v. setétszín.

Braunbier, das, fekete ser.

Bräune, die, 1. barnaság, barnaszín, setétszín. 2. torok gyék. *Angina Synanche.*

Braunelle, die, IV. 1. tsalogány billegető. *Motacilla modularis.* 2. *egy növevény. l.* Brunelle.

Bräunen, *v. a.* 1. barnítni, setétítni. 2. pergelni, pergeléssel pirítni, barnítni. 3. *v. n.* barnúlni, pirúlni, *mint a' tseresznye*, ée.

Braunkelchen, das, I. barnabegyű billegető. *Motacilla rubetra.*

Braunkohl, Blaukohl, der, kék káposzta.

Bräunlich, *adj.* barnás.

Braunroth, *adj.* barnaveres.

Braunschweig, Brunszvigia.

Braunstein, Braunsteinschaum, der, festőértz, mésztajték. *Magnesium ochraceum.*

Braunwurz, die, 1. görvelyfű. *Scrophularia*, L. 2. *l.* Brunelle.

Braupfanne, die, serfőzőüst.

Braus, der, Im Sause und Brause leben, lármás múlattságok között élni.

Brause, die, pezsgés, forrás; *t. i. bor, v. ser forrása.*

Brausebeutel, der, szeleburdi.

Brausen, *v. n.* 1. zúgni, búgni, dúgni, dühösködni; der Wind brauset, zúg a' szél; das Meer schäumet und brauset, húllámzík, habzik a' tenger és zúg; die Flammen brauseten wie ein Sturmwind, dühösködtek a' lángok mint a' forgószél. 2. pezsgeni, pezsegni, *mint a' ser, must*, ée. 3. heveskedni.

Brausen, das, 1. zúgás, búgás, dühösködés. 2. pezsgés, heveskedés.

Braut, die, *pl.* die Bräute, menyaszszony; meine Braut, az én mátkám.

Brautbett, das, menyegzői ágy.

Brautführer, der, násznagy.

Brautgeschenk, das, 1. jegy, házassági jegy. 2. *lakodalmi ajándékjok a' menyegzőbe hívatalos személyeknek.*

Brauthaube, die, menyaszszonyi fejkötő.

Bräutigam, der, vőlegény.

Brautjungfer, die, nyoszolyóleány.

Brautkleid, das, jegyruha.

Brautkranz, der, menyaszszony koszorú.

Brautleute, die, *pl.* házassági jegyben lévők, *t. i. a' vőlegény és menyaszszony.*

Brautring, der, jegygyűrű.

Brauttag, Verlobungstag, der, 1. kézfogó. 2. menyegző napja.

Brautwerber, der, kérő.

Braw, *adj.* derék, talpraesett, helyes; *adv.* derekasan, helyesen.

Brecharzney, die, hánytató, hánytatószer.

Breche, die, 1. tiló. 2. kendertörő, v. lentörő.

Brecheisen, das, kendertörő, v. lentőrő vas.

Brechen, *v. a. Imp.* ich brach, *Perf.* ich habe gebrochen, 1. törni, eltörni; etwas entzwey brechen, kettē törni valamit; den Hals brechen, kitörni a' nyakát; das Eis brechen, *a.* jeget törni. *b.* st. die Bahn brechen, útat törni, próbát tenni; Hanf brechen, kendert törni, tilólni. 2. st. abbrechen, letörni, leszákasztani, tördelni, szaggatni, leszaggatni; Blumen brechen, virágokat szaggatni; Obst brechen, gyümöltsöt szaggatni. 3. törni, *erőszakkal, p. o. értzet, követ.* 4. öszvehajtani, megtörni; einen Bogen Papier, od. einen Brief brechen,

egy árkos papirost v. levelet öſzvehajtogatni, öſzvehajtani; gebrochene Schrift, tört írás, *ſzegletekre tört német írás*; ein gebrochener Strahl, megtört súgár. 5. megrontani, ſelbontani; das Geſetz brechen, megrontani, v. általhágni a' törvényt, den Frieden brechen, ſelbontani a' békességet; ſein Wort brechen, megſzegni ſzavát. 6. ſich brechen, változni, megváltozni; oſzlani; die Wolken brechen ſich, oſzlanak a' fellegek; das Wetter bricht ſich, megváltozik az időjárás, v. idő; eine gebrochene Zahl, tört ſzám; gebrochene Worte, elharapdált ſzók, akadozó beſzéd; gebrochenes Deutſch, tört Németség, hibás, v. nehezen érthető német beſzéd. 7. ſich brechen, ſt. ſich übergeben, hányni, okádni; kihányni; der Kranke hat ſich gebrochen, hányt a' beteg. 8. *v. n.* m. ſ. törni, eltörni, *mintegy magától*; das Holz brach, eltört a' fa; das Eis bricht, leſzakad a' jég. 9. megbukni a' kereskedésben, elégtelennek adni ki magát adósságai lefizetésére. 10. bétörni, *mint a' tolvaj a' házba*; rátörni, *az ellenségre*; kirontani, *a' tömlöztből*, *v. mint a' viz a' partjai körül*, kiönteni; általverekedni, kereſztül hatni, *mint a' nap a' felhőkön*. 11. hirtelen v. sebességgel megjelenni; die Nacht bricht herein, ránk jön az éjtſzaka; Unglück bricht über uns herein, meglep a' ſzerentsétlenség. 12. die Augen brechen ihm, homályosodnak ſzemei, *t. i. a' haldoklónak*; das Herz bricht mir, meghasad a' ſzívem.

Brechmittel, das, hánytató, *orvosság v. ſzer.*

Brechpulver, das, hánytató por.

Brechſtange, die, feſzítő v. törő rúd, törő pózna.

Brechung, die, 1. törés, eltörés, kitörés. 2. letörés, leſzakaſztás, leſzaggatás. 3. öſzvehajtás, megtörés. 4. megrontás, általhágás, *törvény megrontás*, ée. 5. változás. 6. hányás, okádás; *l. a'* Brechen *igét.*

Brechwein, der, hánytatóbor.

Brechweinſtein, der, hánytató borkő.

Brechwurz, Brechwurzel, die, hánytatógyökér, ipekokán. *Ipecacuanha*

Brechzeug, das, bétörő, házbétörő ſzerſzám.

Breisgau, Brisgau, Brizgova.

Breit, *adj.* 1. ſzéles; breit machen, kiſzélesítni; breit ſchlagen, *a.* ſzélesre verni. *b.* elhitetni, elámitni; keine Hand breit, nints egy tenyérnyi; nicht eines Fingers breit, egy újnyira sem. 2. tágas; ein breites Feld, tágas mező; das iſt weit und breit bekannt, mindenſelé esméretes, mindenütt tudják. 3. ſich breit machen, döjſösködni; kevélykedni; ſich mit etwas breit machen, ditsekedni, kérkedni valamivel; *adv.* ſzélesen.

Breitblätterig, *adj.* ſzéleslevelű.

Breite, die, ſzélesség.

Breiten, *v. a.* 1. ſzélesitni, kiſzélesitni. 2. ſt. ausbreiten, kiterjeſzteni.

Breitling, der, küſz, küſz hering, *Clupea Sprattus.*

Breitſchulterig, *adj.* ſzélesvállu.

Bremen, Bréma, *város.*

Bremſe, die, 1. bögöly, *bogár. Oestrus.* 2. pötsik, pötsök. *Tabanus.* 3. *némelly harapó és tsiptető műſzerek neve.*

Bremſen, z. B. ein Pferd, tsiptető vasat tenni a' ló orrára, *t. i. ha nem állja a' patkolást*, ée.

Brennbar, *adj.* gyúlható, éghető.

Brenneiſen, das, fodorítóvas.

Brennen, *v. a. irr. Imp.* ich brannte, *Perf.* ich habe gebrannt, 1. égetni, sütni, megégetni, *tüz v. más forró test által*; das Licht brannte mich an die Finger, a' tüz megégette az ujjomat; eine brennende Hitze, forró v. égető meleg; forróság. 2. égetni, világitni, v. tüzelni vele: Licht ob. Öl brennen, gyertyát v. olajt égetni, olajjal világitni; 3. égetni, égetéssel kéſzitni valamit; Kohlen brennen, ſzenet égetni; Kalk brennen, meſzet égetni; Branntwein brennen, pálynkát főzni. 4. kiégetni, égetéssel megtiſztitni, *p. o. aranyat*; *ezüstöt*, v. égetni, kiégetni, megégetni, *p. o. téglát*, *tserépedényt*, ée. 5. pergelni; Kaffee brennen, kávét pergelni, v, pirítni. 6. megbélyegezni, *tüzes vassal.* 7. ſich bren-

nen, megégni, megégetni magát. 8. *v. n.* égni, lángolni; das Feuer will nicht brennen, nem akar égni a' tűz; das Haus brennt, ég a' ház; die ganze Stadt brannte, az egész város lángban vólt; brennende Augen, tüzes szemek, villámló szemek. 9. égni az indúlatoskodás miatt; vor Liebe, vor Zorn brennen, égni a' szerelem v. harag miatt. 10. marni, égetni, enni, *mint a' tsalány a' bors*, ée.

Brennen, das, 1. égetés; megégetés, elégetés. 2. marás, égetés, v. égés, lángalás, ée. *l. az Igét.*

Brennend, *adj.* 1. égető, sütő. 2. maró, égető. 3. égő, lángaló, forró, sütő, égető, *l. az Igét.*

Brenner, der, 1. égető, gyújtó, meggyújtó. 2. üszög. *l.* Brand.

Brennglas, das, gyújtóüveg, atzéltükör.

Brennholz, das, tűzi fa, tűzrevaló fa, tüzelő fa.

Brennmittel, das, gyújtó szerszám.

Brennessel, die, tsalán, tsalány. *Urtica*, L.

Brennofen, der, égető kementze; *a' fazekasoknál, téglaégetőknél*, ée.

Brennöl, das, világító olaj, lámpásolaj.

Brennpunct, der, gyújtópont, égetőpont, tűzhely, *p. o. gyújtóüveg súgáregyesitő pontja.*

Brennspiegel, der, gyújtótükör.

Brennzeug, das, gyújtó eszköz.

Bresche, die, lőtt rés v. lyuk, *a' várfalán, sántzon*, ée.

Breßlau, Boroszló, *város.*

Bret, das, *pl.* die Bretter, 1. deszka; den Fußboden mit Brettern belegen, kideszkázni a' házföldet. 2. ostábla; im Brete spielen, ostáblázni. 3. ft. Tisch, asztal tábla; vor das heiße Bret kommen, törvényszék eleibe kerülni.

Bretbaum, der, deszkának való fa.

Bretern, *adj.* deszka, deszkából való.

Bretern, *v. a.* kideszkázni.

Bretmühle, Sägemühle, die, deszkametsző, fűrészmalom.

Bretnagel, der, létzszeg.

Bretsäge, die, deszkafűrész.

Bretschneider, der, deszkametsző.

Bretspiel, das, 1. ostáblajáték. 2. ft. Dambret, ostábla.

Bretstein, der, ostáblakarika, játszókarika, *az ostáblán.*

Brevir, das, breviárium.

Brey, der, pép. *Pb.* Viele Köche versalzen den Brey, sok bába között elvész a' gyermek.

Breyig, *adj.* pépes, pépforma.

Breze, die, peretz.

Brezel, das, die Breze, peretz.

Bricke, die, orsóhal. *Petromyzon.*

Brief, der, 1. levél, *irott levél*; einen Brief an jemanden schreiben, levelet írni valakinek; Briefe mit Jemanden wechseln, levelezni valakivel; ich habe Ihren Brief nicht erhalten, nem vettem az Úr levelét; Briefe bekommen, levelet venni, v. kapni. 2. ein Brief Nadel, egy levél tő.

Briefbehältniß, das, levéltartó.

Briefbogen, der, egy árkos levélnekvaló papiros, levélárkos.

Briefbothe, der, III. levélhordó.

Briefbuch, das, Briefsteller, der, levélmustrakönyv, levélpéldakönyv.

Briefchen, das, leveletske, levélke.

Briefgeld, das, od. Briefporto, postapénz levélért, levélbér.

Briefpapier, das, levélnekvaló papiros.

Briefporto, das, *l.* Briefgeld.

Briefschaften, die, *pl.* levelek.

Briefsteller, der, levélmustrakönyv.

Briefstyl, der, levélbéli irásmód.

Brieftasche, die, levéltartó.

Brieftaube, die, postagalamb.

Brieftaxe, die, levélváltság, levélbér, postapénz.

Briefträger, der, levélhordó.

Briefwechsel, der, levelezés.

Brieg, Breznóbánya, *város.*

Brigade, die, seregosztály.

Brigadier, der, seregosztályvezér, osztályvezér.

Brigantine, die, sebeshajó, postahajó.

Brillant, *adj.* fényes, fénylő.

Brillant, der, briliánt.

Brille, die, pápaszem, ókulár; Jemanden eine Brille aufsetzen, megszedni, megtsalni, rászedni valakit; das sind Brillen, mind vakitás az, tsalárdság az.

Brillenfutter, das, Brillenfutteral, das, pápaszemtok, ókulártok.

Brillenmacher, der, pápaszemmives.

Bringen, *v. a. irr. Imp.* ich brachte, *Perf.* ich habe gebracht, 1. hozni, elhozni, meghozni, hozni magával; bringe es zu mir, hozd hozzám. 2. st. nehmen, mitnehmen, vinni, elvinni, oda vinni, *máshoz, v. másnak valamit.* 3. es bringen, es wohin bringen, menni valamire, vinni a' dolgot, boldogúlni benne; wie weit haben Sie die Sache gebracht? mennyire ment az Úr a' dologban? mennyire vitte a' dolgot? er hat es weit gebracht, sokra ment, sokra vitte; jól boldogúlt; sein Leben hoch bringen, sokáig élni; etwas zu Wege bringen, valamit véghezvinni; ein Werk zu Stande bringen, végrehajtani, elkészíteni valamelly munkát; eine Sache zu Ende bringen, elvégezni valamit, véget vetni valaminek. 4. hozni a' világra, szülni; v. teremni, termeni, *mint a' növevények;* ein Kind zur Welt bringen, gyermeket szülni, v. hozni a' világra; Früchte bringen, gyümöltsöt teremni. 5. okozni, szerezni, tenni; du bringst mir viel Verdruß, te nekem sok bosszúságot szerzesz; das kann wenig Schaden bringen, ez nem sok kárt tehet. 6. mit sich bringen, kívánni, hozni magával; die Zeit bringt es so mit sich, az idő úgy hozza magával, v. úgy kívánja. 7. zu etwas bringen, indítni valamire, kénszeritni; Jemanden zum Weinen bringen, valakit sírásra indítni, v. fakasztani. Jemanden in Zorn bringen, felingerleni, megha agitni valakit; in Erinnerung bringen, emlékeztetni, eszébe juttatni; Jemanden auf einen Gedanken bringen, valakit valamelly gondolatra hozni, ébreszteni, v. vezérleni; Jemanden an den Bettelstab bringen, valakit kóldús botra juttatni; Jemanden in Verlegenheit bringen, valakit zürzavarba hozni; Jemanden wieder zu sich bringen, eszére hozni v. magához téritni valakit; eine Person zu Falle bringen, megejteni, v. megszeplősitni valamelly személyt. 8. *Loc. pr.* etwas in Ordnung bringen, rendbe szedni valamit; etwas ins Reine bringen, *a.* rendbe szedni, elrendelni. *b.* világosságra hozni; etwas in Erfahrung bringen, kitapogatni, kitudni valamit, végére járni valaminek; sein Versprechen in Erfüllung bringen, od. erfüllen, telyesíteni, bételyesíteni igéretét; etwas über Herz bringen, rá venni magát valamire; Jemanden um das Seinige bringen, megfosztani valakit vagyonjától; eltsalnitóle szép szín alatt; um das Leben bringen, megölni, *l.* umbringen. Etwas unter die Leute bringen, elhirlelni valamit; Personen an einander bringen, egymás ellen ingerleni a' személyeket; eine Waare an den Mann bringen, eladni a' portékát, vevőt szerezni a' portékának; seine Tochter an einen Mann bringen, férjhez adni leányát valakihez; etwas an den Tag bringen, világosságra hozni valamit; kitudni valamit; etwas auf die Seite bringen, félre tenni valamit, alattomban eliktatni; Truppen auf die Beine bringen, sereget gyűjteni; v. állitni fel; etwas an sich bringen, magáévá tenni valamit; etwas in Rechnung bringen, számadásba tenni, v. bétenni a' számadásba valamit; zu Papier bringen, szelírni, feljegyezni.

Bringen, das, 1. hozás, elhozás, meghozás. 2. vitel, elvitel, elvivés, ée. *l. az igét.*

Brink, die, 1. *l.* Rain. 2. *l.* Anger.

Brisgau, *l.* Breisgau.

Britsche, die, od. Pritsche, 1. verő lapotzka; die Britsche geben, meglapotzkázni, megverni. 2. pad, lótza, alvópad, alvólótza, *az őrzőházaknál, malmokban*, ée.

Britschen, meglapotzkázni, lapotzkával megverni.

Britte, der, III. Brittus.

Brittisch, Brittusi, Britanniai.

Brocat, der, brokát, domború virágos sejem matéria.

Bröckchen, das, morzsa, morzsátska.

Bröckeln, *v. a.* apróra tördelni.

Brocken, der, darabotska.

Brocken, apróra tördelni; Brod in die Milch brocken, kenyeret tördelni a' tejbe.

Brockenweise, *adv.* darabotskánként.

Bröcklein, das, morzsátska, darabotska.
Bröcklig, porzsás, morzsalódó, morzsálható.
Brod, das, od. Brot, *pl.* die Brode, 1. kenyér; neugebackenes, od. frisches Brod, lágy kenyér, újsütés; altgebackenes, od. altes Brod, kemény kenyér, régisütés. 2. ſt. Nahrung, táplálat, élelem; er hat ſein Brod, van neki miből élni, v. van kenyere; ſein Brod mit etwas verdienen, kenyerét v. élelmét valamivel keresni; Jemanden zu Brode helfen, valakinek kenyeret v. élelmet (hivatalt) ſzerezni; Jemanden vom Brode helfen, valakit orozva megölni; er iſſet mein Brod, az én kenyeremet eſzi, én nálam van ſzolgálatban v. hivatalban.
Brodbäcker, der, kenyérsütő.
Brodbank, die, kenyeresbólt, kenyérsütő bólt.
Brodem, Broden, der, pára, párázás, gőz, gőzölgés.
Brodkorb, der, kenyereskosár.
Brodkörbchen, das, kenyereskosaratska.
Brodkorn, das, kenyérnekvaló élet.
Brodkrume, die, kenyérbél.
Brodkuchen, der, lángos, kenyértésztájából készült lepény.
Brodlos, *adj.* 1. kenyér nélkülvaló; er iſt brodlos, nints kenyere, nints miből éljen. 2. sovány élelemre is kevés haſznot hajtó, *p. o. mesterség.*
Brodmarkt, der, kenyérpiatz.
Brodmehl, das, kenyérnekvaló liſzt, kenyérliſzt.
Brodmeſſer, das, kenyérmetſző kés.
Brodneid, der, kenyérirígylés, élelemirígylés, más előmenetelének irígylése.
Brodrinde, die, kenyérhéjj, kenyérhaj.
Brodſchmolle, die, kenyérbél.
Brodſchrank, der, kenyértartó ſzekrény v. almáriom.
Brodſpende, die, kenyéroſztás.
Brodſtudien, die, *pl.* kenyérkereső tudományok.
Brodtaxe, die, kenyérárr, a' kenyér ſzabott árra.
Brodtorte, die, kenyértorta.
Brodwandlung, die, kenyéráltalváltozás, *t. i. Kriſztus testévé.*
Brombeere, die, 1. mágla. *Rubus fruticosus.* 2. ſt. Kratzbeere, ſze, derj, kékſzederj. *Rubus caesius.*
Brombeerſtaude, die, IV. máglatsemete, máglabokor.
Brömmer, der, tsorda bikája.
Bronze, *(olv.* bronſze), die, oſzlopértz, harangértz; *tzinből, sárgarézből, és veresrézből öſszekevert értz; mellyből harangok, oſzlopok, és ágyúk öntetnek.*
Bronzen, *adj.* oſzlopértzből való.
Broſame, die, 1. kenyérbél. 2. kenyérmorzsa.
Bröschen, das, ſzegyfél, *borjúk és bárányok ſzegye.*
Bröſchen, morzsolni, morzsálni.
Bröſeln, (ugyan az).
Bröslein, das, morzsátska.
Brotzen, *t.* Protzen.
Bruch, der, 1. törés, eltörés, kettétörés; z. B. des Beines, tsont eltörése, ée. 2. megſzegés, felbontás, feltörés, megrontás; der Bruch des Friedens, a' békesség feltörése, v. megſzegése; es muß nothwendig zum Bruche kommen, felkell bomlani a' békességnek v. baráttságnak. 3. bélleſzállás, bélſzakadás, tökösség. 4. törtſzám; in die Brüche fallen, kárba menni, elveſzni, elveſztegetődni. 5. die Brüche des Mondes, a' hóld változásai. 6. der Bruch, motsár, motsáros hely.
Bruchandorn, der, vízi peſzérz, *Lycopus europaeus*, L.
Brucharzt, der, bélleſzállást gyógyító seborvos.
Bruchband, das, bélfelkötő, bélfelſzorító.
Bruchbeere, die, motsári afonya. *Vaccinium uliginosum.*
Brüchig, *adj.* 1. törős, töredékeny. 2. törődött, tört, repedezett.
Bruchkraut, das, portzfű. *Herniaria*, L.
Bruchſtein, der, terméskő, ásványkő.
Bruchſtück, das, 1. tördelék, tördelékdarab. 2. maradvány.
Bruchwaſſer, das, tóviz.
Bruchweide, die, töredékenyfűz, rekettye. *Salix fragilis.*
Bruchwurz, die, bojtorjános párló, párlófű, apró bojtorján. *Agrimonia Eupatorium.*

Brücke, die, híd; eine Brücke bauen, od. ſchlagen, hídat tsinálni v. készítni; eine fliegende Brücke, repülő híd; einem die Brücke treten, valaki részére hajlani, melléállani, pártját fogni.

Brücken, *v. a.* béhídalni, hídat tsinálni rá; ein gebrückter Weg, béhídalt út, pallós út.

Brückenbau, der, hídépítés, hídkészítés.

Brückengeld, das, hídvám.

Brückenjoch, das, hídláb, hídoszlop.

Brückenzoll, der, hídvám.

Bruckung, die, palló, állás, *az istállóban*, mellyen a' lovak állanak, 's alól üres.

Brudel, *l.* Prudel, forrás.

Brudeln, *l.* Prudeln, kiforrani.

Bruder, der, 1. férjfi testvér, bátya, ötse; er iſt mein leiblicher Bruder, testvérem, testvér velem, t. i. testvér ötsém, v. testvér bátyám; mein älterer Bruder, a' bátyám; mein jüngerer Bruder, az ötsém. 2. atyafi, bátya, ötse, t. i. távolabbrólvaló atyafi. 3. barát, pajtás; Dutzbruder, te 's tu pajtás; er iſt mein Dutzbruder, te 's tu vagyok vele. 4. társ, hivatalbéli társ; vallásbéli sorsos, atyafi, ée. die barmherzigen Brüder, gyógyító v. gyámol szerzet.

Brüdergemeinde, die, atyafiközség, *a' Herrenhut sorsosiból.*

Bruderherz, das, III. testvéri szív, v. indúlat.

Brüderkinder, die, *pl.* unoka testvérek.

Brüderlich, *adj.* testvéri, atyafiságos; *adv.* testvéri módon, atyafiságosan.

Bruderliebe, die, atyafiúi szeretet; testvéri szeretet.

Brüderſchaft, die, 1. atyafiság. 2. pajtásság, társalkodás.

Brudersfrau, die, ángy.

Brudersfind, das, valaki testvérjének gyermeke, ángy gyermeke.

Brudersſohn, der, testvérjének fia, ángy fia.

Bruderstochter, die, testvérjének leánya, ángy leánya.

Bruderstreue, die, testvéri hívség; atyafiúi hűség.

Brühe, die, lé, v. lév, leve valaminek; Fleiſchbrühe, húslé; *köz.* Jemanden in der Brühe ſtecken laſſen, tserbe hagyni valakit; eine lange Brühe über etwas machen, nagy fenekét keritni valaminek.

Brühen, *v. a.* leforrázni: die Wäſche brühen, megforrázni a' szennyes ruhát.

Brühetrog, der, forrózóteknő.

Brühheiß, *adj.* forrómeleg.

Brühwarm, (ugyan az).

Brüllen, *v. n.* 1. ordítni, *mint az oroszlán*; bőgni, *mint a' marha.* 2. harsogni, *mint az égi háború.*

Brüllen, das, 1. ordítás, bőgés. 2. dörgés, harsogás. *l. az Igét.*

Brüllochs, der, bika.

Brummeiſen, das, doromb.

Brummen, *v. a.* morogni, dünnyögni, búgni; der Bär brummet, mormol a' medve.

Brummen, das, morgás; dünnyögés; mormolás, búgás.

Brummer, der, 1. ſt. Brummochs, bika, tsorda bikája. 2. morgó, mormoló.

Brummfliege, die, dongó légy.

Brummkreiſel, der, búgó tsiga.

Brummochs, der, III. tsorda bikája.

Brummvogel, der, kolibri, mézszívó, *madár.*

Brunelle, die, 1. gyékfű. *Prunella*, L. 2. Brinyoli szilva, *nagy szemű szilva.* 3. tsalogány. *Motacilla modularis.*

Brunet, Brunette, barna, barnás; ein brunettes Geſicht, barna ábrázat; brunette Haare, gesztenyeszínű haj.

Brunſt, Brunſt, die, *némelly vadállatokban, ú. m. szarvasban, özben*, ée. folyatás, a' nőstényben; bakdühödés, *a' himben*; üzekedés.

Brunſten, *v. n.* folyatni, dühödni, üzekedni.

Brunſtzeit, die, üzekedés ideje, *némelly vadállatoknak.*

Brunniren, fényesre kidörgölni, kifényesitni, kidörgölni, *mint az ötvös v. aranymives a' munkáját.*

Brunn, *l.* Brunnen.

Brunnen, der, 1. ſt. Quellwaſſer, forrásvíz. 2. ſt. Quelle, kútfő, forrás. 3. kút; einen Brunnen graben, kútat ásni. *Pb.* Waſſer in den Brunnen tragen, vizet hordani a' kútba.

az az, hijjában munkálódni; v. halomra földet hordani, *az az, szükségtelen fáraſztani magát.*

Brunnenader, die, forrásér.

Brunnencur, die, orvosforrássalvaló élés, *p. o. értzesforrással, savanyúvizzel, v. borvizzel.*

Brunnendeckel, der, kútfedél.

Brunneneimer, der, kútveder, meritőveder, merőveder.

Brunnengräber, der, kútáſó.

Brunnenkaſten, der, a' kútkáva öble, víztartó a' ſzivárvány kút körül.

Brunnenkranz, der, kútkáva.

Brunnenſalz, das, főttsó, *sós vízből főtt só.*

Brunnenſchacht, der, kútöböl.

Brunnenſchwengel, der, kútgém és kútoſtor együtt.

Brunnenwaſſer, das, kútvíz.

Brunnkreſſe, die, vizitorma. *Sysimbrium Nasturtium*, L.

Brunnquelle, die, forrás, kútfő.

Brunſt, die, 1. hévség. 2. indulatoskodás hévsége, *p. o. ſzerelem hévsége, forró ſzerelem.* 3. *l. ezt a' ſzót is* Brunſt.

Brünſtig, *adj.* 1. hév, heves; eine brünſtige Liebe, hév ſzerelem. 2. brünſtig ſeyn, bujálkodni, *az állatokról mondatik.*

Brünſtigkeit, die, hévség, *indulatoskodás hévsége, v. hevessége.*

Brünſtiglich, *adj.* hevesen, óhajtva.

Brunzen, *v. a.* hugyozni, vizelleni.

Brüſch, der, 1. péraſú, egértövis. *Ruscus*, L. 2. hanga. *Erica*, L.

Bruſt, die, *pl.* die Brüſte, 1. mejj, (melly), ſich an die Bruſt ſchlagen, mejjét verni; die rechte Bruſt, a' mejjnek jobb fele; die linke Bruſt, a' mejjnek bal fele. Dieß bleibt in der Bruſt, ez titokban marad. 2. ſzügy, *a' négylábúállatok mejje.* 3. begy, *t. i. a' madarak mejje.* 4. ſt. Bruſtkern, ſzegy, *a' levágott marha eleje v. ſzügye.* 5. tsets, emlő, einem Kinde die Bruſt geben, tsetset adni a' gyermeknek, v. ſzoptatni a' gyermeket; ein Kind von der Bruſt entwöhnen, elválaſztani a' tsetstől a' gyermeket. 6. ſt. Herz od. Geſinnung, ſzív, indúlat.

Bruſtader, die, mejjre ſzolgáló ér.

Bruſtarzney, die, mejjorvosság.

Bruſtbeere, die, veres jujuba. *Rhamnus zizyphus.*

Bruſtbein, das, mejjtsont.

Bruſtbeſchwerde, die, mejjfájás.

Bruſtbild, das, mejjkép.

Brüſtchen, das, 1. mejjetske. 2. tsetsetske.

Bruſtdrüſe, die, mejjikráshús.

Brüſten, ſich, 1. mejjét kivetni, kidüllyeſzteni. 2. gőgösködni, kevélykedni.

Bruſtfell, das, kereſzthártya, mejjhártya. *l.* Zwerchfell.

Bruſtfinne, die, mejjſzárny.

Bruſtgeſchwulſt, die, mejjdaganat.

Bruſtgeſchwür, das, mejjkelevény.

Bruſtharniſch, der, mejjvas.

Bruſthöhle, die, mejjüreg.

Bruſtkern, der, ſzegy, ſzegyfej.

Bruſtkleid, das, mejjreváló.

Bruſtkrankheit, die, mejj nyavalya.

Bruſtlattich, der, Lungenkraut, gálna, tüdőfű. *Pulmonaria.*

Bruſtlatz, Bruſttuch, das, mejjreváló, *t. i. ruházat.*

Bruſtlehne, die, könyöklő.

Bruſtleib, das, mejjreváló.

Bruſtmauer, die, könyöklőfal.

Bruſtmittel, das, mejjorvoslóſzer.

Bruſtmuskel, der, mejjſzálashús.

Bruſtpflaſter, das, mejjreváló flaſtrom.

Bruſtriem, der, mejjſzij.

Bruſtſchild, der, mejjpaizs.

Bruſtſtück, das, 1. ſzegy, egy réſze a' ſzegynek. 2. ſt. Bruſtharniſch, pántzél. 3. mejjékesség. 4. mejjkép.

Bruſtthee, der, mejjenyhítő főtt lév, mejjorvosló főttlév.

Bruſttrank, der, mejjorvosló ital.

Bruſttuch, das, mejjreváló.

Bruſtwarze, die, tsetsbimbó.

Bruſtwaſſer, das, 1. mejjüregbe gyült víz. 2. mejjorvosló víz.

Bruſtwaſſerſucht, die, mejjvízkórság, mejjnek vízi betegsége.

Bruſtwehre, die, sántzfal.

Bruſtwurzel, die, angyélika, angyalfű. *Angelica archangelica.*

Brut, die, 1. kotlás; die Hühner ſind in der Brut, kotlanak a' tyúkok. 2. ſt. Brüten, ülés, tojáson ülés, költés. 3. ſajzat, porond, tojásból kiköltött tsirkék, madár fiak, hal porondok, kígyó kölykek, &c. 4. kölyök, gaz gyermek.

Brutal, *adj.* 1. oktalan, baromi. 2. goromba.
Brutalität, die, 1. oktalanság, baromság. 2. gorombaság.
Brutbiene, die, Thráne, here.
Brüten, 1. *v. a.* költeni a' tojásból, ülni a' tojáson, v. kotlani, 2. etwas böſes brüten, valami roſzſzat koholni. 3. *v. n.* kelni, kotlottnak lenni; die Eyer brüten ſchon, kelőfélben vannak már a' tojások. 4. elrejtve lenni, v. feküdni, lappangani alatta, *p. o. valamelly gonoſzságnak.*
Brütgans, die, kotlós lúd.
Brüthenne, die, kotlós tyúk, kotló.
Brütig, *adj.* kotlott, ült, *p. o. tojás.*
Brützeit, die, kotlás ideje.
Bübchen, das, fiútska.
Bube, der, III. 1. ſt. Knabe, fiú gyermek. 2. gonoſz v. roſzſz ember.
Buben, *v. a.* gonoſzságot követni el.
Bubenſtreich, der, gonoſzság.
Bubenſtück, das, gonoſztett.
Büberey, die, gonoſzság.
Bübiſch, *adj.* gonoſz, istentelen: *adv.* gonoſzúl, istentelenül.
Buch, das, *pl.* die Bücher, 1. könyv; ein gebundenes Buch, békötött könyv; ein ungebundenes Buch, kötetlen könyv. 2. könyvſzakaſz, v. könyv; erſtes Buch, első könyv; zweytes Buch, második könyv, ée. das Werk iſt in ſechs Theile eingetheilt, a' munka hat réſzre van feloſztva. 3. ſzámtartó könyv, jegyző könyv; ins Buch eintragen, béirni a' ſzámtartó könyvbe; Buch halten, jegyző könyvet tartani, 's abba a' ſzámadást feljegyezni. 4. kontz; ein Buch Schreibpapier, egy kontz iró papiros; drey Buch Papier, három kontz papiros. *(Itt a' többese mindenkor* Buch, *ha ſzám előzi meg).* 5. ſzáz rétü gyomor, *a' kéródző állatokban.*
Buchampfer, der, madársóska. *Oxalis Acetosella*, L.
Buchbaum, ſ. Buche, bikfa.
Buchbinder, der, könyvkötő.
Buchbinderhandwerk, das, könyvkötőmesterség.
Buchbinderpreſſe, die, könyvkötőprés.
Buchdrucker, der, könyvnyomtató.
Buchdruckerey, die, nyomtatómühely.
Buchdruckerkunſt, die, könyvnyomtatás mestersége.
Buchdruckerpreſſe, die, nyomtatósajtó.
Buche, Büche, die, bikfa. *Fagus.* die Rothbüche, veres bikfa. *Fagus ſylvatica*, L. die Weißbüche, gyertyánfa. *Carpinus betulus*, L.
Buchecker, der, bikmakk.
Buchcichel, die, (ugyan az).
Büchen, *adj.* bikfa, bikfából való.
Bücherkenner, der, könyvhöz értő.
Bücherkenntniß, die, könyvhözértés, könyvesmérés.
Bücherſaal, der, Bibliothek, die, könyvesház, bibliótéka.
Bücherſammlung, die, 1. könyv gyüjtemény. 2. ſt. Bibliothek, könyvesház.
Bücherſchrank, der, könyvestéka.
Bücherſprache die, irásſzeréntvaló beſzéd.
Bücherverrath, *l.* Bücherſammlung.
Bücherwurm, der, 1. makats furdants. *Ptinus pertinax*, L. 2. könyvporva. *Dermestes paniceus*, L.
Buchfink, der, erdei pinty. *Fringilla coelebs.*
Buchhalter, der, 1. ſzámtartó, ſzámadásjegyző. 2. könyvtartó, *fából.*
Buchhalterey, die, 1. ſzámtartástudomány, 2. ſzámtartáshivatal.
Buchhandel, der, könyvárosság.
Buchhändler, der, könyváros.
Buchhandlung, die, könyvárosbólt, könyves bólt.
Buchklee, *l.* Buchampfer.
Buchladen, der, könyvesbólt.
Buchmaſt, die, bikmakkal hízlalás.
Buchnuß, die, bikmakk.
Buchsbaum, Buxbaum, der, puſzpáng. *Buxus*, L.
Buchsbäumen, puſzpángbólvaló, puſzpáng.
Büchſe, die, 1. ſt. Geldbüchſe, pénztartó persely, v. tartó. 2. vonttsőjü puska, stuttz.
Büchſenmacher, der, puskamíves.
Büchſenſchäfter, der, puskaágymíves.
Büchſenſchmid, der, puskamíves.
Büchſenſchuß, der, puskalövés.
Büchſenſpanner, der, puskatöltő vadász, *a' ki Urának fegyverét megtöltögeti a' vadáſzaton.*
Buchſtäbchen, das, betütske.
Buchſtabe, der, III. betü.

Buchſtabiren, *v. a.* foglalni, ſzótagokat foglalni, (sillabizálni), *betűket öſszefoglalni, és kimondani.*
Buchſtäblich, *adj.* betűſzerént való; *adv.* betűſzerént.
Bucht, Bey, die, öböl, tengeröböl.
Buchweitzen, der, haritska, (pohánka, hajdina). *Polygonum, Fagopyrum*, L.
Buckel, der, 1. púp, hátpúp. 2. ſt. Rücken, hát. 3. die Buckel, pöſfedék.
Buckelig, *adj.* púpos; *adv.* púposan.
Bücken, *v. a.* 1. meghajtani, lefelé hajtani, görbítni. 2. ſich, meghajlani, lehajlani.
Bücken, das, meg- v. lehajlás.
Bucklig, *adj.* púpos; *adv.* púposan.
Bückling, der, 1. magameghajtás. 2. füstös hering.
Bude, die, deſzkabólt.
Budel, Pudel, der, pudli, *kutya.*
Budelmütze, die, télisüveg.
Budenſitzer, der, félkézkalmár.
Budenzins, der, bólthér.
Büffel, der, bivaly, bival.
Büffelochs, der, III. bivalyökör.
Bug, der, 1. hajlás, meghajlás. 2. első tsipej, ſzügyhajlás.
Bügel, der, 1. *félabrontsformára hajlott fa v. vas*, ernyőfa, ernyővas. 2. ſt. Steigbügel, kengyelvas, kengyel.
Bügeleiſen, das, vasaló, téglázóvas.
Bügeln, *v. a.* vasalni, téglázni, kitéglázni, kivasalni.
Bugſiren, *v. a.* apró hajókkal vontatni, *p. o. a' nagy hajót, tzethalat.*
Buhle, der, III. ſzerető, mátka.
Buhlen, *v. n.* ſzerelmeskedni.
Buhlen, das, ſzerelmeskedés.
Buhler, der, ſzerető, ſzerelmes pár.
Buhlerey, die, ſzerelmeskedés.
Buhlerinn, die, ſzerető, mátka, *t. i. fejérſzemély.*
Buhleriſch, *adj.* ſzeretői, ſzerelmes, ſzerelmetes, ſzerelmeskedő; *adv.* ſzerető módra.
Buhlſchaft, die, ſzerelmeskedés.
Buhlſchweſter, die, bujaſzerelmes.
Bühne, die, 1. nézőállás, nézőpóltz, *melly külömbkülömbféle végekre állíttatik fel;* p. o. Richtbühne, veſztőállás; Schaubühne, játéknézőhely. 2. predikálóſzék, katédra; beſzéllőſzék; tanitóſzék.
Bulbe, die, hagymagyökér.
Bulgarien, Bolgárorſzág.
Bulgariſch, *adj.* Bolgárorſzági, Bolgár.
Bull, od. Bulle, der, III. bika.
Bulle, die, 1. függő petsét, *p. o. nemes leveleken, ſzubadságlevélen.* 2. függőpetsétes levél, v. parantsolat, *főképpen, a' Római Pápa függőpetsétes levele, rendelése, ée.*
Bullenbeiſſer, der, ſzelindek.
Bullenkalb, das, bikaborjú; ökörborjú.
Bund, der, 1. kötelék, sarkmadzag, *a' könyvkötőknél;* pántkötés, *a' lakatosoknál.* 2. ſt. Bündniß, das, kötés, ſzövettség, (frigy). Den Bund brechen, megrontani, v. felbontani a' kötést, v. a' ſzövettséget. ꝛc. der türkiſche Bund, Török kutsma. *l. ezt is*, das Bund, *és* Bündel.
Bund, das, *pl.* die Bunde, od. Bünde, 1. tsomó, öſszekötött tsomó, kötet; ein Bund Heu, egy tsomó ſzéna, egy kötet ſzéna; ein Bund Schlüſſel, egy tsomó kúlts; ſechs Bund Stroh, hat kéve ſzalma v. zsúp, *ha ſzám van a'* Bund *előtt, a' többesben is megmarad.*
Bundbrüchig, *adj.* ſzövettségrontó.
Bündel, das, 1. kötelétske, madzagotska. 2. tsomótska, kötelétske. 3. bútyor, terch, podgyáſz.
Bündelchen, das, (ugyan az).
Bundesgenoße, der, ſzövettséges társ.
Bundeslade, die, frigyláda
Bundesverein, der, öſszeſzövetkezés; *it.* ſzövettséges társaság.
Bundesverwandt, *adj.* ſzövettséges.
Bündig, 1. kötelező. 2. erős, hathatós; ein bündiger Beweis, erős v. hathatós bizonyság.
Bündigkeit, die, hathatósság.
Bündniß, das, ſzövettség, kötés, (frigy). In ein Bündniß treten, ſzövettségre lépni.
Bundsgenoße, der, ſzövettséges társ.
Bundsverwandt, *adj.* ſzövettséges.
Bunt, *adj.* tarka.
Buntfarbig, *adj.* tarkabarka, tarka.
Buntſcheckig, (ugyan az).
Buntſpecht, der, harkály, nagyobb tarka harkály. *Picus major.* v. hötsik harkály. *Picus minor*, L.
Buntſtreifig, *adj.* tarkatsíkos.
Bunzen, der, domboritó, *egy műſzer*

neve mellyel a' vaspléh, v. rézpléh domborúra veretik.

Bürde, die, tereh; podgyász, bútyor, háti bútyor, ée.

Bürden, *v. a.* rárakni, megterhelni vele, ráterhelni.

Bureau, *(olv.* büró), irószoba, dolgozószoba, *köz.* tiszt, tisztszoba.

Burg, die, Fejedelmi palota, Királyi palota; Királyi v. Fejedelem lakóhelye.

Bürge, der, III. kezes; einen Bürgen stellen, kezest állítni maga helyett; Bürge für Jemanden werden, kezességet vállalni valaki helyett.

Bürgen, *v. a.* kezességet vállalni.

Bürger, der, 1. polgár, hazafi, *a' polgári társaságnak tagja.* 2. ein Einwohner einer Stadt, városi polgár, *polgári jussal bíró lakosa a' városnak.* 3. polgár, v. nem nemes renden lévő.

Bürgereid, der, polgári esküvés.

Bürgerfrau, od. Bürgersfrau, die, polgárné.

Bürgerfreund, der, polgárszerető.

Bürgerhaus, das, polgári ház.

Bürgerinn, die, polgár aszszony v. fejérszemély.

Bürgerlich, *adj.* polgári, hazafiúi; *adv.* polgárimódon, polgárosan.

Bürgermeister, der, polgármester.

Bürgerpflicht, die, polgári kötelesség.

Bürgerrecht, das, polgárjuss.

Bürgerschaft, die, polgárság, a' polgárok.

Bürgerschule, die, polgári oskola.

Bürgerstand, der, polgárság, polgárrend, polgári rend.

Bürgerwache, die, polgári őrizet.

Bürgerzwist, der, polgárok közt való egyenetlenség.

Burggraf, der, III. megyés v. birtokos gróf, burggróf; *vár örökös gróf volt ez előtt.*

Burggräflich, *adj.* megyés grófi.

Burggrafthum, das, megyés grófság.

Burggrafschaft, die, (ugyan az).

Bürgschaft, die, kezesség.

Burgund, Burgnndia.

Burgunder, *adj.* Burgundiai.

Burgundisch, *adj.* Burgundiai.

Buretsch, *l.* Borrago.

Bursch, der, III. *pl.* die Bursche, 1. ifjú, tanúló ifjú. 2. st. Lehrbursch, inas, mesterséget tanúló inas; st. Handwerksbursch, mesterlegény.

Bürste, die, 1. borosta. 2. kefe; die Kleiderbürste, ruhakefe; die Schuhbürste, tsizmakefe.

Bürsten, *v. a.* 1. borostálni, megborostálni. 2. kefélni, megkefélni, kikefélni.

Bürstenbinder, der, kefekötő.

Bürstenkraut, das, tsapócset. *Dipsacus fullonum*, L.

Bürstenpflanze, die, (ugyan az).

Bürzel, der, fartsik, fartsika.

Burzelbaum, der, hengerbutzk.

Burzeldorn, der, sulyom.

Burzelkraut, das, portsinfű. *Portulacca oleracea*, L.

Burzeln, *v. a.* 1. hengergőzni, hengergeni. 2. hengerbutzkot vetni.

Busch, der, 1. das Gebüsch, bokor, haraszt, haraszlos, ligetes hely. 2. st. Strauch, tsemete. 3. bokréta; ein Busch Blumen, egy bokréta virág. 4. tsomó, őszvekötött tsomó; ein Busch Federn, egy tsomó toll. 5. búb, bóbita, konty; a' madarak fején.

Buschaffe, der, III. orángutáng.

Buschameise, die, erdei hangya.

Büschel, das, bokrétátska.

Büschelchen, das, (ugyan az).

Buschholz, das, haraszlosfa.

Buschicht, *adj.* 1. bokros, haraszlos; *adv.* bokrosan. 2. tsapzott, bugjos.

Buschig, (ugyan az).

Buschweide, die, I. kötőfűz, kortz. fűz. *Salix triandra; Salix caprea.*

Buschwerk, das, tsemetés hely, haraszt.

Busen, der, 1. kebel; etwas in dem Busen tragen, kebelében hordani valamit; in seinen Busen greifen, megvizsgálni magát, magát megesmerni. 2. tsets, emlő, mejj. 3. mejj, szív.

Busenfreund, der, lelki barát.

Bußaar, der, ölyű, ölyv. *Falco buteo*, L.

Buße, die, 1. st. Strafe, büntetés. 2. st. Genugthuung, elégtétel. 3. st. Reue, megbánás, bünbánás, bünön való bánat.

Büßen, 1. *v. a.* elegettenni, *a' tett kárért*, kipótolni a' kárt. 2. te-

lyesítni, *p. o. a' testi kívánságot*, 3. *v. n.* meglakolni valamiért.
Büßen, das, 1, elégtétel, kárpótlás. 2. meglakolás.
Bußfertig, *adj.* bűnein bánkódó.
Bußfertigkeit, die, bűnbánás.
Bußgebeth, das, 1. bűnbotsánatértvaló könyörgés.
Bußlied, das, bűnbotsánatértvaló ének.
Bußpredigt, die, bűnbánásra indító prédikátzió.
Bußtag, der, bűnbánó nap.
Butte, Bütte, die, 1. félízegúfzó, *hal. Pleuronectes*. 2. putton.
Büttel, der, porofzló, rabörző.
Bütteley, die, tömlötz, fogház.
Büttelftube, die, fogház.
Butter, die, vaj; Butter machen, od. rühren, buttern, vajat köpülni, köpúlni; frifche Butter, írós vaj.
Butterbámme, die, vajaskenyér.
Butterbirn, die, vajkörtvély.
Butterblume, die, 1. orofzlánfogfü. *Leontodon taraxacum*. 2. motsári sárvirág. *Caltha palustris*, L.
Butterbrezel, die, vajasperetz.
Butterbrot, das, vajaskenyér.
Butterbrühe, die, vajas lé.
Butterbüchfe, die, vajtartó, p. o. vajaskanta, vajasedény.
Butterfaß, das, vajköpülő.
Butterfliege, die, kápofzta pillangó. *Papilio brassicae*, L.
Buttermilch, die, író, íróstó.
Buttern, *v. a.* 1. Butter rühren, köpülni, vajat tsinálni. 2. kelni, megkelni; wenn man Zucker in das Butterfaß wirft, fo buttert die Sahne nicht, ha nádmézet vét az ember a' köpülőbe, nem kél meg a' téjfel.
Butterftempel, der, köpülőfzár.
Butterftecher, der, köpülő.
Butterfterl, der, (ugyan az).
Butterftrizel, *l.* Butterwerk.
Butterteig, der, vajastéfzta, vajjal gyúrt téfzta, *kalátsnak*.
Buttertopf, der, vajasfazék.
Buttervogel, der, pillangó.
Butterwerk, das, 1. tsévéllőformájú vajaszsemlye. 2. hofzfzúkás írósvaj.
Buttfifch, f. Butte.
Büttner, der, bodnár, pintér, kádár.
Butz, der, tsutkatsúts, a' gyümölts felső végén, *p. o. almán, dinnyén*, ée.
Butzkopf, der, buta delfín. *Delphinus orca*.
Buxbaum, Buchsbaum, der, pufzpáng.
Byrol, der, arangybegy, malinkó. *Oriolus*, L.

C.

Anm. Was nicht unter C ftcht, fuche man in K.

Jegyzés: A' mi a' C közt nints, a' K közt kell keresni.

Cabale, die, kabála, titkon forralt ravafzság.
Cabaliren, *v. a.* ravafzságot forralni.
Cabinet, das, 1. belső fzoba; titokfzoba, *a' Fejedelmi palotákban*. 2. ritkaságok fzobája.
Cabinetsminiſter, der, belső titkos Miniſzter.
Cacao, der, Cacaobohne, die, tsokoládébab.
Cacaobaum, der, tsokoládébabfa.
Cadet, der, kadét.
Cadettenhaus, das, kadétoskola.
Cadi, der, Török bíró.
Caffee, der, kávé.
Caffeebaum, der, kávéfa.
Caftan, der, Törökruha.
Calais, Kalé, *város*.
Calecutiſche Hahn, der, kakas pujka; Calecutiſche Henne, jértze v. tojó pujka.
Calender, *l.* Kalender.
Camehl, *l.* Kamehl.
Camelott, der, kamillót, *matéria*.
Camerad, der, pajtás, társ.
Caméradſchaft, die, pajtásság.
Cameral, Cameraliſtiſch, Kamarához, v. Fejedelmi jólzághoz tartozó, Kamarai.
Cameralgut, das, Kamarajólzág.

Digitized by Google

Cameraliſt, der, Kamarális tiſzt.
Cameralwiſſenſchaft, die, Kamarális tudomány, *a' Kamarajószágok gondviselésének tudománya.*
Campagne, die, *(olv.* kámpány) táborozás.
Campfer, der, kámfor.
Campferbaum, der, kámforſa.
Campfergeiſt, der, kámforſzeſz.
Campferſpiritus, der, (ugyan az).
Campiren, *v. n.* táborozni.
Canaille, *(olv.* kanallje) semmirevaló, gaz ſzemély.
Canal, der, *pl.* die Canäle, 1. tsatorna, víztsatorna. 2. mód, út, *valamire.*
Canapee, das, kanapé.
Canariengras, das, kanárimag, kanáriköles. *Phalaris Canariensis.*
Canarienvogel, der, kanári madár.
Canariſche Inſeln, die, *pl.* kanári ſzigetek.
Canaſter, od. Knaſter, der, knaſzter, v. legjobb dohány.
Candelzucker, der, sárgatzúkor.
Candidat, der, III. kándidátus.
Candiren, *v. a.* bénádmézelni.
Canehl, der, tzimmet fahéj.
Canevaß, der, kanavász,
Cannibal, der, III. Kannibál. *Amérikában a' Kuribi ſzigetek lakosinak neve, kik ellenségeiket megeſzik.* 2. dühös v. kegyetlen ember.
Canon, der, *pl.* die Canons, 1. kánon, rendelés, rend. 2. a' Szentírás Isteni ſzármazású könyveinek summás előadása regulákban.
Canonicat, das, Kánonokság.
Canonicus, der, III. Kánonok.
Canoniſation, die, Szentek közé ſzámlálás.
Canoniſch, *adj.* 1. Isteni eredetű, ſzármazású, *könyvei a' Szentirásnak.* 2. kánonſzerént való.
Canoniſiren, *v. a.* Szentek közé ſzámlálni.
Cantate, die, énekdal.
Canton, der, kerület, megye.
Cantoniren, *v. n.* helységekbe pihenni, *t. i. a' tábornak.*
Cantonirung, die, helységekben pihenés. ⁊ Cantoniren.
Cantor, der, kántor, énekmester.
Cap, das, fok, tengerbe bényúló tsúttsa v. foka a' földnek.
Capellan, der, káplán.
Capelle, die, 1. kápolna. 2. muzsikáló társaság, *p. o. nagy udvarokban.* 3. tégely, olvaſzló tégely.
Capellmeiſter, der, főmuzsikamester, a' muzsikáló társaság igazgatója v. feje.
Caper, der, 1. rablóhajós. 2. rablóhajó, kapzsihajó, *a' tengeren.*
Caperey, die, rablás, *a' tengeren.*
Capern, *v. a.* rablani, elrablani, *a' tengeren, hajót,* ée.
Capital, *adj.* 1. fő, derék, nagy, ée. 2. Capital Buchſtaben, nagy betük. 3. főbenjáró, p. o. gonoszság, ügy, ée.
Capital, das, *pl.* die Capitalien, tőkepénz.
Capitaliſt, der, III. tőkepénzes, *a' kinek uzsorára kiadott tőkepénze van.*
Capitän, der, 1. ſt. Hauptmann, kapitány, t. i. a' gyalogkatonák közt, gyalogságkapitány, gyalogkapitány. 2. hajóskapitány.
Capitel, das, ſzakaſz, réſz, *t. i. a' könyvben;* ein Buch in ſechs Capitel eintheilen, hat ſzakaſzokra oſztani a' könyvet. 2. káptalan. 3. káptalanbéli urak. 4. pironſzó.
Capitelsherr, der, III. kánonok.
Capitular, der, III. kánonok.
Capitular, *adj.* káptalanbéli.
Capitulation, die, pontos alku, alku, egyezés; ſich auf Capitulation ergeben, alkura megadni magát.
Capituliren, *v. n.* alkura lépni; der Feind verlangt zu capituliren, alkura kíván lépni az ellenség.
Caprice, die, *(olv.* kápriſz), fejeskedés.
Capriol, die, bakſzökés.
Capuce, die, gallérsüveg, *ollyan gallér a' köntösön, mellyet süveggnek a' fejére is felvonhat az ember.*
Capuciner, der, Kaputzinus; *Sz. Ferentz ſzerzetese.*
Caput, caput gehen, elveſzni; er iſt caput, oda van ő.
Caput, der, kabát, kaput.
Caputrock, der, (ugyan az).
Capuziner, *l.* Capuciner.
Carabiner, der, karabély, rövid puska.
Carabinier, der, *(olv.* karabinjé) karabínos, könnyű lovas katona.
Caraffine, die, karafina, butella.

Cardinal, der, *pl.* die Cardinäle, Kárdinális.
Cardinal, *adj.* fő, első, *l.* Haupt.
Cardinalsblume, die, kárdinálvirág. *Lobelia cardinalis*, L.
Cardobenedicten, die, pápafű. *Centaurea benedicta*, L.
Carfiol, der, kártifiola.
Carl, der, *n.pr.* Károly.
Carmeliter, der, böjtölő barát.
Carmesin, *adj.* karmazsín.
Carmesinfarbe, die, karmazsínszín.
Carmin, der, kármin, *veres festék.*
Carminroth, *adj.* kárminszínű veres.
Carnaval, Carneval, das, fársáng-vég, *a' fársáng három utólsó napja.*
Carneol, der, kárniolkő, kárniol.
Carolin, der, Károlypénz, *Károly nevét Fejedelem által veretett pénzek neve.*
Carotte, die, sárgarépa, murokrépa.
Carouſſel, *l.* Carroſſel.
Carpie, die, *(olv.* sárpi), tépés, tépett, v. sebretépett ruha.
Carricatur, die, hibanagyítás, *nevettséges dolgok nagyítása ábrázolatokban, p. o. rajzolásban, festésben*, ée. 2. hibanagyító rajzolatok.
Carriole, die, 1. lektika, kétkerekű kotsi. 2. talyiga, terehhordó kétkerekű szekér.
Carroſſe, die, hintó, tséza.
Carroſſel, das, pompás vitézi gyakorlás, *kotsizás, és lovaglás által.*
Carthäuſer, der, Sz. Brúnó szerzetese; *kik szüntelenvaló magánosságban élnek, 's igen ritkán szóllalnak még.*
Carton, der, 1. abrosz papiros, *igen nagy árkos papiros.* 2. vastagpapiros.
Caſematte, die, bástyabólt, bástyaboltozat; *köz.* kazamáta.
Caſerne, die, kaszárnya.
Caſſation, die, hivataltólvaló megfosztás.
Caſſe, die, 1. kaszsza. 2. st. Geld, pénz, rakás pénz, a' kaszszában lévő pénz.
Caſſerolle, die, lábatlan serpenyő, serpenyő.
Caſſiren, 1. st. einkaſſiren, bészedni, bégyújteni, *t. i. pénzt a' kaszszába*, 2. letenni, *hivatalából kitenni valakit*, v. kitenni a' tiszteségből, megfosztani a' tisztségtől. 3. eltörleni, *p. o. törvényt, rendelést.*
Caſſirer, der, pénzbészedő.
Caſſirung, die, 1. st. Eincaſſirung, pénzbészedés. 2. kitétel, letétel, *a' hivatalból.* 3. eltörlés, elrontás, *t. i. törvénynek rendelésnek eltörlése.*
Caſtell, das, kastély, palota.
Caſtellan, der, 1. kastélymester. 2. szobamester, szobákra vigyázó.
Caſtor, der, hód, kásztor. *l.* Biber.
Caſtorhut, der, hódszőr kalap, legjobb selyem kalap.
Caſtrat, der, III. erőszegett, herélt.
Caſtriren, kiherélni, megherélni.
Caſualpredigt, die, IV. különös alkalmatosságokravaló prédikátzió.
Caſuar, der, kazuár strutz, kazuár. *Struthio casuarius*, L.
Catalog, Catalogus, der, Bücherverzeichniß, das, könyvlaistrom.
Catechet, der, III. *l.* Katechet.
Catechismus, *l.* Katechismus.
Cathegorie, die, eredeti megfogás.
Cautel, die, előrevigyázás.
Caution, die, kezesség.
Cavallerie, od. Reiterey, die, lovasság, lovaskatonaság.
Cavalleriſt, der, III. lovaskatona.
Cavallier, der, 1. gavallér. 2. lovag, lovas vitéz.
Cavent, der, III. kezes.
Caviar, der, bésózott ikra.
Caviren, kezességet vállalni.
Ceder, die, tzédrusfa.
Cedern, *adj.* tzédrusfa, tzédrusfábólvaló.
Cedernöhl, das, tzédrusolaj.
Celle, *l.* Zelle.
Cement, das, vakolat.
Cementwaſſer, das, gálitzvíz.
Cenſor, der, *pl.* die Cenſoren, könyvvizsgáló, könyvfelvizsgáló.
Cenſur, die, 1. könyvvizsgálás, könyvfelvizsgálás, 2. könyvvizsgáló hivatal.
Cent, z. B. fünf pro Cent, öt forint uzsora százra; Geld auf acht pro Cento borgen, tőkepénzt adni ki nyóltz forint uzsorára.
Centifolie, die, százrétű rózsa, teljes rózsa.
Centner, der, mázsa.
Centnergewicht, das, mázsanyomó, *p. o.* vas, v. kő.

Centnerſchwer, *adj.* mázsányi, mázsányinehéz.
Central, *adj.* közép, középen lévő.
Centrum, das, *s. pl.* közép, középpont.
Ceremonie, die, 1. pompás ſzokás, bévett pompás mód, tzeremónia. 2. ſt. Weitläufigkeiten, kerengés, kitsapongás.
Ceremoniell, das, pompamód.
Certificat, das, bizonyságlevél.
Chaiſe, die, (*olv.* séze) tséza.
Chalcedon, der, káltzédon, *kő.*
Chalupe, die, tsónak.
Chamäleon, das, kaméleon.
Champagner Wein, (*olv.* sámpánjer), kámpániai, v. sámpáni bor.
Champignon, der, (*olv.* sámpinjón), tsiperke gomba, piros tsiperke. *Agaricus campestris.*
Chan, der, Tatár Kám, v. Fejedelem, Vezér.
Chaos, das, zűrzavar.
Charakter, der, tzimer, erkölcsi tzímer, erkölcsi tulajdonság.
Charakteriſiren, *v. a.* tzímerezni, tzímereit előadni. 2. charakteriſirt, nagy tekintetű, előkelő.
Charakteriſtiſch, *adj.* tzímerező, z. B. ein Gemählde, Ausdruck, ꝛc. *p. o. festés, rajzolat, előadás,* ée.
Charfreytag, der, Nagy Péntek.
Charge, die, (*olv.* sarzse), hivatal, tiſztség.
Charletan, der, (*olv.* sarletan), 1. kérkedő, kérkedékeny. 2. ámító orvos.
Charletanerie, die, 1. kérkedés, kérkedékenység. 2. ámítás.
Charlotte, die, Karolina.
Charmant, (*olv.* sármánt), ingerlő ſzép, igéző ſzép, gyönyörű.
Charwoche, die, (*olv.* khárvokhe), Áldozó hét.
Chatulle, die, *olv.* satulle), katulya.
Chauſſee, die, (*olv.* soſzé), tsináltút, feltöltött út.
Chef, der, fő, *p. o, főigazgató.*
Chemie, *l.* Chymie.
Cherub, der, kérubangyal.
Chicane, die, (*olv.* sikáne), 1. igazság eltekerés. 2. ingerlés.
Chicaneur, der, (*olv.* sikanőr), 1. igazságeltekerő. 2. ingerlő.
Chicaniren, 1. kötelőzködni, kötekedni. 2. ingerleni, boſzſzantani.
Chicanirung, die, 1. kötelőzködés, kötekedés. 2. ingerlés.
Chimäre, die, képzett dolog, költemény.
Chinarinde, die, khínahéjj.
Chirurgie, die, seborvostudomány.
Chirurgiſch, *adj.* seborvosi.
Chirurgus, der, seborvos.
Chocolate, die, (*olv.* tsokoláte), tsokoládé.
Chor, der, od. das, *s.* éneklőkar, éneklő sereg. 2. kar, templombeli kar, függőkar.
Choraltar, der, főoltár.
Chorhemd, das, papiing.
Chorherr, der, III. kánonok.
Chorrock, der, 1. oltári köntös. 2. papipalást.
Chriſt, der, III. Kereſztyén.
Chriſtabend, der, der heilige Abend, Karátsony Szombat estvéje.
Chriſtbeſcherung, die, Karátsonyi ajándék.
Chriſtdorn, der, kereſzttövis. *Rhamnus spica Christi*, L.
Chriſtenheit, die, a' kereſztyénség.
Chriſtenleute, die, *pl.* kereſztyének.
Chriſtenmenſch, der, III. kereſztyén ember.
Chriſtenpflicht, die, kereſztyéni kötelesség.
Chriſtenthum, das, kereſztyénség, kereſztyén vallás.
Chriſtfeſt, das, Karátsony.
Chriſtian, der, III. Kerestély, Krestély.
Chriſtihimmelfahrtsfeſt, das, áldozótsötörtök.
Chriſtine, die, *n. pr.* Kriſztina.
Chriſtkind, das, ſzületett Kriſztus.
Chriſtkindlein, (ugyan az).
Chriſtlich, *adj.* kereſztyéni, kereſztyénhez illő; *adv.* kereſztyénmódon.
Chriſtmette, die, Karátsony éjtſzakai Isteniſzolgálat.
Chriſtmonath, der, Karátsony hónapja, Detzember.
Chriſtnacht, die, Karátsonyéjtſzakája.
Chriſtoph, der, III. *n. pr.* Kristóf.
Chriſtſchein, der, Karátsonyi hóldújjúlás.
Chriſtus, Kriſztus.
Chriſtwurz, die, téli húnyor. *Helleborus Hyemalis.*

Chronik, die, krónika, korjegyző könyv.
Chronologie, die, 1. időtudomány. 2. a' történeteket időszerént előadó tudomány, történetkortudomány. 3. időtudománykönyv, időtudományt tanító könyv.
Chronologisch, *adj.* időkori, időszeréntvaló; *adv.* időszerént; Chronologische Tabellen, a' történeteket időszerént előadó táblák.
Chrysoberyll, der, aranyberil.
Chrysolith, der, krizolit.
Chrysopras, der, sárga krizolit.
Chur, *más szók előtt*; választó.
Churfürst, der, III. Választófejedelem. *Elector.*
Churfürstenthum, das, Választófejedelemség.
Churfürstlich, *adj.* Választófejedelmi.
Churhaus, das, Választófejedelmi ház; das Churhaus Sachsen, a' Szaxoniai Választófejedelmi ház, *t. i. familia.*
Churhut, der, Választófejedelmi süveg
Churland, das, Választófejedelmi tartomány.
Churprinz, der, Választófejedelmi örökös Hertzeg.
Churwürde, die, Választófejedelmi méltóság.
Chymie, die, testalkattudomány, *l. Chemia. Ezen tudománynak két része van, a' testoszlatás, v. testfeloszlatás*, (die Scheidekunst), *és a' testalkatás.*
Chymist, der, III. testalkatvizsgáló.
Cichorie, die, katang, vadkatang, katangkóró. *Cichorium Intybus.*
Cichorienkaffee, der, katangkávé.
Cider, der, gyümöltsbor.
Cirkel, *l.* Zirkel.
Circulär, *adj.* kerek, kerékforma.
Circulare, das, kerülőlevél, kerülőrendelés, *köz.* kurrens.
Circularschreiben, das, kerülőlevél, kerülőrendelés, *köz.* kurrens.
Circulation, die, kerengés, kerengőfolyás, z. B. des Geblüts, a' vérnek kerengőfolyása, vérkerengés.
Circuliren, *v. n.* kerengeni.
Cisterzienser, der, tziszterczita, *szerzetes.*
Cisterne, die, essővízkút, *köből; mellybe a' meleg tartományokban essővizet gyűjtenek.*
Citadelle, die, városőrző erősség, váratska.
Citation, die, idézés.
Cither, die, tzitera.
Citiren, *v. a.* idézni.
Citrone, die, tzitrom.
Citronenbaum, der, tzitromfa.
Citronengelb, *adj.* tzitromszínű.
Citronenkraut, das, tzitromfű, méhfű. *Melissa*, L.
Citronensaft, der, tzitromlé.
Civil, 1. polgári. 2. höflich, nyájas. 3. mérséklett, illendő.
Civilisiren, *v. a.* pallérozni, *erkölcseire nézve.*
Clarinett, das, tárogató.
Classe, die, sereg, klaszis, rend.
Classensteuer, die, birtokra és jövedelemre vetett adó.
Classification, die, 1. elrendelés. 2. rend.
Classificiren, *v. a.* elrendelni, rendbeszedni.
Classiker, ein, remekíró.
Classisch, *adj.* remek, ein classisches Werk, remek könyv, remek munka.
Clausenburg, Kolosvár, *város.*
Claves, die, *pl.* billentők, *a' Klavirban.*
Claviatur, die, a' billentők, *mind együtt, t. i. a' Klavirban.*
Clavier, das, Klavír.
Clerisey, die, egyházirend, papirend; die regulirte Clerisey, a' szerzetes papirend.
Clerus, der, papirend, papság, egyházirend.
Client, der, III. pártfogásbavett, *valaki pártfogása alatt lévő személy.*
Clientschaft, die, pártfogás.
Cloak, die, árnyékszék, perváta.
Club, der, társaság, összeszövetkezett társaság.
Cocarde, die, pántlikabokréta.
Cochenille, die, kosenillabogár.
Cocosnuß, die, kókusdió.
Cocosnußbaum, der, kókusdiófa.
Coffee, *l.* Kaffee.
Coffre, der, *(olv.* koffer), bőrösláda.
Colibri, der, kolibri, mézike.
Collation, die, 1. összehasonlítás, összevetés. 2. kis ebéd, rövid vatsora.
Collationiren, *v. a.* összehasonlítni, összenézni, összevetni.

Collecte, die, segittségre gyűjtött pénz.
Collecteur, der, (olv. kollektőr), pénzöszveszedő.
College, der, III. tiszti társ.
Collegialisch, adj. kollegyiomi.
Collegial-Kirche, die, Kánonoki templom, Káptalani templom. Kathedral-Kirche, Püspöki templom.
Collegium, das, 1. kollégyiom, anyaoskola. 2. st. Unterricht, tanítás, közönséges tanítás.
Collett, das, 1. st. Koller, Kragen, gallér. 2. lovaglóköntös, v. dolmány.
Collision, die, 1. öszveütődés. 2. öszveháborodás, öszvezendűlés.
Cöln, Kolónia, város.
Colomann, der, III. n. pr. Kálmán.
Colonie, die, újűlés, megtelepedés.
Colonist, der, újlakos, megtelepedett lakos.
Colonne, die, tsapat, seregtsapat, t. i. katonaság.
Colophonium, das, gyanta.
Coloquinthe, die, keserű sártök.
Coloriren, v. a. béfesteni.
Colorit, das, szín.
Columne, die, oszlop, egy óldal kiszedve a' könyvnyomtatóknál; gespaltene Columnen, páros oszlop; kettős oszlop.
Combiniren, v. a. öszveegyeztetni.
Comet, Comisch, Comma, &c. l. Komet, Komisch, Komma.
Comitat, das, Vármegye.
Comitatsherr, der, III. Vármegyetisztje, Vármegyetiszt.
Commandiren, v. a. vezérleni.
Commando, das, 1. vezérlés. 2. valami végre kiküldött kis tsapat sereg.
Commendant, der, III. várvezér.
Commerz, das, kereskedés.
Commissär, der, III. biztos, végrehajtó biztos, komiszárius.
Commissariat, das, katonák élelmekről, és ruházatjokról gondoskodó biztosok.
Commißbrod, das, katonakenyér.
Commission, die, 1. meghagyás, rábízás; néha, parantsolat. 2. biztos tanács, kirendelt biztosok.
Commissionär, der, biztos, főképpen magános személy biztosa.
Commode, adj. alkalmatos.
Commode, die, almáriom.
Commodität, die, 1. Bequemlichkeit, könnyűségkeresés. 2. könnyűség. 3. st. Arbeit, ányékszék.
Communicant, der, III. úrvatsorájával élő, gyónó.
Communication, die, 1. Mittheilung, közlés. 2. Verbindung, öszvekötés, egyesítés. 3. Zugang, közösülés.
Communiciren, v. a. 1. mittheilen, közleni. 2. úrvatsorával élni, meggyónni.
Communion, die, 1. Gemeinschaft, egyesség, közösülés. 2. das heilige Abendmahl, úrvatsora, úrvatsorája, az úri szent vatsorája; zur Communion gehen, az úr asztalához menni.
Communität, die, közönség.
Comödie, l. Komödie.
Compagnie, die, (olv. kompani). st. Zusammenkunft, Gesellschaft, társaság, p. o. múlató társaság; főképpen, kereskedő társaság; eine Handlungs-Compagnie, kereskedő társaság; mit Jemanden Compagnie machen, társaságba állani valakivel; ich will Ihnen Compagnie leisten, együtt megyek az Úrral. 3. egy zászló ally, zászlós tsapat,
Compagnon, der, kereskedőtárs; munkástárs, segítőtárs.
Compaß, der, éjszakmutató, kompasz.
Compendiös, adj. summás, rövid.
Compendium, das, summás munka, summás előadás, rövid előadás.
Compensation, die, kártérítés, kárpótlás, kárkipótlás.
Competent, adj. illendő, arányos.
Competent, der, III. vetélkedő társ.
Complet, adj. egész, telyes.
Completiren, v. a. kipótolni.
Complexion, die, alkottság.
Compliment, das, 1. st. Verbeugung, magameghajtás, főhajtás. 2. st. Gruß, köszöntés; Compliment machen, köszönteni. 3. st. Aufwartung, tisztelet, udvarlás; Jemanden sein Compliment machen, tiszteletére, v. udvarlására lenni valakinek. 4. köszöntetés, tisztelet; mein Bruder läßt Ihnen sein Compliment machen, köszönteti, vagy tiszteli a' testvérem (testvér bátyám v. ötsém) az Urat. 5. örven-

dezés, örvendezö rövid beszéd, szerentséltetés, örömjelentés, *valaki szerentséjén*, ée. 6. nyájaskodás, kézreadás; alle Complimente bey Seite setzen, minden nyájaskodást félre tenni; ohne Compliment, minden hízelkedés nélkül; es war nur ein Compliment, csak kézreadás vólt. 7. mit vielen Complimenten um Vergebung bitten, követelőzni.

Complimentiren, *v. a.* 1. hálálkodni. 2. köszönteni.

Complott, das, tzimborásság.

Componiren, *v. a.* szerzeni, készítni.

Componist, der, nótaszerző.

Composition, die, nótaszerzés.

Compreß, tömött, sürü, *p. o. írás.*

Comptoir, *(olv.* komtoár), das, 1. íróból, jegyzőból, *a' kereskedőknél.* 2. kereskedőház.

Comtesse, *(olv.* kontesz), die, Gróf Kisasszony.

Concentriren, *v. a.* öszvevenni, öszveszorítni, öszvehúzni.

Concept, das, 1. st. Entwurf, írt rajzolat, első rajzolatja valaminek, próbagondolat, gondolat, ez vólt az első gondolatom róla; das Concept von einer Predigt, a' prédikátzió rajzolatja. 2. der Concept, st. Begriff, megfogás.

Concert, das, 1. kontzert, muzsikazajd. 2. kontzertnóta.

Concilium, das, papiszinat.

Concordanz, die, mutató szókönyv a' Bibliára.

Concordat, das, Pápa és világi Fejedelem között kötött szövettség, megegyezés.

Condition, die, 1. Bedingung, feltétel. 2. der Dienst, szolgálat.

Conditionirt, állapotban lévő, minéműségü; gut conditionirt, od. gut beschaffen, jó állapotban lévő.

Condoliren, fájlalni, szánakozni, *más szomorú esetén.*

Conduite, die, erkölts, erköltsi magaviselet.

Confect, das, tsemege.

Conferenz, die, *pl.* tanátskozás.

Confession, die, 1. st. Bekenntniß, megvallás, vallástétel. 2. büngyónás. 3. valláságazat.

Confessionarius, der, III. Beichtvater, gyóntatópap.

Confiscation, die, elsoglalás.

Confisciren, elsoglalni, büntetésül elsoglalni.

Confitent, der, bünvalló.

Conföderation, die, szövettség.

Conföderirt, *adj.* szövettséges.

Conform, *adj.* megegyező.

Conformiren, sich, szabni magát valamihez.

Confrontation, die, öszvehasonlítás, öszvevetés.

Confrontiren, *v. a.* öszvehasonlítni.

Confus, *adj.* 1. öszvezavart; *adv.* öszvezavarva, hányvavetve. 2. eszezavart, tébolyodott; ich bin völlig confus, az eszem sints helyén.

Confusion, die, zürzavar.

Congregation, die, gyülés.

Congreß, der, 1. öszvegyülés. 2. főköveti tanátskozás, *országló udvarok főköveteinek v. miniszstereinek öszvegyülések és tanátskozások.*

Coniugation, die, igehajtogatás.

Coniugiren, *v. a.* hajtogatni, *az igét.*

Coniunction, die, 1. Vereinigung, egyesités. 2. das Bindewort, egybefoglaló, *szó, v. szótska.*

Conrad, *n. pr.* Konrád.

Consens, der, Einwilligung, megegyezés.

Consequent, *adj.* folyamatos, következőleges, következős; *adv.* következősen, folyamatosan.

Consequenz, die, Folge, következés.

Conservation, die, Erhaltung, megtartás, tartogatás.

Conserviren, *v. n.* erhalten, megtartani, tartogatni, eltartani, eltenni.

Consistent, *adj.* sürü, tömött, merő.

Consistenz, die, öszveállás, öszveállóság, állandóság, erősség.

Consistorium, das, egyházitánáts, ekklézsiai tanáts.

Consistorialrath, der, III. egyházi tanátsos.

Consolation, die, vigasztalás.

Consonant, der, III. mássalhangzó, *t. i. betü.*

Constantinopel, Konstántzinápoly.

Constitution, die, alkotmány, kormányalkotmány.

Construction, die, 1. öszveállítás, öszverakás. 2. szerkeztetés, szórakás.

Construiren, 1. errichten, aufbauen,

öſzveállítni, öſzverakni. 2. mondást ſzerkeztetni a' ſzókból.

Conſul, der, 1. Bürgermeiſter, polgármester. 2. kereskedésre ügyelő követje egy Nemzetnek más Nemzetnél.

Contemplativ, *adj.* ſzemlélődő, theorétikos.

Content, *adj.* megelégedő; *adv.* megelégedve.

Conteſtiren, *v. a.* bizonyítni, állítni.

Context, der, beſzédfolyamat.

Contignation, die, emelet.

Contingent, das, réſz, jutott réſz.

Continuation, die, Fortſetzung, folytatás.

Continuiren, *v. a.* fortſetzen, folytatni.

Conto, das, ſzámadás, ſzámadó jegyzés; *néha*, rovás.

Contobuch, das, ſzámadó könyv, ſzámoló könyv.

Contract, der, kötelezőirás.

Contradiction, die, ellenkezőmondás,

Conträr, *adj.* ellenkező; *adv.* ellen, kezőképpen.

Contraſt, der, ellenkezőség.

Contreadmiral, der, tengeri alvezér.

Contrebande, tiltott, tilalmas.

Contrecarriren, *v. a.* ellene dolgozni.

Contribuiren, beytragen, adni, adózni, *valamire*.

Contribution, die, Steuer, adó.

Controleur, der, (*olv.* kontrolőr), ſzámtartásvizsgáló.

Contuſion, die, vakseb, vakütés.

Convent, der, 1. Zuſammenkunft, gyülés. 2. egyházi gyülés.

Convention, die, Übereinkunft, megegyezés, egyesség, ſzövettség; Conventions-Münze, törvényes németpénz, jó pénz, *t. i. ezüst és aranypénz*.

Conventionell, *adj.* egyességes.

Converſation, die, 1. ſt. Geſpräch, Unterhaltung, beſzéllgetés, múlatás. 2. ſt. Umgang, társalkodás.

Converſiren, *v. n.* 1. ſich unterreden, unterhalten, beſzéllgetni, múlatni. 2. társalkodni.

Convictorium, das, ſzabad együtt élés, közönséges ſzabad aſztal, *p. o. tanúlóknak*, ée.

Convulſion, die, görts, tagrángatódás.

Convulſiviſch, *adj.* tagrángató, tagſzaggató.

Copie, die, más, lemásolás, pár, mássa *valami eredeti munkának, irásnak*, ée.

Copiren, *v. a.* másolni, lemásolni, lepárolni, párban leírni, párban lefesteni, lerajzolni, ée.

Copirung, die, lemásolás.

Copiſt, der, III. másoló, lemásoló.

Copulation, die, 1. ſt. Verbindung, egyesítés, öſzvekötés. 2. ſt. Trauung, Vermählung, öſzveesketés, esketés.

Copuliren, *v. a.* 1. ſt. verbinden, egyesítni. 2. trauen, vermählen, öſzveesketni, *az új házasokat*.

Coquett, (*olv.* kokett), *adj.* buja, latros, *fejérſzemélyről mondatik*.

Coquette, die, 1. buja fejérſzemély. 2. latorhajhászó.

Coquetterie, (*olv.* koketterí), 1. buja ſzerelmeskedés. 2. latorhajhászás.

Coralle, die, kláris, korall.

Cordon, der, táborlínea, *a' határſzéleken elnyúló őrizetsereg*.

Corduan, der, *s. pl.* kordovány.

Coriander, *l.* Koriander.

Corporal, der, káplár, rendtartó.

Corporalſchaft, die, kápláraly.

Corps, das, sereg, seregoſztály.

Corpulent, dickleibig, *adj.* testes.

Correct, *adj.* hibanélkülvaló, hibátlan; *adj.* hiba nélkül.

Correctheit, die, hibátlanság.

Correctur, die, hibaigazgatás, *p. o. a' nyomtatott árkusban*.

Correſpondent, der, III. levelező, levelezőtárs.

Correſpondenz, die, levelezés.

Correſpondiren, *v. a.* 1. levelezni. 2. megfelelni neki.

Corrupt, verdorben, verderbt, *adj.* elrontott, elromlott, romlott; *adv.* elrontva, elromolva.

Corſar, der, III. 1. tengeritolvaj, prédáló. 2. prédálóhajó.

Corſett, das, újjasváll, *fejérſzemélynek való köntös*.

Courage, die, (*olv.* kurázs), bátorság, méréſzség.

Courir, der, kurír, *rendkivülvaló Udvari posta, v. sebes követ*.

Cours, der, (*olv.* kurſz). 1. folyamat, *folyamatja, főképpen a' pénznek, a' betsére nézve*, pénzbets folyamatja, *t. i. a' jó pénz folyó betse*.

Couvert, das, *(olv.* kuvert), 1. levélboríték. 2. egy személyre való asztali készület; eine Tafel von zwanzig Couverten, húsz személyre terített asztal.
Cracau, Krakko, *város.*
Crain, Krain, Karniólia.
Creatur, die, teremtmény.
Credenztisch, der, 1. kóstolóasztal. 2. ételárrosasztal, *p.o. táncztzpalotákban, a' hol mindenféle étel és ital drúltatik.*
Credit, der, *s. pl.* st. Glaubwürdigkeit, hitel, hitelesség. 2. st. Borg, hitelezés, hitelbekérés; Waaren auf Credit nehmen, hitelbe venni portékát.
Creditiren, *v. a.* hitelezni.
Creditiv, od. Beglaubigungsschreiben, das, meghatalmazó bizonyságlevél, hitellevél.
Creditor, der, hitelező, uzsorás.
Criminal, Criminell, *adj.* büntető, büntetéstilletö; Criminal-Gericht, büntető ítélőszék.
Criminalsache, die, büntetést érdemlő dolog, főbenjáró dolog.
Criminalrichter, der, bünügybiró.
Critik, Kritik, die, megesmérettehettség-vizsgálat; die Critik der reinen Vernunft, a' tiszta okosság megesmérettehettségeinek vizsgálása.
Critisch, *adj.* megesmérettehettségvizsgáló; vizsgáló; *adv.* vizsgálva.
Critisiren, *v. a.* megrostálni észszel, v. vizsgálva megrostálgatni.
Crucifix, das, feszület, a' Jézus keresztre feszített képe.
Cryptogamie, die, titkosnőszés, *minémü a' gombák, mohok, perjék, és hindrok nőszése, mellyeket puszta szemmel nem lehet látni.*
Crystall, der, Krystall, kristály.
Cultur, die, 1. mivelés, tenyésztetés, *p. o. földmivelés, selyembogár-tenyésztetés,* ée. 2. pallérozás, elmepallérozás, tökélletesités. 3. pallérozódás.
Cumanien, Kúnság.
Cumanier, der, Kún.
Cur, *(olv.* kúr), Heilung, die, 1. gyógyítás, külső sebek gyógyítása. 2. orvossággal élés, *orvossággalvaló élés.*
Curator, der, gondviselő, főgondviselő; *néha*, gyámolatya.
Curcuma, Curcumey, die, kurkuma, indiai sárgagyökér.
Curie, die, kúrja, nemesudvar, nemes telek.
Curiös, *adj.* 1. újságkivántsi, újságon kapó. 2. rendes; das ist curiös, az rendes, az igen rendes dolog.
Curiösität, die, újságonkapás, újságkivánás.
Curiren, *v. a.* 1. gyógyítni, *külsőképpen.* 2. orvosolni, gyógyitni, *a' belső nyavalyát.*
Curirung, die, 1. gyógyítás. 2. orvoslás.
Currende, die, z. B. Schrift, Verordnung, kerülölevél, kerülőhirdetmény, (kurrens).
Cursiv, *l.* Cursivschrift.
Cursivschrift, die, 1. dűltirás, *dűlt betükkelvaló irás.* 2. dűlt betü, *t. i. a' könyvnyomtatóknál.*
Cylinder, der, henger, hengertest.
Cylindrisch, *adj.* hengergös; *adv.* hengergősen.
Cymbel, die, tzimbalom.
Cypern, Tziprus. *Sziget.*
Cypresse, die, Tziprusfa.
Cypressenkraut, das, tzipruska, kerti tziprusfü.
Czar, Zar, der, Tzár, Tsászár, *Orosz Tsászár.*
Czarinn, die, Tzárné, Tsászárné, *Orosz Tsászárné.*

D.

Da, 1. *adv*, ott, itt; da ist er, itt van, ott van; wer da? ki van ott? ki van itt? 2. a' hol; ich will in ein Land reisen, da mich niemand kennen soll, ollyan tartományba útazom, a' hol senki se esmerjen. 3. akkor; wenn ich da noch lebe, ha még akkor életben leszek; was werde ich erst da empfinden, mit nem fogok még akkor érezni, od.

hát még, mit érzek akkor. 4. *conj.* midőn, v. -ván, -vén; da die Sonne aufging, midőn a' nap felkelt, v. felkelvén a' nap. 3. ſt. weil, od. nachdem, mivelhogy, minthogy, mivel; da weder Stolz noch Ehrgeiz dich dazu bewegen, ſo iſt deine Abſicht wohl tugendhaft, minthogy tégedet erre nem a' nagyravágyás, nem is a' betsületrevágyás indítnak; a' ſzándékod virtusos. 6. ſt. obgleich, indem, anſtatt, holott, holott pedig; du lachſt, da du doch Thränen vergießen ſollteſt, még nevetſz, holott pedig sírnod kellene. — *Jegyzés: Az öſſzvetételben az elölutóljárók és határozók előtt ez a' da egy* r*-ret veſz fel akkor, ha a' ſzó utánna magdbanhangzón kezdódik*, p. o. daroben, darinnen, u. ſ. w.

Dabey, ſt. bey dieſem, bey dieſer, bey demſelben, bey derſelben, 1. a' mellett, e' mellett, bleiben Sie dabey, maradjon meg az Úr a' mellett. 2. ott; ich war nicht dabey, én nem vóltam ott. 3. abban; dabey ließ er es nicht bewenden, nem hagyta abban, nem elégedett meg vele; dabey bleiben, megmaradni benne v. mellette, *p. o. ſzándék, v. feltétel mellett.*

Dach, das, *pl.* die Dächer, 1. fedél, házfedél, épületfedél; ein Dach von Ziegel, Dachziegel, tserépzsindely; ein Dach von Stroh, zsupp fedél: ein Gebäude unter das Dach, od. unter Dach bringen, béfedni az épületet; ein Gebäude in Dach und Fach erhalten, jó állapotban tartani az épületet; da iſt gleich Feuer im Dache, már akkor egyſzeriben fellobban, v. megharagſzik. 2. hajlék, ház; mit einem unter einem Dache wohnen, egy fedél alatt lakni valakivel, *az az*, egy épületben.

Dachdecker, der, házfedő.

Dachfahne, die, vitorla a' háztetőn.

Dachfenſter, das, házfedél ablaka.

Dachforſt, der, házfedélgerintz, házormó.

Dachknopf, der, ſzárufagomb.

Dachrinne, die, 1. tsepegő. 2. eſzterha allya, ereſztsatorna.

Dachs, der, borz, *Meles Taxus.*

Dachsbau, der, borzlyuk.

Dachſchindel, die, zsindely.

Dachsfell, das, borzbőr.

Dachsfett, das, borzhájj.

Dachshund, der, tatskó kutya.

Dachsloch, das, borzlyuk.

Dachſtein, der, foſzlókő, tserépkő.

Dachſtuhl, der, ſzarufaállás.

Dacht, *l.* Docht.

Dachtraufe, die, 1. ſt. Traufe, tsepegő, ereſz. 2. ereſzről letsepegő essö. 3. ereſztsatorna.

Dachziegel, der, tserépzsindely.

Dadurch, *adv.* durch dieſen, durch dieſe, durch dieſes, u. ſ. f. az által, ez által; azzal, ezzel; által rajta, kereſztül rajta.

Dafern, *adv.* ha; a' mennyiben.

Dafür, *adv.* ſt. für dieſen, für dieſe, für dieſes, u. ſ. w. 1. ezért, azért, érte, érette, ellen; was geben Sie dafür? mit ád az Úr érte, v. érette; kein Mittel iſt dafür, nints orvosság ellene. 2. ich kann nicht dafür, nem tehetek róla; er iſt ein Arzt, wenigſtens gibt er ſich dafür aus, orvos, legalább annak adja ki (mondja) magát; dafür halten, *a.* annak tartani. *b.* úgy gondolni, úgy tartani; ich halte es dafür, én úgy tartom; wer ſteht mir dafür, ki felel nekem róla.

Dagegen, ſt. gegen dieſen, gegen dieſe, gegen dieſes, u. ſ. w. 1. ſt. dawider, az ellen, ez ellen, ellene; ich habe nichts dawider, nem bánom, semmi ſzóllóm sints ellene, semmi ellenvetésem sints rá. 2. hozzáképest, ahozképest, hozzá v. ahoz hasonlítva; ſein Verdienſt iſt groß, das deinige iſt nichts dagegen, az ő érdeme nagy, a' tiéd ahozképest semmi sem. 3. ellenben; er iſt dein Feind, dagegen bin ich dein Freund, ő ellenséged, ellenben én barátod vagyok. 4. azért.

Daheim, *adv.* ſt. zu Hauſe, otthon, odahaza; es iſt nirgends beſſer, als daheim, jobb otthon.

Daher, *(olv.* dahér), 1. onnan; ich komme nicht daher, nem onnan jövök. 2. ſt. herein, einher, her, onnan erre, onnan felém, onnan ide. 3. ſt. daraus, abból, attól, onnan, azért; dieß kommt daher, weil — onnan van ez, v. attól van ez,

hogy —; ich vermuthe es daher, abból gondolom, abból vetek hozzá. 4. *conj.* a' honnan, mellyre nézve, azért, tehát; er hat ſeine Schuldigkeit gethan, daher kann ich mich nicht über ihn beklagen, megtette a' kötelességét, mellyre nézve rá nem panaſzolkodhatom, v. nem panaſzolkodhatok.

Daheró, ſt. daher, a' honnan, mellyre nézve.

Daherum, da herum, ott valahol, ott a' tájjon, azon a' tájjon.

Dahin, *adv.* 1. oda; ich reiſe jetzt dahin, most én oda útazok. 2. ſt. ſo weit, annyira, addig; bis dahin, addig, akkorra; es iſt ſchon dahin mit ihm gekommen, daß er alles verkaufen muß, annyira van már, hogy mindenét eladni kéntelenittetik. 3. el; die Zeit gehet dahin wie ein Schatten, úgy múlik v. eltûnik az idő, mint az árnyék; er iſt dahin, oda van ő, nints ő többé; es ſteht dahin, ob es wahr iſt? kérdés, ha igaz e'? v. még nem bizonyos ha igaz e'?

Dahin denken, azon, v. a' felől gondolkozni; dahin deuten, *a.* arra magyarázni. *b.* oda v. arra mutatni.

Dahinfließen, dahin fließen, elmúlni, elfolyni.

Dahin, ſt. zurück, hátra, dahinten bleiben, hátramaradni.

Dahinter, ſt. hinter dieſem, u. ſ. w. 1. megett, hátrább, megette. 2. alatta; es ſteckt ein Betrug dahinter, ravaſzság van a' dologban, tsalárdság fekſzik alatta; ich kam dahinter, kitanúltam, v. kitapogattam, kitudtam a' dolgot, végére jártam a' dolognak.

Dahinwärts, 1. oda, arraſelé. 2. ide, errefelé.

Dahle, Dohle, die, tsóka.

Dahlen, *v. n.* gyermekeskedni.

Dalmatien, Dalmátorſzág, Dalmátzia.

Dalmatier, Dalmatiner, der, Dalmata.

Dalmatiſch, *adj.* Dalmátorſzagi, Dalmátziai.

Damahlig, *adj.* akkori, az akkori.

Damahls, *adv.* akkor.

Damas, Damaskus, Damaskus. *Sziriai város.*

Damascener, ein, 1. Damaskusbéli lakos. 2. *adj.* Damaskusi; Damascener Eiſen od. Stahl, Török habos vas v. atzél.

Damasceniſch, *adj.* Damaskusi.

Damasciren, *v. a.* habosra edzeni.

Damascirt, *adj.* Törökmódra edzett, habos, *p. o. vas, atzél.*

Damaſt, der, damaſz, *selyem matéria.*

Damaſten, *adj.* damaſz.

Dambock, der, bak dámvad.

Dambret, das, ostábla.

Dame, die, 1. főaſzſzonyság, dáma. 2. *az ostáblajátékban*, Király. 3. ostábla; in der Dame ſpielen, od. ziehen, ostáblázni, ostáblát játſzani. 4. *a' kártya közt*, Királyné, Dáma.

Damenbret, *l.* Dambre.

Damenſpiel, das, 1. ostáblajáték. 2. ſt. Dambret, ostábla.

Damgeiß, die, nőstény dámvad.

Damhirſch, der, 1. dámvad. *Cervus Dama.* 2. bak dámvad.

Dámiſch, *adj.* ostoba, buta.

Damit, 1. *adv.* ſt. mit dieſem, mit dieſer, u. ſ. w. ez által, az által, ezzel, azzal, vele; was wollen Sie damit ſagen? mit akar az Úr azzal mondani; nur heraus damit, tsak ki vele; es iſt aus damit, vége van annak; was meinſt du damit? mit érteſz rajta? v. azon? 2. ſt. womit, a' mellyel, a' mivel, mellyel. 3. *conj.* hogy; damit nicht, nehogy; ich warnte dich, damit du dich in Acht nähmeſt, azért intettelek, hogy vigyáznál magadra.

Damm, der, töltés, gát.

Dammbruch, der, gátſzakadás.

Dämmen, *v. a.* gátolni, elgátolni.

Dämmerig, *adj.* homályos.

Dämmern, ſzürkülni; es dämmert ſchon, ſzürkül már, ſzürkül a' reggel; alkonyodik.

Dämmerung, die, 1. ſzürkület; Morgendämmerung, reggeli ſzürkület; Abenddämmerung, estveli ſzürkület, alkonyodás.

Dämmerungsfalter, der, lepke. *Sphinx*, L.

Dämmerungsvogel, der, (ugyan az).

Dampf, der, 1. ein dicker Rauch, Nebel, Dunſt, göz. 2. Engbrüſtigkeit, nehéz lélekzet.

Dampfbad, das, gőzferdő.

Dampfen, *v. n.* 1. kigőzölögni, gőzölögni. 2. felszállani, *gőz formában*; felgőzölögni.

Dampfen, das, gőzölgés, kigőzölgés, felgőzölgés.

Dämpfen, *v. a.* 1. mérsékelni, tompítni, *p. o. a' hangot.* 2. enyhíteni, tsendesíteni, szűntetni, mérsékelni, *p. o. az indúlatoskodás hevességét*, ée. Der Aufruhr iſt noch nicht gedämpft, a' lázzadás még nem tsendesíttetett le; ſein Hochmuth wird ſchon gedämpfet werden, megaláztatik még az ő kevélysége, v. nagyravágyó büszkesége.

Dämpfer, der, 1. szűntető, enyhítő. 2. hangmérséklő, hangtompító, *a' muzsikában.*

Dampfig, *adj.* gőzös.

Dämpfig, *adj.* nehéz lélekzésű, szuladozó.

Dampfmaſchiene, die, gőzerőmív.

Dämpfung, die, 1. mérséklés, hangmérséklés. 2. enyhítés, tsendesítés, szűntetés.

Damſpiel, *l.* Damenſpiel.

Damthier, das, nőstény dámvad.

Damwildbret, das, dámvad. *Cervus Damu.*

Däne, der, III. Dánus, Dán.

Dänemark, Dánia, Dánország.

Däniſch, *adj.* Dáni, Dánusi; *adv.* Dánúl, Dániai módra.

Daneben, st. neben dieſem, neben dieſen, neben dieſer, neben dieſe, u. ſ. w. 1. e' mellett, a' mellett, mellette; ezenkivül, azonkivül; er iſt ein verſtändiger Mann, daneben verſteht er viele Sprachen, értelmes ember, a' mellett v. azonkivül sok nyelvet tud. 2. mellé; lege es nur daneben, tsak tedd mellé; daneben gießen, mellé tölteni.

Danieder, st. nieder, zu Boden, le, lenn; a' földre, a' földön; danieder fallen, leesni, a' földre esni; danieder werfen, levetni, lehajítni; danieder ſchlagen, földhöz ütni, tsapni v. verni; das Haus liegt völlig danieder, egészen lerogyott a' ház, v. a' földön fekszik; der Feind liegt völlig danieder, egészen oda van, v. összve van törve az ellenség; mit einem Kinde danieder kommen, lebetegedni, gyermekágyba esni; krank danieder liegen, betegen feküdni.

Dank, der, *s. pl.* 1. köszönet, háláadás; iſt das der Dank, für meine Treue? hát, ez a' köszönet az én hívségemért? Dank ſagen für etwas, od. Dank für etwas abſtatten, od. einen Dank für etwas wiſſen, megköszönni, meghálálni valamit; es iſt mir zu Danke bezahlt worden, köszönettel meg van fizetve, v. megfizették. 2. hálá; Gott ſey Dank, hálá Istennek; dem Himmel ſey Dank, hálá légyen az egeknek.

Dankaltar, der, háláadó óltár.

Dankbar, *adj.* háládatos; *adv.* háládatosan, háládatossággal; Sich dankbar beweiſen, háládatos lenni.

Dankbarkeit, die, háládatosság; od. st. Dank, háláadás.

Danken, *v. a.* für etwas, 1. Dank ſagen, köszönni, megköszönni valamit; einem etwas zu danken haben, köszönettel tartozni valakinek valamiért; dieſes habe ich dir allein zu danken, ezt tsak neked köszönhetem; er hat es ſich ſelbſt zu danken, daß er unglücklich iſt, magának köszönheti, v. maga az oka hogy szerentsétlen. 2. st. wieder grüßen, fogadni a' köszöntést v. köszönést, viszszaköszönni; ich grüßte ihn, aber er dankte mir nicht, én köszöntem neki, de nem fogadta el, v. de ő nem köszönt nekem viszsza. 3. dafür danken, megköszönni, de el nem fogadni; ich danke dafür, szépen megköszönöm; az az, köszönöm, de el nem fogadom; man trug ihm das Amt auf, allein er dankte dafür, kínálták azzal a' hivatallal, de nem vállalta fel.

Danken, das, köszönés, megköszönés; od. st. Dank, köszönet.

Dankfeſt, das, háláadó innep.

Dankgebeth, das, háláadóimádság.

Danklied, das, háláadó ének.

Dankpredigt, die, háláadó predikátzió.

Dankrede, die, háláadó beszéd.

Dankſagen, Dank ſagen, köszönni, megköszönni. *l.* Dank.

Dankſagung, die, 1. köszönés, megköszönés. 2. st. Dank, köszönet, háládatosság.

Dankvergeſſen, háládatosságról elfelejtkező, háládatlan.

Dankvergeſſenheit, die, háládatosságról elfelejtkezés, háládatlanság.

Dann, *adv.* akkor, úgy oſztán, akkor oſztán; ſelbſt dann, még akkor is; dann und wann, néha néha.

Tannen, von dannen, onnan, onnan el.

Dannenher, *adv.* ſt. daher, onnan, a' honnan.

Dar, 1. ſt. da, ott, itt. 2. *öſszetéve igékkel ezt teſzi*: oda.

Daran, ſt. an dieſem, an dieſen, an dieſelbe, an daſſelbe, 1. arra, rá arról; felőle; daran ſehe ich nun eben nichts Schönes, éppen semmi különös ſzépséget nem látok rajta; daran thun Sie wohl, azt jól tselekſzi az Úr. 2. mellette; rá; rajta, hozzá, ée. ſchütte Waſſer daran, tölts vizet rá; es iſt nichts daran, semmi sints belőle, vagy nem igaz; es liegt viel daran, sok függ attól; es liegt mir nicht viel daran, nem sokat gondolok vele; du haſt kein Recht daran, semmi jussod sints hozzá; ich arbeite ſchon lange daran, régen dolgozom már rajta; ich weiß nicht wie ich daran bin, nem tudom mitsoda környülállások közt vagyok, v. mit gondoljak magamról. ſt. woran, a' mellyen, a' mellyről, ée.

Darauf, ſt. auf dieſem, auf dieſes, auf daſſelbe, auf demſelben, 1. azon, ezen, arra, arról, erről, ahoz, ehez, abban, ebben, attól, ettől, ée. darauf denke ich eben, éppen arról gondolkozom, éppen azt forgatom az eſzemben. 2. nach dieſem, hierauf, azután, ezután, arra, erre, ekkor; darauf entſtand ein Lärm, erre, v. ekkor lárma támadt. 3. rajta; rá; hier iſt ein Clavier, ſpiele darauf, itt egy Klavír, játſzál rajta, ſetze dich darauf, ülj rá; darauf ſetzen, rátenni; darauf ſchreiben, ráírni, ée; darauf zu, darauf los, neki, egyenesen neki, ellenébe; darauf los gehen, neki menni. 4. azután, múlva azután; wenige Tage darauf, kevés nappal v. nap múlva azután.

Daraufgeld, Draufgeld, Darangeld, das, felpénz, foglaló.

Darauſſen, *l.* Drauſſen.

Daraus, ſt. aus dieſem, ic. 1. abból, ebből, belőle; daraus folgt, daß — abból a' következik, hogy — was ſoll denn daraus werden? mi leſzſz ebből? mire való ez? ich mache mir nichts daraus, én nem gondolok vele; ich weiß nicht was ich daraus machen ſoll, nem tudom mit gondoljak felőle, v. róla.

Darben, *v. n.* ſzűkölködni, ſzükséget látni v. ſzenvedni; nyomorúságra jutni, megſzorúlni.

Darbey, *l.* Dabey.

Darbiethen, *v. a. irr.* ajánlani, *odaadásképpen*; általnyújtani, kinálni vele, adni; ſich darbiethen, adódni, találtatni, önként ajánlani magát, kinálkozni.

Darbiethung, die, ajánlás, általadás, kinálkozás.

Darbringen, *v. a. irr.* odavinni; előadni.

Darbringung, die, odavivés, előadás.

Darein, ſt. in dieſen, in dieſe, in dieſes, u. ſ. w. 1. belé, abba; die Lampe brennet dunkel, thue Ohl darein, homályosan ég az a' lámpás, tölts olajt belé; ſich dareinn miſchen, beléelegyítni magát, belé elegyedni. 2. ſ. worein, a' mellybe, a' mibe, ée.

Dargeben, *v. a. irr.* odaadni, odanyújtani.

Dargebung, die, odaadás.

Dargegen, *l.* Dagegen.

Darhalten, *v. a. irr.* odatartani.

Darhinter, *l.* Dahinter.

Darin, ſt. in dieſem, in dieſer, in demſelben, in derſelben, abban, benne; darin haſt du es verſehen, abban elhibáztad a' dolgot.

Darinnen, *l.* Darin.

Darlegen, *v. a. irr.* 1. előadni, előterjeſzteni. 2. ſt. beweiſen, megmutatni, bébizonyítni.

Darlegung, die, 1. előadás, előterjeſztés. 2. megmutatás, bébizonyítás.

Darlehen, Darleihen, das, költsönözés, költsönadás.

Darlehnen, od. darleihen, *v. a. irr.* odaadni költsön, oda költsönözni.

Darm, der, *t.* die Därme, és; die Därmer, bél, bélhurka, *az állatokban.*

Darmbruch, der, bélszakadás, tökösség, bélleszállás.
Darmfell, das, böndő, bélhártya.
Darmgicht, die, bélgörts, bélkórság.
Darmsaite, die, bélhúr, *hegedűre, hárfára*, ée.
Darmweh, das, bélfájás.
Darmwurm, der, bélféreg, giliszta.
Darnach, st. nach diesem, nach dieser, nach demselben, nach derselben, 1. azután, arra, azon, a' felől, arról, a' szerént, ee. darnach richte dich, ehez szabd v. tartsd magadat; er fraget nichts darnach, nem gondol vele. 2. a' mint, a' hogy, ahoz képest a' mint; darnach die Zeiten seyn werden, a' mint az idő fogja mutatni; die Zeiten sind nicht darnach, nem ollyan az idő, nem ahoz való az idő. 3. annakutánna, azután, gleich darnach, bald darnach, mindjárt azután tsak hamar azután; eine Stunde darnach, egy órával azután, egy óra múlva azután.
Darneben, *l.* Daneben.
Darnieder, *l.* Danieder.
Daroben, *l.* Droben.
Darre, die, 1. szárasztás, *p. o.* gyümöltsszárasztás, v. aszalás, *napon, kementzében*, ée. 2. aszaló, aszalókementze. 3. szárazkórság, hervadozás. *l.* Darrsucht, Schwindsucht. 4. tsirakelés, tsiradagadás, *madarak nyavalyájok.*
Darreichen, *v. a.* 1. odaadni, odanyújtani, általadni. 2. odatartani.
Darreichung, die, általadás, odanyújtás.
Darren, *v. a.* aszalni, *gyümöltsöt, gabonát*, ée.
Darrhaus, das, Darrofen, der, aszaló, *ház, v. kementze.*
Darrsucht, die, szárazkórság, hervadozás, *főképpen a' gyermekekben.*
Darsetzen, odatenni, odaadni.
Darsetzung, die, odaadás, oda tevés, odatétel.
Darstellen, *v. a.* 1. bémutatni, előállítni, előadni. 2. lerajzolni, *rajzolatban előadni valamit.*
Darstellung, die, 1. előadás, előterjesztés, előállítás. 2. rajzolat, rajzolatbanvaló előadása valaminek.
Darstrecken, 1. odanyújtani, odaadni. 2. költsönözni, költsönadni.
Darstreckung, die, odanyújtás, odaadás. 2. költsönözés, költsönadás.
Darthun, *v. a. irr.* megmutatni, bébizonyítni.
Darüber, st. über dieses, über diesem, über dasselbe, über demselben, 1. rá, arra; lege ein Pflaster darüber, tégy flastromot rá. 2. azon, a' felett, arról, rajta; er hat sich darüber beklagt, arról panaszolkodott, v. azon panaszolkodott. 3. azonfelyül, azontúl, túl rajta; es ist schon ein Viertel darüber, egy fertállyal több már, egy fertálly már azonfelyül. 4. er ist darüber weg, túl van már ő azon, es gehet alles darüber, und darunter, od. drüber und drunter minden öszszevisszza megy; wenn er darüber kommt, ha megtudja, ha észre veszi, v. ha rajta kap.
Darum, (drum), st. um dieses, um dieses, um denselben, u. s. w. 1. azért, azon okból, arranézve, arravaló nézve, annakokáért; und hat für ein warum? zehn Darum bey der Hand, (Dusch). egy miértre tíz azértal minden pillantatban kész. 2. érte, érette; felőle, rajta, azon, arra; darum hat sich niemand zu bekümmern, arra senkinek se legyen gondja, 3. darum, körüskörül, a' körül; darum binden, körülkötni; darum wickeln, körüskörül tekergetni. 4. tőle, attól; man hat mich darum gebracht, megfosztottak tőle, eltsalták tőlem.
Darunten, *l.* Drunten.
Darunter, st. unter diesem, unter dieser, unter demselben, unter dasselbe, 1. alatta, az alatt, ez alatt, rajta; was sucht er darunter, mit keres alatta; was verstehst du darunter? mit értesz alatta v. rajta? 2. alá, ez alá, az alá; mache Feuer darunter, rakj tüzet alá. 3. közte, közötte, a' között, közé; darunter ist kein Unterschied, semmi külömbség sints közte. 4. alább; es kostet sechs Gulden, ich kann es nicht darunter geben, hat forint az árra, alább nem adhatom.
Darunterhin, alatt, alatta; aláfelé.
Darvon, *l.* Davon.

Darwider, *l.* Dawider.
Darzählen, *v. a.* odaſzámlálni, eleibeſzámlálni valakinek, *p. o. pénzt.*
Darzählung, die, odaſzámlálás, eleibeſzámlálás.
Darzu, *l.* Dazu.
Darzwiſchen, *l.* Dazwiſchen.
Das, 1. *köznemü meghatározó nemſzótska*, der, die, das, a', az. 2. *névmássa*, a' melly.
Daſelbſt, ſt. da, allda, ott, azon helyen.
Daſeyn, das, 1. létel. 2. ottlét, ottlétel, jelenlét, jelenlétel.
Dasjenige, az a', ugyan az a', azon, *lásd ezt*, Derjenige.
Daſig, *adj.* odavaló, ottlévő.
Dasmahl, ſt. Diesmal, most, most egyſzer.
Daß, *conj.* 1. hogy; ich ſehe, daß er kommt, látom, hogy jön; Es begab ſich, daß der Arme ſtarb, történt, hogy a' ſzegény meghalálozott. *Jegyzés: Ha a' tselekedet tárgya, a' mellyre a'* daß *vitetődik bizonytalan, akkor utánna, az ige a' Foglaló-Módban áll, p. o.* Ich bath ihn, daß er es thun möchte, kértem, hogy tselekedje meg. 2. als daß, mint sem hogy, mint sem, hogy sem. Es iſt zu ſchwer, als daß ich es heben könnte, nehezebb, hogy sem elbírhatnám. 3. bártsak. bár. Ach, daß doch dieſes niemahls geſchehen wäre, óh, bár soha se történt vólna ez. 4. daß nicht, *a.* hogy nem. *b.* ne hogy, v. hogy-ne.
Datiren, *v. a.* napſzámot és elztendőſzámot feltenni a' levélre.
Dattel, die, Égyiptomi ſzilva.
Dattelbaum, der, Égyiptomi ſzilvafa.
Datum, das, napſzám a' levélen.
Daube, die, donga.
Däuchten', *v. n.* tetſzeni, látſzani; mich däucht, nekem úgy tetſzik, v. úgy látſzik; mich däuchtete, nekem úgy tetſzett v. úgy látſzott.
Dauen, *v. n.* emélzteni. *l.* Verdauen.
Dauer, die, 1. tartósság, tartás, eltartás. Etwas auf die Dauer machen, tartósan, erőssen tsinálni valamit. Von kurzer Dauer ſeyn, nem soká tartani.
Dauerhaft, *adj.* tartós; *adv.* tartósan.
Dauerhaftig, *l.* Dauerhaft.
Dauerhaftigkeit, die, tartósság.
Dauern, *v. n.* 1. tartani, tartós lenni, eltartani, megmaradni. 2. bánni, fájlalni, sajnálni, bánkódni rajta. Laß dich die Koſten nicht dauern, ne sajnáld a' költséget. 3. ſzánni. Du dauerſt mich, ſzánlak.
Daum, *l.* Daumen.
Daumen, der, hüvelyk, hüvelykújj. Einem den Daumen auf das Auge ſetzen, od. halten, határban, v. regulában tartani valakit. 2. hüvelyk, íz, tzól, *mérték.* Eines Daumes breit, egy hüvelyknyi v. íznyi ſzélességű.
Daune, die, Flaumfeder, pej, píh.
Daus, das, kétſzem, *a' kártya közt.*
Dauung, die, emélztés, *a' gyomor emésztése. l.* Verdauung.
David, der, Dávid, *név.*
Davon, ſt. von dieſem, von dieſer, von demſelben, von derſelben, u. ſ. w. abból, belőle. 2. arról, róla, benne, felőle. Davon weiß ich nichts, semmit se tudok arról, v. benne, v. felőle. 2. attól, tőle. 4, *az igék előtt e. h.* weg, el, onnan el, el tőle; davon eilen, elsietni onnan; davon fliegen, elrepülni.
Davor, ſt. vor dieſen, vor dieſe, vor dieſes, vor denſelben, vor dieſelbe, vor daſſelbe, vor demſelben, u. ſ. f. 1. az előtt, előtte, attól, tőle, miatta. Davor hüthe dich, attól őrizkedj. 2. eleibe, Stelle dich davor, állj eleibe. — Ich kann nichts davor, nem tehetek róla.
Dawider, ſt. wider dieſen, wider denſelben, u. ſ. f. 1. az ellen, ellene. Ich habe nichts dawider, semmi ſzóllóm sints ellene.
Dazu, ſt. zu dieſem, zu dieſer, zu demſelben, zu derſelben, 1. ahoz, ehez, hozzá, oda. 2. rá, v. reá, arra, — Dazu kommen, megtörténni, a' sornak rákerülni; es ſoll gewiß nicht dazu kommen, de az ugyan meg nem történik. — Thue dazu, azon légy, rajta légy, azon igyekezz.
Dazumahl, ſt. damahls, akkor.
Dazwiſchen, ſt. zwiſchen dieſen, zwiſchen dieſe, zwiſchen dieſes, zwiſchen dieſem, zwiſchen dieſer, zwiſchen demſelben, u. ſ. f. 1. a' közé, 2. közte, közötte, a' közt, a' kö-

zött. 4. közibe, belé, közé. Rede mir nicht dazwiſchen, ne ſzólly belé.

Dazwiſchenkunft, die, közbejövetel.

Debatten, die, *pl.* ſzóbéli vetélkedések, ſzóvittatás.

Debattiren, *v. n.* ſzót víttatni.

Debauche, *(olv.* debos), die, 1. tobzódás. 2. feslettség.

Debauchiren, *(olv.* debusiren), *v. n.* 1. tobzódni. 2. feslett életet élni.

Decanat, das, dékányság.

December, der, Detzember, Karátson hava.

Dechant, der, dékány.

Decimal, tizedréſzű, tizedréſz; z. B. Decimalbruch, tizedréſzű törtſzám.

Deciſion, die, végezés.

Deckbett, das, dunyha.

Decke, die, 1. takaró, *p. o. paplan, lepedő, pakrótz*, ée. *Pb.* Man muß ſich nach der Decke ſtrecken, tsak addig kell nyújtózni, a' meddig a' takaró ér. 2. fedél, *p. o. bólthajtás, padlás a' ſzobában.* 3. ſt. Deckmantel, palást, *t. i. roſzſz dolognak palástja.*

Deckel, der, 1. fedő; der Deckel eines Topfes, fazék fedője. 2. fedel, fedél; der Deckel einer Schachtel, katulya fedele.

Decken, *v. a.* 1. ſt. bedecken, zudecken, bésedni, *p. o. a' házat zsindelyjel, náddal*, bétakarni, béteritni, *valamit.* Den Tiſch decken, megteritni az aſztalt, v. aſztalt teritni. 2. ſt. ſchützen, beſchützen, óltalmazni, őrizni.

Deckmantel, der, palást, *t. i. hibának v. roſzſznak palástja.*

Declaration, die, nyilatkoztatás.

Declination, die, 1. ejtegetés. *Declinatio.* 2. ſt. Abweichung, eltérés, elfordúlás, *a' mágneses tű eltérése az éſzakponttól.*

Decliniren, *v. a.* 1. ejtegetni, *a' ſzót. Declinare.* 2. eltérni, elfordúlni.

Decoct, das, főtt víz.

Decret, das, végzés, hozott végzés.

Deduction, die, leſzármaztatás, eredetelőadás.

Defect, der, 1. Mangel, híj híjánosság, fogyatkozás. 2. ſt. Fehler, hiba.

Defect, *adj.* hijános, fogyatkozásos, hibás.

Defendiren, *l.* Vertheidigen.

Defenſion, die, *l.* Vertheidigung.

Defenſivallianz, die, óltalmazó ſzövetség.

Defenſive, *adv.* óltalmazólag.

Definiren, *v. a.* meghatározni.

Degen, der, kard. Zu dem Degen greifen, kardhoz kapni. Den Degen ziehen, od. zücken, kardot rántani.

Degengefäß, das, kardmarkolat.

Degengehenk, das, kardöv, kardſzijj.

Degenknopf, der, kardmarkolat gombja.

Degenkoppel, die, *l.* Degengehenk.

Degenſcheide, die, kardhüvely.

Degoutiren, *(olv.* degutiren), ráúntatni, undorodást ſzerezni, *valakiben valami ellen.*

Dehnbar, *adj.* terjedhető, terjeſzthető, nyújtható, nyúlható.

Dehnen, *v. a.* 1. terjeſzteni, kiterjeſzteni, elterjeſzteni. 2. ſich, nyúlni, meſzſzire terjedni, *mint p. o. az idő, út*, ée. Die Wörter dehnen, húzni, v. nyújtani a' ſzót; eine gedehnte Sylbe, hoſzſzú v. nyújtott ſzótag.

Dehnung, die, 1. terjeſztés, kiterjeſztés. 2. nyújtás, elnyújtás.

Deich, der, töltés, gát.

Deichbruch, der, töltésſzakadás.

Deichſel, die, 1. rúd, ſzekérrúd, kotsirúd. 2. bárd, átsbárd, ſzinlőbárd.

Deichſelkette, die, tartólántz, nyaklólántz.

Deichſelpferd, das, rudas ló.

Dein, deiner, deine, deines, od. der deine, die deine, das deine, tiéd, a' tiéd; z. B. dein Vater, az atyád, v. a' te atyád: deine, *pl.* tiéid; deine Freunde, a' barátid, v. a' te barátid.

Deine, *l.* Dein.

Deiner, *l.* Dein.

Deinethalben, te érted, v. te éretted, te miattad, a' te kedvedért.

Deinetwegen, (ugyan az).

Deinetwillen, *l.* Deinethalben.

Deinige, der, die, das, ſt. deiner, deine, deines, a' tiéd, a' te-d.

Delicat, 1. ſt. fein, finom. 2. ſt. zärtlich, kényenvaló, kényes; eine Delicate Sache, kényes dolog, tsiklandós dolog. 3. ſt. ſehr ſchmack-

haft, kedves v. kellemetes ízű. 4. finomsághoz szokott, kellemetességben válogató. 5. ſt. empfindlich, érzékeny.

Delicateſſe, die, 1. finomság. 2. kény. 3. kellemetes ízlés, kedves ízlés. 4. érzékeny bánás, *valakivel. l.* Delicat.

Delinquent, der, III. gonoſztévő.

Delphin, der, delfín, diſznóhal.

Demant, *l.* Diamant.

Demmerig, *l.* Dämmerig.

Demnach, ſt. alſo, daher, tehát, és így, hát.

Democratie, die, népuralkodás, néporſzáglás.

Democratiſch, *adj.* népuralkodási, néporſzáglási.

Demonſtration, die, 1. rámutatás, *a' mathézisben.* 2. hadi mozgás. 3. *l.* Beweis.

Demuth, die, alázatosság.

Demüthig, *adj.* alázatos; *adv.* alázatosan.

Demüthigen, *v. a.* 1. megalázni, *valakit.* 2. ſt. bezwingen, unterwerfen, meggyőzni, hatalma alá hajtani, megalázni.

Demüthigkeit, die, alázatosság.

Demüthigung, die, megalázás.

Den, *IV-dik Ejt. ettől*, der.

Denar, der, egy kispénz.

Denen, azoknak; *ettől*, der, *az.*

Dengeln, *v. n.* kalapálni, *a' kaſza élét, mint a' kaſzások.*

Denkart, *l.* Denkungsart.

Denkbar, *adj.* gondolható; *adv.* gondolhatókeppen.

Denkbarkeit, die, gondolhatóság.

Denken, *v. a. irr. Imp.* ich dachte; *Perf.* ich habe gedacht, 1. gondolkodni, gondolkozni. Ich bin, weil ich denke, vagyok, mert gondolkozom. Er denkt gründlich, fundamentomosan gondolkozik. 2. etwas denken, gondolni valamit. Das läßt ſich nicht denken, nem lehet azt gondolni. 3. an jemanden, od. an etwas denken, gondolkozni valaki, v. valami felől, v. valakiről, valamiről. Ich habe nicht einmahl daran gedacht, nem is gondolkoztam felőle. Bey ſich ſelbſt denken, elgondolni magában, gondolóra venni valamit. 4. ſt. glauben, vermuthen, urtheilen, gondolni, hinni, vélni, ítélni. Was denken die Leute von mir? mit gondolnak v. mit ítélnek az emberek felőlem? 5. ſt. ſich erinnern, reáemlékezni. Er wird es läugnen, denken Sie an mich, tagadni fogja, emlékezzen rá az Ur.

Denken, das, gondolkozás.

Denker, der, gondolkozó.

Denkmahl, das, emlékezetjel; emlékeztető jel, v. bélyeg.

Denkmünze, die, emlékezetpénz, emlékeztetőpénz.

Denkſäule, die, emlékezetoſzlop.

Denkſchrift, die, emlékeztető irás.

Denkſpruch, der, serkentő mondás, emlékeztető mondás.

Denkungsart, die, 1. gondolkozásmód, gondolkozás módja. 2. ſt. Geſinnung, indúlat.

Denkwürdig, *adj.* emlékezetre méltó, emlékezetes.

Denkwürdigkeit, die, 1. emlékezetesség. 2. Denkwürdigkeiten, emlékezetre méltó dolgok, emlékezetes dolgok.

Denkzeichen, das, emlékeztető jel.

Denkzettel, der, emlékeztető levél.

Denn, *conj.* 1. mert, minthogy, mivelhogy, mivel. 2. hát. So kommen Sie denn, jöjjön hát az Ur. 2. Hanemha. Es ſey denn, daß er es läugne, hanemha tagadni fogja. 4. ſt. als, tsak, mint, hanem. Dieß hat kein anderer gethan, denn du, ezt egyéb nem tselekedte, hanem te. Wer iſt reicher, denn er? ki gazdagabb mint ő, v. ő nála?

Dennoch, *adv.* mégis, tsakugyan.

Denomination, die, kinevezés.

Denuntiant, der, III. béadó, beárúló, bévádoló.

Denuntiation, die, béadás, beárúlás, bévádolás.

Denuntiren, denuntiren, *v. a.* béadni, beárúlni, bévádolni.

Departement, das, *(olv.* departemán), oſztály, kerület.

Dependiren, *v. n.* függeni, *mástól.*

Depeſchen, *pl.* 1. ſt. Amtsbericht, hivatalbéli tudósítás. 2. hivatalbéli rendelés, parantsolat. 3. ſt. Briefſchaften, Berichte, tudósítások, levelek.

Depopulation, die, néppuſztítás.

Deportation, die, ſzámkivetésbe vivés, v. hordás.
Deprecation, die, 1. követség. 2. ſt. die Deputirten, a' követek, a' küldöttek.
Deputation, die, 1. követség. 2. követek.
Deputiren, *v. a.* követségbe küldeni.
Deputirte, der, küldött, követ.
Der, die, das, 1. *meghatározó nemſzótska*: a', az. 2. *mutató névmássa*: ez a', az a', ez, az. 3. *viſzſzahozó névmássa*: a' ki, ki, a' melly, melly. — *Lásd ezeknek ejtegetését a' Grammatikában.*
Derb, *adj.* 1. sűrű, tömött; derbes Brot, tömött bélű kenyér. 2. ſt. tüchtig, ſtark, heftig, erős, sullyos, kemény, nagy; *adv.* erősen, sullyosan, keményen, nagyon, jól. Jemanden derbe Schläge, od. eine derbe Maulſchelle geben, valakit keményen megtsapkodni v. posonverni. Er ſagt einem jeden die Wahrheit ſehr derb und trocken, kémélletlenül 's ſzárazon kimondja mindennek az igazat.
Derbheit, die, 1. sűrűség, tömöttség. 2. sullyosság, keménység.
Dereinſt, ſt. einſt, künftig, valaha, jövendőben.
Dereinſtig, *adj.* jövendő.
Deren, annak a'. *II-dik Ejtése ennek*, die, *az a'*.
Derenthalben, derentwegen, derentwillen, *adv.* azért, azokért.
Dergeſtalt, *adv.* 1. illyen, ollyan, illyenek, ollyanok. 2. ſt. ſo, olly, annyira; wir ſind dergeſtalt unglücklich, daß — olly ſzerentsétlenek vagyunk, hogy — 3. úgy, ez alatt a' feltétel alatt.
Dergleichen, deßgleichen, 1. ollyan, illyen. Dergleichen Thiere gibt es bey uns nicht, nintsenek nálunk illyen állatok; und dergleichen, és több efféle.
Derhalben, od. Derohalben, *adv.* azért, annakokáért.
Derjenige, diejenige, dasjenige, *pron.* az, az a', azon.
Derivation, die, ſzármaztatás.
Deriviren, *v. a.* ſzármaztatni.
Derley, *l.* Dergleichen.
Dermahleinſt, valaha, valamikor, jövendőben.
Dermahlen, *adv.* most, mostanában.
Dermahlig, *adj.* mostani, mai.
Dermaßen, annyira, úgy, olly igen, olly mértékben.
Dero, 1. ſt. Ihr, Ihre, a' Tekintetes Úr-é, a' Nagyságod, a' Méltóságod-é. Ich habe Dero Schreiben erhalten, vettem Nagyságod levelét. 2. a' Maga, az Ő; Seine Majeſtät haben Dero Miniſtern befohlen, Ő Felsége országló Fő-Tanátsosinak parantsolta.
Derohalben, *adv.* azért, annakokáért.
Derowegen, (ugyan az).
Derſelbe, dieſelbe, daſſelbe, *pron.* ugyan az, ugyan az a', ugyan az az, ugyan azon, éppen az a'.
Derwegen, *l.* Deswegen.
Derweile, derweilen, *adv.* azonközben
Derwiſch, der, Török barát, napkeleti barát.
Deſerteur, der, (*olv.* dezertőr), 1. ſzökevény, ſzökött katona.. 2. általſzökött, ellenséghez ſzökött.
Deſertion, die, elſzökés; általſzökés, *az ellenséghez.*
Deſertiren, *v. n.* elſzökni; általſzökni, *az ellenséghez.*
Desfalls, deßfalls, arra az esetre, abban az esetben.
Desgleichen, deßgleichen, 1. a' millyen, illyen. Das iſt ein Menſch, deßgleichen ich noch nie geſehen habe, ez ollyan ember, a' millyent én még soha se láttam, v. én még illyen embert soha se láttam. 2. ſzintúgy, ſzinte úgy, hasonlóképpen. So wohl er, als ſie, deßgleichen ſein Vater, wie auch ſeine Schweſter, mind ő, mind amaz, 's az atyja is ſzinte úgy, mint a' nénje v. húga.
Deshalb, deßhalb, od. deßhalben, azért, azon okból, mellyre nézve. Eben deßhalb komme ich zu dir, éppen azért jövök hozzád.
Deſperat, *adj.* kétségbeesett. *l.* Verzweifelt.
Deſperation, die, kétségbeesés.
Despot, der, III. erőſzakos uralkodó v. országló, kényjén országló, *nem törvények, hanem ſzabad tetſzése ſzerént uralkodó.*
Deſpotiſch, *adj.* erőſzakos uralkodói, ée.
Deſpotiſiren, *v. n.* ſzabad tetſzése ſzerént uralkodni, nem törtvények

ſzerént; erőſzakosan uralkodni, kényjén uralkodni.

Despotismus, der, erőſzakos uralkodás v. orſzáglás, kényjén orſzáglás.

Deß, ſt. deſſen, a' kinek, a' mellynek. *l.* Der.

Deſſen, annak a', a' kinek, a' mellynek; *II-dik Ejtése ennek a' névmásnak* der, das. *l. a' Grammatikát.*

Deſſenthalben, deſſentwegen, deſſentwillen, ſt. deßhalb, deßwegen, um deßwillen, azért, azon okból, a' mellyre nézve, mellyre nézve.

Deſtilliren, *v. a.* lombikon levonni, letsepegtetni.

Deſtillirkolben, der, lombik.

Deſto, v. um deſto, annál; je-, deſto-, mennél-, annál-. Je gelehrter einer iſt, deſto beſcheidener pflegt er zu ſeyn, mennél tudósabb valaki, annál okosabban ſzokta magát mérsékelni, v. annál okosabb magamérséklő ſzokott lenni. Deſto, deſto, minél-, annál-; deſto eher, deſto beſſer, minél elébb, annál jobb.

Deswegen, deßwegen, *adv.* azért, azon okból, arra nézve, annakokáért.

Deswillen, um deßwillen, od. um deswillen, azért, azon okból.

Detachement, Detaſchement, das, *(olv.* detasmán), valami végre kiküldetett seregoſztály.

Detachiren, Detaſchiren, egy sereg oſztályt elküldeni valami végre.

Detail, *(olv.* detallj), das, 1. egység, apróság, apró környülállások; ins Detail geben, minden apró környülállásokat előhordani. 2. in Detail, im Detail, környülállásosan.

Detailliren, *v. n.* felſejtegetni, részenként v. környülállásosan előadni, v. elſzedni, előterjeſzteni valamit.

Detto, ugyan az, ugyan azt, ée.

Deube, ſt. Diebſtahl, tolvajság, lopás.

Deuchten, *l.* Däuchten.

Deut, der, 1. dájt, *pénz neme alsó Szaxóniában, melly betsére nézve a' kispénznél is kevesebb, úgy hogy* 400 *teſz egy tallért.*

Deuten, *v. a.* gyermeki módon magyarázni valamit.

Deuten, 1. *v. a.* magyarázni, elmagyarázni, megmagyarázni. Einen Traum deuten, álmot magyarázni. 2. *v. n.* mutatni. Mit den Fingern auf jemanden deuten, ujjal mutatni valakire. 3. ſt. winken, inteni, jelt adni.

Deuter, der, magyarázó; Traumdeuter, álommagyarázó.

Deutlich, *adj.* világos, nyilvánvaló, ſzembetűnő; érthető, könnyen megérthető; tzímeres, *(distinctus, perspicuus). adv.* világosan, ſzembetűnőképpen; érthetőképpen, magyarán, nyilván.

Deutlichkeit, die, világosság, érthetőség; tzímeresség.

Deutſch, *adj.* 1. német; *adv.* németül. Die deutſche Sprache, a' német nyelv; Er ſpricht gut Deutſch, jól beſzél németül. 2. ſt. deutlich, nyilvánvaló, világos; *adv.* magyarán, nyilván, világosan. Das iſt, Deutſch zu ſagen, nicht an dem, világosan ſzólván, az nem igaz. 3. ſt. redlich, egyenes ſzívű; *adv.* egyenes ſzívvel.

Deutſche, der, III. Német, v. ein Deutſcher, eine Deutſche.

Deutſchendorf, Poprád, *mezővároſ Szepes Vármegyében.*

Deutſcher, ein, eine Deutſche, Német-

Deutſchland, Németorſzág.

Deutſchmeiſter, der, a' Német Vitézrend Mestere.

Deutung, die, 1. magyarázás, megmagyarázás. 2. intés.

Deviſe, die, 1. ſt. Wahlſpruch, válaſztott mondás. 2. Sinnſpruch, elmés mondás.

Devotion, *l.* Andacht.

Dialektik, die, 1. die logiſche Dialektik, ſzínleti Lógyika, a' ſzínletnélfogva megtsaló gondolkozás. 2. die tranſcendentale Dialektik, a' ſzínleti ítéleteket felfedező vittatás. 3. die natürliche Dialektik, erkőltsi kötelességek tiſztaságát feſzegető vittatás.

Dialog, der, beſzélgetés.

Diamant, der, gyémánt.

Diamanten, *adj.* gyémántbólvaló, gyémánt.

Diameter, der, Durchmeſſer, általmérő.

Diana, Diána.

Diät, die, 1. ſt. Lebensordnung, élés-

mód; od. ſt. Geſundheitspflege, egésségrevígyázás. 2. ſt. magere Koſt, ſzűkön élés. Diät halten, mértékletesen élni.

Diätetik, die, egésségtudomány, egésség regulái, v. az egésség fentartásának regulái.

Diätetiſch, *adj.* egésségtudományi, egésség fentartásravaló.

Dich, téged, tégedet, *ettől*, du *te*.

Dicht, *adj.* 1. sűrű, tömött; eine dichte Leinwand, tömött vászon; ein dichter Wald, sűrű erdő; *adv.* sűrűn, tömötten. 2. *adv.* ſt. nahe, közel, mindjárt mellette, a' tövében. Dicht an dem Rande, éppen a' part mellett.

Dichte, die, *l.* Dichtheit.

Dichten, 1. ſt. nachdenken, eſzmélni, gondolkozni. 2. költeni, ſzerzeni, *t. i.* verset. 3. *ettől*, dicht, öſzveſzorítni, *p. o. a' hordó dongáit*, *v. bédugdosni gyékényjel.*

Dichten, das, eſzmélés, gondolkozás. 2. verskölés, verſzerzés.

Dichter, der, verſzerző, verskölő, poéta.

Dichterey, die, verſzerzés.

Dichterinn, die, verſzerző ſejérſzemély.

Dichteriſch, verſzerzői, verskölői, poétai; *adv.* verſzerző módon.

Dichterling, der, kontár verſzerző, kontár poéta.

Dichtheit, die, sűrüség, tömöttség.

Dichtkunſt, die, verſzerzés, verskölés.

Dichtmachen, das, sűrítés.

Dichtung, die, 1. eſzmélés, gondolkozás. 2. verskölés, verſzerzés. 3. sűrítés.

Dichtungsvermögen, das, költéstehettség.

Dick, *adj.* 1. vastag; eines Fingers, od. einen Finger dick, egy ujjnyi vastagságú. 2. ſt. dicht, sűrű; Ein dicker Wald, sűrű erdő; eine dicke Finſterniß, sűrű setétség; dickes Blut, sűrű vér.

Dickbauch, der, ellőhasú hartsa. *Silurus ascita.*

Dickbauchig, *adj.* potrohos.

Dickbein, das, tzomb.

Dicke, die, 1. vastagság. 2. sűrüség.

Dickhäutig, *adj.* vastaghéjjú v. börű.

Dickicht, das, sűrüség, sűrű, *sűrű hely az erdőben*, ée. Das Wildbret hat ſich in das Dickicht gezogen, a' vadak a' sűrübe vonták magokat.

Dickkopf, der, nagyfejű, *t. i. ember.*

Dicklich, *adj.* vaskos.

Dickſchälig, *adj.* vastaghéjjú, *dió*, ée.

Dickſchnabel, Dickſchnäbler, der, vasorrú magnyitó. *Loxia Coccothraustes.*

Dickthaler, Philippsthaler, Fileptallér, *egy Spanyol tallér neve.*

Dickung, die, *l.* das Dickicht.

Dictam, *l.* Diptam.

Dictator, der, legyenmondó, parantsolatſzólló.

Dictatoriſch, *adj.* parantsoló.

Dictatur, die, legyenmondás, parantsolatſzóllás.

Dictionär, das, ſzókönyv, ſzótár.

Dictiren, penna alá mondani, pennára mondani, diktálni.

Die, a', az, az a', ée. *l.* Der.

Dieb, der, tolvaj. *Pb.* Gelegenheit macht Diebe, a' lopásravaló alkalmatosság tolvajságba ejti az erőtlen embert.

Dieberey, die, tolvajság, tolvajkodás.

Diebinn, die, fejérſzemély tolvaj.

Diebiſch, *adj.* tolvaji; *adv.* tolvajmódra.

Diebkäfer, Kränterdieb, der, kártékony furdants, *bogár. Ptinus fur.*

Diebsbande, Diebsrotte, die, tolvaj tzimboraság.

Diebsſchlüſſel, die, tolvajkults.

Diebſtahl, der, tolvajság, einen Diebſtahl begehen, tolvajságba esni, lopni.

Diele, die, 1. ſt. Bret, deſzka. 2. deſzkapadlás *a' ſzobában*, *v. házban.* 3. vert v. tapaſztott házfenék, pádimentom.

Dielen, *v. a.* bédeſzkázni, megdeſzkázni, *a' házföldet v. házfenéket.*

Dienen, *v. n.* 1. ſzolgálni, ſzolgálatjára lenni. Bey einem dienen, valakinél ſzolgálni, v. ſzolgálatban lenni. Zu Fuße dienen, gyalog katonák közt ſzolgálni. Zu Pferde dienen, lovas katonák közt ſzolgálni. 2. ſt. nützen, ſzolgálni, haſználni, válni, lenni. Das dient zu ſeinem Ruhme, betsületére ſzolgál, v. válik.

Diener, der, 1. ſzolga. 2. ſzolga, *udvariságból.* z. B. unterthäniger, od. gehorſamer Diener, alázatos ſzolgája, köteles ſzolgája.

Dienerſchaft, die, ſzolgák, udvari ſzolgák.

Dienlich, *adj.* haſznos, ſzolgálatos; *adv.* haſznosan.

Dienſam, *adj.* haſznos.

Dienſt, der, 1. ſzolgálat; *p. o. bérért,* In Dienſt treten, ſzolgálatba állani. Einem den Dienſt aufſagen, lemondani valaki ſzolgálatjáról. 2. ſzolgálat, haſználás. Einem einen wichtigen Dienſt leiſten, haſznos ſzolgálatot tenni valakinek. Was ſteht zu Ihren Dienſten? mi tetſzik az Urnak? mivel ſzolgáljak az Urnak?

Dienſtag, der, od. Dinſtag, kedd.

Dienſtbar, *adj.* ſzolgálni köteles.

Dienſtbarkeit, die, ſzolgaság, ſzolgai állapot.

Dienſtbefließen, ſzolgálni kívánó, ſzolgálatra termett.

Dienſtbothe, der, III. tseléd, *ſzolgálatban lévő ſzemély.*

Dienſteifer, der, ſzolgálati buzgóság.

Dienſtergeben, *néha aláirás a' levelekben, így:* dienſtergebenſter Diener, köteles ſzolgája.

Dienſtfertig, *adj.* ſzolgálatravaló, ſzolgálatra termett.

Dienſtfertigkeit, die, ſzolgálatravalóság, ſzolgálatra termettség.

Dienſtfrey, *adj.* ſzolgálattól ſzabad.

Dienſtgeld, das, rabatpénz, rabatbér, *rabat helyettvaló pénz.*

Dienſtknecht, der, béres ſzolga.

Dienſtleiſtung, die, ſzolgálat.

Dienſtleute, die, *pl.* tselédek.

Dienſtlohn, der, ſzolgálatbér, tselédbér.

Dienſtlos, *adj.* ſzolgálatnélkülvaló.

Dienſtmagd, die, ſzolgáló, ſzolgáló leány.

Dienſtpflicht, die, ſzolgálati kötelesség.

Dienſtwillig, *adj.* kéſzſzolgálatú, ſzolgálatra termett.

Dienſtwilligkeit, die, ſzolgálnivaló kéſzség.

Dies, diß, dieß, *l.* Dieſer.

Diesemnach, *l.* Demnach.

Dieſer, dieſe, dieſes, *pron.* ez a', ez az, ezen. Dieſer Tage, a' napokban.— *E' helyett* dieſes, *gyakran tétetik* dieß, diß, dies.

Dieſesmahl, *adv.* diesmahl, od. dieß Mahl, most, mostan.

Diesfalls, 1. erre nézve, erre az esetre. 2. ebben az esetben.

Diesjährig, *adj.* idei, ideji, ezen eſztendőbéli, Der dießjährige Wein, az idei bor.

Diesmahl, *adv.* dieß Mahl, most, mostan.

Diesmahlig, *adj.* mostani.

Diesſeit, *l.* Diesſeits.

Diesſeitig, *adj.* innenső, innenvaló. Das diesſeitige Ufer der Donau, a' duna innenső partja.

Diesſeits, *II-dik Ejtéssel,* innen, innét, az innenső részén. Diesſeits des Fluſſes, des Gebirges, a' folyóvizen, v. a' hegyen innen.

Dieterich, Dietrich, 1. Ditrik, *név.* 2. tolvajkúlts.

Dieweil, 1. ſt. weil, minthogy, mivelhogy, mivel. 2. azonban, azonközben hogy. 3. azólta, addig, az alatt hogy.

Differenz, die, Unterſchied, külömbség.

Differiren, *v. n.* külömbözni.

Difficultät, die, nehézség.

Digeſtion, Verdauung, emésztés.

Digeſtiv, emésztőszer, v. eszköz.

Dilettant, der, III. mesterségszerető, valamelly szépmesterség kedvelője.

Dill, Dille, die, Dillkraut, das, kapor. *Anethum,* L.

Dille, *l.* Dill.

Dillen, Bélabánya, *Kir. város, Nagy-Hont Várm.*

Dillkraut, das, kapor.

Dimiſſion, Entlaſſung, die, elbotsáttatás.

Ding, das, 1. valami, izé, dolog, Was iſt das für ein Ding? mitsoda az? Das Ende aller Dinge, minden dolgoknak vége, v. kimenetele. *Pb.* Aller guten Dinge ſind drey, három a' jó. 2. Ding an ſich, magában való. *Noumenon, Intelligibile.*

Dingen, *v. a. irr. Imp.* ich dung, *Perf.* ich habe gedungen, 1. ſt. handeln, alkudni. Er dinget ſehr genau, igen szorosan alkuszik. 2. fogadni, megfogadni, *pénzen, valakit, p. o. munkást, kotsit,* ée.

Dingung, die, pénzen fogadás, bérbefogadás, megfogadás.
Dinkel, der, tönköly, tenkely. *Triticum spelta*, L.
Dinſtag, der, kedd.
Dinte, die, ténta.
Diöceſe, die, Sprengel, Kirchenſprengel, megye, Püspöki megye.
Diphtong, der, kéthangú, kéthangú betű.
Diptam, der, ezerjófű, kőrislevelűfű, ſzarvasgyökérfű. *Dictamnus albus*, L.
Dir, neked, III. *E. ettől*, du, *te.*
Direction, die, 1. ſt. Regierung, Lenkung, kórmány, kórmányozás. 2. ſt. Richtung, intézés.
Director, der, *t.* die Directoren, 1. kórmányozó. 2. intéző.
Directorium, das, 1. kórmánytanáts. 2. órakórmány, *az órában.*
Dirigiren, *v. a.* 1. ſt. regieren, lenken, kórmányozni. 2. intézni.
Dirne, die, 1. ſt. Jungfer, Mádchen, leány, leányzó, hajadon. 2. ſt. Magd, ſzolgáló, ſzolgálóleány.
Diſcant, der, fellengős hang, felső hang, felhang.
Diſciplin, die, 1. fenyíték, rendtartás. 2. tudomány.
Diſcurs, der, beſzéllgetés.
Disguſtiren, *v. a.* 1. kedvét ſzegni. 2. megsérteni.
Diſpenſation, die, felſzabadítás, felóldozás, felóldoztatás, *p. o. valami kötelesség v. törvény alól.*
Diſpenſiren, felſzabadítni, felóldozni, *kötelesség alól*, ée.
Diſpenſirung, *l.* Diſpenſation.
Diſponiren, *v. a.* 1. elintézni, elrendelni, helyheztetni. 2. gut od. ſchlecht diſponirt ſeyn, jó v. roſzſz kedvében lenni.
Diſponirung, die, elintézés, elrendelés.
Diſpoſition, die, 1. elrendelós, elintézés. 2. hajlandóság, *valamire.* 3. foglalatrend, summarend, *p. o. predikátziónak, v. más munkának előre kidolgozott foglalatrendje.*
Disproportion, die, erányútlanság.
Disproportionirt, *adj.* erányútlan.
Diſputiren, vetélkedni, *szóval.*
Diß, *l.* Dieſer.
Diſſeits, *l.* Dieſſeits.
Diſſertation, die, tudós értekezés, tudós elmélkedés.
Diſſonanz, die, hangellenkezés.
Diſtanz, die, távolyság, meſzſzeség, köz.
Diſtel, die, bogáts, bogátskóró, ſzamártövis. *Carduus*, L.
Diſtelfink, Stieglitz, der, tenglitz: *Fringilla carduelis.*
Diſtelkopf, der, bogátskóróſej.
Diſtelvogel, *l.* Diſtelfink.
Diſtilliren, *l.* Deſtilliren.
Diſtinction, die, 1. megkülömböztetés. 2. külömbség.
Diſtinguiren, megkülömböztetni.
Diſtrict, der, 1. oſztály, kerület, megye. 2. környék.
Divan, der, 1. török főtanáts. 2. török fekvőſzék, díván.
Dóbel, der, dobants. *Cyprinus Dobula.*
Doch, 1. dennoch, mégis, mindazáltal, tsakugyan, mindazonáltal. 2. aber, de, azonban, még is. Er hatte verſprochen zu kommen, doch er kam nicht, ígérte hogy eljön, de el nem jött, v. azonban el nem jött, v. még se jött. 3. hanem, de. Er ſpricht ſchlecht, doch er ſchreibt gut, roſzſzúl beſzél, hanem jól ír, v. de jól ír. 4. Doch nicht, még sem. 5. tsak, tsakugyan, hát, hiszen, tsak még is. So höre doch, hallgasd meg hát. Ich möchte doch wiſſen, was ſie mir zu ſagen hätte, tsak még is szeretném tudni, hogy mit akar nekem mondani. 6. bártsak. O, daß doch mein Vater käme, óh, bártsak az atyám jönne. 7. nicht doch, nem úgy, még sem úgy.
Docht, der, bél, gyertyabél, métsbél, ée.
Docke, die, 1. ſt. Puppe, báb, játszó báb. 2. zömök oſzlop. 3. Dogge, szelindek, ángluskutya. 4. hajókészítőhely.
Doctor, der, 1. ſt. Arzt, orvos, doktor, (gyógyító orvos, orvos doktor). 2. doktor, *tzim.* Doctor der Theologie, Szent írás magyarázó doktor.
Document, das, bizonyságírás, bizonyságlevél, tanúlevél.
Dogge, die, szelindek, ángluskutya.
Dogmatic, die, hittudomány,

Dohle, die, tsóka. *Corvus monedula.*
Dohne, die, tőr, huroktőr, horog. Dohnen legen, od. ſtellen, tőrt v. hurkot vetni.
Dolch, der, tőr, tőrök, handzsár.
Dolchſtich, der, tőrſzúrás.
Dolde, die, pereſzlénke.
Doldenartig, pereſzlénes.
Doldenerbſe, die, pereſzlénborsó.
Doldengewächs, das, pereſzlén növevény, pereſzlénes növevény.
Dolmetſch, *l.* Dolmetſcher.
Dolmetſchen, *v. a.* tolmátsolni.
Dolmetſcher, der, tolmáts.
Dolmetſcherinn, die, fejérſzemély tolmáts.
Dolmetſchung, die, tolmátsolás.
Dom, der, 1. kúptető. 2. ſt. Domkirche, püspöki templom, káptalantemplom, v. káptalani templom
Domäne, Domänen, Domänengüter, koronajószág, kamarajószág.
Domback, der, tompák.
Domcapitel, das, káptalan, káptalanbéli urak.
Domeſſen, *pl.* tseléd, tselédek.
Domherr, der, káptalanbéli úr.
Dominikaner, der, Szent Domokos ſzerzetese.
Dominium, das, uradalom.
Domino, állortzapalást, tántzoló palást.
Domkirche, die, püspöki v. káptalani templom, főtemplom, öregtemplom.
Dompfaff, der, III. pirók, süvöltő, *madár. Loxia Pyrrhula.*
Domprobſt, der, III. káptalan feje.
Domſtift, das, káptalan.
Donau, die, duna, *a' duna folyóvize.*
Donner, der, 1. menydörgés, égzengés. 2. menykő, menkő, istennyila.
Donnerbohne, die, *l.* Donnerkraut.
Donnerer, der, menydörgő.
Donnerkeil, der, menykő, menkő, istennyila.
Donnerkraut, das, bárány tsetsfű, kisfülfű. *Sedum acre*, L.
Donnern, menydörögni, dörögni, zengeni az égnek; es donnert, dörög az ég, zeng az ég, v. menydörög.
Donnernelke, die, hegyesſzegfű.
Donnerrebe, die, Gundermann, kerek nádrafű, földi borostyán. *Glecoma hederacea*, L.
Donnerſchlag, der, menykőtsapás, menykőütés.
Donnerſtag, der, tsötörtök.
Donnerſtein, der, belemnitkő.
Donnerſtimme, die, menydörgő ſzózat.
Donnerſtrahl, der, menyksúgár.
Donnerwetter, das, égiháború.
Donnerwolke, die, égiháborús felhő, v. fellegek.
Donnerwort, das, menydörgő ſzó.
Doppelbier, das, kétſzerſött ser.
Doppeldach, das, kettős fedél.
Doppellaut, der, kettős hang.
Doppellauter, der, kettős hangú, kéthangú, *betű.*
Doppeln, *v. a.* kettősítni, kettőzni.
Doppelſchattig, *adj.* kétárnyékú.
Doppelſchild, der, kétpaisfű. *Biscutella*, L.
Doppelſinn, der, kétértelem, kétértelműség.
Doppelt, *adj.* kettős, kettőzött, páros; *adv.* kettősen, párjával.
Doppelzüngig, *adj.* kétnyelvű, kettősnyelvű, kétſzínű, *t. i. ember.*
Dorant, der, oroſzlánfej, oroſzlánfejvirág, gyújtvánfű. *Antirrhinum*, L.
Dorf, das, *pl.* die Dörfer, falu, helység; von Dorf zu Dorf gehen, faluról falura járni, v. falunként járni.
Dorfart, die, falusi ſzokás.
Dorfbier, das, falusi ser.
Dörfchen, das, falutska, kis falu.
Dorfflur, die, a' falu mezeje, v. határja.
Dorfjunker, der, falusi nemes.
Dorfkirchmeſſe, Dorfkirmſe, die, bútsú, falusi bútsú, *templomſzentelés napja és az akkor esni ſzokott bútsú v. vásár.*
Dorfmark, der, falu mezeje v. határja.
Dorfſchaft, die, 1. ſt. Dorf, falú. 2. falusi nép, az egész falu.
Dorfſchulze, der, III. falu bírája, falusi bíró.
Doriſch, *adj.* Dóriai.
Dorn, der, *pl.* die Dörner, 1. ſt. Stachel, tövis, tüske, *(aculeus)*. 2. fatüske, fatövis, *(spinae), melly a' növevénynek a' fájából nő ki; nem pedig tsak a' héjjából, mint a' rózsatövis.*

Dornapfel, *l.* Stechapfel.
Dornbuſch, Dornſtrauch, der, tövisbokor, bajbonts.
Dorndreher, der, Neuntödter, tövisſzúró gébits. *Lanius Collurio*, L.
Dornen, *adj.* tövisses, tövis, tövisbölvaló.
Dornenkrone, die, töviskorona.
Dornfiſch, der, dubír, *hal. Gasterosteus Spinanchia.*
Dornhecke, die, töviskerités.
Dornhay, der, tüskés tzápa. *Squalus Acanthias*, L.
Dornicht, *adj.* tövisforma, tövisformájú.
Dornig, *adj.* tövisses; *adv.* tövissesen.
Dorniſier, der, tariſznya.
Dornſtrauch, der, tövisbokor.
Dorren, *v. n.* m. ſ. ſzáradni, megſzáradni, aſzalódni, megaſzalódni.
Dörren, *v. a.* ſzáraſztani, aſzalni, megſzáraſztani, megaſzalni.
Dörrofen, der, aſzaló.
Dörrſucht, die, aſzſzúkórság. *l.* Darrſucht.
Dorſch, der, dors gadótz, *hal. Gadus Cellaria.*
Dort, *adv.* ott, amott; dort her, von dort her, onnan, amonnan; dort hin, oda, amoda.
Dorther, *adv.* onnan, amonnan.
Dorthin, *adv.* oda, amoda.
Dorthinwärts, *adv.* arraſelé.
Dortig, *adj.* odavaló.
Dortwärts, *adv.* arraſelé.
Doſe, die, pixis, pikſzis.
Doſis, die, réſzvétel, dózis.
Doſt, Doſten, der, ſzurokfű. *Origanum.*
Dotter, der, 1. Eydotter, tojásſzék, ſzék, a' tojás ſzéke. 2. pippan, pippanfű. *Cuscuta*, L.
Dotterblume, die, 1. motsári sárvirág. *Caltha palustris.* 2. oroſzlánfogfű. *Leontodon taraxacum.*
Dover, Dóver, Dubris; *Angliában.*
Drache, der, III. sárkány.
Drachenbaum, der, 1. kutya tsereſznyefa, zelnitzefa. *Prunus Padus*, L. 2. berkenyefa. *Crataegus torminalis*, L.
Drachenblut, das, sárkányvérmézga, némelly Indiai és Amérikai fák mézgája.
Drachenkopf, der, sárkányfő, *az épitőmesterségben, oſzlopokon.*
Drachenpflanze, die, sárkányfű. *Dracaena*, L.
Drachenſchlange, die, sárkánykígyó.
Drachenwurz, die, 1. sárga liliom. *Iris Pseud-Acorus*, L. 2. kígyófű. *Dracontium*, L.
Drachme, die, drakma, *patikai mérték, melly egy latnak 16-od réſze.*
Dragant, *l.* Tragant.
Dragoner, der, könnyű lovas katona.
Dragun, der, 1. tárkony, ſzelíd tárkony; ímely gyökér. *Artemisia Dracunculus*, L. 2. vad tárkony, prüſzſzentőfű, náthafű.
Draht, der, drót.
Dráhten, drótbólvaló, drót.
Drahtſaite, die, dróthúr.
Drahtziehen, das, dróthúzás.
Drahtzieher, der, dróthúzó.
Drama, od. Schauſpiel, nézőjáték, *a.* ſzomorújáték és vígjáték közt középjáték. *b.* ſzomorú- v. vígjáték
Dran, *l.* Daran.
Drang, der, 1. törekedő vágyódás, belső öſztön. 2. *l.* Drangſal.
Drängen, drücken, 1. ſzoritni, nyomni. 2. ſich, nyomúlni, tolongani, tolakodni. 3. drängen, nyomorgatni, ſzorongatni.
Drängen, das, *l.* Drang.
Drangſal, das, nyomorúság, nyomorgattatás.
Drap, ſt. Tuch, poſztó.
Drath, *l.* Draht.
Drau, die, dráva, *folyóvíz.*
Dräuen, *l.* Drohen.
Drauf, *l.* Darauf.
Dräuſchen, ſt. rauſchen, tsörögni, tsörögni tsattogni, *mint a' záporesső.*
Draußen, *adv.* kinn, oda ki, kivül.
Drave, *l.* Drau.
Drechſelbank, die, eſzterga.
Drechſeleiſen, das, eſztergavas.
Drechſeln, *v. a.* eſztergázni, (eſztergályozni, eſztergározni).
Drechsler, der, eſztergás, (eſztergáros, eſztergályos).
Dreck, der, ganéj.
Dreckig, *adj.* ganéjos.
Dreckkäfer, der, ganéjbogár. *Scarabaeus stercorarius.*
Dreklilie, die, sárga hölye. *Asphodelus luteus*, L.
Dreckſtein, der, diſznókő.

Drehbank, *l.* Drechſelbank.
Drehbar, fordítható, forgatható, sodorható.
Dreheiſen, das, 1. eſztergayas. 2. sodróvas.
Drehen, *v. a.* 1. fordítni, forgatni, hajtani, *p. o. a' kereket*, ée. ſich drehen, fordúlni, tsavarodni, eltérni, *mint az út*; od. ſich oft drehen, forogni. Die Erdkugel dreht ſich um ihre Achſe, a' föld fordúl a' tengelye körül.. 2. sodorni, tekergetni; Fäden zuſammen drehen, több ſzál fonalakat öſzvesodorni. 3. tekerni, tekergetni, forgatni, *p. o. nyakát, ſzemeit*, ée. Einem den Degen aus der Hand drehen, valaki kezéből a' kardot kitsavarni, v. kitekerni. 4. eſztergázni, eſztergában metſzeni.
Drehung, die, fordítás, hajtás; fordúlás, tekerés, tekergetés.
Dreher, der, 1. forgató, hajtó. 2. sorompó. 3. *l.* Drehling. 4. ſt. Drechsler, eſztergás.
Drehhals, Wendehals, der, nyaktekerts. *Jynx Torquilla*, L.
Drehkäfer, der, vizsodró. *Gyrinus*, L.
Drehkraut, das, ſzarvasgyökér, eſztergamag. *Fordilium*, L.
Drehling, der, 1. forgómív, forgatható mív. 2. forgómív hajtó, *a' hajtó nyele valamelly forgómívnek, p. o. köſzörükőnek*, ée.
Drehrad, das, hajtókerék.
Drehſcheibe, die, korong, *a' fazekas forgómívén a' talpkerék, mellyet a' talpával hajt.*
Drehſtuhl, der, 1. forgószék. 2. kis eſztorga, p. o. az órás eſztergája.
Drein, *l.* Darein.
Dreiſt, *adj.* 1. méréſz; *adv.* méréſzen. 2. ſt. verwegen, vakmerő.
Dreiſtigkeit, die, méréſzség.
Dreil, ſt. munter, vídam, vidor.
Dreſchen, *v. a. irr.* ich dreſche, du driſcheſt, er driſchet, *Imp.* ich droſch, *Perf.* ich habe gedroſchen, 1. tsépelni, *p. o. bázát, lentsét*, ée. ſt. ſchlagen, megtsépelni, megverni, meglazsnakolni.
Dreſchen, das, tséplés.
Dreſcher, der, tséplő, *a' ki tsépel.*
Dreſchflegel, Driſchel, der, tséplőfa, tséplő, *a' mivel tsépelnek.*
Dreſchmaſchine, die, tséplőmív.
Dreſchtenne, die, tséplő ſzérű.
Dresden, Drezda, *város.*
Dreſſiren, megtanítni, ſzoktatni, *p. o. lovat*, ée.
Dreuſt, *l.* Dreiſt.
Dreuſtigkeit, *l.* Dreiſtigkeit.
Drey, három; nach drey Tagen, harmad nap múlva; *adv.* hárman; es ſind unſer drey, hárman vagyunk. *Pb.* Er kann nicht drey zählen, igen együgyű, háromig se tud olvasni.
Dreybeinig, *adj.* háromlábú.
Dreyblatt, das, Klee, komótyú, lóhere. *Trifolium*, L.
Dreyblätterig, *adj.* háromlevelű.
Dreydoppelt, ſt. dreyfach, háromſzoros; *adv.* háromſzorosan.
Dreydraht, der, háromnyüstös matéria; *köz.* drájdrót.
Dreydrähtig, háromnyüstös.
Dreyeck, das, háromſzeglet, háromſzegletű rajz.
Dreyeckig, háromſzegletű; *adv.* háromſzegletre.
Dreyeinig, *adj.* egyháromságú, *t. i. az Isten.*
Dreyeinigkeit, die, egyháromság.
Dreyer, der, 1. hármas. 2. hárompénzes, *egy pénz neme.*
Dreyerley, *adj.* háomféle; *adv.* háromféleképpen.
Dreyfach, *adj.* háromſzoros; *adv.* háromſzorosan.
Dreyfaltig, *adj.* hármas, háromrétű, háromſzoros; *adv.* hármasan, háromſzorosan, háromrétün.
Dreyfaltigkeit, die, háromság; die heilige Dreyfaltigkeit, a' ſzent Háromság.
Dreyfaltigkeitsblume, die, 1. háromſzínű iboja, *Viola tricolor.* 2. háromságvirág, *Paſſiflora*, L.
Dreyförmig, *adj.* 1. háromféle. 2. háromformájú.
Dreyfuß, der, 1. háromlábú mív, v. eſzköz, ée. 2. vasláb, *három lábú vasláb a' konyhán.*
Dreyfüßig, *adj.* háromlábú.
Dreygliederig, *adj.* háromtagú.
Dreyhundert, háromſzáz.
Dreyhundertmahl, *adj.* háromſzázſzor.
Dreyhunderſte, der, die, das, háromſzázadik.
Dreyjährig, *adj.* háromeſztendős.
Dreykönigstag, der, od. -feſt, das, vízkereſzt napja.

Dreykópfig, *adj.* háromfejú.
Dreylauter, der, háromhangú betű, *minémű némellyek értelme szerént a' németben az* äu, äi, ée.
Dreyling, der, 1. bárompénzes, *pénz neme.* 2. harmadréfz.
Dreylöthig, *adj.* három latos.
Dreymahl, *adv.* háromfzor.
Dreymahlig, *adj.* háromfzori.
Dreymonathlich, *adj.* háromhónapi; *adv.* háromhónaponként, fertályeſztendőnként.
Dreypfündig, *adj.* háromfontos.
Dreyſeitig, *adj.* háromoldalú.
Dreyſpännig, *adj.* három lovas, *p. o. fzekér, a' mellyben három ló van fogva,* v. három lovat lehet fogni.
Dreyſpitzig, *adj.* hárommhegyű.
Dreyßig, harmintz; *adv.* harmintzan,
Dreyßigjährig, *adj.* harmintzeſztendős.
Dreyßigmahl, *adv.* harmintzfzor.
Dreyßigſtamt, das, harmintzad.
Dreyßigſte, der, die, das, harmintzadik.
Dreyſtündig, *adj.* háromórái; háromóráigvaló.
Dreyſylbig, *adj.* háromfzótagú.
Dreytägig, *adj.* háromnapi, harmadnapi.
Dreytauſend, háromezer.
Dreytheilig, háromréfzű.
Dreyviertel, drey Viertel, három fertály.
Dreyzackig, *adj.* háromágú.
Dreyzehen, tizenhárom.
Dreyzehnmahl, *adv.* tizenháromfzor.
Dreyzehnte, der, die, das, tizenharmadik.
Drillbohrer, der, pergőfúró.
Drillen, *v. a.* 1. forgatni, körös körül forgatni, pergetni. 2. pergőfúrúval kifúrni. 3. kéréſével erőltetni, *valakit.*
Drillich, der, háromnyüſtös matéria.
Dringen, *v. a. irr. Imp.* ich drang, *Perf.* ich habe gedrungen. 1. tömni, fzorítni, *belé valamibe,* gedrungen voll, tömve tele, nagyon tele. 2. ſich drängen, nyomúlni, fúrni magát. Er dringt ſich überall zu, mindenüve oda fúrja magát. 3. kénſzerítni. Die Noth hat mich dazu gedrungen, arra engem a' fzükség kénſzerített. Eine dringende Noth, kénſzerítő v. nagy fzükség. 4. *v. n.* m. ſ. *a.* nyomúlni, tódúlni, bényomúlni, odanyomúlni. Das Volk drang in den Saal, a' nép bényomúlt a' palotába. *b.* durch etwas dringen, általhatni valamin, általfziváregni, *mint a' viz.*
Dringen, das, 1. bétódúlás, bényomúlás. 2. erőltetés, kénſzerítés.
Dringend, *adj.* ſietős, ſürgetős, fzorgos.
Dritte, der, die, das, harmadik.
Drittehalb, *l.* Dritthalb.
Drittel, das, harmad, egy harmada valaminek, harmadréfz.
Drittens, *adv.* harmadfzor.
Dritthalb, *adj.* harmadfél.
Drittheil, das, harmadréfz.
Drob, ſt. darüber, a' felett, azon, ée. *l.* Darüber.
Droben, *adv.* ott fenn.
Drohen, *v. a.* fenyegetni. *Pb.* Wer drohet, der ſchlägt nicht, a' ki sokat fenyegetődzik, nem bánt az.
Drohen, das, fenyegetés.
Drohend, *adj.* fenyegető; *adv.* fenyegetve.
Drohne, die, Brutbiene, here.
Drohung, die, fenyegetés.
Drollig, *adj.* nevettséges, furtsa; *adv.* nevettségesen.
Dromedar, der, közönséges teve. *Camelus Dromedarius.*
Drommeln, *v. a.* 1. turbékolni, *mint a' galamb.* 2. *l.* trommeln, doboltni.
Dröhnen, *v. a.* rengeni, rezegni, *mint az ablak, mikor menydörög.*
Dronte, die, leptses dudu. *Dronte ineptus.*
Droſſel, die, 1. ádámalma, ádám almája, torokbúb. 2. rigó, húrosmadár. *Turdus,* L.
Droſſelader, die, nyakér.
Droſſelbein, das, vállperetz.
Droſt, der, tiſztartó.
Droſtey, die, tiſztartóság.
Drüben, *adv.* túl, a' túlsó oldalon.
Drüber, *l.* Darüber.
Druck, der, 1. das Drücken, nyomás. Einem einen Druck geben, ráſzedni valakit, alattomban vermet ásni valakinek. Einem den letzten Druck geben, valakit kéſz veſzedelembe taſzítni. 2. nyomattatás, nyomorgattatás. 3. nyomta-

tás, könyvnyomtatás, kinyomtatás. Ein Buch in Druck geben, od. zum Drucke befördern, nyomtatás alá adni, v. kinyomtattatni *valami könyvet.*

Druckbogen, der, nyomtatott árkos.

Drucken, *v. a.* nyomtatni, *p. o. könyvet, képet, gyóltsot, tarkapapirost*, ée. Ein Buch drucken laſſen, kinyomtatni valamelly könyvet.

Drucken, das, nyomtatás.

Drücken, *v. a.* 1. nyomni, megnyomni. Den Hut in das Geſicht drücken, ſzemére (ábrázatjára) nyomni a' kalapot. Jemanden an ſeine Bruſt drücken, mejjéhez ſzorítni valakit. Die Schuhe drücken mich, ſzorítja a' lábbeli (a' tsizmám ée.) a' lábomat. Da drückt uns der Schuh, éppen az a' bajunk, v. a' fáj nekünk. 2. rányomni; das Siegel darauf drücken, megpetsételni, petsétet ütni rá. 3. nyomni, nyomorgatni, sanyargatni.

Drücken, das, 1. nyomás, megnyomás, rányomás, ſzorítás. 2. nyomorgatás, sanyargatás.

Drückend, *adj.* ſzorongató, kénſzerítő.

Drucker, der, 1. nyomtató; *gyóltsra, váſznra nyomtató.* 2. ſt. Buchdrucker, könyvnyomtató.

Druckerballen, der, feſtéklapta.

Druckerey, die, 1. könyvnyomtató mesterség. 2. könyvnyomtató műhely.

Druckerfarbe, die, nyomtatófeſték.

Druckerkoſten, die, *pl.* nyomtatásbéli költség.

Druckerlohn, der, nyomásbér.

Druckerpreſſe, die, nyomtatósajtó.

Druckfehler, der, nyomtatásbéli hiba.

Druckpapier, das, nyomtató papiros.

Druckwerk, das, nyomtató műſzer.

Drud, die, ijjeſztő, késértet, boſzorkány, lidértz, 's a' t.

Drudenfuß, der, 1. öt v. hat ſzegletű rajzolat, melly Pithagorás malmának neveztetik. 2. farkaskörmű moh. *Lycopodium*, L.

Drum, darum, azért.

Drunten, ott alatt.

Drunter, darunter, az alatt, alatta.

Drüſchling, der, tsiperke gomba.

Druſe, die, taknyosság, *lovak betegsége.*

Drüſe, die, mirígy.

Druſen, die, 1. ſt. Hefen, seprő. 2. ſt. Trieſter, törköly.

Druſig, taknyos, *t. i. ló.*

Drüſig, mirígyes.

Du, te; deiner, tiéd; dir, neked; dich, tégedet: *pl.* ihr, ti; euer, tiétek; euch, néktek; euch, titeket.

Dubiós, zweifelhaft, kétséges.

Dublette, die, 1. pár, egy pár, kétſzer lévő, *p. o. könyv.* Ich habe die Dublette davon, kétſzer van ez nékem, 2. hamis drágakő, *melly két darab kristályból, és a' közé tett értzfényből kéſzíttetik.*

Ducaten, der, arany, *t. i. pénz.*

Ducatengold, das, sárga arany.

Ducaton, egy tallér neve vólt, melly 2 forintban és 32 krajtzárban járt.

Ducken, ſich, guggolni, leguggolni.

Duckmäuſer, der, alattombanjáró, ravaſz ember.

Duckſtein, der, 1. darázskő. *Tophus.* 2. Braunsvájgban ser neve.

Dudeln, *v. a.* dudálni.

Dudelſack, der, duda.

Duell, das, ſzembevívás, kettős viadal, egy ſzál fegyverre kelés.

Duelliren, ſzembevívni, egy ſzál fegyverre kelni.

Duett, das, társnóta, társének.

Duft, der, 1. ſt. Dumpf, gőz, gőzölgés. 2. illat, *virág illatja.*

Duften, 1. gőzölgeni. 2. illatozni, mint a' jó ſzagú virágok.

Düften, 1. gőzölgeni. 2. illatozni, *jó illatot adni ki magából.*

Duftig, *adj.* illatozó, illatos, jó illatú.

Dulden, *v. a.* 1. tűrni, eltűrni, elviselni, békével viselni; *néha*, elſzenvedni. 2. türedelemmel viseltetni eránta.

Duldung, die, 1. tűrés, eltűrés. 2. ſt. Toleranz, türedelmesség.

Dumm, 1. ostoba; *néha*, egyűgyű, balgatag; *adv.* ostobán. 2. kába; dumm machen, elkábítni.

Dummdreiſt, *adj.* vakmerő ostoba.

Dummdreiſtigkeit, die, vakmerő ostobaság.

Dummheit, die, ostobaság; balgatagság.

Dummkopf, der, ostoba, balgatag.

Dumpf, *adj.* 1. siket, *t. i. hang.*

2. dohatos, gőzös szagú, *p. o. szoba.*

Dúmpfel, Túmpfel, Túmpel, der, örvény, *gödör, v. mélység a' vízben.*

Dumpfig, 1. dohatos, gőzös szagú, *p. o. szoba, pintze.* 2. dohos, *p. o. liszt, ée.* 8. siketes; ein dumpfiger Ton, siketes hang.

Dune, die, pehej, pejh.

Dúne, die, homokhalom.

Dung, *l.* **Dúnger.**

Dúngen, *v. a.* trágyázni, megtrágyázni, ganéjozni, megganéjozni.

Dúngen, das, trágyázás, ganéjzás.

Dúnger, der, trágya.

Dúngung, die, megtrágyázás, megganéjzás.

Dunkel, 1. homályos, setétes; dunkel machen, meghomályosítni, homályossá tenni. 2. setét, *a' színekről mondatik;* eine dunkle Farbe, setét szín; dunkelblau, setétkék. 3. st. unbekannt, ungewiß, homályos, bizonytalan. Der Erfolg iſt noch ſehr dunkel, bizonytalan v. homályos még a' következése. 4. homályos, *t. i. az értelmére nézve, p. o. beszéd.*

Dunkel, das, homályosság.

Túnkel, der, 1. st. Dinkel, tönköly. 2. gondolat, vélemény. 3. nagyralátás. *l.* Eigendúnkel.

Dunkelbraun, *adj.* setétbarna.

Dunkelfarbig, *adj.* setétszínű.

Dunkelheit, die, homályosság.

Dunkeln, *v. n.* homályosodni, alkonyodni; es fängt an zu dunkeln, alkonyodik.

Dúnken, *v. n.* tetszeni, látszani, rémleni, rébzeni; mich dúnkt, nekem úgy tetszik, v. úgy rébzik előttem.

Dúnn, *adj.* 1. vékony; ein dúnnes Bret, vékony deszka; ein dúnner Draht, vékony drót; dúnne Leinwand, vékony (az az, elkopott) gyólts; feine Leinwand; vékonyszálú gyólts; *adv.* vékonyan, véknyan. 2. ritka; Luft iſt dúnner, als Waſſer, a' levegő ritkább (nem olly tömött) mint a' víz; dúnn werden, megritkúlni. *adv.* ritkán, nem sürün; dúnn ſäen, ritkán vetni; eine dúnne Leinwand, ritkán szőtt vászon v. gyólts, 3. *a' folyó v. híg testekről;* híg, vékony, *p. o. leves, sor, ténta,* ée.

Dúnne, die, vékonyság.

Dúnnhaarig, *adj.* ritkahajú.

Dunſt, der, 1. gőz, gőzölgés. Der Dunſt von gekochtem Waſſer, forróvíz gőze; ſich in Dúnſte auflöſen, gőzzé válni. Jemanden einen blauen Dunſt vor den Augen machen, eltsábitni valakit, v. elámítni. 2. apró srét, madár srét.

Dunſten, *v. n.* gőzölgeni, gőzölögni.

Dúnſten, párgolni, párholni, *p. o. húst lábosban.*

Dunſtig, *adj.* gőzös.

Dunſtkreis, der, gőzkörnyék.

Duodez, des Buchs, tizenkettőd rét.

Durch, 1. *pp.* mit *Acc. a.* által, keresztül, -on v. -ön által, -an v. -en által, -on keresztül, -en keresztül, ée. által rajta, keresztül rajta. Durch den Strom ſchwimmen, általúszni a' sebes folyón. *b.* végig rajta; -ban, -ben; által; -val, -vel, -al, -el; Durch das Fenſter ſehen, az ablakon által nézni, v. látni, *valamit.* Das ganze Jahr durch, egész esztendőt által, egész esztendőben; die ganze Nacht durch, egész éjjel; durch einander, összevisza, keresztül kasúl. 2. *adv.* keresztül; durch und durch, végig meg végig. *Az igék előtt:* által, keresztül, végig.

Durchackern, 1. végig szántani. 2. mélyre szántani.

Durchängſten, nagyon megijjeszteni, félelemmel bétőlteni.

Durcharbeiten, ſich, 1. keresztülhatni rajta, *nagy munkával;* általverekedni. 2. den Teig, jól megdagasztani.

Durcharbeitung, die, 1. keresztülhatás, általverekedés. 2. jól megdagasztás.

Durchaus, 1. st. gänzlich, egészen. 2. st. ſchlechterdings, egyáltaljában.

Durchbacken, *v. n. irr.* m. s. egészen, v. jól megsülni.

Durchbeben, *v. n.* egészen megrázkódni.

Durchbeißen, *v. a. irr.* 1. ketté harapni. 2. ſich, általrágni magát, kirágni magát, *mint az egér az egérfogóból.*

Durchbeizen, 1. *v. a.* általmaratni, általetetni, *jeteő nedvel valamit.* 2.

v. n. m. ſ. általjáródni, *az etető nedvtől.*

Durchbetteln, *v. a.* 1. végig kóldúlni, *p. o. a' falut.* 2. ſich, kóldúlással eltartogatni magát.

Durchblaſen, *v. a. irr.* 1. kereſztül, v. általfújai rajta. 2. kereſztúlkasúl fújni rajta.

Durchblättern, *v. a.* általforgatni, *levelenként.*

Durchblätterung, die, általforgatás.

Durchbohren, *v. a.* 1. általfúrni, kereſztúlfúrni. 2. ſt. durchſtechen, általütni, általſzúrni, kereſztülütni, v. ſzúrni, *kardal*, ée.

Durchbohrung, die, 1. általfúrás, kereſztúlfúrás. 2. általſzúrás, kereſztül ſzúrás.

Durchbraten, *v. n.* m. ſ. jól megsülni, *belől is egéſzen jól megsülni.*

Durchbrauſen, dühösködve általjárni, *mint a' ſzél valamit.*

Durchbrechen, *v. a. irr.* 1. általtörni, kereſztültörni, v. rontani, *p. o. a' falat*, ée. 2. *v. n.* m. ſ. kereſztúlrontani, kirontani, *mint a' tolvaj a' tömlötzből.*

Durchbrennen, *v. n. irr.* kereſztülégni, *rajta.*

Durchbringen, *v. a. irr.* 1. z. B. den Faden, beléötni, beléhúzni, *p. o. többe a' tzérndt*, 2. kiteleltetni, eltartani télen által, *p. o. plántát, marhát*; ſich durchbringen, eltartogatni magát, elélni. 3. ſt. verſchwenden, elveſztegetni, elpazérlani, elprédálni, eltékozolni.

Durchbringer, der, pazérló, prédáló, tékozló, veſztegető.

Durchbringung, die, pazérlás, prédálás, tékozlás, veſztegetés.

Durchbruch, der, 1. általtörés, általrontás, kereſztúlrontás. 2. általrontás helye, *p. o. a' víznek a' gáton.* 3. ſt. Bekehrung, megtérés.

Durchbrüllen, *v. n.* ordítni kereſztül rajta, *p. o. az erdőn.*

Durchdenken, *v. a.* etwas, meggondolni, gondolóra venni valamit.

Durchdenkung, die, meggondolás.

Durchdrängen, *v. a.* általtörekedni.

Durchdringen, 1. *v. n. irr.* m. ſ. általhatni, általnyomúlni, kereſztúlhatni. 2. általjárni, kereſztüljárni, öſzvejárni, *mint p. o. a' hideg a' testet.* 3. kiverekedni valamiből, általverekedni valamin.

Durchdringend, *adj.* általható, kereſztúlható.

Durchdringlich, *adj.* általjárható, *test.*

Durchdringung, die, általhatás.

Durchdrücken, *v. a.* általnyomni, kereſztúlnyomni, *más testen.*

Durcheilen, *v. n.* kereſztül v. által sietni rajta, *valamelly testen.*

Durcheinander, *adj.* kereſztúlkasúl, öſzſzeviſzſza.

Durchfahren, 1. *v. n. irr.* m. ſ. kereſztül, v. végig menni kotsin, v. ſze. keren, *p. o. valami helyen, városon.* 2. *v. a.* eljárni, elvágni, *sok járással, p. o. az útat.*

Durchfahrt die, 1. általmenetel, kereſztülmenetel, végigmenés. 2. általjárás, általjáró hely, *p. o. vízen*, ée.

Durchfall, der, hasmenés.

Durchfallen, *v. n.* m. ſ., 1. kereſztülesni, általesni. 2. kimaradni, elmellőztetni, *p. o. hivatal kioſztáskor*

Durchfalten, *v. a.* mindenütt ráncztbaſzedni.

Durchfaulen, *v. n.* m. ſ. kereſztülrothadni.

Durchfechten, ſich, kivívni magát a' veſzedelemből, *akár pennával, akár ſzívval*, ée.

Durchfeilen, *v. a.* kereſztülreſzelni.

Durchfeuchten, *v. a.* megnedvesitni.

Durchflechten, *v. a.* béfonni.

Durchfliegen, *v. a. irr.* m. ſ. kereſztülrepülni, végigrepülni rajta.

Durchflichen, *v. n.* béſzaladgálni, béjárni, *p. o. a' mezőt*, ée.

Durchfließen, *v. n. irr.* m. ſ. kereſztülfolyni, végig folyni rajta.

Durchfluß, der, kereſztülfolyás.

Durchforſchen, *v. a.* jól megvízsgálni.

Durchforſchung, die, megvizsgálás.

Durchfragen, kikérdezni.

Durchfreſſen, *v. a. irr.* általrágni, kirágni, kereſztülrágni.

Durchfrieren, *v. n. irr.* m. ſ. általfázni, öſzvefázni.

Durchfuhre, die, általvitel, *t. i. ſzekeren.*

Durchführen, *v. a.* általvinni, *ſzekeren.*

Durchführung, die, általvivés.

Durchgang, der, 1. általmenés, *valami helyen, falun*, ée. 2. általjárás, általjáró hely, *valahol.*

Durchgängig, *adj.* 1. általjárható, *a' hol által lehet járni.* 2. közönséges, általjábanvaló; *adv.* közönségesen, általjában.

Durchgehen, *v. a. irr.* végig menni rajta, általmenni, kereſztülmenni, kereſztüljárni, eljárni, végigjárni. 2. *v. n.* m. ſ. kereſztül v. általmenni, *p. o. a' vizen, városon; v. mint a' golyóbis a' testen.* 3. ſt. flüchtig werden, *a. az emberekről*: elſzökni. *b. az állatokról*: elſzaladni, kiſzabadúlni, elſzabadúlni.

Durchgehends, *adv.* általjában, egy általjában, mindenütt, közönségesen.

Durchgießen, *v. a.* általtölteni.

Durchglühen, *v. a.* egéſzſzen megtüzesíteni.

Durchgraben, *v. a.* általásni, kereſztülásni.

Durchgreifen, *v. a.* 1. általkapni, kereſztülkapni. 2. egyenesen nekiállani, nekimenni.

Durchgrübeln, egéſzſzen megvizsgálgatni, *valamit*, végig nézegetni, v. vizsgálgatni.

Durchgucken, *v. n.* általkukutsálni.

Durchguß, der, általtöltés.

Durchhauen, 1. általvágni, kereſztülvágni; ſich, általvágni, v. kereſztülvágni magát, *az ellenségen*, ée.

Durchhaus, das, általjáró ház, *mellyen által lehet járni.*

Durchhecheln, *v. a.* meggerebenelni.

Durchheitzen, *v. a.* jól béfútni.

Durchjagen, *v. a.* kereſztülhajtani, v. úzni.

Durchirren, *v. n.* kereſztültévelyegni rajta.

Durchkäuen, *v. a.* jól megrágni.

Durchklopfen, kereſztülverni, általverni, *p. o. a' ſzeget a' lyukon.*

Durchkneten, *v. a.* jól megdagaſztani.

Durchkochen, 1. *v. a.* jól megfőzni. 2. *v. n.* m. ſ. jól megſőni.

Durchkommen, *v. n.* m. ſ. általmenni, általjönni, kereſztülmenni, kereſztüljönni.

Durchkönnen, d. i. kommen, od. gehen, általmehetni, kereſztülmehetni v. jöhetni.

Durchkoſten, *v. a.* mind végig kóstolni, v. mind megkóstolni.

Durchkratzen, *v. a.* általvakarni, kivakarni, kereſztülvakarni.

Durchkreuzen, ſich, *v. rec.* kereſztüljárni, kereſztülvágni egymást, *mint a' linedk.*

Durchkriechen, *v. n. irr.* m. ſ. általbújni, kereſztülbújni.

Durchlachen, *v. n.* végig nevetni, mindég nevetni, *rajta*, v. *alatta.*

Durchlaſſen, *v. a. irr.* általereſzteni, kereſztülereſzteni, v. botsátni.

Durchlaucht, *Hertzegi tzím.* Seine od. Ihro Durchlaucht, Ő Hertzegsége. z. B. Seine Fürſtliche Durchlaucht haben befohlen, Ő Hertzegsége parantsolta.

Durchlauchtig, *Hertzegi tzím, így*: Durchlauchtigſter Fürſt, Kegyelmes Hertzeg; Durchlauchtigſte Fürſtinn, Kegyelmes Hertzegné.

Durchlauchtigkeit, die, ſt. Durchlaucht.

Durchlauchtigſter, *l.* Durchlauchtig.

Durchlauf, der, 1. általfutás, kereſztülſzaladás. 2. ſt. Durchfall, hasmenés.

Durchlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. általfutni, kereſztülſzaladni. 2. *v. a.* végig futni rajta, *p. o. a' ſzámadáson*, ée. béjárni hirtelen, *p. o. gondolattal valamit.*

Durchläutern, megtiſztítni, *az allyától valamit, p. o. ezüstöt*, ée.

Durchläuterung, die, megtiſztítás.

Durchleben, *v. a.* elélni, végig élni, *bizonyos időt*,

Durchleſen, *v. a. irr.* általolvasni, végigolvasni, kereſztülolvasni, egéſzſzen elolvasni.

Durchleſen, das, általolvasás, végigolvasás, elolvasás.

Durchleſung, (ugyan az).

Durchleuchten, *v. a.* 1. kereſztülvilágítni rajta, általlátſzani rajta, kereſztülhatni, a' világosságnak valami testen. 2. kitetſzeni, kilátſzani belőle, megtetſzeni rajta.

Durchlöchern, *v. a.* általlyukgatni.

Durchmarſch, der, kereſztülmenés, kereſztülútazás.

Durchmarſchiren, általmenni, kereſztülútazni.

Durchmengen, *v. a.* jól öſzveelegyítni.

Durchmeſſen, *v. a.* általmérni.

Durchmeſſer, der, Diameter, általmérő, *a' kariika közppontján ál-*

talmenő linea, melly a' karikát két egyenlő részre osztja.

Durchmischen, *v. a.* jól összvekeverni, összveelegyítni.

Durchmischung, die, összveelegyítés, összvekeverés.

Durchmüssen, d. i. gehen, reiten, fahren, u. s. f. kéntelen lenni, v. kénteleníttetni általmenni, általlovagolni, általkotsizni, ée.

Durchmustern, *v. a.* mind rendre vizsgálni, *t. i. a' katonákat.*

Durchmusterung, die, rendrevizsgálás, *t. i. a' katonáknál.*

Durchnagen, *v. a.* általrágni, elrágni, kettérágni, *mint az egér.*

Durchnähen, *v. a.* keresztülvarrni.

Durchnässen, **Durchnäßen**, megnedvesítni.

Durchpassiren, *v. a.* általmenni, keresztülmenni, v. útazni.

Durchpassirung, die, általmenés, általútazás.

Durchpflügen, *v. a.* megszántani.

Durchpressen, *v. a.* általnyomni, keresztülnyomni, által sajtólni, keresztülsajtólni, v. préselni.

Durchprügeln, *v. a.* jól megverni.

Durchräuchern, *v. a.* jól megfüstölni.

Durchrechnen, *v. a.* összvevetni.

Durchreiben, *v. a.* általdörgölni, keresztüldörgölni.

Durchreichen, 1. *v. a.* keresztülnyújtani, általnyújtani, *p. o. lyukon keresztül valamit.* 2. *v. n.* végigérni, keresztülérni rajta.

Durchreise, die, keresztülútazás, általútazás.

Durchreisen, *v. n.* m. s. keresztülútazni, általútazni, *valamely helyen*, ée.

Durchreißen, 1. *v. a.* végigszakasztani, keresztülszakasztani, v. hasítni. 2. *v. n.* végigszakadni, keresztülszakadni.

Durchreiten, *v. n. irr.* m. s. keresztüllovagolni, végiglovagolni, általlovagolni, *valamelly helyen.*

Durchrennen, 1. *v. a.* beszaladgálni, összveszaladgálni, *p. o. a' várost.* 2. jemanden durchrennen, valakit nyargalva keresztülütni v. dönni. 3. *v. n. irr.* seyn-al, általszaladni, keresztülnyargalni, *p. o. a' városon*, ée.

Durchrinnen, *v. n. irr.* m. s. általfolyni, keresztülsorogni.

Durchrütteln, *v. a.* jól felrázni.

Durchsägen, *v. a.* kettéfűrészelni.

Durchsalzen, *v. a.* jól megsózni.

Durchsäuern, 1. *v. a.* jól megsavanyítni. 2. *v. n.* jól megsavanyodni.

Durchschauen, 1. *v. n.* általnézni, keresztülnézni rajta. 2. *v. a.* végignézegetni valamit.

Durchscheinen, *v. n.* általlátszani, keresztüllátszani.

Durchschieben, *v. a. irr.* általtaszítni, keresztültolni.

Durchschießen, *v. a. irr.* keresztüllőni, általlőni.

Durchschiffen, 1. *v. n.* m. s. általhajókázni, hajón általmenni. 2. *v. a.* összvejárni hajón, béhajókázni, *valami vizet, tót*, ée.

Durchschimmern, *v. n.* általragyogni.

Durchschlafen, *v. n.* végigaludni.

Durchschlag, der, 1. általverés, általtörés. 2. általverő, v. általtörő műszer.

Durchschlagen, *v. a. irr.* 1. általverni. 2. általtörni, *p. o. borsót, v. lentsét a' szitán.* 3. jól megverni, igen megverni, *valakit.* 4. *v. n.* általhatni, keresztülhatni, általmenni rajta, *mint a' ténta a' gyenge papiroson, v. a' viz valamin.*

Durchschleichen, *v. n.* m. s. v. sich durchschleichen, elszökni, elillantani.

Durchschleifen, *v. a.* keresztülköszörülni.

Durchschlüpfen, *v. n.* általbújni.

Durchschneiden, *v. a. irr.* keresztülvágni.

Durchschnitt, der, keresztülmetszés, általmetszés, v. vágás; im Durchschnitt, általjában, nagyját aprajját, v. javát roszszát egybetudva.

Durchschwimmen, *v. n. irr.* általúszni.

Durchsegeln, *v. a.* általhajókázni.

Durchsehen, *v. a. irr.* általnézni, általlátni.

Durchseihen, *v. a.* általszűrni, megszűrni.

Durchseihung, die, általszűrés, megszűrés.

Durchsetzen, *v. a.* 1. végrehajtani, kivinni, *a' mit felteszsz valaki, hogy végrehajt*, elérni tzélját. 2. általmenni, keresztülmenni, *p. o. lóháton a' vizen*, ée.

Durchſetzung, die, 1. végrehajtás, tzéljának elérése. 2. általmenés, kereſztülmenés, *p. o. lóháton a' vizen.*

Durchſicht, die, 1. kereſztüllátás, *p. o. lyukon.* 2. megnézegetés.

Durchſichtig, *adj.* általlátſzó, *p. o. üveg.*

Durchſieben, *v. a.* ſzitán általereſzteni.

Durchſiekern, *v. n.* m. ſ. általſzivárogni.

Durchſpießen, *v. a.* kereſztülnyársolni.

Durchſpringen, *v. n. irr.* m. ſ. általugrani.

Durchſtechen, *v. a. irr.* kereſztülſzúrni, általdöfni, kilyukaſztani.

Durchſtehlen, ſich, *v. rec. irr.* elſzökni, elillantani.

Durchſtoßen, *v. a. irr.* kereſztültaſzítni.

Durchſtrahlen, *v. n.* kereſztül súgárlani, *mint a' nap a' ködön*, ée.

Durchſtreichen, 1. *v. a.* kereſztülvonni, *v.* húzni, *p. o. az irást penndval.* 2. mindenütt békóborlani, béjárni. 3. *v. n.* m. ſ. kereſztüljárni, *mint a' ſzél.*

Durchſtreichung, die, 1. kereſztülvonás, *penndval*, ée. 2. kóborlás.

Durchſtreifen, *v. a.* béjárni, *mint p. o. portyáſzó katonák a' tartományt.*

Durchſtrich, der, kereſztülvonás, kereſztülhúzása az irásnak, *penndval.*

Durchſtrömen, *v. a.* kereſztülfolyni.

Durchſtürzen, 1. *v. a.* kereſztülbuktatni, taſzitni. 2. *v. n.* m. ſ. kereſztölrohanni, kereſztülbukni.

Durchſuchen, *v. a.* mindent felhányni, *valaminek keresése közben*, mindent öſzvekeresni.

Durchſuchung, die, felhányás, felkeresés.

Durchſüßen, jól megédesitni.

Durchtanzen, *v. a.* általtántzolni, v. kitántzolni, *p. o. a' lábbeli talpát.* 2. végigtántzolni.

Durchtreten, *v. a.* sok járással általkoptatni.

Durchtrieben, ſt. verſchlagen, liſtig, *adj* ravaſz, tsintalan, hamis.

Durchtriebenheit, die, ſt. Verſchlagenheit, Liſt, ravaſzság, tsintalanság, hamisság.

Durchtriefen, *v. n.* kereſztültsepegni, általtsepegni rajta.

Durchwachen, *v. a.* ébren, v. vigyázva tölteni el, *az éjtſzakát.*

Durchwachs, der, 1. buvákfű, általbúvófű. *Bupleurum rotundifolium.* 2. jérikórózsa, ſzulák, kázia, ketskeſzakállfü. *Lonicera caprifolium, et Periclymenium, L.*

Durchwachſen, *v. n.* m. ſ. kereſztülnőni, bénőni, általnőni rajta.

Durchwagen, ſich, kereſztülmérészelni, *p. o. menni valamin*, ée.

Durchwallen, *v. a.* buzogva kereſztüljárni, *mint a' felhevült vér a' testet.*

Durchwandeln, *v. a.* bejárni, béutazni, öſzvejárni.

Durchwandern, bejárni, öſzvejárni.

Durchwärmen, *v. a.* általmelegitni.

Durchwaten, *v. n.* m. ſ. általlábbalni.

Durchwehen, *v. a.* kereſztülfúni rajta, *mint a' ſzél.*

Durchweichen, 1. *v. n.* m. ſ. kereſztülázni, v. lágyúlni. 2. *v. a.* kereſztüláztatni.

Durchwiſchen, *v. n.* elillantani, elſzökni.

Durchzählen, *v. a.* felſzámlálni.

Durchzählung, die, felſzámlálás.

Durchziehen, 1. *v. a. irr.* kereſztülhúzni, kereſztülvonni, belehúzni, *p. o. a' tőbe a' tzérnát*, ée. 2. Jemanden durchziehen, valakit kigúnyolni. 3. *v. n.* m. ſ. kereſztülutazni valahol.

Durchzug, der, 1. kereſztülvonás, általvonás, általhúzás. 3. kereſztülutazás.

Dürfen, *v. n.* ich darf, du darfſt, er darf; wir dürfen, ihr dürfet, ſie dürfen. *Imp.* ich durfte. *Perf.* ich habe gedurft. 1. ſt. ſich erkühnen, ſich unterſtehen, méreſzleni bátorkodni. 2. -hatni, -hetni, *az az engedelmének, ſzabadságának lenni valaminek -hatására, -hetésére, v. tselekvésére;* mache doch, daß er mitgehen darf, ugyan tselekedd meg, hogy ő is elmehessen; darf ich fragen, wer er iſt? ſzabad kérdenem, hogy ki az? Ich wollte wohl, aber ich darf nicht, akarnék én, de nem lehet, akarnám én azt, de nem ſzabad. 3. ſzükségesnek lenni, kelleni; *néha*, tetſzeni; das hättet ihr eben nicht thun dürfen, azt ugyan nem ſzükség

lett volna, v. nem kelle vala tselekedni.

Dürftig, *adj.* szűkölködő, szegény.

Dürftigkeit, die, szűkölködés, szegénység.

Dürre, (Dürr), *adj.* 1. aszalt, aszszú, száraz, *p. o. fige, szilva*, éc. 2. kiszáradt, elaszott, *p. o. fa.* 3. száraz, essö nélkül való, *p. o. idö, nyár*, ée. 4. sovány, száraz, *p. o. ember.*

Dürre, die, 1. szárazság, szikkadtság. 2. szárazság, aszály, *az az*, száraz idö, *essö nélkül való idö.*

Dürrsucht, od. **Darrsucht**, die, szárazkórság.

Dürrwurz, die, szárazfü, balhafü, balhahalál. *Conyza squarrosa*, L.

Dürrwurzel, *l.* **Dürrwurz.**

Durst, der, *s. pl.* 1. szomjúság, szomjúzás, szomjúhozás. **Durst haben**, szomjúzni, szomjúhozni; **seinen Durst stillen**, od. **löschen**, szomjúságát tsillapitni, v. óltani. 2. hév kívánság, valaminek hév kívánsága.

Dursten, Dürsten, *v. n.* 1. szomjúzni, szomjúhozni; **ich dürste**, od. **dürste**; es **durstet mich**, szomjúzom, v. ihatnám. 2. **nach etwas dursten**, hevesen kívánni valamit.

Durstig, *adj.* 1. szomjú; *adv.* szomjan; **ich bin durstig**, szomjúhozom, v. ihatnám; **wir sind durstig**, szomjúhozunk, v. ihatnánk. 2. **Durstig nach etwas**, valamit hevesen kívánó.

Düster, *adj.* 1. st. dunkel, finster, homályos, setét. 2. igen komor, mord.

Düte, die, töltsér formára öszvetekert papiros, töltsér tekerts, *t. i. papiros.*

Düten, *v. a.* kürtölni, *mint a' kanász, v. kondás.*

Dutzbruder, der, ollyan barátok, v. esmerösök, kik egymást te-zik, v. te-vel szóllitják. **Ich bin Dutzbruder mit ihm**, te 's tu vagyok vele, v. mi te-zük egymást.

Dutzen, *v. a.* tezni, te-nek szóllitni valakit.

Dutzend, das, tützet; *tizenkét darabból álló tsomó.*

Dutzendweise, *adv.* tützetenként.

Dysenterie, die, *l.* **Ruhr**, *és* **Durchfall.**

E.

Ebbe, die, tengerár eltakarodása, tengerárapadás. **Ebbe und Fluth.**

Eben, *adj.* 1. sik, tér, róna. **Ein ebenes Feld**, sik föld, tér föld, v. róna föld. 2. egyenes, síma; **ein ebener Platz**, egyenes út, *az az, nem hajlós.* **Etwas eben machen**, kiegyengetni valamit. 3. pontos, szoros rendtartó; **er ist ein ebener Mann**, pontos ember, v. szoros rendtartó ember. 4. *adv. a.* szorosan, pontosan. *b.* éppen. **Eben damahls**, éppen akkor; **so eben erhalte ich einen Brief**, éppen most veszek egy levelet. **Es ist mir eben eins**, nekem mind egy.

Ebenbaum, der, ebénfa, Indiai feketefa.

Ebenbild, das, 1. képmássa, valamelly képnek hasonló mássa. 2. st. **Ähnlichkeit**, hasonlatosság.

Eben derselbe, eben dieselbe, eben dasselbe, ugyan az, éppen az, a', ugyan az a'.

Ebene, die, síkság, térség, rónaság; tér föld, sik föld, róna föld.

Ebenen, Ebnen, *v. a.* kiegyengetni, egyenlövé, v. térré tenni.

Ebenfalls, *adv.* hasonlóképpen, szintúgy, szinte úgy.

Ebenholz, das, ebénfa, Indiai feketefa.

Ebenmaß, das, mértékerányúság.

Ebenmäßig, *adj.* mértékerányos.

Ebenung, die, kiegyengetés, térrétevés.

Eber, der, kan disznó, kan.

Eberäsche, die, 1. madár berkenye, *Sorbus aucuparia*, L. 2. st. **Zitterpappel**, remegö nyárfa. *Populus tremula*, L.

Eberschwein, das, kan disznó.

Eberwurz, die, 1. seprűruta, istenfája, abruta. *Artemisia Abrotanum*, L. 2. bábakaláts, disznótövis. *Carlina acaulis*, L.
Ebne, *l.* Ebene.
Ebnen, *l.* Ebenen.
Ebräer, der, Zsidó.
Ebräisch, *adj.* zsidó; *adv.* zsidóúl.
Echo, das, térthang, ekhó, visszahangzat.
Echt, *adj.* 1. igazi, valódi, jóféle. 2. eredeti; *adv.* vóltaképpen.
Echtheit, die, 1. igaziság, valódiság. 2. eredetiség.
Ecke, die, szeglet, külső, v. belső szeglet, zug, zugoly; die Ecke des Hauses, a' ház szeglete; die Ecken des Auges, a' szemnek zugai, v. szegletei.
Eckel, *l.* Ekel.
Eckfeile, die, szegletes reszelő.
Eckhaus, das, szegletház.
Eckig, *adj.* szögletes; *adv.* szegletesen.
Eckpfeiler, der, szegletágos.
Eckstein, der, 1. szegletkő. 2. st. Gränzstein, határkő.
Eclatant, *adj.* jeles, fényes, pompás.
Eclipse, die, meghomályosodás, fogyatkozás, *p. o. napban, holdban.*
Ecliptic, die, napút, a' nap esztendőnkéntváló útja az égen.
Edel, edler, edelste, nemes. Edle Gesinnungen, nemes indúlatok; eine edle Kühnheit, nemes mérészség; *adv.* nemesen. Edel denken, nemesen gondolkozni. 2. előkelő, nemes; die edlen des Volkes, a' népnek előkelői, v. nemes férjfiai.
Edeldame, Edelfrau, die, nemes aszszonyság.
Edelfrau, (ugyan az).
Edelgestein, *l.* Edelstein.
Edelhof, der, nemes telek; *köz.* nemes kúrja.
Edelknabe, der, III. Fejedelmek mellett szolgáló úrfi, v. nemes gyermek.
Edelmann, der, *pl.* die Edelleute, nemes ember; nemes.
Edelmännisch, *adj.* nemesi, nemes; *adv.* nemesi módon, nemesen.
Edelmuth, edle Gesinnung, die, nemes indúlat.
Edelmüthig, *adj.* nemes indúlatú, v. lelkű; *adv.* nemes indúlattal, 2. od. st. Großmüthig, nagy lelkű.
Edelmüthigkeit, die, nemes indulatúság, nemes lelkűség.
Edelstein, der, drágakő.
Edict, das, rendelés, parantsolat.
Effect, der, sikere, foganatja, következése, *valaminek.*
Effecten, die, *pl.* birtok, jószág, házieszközök, ée.
Egal, egyenlő.
Egalite, die, egyenlőség.
Ege, die, borona.
Egel, Blutegel, der, nadály, piótza.
Egen, boronálni, elboronálni.
Egen, das, boronálás, elboronálás.
Eger, der, boronáló.
Egoist, der, magátkedvellő.
Eh, *l.* Ehe, *adv.*
Ehe, die, Ehestand, der, házasság, házassági élet.
Ehe, eher, aufs eheste, am ehesten; *adv.* 1. minekelőtte, míg. Er kam, ehe man es sich versah, míg észre vette vólna az ember, már ott termett, v. észre se vettük, hogy eljött; eher, elébb; er hat mir eher geschrieben, als du, elébb írtt ő nekem mint te; je eher je besser, minél elébb lehet, annál jobb lesz, aufs eheste, leghamarébb, leg fellyebb; am ehesten, legelébb, leghamarébb. 2. ehe, eher, ez előtt, az elébb. 3. ehe, eher, inkább; ehe, als, od. eh, eher, inkább — mintsem.
Eheberedung, die, házasságikötés, v. végzés.
Ehebett, das, házasok nyoszolyájok.
Ehebrechen, *v. a.* házasságot rontani.
Ehebrecher, der, 1. házasság rontó. 2. nősparázna.
Ehebrecherisch, *adj.* házasság rontó, házasság rontói.
Ehebruch, der, 1. házasság rontás. 2. nősparáznaság.
Ehebrüchig, *adj.* házasság rontó.
Ehedem, *adv.* ez előtt, hajdan.
Ehefrau, die, feleség.
Ehegatte, der, III. férj.
Ehegattinn, die, feleség.
Ehegemahl, der, férj.
Ehegemahlinn, die, feleség.
Ehegenoß, der, III. házastárs.
Ehegestern, st. Vorgestern, tegnapelőtt.
Ehehalt, der, III. tseléd. *l.* Gesinde.
Eheherr, der, III. férj.

Eheleute, die, *pl.* házasok, házas társak.
Ehelich, *adj.* házassági; ehelich werden, megházasodni.
Ehelichen, eine Perſon, elvinni valakit, megházasodni.
Eheliebſte, der, *és* die, házastárs, *t. i.* férj, és feleség.
Ehelos, *adj.* nőtelen; *adv.* nőtelenen.
Eheloſigkeit, die, nőtelenség.
Ehemahlig, *adj.* hajdani, régi, ez előtti.
Ehemahls, hajdan, régen, ez előtt.
Ehemann, der, férj, házas ember.
Ehepaar, das, házasok, házastársak.
Eher, *l.* Ehe.
Ehern, értzből való.
Eheſatz, der, házastárs.
Eheſcheidung, die, házassági elválás, elválás.
Eheſtand, der, házassági állapot, v. élet.
Eheſte, *l.* Ehe.
Eheſtens, *adv.* legközelebb, minden órán.
Eheſtifter, der, házasságſzerző.
Eheſtiftung, die, házasságſzerzés.
Eheteufel, der, házasságháborító, a' házasok közt háborúságſzerző.
Eheverlöbniß, das, jegybeli ajándék, jegy.
Eheweib, das, feleség.
Ehlich, *l.* Ehelich.
Ehlichen, *l.* Ehelichen.
Ehrbar, *adj.* 1. tiſzteletre méltó, betsületes. 2. tiſztességes, emberséges
Ehrbarkeit, die, emberség, tiſztesség.
Ehrbarlich, *adj.* tiſztességes, emberséges; *adv.* tiſztességesen, betsületesen.
Ehrbegierde, die, betsületrevágyás.
Ehrbegierig, *adj.* betsületrevágyó.
Ehre, die, 1. betsület, tiſztelet; in großer Ehre ſtehen, nagy betsületben lenni; er hält auf Ehre, igen vígyáz a' betsületre; ſeine Ehre retten, betsületét megmenteni. Bey meiner Ehre, betsületemre, v. betsületemre mondom. Einem alle Ehre anthun, minden tiſztelettel viseltetni valaki eránt. In Ehren halten, betsben tartani. Einem die letzte Ehre erweiſen, megadni valakinek az utólsó tiſztességet, az az, a' temetésen megjelenni. Mit Ehren zu melden, betsülettel mondván. Ich hoffe Ehre damit einzulegen, reménylem, betsületet vallok vele. Er macht mir Ehre, betsületemre van. Die Ehre Gottes, az Istennek ditsőssége. 2. ſt. Anſehen, tekintet, méltóság. 3. ſzerentse. Ich halte es für die größte Ehre, igen nagy ſzerentsémnek tartom. Ich ſchätze es mir für eine Ehre, ſzerentsémnek tartom. Ich habe die Ehre mich zu empfehlen, alázatosan ajánlom magamat, *ſzóſzerént*, ſzerentsém van, magamat ajánlani.
Ehren, *v. a.* betsülni, tiſztelni.
Ehrenamt, das, tiſzteletteljáró hivatal.
Ehrenbahn, die, betsület útja.
Ehrenbezeugung, die, betsületadás, tiſztesség mutatás, tiſztelet.
Ehrendieb, der, betsületrontó.
Ehrengedächtniß, *l.* Ehrenmahl.
Ehrenhalber, Ehrenthalber, Ehrentwegen, betsületből, betsületre való tekintetből.
Ehrenkleid, das, pomparuha.
Ehrenleute, die, *pl.* betsületes emberek.
Ehrenmahl, das, tiſzteletjel, tiſztelet emlékeztető jele.
Ehrenmann, der, tiſzteletes férjfiú, tiſzteletben lévő férjfiú.
Ehrenmitglied, das, betsületből való tag, betsületbéli tag.
Ehrennahme, der, III. tiſzteletbéli név, v. nevezet.
Ehrenpforte, die, győzödelmi kapu, győzödelem kapu, tiſztelet kapu.
Ehrenpreis, der, verónika, ditsőſü. *Veronica*, L.
Ehrenräuber, der, betsület rontó, betsületragadó.
Ehrenreich, igen betsületes.
Ehrenretter, der, betsületmentő.
Ehrenrettung, die, betsület mentés.
Ehrenſache, die, betsületet illető dolog, betsületbéli dolog.
Ehrenſäule, die, tiſzteletoſzlop.
Ehrenſchänder, der, betstelenítő, betsületgyalázó.
Ehrenſtaffel, der, Ehrenſtufe, die, betsület gráditsa.
Ehrenſtelle, die, tiſztelettel járó hivatal.
Ehrenſtufe, *l.* Ehrenſtaffel.
Ehrentag, der, 1. valakinek tiſzte-

letére rendeltetett nap, tiszteletnap. 2. st. Hochzeittag, mennyegzőnap, lakodalom napja.
Ehrenthalben, *l.* Erenthalber.
Ehrentitel, der, tiszteletczím.
Ehrentwegen, tiszteletből, tiszteletre nézve.
Ehrenvest, régi *tzim*; tiszteletre méltó, tekintetes.
Ehrenvoll, *adj.* tiszteletteljes.
Ehrenwache, die, pompastrázsa, pompaőrálló.
Ehrenwort, das, szóadás, fogadás, igéret. Ich habe sein Ehrenwort, nekem szavát adta, v. betsületére fogadta.
Ehrenzeichen, das, betsületjel.
Ehrerbiethig, *adj.* tiszteletadó, tiszteletteljes viseltető.
Ehrerbiethigkeit, die, tiszteletmutatás.
Ehrerbiethung, die, tiszteletmutatás, tiszteletadás.
Ehrfurcht, die, mély tisztelet, nagy tisztelet. Ehrfurcht gegen Jemanden haben, nagy tisztelettel viseltetni valaki iránt.
Ehrgefühl, das, betsületérzés.
Ehrgeiz, der, betsületrevágyódás, nagyravágyás.
Ehrgeizige, der, betsületrevágyó, nagyravágyó.
Ehrgierig, (ugyan az).
Ehrlich, *adj.* betsületes, jámbor; *adv.* betsületesen.
Ehrlichkeit, die, jámborság.
Ehrliebe, die, betsületszeretés, betsületszeretet.
Ehrliebend, *adj.* betsületszerető.
Ehrlos, betstelen; *adv.* betstelenül.
Ehrlosigkeit, die, betstelenség.
Ehrsam, *adj.* betsületes, tisztességes.
Ehrsucht, die, betsületvadászás, betsületkorság.
Ehrsüchtig, *adj.* betsületvadászó, betsületkorságos.
Ehrvergessen, *adj.* betstelen, betsületével nem gondoló.
Ehrwürde, die, *tzim, igy*: Euer Ehrwürden, Tiszteletendő úr, Tiszteletes uram.
Ehrwürdig, *adj.* tiszteletre méltó, tiszteletes.
Ehrwürdigkeit, die, tiszteletreméltóság, tiszteletesség.
Ei, *l.* Ey.
Eibe, die, Eibenbaum, der, ternyőfa, tiszafa, tiszafenyő. *Taxus baccata*, L.
Eibenbaum, *l.* Eibe.
Eibisch, der, 1. fejérmályva. *Althea officinalis*, L. 2. varjúfű. *Hybiscus*, L.
Eibischbaum, der, madárberkenyefa. *Sorbus aucuparia*, L.
Eibischkraut, *l.* Eibisch.
Eibischwurzel, die, fejérmályva gyökere.
Eichapfel, Gallapfel, der, galles, tölgyfalevélgubó, gubats, gubits.
Eichbaum, der, *l.* Eiche.
Eichbilz, der, tserfatapló.
Eiche, die, Eichbaum, 1. tölgyfa, v. tölfa. *Quercus Robur*. 2. tserfa. *Quercus Cerris*, L.
Eichel, die, makk, tsermakk, tölgymakk, ée.
Eichelmast, die, makkon hízlalás, v. makkalhízlalás.
Eichelschwein, das, makkos disznó.
Eichen, *adj.* tölgyfából való, v. tölgyfa, tserfából való, v. tserfa.
Eichenholz, das, tölgyfa, v. tserfa.
Eichenmistel, die, tölgyfagyöngy, tserfagyöngy. *Viscum album*, L.
Eichenschwamm, *l.* Eichschwamm.
Eichenwald, *l.* Eichwald.
Eichholz, das, tölgyfa, tserfa.
Eichhorn, das, mókus, evet. *Sciurus*, L.
Eichhörnchen, das, mókus, mókuska.
Eichmast, *l.* Eichelmast.
Eichschwamm, der, tserfatapló. *Agaricus quercinus*, L.
Eichwald, der, tölgyfaerdő.
Eid, der, esküvés, hitletétel; einen Eid ablegen, megesküdni, letenni a' hitet. Den Eid brechen, megszegni a' hitet.
Eidam, der, vő. Mein Eidam, a' vőm, v. a' vejem.
Eidbruch, der, hitszegés.
Eidbrüchig, *adj.* hitszegett.
Eidechse, die, gyék, gyík, göte. *Lacerta*, L.
Eider, *l.* Eidergans.
Eiderdunen, die, *pl.* dunnalúdpejh.
Eidergans, die, dunnalúd. *Anas mollissima*, L.
Eidesformel, die, esküvésforma.
Eidgenoß, der, III. szövetséges társ.
Eidgenossen, die, *pl.* szövetségesek, szövetséges társak.

Eidgenoſſenſchaft, die, ſzövetséges társaság.
Eidlich, *adj.* esküvési; *adv.* esküvéssel.
Eidſchwur, der, esküvés.
Eifer, der, *s. pl.* 1. hevesség, harag. Er kam in einen außerordentlichen Eifer, felettébb megindúlt. 2. buzgóság, buzgóigyekezet. 3. vetélkedés.
Eiferer, der, buzgó pártfogója, v. oltalmazója valaminek.
Eiferig, Eifrig, *adj.* 1. ſt. zornig, indúlatos, haragos. 2. buzgó; eiferig bitten, buzgón kérni. Ein eifriges Gebeth, buzgó könyörgés; *adv.* buzgón.
Eifern, *v. n.* 1. ſt. zürnen, megindúlni, haragudni. 2. ſt. eiferſüchtig ſeyn, ſzerelemben vetélkedni. 3. buzgósággal viseltetni, buzgón igyekezni valamin.
Eiferſucht, die, 1. ſzerentse irígylés. 2. ſzerelemgyanú, társféltés.
Eiferſüchtig, *adj.* 1. ſzerentseirígylő. 2. ſzerelemféltő.
Eifrig, *l.* Eiferig.
Eigen, *adj.* 1. tulajdon, a' maga; mein eigener, meine eigene, mein eigenes, az én tulajdon; od. tulajdonom; dein eigener, u. ſ. f. a' te tulajdon, od. tulajdonod, ée. Ich habe es mit meiner eigenen Hand geſchrieben, tulajdon kezemmel írtam. Sich etwas eigen machen, tulajdonává tenni valamit, v. igen rá ſzoktatni magát valamire. 2. *adv.* ſt. genau, ſzorosan, éppen, bizonyosan. Ich weiß es ſehr eigen, bizonyosan tudom. 3. ſt. ſonderbar, wunderlich, különös, tsudálatos. Er iſt ein eigener Mann, különös ember ő.
Eigendünkel, der, nagyralátás.
Eigenen, Eignen, *v. a.* tulajdonítni. *l.* Zueignen.
Eigenhändig, *adj.* tulajdon kezével való; *adv.* tulajdon kezével; ein eigenhändiges Schreiben, tulajdon kezével írt levél. Einem etwas eigenhändig übergeben, valakinek tulajdon kezével általadni valamit.
Eigenheit, die, különösség, különös tulajdonság.
Eigenliebe, die, tulajdonſzeretet.
Eigenlob, das, tulajdondítséret.
Eigenmächtig, *adj.* hatalmaskodó; *adv.* hatalmaskodva.
Eigennutz, der, haſzonvadáſzás. Er thut alles aus Eigennutz, mindent tulajdon haſzonért tselekſzik.
Eigennützig, *adj.* haſzonvadáſzó.
Eigennützigkeit, die, haſzonvadáſzás.
Eigenruhm, *l.* Eigenlob.
Eigenſchaft, die, tulajdonság.
Eigenſchaftswort, das, ſt. Adjectiv, minéműségſzó, mássalérthető ſzó.
Eigenſinn, der, 1. akaratoskodás, fejesség. 2. ſt. Beharrlichkeit, átalkodottság, megátalkodás. 3. maga eſze után járás.
Eigenſinnig, *adj.* 1. akaratoskodó, fejes. 2. megátalkodott. 3. maga eſze után járó.
Eigenſinnigkeit, *l.* Eigenſinn.
Eigenthum, das, 1. birtok. Das Eigenthum an etwas haben, birtokába lenni valaminek. 2. örökség, jószág; ein Eigenthum beſitzen, örökséget, v. jószágot bírni.
Eigenthümer, der, birtokos.
Eigenthümlich, *adj.* 1. birtokosi, örökösi; *adv.* birtokosi módon. 2. tulajdonképpenvaló, tulajdon. Eigenthümliche Nahmen, tulajdon nevek. (Nomina propria); *adv.* tulajdonképpen.
Eigenthümlichkeit, die, 1. tulajdonság. 2. különösség.
Eigenthumsherr, der, III. birtokos.
Eigenthumsrecht, das, birtokosi juss.
Eigentlich, *adj.* tulajdonképpenvaló; *adv.* tulajdonképpen.
Eigenwille, der, III. akaratosság.
Eigenwillig, *adj.* akaratos.
Eigenwilligkeit, die, akaratosság.
Eignen, *l.* Eignen.
Eiland, od. Eylandt, ſziget.
Eile, die, *s. pl.* sietség, sietés.
Eilen, *v. n.* sietni. Jemanden zu Hülfe eilen, valakinek segítségére sietni. *Pb.* eile, mit Weile, lassan siess; v. lassan siess, tovább érſz. Mit etwas eilen, sietni, v. hirtelenkedni valamivel.
Eilen, das, *l.* Eile.
Eilend, *adv.* sietve, hirtelen.
Eilends, (ugyan az).
Eilf, (*olv.* elf), tizenegy; *adv.* tizenegyen.
Eilfertig, *adj.* 1. sietős, sürgetős; *adv.* sietve. 2. gyors, sorény.

Eilfertigkeit, die, 1. sietősség. 2. gyorsaság, serénység; mit vieler Eilfertigkeit, igen gyorsan.
Eilfjährig, *adj.* tizenegy esztendős.
Eilfmahl, *adv.* tizenegyszer.
Eilfte, tizenegyedik; zum eilften Mahle, tizenegyedikszer.
Eilftel, das, tizenegyedrész.
Eilftens, *adv.* tizenegyedszer.
Eilfthalb, *adj.* tizenegyedfél.
Eilig, *adj.* siető; *adv.* sietve.
Eimer, der, 1. veder, *p. o. merítni való.* 2. tseber, veder; *mérték neme, az az, kistseber, 50 ittze, öreg tseber, 100 ittze.*
Ein, einer, eine, eines, 1. *határozatlan Nemszótska. (Articulus indefinitus).* egy, valami, valamelly. 2. *sarkalatos szám, így*: eines, egy. 3. ein, be, v. bé, *az igék elött.* Aus und ein, ki 's bé. Jahr aus Jahr ein, egész esztendőt által. Ein einziger, eine einzige, ein einziges, egyetlen egy, tsak egy; nicht einer, nicht eine, nicht eines, tsak egy se.
Einackern, *v. a.* bészántani.
Einander, egymást; z. B. einander lieben, egymást szeretni, ée. untereinander, egymásközött; für einander, egymásért; übereinander, egymáson, egymásra, ée.
Ein andermahl, másszor, máskor.
Einärnten, *l.* Einernten.
Einäschern, *v. a.* 1. hamuvá égetni, hamuvá tenni. 2. béhamvazni.
Einäscherung, die, 1. hamuvá égetés. 2. béhamvázás.
Einathmen, *v. a.* bészívni, lehellni.
Einathmung, die, bészívás, bélehellés.
Einätzen, béetetni, *etetőnedvel, választóvízzel*, ée.
Einätzung, die, béetetés, etetőnedvel, választóvízzel, ée.
Einäugig, *adj.* egyszemű.
Einballen, *v. a.* bébálozni, bálba békötni, *p. o. papirost, dohányt, portékát.*
Einballiren, *v. a.* betsomózni, békötözni, v. tsomóba bétsinálni, tsomóba kötni.
Einballirung, die, bétsomózás, tsomóbakötés.
Einbalsamiren, *v. a.* bébalzsamozni.
Einbalsamirung, die, bébalzsamozás.
Einband, der, békötés, *p. o. a' könyvnek békötése.*
Einbehalten, *v. a. irr.* megtartani, viszszatartóztatni.
Einbeißen, *v. a. irr.* beléharapni.
Einbeitzen, *v. a.* 1. béfonnyasztani, v. fonnyasztóba tenni, *p. o. a' húst, köz*: bépátzolni. 2. béetetni, *p. o. választóvízzel valamit.*
Einberichten, *v. a.* tudósítni valakit, *valami felól*, hírűl adni valamit.
Einbilden, sich etwas, képzelni, valamit; ich kann mir unmöglich einbilden, daß er dieser Bosheit fähig seyn sollte, lehetetlen képzelnem, hogy illyen gonoszságra tudna vetemedni. Er bildet sich viel ein, sokat hisz v. tart maga felól.
Einbildung, die, 1, képzelés, valaminek képzelése, 2. képzet, képzelet.
Einbildungskraft, die, képzőerő, képzelőerő.
Einbinden, *v. a. irr.* 1. békötni, körűlkötni, bekötözni, *egy testet másba.* 2. bekötni, *t. i. a' könyvet, mint a' könyvkötők.*
Einblasen, *v. a. irr.* 1. beléfújni. 2. súgni, bésúgni, *valakinek valmit.*
Einblatt, das, fejér májjfű. *Parnassia palustris*, L.
Einbohren, *v. a.* béfúrni, beléfúrni.
Einbökeln, *v. a.* bésenyveszteni, sós vízbe áztatni.
Einbökelung, die, bésenyvesztés.
Einbrechen, *v. a. irr.* bétörni, *p. o. az ajtót*, ée. 2. *v. n.* m. s. *a.* bészakadni, bétörni, leszakadni. Das Eis brach ein, bészakadt a' jég. *b.* bétörni, bérontani. Es sind Diebe eingebrochen, tolvajok törtek, v. rontottak bé, *p. o. a' házba*, ée. *c.* st. kommen, eljönni, elközelgetni; die Nacht bricht ein, éjtzaka leszsz, v. közelget az éjtzaka.
Einbrechen, das, bétörés, bérontás.
Einbrennen, das, rántás, *t. i. az ételben*
Einbrennen, *v. a. irr.* 1. béégetni megsütögetni, *p. o. bélyegzővel.* 2. megforrázni, *p. o. a' szennyes ruhát, marhák eledelét*, ée. 3. rárántani, *az ételre*, v. belérántani, *az ételbe.*
Einbrennsuppe, die rántott leves.
Einbringen, *v. a. irr.* 1. behozni, behordani, *p. o. a' mezőről az életet.*

2. kipótolni, utánnapótolni, megtéritni. Den Schaden wieder einbringen, a' kárt ismét kipótolni. 3. haſznot hajtani. Das Gut bringt nicht viel ein, ez a' jószág nem sok haſznot hajt bé.

Einbrocken, Einbröckeln, *v. a.* belétördelni, *p. o. a' kenyeret.*

Einbruch, der, Einbrechen, das, bétörés, bérontás.

Einbrühen, *v. a.* megforrázni.

Einbuße, die, veſzteség.

Einbüßen, *v. a.* veſzteni valamiben, kárt vallani. Die Feinde haben in dieſer Schlacht viel eingebüßet, az ellenség ezen ütközetben sokat veſztett. Das Leben einbüßen, az életét elveſzteni.

Einbüßung, die, veſzteség.

Eincaſſiren, bévenni, pénzt a' kaſzszába.

Eincaſſirer, der, pénzbéſzedő.

Eincaſſirung, die, pénzſzedés.

Eindeutig, *adj.* egyértelmű.

Eindingen, *v. a. irr.* megalkudni.

Eindingung, die, megalkudás, alku.

Eindörren, *v. n.* m. ſ. öſzveſzáradni, öſzveaſzni.

Eindrängen, ſich, bényomúlni, bétolongani.

Eindringen, 1. ſich, bényomúlni. 2. *v. n.* m. ſ. béhatni, bényomúlni, bérontani, *p. o. mint a' viz, v. ellenség valahová.*

Eindringen, das, bényomúlás, béhatás.

Eindringung, die, (ugyan az).

Eindruck, der, 1. bényomás, belényomás. 2. béhatás, béhatóerő, v. erő, foganat.

Eindrucken, *v. a.* 1. bényomni, belényomni. 2. belényomtatni, *mint a' feſtéket a' gyóltsba.*

Eindrücken, *v. a.* bényomni, belényomni.

Einegen, *v. a.* béboronálni, elboronálni.

Einer, eine, eines, egy; nicht einer, egy se.

Einerley, 1. egy féle. 2. egy ugyanazon. Sie haben beyde einerley Vorhaben, mind kettőjöknek ugyan azon feltételek van.

Einernten, *v. a.* 1. béaratni, bétakarítni, *p. o. az életet.* 2. nyerni belőle, v. nyereséget látni valamiből.

Einerntung, die, béaratás.

Einfach, *adj.* 1. egyſzeres, egyes. 2. nem telyes, egyrétű; einfache Nelken, egy rétű ſzekſük. 3. egyűgyű, nem mesterséges keſzületű.

Einfachheit, die, egyſzeresség, egyűgyűség, egyrétűség.

Einfädeln, *v. a.* 1. belévonni, *t. i. a' tzérnát a' tőbe.* Eine Nadel einfädeln, belévonni a' tőbe a' tzérnát. 2. mesterségesen elintézni valamit.

Einfädelung, die, belévonás, *p. o. tzérna belé vonása a' tőbe.*

Einfahren, *v. a. irr.* 1. béhordani, bévinni, *p. o. az életet a' mezőről.* 2. *v. n.* m. ſ. *a.* bémenni, lemenni, leereſzkedni, *a' bányába. b.* ſt. hineinfahren, bémenni, *kotsin, v. ſzekeren valahova.*

Einfahrt, die, 1. bémenetel. 2. béjárás, béjáróhely.

Einfall, der, 1. béesés, béſzakadás, bérogyás, *az épületnek rogyása.* 2. bérohanás, *p. o. az ellenségnek bérohanása valahova.* 3. éſzbejutás, éſzbeötlés, hirtelen találmány. Er hat oft wunderliche Einfälle, gyakran tsudálatos találmányi vannak.

Einfallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. hineinfallen, béesni, beléesni. 2. bédűlni, bérogyni, öſzverogyni, *mint a' ház*, ée. 3. bérohanni, béütni, *mint az ellenség valamelly Tartományba.* Die Türken ſind ehedem ſehr oft in Ungarn eingefallen, a' Törökök ez előtt gyakran béütöttek Magyarorſzágba. 4. következni, lenni; es iſt dieſe Nacht eine ſtrenge Kälte eingefallen, az éjjel kemény hideg lett. 5. eſzébe jutni, eſzébe ötleni. Es wird mir ſchon noch einfallen, majd eſzembe jut még. 6. Eingefallene Augen, béesettſzemek.

Einfalt, die, *s. pl.* 1. egyűgyűség. 2. ſt. Albernheit, ostobaság.

Einfältig, 1. egyűgyű. 2. ſt. ohne Überlegung, ostoba.

Einfaltspinſel, der, ostoba.

Einfangen, *v. a. irr.* 1. béfogni, bézárni, *p. o. állatot.* 2. békeritni, *p. o. kertet, udvart*, ée.

Einfärbig, *adj.* egyſzínű.

Einfaſſen, 1. bétőlteni, beletöltögetni, *p. o. bort hordóba, búzát*

zsákba, *ée.* 2. körűlvenni, körűlkeritni, *p. o. kertet*, *ée.* 3. beſzegni. Etwas mit einem Bande einfaſſen, valamit pántlikába v. galandba ſzegni.

Einfaſſung, die, 1. bétőltés, belétőltögetés, *p. o. hordóba*, *zsákba.* 2. körűlvevés, körűlkerités, *p. o. a' kertnek körűlkerítése*, *ée.* 3. béſzegés.

Einfeilen, béreſzelni.

Einfeuchten, *v. a.* nedvesitni, megnedvesitni.

Einfeuern, *v. a.* nagyon béfűtni.

Einfinden, *v. rec.* ſich, ott lenni bizonyos időre, jelenteni magát.

Einflechten, *v. a. irr.* béfonni, *p. o. a' hajat három ágba*, *ée.*

Einfleiſchen, ein eingefleiſchter Teufel, megtestesült ördög.

Einflicken, *v. a.* beléſoltozni.

Einfliegen, *v. n. irr.* m. ſ. bérepűlni; ein- und ausfliegen, ki 's bérepűlni.

Einfließen, *v. n. irr.* m. ſ. béfolyni.

Einflößen, *v. a.* 1. beléſzivárogtatni. 2. belétsepegtetni, *p. o. reménységet*, *tudományt*, *ée. valakibe.*

Einflößung, die, belétsepegetés.

Einfluß, der, 1. béfolyás, beléfolyás, *p. o.* egy víznek a' másba való fólyása. 2. béhatás, béható erő, béható ereje valami dolognak más dologba.

Einflüſtern, *v. a.* bésúgni, bésuttogni.

Einforderer, der, béſzedő, *p. o. adóság béſzedője.*

Einfordern, *v. a.* békivánni, béſzedni, *p. o. adóságot.*

Einforderung, die, adósság béſzedés.

Einförmig, *adj.* egyformájú, egyféle, egyűgyű.

Einförmigkeit, die, egyformájúság, egyféleség, egyűgyűség.

Einfreſſen, *v. a. irr.* béenni, bémarni, *mint a' válaſztóviz valamit.*

Einfrieren, *v. n. irr.* m. ſ. béfagyni, *mint a' hajó a' vízbe.*

Einfügen, *v. a.* beléalkalmaztatni a' rovátkba, belérovátkolni.

Einfuhre, die, béhordás, bévitel. Die Einfuhre fremder Waaren in ein Land, idegen portékáknak bévitele valamelly tartományba.

Einführen, *v. a.* 1. bévinni, béhordani, *p. o. életet a' mezőről*, *portékát*, *ée.* 2. bévezetni, bévinni, elſogni és bévinni, *p. o. a' tolvajt a' fogságba*, *ée.* 3. felvenni, ſzokásba venni. Eingeführte Gewohnheiten, felvett ſzokások.

Einführung, die, 1. bévitel, béhordás. 2. bévezetés, bévivés, elfogás és fogságba vivés. 3. ſzokásba vevés.

Einfüllen, *v. a.* belétölteni; Waſſer einfüllen, vizet tölteni belé.

Einfüllung, die, belétöltés.

Eingang, der, 1. ſt. das Hineingehen, bémenés. 2. bémenetel. Jemanden den Eingang verbiethen, bé nem ereſzteni valakit, v. megtiltani a' bémenetelt valakinek. 3. béjárás, béjáróhely. 4. kezdet, kezdő réſze, v. eleje valaminek.

Eingeben, *v. a. irr.* 1. béadni; einem Kranken Arzney eingeben, orvosságot adni bé a' betegnek. 2. béadni bényújtani, *p. o. a' kérelem-irást.*

Eingebinde, das, kereſzteléskori ajándék, *mellyet a' kereſztatyák*, *és kereſztanyák adnak a' kisdednek.*

Eingeboren, *adj.* egyſzülött; der eingeborne Sohn Gottes, az Istennek egyſzülött fia.

Eingeborner, ein, földi, ſzületett polgárja valamelly tartománynak.

Eingebung, die, béadás, orvosság béadás.

Eingedenk, *adv. II. Ejtést kiván*: megemlékezvén. Eingedenk ſeyn, megemlékezni. Sey meiner Eingedenk, emlékezz meg rólam.

Eingefleiſcht, *l.* Einfleiſchen.

Eingehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. hineingehen, bémenni; aus und ein gehen, ki 's bé menni, v. járni. 2. érkezni; es ſind noch keine Nachrichten eingegangen, még semmi tudósítások sem érkeztek. 3. megegyezni valamiben; das gehe ich niemahls ein, ebben soha sem egyezek meg. 4. bégyűlni, béjönni. Es geht gar kein Geld ein, éppen nem jön bé pénz, v. semmi pénz se jön bé. 3. öſzvemenni; das Tuch geht ein, wenn es naß wird, öſzvemegy a' poſztó ha megnedvesedik. 6. öſzveroskadni, *mint az épület*, dugába dűlni, elromlani.

Eingenommenheit, die, vonattatás valakihez, v. megkülömböztetett indulat valaki eránt.

Eingeſchränktheit, die, határba ſzorittatás.
Eingeſeſſen, *adj.* megtelepedett.
Eingeſtändniß, das, vallástétel, megvallás.
Eingeſtehen, *v. a. irr.* megvallani, kivallani.
Eingeweide, das, bél, belső részek.
Eingewohnen, *v. n.* m. ſ. megſzokni valahol, hozzáſzokni valamelly helyhez.
Eingezogen, *adj.* 1. ſzelíd erköltsű, ſzelíd, jámbor. 2. ſt. ſparſam, takarékos. 3. ſt. einſam, magános. *adv.* takarékosan, magánosan, magánosságban.
Eingezogenheit, die, 1. ſzelídség, ſzelíd erköltsüség. 2. magánosság.
Eingießen, *v. a. irr.* belétölteni, beléönteni.
Eingießung, die, letöltés, beléöntés.
Eingraben, *v. a. irr.* 1. béásni, beléásni. 2. belémetſzeni, rámetſzeni, *p. o. a' köre valamit.* 3. árokkal elkerítni, *p. o. a' ſzántóföldet.*
Eingrabung, die, 1. béásás, beléásás. 2. belémetſzés, rámetſzés. 3. elkerítés, *árokkal*, ée.
Eingreifen, *v. a. irr.* beléakadni, belémenni, *mint p. o. a' feſü a' hajba.*
Eingriff, der, 1. beléakadás, belémenés, *t. i. feſünek belémenése a' hajba.* 2. beléavatkozás valamibe.
Einguß, der, 1. belétöltés, beléöntés. 2. töltelék.
Einhäften, belévarni, *p. o. könyvbe papirost.*
Einhägen, *v. a.* körülkerítni, *tövisbokrokkal, v. tüskével; sövényjel*, ée.
Einhäkeln, *v. a.* belékaptsolni, beléakaſztani.
Einhällig, egyenlő, megegyező, *p. o. akarat, gondolat.*
Einhälligkeit, die, egyenlőség, megegyezés.
Einhalt thun, megakadályoztatni, akadályt vetni.
Einhalten, *v. a. irr.* 1. feltartóztatni, viſzſzatartóztatni. 2. *v. n.* megállapodni, megſzűnni. Halt ein, megállj, ſzűnj meg.
Einhandeln, *v. a.* bévásárlani, alkudni.
Einhandlung, die, bévásárlás.
Einhändig, *adj.* egykezű, félkezű.
Einhändigen, *v. a.* kézhez adni, kézhez ſzolgáltatni.
Einhändigung, die, kézhezadás, kézhezſzolgáltatás.
Einhängen, Einhänken, belétenni, *p. o. az ajtót, ablakot, a' sarkába*, beléakaſztani, *p. o. a' függöt a' fülbe.*
Einhauchen, *v. a.* belélehellni.
Einhauchung, die, belélehellés.
Einhauen, *v. a.* 1. belévágni, belémetſzeni, *p. o. fába valamit.* 2. bé vágni, *p. o. kardal az ajtót, v. az ellenség közzé bévágni.*
Einhauung, die, bévágás.
Einhauig, Einmähdig, *adj.* egy kaſzállású, *p. o. rét, mellyet tsak egyſzer kaſzálnak eſztendőben.*
Einheben, *v. a. irr.* béemelni, beléemelni, *p. o. az ajtót a' sarkába, a' ſzedett formát a' nyomtató préshe.*
Einhefteln, *l.* Einhäften.
Einheilen, *v. a.* bégyógyítni.
Einheilung, die, bégyógyítás.
Einheimiſch, *adj.* hazai, földi, *nem idegen tartományból való.*
Einheit, die, egység.
Einheizen, *v. a.* béfűtni.
Einheizer, der, fűtő, béfűtő.
Einheizung, die, béfűtés.
Einhellig, *l.* Einhällig.
Einhelligkeit, *l.* Einhälligkeit.
Einhämmen, *v. a.* z. B. das Rad, megkötni a' kereket.
Einhenken, *v. a.* beléakaſztani, belétenni, *p. o. függöt a' fülbe, ajtót a' sarkába.*
Einher, ſt. hinein, bé.
Einhetzen, *v. a.* uſzítni, uſzítva tanítni.
Einhohlen, *v. a.* elérni, utólérni, *valakit az útban, az írásban, tanúlásban*, ée.
Einhohlung, die, utólérés, elérés.
Einhorn, das, od. Narwal, kétfogú, *halformájú emlősállat. Diodon.*
Einhornig, *adj.* egyſzarvú.
Einhufig, *adj.* egéſzkörmű, lókörmű.
Einhüllen, *v. a.* bétakarni, belétakarni, v. takargatni.
Einhüllung, die, belétakarás.
Einjagen, z. B. einem eine Furcht, od. einen Schrecken einjagen, megijeſzteni valakit, ráijeſzteni valakire.
Einjährig, *adj.* eſztendős, egyeſztendős

Einig, *adj.* 1. egyezőakaratú, egyezőakarattal. Einig ſeyn, megegyezni, egyetérteni, *valakivel.* Einig werden, öſzvebékélni. Sie leben ſehr einig mit einander, jó egyességben élnek egymással; einig und allein, egyedül, csak egyedül. 2. einiger, einige, einiges. *a. in sing.* egy kevés, valamelly kevés. *b. in plur.* egynehányan, némellyek. Einige ſagen dieß, einige jenes, némellyek ezt mondják, mások amazt, v. ki ezt mondja, ki azt.

Einigemahl, *adv.* egynehányſzor.

Einigermaßen, *adv.* valamennyire.

Einigkeit, die, 1. ſt. Einheit, egység. 2. egyesség; in Einigkeit leben, egyességben élni.

Einkauen, ſzájába rágni, *a' gyermekeknek az ételt, és valakinek valamit igen megmagyarázni.*

Einkauf, der, vétel, béſzerzés.

Einkaufen, *v. a.* megvenni, megvásárlani, béſzerezni, *valamit.*

Einkäufer, der, vevő, vásárló.

Einkehr, Herberge, die, 1. béſzállás, *p. o. vendégfogadóba.* 2. ſt. Gaſthaus, vendégfogadó.

Einkehren, *v. n.* m. ſ. béſzállani, *a' vendégfogadóba bétérni.*

Einkehrwirthshaus, das, ſzállást adó vendégfogadó, *a' hova kotsival is bé lehet ſzállni.*

Einkeilen, *v. a.* beléékezni, *p. o. a' fejſze nyelet*, ée.

Einkellern, *v. a.* a' pintzébe lerakni.

Einkerben, *v. a.* 1. bérovátkolni. 2. ſelvágni a' rovásra.

Einkerbung, die, 1. bérovátkolás. 2. rovásrametſzés.

Einkitten, *v. a.* beléragaſztani, beléfoglalni, *ſzurokkal, mézgával, vakolattal, p. o. késnyélbe a' kés ſzárát, a' falba a' követ*, ée.

Einkittung, die, beléragaſztás, beléfoglalás.

Einkleben, *l.* Einkleiben.

Einkleiden, *v. a.* beléragaſztani, *p. o. tsirizzel valamit*, bétsirizelni.

Einkleiden, *v. a.* 1. béöltöztetni, *p. o. barátot, apátzát a' ſzerzetes rend közé.* 2. ſeine Sache gut einzukleiden wiſſen, jó v. ſzép módon tudni előadni valamit.

Einkleidung, die, 1. béöltöztetés. 2. jó előadás-mód.

Einkleiſtern, *v. a.* belétsirizelni.

Einklemmen, közé tsíptetni.

Einklemmung, die, közé tsíptetés.

Einklinken, *v. a.* belétsattantani a' kilintset az ütköző vágásába, *úgy béhúzni v. bétenni az ajtót, hogy a' kilints az ütközőbe beléakadjon.*

Einklopfen, *v. a.* beléverni kopogva.

Einknüpfen, *v. a.* belékötni tsomóba.

Einknüpfung, die, belékötés.

Einkochen, 1. *v. a.* elfőzni, sokáig főzni. 2. *v. n.* m. ſ. elfőni.

Einkommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. mit etwas, megjelenni, *p. o. a' Tanáts előtt kérelemirással, panaſzſzal*, ée. Mit einer Bittſchrift einkommen, kérelemirást nyújtani, v. adni bé. Wider jemanden einkommen, bévádolni valakit, panaſzt tenni valakire közönséges helyen. 2. béjönni, *p. o. pénznek a' Kaſſzába.* 3. eſzébe jutni, eſzébe ötleni. Was kommt ihm ein? ugyan mi jut eſzébe?

Einkommen, das, 1. megjelenés, *p. o. a' Tanáts előtt, valami kéréssel*, ée. 2. jövedelem.

Einkramen, *v. a.* béſzedni a' kirakott portékát.

Einkriechen, *v. n. irr.* m. ſ. bébújni.

Einkünfte, die, *pl.* jövedelem. Von ſeinen Einkünften leben, jövedelméből élni.

Einladen, *v. a. irr.* 1. belérakni, rárakni, *a' terhet, p. o. hajóra.* 2. hívni, meghívni. Gäſte einladen, vendégeket hívni. Jemanden zum Abendeſſen einladen, vatsorára hívni valakit; ich bin eingeladen, hivatalos vagyok.

Einlader, der, vendéghivogató.

Einladung, die, 1. terehrakás valamire. 2. hívás, meghívás, *t. i. ebédre, vendégségbe*, ée.

Einlage, die, bététel, belététel.

Einlager, das, tartózkodás, múlatás, *valamelly helyen.*

Einländiſch, *adj.* hazai, földi, tartománybéli.

Einlangen, *v. a.* 1. ſt. einreichen, béadni, bényújtani, *p. o. irást, vádat*, ée. 2. *v. n.* m. ſ. elérkezni, megérkezni, megjönni. *l.* Anlangen.

Einlaß, der, 1. bébotsátás, béereſztés. 2. kis ajtó, *a' városba béjáró ajtó.*

Einlaſſen, *v. a. irr.* 1. béereſzteni, bébotsátni. 2. beléereſzteni, *p. o. srófot*, v. belésrófolni. 3. ſich einlaſſen in etwas, beléelegyedni valamibe. Sich mit Jemanden in ein Geſpräch einlaſſen, beſzédbe elegyedni valakivel.

Einlaſſung, die, 1. béereſztés, bébotsátás. 2. beléelegyedés.

Einlauf, der, z. B. eines Schiffes in den Hafen, bétérés, béſzállás, béevezés, *hajó béevezése a' kikötőhelybe.*

Einlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. eingehen, anlangen, érkezni, megérkezni, megjönni. Es ſind eben nicht die beſten Nachrichten eingelaufen, nem éppen legjobb tudósítások érkeztek. 2. béevezni, *a' kikötőhelybe.* 3. öſzvemenni, öſzvezsugorodni. Das Tuch läuft ein, öſzvemegy a' poſztó.

Einlaugen, *v. a.* lúgba áztatni, béſzapulni, megſzapulni, ſzapulóba tenni, *p. o. ſeennyest, fonalat.*

Einlegemeſſer, das, bétevőkés; bitsak, bitska.

Einlegen, *v. a.* 1. hineinlegen, bétenni, belétenni, bérakni, beléraknі. Holz einlegen in den Ofen, fát tenni bé a' kementzébe. 2. eltenni, bétsinálni. Gurken einlegen, ugorkát eltenni, v. bétsinálni télére. 3. z. B. ein gutes Wort für jemanden einlegen, jó ſzót tenni, v. ſzóllani valaki mellett. 4. z. B. Lob, Ehre, od. Schande mit etwas einlegen, dítséretet, betsületet nyerni, gyalázatot, v. ſzégyent vallani valamivel. 5. bétenni, bétsukni, *p. o.* a' zsebbeli kést, v. bitskát. 6. eingelegte Arbeit, kirakott munka, *p. o. tzifraságokkal kirakott aſztal, pikſzis*, ée.

Einleimen, *v. a.* beléenyvezni.

Einleimung, die, beléenyvezés.

Einleiten, *v. a.* intézni, elintézni kórmányozni valamelly dolgot, v. a' dolog menetelét.

Einleitung, die, 1. intézés, elintézés, kórmányozás. 2. bévezetés, bévezető elmélkedés, v. oktatás, *p. o. tudomdnyba.*

Einlenken, 1. *v. n.* belétérni, ismét belétérni, viſzſzatérni, *az elhagyott útba.* 2. helyretenni *p. o. kifitzamodott tagot.*

Einlenkung, die, 1. viſzſzatérés, belétérés, az elhagyott útba. 2. helyretevés, helyreigazítás.

Einleſen, *l.* Einſammeln.

Einleuchten, *v. n.* világosnak, érthetőnek lenni. Wenn dir meine Gründe nicht einleuchten, ha tenéked az én okaim nem eléggé világosak. Ein einleuchtender Beweis, világos megmutatás, v. bizonyság.

Einleuchtend, *adj.* világos, megérthető.

Einliefern, *v. a.* béadni, béſzolgáltatni.

Einlieferung, die, béadás, béſzolgáltatás.

Einliegen, *v. n. irr.* m. ſ. bérben lakni.

Einlogieren, *v. a.* 1. béſzállítni, ſzállásra adni. 2. ſich, béſzállani, megſzállani valakinél.

Einlogirung, die, béſzállítás, béſzállás.

Einlöſen, *v. a.* viſzſzaváltani, kiváltani, *p. o. a' zálogot.*

Einlöſung, die, viſzſzaváltás, kiváltás.

Einlöthen, *v. a.* beléforraſztani, *p. o. a' vasat valamibe.*

Einlöthung, beléforraſztás.

Einmachen, 1. belétsinálni, belétakargatni. 2. z. B. Obſt, od. Früchte einmachen, béfőzni, *p. o. mézbe, v. nádmézbe gyümöltsöt.* 3. z. B. Fleiſch, Fiſche einmachen, bétsinálni, *húst, halat*, ée. Eingemachtes, bétsinált, *t. i. hus, étel*, ée.

Einmachung, die, bétsinálás, bétakargatás.

Einmähdig, egykaſzállású, *t. i. rét.*

Einmahl, od. ein Mahl, *adv.* 1. egy ízben. 2. egykor, egy időben, egyſzer. 3. Das ein Mahl eins, a' sokſzorozótábla, v. a' kétſzerkettő. Ein Mahl für alle Mahl, most egyſzer 's utóljára; v. egy ſzó annyi, mint ſzáz. 4. tsak; ſtelle dir ein Mahl vor, ts. k gondold el.

Einmahlig, *adj.* egyſzer.

Einmal, *l.* Einmahl.

Einmalig, *l.* Einmahlig.

Einmarſch, der, bémenetel, *p. o. katondk bémenetele valahová.*

Einmarſchiren, *v. n.* m. ſ. bémenni, *mint a' katondk valahová.*

Einmauern, *v. a.* 1. bérakni a' falba, falközé rakni. 2. falközé rekeſzteni, *p. o. gonoſztévőt.*

Einmeißeln, *v. a.* belévésni.
Einmengen, *v. a.* közéelegyítni.
Einmeſſen, *v. a.* 1. belémérni, *p. o. edénybe valamit.* 2. ſich einmeſſen, a' mérés által fogyni.
Einmiethen, *v. a.* ſzállást fogadni.
Einmiſchen, *v. a.* 1. közékeverni, közéelegyítni. 2. ſich, beléelegyedni, beléavatkozni.
Einmiſchung, die, beléelegyítés.
Einmuth, die, egyesség, egyetértés.
Einmüthig, *adj.* egyértelmű, egyetértő.
Einmüthigkeit, die, egyetértés, egyesség.
Einnähen, *v. a.* 1. belévarni. 2. öſzſzébb varni.
Einnahme, die, 1. megvétel, elfoglalás; die Einnahme einer Feſtung, valamelly várnak megvétele. — 2. bévétel, pénznek béſzedése. Wer hat die Einnahme? ki ſzedi bé a' pénzt? 3. ſt. Einkünfte, jövedelem.
Einnehmen, *v. a. irr.* 1. bémenni, béſzedni, *p. o. a' kirakott ruhát*, ée. 2. bévenni, *p. o. orvosságot.* Er nimmt nicht gern ein, nem örömest veſz bé, *t. i. orvosságot.* Das Mittagsmahl einnehmen, ebédelni; das Frühſtück einnehmen, fölöstökömölni. 3. béfogadni valakit. 4. megvenni, *p. o. várat, várost.* 5. béfogni, elfogni, elfoglalni, t. i. helyet. 6. megſzéditni. Er iſt ganz von Vorurtheilen eingenommen, egéſzen megſzédítették a' balvélekedések. 7. megnyerni valaki jó indúlatját maga eránt. Für Jemanden eingenommen ſeyn, kedvelleni valakit. 8. bévenni, *t. i. pénzt.* Er nimmt das Jahr über viel ein, sokat béveſz eſztendőt által.
Einnehmend, *v. a.* magát kedveltető, kellemetes.
Einnehmer, der, pénzbéſzedő.
Einneſteln, *v. a.* békaptsolni.
Einnetzen, *v. a.* megnedvesítni.
Einnetzung, die, megnedvesítés.
Einniethen, *v. a.* beléſzegezni.
Einniſten, ſich, béféſzkelni magát.
Einnöthigen, *v. a.* rábeſzéllni valakit, *p. o. az orvosság bévételére*, ée.
Einöde, die, puſztaság, sivatagság.
Einpacken, *v. a.* 1. bérakni. 2. elrakodni.
Einpackung, die, elrakás, bérakás.
Einpappen, *v. a.* belétsirízelni.
Einpaſſen, 1. *v. n.* beléilleni. 2. *v. a.* beléilletni.
Einpaſſiren, *v. n.* m. ſ. bémenni.
Einpflanzen, *v. a.* 1. ültetni, béültetni, *a' földbe.* 2. eingepflanzt, beléoltatott, veleſzületett.
Einpflügen, *v. a.* beléſzántani.
Einpfropfen, *v. a.* beléoltani.
Einpfropfung, die, beléoltás.
Einpichen, *v. a.* beléſzurkolni.
Einprägen, *v. a.* 1. belényomni, *p. o. viaſzba*, ée. 2. beléverni, beléoltani.
Einprägung, die, 1. belényomás. 2. beléoltás. *l. az ígét.*
Einpreſſen, *v. a.* bésajtólni.
Einpudern, *v. a.* béhajporozni.
Einquartiren, *v. a.* békvártélyozni.
Einquartirung, die, békvártélyozás, béſzállitás.
Einquellen, *v. a.* béáztatni, *p. o. magot, borsót*, ée.
Einquetſchen, *v. a.* közéſzoritni, közétsiptetni, odatsiptetni.
Einrathen, einem etwas, rávenni, *valakit valamire*, javasolni, javallani valakinek valamit.
Einräumen, *v. a.* 1. helyére tenni, helyrerakni. 2. helyet adni, helyet kéſzitni valaminek. 3. megengedni, helybenhagyni. Ich will es einräumen, daß u. ſ. f. megengedem, hogy —
Einrechnen, *v. a.* beléſzámlálni, belétudni, közéſzámlálni.
Einrechnung, die, beléſzámlálás.
Einrede, die, beléſzóllás valamibe.
Einreden, *v. a.* 1. einem etwas, rábeſzéllni, rávenni, *valakit valamire.* 2. *v. n.* beléſzóllani valamibe.
Einregnen, *v. n.* béesni az essőnek.
Einreiben, *v. a. irr.* belédörgölni.
Einreichen, *v. a.* bényújtani, béadni.
Einreichung, die, bényújtás, béadás.
Einreihen, *v. a.* rántzbaſzedni.
Einreißen, 1. *v. a.* béhasítni, béſzakaſztani. 2. ſt. niederreißen, lehúzni, leſzakaſztani, *p. o. a' házfedelet, sövényt* ée. 3. *v. n.* béhasadni, béſzakadni. 4. elhatalmazni, erőt venni.
Einreißung, die, béhasítás.
Einreiten, *v. n. irr.* m. ſ. bélovagolni.
Einrenken, *v. a.* helyére húzni, *a' kifitzamodott, v. kimenült tagot.*

Einrennen, *v. a.* bétaszítni neki nyargalás által, *kaput, ajtót*, ée.

Einrichten, 1. *l.* Einrenken. 2. elintézni, rendbe szedni, elrendelni, 3. házibútorokkal, v. eszközökkel felkészítni, *a' házat v. szobát.*

Einrichtung, die, 1. *l.* Einrenkung. 2. elintézés, rendbeszedés, elrendelés. 3. házibútorok, házieszközök

Einrigeln, *v. a.* tolózárral bézárni.

Einritt, der, bélovaglás.

Einritzen, békartzolni.

Einrosten, *v. n.* m. s. belérozsdásodni.

Einrücken, od. Einrucken, 1. *v. a.* belétenni, beléiktatni, *p. o. levélbe valamit.* 2. *v. n.* m. s. bémenni, béköltözni, bészállani, *mint a' katonák valahova.*

Einrühren, *v. a.* belékeverni.

Eins, 1. st. eines, egy. Es ist mir alles eins, nekem mind egy. 2. egyetértő; eins werden, megegyezni; eins seyn, egyértelemben lenni.

Einsaat, die, vetni való mag.

Einsäen, *v. a.* belévetni, *p. o. magot.*

Einsägen, *v. a.* béfűrészelni.

Einsalzen, *v. a.* bésózni.

Einsalzung, die, bésózás.

Einsam, *adj.* magános, egyes. Ein einsamer Mensch, egyes ember. Er lebt sehr einsam, magánosságban él; *adv.* magánosan.

Einsamig, *adj.* egymagú.

Einsamkeit, die, magánosság.

Einsammeln, *v. a.* összeszedni.

Einsammlung, die, összeszedés.

Einsatz, der, bététel, *Lottériába.*

Einsäuern, *v. a.* bésavanyítni.

Einsaugen, *v. a.* beszopni, beszívni.

Einsäumen, *v. a.* beszegni, *keszkenőt.*

Einschaben, *v. a.* belévakarni.

Einschaffen, *v. a.* beszerezni, megvenni.

Einschalig, *adj.* egyhéjjú, egyteknőjű, *tsiga*, ée.

Einschalten, *v. a.* béiktatni.

Einschaltung, die, béiktatás.

Einschärfen, *v. a.* fejébeverni, eszére adni.

Einschärfung, eszéreadás. *l. az Ígét.*

Einscharren, *v. a.* békaparni, belékaparni, *a' földbe*, ée.

Einscharrung, die, békaparás.

Einschenken, *v. a.* z. B. Wein, Bier, u. s. f. tölteni, belétölteni.

Einschicken, *v. a.* elküldeni. Man hat mir die Waaren noch nicht eingeschickt, még nem küldötték el hozzám a' portékákat.

Einschickung, die, elküldés.

Einschieben, *v. a.* 1. bétolni, bétaszítni. 2. bévetni; z. B. das Brot einschieben, bévetni a' kenyeret, *a' kementzébe.* 3. béiktatni, közéiktatni, közétenni.

Einschießen, *v. a. irr.* 1. bévetni; das Brot einschießen, bévetni a' kenyeret, *t. i. a' kementzébe.* 2. bélőni, lelőni, *p. o. a' házat, tornyot, ágyúval*, ée. — Ein Gewehr einschießen, megpróbálni a' fegyvert, *lövés által.* 3. Sich bey Jemanden einschießen, beszínleni magát valakinél.

Einschießung, die, 1. bévetés, *kenyér bévetése.* 2. bélövés.

Einschiffen, 1. *v. a.* hajóra rakni. 2. sich, hajóra szállni, ülni.

Einschiffung, die, hajóra szállítás; hajóra szállás, v. ülés.

Einschirren, *v. a.* felhámozni, *a' lovakat.*

Einschlafen, *v. n.* m. s. 1. elaludni. Über einer Arbeit einschlafen, elaludni a' munkán. 2. megzsibbadni.

Einschläfern, *v. a.* elaltatni, *p. o. a' kis gyermeket.*

Einschläferung, die, elaltatás.

Einschlag, der, 1. kézbetsapás, parola, kézadás. 2. közéhajtás, közététel. 3. béhajtás, *a' ruha szélének béhajtása.* 4. büdösköves ruha, ée. *köz.* ánslóg. Dem Weine einen Einschlag geben, megánslógolni a' bort. 5. st. Eintrag, bélfonal.

Einschlagen, 1. *v. a.* béverni, beléverni, *p. o. szeget, karót*, ée. 2. béütni, bétörni, *p. o. az ablakot*, ée. 3. bétenni, bétakargatni, beléhajtogatni, *p. o. papirosba valamit.* 4. béhajtani, *a' ruha szélét a' varrás közben.* 5. Dein Wein einschlagen, megánslógolni a' bort. 6. Einen Weg einschlagen, útat választani, útat venni. 7. *v. n.* m. h. *a.* kezet adni; ich habe schon eingeschlagen, már kezet adtam. 8. beütni, leütni valahová, *mint a' menykő.* Der Blitz od. der Donner hat eingeschlagen, beütött a'

menykő, v. az istennyila. 9. odatartozni, közétartozni. 10. *v. n. m. ſ. b.* béinni magát, *mint a' feſték a' lágy papirosba.* 11. viſzſzaverődni, viſzſzatérni, *mint a' himlő v. más pattogzás matériája a' testbe.* 12. jól ütni ki, elsúlni, kedve ſzerént menni. Die Sache wollte mir nicht einſchlagen, nem akart a' dolog kedvem ſzerént menni, v. elsúlni.

Einſchlagung, die, 1. béverés, beléverés. 2. bétörés, béütés. 3. beléhajtogatás. 4. béhajtás, *a' ruha béhajtása, ée. l. az igét.*

Einſchleichen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. bétsúlzni, alattomban bémáſzni. 2. bétsúſzni, történni, esni. Es ſind viele Druckfehler mit eingeſchlichen, sok nyomtatáshibák tsúſztak bé. 3. ſich einſchleichen, bétsúſzni, bébújni, bémáſzni, bélopózni. Es ſchlich ſich ein Dieb ein, egy tolvaj máſzott bé, v. lopódzott bé. Sich bey Jemanden einſchleichen, tsapodárkodás által kedvébe esni valakinek, béſzínleni magát valakinél.

Einſchleifen, z. B. verbothene Waaren einſchleifen, tiltott portékát bélopni, lopva bévinni.

Einſchleppen, *v. a.* bévonni, béhúzni, *p. o. hajót az alattság által* béhurtzolni valamit.

Einſchließen, 1. *v. a. irr.* bézárni, elzárni; z. B. das Brot, od. ſein Geld einſchließen, a' kenyerét v. a' pénzét elzárni. 2. ſt. einſperren, bérekeſzteni; z. B. einen Vogel in einen Käfich einſchließen, a' madarat kalitzkába rekeſzteni, tenni, v. zárni. Einen Brief mit einſchließen, más levelet a' maga levelébe zárni. 3. ſt. umgeben, körülkerítni, békerítni, körülfogni, körülvenni. 4. béfoglalni, beléfoglalni, közéſzámlálni. 5. *v. n.* bézáródni. Das Schloß ſchließt nicht recht ein, ez a' zár nem záródik jól bé.

Einſchließung, die, 1. bézárás, elzárás. 2. mellézárás. 3. körülkerítés, békerítés, körülfogás. 4. béfoglalás, *l. az igét.*

Einſchlucken, *v. a.* bényelni, lenyelni.

Einſchluckung, die, bényelés, lenyelés.

Einſchlummern, *v. a.* elſzenderedni, elſzunnyadni.

Einſchlürfen, *v. a.* béhörpölni.

Einſchlürfung, die, béhörpentés.

Einſchluß, der, 1. mellérekeſztés, mellététel. 2. tóldalék.

Einſchmeicheln, ſich, béſzínleni magát tsapodárkodás által.

Einſchmeißen, *v. a.* béhajítni, hajítással bétörni, *p. o. ablakot.*

Einſchmelzen, *v. a. irr.* öſzveolvaſztani, elolvaſztani, megolvaſztani.

Einſchmelzung, die, megolvaſztás.

Einſchmiegen, ſich, béſzínleni magát.

Einſchmieren, *v. a.* 1. békenni, bémázolni, megkenni, p. o. olajjal valamit. 2. bémotskolni.

Einſchmierung, die, békenés.

Einſchnallen, *v. a.* bétsatolni.

Einſchneiden, *v. a. irr.* 1. bévágni, bémetſzeni. 2. belévágdalni, *valamibe.* 3. béaratni.

Einſchneidig, *adj.* egy élű.

Einſchneidung, die, bémeſſzés.

Einſchnitt, der, 1. bevágás, bémetſzés. 2. rovátk.

Einſchnupfen, felſzívni, *p. o. tobákot.*

Einſchnüren, *v. a.* béfúzni.

Einſchnürung, die, béfúzés.

Einſchöpfen, *v. a.* belémerni.

Einſchränken, *v. a.* 1. határba ſzorítni, határt ſzabni valaminek. 2. mérsékelni, zabolázni valamit. 3. ſich auf eine einzige Wiſſenſchaft einſchränken, tsak egy tudományra adni magát. — Eingeſchränkt, mérsékleit, ſzoros határba ſzorított, ée.

Einſchränkung, die, 1. határbaſzoritás. 2. mérséklés, zabolázás.

Einſchrauben, *v. a.* bésrófolni.

Einſchreiben, *v. a. irr.* béírni, beléírni. Sich einſchreiben laſſen, béíratni magát.

Einſchreibung, die, béírás.

Einſchroten, *v. a.* béereſzteni, vagy taſzítni, *kortsoján, p. o. hordót.*

Einſchub, der, bétolás, bétaſzitás.

Einſchürig, *adj.* egy nyíréső, *p. o. júh.*

Einſchuß, der, bélfonal.

Einſchütten, *v. a.* belétölteni.

Einſchüttung, die, belétöltés.

Einſchwärzen, *v. a.* 1. béfeketítni, feketefeſtékkel békenni. 2. bémotskolni, béſzennyezni. 3. bélopni,

a' tiltott portékát valamelly harmintzadnál.

Einſchwärzung, die, 1. béfeketités. 2. bémotskolás, béſzennyezés. 3. tiltott portéka bélopása.

Einſegnen, 1. ſ. B. einen Sterbenden, feladni, *a' haldoklónak, az utólsó kenetet, v. a' ſzentséget.* 2. megesketni, és megáldani, *az újj házasokat.* 3. megáldani.

Einſegnung, die, megáldás.

Einſehen, *v. a. irr.* általlátni, megérteni; jetzt ſehe ich es ein, most látom által.

Einſehen, *adj.* általlátó, értelmes.

Einſehung, die, értelmesség.

Einſeifen, *v. a.* béſzappanozni.

Einſeifung, die, béſzappanozás.

Einſeitig, *adj.* egyoldalú.

Einſeitigkeit, die, egyoldalúság.

Einſenden, *v. a.* békűldeni.

Einſendung, die, békűldés.

Einſenken, *v. a.* beléereſzteni.

Einſenkung, die, beleereſztés.

Einſetzen, *v. a.* 1. ſt. hineinſetzen, belétenni, beléhelyheztetni, *p. o. plántát*, ée. Jemanden ins Amt einſetzen, valakit a' hivatalba bétenni. 2. bétenni, feltenni, *p. o. Lotteriára.*

Einſetzling, der, tsemeteág.

Einſetzung, die, 1. bétevés, beléte-vés. 2. fogságba tevés.

Einſicht, die, bélátás, értelem; ein Mann von vielen Einſichten, igen értelmes ember.

Einſichtig, *adj.* értelmes; *adv.* értelmesen.

Einſichtsvoll, *adj.* igen értelmes.

Einſiedel, Remete, *bányaváros Szepes Vármegyében.*

Einſiedeley, die, 1. remetelakhely. 2. ſt. Einſamkeit, magánosság.

Einſieden, 1. *v. a. irr.* elfőzni, *sok főzés által.* 2. *v. n.* m. ſ. elfőni.

Einſiedler, der, remete.

Einſiedlerey, die, remetelakhely.

Einſiedleriſch, *adj.* remetei.

Einſinken, *v. a.* belésülyedni.

Einſinken, das, bésülyedés.

Einſitzen, *v. n. irr.* m. ſ. beléülni.

Einſitzig, *adj.* egyűlésű, *kotsi*, ée.

Einsmahls, *adv.* egyſzer, egykor.

Einſpannen, *v. a.* 1. beléfeſzíteni, mint a' gyóltsot a' rámába. 2. béfogni, *a' lovat, ökrőt*, ée. 3. árokba venni, v. ſzotítni, *p. o. a' patakot, hogy malmot hajtson.*

Einſpannung, die, 1. beléfeſzítés. 2. béfogás, *lovaknak béfogása.*

Einſpännig, *adj.* egylóravaló kotsi, ſzekér, *p. o. kordé, lektika.*

Einſperren, *v. a.* bézárni, bérekeſzteni; ſich einſperren, bézárkózni.

Einſperrung, die, bézárás.

Einſpinnen, *v. a.* 1. beléfonni. 2. ſich, békötni magát, *mint a' selyembogár.*

Einſprechen, *v. a. irr.* 1. rábeſzélni valamire: Jemanden Muth einſprechen, neki bátorítni valakit. Troſt einſprechen, vígaſztalni. 2. *v. n.* ellene mondani valakinek. 3. bey Jemanden einſprechen, rövid időre meglátogatni valakit.

Einſprengen, *v. a.* béfetskendezni.

Einſpringen, *v. a. irr.* béugrani.

Einſpritzen, *v. a.* beléfetskendezni.

Einſpritzen, das, béfetskendés.

Einſpruch, der, ellene mondás.

Einſprützen, *l.* Einſpritzen.

Einſpünden, bédugni, *a' hordót*, ée.

Einſt, *adv.* 1. egykor, egyſzer. 2. valaha, egykor. *t. i. jövendőben.*

Einſtallen, *v. a.* az istállóba bévinni.

Einſtämmig, *adj.* egyderekú, *p. o. fa.*

Einſtampfen, *adj.* belésujkolni.

Einſtäuben, *a. a.* bébüdösítni.

Einſtechen, *v. a. irr.* 1. beléſzúrni. 2. kiſzúrni.

Einſtecken, *v. a.* 1. belédugni, 2. bétenni, *p. o. tolvajt a' tömlötzbe*, ée. *valamit a' zsebjébe.*

Einſteckung, die, belédugás, beléte-vés.

Einſtehen, *v. n. irr.* m. ſ. für etwas, kezes lenni valamiért.

Einſtehlen, *v. a. irr.* ſich, bélopózkodni.

Einſteigen, *v. n. irr.* m. ſ. béhágni, bémenni, *felhágva.*

Einſtellen, *v. a.* 1. beállítni. 2. félbeſzakaſztani.

Einſtellung, die, félbeſzakaſztás.

Einſten, einſtens, *l.* Einſt.

Einſticken, *v. a.* belévarrni.

Einſtimmen, *v. n.* megegyezni, *másokkal valamiben.* 2. *együtténekelni, kiabálni*, ée.

Einſtimmig, *adj.* 1. egyhangú, *p. o. dal, nóta.* 2. megegyező; *adv.* megegyezve, megegyezőleg.

Einſtimmigkeit, die, megegyezés.
Einſtimmung, die, megegyezés.
Einſtopfen, *v. a.* bédugni.
Einſtopfung, die, bédugás.
Einſtoßen, *v. a. irr.* 1. bétaſzítni. 2. bédöfni, béütni, *p. o. az ablakot.*
Einſtoßung, die, 1. bétaſzítás. 2. bédöfés, béütés.
Einſtreichen, *v. a. irr.* bémázolni.
Einſtreichung, die, bémázolás.
Einſtreuen, *v. a.* 1. béhinteni. 2. beléverni, valaki fejébe valamit.
Einſtücken, *v. a.* belétóldozni.
Einſtürmen, *v. a.* bérohanni.
Einſtürmung, die, bérohanás.
Einſturz, der, béſzakadás, öſzverogyás, öſzvedűlés, bédűlés.
Einſtürzen, *v. n.* m. ſ. béſzakadni, öſzverogyni, bédűlni.
Einſtweilen, ſt. indeſſen, azonközben.
Einſündeln, *v. a.* bémotskolni.
Einſylbig, *adj.* egy tagú, *p. o. ſzó.*
Eintägig, *adj.* egy napi.
Eintauchen, *v. a.* belémártani.
Eintauchung, die, belémártás.
Eintauſchen, *v. a.* eltserélni.
Eintauſchung, die, eltserélés.
Eintheilen, *v. a.* eloſztani, feloſztani.
Eintheilung, die, eloſztás.
Eintheilig, *adj.* egyréſzű.
Einthun, ſt. einlegen, belétenni.
Eintönig, *adj.* egyhangú.
Eintracht, die, 1. egyesség, egyetértés. 2. ſt. Eintrag, bélſonal.
Einträchtig, *adj.* egyességben lévő.
Einträchtigkeit, die, egyetértés.
Eintrag, der, 1. fogyatkozás, kár. 2. bélſonal, *a' takátsoknál.*
Eintragen, *v. a. irr.* 1. bévinni, béhordani. 2. beléſzőni, *a' bélſonalat.* 3. béírni, feljegyezni, *p. o. az adósságot.* 4. béhajtani, béhozni, *t. i. haſznot.*
Einträglich, *adj.* haſzonhajtó, haſznos, jövedelmes; *adv.* haſznosan.
Einträglichkeit, die, haſzonhajtás, haſznos volt.
Eintragung, die, béírás, felírás, *az adósság béírása.*
Eintreffen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. ankommen, megérkezni, megjönni, elérkezni. 2. megegyezni vele; ſeine Reden treffen nicht ein, nem egy nyomon beſzéll. 3. bétellyesedni.
Eintreiben, *v. a. irr.* 1. béhajtani, béverni, *p. o. a' markát valahova.* 2. béverni, beléverni, *p. o. a' karót a' földbe*, ée. 3. Geld, od. Schulden eintreiben, béſzedni, béhajháſzni, *pénzt, v. adósságot.*
Eintreibung, die, béhajtás.
Eintreten, *v. n. irr.* m. ſ. 1. bélépni, bémenni valahová. 2. béállani *a' hivatalba*, hozzáfogni *hivatalához.* 3. megjelenni, béállani, *mint a' tél, tavaſz*; es tritt der Fall ein, daß, u. ſ. f. ha megtörténik, hogy— 4. *v. a.* bétapodni, *p. o. a' kápoſztát*; das Pferd hat einen Nagel eingetreten, ſzegbe hágott a' ló, vagy ſzeg ment a' lábába.
Eintretung, die, bétapodás, *p. o. a' kápoſzta bétapodása.*
Eintritt, der, 1. bélépés, bémenés. 2. béállás, *a' hivatalba.* 3. béállása *a' télnek, az őſznek*, ée.
Eintrocknen, *v. n.* 1. elſzáradni, kiſzáradni, *mint a' víz.* 2. öſzveſzáradni.
Eintröpfeln, *v. a.* belétsepegtetni.
Eintunken, *v. a.* belémártani, *p. o. pennát a' téntába, kenyeret a' lévbe.*
Einverleiben, *v. a.* 1. egyesítni vele, hozzákaptsolni. 2. bévenni, felvenni, *p. o. társaságba.*
Einverleibung, die, egyesítés.
Einverſtändniß, das, egyetértés.
Einverſtehen, *v. a. irr.* ſich mit Jemanden, od. mit Jemanden einverſtanden ſeyn, egyetérteni valakivel.
Einwachſen, *v. n. irr.* m. ſ. belénőni.
Einwägen, *v. n.* 1. beléméreni, vagy beléſontolni, *valamit az edénybe.* 2. ſich, a' mérésben fogyni, kevesedni, apadni.
Einwallen, *v. a.* békallózni, *a' poſztót.*
Einwandern, *v. n.* m. ſ. béköltözni.
Einwanderung, die, béköltözés.
Einwärts, *adv.* béſelé.
Einwäſſern, *v. a.* megvizezni.
Einweben, *v. a.* béſzőni, beléſzőni,
Einwebung, die, beléſzövés.
Einwechſeln, *v. a.* 1. eltserélni. 2. felváltani, *a' pénzt*; béváltani.
Einwechſelung, die, 1. eltserélés, felserélés. 2. béváltás.
Einweichen, *v. a.* béáztatni.
Einweichung, die, megáztatás.
Einweihen, *v. a.* 1. felſzentelni, *p. o. a' templomot.* 2. béavatni, *valakit valamibe.*

Einweihung, die, felszentelés.
Einweiſen, *v. a.* béiktatni, *valakit a' hivatalba*, v. béállítni.
Einweiſung, die, béiktatás.
Einwenden, *v. a.* ellene mondani, kifogást tenni; ich habe nichts dawider einzuwenden, semmi szóllóm sints ellene.
Einwendung, die, ellenvetés, kifogás.
Einwerfen, *v. a. irr.* 1. béhajítni, bévetni. 2. ellenemondani, kifogást tenni. 3. hajítással bétörni, v. béhajítni, *p. o. az ablakot.*
Einwerfung, die, 1. béhajítás, bévetés. 2. bétörés, *hajítás által.*
Einwerts, *l.* Einwärts.
Einwickeln, *v. a.* bétakargatni, bégöngyölgetni, beléhajtogatni.
Einwiegen, 1. *l.* Einwägen. 2. elrengetni, *a' gyermeket a' böltsőben.*
Einwilligen, *v. n.* megegyezni benne.
Einwilligung, die, megegyezés.
Einwindeln, *v. a.* béfáslizni.
Einwinden, *v. a.* belétekerni,
Einwirken, *v. a.* beléfzőni.
Einwohner, der, Einwohnerinn, die, lakos.
Einwurf, der, ellenvetés.
Einwurzeln, *v. n.* m. ſ. meggyökeredzni, gyökeret verni, *mint a' fa, v. betegség*, megrögzeni, *mint a' gonoſzság.*
Einzapfen, *v. a.* 1. belétsapolni. 2. tsapot erefzteni belé.
Einzäunen, *v. a.* bézabolázni, *a' lovat.*
Einzäunen, *v. a.* sövénykerítéssel békeritni, v. körülkerítni.
Einzeichnen, *v. a.* 1. belérajzolni. 2. ſt. einſchreiben, feljegyezni, béirni.
Einzeln, *adj.* 1. magános, egyes; ein einzelner Menſch, egyes ember; *adv.* magánosan, magában. 2. egyenkéntvaló; *adv.* egyenként.
Einziehen, *v. a. irr.* 1. béhúzni, bévonni, *valahova valamit*; den Hals einziehen, öſzvehúzni a' nyakát. 2. Gelder einziehen, pénzt bévenni. 3. Einen Verbrecher einziehen, fogságba vinni, v. tenni a' gonoſztévőt. 4. ſt. confiſciren, elfoglalni, törvényesen letartóztatni valaki jószágát. 5. ſich, öſzvehúzódni, öſzvemenni, *mint az avatatlan poſztó.* 6. eingezogen, magánosságban élő, magát megvonó, v. magát a' társaságoktól elvonó; ein eingezogenes Leben führen, magánosságban élni. 7. *v. n.* m. ſ. pompával bémenni a' városba, ée. 8. béköltözősködni, költözni. 9. béinni magát, béfzivódni, *mint a' viz a' földbe.*
Einziehung, die, 1. béhúzás, beléhúzás, bévonás. 2. öſzvehúzás. 3. letartóztatás, ée. *l. az igét.*
Einzig, 1. egy, tsak egy. 2. ein einziger, eine einzige, ein einziges, tsak egy, egyetlenegy; *adv.* tsak egyedül; einzig und allein, egyedül tsak.
Einziſcheln, einziſchen, bésúgni.
Einzug, der, pompás bémenetel.
Einzwängen, *v. a.* 1. erőſzakkal kényſzerítni közé v. belé. 2. öſzveſzorítani, öſzvetsíptetni.
Eis, das, jég; das Eis trägt, megbír a' jég; das Eis gehet auf, olvad a' jég; das Eis brechen, jeget törni, az az: útat nyitni.
Eisbahn, die, ösvény, *a' jégen.*
Eisbär, der, III. éfzaksarki v. fejér medve. *Ursus maritimus.*
Eiſen, *v. a.* jeget vágni.
Eiſen, das, 1. vas; gediegenes Eiſen, természas; das Eiſen ſchmieden, weil es warm iſt, addig kell ütni a' vasat, mig tüzes. *Pb.* Noth bricht Eiſen, a' ſzükség törvénytront. 2. ſt. Hufeiſen, lópatkó. 3. bilincs; Jemanden in die Eiſen ſchmieden, vasra verni valakit.
Eiſenartig, *adj.* vasnemű.
Eiſenbergwerk, das, vasbánya.
Eiſenblech, das, vaspléh.
Eiſendraht, der, vasdrót.
Eiſenerde, die, vasföld.
Eiſenerz, das, vasértz.
Eiſenfarbe, die, vasfzin.
Eiſenfarbig, *adj.* vasfzínű.
Eiſenfeil, die, Eiſenfpäne, vaspor.
Eiſenfreſſer, der, kérkedő.
Eiſengang, die, gerendavas, *gerenda formába öntött vas.*
Eiſengießer, der, vasöntő.
Eiſenglanz, der, vasfény.
Eiſenglimmer, der, (ugyan az).
Eiſengrau, *adj.* vasfzínű.
Eiſengrube, die, vasbánya.
Eiſenhaltig, *adj.* vasrészekkel tellyes.
Eiſenhammer, der, vashámor.
Eiſenhandel, der, 1. vassalkereskedés. 2. vasárosság.

Eiſenhändler, der, vasáros.
Eiſenhart, *adj.* vaskeménységű.
Eiſenhütchen, Eiſenhütlein, das, sisakfű. *Aconitum*, L.
Eiſenkitt, der, Eiſenkütt, vasporsár, *melly égetett gipſzből, és vasporból kéſzíttetik etzettel, a' kövek öſszefoglalására a' víz alatt.*
Eiſenkram, der, vasárúlás.
Eiſenkrämer, der, vasárúló.
Eiſenkraut, das, galambótz, ſzaporafű. *Verbena*, L.
Eiſenkütt, *l.* Eiſenkitt.
Eiſenroſt, der, vasrozsda.
Eiſenſand, der, vasporos föveny.
Eiſenſchlacke, die, vassalak, vasſzar.
Eiſenſchlag, der, vaspor.
Eiſenſchmied, der, kováts.
Eiſenſchwärze, die, vasból kéſzült feketítő.
Eiſenſpäne, die, vaspor.
Eiſenſpiegel, der, fényes vasértz.
Eiſenſtein, der, vasértzkő.
Eiſenſyrup, der, vasasſzirup.
Eiſenvitriol, der, vasgálitzkő.
Eiſenwaare, die, vasportéka.
Eiſenwaſſer, das, vasasvíz.
Eiſenwerk, 1. *l.* Eiſenwaare. 2. ſt. Eiſenhammer, vashámor.
Eiſenwurz, die, pézsmafű, sikkantyú. *Centaurea scabiosa*, L.
Eiſern, *adj.* 1. vasból való vas. 2. kemény, tartós, *mint a' vas.*
Eisfiſcherey, die, jég alatt halászás.
Eisgang, der, Eisfahrt, die, jégmenés, jégfolyás.
Eisgrau, *adj.* ősz, tsupa ősz.
Eisgrube, die, jégverem.
Eiskalt, *adj.* jéghidegségű, *ollyan hideg mint a' jég.*
Eiskälte, die, nagy hideg.
Eiskluft, die, jégnyílás, *nyílás a' jégen.*
Eiskraut, das, jégvirág. *Mesembrianthemum Crystallinum.*
Eismeer, das, jegestenger.
Eisſcholle, die, jégdarab.
Eisvogel, der, jégmadár. *Alcyon.*
Eiszapfen, der, jégtsap.
Eitel, *adj.* 1. ſt. lauter, magános, tsupa, tiſzta. *adv.* magánosan, tsak magában. 2. hiú, hívságos, hijjábanvaló, haſzontalan; ein eiteles Geſchwätz, hiú fetsegés, haſzontalan fetsegés; eine eitele Hoffnung, hijjábanvaló reménység. 3. múlandó; es iſt alles Eitel, minden múlandó. 4. hiú, hivalkodó, tséltsap, negédes; ein eiteles Betragen, tséltsap magaviselet.
Eitelkeit, die, 1. hijjábanvalóság, haſzontalanság, hiúság. 2. tséltsapság, hegédesség.
Eiter, der, genyetség, ev, evesség, tsúnyaság.
Eiterbeule, die, kelés, tályog.
Eiterfluß, der, genyetségfolyás.
Eitericht, genyetség forma, v. formájú.
Eiterig, *adj.* genyetséges, eves.
Eitern, *v. n.* meggyúlni, *a' genyetségnek a' sebben, a' kelésben.*
Eiterneſſel, od. Brenneſſel, die, tsalán. *Urtica urens*, L.
Eiterſtock, der, genyetség féſzke.
Eiterung, die, meggyűlése a' sebnek.
Ekel, der, tsömör, undorodás, megundorodás; einen Eckel bekommen, megtsömörleni.
Ekel, *adj.* 1. undok, undorodást okozó; mir iſt ſo ekel, undorodom. 2. válogatós, finnyás, *t. i. az ételben;* er iſt ſehr ekel, nagyon válogat az ételben. 3. kényes, *p. o. a' dolog, v. ſzín;* roth iſt eine ſehr ekele Farbe, a' veres nagyon kényes ſzín.
Ekelhaft, *adj.* undorító, útálatos.
Ekelig, *l.* Ekel.
Ekeln, *v. n.* undorodni; mir ekelt es anzurühren, undorodom hozzá is nyúlni.
Ekliptik, die, napút, nap útja.
Ekloge, die, pásztori dall.
Elaſtiſch, *adj.* viſzſzarúgó, rúgóerejű.
Elaſticität, die, rúgóerő.
Elbe, die, álbis, *folyóvíz.*
Elbogen, der, könyök; ſich auf den Elbogen ſtützen, könyökölni.
Electricität, die, elektrikoserő, rúgótűzerő, elektritzitás.
Electriſch, *adj.* elektrikos.
Electriſiren, *v. a.* elektrizálni.
Elegant, *adj.* ékes, díſzes.
Elegie, die, panaſzdall, gyáſzdall.
Elegiſch, *adj.* panaſzdalli.
Element, das, 1. éltetővaló, elementom. 2. kezdet.
Elementarbuch, das, kezdőkönyv.
Elementariſch, *adj.* kezdő.
Elend, das, 1. nyomorúság, ínség. 2. *l.* Elendthier.
Elend, *adj.* 1. nyomorúlt, igen ſze-

gény; ein alter elender Mann, egy nyomorúlt öreg; elend leben, nyomorúságban élni. 2. igen roſzſz; ein elender Wein, igen roſzſz bor.

Elendthier, das, jávorſzarvas. *Cervus Alces.*

Elephant, der, III. Elefánt. *Elephas.*

Elephantenrüſſel, der, elefántorr, orrmány.

Elephantenzahn, der, elefántfog, elefántagyar.

Elf, *l.* Eilf, tizenegy.

Elfenbein, das, elefánttetem, elefánttsont.

Elfenbeinern, *adj.* elefánttetemből való, elefánttetem, elefánttsontból való, v. elefánttsont.

Elfte, die, gardahal. *Clupea Alosa.*

Eliſabeth, die, Erzsébet.

Elixir, das, föttnedv, elikſzirom.

Ellbogen, Ellenbogen, *l.* Elbogen.

Ellbogenröhre, die, könyökéltsont.

Elle, die, réf, röf.

Ellenbogen, *l.* Elbogen.

Ellenlang, *adj.* egyréfnyi; *adv.* réfnyire.

Eller, *l.* Erle.

Elritze, die, egriponty, kartsúponty. *Cyprinus Phoxinus*, L.

Elſaß, Álzátzia.

Elſe, die, *l.* Elfte.

Elſebeerbaum, der, barkótzafa. *Crataegus torminalis*, L.

Elſter, die, *l.* Älſter, ſzarka.

Eltern, od. Ältern, die, *pl.* ſzülék; meine Eltern, a' ſzüléim.

Elternliebe, die, ſzülék ſzeretete, *az az: ſzülék eránt való ſzeretet, és ſzülék ſzeretete gyermekeik eránt.*

Elternlos, *adj.* árva.

Emballage, *(olv.* amballázse), 1. takaró, *valami tsomónak takarója.* 2. bétakarás, bétsomózás.

Emballiren, bétakarni, bétakargatni, *p. o. a' tsomóba kötött portékát*, ée. bétsomózni.

Embarkiren, *v. a.* hajóra rakni.

Emblem, das, példázat.

Embrio, 1. méhmagzat. 2. tsira.

Emigrant, der, III. kiköltözött.

Emilia, od. Emilie, Emília.

Eminenz, die, *Kárdinálisi tzím, így*: Euer Eminenz, Eminentziád.

Emmerling, der, 1. Ammer, tzitromármány. *Emberiza citrinella.* 2. ſt. Engerling, tserebogár, hernyója, v. kukattza.

Empfahen, *l.* Empfangen.

Empfang, der, vétel, általvétel; in Empfang nehmen, általvenni.

Empfangen, *v. a. irr.* 1. venni, általvenni. Briefe empfangen, leveleket venni. 2. fogadni, elfogadni, *p. o. vendéget.* 3. fogadni, méhében, *t. i. gyermeket*, teréhbe esni; empfangen werden, fogantatni.

Empfänger, der, vevő, általvevő.

Empfänglich, *adj.* elfogadható.

Empfänglichkeit, die, elfogadó készség, elfogadhatóság.

Empfängniß, die, méhébenfogadás, teréhbe esés.

Empfangsſchein, der, vételbizonyság. *Recepisse.*

Empfehl, der, *l.* Empfehlung.

Empfehlen, *v. a. irr.* 1. ajánlani; ich empfehle Ihnen dieſe Sache, ajánlom az Úrnak ezt a' dolgot. 2. ſich, ajánlani magát, elbútsúzni; ich habe die Ehre mich zu empfehlen, ajánlom magamat, v. alázatosan ajánlom magamat.

Empfehler, der, ajánló.

Empfehlung, die, 1. ajánlás. 2. magaajánlás, elbútsúzás.

Empfehlungsſchreiben, das, ajánlólevél.

Empfehlungswerth, *adj.* ajánlásra méltó.

Empfindbar, *adj.* 1. érezhető. 2. érző.

Empfindbarkeit, die, 1. érezhetőség. 2. érzőerő, érzékenység.

Empfindeley, die, érzékenykedés.

Empfindeln, *v. n.* érzékenykedni.

Empfinden, *v. a. irr.* érezni, érzeni.

Empfindlich, *adj.* érezhető, érzékeny; *adv.* érzékenyen.

Empfindlichkeit, die, 1. érezhetőség. 2. érzékenység.

Empfindſam, *adj.* 1. érzős. 2. érzékenyítő.

Empfindſamkeit, die, érzőség.

Empfindung, die, érzés, érzet.

Empfindungskraft, die, érzőerő.

Empfindungslos, *adj.* érzéketlen.

Empfindungsloſigkeit, die, érzéketlenség.

Emphaſe, die, hathatósság.

Emphatiſch, *adj.* hathatós; *adv.* hathatósan.

Empiriſch, *adj.* tapaſztalási.

Empor, fel, felfelé.
Empören, *v. a.* 1. felháborítni. 2. ſich, felháborodni, felgerjedni.
Empörer, der, háborító, lázzaſztó.
Empörung, die, támadás, felháborodás, fellázadás.
Emſig, *adj.* serény; *adv.* serényen.
Emſigkeit, die, serénység.
Emſiglich, *adv.* serényen.
Endabſicht, die, végtzél.
Endchen, das, végetske.
Ende, das, 1. vég, *vége valaminek, v. utólja*; am Ende, végre, végtére; ein Ende machen, végetvetni; zu Ende bringen, végrehajtani; elvégezni; es gehet zu Ende, végefelé jár; die Predigt iſt zu Ende, vége van a' prédikátziónak; ein Ende nehmen, megſzünni, elvégeződni. 2. kimenetel, vég; das Ende des Krieges iſt ungewiß, kétséges a' had kimenetele. 3. ſt. Ort, hely; an allen Enden, mindenütt. 4. ſt. Endzweck, végtzél; zu dem Ende, e' végre.
Enden, Endigen, 1. elvégezni. 2. ſich, elvégződni.
Endigung, die, végzés, elvégzés.
Endivie, die, endívia, tzikória, saláta.
Endlich, *adj.* 1. véges; unſer Leben iſt endlich, a' mi életünk múlandó. 2. végső, utólsó; das iſt mein endlicher Entſchluß, az az én végső ſzándékom. 3. *adv.* végre, végtére, utóljára.
Endlichkeit, die, végesség.
Endlos, *adj.* végetlen.
Endſylbe, die, végſzótag.
Endung, die, végzet, végezet.
Endurſache, die, végok, végsőok.
Endurtheil, das, végsőítélet.
Endzweck, der, végtzél; der Endzweck der Feldzüge iſt der Sieg, a' haditáborozás végtzélja a' győzödelem.
Energie, die, teljeserő, hathatósság.
Engagement, das, *(olv.* angazsmán), magakötelezés, magaajánlás.
Engagiren, ſich, *(olv.* angazsíren), kötelezni, v. lekötni magát.
Engbrüſtig, *adj.* 1. ſzúkmejj. 2. nehezen lélekző.
Engbrüſtigkeit, die, 1. ſzoros mejjűség. 2. nehezen lélekzés.
Enge, *adj.* ſzük, ſzoros; *adv.* ſzüken.
Enge, die, ſzorosság; Jemanden in die Enge treiben, megſzoritni valakit, *v. őſzvezavarni*; in die Enge kommen, od. gerathen, megſzorúlni.
Engel, der, angyal.
Engelkraut, das, angyélika.
Engelland, England, Anglia.
Engelländer, der, Anglus.
Engelländiſch, Engliſch, *adj.* Angliai.
Engelrein, angyali ártatlanságú.
Engelsburg, angyalvára, *Romában.*
Engelwurz, *l.* Engelkraut.
Engen, *adj.* ſzükíteni, ſzükké tenni.
England, Anglia.
Engländer, der, Anglus.
Engliſch, 1. Angyali. 2. Angliai.
Enke, der, III. bojtár, ſzolga.
Enkel, der, unoka.
Enkelinn, die, leány unoka.
Enorm, *adj.* rendkivülvaló.
Entadeln, 1. nemességtől megfoſztani. 2. meggyalázni.
Entarten, *v. n.* ſeyn-al, elfajúlni. *l.* Ausarten.
Entbehren, *v. a.* etwas, ſzükölködni, v. ellenni valami nélkül; ich will die Sache gern entbehren, én örömest elleſzek ezen dolog nélkül.
Entbehrlich, *adj.* feleslegvaló, ſzükségtelen.
Entbehrlichkeit, die, feleslegvalóság, ſzükségtelenség.
Entbehrung, die, fogyatkozás, ſzükség.
Entbinden, *v. a. irr.* 1. ſt. los binden, mególdani. 2. megſzabaditni, megkönnyebbitni, entbunden werden, ſzülni; Sie iſt entbunden worden, ſzült; von einem Sohne, od. von einer Tochter entbunden werden, fiú v. leány gyermeket ſzülni.
Entbindung, die, ſzülés.
Entblättern, *v. a.* leveleitől megfoſztani, lelevelezni.
Entblätterung, die, lelevelezés.
Entblöden, *v. rec.* 1. ſich, méréſzleni, bátorkodni. 2. ſzégyenleni; er entblödete ſich nicht mir dieſes in das Geſicht zu ſagen, nem ſzégyenlette ſzembe mondani.
Entblößen, *v. a.* megmezitelenitni, megfoſztani, *ruhájdtól*, &c. den Degen entblößen, kardot rántani; ein entblößter Degen, mezitelen kard. 2. ſich entblößen, mezitelenre vetkezni.

Entblößt, *adj.* mezítelen; *adv.* mezítelenen.

Entblößung, die, megmezítelenítés; megfoszlás.

Entbrauchen, *v. a.* ſt. Verbrauchen, Abnützen, elfogyni, *it.* elnyúni, elkoptatni.

Entbrennen, *v. n. irr.* m. ſ. nekigyúladni, nekihevűlni, felhevűlni, *p. o. az indúlatoskodás miatt.*

Entchen, das, rétzétske, kátsátska.

Entdecken, *v. a.* 1. felfedezni, feltalálni; Columbus hat eine Menge neuer Länder entdeckt, Kolumbus sok új tartományokat talált fel. 2. kinyilatkoztatni, felfedezni, *p. o. a' titkot*, ée. 3. ſt. wahrnehmen, észrevenni.

Entdeckung, die, 1. felfedezés, feltalálás. 2. kinyilatkoztatás. 3. észrevevés.

Ente, die, rétze, rutza, kátsa, katsa; tóka.

Entehren, *v. a.* megbetstelenítni, betsületétől megfoszlani; ein Frauenzimmer entehren, szégyenbe ejteni valamelly fejérszemélyt.

Entehrung, die, megbetstelenítés, megszégyenítés.

Enteney, das, rétzetojás, rutzatojás, katsatojás.

Entengras, das, harmatkása. *Festuca fluitans*, L.

Entengrün, das, békalentse. *Lemna*, L.

Entenhund, der, pudli.

Enterben, *v. a.* kitagadni az örökségből.

Enterbt, *adj.* örökségből kitagadtatott, v. kirekesztetett.

Enterbung, die, örökségből kitagadás, v. kirekesztés.

Enterich, der, gátsír, *him rétze.*

Entern, *v. a.* z. B. ein Schiff, horoggal egyik hajót a' másikhoz húzni, *p. o. az ellenséges hajót*,

Enterung, die, hajó-öszvehúzás.

Entfahren, *v. n. irr.* m. ſ. kiszaladni, kiugrani, *mint a' fejsze a' nyeléből, v. a' szó véletlen az ember szájából*, ée.

Entfallen, *v. n. irr.* ſeyn-al, 1. kiesni; vor Schrecken entfiel ihm der Degen, ijedtében kiesett a' kard a' kezéből. 2. kiszaladni *mint a' szó az ember szájából.* 2. kiesni az eszéből, elfelejteni.

Entfalten, *v. a.* 1. kirántzolni. 2. ſich, kifejtőzni; od. ſt. aufblühen, kivirágozni.

Entfaltung, die, 1. kirántzolás. 2. kifejtőzés.

Entfärben, ſich, színét elváltoztatni, elváltozni színében; elhalványodni.

Entfernen, *v. a.* 1. eltávoztatni, elhárítni; elküldeni. 2. ſich, eltávozni, elmenni.

Entfernt, *adj.* távollévő, távolvaló.

Entfernung, die, 1. eltávoztatás, elhárítás. 2. eltávozás, elmenés. 3. távolyság, meszszeség, köz, hézak.

Entfeſſeln, ſich, kiszabadítni magát a' bilintsből.

Entflammen, *v. a.* felgerjeszteni, felhevítni, felgyújtani, *p. o. a' haragot.*

Entflammung, die, felgerjesztés.

Entfliegen, *v. n. irr.* m. ſ. elrepűlni.

Entfliehen, *v. n. irr.* m. ſ. elszaladni.

Entfließen, *v. n. irr.* m. ſ. elfolyni.

Entfremden, *v. a.* elidegenítni.

Entfremdung, die, eltökítés, elidegenítés.

Entführen, *v. a.* alattomban v. lopva elragadni, ellopni, *szekeren, kotsin, lednyt, fejérszemélyt*; einem Vater ſeine Tochter entführen, ellopni az atyától a' leányát.

Entführer, der, leányragadó.

Entführung, die, leányragadás.

Entgegen, *praep.* mit *Dat.* 1. ellene, ellenébe; dem Winde entgegen reiten, szél ellenébe lovagolni; Jemanden entgegen gehen, laufen, odſchicken, eleibe menni, futni, v. küldeni valakinek; entgegen geſetzt, egymással ellenkező.

Entgegenſetzung, die, ellenbetétel.

Entgehen, *v. n.* m. ſ. 1. elfogyni, elenyészni; der Athem entgehet mir, elfogy a' lélekzetem. 2. elkerűlni, elmenni előle, megmenekedni; einem Übel entgehen, elkerűlni a' roszszat, v. megmenekedni a' gonosztól.

Entgeld, ohne Entgeld, ingyen.

Entgelten, etwas, meglakolni, megfizetni, *vdlamiért.*

Entgleiten, *v. n.* kitsúszamodni, eltsúszni.

Entglimmen, *v. n.* feléledni, felgerjedni, felgyúlni, *mint a' tűz, a' hatorság.*

Entgürten, *v. a.* leövedezni.
Enthaaren, *v. a.* kitépni a' szőrét, v. haját, megfoszlani a' szőrétől, v. hajától.
Enthalten, *v. n. irr.* 1. magában foglalni, lenni benne; das Buch enthält viel Gutes, sok jó van ebben a' könyvben, was enthält das? mi van benne; mit foglal magában? 2. sich, megtartóztatni magát, elfogni magát; sich des Weines enthalten, nem inni bort, megtartóztatni magát a' boritaltól; ich konnte mich des Lachens nicht enthalten, nem állhattam meg, hogy ne nevessek.
Enthaltsam, *adj.* magamérséklő.
Enthaltsamkeit, die, magamegtartóztatóság, magatartóztatóság.
Enthaltung, die, magamegtartóztatás, magatartóztatás.
Enthärten, *v. a.* meglágyítni, keménységétől megfoszlani.
Enthaupten, einen, fejét venni, *valakinek.*
Enthauptung, die, fővétel.
Entheben, *v. a.* megmenteni, megszabadítni; entheben Sie mich dieser Arbeit, szabadítson meg az Úr ettől a' munkától.
Entheiligen, megrontani, *p. o. a' szombatot*; v. megfertéztetni.
Entheiligung, die, megrontás, megfertéztetés.
Enthüllen, *v. a.* felfedezni.
Enthüllung, die, felfedezés.
Enthusiasmus, der, indúlatos jó érzés, elragadtatás.
Entian, *l.* Enzian.
Entjochen, *v. a.* a' járom alól felszabadítni.
Entkleiden, einen, 1. levetkeztetni, kivetkeztetni, valakit, *t. i. köntöséből.* 2. sich, levetkezni.
Entkleidung, die, levetkeztetés.
Entkommen, *v. n. irr.* m. s. 1. elmenni, eltávozni, elszaladni, elszökni; aus dem Gefängnisse entkommen, a' tömlötzből elszökni.
Entkräften, *v. a* erőtlenitni, elerőtlenítni, elvenni erejét.
Entkräftung, die, elerőtlenítés.
Entladen, 1. etwas, leszedni, v. lerakni a' terhet, *valamiről*; kiüresitni, *valamit.* 2. megszabadítni, *valamitől.*
Entlarven, *v. a.* felfedezni, levenni az állortzát valamiről.
Entlarvung, die, felfedezés, állortza-levevés.
Entlassen, *v. a.* elbotsátni, elereszteni.
Entlassung, die, elbotsátás, elereszlés, szabadon botsátás.
Entlasten, *v. a.* megszabadítni a' teréhtől.
Entlaufen, *v. n. irr.* m. s. 1. elfutni, elszaladni; einer Gefahr entlaufen, elfutni a' veszedelem elől. 2. st. entgehen, elszökni.
Entledigen, *v. a.* 1. megszabadítni, megmenteni, *p. o. teréhtől, bajtól*, ée. 2. sich einer Sache, megmenekedni, megszabadúlni; sich der Sorgen entledigen, megmenekedni a' gondtól.
Entledigung, die, megszabadítás, megmentés.
Entlegen, *adj.* távolvaló, távollévő.
Entlegen seyn, *v. n.* távol lenni.
Entlegenheit, die, távolyság.
Entlehnen, *v. a.* költsönözni, költsön kérni; er hat es von mir entlehnt, tőlem költsönözte.
Entlehnung, die, költsönkérés.
Entleiben, *v. a.* megölni; er hat sich selbst entleibt, maga megölte magát.
Entleibung, die, 1. megölés, 2. önnöngyilkosság.
Entleihen, *l.* Entlehnen.
Entlocken, einem etwas, *v. a.* kitsalni, kitsalogatni, kivenni szép móddal, *valakiből valamit.*
Entlockung, die, kitsalogatás
Entmasten, *v. a.* árbotzsájától megfoszlani, *a' hajót.*
Entnehmen, *v. a.* 1. st. benehmen, elvenni, megfoszlani tőle. 2. kiv. megszabadítni; Jemanden der Gefahr entnehmen, valakit a' veszedelemből kiszabadítni.
Entnerven, *v. a* elgyengítni.
Entnervung, die, elgyengítés.
Entrathen, *v. a.* ellenni valami nélkül.
Enträthseln, *v. a.* megfejteni, *mesét.*
Enträthselung, die, megfejtés.
Entreißen, einem etwas, erővel elvenni, *valakitől valamit.*
Entreißung, die, erővelvaló elvétel.
Entrepreneur, der, *(olv.* antreprenőr), általvevő, valamit magáravállaló, felvállaló.

Entrich, *l.* Enterich.
Entrichten, *v. a.* megadni, megfizetni, *adósságot*, ée.
Entrichtung, die, megfizetés.
Entriegeln, *v. a.* a' tolózárt kinyitni.
Entrinnen, *v. n. irr.* m. f. 1. elfutni, elfzaladni. 2. kifzabadúlni.
Entfagen, einer Perfon, od. Sache, lemondani valakiről, v. valamiről, felhagyni vele.
Entfagung, die, felhagyás, *valamivel*, lemondás róla.
Entfatz, der, 1. felfzabaditás. *t. i. az oftrom alól.* 2. felfzabadító sereg, *t. i. az oftrom alól.*
Entfchädigen, einen, megtérítni a' kárt, v. valaki kárát, kipótolni a' kárt, kielégítni valakit a' kárért.
Entfchädigung, die, kártérítés.
Entfcheiden, *v. a. irr.* 1. eligazítni; den Streit entfcheiden, a' pert eligazítni. 2. megítélni, ítéletet tenni róla. 3. elválafztani, dieſer Tag entfcheidet mein Unglück auf immer, ez a' nap válafztja el örökre az én fzerentsétlenségemet. 4. ſich, elválni, megválni, meghatározódni; morgen wird es ſich entfcheiden, megválik hólnap.
Entfcheidung, die, 1. eligazítás. 2. megítélés. 3. elválása, kimenetele, *a' dolognak.*
Entfchlafen, *v. n. irr.* m. f. elaludni.
Entfchlagen, ſich einer Sache, megmenekedni, *valamitól.*
Entfchleichen, *v. n.* elillantani, elfzökni.
Entfchließen, *v. rec. irr.* ſich zu etwas, valamire határozni magát, megállapodni valamiben; wir haben uns alle dazu entfchloſſen, mindnyájan abban állapodtunk meg.
Entfchließung, die, megállapodás *valamiben*, maga meghatározás.
Entfchloſſen, *adj.* 1. állhatatos. 2. magát valamire hamar elfzánó, v. meghatározó. 3. entfchloſſen ſeyn, meghatározott fzándékkal lenni.
Entfchloſſenheit, die, 1. állhatatosság. 2. hirtelen maga meghatározás.
Entfchlummern, *v. n.* elfzunnyadni.
Entfchlüpfen, *v. n.* m. f. 1. kitsúfzni, hirtelen kitsufzzanni, *mint a' tsik az ember kezéből.* 2. kifzaladni, kifzökni.
Entfchluß, der, feltett fzándék, maga meghatározás, megállapodás valamiben. Endlich haben wir den Entfchluß gefaßt, végtére abban allapodtunk meg, v. azt határoztuk meg.
Entfchuldigen, *v. a.* menteni. Jemanden zu entfchuldigen ſuchen, mentegetni valakit.
Entfchuldigung, die, mentés, mentegetés, mentség.
Entfchütten, *v. a.* megfzabaditni, felóldani. Sich der Furcht entfchütten, a' félelemtől megfzabadúlni.
Entfchwinden, eltűnni, elenyéfzni.
Entfchwingen, *v. rec. irr.* ſich, dem Orte, elfzállni elrepűlni, *valamelly helyről.*
Entfeelen, *v. a.* megfofztani életétől; entfeelt, lelketlen, meghólt.
Entfeelt, *adj.* lelketlen, meghólt.
Entfehen, *v. rec. irr.* ſich, általlani, fzégyenleni, nem merni.
Entfetzen, *v. a.* 1. kitenni, letenni, *p. o. hivataláb il valakit.* Jemanden feines Dienſtes entfetzen, letenni valakit fzolgálatjából. 2. felfzabaditni, *p. o. az oftrom alól a' várost.* 3. ſich entfetzen, megijedni, megrettenni.
Entfetzen, das, megijedés, megrettenés.
Entfetzlich, *adj.* rettenetes; *adv.* rettenetesen, felette nagyon.
Entfetzung, die, 1. hivatalbólvaló kitétel v. letétel. 2. *l.* Entfatz. 3. *l.* das Entfetzen.
Entfiegeln, z. B. einen Brief, feltörni, felfzakafztani, felbontani, *p. o. a' levelet.*
Entfiegelung, die, feltörés, felbontás, felfzakafztás, *t. i. a' levél feltörése.*
Entfinken, *v. n. irr.* m. f. leesni, lesülyedni, *valamiről.*
Entfinnen, ſich, einer Sache, elfzmélni, emlékezni, *valamire.*
Entfpinnen, *v. a.* 1. támafztani, kezdeni, *p. o. hadat.* 2. ſich, támadni.
Entfpinnung, die, támafztás, indítás, *p. o. háborúság indittás*, ée.
Entfprechen, *v. n.* megfelelni, *p. o. reménységnek, a' várakozásnak*, ée. *néha*: megegyezni. Die Überſetzung entfpricht dem Originale, megfelela' fordítás, az eredeti munkának.

Entſprießen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kisarjadzani, kihajtani, *mint a' tsemete.* 3. eredni, támadni, ſzármazni.

Entſprießung, die, 1. kisarjadzás, kihajtás. 2. eredés, ſzármazás.

Entſpringen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. elſzökni, elſzaladni, elébb állani. 2. ſzármazni, eredni, támadni. Daraus wird viel Unglück entſpringen, sok ſzerentsétlenség ſog abból ſzármazni.

Entſpringung, die, 1. elſzökés. 2. ſzármazás, eredés.

Entſtehen, *v. n. irr.* m. ſ. támadni, lenni, ſzármazni; Es entſtand eine heftige Feuersbrunſt, nagy tüztámadt, Daraus kann eine gefährliche Krankheit entſtehen, abból veſzedelmes nyavalya ſzármazhat.

Entſtehung, die, támadás, ſzármazás, kezdet.

Entſteigen, *v. n.* kihágni, kilépni.

Entſtellen, *v. a.* formájából kivenni, elrutítni.

Entſtellt, *part. et adj.* elrutított.

Entſtellung, die, elrútítás.

Entthronen, *v. a.* megfoſztani a' trónustól, v. fejedelmi ſzéktől.

Entübrigen, *v. a.* 1. megtartani, megtakargatni, *p. o. a' jövedelméből valamit.* 2. Entübriget ſeyn, megmenekedni, *p. o. munkától, bajtól*, ée.

Entvölkern, *v. a.* fogyaſztani a' népet, v. puſztítni.

Entvölkerung, die, népfogyaſztás.

Entwachſen ſeyn, z. B. dem Kleide, kinőni a' ruhájából.

Entwaffnen, *v. a.* fegyveréből kivetkeztetni.

Entwaffnung, die, fegyverből kivetkeztetés.

Entweder, — oder, vagy, — vagy. Entweder auf dieſe, oder auf jene Art, vagy így, vagy amúgy; vagy ezen a' módon, vagy amazon.

Entwehren, ſich, mególtalmazni magát, v. megőrizni, őrizkedni.

Entweichen, *v. n.* eltávozni, elmenni.

Entweihen, *v. a.* 1. megfoſztani, *a' felſzenteltségtől, v. papi hivataldtól a' papot.* 2. megfertéztetni, *p. o.* a' ſzent helyeket.

Entwenden, *v. a.* ellopni, elkökítni, elidegenítni.

Entwendung, die, elidegenítés, ellopás, elkökítés.

Entwerfen, *v. a. irr.* rajzolni, formáját rajzolni.

Entwerfung, die, előleges rajzolat.

Entwickeln, *v. a.* 1. kifejtőztetni. 2. ſich, kifejtődzni.

Entwickelung, die, 1. kifejtőztetés. 2. kifejtődzés.

Entwiſchen, *v. n.* m. ſ. elſzökni, kiſzökni, elſzaladni. Der Vogel iſt mir entwiſcht, kiſzaladt a' madár a' kezemből.

Entwohnen, *v. n.* m. ſ. elſzokni róla. Der Arbeit entwohnen, elſzokni a' dologról.

Entwöhnen, *v. a.* elſzoktatni, *róla.*

Entwöhnung, die, elſzoktatás.

Entwurf, der, előleges rajzolat.

Entwurzeln, *v. a.* gyökerestől kitépni.

Entziehen, *v. a.* 1. einem etwas, megvonni, megtagadni, *valakitől valamit.* 2. Sich einer Sache entziehen. *a.* lemondani, letenni valamiről. *b.* elidegenedni tőle.

Entziehung, die, elvonás, megtagadás, megfoſztás.

Entziffern, *v. a.* megmagyarázni.

Entzifferung, die, megmagyarázás.

Entzücken, *v. a.* elragadni, rendkivül megörvendeztetni. Eine entzückende Schönheit, elragadó ſzépség.

Entzückt, *part. et adj.* elragadtatott, *p. o. az öröm által.*

Entzückung, die, elragadtatás, *öröm miatt*, ée.

Entzündbar, *adj.* Entzündlich, gyújtható, gyúlható.

Entzünden, *v. a.* 1. meggyújtani. 2. ſich, meggyúlni, meggyúladni. 3. megtüzesítni, v. gyúlaſztani, *mint az ember v. más állat tagjait némelly betegség*; ſich entzünden, megtüzesedni.

Entzündung, die, 1. meggyújtás, 2. tagnak megtüzesedése.

Entzündungsfieber, das, gyúlaſztó hideglelés.

Entzwey, *adv.* ketté, kétfelé; z. B. entzwey brechen, ketté törni; entzwey reißen, ketté ſzakaſztani. Das Band iſt entzwey, ketté ſzakadt a' pántlika.

Entzweyen, *v. a.* 1. elidegenítni egymástól, öſszeháborítni, öſszeveſz-

teni. 2. ſich, elidegenedni, öfzveháborodni, öſzveveſzni.

Entzweyung, die, egyenetlenség, öſzveháborodás.

Enzian, földepeſű, ſzázforintosfű, kisezerjóſű. *Gentiana*, L.

Epheu, der, ſái borostyán. *Hedera Helix*, L.

Epicurer, Epicureer, der, Epikúrus követője.

Epicuriſch, Epikúrusi; *adv.* Epikúrus módjára.

Epidemie, die, járványnyavalya, pestises nyavalya.

Epidemiſch, *adj.* járvány, pestises.

Epigramm, das, 1. felülírás. 2. elmés vers, elmefuttatás.

Epilepſie, die, nyavalyatörés.

Epiſch, z. B. Gedicht, vitézi vers, epopéja.

Epiſode, die, melleslegvers, v. verſezet.

Epiſtel, die, 1. ſt. Brief, levél, *az Apostolok levelei*. 2. Jemanden die Epiſtel leſen, megrakni, megdorgálni, megpirongatni valakit.

Epitaphium, das, ſírvers, ſírirás.

Epoche, die, időſzakaſz.

Epopee, die, vitézi vers, epopéja.

Equipage, die, *s. pl.* 1. *(ſolv* ekipázs), útazóeſzköz, *t. i. ló, kotsi és egyéb ehez tartozó dolgok*. Equipage halten, lovat, 's kotsit tartani. 2. tengeri hajóban lévő emberek, katonák, hajóslegények.

Equipiren, *v. a.* 1. felkéſzíteni ſzükséges dolgokkal, *p. o. ruházattal a' katondkat*, ée. 2. ſich, felruházni magát.

Er, ſie, es, 2. ő, az. 2. kend. Was will er, mit akar kend. 3. *az igék előtt*; meg, ée.

Erachten, *v. a.* vélni, ítélni, gondolni, tartani. Ich erachte es für nothwendig, ſzükségesnek tartom. Das iſt leicht zu erachten, könnyű azt kitalálni.

Erachten, das, meines Erachtens, gondolatom, v. vélekedésem ſzerént, v. én azt tartom, hogy, ꝛc.

Erarbeiten, *v. a.* munkával ſzerezni.

Erbacker, der, örökösſzántóföld.

Erbadel, der, örökös nemesség.

Erbamt, das, örökös hivatal.

Erbarmen, ſich, z. B. Jemandes erbarmen, könyörülni *valakin*, megſzánni valakit. Gott! erbarme dich unſer! Isten! könyörülj rajtunk, v. ſzánnj meg minket!

Erbarmenswerth, könyörületességre méltó, ſzánakozásra méltó.

Erbarmer, der, könyörülő.

Erbärmlich, *adj.* 1. könyörületességre, v. ſzánakozásra méltó. 2. nyomorult, élhetetlen.

Erbarmung, die, könyörületesség, ſzánakozás.

Erbauen, *v. a.* 1. építni, megépíteni, felépíteni. 2. haſznára lenni, épületesnek lenni. Dieſe Predigt hat mich ſehr erbauet, ez a' prédikátzió rám nézve igen épületes vólt.

Erbauer, der, építő.

Erbaulich, *adj.* épületes, haſznos.

Erbauung, die, 1. építés, megépítés. 2. haſzon, épületesség.

Erbe, der, III. örökös. Er iſt mein Erbe, ő az én örökösöm. Jemanden zu ſeinem Erben einſetzen, valakit örökösnek hagyni maga után.

Erbe, das, örökség, örökös jószág.

Erbeben, *v. n.* megrázkódni, remegni.

Erbeben, das, megrázkódás.

Erbebung, die, (ugyan az).

Erbeigen, *adj.* örökös.

Erben, *v. a.* 1. örökségül nyerni, v. venni. 2. *v. n.* örökségül ſzállani rá. *Pb.* Kunſt erbet nicht, senkire sem ſzáll a' mesterség örökségül.

Erben, das, örökségülbirás.

Erbethen, *v. a.* kéréssel nyerni meg.

Erbetteln, koldúlással nyerni meg.

Erbeuten, *v. a.* prédául nyerni, prédálással nyerni, zsákmányolni.

Erbeutung, die, zsákmányolás, prédálással nyerés.

Erbfall, der, örökségnyerés.

Erbfehler, der, örökséges hiba, nemzetséges hiba.

Erbfeind, der, örökös ellenség.

Erbfolge, die, örökségi rend.

Erbfürſt, der, örökös Hertzeg.

Erbgeld, das, örökségpénz.

Erbgraf, der, örökös Gróf.

Erbgrind, der, kosz.

Erbgrund, der, örökös telek.

Erbgut, das, örökös jószág.

Erbherr, der, III. örököse, örökösura, *valaminek*.

Erbiethen, *v. rec. irr.* ſich, ajánlani magát, kínálkozni, *p. o. ſzolgálatra*.

Erbiethung, die, magaajánlás, kínálkozás, *valamire.*
Erbiethig, *adj.* kész, *valamire.*
Erbinn, die, fejérszemély-örökös.
Erbitten, *v. a. irr.* 1. kérés által nyerni meg, kikérni magának valamit; ſich erbitten laſſen, hajolni a' kérésre. 2. megkérlelni.
Erbittung, die, kikérés, megnyerés.
Erbittern, *v. a.* 1. megkeserítni, nekikeserítni, *valakit.* 2. ſich, nekikeseredni.
Erbitterung, die, 1. megkeserítés, nekikeserítés. 2. nekikeseredés, harag, mérgelődés.
Erbittlich, *adj.* megkérlelhető, megengeszteltető.
Erbkauf, der, örökös jussal vevés.
Erbkönig, der, örökös Király.
Erbkrankheit, die, nemzetséges nyavalya.
Erbland, das, örökös tartomány.
Erblaſſen, *v. n.* m. ſ. elhalaványodni. 2. ſt. ſterben, meghalni.
Erblaſſung, die, elhalaványodás.
Erbleichen, *v. n.* elhalaványodni.
Erblich, *adj.* 1. örökös, örökség szeréntvaló, firól fira szálló; *adv.* örökség szerént. 2. nemzetséges, *p. o. nyavalya.*
Erblicken, *v. a.* meglátni, észrevenni.
Erblickung, die, meglátás.
Erblinden, *v. n.* m. ſ. megvakúlni.
Erblöden, ſich, szégyenleni, általlani, *valamit.*
Erblos, *adj.* örökös nélkűlvaló, magtalan.
Erbnehmer, der, örökös.
Erborgen, *v. a.* költsönkérni.
Erbóßen, *v. a.* 1. megboszszantani. 2. ſich, megboszszankodni.
Erbpacht, der, örökös, v. örökségszeréntvaló árenda.
Erbpachter, der, örökösárendás.
Erbprinz, der, örökös uralkodó Hertzeg.
Erbrechen, *v. a.* 1. feltörni, felszakasztani, *p. o. a' levelet.* 2. bétörni, *az ajtót.* 3. ſich, hányni, okádni.
Erbrechung, die, 1. felszakasztás, *t. i. levélfeltörés.* 2. bétörés, *t. i. ajtó bétörés.* 3. hányás.
Erbrecht, das, örökös juss.
Erbreich, das, örökös ország.
Erbſaß, der, örökös.
Erbſchaft, die, örökség, örökös jószág.
Erbſe, die, borsó. *Pisum*, L.
Erbſenbaum, (Sibiriſcher), szibériai ákászfa. *Robinia Caragana*, L.
Erbſenkette, die, borsó forma, v. gömbölyűszemű lántz.
Erbſenmehl, das, borsóliszt.
Erbſenſtroh, das, borsószalma.
Erbſetzer, der, örökség hagyó.
Erbſtück, das, örökös birtok.
Erbſünde, die, eredendő bűn.
Erbtheil, das, örökös rész.
Erbtheilung, die, örökség elosztás.
Erbtochter, die, leány örökös.
Erbvermächtniß, das, örökségről tett testamentom.
Erbvertrag, der, örökös szövetség.
Erdachſe, die, földtengely.
Erdapfel, der, 1. krumpli, kolompér, burgonya, földi alma. *Solanum tuberosum*, L. 2. tsitsóka. *Helianthus tuberosus*, L.
Erdart, die, föld neme.
Erdball, der, földgolyóbis.
Erdbeben, das, földindúlás.
Erdbeerapfel, der, eperalma.
Erdbeerbaum, der, fanyalfa. *Arbutus Unedo*, L.
Erdbeere, die, földieper, szamótza. *Fragaria vesca*, L.
Erdbeerklee, der, epres lóhere, v. komótyú. *Trifolium fragiferum*, L.
Erdbeſchreiber, der, földleíró. *Geographus.*
Erdbeſchreibung, die, földleírás. *Geographia.*
Erdbiene, die, poszméh, földiméh. *Apis terrestris*, L.
Erdbirne, *l.* Erdapfel.
Erdboden, der, 1. föld, földszíne, földkereksége, az egész föld.
Erdbohrer, der, földfúró, kőfúró.
Erdbürger, der, föld lakosa.
Erde, die, 1. föld; zu Erde werden, földé lenni. 2. a' föld színe, a' föld terűlete, föld. Auf der bloßen Erde liegen, a' száraz (puszta) földön feküdni. Eine Leiche zur Erde beſtatten, szokott pompával temetni el a' halottat. Jemanden unter die Erde bringen, eltemetni valakit. 3. föld kereksége, a' föld golyóbisa.
Erdeichel, *l.* Erdnuß.
Erdeidechſe, die, földgyék.
Erden, *adj.* föld, földbölvaló.
Erdenge, die, földszorúlat, *két tenger között.*

Erdenken, *v. a. irr.* kigondolni.
Erdenklich, *adj.* kigondolható; *adv.* kigondolhatóképpen.
Erdenklos, *l.* Erdkloß.
Erdenkung, die, kigondolás.
Erdenſohn, der, föld lakosa.
Erderſchütterung, die, földrázkódás, földindúlás. *l.* Erdbeben.
Erdfahl, *adj.* földſzínű fakó.
Erdfall, der, földsúlyedés, rohanás.
Erdfarbe, die, földſzín.
Erdfarbig, *adj.* földſzínű.
Erdfeige, *l.* Erdnuß.
Erdfeuer, das, földalattvaló tűz.
Erdfläche, die, földlap, földſzín.
Erdflachs, der, amiántkő.
Erdfliege, die, tipoly.
Erdfloh, der, maróka. *Mordella.*
Erdgalle, die, 1. földepeſű, ſzázforintosſű, kis ezerjóſű. *Gentiana Centaurium*, L. 2. lóbogár. *Gryllus Gryllotalpa*, L.
Erdgans, Fuchsgans, die, tadorna lúd. *Anas Tadorna*, L.
Erdgeflügel, das, földi ſzárnyasállat.
Erdgeſchmack, der, földíz.
Erdgewächs, das, földi növevény.
Erdgrille, die, lóbogár. *Gryllus Gryllotalpa*, L.
Erdhaltig, *adj.* földes.
Erdhaufen, der, rakás föld.
Erdhopfen, der, tsengőſű. *Hypericum*, L.
Erdicht, *adj.* földforma.
Erdichten, *v. a.* 1. ſt. erdenken, kigondolni, költeni; eine erdichtete Geſchichte, költött történet, költemény; od. ſt. ſchmieden, koholni. 2. verset költeni, v. ſzerzeni.
Erdichtet, *part.* költött. *l. az igét.*
Erdichtung, die, 1. költés, kigondolás, koholás, 2. költemény, költött dolog.
Erdig, *adj.* földes, földel elegyes; *hat.* földesen.
Erdkäfer, der, futrinka. *Carabus.*
Erdkaſtanie, *l.* Erdnuß.
Erdkiefer, die, 1. kesernyeſű. *Coris.* 2. tsengőſű. *Hypericum.* 3. kalintza, dinnyeſű. *Teucrium Camaepithys*, L.
Erdkloß, der, göröngy, rög.
Erdkohle, die, földſzén.
Erdkörper, der, földi test.
Erdkraut, *l.* Erdrauch.
Erdkreis, der, a' földkereksége.
Erdkröte, die, varasbéka.
Erdkugel, die, a' föld golyóbisa.
Erdkunde, die, földleírástudomány, földleírás. *Geographia.*
Erdlage, die, földterület.
Erdmehl, *l.* Mondmilch.
Erdmeſſer, der, földmérő. *Geometra.*
Erdmeßkunſt, die, földmérés, földmérésmesterség. *Geometria.*
Erdmoos, das, földi moh.
Erdnebel, der, földſzínén fekvő köd.
Erdnuß, die, 1. ſt. Erdeichel, Erdfeige, földi mogyoró. *Lathyrus tuberosus*, L. 2. ſt. Erdkaſtanie, baraboly, halmány. *Bunium*, L. 3. ſt. Trüffel, ſzarvas gomba. *Lycoperdon tuber*, L. 4. madártéjfű. *Ornithogalum*, L.
Erdöhl, Steinöhl, das, kőolaj.
Erdpech, das, katrán, dohot.
Erdpin, Feldcypreſſe, die, kalintza, dinnyeſű. *Teucrium Camaepithys.*
Erdpol, der, földsark.
Erdrauch, der, Erdkraut, das, füſtfű. *Fumaria*, L.
Erdreich, das, 1. föld, termőföld; ein fettes Erdreich, kövér föld. 2. föld, a' föld ſzíne, a' föld kereksége.
Erdreiſten, ſich, méréſzleni.
Erdreiſtung, die, méréſzség.
Erdroſe, Feldroſe, die, 1. parlagi rózsa. *Rosa spinosissima.* 2. törpe rózsa. *Rosa pumila*, L.
Erdroſſeln, *v. a.* megfojtani.
Erdroſſelung, die, megfojtás.
Erdrübe, *l.* Erdapfel.
Erdrücken, *v. a.* agyonnyomni.
Erdrücken, der, dombhát.
Erdrückung, die, agyonnyomás.
Erdſchicht, die, földterület, egymáſon fekvő földrét.
Erdſchildkröte, die, ſzárazi, v. földi teknősbéka.
Erdſchnacke, die, tipoly. *Tipula.*
Erdſchnecke, die, földi tsiga, ſzárazi tsiga.
Erſcholle, die, göröngy, rög.
Erdſchwalbe, die, parti fetske.
Erdſchwamm, der, földi gomba.
Erdſpinne, die, földi pók.
Erdſpinnenkraut, das, sántzvirág. *Anthericum*, L.
Erdſpitze, die, földtsúcs, fok.
Erdſtoß, der, földrázkódás.
Erdſtrich, der, földmenetel.

Erdulden, *v. a.* túrni, ſzenvedni, elſzenvedni, eltürni, elviselni.
Erduldung, die, eltürés.
Erdurſten, Verdurſten, *v. n.* elepedni a' ſzomjúság miatt.
Erdweide, die, terepélyfúz, elterülőfúz. *Salix Incubacea*, L.
Erdzeißchen, das, ürge. *Marmota. Citellus*, L.
Erdzunge, die, földtsúts, *a' tengerbe.*
Ereifern, ſich über etwas, megindúlni, felgerjedni, *valamin.*
Ereiferung, die, felgerjedés.
Ereignen, ſich, megtörténni, megesni.
Ereigniß, das, történet.
Ereilen, *v. a.* utólérni, elérni, *sietés által.*
Ereilung, die, elérés, utólérés.
Eremit, der, III. Einſiedler, remete.
Eremitage, die, *(olv.* eremitázs), remetehajlék.
Ererben, *v. a.* örökségül nyerni, v. venni. Ich habe das Gut ererbet, örökségül ſzállott rám ez a' jószág.
Erfahren, *v. a. irr.* 1. tapaſztalni, próbálni. Wer es nicht glauben will, der mag es erfahren, a' ki nem hiſzi próbálja meg, v. tapaſztalja. 2. megtudni, tudtára esni, értésére esni, megérteni.
Erfahren, *adj.* nagy tapaſztalású, sokat látott hallott.
Erfahrenheit, die, tapaſztaltság.
Erfahrung, die, tapaſztalás. Ich weiß es aus eigener Erfahrung, tapaſztalásból tudom, v. magam tapaſztaltam. Etwas in Erfahrung bringen, végére járni valaminek, megtudni valamit.
Erfahrungsſatz, der, tapaſztáláson épült állítás.
Erfechten, *v. a. irr.* vívással v. viaskodással nyerni.
Erfindbar, *adj.* fel- v. kitalálható.
Erfinden, *v. a. irr.* feltalálni. Schwarz erfand das Schießpulver, Fauſt die Buchdruckerey; Svartz találta fel a' puskaport, Fauſt a' könyvnyomtatást.
Erfinder, der, feltaláló.
Erfinderiſch, *adj.* találós.
Erfindſam, (ugyan az).
Erfindſamkeit, die, találósság.
Erfindung, die, 1. feltalálás. 2. találmány.
Erflehen, *v. a.* esdekléssel megnyerni.
Erfodern, *l.* Erfordern.
Erfolg, der, kimenetel, következés. Ohne Erfolg, hijjában.
Erfolgen, *v. n.* m. ſ. következni utánna v. belőle.
Erforderlich, *adj.* megkívántató, ſzükséges.
Erfordern, *v. a.* kívánni. Wenn es die Noth erfordert, ha a' ſzükség kívánja, v. úgy hozza magával.
Erforderniß, das, megkívántató dolog, ſzükséges dolog.
Erforderung, die, kívánás, kívánság. Nach Erforderung der Umſtände, a' mint a' környülállások kívánják.
Erforſchen, *v. a.* kikurkáſzni, kitudakozni, végérejárni.
Erforſcher, der, kikurkáſzó.
Erforſchung, die, kikurkáſzás.
Erfragen, *v. a.* megtudakozni végérejárni, *tudakozódás által.*
Erfrechen, ſich, merészleni.
Erfreuen, 1. *v. a.* megörvendeztetni. 2. ſich, örvendeni, örvendezni.
Erfreulich, *adj.* örvendetes.
Erfreuung, die, megörvendeztetés.
Erfreyen, *v. a.* házasodással nyerni.
Erfrieren, *v. n. irr.* m. ſ. elfagyni. Die Bäume ſind alle erfroren, mind elvette a' hideg a' fákat. Die Füße und Hände ſind ihm erfroren, elfagyott lába keze, v. megvette a' hideg kezét lábát.
Erfriſchen, *v. a.* 1. megfrissítni; ſich erfriſchen, megfrissűlni. 2. ſt. erquicken, megújjítni, megelevenítni; ſich erfriſchen, megújjúlni.
Erfriſchung, die, 1. megfrissítés. 2. megújjítás, megelevenítés. 3. frissítő, hívesítő; Erfriſchungen, frissítő, hívesítő étel, v. ital.
Erfroren, *adj.* 1. elfagyott, hidegvette. 2. fázékony, könnyen megfázó.
Erfüllen, *v. a.* 1. z. B. mit Waſſer, megtölteni, teletölni, *p. o. vízzel valamit.* 2. eltölteni, megtölteni, *p. o. örömmel, reménységgel*; erfüllet werden, eltelni, megtelni, *p. o. örömmel.* 3. bétölteni, telyesítni. Seine Pflicht, ſein Verſprechen erfüllen, bétölteni kötelességét, telyesítni ígéretét, v. eleget tenni kötelességének; — erfüllet werden, od. in Erfüllung ge-

hen, bételyesedni, bételni, *mint a' jövendölés*, ée.

Erfüllung, die, 1. megtöltés, teletöltés. 2. bétöltés. telyesítés. 3. bételyesedés.

Ergänzen, *v. a.* 1. egéſzſzé tenni, *p. o. a' tört dolgot, edényt.* 2. kipótolni, telyesítni, egéſzre kipótolni.

Ergänzung, die, 1. egéſzſzétevés. 2. kipótolás, egéſzrepótlás.

Ergeben, *v. a. irr.* 1. ſich, megadni v. feladni magát, hódolni, meghódolni. Die Veſatzung hat ſich ergeben, feladta magát az őrizet. 2. ſich, adni, v. ſzentelni magát. Sich den Wiſſenſchaften ergeben, a' tudományoknak adni magát. 3. ſich, történni, megesni. 4. *v. n.* fizetni, sikerének lenni. Das Korn ergibt nicht, nem jól fizet a' rozs, *az az*, kevés liſztje leſzſz.

Ergeben, *adj.* 1. engedelmes, köteles, kéſz; ergeben ſeyn, engedelmeskedni; Ihr ergebener, od. Ihr ergebenſter Diener, köteles ſzolgája az Úrnak. 2. ergeben ſeyn, valamire, v. valaminek adni magát. Den Wiſſenſchaften ergeben ſeyn, a' tudományokra adni magát. Dem Trunke ergeben ſeyn, a' boritalnak adni magát.

Ergebenheit, die, engedelmesség, kéſzség, kéſz indúlat.

Ergebenſt, *adj.* engedelmes, kéſz, köteles. Ihr ergebenſter Diener, kéſz, v. köteles ſzolgája az Úrnak; *adv.* alázatosan, ſzeretettel; ich bitte ergebenſt, kérem ſzeretettel.

Ergebung, die, 1. maga ráadás, magaſzentelés valamire. 2. kéſzség, engedelmesség.

Ergehen, *v. n. irr.* 1. ſich, kijárni, v. kijárkálni magát. 2. *v. n.* m. ſ. kihirdetődni, *mint a' parantsolat, rendelés*; ergehen laſſen, kihirdettetni, *rendelést*, ée. kiadni, *parantsolatot*, ée. 3. Es iſt ihm ſehr unglücklich ergangen, igen ſzerentsétlenül járt, v. folyt a' dolga. Wie iſt es dir bisher ergangen? hogy folytak eddig dolgaid?

Ergeitzen, *v. a.* fösvénykedéssel ſzerezni.

Ergetzen, (ergötzen), *v. a.* gyönyörködtetni; ſich an etwas ergetzen, gyönyörködni valamiben.

Ergetzlich, *adj.* gyönyörködtető.

Ergetzlichkeit, die, 1. gyönyörködés. 2. gyönyörködtetőség, gyönyörűség.

Ergetzung, die, gyönyörködtetés.

Ergiebig, *adj.* sikeres, jól fizető, bőven fizető. Das Korn iſt ſehr ergiebig, jól fizet a' gabona, *az az*, jó liſztje leſzſz.

Ergiebigkeit, die, sikeresség, jólfizetőség, bőfizetőség.

Ergieſſen, ſich, kitöltődni, kiöntődni, kiömleni.

Ergieſſung, die, kiömlés.

Ergötzen, *l.* Ergetzen.

Ergötzlich, *l.* Ergetzlich.

Ergötzung, *l.* Ergetzung.

Ergraben, *v. a.* kiásni.

Ergrauen, *v. a.* megőſzülni.

Ergreifen, *v. a. irr.* 1. megfogni, megkapni. Den Stock ergreifen, botot kapni, páltzát fogni. Die Waffen ergreifen, fegyvert fogni. Den Dieb ergreifen, megfogni a' tolvajt. 2. nyúlni, *valamihez*, haſznát venni, *valaminek*, elővenni, *valamit*. Ich weiß kein beſſeres Mittel zu ergreifen, jobb eſzközhöz nem nyúlhatok, v. jobb eſzközt nem vehetek elő. — Die Flucht ergreifen, futásnak v. ſzaladásnak venni az útat, elfutni, elſzaladni.

Ergreifung, die, megfogás, megkapás.

Ergrimmen, *v. n.* m. ſ. megmérgelődni, felette megboſzſzankodni.

Ergrübeln, *v. a.* kikurkáſzni, kitanúlni, *valamit*, végére járni, *valaminek*.

Ergründen, *v. a.* 1. fenekét kikeresni, v. kitalálni. 2. kitalálni, kitanúlni, világosan megérteni.

Ergründung, die, 1. fenék kikeresés. 2. kitanúlás, kitalálás, világos megértés.

Erhaben, *adj.* 1. domború, felemelkedett, magas. 2. felyűlhaladó, megelőző. 3. felséges, nemes.

Erhabenheit, die, 1. domborúság, magasság. 2. felyűlmúlóság, felyűlhaladás, nemesség.

Erhalten, *v. a. irr.* 1. megtartani, tartóztatni. Das Kind wollte fallen, aber ich habe es noch erhalten, a' gyermek elakart esni, de mégis megkaptam. 2. megtartani, *p. o.*

birtokában valamit. Einem das Leben erhalten, valakinek az életét megtartani. 3. tartani, *étellel, itallal*, ée. Wovon erhält er ſich? miből él? 4. venni, kapni, nyerni, megnyerni, *munkával valamit.* Ich kann alles von ihm erhalten, mindent megnyerhetek tőle. — Den Sieg erhalten, győzni, győzödelmet venni. Einen Befehl erhalten, parantsolatot venni. Eine Nachricht erhalten, tudósítást venni.

Erhalter, der, 1. megtartó, tápláló. 2. megſzabadító.

Erhaltung, die, 1. megtartás. 2. tartás, táplálás. 3. vevés, kapás, vétel, *p. o. levél, v. parantsolat vétel*, ée. *l. az igét.*

Erhandeln, *v. a.* venni, alkudni, megalkudni, alkuvással megvenni.

Erhängen, ſich, felakaſztani magát.

Erharten, *v. n.* m. ſ. megkeményedni.

Erhärten, *v. a.* megkeményítni.

Erhärtung, die, megkeményítés.

Erhaſchen, *v. a.* megkapni, megfogni, megtsípni.

Erhaſchung, die, megkapás.

Erheben, *v. a. irr.* 1. felemelni; es iſt zu ſchwer, ich kann es kaum erheben, igen nehéz, alig hogy felemelhetem. 2. felszállítni, *mint a' ſzél a' port*; ſich erheben, támadni, emelkedni, *mint a' ſzél, por, füst, hab v. hullám.* 2. ſich, emelkedni, felemelkedve látſzani. 4. Sich wider Jemanden erheben, megtámadni valakit. Ein Geſchrey erheben, lármát ütni. Seine Stimme erheben, felszóllalni. 5. felvenni. Geld erheben, pénzt venni fel.

Erheblich, *adj.* nagy, fontos; erhebliche Urſachen, fontos okok.

Erheblichkeit, die, nagyság, fontosság. Die Sache iſt von keiner Erheblichkeit, nem valami fontos dolog.

Erhebung, die, 1. felemelés. 2. felvevés, ée. *l. az igét.*

Erheiſchen, *l.* Erfordern.

Erheitern, *v. a.* 1. megvídámítni. 2. ſich, kitiſztúlni, feltiſztúlni, *mint az ég.*

Erheiterung, die, 1. megvídámítás. 2. vídámság.

Erheizen, *v. a.* béfútni, bémelegítni, *a' ſzobát egéſzen.*

Einheizung, die, béfútés, bémelegítés.

Erhellen, 1. *v. a.* megvilágositni, *mint a' nap valamit.* 2. megvilágosodni, kitetſzeni, világosan kitetſzeni. Daraus erhellet, daß — u. ſ. f. világosan kitetſzik abból, hogy —

Erhellung, die, megvilágosítás.

Erhenken, ſich, felakaſztani magát.

Erheurathen, *v. a.* házasság által nyerni meg.

Erhitzen, *v. a.* 1. felhevítni, nagyon megmelegitni. 2. ſich, felhevűlni, nagyon megmelegedni.

Erhitzt, *adj.* felhevült, nagyon megmelegedett; *adv.* felhevűlve, nagyon megmelegedve.

Erhitzung, die, felhevűlés, nekimelegedés.

Erhöhen, *v. a.* 1. magassabbitni, magassabbra tsinálni, rakni, épitni, ée. *p. o. házat, tornyot, gátot*, ée. 2. felmagaſztalni, magaſztalni. Der Herr erniedriget und erhöhet, az Úr megaláz és felmagaſztal. 3. feljebbvinni, nevelni, *p. o. valaminek az árát, betsét, a' fizetését*, ée. 4. ſt. rühmen, preiſen, ditsérni, magaſztalni.

Erhöhung, die, 1. magassabbitás, magassabbra tsinálás. 2. felmagaſztalás. 3. feljjebbemelés, nevelés. 4. ditsérés, magaſztalás.

Erhohlen, ſich, 1. kipihenni, v. kinyúgodni magát. Laſſen Sie mir Zeit, mich erſt zu erhohlen, hadd pihenjem ki elébb magamat. 2. megújjúlni, újj erőt venni. Durch Eſſen und Trinken erhohlt man ſich bald wieder, az evés és ivás által ismét megújjúl, v. erőt veſz az ember. 3. ſich bey Jemanden Raths erhohlen, tanátsot kérni valakitől, v. valaki tanáttsával élni.

Erhohlung, die, 1. kipihenés, megpihenés, megnyugvás. 2. megújjúlás.

Erhohlungsſtunde, die, pihenőóra, nyugvóóra, megpihenőóra.

Erhören, *v. a.* meghallgatni. Gott erhöret das Gebeth, az Isten meghallgatja a' könyörgést. — Das iſt nicht erhöret, od. unerhört, az hallatlan dolog.

Erhörlich, *adj.* meghallgatható, *p. o. kérés.*

Erhörung, die, meghallgatás.

Erhungern, *v. n.* m. ſ. éhel halni meg, éhel veſzni el.
Erhungerung, die, éhelhalás.
Erjagen, *v. a.* 1. vadáſzással jutni hozzá. 2. nehezen jutni valamihez.
Erinnern, *v. a.* 1. emlékeztetni, eſzébe juttatni. Erinnere ihn an ſein Verſprechen, juttasd eſzébe a' mit ígért, emlékeztesd igéretére. 2. ſich, emlékezni valamire. Ich erinnere mich der Sache gar wohl, jól emlékezem a' dologra.
Erinnerlich, *adj.* eſzébe jutható. Das iſt mir nicht erinnerlich, nem juthat eſzembe.
Erinnerung, die, 1. emlékeztetés, eſzébe juttatás. 2. ſt. Ermahnung, intés. 3. ſt. Andenken, emlékezet, megemlékezés.
Erkalten, *v. n.* m. ſ. meghűlni, meghidegedni.
Erkälten, *v. a.* 1. meghűtni, meghidegítni. 2. ſich, meghűlni, megfázni.
Erkaltung, die, meghűlés.
Erkältung, die, megfázás, meghűlés.
Erkämpfen, *v. a.* tusakodással nyerni meg.
Erkämpfung, die, megnyerés, *tusakodás által.*
Erkargen, *v. a.* megzsugorgatni.
Erkaufen, *v. a.* 1. megvenni, megſzerezni. 2. pénzel megveſztegetni, és valamire birni valakit. Erkaufetes Lob, pénzen vett dítséret.
Erkaufung, die, pénzen vevés, megvevés.
Erkecken, ſich, mérészleni, bátorkodni.
Erkennen, *v. a. irr.* 1. megesmérni. Ich erkannte ihn ſogleich an ſeiner Stimme, mindjárt megesmértem a' ſzaváról. Einem etwas zu erkennen geben, értésére adni valakinek valamit; ſich Jemanden zu erkennen geben, megesmértetni magát valakivel, v. kiadni magát valakinek; *néha*, elárúlni magát valaki előtt. 2. Erkennen für Jemanden, od. für etwas, valakinek esmérni, valakinek v. valaminek tartani.
Erkenntlich, *adj.* 1. megesmérhető; *adv.* megesmérhetőképpen. 2. el nem felejtkező; *t. i. a' jótétemény-ről*, ée. háládatos; ich werde erkentlich dafür ſeyn, megfogom hálálni, háládatos leſzek érette, el nem felejtem.
Erkenntlichkeit, die, háládatosság.
Erkenntniß, die, 1. megesmérés. 2. das megesméret.
Erkenntnißgrund, der, esméret kútfeje, v. fundamentoma.
Erkennung, die, megesmérés.
Erkieſen, *v. a.* kiválaſztani. Aus vielen das beſte erkieſen, a' sok közűl a' legjobbat kiválaſztani.
Erklären, *v. a.* 1. megmagyarázni, megfejteni, megvilágositni. 2. tenni, nevezni. Jemanden zum Bürgermeiſter erklären, valakit polgármesterré tenni. v. nevezni. 3. Jemanden in die Acht erklären, valakit ſzámkivetésbe küldeni. Einer Nation den Krieg erklären, hadat izenni valamelly nemzetnek. Er iſt für unſchuldig erklärt worden, ártatlanuak vallották.
Erklärer, der, magyarázó, megmagyarázó.
Erklärung, die, 1. magyarázás, megmagyarázás. 2. magyarázat. 3. vallástétel. 4. kihirdetés, közönségessé tétel.
Erklecken, *v. n.* elégnek lenni. Es will nicht erklecken, nem akar elég lenni, v. nem leſzſz elég.
Erklecklich, *adj.* 1. elég, elegendő. 2. sok, nagy summájú; *adv.* elegendőképpen, etéggé.
Erklettern, *v. a.* megmáſzni, felmáſzni rá.
Erkletterung, die, megmáſzás; felmáſzás, *valamire.*
Erklimmen, *v. a.* megmáſzni, felmáſzni rá, *nagy ügyel, bajjal.*
Erklingen, *v. n. irr.* m. ſ. hangzani.
Erklopfen, *v. a.* kopogással adni hírt valakinek. Er iſt zu weit, ich kann ihn nicht mehr erklopfen, már igen meſzſze jár, nem hallja a' kopogást.
Erklügeln, *v. a.* kitalálni, *okoskodva valamit*, kigondolni.
Erkoren, *adj.* kiválaſztott, kikeresett, kiválogatott; *adv.* kiválaſztva, kiválogatva.
Erkranken, *v. n.* m. ſ. megbetegedni.
Erkriegen, *v. a.* haddal, v. hadakozás által nyerni valamit.
Erkühlen, *v. a.* 1. meghivesitni, meghűtni. 2. ſich, meghűlni, meghűtni magát.

Erkühlung, die, meghívesítés, meghütés.

Erkühnen, ſich, merni, méréſzleni, bátorkodni.

Erkundigen, *v. a.* 1. megvizsgálni. 2. ſich nach etwas, tudakozódni, kérdezősködni, *valami felől*, megtudakozni, *valamit*. Erkundige dich darum, od. darnach, tudakozd meg, tudakozódj eránta, v. felőle.

Erkundigung, die, tudakozódás, megtudakozás, kérdezősködés.

Erkünſteln, *v. a.* kimesterkélni, mesterkedés által kitalálni.

Erkünſtelung, die, kimesterkélés.

Erlaben, *v. a.* 1. megújjítni, megenyhítni, megvídámítni. 2. ſich, meg, újjúlni, megvídámodni, enyhűlni.

Erlabung, die, megenyhítés, megújjítás, megvídámítás.

Erlangen, *v. a.* 1. elérni, beérni, *t. i. kézzel valamit*. 2. elérni, utólérni, *valakit az útban*. 3. megnyerni, elnyerni, *valamit*, hozzájutni, *valamihez*, *p. o. munka*, *kérés*, *v. igyekezet által*. Jemandes Freundſchaft und Liebe erlangen, valaki barátságát és ſzeretetét megnyerni. Ich kann von ihm nichts erlangen, semmit se nyerhetek meg tőle, *t. i. a' mit kérek*.

Erlangung, die, 1. elérés, beérés, *kézzel*. 2. elérés, utólérés, *az útban*. 3. megnyerés, elnyerés, hozzájutás.

Erlaß, der, 1. engedés, elengedés, *valamiből*. 2. Erlaß der Sünden, bűnbotsánat, bűn megbotsátása.

Erlaſſen, *v. a. irr.* 1. kiadni, *p. o. a' rendelést*. Einen Befehl erlaſſen, parantsolatot adni ki. Ein Schreiben erlaſſen, levelet küldeni. 2. felſzabadítni, felóldani, *valakit*, *p. o. lekötelezztetés alól*. Erlaſſen Sie mich dieſer Pflicht, ſzabadítson fel az Úr ezen kötelesség alól. 3. elengedni, *valakinek valamit*. Einem Frevler die Strafe erlaſſen, a' gonoſztévőnek elengedni a' büntetést.

Erlaſſung, die, 1. kiadás, *parantsolat kiadás*. 2. felſzabadítás, *a' kötelesség alól*. 3. elengedés, *adóság elengedés*.

Erlau, Eger, *város*, *Heves Vármegyében*.

Erlauben, *v. a.* engedni, megengedni. Erlauben Sie mir, hin zu gehen, engedje meg az Úr, hogy oda mehessek. Die Geſetze erlauben nicht, nem engedik a' törvények.

Erlaubniß, die, engedelem. Um Erlaubniß bitten, engedelmet kérni valamire; einem Erlaubniß geben, engedelmet adni, megengedni, *valakinek valamit*. Mit Erlaubniß, engedelmével az Úrnak.

Erlaubt, *adj.* ſzabados, nem tilalmas; *adv.* ſzabadosan.

Erlaucht, *tzim*: Fő Méltóságú, *(nem igen van már ma ſzokásban)*.

Erlauern, *v. a.* ellesni, kilesni, meglesni, rálesni.

Erlaufen, *v. a. irr.* 1. elérni, utólérni futással. 2. sok utánna járással, v. futással nyerni meg valamit.

Erläutern, *v. a.* világositni, megvilágosítni, megfejteni, megmagyarázni. Beyſpiele beweiſen nicht, ſie erläutern nur, a' példák tsak megvilágosítják a' dolgot, de nem bizonyítják.

Erläuterung, die, világositás, megvilágosítás.

Erle, die, egerfa, égerfa. *Betula Alnus*, L.

Erleben, *v. a.* 1. megélni, elélni, *bizonyos ideig*. Das werde ich wohl nicht erleben, nehezen érem én azt, v. élek én addig. Er hat bereits das fünfzigſte Jahr erlebt, elérte már az ötven eſztendőt. 2. érni, tapaſztalni, látni, ée. Freude an ſeinen Kindern erleben, örömöt érni v. látni gyermekeiben.

Erlebung, die, megérés, elérése, *valamelly időnek*.

Erledigen, *v. a.* 1. megüresítni, megürítni. 2. megmenteni, felſzabadítni, felóldani, *valamitól*, *valami alól*. Jemanden der Sorgen entledigen, megſzabadítni, v. megmenteni valakit a' gondtól. 3. ſich, megmenekedni, felſzabadítni magát. 4. erledigt werden, megfoſztatni, *birtokosdtól*; erledigt, üres, megürült, *p. o. hivatal*.

Erledigung, die, 1. megmentés, felſzabadítás, felóldás. 2. megürülés.

Erlegen, *v. a. irr.* 1. leejteni, *t. i. a' lábáról*, *az az*, megölni, agyon

ütni, agyon lőni, lelőni, ée. Seinen Feind erlegen, megölni ellenségét, *tusakodás, v. vivás által.* Ein Wild erlegen, leejteni a' vadat, v. telőni. 2. letenni, megfizetni, *t. i. pénzt.*

Erlegung, die, 1. lelövés, megölés, leejtés, *a' lábáról.* 2. letevés, lefizetés, letétel, *pénz letétele.*

Erleichtern, *v. a.* 1. könnyebbítni, enyhíteni, megkönnyebbítni, *terhtől, munkától, gondtól,* ée. 2. üresíteni, könnyebbítni a' terhtől, *p. o. hajót,* ée.

Erleichterung, die, 1. könnyebbítés, enyhítés, megkönnyebbítés. 2. könnyebbség, enyhűlés.

Erleichterungsmittel, das, könnyítő eszköz, enyhítő eszköz.

Erleiden, *v. n.* elszenvedni, eltűrni.

Erleidlich, *adj.* szenvedhető, elszenvedhető, tűrhető, eltűrhető.

Erleidung, die, elszenvedés, eltűrés.

Erlen, *adj.* égerfából való, egerfa.

Erlenfink, der, od. Zeisig, tsíz.

Erlernen, *v. a.* megtanúlni, *p. o. könyv nélkül valamit.*

Erlernung, die, megtanúlás, *könyv nélkül való megtanúlás,* ée. v. valami mesterség megtanúlása.

Erlesen, *v. a. irr.* kiválasztani, kikeresni, *sok közül valamit.*

Erlesung, die, kiválasztás, kikeresés.

Erleuchten, *v. a.* 1. megvilágosítni, *mint a' nap, hold, v. gyertya valamit.* 2. megvilágosítni, *az értelmet.* Ein erleuchteter Mann, megvilágosodott értelmű ember.

Erleuchtung, die, megvilágosítás.

Erliegen, *v. n. irr.* 1. lerogyni, leroskadni a' földre esni, *a' nagy tereh alatt.* 2. elalélni, eltsüggedni, meg nem birni, *t. i. a' fájdalmat, terhet,* ée.

Erlogen, z. B. das ist erlogen, az nem igaz, hazugság.

Erlöschen, *v. n. irr.* m. s. 1. elaludni, *mint a' tűz, gyertya.* 2. eltörlődni, *mint az írás.* 3. elmúlni, *mint a' szeretet,* ée.

Erlöschung, die, 1. elalvás, *gyertya elalvás.* 2. eltörlődés. 3. elenyészés, elmúlás.

Erlösen, *v. a.* kiváltani, megváltani, megszabadítni, megmenteni. Einen Gefangenen erlösen, kiváltani, v. kiszabadítni a' rabot, v. foglyot. Christus hat uns mit seinem Blute erlöset, a' Krisztus megváltott minket az ő vérén.

Erlöser, der, 1. Megváltó, *t. i. a' Krisztus.* 2. kiváltó, kiszabadító valamiből.

Erlösung, die, 1. kiváltás, megváltás. 2. váltság.

Erlügen, *v. a. irr.* költeni, hazudni. Das ist erlogen, az hazugság, v. költemény.

Ermächtigen, sich, hatalmába keríteni, elfoglalni valamit.

Ermahnen, *v. a.* inteni, *valakit valamire,* nógatni, meginteni.

Ermahner, der, nógató, intő.

Ermahnung, die, intés, nógatás.

Ermangeln, 1. hijjával lenni, nem lenni. Es ermangelt mir am Gelde, pénz hijjával vagyok, v. nints pénzem. 2. nicht ermangeln, el nem mulatni, Ich habe nicht ermangeln wollen Ihnen meine Schuldigkeit zu bezeigen, nem akartam az Úr eránt tartozó kötelességemet elmulatni.

Ermangelung, die, fogyatkozás, nem léte valaminek.

Ermannen, sich, magához térni, újj erővel fogni valamihez, összeszedni magát, emberkedni.

Ermannung, die, nekibátorodás, emberkedés.

Ermatten, *v. n.* m. s. 1. eltikkadni, elbádjadni, ellankadni. 2. *v. a.* eltikkasztani, ellankasztani.

Ermattung, die, elbádjadás, ellankadás. 2. eltikkasztás, elbádjasztás.

Ermel, *l.* Ärmel.

Ermeldet, *adj.* jelentett, említett.

Ermessen, *v. a. irr.* 1. megmérni. Die Höhe des Himmels ist nicht zu ermessen, az ég magassága megmérhetetlen. 2. megítélni, betsülni. Andere Leute nach sich ermessen, másokat magához képest ítélni meg. 3. megítélni, elgondolni, hozzávetni, kitalálni. Das übrige ist leicht zu ermessen, könnyü a' többit kitalálni, könnyü a' többihez hozzávetni.

Ermessen, das, értelem, vélekedés, ítélet. Nach des Richters Ermessen, a' bíró ítélete szerént.

Ermorden, *v. a.* meggyilkolni, megölni.

Ermordung, die, meggyilkolás, megölés.
Ermüden, 1. *v. a.* elfáraſztani. 2. *v. n.* m. ſ. elfáradni, megfáradni.
Ermüdet, *adj.* fáradt, elfáradt.
Ermüdung, die, elfáraſztás.
Ermuntern, *v. a.* 1. felébreſzteni, felſerkenteni, felkölteni, *az 'alvót.* 2. felſerkenteni, serkenteni, *a' rest, tunya, v. lomha embert.* 3. megvídámítni, felderítni, *az elmét.*
Ermunterung, die, 1. felébreſztés, felſerkentés. 2. megvídámítás. 3. vídámító eſzköz.
Ernähren, *v. a.* táplálni, tartani, eltáplálni, eltartani.
Ernährer, der, tápláló, éltető.
Ernährung, die, táplálás, tartás, eltáplálás, eltartás.
Erndte, od. Ernte, die, 1. aratás. 2. jövedelem, haſzon, nyereség.
Erndtekranz, der, búza koſzorú, aratási koſzorú.
Erndtemonath, der, aratóhónap, aratási hónap, *az az, Julius és Auguſztus.*
Erndte, *v. a.* aratni. *Pb.* So wie der Menſch ſäet, ſo wird er erndten, ki mint vét, úgy arat, od. ki mit vét, azt aratja.
Ernennen, *v. a.* nevezni, tenni, válaſztani, kinevezni. Jemanden zum Rathsherren ernennen, valakit tanáts tagjává nevezni.
Ernennung, die, nevezés, kinevezés, válaſztás.
Erneuen, od. Erneuern, *v. a.* 1. megújjítni, *p. o. a' régi, v. avúlt dolgot, jobbitás, v. tiſztitás által újjá tenni.* 2. megújjítni, újjraelkezdeni.
Erneuern, *l.* Erneuen.
Erneuerung, die, 1. megújjítás, újjátevés. 2. újjra elkezdés.
Erniedern, *l.* Erniedrigen.
Erniedrigen, *v. a.* 1. megalatsonyítni, betsétől megfoſztani. 2. ſich, megalázni magát.
Erniedrigung, die, megalatsonyítás, megalázás.
Ernſt, der, komolyság. Ich ſage es im Ernſte und nicht im Scherze, komolyságból mondom, és nem tréfából. Wenn es dir damit ein Ernſt iſt, ha komolyan feltetted magadban. Er macht Ernſt daraus, nem veſzi tréfára a'dolgot. Es wird Ernſt, már most nem tréfa a'dolog.
Ernſt, *adj.* komoly; *adv.* komolyan. Ein ernſtes Geſicht, komolyábrázat.
Ernſthaft, *adj.* komoly. Ein ernſthafter Mann, komoly ember; *adv.* komolyan, tréfa nélkül, tréfán kívül.
Ernſthaftigkeit, die, komolyság.
Ernſtlich, *adj.* 1. hathatós, komoly; *adv.* komolyan, hathatósan. Ernſtlich bitten, hathatósan, v. komolyan kérni. 2. *adv.* tréfa nélkül, tréfán kívül.
Ernte, die, 1. aratás. 2. jövedelem, haſzon, nyereség. Ernte halten, aratni, arattatni. Zu der Ernte, aratáskor.
Erntekranz, der, aratási kaláſz koſzorú, búzakoſzorú.
Erntemonath, der, aratási hónap, aratóhónap, *p. o. Julius és Auguſztus.*
Ernten, *v. a.* 1. aratni. *Pb.* Wie der Menſch ſäet, ſo erntet er, ki mint vét, úgy arat, v. ki mit vét, azt aratja. 2. haſznát látni valaminek, haſznot venni valamiből.
Eroberer, der, hódoltató.
Erobern, *v. a.* megvenni, elvenni, elfoglalni, meghódoltatni. Eine Stadt, eine Feſtung erobern, megvenni, v. meghódoltatni valamelly várost, v. erősséget.
Eroberung, die, 1. megvétel, elfoglalás, meghódoltatás. 2. elfoglalt birtok, meghódoltatott birtok.
Eroberungsſucht, die, hódoltató vágyódás.
Eröffnen, *v. a.* 1. ſt. öffnen, megnyitni, felnyitni, *p. o. ajtót, ablakot*, ée. 2. felbontani, felſzakaſztani, *p. o. a' levelet.* 3. felſzabaditni, *p. o, a' mezőt, erdőt a' legeltetésre*, ée. 4. elkezdeni. Einen Ball eröffnen, elkezdeni a' bált, v. tántzot a' bálban. Eine Schule eröffnen, oskolát nyitni, v. elkezdeni a' közönséges helyenvaló tanítást. 5. kinyilatkoztatni, felfedezni. Sein Geheimniß eröffnen, felfedezni titkát.
Eröffnung, die, 1. megnyitás, felnyitás, felſzakaſztás. 2. felſzabadítás, 3. elkezdet, kezdet. 4. kinyilatkoztatás, felfedezés.

Erörtern, *v. a.* 1. ſt. unterſuchen, vizsgálni, nyomozni. 2. magyarázni, világositni. 3. megitélni, eligazitni, elvégezni, *a' dolgot.*

Erörterung, die, 1. nyomozás, vizsgálás. 2. magyarázás. 3. megitélés, elvégezés, eligazitás.

Erpel, *l.* Enterich.

Erpicht, auf etwas, *adj.* valamit igen kivánó, valamibe belébőſzült, valamire igen vágyó.

Erpreſſen, *v. a.* 1. kipréselni, kisajtólni. 2. tsikarni, kitsikarni.

Erpreſſer, der, 1. kipréselő, kisajtoló. 2. kitsikaró.

Erpreſſung, die, 1. kipréselés, kisajtólás. 2. kitsikarás.

Erproben, *v. a.* megpróbálni.

Erprobt, *adj.* megpróbált, próbált.

Erquicken, *v. a.* éleſzteni, megvidámitni, megújjitni.

Erquickend, *adj.* éleſztő, elevenitő.

Erquickung, die, 1. éleſztés, megvidámitás, megújjitás, megelevenités. 2. újjitó, v. éleſztő eſzköz.

Errathbar, *adj.* kitalálható.

Errathen, *v. a. irr.* kitalálni. Ein Räthſel errathen, kitalálni a' mesét.

Errathung, die, kitalálás.

Erregbar, *adj.* izgatható.

Erregbarkeit, die, izgathatóság.

Erregen, *v. a.* 1. inditni, támaſztani, *p. o. hadat, zenebondt*, ée. 2. izgatni valamire.

Erregung, die, 1. inditás, támaſztás. 2. izgatás.

Erreichbar, *adj.* elérhető.

Erreichen, *v. a.* elérni, béérni, *valamit.* Sein Ziel erreichen, elérni tzélját. Ein hohes Alter erreichen, késő kort, v. öreg kort érni.

Erreichung, die, elérés. *l. az igét.*

Erretten, *v. a.* megſzabaditni, megmenteni, kimenteni, kiragadni, *valakit a' veſzedelemből.*

Erretter, der, kiſzabaditó, megmentő, ée.

Errettung, die, megſzabadités, kimentés, kiragadás.

Errichten, *v. a.* ſzerzeni, állitni, felállitni, emelni. Eine Akademie errichten, fő anyaoskolát állitni. Ein Denkmahl errichten, emlékeztető oſzlopot emelni.

Errichtung, die, állitás, felállitás.

Erringen, *v. a. irr.* 1. tusakodással, v. küſzködéssel nyerni meg valamit. 2. bajjal, v. fáradtsággal jutni valamihez.

Erröthen, *v. n.* m. ſ. elpirúlni.

Erröthung, die, elpirúlás.

Errungenſchaft, die, munkával ſzerzett birtok, keresmény.

Erſättigen, *v. a.* 1. jóltartani. 2. bétölteni, *p. o. kivánságát.*

Erſatz, der, kárpótlás.

Erſaufen, *v. n.* m. ſ. beléfúlni, *t. i. a' vizbe.* Er iſt erſoffen, a' vizbe fúlt.

Erſäufen, *v. a.* beléfojtani, *t. i. a' vizbe.* Sich ſelbſt erſäufen, a' vizbe ölni magát.

Erſäufung, die, vizbefojtás.

Erſchachern, *v. a.* adás vevés által nyerni.

Erſchaffen, *v. a. irr.* teremteni, alkatni. Gott hat die Welt erſchaffen, az Isten teremtette a' világot.

Erſchaffer, der, teremtő, alkató.

Erſchaffung, die, teremtés, alkatás.

Erſchallen, *v. n.* m. ſ. zengeni, harsogni, hangzani. Die Trompeten erſchallen, harsognak a' trombiták.

Erſchallung, die, zengés, harsogás, hangzás.

Erſcheinen, *v. n.* 1. jelenni, megjelenni, láttatni, feltetſzeni. Es iſt ein Komet erſchienen, egy üstökös tsillag tetſzett fel, v. jött fel. 2. megjelenni, *valaki előtt, v. valahol.* Vor dem Richter erſcheinen, a' bíró előtt megjelenni. 3. kitetſzeni, megtetſzeni. Daraus erſcheinet deutlich, daß er unſchuldig iſt, világosan megtetſzik abból, hogy ő ártatlan.

Erſcheinung, die, 1. megjelenés. 2. jelenség, tünemény.

Erſchießen, *v. a. irr.* meglőni, agyonlőni.

Erſchießung, die, agyonlövés.

Erſchlaffen, *v. n.* m. ſ. eltágúlni, elgyengülni.

Erſchlaffung, die, eltágúlás, elgyengülés.

Erſchlagen, *v. a. irr.* 1. agyonütni, agyonverni, megölni. 2. megütni; erſchlagen werden, megüttetni. Er iſt von dem Blitzſtrahle erſchlagen worden, megütötte az istennyila, v. a' menykő.

Erſchlagung, die, 1. agyonverés, agyonütés. 2. megütés, *p. o. menykő által.*

Erſchlappen, *l.* Erſchlaffen.
Erſchleichen, *v. a. irr.* 1. megkaparitni, megkapni. 2. tsúſzva máſzva, v. tsapodárkodással nyérni valamit.
Erſchmeicheln, *v. a.* elhízelkedni.
Erſchmeichelung, die, elhízelkedés.
Erſchnappen, *v. a.* elkapni, megkapni, *lefelé esteben valamit, mint a' kutya a' húst*, ée.
Erſchöpfen, *v. a.* 1. kimerítni, kimerni, kiüresítni, v. kiürítni, *p. o. a' kútat.* 2. kimeritni, elfogyaſztani, kiüresitni, *p. o. erejét, valami dolgot*, ée. erſchöpft werden, elfogyni. Meine Geduld iſt erſchöpft, nem türhetem tovább, kiſáradtam a' türedelemből.
Erſchöpflich, *adj.* kimeríthető.
Erſchöpfung, die, 1. kimerés, 2. elfogyaſztás, kimerítés.
Erſchrecken, 1. *v. a.* megíjeſzteni, megrettenteni. Sie haben mich recht erſchreckt, no ugyan megíjeſztett az Úr. 2. *v. n. irr.* m. ſ. megíjedni, megrettenni. Ich bin darüber ſehr erſchrocken, nagyon megíjedtem rajta.
Erſchrecken, das, 1. megíjeſztés. 2. megíjedés, megrettenés.
Erſchrecklich, *adj.* rettenetes, rettentő, irtóztató, iſzonyú; *adv.* rettenetesen, irtóztatóképpen.
Erſchreckniß, das, íjedtség, megíjedés, megrettenés.
Erſchreckung, *l.* das Erſchrecken.
Erſchreiten, *v. a.* ellépni, egy lépéssel elérni.
Erſchrocken, *part. et adj.* megíjedt, megrettent; *adv.* megrettenve.
Erſchrockenheit, die, íjedtség.
Erſchütten, ſt. zahlen, kifizetni.
Erſchüttern, 1. *v. a.* megrázni. 2. *v. n.* m. ſ. megrázkódni, rengeni, megrendűlni.
Erſchütterung, die, megrázkódás, rengés, megrendülés.
Erſchwarzen, *v. a.* megfeketítni.
Erſchweren, *v. a.* megnehezítni, nehezítni, súlyosítni; *p. o. munkát.*
Erſchwerung, die, nehezítés.
Erſchwinden, *l.* Erſchwingen.
Erſchwingen, *v. n. irr.* 1. felemelkedni, *valamelly helyig*, elérni *felemelkedés által.* 2. győzni, meggyőzni, birni, *p. o. a' költséget.*
Erſchwingung, die, felemelkedés, elérés, *felemelkedés által.*
Erſehen, *v. a. irr.* 1. ſt. ſehen, anſehen, látni, meglátni. 2. észrevenni, általlátni, megérteni. Ich habe aus deinem Schreiben erſehen, megértettem leveledből. 2. ſt. ausſuchen, erwählen, kiválaſztani, kiválogatni. 3. ſich, körülnézni magát, *p. o. a' kertben*, ée.
Erſetzen, *v. a.* 1. helyébe mást tenni, helyét bétölteni. Seine Stelle iſt ſchon erſetzt, van már más a' helyében, v. helyette. 2. kipótolni, helyre hozni. Einem ſeinen Schaden erſetzen, valaki kárát kipótolni.
Erſetzlich, *adj.* kipótolható, helyrehozható.
Erſetzung, die, 1. helybétöltés. 2. kipótolás, helyrehozás.
Erſichtlich, *adj.* látható, ſzemlátomástvaló, világos; *adv.* láthatóképpen, ſzemlátomást, világosan.
Erſiegen, *v. a.* győzödelemmel v. nyerni meg.
Erſinnen, *v. a. irr.* kieſzmélni, kigondolni.
Erſinnlich, *adj.* kigondolható.
Erſinnung, die, kigondolás.
Erſitzen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. ſitzen, ülni. 2. Auf etwas erſeſſen ſeyn, belébőſzülni valamibe.
Erſparen, *v. a.* megzsugorgatni, megtakargatni, megmenteni.
Erſparung, die, megzsugorgatás, megtakargatás.
Erſpielen, *v. a.* játék által nyerni.
Erſpinnen, *v. a.* fonással keresni.
Erſprießen, *v. n.* m. ſ. foganatosnak lenni, haſználni.
Erſprießlich, *adj.* haſznos, foganatos, előmeneteles, sikeres.
Erſprießlichkeit, die, foganatosság, sikere, v. látatja valaminek.
Erſt, 1. előſzör. Laß mich erſt eſſen, hernach wollen wir gehen, hadd egyem előſzör, azután majd elmenjünk. 2. ſt. anfänglich, eleinte. Ich wußte erſt wenig davon, aber hernach erfuhr ich es völlig, eleinte keveset tudtam benne, de azután egéſzen meghallottam. 3. tsak most. Er iſt erſt gekommen, tsak most érkezett meg. Jetzt erſt, tsak most, v. most már. Dann erſt, akkor ſztán.

Erſtarren, *v. n.* m. ſ. megmerevedni.
Erſtarrt, *adj.* megmerevedett.
Erſtarrung, die, megmerevedés.
Erſtatten, *v. a.* 1. kipótolni, helyrehozni, *p. o. kárt.* 2. Bericht von etwas erſtatten, od. abſtatten, hírül adni valamit, v. hírt adni valami felöl.
Erſtattung, die, 1. kipótlás, helyrehozás. 2. megjelentés.
Erſtaunen, *v. n.* m. ſ. álmélkodni valamin, elbámúlni. Ich erſtaune über die großen Schätze, álmélkodom a' nagy kintsen.
Erſtaunen, das, álmélkodás, bámúlás. In Erſtaunen ſetzen, álmélkodásra indítni.
Erſtaunend, *adj.* álmélkodásra méltó, bámúlásra méltó.
Erſtaunung, die, álmélkodás.
Erſtaunlich, *adj.* iſzonyú, irtóztató; *adv.* iſzonyúképpen.
Erſte, der, die, das, 1. első, az első; der erſte und der letzte, az első és az utólsó; fürs erſte, előſzör, v. a' mi az első dolgot illeti. Zum erſten, od. am erſten, előſzör, legelőſzör. 2. fő, első, legelső. Das ſey deine erſte Pflicht, ez legyen fő kötelességed.
Erſtechen, *v. a. irr.* agyonſzúrni.
Erſtechung, die, agyonſzúrás.
Erſtehen, *l.* Auferſtehen.
Erſteigen, *v. a. irr.* etwas, felmenni, felmáſzni rá, megmáſzni, *p. o. a' hegyet.* Den Gipfel eines Berges erſteigen, felmáſzni a' hegy tetejére.
Erſteigung, die, felmenés.
Erſtens, *adj.* előſzör.
Erſterben, *v. n. irr.* m. ſ. 1. meghalni. Dein Ruhm kann nicht erſterben, a' te híred neved örökké fennmarad. 2. *a' levelek végén.* Ich erſterbe, ihr gehorſamer Diener, vagyok míg élek, v. vagyok hóltig kész ſzolgája.
Erſterbung, die, meghalás.
Erſtere, erſterer, erſtere, erſteres, az első.
Erſtgeboren, der, die, das, Erſtgeborne, az elsőſzülött, *fiú, ledny, gyermek.*
Erſtgeburt, die, 1. elsőſzülött. 2. elsőſzülöttség. Das Recht der Erſtgeburt, az elsőſzülöttség jussa.
Erſticken, 1. *v. a.* megfojtani, megfúlaſztani. 2. *v. n.* m. ſ. megfúladni, megfúlni.
Erſtickung, die, 1. megfojtás. 2. megfúladás.
Erſtlich, ſt. erſt, zuerſt, *adv.* előſzör, eleinte. 2. ſt. zum erſten, előſzör, első ízben.
Erſtling, der, 1. die Erſtlinge, *pl.* zsenge, első termés. 2. első fia az állatnak.
Erſtrecken, 1. *v. a.* kiterjeſzteni, kinyújtani. 2. ſich, kiterjedni, kinyúlni, nyúlni. So weit erſtreckt ſich mein Garten, eddig nyúlik az én kertem. 3. ſich, kiterjedni, kihatni, elérni. So weit erſtreckt ſich ſein Verſtand nicht, annyira az ő eſze ki nem hat, v. el nem ér.
Erſtreckung, die, kinyúlás, kiterjedés.
Erſtreiten, *v. a.* elperleni, *valamit.*
Erſtreitung, die, elperlés.
Erſtummen, *v. n.* megnémúlni.
Erſtürmen, *v. a.* vívással, ostromlással megvenni, *p. o. várast, várat.*
Erſtürmung, die, ostromlással való megvétel.
Erſuch, der, kérés, kérelem.
Erſuchen, *v. a.* kérni, megkerni. Er erſuchte mich zu ihm zu kommen, kért, hogy menjek hozzá.
Erſuchen, das, kérés, kérelem.
Erſuchung, die, *l.* das Erſuchen.
Ertappen, *v. n.* rajtakapni, rajtaérni *valamin, p. o. lopáson*, ée.
Ertappung, die, rajtaérés.
Ertauſchen, *v. a.* tserélni, tserélés által jutni valamihez.
Ertheilen, *v. a.* adni, réſzeltetni, *valamiben.* Erlaubniß ertheilen, engedelmet adni. Befehl ertheilen, parantsolatot adni. Einem Unterricht ertheilen, tanitni valakit.
Ertheiler, der, adó, réſzeltető.
Ertheilung, die, adás, réſzeltetés.
Ertödten, *v. a.* 1. megölni. 2. elnyomni. 2. semmivé tenni.
Ertödtung, die, 1. megölés. 2. semmivétel.
Ertönen, *v. n.* m. ſ. hangzani, zengeni, harsogni, megzendúlni. Wenn der Hall der Glocken ertönen wird, mikor a' harangok megkondúlnak.
Ertönung, die, hangzás, megzendülés, harsogás.

Ertrag, der, jövedelem, kereset.

Ertragen, *v. a. irr.* 1. bírni, elbírni; es iſt zu ſchwer, ich kann es nicht ertragen, nem bírom, igen nehéz. 2. eltűrni, elſzenvedni, elviselni; die Kälte ertragen, a' hideget elſzenvedni. Etwas mit Geduld ertragen, valamit békességestűréssel ſzenvedni.

Erträglich, *adj.* elviselhető, tűrhető, ſzenvedhető; *adv.* tűrhetőleg, tűrhetőképpen.

Erträglichkeit, die, tűrhetőség, ſzenvedhetőség.

Ertragung, die, elhordozás, elviselés, eltűrés, elſzenvedés.

Ertränken, *v. a.* beléfojtani, v. beléölni a' vízbe, vízbeölni.

Ertränkung, die, vízbeölés.

Erträumen, *v. a.* megálmodni.

Erträumung, die, megálmodás, álomban látás.

Ertreten, *v. a.* eltapodni, agyontapodni.

Ertretung, die, eltapodás, agyontapodás.

Ertrinken, *v. n.* m. ſ. vízbeſúlni, vízbeſúladni, vízbehalni.

Ertrinkung, die, vízbeſúladás.

Ertrotzen, *v. a.* makattság által nyerni meg valamit.

Erübrigen, *v. a.* megtakarítni, eltenni, megzsugorgatni, *p. o. pénzt*, ée. Zeit erübrigen zu etwas, időt nyerni valamire.

Erübrigung, die, megtakargatás.

Erve, die, borsóka, vadborsóka, bükkön. *Orobus*, L.

Erwachen, *v. n.* m. ſ. 1. felébredni, felserkenni, *az álomból*. 2. feléledni, felelevenedni, feleſzmélni. 3. feltámadni, *p. o. a' halálból*.

Erwachſen, *v. n.* m. ſ. 1. nőni, teremni, felnevelkedni, megnőni, nevekedni; das Ruſſiſche Reich iſt ſeit einiger Zeit zu einer außerordentlichen Größe erwachſen, az Oroſz Birodalom egy idő ólta rendkívül nagyra nevekedett; ein erwachſener Menſch, meglétt ember, v. embernyi ember.

Erwägen, *v. a.* megfontolni, gondolóra venni valamit.

Erwägung, die, meggondolás, megfontolás; in Erwägung deſſen, meggondolván azt.

Erwählen, *v. a.* válaſztani, kiválaſztani; aus zwey Dingen eins erwählen, két dolog közűl egyet válaſztani.

Erwähler, der, válaſztó.

Erwählung, die, válaſztás.

Erwähnen, *v. a.* említni, megemlítni, emlékezni róla, emlékezetet tenni róla; einer Sache erwähnen, említni valamelly dolgot; ich habe ſeiner mit keinem Worte erwähnt, egy ſzóval sem említettem őtet, v. őtet elő se hoztam.

Erwähnung, die, említés, megemlítés; Erwähnung thun, megemlítni valamit.

Erwärmen, *v. n.* m. ſ. megmelegedni.

Erwärmen, *v. a.* 1. megmelegítni; nach und nach erwärmen, melengetni, megmelengetni. 2. ſich, megmelegedni.

Erwärmung, die, megmelegítés.

Erwarten, *v. a.* 1. várni, *valakit*, várakozni, *valakire*; man erwartet ihn mit Schmerzen, ſzívſzakadva várják; ich erwarte Briefe, leveleket várok; ich habe nichts gutes von ihm zu erwarten, semmi jót sem várhatok tőle. 2. megvárni; ich will deiner hier erwarten, megvárlak itt, v. várakozom itt rád; man muß die Zeit erwarten, megkell az időt várni. 3. megkívánni, megvárni, reményleni valakitől valamit; ich erwarte von dir Gehorſam, od. daß du mir gehorcheſt, megvárom, v. megkívánom tőled, hogy nékem engedelmeskedj.

Erwartet, *adj.* várt; er kommt erwartet, éppen jókor jön.

Erwartung, die, 1. várás, várakozás valakire. 2. várakozás, reménység; das thut meiner Erwartung kein Genüge, ez az én várakozásomnak eleget nem teſz, v. meg nem felel; in Erwartung deſſen, illy reménységgel lévén.

Erwecken, *v. a.* 1. felkőlteni, felébreſzteni, *p. o. az álomból*. 2. feltámaſztani, felkőlteni, *a' halálból*. 3. felserkenteni, felébreſzteni, gerjeſzteni; megvidámítni. 4. okozni, támaſztani, inditni; dieſe Speiſen erwecken Durſt, ezek az ételek ſzomjúságot okoznak; Aufruhr erwecken, lázzadást támaſztani.

Erwecklich, *adj.* ébresztő, hathatós, serkentő.

Erweckung, die, 1. felkőltés, felébresztés. 2. feltámasztás. 3. felserkentés; megvidámítás.

Erwähren, ſich, őrizkedni, megtartóztatni magát; ich konnte mich des Schlafes nicht erwähren, nem tartóztathattam magamat az álomtól.

Erwährung, die, őrizkedés, megtartóztatás.

Erweichen, *v. a.* 1. meglágyítni, megpuhítni; erweichende Mittel, lágyító eſzközök. 2. megindítni, meglágyítni, megengeſztelni, *p. o. valaki ſzivét, indúlatját.*

Erweichung, die, 1. meglágyítás, megpuhítás. 2. megindítás, megengeſztelés.

Erweis, *l.* Beweis.

Erweiſen, *v. a.* 1. mutatni valaki eránt, viseltetni valakihez; er hat mir in meinem Leben viel Gutes erwieſen, sok jóval viseltetett hozzám, v. sok jót tett velem életemben; ſich dankbar gegen Jemanden erweiſen, háládatossággal viseltetni valaki eránt. 2. ſt. beweiſen, megmutatni, bébizonyítni.

Erweislich, *adj.* bébizonyítható, megmutatható.

Erweiſung, die, 1. mutatás, viseltetés. 2. bébizonyítás.

Erweitern, *v. a.* kiterjeſzteni, kiſzélesíteni, kitágítni, nevelni, bővítni, öregbítni, *p. o. ruhát, útat, várost, tudományját*, ée.

Erweiterung, die, kiterjeſztés, kiſzélesítés, nevelés, öregbítés.

Erwerb, der, kereset, keresmény.

Erwerben, *v. a. irr.* keresni, ſzerezni, munkával nyerni; ſich ſein Brot mühſam erwerben, nagy munkával v. fáradtsággal keresni kenyerét; ſich Kenntniſſe erwerben, tudományt, vagy esméretet ſzerezni

Erwerbung, die, keresés, ſzerzés.

Erwerfen, *v. a. irr.* agyonhajítni.

Erwiedern, *v. a.* 1. viſzſzonozni, viſzſzázni, viſzontagolni, v. viſzſzaadni, v. fizetni; einem eine Wohlthat erwiedern, valakinek a' jótéteményt viſzſzonozni. 2. ſt. antworten, felelni, ſzóllani.

Erwiederung, die, 1. viſzſzonozás, viſzontagiás. 2. felelés, felelet.

Erwinden, *így*: es an nichts erwinden laſſen, mindent elkövetni, mindent megtenni valamire nézve.

Erwiſchen, 1. megkapni, megtsípni, megkaparítni, megfogni, *hirtelen, és véletlen.* 2. rajtakapni valamin.

Erwiſchung, die, megfogás, megtsípés.

Erworbene, das, III. kereset, keresmény.

Erwuchern, *v. a.* uzsorálkodás által nyerni.

Erwünſchen, *l.* Erwünſcht.

Erwünſcht, *adj.* kivánt; eine erwünſchte Gelegenheit, kivánt alkalmatosság.

Erwürgen, *v. a.* megfojtani.

Erwürgung, die, megfojtás.

Erz, das, értz.

Erz, *más ſzók előtt*, fő; *p. o.* Erzherzog, Főhertzeg, ée.

Erzader, die, értzér, *értz ere a' bányában.*

Erzählen, *v. a.* beſzélleni, elbeſzélleni, előbeſzéllni; eine Geſchichte erzählen, valamelly történetet beſzélleni.

Erzählung, die, 1. beſzéllés, elbeſzéllés, előbeſzéllés. 2. történet, előadott történet.

Erzamt, das, bányáſztiſztség.

Erzart, die, értznem, értz neme.

Erzbetrieger, der, nagy tsalárd.

Erzbiſchof, der, Érsek.

Erzbiſchöflich, Érseki; *adv.* érseki módon.

Erzbiſchofthum, das, Érsekség.

Erzbisthum, (ugyan az).

Erzböſe, *adj.* igen roſzſz, igen gonoſz, átkozott.

Erzböſewicht, der, fő gonoſztévő.

Erzbruch, der, értzdiſzlés, *a' bányában.*

Erzdieb, der, fő tolvaj.

Erzeigen, *v. a.* mutatni; ſich freundlich erzeigen, barátságot mutatni, barátságosan viselni magát; ich danke für erzeigte Ehre, köſzönöm az eránt am mutatott ſzivességet.

Erzeigung, die, mutatás.

Erzen, kendezni valakit, v. kendnek nevezni.

Erzengel, der, Árkangyal.

Erzengelwurz, die, angyélikafű. *Angelica, L.*

Erzeugen, *v. a.* 1. nemzeni; Kinder erzeugen, gyermekot nemzeni. 2.

termeſzteni; z. B. Korn, Getreide erzeugen, gabonát, v. életet termeſzteni. 3. ſzülni, okozni; unrichtige Meinungen erzeugen unrichtige Begierde, a' helytelen gondolatok helytelen kivánságot ſzülnek. 4. ſich, ſzármazni.

Erzeugniß, das, termeſztés, termés, *a' mit termeſzt valaki.*

Erzeugung, die, 1. nemzés. 2. termeſztés. 3. okozás.

Erzgang, der, értzmenetel.

Erzgebirge, das, 1. értztermő hegyek. 2. a' Miſzniai hegyek, *Németorſzágban.*

Erzgrube, die, értzbánya.

Erzhaltig, *adj.* értztermő, értzes.

Erzhaus, das, z. B. das Erzhaus Oſterreich, a' Felséges Auſztriai Ház.

Erzherzog, der, Főhertzeg.

Erzherzoginn, die, Főhertzeg Aſzſzony.

Erzherzoglich, *adj.* főhertzegi.

Erzheuchler, der, nagy ſzínmutató, képmutató.

Erzhexe, die, nagy boſzorkány.

Erzhirt, der, főpáſztor.

Erzhure, die, főkurva.

Erziehen, *v. a. irr.* 1. húzni, húzással vinni, v. mozgatni. Die Pferde können den Wagen nicht erziehen, nem bírják a' lovak a' ſzekeret elhúzni. 2. nevelni, felnevelni. Ältern müſſen ihre Kinder ſelbſt erziehen, magoknak kell a' ſzüléknek gyermekeiket nevelni. Ein wohl erzogener junger Menſch, jól nevelt ifjú.

Erziehung, die, nevelés, felnevelés. Seinen Kindern eine gute Erziehung geben, gyermekeit jól nevelni.

Erzielen, *v. a.* 1. rátzélozni. 2. elérni, elnyerni.

Erzielung, die, 1. rátzélozás. 2. elérés, hozzájutás.

Erzittern, *v. n.* m. ſ. reſzketni, remegni. Am ganzen Leibe erzittern, egéſz testében reſzketni.

Erzitterung, die, reſzketés.

Erzkämmerer, der, Fő-Kamarás.

Erzkanzler, der, Fő-Kantzellárius.

Erznarr, der, III. főbolond.

Erzprieſter, Főpap.

Erzſchatzmeiſter, der, Fő-Kintstartó.

Erzſchenke, der, III. Fő-Pohárnok.

Erztruchſeß, der, III. Fő-Aſztalnok.

Erzürnen, *v. n.* 1. megharagítni, haragra ingerleni, megboſzſzantani. 2. ſich, megharagudni.

Erzürnung, die, megharagítás.

Erzvater, der, Pátriárka.

Erzwingen, *v. a.* tsikarni, kitsikarni.

Erzwingung, die, kitsikarás.

Erzwürde, die, főtiſztség.

Es, *pron.* az, azt.

Escadre, die, *(olv.* eskáder), hajóssereg.

Escadron, die, svadron, lovassereg, lovasoſztály.

Eſche, die, körösfa. *Fraxinus*, L.

Eſchen, *adj.* körösfából való, körösfa.

Eſchenbaum, der, körösfa.

Eſchlauch, der, párhagyma.

Escorte, die, oltalomsereg.

Escortiren, *v. a.* elkésérni.

Escortirung, die, elkésérés.

Eſel, der, 1. ſzamár. 2. ſzamár, ostoba. 3. *egy bogár neve*, ſzázlábú. *Oniscus*, L.

Eſelchen, das, ſzamaratska.

Eſeley, die, ſzamárság.

Eſelfüllen, das, ſzamárvemhe.

Eſelhaft, *adv.* ostoba, ſzamárhoz illő.

Eſelinn, die, nőstény ſzamár.

Eſelsarbeit, die, ſzamár munka, igen nehéz 's alávaló munka.

Eſelsbohne, die, diſznóbab. *Vicia faba*, L.

Eſelsbrücke, die, ſzamárhíd, hadd el hadd.

Eſelsfarn, der, árvaleányhaj. *Adianthum, Capillus Veneris*, L.

Eſelsfurz, der, mátsonya, *tövises plánta. Onopordon*, L.

Eſelsgurke, die, momordika, maróka. *Momordica Blaterium*, L.

Eſelshaut, die, ſzamárbör.

Eſelskopf, der, ostoba.

Eſelskürbis, *l.* Eſelsgurke.

Eſelsmilch, die, 1. ſzamártéj. 2. ebtéj, kutyatéj. *Euphorbia Esula*, L.

Eſelsohr, das, 1. ſzamárfül. 2. könyv levelei tsútsainak béhajlása.

Eſelswicken, die, *pl.* ſzamárhere, baltavirág. *Hedysarum*, L.

Eſeltreiber, der, ſzamárhajtó.

Eſparſette, die, spanyol-lóhere, piros ſzamárhere. *Hedysarum Onobrychis*, L.

Eſpe, die, Eſpenbaum, der, nyárfa.

Eß, *l.* As.

Eßbar, *adj.* megehető, ennivaló.
Eſſe, die, tűzhely.
Eſſen, *v. a. irr.* ich eſſe, du iſſeſt, er iſſet, od. ißt, wir eſſen, u. ſ. f. *Imp.* Ich aß, *Perf.* ich habe gegeſſen; enni, *p. o. ételt, kenyeret*, ée. Das iſt nicht zu eſſen, az nem enni való. Ich habe heute noch nichts gegeſſen, még ma semmit sem ettem. 2. ebédelni, vatsorálni.
Eſſen, das, 1. evés. Sich des Eſſens enthalten, megtartóztatni magát az evéstől. 2. ebéd, vatsora, étel. Vor dem Eſſen, ételelőtt; nach dem Eſſen, étel után. Jemanden zum Eſſen einladen, valakit ebédre, v. vatsorára hívni. 3. ſt. Speiſe, étel. Das Eſſen zurichten, elkészíteni az ételt.
Eſſenszeit, die, evés ideje. Zur Eſſenszeit, ebédkor, vatsorakor.
Eſſenz, die, eſzentzia.
Eſſer, der, evő. Er iſt ein ſtarker Eſſer, jó evő, nagy ehető, v. jól tud enni.
Eſſig, der, etzet; zu Eſſig werden, megetzetesedni, etzetté válni.
Eſſigbaum, der, etzetfa. *Rus coriaria*, L.
Eſſigbrauen, das, Eſſigbräuerey, die, etzet készítés.
Eſſigflaſche, die, etzetesüveg.
Eſſiggurke, die, bésavanyítnivaló apró ugorka.
Eſſigſauer, *adj.* etzetes, *savanyú, mint az etzet.*
Eſſigſäure, die, etzetsavanyúság.
Eßlöffel, der, evőkalán, evőkanál.
Eßluſt, die, ételkívánás, ehesség.
Eßſaal, der, ebédlőpalota, ebédlő.
Eßtrich, das, eſzterha, szín.
Eßwaare, die, eleség, mindenféle enni való, eledel.
Etliche, *pl.* egynehány, némellyek; *adv.* egynehányan. Etliche bejaheten es, etliche läugneten es, némellyek ráhagyták, némellyek tagadták.
Etwa, *adv.* 1. mintegy, körül belől. Es iſt etwa eine halbe Stunde her, mintegy félóra ide. 2. talám. Wenn etwa, ha talám. Er könnte etwa krank werden, talám meg is betegedhetne. 3. néha.
Etwan, *l.* Etwa.
Etwas, *adj. indecl.* 1. valami, valamit. Es ſteckt etwas dahinter, tsak lappang valami alatta. Das iſt etwas Anders, már a' más. 2. egy kevés, valami kevés. Ich habe noch etwas Geld, van még egy kevés pénzem; *adv.* egy kevéssé, valamennyire. Das iſt etwas zu viel, már ez egykevéssé sok. Der Wein iſt etwas ſauer, ez a' bor egykevéssé savanyú.
Etwelche, *l.* Etliche.
Euch, 1. néktek, tinéktek. 2. titeket. *l.* Ihr.
Euer, 1. tiétek. Euer Gut, a' ti jószágtok. Euere Kinder, a' ti gyermekeitek. 2. Euere, z. B. Ew. Majeſtät, Felséged. Ew. Excellenz, Excellentziád, *(az Euere szót így röviditik meg illyenkor ha tzim*: Ew)
Euertwegen, -willen, -halben, tiérettetek, timiattatok.
Eule, die, bagoly. *Strix*, L.
Euphorbium, das, ebtéjfű. *Euphorbia*, L.
Eurer, *l.* Euer.
Eurethalben, -wegen, -willen, tiérettetek, timiattatok.
Eurig, der, die, das, eurige, a' tiétek.
Euter, das, tőlgy. Das Euter der Kühe, a' tehenek tőlgye.
Evangeliſch, *adj.* Evangyélikos.
Evangeliſt, der, III. Evangyélista.
Evangelium, das, Evangyéliom.
Evident, *adj.* világos, szembetünő.
Ewig, *adj.* örökké való, örökös, örök, mindenkori; *adv.* örökké, mindenkor. Das glaubt er ewig nicht, soha el nem hiszi. Auf ewig, örökre.
Ewigkeit, die, örökkévalóság. In Ewigkeit, mind örökké, örökkön örökké. Von Ewigkeit, öröktől fogva.
Ewiglich, *adv.* örökké.
Examen, das, vizsgálás, megpróbálás, megvizsgálás; *köz.* Exámen.
Examiniren, *v. a.* próbára húzni, próbára vonni, kikérdezni.
Excellent, *l.* Vortreflich.
Excellenz, die, *tzim.* Excellentzia, Kegyelmesség. Ew. Excellenz, Excellentziád, Kegyelmes Uram!
Exception, die, Ausnahme, kivétel, kifogás, kikötés.
Exceß, der, kitsapongás, törvényszegés, törvényrontó tselekedet.

Excessiv, *adj.* kitsapó, kitsapongó, törvényszegő.
Excommuniciren, *v. a.* kitíltani a' gyülekezetből, v. az anyaszentegyházból.
Execution, die, büntetés végrehajtása.
Exempel, od. Beyspiel, das, példa. Zum Exempel, például, példának okáért.
Exemplar, das, nyomtatvány.
Exemplarisch, *adj.* példás, fedhetetlen.
Exequien, die, *pl.* halotti tisztesség, utolsó tisztesség, temetési pompa.
Exequiren, z. B. einen Schuldner, mindenét elvenni törvény szerént az adósnak.
Exerciren, st. üben, gyakorlani.
Exercitium, das, st. Übung, gyakorlás.
Exilium, das, számkivetés.
Existenz, die, létel.
Existiren, *v. n.* lenni.
Expediren, *v. a.* 1. eligazítni. 2. elküldeni.
Expedition, die, 1. táborküldés, valahová valami végre. 2. elintézés, elrendelés.
Experiment, das, próbatétel.
Expreß, st. ausdrücklich, *adj.* világos, nyilvánvaló; *adv.* világosan, éppen, telyességgel.
Extraausgabe, die, melleslegvaló költség.
Extract, der, 1. summa, summás foglalat, summája valaminek. 2. kivont lév, *a' plántákból*, ée.
Extrafein, *adj.* igen fínom.
Extrapost, die, sietö posta.
Exulant, der, III. számkivettetett.
Ey, ej! óh!
Ey, das, tojás, tikmony. *pl.* die Eyer; weiches Ey, híg tojás. Eyer legen, tojni.
Eydam, *l.* Eidam.
Eydotter, der, Eyerdotter, Eyergelb, das, tojásszék, tojásszéke, vagy sárgája.
Eyerklar, das, tojás fejére.
Eyerkipfel, das, tojásos szarvas.
Eyerkuchen, der, tojásos lepény.
Eyerlegend, *adj.* tojó.
Eyeröhl, das, tojásszékolaj.
Eyerschale, die, tojáshéjj.
Eyerschmalz, das, rátotta, rántotta, rényе.
Eyerstock, der, tojásfészek.
Eyförmig, *adj.* tojásforma, tojásformájú.
Eyland, *l.* Eiland.
Eymer, *l.* Eimer.
Eyrund, *adj.* tojásgömbölyüségü; *adv.* tojásgömbölyüségre.
Eyweiß, das, tojás fejére.

F.

Fabel, die, mese, költemény, rege, szófiabeszéd.
Fabeldichter, der, meseköltö, mesélö.
Fabelhaft, *adj.* költeményes, mesés, meseforma; *adv.* meseképpen.
Fabelhans, der, mesélö, mesélni szeretö.
Fabellehre, die, regetudomány, *a' régi pogány istenekről Mythologia*
Fabeln, *v. n.* fabuliren, mesélni, regélni.
Fabelwerk, das, 1. költemény. 2. st. Fabeln, mesék, regék.
Fabrik, die, mívház, mívesház, fábrika.
Fabrikant, der, III. 1. mívházmester. 2. mívmester, müvész, fábrikás.
Fabuliren, *l.* Fabeln.
Fach, das, 1. z. B. eines Schrankes, fiók, rekesz. 2. z. B. die Wissenschaft, tudományosztály, tudományág, mesterség, tudomány. Das schlägt nicht in mein Fach, ez nem az én mesterségem, v. tudományom; v. ez az én mesterségemre nem tartozik, v. erre az én tudományom nem terjedki. 3. Dach und Fach, hajlék, ház, Ein Haus in Dach und Fach erhalten, jó karban tartani a' házat, v. épületet.
Fächel, *l.* Fächer.
Fächeln, *l.* Fächern.
Fachen, *v. a.* 1. rekeszeket tsinálni valamibe. 2. pamutot, v. gyapjút

tsapni a' tsapóval; *mint a' paplanosok, kalaposok*, ée. 3. fújtatni, felfújtatni, feljegyezni, fellohólni, *a' tüzet.*

Fächer, der, legyező, árnyéktartó.

Fächern, *v. a.* legyezni.

Fächſen, *v. a.* 1. termeſzteni, *p. o. kendert, sáfrányt*, ée. 2. z. B. Wein, ſzüretelni, bort ſzűrni.

Fächſer, der, 1. tsemeteág, plántálni való tsemete. 2. bújtás, bújtovány, *t. i. ſzőlő veſzſző.*

Facit, das, summa, öſzveség, *a' ſzámvetésben.*

Fäckel, die, ſzövétnek, fáklya.

Fackeln, *v. n.* 1. késedelmezni, késni. 2. lobogni, *mint a' faklya.*

Fackeltanz, der, fáklyástántz.

Fackelträger, der, fáklyahordozó.

Facon, die, *(olv.* faſzón), 1. mód, *valamelly tselekedet módja.* 2. forma, z. B. ein Tiſch, von neuer Facon, újj formájú aſztal. 3. ſzép mód, módosság, *a' tselekedetben.*

Faction, die, pártosság.

Factiös, *adj.* zenebonáskodó.

Factor, der, gondviselő, v. ſzámoló, *p. o. a' nyomtató műhelyekben.*

Factotum, das, mindenes.

Factur, die, portékák ſzámbavétole, *a' rájok tett költségekkel együtt.*

Facultät, die, tudományrang, kar.

Fädeln, ſich, *v. rec.* felfoſzlani.

Faden, der, 1. fonal, ſzál. 2. ſt. Klafter, öl.

Fadenholz, das, ölfa.

Fadenkraut, das, ſzöſzfű. *Filago.*

Fadennacket, od. Fadennackend, anyaſzült mezitelen; *adv.* anyaſzült mezitelenen.

Fadenrecht, *adj.* 1. egyenes, *mintha sinórra vették volna.* 2. *adv.* ſzála mentében, *p. o. vágni a' gyóltsot, poſztót*, ée.

Fadenweiſe, *adv.* ſzálanként.

Fadenwurm, der, fonalféreg. *Filaria*, L.

Fagot, der, III. dörgősip, búgósip.

Fagotiſt, der, III. dörgősipos.

Fahen, *l.* Fangen.

Fähig, *adj.* 1. -ható, -hető, *valamire, v. valamit.* 2. alkalmatos, tanítható, ügyes.

Fähigkeit, die, 1. -hatóság, -hetőség. 2. ügyesség, tehetőség.

Fahl, *adj.* ſakó; *adv.* ſakón.

Fähndrich, Fähnrich, der, záſzlótartó.

Fahne, die, 1. záſzló. Zur Fahne ſchwören, záſzló alá esküdni, (a' lovas katonaság záſzlója Standart) 2. vitorla, *a' házfedelén, tornyon*, ée. 3. foſzlány, *a' toll ſzárán két felől lévő toll.*

Fahnenfutter, das, záſzlótok.

Fahnenträger, der, záſzlóhordozó.

Fahnenjunker, der, (ugyan az).

Fahnenſchmid, der, tábori kováts.

Fähnrich, der, záſzlótartó.

Fährden, gefährdet ſeyn, megkárosodni, kárt vallani valamiben.

Fahre, die, megyebarázda.

Fähre, die, 1. ladik, komp, deregje, hidas. 2. általjáróhely.

Fahren, *v. n. irr.* ich fahre, du fährſt, er fährt, wir fahren, u. ſ. f. *Imp.* ich fuhr. *Perf.* ich bin gefahren, od. ich habe gefahren. 1. *v. a.* vinni, *hajón, v. ſzekeren, egyik helyből másikba valamit.* 2. *v. n.* m. ſ. *a.* mozgani, mozgolódni. Mit der Hand hin und her fahren, a' kezével hadaráſzni. Mit der Hand in die Schüſſel fahren, a' kezével a' tálba nyúlni. *b.* menni, *ſzekeren, kotsin, ſzánon, hajón*, ée. v. ſzekerezni, kotsizni, hajókázni. Schlitten fahren, ſzánkázni. Wir ſind heute ſpazieren gefahren, ma kotsikáztunk. *c.* Ich möchte aus der Haut fahren, majd kibúvok a' bőrömből. Die Axt iſt vom Stiele gefahren, kiugrott a' fejſze a' nyeléből. Etwas aus der Hand fahren laſſen, kiſzalaſztani valamit a' kezéből. Die Gelegenheit fahren laſſen, az alkalmatosságot elſzalaſztani. Das fuhr mir ins Herz, ez nagyon a' ſzivemre hatott. *d.* jönni, menni sebesen mintegy repülve. Der Stein fuhr hieher, ide esett a' kő. *e.* bánni valakivel; säuberlich mit einem fahren, ſzépen bánni valakivel. *f.* fahrende Habe, od. Fahrniſſe, ingó jószág, ingóbingójószág.

Fahren, das, menés, *kotsin, ſzekeren*, ée. v. kotsizás, ſzekerezés.

Fahrer, der, 1. menő, *t. i. kotsin, ſzánon.* 2. ſzekeres, ſzekeren vivő.

Fahrgeld, das, (fuvar), kotsibér.

Fahrgeld, Schifferlohn, das, hajóbér.

Fahrläßig, *adj.* tunya, gondatlan.

Fahrläßigkeit, die, gondatlanság.
Fahrleiſe, Fahrgeleiſe, die, *pl.* kerekvágás.
Fährmann, der, révész.
Fahrniß, die, ingó jószág.
Fahrſtraße, die, szekér út.
Fahrt, die, menés, járás, út, kerülés. 2. út, ösvény. 3. egy szekér, egy vitel, egy tereh, egy fuvar, *p. o. széna, fa*, ée.
Fährte, die, st. Spur, nyom.
Fahrwaſſer, das, meghajókázható viz, hajó bíró viz.
Fahrweg, der, szekérút, kotsiút.
Fahrzeug, das, st. Schiff, hajó.
Fakir, der, Indiai koldúló barát.
Falb, *adj.* fakó; *adv.* fakón.
Falbe, die, od. der, fakó ló.
Falbel, die, fodor, *a' kötö alján.*
Falbig, Falbicht, *adj.* fakós.
Falke, der, III. sólyom, sólyommadár. *Falco.*
Falkenauge, das, élesszem, sasszem.
Falkenbeize, Falkenjagd, die, sólyom vadászat, *sólyommal vadászás.*
Falkenier, der, sólyomvadász.
Falkner, *l.* Falkenier.
Falknerey, die, sólyommal vadászás.
Falkonett, das, III. kis ágyú, taratzk.
Fall, der, 1. esés, leesés, *valami testnek leesése.* Das war ein gefährlicher Fall, az nagyan veszedelmes esés vólt. 2. esés, leszállás, apadás, *p. o. a' kénesö leszállása a' levegömérőben, a' viz apadása.* 3. esés, megbukás, rangvesztés, *rangból kiesés.* Der Fall Adams, Ádám elesése. Wenn ein Großer fällt, ſo iſt auch ſein Fall gröſſer, ha a' nagyok buknak, nagyot buknak. — Eine Jungfrau zu Falle bringen, teréhbe ejteni a' leányt. 4. eset, történet. Sich auf alle Fälle gefaßt halten, minden esetre készen tartani magát. Auf den Fall, arra az esetre. Im Fall der Noth, ha a' szükség úgy hozza magával. Auf jeden Fall, minden esetre. Das iſt nicht der Fall, nem az a' dolog. 5. hanyatlás, esés, *néha a' vízről*, zuhanás. Das Waſſer hat hier einen ſtarken Fall, itt a' víznek nagy zuhanása van. Waſſerfall, vízzuhanás, zuhogó.
Fallbaum, der, sorompó.
Fallbrücke, die, 1. lerogyóhid, *melly lerogyik, ha valaki rámegy.* 2. st. Zugbrücke, felvonóhid.
Falle, die, 1. fogó, tör, keleptze. In eine Falle gerathen, törbe esni, v. keveredni, keleptzébe kerülni. Einem eine Falle ſtellen, tört vetni valakinek.
Fallen, *v. n. irr.* m. s. ich falle, du fällſt, er fällt, wir fallen, u. s. f. *Imp.* ich fiel. *Perf.* ich bin gefallen. 1. esni, leesni; oft, od. nach einander fallen, hullani, lehullani; fallen laſſen, elejteni, leejteni; oft nach einander fallen laſſen, hullatni. Die Blätter fallen im Herbſte von den Bäumen, lehúllanak a' levelek őszszel a' fákról. Warum haſt du das Buch fallen laſſen? miért ejtetted el a' könyvet; Es fällt Schnee, hó esik, havazik. Es fällt Hagel, jég esik. 2. elesni, leesni, elbukni, lebukni. Er iſt vom Pferde gefallen, leesett a' lóról. Auf ebener Erde fallen, az egyenes földön elesni. Über einen Stein fallen, keresztül esni, v. bukni a' kövön. Zu Boden fallen, leesni, v. lerogyni a' földre. Sich Wund fallen, sebet ejteni magán elesés által. Sich zu Tode fallen, agyonütni magát az elesésben. 2. leszállani, esni, apadni, hanyatlani, *p. o. mint a' kénesö a' levegömérőben, a' víz a' folyóban, tóban*, ée. 4. belészakadni, beléfolyni, kiöntödni belé, mint a' folyóvíz más folyóvízbe, v. a' tengerbe. Die Theiß fällt in die Donau, a' Tisza a' Dunába szakad. 5. alább szállani, leszállani, lemenni, kevesedni, *mint a' dolgok ára, v. betse.* Das Korn iſt gar ſehr gefallen, nagyon leszállott a' gabona ára. 6. leesni, kiesni, *p. o. rangjából;* elveszteni, *tekintetét*, ée. 7. elesni, vétkezni. Adam fiel, Ádám elesett, v. vétkezett. 8. elesni, meghalni, *az ütközetben, a' hartzon.* 9. Einem andern in die Rede, od. in das Wort fallen, megfogni beszédében, v. szavában valakit. 10. béütni, bétsapni, *mint ellenség valahová.* Dem Feinde in das Land fallen, az ellenség földére béütni. 11. beléesni, beléjutni, akadni, korülni. In eine Krankheit fallen,

betegségbe esni. 12. auf etwas fallen, valaminek jutni, v. ötleni eszébe. Wie können Sie doch auf die Gedanken fallen, ugyan hogy juthat ez a' gondolat az Úr eszébe. 13. hárúlni. Der Argwohn fällt auf ihn, ő rá van a' gyanú. 14. lenni, esni, történni. Das Fest fällt auf einen Sonntag, vasárnapra esik az innep. Einem mit etwas beschwerlich, od. lástig fallen, terhére lenni valakinek valamivel. 15. lenni, *t. i. a' világra*. Von schönen Pferden fallen schöne Füllen, a' szép lónak a' tsikaja is szép. *Pb.* Wo der Hase fällt, da ist er am liebsten, a' nyúl is ahoz a' bokorhoz tart, (azt a' helyet szereti) a' hol kipottyant.

Fallen, das, esés, elesés. *l. az igét.*

Fällen, *v. a.* 1. levágni, kivágni. Holz fällen, od. einen Baum fällen, kivágni a' fát, levágni a' fát, fát levágni. 2. földre levetni, letaszítni. z. B. den Anker fällen, kivetni a' vasmatskát. 3. leejteni lábáról, lelőni. 4. Ein Urtheil fällen, ítéletet tenni, v. hozni.

Fallend, die fallende Seuche, *l.* Fallsucht.

Fallengatter, das, levethető rostélykapu, *az ellenség rontására, ha az a' várba, v. városba béront.*

Fallhut, der, fejmentő, pintlifejkötő, *a' kis gyermekek fejekre, hogy ha elesnek meg ne üssék a' fejeket*, (bunti).

Fällig, *adj.* fizetés idejére jutott, *p. o. adósság, váltólevél*, ée. Der Wechsel ist noch nicht fällig, még nem jött el az ideje a' váltó kifizetésének.

Falliment, das, kipusztúlás, bankrót. Ein Falliment machen, kipusztúlni, v. kipusztúltnak és az adósság kifizetésére elégtelennek adni ki magát.

Fallmütze, *l.* Fallhut.

Falls, st. im Falle, wenn, arra az esetre, ha.

Fallstrick, der, tőr, hurok. Einen Fallstrick legen, tört, v. hurkot vetni.

Fallsucht, die, nehéznyavalya, nyavalyatörés.

Fallthor, *l.* Fallgatter.

Fallthür, die, függőajtó.

Fällung, die, 1. kivágás, levágás, *p. o. élőfának kivágása, v. levágása.* 2. lebotsátás, levetés. 3. z. B. des Urtheils, ítélettétel.

Falsch, *adj.* 1. hamis, tettetett, nem igazi, nem jóféle. Falsches Gold, nem igazi arany. Ein falscher Freund, tettetett barát. 2. tsalárd. Ein falscher Mensch, tsalárd ember. 3. nem igaz, tettetett dolog; es ist falsch, daß er hier gewesen ist, nem igaz az, hogy ő itt lett vólna; *adv.* hamisan, tsalárdúl, tettetve. Falsch schwören, hamisan esküdni. 4. eltéveszttett, helytelen, hibás. Ein falscher Ton, hibas hang. Ein falscher Schritt, hibás lépés; falsch singen, hibásan énekelni.

Falsch, das, od. der, 1. hiba, fogyatkozás. 2. tsalárdság, hamisság. Ohne Falsch, tsalárdság nélkúlvaló, egyűgyű, egyenes.

Fälschen, *adj.* meghamisítni.

Fälscher, der, meghamisító, megveszztegető.

Falschheit, die, 1. hamisság, hazugság. 2. tsalárdság, álnokság.

Fälschlich, *adj.* hamis, hazug; *adv.* hamisan, hazugúl.

Fälschung, die, meghamisítás.

Falte, die, rántz. In Falten legen, rántzba szedni, öszverántzolni.

Fälteln, *v. a.* apró rántzokba szedni.

Falten, *v. a.* 1. rántzolni, rántzba szedni. 2. öszvehajtogatni, *p. o. a' levelet.* Die Hände falten, öszvekultsolni kezeit.

Faltenmagen, der, százrétű gyomor, *a' kérődző állatokban.*

Falter, der, 1. szárnyas bogarak. 2. pillangó, lepke, pille.

Faltig, *adj.* rántzos, réteges; *adv.* rántzosan, rétegesen.

Faltung, die, rántzolás, öszverántzolás, rántzbaszedés.

Falz, die, *l.* Balz.

Falz, der, od. Falze, die, 1. öszvehajtás, *p. o. az árkus papirosnak az öszvehajtása, mikor azt a' könyvkötő béköti.* 2. sark, könyvsarka. 3. barázda, rovátk, *p. o. az oszlopokon.* 4. kapotsa, *az asztalosoknál.*

Fälzchen, das, 1. rántzotska. 2. rovátkotska.

Falzen, *v. a.* 1. öſzvehajtogatni, *p. o. a' papirost, mint a' könyvkötők.* 2. rovátkolni, völgyelni.

Falzung, die, öſzvehajtogatás.

Familie, die, 1. háznép. Wie ſtark iſt ihre Familie, hány ſzemélyből áll az Ur háza népe. 2. ſt. Kinder, gyermekek. Er hat eine ſtarke Familie, sok gyermekei vannak. 3. família, nemzettség. Eine berühmte Familie, igen nevezetes família.

Familiengelegenheit, die, famíliát illető dolog, família dolga.

Familienfehler, der, nemzetséges nyavalya, v. hiba.

Familiengut, das, ősi jószág.

Familienſache, die, família dolga.

Familienſchlag, der, fajravonás.

Fanaticismus, eſzelős-buzgóság.

Fanatiker, der, rajoskodó.

Fanatiſch, *adj.* eſzelős-buzgó.

Fang, der, 1. fogás, *p. o. halfogás, madárfogás, v. más vadállatok fogása.* 2. fogóhely, *a' hol vadat ſzoktak fogni*, ée. 3. ragadozó állat foga és körme.

Fangeball, der, kapós lapta, kapóra ütött lapta.

Fangegeld, das, fogásbér.

Fangeiſen, das, 1. vadáſzdárda. 2. tsapta, vastőr.

Fangen, *v. a. irr.* ich fange, du fängſt, er fängt; wir fangen, u. ſ. f. *Imp.* ich fing, *Perf.* ich habe gefangen. 1. fogni, megfogni, megkapni, *valamit.* Einen Ball fangen, megkapni, v. megfogni a' laptát. 2. megfogni, elfogni, *p. o. a' tolvajt v. más gonoſztevőt*, ée. 3. fogni, *vadáſzva, halászva, madaráſzva, valamit.* 4. elfogni valakit, *a' ſzaván.* 5. Feuer fangen, tüzet kapni, meggyúlni, meggyúladni.

Fangen, das, fogás, megfogás, elfogás, ée. *l. az igét.*

Fangung, die, *l.* das Fangen.

Fangzahn, der, tépőfog, *a' ragadozó állat tépő foga.*

Fantaſie, od. Phantaſie, die, 1. ſt. Einbildungskraft, képzelőerő, képzelődés. 2. ſt. Einbildung, képzelés. 3. ſt. Vorſtellung, képzelet, képzelmény. 4. ſt. Einfall, Gedanke, gondolat.

Fantaſiren, 1. eſzén kivül lenni, v. beſzéllni. 2. eſze után játſzani, *p. o. muzsikát*, költeni.

Fantaſt, der, III. 1. eſzelős, eſzement. 2. ſt. Fanatiker, rajoskodó.

Fantaſterey, die, eſzelősködés.

Fantom, das, tünemény.

Farbe, die, 1. ſzín; die Farbe verändern, megváltoztatni a' ſzínét; die Farbe verlieren, elveſzteni, v. elhagyni a' ſzínét. 3. feſték. Farben reiben, feſtéket törni. 3. ſzín, *ſzine, módja valaminek.* Man hat dich mit häßlichen Farben bey mir abgemahlt, nagyon rút ſzínekkel feſtettek le előttem. 4. ſt. Färbehaus, feſtőmühely.

Färbehaus, das, feſtőház.

Färbeholz, das, feſtőfa.

Färbekeſſel, der, feſtőüſt.

Färbekraut, das, *l.* Färberröthe.

Färbekunſt, die, feſtőmeſterség.

Färben, *v. a.* 1. feſteni, ibéfeſteni, megfeſteni. Einen flüſſigen Körper roth, blau, grün färben, valami híg testet veresre, kékre, zöldre feſteni. 2. fogni, megfogni, *mint a' ſzáraz feſték v. kréta valamit.* Die Kreide färbt die Hände weiß, a' kréta megfogja az ember kezét 's fejér leſzſz.

Färben, das, feſtés, megfeſtés.

Farbenhändler, der, feſtékáros.

Farbenkaſten, der, feſtékkatulya.

Farbenmiſchung, die, feſtékelegyítés, feſtékkeverés.

Färber, der, feſtő.

Färberbaum, der, 1. etzetfa. *Rhus coriaria.* 2. ſzékompia. *Rhus cotinus.*

Färberey, die, 1. feſtőmeſterség, *t. i. matéria, v. ruhafeſtés meſterſége.* 2. feſtés, *a' matéria feſtése.* 3. feſtőmühely.

Färberkraut, das, *l.* Färberröthe.

Färberkunſt, die, feſtőmeſterség.

Färberröthe, die, Krapp, der, buzér, feſtőfű. *Rubia tinctorum.*

Farbig, *adj.* 1. ſzines; *adv.* ſzinesen. 2. *az öſzvetételben*: ſzinű; p. o. roſenfarbig, rózsaſzinű.

Farce, *l.* Farße.

Farnkraut, das, páfrány.

Farre, die, tinó, *tinóborjú.*

Farrenkraut, *l.* Farnkraut.

Färſe, die, üſző, *üſzőborjú.*

Färſenkalb, das, üſzőborjú.

Farße, die, 1. töltelék, *p. o. a' töltött tsirkében*, ée. 2. nevettséges komédia.
Farzen, *v. a.* fingani.
Faſan, der, fátzán. *Phasianus.*
Faſanenbeize, die, fátzánvadáſzat.
Faſanengarten, der, fátzánoskert.
Faſanenhund, der, fátzánfogó kutya.
Faſanenwärter, der, fátzángondviselő, fátzánokkal bánó.
Faſanerie, die, 1. fátzános, fátzánkert, fátzános kert. 2. fátzántartás mestersége.
Faſanhahn, der, hím fátzán.
Faſanhenne, die, od. Faſanhuhn, das, nőstény fátzán.
Faſanvogel, *l.* Faſan.
Faſchine, die, nyaláb veſzſző, veſzſzönyaláb, ágnyaláb; faſina, *a' katonáknál.*
Faſching, der, fársáng.
Faſe, die, *l.* der Faſan.
Faſel, der, 1. nemzés, fajzás. 2. nem, faj, fajta; ein Schwein von guter Faſel, jó fajta diſznó.
Faſele, die, öregbab, törökbab. *Dolichos*, L.
Faſeler, der, haſzontalankodó.
Faſeley, die, haſzontalankodás.
Faſelgeld, das, tsődörbér.
Faſelhaft, *adj.* haſzontalankodó.
Faſelhängſt, der, ménló.
Faſelig, *adj.* hijjábanvaló.
Faſeln, *v. n.* 1. haſzontalankodni, hijjábanvalóskodni. 2. ész nélkül beſzéllni, v. fetsegni. 3. megmalatzozni; die Sau hat gefaſelt, megmalatzozott a' diſznó. 4. ſzaporodni, tenyéſzni; *köz. Pb.* unrecht Gut faſelt nicht, (gedeihet nicht), ebül gyült ſzérdéknek ebül kell elveſzni. 5. ſzálanként foſztani, kifoſztani, kitépni, kirostolni; ſich faſeln, kirostolódni.
Faſelnackt, *adj.* anyaſzûlt mezitelen; *adv.* anyaſzűlt mezítelenen.
Faſelochs, der, III. bika.
Faſelſchwein, das, magló diſznó.
Faſelvieh, das, magnak való állat.
Faſen, 1. *v. a.* kirostolni. 2. ſich, kirostolódni.
Faſen, der, rost.
Faſennackend, *adj.* anyaſzűlt mezítelen; *adv.* mezítelenen.
Faſer, die, rost.
Fáſerchen, das, rostotska.
Faſerig, *adj.* rostos; *adv.* rostosan.
Faß, das, *pl.* Fäſſer, 1. hordó. 2. *az üſzvetételekben*: tartó, *p. o.* Salzfaß, sótartó, ée.
Faßbinder, der, bodnár, pintér.
Fäßchen, das, hordótska.
Faßdaube, die, hordódonga.
Faßdeckel, der, akna, dugó.
Faſſen, *v. a.* 1. ſt. ergreifen, anfaſſen, megfogni; Jemanden bey der Hand faſſen, valakinek a' kezét megfogni. 2. edénybe, v. zsákba tenni, tölteni, vagy tenni valamit; Wein faſſen, a' bort hordóba tölteni; das Korn faſſen, a' gabonát zsákokba tölteni; Bienen faſſen, befogni a' méheket kasba. 3. befoglalni, beléfoglalni; einen Stein in Gold faſſen, valamelly drága követ aranyba foglalni. 4. belétérni, beléférni; das Zimmer kann die Gäſte nicht alle faſſen, ebbe a' ſzobába a' vendégek mind belé nem térnek; das Gefäß wird den Wein nicht faſſen, ebbe az edénybe belé nem fér a' bor. 5. ſt. begreifen, verſtehen, megérteni, megfogni; Sie haben mich nicht recht gefaßt, az Úr engem nem értett jól meg. 6. öſzveſzorítni, rövideden befoglalni, rövid ſzóval előadni; damit ich es kurz faſſe, hogy rövideden kimondjam, v. előadjam. 7. ſich, tartóztatni magát, rendbeſzedni magát, magához térni; er konnte ſich vor Lachen kaum faſſen, alig tudott a' nevetés miatt magához térni. 8. *Loc. pr.* Jemanden bey ſeinem Worte faſſen, ſzaván maraſztani valakit; einen Anſchlag, od. einen Vorſatz faſſen, feltenni magában valamit; ich habe dieſen Entſchluß gefaßt, ezt tettem fel magamban; Muth faſſen, od. ein Herz faſſen, neki bátorodni; ſich auf etwas gefaßt halten, od. machen, készen tartani magát valamire; ſich zur Reiſe gefaßt machen, készen lenni az útra; ich bin auf alle Fälle gefaßt, én minden esetre készen vagyok; in die Augen faſſen, ſzemügyel tartani; aufs Korn faſſen, tzélba venni; er faßte ſich, hirtelen feltalálta magát; Wurzel faſſen, meggyökerezni.

Faßlich, *adj.* 1. megérthető, könnyen megfogható; er weiß eine Sache ſehr faßlich zu machen, világosan elő tud valami dolgot adni; *adv.* érthetőleg; érthetőképpen. 2. világos; *adv.* világosan.
Faßlichkeit, die, megfoghatóság.
Faßreif, der, hordóabronts.
Faſſung, die, 1. z. B. eines Steines in Gold, u. ſ. f. béfoglalás. 2. des Gemüths, elme állapot; aus ſeiner Faſſung kommen, megindúlni, felgerjedni.
Faſſungsvermögen, das, értőtehettség, értelem.
Faſt, *adv.* ſt. beynahe, tsaknem, ſzinte, közel, majd, kitsinybe hogy — nem, alig hogy nem; Faſt kann ich es nicht glauben, alig hihetem.
Faſten, *v. n.* 1. böjtölni, nem enni. 2. húst nem enni, a' hús és más zsiros ételtől megtartóztatni magát, böjtölni.
Faſten, das, böjtölés.
Faſten, die, *pl.* böjt, böjti napok.
Faſtenabend, der, böjtelőző éjtſzaka.
Faſtenblume, die, kankalin, tavaſzi kankalin. *Primula veris.*
Faſtengebeth, das, böjti imádság, böjti könyörgés.
Faſtenprediger, der, böjti prédikáló.
Faſtenpredigt, die, böjti prédikátzió.
Faſtenſonntag, der, böjt első vasárnapja.
Faſtenſpeiſe, die, böjti étel.
Faſtenzeit, die, böjti idő.
Faſtnacht, die, húshagyó kedd éjtſzakája.
Faſttag, der, böjtnap, böjti napok.
Fatal, *adj.* kedvetlen, mostoha, bajos, veſzedelmes.
Fatalität, die, kedvetlenség, baj, mostohaság, mostoha sors.
Faul, *adj.* 1. ſt. verfault, rothadt; faul werden, elrothadni; faul Fieber, rothaſztó hideglelés. 2. pállott, kipállott. 3. ſt. trág, korhely, rest, tunya.
Faulbaum, der, kutyafa, büdösfa, büdös tsereſznyefa. *Rhamnus frangula*, L.
Faulbett, das, heverőágy.
Fäule, *l.* Fäulniß.
Faulen, *v. n.* 1. rothadni. 2. purhásodni, *mint a' fa.* 3. pállani, kipállani.
Faulen, das, rothadás.
Faulenzen, *v. n.* korhelkedni, henyélni.
Faulenzen, das, henyélés.
Faulenzer, der, henyélő, heverő.
Faulenzerey, die, henyélés.
Faulfieber, das, rothaſztóhideg, v. hideglelés.
Faulheit, die, restség, tunyaság.
Fäulniß, die, rothadás, megrothadás, elrothadás; in Fäulniß übergehen, rothadni kezdeni. 2. poshadni, megposhadni.
Faulthier, das, lajhár. *Bradypus Ignavus.*
Faulweide, die, öthímű fűz. *Salix pentandra*, L.
Faum, der, hab, tajték.
Fäumen, 1. *v. a.* habzani, tajtékzani, v. habozni, tajtékozni. 2. *v. a.* a' habját leſzedni.
Faumlöffel, der, tajték ſzedő kalán.
Fauſt, die, 1. ökül. 2. ſt. Hand, kéz, marok; mit dem Degen in der Fauſt, kardos kézzel; in die Fauſt lachen, alattomban örűlni más kárán, kinevetni valakit.
Fauſtbirne, die, ſontos körtvély.
Fäuſtchen, das, öklötske.
Fauſtdick, *adj.* ökölnyi; er hat es Fauſtdick hintern Ohren, tsintalan.
Fäuſtel, der, kalapáts.
Fauſthammer, der, 1. kalapáts, 2. buzgány, tsákány.
Fauſtkampf, der, ökköllelvívás.
Fauſtkämpfer, der, ökköllelvívó.
Fäuſtling, der, fustély, bot.
Fauſtrecht, das, erőſzak.
Fauſtſchlag, der, öklözés.
Favorabel, ſt. günſtig, kedvező.
Favorit, der, III. kedvese valakinek.
Februar, der, Februárius, Böjtelő hava.
Fecher, *l.* Fächer.
Fechtboden, der, bajnokoskola.
Fechten, *v. n irr.* ich fechte, du fichſt, er ficht, u. ſ. f. *Imp.* ich focht, *Perf.* ich habe gefochten, 1. vívni, hartzolni. 2. hadazni, *köz.* fektérozni.
Fechten, das, 1. vívás. 2. hadazás.
Fechter, der, 1. vívó, hartzoló. 2. hadazó, bajnok.
Fechtmeiſter, der, hadazómester.
Fechtſchule, die, hadazó oskola.
Feder, die, 1. toll; Federn bekommen, tollasodni. 2. forgó, bok-

réta, *kalap, v. süveg mellé.* 3. penna, írótoll; eine Feder ſchneiden, pennát tsinálni; ſich mit ſeiner Feder nähren, irásból élni; einem etwas in die Feder ſagen, diktálni valakinek valamit. 4. rúgó, *p. o. órában, zárban.*

Federball, der, tollaslapta.

Federbett, das, tollaság.

Federbüchſe, die, pennatartó.

Federbuſch, 1. búb, bóbita, tolltaréj, *p. o. a' madarak fején.* 2. bokréta, forgó, *a' kalap mellett*, ée.

Federdüten, das, tollatska.

Federfechter, der, pennával hartzoló, penna bajnok.

Federhandel, der, tollalkereskedés.

Federhändler, der, tollalkereskedő.

Federhut, der, bokrétás kalap.

Federig, *adj.* tollas; *adv.* tollasan.

Federkiel, der, 1. tolltzár. 2. pennának való toll.

Federkraft, die, rúgóerő.

Federkrieg, der, pennával hartzolás.

Federküſſen, das, párna, vánkos.

Federleicht, *adj.* ollyan könnyű mint a' toll, toll könnyűségű.

Federleſen, *v. n.* késedelmezni, nyámmogni valamivel.

Federlos, *adj.* tollatlan.

Federmeſſer, das, penitzilus, tolltsináló kés, pennatsináló kés.

Federmütze, die, tollas süveg.

Federnelke, die, pejhes szegfű. *Dianthus plumarius*, L.

Federſpuhle, *l.* Federkiel.

Federvieh, das, apró marha, majorság, baromfi.

Federwildpret, das, ennivaló vad madár.

Fee, die, tündér.

Feenmährchen, das, tündérhistória.

Fege, die, seprő, seprőeszköz.

Fegefeuer, das, purgátórium.

Fegen, *v. a.* sepreni, tisztítni, megsepreni, megtisztítni.

Fegen, das, seprés, tisztítás.

Feger, der, tisztító, megtisztító, megseprő.

Fegung, die, megtisztítás, megseprés.

Fehde, die, 1. had, háború. 2. ellenségeskedés, gyűlölség.

Fehe, die, Szibériai mókus, fék. *Sciurus*, L.

Fehl, *az igék előtt*: nem, hijában.

Fehlbitte, die, sikeretlen kérés.

Fehlen, 1. *v. n.* st. nicht treffen, elvétni; nem érni, elhibázni, nem találni, *p. o. az ütés, v. lövés által.* 2. hibázni, *valamiben*; ich habe gefehlt, ich bekenne es, hibáztam, azt megvallom. 3. nem lenni jelen, hibázni, hijának lenni; es fehlen noch zehn Groſchen, még tiz garas hijja, v. még tiz garas hibazik. 4. bajának lenni; was fehlt Ihnen? mi baja az Urnak? mir fehlt nichts, semmi bajom sints. an mir ſoll es nicht fehlen, én rajtam el ne múljék; es hat wenig gefehlt, das--kitsinybe múlt, hogy--

Fehler, der, 1. hiba; er hat einen Fehler am Auge, hibás a' ſzeme, a' ſzemében egy hiba van. 2. hiba, *erkölcsi hiba*; fogyatkozás, hijánosság; einen Fehler begehen, hibázni; den Fehler verbeſſern, a' hibát megjobbitni. 3. elhibázás, elévelzés, nem találás, elvétés, *p. o. a' hajitásban.*

Fehlerfrey, *adj.* hibátlan, hibanélkülvaló.

Fehlerhaft, *adj.* hibás, hijános; *adv.* hibásan, hijánosan.

Fehlgriff, der, hibás fogás.

Fehlſchlag, der, elhibázott ütés.

Fehlſchlagen, *v. n. irr.* 1. elhibázni, v. elévelzteni az ütést. 2. el nem sülni, be nem telyesedni, megtsalatkozni valamiben; das hat mir fehlgeſchlagen, ebben megtsalatkoztam.

Fehlſchluß, der, hibás okoskodás.

Fehlſchnitt, der, hibás metszés.

Fehlſchuß, der, elhibázott lövés.

Fehltritt, der, 1. hibás lépés. 2. hiba; einen Fehltritt thun, hibázni.

Fehlzug, der, hibás vonás.

Fehm, die, 1. titkos itélőszék, *melly Németországban a' 16-dik Században eltörölletett.* 2. hizlaló makk.

Fehmen, der, asztag.

Fehmgericht, das, titkos itélőszék.

Fehmſtatt, die, titkos vesztőhely.

Feier, Feiern, *l.* Feyer, Feyern.

Feig, *adj.* félénk; *adv.* félénken.

Feigbohne, die, figebab, violabab. *Lupinus*, L.

Feige, *adj.* félénk; *adv.* félénken.

Feige, die, fige.

Feigenbaum, der, figefa.

Feigenblatt, das, figelalevel.

Feigedroſſel, ſigemadár. *Motacilla ficedula.*
Feigeneſſer, der, (ugyan az).
Feigheit, die, félénkség.
Feigherzig, *adj.* félénk ſzívű, nyúlſzívű.
Feigherzigkeit, die, félénkſzívűség.
Feigwarze, die, 1. kelevény. 2. pokolvar
Feil, *adj.* eladó; etwas feil bieten, árúba vetni, árúlni valamit; etwas feil haben, az eladásra kitenni, árúlni valamit.
Feilbietung, die, árúlás, árúba botsátás.
Feile, die, reſzelő.
Feilen, *v. a.* reſzelni, megreſzelni.
Feilen, das, reſzelés.
Feilenhauer, der, reſzelőtsináló.
Feilſchaft, die, eladó jólzág.
Feilſchen, 1. tudakozni az árát valaminek. 2. alkudni valamire.
Feilſcher, der, ígéró, alkudó.
Feilſel, das, vaspor.
Feilſpäne, die, Feilſtaub, der, (ugyan az)
Feilung, die, reſzelés.
Fein, *adj.* 1. ſinom, igen jóféle; er hat feine Gaben, igen jó elmetehetséggel bír. 2. igen vékony, ſinom; feines Tuch, ſinom poſztó; feine Leinwand, ſinom, v. igen vékony gyólts. 3. ſt. vortrefflich, jeles, igen jeles, igen derék. 4. ſt. ſchlau, liſtig, fortélyos; *adv.* ſinomúl; igen vékonyan; jelesen; fortélyosan, ée.
Feind, der, ellenség; ſich Jemanden zum Feinde machen, ellenségévé tenni magának valakit.
Feind, *adj.* ellenséges; *adv.* ellenségesen.
Feindlich, *adj.* ellenséges, ellenséghez tartozó; das feindliche Land, az ellenség földje; *adv.* ellenséges módra.
Feindſchaft, die, ellenségesség, ellenkezés, gyűlö'ség; in Feindſchaft leben, gyúlölségben élni.
Feindſchaftlich, *adj.* ellenséges; *adv.* ellenség módra.
Feindſelig, *adj.* ellenséges, ellenséges indúlatú; *adv.* ellenségesen.
Feindſeligkeit, die, ellenségeskedés.
Feine, die, ſinomság.
Feinheit, die, 1. ſinomság. 2. fortélyosság, ée. *l.* Fein.
Feiſt, *adj.* kövér, hízott, meghízott.
Feiſte, Feiſtigkeit, die, kövérség, hízottság.
Felbel, der, kenderbársony.
Felber, od. Fálber, fejér fúzfa.
Feld, das, 1. mező; auf freyem Felde, a' ſzabad mezőn; über Feld gehen, a' mezőre menni. 2. ſzántóföld, mező; das Feld bauen, a' földet mivelni; ſzántani, vetni; die Sache ſteht noch im weiten Felde, igen bizonytalan még az a' dolog. 3. tábor, tsatapiatz, tsatamezeje; das Feld behalten, megtartani a' tsatapiatzot, v. győzni; zu Felde dienen, háborúban ſzolgálni. 4. ſt. Gelegenheit, alkalmatosság. 5. ſt. Fach, Abtheilung, fiók, rekeſz.
Feldameiſe, die, mezei hangya.
Feldapotheke, die, tábori patika.
Feldarbeit, die, mezei munka.
Feldart, die, mezőnem.
Feldartillerie, die, tábori ágyúk.
Feldarzt, der, tábori orvos.
Feldbau, der, földmivelés.
Feldbäcker, der, tábori kenyérsütő.
Feldbett, das, táboriágy.
Feldbiene, die, mezei méh.
Feldblume, die, mezei virág.
Feldbohne, die, mezei bab.
Feldchirurgus, der, tábori seborvos.
Feldcichorie, die, katangkóró. *Cichorium Intybus*, L.
Feldcypreſſe, die, mezei tziprus.
Feldenzian, der, mezei entzián.
Felderbſe, die, mezei borsó, vadborsó. *Coronilla varia. Lathyrus latifolius. Vicia pisiformis. Ervum Ervilla.*
Feldeſel, der, vadſzamár.
Feldfrucht, die, mezei termés.
Feldgeräth, das, 1. tábori eſzközök. 2. mezei vagy földmivelésrevaló eſzköz.
Feldgericht, das, tábori törvényſzék.
Feldgeſchrey, das, 1. tábori lárma. 2. tábori esmértető ſzózat.
Feldgraben, der, mezei árok.
Feldgrille, die, mezei prütsök.
Feldhaſe, der, III. mezei nyúl.
Feldherr, der, III. fő-hadivezér.
Feldhoſpital, das, tábori ispotály.
Feldhuhn, das, fogoly. *l.* Rephuhn.
Feldhüther, der, mezőtsőſz.
Feldhütte, die, mezei kunyhó.
Feldkeſſel, der, tábori üst.

Feldkoch, der, tábori szakáts.
Feldkraut, das, mezei fű.
Feldkümmel, Wiesenkümmel, der, rétikömény. *Carvum Carvi*, L.
Feldlager, das, tábor, haditábor.
Feldlerche, die, mezei patsirta. *Alauda campestris.*
Feldlinse, die, vadlentse. *Vicia Sativa*, L.
Feldmaaß, das, mező mértéke.
Feldmarder, der, mezei nyest. *Mustela vulgaris.*
Feldmarschall, der, fő-hadivezér.
Feldmarschallieutenant, der, hadivezér, hadnagy, vezérhadnagy.
Feldmaus, die, mezei egér. *Mus terrestris.*
Feldmedicus, *l.* Feldarzt.
Feldmeister, der, dögnyúzó.
Feldmessen, das, földmérés.
Feldmesser, der, földmérő.
Feldmeßkunst, die, földmérés mesterség, földmérés. *Geometria.*
Feldmohn, der, mezei mák. *Papaver Rhoeas*, L.
Feldmusik, die, tábori muzsika.
Feldnelke, die, mezei szegfű. *Dianthus deltoides.*
Feldpoley, die, mezei pólé. *Mentha Pulegium*, L.
Feldprediger, der, tábori pap.
Feldschanze, die, mezei sántz.
Feldscherer, der, tábori seborvos.
Feldschlacht, die, hartz, ütközet.
Feldschlange, die, súgárágyú.
Feldschnecke, die, mezei tsiga.
Feldschwamm, der, mezei gomba.
Feldstuhl, der, tábori szék.
Feldtaube, die, mezei vadgalamb.
Feldthymian, der, mezei kakukfű. *Thimus Serpillum*, L.
Feldtrompete, die, tábori trombita.
Feldulme, die, mezei szilfa. *Ulmus Campestris.*
Feldwache, die, tábori őrálló.
Feldwanze, die, mezei palatzka. *Cimex ruralis.*
Feldwebel, der, strázsamester, *a' gyalogoknál.*
Feldzehent, der, mezeitized, *mezei termésből való tized.*
Feldzeichen, das, tábori jel.
Feldzeugmeister, der, hadi tárnokmester.
Feldzug, der, táborozás.
Feldzwiebel, die, kígyó hagyma.
Felge, die, keréktalp.
Felgen, *v. a.* fordítni, fordításra szántani.
Fell, das, 1. bőr, lenyúzott bőr. 2. az állatok testén lévő szőrös bőr. 3. Das Fell im Auge, hájog, külső hájog a' szemen.
Felleisen, das, bőrzsák, bőrtarisznya.
Fels, der, III. kőszikla, kőszál.
Felsen, der, (ugyan az).
Felsenfest, *adj.* erős mint a' kőszál.
Felsenhart, *adj.* kőszíklakeménységű.
Felsenherz, das, kőszív.
Felsenkluft, die, kőszíklaüreg.
Felsenritze, die, kőszíklahasadék.
Felsenstein, *l.* Felsstein.
Felsenwand, die, kőszál.
Felsig, *adj.* kőszíklás; *adv.* kőszíklásan.
Felsklippe, die, kőszál.
Felsstein, der, kőszikla, kőszirt.
Fench, der, muhar. *Panicum.*
Fenchel, der, kömény. *Anethum Foeniculum*, L.
Fenster, das, ablak.
Fensterbeschlag, der, ablakvasalat.
Fensterbley, das, ablakón.
Fensterchen, das, ablakotska.
Fensterflügel, der, ablakszárny.
Fenstergeld, das, ablakbér.
Fenstergitter, das, ablakrostély.
Fensterglas, das, ablaküveg.
Fensterladen, der, ablaktábla.
Fensterrahm, der, ablakráma.
Fensterscheibe, die, ablakkarika, ablaküveg.
Fensterschieber, der, ablakfia.
Fensterschwalbe, die, házifetske.
Ferien, die, *pl.* szünönapok, szünnapok, pihenő napok.
Ferkel, das, malatz.
Ferkeln, *v. n.* megmalatzozni.
Fern, *adj.* távollévő; *adv.* távol, messze. Von fern, távolról, messziről. So fern, in so fern, a' mennyiben.
Fernambuckholz, das, braziliai fa.
Ferne, die, messzeség, messziség, távolyság. In die Ferne sehen, messzire látni. In der Nähe und in der Ferne, közelről is távolyról is.
Ferner, 1. *adj.* további, továbbvaló. 2. *adv. a.* tovább, továbbá, ezenkivül. *b.* azután, ezután, jövendőben.
Fernerhin, *adv.* ezentúl, ezután, többször, továbbá.

Fernerweit, *adj.* további, továbbra-való; *adv.* továbbra.

Fernerweitig, (ugyan az).

Fernglas, das, meſzſzelátó.

Fernig, ſt. vorjábrig, tavalyi.

Fernrohr, das, meſzſzelátó.

Ferſe, die, sark. Einem auf der Ferſe nachfolgen, valakinek a' sarkában lenni, nyomon követni valakit.

Ferſenbein, das, sarktsont.

Fertig, *adj.* ſt. vollendet, kész, készenlévő, elkészült. Fertig machen, elkészítni, megtsinálni; *adv.* készen. 2. gyors, friss, kész; *adv.* gyorsan, frissen, folyvást; fertig leſen, ſchreiben, folyvást olvasni, gyorsan írni. 3. *adv.* készen, elkészülve. Sind ſie fertig? készen van az Ur; macht euch fertig! készüljetek! készen legyetek! Sich fertig machen, elkészülni; ſich fertig halten, készen tartani magát.

Fertigen, verfertigen, elkészítni.

Fertigkeit, die, 1. készség. 2. gyorsaság, könnyűség.

Feſſel, die, 1. bilincs, rablántz, rabszij, *a' rab kezére, v. fél kezére és lábára*; béko, vas, *a' rab lábára*. Einem Feſſeln anlegen, bilincset vetni valakire. Einem in Feſſeln ſchlagen, vasra verni valakit. 2. béko, nyüg, *a' lovak lábaira*.

Feſſeln, *v. a.* 1. bilincsre tenni, *a' rabot*, v. bilincset tenni, *a' rabra*, megbilincselni, vasra verni, *a' rabot*. 2. megbékózni, békóba vetni, *a' lovat*. 3. hozzákaptsolni, szorítni, kötni.

Feſt, *adj.* 1. szoros, erős; *adv.* szorosan, erősen; ich ſitze feſt, erősen ülök. 1. állhatatos, bizonyos, állandó, erős; *adv.* állhatatosan, állandóúl, erősen, bizonyosan. Ein feſter Entſchluß, állhatatos meghatározás. Ich habe es feſt bey mir beſchloſſen, állhatatosan meghatároztam magamban. Ich bin feſt der Meinung, én állhatatosan azt hiszem. Sich feſt ſetzen in etwas, megsészkelni magát valamiben. 3. szoros, összeszorított, szűk; *adv.* szorosan, összeszorítva, szüken. Den Sack feſt zubinden, szorosan békötni a' zsákot. 4. merő, merevény, kemény, *az az, nem folyó, nem hig.* Stein iſt ein feſter Körper, a' kő kemény test. Das feſte Land, a' száraz föld, v. a' száraz, *t. i. nem tenger, nem víz, nem sziget.* 5. erős, kerített, kősallal kerített; eine feſte Stadt, erős város, v. kősallal kerített város. 6. *Loc. pr.* feſt ſchlafen, mélyen aludni; er hat einen feſten Schlaf, mély álmú, mélyen szokott aludni. Eine feſte Freundſchaft, tartós, v. szoros barátság.

Feſt, das, *pl.* die Feſte, 1. innep, innepnap. Die drey hohen Feſte, a' három sátoros innepek; ein Feſt feyern, od. begehen, innepet ülni, innepet tartani. 2. pompanap, mulatságnap, örömnap, öröminnep. Ein großes Feſt anſtellen, nevezetes örömnapot tartani, *valami végre.*

Feſtabend, der, innepelőttvaló estve.

Feſtag, *l.* Feſttag.

Feſte, die, 1. az ég bóltozatja. 2. erősség, erős hely, *p. o. vár.*

Feſtigkeit, die, 1. erősség. 2. állhatatosság, állandóság, tartósság. 3. keménység.

Feſtin, die, 1. vendégség. 2. Feyerlichkeit, innepi pompa.

Feſtkleid, das, innepi köntös.

Feſtlich, *adj.* innepi, pompás; *adv.* innepi módon, pompásan.

Feſtlichkeit, die, innepi pompa.

Feſtmuſik, die, innepi muzsika.

Feſtpredigt, die, innepi predikátzió.

Feſttag, der, innepnap, innep.

Feſttagskleid, das, innepnapi köntös.

Feſtung, die, erősség, vár.

Feſtungsbau, der, várépítés.

Feſtungswerk, das, erősség.

Fett, *adj.* 1. kövér; fettes Fleiſch, kövér hús. 2. zsiros: ſich fett machen, elzsirozni magát. 3. fette Henne, bablevelű fülfű. *Sedum Telefium*, L.

Fett, das, *s. pl.* 1. 1. kövérség, kövére valaminek. 2. zsír; das Fett von der Brühe abſchöpfen, a' levesnek a' zsirját leszedni; Gänſefett, lúdzsír; Schweinefett, disznózsir, &c.

Fettader, die, hájér.

Fettammer, Ortolan, der, kerti sármány. *Emberiza hortulana.*

Fettdarm, der, végból.

Fettdrüſe, die, fartsik, fartsika.
Fette, die, *l.* Fettigkeit.
Fettfleck, Fettflecken, der, zsirmotsok, v. petsét, *a' ruhában.*
Fettgans, die, reptelen, *egy madár neve. Aptenodytes.*
Fetthaut, die, kövér hártya.
Fettig, *adj.* kövéres, zsiros, hájos.
Fettigkeit, die, kövérség.
Fettmagen, der, a' kéródző állatok 4-dik gyomra, tejesgyomor.
Feucht, *adj.* nedves, nyirkos; *adv.* nedvesen, nyirkosan.
Feuchte, *l.* Feuchtigkeit.
Feuchten, *v. a.* megnedvesitni.
Feuchtigkeit, die, nedvesség.
Feuer, das, 1. tüz; Feuer machen, od. anmachen, tüzet rakni; Feuer ſchlagen, od. ausſchlagen, kiütni; Feuer anlegen, tüzet vetni valamelly épületnek, v. kanótzot dugni belé, meggyújtani a' házat; das Feuer gehet aus, elalſzik a' tüz. 2. tüz, égés, gyúladás; es iſt Feuer ausgekommen, tüz támadt. 3. tüz, v. tüzelés a' tsatában; ein heftiges Feuer machen, keményen tüzelni, v. puskázni; die Truppen ſtanden zwey Stunde im Feuer, két óráig állottak tüzben a' katonák. 4. erö ſzesz, *p. o. a' borban.* 5. elevenség, tüzesség, hevesség, tüz, *p. o. az állatokban, emberben*, ée.
Feueranſtalt, die, tüzoltó intézet.
Feuerballen, *l.* Feuerkugel.
Feuerbecken, das, ſzenes serpenyö.
Feuerbeſtändig, *adj.* tüz kiálló, tüzben el nem égö test.
Feuerbock, der, vasmatska.
Feuerbrand, der, tüzes üſzög, tüzes kanótz.
Feuerbrunſt, *l.* Feuersbrunſt.
Feuereimer, der, tüzoltó veder.
Feuereſſe, die, kémény.
Feuerfächer, der, tüzeleſztö.
Feuerfangend, *adj.* meggyúlható.
Feuerfarbig, *adj.* tüzſzinü.
Feuerfeſt, *adj.* tüzet kiálló, a' minek a' tüz nem árt.
Feuerflamme, die, tüzláng.
Feuerfunke, der, tüzſzikra.
Feuergeräthe, das, tüzoltó eſzközök.
Feuergewehr, das, tüzelö fegyver, *p. o. puska.*
Feuerhaken, der, tüzoltó horog.
Feuerheerd, der, tüzhely.
Feuerig, *l.* Feurig.
Feuerkäfer, *l.* Feuerſchröter.
Feuerkugel, die, 1. tüzes golyóbis. 2. gyújtógolyóbis.
Feuerlärm, der, tüzi lárma.
Feuerleiter, die, tüzoltó lajtorja.
Feuerlilie, die, tüzſzin liliom. *Lilium bulbiferum*, L.
Feuermauer, die, 1. tüzfal, tüzfal, tüz ellenzö fal. 2. kémény.
Feuermörſer, der, mozsárágyú.
Feuern, 1. *v. a.* tüzelni, tüzet adni puskából, ágyúból, ée. 2. tüzelni, tüzet égetni, *p. o. a' konyhán*; hier feuert man hartes Holz, itt kemény fával tüzelnek. 3. *v. n.* tüzet adni, tüzelni; der Stahl feuert vortrefflich, igen jól hányja ez az atzél a' tüzet. 4. égni, tüzelni; ihm feuern die Augen, égnek a' ſzemei.
Feuerordnung, die, gyúladáskori rendtartás.
Feuerpfanne, die, ſzenes serpenyö.
Feuerpfeil, der, gyújtogató nyil.
Feuerprobe, die, tüzi próba.
Feuerrohr, das, tüzelö fegyver.
Feuerroſe, die, piros hérits. *Adonis flammea*, L.
Feuerroth, piros, *mint a' tüz*; Feuerroth werden, nagyon el pirúlni.
Feuersbrunſt, die, gyúladás, tüz, tüztámadás, égés.
Feuerſchaden, égésböl ſzármazott kár
Feuerſchröter, der, ſzarvasbogár. *Lucanus Cervus*, L.
Feuerſchwamm, der, tapló.
Feuersgefahr, die, tüzi veſzedelem.
Feuersnoth, die, égéskori inség.
Feuerſpeyend, tüzokádó, *p. o. hegy.*
Feuerſprütze, die, vízi puska, tüzoltó vízi puska.
Feuerſtahl, der, kiütö atzél.
Feuerſtätte, die, 1. ſt. Heerd, tüzhely. 2. égés helye.
Feuerſtein, der, tüzkö; kova.
Feurung, die, 1. tüzelés. 2. tüzelnivaló, tüzrevaló, *p. o. fa.*
Feuerwache, die, tüzörző.
Feuerwächter, der, tüzörző.
Feuerwerk, das, tüzi játék.
Feuerwerker, der, 1. tüzijátékos. 2. ſt. Artilleriſt, pattantyús mester.
Feuerwerkskunſt, Feuerwerkerkunſt, die, 1. tüzjátékmesterség. 2. pattantyús mesterség.
Feuerwurm, *l.* Feuerſchröter.

Feuerzange, die, tüzfogó, tsipővas.
Feuerzeichen, das, gyúladás jele.
Feurig, *adj.* 1. tüzes, szikrázó. 2. heves, égő, tüzes; feurige Liebe, heves szeretet. 3. erős, szeszes, *p. o. bor.*
Feye, *l.* Fee.
Feyer, Feier, die, 1. inneplés. 2. st. Fest, innep.
Feyerabend, der, munkaszünet, estveli pihenés; Feyerabend machen, megszünni a' munkától estve.
Feyerkleid, das, innepi köntös.
Feyerlich, *adj.* innepi, pompás; *adv.* innepi módon, pompásan.
Feyerlichkeit, die, innepi pompa.
Feyern, *v. n.* 1. innepelni, innepet ülni, v. tartani. 2. megszünni a' munkától, pihenni; nach gethaner Arbeit ist gut feyern, dolgozásra jó pihenni.
Feyerstunde, die, pihenő óra.
Feyertag, der, innep, innepnap.
Feyertäglich, *adj.* innepnapi, innepi; *adv.* innepen, innepenként.
Feryertagskleid, das, innepi köntös.
Feyerung, die, 1. inneplés, innepülés, inneptartás. 2. nyugvás, pihenés, a' *munka után.*
Fez, Fetzország, *Afrikában.*
Fiacker, der, állongó béreskotsi.
Fibel, die, Abécés könyv.
Fieber, die, rost, rostszál.
Fichte, die, fenyő. *l.* Fichtenbaum.
Fichtenapfel, der, fenyőtoboz, fenyőkopánts.
Fichtelberg, der, fenyves hegy.
Fichten, fenyőfábólvaló, fenyőfa.
Fichtenbaum, der, szemerke fenyő, jegenyefenyő, keresztes fenyő. *Pinus Abies*, L.
Fichtenwald, der, fenyves, fenyőerdő.
Fichtenzapfen, der, fenyőtoboz, fenyőkopants.
Ficke, die, Schubsack, zseb.
Fidibus, der, pipagyújtó, *papiros.*
Fieber, das, hideglelés, das kalte Fieber, rázó hideglelés; das hitzige Fieber, forrázó hideglelés, forróhideg; das faule Fieber, rothasztó hideglelés; das schleichende Fieber, tolvaj hideglelés; das tägliche, od. alltägliche Fieber, mindennapi hideglelés; das dreytägige Fieber, harmadnapi hideglelés; das Fieber haben, hideglelésben lenni; ich habe das Fieber, engem a' hideg lél; er hat das Fieber, ötet a' hideg leli; das Fieber bekommen, hideglelésbe esni, hideglelést kapni; Anwandlung des Fiebers, hideglelés borzogatása.
Fieberchen, das, hideglelésetske.
Fieberfarbe, die, hideglelős szin.
Fieberhaft, *adj.* hideglelős.
Fieberhitze, die, hideglelés forrósága.
Fieberklee, der, háromlevelű vidrafű. *Menyanthes trifoliata.*
Fieberkraut, das, 1. hideglelési entzián, kis entzián, százforintosfű, *Gentiana Centaurium*, L. 2. hideglelés ellenyaló fű.
Fiebermaterie, die, hideglelés matériája.
Fieberrinde, die, kinahéj.
Fieberschauer, der, hideglelési borzadozás.
Fiebertag, der, hideglelés napja.
Fiedel, der, roszsz hegedű.
Fiedelbogen, der, hegedűvonó.
Fiedeln, *v. n.* roszszúl hegedűlni.
Fiedern, *v. a.* 1. sellollazni, *p. o. a' nyilvesszőt.* 2. sich, sietni, fieder dich, siess hamar. *l.* Fördern.
Figur, die, 1. forma, *külső formája valaminek.* 2. forma, kép, tziráda, tziszraság, *a' szép mesterségekben.* 3. ábrázolat, ábrázolás, *ábrázolt előadás.* 4. rajz, rajzkép, *a' Mathézisben.*
Figürlich, *adj.* ábrázoló, *p. o. mondás, v. beszéd*; *adv.* ábrázolva.
Filet, das, retze, hálótska.
Filial, das, leányeklézsia.
Filou, der, *(olv.* filu), gazember.
Filouterie, die, gaz tsalárdság.
Filtriren, *v. a.* megszürni.
Filtrirung, die, általszűrés.
Filz, der, 1. kótz, kótzos *haj, szőr.* 2. kótzdarótz, darótz. 3. zsugori, fösvény.
Filzen, *v. a.* 1. st. ausfilzen, megpirongatni. 2. darótznak készitni.
Filzhut, der, szőr kalap.
Filzig, *adj.* 1. kótzos; *adj.* kótzosan. 2. zsugori, igen fösvény.
Filzigkeit, die, zsugoriság.
Filzkraut, das, Flachsseide, die, pippau, aranka. *Cuscuta.*
Filzlaus, die, lapostetű.
Filzschuh, der, süvegtsizma.

Fimmel, der, magvas kender.
Fimmeln, magvas kendert nyőni.
Final, Finale, das, végezet.
Finanzen, die, *pl.* pénzügy, finántzia, közjövedelem, *p. o. Fejedelem, v. valamelly közönséges társaság jövedelmei, és az arravaló ügyelés.*
Finanzsache, die, finántziát illető dolog
Finanzwesen, das, közjövedelem állapotja, finántzia dolga.
Findelhaus, das, talált gyermekek háza.
Findelkind, das, talált gyermek.
Finden, *v. a. irr. Imp.* ich fand; *Perf.* ich habe gefunden, 1. st. antreffen, találni, kapni; ich fand ihn schlafend, sitzend, u. s. f. aluva, ülve találtam, v. kaptam; sich finden, találkozni, adódni; wenn sich eine Gelegenheit findet, ha valami alkalmatosság adódik, v. adja elő magát. 2. találni, lelni, *p. o. elveszett dolgot.* 3. megtalálni, meglelni, ráakadni, *a' mit valaki elveszttett, v. keres.* Sich finden, *a.* megkerűlni. *b.* kikerűlni, kisűlni; das verlorne Messer hat sich von ungefähr wieder gefunden, az elveszett kés véletlenűl ismét megkerült; die Wahrheit wird sich finden, kikerül v. kisűl az igazság. 4. találni, tartani, úgy találni, úgy tartani, *a' megvizsgálds után valamit;* ich finde die Sache gut, én a' dolgot jónak találom, v. tartom; sich durch etwas beleidigt finden, megsértésnek venni valamit, megsértetni valami által; sich in etwas finden, *a.* alkalmaztatni magát valamihez. *b.* beléigazodni valamibe, eligazodni valamin.
Finden, das, 1. találás, lelés. 2. rátalálás, ráakadás, megtalálás. *l. az ígét.*
Finder, der, találó, rátaláló, megtaláló, lelő.
Findling, der, *l.* Findelkind.
Findung, die, találás, lelés; megtalálás, rátalálás, ráakadás.
Finger, der, ujj, *t. i. az ember kezén;* der kleine Finger, kisujj; mit Fingern auf Jemanden weisen, ujjal mutatni valakire; eines Fingers breit, dick, lang, egy ujjnyi szélességű, vastagságú, hosszaságú; man muß ihm fleißig auf die Finger sehen, szüntelen szemmel kell tartani, *t. i. hogy valamit el ne vigyen v. lopjon;* einem auf die Finger klopfen, az ujjára ütni valakinek, megfenyíteni, valakit; lange Finger machen, od. die Finger kleben lassen, könnyen a' kezében felejteni valamit, *az az, ellopni;* das habe ich nicht aus den Fingern gesogen, nem szoptam az ujjomból, v. ezt nem az ujjomból szoptam; durch die Finger sehen, elnézni valamit; den Finger auf den Mund legen, szájára tenni az ujját, hallgatni.
Fingerchen, das, ujjotska.
Fingerhandschuh, der, ujjas kesztyű.
Fingerhut, der, gyűszű.
Fingerhutblume, die, gyűszűvirág. *Digitalis*, L.
Fingerhutskraut, das, (ugyan az).
Fingerkuppe, die, az ujj hegye.
Fingerlein, das, ujjotska.
Fingern, *v. a.* ujjaival billegetni.
Fingerreif, der, karikagyürű.
Fingersbreit, egy ujjnyi szélességű.
Fingersdick, egy ujjnyi vastagságú.
Fingerslang, egy ujjnyi hosszú.
Fingerspitze, die, az ujj hegye.
Fingerzeig, der, ujjalmutatás.
Fink, Finke, der, III. pinty, pintyőke. *Fringilla.*
Finkengarn, das, pintyfogó háló.
Finkmeise, die, szén-tzinke. *Parus major*, L.
Finne, die, 1. a' kalapáts éle. 2. tzővekszeg, aprószeg. 3. persenés az ábrázaton. 4. borsóka, a' disznóhúsban, szalonnában. 5. halszárny. 6. der Finne. *l.* Finnländer.
Finnfisch, halormós tzethal. *Balaena Physalis.*
Finnig, *adj.* 1. persenéses, pattogzásos. 2. borsókás, *p. o. disznóhús.*
Finnisch, *l.* Finnländisch.
Finnland, Finnland, Finnország.
Finnländer, der, Finnus, Finnlandus.
Finnländisch, *adj.* Finnlandi.
Finster, 1. setét; in der finstern Nacht, setét éjtszaka; es wird schon finster, setétedik már. 2. komor, szomorú; einem eine finstere Miene machen, komor tekintettel nézni

valakire; finſtere Gedanken, ſzomorú gondolatok.
Finſterniß, die, 1. setétség. 2. fogyatkozás, p. o. eine Sonnenfinſterniß, napbéli fogyatkozás. 2. ſt. Ungewißheit, bizonytalanság.
Finte, die, 1. fortély, *p. o. bajvivásban.* 2. ravaſzság.
Fips, der, fitty; Fipſe geben, fittyet hányni.
Firma, die, kereskedők alólírása, *p. o. levélben, váltóban.*
Firmament, das, levegőég, kiterjeſztetett erősség.
Firmeln, *v. a.* bérmálni.
Firmelung, die, bérmálás.
Firn, ſt. Vorjährig, tavalyi.
Firner, der, jeges hegy, jéghegy.
Firnewein, der, tavalyibor, ó bor.
Firniß, der, firnátz.
Firnißen, *v. a.* béfirnátzolni.
Firſte, die, tető, hegy tető.
Fiſcal, der, ügybiztos, ügyész, fiskális.
Fiſch, der, hal. *Pb.* Das ſind faule Fiſche, ez kopaſz mentség.
Fiſchaar, der, halászó sas, tsonttörő sas. *Falco ossifragus.*
Fiſchangel, der, halászó horog.
Fiſchbein, das, halhéjj, haltsont.
Fiſchblaſe, die, halhójag.
Fiſchbrühe, die, hallé.
Fiſchbrut, die, halivadék.
Fiſchchen, das, halatska.
Fiſchen, *v. a.* halászni; halat fogni; in Trüben fiſchen, zavarosban halászni, *az az*: a' zürzavaros dolgot haſznára fordítni.
Fiſchen, das, halászás.
Fiſcher, der, 1. halász. 2. tsüllő, sirály. *Laurus.*
Fiſcherey, die, halászás, halászat.
Fiſchergarn, das, halászháló.
Fiſcherhütte, die, halászkunyhó.
Fiſcherkahn, der, halásztsónak.
Fiſchernetz, das, halászháló.
Fiſcherſtange, die, halászpózna.
Fiſchfang, der, halászat, halászás.
Fiſchfloße, *l.* Floßfeder.
Fiſchgen, das, halatska.
Fiſchgeyer, der, halászkeselyű.
Fiſchgräte, die, halszálka.
Fiſchhäher, der, gém.
Fiſchhälter, der, 1. halbárka, haltartó. 2. ſt. Fiſchteich, halastó.
Fiſchhamen, der, halászó horog.
Fiſchhandel, der, hallalkereskedés.
Fiſchhändler, der, haláros.
Fiſchhaut, die, halbőr.
Fiſchholz, das, hálófa.
Fiſchkaſten, der, halbárka.
Fiſchkiefer, der, kopótyó.
Fiſchköder, der, haltsaló ételek.
Fiſchlaich, der, halivadék.
Fiſchleim, der, halból főtt enyv.
Fiſchlein, das, halatska.
Fiſchmarkt, der, halpiatz.
Fiſchnetz, das, halászháló.
Fiſchor, das, kopótyó.
Fiſchotter, die, közönséges vidra. *Lutra vulgaris.*
Fiſchreich, *adj.* hallal bővölködő.
Fiſchreiher, der, gém.
Fiſchreuſe, die, varsa, teſziveſzi, tapogató.
Fiſchrogen, der, halikra.
Fiſchſchuppe, die, halpénz, halpikkely.
Fiſchſpeiſe, die, halétek.
Fiſchteich, der, halastó.
Fiſchthran, der, halzsir.
Fiſchtrog, der, halasteknő.
Fiſchwaare, die, eladó halak.
Fiſchweib, das, haláros aſszony.
Fiſchweiher, *l.* Fiſchteich.
Fiſpern, *v. n.* suttogni, susogni.
Fiſtel, die, 1. sipító hang. 2. tsős seb, tsőt vert seb.
Fittig, Fittich, der, 1. szárny. 2. oltalom, menedék hely. 3. ruhaszárnya.
Fitze, die, ige, *egy ige fonal.*
Fix, *adj.* 1. erős, állandó, állhatatos, tartós; ein fixer Körper, tűzkiálló test; die fixe Luft, bészorult levegő valamelly testben; fixe Idee, fészket vert képzelet. 2. ſt. fertig, kész; fix und fertig, egészen kész.
Fixſtern, der, állótsillag.
Flache, *adj.* 1. lapos, sima, egyenes; die flache Hand, tenyér; das flache Land, sik föld, róna föld, térség. 2. ſt. breit, széles; der flache Degen, kardlap. 3. nem mély, lapos; z. B. eine flache Schüſſel, lapos tál, v. nem mély tál. 4. tsekély, fundamentom nélkül való; ein flaches Urtheil, tsekély ítélettétel; *adv.* laposan, simán, egyenesen, ée.
Fläche, die, 1. síkság, lapály, térség. 2. szélesség. 3. lap; die Flä-

che eines Degens, a' kard lapja; die Fläche der Hand, tenyér. 4. st. Oberfläche, felsölzin, felület.
Flächeninhalt, der, térségnagyság.
Flächenmaaß, das, lapmérték, térségmérték, felületmérték.
Flächenzahl, die, egyenlő sokszorozás, *minémű ez: ötször öt, huszonöt.*
Flächs, der, len. *Linum.*
Flachsbart, der, pejhesszakáll.
Flachsbläuel, der, lenbunkózás.
Flachsbreche, die, lentiló.
Flachsdotter, der, gomborka. *Myagrum Sativum*, L.
Flächse, die, mótsing.
Flächsen, *adj.* lenből való, len.
Flachsfeld, das, lenföld, len termő föld.
Flachshaar, das, szőszhaj.
Flächsig, *adj.* lenszálas, szőszös.
Flachskraut, das, Flachsseide, die, pippan, aranka. *Cuscuta*, L.
Flachsraufe, die, lengereben.
Flachssame, der, III. lenmag.
Flachsstängel, der, lenszár.
Flachwerk, *l.* Dachziegel.
Flackern, 1. lobogni, *mint a' gyertya.* 2. kóborolni, ide's tova járni.
Fladen, der, lepény.
Flagge, die, vitorlazászló, hajózászló.
Flamant, der, lángmadár. *Phoenicopterus*, L.
Flämmchen, das, lángotska.
Flamme, die, láng; in Flammen gerathen, lángot vetni; in Flammen setzen, felgyújtani.
Flammen, 1. *v. n.* lángolni, lángal égni. 2. *v. a.* meghabozni, *p. o. a' matériát.*
Flammicht, *adj.* lánghoz hasonló.
Flammig, *adj.* lángos, lángoló.
Flandern, Flandria.
Flandrisch, *adj.* Flandriai.
Flanell, der, flaner.
Flanke, die, st. Seite, óldal.
Flankiren, *v. n.* kóborolni.
Fläschchen, das, palatzkotska.
Flasche, die, palatzk.
Flaschenkeller, der, pintzetok.
Flaschenkürbis, der, lopótök.
Flaschenzug, der, emelő tsiga.
Fläschgen, das, palatzkotska.
Flatterer, der, tséltsap.
Flatterhaft, *adj.* állhatatlan, szeles.
Flatterhaftigkeit, die, állhatatlanság.
Flattern, 1. *v. n.* repesni. 2. repdesni, repkedni, *mint a' lepkék.* 3. lobogni, *mint a' záfzlók, a' tüz.*
Flattiren, *l.* Schmeicheln.
Flauen, kirázni a' vízben, *p. o. a' mosott ruhát.*
Flaumfeder, die, pejh, pehej.
Flausch, der, fürt, *p. o. gyapjú.*
Flause, die, szófiabeszéd.
Flechte, die, 1. tarjag, *sömör forma kiütés a' testen.* 2. tarjag, bőrmoh, *a' fákon, köveken, ée. Lichen*, L. 3. kas, kotsikas.
Flechten, *v. a.* ich flechte, du flichst, er flicht. *Imp.* ich flocht. *Perf.* ich habe geflochten, *v. a.* fonni, bőfonni, öszvefonni, *p. o. veszszőt, hajat, két, három ágba*; geflochtene Körbe, veszszőből font kosarak.
Flechtweide, die, rekettyefüz.
Fleck, der, 1. darab, fólt; ein Fleck Acker, egy darab szántóföld; ein Fleck Wiesen, egy darab rét. 2. rész, tér, hely; auf diesem Flecke lag es, ezen a' helyen feküdt; geh mir nicht vom Flecke, el ne menj, v. ki ne mozdúlj ebből a' helyből. 3. fólt, *p. o. valamit befóltozni*; Flecke auf die Schuhe setzen, fóltot vetni a' lábbelire. 4. darab, *ruha, poszto*, ée.
Flecken, der, 1. mezőváros. 2. fólt; ein weißes Pferd mit braunen Flecken, fehér ló, barna fóltokkal. 3. petsét, motsok, *a' ruhában.* 4. hiba, fogyatkozás.
Flecken, 1. *v. a.* megfóltozni, fóltot vetni valamire. *l.* Flicken. 2. sarkbört tenni a' tsizma sarkára. 3. *v. n.* motskolni, petsétet ejteni; das Öhl, od. das Fett flecket, az olaj v. a' zsír petsétet ejt, *a' ruhában*, v. elmotskolja a' ruhát. 4. elmotskolódni, elszennyeződni; weiße Kleider flecken leicht, a' fejér ruha könnyen motskolódik.
Fleckfieber, das, petétses hideglelés.
Fleckig, *adj.* 1. fóltos; *p. o.* rothfleckig, veres fóltos. 2. st. bunt, tarkás. 3. motskos, szennyes, petsétes.
Fleckkugel, die, petsétet v. motskot kivevő golyóbis.
Fledermaus, die, szárnyasegér, bőregér, denevér. *Vespertilio.*

Flederwiſch, der, tollseprő.
Flegel, der, 1. tséplő, tsép. 2. gazember, embertelen ember.
Flegeley, die, gorombaság.
Flegelhaft, *adj.* gorombа, embertelen; *adv.* gorombáúl.
Flehen, *v. a.* esedezni, könyörögni.
Flehen, das, esedezés, könyörgés, rimánkodás.
Flehentlich, *adj.* esedező, rimánkodó; *adv.* esedezve, rimánkodva.
Fleis, *l.* Fleiß.
Fleiſch, das, *s. pl.* 1. hús, *p. o. ember v. állat husa.* 2. hús, *t. i. enni való husa az emlősdllatoknak, és madaraknak*; rohes Fleiſch, nyershús. 3. hús, *p. o. némelly gyümöltsöknek, ú. m. szilvának, baratznak husa.* 4. test, testihajlandóságok.
Fleiſchbank, die, mészárszék, vágószék.
Fleiſchbrühe, die, húslé.
Fleiſchen, *v. a.* húsolni a' bőrt, *mint a' szűtsök.*
Fleiſcher, der, mészáros.
Fleiſchergang, der, sikeretlen út.
Fleiſchergewicht, das, mészáros mérték.
Fleiſcherhandwerk, das, mészárosság, mészáros mesterség.
Fleiſcherhund, der, mészároskutya, szelindek.
Fleiſcherknecht, der, mészároslegény.
Fleiſchern, *adj.* húsbólvaló.
Fleiſchesluſt, die, testi gyönyörűség.
Fleiſcheſſen, das, húsétel.
Fleiſchfarbe, die, testszin.
Fleiſchfarbig, *adj.* testszinű.
Fleiſchfaſer, die, húsrost.
Fleiſchfreſſend, *adj.* húsevő.
Fleiſchfreſſig, *adj.* húsevő, hússal élő.
Fleiſchgabel, die, abárló villa.
Fleiſchhauer, der, mészáros.
Fleiſchig, *adj.* húsos; húsosan.
Fleiſchlich, *adj.* testi; fleiſchliche Augen, testi szemek; die fleiſchliche Vermiſchung, aszszonnyal való közösködés.
Fleiſchmade, die, nyű, nyűv.
Fleiſchmarkt, der, mészárszék.
Fleiſchſchätzer, der, húsbiró.
Fleiſchſchätzung, die, húsárrszabás.
Fleiſchſpeiſe, die, húsétel.
Fleiſchſuppe, die, húsleves.
Fleiſchtag, der, húsevő nap.
Fleiſchtopf, der, húsosfazék.
Fleiß, der, 1. munkásság, dolgosság. *Ph.* Der Jugend Fleiß iſt des Alters Ehre, ifjú munkásság, lészt tisztes korosság. 2. szorgalmatosság; vielen Fleiß an etwas wenden, nagy szorgalmatossággal munkálódni valamin. 3. st. Bemühung, igyekezet, iparkodás. 4. mit Fleiß, szántszándékkal, készakartva.
Fleißig, *adj.* 1. munkás, dolgos; *adv.* munkásan. 2. szorgalmatos; *adv.* szorgalmatosan. 3. gondos, nagy gondal és figyelmetességgel készült, *p. o. munka.* 4. *adv.* gyakran, gyakorta; er beſucht mich fleißig, engem gyakran meglátogat.
Fletſchen, z. B. die Zähne fletſchen, vitsorítni fogait.
Flicken, *v. a.* foltozni, megfoltozni.
Flicken, das, 1. folt. 2. foltozás.
Flicker, der, foltozó.
Flickerey, die, foltozás.
Flickſchneider, der, foltozó szabó.
Flickwort, das, potlószó, sütés, *a' versben.*
Flickwerk, das, foltoznivaló munka.
Flieder, der, *l.* Hohlunder.
Fliege, die, légy; die ſpaniſche Fliege, körösbogár, körös féreg.
Fliegen, *v. n. irr.* *Imp.* ich flog. *Perf.* ich bin geflogen, 1. repülni; der Vogel flog ſchnell in die Höhe, hirtelen felreppent a' madár; fliegen laſſen, repítni. 2. lobogni, *mint a' zászló.* 3. sebesen vitetni, v. repülni a' levegőben, *mint a' golyóbis*, ée.
Fliegen, das, repülés.
Fliegend, *adj.* 1. repülő, *p. o. madár, haj.* ée. fliegende Brücke, repülő híd. 2. fliegende Fahne, lobogó zászló. 3. fliegendes Gerücht, szárnyaló hír; fliegende Hitze, hirtelen elmúló hévség.
Fliegenbilz, *l.* Fliegenſchwamm.
Fliegenfänger, der, légykapó, *madár. Muscicapa.*
Fliegengarn, das, szúnyogháló.
Fliegengift, das, légyölő méreg.
Fliegenklappe, Fliegenklatſche, die, légytsapó.
Fliegennetz, das, szúnyogháló.
Fliegenſchnäpper, der, figemadár. *Motacilla Ficedula*, L.
Fliegenſchwamm, der, döggomba.

légyölő gomba. *Agaricus Muscarius*, L.

Fliegenwedel, der, legyező.

Fliehen, *v. n. irr. Imp.* ich floh. *Perf.* ich bin geflohen, 1. szaladni, futni; vor der Gefahr fliehen, a' veszedelem elől futni. 2. *v. a.* távoztatni valamit.

Fliehen, das, futás.

Flieſe, die, négy szegű kő.

Fließ, das, 1. fürt, *p. o. haj, szőr*, ée. 2. gyapjas bőr, *p. o. juh bőr*. 3. st. Bach, patak.

Fließen, *v. n. irr. Imp.* ich floß. *Perf.* ich bin geflossen, 1. folyni; der Bach fließt in den Teich, ez a' patak a' tóba foly. 2. folyni, könnyen menni; die Worte fließen ihm sehr gut, szinte úgy foly a' beszéd a' szájából; ein fließendes Gedicht, könnyen folyó vers. 3. folyni, származni, eredni, jönni; das ist nicht aus deiner Feder geflossen, ez nem a' te pennádból eredt, v. folyt; hieraus fließt daß — innen származik az, hogy. 4. dahin fließen, st. vergehen, elfolyni, elmúlni.

Fließen, das, folyás.

Fließend, *adj.* folyó; *adv.* folyvást.

Fließpapier, das, szitatópapiros.

Fließwasser, das, folyóviz.

Fliete, die, érvágó, érvágóvas.

Flimmen, *l.* Flimmern.

Flimmer, die, tsillám.

Flimmern, *v. n.* tsillámlani, tsillogni.

Flinder, der, pillangó, *t. i. értzből, aranypillangó himezni.*

Flink, *adj.* vidor, eleven, gyors; *adv.* gyorsan, vidoran.

Flinken, *l.* Flinkern.

Flinkerchen, das, apró értz pillangótskák, v. karikátskák.

Flinkern, *v. a.* tsillogni, tsillámlani.

Flinte, die, puska.

Flintenkelbe, der, puskafej, v. agy.

Flintenkugel, die, puskagolyóbis.

Flintenschuß, der, puskalövés.

Flintenstein, der, puskakova.

Flistern, *l.* Flüstern.

Flitter, *l.* Flinder.

Flittergold, das, 1. hártyaarany. 2. szemfényvesztő dolgok.

Flitterwoche, die, mézes hét, *az új házasok öszvekelésének első hete.*

Flocke, die, pejh, pehej, *hó pejhe, egy szem hó.*

Flocken, *v. n.* pejh formában húllani, *mint a' hó*, szálingózni; es flockt, szállingózik a' hó.

Flockenbett, das, tollas ágy,

Flockenblume, die, mezei pézsmavirág. *Centaurea Jacea*. L.

Flockig, *adj.* pejhes, pihes.

Floh, der, balha.

Flóhalant, *l.* Flóhkraut.

Flohbiß, der, balhatsípés.

Flóhen, Flohen, *v. a.* kibalházni.

Flóhkraut, das, 1. tsombor pólé, kőszvényménta, putnokfű. *Mentha Pulegium*. 2. plajbászfű. *Plumbago*, L. 3. balhaűző örvényfű. *Inula pulicaria*. 4. aszomány. *Conyza*, L. 5. *l.* Flóhsame.

Flóhpfeffer, der, vízibors. *Polygonum Hydropiper*, L.

Flóhpflanze, die, *l.* Flóhkraut.

Flóhsame, der, balhamagfű. *Plantago Psyllium*, L.

Flor, der, 1. fátyol; einem den Flor von den Augen ziehen, levonni a' fátyolt valaki szeméről, *az az*, felnyitni valakinek szemeit valaminek látására. 2. virágzás; die Blume steht in dem schönsten Flore, legszebb virágzásában van ez a' virág. 3. divatja, kelete, dicsérése valaminek. 4. vadsáfrány virág.

Flora, die, Flóra, a' virágok istenasszonya.

Florbinde, die, gyászfátyol.

Florenz, Florentzia.

Florfliege, die, fátyolka, egynapéltű. *Hemerobius*, L.

Floß, das, *l.* Flöße.

Flöße, die, 1. Holzflöße, faúsztatás. 2. szál, szálhajó, tutaj.

Flößen, *v. n.* 1. belészivárogtatni, folyatni, *p. o. a' kisded szájába a' tejet.* 2. fát úsztatni, *a' vízen.*

Floßfeder, die, úszószárny, halszárny.

Flößholz, das, úsztatott fa.

Flöte, die, sip, flóta.

Flöten, *v. n.* sipolni, flótázni.

Flötenspieler, der, flótás, flótázó.

Flott, *adj.* 1. úszó; das Schiff flott machen, a' megseneklett hajót elindítni. 2. flott leben, kedvére élni.

Flotte, die, hadi hajósereg.

Flötz, das, köterület, *a' bányában.*

Fluch, der, 1. átok, szitok. 2. káromkodás, szitkozódás.

Fluchen, *v. n.* 1. káromkodni, szit-

kozódni. 2. auf jemanden, od. (über jemanden) fluchen, káromlani, szidni valakit.
Fluchen, das, káromkodás.
Flucher, der, káromkodó.
Fluchs, *l.* Flugs.
Flucht, die, 1. futás, szaladás; die Flucht nehmen, od. ergreifen, megfutamodni, elszaladni, elfutni, szaladásra venni a' dolgot, in die Flucht schlagen, megszalasztani, megfutamtatni. 2. hézag. 3. línea.
Flüchten, *t. v. a.* bátorságos helyre vinni, elszaladni vele és megmenteni, *p. o. vagyonát*, ée. 2. sich, elszaladni, elfutni. 3. *v. n.* m. s. elszaladni, elfutni.
Flüchten, das, szaladás, futás.
Flüchtig, *adj.* 1. futó, szaladó; flüchtig werden, megfutamodni, megszaladni. 2. st. vergänglich, mulandó, hirtelen múló. 3. elszálló, elpárádzó, eloszló. 4. gyors, sebes, hamarfutó, *p. o. ló*, ée. 5. sietve készült, *p. o. munka*, ée. 6. repülő, repítő, igen könnyű, *p. o. ruha, köntös*, ée. *adv.* futva, futvást, szaladva, hirtelen, sebesen, sietve, gyorsan, ée.
Flüchtigkeit, die, 1. hamarság, gyorsaság. 2. st. Eilfertigkeit, sietség. 3. mulandóság.
Flüchtling, der, 1. szökevény. 2. vízeszü, állhatatlan, tséltsap.
Flück, *adj.* anyányi, repülhető.
Fluder, das, tsatorna, fatsatorna.
Flug, der, 1. repülés; einem Vogel im Fluge schießen, reptében lőni valamelly madarat. 2. repülő sereg, egy sereg; ein Flug Bienen, egy raj méh.
Flügel, der, 1. szárny; die Flügel hängen lassen, leereszteni a' szárnyát, *szomorkodni, búsúlni*. 2. szárny, *p. o. hadisereg szárnya, ajtó szárnya, ablak szárnya*, ée.
Flügeldecke, die, szárnyfedél.
Flügelfarn, der, szárnyas páfrán.
Flügelkleid, das, szárnyas ruha.
Flügelmann, der, jeladó, *a' ki a' rendben álló katonaság szárnya végénél áll, 's a' fegyver gyakorlásban jelt ád*, szárnyember.
Flügeln, *v. a.* felszárnyalni.
Flügelpferd, das, szárnyasló. *Pegazus.*
Flügelwerk, das, ennivaló szárnyasállatok, v. madarak.
Flugfeuer, das, repülő láng.
Flügge, *t.* Flück.
Flughafer, die, vad zab, üres zab. *Avena fatua*, L.
Fluglock, das, kijáró lyuk, *a' méh kason.*
Flugs, *adv.* tüstént, azonnal.
Flugsand, der, szálló homok.
Flur, die, 1. sík mező, térség, róna föld. 2. mezőség, mező.
Flurschütze, der, III. mező tsősz.
Fluß, der, 1. folyás; der Fluß eines Baches, a' patak folyása. 2. folyó, folyóvíz. 3. tsúsz, folyosó, *nyavalya. Rheuma Rheumatismus*; der schleimige Fluß, nátha. 4. der weiße Fluß, fejérfolyás, *aszszonyi nyavalya. Gonorrhoea Mulierum.*
Flußfieber, das, náthahideg.
Flußfisch, der, folyóvízi hal.
Flüssig, *adj.* folyó; *adv.* folyva; flüssig werden, megolvadni, folyóvá lenni, meghígúlni.
Flüssigkeit, die, 1. folyóság, hígság. 2. híg test, folyó test.
Flußpferd, das, víziló. *Hyppopotamus.*
Flußschiff, das, folyóvízi hajó.
Flußwasser, das, folyóbéli víz.
Flüstern, *v. a.* susogni, suttogni.
Flüstern, das, suttogás, susogás.
Fluth, die, 1. Ebbe und Fluth, tengerjárás, tengerapadás és áradás. 2. hullám, hab, víztolúlás.
Fluthzeit, die, tengeráradás ideje.
Fodern, *t.* Fordern.
Fohre, die, topolyafa, vad fenyő. *Pinus Sylvestris.*
Folge, die, 1. következés; in der Folge, azután, későbbre; eine Folge aus etwas ziehen, következést húzni ki valamiből; das wird keine Folge nach sich ziehen, nem lesz ennek rosz következése. 2. engedelmesség; Folge leisten, engedelmeskedni. 3. zu Folge, szerént, ereje szerént; meinem Versprechen zu Folge, ígéretem, v. fogadásom szerént.
Folgen, *v. n.* m. s. 1. mit *Dat.* követni, késérni; utánna menni valakinek; der Leiche folgen, késérni a' halottat; einem auf dem Fuße folgen, nyomában lenni valaki

nek, nyomba követni valakit. 2. auf jemanden folgen, utánna lenni valakinek, *a' rangra nézve*, következni valaki után; er folgt auf mich, ő én utánnam van, v. következik; auf etwas folgen, következni valami után, *az időre nézve*, követni valamit; ein Unglück folgt auf das andere, egymást éri a' szerentsétlenség. 3. következni, származni, eredni; eines folget aus dem andern, egyik a' másikból következik. 4. engedni valakinek, követni valamit, engedelmeskedni; ich habe deinem Rathe gefolget, engedtem a' te tanátsodnak, v. követtem a' te tanátsodat; das Kind will nicht folgen, ez a' gyermek nem akar engedelmeskedni. 5. ſt. nachahmen, követni.

Folgend, *adj.* 1. következő, következendő. 2. jövő, jövendő. 3. ez.

Folgends, *adv.* 1. azután, továbbá. 2. jövendőben, ezután. 3. következőleg, következésképpen.

Folgern, *v. a.* következtetni, kihozni valamiből valamit, következést formálni.

Folgerung, die, következtetés.

Folgezeit, die, jövendő idő.

Folglich, *adv.* következésképpen, következőleg, ésigy, tehát.

Folgſam, *adj.* engedelmeskedő, engedelmes.

Folgſamkeit, die, engedelmeskedés, engedelmesség.

Foliant, der, félárkus formába kötött v. nyomtatott könyv.

Folie, die, hártyaértz.

Folio, in Folio, félárkus formában.

Folter, die, 1. tortúra. 2. kín.

Folterbank, die, kínzószék.

Folterer, der, kínzó vallató.

Folternn, *v. a.* 1. kínzani, tortúrázni, kínzással vallatni. 2 tsigázni, *a' lovat.*

Folterung, die, kínzás.

Fond, der, die Fonds, *pl.* töke, summa, *letett nagy summa pénz.*

Fönnkraut, das, görögszéna. *Trigonella Foenum graecum.*

Fontäne, die, ugrókút, szökőkút.

Fontanell, das, folyóseb; Fontanell ſetzen, folyósebet nyitni.

Foppen Jemanden, kötődni, inderkedni valakivel, kötekedni.

Fordere, Forderſte, *l.* Vordere.

Förder, 1. tovább. 2. továbbá.

Förderlich, *adj.* 1. haſznos. 2. auf das förderlichſte, mennél hamarább.

Fördern, Fodern, ſt. Verlangen, kívánni, megkívánni; ſeinen verdienten Lohn fordern, érdemlett jutalmát kívánni; wie viel fordern Sie dafür, mennyit kíván az Ur érte; darnach es die Noth fordert, a' mint a' szükség kívánja, v. hozza magával; vor Gericht fordern, törvény eleibe idézni.

Fördern, *v. a.* 1. tovább vinni, tovább küldeni, *szekeren, kotsin valamit.* 2. ſt. beſchleunigen, siettetni; ſich fördern, sietni; fördere dich, siess, láss hozzá. 3. ſt. befördern, elómozditni.

Förderſam, *adj.* gyors, sietö; *adv.* gyorsan, sietve.

Förderung, die, 1. kívánás, megkívánás. 2. kívánság.

Förderung, die, elómozdítás.

Forderungsſatz, der, kivánattétel. *Postulatum.*

Forelle, die, pisztráng. *Salmo Fario.*

Forke, die, *l.* Gabel.

Form, die, 1. Geſtalt, forma. 2. ſt. Art, mód; nach gewöhnlicher Form, szokott mód szerént.

Formalien, die, *pl.* tzeremóniák formálitások.

Format, das, forma, formázat.

Formel, die, szóllásmód.

Formen, *v. a.* formálni.

Formenſchneider, der, formametszö.

Formidable, *l.* Furchtbar.

Formiren, *v. a.* formálni, formáját készitni, *valaminek*; ſich formiren, rendbe állani, *mint a' katonák.*

Formirung, die, formálás.

Förmlich, *adj.* formás; *adv.* formásan, 2. igaz, valóságos illendő, helyes; *adv.* igazán, illendően, ée.

Formſchneider, *l.* Formenſchneider.

Formular, das, mustraforma.

Forn, *l.* Vorn.

Forſchbegierde, die, vizsgálódó kívánság, nyomozó kívánság.

Forſchen, nyomozgatni valamit.

Forſchen, *v. a.* 1. genau nach etwas fragen, kérdezösködni, tudakozódni valami felől. 2. vizsgálni, nyomozni valamit.

Forſchen, das, 1. tudakozódás, kérdezősködés. 2. vizsgálás.
Forſcher, der, 1. tudakoló. 2. vizsgáló, nyomozó.
Forſt, der, ſt. Wald, erdő, *főképpen tilalmas erdő.*
Forſtbedienter, der, erdő kerülő inas.
Förſter, der, erdő kerülő.
Forſtmeiſter, der, erdőtiſzt.
Forſtrath, der, erdőtiſzti tanátsos.
Forſtweſen, das, erdőt illető dolgok.
Forſtwiſſenſchaft, die, erdőtudomány, az erdő tenyéſztetésnek tudománya.
Fort, das, 1. kis vár. 2, kastély.
Fort, *adv.* 1. tovább, elébb; und ſo fort, (u. ſ. f.) 's így tovább. 2. el. z. B. fortreiſen, elútazni, ée. 3. félre, távozz el. 4. ſt. Vorwärts, előre.
Fortan, *adv.* tovább, odébb.
Fortarbeiten, *v. a.* folytatni a' dolgot.
Fortbauen, folytatni az épitést.
Fortbeißen, elmarni, elkergetni.
Fortbewegen, *v. a.* 1. elmozditni. 2. tovabb tovább mozgatni.
Fortblaſen, *v. a.* 1. folytatni a' fúvást, tovább muzsikálni, *fúvó muzsikán.* 2. elfújni, *a' ſzájával valamit, p. o. port, pejhet*, ée.
Fortbrauchen, *v. a.* tovább is élni vele, folytatni a' véleélést.
Fortbringen, *v. a.* elvinni.
Fortdauer, die, megmaradás, tartósság.
Fortdauern, *v. n.* fennmaradni, megmaradni, eltartani.
Fortdauernd, *adj.* tartós, húzamos.
Forteilen, elsietni, tovább sietni.
Fortfahren, *v. n. irr.* m. ſ. 1. tovább menni, folytatni a' menést, *t. i. kotsin, hajón*, ée. 2. elmenni, elindúlni, *t. i. kotsival, hajóval.* 3. folytatni, *p. o. a' munkát, beſzédet*, v. tovább dolgozni, tovább beſzéllni, v. ſzóllani; wüßt es du, fuhr er fort, wie viel mir daran liegt, u. ſ. f. ha tudnád, így ſzólla tovább, millyen nagy gondom van nekem arra.
Fortfliegen, *v. n.* elrepülni.
Fortfließen, *v. n. irr.* elfolyni.
Fortführen, *v. a.* elvinni, elſzállitni.
Fortgang, der, 1. elmenetel. 2. ſt. Fortdauer, tartósság, tartás, menetel; der Fortgang einer Krankheit, a' nyavalya tartása. 3. folyamat, előmenetel, láttatja valaminek.
Fortgeben, *v. a. irr.* tovább adni.
Fortgehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elmenni; er iſt längſt fortgegangen, régen elment. 2. tovább menni, folytatni a' menést; die Uhr geht fort, az óra jár, v. eljár. 3. ſt. fortdauern, ſzünet nélkül folyni, folytatódni, fennmaradni.
Fortgehen, das, elmenetel.
Forthin, *adv.* ezután, ennekutánna.
Fortjagen, *v. a.* elhajtani, elűzni.
Fortjagung, die, elhajtás.
Fortification, die, várerősités.
Fortkommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elſzabadúlni, kiſzabadúlni, elmenni, tovább menni. 2. nőni, nevekedni, teremni; der Pfeffer kommt bey uns nicht fort, a' bors nálunk nem terem meg, v. nem tenyéſzik. 3. élélni, boldogúlni; ein Künſtler kommt überall fort, a' mívmester mindenütt élél.
Fortkommen, das, 1. elmenés. 2. termés, növés. 3. előmenetel, boldogúlás. 4. élelem, élélés.
Fortkönnen, *v. n. irr.* elmehetni, tovább mehetni; er kann nicht fort, (gehen od. reiſen), nem mehet el.
Fortkriechen, *v. n. irr.* m. ſ. elmáſzni.
Fortlaſſen, *v. n. irr.* elbotsátni, elereſzteni.
Fortlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elfutni, elſzaladni. 2. tovább ſzaladni.
Fortleben, *v. n.* nem ſzúnni meg élni.
Fortleſen, *v. a. irr.* tovább olvasni, folytatni az olvasást.
Fortmarſchiren, *v. n.* elmenni.
Fortmüſſen, gehen, reiſen, u. ſ. f. kénteleneségből elmenni; ich muß fort, el kell mennem.
Fortpacken, ſich, eltakarodni; packe dich fort, takarodj el, lódulj.
Fortpflanzen, *v. a.* 1. ſzaporitni, elſzaporitni, *p. o. növevényt*, ée. 2. ſich, ſzaporodni, terjedni, tenyéſzni, elſzaporodni.
Fortpflanzung, die, 1. elſzaporitás. 2. elſzaporodás, tenyéſzés.
Fortreden, *v. a.* folytatni a' beſzédet.
Fortreiſe, die, 1. elindúlás, útra indúlás, elútazás. 2. tovább útazás.
Fortreiſen, *v. n.* 1. elútazni, útra indúlni. 2. tovább útazni.

Fortreißen, *v. a. irr.* elszakaszтani, elrántani. 2. elragadni, elkapni.
Fortreiten, *v. n. irr.* m. s. ellovagolni.
Fortrennen, *v. n.* elnyargalni.
Fortschaffen, *v. a.* 1. elhárítni. 2. st. fortschicken, elküldeni, eligazítni.
Forschicken, *v. a.* elküldeni.
Fortschieben, *v. a. irr.* eltaszítni, eltolni.
Fortschiffen, *v. a.* elhajókázni.
Fortschlafen, *v. n. irr.* folytatni az alvást, folyvást aludni.
Fortschleichen, sich, elillantani, alattomban elszökni, elmenni.
Fortschreiben, *v. a. irr.* folytatni az írást.
Fortschreiten, *v. n.* m. s. 1. elébb menni, tovább menni, v. lépni. 2. előmeni, boldogúlni valamiben.
Fortschritt, der, előmenetel; Fortschritte machen, boldogúlni.
Fortsegeln, *v. n.* m. s. elhajókázni.
Fortsetzen, *v. a.* folytatni, *a' munkát.*
Fortsetzung, die, folytatás.
Fortsollen, (gehen), z. B. ich soll fort, el kell mennem.
Fortspielen, *v. a.* folytatni a' játszást.
Forttragen, *v. a. irr.* elvinni.
Forttragung, die, elvivés.
Forttreiben, *v. a. irr.* 1. elhajtani, elűzni. 2. st. fortsetzen, folytatni.
Fortwachsen, *v. n. irr.* tovább nőni.
Fortwähren, *v. n.* tartani, tovább tartani, eltartani. *l.* Fortdauern.
Fortwandern, *v. n.* elvándorlani.
Fortwehen, *v. n.* elfújni.
Fortweisen, *v. a. irr.* eligazítni, elküldeni.
Fortwollen, (gehen), el akarni menni.
Fortziehen, *v. a. irr.* 1. elhúzni. 2. *v. n.* m. s. elköltözni, tovább költözni.
Fossil, das, *pl.* die Fossilien, ásvány, ásványok.
Fourage, die, *(olv.* furázs), abrak, lóeleség.
Fouragiren, *v. a.* abrakolni, etetni.
Fouragirung, die, abrakolás, etetés.
Fourier, der, gazdatiszt, furír, *kvártélytsináló, katonakenyér és lóeleségosztó tiszt a' katondknál.*
Foytasch, die, fojtás, *a' puskában.*
Fracht, die, 1. tereh, *szekérre, v. hajóra rakott tereh;* mit voller Fracht fahren, egész terhet rakni, egész terehvel menni. 2. tereh, portéka tereh; Fracht suchen, terhet keresni, vinnivaló portékát keresni. 3. st. Frachtgeld, szekérbér, *portéka vitelért*, v. hajóbér, vitelbér.
Frachtbrief, der, terehútasítás, terehútasító levél, *mellyre a' terehkűldő neve, a' tereh mivólta, a' kihez küldetik annak neve, és a' vitelbér felíratnak.*
Frachtgeld, das, vitelbér, terehvitelbér, szekérbér, hajóbér.
Frachtschiff, das, terehvivő hajó.
Frachtzettel, das, *l.* Frachtbrief.
Frack, der, kivágott kaput, frakk, nyári kaput.
Fractur, die, törtbetük, törtírás.
Frage, die, kérdés; eine Frage thun, kérdést tenni, kérdezni; es entsteht die Frage, ob — u. s. f. az a' kérdés adja elő magát, ha; eine Frage aufwerfen, kérdést tenni, v. támaszтani.
Fragen, *v. a.* 1. kérdeni, megkérdeni, *valakit;* ich will dich nur eins fragen, tsak egyet akarok tőled kérdeni; Jemanden um Rath fragen, tanátsot kérdeni valakitől. 2. nach jemanden fragen, kérdezni, v. tudakozni valakit; oft nach jemanden fragen, kérdezősködni, tudakozódni valaki felől; hat niemand nach mir gefragt? nem kérdezett engem valaki? Es fragt sich noch, ob — még az a' kérdés, ha — 3. nach etwas fragen, gondolni valamivel; er fragt nach niemanden, senkivel sem gondol; er fragt viel darnach, sokat is gondol vele, *az az: semmit se.*
Fragen, das, kérdés, kérdezés.
Frager, der, kérdő, kérdező.
Frageweise, *adv.* kérdésképpen.
Fragezeichen, das, kérdőjel.
Fragment, das, tördelék.
Fragselig, *adj.* kérdezősködő, kérdezősködni szerető.
Fragweise, *l.* Frageweise.
Fraiß, Fraisch, die, die Fallsucht, nyavalyatörés, nehéznyavalya.
Franciscaner, der, Sz. Ferentz szerzetese, sz. Ferentz szerzetbéli barát.
Franco, z. B. Franco schicken, megváltva küldeni, *t. i.* a' vitelbér előre lefizetve küldeni valamit.
Frank, *adj.* szabad; *adv.* szabadon;

frank und frey, egészen szabad, egészen szabadon.
Franke, der, III. 1. Frankus. 2. frank, frantzia pénz neme, melly mintegy 24 krajtzárt tesz jó pénzben
Franken, Frankenland, Frankónia.
Frankenwein, der, Frankóniai bor.
Frankfurt, Frankfurt, *város.*
Frankiren, vitelbérváltva küldeni, *p. o. levelet a' postán.*
Fränkisch, *adj.* Frankóniai.
Frankreich, Frantziaország.
Franse, Franze, die, 1. rojt, rojtprém. 2. tzafrang.
Fransig, *adj.* 1. rojtos, rostprémes; *adv.* rojtosan. 2. tzafrangos; *adv.* tzafrangosan.
Franz, der, *Gen.* des Franzens, *Dat.* dem Franzen, Ferentz, *keresztnév.*
Franzband, der, frantziakötés, *t. i. könyvkötés.*
Franzbaum, der, törpefa.
Franze, *l.* Franse.
Franzose, Franzos, der, III. Frantzia.
Franzosen, die, frantzú, *nyavalya.*
Franzosenholz, das, galyágfa, gajákfa. *Guajacum*, L.
Französig, *adj.* frantzús.
Französisch, *adj.* 1. Frantziaországi. 2. Frantzia; die französische Sprache, a' Frantzia nyelv; *adv.* frantziául, frantzúl.
Franzwein, der, Frantziabor.
Frappant, *adj.* szembetünő, különös; eine frappante Ähnlichkeit, szembetünő hasonlatosság.
Fraß, der, 1. eledel. 2. *l.* Fraiß, nyavalyatörés, nehéznyavalya.
Fräßig, *adj.* torkos, nagyevető.
Fräßigkeit, die, torkosság.
Fratschlerinn, die, Fratschlerweib, das, kofa, kúfár aszszony.
Fratt, feltört, kisebesedett.
Fratt, der, feltörés, feldörgölés.
Fratze, die, 1. hijjábanvalóság. 2. Fratzengesicht, rút ábrázat, rémség.
Fratzengesicht, das, ijesztő rút ábrázat, rémség, tsudakép.
Frau, die, 1. aszszony, *férjhezment fejérszemély*; eine junge Frau, ifjú aszszony; eine alte Frau, öreg aszszony. 2. st. Gattinn, feleség; sich eine Frau nehmen, feleséget venni, megházasodni; er hat schon eine Frau, már feleséges ember; die Frau Generalinn, a' Generálisné; die Frau Professorinn, a' Professorné. 3. st. Frauenzimmer, aszszonyember, fejér személy. 4. st. Hausfrau, gazdaszszony. 5. apátza aszszony. 6. unsere Frau, unsere liebe Frau, szűz Mária, a' Boldogságos szűz.
Frauenbild, das, 1. szűz Mária képe. 2. fejérszemély, aszszonyember.
Frauendistel, die, Mária tövise, tarka tövis, fejérhátú tövis, kerti bogáts. *Carduus Marianus.*
Fraueneis, das, tükörkő. *Calcareus Selenites.*
Frauenflachs, der, *l.* Flachskraut.
Frauenglas, das, gemeiner Glimmer, tsillámkő, hártyakő. *Argilla mica vulgaris.*
Frauenhaar, das, árvaleányhaj. *Adianthum, Capillus Veneris.*
Frauenkäfer, der, hétpontos bodobáts, v. fuskata. *Coccinella septempunctata.*
Frauenkirche, die, szűz Mária temploma.
Frauenkloster, das, apátzaklastrom.
Frauenlist, die, aszszonyi ravaszság.
Frauenmilch, die, aszszonytéj.
Frauennabel, der, Nabelkraut, köldökfű. *Cotyledon.*
Frauenschneider, der, aszszonyszabó, aszszonyok szábója.
Frauenschuh, der, tzipő, tzipellő, aszszonyi lábbeli.
Frauenschuster, der, tzipővarga.
Frauensleute, die, *pl.* aszszonyok.
Frauensperson, die, aszszonyszemély.
Frauenstand, der, házas élet.
Frauenstuhl, der, szülőszék.
Frauentag, der, Boldogaszszony napja.
Frauenvolk, das, aszszonyok, fejérnép.
Frauenzimmer, das, 1. aszszonyok szobája. 2. fejérszemély. 3. aszszony
Frauenzimmerhand, die, aszszonyírás, leányírás.
Frauenzimmerkleidung, die, aszszonyköntös, aszszonyöltözet.
Frauenzimmerlich, *adj.* aszszonyos.
Fräulein, das, kisaszszony.
Frech, *adj.* szemtelen, szemtelen vakmerő; *adv.* szemtelenül.
Frechheit, die, szemtelenség, szemtelen vakmerőség.

Fregatte, die, fregáthajó, fregát.
Fregatvogel, der, kesely pelikán. *Pelecanus aquilen.*
Frei, Freilich, *l.* Frey Freylich.
Fremd, *adj.* 1. ſt. auswärtig geboren, idegen, vidéki, ein Fremder, idegen, jövevény, idegen ember. 2. ſt. ausländiſch, külföldi; fremde Waaren, külföldi portékák; fremder Wein, külföldi bor. 3. ſt. unbekannt, idegen, esmeretlen: das iſt mir ganz fremd, ez előttem egészen idegen; in fremde Hände gerathen, idegen kézre jutni, v. kerülni. 4. zu unſerer Familie od. Geſellſchaft nicht gehörig, idegen; fremde Kinder, idegen gyermekek.
Fremdartig, *adj.* külömböző, külömbözönemű; fremdartige Theile eines Körpers, külömbözönemü részei valamelly testnek.
Fremde, die, külföld, idegenföld; in die Fremde gehen, vándorlani, külföldre menni.
Fremder, ein, od. der Fremde, idegen, idegenember, jövevény.
Fremdling, der, 1. jövevény. 2. tudatlan, járatlan, *valamiben.*
Frequentiren, z. B. einen Ort, die Schule, u. ſ. f. járni, p. o. valamelly helyre, v. oskolába, ée.
Frequenz, die, számosság, sokaság, számos gyülekezet.
Freſco, al Freſco mahlen, új vakolatra festeni, *a' melly festés módja a' ſzáraz-falravaló festéstől egészen külömbözik.*
Freßbegierde, die, torkosság, nagyehetőség.
Freßbegierig, *adj.* torkos, nagyehető; *adv.* torkosan.
Freſſen, *v. a. irr.* ich freſſe, du friſſeſt, er frißt, u. ſ. f. *Imp.* ich fraß. *Perf.* ich habe gefreſſen. 1. enni, megenni, falni, felfalni; *(az állatokról mondatik)*, der Wolf hat ein Lamm gefreſſen, a' farkas megevett egy bárányt; dem Viehe zum freſſen geben, enni adni az állatnak, marhának. 2. mohón enni, illetlenül, v. módnélkül enni, *(az emberekről mondatik)*. 3. legelni, *mint az állatok a' mezőn.*
Freſſen, das, 1. evés, falás. 2. étel, étek, eledel, *t. i. az állatok eledele.*
Freſſer, der, 1. evő, faló, mohon evő. 2. nagyehető.
Freſſerey, die, 1. nagyehetőség. 2. tobzódó vendégeskedes, evés ivás.
Freßfieber, das, torkos hidegleles.
Freßgierig, *adj.* mohon éhes.
Freſſig, *adj.* torkos, nagyehetű.
Freſſigkeit, die, torkosság, nagyehetőség.
Freßſpitze, die, falám, a' bogarak evést segitő szereik.
Freßwanſt, der, nagyehető, eszemiszom ember.
Freßzange, die, harapófalám, *a' bogarak fogaik helyett a' szájokban lévő fogas falám.*
Frettchen, das, petymeg. *Viverra.*
Frettwieſel, das, (ugyan az).
Freude, die, öröm; ſeine Freude an etwas haben, örülni valaminek; vor Freude weinen, örömében sirni; ich mache mir eine Freude daraus, édes öremest tselekszem.
Freudenbezeugung, die, örömmutatás, örvendezés.
Freudenfeſt, das, örőminnep.
Freudengeſchrey, das, örömkiáltás, örömkiáltozás.
Freudenleben, das, örömélet, vigélet.
Freudenleer, *adj.* örömnélkülyaló.
Freudenlos, *adj.* (ugyan az).
Freudenmädchen, das, közönséges kurva.
Freudenmahl, das, örömvendégség.
Freudenopfer, das, örömáldozat.
Freudenreich, *adj.* örömmel telyes.
Freudentag, der, örömnap.
Freudenthräne, die, örömkönyv.
Freudenvoll, *adj.* örömmel telyes; *adv.* telyes örömmel, édes örömest.
Freudenzähre, die, örömkönyv.
Freudig, *adj.* 1. örvendetes; *adv.* örvendetesen. 2. vig, vidám; *adv.* vidáman, vigan.
Freudigkeit, die, 1. örvendetesség. 2. vidámság.
Freuen, ſich, örvendeni, örülni; ich freue mich, od. es freuet mich, daß — u. ſ. f. örülök rajta, v. örvendek, hogy, ée.
Freund, der, 1. ſt. ein Verwandter, eine Verwandte, rokon, atyafi: ein naher Freund, közelrőlvaló atyafi. 2. er iſt mein alter vertrauter Freund, régi meghitt barátom

ő nekem; lieber Freund! beſter Freund! kedves Barátom! kedves édes Barátom. — Ich bin kein Freund von vielen Reden, nem ſzeretem a' sok beſzédet, v. nem vagyok barátja a' sok beſzédnek.

Freundinn, die, barátné, leány, v. aſzſzony barátja valakinek.

Freundlich, *adj.* baráti, nyájas; ein freundliches Geſicht, nyájas ábrázat v. tekintet; *adv.* baráti módon, nyájasan.

Freundlichkeit, die, barátiság, barátság, nyájasság.

Freundſchaft, die, 1. ſt. Verwandtſchaft, atyafiság, rokonság. 2. barátság; die Freundſchaft brechen, a' barátságot félbeſzakaſztani.

Freundſchaftlich, *adj.* barátságos, nyájas; *adv.* barátságosan; ich bath ihn auf das freundſchaftlichſte, igen barátságosan kértem.

Freundſchaftsbezeugung, die, barátságmutatás.

Freundſchaftsſtück, das, barátság, ſzivesség.

Freundſchaftstrieb, der, barátságösztön.

Frevel, der, gonoſzság, istentelenség, vakmerő gonoſzság, elvetemedett gonoſzság, elvetemedettség.

Freveler, der, *l.* Frevler.

Frevelhaft, *adj.* gonoſzságos, gonoſz, elvetemedett; *adv.* gonoſzúl, elvetemedve.

Frevelmuth, der, gonoſz indúlat, vakmerő gonoſzság, elvetemedés.

Freveln, *v. n.* gonoſzságra vetemedni, vakmerő gonoſzságot vinni véghez, elvetemedni.

Frevelthat, die, gonoſztett, vakmerő gonoſzság, elvetemedettség.

Freventlich, *adj.* gonoſzságos, gonoſz, vakmerő gonos, elvetemedett; *adv.* gonoſzúl, elvetemedve.

Frevler, der, elvetemedett gonoſz, vakmerő gonoſz.

Frey, *adj.* 1. ſzabad, megſzabadúlt, üres, ment; frey von Sorgen, gondtól ment gondtól üres; frey von Schulden, ment az adósságtól, nem adós; frey von Fehlern, nem hibás, hibanélkül való, minden hibától ment; kein Menſch iſt aller Sünden frey, egy ember sints hiba nélkül. 2. ſzabad, ſzabados, ſzabadon lévő; *adv.* ſzabadon, ſzabadosan; einen Gefangenen auf freyen Fuß ſtellen, ob. ſetzen, ſzabadon botsátni a' foglyot, a' rabot; er iſt wiederum frey, ismét ſzabadon van; das Waſſer hat ſeinen freyen Lauf, ſzabad folyása van a' víznek; aus freyer Hand zeichnen, magától, v. maga képzelődéséből rajzolni valamit. 5. ſzabad, ſzabadon lévő, bé nem kerített, v. meg nem akadályoztatott; freye Luft athmen, ſzabad levegőt ſzívni; unter freyem Himmel ſchlafen, ſzabad ég alatt hálni; eine freye Ausſicht, ſzabad kilátás, *p. o. ablakból*, ée. ſzabadon, bé nem kerítve; *néha*: magánosan, magában; dieſer Baum ſteht ganz frey auf dem Felde, ez a' fa tsak magában áll a' mezőn. 4. ſzabad, senkitől nem függő; ein freyer Menſch, ſzabad ember; die freyen Künſte, a' ſzabad mesterségek; etwas von freyen Stücken thun, önként, v. ſzabad tetszése szerént tselekedni valamit; *adv.* ſzabadon, ſzabadosan, senkitől nem függve.

Freybeuter, der, ſzabados rabló, *p. o. hajó a' tengeren, v. katona a' ſzárazon.*

Freybrief, der, 1. felſzabadúló levél, ſzabadúló levél. 2. ſzabadságlevél, *valamire.*

Freycorps, das, ſzabadsereg.

Freydenker, der, ſzabadon gondolkozó.

Freyen, *v. a.* 1. ſzabaddá tenni, felſzabadítni, megſzabadítni. *l.* Befreyen. 2. ſt. heirathen, házasodni, megházasodni, férjhezmenni. 3. *v. n.* um ein Mädchen freyen, leányt ſzeretni és elvenni, házasodni; das Mädchen hat lange um ihn gefreyet, sokáig vólt a' leány vele mátkaságba.

Freyer, der, mátka, *t. i. férjfi.*

Freyersmann, der, (ugyan az).

Freyfrau, die, Báróné.

Freyfräulein, das, Báró kisaſzſzony.

Freygeben, *v. a. irr.* 1. ſzabadon botsátni. 2. ſzabadságot adni valamire, felſzabadítni, *valamit.*

Freygebig, *adj.* adakozó, bőkezű; *adv.* adakozón, adakozómódon.

Freygebigkeit, die, 1. adakozóság, bőkezűség. 2. adakozás.
Freygeboren, szabad szülektől származott, szabad születésű.
Freygeist, der, 1. st. freydenkend, szabadon gondolkozó. 2. vallástalan.
Freygeisterey, die, 1. szabadon gondolkozás. 2. vallástalanság.
Freygeisterisch, 1. szabadon gondolkozói. 2. vallástalani; *adv.* vallástalanúl.
Freygelassen, *adj.* szabadon botsátott, szabadon botsáttatott.
Freygut, das, szabad jószág.
Freyhafen, der, szabad kikötőhely.
Freyhaus, das, szabad ház, szabad telek.
Freyheit, die, 1. szabadság; in der Freyheit leben, szabadságban élni; sich in Freyheit setzen, kiszabaditni magát. 2. szabadság, bátorság; mit großer Freyheit reden, igen szabadon beszéllni; sich die Freyheit nehmen, bátorkodni; sich viel Freyheit herausnehmen, merészségre vetemedni. 3. engedelem, szabadság; eine Stadt mit Freyheiten begnadigen, szabadsággal ajándékozni meg valamelly várost.
Freyheitsbrief, der, szabadság levél.
Freyherr, der, III. Báró.
Freyherinn, die, Báróné.
Freyherrlich, *adj.* Bárói; *adv.* Báróimódon.
Freyherrschaft, die, 1. szabad uradalom. 2. Bárság.
Freyhof, der, szabad telek.
Freyinn, die, Báró kisasszony.
Freylassen, szabadon botsátni, felszabaditni.
Freylassung, die, szabadon botsátás, felszabadítás.
Freylich, *adv.* 1. st. allerdings, igen is. 2. st. zwar, igaz hogy, való hogy.
Freymachen, *v. a.* felszabadítni, szabaddá tenni.
Freymachung, die, felszabadítás.
Freymann, der, 1. szabad jószág birtokosa. 2. st. Abdecker, nyúzó, hóhér inas.
Freymaurer, der, szabad kömives.
Freymüthig, *adj.* szabadon szóló, szabadon ítélő.
Freymüthigkeit, die, szabadon szóllás, szabadon ítélés.
Freypaß, der, szabad útilevél, szabad passzus.
Freysaß, der, szabad jószág birtokosa.
Freysprechen, *v. a. irr.* felszabaditni.
Freysprechung, die, felszabadítás.
Freystadt, die, szabad város.
Freystadel, Galgótz, *mezővárosNyitra Vármegyében.*
Freystatt, der, szabad köztársaság, v. státus.
Freystätte, die, menedékhely, szabados menedékhely.
Freystehen, frey stehen, szabadságban lenni, v. állani valakinek; es steht mir frey, szabadságomban áll.
Freystellen, *v. a.* 1. szabadságban helyheztetni. 2. valakinek tetszésére hagyni valamit.
Freystellung, die, tetszésére hagyás.
Freystunde, die, üres óra, szabad óra.
Freytag, der, péntek.
Freytisch, der, szabad asztal; einem den Freytisch geben, szabad asztalt adni valakinek; *t. i. ebédet, vatsorát*, ée.
Freyung, die, megszabadítás, felszabadítás.
Freywerber, der, mátkakerítő.
Freywillig, *adj.* önkéntvaló, szabadakaratú; *adv.* önként, készakartva; ein Freywilliger, szabadseregbeli katona.
Freywilligkeit, die, szabadakaratúság, önkéntvalóság.
Freyzettel, der, szabadlevél.
Friaul, Friaul, *város.*
Fricassee, der, vetretze.
Fridrich, Fridrik, *keresztnév.*
Friede, der, III. 1. békesség; Frieden machen, od. stiften, békességet kötni, megbékélni; den Frieden brechen, felbontani a' békességet; Frieden schließen, békességet kötni. 2. nyúgodalom, tsendesség, békesség; jemanden in Frieden lassen, békét hagyni valakinek, nem háborgatni valakit; laß mich mit Frieden, hagyj békét nekem.
Friedensartikel, der, békességtzikkely, a' békesség tzikkelye.
Friedensbothe, der, III. békességhirdető követ.
Friedensbrecher, der, békesség felbontó, békességrontó.

Friedensbruch, der, békesség felbontás.
Friedensbrüchig, *adj.* békességbontó.
Friedenscongreß, der, békességes tanátskozás, békességszerző gyülés
Friedensfest, das, békesség innepe, békességinnep.
Friedenshandlung, die, békességes alkudozás.
Friedensinstrument, das, békesség bésoglaló levél.
Friedensschluß, der, békességkötés.
Friedensstifter, der, békesség szerző.
Friedensstiftung, die, békesség szerzés.
Friedensstörer, der, békesség rontó, v. háboritó.
Friedenstractat, der, *pl.* Friedenstractaten, békességalku, békesség feltételei.
Friedensvorschläge, die, *pl.* békesség elöleges tzikkelyei, v. feltételei.
Friedenszeit, die, békesség, békességes idők.
Friederich, Fridrich, Fridrik, *keresztnév.*
Friedfertig, *adj.* békességszerető, békességes.
Friedfertigkeit, die, békesség szeretés.
Friedlich, *adj.* békességes; *adv.* békességesen.
Friedlichkeit, die, békesség szeretés.
Friedliebend, (ugyan az).
Friedsam, Friedselig, *l.* Friedfertig.
Frieren, *v. n. irr. Imp.* ich fror, *Perf.* ich habe, és ich bin gefroren, 1. *v. n.* m. h. fázni; ich friere, od. es friert mich, fázom; es hat uns heftig gefroren, nagyon, v. erősen fáztunk; es friert mich an den Händen, an den Füßen, fázik a' kezem, a' lábam. 2. megfagyni; es hat diese Nacht gefroren, megfagyott az éjjel; es wird diese Nacht frieren, meg fog az éjjel fagyni. 3. *v. n.* m. s. megfagyni, jeggé válni; die Erde ist gefroren, megfagyott a' föld; der Wein friert nicht leicht, nem könnyen fagy meg a' bor.
Frieren, das, 1. fázás. 2. fagyás, megfagyás.
Fries, der, 1. bojhos darótz, *darótzposztó neme.* 2. párkány, ormó, *az oszlopokon.*
Friesel, der, köles himlő.
Friesisch, Frizlandi, Fríziai.
Friesland, Frizland, Frízia.
Friesländer, der, Frizlandi lakos, Fríziai lakos.
Friesländisch, *adj.* Fríziai, Frizlandi.
Frisch, *adj.* 1. st. kühl, hives, hüss, friss; *adv.* hívesen, hüssen; es ist heute ganz frisch, ma hives idő van. 2. újj, nem régi, friss; frische Waaren, újj v. nem állott portékák; frisches Ey, friss tojás. 3. jelenvaló, mostani; *adv.* jelen, most; jemanden auf frischer That ertappen, valakit a' tselekedeten kapni, v. rajta kapni valamin. 4. friss, *tsak most került, szakasztott, hozott,* ée. frische Rosen, friss rózsák; frisches Obst, friss gyömölts, ée. 5. st. munter, muthig, eleven, vidám, friss, gyors; *adv.* vidámon, elevenen, gyorsan, frissen; es gehet alles frisch von statten, minden elevenen, v. gyorsan foly. *Pb.* Frisch gewagt ist halb gewonnen, hamar merni, félig nyerni.
Frischen, 1. *v. a.* megfrissíteni, megújjítni. 2. *v. n.* megmalatzozni, *a' vaddisznóról mondatik.*
Frischling, der, malatz.
Friseur, der, *(olv.* frizör), hajtsinosító, hajfodorító.
Frisiren, hajat sonni, hajat fodoritni.
Frist, die, 1. szabott idő. 2. időköz, időszakasz, idő; sich Frist ausbitten, időt kérni magának, *t. i. meghatározott időt.*
Fristen, *v. a.* halasztani.
Fristung, die, halasztás.
Frisur, die, fodorítotthaj.
Froh, *adj.* 1. st. freudig, vig, vidám, jó kedvü; eleven; froh seyn, örülni. 2. örvendetes, örvendeztető; *adv.* vidámon, vigan.
Fröhlich, vidám, vig; *adv.* vigan, vidámon.
Fröhlichkeit, die, vidámság.
Frohlocken, *v. n.* über etwas, örvendezni, vigadozni valamin.
Frohlocken, das, örvendezés, vigadozás.
Frohlockend, *adj.* örvendező; *adv.* örvendezve.
Frohn, st. heilig, szent.

Frohn, der, idézőhajdú, porosźló.
Frohnaltar, der, főoltár.
Frohnbar, *adj.* robotos.
Frohnbauer, der, III. robotos paraszt.
Frohndienst, der, robot, úr dolga.
Frohne, die, (ugyan az).
Fróhnen, *v. n.* robotolni, úr dolgát tenni.
Frohnglaube, der, III. béreshit, szolgahit.
Frohngut, das, robotos jószág.
Frohnleichnam, der, Krisztus hólt teste.
Frohnleichnamsfest, das, Úr napja, Úrnap.
Frohntag, der, robotnap, robotos nap.
Fromm, *adj.* 1. szelid, jámbor; ein frommes Pferd, jámbor ló. 2. jó erköltsű, szelid, jó; ein frommes Kind, jó gyermek. 3. st. unschuldig, fedhetetlen, kegyes, szent; 4. st. Gottesfürchtig, istenfélő, kegyes. 5. st. gütig, mitleidig, kegyelmes, jóltévő; frommer Gott! kegyelmes Isten!
Frómmeln, *v. n.* kegyeskedni.
Frómmelen, die, kegyeskedés.
Frommen, *v. n.* használni, hasznot tenni.
Frómmigkeit, die, kegyesség.
Frómmling, der, színmutató, kegyeskedő.
Fron, *l.* Frohn.
Fronte, die, homlok, eleje valaminek.
Frosch, der, 1. béka. 2. ínydagadás, *lovak nyavalyája.*
Froschbiß, der, békafű, *Hydrocaris.*
Fróschchen, das, békátska.
Froschleich, der, békaivadék, békatojás.
Fróschling, der, *l.* Frischling.
Frost, der, 1. fagy; die späten Fröste haben vielen Schaden angerichtet, a' késő fagyok sok kárt tettek. 2. st. Kálte, hideg, hidegség.
Frostbeule, die, vaktetű, hidegtsipte rész.
Frostig, *adj.* 1. fagyos; *adv.* fagyosan. 2. hidegvette, fázékony. 3. hideg, indulat nélkül való.
Frostwetter, das, fagyos idő, fagy, fagyás.
Frottiren, st. reiben, dörzsölni.
Frucht, die, 1. gyümölts, termés; Feldfrüchte, mezei termés. Baumfrüchte, fáigyümölts. 2. vetés, mezei vetés; die Frucht steht schön, szép a' vetés, v. szépek a' vetések. 3. st. Nutzen, haszon jövedelem. 4. st. Folge, következés.
Fruchtauge, das, *l.* Fruchtknospe.
Fruchtbar, *adj.* 1. termékeny, gyümölts termő; ein fruchtbares Jahr, termékeny esztendő, bő esztendő. 2. szapora, tenyészső, *p. o. állat.*
Fruchtbarkeit, die, termékenység.
Fruchtbarlich, *l.* Fruchtbar.
Fruchtbaum, der, gyümöltsfa.
Fruchtbringend, *adj.* gyümöltstermő.
Früchtchen, das, gyümöltsötske.
Fruchten, st. nützen, használni.
Fruchtgehäuse, das, magtok.
Fruchthaufe, der, III. kepe, *több kereszt gabona együtt.*
Fruchthorn, Füllhorn, das, bőségszarv, bőség szaruja.
Fruchtknospe, die, gyümöltsbimbó.
Fruchtkorb, der, gyümöltskosár.
Fruchtkranz, der, terméskoszorú, *akármelly termésből font koszorú.*
Fruchtlos, *adj.* gyümöltstelen, terméketlen, meddő. 2. hasztalan.
Fruchtlosigkeit, die, gyümöltstelenség, terméketlenség, meddőség.
Fruchtnießung, die, haszonvétel.
Fruchtschnur, *l.* Fruchtkranz.
Fruchtzins, der, termésadó, termésre vetett adó.
Früh, *adj.* 1. jókori, koránvaló, idejénvaló, hamar; *adv.* jókor, korán, idején, hamar, időelőtt; ein früher Tod, hamar halál; er starb für mich zu früh, rám nézve igen hamar meghólt; früh zu Bette gehen, jókor, v. korán lefeküdni. 2. reggeli; *adv.* reggel, jókor, reggel idején; früh aufstehen, jókor, v. idején felkelni; von früh bis in die Nacht arbeiten, reggeltől fogva estig dolgozni.
Frühapfel, der, koránérő alma.
Frühарbeit, die, reggeli munka.
Frühbirne, die, koránérő körtvély.
Frühe, die, reggel; in der Frühe, reggel; in aller Frühe, jókor reggel.
Früherbse, die, koránérő borsó.
Frühgebeth, das, reggeli könyörgés, reggeli imádság.
Frühgerste, die, idejénérő árpa.
Frühgottesdienst, der, reggeli istentiszetelet, v. istenitiszolgálat.

Frühjahr, das, tavasz, kikelet.
Frühklug, *adj.* idején eszes.
Frühling, der, tavasz, kikelet.
Frühlingscur, die, tavaszi orvoslás.
Frühlingsfieber, das, tavaszi hideglelés.
Frühlingsfliege, die, pozdorján, gizgazlakó. *Phryganea.*
Frühlingsluft, die, tavaszi szellő, v. levegő.
Frühlingslust, die, tavaszi múlatság.
Frühlingsregen, der, tavaszi eső.
Frühlingssafran, der, tavaszi sáfrány. *Crocus sativus vernus.*
Frühlingsschlüsselblume, die, tavaszi kankalin, kásavirág. *Primula veris.*
Frühlingssonne, die, tavaszi napfény.
Frühlingstag, der, tavaszi nap.
Frühlingsthau, der, tavaszi harmat.
Frühlingswetter, das, tavaszi idő.
Frühlingswind, der, tavaszi szél.
Frühlingszeit, die, tavaszi idő.
Frühmesse, die, reggeli mise.
Frühmette, die, reggeli ájtatosság.
Frühmorgens, *adj.* reggel.
Frühobst, das, koránérő gyümölts.
Frühpredigt, die, reggeli predikátzió.
Frühregen, der, reggeli eső.
Frühsonne, die, reggeli nap, reggeli napfény.
Frühstück, das, flöstök, fröstök, fölöstököm.
Frühstücken, *v. a.* flöstököt enni; fröstökölni.
Frühstunde, die, reggeli óra.
Frühzeit, die, reggeli idő.
Frühzeitig, *adj.* idejénvaló, jókori, koránvaló; *adv.* idején, korán, jókor.
Fuchs, der, 1. róka, rókaeb. *Canis Vulpes.* L. 2. róka, rókabőr, rókaprém. 3. sárgapej, sárgaló. 4. ravasz ember; ein alter Fuchs, ag ravasz, vén ravasz.
Fuchsaffe, der, III. rót majom.
Fuchsbalg, der, rókabőr.
Fuchsban, der, *l.* Fuchshöhle.
Füchschen, das, rókátska.
Fuchseisen, das, rókatsapta, rókafogó vas.
Füchsen, *adj.* rókás, rókabörös.
Fuchshöhle, die, rókalyuk, rókabarlang.
Fuchsjagd, die, rókavadászat.
Füchslein, das, rókátska.
Fuchsloch, das, rókalyuk.
Fuchspelz, der, 1. rókás mente. 2. rókával béllelt bunda.
Fuchsprellen, das, rókatsaptatás, *játék neme.*
Fuchsroth, *adj.* rókaszín, rókaszinü.
Fuchsschwanz, der, 1. rókafark. 2. st. Schmeicheley, hízelkedés, tsapodárság. 3. *l.* Fuchsschwanzgras.
Fuchsschwänzen, *v. n.* hízelkedni, tsapodárkodni.
Fuchsschwänzer, der, tsapodár, tsapodárkodó.
Fuchsschwänzerey, die, tsapodárkodás.
Fuchsschwanzgras, das, rókafarkfü. *Alopecurus pratensis.*
Fuchsschweif, *l.* Fuchsschwanz.
Fuchtel, die, palloskard, széles vasú kard; die Fuchtel geben, fuchteln, megkardlapozni.
Fuchteln, megkardlapozni.
Fuder, das, 1. egy tereh, egy vitel, (fuvar), *t. i. szekeren;* ein Fuder Heu, egy szekér széna.
Fug, der, juss, szabadság, *valaminek tselekedésére.*
Fuge, die, 1. öszvefoglalás, öszvefoglalás helye, *p. o. két darab deszka közt.* 2. szaladás, szaladó játszás a' muzsikán.
Fügen, *v. a.* 1. öszvefoglalni, egymásba foglalni, *p. o. két deszkát;* hinzu fügen, hozzáfoglalni, hozzátenni, hozzáragasztani, hozzáadni. 2. sich fügen, illeni; das füget sich nicht, az illetlen, a' nem illik; sich in etwas fügen, alkalmaztatni magát valamihez. 3. sich fügen, történni; wie es sich fügen wird, a' mint a' dolog hozza magával. 4. rendelni; wie es Gott fügen wird, a' mint az Isten fogja rendelni. 5. *v. n.* engedni, hajlani valaki akaratjára. 6. es fugt, od. es fügt mir, hasznomra van.
Fügwort, das, foglalószó, egybefoglaló. *Conjunctio.*
Füglich, *adj.* alkalmatos, illendő; *adv.* alkalmatosan, illendően. 2. méltó; *adv.* méltán.
Füglichkeit, die, illendőség.
Fuglos, *adj.* igazságtalan; *adv.* igazságtalanúl.
Fuglosigkeit, die, igazságtalan, ig.
Fugsam, *l.* Füglich.

Fügung, die, 1. öſzveſoglalás; rendelés.

Fühlbar, *adj.* 1. érezhető; *adv.* érezhetőleg, érezhetőképpen. 2. érzős, érzékeny.

Fühlbarkeit, die, 1. érezhetőség. 2. érzőség, érzékenység.

Fühlen, *v. a.* 1. tapaſztalni, tapintani; oft fühlen, tapogatni, érzékelni, hozzányúlni, illetni, *p. o. kézzel, nyelvel, ée.* einem Kranken den Puls fühlen, a' beteg pulſzusát v. verőerét tapintani, tapogatni; einem auf den Zahn fühlen, valakit megkésérteni, v. próbára tenni. 2. érzékelni, valamiben kedvet, ſzépséget, rútságot érezni. 3. *l.* Empfinden, érezni.

Fühlfaden, der; Fühlſpitze, die, tapogató, tapogatóſzarv, *aprú ſzarvatskák a' férgek fején, p. o. mint a'tsigák bunkós tapogatóik, v. ſzarvaik. Tentacula.*

Fühlhorn, das, tsáp, *apró ſzarvatskák a' bogarak fején. Antennae.*

Fühllos, *adj.* érzéketlen, ézéktelen; *adv.* érzéketlenül.

Fühlloſigkeit, die, érzéketlenség.

Fühlſpitze, *l.* Fühlfaden.

Fühlung, die, 1. tapaſztás, tapintás, illetés. 2. érzéklés.

Fuhre, die, 1. egy fordúlás, egyſzeri járás, *ſzekérrel.* 2. ſzekér, kotsi, alkalmatosság; eine Fuhre ſuchen, ſzekeret v. kotsit keresni. 3. ſt. Fuder, teher, egy vitel, egy ſzekér, (fuvar) *p. o. ſzéna.* 4. ſzekérbér, kotsibér, vitelbér, (fuvar)

Führen, *v. a.* 1. vinni, *t. i. ſzekeren, kotsin, hajón, ée. néha:* elvinni, kivinni, odavinni, éo. Waaren zu Markte führen, portékát vinni a' vásárra; Jemanden über einen Fluß führen, valakit a' folyóvizen általvinni, *t. i. hajón;* Geld aus dem Lande führen, pénzt kivinni az orſzágból. 2. vezetni, *valakit,* vinni, *valahová;* einen Blinden führen, vezetni a' vakot: einen bey der Hand führen, kézenfogva vezetni valakit; einen Dieb in das Gefängniß führen, tömlötzbe vinni a' tolvajt; Einen auf das Eis führen, od. um die Fichte führen, jégre vinni valakit, rászedni, megcsalni, eltsábítni. 3. vezetve vinni, igazgatva vinni, vinni, magával vinni: der Steuermann führet das Schiff in den Hafen, a' kormányos a' hajót a' kikötőbe viſzi, *v.* vezeti. 4. vinni, vezetni; der Weg führt nach der Stadt, ez az út a' városſelé viſz, v. megy. 5. készíteni, épiteni, *vinni a' munkát valamelly előre kitsinált út ſzerént;* einen Zaun führen, sövényt fonni; einen Graben führen, árkot ásni, készíteni; eine Mauer um eine Stadt führen, kőfallal körűlvenni a' várost, kőfallal békerítni a' várost. 6. vezérleni, vinni, vezetni; die Armee führen, a' hadisereget vezérleni, *mint vezér;* die Truppen in die Schlacht führen, a' sereget ütközetre vezérleni. 7. folytatni, vinni, véghezvinni, végrehajtani; einen Proceß führen, ügyet v. pert folytatni; Krieg führen, hadat folytatni, hadakozni; ein Amt führen, hivatalt viselni. 8. hordani, hordozni, vinni, *magával;* Geld bey ſich führen, pénzt hordozni magánál; die Bienen führen Honig, a' méhek mézet hordanak; der Wind führet den Staub in die Höhe, a' szél ſelhordja a' port a' levegőbe; was führen die Türken für Gewehr? mitsoda ſegyvert hordanak a' Törökök? 9. Worte od. Rede führen, ſzókkal élni, beſzéllni; einerley Rede führen, egy nyomon beſzéllni, mindenkor egyet beſzéllni. 10. *v. n.* ein Leben führen, élni, ein elendes Leben führen, nyomorúlt életet élni; einen gewiſſen Nahmen führen, bizonyos nevének lenni; einen gewiſſen Titel führen, bizonyos tzimjének lenni; einem etwas zu Gemüthe führen, ſzívére kötni valakinek valamit; lelkére beſzéllni valakinek; die Aufſicht über etwas führen, gondot viselni valamire; gondviselése alatt lenni; die Rechnung führen, a' számadást vinni, folytatni; Jemanden hinters Licht führen, rászedni valakit.

Führer, der, 1. vezető. 2. kormányozó, *p. o. a' hajó kormányozója,* kormányos. 3. vezérlő, tanító, nevelő.

Fuhrleute, die, *pl.* kotsisok, ſzekeresek, ſzekeres emberek.

Fuhrlohn, der, kotsibér, szekerbér, (fuvar).
Fuhrmann, der, *pl.* Fuhrleute, kotsis, szekeres, szekeresember, (furmányos).
Führung, die, 1. vivés, *szekerenvivés, szánonvivés*, ée. 2. vezetés. 3. vezérlés, igazgatás, ée. *l. az igét.*
Fuhrweg, der, szekérút.
Fuhrwerk, das, 1. szekér, kotsi, hajó, ée. 2. szekerezés, kotsizás; sich mit dem Fuhrwerke nähren, szekerezésből élni.
Fuhrwesen, das, szekerezés, szekerezést illető dolgok.
Füllbier, das, töltelékser.
Fülle, die, 1. telyesség; die Fülle des Herzens, a' szívnek tellyessége. 2. bővölködés, bőség; in Fülle haben, bővölködni valamivel. 3. töltelék; die Fülle einer gebratenen Gans, a' sült lúd töltelékje. 4. st. Füllwein, Füllbier, töltelék, töltelékbor, v. ser.
Füllen, *v. a.* 1. megtölteni, teletölteni; ein Gefäß füllen, megtölteni az edényt; den Graben mit Erde füllen, az árkot földel megtölteni, v. béhányni; einen Kissen mit Federn füllen, a' párnát v. vánkost tollal megtölteni. 2. tölteni, *belé, v. valamibe*; Wasser in die Flasche füllen, vizet tölteni a' palatzkba; gefüllt, töltött, megtöltött; gefülltes Kraut, töltött káposzta. 3. *v. n.* megtsikózni, megvemhezni, tsikót elleni, megelleni, *mint a' ló, szamár.*
Füllen, das, tsikó, vemhe, *szamár, ló, teve vemhe.*
Füllhorn, das, bőségszaru, a' bőség szaruja.
Füllsel, das, töltelék, *az ételben, sültben.*
Füllung, die, töltés, megtöltés.
Füllwein, der, töltelékbor.
Fund, der, találás; einen Fund thun, találni valamit. 2. találmány, talált dolog.
Fundament, das, fundamentom.
Fündelhaus, *l.* Findelhaus.
Fundgrube, die, bánya, feltalált-bánya, *értzbánya*, ée.
Fündig, *adj.* értztermő.
Fundrecht, das, találásjuss, a' *találó juss.*
Fünf, öt, *a' számlálásban; adv.* fünfe, öten. *l. alább.*
Fünfblatt, das, *l.* Fünffingerkraut.
Fünfblätterig, *adj.* ötlevelű.
Fünfe, öten: es waren ihrer fünfe, öten vóltak.
Fünfeck, das, ötszeglet.
Fünfeckig, *adj.* ötszegletű; *adv.* ötszegletre.
Fünfer, der, ötös.
Fünferley, *adj.* ötféle; *adv.* ötféleképpen.
Fünffach, fünffältig, *adj.* ötszörös; *adv.* ötszörösen.
Fünffingerkraut, das, folyó pimpó, folyó pipefű, lúdpázsit, ötujjfű. *Potentilla reptans.*
Fünfhundert, ötszáz, ötszázan.
Fünfhundertmahl, *adv.* ötszázszor.
Fünfhundertste, der, die, das, ötszázadik.
Fünfjährig, *adj.* ötesztendős.
Fünfmahl, *adv.* ötször, ötszörte.
Fünfmahlig, *adj.* ötszöri.
Fünfmonathlich, öthónapi.
Fünfpfündig, *adj.* ötfontos.
Fünftägig, *adj.* ötnapi.
Fünfte, der, die, das, ötödik.
Fünftehalb, ötödfél.
Fünftel, das, ötödrész.
Fünftens, *adv.* ötödször.
Funfzehn, tizenöt; tizenöten.
Funfzehner, der, tizenötös.
Funfzehnmahl, *adv.* tizenötször.
Funfzehnte, der, die, das, tizenötödik.
Funfzig, (*olv.* funftzig, fünftzig), ötven; ötvenen.
Funfziger, der, ötveneszendős.
Funfzigjährig, *adj.* ötveneszendős.
Funfzigmahl, *adj.* ötvenszer.
Funfzigste, der, die, das, ötvenedik.
Funfzigstens, ötvenedikszer.
Fünkchen, das, szikrátska.
Funke, der, szikra.
Funkeln, *v. n.* tsillámlani, tsillogni, fényleni, ragyógni.
Funkelnev, *adj.* ujdon új, tsupa új, (vadonat új).
Funken, *v. n.* szikrázni.
Fünklein, das, II. szikrátska.
Für, *Praep.* mit *Acc.* 1. -ért, helyett; für Jemanden bezahlen, valakiért megfizetni, valaki helyett megfizetni; für das Vaterland streiten, a' hazáért hartzolni; ich will

alles für dich thun, te éretted mindent elkövetek, v. véghezviszek, megtselekszek. 2. -ért, -on, -en; für Geld schreiben, pénzért írni; für Geld kaufen, pénzen venni; ein Haus für einen Garten vertauschen, kertért házat, v. kerten házat tserélni. 3. -helyett, -nak, -nek; das halte ich für ein gutes Zeichen, ezt jó jelnek tartom; sich für einen Arzt ausgeben, orvosnak adni ki magát; etwas für wahr halten, igaznak tartani valamit; er muß sichs für die gröszte Ehre schätzen, igen nagy szerentséjének tartsa; für wen ist das? kinek ez? kinek kell ez? für mich, nekem; für uns, nekünk; ich will es für empfangen annehmen, ollybá tartom mintha részesültem volna benne; mir hat der Fuchs für ganz gewiß erzählt, nekem a' róka úgy beszélte mint valóságos dolgot; etwas für übel halten, roszsz neven venni valamit. 4. -ra nézve, -re nézve; das ist eine für das menschliche Geschlecht sehr wichtige Frage, ez az emberi nemzetre nézve igen fontos kérdés. 5. st. wider, ellen; eine Arzney für das Fieber, orvosság a' hideglelés ellen, v. hideglelés ellenvaló orvosság. 6. -nak való, -nek való; der Tokayer ist nur ein Getränk für große Herren, a' Tokaji bor csak nagy Uraknak való ital. 7. *v. n.* für etwas danken, megköszönni valamit; was für ein? was für eine? mitsoda? miféle? für etwas sorgen, gondoskodni valami felöl, valamiről; an und für sich, magában; an und für sich betrachtet, magában gondoltatván; für jetzt, most; für dießmahl, od. für dieses Mahl, ez úttal; für beständig, örökké, szüntelen; für heute, mára; für das erste, od. fürs erste, elöször; für das zweyte, másodszor, ée. Stück für Stück, darabonként, minden darab; Tag für Tag, naprólnapra, naponként; Mann für Mann, egyenként, fejenként; für mein Leben gern, halálból, igen nagyon, örömest; ich höre es für mein Leben gern, halálból szeretem hallani, igen igen örömest hallom; ich kann nicht für den Schaden, nem tehetek a' kárról, a' kárnak oka nem vagyok; für und für, szüntelen.

Fürbaß, st. weiter fort, elébb, odébb.

Fürbitte, die, kérés, szószóllás, esedezés, *t. i. másért, más javáért.*

Fürbitter, der, másért esedező, v. kérő, szószóllló.

Furche, die, 1. barázda, *p. o. a' szánt-földön.* 2. barázdaforma vonás, rántz.

Furchen, 1. barázdát vonni, barázdálni. 2. ráncba szedni, *a' homlokát.*

Furchenweise, *adv.* barázdánként.

Furcht, die, 1. félelem ijedtség; einem Furcht einjagen, od. Jemanden in Furcht setzen, ráijesztení valakire, megijesztení valakit; es kam ihn eine Furcht an, megfélemlett, megijedt. 2. st. Ehrfurcht, félelem, tiszteletbölvaló félelem.

Furchtbar, *adj.* félelelmes; rettentő; *adv.* félelmesen, rettentőképpen.

Furchtbarkeit, die, félelmesség, rettentőség.

Fürchten, etwas, *v. a.* 1. félni, tartani, *valamitől;* er fürchtet das Feuer, fél a' tüztől; ich fürchte er möchte es erfahren, attól tartok, v. félek, hogy megtalálja tudni; Gott fürchten, félni az Istent. 2. sich, félni; ich fürchte mich zu ihm zu gehen, félek hozzá menni, nem merek hozzá menni; er fürchtet sich außerordentlich, felette igen fél; sich vor dem Tode fürchten, a' haláltól félni.

Fürchterlich, *adj.* rettenetes, iszonyú, rettentő; *adv.* rettenetesen.

Furchtlos, *adj.* félelemnélkülvaló, félelmetlen, rettenthetetlen.

Furchtlosigkeit, die, félelmetlenség, rettenthetetlenség.

Furchtsam, *adj.* félénk, félékeny; *adv.* félénken; furchtsam werden, megfélemleni.

Furchtsamkeit, die, félénkség, félékenység.

Furie, die, 1. Fúria, *a' dühösség pokolbeli istenaszszonya.* 2. st. Wuth, dühösség.

Furier, *l.* Fourier.

Furiös, *adj.* dühös; *adv.* dühösen.

Fürlieb nehmen, mit etwas, megelégedni vele, v. valamivel.

Furniren, kirakni, *p. o. az aſztalt mint az aſztalosok.*

Fürſorge, *l.* Vorſorge.

Fürſprache, die, ſzószóllás, közbenjárás; eine Fürſprache für jemanden einlegen, jó ſzót tenni valakiért, v. valaki mellett.

Fürſprecher, der, ſzószóllló.

Fürſpruch, der, ſzószóllás.

Fürſt, der, 1. Fejedelem: Fürſt von Siebenbürgen, Erdélyi Fejedelem, vagy Erdélyország Fejedelme. 2. Hertzeg.

Fürſten, gefürſtet, Hertzegségre emeltetett, Hertzeggé tétetett.

Fürſtenhaus, das, 1. Fejedelmiház. 2. Hertzegi ház.

Fürſtenkrone, die, Fejedelmi korona.

Fürſtenmäßig, *adj.* 1. Fejedelmi; *adv.* Fejedelmi módon. 2. Hertzegi; *adv.* Hertzegi módon.

Fürſtenrecht, das, Fejedelmi juss.

Fürſtenthum, das, 1. Fejedelemség. 2. Hertzegség.

Fürſtinn, die, 1. Fejedelem Aſzſzony. 2. Hertzeg Aſzſzony, Hertzegné.

Fürſtlich, *adj.* 1. Fejedelmi; *adv.* Fejedelmi módon. 2. Hertzegi; *adv.* Hertzegi módon.

Furt, die, gázló, gázlóhely, *vizen kereſztül.*

Fürwahr, *adv.* valóban, bizonyára, bizonnyal.

Fürtreflich, *l.* Vortreflich.

Fürwort, das, 1. ſt. Fürſprache, ſzószóllás. 2. névmás, névmássa. *Pronomen.*

Füſilier, der, könnyű fegyveres gyalogkatona.

Fuß, der, 1. láb, *ember, v. állat ládba*; manche Thiere haben vier Füße, némelly állatoknak négy lábok van; mit bloßen Füßen gehen, od. reiſen, gyalog menni, v. útazni; gut zu Fuße ſeyn, jó gyalognak lenni, v. jól tudni gyálog járni; ein Soldat zu Fuße, gyalogkatona; zu Fuße dienen, gyalogkatonák közt ſzolgálni; einem auf dem Fuße nachfolgen, nyomon követni valakit, nyomában lenni valakinek; ſich auf die Füße machen, elindúlni, *t. i. gyalog*; die Sache hat Hand und Fuß, talpra esett dolog ez; feſten Fuß faſſen, *a)* erősen állani, *b)* megféſzkelni magát valahol; einem auf die Füße helfen, ſelsegélleni valakit, *a' gazdaságban.* 2. láb, *p. o. aſztal, v. ſzék lába*, ée. 3. töve valaminek; am Fuße des Berges, a' hegynek a' tövében. 4. láb, *t. i. mérték*; eine Klafter hält ſechs Fuß, egy ölben hat láb van; ſechs Fuß hoch, vier Fuß breit, hat lábnyi magas, négy lábnyi ſzéles, v. hat lábnyi magasságú, négy lábnyi ſzélességű. 5. állapot, kar; ſeine Sachen ſtehen auf einem guten Fuße, jó lában állanak dolgai.

Fußangel, die, vassulyom.

Fußbad, das, lábferdő.

Fußbank, die, Fußſchämel, der, 1. zsámoly, zsámolyſzék.

Fußbecken, das, lábmosó medentze.

Fußblatt, das, lábtalp.

Fußboden, der, házföld, pádimentom.

Fußbreit, *adj.* egy lábnyi ſzélességű.

Fußbreite, die, lábſzélesség.

Füßchen, das, lábatska.

Fußdienſt, der, gyalog ſzolgálat.

Fußeiſen, das, békó.

Fußen, 1. lábra állani. 2. valamire támaſzkodni.

Fußfall, der, lábhoz esés, valakinek lábaihozvaló esés.

Fußfällig, *adv.* térdreesve, térden állva.

Fußgänger, der, gyalogember.

Fußgeſtell, das, 1. des Tiſches, aſztalláb. 2. oſzloptalp, talpállás, talpkő, ée.

Fußgicht, die, podágra, lábköſzvény.

Fußknecht, der, talpas, gyalog hajdú.

Fußfuß, der, lábtsókolás.

Füßling, der, harisnyaſej, botoskaptza feje.

Fußmaaß, das, lábmérték.

Fußpfad, der, gyalogút, ösvény.

Fußpunkt, Nadir, der, lábpont.

Fußſack, der, lábkaptza, botos.

Fußſchämel, der, zsámoly, zsámolyſzék.

Fußſchelle, die, békó.

Fußſohle, die, talp, lábtalp.

Fußſpitze, die, lábhegy, lábujjhegy.

Fußſpur, die, nyom, lábnyom.

Fußſtapfen, die, *pl.* nyom, lábnyom, nyomdok; in eines Fußſtapfen treten, valakinek nyomdokát követni.

Fußſteig, der, gyalogút, ösvény.
Fußſtrick, der, hurok, huroktőr.
Fußtritt, der, 1. lépés, hágás. 2. lábnyom, nyomdok. 3. z. B. an einem Tiſche, aſztalláb.
Fußvolk, das, gyalogkatonaság, gyalogság.
Fußwaſchen, das, lábmosás.
Fußwaſſer, das, lábvíz.
Fußweg, *l.* Fußſteig.
Fußwerk, das, lábai valamelly eſzköznek.
Fußwurzel, die, boka.
Fußzehe, die, lábujj, hüvelykujj a' lábon.
Futter, das, 1. abrak, eleség, eledel, *marhának, lónak*, ée. 2. etetés; Futter geben, etetni, megetetni; *p. o. lovat.* 3. béllés, ruhának a' béllése. 4. ſt. Futteral, tok, *valaminek tokja.*
Futteral, das, tok, *valaminek tokja;* p. o. Hut Futteral, kalaptok, ée.
Futterbandel, das, abraklóváló.
Futtergeld, das, abrakra való pénz.
Futtergras, das, eleségnek való fű.
Futterhemde, das, derékra való, paraſzt lajbli.
Futterkaſten, der, abrakos láda.
Futterklinge, die, ſzetskametſző.
Futterkorn, das, abraknak való rozs.
Futterleinwand, die, béllésnek való gyólts, v. vászon, béllésvászon, béllésgyólts.
Futtermauer, die, béllőfal.
Füttern, 1. das Vieh, abrakolni, etetni, megetetni. 2. z. B. ein Kleid, ein Schiff, u. ſ. f. megbéllelni, béllelni.
Futterſack, der, abrakos tariſznya.
Futterſchneider, der, ſzetskametſző.
Futterſchwinge, die, ſzórólapát.
Futterſtroh, das, ſzetskának való ſzalma, etetni való ſzalma,
Futtertuch, das, béllésposztó, béllésnek való posztó.
Futterung, die, 1. abraklás. 2. abrak, eleség.
Futterwanne, *l.* Futterſchwinge.
Futterwicke, die, bükkön. *Orobus vernus*, L.
Futterzeug, das, béllésnek való matéria.

G.

Gabe, die, 1. adás, adomány; eine Gabe Arzney, egy béadás, v. egy adomány orvosság. 2. ajándék, alamizsna; einem Bettler eine Gabe geben, alamizsnát adni a' kóldúsnak. 3. ajándék, adomány; das Brod iſt eine der vorzüglichſten Gaben Gottes, a' kenyér, egy a' legjobb ajándékai v. adományjai közül az Istennek; die Gaben Gottes verachten, megvetni az Isten ajándékát. 4. tehetség, adomány, tálentom; ein Mann von vielen Gaben, sok tálentomú ember; wenige haben die Gabe, in einem langen Umgange zu gefallen, kevesen bírnak azzal az adománnyal, hogy hoſzſzas társalkodás után is megtartsák kedvességeket. 5. ſt. Steuer, adó.
Gabe, *l.* Gebe.
Gabel, die, 1. villa, *t. i. evő villa.* 2. ſt. Heugabel, Miſtgabel, gyüjtővilla, ganéjhányóvilla, villa. 3. ágas, kétágú fa, v. ág.
Gabelchen, das, villátska.
Gabeldeichſel, die, kétágú ſzekérrúd.
Gabelförmig, *adj.* Gabelig, kétágú villaforma, ágas, ágasbogas.
Gabelhirſch, der, ágasbogas ſzarvú ſzarvas.
Gabelig, *adj.* ágasbogas.
Gabelkraut, das, Zweyzahn, der, farkasfogfű. *Bidens*, L.
Gabeln, *v. a.* 1. villára ſzúrni. 2. felbökni, felöklelni ſzarvával, *mint a' ſzarvas.*
Gabelnadel, die, hajtű.
Gabelſtange, die, kétágú rúd, vagy pózna.
Gabelſtiel, der, villanyél.
Gabelwagen, der, petrentzés ſzekér.
Gabenfrey, *adj.* adótól ment.
Gabler, 1. *l.* Gabelhirſch, 2. pántzélos kólty. *Cottus Cataphractus.*
Gach, *l.* Jáh.

Gackern, *v. n.* kotyogni, kodátsolni, *mint a' tyúk.*
Gaden, der, 1. ſzoba. 2. emelet, kontignátzió.
Gaffel, die, ſt. Abgabe, adó.
Gaffen, *v. n.* bámúlni, ſzáját tátni, ſzemét merefzteni valamire.
Gagath, der, gagátkő. *Gagathes.*
Gáh, Gähling, *l.* Jähling.
Gähnen, *v. n.* ásitni.
Gähnen, das, ásitás.
Gahr, ſt. fertig, *l.* Gar.
Gahre, die, 1. megkelés, *a' teſztának megkelése*; das Brod hat zu viel Gahre, nagyon megkelt a' kenyér, v. haladta a' kelést. 2. komlós korpa. 3. kovász, poshaſztó. 4. éleſztő.
Gähren, *v. n. irr. Imp.* ich gahr, *Perf.* ich habe gegohren, 1. forrani, pezsegni, megforrani, *mint a' bor.* 2. megkelni, *mint a' kovász*; der Sauerteig gährt, a' kovász kél, v. megkél. 3. zúgni, zúgolódni, *mint a' békételen nép.*
Gähren, das, 1. forrás, pezsgés, megforrás. 2. megkelés. 3. zendülés, zenebona; die Sache iſt noch im gähren, mozgásban van még a' dolog, v. nem ütött még ki a' dolog.
Gährung, die, 1. forrás, megforrás. 2. megkelés. 3. zenebonáskodás, zendülés; das Volk iſt in einer Gährung, zenebonáskodik a' nép.
Gährungsmittel, das, savanyító.
Gähzorn, *l.* Jähzorn.
Gaiß, *l.* Geiß.
Gakſen, kodátsolni, kárálni, *mint a' tyúk.*
Gala, *l.* Galla.
Galan, der, ſzerető, mátka.
Galant, *adj.* 1. ſt. artig, módos, jeles. 2. ſt. prächtig, pompás, díſzes, 3. ſt. verliebt, ſzerelmes.
Galanterie, die, 1. magakedveltetés. 2. pompa, fényesség, ékesség, ékesmív, pompamív.
Galanterie-Waaren, *pl.* 1. pompaportéka, pompamív. 2. ſzerelmeskedés.
Galanteriehandel, -kram, der, pompaportékákkal való kereskedés, pompamívárosság, ékesmívárosság.
Galanteriehändler, der, pompaportékaáros, pompamíváros, ékesmíváros, tsetsebetseáros.
Galanteriewaare, die, pompaportéka, pompamív, ékesmív.
Galeere, die, gállya.
Galeerenſclav, der, gállyarab.
Galeerenſtrafe, die, gállyárabüntetés.
Galeote, die, galeót nevű hajó.
Galerie, *l.* Gallerie.
Galgen, der, akaſztóſa, törvényla; an den Galgen kommen, akaſztófára jutni, v. kerülni.
Galgenberg, der, akaſztófadomb.
Galgendieb, -ſchelm, -ſchwengel, der, akaſztófáravaló, gazember.
Galgenholz, das, akaſztóſa.
Galgenſchelm, *l.* Galgendieb.
Galimatias, der, értetlen beſzéd, homályos, hijjábanvaló beſzéd.
Galitzenſtein, der, gálitzkő.
Galla, die, 1. pompa, innepi pompa. 2. pompaköntös, innepiköntös, innepi pomparuha.
Gallakleid, das, pompaköntös, pompaöltözet.
Gallapfel, der, gubó, gubats, gubits, suska.
Gallatag, der, pompanap, innepinap.
Gallatracht, die, pompaöltözet.
Galle, die, 1. epe; die Galle wird bey ihm rege, felháborodik az epéje. 2. méreg, boſzſzúság. 3. ſt. Gallapfel, gubó, gubats, suska. 4. pók, ló nyavalya.
Gallen, *v. n.* gubats lévbe mártani, *p. o. selymet.*
Gällen, *v. n.* tsengeni, tsendülni, megtsendülni; die Ohren gällen mir, a' füleim tsengenek.
Gallenbitter, *adj.* epekeserű, keserű mint az epe.
Gallenblaſe, die, epehójag.
Gallenfieber, das, epesárhideglelés.
Gallenfluß, der, epesáros hasmenés.
Gallenkolik, die, epesáros kólika.
Gallenkrankheit, die, epesáros betegség.
Gallenruhr, die, epesáros hasmenés.
Gallenſtein, der, epekő.
Gallenſucht, Gallſucht, die, sárgaság.
Gallenſüchtig, *adj.* Gallſüchtig, sárgaságban lévő.
Gallentrank, der, epésital.
Galleote, *l.* Galeote.
Gallerie, die, fedett tornátz, folyoſó, pitvar.

Gallerte, die, kotsonya, ſagylalt.
Gallinſect, das, gubóbogár. *Cynips*, L.
Gallione, die, *hajó neve*, gallióne.
Galliote, die, *hajó neve*, gallióte.
Gallſucht, *l.* Gallenſucht.
Gallus, Gallusapfel, *l.* Gallapfel.
Galone, die, kihányás, boritás a' ruhán, *p. o, aranysujtással, v. boritással*, ée.
Galop, der, vágtatás, kalopirozás, habókolás.
Galoppiren, vágtatni, kalopirozni, habókolni.
Gamander, der, tserlevelüfü. *Teucrium Camaedris*, L.
Ganauſer, der, gúnár.
Ganerbe, der, III. oſztályostárs az örökséghez.
Gang, der, 1. járás, menés módja; ein langſamer Gang, lassú járás; ein träger Gang, lomha v. rest járás; ich kenne ihn an ſeinem Gange, esmerem a' járásáról. 2. járás, menés, menetel, forgás, *p. o. órajárás, malomjárás*, ée. eine Uhr od. eine Mühle in den Gang bringen, elinditni az órát, a' malmot, v. elinditni az óra járását, malom járását; einer Sache ihren Gang laſſen, meghagyni a' dolgot a' maga folyamatjában; eine Mode in den Gang bringen, ſzokásba venni, v. felkapatni valami új ſzokást. 3. menetel, út, *útja, menetele, folyamatja, p. o. valamelly dolognak*; dieſe Sache gewinnt einen ganz andern Gang, egészen megváltozik a' dolog menetele, v. folyamatja. 4. út, járás; ich will einen Gang zu meinem Bruder thun, majd a' bátyámhoz fordúlok; einem Arzt ſeine Gänge bezahlen, megfizetni az orvos járását; viele vergebliche Gänge thun, sok hijjábanvaló járást tenni. 5. út, ösvény, járóhely, *p. o. az erdőben, kertben*, ée.; alle Gänge und Schliche in einem Walde wiſſen, minden járást törést tudni az erdőben, v. minden zegét zugát tudni az erdőnek; ein bedeckter Gang in einem Garten, fedett sétálóhely a' kertben. 6. fogás, egy fogás étel, *annyi tál étel, a' mennyit egyszerre adnak fel az úri asztalokra*; eine Tafel von drey Gängen, három fogás ételből álló tábla, v. asztal.
Gáng, *l.* Gänge.
Gangart, die, értzér neme, *a' bányában.*
Gangbar, 1. mehető, járható; gangbar machen, járhatóvá tenni, *p. o. az útat*; der Weg iſt gar nicht mehr gangbar, nem lehet már ezen az úton telyességgel járni. 2. járó, kellő, kelő, kelendő; eine gangbare Münze, járó pénz; eine gangbare Waare, kelő, kelendő portéka.
Gangbarkeit, die, 1. járhatóság. 2. járás, *p. o. pénz járása*; kellőség, kelendőség, kelés, *a' portéka kelése.*
Gänge, ſt. gangbar, kelő, kelendő, járó; gäng und gebe, forgó, járó, *p. o. pénz.*
Gängelband, das, járató kötő, *a' járni kezdő kis gyermekeknek.*
Gängeln, *v. n.* járatni, *a' kis gyermeket.*
Gängelwagen, der, járató, v. járókotsi, *a' kis gyermekek számára.*
Gänker, *l.* Spinne.
Gans, die, *pl.* die Gänſe, 1. lúd; eine wilde Gans, vadlúd; die junge Gans, od. das Gänschen, liba, zsiba, *l.* Gänſekröſe. Dumme Gans, ostoba ember. 2. nyaláb, tsomó, *l.* Bündel, Büſchel. 3. vasgerenda, *gerenda, v. oſzlopformában öntetett vas, a' vashámorokban.*
Gänschen, das, 1. lúdatska. 2. ſt. junge Gans, liba, zsiba.
Gänſeaar, der, fekete sas. *Falco Melanaëtus.*
Gänſeadler, der, (ugyan az).
Gänſeauge, das, III. idézőjel, *a' könyvnyomtatóknál.*
Gänſeblume, die, 1. kis rukertz, százszorszép. *Bellis minor*, L. 2. ökörszemvirág, kurva virág. *Chrysanthemum Leucanthemum*, L.
Gänſebraten, der, lúdsült, lúdhús petsenye.
Gänſediſtel, die, éles kakits, diſznókápoſzta, diſznókék. *Sonchus asper*, L.
Gänſeey, das, lúdtojás.
Gänſefeder, die, lúdtol.
Gänſefett, das, lúdhús.

Gánsefleisch, das, lúdhús.
Gánsefliege, die, alma szipoly, lúdhalál szipoly. *Scarabaeus horticola*, L.
Gánseflügel, der, lúdszárny.
Gánsefuß, der, 1. lúdláb. 2. laboda, lúdlábfű. *Chenopodium*, L. der wohlriechende Gánsefuß, jószagú mirhafű, fodorka. *Chenopodium Ambrosioides*, L. 3. *l.* Gánseauge.
Gánsegarbe, die, lúdpimpó, *Potentilla anserina*, L.
Gánsegekröse, das, die junge Gans, lúdaprólék.
Gánsegeschneide, das, (ugyan az).
Gánsegeschrey, das, lúdgágogás.
Gánsehaut, die, libirtsós bőr v. test, *melly a' hidegtől felborzad.*
Gánsehirt, der, lúdpásztor.
Gánsekeule, die, lúdtzomb.
Gánsekiel, der, lúdtoll.
Gánseklein, das, *l.* Gánsegekröse.
Gánsekraut, das, 1. ökörszemvirág, kurvavirág. *Chrysanthemum Leucanthemum*, 2. *l.* Gánserich.
Gánselaus, die, lúdtetű.
Gánseleber, die, lúdmájj.
Gánsepappel, die, papsajt mályva, kereklevelű mályva. *Malva rotundifolia*, L.
Ganser, Gansert, *l.* Gánserich.
Gánserich, der, 1. Ganauser, gúnár. 2. lúdpimpó. *Potentilla anserina.*
Gánseschmalz, das, lúdzsir.
Gánseschwarz, das, lúdaprólék fekete lével.
Gánsestall, der, lúdól.
Gánsewein, der, lúdbor, *az az*: víz.
Gant, die, Versteigerung, kótyavetye.
Ganten, der, káloda.
Ganz, *adj.* 1. egész; *adv.* egészen; ein ganzes Ey, egy egész tojás; das Buch ist nicht mehr ganz, ez a' könyv már nem egész, *az az*: hijja van; das Glas fiel von dem Tische, und blieb dennoch ganz, ez az üvegpohár leesett az asztalról, 's mégis egészen maradt, v. még sem tört el; ein ganzer Pfeffer, egész borsszem. 2. egész, összeséges, összeséggelvaló; *adv.* egészen, összeséggel, mind; das ganze Haus durchsuchen, az egész házat felhányni, felkutatni; die ganze Gesellschaft ging von einander, az egész társaság elosztott. 3. telyes, egész; *adv.* telyességgel, éppen, egészen; er ist ganze vierzehn Tage ausgeblieben, egész tizennégy napig volt oda; das ist mein ganzer Ernst, éppen nem tréfálódom, v. minden tréfa nélkül, v. ez komoly meghatározásom; ich erstaune ganz, egészen elálmélkodom; ganz gewiß, minden bizonyjal; ganz und gar nicht, telyességgel nem, éppen nem. 4. derék, talpra esett, jeles, tökélletes; das ist ein ganzer Mann, talpra esett ember az, derék egy ember az; das ist ein ganzes Pferd, az ugyan derék egy ló.
Ganze, das, III. egész, az egész; ein ganzes, egy egész.
Gänzlich, *adj.* egész, telyes, végső; eine gänzliche, Niederlage, végső romlás; *adv.* egészen, telyességgel; gänzlich vergessen, egészen elfelejteni.
Gar, *adv.* 1. kész, készen, elkészült: gar machen, elkészitni, elvégezni; das Brod ist gar, elfogyott a' kenyér; die Lection ist gar, vége van a' letzkének. 2. egészen, éppen; es sind noch nicht gar vier Wochen, daß ich ihn gesehen habe, még alig van, v. nints éppen négy hete, hogy láttam; ganz und gar, telyességgel, egészen; ganz und gar nicht, eppen nem. 3. st. sehr, igen; er ist gar oft hier, igen gyakran megfordúl itt, v. van itt; er ist ein gar gelehrter Mann, igen tanúlt ember; so gar, sőt—is, elannyira, annyira; warum nicht gar? hogy is ne? miért nem éppen?
Garant, der, kezes. *l.* Bürge.
Garantie, die, Bürgschaft, Gewehrleistung, kezesség.
Garantiren, *v. a.* etwas, haften, od. stehen für etwas, kezes lenni, kezességet vállalni magára valamiért.
Garaus, das, 1. vég, véghezvitel, elvégzés. 2. végső eset, végromlás.
Garbe, die, 1. kéve; Garben binden, kévét kötni. 2. *l.* Schafgarbe.
Gárben, garben, *v. a.* 1. kikészitni a' bőrt, *tserrel, tsávában*, &c. tserzeni, kitserzeni, kitsávázni a' bőrt. 2. megverni, megkenni valakit.

Gárber, der, Gerber, tímár; Loh-gárber, tserzővarga.
Gárberey, die, 1. bőrkikészítés, tímárság. 2. tímárműhely.
Gárberlohe, die, 1. tser, tímártser. 2. ſt. Beitze, tsáva.
Garde, die, testőrzősereg, testőrző katonák.
Garderobe, die, 1. ruhatartó. 2. öltözetek, sokféle öltözetek.
Gardine, die, kárpit, firhang.
Gare, die, 1. trágya, gánéj. 2. kikészítés, megkészítés.
Gären, *l.* Gähren.
Garkoch, der, piatzi szakáts, ételáros.
Garküche, die, piatzi konyha.
Garn, das, 1. fonal; flächſenes Garn, lenfonal. 2. háló, fonalháló; das Garn aufſtellen, kiterjeſzteni a' hálót, hálót vetni.
Garnbaum, der, zugolyfa, *a' ſzövőſzéken.*
Garnele, die, ollótlan rák. *Cancer Crangon.*
Garnhandel, der, fonallal kereskedés.
Garnhändler, der, fonaláros, fonallal kereskedő.
Garnhaſpel, die, gombolyító.
Garniſon, die, őrizetsereg.
Garnitur, die, rojt, tzafrang, prém.
Garnreuſe, die, fonalvarsa, teſziveſzi.
Garnſammler, der, fonalvevő.
Garnſpinner, der, fonó.
Garnweber, der, takáts.
Garſtig, 1. ſt. fothig, beſchmutzt, bémotskolt, eltsúnyúlt, motskos. 2. ſt. ſchändlich, háßlich, rút, tsúnya, otsmány, undok.
Gärtchen, das, kertetske.
Garten, der, kert; einen Garten anlegen, kertet tsinálni.
Gartenarbeit, die, kertimunka.
Gartenbau, der, kertéſzség, kertéſzkedés.
Gartenbeet, das, veteményes ágy, veteményágy.
Gartenblümchen, das, kertivirágotska.
Gartenblume, die, kerti virág.
Gartenbuch, das, kertéſzkönyv.
Gartendieb, der, kerti tolvaj.
Gartenerbſe, die, kerti borsó.
Gartenerde, die, kertföld, kerti föld.
Gartengewächs, das, kertiveteмény.
Gartengras, das, kertifű.
Gartenhaus, das, kerti ház, kerti múlatóház.
Gartenkreſſe, die, kerti tormafű, saláta tormafű. *Lepidium ſativum.*
Gartenkunſt, die, kertéſzség, kertéſzmesterség.
Gartenland, das, kertnek való föld.
Gartenlaube, die, kerti levelesſzín.
Gartenmauer, die, kertfal.
Gartenmelde, die, németparéj, labodaparéj, ízetlenlaboda. *Atriplex hortenſis.*
Gartenmeſſer, das, kertéſzkés.
Gartenmohn, der, kertimák.
Gartenmünze, die, kertiménta, fodorménta. *Mentha ſativa, es crispa.*
Gartennelke, die, kerti ſzegfű.
Gartenneſſel, die, kerti tsalán.
Gartenraute, die, kerti ruta. *Ruta graveolens.*
Gartenſalat, der, kerti saláta.
Gartenſchnecke, die, kerti tsiga.
Gartenſpinne, die, kertipók.
Gärtner, der, kertéſz.
Gärtnerey, die, kertéſzség.
Gärtnerkunſt, die, kertéſzmesterség.
Gas, das, ſzeſz, gőzſzeſz, savanyúságſzeſz, *a' testekben.*
Gäſchen, *v. n.* tajtékzani, *mint a' ser.*
Gäſcht, der, tajték.
Gäſe, *l.* Alant.
Gäſpe, die, két ölſzvemarék; eine Gäſpe Mehl, két ölſzvemarék liſzt.
Gaſſatim, útſzánként; gaſſatim gehen, útſzánként járni muzsikálni.
Gäßchen, das, útſzátska, köz, közle, sikátor.
Gaſſe, die, útſza; es geſchahe auf öffentlicher Gaſſe, az útſza láttára esett.
Gaſſenbettler, der, útſzán ülő, v. álló kóldús.
Gaſſenhauer, der, paraſztdall.
Gaſſenhund, der, kóborlókutya.
Gaſſenkoth, der, útſzán lévő sár.
Gaſſenlied, das, paraſztdall, v. nóta.
Gaſſenlaufen, das, farmatringozás, veſzſzőzés.
Gaſt, der, 1. vendég; ſeyn Sie heute mein Gaſt, legyen az Úr ma az én vendégem, v. ebédeljen, v. vatsoráljon ma az Úr nálam; unaebethene Gäſte, hivatlan vendégek; Jemanden zu Gaſte bitten, od. laden, ebédre, v. vatsorára

hívni valakit; der Wirth hat viele Gäſte, sok vendége ván a vendégfogadósnak. 2. ſt. ein Fremder, idegen, jövevény.
Gaſtbett, das, vendégágy.
Gaſterey, die, vendégség.
Gaſtfreund, der, 1. vendég, ebédre v. vetsorára hívott vendég. 2. gazdálkodó, vendégſzerető.
Gaſtfreundſchaft, die, gazdálkodás, megvendéglése a' vendégnek.
Gaſtfreundſchaftlich, *adj.* gazdálkodó, vendégelni ſzerető.
Gaſtfrey, vendéglő, vendégſzerető.
Gaſtfreyheit, die, vendéglés, gazdálkodás, vendégſzeretés.
Gaſtgeber, Gaſtwirth, der, vendégfogadós.
Gaſtgeboth, das, vendégség.
Gaſthalter, der, vendégfogadós.
Gaſthaus, das, 1. vendégfogadó. 2. ſt. Speiſehaus, vendégház.
Gaſthof, der, vendégfogadó.
Gaſtiren, megvendégelni, vendégelni.
Gaſtmahl, das, vendégség.
Gaſtrecht, das, vendégjuss, vendégek jussa.
Gaſtſtube, die, vendégſzoba.
Gaſtwirth, der, vendégfogadós.
Gaſtzimmer, das, vendégſzoba.
Gäten, *v. a.* gyomlálni; mit der Hacke gäten, irtani.
Gäten, das, gyomlálás.
Gäter, der, gyomláló.
Gäthacke, die, irtókapa, gyomlálóvas.
Gätlich, 1. ſt. bequem, alkalmatos. 2. középſzerű.
Gatte, der, III. 1. házastárs, *t. i. férj, és feleség*, 2. férj.
Gatten, ſich, 1. egyesülni, egyé lenni. 2. párasodni, párzani, *mint a' madarak*, ée.
Gatter, das, rostély, vasrostély; ein eiſernes Gatter vor einem Fenſter, vasrostély az ablak előtt.
Gatterthor, das, rostélyos kapu, rostélykapu.
Gatterthür, die, rostélyajtó, rostélyos ajtó.
Gattinn, die, feleség.
Gattung, die, 1. ſt. Art, faj, fajta, *faja valaminek*; es gibt verſchiedene Gattungen von Äpfeln, sokféle fajai vannak az almának. 2. nem, *p. o. állat neme.*
Gau, der, 1. falu. 2. tartomány, darabföld.
Gauch, der, ſt. Narr, bolond.
Gauchbart, der, bakſzakállú. *Tragopogon*, L.
Gauche, die, genyetség.
Gauchheil, das, tyúkſzemfű. *Anagallis arvensis*, L.
Gaudieb, der, tanúlt tolvaj.
Gaukeley, die, ſzemfényveſztés, alakosság, (kaukleség).
Gaukeln, *v. n.* alakoskodni.
Gaukler, der, ſzemfényveſztő, alakos, (kaukler).
Gauklériſch, *adj.* alakosi, ſzemfényveſztői; *adv.* alakos módon.
Gaul, der, ſt. Pferd, ló. *Pb.* einem geſchenkten Gaule muß man nicht in das Maul ſehen, ajándék marhának, nints odva fogának.
Gaum, Gaumen, der, ſzájpadlás.
Gaumenbein, das, ſzájpadlástsont.
Gauner, der, ravaſz tolvaj, tanúlt tolvaj.
Gazette, die, *l.* Zeitung.
Gäder, das, erek, erezet, *a' testben.*
Geartet, ſt. beſchaffen, alkatott, minéműségű, úgy termett, ée.
Geäß, das, eleség, abrak.
Gebälk, das, gerendázat.
Gebärde, *l.* Geberde.
Gebären, *v. a. irr. Ind.* ich gebäre, du gebierſt, er gebiert, u. ſ. f. *Imp.* ich gebar, *Perf.* ich habe geboren, ſzülni, fiat hozni a' világra; ein geborner Deutſcher, ſzületett Német; geboren werden, ſzülettetni, lenni a' világra; gebären wollen, vajúdni, ſzülni akarni, ſzülő félben lenni.
Gebären, das, ſzülés.
Gebärerinn, die, ſzülő, *anya.*
Gebärmutter, die, méh.
Gebäude, Gebäu, das, épület.
Gebauer, das, kalitzka.
Gebauſche, das, kebel.
Gebe, gäng, und gebe, forgó, járó, *p. o. pénz.*
Gebefall, der, harmadik ejtés. *Dativus.*
Gebein, das, tsonttetem.
Gebeiße, das, marakodás.
Gebelle, das, ugatás.
Geben, *v. a. irr. Ind.* ich gebe, du gibſt, er gibt, u. ſ. f. *a.* ich gab *a.* ich habe gegeben, 1. adni; einem

etwas geben, adni valakinek, v. oda adni valakinek valamit. Gib mir das Buch, add ide azt a' könyvet. Ich habe zehn Gulden dafür gegeben, tiz forintot adtam érte. Die Speisen wieder von sich geben, kihányni az ételt, *t. i. meg nem emésztve kihányni, kiokádni.* 2. st. schenken, ajándékozni, adni. Ich habe es ihm gegeben, neki adtam, neki ajándékoztam. 3. oda adni, általadni. Einem seine Tochter zur Frau geben, férjhez, v. feleségül adni valakinek a' leányát. 4. st. mittheilen, közleni, adni. Einem einen guten Rath geben, jó tanátsot adni valakinek. Einem Unterricht geben in etwas, tanitni valakit valamire. Einem einen Verweis geben, megpirongatni, megmotskolni valakit. Einem eine Ohrfeige geben, polontsapni valakit. Einem Nachricht von etwas geben, tudósitni valakit valamiről. Seinen Kindern eine gute Erziehung geben, jól nevelni gyermekeit. Einem Gehör geben, meghallgatni valakit, hallgatni valaki kérésére. Einem Recht geben, helybehagyni valaki szavát, v. azt mondani valakiről, hogy igassága van. Ich muß ihm Recht geben, meg kell vallanom, hogy neki igazsága van. Ein ungrisches Wort durch ein deutsches geben, valami magyar szót német szóval tenni ki. Er gibt auf ihn gar nichts, semmit sem ád rajta, semmire se betsüli. Oft geben, adogatni. Achtung geben, figyelmezni. Einem etwas Schuld geben, okozni valakit valamiért, v. valaminek okának tartani valakit. Feuer geben, tüzet adni, lőni. 5. sich geben, engedni, alább hagyni valamiben, megadni magát. Das wird sich schon geben, de már meg adja magát, v. de már enged, v. de már megleszsz. Das gibt sich von sich selbst, magától is enged. Das Tuch gibt sich, nyúlik, v. enged ez a' posztó. 6. Sich Mühe geben, igyekezni, iparkodni, utánna járni. Sich zufrieden geben, megnyúgodni, *valamin*, megelégedni, *valamivel.* 7. geben, lenni, Es gibt, van, vannak. Es hat gegeben, vólt, vóltak. Es wird geben, lesz, lesznek. Was gibts? mi dolog? mi baj? Was gibts Neues? mi újság? Gibts nichts Neues? nints valami újság? Hier gibt es was zu sehen, no lehet itt mit látni. Es gibt der gottlosen Leute zu viel, igen sok a' gonosz ember. 8. *v. n.* lenni belőle, teremni, adni. Die Bäume geben gute Balken, ezekből a' fákból jó gerendák lesznek, válnak. Die Bäume geben vieles Obst, ezek a' fák sok gyümöltsöt teremnek. 9. hallgatni, figyelmezni. Er gibt nichts auf meine Worte, az én szavamra semmit se hallgat, v. semmit se ügyel.

Geben, das, adás.

Geber, der, adó, *a' ki ád.*

Geberde, die, 1. taghordozás, tagjártatás. 2. tagmozdúlás.

Geberden, sich, tagjait jártatni, v. hordozni.

Geberdekunst, die, tagjártatásmestersége, taghordozás mestersége, *p. o. az ékesszóllásban.*

Gebeth, das, könyörgés, imádság. Sein Gebeth verrichten, könyörögni, imádkozni.

Gebethbuch, das, imádságoskönyv.

Gebethchen, das, imádságotska.

Gebethe, das, imádkozás.

Gebethsformel, die, imádságforma.

Gebett, das, ágybeli, egy ágybeli készület.

Gebettel, das, kóldúlás.

Gebieth, das, 1. st. Gewalt, hatalom, birtok. 2. környék, tájjék, vidék. Das Gebieth einer Stadt, a' város vidéke. 3. határ. Das Gebieth der Beredtsamkeit, az ékesszóllás határa.

Gebiethen, *v. a. irr.* 1. st. befehlen, parantsolni. Die Obrigkeit gebiethet, a' felsőség parantsolja. 2. st. beschließen, végezni, rendelni.

Gebiether, der, parantsoló.

Gebietherisch, parantsoló; *adv.* parantsolva, parantsoló módon.

Gebinde, das, 1. ige, *t. i. egy ige tzérna v. fonal.* 2. kötet, kötés, tsomó. 3. st. Faß, hordó.

Gebirge, das, 1. hegység, hegy, hegyek, bértzek. 2. bányászna bányászat.

Gebirg, *adj.* hegyes, hegyes völgyes.
Gebirgisch, hegyi, hegyről való.
Gebirgsbewohner, der, hegy lakosa.
Gebiß, das, 1. zabola. Einem Pferde das Gebiß anlegen, bézabolázni a' lovat. 2. st. Zähne, fogak.
Geblöke, das, bégetés, bőgés.
Geblümt, *adj.* virágos, habos, *p. o. matéria.*
Geblüt, das, 1. st. Blut, vér; von königlichem Geblüte herstammen, királyi vérből származni. 2. st. Verwandtschaft, vérség, atyafiság.
Geboth, das, 1. st. Befehl, parantsolat; die zehen Gebothe Gottes, az Istennek tíz parantsolatja; einem zu Gebothe stehen, engedelmeskedni tartozni valakinek. 2. ígérés; ein Geboth auf etwas thun, ígérni valamiért, *p. o. az alkuvásban, v. kötyavetyében.*
Gebráme, das, prém.
Gebraten, *adj.* sült; *adv.* sülve.
Gebräu, *l.* Gebräude.
Gebrauch, der, *pl.* Gebräuche, haszonvétel, használás, haszonrafordítás; élés, veleélés; Gebrauch von etwas machen, hasznát venni valaminek, használni, v. haszonra fordítni valamit; ich habe den Gebrauch davon, daß — u. s. f. az a' hasznom benne, hogy. 2. st. Gewohnheit, szokás; es ist der Gebrauch, od. der Gebrauch bringt es so mit sich, az a' szokás, v. a' szokás úgy hozza magával.
Gebrauchen, *v. a.* 1. *l.* brauchen, szükségének lenni rá. 2. etwas, élni, *valamivel*; Arzeney gebrauchen, orvossággal élni; dieß Wort wird nicht mehr gebraucht, ezzel a' szóval már ma nem élnek; Ernst gebrauchen, komolyan bánni a' dologgal, v. valakivel; sich einer Gelegenheit gebrauchen, élni az alkalmatossággal.
Gebräuchlich, *adj.* szokott, szokásban lévő; *adv.* Dieses Wort ist hier nicht gebräuchlich, ez a' szó itt nints szokásban, v. ezzel a' szóval itt nem élnek.
Gebräuchlichkeit, die, szokásbanlétel.
Gebräude, das, egyszeri főzés, *t. i. ser.*
Gebrause, das, zaj, zajgás.
Gebrechen, *v. n.* nem lenni, fogyatkozást látni, v. szenvedni valamiben, valami hijjával lenni; es wird uns an nichts gebrechen, semmiben sem látunk fogyatkozást, v. semminek se leszünk hijjával.
Gebrechen, das, 1. nemlétel, fogyatkozás. 2. hiba, fogyatkozás.
Gebrechlich, 1. hijjános, fogyatkozásos, hibás. 2. gyenge, erőtlen.
Gebrechlichkeit, die, 1. hijjánosság, fogyatkozás, hiba. 2. gyengeség, erőtlenség.
Gebricht, nints.
Gebrüder, die, *pl.* testvérek, több férjfi testvérek együtt.
Gebrüll, das, 1. ordítás, *oroszlán, v. szamár ordítás.* 2. bőgés, *p. o. marha bőgés.*
Gebrumme, das, morgás.
Gebühr, die, 1. kötelesség, illendő kötelesség; seine Gebühr beobachten, od. thun illendő kötelességét megtenni. 2. illendőség; nach Standesgebühr, ki ki állapotjához képest, ki ki a' mint illik. 3. tartozás, *valamiért*; der Obrigkeit ihre Gebühren bezahlen, megfizetni a' felsőségnek a' mivel tartozik valaki.
Gebühren, 1. *v. n.* illetni, *valakit*, esni, *valakire*; gib ihm, was ihm gebühret, add meg neki, a' mi őtet illeti, v. a' mivel neki tartozol, v. a' mi rá esik. 2. sich, illeni, illendőnek lenni; er handelte, wie es sich gebühret, úgy tselekedett, a' mint illik. *Néha* sich *nélkül, III. személyjel, így*: er handelt so, wie es einem ehrlichen Manne gebühret, úgy tselekszik, mint betsületes emberhez illik.
Gebührend, *adj.* illendő; *adv.* illendőképpen.
Gebührlich, *adj.* 1. illendő; *adv.* illendőképpen. 2. tartozó; *adv.* tartozásképpen.
Gebund, das, st. Bund, tsomó.
Gebung, die, adás.
Geburt, die, 1. st. Gebären, szülés. 2. születés, születtetés; älter der Geburt nach, születésére nézve idősebb. 3. nem, nemzetség, família; er ist von vornehmer Geburt, nagy familiából való, fő nemzetségből való. 4. st. Ursprung, eredet, származás, kezdet; man muß die bösen Begierden in der

Geburt erſticken, elején, v. kezdetekben kell a' gonoſz kívánságokat megſojtani. 5. méh gyümölcse, ſzülemény; unzeitige Geburt, idétlen ſzülemény.

Gebürtig, *adj.* ſzületett, ſzülettetett, ſzületésére nézve való; *adv.* ſzületve; aus Ungarn gebürtig, Magyarorſzágon ſzületett, v. ſzületésére nézve Magyarorſzági; woher ſeyn Sie gebürtig? hovávaló ſzületésű az Úr? v. hovávaló az Úr ſzületésére nézve?

Gvburtsbrief, der, ſzületési bizonyságlevél.

Gvburtsfeſt, das, ſzületésnap, ſzületés innepe.

Geburtsgedicht, das, ſzületésnapi versezet.

Geburtsglied, das, ſzeméremtest.

Geburtshelfer, der, bábaorvos.

Geburtshülfe, die, ſzülés könnyebbitése.

Geburtsjahr, das, ſzületés eſztendeje.

Geburtskuchen, der, burok.

Geburtslied, das, ſzületés napi dall.

Geburtsort, der, ſzületéshely.

Geburtsſchmerzen, die, *pl.* ſzülésfájdalmai.

Geburtsſtadt, die, ſzületés városa.

Geburtsſtunde, die, ſzületés órája.

Geburtstag, der, ſzületésnap, ſzületés napja.

Geburtswehen, die, *pl.* vajudó fájdalmak, ſzülés fájdalmai.

Gebüſch, das, 1. bokros, bokros hely, tsalit. 2. bokor, bokrok.

Geck, der, kaponyaválaſztók, válaſztók, *a' kaponyán*; einem den Geck ſtecken, nevetségessé tenni valakit, tréfát üzni valakiből. 2. ſt. Narr, eſztelen, bolond, eſzelős.

Gedacht, említett. *l.* Denken, és Gedenken.

Gedächtniß, das, 1. emlékezet, emlékezés, megemlékezés valamire; im Gedächtniſſe haben, emlékezetben tartani; ich habe es noch im friſchen Gedächtniſſe, még most is eleven emlékezetben van nálam, v. még most is elevenen emlékezem rá. 2. emlékeztetőerő, emlékeztető tehetség.

Gedächtnißfehler, der, emlékezethiba, emlékezet hibája.

Gedächtnißmünze, die, emlékeztetőpénz.

Gedächtnißſäule, die, emlékezet oſzlop.

Gedächtnißſchrift, die, emlékezetre való írás.

Gedächtnißtag, der, emlékezetnap.

Gedanke, der, III. 1. gondolat; es fallen mir allerley Gedanken ein, mindenféle gondolat megfordúl az eſzemben, v. ötlik az eſzembe; in Gedanken ſeyn. *a.* gondolatba merülni. *b.* gondolkozóba esni; auf die Gedanken bringen, valami gondolatra hozni, v. valamelly gondolatot juttatni eſzébe; ich kam auf die Gedanken, az jutott eſzembe, az a' gondolat fordúlt meg az eſzemben; wie können Sie doch auf die Gedanken fallen, ugyan hogy juthat az az Úr eſzébe; etwas aus den Gedanken ſchlagen, el felejteni valamit, *t. i. kéſz akartva*, v. kiverni a' fejéből valamit; daran iſt kein Gedanke, az eſzünkbe sints, arról nem is kell gondolkozni. 2. ſt. Entſchließung, Vorſatz, feltétel, ſzándék; ich gehe mit den Gedanken um, zu verreiſen, ollyan ſzándékkal vagyok, hogy el útazok. 3. ſeine Gedanken nicht beyſammen haben, ſzéjjel járni az eſzének; er hat ſeine Gedanken nicht beyſammen, ſzéjjel jár az eſze, v. nem jár eſzén; du mußt die Gedanken beyſammen haben, eſzeden járj; Wo haſt du die Gedanken? hol jár az eſzed? die Gedanken auf etwas richten, valamire függeſzteni elméjét; Gedanken ſind zollfrey, gondolni ſzabados dolog.

Gedankenbein, das, fötetőtsont.

Gedankenleer, Gedankenlos, 1. gondolatlan. 2. ſzép, v. különös új gondolat nélkül való, *p. o. vers.*

Gedankenleere, die, gondolatlanság.

Gedankenlos, gondolatlan.

Gedankenloſigkeit, die, gondolatlanság.

Gedankenreich, *adj.* 1. gondolkozó. 2. gondolatokkal telyes.

Gedankenſtrich, der, figyelemjel, ſekvővonás.

Gedankenvoll, gondolatokkal telyes.

Gedärm, das, od. die Gedärme, bél, belsőréſzek.

Gedeck, das, 1. fedél. 2. terített aſztal egy ſzemélyre; die Tafel beſtand aus zwölf Gedecken, tizenkét ſzemélyre volt az aſztal megterítve. 3. terítő aſztali készület, *t. i. abroſz és aſztalkeſzkenők.*

Gedeihen, *v. n. irr. Im.* ich gedieh. *Perf.* ich bin gediehen, 1. jól tenyészni, hízni, testesedni, er iſſet viel, aber er gedeihet nicht dabey, sokat eszik ő, de még se hízik, v. testesedik; das Vieh gedeihet vortrefflich, igen jól tenyészik a' marha. 2. szaporodni, nevekedni, jó állapotban elömenni. *Pb.* Unrecht Gut gedeihet nicht, az igaz jószág nem vész el, v. ebül gyült szerdéknek ebül kell elveszni. 3. divatjának lenni, foganatjának lenni, díszleni; ſeine Anſchläge gedeihen nicht, nem boldogúl szándékában, v. nints foganatja feltételeinek. 4. válni, lenni; das gedeihet ihm zur Ehre, ez neki betsületére válik.

Gedeihen, das, elömenetel, boldogúlás, nevekedés, díszlés.

Gedeihlich, *adj.* 1. haſznos, elömeneteles. 2. tápláló, jó tápláló, *p. o. étel.* 3. kivánt, szerentsés. *adv.* haſznosan, jól, szerentsésen.

Gedenken, *v. a. irr.* 1 ſt. denken, gondolni; daran iſt nicht zu gedenken, azt gondolni se kell. 2. an etwas gedenken, valamiről gondolkozni; woran denken Sie? miről gondolkozik az Úr? 3. ſt. erinnern, emlékezni, megemlékezni; gedenke meiner, emlékezz meg rólam, v. jussak eszedbe. 4. erwähnen, emlékezni valakiről, említni előhozni valakit, v. valamit; eines in allen Ehren gedenken, valakiről minden betsülettel emlékezni; deſſen nicht zu gedenken, azt nem említvén, v. elhallgatván azt; gedacht, említett, v. a' feljebb említett. 5. ſt. hoffen, gondolni, reménylen. 6. ſt. Willens ſeyn, akarni; ich gedenke eine Reiſe zu thun, egy útat akarok tenni; gedacht, gethan, kigondolta 's megtselekedte, kigondolni, megtselkedni, mind egy vált.

Gedenken, das, emlékezés; bey Menſchen Gedenken, a' mennyire az emberek emlékezhetnek.

Gedeyen, *l.* Gedeihen.

Gedicht, das, 1. költemény; dieſe Erzählung iſt ein bloßes Gedicht, ez az előadás tsupa költemény. 2. vers, versezet, költemény.

Gediegen, z. B. Gold, Silber, termett, termés, *p. o. természarany. tiſztaarany.*

Gedinge, das, 1. alku, *valamire.* 2. alkudozás.

Gedoppelt, ſt. doppelt, kettős.

Gedränge, das, 1. tolongás; im Gedränge ſeyn, tolongasban lenni, szorongatni. 2. ein Haufe, tolongó sokaság; es iſt nicht viel Gedränge nach der Waare, nem igen kapják, nem igen tolonganak ezért a' portékáért. 3. ſt. Noth, szorúltság, szükség.

Gedrängt, *adj.* sűrű, tömött; *adv.* sűrün, tömötten.

Gedritt, *adj.* hármas, három részből álló.

Gedrungen, *adj.* 1. zuſammengepreßt, sürű, tömött. 2. genöthigt, kénszeríttetett, kéntelen.

Geduckt, *adj.* lebukott, leguggolt; *adv.* lebukva, leguggolva.

Geduld, die, 1. ſt. Verbleiben, maradás; er hat an keinem Orte lange Geduld, sohol sints tartós maradása. 2. ſt. warten, várakozás; einen kleinen Augenblick Geduld, egy kis várakozással kell lenni. Geduld, várni kell, v. várj! várakozz. Geduld haben, várakozni. 3. békességestűrés, tűrés; etwas mit Geduld ertragen, valamit békességes tűréssel szenvedni, békével eltürni: die Geduld verlieren, nem győzni türni valamit, nem türhetni. 4. ſt. Sicherheit, bátorság.

Geduldeu, ſich, 1. várakozni; geduldeu Sie ſich noch einen Augenblick, várakozzon még az Úr egy szempillantásig. 2. békével lenni, békességes tűréssel szenvedni, vagy várni valamit; geduldeu Sie ſich, legyen békével az Úr.

Geduldig, *adj.* békességestűrő; *adv.* békével, békességestűréssel.

Gedunſen, od. Aufgedunſen, felpuffadt

Geeſt, die, ponk, halmos hely.
Gefahr, die, veſzély, veſzedelem; Gefahr laufen, veſzedelembe forogni, veſzedelemben lenni, v. esni; jemanden in Gefahr bringen, ſetzen, od. ſtürzen, valakit veſzedelembe ejteni, v. vinni; es iſt Gefahr dabey, veſzedelmes a' dolog; es hat keine Gefahr, nem lehet tőle tartani, nints itt mitől félni; der Gefahr entgehen, elkerülni a' veſzedelmet.
Gefährde, die, ravaſzság, csalárdság.
Gefährden, *v. a.* in Gefahr ſtürzen, veſzedelembe ejteni, gefährdet ſeyn, veſzedelemben forogni.
Gefährlich, *adj.* 1. veſzedelmes; *adv.* veſzedelmesen. 2. *néha*, ártalmas; *adv.* ártalmasan.
Gefährlichkeit, die, veſzedelmesség, ártalmasság.
Gefahrlos, *adj.* veſzedelemnélkűlvaló, nem veſzedelmes.
Gefährte, der, III. 1. ſt. Reiſegefährte, útitárs. 2. társ, pajtárs, pajtás.
Gefährtinn, die, fejérſzemély útitárs, útitársné.
Gefáll, das, esés, leesés, vizesés.
Gefälle, die, 1. jövedelem, *p. o. béresházból, ée.* 2. adó, *a' jószágtól.*
Gefallen, *v. n. irr.* tetſzeni; es gefällt ihm hier ſehr wohl, nagyon tetſzik neki itt, *p. o. lakás, létel*; der Endzweck der ſchönen Künſte iſt, zu gefallen, a' ſzép mesterségek tzélja, tetſzeni, v. a' tetſzés; ſich etwas gefallen laſſen, megelégedni valamivel.
Gefallen, der, tetſzés; nach deinem Gefallen, tetſzésed ſzerént; thun Sie es mir zu Gefallen, tselekedje meg az Úr az én kedvemért. 2. ſt. Gefälligkeit, ſzivesség, jóakarat: Sie werden mir einen großen Gefallen thun, wenn — u. ſ. f. nagy ſzivességet tselekſzik az Úr velem, ha.
Gefällig, *adj.* 1. tetſző, tetſzés ſzerántvaló; gefällig ſeyn, tetſzeni; wenn es Ihnen gefällig iſt, ha tetſzik az Úrnak; ſich bey jedermann gefällig machen, mindennek kedvét keresni, v. kedvében járni. 2. magát kedveltető, nyájas kedvkereső, kedveskedő. 3. ſt. fällig, fizetés idejére ért, v. jutott, a' minek fizetése ideje eljött.
Gefälligkeit, die, 1. magakedveltetés, ſzolgálatravaló kéſzség. 2. ſzivesség, jóakarat; er hat mir viele Gefälligkeiten erwieſen, sok ſzivességet tselekedett velem.
Gefangen, *part. et adj.* 1. fogott, elfogatott, elfogattatott; *adv.* fogva, elfogva; jemanden gefangen nehmen, elfogni, fogságba ejteni valakit; ſich gefangen geben, megadni magát, fogságra adni magát. 2. ein Gefangener, od. der Gefangene, fogoly, rab.
Gefangennehmung, die, fogságra vivés.
Gefangenſchaft, die, fogság; in die Gefangenſchaft gerathen, fogságba esni.
Gefangenwärter, der, foglyokkalbánó.
Gefänglich, *adv.* fogolyúl, rabúl, rabként; einen Verbrecher gefänglich einziehen, a' gonoſztévőt fogságba vinni, tenni, v. elfogni.
Gefängniß, das, 1. ſt. Gefangenſchaft, fogság, rabság. 2. fogház, tömlötz.
Gefängnißſtrafe, die, tömlöttzelvaló büntetés.
Gefäß, das, 1. ſt. Degengefäß, kardmarkolat. 2. ſt. Geſchirr, edény; allerley Gefäße, mindenféle edények.
Gefaßt, *l.* Faſſen.
Gefecht, das, tsata, verekedés; es kam zwiſchen den Truppen zu einem Gefechte, tsatára kelt a' dolog a' két sereg közt, v. megverekedett a' két sereg egymással.
Gefieder, das, 1. toll, tollazat, *tollai valamelly madárnak.* 2. ſzárnyasállat, madár.
Gefiedert, *l.* Fiedern.
Gefilde, das, mező, mezőség.
Geflatter, das, ſzárnytsattogtatás, ſzárnyal tsapkodás, repdesés.
Geflecht, das, tserény, ráts, *akármi font dolog.*
Geflicke, das, fóltozás.
Gefließen, *adj.* ſzorgalmatos; gefließen ſeyn, ſzorgalmatoskodni, igyekezni, iparkodni.
Gefließenheit, die, ſzorgalmatoskodás, igyekezet.
Gefließentlich, *adj.* ſzántſzándék-

kalvaló ; *adv.* ſzántſzándékkal, készakartva.
Geflíſter, das, susogás, suttogás.
Geflůche, das, káromkodás.
Geflůgel, das, szárnyas állatok, *p. o. madarak, baromfi, majorság, apromarha*, ée.
Geflůgelt, *adj.* szárnyas.
Geflüſter, das, susogás, suttogás.
Gefolge, das, késerők, késerő sereg, v. sokaság.
Gefrage, das, kérdezősködés, tudakozás, tudakozódás.
Gefráßig, *adj.* nagyehető, torkos.
Gefráßigkeit, die, nagyehetőség, torkosság.
Gefreundet, *adj.* rokon, atyafi.
Gefreyte, der, III. hivatalból kilépett.
Gefrieren, 1. *v. n.* m. ſ. megfagyni; das Waſſer iſt gefroren, megfagyott a' viz; Gefrornes, fagylalt. 2. *v. n.* m. h. megfagyni, fagyni; es wird dieſe Nacht nicht gefrieren, ez éjjel nem fog megfagyni.
Gefůge, gefůgig, alkalmaztatható.
Gefůhl, das, 1. tapaſztat, érzéklet, érzéket, érzékség; durch harte Arbeit verlieren die Hände das Gefühl, a' kemény munkában eltompúlnak a' kéz érzékleti, v. érzékségei, v. érzéketlenné leſz a' kéz. 2. ſ. Empfindung, érzés.
Gefühllos, *adj.* 1. érzéketlen, érzékletlen; *adv.* érzéketlenül.
Gefühlvoll, *adj.* érzékeny; *adv.* érzékenyen.
Gefünft, ötös; *adv.* ötösen, ötözve.
Gefürſtet, *adj.* 1. Fejedelemségre emeltetett. 2. Hertzegségre emeltetett, Hertzeggé tétetett.
Gegen, *praep.* mit d. *Acc.* 1. felé, -ra, -re, -nak, -nek, Das Haus liegt gegen Morgen, ez a' ház napkeletre (v. napkeletſelé, v. napkeletnek) fekſzik, Sich gegen Abend wenden, napnyúgotfelé fordúlni, napnyúgotra, v. napnyúgotnak fordúlni. 2. felé, *az időre nézve.* Gegen Abend, gegen Acht Uhr, estve felé, nyóltz óra felé. Gegen Mittag, dél felé, dél tájban. 3. eránt, -hoz, -hez, Liebe, Achtung gegen jemanden haben, ſzeretettel, tiſztelettel viseltetni valaki eránt, v. valakihez. Er iſt freundſchaftlich gegen mich geſinnt, barátságos indúlattal viseltetik erántam, v. hozzám. 4. ſt. wider, ellen. Gegen den Wind ſegeln, ſzél ellen hajókázni v. evezni. Gegen den Strom ſchwimmen, folyó ellenébe úſzni. Eine Arzney gegen das Fieber, hideglelés ellenvaló orvosság. 5. ſt. für, -ért, -an, -on, -en. Waare gegen Waare, portékát portékáért, v. portékán portékát, *t. i. venni, v. tserélni.* Ich verkaufe es nicht anders, als gegen baare Bezahlung, egyébként el nem adom, hanem kész pénzért, v. kész pénzen. 6. -hez képest, -hoz képest. Die heißeſten Bitten eines Freundes ſind zu kalt gegen die Liebkoſungen eines Liebhabers, a' barátnak forró kérései is igen hidegek, a' ſzerelmesnek (ſzeretőnek) tzirógatásaihoz képest, 7. mintegy, körülbelől. Er iſt jetzt gegen dreyßig Jahr alt, ő most mintegy (v. körülbelől) harmintz eſztendős. 8. gegenúber, mit d. *Dat.* -val által ellenben, -vel általellenben. Er ſaß mir gegenúber, általellenben ült velem. Er wohnt dem Rathhauſe gegenúber, a' tanátsházzal általellenben lakik. 9. *más ſzók előtt*, ellenevaló, ellenkező.
Gegenanſtalt, die, ellenkező intézet, ellenevaló készület.
Gegenantwort, die, ellenvaló felelet.
Gegenbefehl, der, ellenkező parantsolat.
Gegenbekenntniß, das, ellenevaló vallástétel.
Gegenbeleidigung, die, viszszasértés, viszontsértés.
Gegenbericht, der, ellenjelentés.
Gegenbeſuch, der, viszszalátogatás.
Gegenbeweiß, der, ellene való bizonyitás.
Gegenbild, das, ellenkező kép.
Gegenblick, der, viszszatekintés, tekintet, viszszonozás, költsönös tekintet
Gegenbuch, das, ellenmássa valamelly könyvnek, *p. o. számadó könyvnek*, ée.
Gegencompliment, das, költsönös magameghajtás, köszönés, ée.
Gegend, die, tájjék, környék, vidék. Die Gegend um die Stadt, a' város vidéke, v. környéke. In dieſer Gegend, ezen a' tájjon.

Gegendienſt, der, költsönös ſzolgálat v. ſzívesség.
Gegendruck, der, viſzſzanyomás.
Gegeneinanderhaltung, die, öſszehasonlítás, egybevetés. *l.* Vergleichung.
Gegenerinnerung, die, 1. ellenkező emlékeztetés. 2. ellenvetés.
Gegenfall, der, ellenkező eset.
Gegenfalls, *adv.* külömben.
Gegenforderung, die, ellenkező kívánság.
Gegenfrage, die, ellenkező kérdés, viſzont kérdés.
Gegenfüßler, die, *pl.* ránk lábbal fordúló, v. föld alattvaló lakosok.
Gegengefälligkeit, die, költsönös ſzívesség v. jóakarat.
Gegengeſchenk, das, költsönös ajándék.
Gegengewicht, das, fontmás, font mássa. Jemanden das Gegengewicht halten, megfelelni valakinek, érni vele.
Gegengift, das, méregoltó, méregölő, mé egellenvaló.
Gegengrund, der, ellenevaló ok.
Gegengruß, der, viſzont köſzöntés, viſzſzaköſzöntés.
Gegengunſt, die, viſzont kedveskedés. Gegengunſt erweiſen, viſzont kedveskedni.
Gegenhall, der, viſzſzahangzás.
Gegenhalt, der, 1. tartalék. 2. viſzſzatartózkodás.
Gegenhülfe, die, viſzont segítés.
Gegenklage, die, költsönös per, v. vád.
Gegenkläger, der, költsönös vádoló.
Gegenliebe, die, költsönös ſzeretet.
Gegenliſt, die, költsönös ravaſzság.
Gegenmine, die, ellenkező aláásás.
Gegenpart, der, 1. ellenkező fél, v. réſz. 2. perlekedő fél.
Gegenpartey, die, ellenkező fél, v. réſz.
Gegenrechnung, die, viſzſzaſzámolás, ellenkező módra való ſzámolás, v. ſzámvetés.
Gegenrede, die, 1. felelet, felelő beſzéd. 2. ellenmondás, ellenvetés.
Gegenſatz, der, 1. ellenkező mondás. 2. ellenvetés, ellenmondás. 3. ellenvető felelet.
Gegenſchall, der, viſzſzahangzás.
Gegenſchein, der, viſzſzaſénylés.
Gegenſchreiber, der, 1. ſzámtartó. 2. viſzſzás ſzámtartó. *Controleur.* (Kontrolőr).
Gegenſchrift, die, ellenírás.
Gegenſeite, die, ellenkező fele valaminek.
Gegenſeitig, 1. költsönös; *adv.* költsönösen. 2. ellenkező.
Gegenſtand, der, tárgy. Die Übung der Pflichten iſt der Gegenſtand der Moral, a' kötelességek betöltése v. gyakorlása, az erkölcstudomány tárgya.
Gegenſtoß, der, ellene ütközés, v. ütődés, ütés.
Gegenſtück, das, megfelelő képmás, v. máspárja valami képnek, éc.
Gegentheil, das, ellenkező dolog. Im Gegentheil, ellenben.
Gegentheil, der, ellenkező fél; ellenrész.
Gegentheilig, *adj.* ellenkező.
Gegentheils, ellenben.
Gegenüber, gegen über, -val általellenben, -vel általellenben. *l.* Gegen.
Gegenverehrung, die, költsönös ajándék.
Gegenverheißung, die, költsönös igéret.
Gegenvermächtniß, das, költsönös testamentom.
Gegenverpflichtung, die, költsönös kötelezés.
Gegenverſprechen, das, költsönös igéret.
Gegenverſicherung, die, költsönös állítás v. bizonyossá tétel.
Gegenviſite, *l.* Gegenbeſuch.
Gegenvorſtellung, die, ellene mondás, ellenvetés.
Gegenwart, die, jelenlétel, jelenlét. In meiner Gegenwart, az én jelenlétemben.
Gegenwärtig, *adj.* jelenvaló, jelenlévő. Gegenwärtig ſeyn, jelen lenni. Die Gegenwärtigen Zeiten, a' mostani idők, a' mái idő; *adv.* most. Gegenwärtig habe ich es noch nicht nöthig, most még nints rá ſzükségem.
Gegenwehr, die, védelmezés, ellentáltás. Sich zur Gegenwehr ſtellen, védelmezni magát, ellentáliani.
Gegenwind, der, ellenkező ſzélvész.

Gegenwirkung, die, ellen munkálás, ellen mívelés.
Gegitter, das, rostély. *l.* Gitter.
Gegner, der, ellenkezőfél. 2. ſt. Feind, roſzſzakaró, ellenség. Er iſt mein Gegner, ő nekem roſzſzakaróm, ellenségem.
Gehaben, ſich, 1. viselni magát. Er gehabt ſich übel, roſzſzúl viseli magát. 2. érzeni magát, lenni, *t. i.* a' egésségre nézve. Gehabe dich wohl, élj ſzerentsésen, légy jó egésségben! Isten hozzád.
Gehäge, das, 1. sövény, tanárok, gyepű. 2. sövényjel békerített hely. 3. keretz.
Gehalt, der, 1. térség, köz, tágasság. Das Haus hat vielen Gehalt, ebben a' házban sok tágasság van, ez a' ház eléggé tágas. 2. ſt. Werth, beis, *belső betse valaminek.* 3 ſt. Beſoldung, fizetés, zsold. Er bekommt hundert Gulden Gehalt, ſzáz forint a' fizetése.
Gehänge, das, 1. z. B. des Berges, meredekség, hajlósság. 2. függő, függő tzifraság. 3. ſt. Eingeweide, belsőrészek, bél.
Gehäſſig, *adj.* 1. gyűlölséges. Sich jemanden gehäſſig machen, gyűlölségessé tenni magát valaki előtt. 2. gyűlölt, útálatos.
Gehäſſigkeit, die, gyűlölség, útálatosság.
Gehau, das, vágás, írtás, erdővágás, erdőirtás, pagony. Einen Wald in zehen Gehaue eintheilen, valami erdőt tíz írtásra oſztani.
Gehäuſe, das, 1. óratok, tok. 2. tok, boriték.
Gehäuſemacher, der, óratokmives, óratoktsináló.
Geheck, das, ſt. Hecken, 1. költés, madarak kiköltése, madarak apró fiaik. 2. kölyök, kölykek, némelly állatok kölykeik.
Geheim, titkos, titokbanvaló; *adv.* titkosan, titokban. Geheim halten, titkolni, titokban tartani. Geheimer Rath, Titkos-Tanátsos.
Geheimniß, das, titok. Ein Geheimniß aus etwas machen, titkon tartani, v. titkolni valamit, titkolódzni valamivel.
Geheimnißvoll, *adj.* titkolódzó, titokkal telyes.
Geheiß, das, parantsolat, megparantsolás, *t. i. ſzóval.*
Gehen, *v. n. irr. Imp.* ich ging. *Perf.* ich bin gegangen. 1. z. B. in einen Ort, od. wohin, *p. o. valahová, v. hová?* menni. Langſam gehen, lassan menni. Geſchwind gehen, sebesen v. hamar menni. Auf den Zehen gehen, lábhegyen, v. lábujjhegyen menni. Auf das Feld gehen, a' mezőre menni. Auf die Jagd gehen, vadáſzni menni, v. vadáſzatra menni. Auf die Seite gehen, félre menni, odébb menni, az útból kitérni. Einem aus dem Wege gehen, kitérni az útból valaki előtt; zu Tiſche gehen, aſztalhoz ülni; zu Bette gehen, feküdni menni, lefeküdni; irre gehen, eltévedni; den Weg aller Welt gehen, a' világ útjára menni; *az az:* meghalni; ſeines Weges gehen, dolgára menni, folytatni útját; einem an die Hand gehen, od. zur Hand gehen, segítségül lenni, v. segítni valakinek; auf Freyers Füßen gehen, házasodni akarni; darauf iſt nicht zu gehen, ahoz nem sokat lehet bízni; in ſich gehen, magába térni, magába szállani; davon gehen, elszökni, elszaladni; gehe mir aus den Augen, menni, v. távozz a' szemem elől; gehe mir nicht mehr unter die Augen, többet a' szemen eleibe ne kerülj. — Das geht nicht, az nem lehet, az nem megy úgy. 2. ſt. reiſen, od. herum gehen, járni; zu Fuße gehen, gyalog járni, v. útazni; langſam gehen, lassan járni; auf den Zehen gehen, lábujjhegyen járni; auf einer Krücke gehen, mankón járni; das Kind lernt gehen, a' kis gyermek járni tanúl; im Mantel gehen, köpönyegben járni; nackend gehen, mezítelenen járni; mit bloßem Kopfe gehen, hajadon fővel járni; müſſig gehen, korhelkedni, henyélni; verloren gehen, elveszni; einer Sache verluſtig gehen, elveszteni valamit; es geht ſich hier nicht gut, nem jó itt járni, nehéz itt járni; ich habe mich ganz müde gegangen, elfáradtam a' sok járásban. 3. ſt. fortgehen, elmenni; ich will gehen, majd elmegyek, v. el-

megyek már; O gehen Sie noch nicht, ne mennjen még el az Ur. 4. *a' dolgokról*: menni, járni; der Wagen geht ſchnell, sebesen megy az a' ſzekér; die Uhr geht nicht, nem jár ez az óra; geht die Uhr gut? jól jár ez az óra; nein, ſie geht zu ſpät, nem, késön jár; der Fluß geht ſchnell, sebesen foly (v. megy) ez a' víz; es geht ein kalter Wind, hideg ſzél fúj; zu Grunde gehen, *a.* elmerülni, *mint a' hajó. b.* öſzveromlani, egészen elromlani, semmivé lenni; unter Segel gehen, ſzélnek ereſzteni a' vitorlákat, útnak indúlni a' hajóval; vor Anker gehen, vasmatskákra hányni a' hajót; entzwey gehen, kettétörni; zu Trümmern gehen, ſzélyelſzakadni, izreporrá törni. 5. megkelni, kelni, *mint a' téſzta*; der Teig iſt ſchon gegangen, megkelt (megkött) már a' téſzta, den Teig zwey Stunden lang gehen laſſen, két óráig hagyni a' téſztát kelni. 6. belémenni, belétérni, *helyének lenni benne*; es gehen zwey Halbe in dieſe Flaſche, két ittze megy, v. tér ebbe a' palatzkba; es gehen zwey und dreyßig Loth auf ein Pfund, harmintzkét lat megy egy fontra, v. van egy fontban. 7. ſt. reichen, ſich erſtrecken, érni; das Kleid geht ihm bis an die Knie, térdig ér neki ez a' ruha; das Waſſer geht mir bis an den Hals, nyakig ér nekem a' víz. 8. lenni, járni; das Kind geht jetzt in das vierte Jahr, ez a' gyermek most a' negyedik eſztendőben jár, v. van; es geht nunmehr in die vierte Woche, daß ich ihn nicht geſehen habe, negyedik hete már, v. negyedik hetére jár már, hogy nem láttam; es geht mit ihm zu Ende, vége van neki, vége felé jár ő; wenn Noth an Mann geht, ha megſzorúl az ember, ha az embert a' ſzükség környékezi; das geht mir ſehr nahe, ez nekem igen nehezen esik, v. fájdalmasan esik; darüber geht nichts, már azt semmi felyül nem haladja; es geht die Rede, úgy foly a' hire. 9. lenni, érezni magát, *az egésségre, v. állapotra nézve*; wie geht es Ihnen? hogy van az Úr? es geht mir recht gut, én igen jól vagyok. — Gut von ſtatten gehen, jól menni, *a' dolognak*; es iſt mir eben ſo damit gegangen, én is úgy voltam (v. jártam) azzal; es ſoll alles nach ſeinem Kopfe gehen, azt akarja, hogy minden az ő akaratja ſzeránt mennjen, vagy folyjon. *Pb.* Wie mans treibt, ſo gehts, ki hogy igyekſzik, úgy veſzi haſznát. 10. ſt. kommen, jönni; geh her, jöjj ide; gyere ide.

Gehen, das, menés, járás.

Gehenk, das, függő tziſraság.

Gehenl, das, 1. orditás, *p. o. kutyaorditás.* 2. jajgatás.

Gehirn, das, agyvelő.

Gehöhne, das, kigúnyolás.

Gehölz, das, 1. rakáſfa. 2. liget.

Gehör, das, 1. hallás, hallótehetség, fül; ein gutes Gehör haben, könnyen, v. jól hallani, éles hallással birni; das Gehör verlieren, od. um das Gehör kommen, megsiketülni. 2. hallás, hallgatás, meghallgatás; einem Gehör geben, meghallgatni valakit, *p. o. az ügyes embert*; jemanden kein Gehör geben, meg nem hallgatni valakit; einer Bitte Gehör geben, meghallgatni valaki kérését, *az az*: bétölteni.

Gehorchen, *v. n.* engedelmeskedni.

Gehören, *v. n.* 1. *III-dik Ejt.* valakié lenni; wem gehöret das Buch? kié az a' könyv? Es gehöret mir, az az enyim. 2. zu etwas, od. jemanden gehören, valakihez, v. valamihez tartozni, hozzátartozni, hozzávaló lenni; der Schlüſſel gehöret zu meinem Schranken, ez a' kúlts az én almáriomomhoz való; zu einer Geſellſchaft gehören, valamelly társasághoz tartozni. 3. kelleni megkívántatni, ſzükségesnek lenni hozzá, v. valamihez; zur Haushaltung gehöret viel, a' házigazdálkodáshoz sok kívántatik; es gehört Salz in die Suppe, só kell a' levesbe. 4. tartozni hozzá, v. reá, odavaló lenni; das Geſchirr gehört in die Küche, az az edény a' konyhába való; das gehöret nicht zur Sache, nem tartozik ez a' dologra. 5. ſich gehö-

ren, illeni, illendőnek lenni; wie es ſich gehört, a' mint illik.
Gehörgang, der, hallásút, *a' fülben.*
Gehörig, *adj.* valakié, valakihez tartozó, hozzátartozó; gehörig ſeyn, tartozni valakihez, valakié lenni; dieſes Haus iſt mir gehörig, ez a' ház az enyim; alle zu unſerer Erde gehörigen Körper, minden a' mi földünkhöz tartozó testek, tartozó, illendő; *adv.* illendőképpen, illő módon.
Gehörkunſt, die, hallásmesterség. *Acustica.*
Gehörlos, *adj.* siket.
Gehörloſigkeit, die, siketség.
Gehörnerve, die, a' fülnek érző ina.
Gehörn, das, ágasbogas szarv.
Gehörnt, *adj.* szarvas; szarvasan.
Gehorſam, *adj.* engedelmes; engedelmesen; gehorſam ſeyn, engedelmeskedni; gehorſamſter Diener, alázatos szolgája az Urnak, *(köszönésmód).*
Gehorſam, der, engedelmesség; Gehorſam leiſten, engedelmeskedni.
Gehorſamen, engedelmeskedni.
Gehre, die, kajszaság, fintaság.
Gehren, der, 1. szegletmérő, *az asztalosoknál.* 2. pálha, páha.
Gehrhab, Gerhab, der, tútor.
Gehülfe, der, III. segítség, segítő.
Geier, der, *l.* Geyer, keselyű.
Geifer, der, 1. nyál, tajték.
Geiferig, *adj.* tajtékos, nyálos.
Geifern, taj tékzani, tajtékot túrni.
Geige, die, hegedű; auf der Geige ſpielen, hegedülni.
Geigen, *v. a.* hegedülni.
Geiger, der, hegedűs.
Geil, *adj.* 1. buja kövér, nagyon kövér. 2. buja, bujálkodó, *p. o. növevény, föld*; *adv.* buján, bujálkodva; ein geiler Boden, buja föld, buján termő föld; die Saat wächſt zu geil, bujálkodik a' vetés, *az, az*, tömötten és hirtelen nő. 3. buja, fajtalan.
Geile, die, 1. bujaság. 2. *l.* die Hoden.
Geilheit, die, 1. bujaság, nagy szaporaság, *p. o. a' természetben.* 2. bujaság, fajtalanság.
Geißbart, der, 1. bakszakállfű. *Tragopogon, L.* 2. ketskebakszakállfű, ketskeszakállfű. *Spiraea Aruncus*, és *Ulmaria*, L.
Geißblatt, das, szulok, lontz. *Lonicera Caprifolium*, L.
Geißbock, der, ketskebak.
Geiße, die, ſt. Ziege, ketske.
Geißel, der, kezes.
Geißel, die, 1. ostor, korbács. 2. ostor, büntetés.
Geißeln, megkorbátsolni.
Geißelung, die, megkorbátsolás.
Geißfell, das, ketskebőr.
Geißfleiſch, das, ketskehús.
Geißfuß, der, ketskelábfű. *Aegopodium*, L.
Geißhaar, das, ketskeszőr.
Geißheerde, die, ketskenyáj.
Geißhirt, der, ketskepásztor.
Geißkäſe, der, ketskesajt.
Geißklee, der, zanót. *Cytisus*, L.
Geißmelker, der, Nachtrabe, lappantyú, *madár. Caprimulgus*, L.
Geißmilch, die, ketsketéj.
Geißraute, die, ketskeruta, gálgafű. *Galega officinalis*, L.
Geißſtall, der, II. ketske akol.
Geiſt, der, *pl.* die Geiſter, 1. szesz, erőszesz, erő; der Wein hat vielen Geiſt, ennek a' bornak, jó v. nagy ereje van, v. ez szeszes bor. 2. életerő, életnedv, *a' testben. Fluidum nerveum, Spiritus Vitales.* 3. ſt. Lebhaftigkeit, Kraft, elevenség, erő, lelke valaminek; die Worte die ich rede ſind Geiſt und Leben, a' beszédek mellyeket én szóllok néktek lélek és élet, *az az: lelke az életnek. Ján.* 6: 63. 4. ſt. Seele, lélek, értelmes lélek; értelem, elme; den Geiſt aufgeben, kiadni lelkét, meghalni; die Gegenwart des Geiſtes, a' lélek eleven ébrensége; die Bildung ſeines eigenen Geiſtes verſäumen, tulajdon elméjének tökélletesítését elmúlatni; Meiſterſtücke des menſchlichen Geiſtes, az emberi elménck remekjei; ein Mann von vielem Geiſte, nagy elméjű ember. 5. gondolkozásmód; der Nationalgeiſt eines Volkes, valamelly népnek nemzeti gondolkozásmódja. 6. ſt. Muth, bátorság. 7. lélek, nemtest, lélekség; der heilige Geiſt, a' Szent Lélek; die Seele iſt ein Geiſt, a' lélek nemtest; böſer Geiſt, gonosz lélek. 8. ſt. Geſpenſt, késértet.

Geiſterbeſchwörer, der, késértetű.ő.
Geiſtergeſchichte, késérteti történet.
Geiſterlehre, die, lélektudomány.
Geiſterwelt, die, lelki világ.
Geiſtesfrucht, die, elme ſzülemény.
Geiſteskraft, die, lelki erő, lélek ereje.
Geiſtesnahrung, die, elmetáplálat.
Geiſtesruhe, die, elmenyúgodalom.
Geiſthell, *adj.* világos tiſzta elméjű.
Geiſtig, *adj.* 1. ſzeſzes, erőſzeſzes, erős; ein geiſtiger Wein, erős, v. ſzeſzes bor. 2. lelki.
Geiſtleer, *adj.* elmeerő nélkül való.
Geiſtlich, *adj.* 1. lelkiképpen; die geiſtliche und ewige Wohlfahrt, a' lelki és örök boldogság. 2. egyházi, belső, papi; der geiſtliche Stand, az egyházi rend, v. papi rend; die geiſtlichen Güter, a' papi jószágok; Geiſtlicher Herr! Tiſztelendő Úr. 3. ein Geiſtlicher, od. der Geiſtliche, egyházi ſzemély, pap, predikátor; die Geiſtlichen, az egyházi ſzemélyek, papok, prédikátorok, ée.
Geiſtlichkeit, die, papság, papok, egyházi ſzemélyek.
Geiſtlos, *adj.* elmétlen, gyáva.
Geiſtloſigkeit, die, elmétlenség.
Geiſtreich, *adj.* 1. ſt. kráftig, erős, hathatós, *p. o. bor.* 2. elmés.
Geiſtvoll, (ugyan az); *adv.* elmésen.
Geiz, der, fösvénység.
Geizen, *v. n.* fösvénykedni.
Geizhals, der, fösvény, zsugori.
Geizig, fösvény, ſzűkmarkú.
Gekeife, das, zsémbelődés.
Gekläffe, das, nyikogás.
Geklapper, das, tsörgés, zörgés.
Geklatſche, das, 1. tapsolás, 2. fetsegés.
Geklingel, das, tsengés.
Geklopfe, das, kopogás.
Gekritzel, das, kartzolás, karmolás.
Gekröſe, das, fodorháj.
Gelache, das, nevetés, katzagás.
Gelächter, das, nevetség, katzaj.
Gelag, das, vendégség.
Geländer, das, 1. párkány, párkányozat. 2. kollát, fogódzó.
Gelangen, *v. n.* m. ſ. 1. ſt. anlangen, elérkezni, odajutni. 2. gelangen laſſen, odajuttatni, általadni, v. küldeni. 3. hozzájutni, elnyerni; zu ſeinem Zwecke gelangen, tzéljára jutni, elérni tzélját; zu einem Amte gelangen, valamelly hivatalra jutni.
Gelárm, das, lárma.
Gelaß, das, 1. tágasság, üres hely. 2. hagyomány, *hátrahagyott vagyon.*
Gelaſſen, *adj.* ſzelíd, tsendes; *adv.* ſzelíden, tsendesen.
Gelaſſenheit, die, ſzelídség.
Gelaufe, das, futás futkosás.
Geläufig, *adj.* ſzapora, gyors, sebes; *adv.* ſzaporán, gyorsan.
Geläufigkeit, die, gyorsaság.
Geläut, das, 1. harangozás. 2. tsengetés.
Gelb, *adj* sárga; *adv.* sárgán; gelb werden, megsárgúlni; das gelbe Eye, od. im dem Eye, a' tojás ſzéke, v. sárgája.
Gelbgießer, der, sárgarézmíves.
Gelblich, *adj.* sárgás; *adv.* sárgásan.
Gelbroth, *adj.* sárgásveres; *adv.* sárgás veresesen.
Gelbſchnabel, ſzékesſzájú.
Gelbſucht, die, sárgaság.
Gelbſüchtig, sárgaságbanlévő.
Gelbſuchtwurzel, Gelbwurz.
Gelbwurz, die, sárgagyömbér, festő.gyömbér. *Curcuma longa.*
Geld, das, pénz; viel Geld, sok pénz; für Geld kaufen, pénzen venni; zu Geld machen, od. verkaufen, eladni; baar, od. baares Geld, kész pénz; ich bin nicht bey Gelde, nints pénz a' kezem közt, nints pénzem.
Geldangelegenheit, die, pénzbeli állapot.
Geldarm, *adj.* pénzetlen.
Geldausgabe, die, költség.
Geldbedürftig, pénz nélkül ſzűkölködő.
Geldbegierde, die, pénz kivánás.
Geldbegierig, *adj.* pénz kivánó.
Geldbeutel, der, erſzény, pénzes erſzény.
Geldbürge, der, pénzrevaló kezes.
Geldbuße, *l.* Geldſtrafe.
Geldeinnahme, die, pénzbévétel.
Geldern, Geldria. *Hertzegség.*
Geldforderung, die, pénzkivánás.
Geldgeizige, der, fösvénység.
Geldgeizig, *adj.* fösvény.
Geldgier, *l.* Geldbegierde.
Geldgierig, *l.* Geldbegierig.

Geldgürtel, der, pénzes túlzó.
Geldhülfe, die, pénzbeli segitség.
Geldhunger, der, pénzre éhezés.
Geldkaße, die, *l.* Geldgürtel.
Geldmäkler, der, pénzváltogató.
Geldmangel, der, pénz szűke.
Geldnoth, die, pénzbeli szükség.
Geldrechnung, die, pénz számvetés.
Geldsache, die, pénzbeli dolog.
Geldsack, der, pénzeszsák.
Geldschuld, die, pénzbeli adósság.
Geldstrafe, die, pénzre büntetés.
Geldtasche, die, pénzeszseb.
Geldverleiher, der, pénzkölcsönöző.
Geldwechsel, der, pénzváltás.
Geldwechsler, der, pénzváltó.
Geleben, élni. *l.* Leben.
Gelege, das, porhajas, *bujtásnak.*
Gelegen, *adj.* 1. jófekvésű; ein gelegenes Haus, jó fekvésű ház. 2. alkalmatos, *p. o. idő, hely.* 3. tetszö; es ist mir heute nicht gelegen, ma nekem nem tetszik, v. nints kedvem szerént; mir ist daran gelegen, előttem fontos dolog az, v. nekem nagy gondom van arra; mir ist nicht viel daran gelegen, nem sokat gondolok vele.
Gelegenheit, die, 1. st. Lage, fekvés. 2. alkalmatosság, mód valamire; Gelegenheit zu etwas geben, alkalmatosságot adni valamire; die Gelegenheit ergreifen, kapni az alkalmatosságon. 3. alkalmatosság, történet; bey dieser Gelegenheit, ezzel az alkalmatossággal, v. ekkor. 4. alkalmatosság, *t. i. kotsi, szekér, v. más valami végre alkalmatos dolog, p. o. szoba, konyha*, ée. ich suche eine Gelegenheit nach Ofen, Budáravaló alkalmatosságot (kotsit, ée.) keresek.
Gelegenheitspredigt, die, alkalmatosságravaló predikátzió.
Gelegentlich, *adj.* alkalmatosságos; *adv.* adandó alkalmatossággal, v. alkalmatosság adódván.
Gelehrig, *adj.* könnyen tanitható, foghatós elzű, könnyű elzű.
Gelehrigkeit, die, könnyen tanithatóság, könnyű elzűség.
Gelehrsam, *l.* Gelehrig.
Gelehrsamkeit, die, 1. tudomány. 2. tudósság.
Gelehrt, *adj.* 1. tudós, tanúlt; *adv.* tudósan, tanúltan. 2. die Gelehrten, a' tudósok, a' tudós emberek, a' tanúlt emberek; den Gelehrten ist gut predigen, könnyű a' tudóst tanítni. 3. tudományt illetö, tudományos.
Gelehrtengeschichte, die, tudósok története.
Geleise, das, kerékvágás; in dem Geleise bleiben, a' rend mellett maradni.
Geleit, das, 1. kikésérés; einem das Geleit geben, kikésérni valakit, *vendéget*, ée. 2. késérők, késérö sereg. 3. szabad útilevél, v. paszszus. 4. elmenetelrevaló szabadság; Geleit geben, szabadságot adni az elmenetelre, *haza utazásra.*
Geleiten, 1. st. begleiten, kikésérni, késérőbe menni, *p. o. az útazóval bátorságnak okáért.*
Geleiter, der, késérő, kalauz.
Geleitsbrief, der, szabad útilevél.
Geleitseinnahme, die, vámbészedés.
Geleitseinnehmer, der, vámos.
Geleitsgeld, das, vám, réybér.
Geleitsmann, der, késérő.
Gelenk, *adj.* hajló, hajlós, hajlékony; *adv.* hajlón, hajlósan.
Gelenk, das, hajlás, tsúkló, íz.
Gelenkbein, das, bötyök.
Gelenkdrüse, die, hajlásbéli ikráshús.
Gelenksaft, der, tsuklónedv.
Gelenksam, hajlós, hajlékony.
Gelenksamkeit, die, hajlósság.
Gelese, das, olvasás; *gúnyolólag.*
Gelichter, das, fajta, *megvetö értelemben*; sie sind gleiches Gelichters, egy húron pendúlnek, egyik ollyan mint a' másik.
Geliefern, *v. n.* m. s. megfagyni, megaludni; geliefertes Fett, megfagyott zsír; gelieferte Milch, aludt téj
Gelind, *adj.* 1. gyenge, lágy, puha, *a' tapintásra nézve*; gelindes Leder, lágy v. puha bör. 2. puha, *nem kemény*: gelindes Fleisch, puha hús; gelinde Seiten aufziehen, alább hagyni, *valamivel*, más, v. alattabb hangon beszéllni. 3. lassú, tsendes; ein gelinder Regen, lassú eső, tsendes eső; gelindes Wetter, lágy idö; gelinde Wärme, lágy melegség. 4. szelid, jámbor; gelinde Sitten, szelid erkölts. 5. gyenge, lágy, nem erős, nem erőszakos; gelinde Aussprache, gyen-

ge, v. lágy kimondás; gelinde Arzney, gyenge orvosság; *adv.* gyengén, lágyan, tsendesen, alig, lassan, szelíden, ée. Gelinde anrühren, lassan illetni, alig érni hozzá; gelinde mit jemanden umgehen, gyengén, szelíden bánni valakivel.

Gelindigkeit, die, 1. gyengeség, lágyság, puhaság. 2. szelídség. *l.* Gelind.

Gelingen, *v. n. irr.* m. s. jól véghezmenni, jól kiütni, elsülni; es ist mir nicht gelungen, nem boldogúltam vele, v. benne; die Arbeit ist nicht gelungen, nem jól ütött ki a' munka, nem sült el a' munka.

Gelispel, das, susogás.

Geloben, *v. a.* szentúl fogadni, fogadást tenni, felfogadni, ígérni.

Gelóbniß, das, fogadástétel.

Gelobt, *part.* 1. ígért; *adv.* ígérve. 2. dítsért, dítsértetett.

Gelt, 1. meddő, nem terhes; eine gelte Kuh, meddő tehén. 2. *ettől:* gelten; gelt! nem igaz! gelten Sie! nem igaz? úgy e' hogy úgy van, v. igaz? gelt Sie kommen? úgy e' el jön az Úr?

Gelte, die, töltőedény.

Gelten, *v. n. irr.* ich gelte, du giltst, er gilt, u. s. f. *Imp.* ich galt. *Perf.* ich habe gegolten. 1. érni, betsének lenni, tenni; die Louis d'or (lui dór) gelten überall, a' Lajosaranynak mindenütt van betse, v. meg van a' betse; ein Reichsthaler gilt bey uns 30 Groschen, egy németbirodalmi tallér nálunk 30 garast ér, v. tesz. — Was gilt die Wette? od. was gilts? mibe fogadjunk; was gilts, er wird nicht kommen, mibe fogadjunk, hogy el nem jön. 2. belső betsének lenni, erejének lenni, tehetni; die meisten Stimmen gelten, a' legtöbb voks áll meg, a' legtöbb voksnak van ereje; mir gilts gleich viel, od. das gilt mir gleich, nekem mind egy; dieß kann für keinen Beweis gelten, ennek bizonyság ereje nints, ezt bizonyságnak bé nem lehet venni; gelten lassen, helyben hagyni; das laß ich gelten, azt helyben hagyom, azt megengedem. 3. betsben, v. tekintetben lenni; er gilt viel bey Hofe, od. am Hofe, nagy betsben van az Udvarnál, sokat tehet az Udvarnál. 4. st. betreffen, angehen, illetni; was einem gesagt wird, gilt alle, a' mi egynek van mondva, mind illeti, v. egynek van mondva, minden értsen róla; es gilt das Leben, főben járó dolog az. — Geltend machen, megállitni, erőt, v. hathatosságot adni valaminek.

Gelübde, das, fogadás, fogadástétel; ein Gelübde thun, fogadást tenni, felfogadni, valamit.

Gelüsten, kívánni megkívánni, *t. i. indúlatoskodó kívántsiságból valamit.*

Gelzen, kiherélni, *a' díznot.*

Gemach, *adj.* lassú, tsendes; *adv.* lassan, tsendesen; es regnet gemach, tsendesen esik az eső.

Gemach, das, *pl.* die Gemächer, 1. tsendesség. 2. szoba, *főképpen, palotákban lévő szobák.* 3. tsinálmány, *t. i. rosszú tsinálmány.*

Gemächlich, *adj.* 1. st. langsam, tsendes, lassú; *adv.* lassan, tsendesen. 2. st. bequem, könnyűséges, alkalmatos; *adv.* könnyűséggel; tetszése szerént. 3. st. bequemlich, könnyűségszerető, v. kereső; ein gemächlicher Mensch, könnyűségszerető ember.

Gemächlichkeit, die, 1. lágyság, puhaság. 2. könnyűség, alkalmatosság; mit Gemächlichkeit, könnyűséggel, alkalmatos módon. 3. könnyűségkeresés.

Gemachsam, *l.* Gemach, Gemächlich.

Gemächt, das, 1. tsinálmány, rosszú tsinálmány. 2. nemzőtag.

Gemahl, das, házastárs, férj, feleség.

Gemählde, das, 1. festés, festett kép, kép. 2. rajzolat, ábrázolat.

Gemahlinn, die, feleség.

Gemahnen, 1. *v. a.* emlékeztetni, *valakit valamire*, eszébe juttatni, *valakinek valamit.* 2. *v. n.* tetszeni; es gemahnet mich, nekem úgy tetszik.

Gemälde, *l.* Gemählde, festés, kép.

Gemäß, *III. Ejt.* szeréntvaló, megegyező, *valamivel*, -hez képest való; ein den Gesetzen gemäßes Betragen, törvények szeréntvaló v. a' törvényekkel megegyező ma-

gaviselet; *adv.* szerént, -hez képest, megegyezőleg; das ist nicht der Wahrheit gemäß, ez nem igazság szerént van, ez nem egyez meg az igazsággal.

Gemäßheit, die, megegyezőség; in Gemäßheit, szerént, -hez képest.

Gemäuer, das, fal; falak.

Gemein, *adj.* 1. közönséges, *mindenütt találtató, v. elterjedett*; *adv.* közönségesen; ein sehr gemeiner Gebrauch, igen közönséges szokás. 2. középszerű, közönséges, *nem ritka, nem különös, t. i. betsére nézve*; ein gemeiner Gedanke, közönséges gondolat. 3. közönséges, szokott, köz, *nem rendkivülvaló dolog, v. történet*, minéműség; ein gemeines Jahr hat 365 Tage, a' közönséges esztendőben 365 nap van; der gemeine Lauf der Dinge, a' dolgoknak közönséges folyása; *adv.* közönségesen, szokott módon; ein gemeines Sprichwort, köz példabeszéd. 4. köz, *köz rangú, közönséges rangú*; das gemeine Volk, a' köz nép; ein gemeiner Mensch, közrendű ember; gemeiner Soldat, köz katona, köz legény, köz ember. 5. köz, közös, közönséges, *mindeneket illető, mindenre tartozó*; das gemeine Beste, a' köz jó; der Tod ist jedem Alter gemein, a' halál minden korral közös; der gemeine Weg, a' közönséges út. — Sich mit jemanden gemein machen, leereszkedni valakihez. Das habe ich mit dir gemein, ezzel közösen bírunk.

Gemeinanger, der, közösrét.

Gemeinbeste, das, közjó.

Gemeinde, Gemeine, die, 1. közönség, község; die Gemeinde zusammen berufen, összegyűjteni a' községet. 2. gyülekezet, vallástársaság. 3. közönség jószága, közjószág

Gemeindegut, das, közönséges jószág, közjószág; *falu jószága*.

Gemeingeist, der, közjó iránt való indúlat, közjó lelke.

Gemeinhaus, das, község háza, helység háza, falu háza.

Gemeinheit, die, 1. közönség. 2. közjószág.

Gemeinherrschaft, die, közös birtok.

Gemeiniglich, *adv.* közönségesen, rendszerént.

Gemeinnützig, *adj.* közhasznú.

Gemeinschaft, die, 1. közösség, egyesség, összeköttetés; die Gemeinschaft zwischen Seele und Leib, az egyesség a' lélek és test között. 2. st. Umgang, társalkodás, társaság; mit jemanden Gemeinschaft haben, társalkodni valakivel. — Gemeinschaft mit einem machen, közös dologba elegyedni, társaságba lépni valami tzélra nézve valakivel.

Gemeinschaftlich, közös, köz, egy közönséges; sie haben alle ein gemeinschaftliches Zimmer, mindnyájoknak egy közönséges szobájok van; *adv.* közönségesen, együtt; gemeinschaftlich speisen, együtt ebédelni.

Gemeinschreiber, der, 1. város, v. falu iródeákja, 2. notárius, jegyző.

Gemeintrift, die, közös legelő.

Gemeinwohl, das, közjó.

Gemenge, das, 1. összevezavarás, elegyítés. 2. zűrzavar.

Gemengsel, das, 1. zűrzavar. 2. elegybelegy nép.

Gemerk, das, 1. jegy, jel. 2. elme.

Gemessen, *adj.* 1. mért, kimért, megmért. 2. alkalmaztatott, arányzott, arányos; *adv.* mérve, kimérve, alkalmaztatva, arányozva.

Gemisch, das, 1. zavarék, elegység. 2. zűrzavar.

Gemme, die, drágakő.

Gems, das, kőszál.

Gemsbock, der, bak zerge.

Gemse, die, kőszáli zerge, v. zerna. *Antilope Rupicapra.*

Gemsengeyer, der, szakállas keselyű, v. grif. *Vultur barbatus.*

Gemsenwurz, die, zergefű, vadketskefű. *Doronicum Pardalianthes, L.*

Gemswurz, *l.* Gemsenwurz.

Gemurmel, das, mormogás.

Gemurre, das, morgolódás.

Gemüs, Gemüse, das, főzelék.

Gemüßigt, kéntelen.

Gemüth, das, elme; *néha*: szív, indúlat; ein gutes Gemüth, jó szív, jó indúlat; einem etwas zu Gemüthe führen, elméjére, v. szivére kötni valakinek valamit; sich etwas zu Gemüthe ziehen, elmé-

jére, ſzivére venni valamit, megilletődni valamin.
Gemüthsart, die, elmenem.
Gemüthsbewegung, die, megindúlás.
Gemüthsfähigkeit, die, elmetehetség.
Gemüthsfaſſung, die, elme állapot.
Gemüthsfreund, der, lelki barát.
Gemüthsgabe, die, elmeadomány.
Gemüthskraft, die, elmeerő.
Gemüthskrankheit, elmenyavalya.
Gemüthsneigung, elmehajlandóság.
Gemüthsregung, die, elmefelindúlás.
Gemüthsruhe, die, elmetsendesség.
Gemüthszuſtand, der, elme állapot.
Gen, ſt. gegen, felé.
Genage, das, rágás.
Genaſche, das, nyalakodás.
Genaſchig, nyalánk.
Genau, 1. ſt. enge, *adv.* ſzorosan, ſzúken; das Kleid liegt ſehr genau an, ſzorosan a' testhez áll a' ruha. 2. *adj.* ſzoros, közelrőlvaló; *adv.* ſzorosan; eine genaue Freundſchaft, ſzoros barátság. 3. ſzoros, pontos, gondos, figyelmes; *adv.* ſzorosan, pontosan, gondosan, figyelmesen, jól; ich kenne ihn ſehr genau, igen jól esmerem; man muß nicht alles ſo genau nehmen, nem kell mindent olly ſzoros rámára vonni, v, olly ſzoros értelemben venni, igen ſzúk; mit genauer Noth, alig nagy nehezen; der genaueſte Preis einer Waare, a' legalsó ára, v. legutolsó ára valamelly portekának. 5. ſt. ſehr ſparſam, igen takarékos, ſzúk markú; *adv.* igen takarékosan.
Genauigkeit, die, 1. pontosság, gondosság; mit Genauigkeit, ſzorosan, gondosan, pontosan. 2. ſzúkmarkúság, nagy takarékosság.
Genealogie, die, nemzetséglaistrom, nemzetség laistroma.
Genealogiſch, *adj.* nemzetséglaistromos; *adj.* nemzetséglaistrom ſzerént
Genehm halten, helybenhagyni.
Genehmigen, helybenhagyni, *p. o. valaki kérését.*
Genehmigung, die, helybenhagyás.
Geneigt, *adj.* 1. hajló, hajlandó; geneigt ſeyn zu etwas, hajlani, hajlandónak lenni valamire. 2. kedvező, jó hajlandósággal viseltető; einem geneigt ſeyn, jó hajlandósággal viseltetni valakihez.
Geneigtheit, die, 1. hajlás, hajlandóság, *valamire.* 2. hajlandóság, *valakihez.*
General, der, vezér, hadivezér, generális.
General, *adj.* 1. fő. 2. közönséges,
Generalacciſe, die, közönséges vám.
Generaladjutant, der, III. főadjutans.
Generalat, das, vezérség, hadivezérség, generálisság.
Generalaufgeboth, das, közönséges felzendítés.
Generalbaß, der, köz baſzſzus.
Generalcapitel, das, főkáptalan.
Generaldharte, die, közönséges mappa
Generalcongreß, der, közönséges tanátskozás, főgyülés.
Generale, ein, közönséges parantsolat.
Generalfeldmarſchall, der, Fő-Hadivezér.
Generalfeldwachtmeiſter, der, Vezér-Major.
Generalfeldzeugmeiſter, der, Vezér-Haditármester.
Generalien, die, *pl.* közönséges dolgok.
Generalinn, die, Generálisné.
Generalinſpection, die, fővigyázás.
Generalinſpector, der, fővigyázó.
Generaliſſimus, der, legfőbb Hadivezér, Nagy Vezér.
Generalität, die, a' Vezérek. *pl.*
Generalkarte, die, közönséges mappa
Generallieutenant, der, Vezér-Hadnagy.
Generalmajor, der, Vezér-Major.
Generalmuſterung, die, közönséges rendrevizsgálás.
Generalpachter, der, főárendás.
Generalpardon, die, közönséges kegyelem, v. engedelem.
Generalpauſe, die, közönséges szünet.
Generalpoſtamt, das, főpostahivatal.
Generalquartiermeiſter, der, fő Kvártélymester.
Generalſalve, die, közönséges lövés.
Generalſtab, der, főtiſzti kar.
Generalſtatthalter, der, Fő-Helytartó.
Generalſturm, der, közönséges ostrom.
Generalſuperintendent, der, Fő-Superintendens.
Generalverſammlung, die, közönséges gyülés.

Generalvicarius, der, Fő-Helytartó.
Geneſen, *v. n. irr.* m. ſ. *Imp.* ich genas. *Perf.* ich bin geneſen, meggyógyúlni; der Kranke iſt geneſen, meggyógyúlt a' beteg.
Geneſung, die, meggyógyúlás.
Geneſungsmittel, das, orvosság, gyógyitóſzer.
Genf, Geneva, *város.*
Genick, das, 1. nyaktsiga, nyakſzirt. 2. nyak; das Genick brechen, nyakát törni, kitörni a' nyakát.
Genie, (*olv.* zseni) das, remekelme, elmeremek.
Genieren, ſich, (*olv.* zsenieren) magát az illendőséghez erőltetni, erőltetni az illendőséget.
Genießbar, *adj.* 1. haſználható, haſznavehető, haſzonra fordithaló. 2. 2. ennivaló, megehető.
Genießbarkeit, die, haſználhatóság, haſznavehetőség.
Genießbrauch, der, haſzonvétel.
Genießen, *v. a. irr.* etwas. *Imp.* ich genoß. *Perf.* ich habe genoſſen. 1. élni, *valamivel*, részesülni, *valamiben*; die Freuden des Lebens genießen, az életnek örőmeiben részesülni; ich danke für die genoſſene Freundſchaft, köszönöm a' hozzám mutatott barátságot. 2. élni, *valamivel*, *t. i. étel, táplálat gyanánt*, részesülni benne, megenni; das heilige Abendmahl genießen, az Úr Vatsorájával élni.
Genießung, die, 1. veleélés, benne részesülés. 2. megevés, megétel.
Geniſte, die, 1. szamár rekettye, jenester. *Genista*, L. 2. seprőke. *Spartium*, L.
Genitiv, der, második ejtés, *az ejtegetésben. Genitivus.*
Genoß, der, társ, részes, részestárs.
Genoſſenſchaft, die, társaság.
Genua, Genua, *város.*
Genug, 1. elég; das iſt nicht genug, az nem elég; ich habe nicht Zeit genug dazu, nints elég időm reá, laß dir das genug ſeyn, elégedj meg azzal; einem genug thun, eleget tenni valakinek, bétőlteni valaki akaratját. 2. eleget, eléggé; ich habe ihm oft genug geſagt, eleget mondám neki. 3. genug, daß — elég az, hogy, v. elég az hozzá, hogy —
Genúge, die, elégség; es iſt zur Genúge, az elégségig van, v. elég. 2. bétőltés, elégtétel; Genúge thun, od. leiſten, elegettenni, bétőlteni valamit.
Genúgen, megelégedni vele, elégnek lenni.
Genúglich, *adj.* elég, elégséges; *adv.* elegendőképpen, eléggé.
Genúgſam, *adj.* megelégedő; *adv.* elégedve.
Genugſamkeit, die, elégség, elegendőség.
Genúgſamkeit, die, megelégedés.
Genugthuung, die, elégtétel; einem Genugthuung leiſten, eleget tenni, igazságot ſzolgáltatni.
Genuß, der, 1. veleélés, részesülés valamiben; der Genuß der Freude, az örömbe való részesülés. 2. haſzon, nyereség. 3. élés, *t. i. eledellel*, ée.
Geograph, der, földleíró.
Geographie, die, földleirás, földleírás tudománya.
Geographiſch, *adj.* földleírási; *adv.* földleírási módon.
Geometer, der, földmérő.
Geometrie, die, földmérés.
Geometriſch, *adj.* földmérési; *adv.* mérésképpen.
Georg, *n. pr.* György.
Gepäck, das, bútyor, podgyász.
Geplapper, das, tsátsogás.
Geplärr, das, lárma.
Geplauder, das, fetsegés.
Gepolter, das, zörgés, zörgetés.
Gepräge, das, bélyeg.
Gepränge, das, pompa.
Gepraſſel, das, zörgés.
Gequacke, das, kuruttyolás.
Gequake, das, nyivákolás.
Gerade, *adj.* egyenes; *adv.* egyenesen; eine gerade Linie, egyenes húzás, v. línea; ein gerader Weg, egyenes út; gerades Weges, egyenesen, egyenes úton; gerade machen, kiegyengetni, megegyenesitni. 2. *adv.* éppen; gerade in die Mitte treffen, éppen a' közepét érni; gerade zu ſelbigen Zeit, éppen akkor, éppen abban az időben; gerade, als wenn — éppen úgy, mintha. 3. gerade Zahlen, páros számok.

Geradheit, die, 1. egyenesség. 2. egyenes szívűség, egyenesség.
Geradigkeit, die, egyenesség.
Geráth, das, 1. házieszköz, bútor, ingóság. 2. st. Geschirr, edény.
Gerathen, *v. n. irr.* m. s. 1. st. kommen, jutni, kerülni, esni, akadni, találni; unter die Mörder gerathen, gyilkosok közé kerülni, v. esni. 2. auf eine Meinung, einen Einfall, od. Gedanken gerathen, valami gondolatnak jutni v. ötleni eszébe; in Verwirrung gerathen, összevezavarodni, zűrzavarba hozódni; in Zorn gerathen, haragra gerjedni, v. gyúladni; in Vergessenheit gerathen, feledékenységbe menni; in eine Freude gerathen, megörülni; in Brand gerathen, meggyúladni; das wird dir zum Unglücke gerathen, ez szerentségedre lesz. 3. kiütni, elsülni, *valamelly dolognak*; dem Mahler ist das Gemählde vortrefflich gerathen, jól eltalálta a' festő ezt a' képet; das Obst ist dieß Jahr gut gerathen, az idén sok gyümölts termett, jó ideje, v. nagy dísze vólt a' gyümöltsnek; wohlgerathene Kinder, jóra vált gyermekek.
Gerathewohl, auf ein Gerathewohl, od. aufs Gerathewohl, vaktában, szerentsére minden esetre; etwas aufs Gerathewohl ankommen, kotzkára ereszteni valamit.
Geráthschaft, die, 1. eszköz, eszközök valamire. 2. házieszköz, v. bútor.
Geraum, *adj.* 1. téres, tágas; *adv.* tágasan, téresen. 2. alkalmas régi, jó hoszszú, *p. o. idő*; ich habe ihn in geraumer Zeit nicht gesehen, rég az ideje, hogy nem láttam.
Geráumig, Geráumlich, tágas, téres; ein geráumiges Zimmer, tágas szoba.
Geráumlichkeit, die, tágasság, téresség.
Geráusch, das, II. tsörgés, zörgés, lárma; ein Geráusch machen, tsörögni, zörögni, tsörtetni.
Gerben, Gerber, *l.* Gärben.
Gerecht, 1. alkalmatos, ráillő; das Kleid ist mir gerecht, ez a' ruha nékem éppen jó, v. alkalmatos. 2. igazságos; meine Klagen sind gerecht, az én panaszim igazságosak.
Gerechtigkeit, die, 1. igazság. 2. juss *valamire*, v. szabadság.
Gerechtsame, die, juss, szabadság valamire. *Privilegium.*
Gerede, das, mendemonda, beszéd.
Gereichen, *v. n.* válni, esni, lenni; das wird dir zur Ehre gereichen, ez betsületedre fog válni.
Gereiß, das, kapkodás, rángatás.
Gereuen, *v. n.* megbánni, bánni; es gereuet mich, bánom.
Gerfalk, der, keretsen, keletsen. *Falco Gyrfalco.*
Gerhab, der, tútor.
Gericht, das, 1. st. eine Speise, étel, egy étel, egy tál étel; eine Mahlzeit von sechs Gerichten, hat tál ételből álló ebéd v. vatsora. 2. törvénytétel; über jemanden Gericht halten, törvényt tenni valakire; das jüngste Gericht, az utolsó ítélet, ítélet napja. 3. törvényszék; vor Gericht kommen, törvényszék eleibe jutni, v. kerülni; vor Gericht fordern, törvényszék eleibe idézni. 4. büntetés.
Gerichtbarkeit, die, törvényhatalom, törvényszéki hatalom.
Gerichtlich, *adj.* törvényes; *adv.* törvényesen.
Gerichtsacten, die, *pl.* törvényes végzések.
Gerichtsbothe, der, III. porkoláb.
Gerichtsdiener, der, (ugyan az).
Gerichtsdirector, der, törvényszékigazgató.
Gerichtsferien, *pl.* törvényszűnés.
Gerichtsfrohn, *l.* Gerichtsbothe.
Gerichtsgebühren, törvényszolgáltatás bér.
Gerichtshalter, *l.* Gerichtsdirector.
Gerichtshandel, der, I. törvényes per.
Gerichtshof, der, törvényhely.
Gerichtskosten, die, *pl.* törvény szolgáltatásbér.
Gerichtsperson, die, törvényszéki személy.
Gerichtsplatz, der, 1. törvényszék. 2. vesztőhely.
Gerichtssache, die, törvényszéki dolog.
Gerichtsschreiber, der, törvényszékjegyző, v. notárius.

Gerichtsſtätte, -ſtatt, -ſtelle. *l.* Gerichtsplatz.
Gerichtsſtube, die, ítélőszoba, törvénytévő szoba.
Gerichtsſtuhl, der, ítélőszék.
Gerichtstag, der, törvényes nap.
Gerichtsverwaltung, die, törvény szolgáltatás.
Gering, *adj.* 1. tsekély, kevés, kitsiny; *adv.* tsekélyen, kevéssé; das iſt meine geringſte Sorge, az a' legkevesebb gondom, v. kissebb gondom is nagyobb annál. 2. tsekély, hitvány, alávaló, *a' betsére nézve*; ein geringer Preis, óltsó árr, tsekély árr; etwas gegringe ſchätzen, kevésre betsülni valamit; im geringſten nicht, legkissebbé sem.
Geringfügig, tsekély, alávaló.
Geringfügigkeit, die, tsekélység.
Geringhaltung, die, felsemvevés.
Geringſchätzig, *adj.* 1. tsekély. 2. megvető; *adv.* megvetőleg.
Geringſchätzung, die, kevésrebetsülés, felsemvevés.
Gerinne, das, tsatorna.
Gerinnen, *v. n. irr.* m. ſ. megaludni; geronnene Milch, aludttéj.
Gerippe, das, Skelet, tsontváz, tsontalkotvány.
Gerippt, *adj.* oldalbordás.
Germ, die, éleſztő.
Germanien, Deutſchland, Németország.
Gern, *adv.* 1. örömest; lieber, örömestebb, inkább, am liebſten, legörömestebb, leginkább; etwas gern thun valamit örömest tselekedni; herzlich gern, od. von Herzen gern, édes örömest, tiſzta ſzívből, tiſzta ſzívvel, igen ſzívesen; etwas gern haben, ſzeretni, v. kedvelleni valamit; dieſe Speiſe eſſe ich ſehr gern, én ezt az ételt nagyon ſzeretem; Wein od. Bier gern trinken, ſzeretni a' bort, a' sert; er arbeitet nicht gern, nem ſzeret dolgozni; etwas für ſein Leben gern haben, thun, u. ſ. f. halálból ſzeretni, felette igen örömest tselekedni valamit. 2. könnyen; ich glaube gern, daß es fünfzig Gulden koſtet, én könnyen elhiſzem, hogy ötven forint az ára; das Holz wird gern wurmig, ebbe a' fába könnyen belé esik a' ſzú. 3. ſt. gewöhnlich, gemeiniglich, közönségesen, rendſzerént; ſtille Waſſer ſind gern tief, a' tsendesen folyóvizek rendſzerént mélyek ſzoktak lenni. 4. ſt. mit Fleiß, mit Vorſatz, készakartva, ſzántſzándékkal; ich habe es nicht gern gethan, nem készakartva tselekedtem
Gerngroß, magaveti, *a' ki ſzereti magát a' nagyok közé ſzámláltni, és ſzámláltatni.*
Geröhr, geröhrig, das, nádas, nádashely.
Geronnen, aludt, megaludt; geronnene Milch, aludttéj.
Gerſch, der, ketskelábfű. *Aegopodium*, L.
Gerſtammer, die, sármány.
Gerſte, die, árpa. *Hordeum*, L. gerollte Gerſten, od. gerolltes Gerſtel, aprókása.
Gerſtel, das, od. gerolltes Gerſtel, gerollte Gerſten, aprókása.
Gerſten, árpából való, árpa.
Gerſtenacker, der, árpaföld.
Gerſtenbier, das, árpaser.
Gerſtenbrey, der, árpakása.
Gerſtenbrod, das, árpakenyér.
Gerſtenfeld, das, árpaföld.
Gerſtengraupen, die, árpakása.
Gerſtengrütze, die, (ugyan az).
Gerſtenkleye, die, árpakorpa.
Gerſtenkorn, das, 1. árpaſzem, egy ſzem árpa. 2. árpa, árpakelés, *a' ſzemen.*
Gerſtenkuchen, der, árpalepény.
Gerſtenmehl, das, árpaliſzt.
Gerſtenſaft, der, árpalév.
Gerſtenſchleim, der, aprókásalév.
Gerſtenſpreu, die, árpapolyva.
Gerſtenſtroh, das, árpaſzalma.
Gerſtentrank, der, árpalévital, árpalév.
Gerſtenwaſſer, árpaviz, árpalév.
Gerſtenzucker, der, árpatzúkor, *árpalével öſszefőzött nádméz, köhögés ellen. Alphanicum.*
Gerte, die, suhogó veſzſző.
Gertraud, die, Gertrúd, *keresztnév.*
Geruch, der, 1. ſzaglás, ſzagolás; keinen Geruch haben, ſzaglásának, v. ſzaglótehettségének nem lenni; die Werkzeuge des Geruches, a' ſzaglás mívszerei. 2. ſzag, illat; einen angenehmen Geruch haben, kellemetes illatjának lenni.

Geruchlos, *adj.* 1. szaglástalan, szaglásnélkülvaló. 2. szagatlan, nem szagos, szagnélkülvaló.
Geruchsnerve, die, szaglóin.
Gerücht, das, 1. hír; es geht ein Gerücht, az a' híre, ollyan hír van, azt hírlelik; ein Gerücht iſt erſchollen, ollyan hír futamodott el. 2. hírnév; ein gutes Gerücht haben, jó hírének nevének lenni.
Geruchvoll, *adj.* szagos, illatos; *adv.* szagosan, illatosan.
Gerufe, das, hívás.
Geruhen, *v. n.* kegyelmesen, v. kegyesen méltóztatni, *tsak a' Nagyokról, Fejedelmekről mondatik.*
Geruhig, *adj.* nyúgodalmas, tsendes; *adv.* nyúgodalmasan.
Geruhſam, nyúgodalmas, tsendes; ich wünſche eine geruhſame Nacht, nyúgodalmas jó éjtszakát kívánok.
Gerülle, das, lom, rendetlen rakás.
Gerümpel, das, ótska, v. avúlt eszközök.
Geráſt, das, állás, alkotmány.
Geſage, das, 1. beszéd, mendemonda. 2. hír.
Geſáme, das, mag, magok.
Geſammt, *adj.* egész, öszveséges; *adv.* egészen, öszveséggel; der geſammte Rath, az egész tanáts; insgeſammt, öszveséggel.
Geſammtertrag, der, summa mennyisége.
Geſammtſchaft, die, közönség, társaság.
Geſandte, der, követ, küldött.
Geſandtſchaft, die, 1. követség. 2. ſt. Geſandte, követ, követek; Geſandtſchaft ſchicken, követet, v. követeket küldeni.
Geſandtſchaftlich, *adj.* követségi.
Geſandtſchaftsrath, der, követségi tanátsos.
Geſang, der, 1. das Singen, éneklés. 2. éneklés, hangitsálás, *a' madarak éneklése.* 3. Lied, ének. 4. Gedicht, vers, költemény.
Geſangbuch, das, énekeskönyv.
Geſangdroſſel, die, éneklő rigó. *Turdus musicus.*
Geſanglos, *adj.* nem éneklő.
Geſangvogel, der, éneklő madár.
Geſangweiſe, *adv.* énekelve.
Geſäß, das, 1. ſt. Sitz, ülés. 2. ület, alfel.
Geſäufe, das, mértékletlen ivás.
Geſäuſel, das, susogás, suttogás.
Geſchäft, das, foglalatosság, dolog; ſeine Geſchäfte verrichten, dolgát végezni.
Geſchäftig, munkás, foglalatos.
Geſchäftigkeit, die, munkásság.
Geſchäftsführer, der, munkavivő, v. folytató.
Geſchäftsleitung, die, munka kormányozás.
Geſchäftsträger, der, ügy, biztos.
Geſchehen, *v. n. irr.* m. ſ. es geſchiehet. *Im.* es geſchahe. *Perf.* es iſt geſchehen, *v. n.* m. h. 1. történni, esni; es iſt ein Unglück geſchehen, valami szerentsétlenség történt. 2. meglenni, bételyesedni; dein Wille geſchehe, légyen meg a' te akaratod; was er ſpricht, das muß geſchehen, a' mit mond, annak meg kell lenni. 3. es iſt um ihn geſchehen, oda van ő, vége van neki.
Geſcheide, das, bél, *a' vadaké.*
Geſcheidt, vigyázó, szemes, eszes; er iſt ein ſehr geſcheidter Menſch, igen eszes, v. okos ember; ich glaube du biſt nicht geſcheidt, talán elment az eszed, talán nints helyén az eszed.
Geſcheidtheit, die, eszesség.
Geſchenk, das, ajándék.
Geſcheut, *l.* Geſcheidt.
Geſchichtbuch, das, történetkönyv.
Geſchichte, die, 1. történet, história, történt dolog, v. eset. 2. história, előadott történet. 3. történettudomány, história.
Geſchichtgelehrte, der, történetértő, históríkus.
Geſchichtkunde, die, történettudomány, história.
Geſchichtkundige, der, történettudó, históríatudó.
Geſchichtmahler, der, historiafestő.
Geſchichtſchreiber, der, történetíró.
Geſchichtwiſſenſchaft, die, *l.* Geſchichtkunde.
Geſchick, das, 1. illés, illendőség. 2. ügyesség, természeti hajlandóság valamire; er hat viel Geſchick zur Muſik, nagy hajlandósága van a' muzsikára. 3. ſt. Schickſal, sors, gondviselés; mein Geſchick will es ſo, nekem a' sors így rendelte

es ist ein Geschick Gottes, Isten akaratja.
Geschicke, das, (ugyan az).
Geschicklich, *l.* Geschickt.
Geschicklichkeit, die, 1. ügyesség. 2. tehetség, tálentom, eszesség.
Geschickt, 1. alkalmatos; dieses Holz ist zu meiner Absicht nicht geschickt, ez a' fa az én tzélomra nem alkalmatos. 2. ügyes, rátermett, jó, alkalmatos, értelmes; ich bin zu dieser Arbeit nicht geschickt, erre a' munkára nem vagyok alkalmatos; ein geschickter Mensch, ügyes ember, alkalmatos ember; *adv.* alkalmatosan, ügyesen, jól.
Geschilf, das, kákás, kákás hely.
Geschirr, das, 1. edény; irrdenes Geschirr, tserépedény; hölzernes Geschirr, faedény. 2. eszköz, eszközök. 3. szerszám; z. B. das Pferdegeschirr, lószerszám.
Geschirren, z. B. die Pferde, felszerszámozni a' lovakat.
Geschlacht, jó, jóféle, engedelmes.
Geschlank, súgár, nyulánk, nyurga.
Geschlecht, das, *pl.* die Geschlechter, 1. nem, *több ugyan azon nemre tartozó fajok együtt*; das ganze Geschlecht der Thiere, az állatok minden nemei. 2. nem, *nemi különbség, p. o. hím és nőstény*, ée. das männliche Geschlecht, a' férjfiúi nem; das weibliche Geschlecht, od. das schöne Geschlecht, das andere Geschlecht, az aszszonyi nem, v. a' szép nem. 3. st. Familie, nemzetség; das menschliche Geschlecht, az emberi nemzetség.
Geschlechtlos, *adj.* nemetlen.
Geschlechtsalter, das, 1. nyom, kor. 2. nemzetség tartása.
Geschlechtsfolge, die, nemzetség folyamat v. ágazás.
Geschlechtsnahme, der, III. vezeték név.
Geschlechtstrieb, der, nemi ösztön.
Geschlechtswort, das, nemszótska. *Articulus.*
Geschlepp, das, késérősereg, *megvető értelemben.*
Geschlinge, das, belek, belsőrészek.
Geschlingel, das, szövevény.
Geschmack, der, 1. íz, íze valaminek; diese Speise hat einen Geschmack, ennek az ételnek jó íze van, v. ez az étel jó ízű; vortrefflich von Geschmack, igen jó izű. 2. ízlés, ízérzés; das ist nicht nach meinem Geschmacke, ez az én ízlésemnek nem tetszik; ein Mann von Geschmack, jó ízlésű ember.
Geschmacklos, 1. ízetlen, *p. o. étel.* 2. ízléstelen, ízérzetlen.
Geschmacklosigkeit, die, ízetlenség, íztelenség. 2. ízérzetlenség.
Geschmackvoll, *adj.* jó ízlésű.
Geschmause, das, vendégeskedés.
Geschmeide, das, 1. apró értzmívek, *p. o. lántzok, hajtők*, ée. 2. drágaság, ékesség.
Geschmeidig, *adj.* 1. hajtható, hajlós, hajlékony. 2. engedő, hajló.
Geschmeidigkeit, die, hajthatósság, hajlósság.
Geschmeiß, das, 1. ganéj. 2. pondró.
Geschmiere, das, mázolás, *t. i. roszsz irás.*
Geschnatter, das, lúdgágogás.
Geschöpf, das, 1. teremtés, teremtmény. 2. állat, élőállat.
Geschoß, der, adó.
Geschoß, das, 1. lövőszerszám. 2. emelet, kontignátzió. *l.* Stockwerk.
Geschreibe, das, írkálás.
Geschreibsel, das, firkálás.
Geschrey, das, 1. kiabálás, kiáltás; ein Geschrey erheben, od. machen, kiabálni, lármázni. 2. roszsz hír; in das Geschrey kommen, roszsz hírbe keveredni, szóba keveredni; in das Geschrey bringen, roszsz hírbe keverni, szóba keverni.
Geschütz, das, lövő eszköz, pattantyú; grobes Geschütz, nagy ágyúk.
Geschützkunst, die, pattantyússág.
Geschwader, das, 1. lovasosztály. 2. hajósseregosztály.
Geschwären, *l.* Schwären.
Geschwätz, das, segítség, tsátsogás: in das Geschwätz bringen, szóba keverni.
Geschwätzig, *adj.* segítő, tsatska.
Geschwätzigkeit, die, tsatskaság.
Geschweige, *l.* Geschweigen.
Geschweigen, *v. a. irr.* 1. elhallgattatni. 2. elhallgatni, hallgatással elmellőzni; ich geschweige dessen, daß —, od. dessen zu geschweigen, daß —, elhallgatom azt, hogy — v. elhallgatván azt, hogy; — geschweige, nem hogy; ich habe ihn

nicht geſehen, geſchweige geſprochen, nem is láttam, nem hogy vele beſzélltem volna.
Geſchwelge, das, tobzódás.
Geſchwellen, *v. n. irr.* m. ſ. megdagadni, dagadozni.
Geſchwinde, *adj.* hamar, hirtelenvaló, sebes; *adv.* hamar, hirtelen.
Geſchwindigkeit, die, hamarság; in der gröſten Geſchwindigkeit, *a.* a' feletthébbvaló sietésben; *b.* hevenyében, hirtelenében.
Geſchwindſtück, das, sebeslövő ágyú.
Geſchwiſter, die, *pl.* (das Geſchwiſter), testvérek; haben Sie noch Geſchwiſter? vannak még testvérjei az Úrnak?
Geſchwiſterkind, das, unokatestvér, unokatestvérek, *illyenek a' két testvérek gyermekei*; er od. ſie iſt mit mir Geſchwiſterkind, unokatestvér velem, v. unokatestvérek vagyunk.
Geſchwiſterlich, *adj.* testvéri.
Geſchwiſterſchaft, die, testvérség.
Geſchworner, ein, esküdt.
Geſchwulſt, die, daganat.
Geſchwür, das, fekély, kelés.
Geſechſt, hatos; *adv.* hatosan.
Geſegnen, áldani, megáldani.
Geſell, der, 1. legény, mesterlegény; z. B. ein Schneidergeſell, szabólegény. 2. társ, *részestárs, segitőtárs*, ée.
Geſellen, *v. a.* társúl hozzáadni; ſich zu einen geſellen, öszveadni, v. öszvekaptsolni magát valakivel, hozzáadni magát valakihez. *Pb.* gleich und gleich geſellt ſich gern, ki mitsodás, ollyannal tart.
Geſellig, *adj.* társ szerető, nyájas.
Geſelligkeit, die, társszeretés.
Geſellſchaft, die, 1. társaság; jemanden Geſellſchaft leiſten, társ lenni valamihez, társúl ajánlani magát valamire; jemanden in die Geſellſchaft aufnehmen, valakit a' társaságba felvenni; eine gelehrte Geſellſchaft, túdós társaság, a' Túdósok társasága. 2. ſt. Umgang, társalkodás. 3. ſt. Verſammlung, Zuſammenkunft, gyülés, társaággyülés; Geſellſchaft geben, társaságot gyűjteni magához.
Geſellſchafter, der, 1. társaságbavaló ember, társaságmúlattató. 2. ſt. Geſährte, társ.
Geſellſchaftlich, *adj.* társaságos, társaságbeli; *adv.* társaságosan.
Geſellſchaftlichkeit, die, társaságosság.
Geſellſchaftsfräulein, das, társkisasszony, múlattató kisasszony.
Geſenk, das, 1. nyomtaték. 2. bujtóág, porhajas.
Geſetz, das, törvény; Geſetz geben, törvényt hozni, v. szabni, törvényt alkatni; das Geſetz brechen, übertreten, a' törvényt megszegni, megrontani, általhágni.
Geſetzbuch, das, törvénykönyv.
Geſetzgeber, der, törvényhozó.
Geſetzgebung, die, törvényhozás.
Geſetzlich, *adj.* törvényes; *adv.* törvényesen.
Geſetzlichkeit, die, törvényesség.
Geſetzlos, *adj.* törvényetlen, törvénynélkülvaló; *adv.* törvényetlenül.
Geſetzloſigkeit, die, törvényetlenség.
Geſetzmäßig, *adj.* törvényes, törvényszerüntvaló; *adv.* törvényesen
Geſetzmäßigkeit, die, törvényesség.
Geſetzt, *adj.* 1. ſt. ernſthaft, komoly; ein geſetzter Mann, komoly ember. 2. tegyük fel, de tegyük fel; hát ha; geſetzt auch, ha szinte is.
Geſetztafel, die, törvénytábla.
Geſetzwidrig, *adj.* törvénytelen.
Geſetzwidrigkeit, die, törvénytelenség.
Geſeufze, das, sohajtozás.
Geſicht, das, *pl.* die Geſichter, 1, szemvilág, látás; das Geſicht verlieren, a' szeme világát elveszteni; das Geſicht legt ihm ab, a' szeme világa homályosodik; kurzes Geſicht, rövid látás; ſtumpfes Geſicht, tompa látás. 2. szem, látás; aus dem Geſichte verlieren, szemei elől elveszteni; zu Geſichte bekommen, meglátni; es fällt gut ins Geſicht, tetszik a' szemnek, helyesnek látszik: ins Geſicht ſagen, szemébe mondani; gehe mir aus dem Geſichte, távozz a' szemem elöl. 3. ſt. Angeſicht, Antlitz, arczúlat, tekintet, ábrázat; ein ſchönes Geſicht, szép ábrázat; ein finſteres Geſicht, komor ábrázat; ein ſaueres Geſicht machen, fanyar ábrázatot mutatni.

Geſichtsbildung, die, kép, ábrázat, képalkat, ábrázatalkat.
Geſichtsfarbe, die, ábrázatszín.
Geſichtsfehler, der, szemhiba.
Geſichtskreis, Horizont, der, látáshatár, látás határa.
Geſichtslinie, die, ábrázatvonás.
Geſichtsnerve, die, látásín, szemín.
Geſichtspunct, der, szempont, nézőpont, látás pontja.
Geſichtszug, der, ábrázatvonás.
Geſiedert, *adj.* hetes, hetezett.
Geſims, das, *pl.* die Geſimſe, párkány, ormó, *p. o. az oszlopokon.*
Geſinde, das, tseléd.
Geſindebrod, das, tselédkenyér.
Geſindehaus, das, tselédház.
Geſindel, das, gaznép, gaztseléd.
Geſindelohn, der, tselédbér.
Geſindeſtube, die, tselédszoba.
Geſinge, das, éneklés, gajdolás.
Geſinnen, *v. n. irr. Imp.* ich geſonn. *Perf.* ich bin geſonnen, kívánni, akarni, szándékkal lenni, szándékozni.
Geſinnet, geſinnt, indúlatú; geſinnet ſeyn, indúlattal lenni.
Geſinnung, die, 1. indúlat; ſeine Geſinnungen ändern, megváltoztatni indúlatit; vortheilhafte Geſinnungen gegen jemanden hegen, od. haben, szíves indúlattal viseltetni valakihez. 2. ſt. Entſchluß, Vorſatz, szándék, feltétel.
Geſippt, *l.* Verwandt.
Geſittet, *adj.* 1. erköltsös, erköltsű, *jó és roſſz értelemben;* gut geſittet, jó erköltsű. 2. erköltsösített, szép erköltsű.
Geſonnen, szándékozó. *l.* Geſinnen.
Geſpan, der, segítő társ, segítség; Obergeſpan, Főispány, t. i. a' Vármegyében; Vicegeſpan, Alispány.
Geſpann, das, egy iga, igabéli; ein Geſpann Pferde, egy igabéli ló, egy szekérbéli v. kotsibéli ló.
Geſpannſchaft, die, Vármegye.
Geſpenſt, das, kisértet, késértet.
Geſperre, das, 1. rekesz. 2. kapots, *p. o. nagy könyveken.*
Geſpeye, das, 1. köpdösés. 2. hányás, okádás.
Geſpiele, der, játszótárs.
Geſpiele, das, játék, játék eszköz.
Geſpinſt, das, fonat, fonal.
Geſpott, das, tsúf, tsúfság.
Geſpotte, das, tsúfolás.
Geſpräch, das, beszéllgetés, beszéd; ſich mit jemanden in ein Geſpräch einlaſſen, beszédbe elegyedni valakivel.
Geſprächig, *adj.* beszédes.
Geſprächigkeit, die, beszédesség.
Geſprächweiſe, *adv.* beszéllgetve.
Geſprengt, *l.* Sprengen, és Geſprenkelt.
Geſprenkelt, pettegetett, iromba.
Geſtade, das, part, *tengerpart.*
Geſtalt, die, forma, formázat; wie war ſeine Geſtalt? millyen volt a' formája v. formázatja. 2. kép, forma; in menſchlicher Geſtalt, emberi formában, emberi képpel. 3. ſt. Art und Weiſe, mód; folgender Geſtalt, a' következendő módon; ſolcher Geſtalt, illyen módon, illyen formán.
Geſtaltet, *adj.* formált, formáltatott, alkatott; *adv.* formálva, formáltatva, alkatva.
Geſtaltung, die, formáltatás, alkatás.
Geſtändig ſeyn, einer Sache, megvallani valamit.
Geſtändniß, das, vallástétel.
Geſtank, der, büdösség, bűz.
Geſtatten, *v. a.* megengedni.
Geſtattung, die, megengedés.
Geſtände, das, tsalit, tsalitos, bokros hely, haraszt.
Geſteck, das, kés villa egy tokban.
Geſtehen, *v. a. irr.* megvallani; ſeinen Fehler geſtehen, megvallani a' maga hibáját. 2. *v. n.* m. ſ. megaludni, *mint a' téj, a' kotsonya;* meglagyni, *mint a' zsír.*
Geſtein, das, kövek; nagy kő.
Geſtell, das, 1. állás, póltz. *a' mire valamit állítnak.* 2. talpkő.
Geſtellen, állítni. *l.* Stellen.
Geſtern, *adv.* tegnap; von geſtern her, tegnapóita, tegnaptól fogva.
Geſtichel, das, vagdalódzás.
Geſtift, das, szerzemény.
Geſtirn, das, 1. ſt. Stern, tsillag. 2. tsillagok; tsillagzat.
Geſtirnſtand, der, tsillagok állása.
Geſtirnt, *adj.* tsillagos.
Geſtöber, das, zivatar.
Geſtotter, das, adakozás.
Geſträuch, das, bokor, bokrok.
Geſtrenge, *adj.* 1. kemény. *l.* Strenge.

2. erős, tartós; *adv.* erősen, tartósan. 3. Geſtrenger Herr! Nemzetes Uram!

Geſtricke, das, 1. kötés, *harisnyakötés.* 2. kötés, kötött munka.

Geſtrig, tegnapi; geſtrigen Tages, tegnap, a' tegnapi napon.

Geſtühl, das, ſt. Stühle, ſzékek.

Geſtüte, das, menés.

Geſuch, das, Bitte, kérés, kérelem.

Geſumme, Geſumſe, das, dongás.

Geſund, *adj.* 1. egésséges; *adv.* egésségesen; geſund werden, meggyógyúlni. 2. egésséges, az egésségnek haſznos; geſunde Speiſe, egésséges eledelek. 3. ép; ein geſunder Verſtand, ép elme.

Geſundbrunnen, der, ásványos forrás, egésséges foárások, v. kútfők, savanyúvizek, 's a' t.

Geſundheit, die, egésség; bey guter Geſundheit ſeyn, jó egésségben lenni, ép egésséggel bírni; ſeine Geſundheit pflegen, egésségére vigyázni, az egésséget fenntartani igyekezni; eines Geſundheit trinken, od. auf ſeine Geſundheit trinken, valakinek egésségéért inni; eine Geſundheit austrinken, elköſzönni a' poharat valaki egésségéért.

Geſundheitspaß, der, bizonyságlevél, *az útazó egésségéről.*

Geſundheitsregel, die, egésség regulája.

Geſundheitsumſtände, die, *pl.* az egésség állapotja.

Geſundheittrinken, das, egésségre ivás.

Getöne, das, hangzás.

Getös, das, od. Getöſe, zaj, lárma.

Getränk, das, ital.

Getrauen ſich, méréſzleni, merni; das getraue ich mir nicht zu behaupten, azt nem merem állítni.

Getreide, das, gabona, élet, *p. o. búza, rozs, éc.* das Getreide ſchlägt auf, felmegy a' gabona ára; das Getreide ſchlägt ab, leſzáll a' gabona ára.

Getreideart, die, gabonafaj.

Getreidebau, der, gabonatermeſztés.

Getreidefeld, das, gabona termő föld.

Getreidehandel, der, gabonávalvaló kereskedés.

Getreidehändler, der, gabonaáros, gabonával kereskedő.

Getreidelieferung, die, 1. gabonaſzállitás, *p. o. ſzekeren, kotsin valahová.* 2. gabonaadás.

Getreidemangel, der, gabona ſzűke, v. nem léte.

Getreidemarkt, der, gabonapiatz.

Getreidemaß, das, gabonamérő, v. mérték.

Getreidepreis, der, élet ára, gabona ára.

Getreidezehent, der, gabonatized.

Getreu, *adj.* hív, hűséges; jemanden getreu ſeyn, hív lenni valaki eránt; *adv.* híven, hűségesen.

Getreulich, *adj.* hűséges, hívséges; *adv.* híven, hűségesen.

Getriebe, das, járó kerék, *p. o. az órában, malomban,* ée.

Getroſt, *adj.* bizodalmas, bátor; *adv.* bízvást, bátran.

Getröſten, ſich, bízni, bíztatni magát, vigaſztalni.

Getümmel, das, zenebona, lárma.

Geübt, *adj.* gyakorlott; *adv.* gyakorlottan.

Gevatter, der, Gevatterinn, die, koma; Herr Gevatter, Komám Uram; Frau Gevatterinn, komám aſzſzony.

Gevatterſchaft, die, komaság.

Gevattersleute, die, *pl.* komák.

Geviere, das, négyſzegű rajz.

Geviert, *adj.* 1. négyes. 2. négyſzegletes, négyſzegű.

Gevierte, das, négyſzegű rajz.

Gevögel, das, ſt. Vögel, madarak.

Gewächs, das, 1. ſt. Pflanze, növevény, plánta, termés. 2. növés, kinövés, *a' testen.* 3. ſt. Frucht, gyümölts, termés; Wein von heurigem Gewächs, idei termés bor.

Gewachſen, *adj.* 1. nött; *adv.* növe. 2. einem gewachſen ſeyn, bírni valakivel, kiállhatni valakinek, *p. o. erőre, okosságra nézve;* einer Sache gewachſen ſeyn, megfelelhetni valamelly dolognak.

Gewächshaus, das, növevényház.

Gewächsreich, das, a' növevények, v. plánták országa.

Gewahr werden, észrevenni, meglátni, *történetből.*

Gewähr, die, 1. bizoyságtétel, bizonyság. 2. bátorság; Gewehr lei-

ſten für etwas, felelni valaminek a' bátorságos vóltáról, kezességet válalni magára valamiért. 3. bírás, valaminek bírása; etwas in ſeine Gewehr nehmen, birtokába venni valamit.

Gewähren, *v. a.* 1. ígérni, fogadni. 2. felelni valamiért, v. valami felől, valaminek bátorságos vóltáért kezes lenni. 3. megadni valaki kérését, bételyesítni; einem ſeine Bitte gewähren, megadni, v. bételyesítni valaki kérését. 4. adni, ajándékozni valamit. 5. ſt. verſchaffen, ſzerezni, adni, okozni.

Gewährleiſtung, die, kezesség.

Gewährsmann, der, kezes.

Gewahrſame, die, őrizet.

Gewährſchaft, die, kezesség.

Gewährung, die, 1. megadás, bételyesítés. 2. ajándékozás.

Gewalt, die, 1. erő, hatalom; mit Gewalt, erővel, hatalommal. 2. erőſzak, hatalmaskodás; einem Gewalt anthun, erőſzakot tenni valakin; Gewalt geht oft vor Recht, gyakran elnyomja az erőſzak az igazságot; Gewalt mit Gewalt vertreiben, az erőſzakot erőſzakkal nyomni el. 3. erősség, erőſzakoskodás, erőſzaktétel; eine Thür mit Gewalt erbrechen, erőſzakkal bétörni az ajtót. 4. tehetség, hatalom, erő; das ſtehet nicht in meiner Gewalt, ez nem áll hatalmamban; eine Sprache in ſeiner Gewalt haben, törzsökösen érteni, v. beſzélni valamelly nyelvet.

Gewaltig, *adj.* 1. hatalmas, erős, nagy; *adv.* hatalmasan, erősen, nagyon; gewaltig ſchreyen, nagyon kiabálni. 2. erőſzakos; *adv.* erőſzakosan; ein gewaltiger Sturm, erőſzakos ſzélvész.

Gewaltſam, *adj.* erőſzakos; *adv.* erőſzakosan.

Gewaltſamkeit, die, erőſzakosság.

Gewaltthat, die, erőſzaktétel.

Gewaltthätig, *adj.* erőſzaktévő, erőſzakos; *adv.* erőſzakosan.

Gewaltthätigkeit, erőſzakoskodás.

Gewand, das, ruha, köntös.

Gewandweiſe, *adv.* alattomban.

Gewandt, *adj.* 1. gyakorlott. 2. alkalmatos, ügyes.

Gewarten, etwas zu gewarten haben, várhatni valamit.

Gewärtig ſeyn etwas, várni valamit.

Gewärtigen, várni valamit.

Gewäſch, das, fetsegés.

Gewäſchig, *adj.* fetsegő.

Gewäſſer, das, víz, sok víz, vizek.

Gewebe, das, 1. ſzövés. 2. ſzőtt dolog, ſzövevény. 3. retze.

Gewebt, *adj.* ſzőtt; *adv.* ſzőve.

Gewehr, das, fegyver; zum Gewehr greifen, fegyverhez kapni, fegyvert fogni; das Gewehr ſtrecken, lerakni a' fegyvert, megadni magát; in das Gewehr treten, fegyvert fogni, fegyverbe öltözni.

Gewehrfabrik, die, fegyverſábrika.

Gewerb, das, ſzarv, ſzarvas ſzarva.

Gewerbe, das, sírás, rívás.

Gewende, das, 1. forgatás. 2. egy fordúlás ſzántóföld.

Gewendig, *adj.* forgatható.

Gewerbe, das, 1. mesterség, kereset; ſeine Gewerbe treiben, a' mesterségét űzni. 2. kereskedés.

Gewerk, das, 1. tzéh; das hieſige Gewerk der Tiſchler, az aſztalosoknak idevaló tzéhek. 2. *l.* Gewerkſchaft.

Gewerkſchaft, die, bányáſztársaság.

Geweſen, vólt. *l.* Seyn.

Gewette, das, fogadás, elfogadás.

Gewicht, das, 1. nehézség; das iſt von Gewichte, ez nehéz, v. sullyos. 2. font, mérték, nehézség; etwas nach dem Gewichte kaufen, font ſzámra venni valamit; das Gewicht halten, megütni a' mértéket. 3. das iſt eine Sache vom großen Gewichte, nagyon fontos dolog ez. 4. sikeresség, foganatosság, foganat.

Gewiegt, *adj.* tanúlt, tapaſztalt.

Gewierig, *adj.* megfelelő, kívánt.

Gewimmel, das, tolongó sokaság.

Gewimmer, das, jajgatás.

Gewind, das, 1. gombolyítás. 2. egy gombolyag, *p. o. tzérna.*

Gewinn, der, nyereség; ohne Gewinn verkaufen, nyereség nélkül adni el.

Gewinnen, *v. a. irr. Imp.* ich gewann. *Perf.* ich habe gewonnen. 1. nyerni, ſzert tenni, *valamire*; hozzájutni, *valamihez*; kapni, *valamiből valamit*; keresni, ſzer-

zeni, *munka v. fáradtság által valamit*; bey der Sache iſt was zu gewinnen, ezen dolog által, v. körül lehet valamit nyerni; Heu gewinnen, ſzénát kapni, v. takarni; aus dem Erze Metall gewinnen, a' köértzből értzet nyerni. *Pb.* wie gewonnen ſo zerronnen, a' mint jött, úgy elment, v. v. a' millyen a' kereset, ollyan a' haſzna. 2. nyerni, megnyerni, nyertesnek lenni, *p. o. fegyver v. vívás által, törvénykezéssel*; eine Schlacht, ein Treffen gewinnen, megnyerni az ütközetet; den Prozeß gewinnen, megnyerni a' pert. 3. nyerni, nyertesnek lenni, *a' játékban*; elnyerni, *p. o. a' feltett jutalmat*; er hat zehn Dukaten gewonnen, tíz aranyat nyert; er hat das Spiel gewonnen, ő nyerte el a' játékot, ő a' nyertes a' játékban; wer hat den Preis gewonnen, ki nyerte el ezt a' feltett jutalmat. 4. megnyerni, magának leköteleznì, maga részére hódítni; eines Herz gewinnen, valaki ſzívét megnyerni; das Volk durch ſeine Freygebigkeit gewinnen, a' népet adakozóságával hódítni magához, v. nyerni meg a' maga részére. 5. lenni, érni; ein Ende gewinnen, végének lenni, véget érni; einen traurigen Ausgang gewinnen, ſzomorú kimenetelének lenni; eine Perſon od. eine Sache lieb gewinnen, megſzeretni, v. megkedvelleni valakit, valamit; ich habe ihn gleich lieb gewonnen, nekem mindjárt megtetſzett, én mindjárt megſzerettem.

Gewinnen, das, nyerés, megnyerés, elnyerés.

Gewinner, der, nyerő, nyertes.

Gewinnſt, *l.* Gewinſt.

Gewinnſucht, die, nyeréskorság, nyereségre vágyódás.

Gewinnſüchtig, nyereségre vágyó.

Gewinnung, die, nyerés.

Gewinſel, das, nyöſzörgés, nyöſzörgő sirás.

Gewinſt, der, nyereség.

Gewirk, das, 1. ſzövés, kötöſzövés, *p. o. harisnyaſzövés*. 2. ſzöve kötött dolog.

Gewirr, das, öſzvebomlott, v. bontakozott, *tzérna, fonal*, ée.

Gewiß, *adj.* 1. állandó, bizonyos, *p. o. feltétel, ſzándék*, ée. 2. bizonyos, nem kétséges, kétségen kivűlvaló, *p. o. dolog*; *adv.* bizonyosan; die Sache iſt mehr als gewiß, már a' dolog egéſzen bizonyos; ich glaube es gewiß, én bizonyosan elhiſzem; ich bin gewiß, daß er kommen wird, bizonyos vagyok benne, hogy el fog jönni. 3. bizonyos, *egy valaki, v. valami*; ich habe gewiſſe Urſachen, bizonyos okaim vannak; ein gewiſſer Dämon, egy bizonyos Dámon nevű ember. 4. bátorságos, nem tétovázó, *p. o. lépés*; das Pferd geht ſehr gewiß, od. hat einen gewiſſen Gang, ennek a' lónak bátorságos járása van, ez a' ló nem botlik.

Gewiſſen, das, lelkiesméret, *néha e' helyett*: lélek; mit gutem Gewiſſen kann ich das behaupten, azt igaz lelkiesméretemre mondhatom, v. azt igaz lélekkel állíthatom; das nagende Gewiſſen, a' mardosó lelkiesméret; ſich worüber ein Gewiſſen machen, tilalmas, v. törvénytelen dolognak tartani valamit.

Gewiſſenhaft, *adj.* lelkiesméretes, jólelkiesméretű, jólelkű.

Gewiſſenhaftig, (ugyan az).

Gewiſſenhaftigkeit, die, lelkiesméretesség.

Gewiſſenlos, *adj.* lelkiesméretlen.

Gewiſſenloſigkeit, die, lelkiesméretlenség.

Gewiſſensangſt, die, lelkiesméret ſzorongattatása.

Gewiſſensbiß, der, lelkiesméret mardosása.

Gewiſſensfrage, die, lelkiesméreti kérdés.

Gewiſſensfreyheit, die, lelkiesméret ſzabadsága.

Gewiſſenshalben, *adv.* lelki esméretért.

Gewiſſenspflicht, die, lelkiesméret kötelessége.

Gewiſſensprüfung, die, lelkiesméretvizsgálás.

Gewiſſensrüge, *l.* Gewiſſensbiß.

Gewiſſensruhe, die, lelkiesméret tsendessége.

Gewiſſensſache, die, lelkiesméretbéli dolog.
Gewiſſenstrieb, der, lelkiesméretinger.
Gewiſſenszwang, der, lelkiesméretkénſzerítés.
Gewißheit, die, 1. bizonyosság, bizonyos vólta valaminek; die Gewißheit einer Wahrheit, az igazságnak bizonyos vólta, v. bizonyossága; das kann ich mit Gewißheit behaupten, ezt bizonnyal állíthatom. 2. hitelesség, valóság; die Gewißheit einer Zuſage, az ígéretnek hitelessége.
Gewißlich, *adv.* bizonyosan.
Gewitter, das, 1. égiháború; ein Gewitter zieht ſich zuſammen, égi háború támad; es iſt ein Gewitter, menydörög, villámlik, égiháború van. 2. ſt. Donner, menykő; das Gewitter hat eingeſchlagen, béütött a' menykő.
Gewitterregen, der, égiháborús eső.
Gewitterwolke, die, égiháborús felhő.
Gewogen, 1. kedvező, hajlandó: einem gewogen ſeyn, valaki eránt jó hajlandósággal viseltetni. 2. *l.* Wägen.
Gewogenheit, die, hajlandóság, jóindúlat; haben Sie die Gewogenheit, méltóztassék az Úr; ſich eines Gewogenheit empfehlen, magát valakinek jó indúlatiba ajánlani.
Gewohnen, etwas, *v.n.* ſzokni, megſzokni, *valamit*, hozzáſzokni, *valamihez*, ráſzokni, *valamire*; man gewohnt endlich alles, idővel, v. sokára mindenhez hozzá ſzokik az ember; ich bin es ſchon gewohnt, megſzoktam már; wir ſind nicht gewohnt ſo ſpät zu eſſen, nem ſzoktunk illyen későn enni, *ebédelni*, *v. vatsorálni*; der Arbeit gewohnt ſeyn, hozzáſzokva lenni a' munkához. *Pb.* Jung gewohnt, Alt gethan, a' görbén nőtt fa görbén marad.
Gewöhnen, *v.n.* ſzoktatni, ráſzoktatni, hozzáſzoktatni; jemanden zur Arbeit gewöhnen, valakit dologhoz v. dolgozáshoz ſzoktatni, v. ráſzoktatni valakit a' dologra; ein Kind von der Bruſt gewöhnen, elválaſztani a' gyermekot a'tsetstől
Gewohnheit, die, ſzokás; die Gewohnheit wird zur andern Natur, végtére a' ſzokás terméſzetté válik; er hat die Gewohnheit an ſich, ez a' ſzokása.
Gewohnheitsſünde, die, ſzokásbűn.
Gewöhnlich, *adj.* ſzokott ſzokás ſzerént való; wie gewöhnlich, ſzokás ſzerént, v. a' ſzokott mód ſzerént.
Gewöhnlichkeit, die, ſzokottság.
Gewohnt, ſzokott, ráſzokott; *adv.* ſzokva, ráſzókva.
Gewöhnt, ſzoktatott; *adv.* ſzoktatva. *l.* Gewöhnen.
Gewölbe, das, *pl.* die Gewölber, 1. bóltozat, bólthajtásos. 2. bólt.
Gewölbt, *adj.* bóltos, bólthajtásos; *adv.* bóltozva.
Gewölk, das, felhők, fellegzet.
Gewölkig, *adj.* felhős, fellegzett, béfellegzett.
Gewühl, das, tolongás, tolongó sokaság.
Gewürfelt, kotzkás, kotzkázva.
Gewürm, ſt. Würmer, férgek.
Gewürz, das, fűſzerſzám, fűſzer.
Gewürzhaft, *adj.* fűſzerſzámos.
Gewürzhandel, der, fűſzerſzámárosság, fűſzerſzámmalkereskedés.
Gewürzhändler, der, fűſzerſzámáros.
Gewürzkram, der, od. -laden, fűſzerſzámbólt.
Gewürznägelein, das, ſzekfű, ſzekfűbors. *Caryophylus*, L.
Gewurznelke, die, (ugyan az).
Geyer, der, 1. keselyű. *Vultur*, L. 2. was der Geyer! mi a' patvar; gehe zum Geyer! eredj a' patvarba; hole der Geyer! patvar vigye; vigye el a' patvar.
Geyeradler, der, saskeselyű, Égyiptomi keselyű. *Vultur Perenopterus.*
Geyerfalk, der, III. keretsen, keletsen. *Falco Gyrfalco.*
Geyerkönig, der, pápakeselyű. *Vultur Papa.*
Gezänk, Gezanke, das, tzivódás.
Gezauder, das, késedelmezés.
Gezelt, das, sátor.
Geziemen, ſich, *v.n.* illeni; es geziemt ſich nicht in der Kirche zu ſchlafen, illetlen, v. nem illik a' templomban aludni.
Geziemend, illendő; *adv.* illendően.
Geziere, das, tzifraság, tzitzoma.

Gezíert, *adj.* 1. ékes; *adv.* ékesen. 2. tzifra; *adv.* tzifrán.
Gezimmer, das, átskéſzület.
Gezimmert, *l.* Zimmern.
Gezisch, das, ſzisſzegés.
Gezwitſcher, das, tsivogás, fitserékelés, tsiripelés.
Gicht, die, kölzvény. *Arthritis.*
Gichtbrüchig, *adj.* kölzvényes.
Gichtfieber, das, kölzvényes hidegelelés.
Gichtfluß, der, folyosó, náthafolyás.
Gichtiſch, kölzvényes.
Gichtkolik, die, köldöktsömör.
Gichtkörner, die, *pl.* bazsarózsamag.
Gichtkraut, das, kölzvényfü.
Gichtmorchel, die, süveggomba, ſzömörtsök gomba. *Phallus esculentus*, L.
Gichtroſe, die, bazsarózsa. *Poeonia officinalis*, L.
Gichtrübe, die, földitök. *Bryonia.*
Gichtſchmerz, der, III. kölzvényfájdalom, kölzvény fájdalma.
Giebel, der, háztsúts, ház tsútsa, ſzelemenvégfal. 2. kövikárász. *Cyprinus Gibellio.*
Giebeldach, das, háztsútsfedél.
Gieke, die, pléhkatlan.
Gienmuſchel, die, kámatsiga. *Chama.*
Gier, die, kívánság. *l.* Begierde.
Gieren, *l.* Begierig ſeyn.
Gierig, *l.* Begierig.
Gießbach, der, sebes patak.
Gießbecken, das, medentze.
Gießen, *v. a. irr. Imp.* ich goß. *Perf.* ich habe gegoßen. 1. tölteni, önteni; Wein in das Faß gießen, bort tölteni a' hordóba. 2. ſt. begießen, megöntözni, *p. o. a' virágot.* 3. 3. önteni, *p. o. ónból, ezüstből valamit formába*; Kanonen gießen, ágyúkat önteni; Schrift gießen, nyomtató betüket önteni; gegoßene Arbeit, öntött munka.
Gießer, der, 1. öntő. 2. öntözö.
Gießerey, die, 1. öntés. 2. öntőmühely.
Gießfaß, das, öntőedény, öntözö edény, lotsoló, öntözö.
Gießhaus, das, öntőmühely.
Gießkanne, die, öntőkanna, öntözö, lotsoló.
Gift, das, *pl.* die Gifte, 1. méreg; jemanden Gift beybringen, mérget adni valakinek; jemanden mit Gift vergeben, megétetni, v. méreggel megétetni valakit. 2. der Gift, mérgesség, méreg, méregboſzſzúság; es ſteigt ihm der Gift auf, mérgelödik.
Giftarzeney, die, méregölő, méregellenvaló orvosság.
Giftbaum, der, 1. mérges etzetſa. *Rhus Toxicodendrum*, L. 2. mérges balsamfü. *Amyris toxifera*, L.
Giftbecher, der, méregpohár, méreggel töltött pohár.
Gifteſſig, der, méregölő etzet.
Giftig, *adj.* 1. mérges, megmérgezett, méregerejü; *adv.* mérgesen, megmérgezve; ein giftiger Schwam, mérges gomba. 2. haragos, mérges; *adv.* haragosan, mérgesen; giftig werden, mérgelödni, megboſzſzankodni.
Giftkraut, das, sisakfü. *Aconitum Napellus*, L.
Giftmehl, das, méregliſzt.
Giftmiſcher, der, méregtsináló, méregkeverő.
Giftmiſchung, die, méregtsinálás, méregkeverés.
Giftmittel, das, *l.* Giftarzeney.
Giftrochе, die, nyirfarkú rája, *hal. Raja pastinaca*, L.
Gifttrank, der, méregital.
Giftwurzel, die, méregölő Lőrintzfü, fetskegyökerüfü. *Asclepias Vincetoxicum*, L.
Gilbe, die, 1. sárgaſzín. 2. sárga agyag.
Gilben, *v. a.* 1. sárgára feſteni, megsárgítni. 2. megsárgúlni.
Gilbig, gilblich, sárgás; *adv.* sárgásan.
Gilbwurz, die, *l.* Gelbwurz.
Gilde, die, 1. tzéh, társaság. 2. tobzódó társaság.
Gimpel, der, pirók, süvöltő magnyitó. *Loxia Pyrrhula.*
Ginſt, *l.* Geniſte.
Gipfel, der, tető, tetőtsúts, teteje valaminek, *p. o. hdznak, hegynek*; den Gipfel der Ehre erſteigen, a' betsületnek legfőbb gráditsára felhágni.
Gips, *l.* Gyps.
Girren, nyögni, nyögdétselni, *mint a' galamb.*
Girren, das, nyögdétselés.
Gitter, das, 1. roſtély. 2. korlát.

Gitterfenſter, das, rostélyablak.
Gitterförmig, rostély forma; *adv.* rostély formára.
Gittern, *v. a.* rostélyozni.
Gitterthor, das, rostélykapú.
Gitterthüre, die, rostélyajtó, rostélyos ajtó.
Gitterwerk, das, rostélyozott munka.
Glacis, das, *(olv.* glaſzi), sántzkörnyék, *a' sántzon kivül lévő térség.*
Glanz, der, 1. fény, fényesség; ein blendender Glanz, vakító v. ſzemfényveſztő fényesség; einem Körper einen Glanz geben, kifényesitni valami testet. 2. tsillám. *Argilla mica.*
Glänzen, 1. *v. n.* fényleni, tsillámlani. 2. *v. a.* kifényesitni valamit.
Glänzen, das, fénylés.
Glänzend, fénylő, fényes.
Glanzgras, das, fényperje. *Phalaris*, L.
Glänzig, fénylő, fényes.
Glanzleinwand, die, fényes váſzon, fényes gyólts.
Glas, das, 1. üveg; Glas machen, üveget fújni, üveget tsinálni. 2. pohár, üvegpohár, üvegedény; ein Glas Wein, egy pohár bor; die vollen Gläſer leeren, a' tele poharakat ürítni.
Glasarbeit, die, üvegmunka, üvegmiv.
Glasartig, *adj.* üvegnemű.
Glasauge, das, 1. üvegſzem. 2. pápaſzem, ókulár.
Gläschen, das, 1. üvegetske. 2. poharatska, pohárka.
Glasdeckel, der, üvegfedél.
Gläſer, der, üveges, üvegmíves.
Gläſern, üvegből való, üveg.
Glasfenſter, das, üvegablak.
Glasgalle, die, üvegtajték.
Glasgeſchirr, das, üvegedény.
Glasgrün, üvegſzín, zöldüvegſzín.
Glashandel, der, üveggelkereskedés, üvegárosság.
Glashändler, der, üvegáros.
Glashaus, das, üvegház, ~~üveglaut~~.
Glashütte, die, üveghuta, üvegbánya.
Glaſig, *l.* Glasartig.
Glaſiren, 1. simítni, fényesítni. 2. mázolni, mázzal béfuttatni.
Glaskirſche, die, hójagos tseresznye.
Glaskrämer, *l.* Glashändler.
Glaskraut, das, falfű. *Parietaria*, L.
Glaskugel, die, üveggolyóbis.
Glasmacher, der, üvegmíves.
Glasmahler, der, üvegfestő.
Glasmann, der, üvegáros.
Glasofen, der, üvegkementze.
Glasperle, die, üveggyöngy.
Glasſchaum, *l.* Glasgalle.
Glasſcheibe, die, 1. runde, üvegkarika. 2. viereckige, üvegtábla.
Glasſcherbe, die, üvegtserép.
Glasſchleifen, das, üvegkőlzörülés.
Glasſchleifer, der, üvegkőlzörülő.
Glasſchmalz, *l.* Glasgalle.
Glasſchneider, der, üvegmetſző.
Glasſchrank, der, üveges almárium.
Glasſtein, der, üvegkő.
Glasthüre, die, üvegajtó.
Glastropfen, der, üvegtsepp.
Glasur, die, 1. mázolás, megmázolás. 2. máz. 3. fényesre festés.
Glaſuren, 1, mázzal béfuttatni. 2, fényesre festeni.
Glaſurerde, die, máz, mázföld.
Glasweide, die, rekettye.
Glaswerk, das, üvegmunka.
Glätſcher, *l.* Gletſcher.
Glatt, *adj.* 1. sima, sikár; *adv.* simán; eine glatte Doſe, sima pikſzis. 2. síkos; *adv.* síkosan; das Eis iſt glatt, síkos a' jég. 3. kopaſz, sima, *nem borzas, v. ſzörös.* 4. ſt. ſchmeichelhaft, hízelkedő, sima ſzájú; eine glatte Zunge haben, sima ſzájának lenni. 5. ſt. ſchön, ékes, díſzes, ſzép; *adv.* ſzépen, ékesen. 6. *adv.* egéſzen, éppen.
Glätte, die, 1. simaság. 2. síkosság.
Glatteis, das, ónas idő, síkos, tsúſzós, fagyos idő; es glatteiſet, ónas eső esik.
Glätten, *v. a.* simítni, sikárlani.
Glätter, der, sikárló.
Glatthobel, der, simító gyalu.
Glättung, die, simítás, sikárlás.
Glättzahn, der, simítófog, agyar.
Glatze, die, kopaſzság.
Glaube, der, III. *II. Ejt.* des Glaubens, 1. hit, hívés; jemanden Glauben beymeſſen, hitelt adni, vagy hinni valakinek; bleiben Sie bey dem Glauben, ne álljon az Úr ei ettől, maradjon az Úr ebben a' hitelben; das iſt über allen Glauben, már ez hihetetlen dolog. 2.

hit, hitel, hitelesség; du haſt keinen Glauben mehr bey mir, nints többé hitelességed előttem, v. elveſztetted a' hiteledet előttem. 3. hit, vallásbéli hit; der wahre Glaube, az igaz hit. 4. ſt. Glaubenbekenntniß, Hiſzekegyisten, az Apostoli hit formája. 5. ſt. Religion, vallás.

Glauben, *v. a.* 1. hinni; einen Gott glauben, egy Istent hinni. 2. tartani, gondolni, hinni; ich glaube es wird nicht kommen, úgy gondolom, hogy nem jön el; wer hätte das glauben ſollen, ki gondolta vólna azt. 3. elhinni, meggyőződni valami felől.

Glauben, das, hívés, hitel.

Glaubensartikel, der, hittzikkely.

Glaubensbekenntniß, das, 1. vallástétel. 2. az Apostali hit formája.

Glaubensfrucht, die, hit gyümőltse.

Glaubensgenoß, der, hitsorsos, hit sorsosa, hititárs.

Glaubenslehre, die, Dogmatik, hittudomány.

Glaubensſache, die, hittétel.

Glaubhaft, hiteles. *l.* Glaubwürdig.

Glaubhaftigkeit, *l.* Glaubwürdigkeit.

Gläubig, *adj.* hivő.

Gläubiger, ein, hitelező. *Creditor.*

Glaublich, *adj.* hihető; *adv.* hihetőképpen.

Glaublichkeit, die, hihetőség.

Glaubwürdig, *adj.* hiteles, hitelt érdemlő; *adv.* hitelesen.

Glaubwürdigkeit, die, hitelesség.

Gleich, *adj.* 1. egyenes, nem görbe, nem darabos; *adv.* egyensen; auf gleicher Erde fallen, az egyenes földön elesni. 2. egyenlő, hasonló; ein Blatt iſt dem andern gleich, egyik levél hasonló a' másikhoz; zu gleicher Zeit ankommen, ugyan azon időben érkezni, einem Gleiches mit Gleichem vergelten, viſzſzaadni valakinek a' költsönt; einem gleich kommen an etwas, egyenlő lenni valakihez, *p. o. tudományra nézve, ée. Pb.* gleich und gleich geſellt ſich gern, ki ki magához hasonlóval ſzokott társalkodni, v. tartani; mir gilt alles gleich, nekem mind egy; das iſt gleich viel, a' mind egy; gleich ſehen, *III. Ejt.* hasonlítni, v. hasonló lenni valakihez; der Sohn ſiehet dem Vater ſehr gleich, a' fia igen hasonló az atyjához; das ſieht ihm nicht gleich, e' nem néz ki belőle, *az az: ez nem egyez meg az ő rendſzeréntvaló gondolkozása és tselekedete módjával.* 3. *adv.* éppen; er iſt gleich ſo groß, éppen ollyan nagy. 4. mindjárt; gleich nach dem Eſſen, mindjárt az ebéd v. vatsora után; gleich kommen einem od. einer Sache, érni vele; er kommt ihm nicht gleich, nem ér vele. 5. gleich als ob, od. gleich als wenn, éppen úgy mintha, v. mintha éppen. 6. gleich, *III. Ejt.* mint, -ként; du blühest, gleich der Roſe, nur einen Frühling, te is a' rózsaként, v mint a' rózsa tsak egy tavaſzon virágzol. 7. wenn gleich, ha ſzinte; wenn ich gleich hundert Augen hätte, ha ſzinte ſzáz ſzemem vólna is. 8. obgleich, jóllehet. *l.* Obgleich.

Gleichartig, *adj.* 1. egyfajta, egyfajú, egy nemű, egyenlőnemű, v, fajú. 2. *l.* Gleichförmig.

Gleichartigkeit, die, egyenlőnemüség, egyenlőfajúság, egyfajtaság.

Gleichbedeutend, gleichdeutig, *adj.* egyértelmű, hasonlóértelmű.

Gleiche, die, hasonlóság, egyenlőség.

Gleichen, *v. n. irr. Imp.* ich glich. *Perf.* ich habe geglichen, 1. hasonlónak lenni, hasonlítni; das Porträt gleicht dem Originale, ez az ábrázatkép hasonló az eredeti ábrázathoz. 2. *v. a.* egyenlővé tenni, elegyengetni, *p. o. a' darabos, v. dombos földet.*

Gleichergeſtallt, *adv.* hasonlóképpen, hasonló módon.

Gleichermaßen, (ugyan az).

Gleichfalls, *adv.* hasonlóképpen.

Gleichfarbig, *adj.* hasonlószínű, egyszínű.

Gleichförmig, *adj.* egyforma, hasonlatos, hasonló; *adv.* egyformán.

Gleichförmigkeit, die, hasonlatosság, hasonlóság.

Gleichgewicht, das, mértékerány, fonterány, fonterányúság, mértékegyenlőség; das Gleichgewicht halten, megütni a' mértéket.

Gleichgültig, 1. egyenlő betsű, egyet-

érő, egybetsű; gleichgültige Münze, egyenlő betsű pénz. 2. közép, középszerű, középbetsű, *sem jó, sem roszsz*, tétovázóbetsű, *p. o. tselkedet, melly sem jó, sem roszsz.* 3. egyenlő, mind egy; es ist mir gleichgültig, ob du kommst, od. wegbleibst, nekem mind egy akár jösz, akár nem. 4. megindúlatlan; *adv.* megindúlatlanúl, megindúlás nélkúl; gleichgültig zuhören, zusehen, od. etwas aufnehmen, megindúlatlan hallgatni, nézni, v. fogadni valamit; er ist gegen alles gleichgültig, minden dolog eránt me, indúlatlansággal viseltetik, semmin sem indúl meg, fel se vesz semmit is; sich gleichgültig stellen, úgy tettetni magát mintha megnem indúlna a'dolgon. 5. st. kaltblütig, hidegvérű, hidegszívű. *l.* Kaltblütig, od. Unempfindlich, érzéketlen.

Gleichgültigkeit, die, 1. egyetérőség, *két dolog egyenlő betsessége.* 2. megindúlatlanság, felse vevés; mit Gleichgültigkeit zusehen, indúlatlansággal nézni valamit. 3. st. Unempfindlichkeit, érzéketlenség

Gleichheit, die, egyenlőség.

Gleichlaufend, parallel, egyközű, egyenlőközű.

Gleichlaut, der, egyenlő hang.

Gleichlautend, *adj.* egyenlőn hangzó.

Gleichmachen, egyenlővé tenni, elegyengetni.

Gleichmaß, das, egyenlőség, egyerányosság.

Gleichmäßig, egyerányos.

Gleichmuth, der, *l.* Gleichgültigkeit.

Gleichmüthig, *l.* Gleichgültig.

Gleichnahmig, *adj.* egyenlő nevű.

Gleichniß, das, hasonlatosság.

Gleichnißrede, die, példabeszéd.

Gleichnißweise, *adv.* példabeszédben, hasonlatosság szerént.

Gleichsam, mintegy, mintha; gleichsam als, mintha.

Gleichschätzen, gleich schätzen, egyenlőn betsülni, egy betsbe tenni.

Gleichschätzung, die, egyenlő betsülés.

Gleichschenkelig, két egyenlő oldalú, *p. o. háromszegletrajz.*

Gleichseitig, *adj.* egyenlő oldalú.

Gleichsinn, der, egyenlő indúlat.

Gleichstellen, egyenlővé tenni.

Gleichstimmig, *adj.* egyenlő szavú.

Gleichung, die, hasonlítás, egyenlővétel.

Gleichviel, 1. ugyan annyi, szintén annyi, szintannyi. 2. mindegy.

Gleichweit, *adj.* 1. egyenlő bőségű, v. tágasságú, szinte olly bő, v. tágas. 2. egyenlő meszszeségű, szint olly meszszelévő.

Gleichwie, *adv.* valamint, a' mint.

Gleichwohl, *adv.* mégis, mindazáltal.

Gleichzeitig, *adj.* egyidejú, egy idöbeli, egy kori.

Gleichzu, *adv.* egyenesen.

Gleis, *l.* Gleise.

Gleiße, die, adázó bürök. *Aethusa Cynapium*, L.

Gleißen, *v. n.* 1. fényleni, tsillámlani. 2. szint mutatni.

Gleißend, *adj.* 1. fénylő. 2. szint mutató, szinmutató; gleißende Worte, szinmutató szók.

Gleißner, der, színeskedő, szinmutató, képmutató.

Gleißnerey, die, szinmutatás, képmutatás.

Gleißnerisch, *adj.* szinmutatói, képmutatói; *adj.* szinmutató módon, képmutató módon.

Gleiten, *v. n. irr. Imp.* ich glitt. *Pirf.* ich bin geglitten, od. ich habe geglitten, 1. tsúszni, könnyen tsuszni; der Schlitten gleitet auf dem Eise leicht dahin, könnyen tsúsz a' szán a' jégen; der Wein will nicht gleiten, nem akar ez a' bor tsúszni, az az: *nem könnyü inni.* 2. st. ausgleiten, eltsúszni, megtsuszamodni. 3. *v. n.* m. h. tsúszkálni, *a' jégen*; kanyargatni, sikárkózni, iszankodni.

Gletscher, der, jéghegy, jeges hegy, jeges bértzek.

Glied, das, 1. tag; Schmerzen in allen Gliedern empfinden, minden tagjaiban fájdalmakat érezni. 2. iz, hajtás, *p. o. fülszárnak izei egyik bütyöktöl a' másikig*, ismét: *az ujjnak izei v. egy egy hajlásai.* 3. tag, társ, *p. o. valamelly társasdgnak tagja.* 4. rend, sor, *p. o. katonák rendje, v. sora.* 5. die Glieder einer Kette, a' lántz szemei, v. lántz szem. 6. iz, a'

nemzetségben v. famílidban; bis ins dritte Glied, harmad ízig, v. harmad íziglen.
Gliederhaut, die, hártya.
Gliederkrankheit, die, kösvény.
Gliederlahm, *adj.* bénna.
Gliedern, gegliedert, tagokra oſztott.
Gliederweh, das, tagfájdalom.
Gliederweiſe, *adv.* 1. tagonként, ízenként. 2. soronként.
Gliedkraut, das, forraſztófü. *Sideritis*, L.
Gliedmaß, das, tag, tagok.
Gliedſchwamm, der, forraſztó gombatapló.
Gliedſucht, *l.* Gicht.
Gliedweiſe, *adv.* tagonként, ízenként.
Glimmen, *v. n.* 1. pislogni, *mint a' gyertya, tüz.* 2. tsillogni.
Glimmer, der, tsillám, tsillámp, tsillámpor, matskaarany. *Argilla mica.*
Glimmern, *v. n.* pislogni, pislákolni.
Glimpf, der, kéméllés; einem mit vielem Glimpfe die Wahrheit ſagen, nagy kéméllessel mondani meg valakinek az igazat.
Glimpflich, *adj.* kéméllő; *adv.* kémélve.
Gliſchen, *l.* Gleiten, 3-*ſzor.*
Glitſchen, *l.* Gleiten, 3-*ſzor.*
Glöckchen, das, harangotska.
Glocke, die, 1. harang; die Glocken läuten, harangozni; etwas an die große Glocke ſchlagen, kiharangozni, elhírlelni valamit. 2. ſt. Schlaguhr, ütőóra; was iſt die Glocke, hány az óra, v. hányat ütött az óra. 3. harang, *így neveztetnek sok harangformájú mivek.*
Glockenblume, die, harangvirág. *Campanula.*
Glockenförmig, harangforma; *adv.* harangformára.
Glockengießer, der, harangöntő.
Glockengut, *l.* Glockenſpeiſe.
Glockenklang, -laut, der, harangſzó.
Glockenläuter, der, harangozó.
Glockenſchlag, der, óraütés.
Glockenſchwengel, der, harangütő.
Glockenſeil, das, harangkötél.
Glockenſpeiſe, die, harangértz, harangréz.
Glockenſpiel, das, harangjáték.
Glockenſtuhl, der, harangláb.
Glockenthurm, der, harangos torony, harangozó torony.
Glockentreter, der, harangozó.
Glöckner, Küſter, der egyházfi.
Glorie, die, ditsőſség.
Glorreich, ditsőſséges; *adv.* ditsőſségesen.
Glorwürdig, ditsőſséges, ditsőſségre méltó; glorwürdigen Andenkens, ditső emlékezetű, v. boldog emlékezetű.
Gloſſe, die, magyarázat, magyarázó jegyzés.
Gloſſiren, *v. a.* magyarázó jegyzéseket adni valamihez.
Gluchzen, *v. n.* kotyogni, *mint a' tyúk a' tsirkéinek.*
Glück, das, *s. pl.* 1. ſzerentse, *ſzerentsés történet, v. eset*; einem zu einer Reiſe Glück wünſchen, ſzerentsét kívánni valakinek az útazásra, v. ſzentsés útat kívánni valakinek; ſein Glück verſuchen, ſzerentsét próbálni. 2. ſzerentse, *ſzerentsés előmenetel, boldogúlás*; zu allem Glücke war niemand zugegen, ſzerentsére senki se vólt jelen; er hat von Glück zu ſagen, daß — u. ſ. f. ſzerentséje, v. ſzerentsésnek tarthatja magát, hogy. 3. ſzerentse, kotzka, vak ſzerentse; das Glück iſt unbeſtándig, a' ſzerentse változó, v. állhatatlan.
Glucke, *l.* Gluckhenne.
Glucken, Gluckſen, kotyogni, *mint a' tyúk.*
Glücken, *v. n.* m. ſ. és h. ſzerentsés lenni, v. boldogúlni valamiben; es glückt ihm alles, mindenben ſzerentsés.
Glückhaft, *l.* Glücklich.
Gluckhenne, die, kotlóstyúk.
Glücklich, *adj.* ſzerentsés, boldog; *adv.* ſzerentsésen; glücklich machen, ſzerentséssé tenni.
Glücksball, der, ſzerentse játék.
Glücksbude, die, lotribólt.
Glückſelig, *adj.* boldog, ſzerentsés; *adv.* boldogúl, ſzerentsésen.
Glückſeligkeit, die, boldogság.
Gluckſen, kotyogni, *mint a' fiastyúk.*
Glücksfall, der, ſzerentsés eset.
Glücksgöttinn, die, ſzerentse istenaſzſzony. *Fortuna.*
Glücksgut, das, ſzerentse java.

Glückshafen, *l.* Glückstopf.
Glückskind, das, szerentse fija.
Glücksrad, das, szerentsekerék.
Glücksspiel, das, kotzkajáték.
Glücksstand, der, szerentsés állapot.
Glücksstern, der, szerentse tsillaga.
Glückstopf, der, szerentse fazeka.
Glücksumstände, die, *pl.* 1. szerentse, szerentsés állapot. 2. tehetség, javai, jószága valakinek.
Glückwunsch, der, szerentsekívánás, szerentséltetés.
Glückwünschungsschreiben, das, szerentséltető levél.
Glühen, 1. *v. n.* tüzes lenni; das Eisen glühet, tüzes a' vas; glühende Kohlen, párszén, eleven szén; glühend machen, megtüzesíteni; glühend werden, megtüzesedni. 2. st. glühend seyn, forró meleg lenni, tüzes lenni. 3. égni, szikrázni; die Augen glühen ihm, égnek, v. szikráznak a' szemei. 4. lángolni, lángoló piros lenni. 5. égni, *p. o. kívánság miatt.* 6. megtüzesíteni
Glühfeuer, das, izzó tüz, izzó.
Gluth, die, 1. izzótüz. 2. párszén.
Gluthpfanne, die, szénserpenyő.
Gnade, die, 1. kegyelem; durch Gottes Gnade, Istenkegyelme által. 2. kegyesség, jóság, szivesség; haben Sie die Gnade, tselekedje az Ur azt a' kegyességet, v. szivességet; einem eine Gnade erweisen, valami kegyességgel, v. jótetényjel lenni valakihez; aus der Gnade kommen, lekapni valaki előtt, kiesni valaki kegyelméből, v. kedvéből. 3. Euer Gnaden, od. Ew. Gnaden, Nagyságod, Nagyságos Uram! Nagyságtok! ée. *néha*: Tekintetes Ur, Tekintetes, Aszszony, ée.
Gnaden, st. Gnade erweisen, kegyelmezni.
Gnadenbelohnung, die, kegyelemből való jutalom.
Gnadenberufung, die, Beruf, der, kegyelemből való hivatal, v. valasztás, *p. o. az idvességre.*
Gnadenbezeugung, die, kegyelemmutatás.
Gnadenbild, das, tsudatévő kép.
Gnadenbrod, das, kegyelemkenyér.
Gnadenbund, der, kegyelem szövetsége.
Gnadenfrist, *l.* Gnadenzeit.
Gnadengabe, die, kegyelem.
Gnadengehalt, der, kegyelemfizetés.
Gnadengeld, (ugyan az).
Gnadenkraut, das, kegyelemfű, ínnyújtófű, tsikorgófű. *Gratiola officinalis*, L.
Gnadenlohn, der, kegyelem jutalom.
Gnadenort, der, tsudatévő kép helye.
Gnadenpfennig, der, kegyelempénz.
Gnadenreich, *adj.* kegyelemmel gazdag, kegyelmes.
Gnadenstuhl, der, a' frigyláda fedele.
Gnadentafel, die, st. das heilige Abendmahl, Ur vatsorája.
Gnadenzeichen, das, kegyelemjel.
Gnädig, kegyelmes; Gott sey uns gnädig, az Isten legyen nekünk kegyelmes. 2. kegyes, jóltévő, jóságos; seyn Sie so gnädig, legyen az Ur hozzám annyi kegyességgel. 3. *tzim.* Nagyságos, *néha*: Tekintetes; gnädiger Herr! Nagyságos Uram! Tekintetes Ur!
Gneiß, der, értzarany.
Gnomonik, die, napóratudomány.
Gnug, Gnüge, *l.* Genug, Genüge.
Godel, die, 1. Taufpathe, kereszta-nya. 2. kereszтleány.
Goder, die, koka.
Gold, das, *s. pl.* arany; gemünztes Gold, vertarany; gediegenes Gold, termés arany; in Gold arbeiten, arany miveket készítni; hundert Thaler in Gold, száz tallér arany pénzben; mit Gold überzogen, megaranyozott.
Goldader, die, aranyér.
Goldadler, der, sárga v. havasi sas. *Falco Chrysaetos.*
Goldammer, die, tzitrom sármány. *Emberiza Citrinella.*
Goldamsel, die, sárga aranybegy, sárgarigó, sármalinkó. *Oriolus luteus, (Galbula).*
Goldarbeiter, der, aranymives.
Goldbergwerk, das, aranybánya.
Goldberyll, der, sárgaberill.
Goldblatt, das, aranyfüst.
Goldblech, das, aranypléh.
Goldblume, die, aranyvirág. *Chrysanthemum*, L.
Goldbrachse, die, aranyhóldas spárhal. *Sparus aurata.*
Golddraht, der, aranyfonal.

Golden, *adj.* 1. aranybólvaló, arany; *p. o.* eine goldene Uhr, arany óra. 2. aranyozott, megaranyozott, aranyos; *adv.* aranyosan. 3. arany színű. 4. igen betses, igen drága. 5. die goldene Ader, aranyér. *Haemorrhois.*
Golderz, das, aranyértz.
Goldfaden, der, aranyfonal.
Goldfarbe, die, aranyszín.
Goldfarben, *adj.* aranyszínű.
Goldfarbig, *adj.* aranyszínű.
Goldfinger, der, nevendékujj.
Goldfink, der, *l.* Gimpel.
Goldfisch, der, 1. garda. *Clupea Alosa.* 2. aranyponty. *Cyprinus auratus.* 3. *l.* Goldbrachse.
Goldfliege, die, aranybogár. *Chrysis.*
Goldflimmer, -flitter, der, aranyfüst.
Goldforelle, die, *l.* Goldbrachse.
Goldfuchs, der, sárga pejló.
Goldgang, der, aranyér, *bányában.*
Goldgelb, *adj.* aranyszínű.
Goldgewicht, das, aranymérő.
Goldgeyer, der, szakállas grif, v. keselyű. *Vultur barbatus.*
Goldglanz, der, aranyfény.
Goldglätte, die, 1. aranyszínmáz. 2. porits, forraszto porits,
Goldgrube, die, aranybánya.
Goldgulden, der, forintos arany.
Goldhafer, der, aranyszínű zab.
Goldhähnchen, das, ökörszem, *madár. Motacilla Regulus.*
Goldhaltig, arannyal elegyes, arannyal versengő.
Goldkäfer, der, aranyos tserebűj. *Scarabaeus Auratus.*
Goldkies, der, aranyos követs.
Goldkind, das, szerelmes gyermek; mein Goldkind, aranyom gyermekem.
Goldklumpen, der, aranydarab.
Goldkönig, der, virágarany, v. aranyvirág, *a' testalkatóknál.*
Goldkrone, die, koronás arany.
Goldküste, die, aranytermő part.
Goldlack, der, 1. aranyszínfirnátz. 2. sárga ibolya. *Cheiranthus Cheiri,* L.
Goldletten, der, aranyszínagyag.
Goldmacher, der, Alchymist, aranytsináló.
Goldmacherkunst, die, aranytsinálás.
Goldmilz, das, aranyveselke. *Chrysosplenium,* L.
Goldmine, die, aranyér, *bányában.*
Goldmünze, die, aranypénz.
Goldpapier, das, aranyospapiros.
Goldprobe, die, aranypróba.
Goldreich, *adj.* arannyal gazdag.
Goldring, der, aranygyűrű.
Goldrose, die, Goldröschen, das, tetemtóldófü. *Cistus Helianthemum,* L.
Goldruthe, die, aranyos istápfü. *Solidago Virga aurea.*
Goldsand, der, aranyos fövény.
Goldschaum, der, aranyfüst.
Goldschläger, der, aranypléhverő.
Goldschmid, der, aranymíves.
Goldspinnen, das, aranyszálhúzás.
Goldstange, die, aranyrúd.
Goldstaub, der, aranypor.
Goldstein, *l.* Chrisolith.
Goldsticker, der, arannyal hímező.
Goldstickerey, die, 1. arannyalhimezés. 2. aranyos himvarrás.
Goldstoff, der, aranyból szött matéria.
Goldstück, das, 1. aranydarab. 2. aranypénz.
Goldtinktur, die, aranytinktúra.
Goldwage, die, aranymérő.
Goldwäsche, die, aranymosás.
Goldwäscher, der, aranymosó.
Goldwespe, die, rézszínű levélbogár. *Crysomela aenea.*
Goldwurz, Goldwurzel, die, 1. tzinadónia, gódirtz. *Chelidonium majus,* L. 2. törökturbán liliom. *Lilium Martagon,* L. 3. sárga hőlye. *Asphodelus luteus,* L.
Golf, Golfo, der, tengeröböl, tenger öble.
Gölse, die, szúnyog.
Gondel, die, tsajka, tsónak.
Gönnen, 1. st. wünschen, kívánni. 2. nem irigyleni; jedermann gönnet es ihm, senki sem irígyli neki. 3. megadni valakinek valamit, közleni valakivel valamit, megengedni; gönnen Sie uns die Ehre Ihrer Gesellschaft, hadd lehessen szerentsénk az Ur társaságában lenni.
Gönner, der, jóltévő, pártfogó.
Görge, der, III. (Gyuri), György.
Gork, der, Pantoffelholz, parasa.
Görlitz, Görlitz, *város.*
Göse, *l.* Alant.
Gosse, die, moslektsatorna.
Gothen, die, *pl.* Gothusok.

Gott, der, *pl.* Götter, 1. isten, istenek, *t. i. pogányok isteneik.* 2. Gott, *s. pl.* Isten, Isteni Felség; an Gott glauben, hinni az Istent, hinni az Istenben; Gott ſey Dank, hálá Istennek, hálá légyen az Istennek: ach, daß Gott erbarme! óh az Isten ſzerelméért, óh az Istenért; wollte Gott! adja Isten, bártsak, vajha; gerechter Gott! kegyelmes Isten! ſo wahr Gott lebt! Istenemre mondom! bey Gott! az Istenért! az Isten ſzerelméért! Istenemre mondom! Gott helf, od. helf Gott! adja Isten egésségedre, *t. i. a' prüſzſzentést;* helf dir Gott, segéljen az Isten rajtad, *ezzel ſzokták a' köldúst üresen eligazítni.*

Götterblume, die, dodekatonvirág. *Dodecatheon*, L.

Göttergleich, *adj.* istenekhez hasonló; *adv.* istenekhez hasonló módon

Götterleben, das, isteni élet.

Götterlehre, die, istenekről való tudomány.

Götterſpeiſe, die, istenek eledele.

Götterſpruch, der, istenek mondása.

Göttertrank, der, istenek itala.

Gottesacker, der, temető.

Gottesdienſt, der, isteni ſzolgálat, isteni tiſztelet.

Gottesfurcht, die, isteni félelem.

Gottesfürchtig, *adj.* istenféllő.

Gottesgelehrtheit, -gelehrſamkeit, die, istentudomány. *Theologia.*

Gottesgelehrter, Istentudományos. *Theologus.*

Gotteshaus, das, templom, Istenháza, ſzentegyház.

Gotteskaſten, der, istenládája, templom, v. ekklézsia ládája.

Gotteslåſterer, der, Istenkáromló.

Gotteslåſterlich, *adj.* Istenkáromló.

Gotteslåſterung, die, Istenkáromlás.

Gotteslåugner, der, Istentagadó.

Gotteslåugnung, die, Istentagadás.

Gotteslohn, der, Isteni jutalom.

Gottesmann, der, pap.

Gottestiſch, der, Úrnak aſztala.

Gottesverächter, der, Istennélkülvaló.

Gottesvergeſſen, Istentől elfajúlt.

Gottfried, der, Gottfrid, *kereſzt név.*

Gottgetreu, *adj.* Istenhez hív.

Gotthard, der, Gothárd, *kereſzt név.*

Gottheil, das, *t.* Brunelle.

Gottheit, die, Istenség.

Göttingen, Göttinga, *város.*

Göttinn, die, istenaſzſzony aſzſzony-isten.

Göttlich, *adj.* isteni; *adv.* isteni módon.

Göttlichkeit, die, isteniség.

Gottlieb, der, Gotlib, *kereſzt név.*

Gottlob, der, 1. Gotlob, *kereſzt név.* 2. Gottlob, hálá istennek.

Gottlos, *adj.* istentelen; *adv.* istentelenül.

Gottloſigkeit, die, istentelenség.

Gottmenſch, der, III. Istenember, *a' Kriſztus.*

Gottſelig, *adj.* kegyes, istenes.

Gottſeligkeit, die, kegyesség.

Gottvergeſſen, *l.* Gottesvergeſſen.

Götze, der, III. bálvány, költött isten.

Götzenbild, das, bálványkép.

Götzendiener, der, bálványimádó.

Götzendienſt, der, bálványimádás.

Götzenopfer, das, bálványoknak áldozás.

Götzenprieſter, der, bálványozó pap.

Gouvernante, die, nevelő leány v. aſzſzony.

Gouvernement, das, *ſolv.* guvernemán) tartományoſztály.

Gouverneur, der, (Guvernőr), 1. igazgató, kórmányozó. 2. nevelő.

Grab, das, 1. sír; er hat ſchon einen Fuß im Grabe, fél lába már a' koporsóban van, *az az: közel van a' halálhoz.* 2. halál, meghalás; bis ins Grab, hóltig, halálig. 3. vég veſzedelme, v. vége, kimenetele valaminek.

Grabeiſen, das, 1. ſt. Schaufel, ásó. 2. ſt. Grabſtichel, metſzővas.

Graben, der, árok, verem; einen Graben ziehen, od. aufwerfen, árkot ásni, v. hányni.

Graben, *v. a. irr.* ich grabe, du gräbſt, er gräbt. *Imp.* ich grub. *Perf.* ich habe gegraben. 1. ásni; eine Grube graben, árkot ásni. 2. bémetſzeni, bévágni, bévésni, *p. o. kőbe, fába, rézbe valamit.*

Graben, das, ásás, vésés, metſzés.

Gräber, der, 1. ásó, *a' ki ás.* 2. metſző, véső, *a' ki metſz, vés.*

Grabhügel, der, sírhalom.

Grabmahl, das, koporsókő, sírjel, sírka, *ée.*

Grabſcheit, Grabeſcheit, das, ásó, ásókapa.
Grabſchrift, die, sírvers, sírírás, koporsóvers.
Grabſtätte, die, 1. temető. 2. sír.
Grabſtein, der, koporsókő.
Grabſtichel, der, metsző.
Grachel, die, kalász, kalászszálka.
Grad, der, 1. grádits, mérték; im hohen Grade, nagy mértékben; im höhern Grade, nagyobb mértékben, v. gráditsban; im höchſten Grade, legnagyobb mértékben, v. gráditsban. 2. mértékrész; jeder Zirkel wird in 360 Grade getheilt, minden karikarajz 60 mértékrészre osztatik.
Gradation, die, gráditsonként hágás, fellyebbfellyebb hágás.
Graduirt, hivatali rangot nyert, v. mesterrangot nyert, *p. o. az orvositudományban, törvénytudományban*, ée.
Gradweiſe, *adv.* gráditsonként.
Graf, der, III. Gróf.
Grafenſtand, der, Gróſi rang.
Gräfinn, die, Grófné.
Gräflich, grófi; *adv.* grófi módon.
Grafſchaft, die, Grófság.
Gram ſeyn od. werden einer Perſon od. Sache, gyülölni valakit, v. valamit.
Gram, der, epekedés, bú, bánat; von dem Grame verzehret werden, elepeszteni magát, v. a' bú miatt megemésztődni.
Grämen, ſich, epekedni, búsúlni.
Gramhaft, *adj.* epekedő, bús.
Grammatik, die, nyelvtudomány; nyelvmesterség.
Grammatiker, der, nyelvtudományértő, nyelvmesterségértő.
Grammatiſch, *adj.* nyelvtudományi.
Gran, das, *pl.* die Grane, grán, szem, *egy drpaszem nehézségü mérték.*
Gran, Esztergom, *város.*
Grán, das, *pl.* die Gráne, aranygrán, *egy drpaszem nehézségnek harmad része.*
Granadier, der, granatéros.
Granat, Granatſtein, der, gránát.
Granatapfel, der, gránátalma.
Granatapfelbaum, der, gránátalmafa. *Punica*, L.
Granate, die, 1. gránát. 2. gránátalma. 3. gránáttüz.
Granatſtein, der, gránát.
Grand, der, 1. békasó apró követs. 2. Ország Nagyja, *Spanyolországban.*
Granit, der, gránitkő.
Granne, die, kalászszálka.
Gränzbach, der, határszéli patak.
Gränzbaum, der, határfa.
Gränzbeſichtigung, határvizsgálás.
Gränze, die, 1. határ; die Gränzen beziehen, eljárni és megvizsgálni a' határt; jemanden über die Gränzen bringen, valakit a' határból kihordani. 2. határvég; die Gränzen ſeiner Gewalt überſchreiten, hatalmának határát általhágni. 3. határjel, határ; die Gränzen erweitern, a' határjeleket kijjebb rakni.
Gränzen, *v. n.* határozni, határa lenni; Ungarn gränzt gegen Abend an Öſterreich und Mähren, Magyarországot napnyúgotra Ausztria és Morvaország határozza, v. Magyarországnak a' határa napnyúgotra Ausztria és Morvaország.
Gränzenlos, *adj.* 1. határtalan, határnélkülvaló. 2. mértékletlen.
Gränzenloſigkeit, die, határtalanság.
Gränzfeſtung, die, határoserősség.
Gränzgraben, der, határárok.
Gränzhügel, der, határdomb.
Gränznachbar, der, III. tőszomszéd.
Gränzort, der, határhelység.
Gränzpfahl, der, határkaró.
Gränzſäule, die, határoszlop.
Gränzſcheidung, die, 1. határkijegyzés. 2. határeltérés.
Gränzſoldat, der, határőrző katona.
Gränzſtadt, die, határszéli város.
Gränzſtein, der, határkő.
Gränzſtreitigkeit, die, határi versengés.
Gränzwaſſer, das, határszél víz.
Grenzweg, der, határszéli út.
Gränzzeichen, das, határjel.
Grapp, Krapp, der, búzér, festőfű. *Rubia Tinctorum.*
Gras, das, fű, perje, pázsit; das Dach iſt mit Gras bewachſen, a' házfedelét bénőtte a' fű; in das Gras beißen, meghalni; Gras wachſen hören, rend kívül okosnak tetszeni maga előtt. *Ph.* darüber iſt lange Gras gewachſen, régen feledékenységbe ment az.

Grasanger, der, füves mező, pázsitos hely, pázsit.
Grasbank, die, gyepágy.
Grasblume, die, kerti szegfű.
Grasen, *v. n.* 1. legelni a' gyepen, füben legelni. 2. füvet aratni.
Graser, der, fűáratő.
Gráserey, die, fűaratás.
Grasfrosch, der, kertibéka.
Grasgarten, der, füveskert.
Grasgrün, *adj.* fűszín, pázsitszín.
Grasicht, grasig, 1. fűből való, fű. 2. fűforma. 3. füves, fűvesen.
Graskeim, der, levéltsira.
Graslauch, der, kigyóhagyma. *Allium scorodoprasum*, L.
Grasmücke, die, billegető, barázda billegető. *Motacilla*, L.
Grasreich, *adj.* füves, fűvel bővölködő.
Grasspecht. *l.* Grünspecht.
Gras, *adj.* iszonyú.
Gráßlein, das, tsitsörke. *Fringilla Linaria*, L.
Grassiren, *v. n.* uralkodni, *mint a' pestis v. más ragadó nyavalya.*
Gráßlich, *adj.* iszonyú, irtóztató; *adv.* irtóztató képpen.
Gráßlichkeit, die, iszonyúság.
Gráßling, der, görgötse, köviponty. *Cyprinus Gobio.*
Grasung, die, 1. fűaratás, fű learatása. 2. legelő. 3. telelnivaló fű.
Gráthe, Gráte, die, halszálka.
Gráthig, *adj.* szálkás, halszálkás.
Grathobel, der, gerintzgyalu.
Gratial, das, ajándékotska.
Gratie, *l.* Grazie.
Grátig, *l.* Gráthig.
Gratulant, der, III. köszöntő.
Gratulation, die, köszöntés.
Gratuliren, szerentséltetni, *valakit*, szerentsét kívánni, *valakinek*, megköszönteni, *valakit.*
Grau, *adj.* ősz; *néha*: szürke; graue Haare, ősz hajak, ősz haj; grau werden, őszülni, megőszülni; darüber lasse ich mir keine grauen Haare wachsen, azért falba nem verem a' fejemet, azon nem sokat töröm a' fejemet, azon nem aggódom; das graue Alter, koros idő.
Graubart, Graukopf, der, vénősz, *t. i. ember.*
Graubünden, Graubünden, *tartomány.*
Gráuel, der, iszonyúság, irtóztatóság, útálatosság.
Gráuelthat, die, útálatosság.
Grauen, 1. *v. n.* őszülni, megőszülni. 2. iszonyodni, irtózni *valamitől*; es grauet mir wenn ich Ihn nur nennen höre, ha a' nevét hallom is már iszonyodom, v. borzadok belé.
Grauen, das, iszonyodás, irtózás.
Grauerlich, *adj.* iszonyú, irtóztató.
Graufink, der, szürke pinty.
Graukehlchen, das, kék begyű magnyitó.
Graukopf, der, őszember.
Graulich, *adj.* szürkés.
Gráulich, *adj.* 1. irtóztató, rettenetes. 2. fertelmes, útálatos, rusnya.
Graunicht, das, szamárkő.
Gráupchen, das, kása, dara.
Graupe, die, 1. dara, *p. o. drpa dara, v. kása.* 2. értzmorzsa.
Graupeln, es graupelt, dara esik, v. apró jég esik.
Graupen, die, *pl.* dara, apró jégeső.
Graus, der, 1. kőmorzsalék. 2. iszonyodás, iszonyúság.
Graus, iszonyú, iszonyatos.
Grausam, *adj.* 1. kegyetlen; *adv.* kegyetlenül. 2. rettenetes, iszonyú, irtóztató; *adv.* rettenetesen.
Grausamkeit, die, kegyetlenség.
Grauschimmel, der, fejérszürke ló.
Grausen, *v. n.* irtózni, borzadni, iszonyodni, *valamitől*; die Haut grauset mir, borzad a' testem belé.
Grauspecht, der, közönséges fakúsz. *Certhia familiaris.*
Grauwerk, das, szürke mókusbőr, *kifejsztve.*
Graviren, *v. a.* 1. terhesíteni, *p. o. valaki ügyét.* 2. atzélba metszeni.
Graveur, der, (gravőr), atzélmetsző.
Grazie, die, 1. Grátziá, *szűz.* 2. kel. lemetesség.
Gregorius, der, Gergely, *keresztnév.*
Greif, der, Grif, keselyú grifmadár. *Vultur Griphus.*
Greifen, *v. n. irr. Im.* ich griff. *Perf.* ich habe gegriffen, 1. nach etwas greifen, nyúlni, kapni valamihez; greif nicht nach allem was du siehest, ne nyúlj v. kapj mindenhez a' mit látsz. 2. zu etwas greifen, valamihez kapni, nyúlni v. fogni; zum Gewehr od. zum Degen grei-

fen, fegyverhez nyúlni, kardhoz kapni. 3. belékapni, beléelegyítni magát valamibe; um ſich greifen, elhatalmazni, harapózni, *mint a' tűz, nyavalya*, ée. 4. ergreifen, *v. a.* megfogni, megkapni, fogni; einen Vogel greifen, madarat fogni. 5. ſich, *p. o.* das Tuch greift ſich gut, jó fogása v. tapintása van ennek a' poſztónak.

Greifgeyer, der, *l.* Greif.

Greifswalde, Grifvalda, *város.*

Greinen, *v. n.* 1. vonni a' ſzáját, *az az*: *sírni.* 2. zsémbelődni, perelni.

Greis, der, vén, ősz, őszöreg, megélemedett; Greis werden, megvénülni.

Greiſen, *v. n.* megőszülni.

Grell, *adj.* 1. igen világos, fényes, ragyogó. 2. éles, *t. i. hang.*

Grenadier, der, gránátéros.

Grenze, *l.* Gränze.

Gretchen, Margita, *keresztnév.*

Grete, ſt. Margaretha, Margita.

Greuel, *l.* Gräuel.

Grieche, der, III. Görög.

Griechenland, Görögország.

Griechiſch, *adj.* görög; die griechiſche Sprache, a' görög nyelv; *adv.* görögül.

Gries, der, 1. darakása, daragríz. 2. *l.* Kies.

Griesbrey, der, darakásapép.

Grieſig, *adj.* kásás; *adv.* kásásan.

Griesmehl, das, 1. liſztláng, a' legjobb liſzt. 2. darás liſzt.

Griesſtein, der, követs, békasó.

Griff, der, 1. ſt. das Greifen, fogás, markolás; einen Griff in etwas thun, belémarkolni valamibe; etwas am Griffe haben, a' tapintásából megtudni valamit; allerhand Griffe gebrauchen, mindenféle fortélyjal, v. mesterséggel élni. 2. ſt. Handvoll, egy maroknyi, egy marok. 3. nyél, fogaték, markolat; der Griff an einem Degen, a' kardmarkolatja.

Griffbrett, das, markolatſa, *a' hegedű nyakán.*

Griffel, der, 1. íróveſzſző. 2. betűmutató, *fából*, ée.

Grille, die, 1. trütsök, házi trütsök. *Gryllus domesticus.* 2. die Grillen, *pl.* bú, gond; die Grillen vertreiben, elűzni gondját, oſzlatni búját, v. bánatját. 3. agyafúrtság; er hat die Grille, daß er ſein Urtheil niemahls ändern will, azzal az agyafúrtsággal bír, hogy a' maga ítéletét soha sem akarja változtatni. 4. die Grillen, *pl.* ábrándozás, haſzontalan tűnődés; Grillen fangen, ábrándozni, haſzontalanságon tünődni.

Grillenfang, der, ábrándozás, haſzontalan tűnődés.

Grillenfänger, der, 1. ábrándozó, haſzontalanságon tünődő. 2. agyafúrtſejű.

Grillenhaft, *adj.* 1. tünődő. 2. agyafúrtſejű. 3. ábrándozó, haſzontalanságon tűnődő.

Grillig, *adj.* nyakas, agyafúrtſejű.

Grimaſſe, die, atsarkodás; Grimaſſen machen, atsarkodni.

Grimm, der, méreg, mérgelődés, dühösség; in Grimm gerathen, megmérgelődni; ſeinen Grimm auslaſſen, mérgét kiönteni, v. kitölteni.

Grimmdarm, der, öreghurka.

Grimmen, 1. tsikarni a' hasat. 2. *l.* Ergrimmen.

Grimmen, das, hastsikarás.

Grimmig, *adj.* 1. mérges, dühös, haragos; grimmig machen, megmérgesíteni. 2. fenekedő, torsalkodó, truttzos. 3. kemény, kegyetlen; eine grimmige Kälte, kegyetlen hideg.

Grimmigkeit, die, 1. mérgesség, dühösség. 2. fenekedés, torsalkodás.

Grind, der, 1. var, óltvar, ótvar. 2. ſt. Erbgrind, der böſe Grind, koſz.

Grindig, *adj.* varas, óltvaras, koſzos.

Grindkraut, das, 1. varfű, sikkantyú. *Scabiosa*, L. 2. rontófű. *Senecio*, L.

Grindwurzel, die, hegyeslevelű sóska, hegyes lórom. *Rumex acutus*, L.

Grob, *adj.* 1. durva, vastag; grobes Tuch, vastag, v. durva poſztó; grober Faden, vastag fonal, v. szál, *p. o. tzérna.* 2. darabos. öreg, nem apró, öreg ſzemű, nagy ſzemű; ein grobes Schießpulver, nagy ſzemű puskapor; grobes Mehl, öreg ſzemű v. darabos liſzt; grobes Brod, paraſzt kenyér; gro-

bes Geſchütz, nagy ágyúk. 3. durva, kemény; grobe Hände, durva kezek; grobe Arbeit, kemény, v. durva munka. 4. vastag; eine grobe Stimme haben, vastag ſzavának lenni. 5. goromba, bárdolatlan, durva, *az erkölcseire nézve*; ein grober Menſch, goromba ember; *adv.* gorombáúl, durván; grob mit jemanden ſcherzen, gorombáúl tréfálódni valakivel.

Grobdrähtig, *adj.* vastag ſzálú.

Gröbe, die, durvaság, vastagság.

Grobfädig, *adj.* vastag ſzálú.

Grobheit, die, 1. darabosság. 2. durvaság, gorombaság.

Grobian, der, goromba.

Grobkörnig, öreg v. nagy ſzemű.

Gröblich, *adj.* 1. öreges ſzemű. 2. gorombás, durvás.

Gröbs, Griebs, der, magtok, kaláha.

Grobſchmid, der, kováts.

Groll, der, fenekedés, torsalkodás, titkos gyűlölség; ſie haben einen Groll gegen einander, torsalkodnak egymás ellen.

Grolzen, *v. n.* böſögni.

Gröſchel, das, félpótra (gresli).

Groſchen, der, garas.

Groß, *adj.* 1. nagy; wie groß iſt der Garten? millyen nagy az a' kert? er iſt größer, als dieſer, nagyobb az, mint ez. 2. nagy, magas, ſzéles, meſſzeterjedő. 3. nagy, megnőtt; kleine Kinder werden auch groß, a' kis gyermekek is megnőnek, v. nagyok leſznek. 4. sok, nagy, ſzámos, felettébvaló; eine große Menge Zuſchauer, igen sok nézők; eine große Freude, nagy öröm. 5. felettébbvaló, különös, nagy; ein großer Mann, nagy ember, fő ember; die Großen der Welt, a' világ nagyjai. 6. ſich mit etwas groß machen, kérkedni valamivel; groß thun, ditsekedni.

Großachtbar, *adj.* nagy érdemű.

Großäderig, *adj.* vastagerű.

Großadmiral, der, tengeri Fő-Vezér.

Großängig, *adj.* nagyſzemű.

Großbaſe, die, valaki öregatyja, v. öreganyja, testvér nénje, v. húga.

Größe, die, nagyság; ſie ſind beyde von einer Größe, mind egy forma v. egyenlő nagyságúak; die Größe des Geiſtes, a' lélek nagysága.

Großeltern, die, *pl.* öreg ſzülék, *t. i. nagyatya, és nagyanya.*

Großenkel, Urenkel, der, unokafia.

Großentheils, *adv.* nagy réſzént.

Großfeldherr, der, Fő-Hadivezér.

Großfürſt, der, III. Nagy Hertzeg.

Großfürſtenthum, das, Nagyhertzegség.

Großgroßmutter, die, öregősanya.

Großgroßvater, der, öregősatya.

Großgünſtig, *adj.* nagy jó akaró, nagy pártfogó.

Großhandel, der, nagy kereskedés.

Großhändler, der, nagy kereskedő, *a' ki a' portékákat tsak vég, mázsa, v. tütset számra árúlja*; véges kereskedő.

Großherr, der, III. Nagy Úr, Török Tsászár.

Großherzog, der, Nagy Hertzeg.

Großherzogthum, das, Nagy-Hertzegség.

Großkanzler, der, Fő-Kantzellárius.

Großknecht, der, öreg béresſzolga.

Großkopf, der, nagyfejű ember.

Großköpfig, nagyfejü.

Großmächtig, *adj.* 1. igen nagy, felette nagy. 2. igen hatalmas, nagyhatalmasságú.

Großmeiſter, der, Főmester.

Großmögend, *adj.* nagytehettségü.

Großmuth, die, nagylelkűség.

Großmüthig, *adj.* nagylelkű.

Großmüthigkeit, die, *l.* Großmuth.

Großmutter, die, öreganya, nagyanya, *némelly helyen*, ſzépanya, jóbanya.

Großprahler, der, nagykérkedő.

Großſprecher, der, kérkedő.

Großſprecherey, die, kérkedés.

Großſprecheriſch, *adj.* ditsekedői, kérkedői; *adv.* ditsekedve.

Großſtädtiſch, nagy városi ſzokású; *adv.* nagy városi módon.

Großſultan, der, Török Tsászár.

Größte, der, die, das, legnagyobb.

Größtentheils, *adv.* nagyobbréſzént.

Großthuer, der, kérkedő.

Großurenkel, der, unoka unokája.

Großvater, der, nagyatya, öregatya, *némelly helyen*, ſzépapa, jóbapa.

Großvaterſtuhl, der, öreg karſzék.

Großvezier, der, Nagy Vezér.

Grotesk, 1. természetfeletti, természetfelettvaló, *a' nagyságára nézve, p. o. faragott kép.* 2. tsudálatos, nevettséges.

Grotte, die, barlang, *főképpen mesterséggel készített barlang.*

Grübchen, das, gödrötske, árkotska, vermetske.

Grube, die, verem; wilde Thiere in Gruben fangen, vad állatokat veremben fogni; einem andern eine Grube graben, másnak vermet ásni. 2. ſt. Erzgrube, bánya. 3. gödör, *p. o. a' szívnek a' gödre, v. gödör az ortzán.* 4. ſt. Grab, sir.

Grübeley, die, 1. haszontalan feszegetés, görtskeresés a' kákán. 2. gondos sejtegetése, v. nyomozása valaminek.

Grübelkopf, der, gondos feszegetője valaminek.

Grübeln, *v. n.* 1. vájkálni, piszkálni, *az orrában, mint a' kis gyermekek.* 2. gondosan feszegetni valamit.

Grubenwaſſer, das, árokvíz.

Grubig, *adj.* gödrös.

Grübler, der, feszegető.

Gruft, die, sir, sírbólt, kripta.

Grummet, das, sarjú; Grummet machen, sarjút kaszálni, gyüjteni.

Grün, *adj.* 1. zöld; grün werden, zöldé lenni, megzöldülni; grüne Sachen, zöldség, kerti zöldség, *t. i. konyhdravaló.* 2. ſt. friſch, nyers, fris, új. 3. ſt. unreif, éretlen, zöld. 4. der grüne Donnerſtag, od. Gründonnerſtag, nagy tsötörtök, zöld tsötörtök.

Grün, das, a' zöld, zöldszín.

Grund, der, 1. ſt. der Boden, fenek; der Grund eines Gefäßes, az edény feneke, der Grund des Waſſers, a' vízfeneke; zu Grunde gehen, *a.* leülni a' fenékre, elmerülni. *b.* elveszni, végromlást szenvedni, dugába dűlni, semmivé lenni; zu Grunde richten, elveszteni, öszverontani, dugába dönteni; auf den Grund gehen, kikeresni a' dolog okát a' velejére menni a' dolognak; ein Glas bis auf den Grund ausleeren, fenekig kiinni a' poharat, *az az*: egészen; jemanden vom Grunde ſeines Herzens, od. ſeiner Seele lieben, valakit telyes szívből, v. igaz lélekből szeretni. 2. ſt. Thal, lapály, lap, szélesen kiterjedő völgy; das Dorf liegt im Grunde, a' falu a' lapályban, völgyben fekszik. 3. fundamentom, allylap, ally, talpkő, *az épületekben;* den Grund legen, megvetni a' fundamentomát, v. talpkövét; etwas zum Grunde legen, valamit fundamentomúl tenni, v. venni; von Grund aus, z. B. bauen, fundamentomostól, fundamentomától kezdve, *p. o. építni;* etwas aus dem Grunde verſtehen, valamit fundamentomosan érteni; im Grunde. *a.* igazán szólván, valóban. *b.* ſt. gänzlich, egészen. 4. fundamentom, első kezdet, eleje valaminek; das iſt der Grund dazu, ez ennek az első kezdete, v. fundamentoma. 5. ok, fundamentom: Gründe anführen, okokat hozni, v. hordani elő; ohne Grund, ok nélkül; ich weiß keinen Grund davon anzugeben, nem tudom okát adni. 6. indítóok, szerzőok. 7. föld, fenékföld; *ismét*: talally, *az erdő tallya v. földje;* ein ſchwarzer und fetter Grund, fekete, és kövér fenék föld. 7. telek, (fundus), *néha*: fekvő jószág, liegende Gründe, fekvő jószágok.

Grundartikel, der, fundamentom tzikkely, főtzikkely.

Grundbegriff, der, fundamentom megfogás, fenékmegfogás.

Grundbau, der, fundamentomrakás, talpkőrakás.

Grundbeſitzer, der, földesúr, telek birtokos.

Grundbirne, die, krumpli, burgonya.

Grundböſe, *adj.* talpig roszsz.

Grundehrlich, *adj.* talpig betsületes.

Grundeis, das, alsó jég.

Gründen, *v. a.* 1. ſt. ergründen, kikeresni a' fundamentomát. 2. fundálni, megvetni a' fundamentomát. 3. ſich, fundálódni, feküdni, *valamin mint fundamentomon,* rajta épülni; gegründet. *a.* fundáltatott, épült. *b.* igaz, valóságos, fundamentomos, helyes.

Grundfähigkeit, főtehetség.

Grundfalſch, *adj.* éppen, nem igaz.

Grundfarbe, die, falszín, főszín.

Grundfeſte, die, alsó fundamentom.
Grundfläche, die, allylap, talp.
Grundgelehrt, *adj.* igen túdós.
Grundgeſetz, das, főtörvény.
Grundgütig, *adj.* igen jóságos.
Grundherr, der, IIt. földesúr.
Grundherrſchaft, die, földesuraság.
Grundirrthum, der, főtévelygés.
Grundkraft, die, fenékerő, főerő.
Grundlage, die, 1. Grund, fundamentom. 2. főok. 2. első kezdet.
Grundlegung, die, fundamentomtevés, kezdés, elkezdés.
Grundlehre, die, fundamentom tudomány, *valamire.*
Gründlich, *adj.* 1. fundamentomos; *adv.* fundamentomosan. 2. bizonyos, valóságos.
Gründlichkeit, die, fundamentomosság.
Gründling, der, góbhal, görgötse, kövi ponty. *Cyprinus Gobio.*
Grundlinie, die, 1. fundamentomvonás, fenékvonás. 2. első kezdet, eleje valaminek.
Grundlos, *adj.* 1. feneketlen, mélységes, igen mély. 2. ſt. unendlich, végetlen, véghetetlen. 3. fundamentomtalan, fundamentom nélkülvaló, ok nélkülvaló; *adv.* ok nélkül, fundamentom nélkül.
Grundloſigkeit, die, 1. feneketlenség, nagy mélység. 2. fundamentomtalanság, ok nem lét.
Grundneigung, die, főhajlandóság.
Grundobrigkeit, die, földesuraság.
Gründonnerſtag, der, nagytsötörtök, zöldtsötörtök.
Grundpfahl, der, fundamentom jegyző karó.
Grundrecht, das, birtoki juss.
Grundregel, die, főregula, fundamentomregula, fenekregula.
Grundriß, der, rajzolat, ábrázolat, első rajzolatja v. ábrázolatja valaminek.
Grundſatz, der, törvényregula; das iſt mein Grundſatz, ez az én törvényregulám.
Grundſprache, die, eredetinyelv.
Grundſtein, der, talpkő, fenékkő.
Grundſtimme, die, allyhang.
Grundſtoff, der, kezdet.
Grundſtrich, der, fenekvonás.
Grundſtück, das, 1. telek, földbirtok, fekvő jószág.
Grundtext, der, eredeti ige, vagy tekſztus, *a' könyvben a' Szerző eredeti ſzavai beſzéde, vagy munkája.*
Grundtrieb, der, főöſztön.
Gründung, die, fundálás, kezdés.
Grundurſache, die, főok.
Grundwachs, das, fenékviasz.
Grundwahrheit, die, főigazság.
Grundwaſſer, das, földalattvaló víz.
Grundweſen, das, főmivólt, főlét.
Grundwort, das, gyökérszó.
Grundzahl, die, főszám.
Grundzehent, der, telektized.
Grundzins, der, földrevetett adó.
Grüne, das, 1. a' zöld, a' zöldje, zöldsége valaminek. 2. zöldség, *zöld mező, pázsit,* éc.
Grünen, *v. a.* 1. zöldelleni. 2. ſt. grün werden, zöldülni. 3. virágozni, díszleni.
Grünen, das, zöldellés.
Grünfink, der, II. 1. sármány- *l.* Goldammer. 2. zöldike. *Loxia Chloris,* L.
Grüngelb, *adj.* pázsitszínű.
Grünhänfling, *l.* Grünfink. 2-*szor.*
Grünkohl, der, kék káposzta.
Grünkraut, das, kerti zöldség.
Grünlich, zöldes; *adv.* zöldesen.
Grünſchling, *l.* Grünfink. 1-*ször.*
Grünſpan, der, rézrozsda, krispán.
Grünſpecht, der, zöld harkály, zsólna. *Picus viridis.*
Grünwurzel, die, földfüstfű. *Fumaria,* L.
Grunzen, *v. n.* röfögni, *(a' diſznóról).*
Gruppe, die, képsereg, rajzsereg, *több egy rakáson lévő képek.*
Gruppiren, együvé rajzolni.
Gruß, der, köszöntés; einen Gruß von jemanden ablegen, köszönteni valakit más nevében; mache ihm meinen Gruß, köszöntsd nevemmel.
Grüßen, *v. a.* köszönteni; grüße ihn von mir, köszöntsd nevemben; grüßen laſſen, köszöntetni; mein Vater läßt dich grüßen, köszöntet az atyám; Gott grüße dich! Isten áldjon meg! jó napot adjon Isten!
Grütze, die, darált árpa, zab, tönköly, dara. 2. ſt. grobe Grütze, árpakása.
Guardian, der, Gárdián.
Gucken, *v. n.* kandikálni, } kukutsálni.

Guckuck, der, kukuk, kakuk.
Guckucksblume, die, kakukſzegfű. *Lychnis Flos Cuculi.*
Guckucksklee, der, erdei madársóska, három levelű sóska. *Oxalis acetosella*, L.
Guckuckskraut, das, kakukfű. *Thymus*
Guckkaſten, der, kandika láda.
Guillotine, milling.
Guillotiniren, *v. a.* megmillingezni.
Guinee, die, giné, *Anglus arany.*
Gulden, der, forint.
Gülden, der, Miſzniai forint, *melly a' mi pénzünk ſzerént* 25 *és* 1/2 *garas ezüst pénzben.*
Gülden, *l.* Golden.
Gültig, *adj.* 1. érő, betsbenlévő, kelendő jó, *p. o. pénz.* 2. hiteles. 3. helyes, helytálló.
Gültigkeit, die, 1. kelendőség. 2. hitelesség, hitelező erő.
Gummi, das, gummi, fatsipa.
Gummiharz, das, fatsipamézga.
Gummiwaſſer, das, fatsipas víz.
Gümpel, *l.* Gimpel.
Gundermann, der, kereknádrafű, földiborostyán. *Glecoma.*
Günſel, der, inſű, inafű. *Ajuga.*
Gunſt, die, *s. pl.* 1. jóakarat, kedvező indúlat, kedvezőség, kedv; bey einem in Gunſt ſtehen, kedvességben lenni valakinél; ſich um jemandes Gunſt bewerben, kedvét keresni valakinek. 2. engedelem; mit Gunſt zu ſagen, engedelemmel ſzóllván.
Gunſtbezeugung, die, kedvezés.
Günſtig, *adj.* kedvező, jóakaró; einem günſtig ſeyn, kedvezni valakinek, jó hajlandósággal viseltetni valaki eránt; eine günſtige Gelegenheit, kedvező alkalmatosság.
Günſtling, der, kedvese valakinek; ein Günſtling des Glückes, szerentse fia.
Gurgel, die, torok, gége; ſein Vermögen durch die Gurgel jagen, eldorbézolni vagyonát.
Gurgeln, ſich, gargarizálni, gurgulyázni, *a' torkát.*
Gurgeln, das, gargarizálás.
Gurgelwaſſer, das, gargarizáló víz.
Gurke, die, ugorka.
Gurkenkern, der, ugorkamag.
Gurkenſaft, der, ugorkalév.
Gurkenſalat, der, ugorkasaláta.
Gurkumey, die, kurkuma.
Gurt, der, 1. öv, övedző. 2. párkány, *p. o. az oſzlopon.*
Gürtel, der, öv, övedző. 2. derék, *az öv helye a' derekon;* das Waſſer ging ihm bis an den Gürtel, övig ért neki a' víz.
Gürtelkraut, das, kaptsos moh. *Lycopodium Clavatum.*
Gürtelthier, das, pántzélos állat. *Tatu, Armadill.*
Gürten, *v. n.* övedzeni; ſich gürten, övet kötve.
Gürtler, od. Gelbgießer, der, gomböntő, gombmives, sárga rézmives, (ötvös).
Guß, der, 1. das Gießen, öntés. 2. Regenguß, zápor, záporeső. 3. mosléktsatorna, *a' konyhában.*
Gußeiſen, das, öntött vas.
Gußregen, der, záporeső.
Gußſtein, der, kőtsatorna.
Gußwerk, das, öntött miv.
Guſtav, der, Gustáv, *keresztnév.*
Güſt, meddő, terméketlen.
Guſto, Geſchmack, íz, ízlés.
Guſtös, Guſtnös, kellemesízű.
Gut, *adj.* jó; *adv.* jól; beſſer, jobb; *adv.* jobban; der, die, das beſte, legjobb; am beſten, legjobban. 1. jó, alkalmatos, haſznavehető, tetszős, kedves, kellemetes; *adv.* jól, kedvesen, alkalmatosan; gut riechen, jó szagú lenni; die Roſe riecht gut, die Nelke noch beſſer, a' rózsának jó szaga van, a' szegfűnek még jobb, gut ſchmecken, jó ízű lenni; ſich etwas zu gute thun, kedvére élni valamivel: ſich auf eine Sache etwas zu gute thun. *a.* örvendeni valamelly dolognak. *b.* fellátni valamivel, elbízni magát valamiben; gutes Muthes ſeyn, jó kedvel lenni; etwas wieder gut machen, ismét helyrehozni, helyreállítni valamit; gut thun, haſználni; die Arzney hat mir gut gethan, ez az orvosság nekem haſznált; jemanden gutes thun, jól tenni valakivel; jemanden gute Worte geben. *a.* jó szót adni valakinek; *b.* biztatni valakit; ich habe von ihm viel gutes empfangen, sok javával, v. jó akaratjával éltem; dir zu gute, a' te javadra; das kommt uns zu gute, ez a' mi nyereségünk,

v. ez nekünk nyereség; etwas gut heißen, jóváhagyni valamit. 2. ſt. echt, unverfälſcht, jóféle, igazi, jó; gutes Gold, jó arany; gute Perlen, igazi, v. jóféle gyöngyök. 3. ſt. leicht, könnyű, könnyen; Sie haben gut reden, könnyű az Úrnak beſzéllni; ſolche Geſetze ſind gut zu halten, könnyű az ollyan törvényeket megtartani. 4. jókora, jónagy, jódarab, sok, ée. eine gute Meile, jókora mértföld; ich warte ſchon eine gute Weile da, már jódarab ideje, hogy itt várakozom. 5. jó, *erköltsi értelemben*; ein gutes Kind, jó gyermek; etwas in guter Abſicht thun, jó tzélból tsinálni valamit. 6. ſt. genug, es iſt ſchon gut, elég már; für etwas gut ſtehen, kezes lenni, v. felelni valamiért.

Gut, das, 1. jó, *minden jó dolog*; Güter des Glückes, a' ſzerentse javai; zeitliche Güter, ideig való, v. világi jók; das höchſte Gut, a' legfőbb jó. 2. jószág, vagyon, birtok; er beſitzt ſchöne Güter, ízép jószágokat bír, v. ſzép birtokai vannak. *Pb.* Gut macht Muth, ha van vagyon, kedv is vagyon.

Gutachten, das, jóváhagyás, helybehagyás, helybehagyó ítélet.

Gutartig, jóféle, jófajta, *p. o. himlő*.

Gutbefinden, das, jóváhagyás.

Gutdünken, das, jónak tetſzés.

Gute, das, III. jó, a' jó, a' mi jó.

Güte, die, 1. jóság, haſznosság. 2. jóság, ſzívesség; ich danke für Ihre Güte, köſzönöm az Úr ſzívességét; haben Sie die Güte und kommen Sie zu mir, ne sajnáljék az Úr hozzám jönni; in Güte, jó móddal, ſzépen, ſzép ſzerént.

Gutfinden, das, jóváhagyás.

Gutheißen, gut heißen, jóváhagyni.

Gutheißen, das, helybehagyás.

Gutheit, die, jóság.

Gutherzig, jószívű; *adv.* jószívvel.

Gutherzigkeit, die, jószívűség.

Gütig, *adj.* jóságos, jóindúlatú.

Gütigkeit, die, jóság, jószívűség.

Gütlich, *adj.* barátságos, *p. o. megegyezés*; *adv.* ſzép ſzerént.

Gutmachen, gut machen, 1. jól tsinálni. 2. helyre hozni, állítni.

Gutmachen, das, helyrehozás.

Gutmeinend, *adj.* jó indúlatú.

Gutmüthig, jó ſzívű, jóindúlatú.

Gutmüthigkeit, die, jó ſzívűség.

Gut ſagen, für jemanden, für etwas, felelni, kezes lenni valakiért, valamiért.

Gut ſeyn, jó lenni, *p. o. valakihez*.

Gutsherr, der, földesúr.

Gut ſprechen, jóváhagyni.

Gutthat, die, jótétemény.

Gutthäter, der, jóltévő.

Gutthätig, *adj.* jóltévő.

Gutthätigkeit, die, jóltévőség.

Gut thun, 1. jót tselekedni. 2. haſználni, haſznot tenni.

Gut werden, 1. jóvá lenni, megjobbúlni. 2. megengeſztelődni.

Gutwillig, *adj.* 1. önkéntvaló, kéſzakartvavaló; *adv.* önként, kéſzakartva. 2. ſzolgálatra kéſz.

Gutwilligkeit, die, kéſzség, kéſz ſzívűség, jó ſzívűség.

Gymnaſium, das, főoskola.

Gymnaſtik, die, testerőgyakorlás.

Gyps, der, gipſz.

Gypsarbeit, die, gipſzmunka.

Gypsartig, *adj.* gipſznemű.

Gypsbild, das, gipſzkép.

Gypſen, gipſzből való, gipſz.

Gypſer, der, gipſzmíves.

Gypsmehl, das, gipſzpor.

H.

Ha! 1. aha! ahá! 2. hú! ejnye! 3. he!

Haar, das, 1. ſzőrſzál, hajſzál, egy ſzál ſzőr, v. haj, ée. es trift auf ein Haar zu, egy hajſzálig mind megegyez; er weicht nicht ein Haar breit, egy hajſzálnyira sem enged; bey einem Haare, tsak egy hajſzál hijja vólt; auf ein Haar, egy ſzálig, igen ſzorosan; ich frage

nicht ein Haar darnach, egy hajszálnyira, v. egy tseppet se bánom. 2. haj; graue Haare, ősz haj; sich graue Haare wachsen lassen, búsúlni, aggódni; die Haare stehen mir zu Berge, a' hajamszála is borzad belé; einander in die Haare gerathen, egymás hajába kapni, üstökbe kapni.

Haarband, das, hajkötő, hajpántlika.

Haarbeutel, der, hajtáska.

Haarbinde, die, hajszorító, v. kötő.

Haarbreit, *adj.* hajszálnyi.

Haarbusch, der, fürthaj.

Haardecke, die, szőrtakaródzó.

Haaren, od. sich haaren, vedleni.

Haarförmig, *adj.* haj v. szőrforma.

Haarig, *adj.* hajas, szőrös.

Haarklein, *adj.* hajszálnyi.

Haarkraut, das, árvaleányhaj. *Adianthum, Capillus Veneris.*

Haarlocke, die, hajsürt.

Haarnadel, die, hajtő, hajtűző.

Haarpuder, der, hajpor.

Haarputz, der, hajtsinosítás.

Haarröre, die, hajszáltső.

Haarsalbe, die, hajkenőts.

Haarsalz, das, fürtös timsó.

Haarscharf, *adj.* igen éles.

Haarscheere, die, hajnyíró olló.

Haarschmuck, der, hajékesség.

Haarschnur, die, szőrsinór.

Haarschopf, der, üstök.

Haarseil, das, szőrkötél.

Haarsieb, das, szőrszita.

Haarsilber, das, mohos szakáll.

Haarstrang, der, szőristráng.

Haar-Tour, die, vendégüstök.

Haarwachs, das, hajkenő.

Haarwuchs, der, hajnövés.

Haarwurz, die, vízvirág, vízitök. *Nymphaea*, L.

Haarwurzel, die, hajgyökér, hajtő.

Haarzange, die, szőrtépő fogó.

Haarzopf, der, bétekertthaj.

Habe, die, vagyon, birtok.

Haben, ich habe, du hast, er hat, wir haben, u. s. f. *Imp.* ich hatte. *Perf.* ich habe gehabt, 1. *Segítő Ige, láss erről a' Grammatikában.* 2. lenni. *III. Ejt.* ich habe, nekem van; du hast, neked van; ich habe gehabt, nekem volt; ich werde haben, nekem lesz; er hat viel Geld, sok pénze van, *t. i.* *neki*; er hat viele Freunde, sok baráti vannak; ich habe kein od. keine, nekem nints, v. nintsenek; du hast kein, od. keine, neked nints v. nintsenek; wir haben keine, u. s. f, nekünk nints v. nintsenek; ich habe nichts, nekem semmim sints; du hast nichts, neked semmid sints; wir haben nichts, nekünk semmink sints; jemanden lieb haben, szeretni v. kedvelleni valakit; ich habe ihn zum Freunde, barátom ő nekem; ich habe dich zum Zeugen, te vagy tanúbizonyságom; Lust zu etwas haben, kedvének lenni valamihez; ich habe Hunger, ehetném; ich habe viele Freude darüber, nagyon örülök rajta. 3. st. halten, z. B. in der Hand, u. s. f. lenni, nála lenni, tartani; haben Sie das Buch, nála van az Urnál az a' könyv; ja, ich habe es, igen is nálam van; das hat nichts an sich, nem tesz a' semmit. 4. *Loc. pr.* er will es so haben, úgy akarja, úgy kívánja; ich weiß gar nicht, was Sie haben wollen, én telyességgel nem tudom mit akar az Úr; du hast ihn viel zu danken, sokat köszönhetsz neki; das hat was zu bedeuten, tesz a' valamit; das hat nichts zu sagen, nem tesz a' semmit; Sie haben zu befehlen, méltóztassék parantsolni; du hast dich nicht in die Sache zu mischen, nem szükség magadat a' dologba beléavatni; was hast du darnach zu fragen, mi szükség neked azt tudakozni; ich habe mit ihm zu thun, dolgom van vele; ich habe nichts dawider, nem bánom; er hat gut bey ihm, jól van dolga nála; du hast gut sagen, könnyű neked beszéllni; es hat keine Eile, nem szükség a' dologgal sietni; es hat keine Noth, nem ollyan szükséges a' dolog; es hat seine Richtigkeit, úgy van a' dolog, v. az valóságos igaz.

Haben, das, bírás, *valamivel.*

Haber, *l.* Hafer.

Haberecht, der, nyakas, magasfejű.

Habhaft werden, *II. Ejt.* megnyerni, megkapni valamit, birtokába jutni valaminek.

Habicht, der, ölyv.

Habichtskraut, das, ölyvfü. *Hieracium*, L.
Habichtsnaſe, die, sasorr.
Habit, der, öltözet, ruházat.
Habſeligkeit, die, vagyon, birtok.
Habſucht, die, telhetetlenség.
Habſüchtig, *adj.* telhetetlen.
Hachel, die, kalászszálka.
Hachelkraut, das, iglitze. *Ononis.*
Hackblock, das, favágító.
Hackbret, das, vágódeszka.
Hacke, die, kapa, kiskapa.
Hacken, 1. kapálni. 2. vágni, vagdalni, *p. o. húst, v. fát.*
Hacker, der, 1. kapás. 2. vágó.
Häckerling, der, szetska.
Häckerlingsbank, die, szetskametsző.
Hackerlohn, der, 1. kapárlásbér. 2. favágásbér.
Hackklotz, der, favágító.
Hackmeſſer, das, vágókés, bárd.
Hackſch, der, kandisznó.
Häckſel, der, szetska.
Hackſtock, der, vágótuskó.
Hader, der, 1. st. Zank, perlekedés, perpatvar. 2. rongy.
Haderer, der, perlekedő, tzivódó.
Haderhaft, *adj.* (ugyan az).
Haderlump, der, 1. rongyos, *ember.* 2. rongyszedő.
Hadern, *v. n.* perlekedni, tzivódni.
Haderſüchtig, *l.* Haderhaft.
Hafen, der, 1. révpart, kikötőhely, kikötő. 2. fazék.
Hafer, der, zab. *Avena*, L.
Haferacker, der, zabföld.
Haferärnte, die, zabaratás.
Haferbier, das, zabser.
Haferbrey, der, zabkása, zabdara.
Haferbrod, das, zabkenyér.
Haferernte, die, zabaratás.
Haferey, die, kikotőhelybér,
Haferfeld, das, zabföld.
Hafergries, der, zabdarakása.
Hafergrütze, die, zabkása.
Häferl, das, *Auszt.* bögre, tsupor.
Hafermehl, das, zabliszt.
Haferroſe, die, törpe szúrós rózsa. *Rosa spinosissima*, L.
Haferſaat, die, zabvetés.
Haferſchleim, der, zablév.
Haferſpreu, die, zabpolyva.
Haferſtoppel, der, zabtarló.
Haferſtroh, das, zabszalma.
Hafertrank, der, zablévital.
Haferwurzel, die, 1. ártifiola. *Scorsonera.* 2. bakszakállfü. *Tragopogon.*
Hafner, der, fazekas.
Haft, der, 1. tartósság, tartalék; die Sache hat keinen Haft, a' dolognak semmi tartósága nints. 2. kapots. *l.* Häftel.
Haft, die, fogság.
Haft, das, szitakötő, atsa, *bogdr. Libellula Ephemera*, L.
Häftel, Heftel, das, kapots.
Häfteln, *v. a.* kaptsolni.
Haften, *v. n.* hozzáragadni, *mint a' tsirizes papiros a' másikhoz.* 2. megakadni benne, *mint a' szem valami különös tárgyban.* 3. megmaradni, megragadni, *az emlékezetben.* 4. öszveköttetve lenni vele. 5. für etwas od. für jemanden haften, kezes lenni valakiért, valamiért, felelni valami mellett.
Haftgeld, das, foglaló, felpénz.
Hag, *l.* Gehäge.
Hagapfel, der, 1. vadalma. 2. tsipkerózsa. *Rosa Canina.*
Hägebereiter, der, erdőkerülő.
Hagebuche, die, gyertyánfa, tsertölgy. *Carpinus Betulus*, L.
Hagebutte, die, tsipkerózsa. *Rosa canina*, L.
Hagedorn, der, galagonya, gelegonya. *Crataegus Oxyacantha*, L.
Hagel, der, jégeső.
Hageln, es hagelt, jég esik.
Hagelſchaden, der, jégeső által okoztatott kár.
Hagelſchlag, der, jégeső tsapás.
Hagelſturm, der, jégesős fergeteg.
Hagelwetter, das, (ugyan az).
Hägen, *v. a.* 1. sövényjel körülvenni, békerítni. 2. magánál tartogatni, rejtegetni, *p. o. tolvajokat.* 3. viseltetni; einen Haß wider jemanden hägen, gyülölséggel viseltetni valaki eránt; eine geringe Meynung von ſich hägen, tsekély gondolattal lenni, v. keveset tartani maga felől.
Hägen, das, 1. sövényjel békerítés. 2. magánáltartás. 3. viseltetés.
Hager, *adj.* sovány, száraz.
Hagereiter, der, erdőkerülő.
Hagerkeit, die, tsipkerózsa. *Rosa canina*, L.
Hageſtolz, der, vén nőtelen, agglegény, rideg legény.

Hágung, die, 1. sövényjel bekerítés. 2. magánál tartogatás. 3. viseltetés. *l. az ígét.*

Háher, der, szarka.

Hahn, der, 1. kakas; darauf wird kein Hahn krehen, senki se szóll az ellen, senki sem gondol azzal; Hahn im Korbe seyn, legtöbbet érni, legnagyobb betsben v. tekintetben lenni valakinél. 2. sárkány, puskasárkány. 3. tsapfordító, *a' hordótsapban a' fordító.*

Hahnbûche, *l.* Hagebuche.

Hahnbutte, *l.* Hagebutte.

Hahnenbalken, der, kakasülő, *a' házfedél alatt, a' szelemen gerenda alatt lévő kereszтfák.*

Hahnenbart, der, kakas toka.

Hahneney, das, kisded tojás.

Hahnenfuß, der, 1. békavirág. *Ranunculus.* 2. kakasszárú muhar. *Panicum crus galli*, L.

Hahnengefecht, das, kakasvívás.

Hahnengeschrey, das, kakas kiáltás.

Hahnenkamm, der, 1. kakastaréj. 2. kakastaréj, *virág. Rhinanthus crista galli*, L.

Hahnensporn, der, 1. kakassarkantyú. 2. farkasalma. *Aristolochia.*

Hahnrey, die, tunya férj, a' ki magának szarvakat hágy tenni.

Hain, der, liget, berek; wie lieblich flistert dort im Hain der schlanken Espen furchtsame Laub, melly kellemesen susognak ott a' berekben a' súgár nyárfa félénk levelei.

Hainbuche, *l.* Hagebûche.

Hainbutte, *l.* Hagebûche.

Hainhecke, die, tsipkerózsa. *Rosa canina*, L.

Häkel, das, horgatska.

Häkelig, 1. horgas, kampós. 2. *l.* Haklig.

Häkeln, 1. horgatskával vongálni. 2. karmolni, *mint a' matska.*

Haken, der, 1. horog. 2. bökkenő. Haken, *v. a.* horoggal húzni.

Hakenschlüßel, der, horgaskúlts.

Hakig, *adj.* horgas, kampós.

Haklig, *adj.* finnyás.

Halb, *adj.* fél; *adv.* félig, félben; es ist nur halb so groß, tsak felényi, tsak fél annyi; das Glas ist nur halb voll, tsak félig van a' pohár; es ist halb zehn Uhr, tizedfél óra; halb zwey, másfél; halb drey, harmadfél. 2. nem egész, fél; *adv.* félig; ein halber Feyertag, fél innep; eine Sache nur halb verstehen, tsak félig érteni, tsak félben érteni valamit; halb und halb, tsak félig meddig, tsak imígy amúgy, felében, harmadában.

Halb, das, *l.* Halbe.

Halbármel, der, félujja a' felöltő ruhának.

Halbbier, das, szaladser.

Halbbruder, der, mostoha testvér.

Halbe, die, 1. félrész, egyik fele valaminek. 2. st. Hälfte, fele valaminek. 3. ittze, egy ittze, fél pint, fél kupa; eine halbe Wein, egy ittze bor.

Halbedelstein, der, féldrágakő.

Halben, -ért, miatt; meinethalben, én miattam, én nem bánom.

Halbfisch, der, félszegúszó, *hal. Pleuronectes.*

Halbgeschwister, die, *pl.* mostoha testvérek.

Halbgott, der, félisten.

Halbjährig, *adj.* félesztendei, félesztendőnkéntvaló; *adv.* félesztendőnként.

Halbinsel, die, félsziget.

Halbiren, *v. a.* felezni, felét venni.

Halbkugel, die, félgolyóbis.

Halbmensch, der, III. félember.

Halbmesser, der, féláltmérő, félváltalmérő, küllővonás, *Semidiameter, radius.*

Halbmetall, das, fattyú értz.

Halbmutter, die, mostohaanya.

Halbpfeiler, der, féloszlop.

Halbrund, *adj.* hasábkerek, félkerek.

Halbschatten, der, világos árnyék, *a' festésben.*

Halbscheid, die, Hälfte, fele, *valaminek.*

Halbschürig, z. B. halbschürige Wolle, másodnyírés gyapjú.

Halbschwester, die, mostoha testvér.

Halbseiden, *adj.* félselyem.

Halbstiefel, der, topánka, bakancs.

Halbtodt, halb todt, félholt.

Halbtuch, das, félposztó.

Halbweg, *adv.* imígyamúgy.

Halbzirkel, der, félkarikarajz, félkerekség.

Hälfte, die, fél, fele, *valaminek*, hasonfél; zwey Hälften wieder zu-

ſammenſetzen, két felet, v. hasonfelet ismét öſzvetenni; es iſt jetzt um die Hálfte mehr, od. um die Hálfte gróßer, most felényivel is, v. még megannyival is több v. nagyobb; bis zur Hálfte, félig; zur Hálfte iſt dein, fele tiéd.

Halfter, die, 1. kantár, *t. i. zabola nélkûl való kantár.* 2. kötöſék.

Halftern, kantározni, megkantározni.

Hall, der, 1. ſt. Schall, hang. 2. Hall, *város.*

Halle, die, 1. ſzín, pajta. 2. tornátz, templomſiók, templomtornátz, v. más közönséges épületek fedett tornáttza. 3. Hála, *város.*

Hallelujah! halleluja!

Hallen, ſt. ſchallen, hangzani.

Háller, od. Heller, félpénz.

Halljahr, das, minden ötvenedik eſztendő, v. jubileumos eſztendő, *melly a' zsidóknál volt.*

Hallleute, die, *pl.* sóſőzők.

Hallor, der, sóſőző, *sótfőző ember.*

Hallunk, *l.* Halunk.

Halm, der, ſûſzár, gabonaſzár.

Hálmchen, das, ſûſzárotska.

Halmen, ſzárba indúlni, *mint a' gabona, 's más fűvek.*

Halmknoten, der, ſûſzárbütyök.

Halmleſe, die, kalászſzedés, tarlózás.

Hals, der, 1. nyak, *t. i. állat nyaka;* jemanden um den Hals fallen, nyakába esni v. borúlni valakinek; den Hals brechen, nyakát ſzegni, kitörni a' nyakát; ein böſer Hals, fájós nyak; jemanden auf dem Halſe ſeyn, od. ſitzen, valakinek a' nyakán lenni, v. ûlni, alkalmatlankodni valakin; jemanden vom Halſe ſchaffen, elkûldeni, v. elűzni valakit a' nyakáról, eltudni magától valakit; einem etwas auf dem Halſe laſſen, nyakán hagyni valakinek valamit, v. rajta hagyni valakin valamit; er hat ſchon Jahre auf dem Halſe, koros, v. idős már ő; jemanden über den Hals kommen, rajta menni valakin, rá menni valakire, *t. i. alkalmatlankodni;* über Hals und Kopf, hanyathomlok, nyakraföre. 2. ſt. Leben, Kopf, élet; das wird ihm den Hals koſten, ebbe a' feje is benne vész; es geht ihm an den Hals, az élete forog benne. 3. nyak, *edény, v. más mív nyaka;* der Hals an der Bouteille, a' kaaſina nyaka.

Halsader, die, 1. nyakér, nyakvérér. 2. nyakéletér.

Halsband, das, 1. nyakravaló. 2. nyakſzorító, *fejérſzemélyek nyakábavaló.*

Halsbinde, die, nyakravaló.

Halsbrechend, nyakſzegő, veſzedelmes.

Halsdrüſe, die, nyakmirigy.

Halseiſen, das, nyakvas.

Halsgefangner, der, nehézrab.

Halsgehänge, das, nyakfüggő.

Halsgericht, das, főbenjáró, v. halálos törvényſzék, v. ítélőſzék.

Halsgeſchwulſt, die, nyakdaganat.

Halsgeſchwür, das, nyaktályog.

Halsgicht, die, torokgyék.

Halshaare, die, *pl.* nyakonlévő ſzőr.

Halsjoch, das, iga.

Halskette, die, nyaklántz.

Halskragen, der, gallér.

Halskrankheit, die, nyakfájás.

Halskraut, das, Halswurzel, die, nyakótzfű. *Trachelium*, L.

Halsſache, die, főbenjáró dolog.!

Halsſchleife, die, nyakékesség.

Halsſchmuck, der, (ugyan az).

Halsſchnur, die, nyaksinór.

Halsſtarre, die, nyakmerevedés.

Halsſtarrig, *adj.* nyakas, makats.

Halsſtarrigkeit, die, nyakasság.

Halsſtreifen, der, nyakprém.

Halsſucht, die, *l.* Bräuer.

Halstuch, das, nyakravaló, *t. i. keſzkenő a' férjfiaknak*, v. nyakbavaló keſzkenő, *a' fejérſzemélyeknek.*

Halstüchel, das, (ugyan az).

Halsweh, das, nyakfájás.

Halszierde, die, nyakékesség.

Halt! 1. megállj! 2. ſtill, lassan. 2. ſt. glaube ich, halte ich dafür, azt gondolom, úgy tartom, *néha:* tsak, de tsak; es iſt halt doch ſchwer, tsak még is nehéz, v. úgy tartom még is, hogy nehéz, *néha pedig éppen nem lehet, nem is ſzükség magyarúl kitenni, mivel tsak ſzokásból elegyitik ezt többnyire a' közbeſzédbe;* weil er krank iſt, mert beteg, ée.

Halt, der, 1. tartósság, erősség; der Zeug hat keinen Halt, ez a' matéria csak meddig se tart. 2. tartalék, *a' mi által valami tartatik.*

Halt, die, nyáj, tsorda.

Haltbar, tartós, erős; *adv.* tartósan.

Haltbarkeit, die, tartósság.

Halte machen, megállani, megállapodni.

Halten, *v. a. irr.* ich halte, du hälst, er hält, wir halten, u. s. f. *Imp.* ich hielt. *Perf.* ich habe gehalten. 1. *v. a.* tartani, fogni, *p. o. a' kezében*, megtartani, megfogni, *kézzel, v. a' kezével;* halt es fest, keményen tartsd, v. jól megfogd; jemanden bey der Hand halten, megfogni a' kezét valakinek; jemanden kurz halten, nem botsátni valakit szabad szájára, zabolán tartani valakit; jemanden bey seinem Worte halten, szaván maraszlani valakit; ich halte Sie beym Wort, szaván maraszlom az Urat; sich an etwas halten. *a.* megtartózkodni valamiben, megfogódzni valamihez. *b.* valamihez tartani magát, *p. o. mint rendeléshez;* halten Sie sich an mich. *a.* fogódzon belém az Úr. *b.* én velem tartson, én reám vigyázzon az Úr. 2. tartani, *valamelly helybe, v. helyre valamit;* die Hände in die Höhe halten, feltartani a' kezeit. 3. tartani, *p. o. terhet, v. valamit hogy ne mozogjon, le ne düljön.* Halts Maul, fogd meg a' nyelvedet, ne fetsegj, fogd bé a' szádat; jemanden im Zaume halten, fenyitékben tartani valakit. — Etwas geheim halten, od. heimlich halten, titokban tartani valamit; jemanden schadlos halten, kipótolni, v. megtéritni a' kárát valakinek; einem Dinge das Gleichgewicht, od. die Wage halten. *a.* egyenlő lenni valamihez. *b.* felérni valamivel, *a' beszére nézve;* Buch halten, Rechnung halten, számadást vinni; sich halten, megmaradni, elállani sokáig; das Fleisch hält sich im Winter am besten, legtovább, v. legkönnyebben eláll a' hús télen; dieses Obst hält sich nicht, ez a' gyümölts nem áll el. 4. tartani, táplálni, *p. o. tselédet, barmot.* 5. tartani, *t. i. kirendelt időben valami végre menő dolgot;* eine Gasterey halten, vendégséget tartani; einen Landtag halten, Országgyülést tartani, eine Rede halten, beszédet tartani; eine Predigt halten, predikátziót tartani. 6. megtartani, telyesitni, bételyesitni, megállani, *p. o. a' fogadást;* sein Wort halten, megtartani a' szavát; viel versprechen, und wenig halten, sokat igérni, 's keveset telyesitni; Tact halten, időmértékre vigyázni, taktusra vigyázni: Wach halten, őrizeten állani v. lenni. 7. tartani, *az árára nézve valamit*, v. árát szabni, *valaminek;* wie hoch halten Sie diesen Ring, hogy tartja az Úr ezt a' gyürüt? Sie halten Ihre Waaren sehr theuer, od. sehr hoch, az Úr igen drágán tartja a' portékáit; jemanden lieb und werth halten, valakit kedvességben, és betsben tartani; viel auf jemanden halten, sokat tartani valaki felöl; wenig auf sich halten, keveset tartani maga felöl. 8. tartani, gondolni, *valakit valaminek;* ich halte ihn für einen ehrlichen Mann, én őtet betsületes embernek tartom; ich halte dafür, úgy tartom, azzal tartom, azt gondolom. Sich halten, tartani magát, el nem tsüggedni; er hat sich brav, od. tapfer gehalten, vitézül viselte, v. forgatta magát; halte dich rechter Hand. *a.* jobb felöl maradj. *b.* jobb kézre tarts; ich bin gehalten dieses zu thun, köteles vagyok ezt tselekedni; es mit jemanden halten, valakivel tartani, valaki részén lenni; jemanden etwas zu Gute halten, elengedni, megbotsátni valakinek valamit. 9. *v. n.* megtartani, kiállani, megbirni, *azt, a' mit az ember vár valamitöl, v. a' mi végre van valami határozva, készitve*, ée. das Bret wird nicht halten, nem állja ki ez a' deszka, *hanem eltörik;* das Eis hält nicht, nem bir meg a' jég; die Farbe halten, megtartani a' szinét. 10. st. enthalten, magában foglalni, térni belé, benne lenni; das Faß hält zwey Eimer, ebben a'

hordóban két tseber van, v. tér, v. ez a' hordó két tsebres; das Buch hält viel gutes in ſich, ebben a' könyvben sok jó van, v. ez a' könyv sok jó dolgot foglal magaban. 11. ſt. ſtehen bleiben, megállani; halt Kutſcher! megálly kotsis; feſten Fuß halten, megállani egy helyben; das Feld halten, megtartani a' tsatapiatzot; mit etwas hinter dem Berge halten, titokban tartani, v. tsinalni valamit; die Probe halten, kiállani a' próbát, a' próbán jónak találtatni; das wird hart halten, ezt nehéz leſzſz véghez vinni, ehez nem egy könnyen lehet hozzájutni.

Halten, das, tartás, megtartás, megfogás.

Halter, der, ſt. Hirt, pásztor; Ochſenhalter, ökörpásztor, ökrész, ée.

Hálter, der, bárka, halbárka.

Haltung, die, 1. tartás, megtartás. 2. erősség.

Halunke, der, III. korhely, semmirekellő, gazember.

Hamburg, Hamburg, *város.*

Hamen, der, ſt. Netz, háló.

Hámiſch, tsalárd, gonosz szándékú; *adv.* tsalárdúl.

Hamme, die, 1. a' kaſza töve, v. nyeleſelé való réſze. 2. ſt. Schinken, sódor, diſznóláb.

Hammel, der, örü.

Hammelfleiſch, das, örühús.

Hammer, der, 1. kalapáts, pöröly. 2. hámor, értzhámor; z. B. Eiſenhammer, vashámor; Kupferhammer, rézhámor.

Hämmerchen, das, kis kalapáts.

Hammerfiſch, der, pörölyhal. *Squalus Zygaea*, L.

Hammerhütte, die, hámorszín.

Hämmerling, der, monó, ijjesztő.

Hammermeiſter, der, hámoros.

Hämmern, *v. a.* kalapátsolni, kalapálni, kikalapálni.

Hammerſchlag, der, 1. kalapátsütés, v. verés. 2. salak, vassalak, *a' mi a' tüzes vasról a' kalapálás közben lepattog.*

Hammerſtrauch, der, vésősziromm, *viridg. Cestrum*, L.

Hammerwerk, das, hámor, hámormühely.

Hämorrhoiden, die, *pl.* aranyér.

Hamſter, der, hörtsök. *Marmota Cricetus*, L.

Hamſterfell, das, hörtsökbőr.

Hamſtergräber, der, hörtsökásó.

Handbutte, *l.* Hagebutte.

Hand, die, *pl.* die Hände, 1. kéz, *pl.* kezek, die flache Hand, tenyér; die hohle Hand, marok, öszvemarok, eine Hand voll, egy marokkal, egy öszvemarokkal; die rechte Hand, jobb kéz; die linke Hand, balkéz; einem rechter Hand gehen, valakinek, v. valaki mellett jobb felől menni; ſich linker Hand, od. zur linken Hand wenden, balra fordúlni; bey der Hand haben, kezénél lenni, jelen lenni, nála lenni. — Die Sache iſt mir unter den Händen weggekommen, kezeim közül veszett el, *az az*: akkor tájban is kezemben forgott, hogy elveszett; von Händen kommen, eltévedni, elveszni; einem die Hände biethen, od. einem hülfſich die Hand leiſten, segitséget ajánlani valakinek, segitni valakin; Hand an das Werk legen, elkezdeni a' munkát, hozzáfogni a' munkához; Hand an jemanden legen, kezét tenni valakire, erőszakos kézzel megtámadni valakit; die Arbeit geht ihm gut von der Hand, sebesen dolgozik, jól foly a' munka a' keze között; etwas vor die Hand nehmen, valamihez kezdeni, v. fogni; die Hand mit im Spiele haben, egy kézre dolgozni valakivel, *az az*: *valaminek véghezvitelében segitni valakit*; einem etwas in die Hände ſpielen, kezére játszani valakinek valamit; ich weiß es von guter Hand, j. helyről, v. hiteles embertől tudom; er ſchreibt eine gute Hand, szép irása van, szép iró; ich kann alle Hände leſen, én minden irást el tudok olvasni; mit Händen und Füßen, kézzel lábbal, *az az*: minden erőből; Hand in Hand, kezetfogva, öszvefogódzva; er hat kaum aus der Hand in's Maul, a' bétévő falatja is alig van; es hat weder Hand noch Fuß, se füle se farka, sem eleje sem utólja; jemanden feſt auf den Händen tragen, tsak nem tenyerén hordozni

valakit, minden módon kedvét keresni valakinek; vor der Hand még most, még eddig, előre; nach der Hand, később, utóbb; vor der Hand zuwerfen, kéz előtt adni belé, v. vetni, *t. i. kártyát. Pb.* eine Hand wäſcht die andere, egyik kéz a' másikat mossa. 2. ſt. Macht, hatalom, birtok; er ſteht in meiner Hand, hatalmamban van, kezemben van.

Handarbeit, die, kézi munka.
Handarbeiter, der, kézimunkás.
Handbecken, das, medentze.
Handbeil, das, fokos.
Handbreit, *adj.* tenyérnyi.
Handbuch, das, kézikönyv.
Handbüchlein, das, kézikönyvetske.
Handeimer, der, kis veder.
Handeiſen, das, bilincs.
Händeklatſchen, das, tapsolás.
Handel, der, 1. alku, alkudás, alkudozás, megalkudozás; einen Handel treffen, alkura lépni, megalkudni. 2. ſt. Handlung, kereskedés; mit etwas Handel treiben, kereskedni, v. kereskedést üzni valamivel, v. valamiből; dem Handel in einem Lande aufhelfen, a' kereskedést jó lábra állítni valamelly országban; der Handel blühet, virágzik a' kereskedés. 3. ügy, per, ügyes bajos dolog. 4. perlekedés, tzivódás; *néha*: verekedés; ſich Händel zuziehen, perlekedésbe keveredni; einen Handel beylegen, od. ſchlichten, eligazítni a' pert, v. tzivódást.

Handeln, *v. n.* 1. ſt. Handel treiben, kereskedni; mit Wein, od. Wolle handeln, borral, v. gyapjúval kereskedni. 2. alkudni, alkudozni, *valamire*, megalkudni valamit; er handelt ſehr genau, igen ſzorosan alkuſzik, er läßt mit ſich handeln, lehet vele alkudni, v. enged, ha az ember alkuſzik vele; um eine Waare handeln, valami portékára alkudni. 3. ſt. thun, tselekedni; wider ein Geſetz handeln, törvény ellen tselekedni; mit jemanden handeln, bánni valakivel. 4. von etwas handeln, valamiről elmélkedni, beſzélleni, tanítni, írni, *predikátzióben, könyvben*, &c.

Handelsbedienter, Kaufmannsdiener, der, kereskedő inas.
Handelsbuch, das, ſzámtartókönyv, a' kereskedőknél.
Handelſchaft, die, kereskedés.
Handelsdiener, der, kereskedőlegény.
Handelsfrau, die, kereskedőné, kereskedő aſzſzony.
Handelsgenoß, der, kereskedőtárs.
Handelsgericht, das, kereskedésre ügyelő törvényſzék.
Handelsgeſellſchaft, die, kereskedő társaság.
Handelshaus, das, kereskedő ház.
Handelsleute, die, *pl.* kereskedők.
Handelsmann, der, kereskedő.
Handelsplatz, der, kereskedőhely.
Handelsrecht, das, kereskedés jussa.
Handelsſache, die, kereskedésbéli dolog.
Handelsſchiff, das, kereskedő hajó.
Handelsſtadt, die, kereskedő város.
Handfeſſel, *l.* Handeiſen.
Handfeſt, *adj.* izmos. erős.
Handgeld, das, felpénz, foglaló.
Handgelöbniß, das, kézadás, valaminek ígérése.
Handgemein werden, megverekedni.
Handgemenge, das, verekedés.
Handgeſchmeide, das, kézékesség.
Handgewehr, das, kézifegyver.
Handgreiflich, kézzel fogható, nagyon ſzembetűnő.
Handgriff, der, 1. nyél, fogaték. 2. mód. 3. fortély.
Handhabe, die, nyél, fogó, fül, nyak, *t. i. az edény nyele, füle.*
Handhaben etwas, 1. bánni valamivel. 2. ſt. verwalten, kiſzolgáltatni, *p. o. az igasságot.* 3. védelmezni.
Handhabung, die, bánás valakivel.
Handkalender, der, kézi kalendáriom.
Handkorb, der, kézi kosár.
Handkuß, der, kéztsókolás.
Handlanger, der, napſzámos.
Handleitung, die, kézenvezetés.
Händler, der, kereskedő.
Handlung, die, 1. kereskedés, kalmárság. 2. tselekedet.
Handlungsgeiſt, der, kereskedés lelke.
Handlungsgeſellſchaft, die, kereskedő társaság.
Handmörſer, der, kézi mozsár.
Handmuff, der, karmantyú.
Handmühle, die, kézimalom.

Handpferd, das, rudasló.
Handreichung, die, 1. kézbeadogatás. 2. segítés.
Handsäge, die, kézi fürész.
Handschlag, der, 1. kézadás. 2. feltsapás, *a' katonáknál.*
Handschreiben, das, kezeírása, *valamelly nagy embernek, Fejedelemnek, 's a' t.*
Handschrift, die, 1. maga keze írása valakinek. 2. kézírás.
Handschriftlich, *adj.* kézzel írott.
Handschuh, der, kesztyű.
Handschuhmacher, kesztyű tsináló.
Handsprütze, die, kézifetskendő.
Handthieren, *l.* Hantieren.
Handtuch, das, törölköző kendő.
Handvoll, die, maroknyi.
Handwasser, das, kéz mosó víz.
Handweise, die, ököl.
Handwerk, das, mesterség, kézimesterség; ein Handwerk treiben, valamelly mesterséget üzni; einem das Handwerk legen, valakit a' mestersége folytatásában megakadályoztatni. 2. st. Zunft, tzéh; das Handwerk zusammen kommen lassen, öszvegyüjteni a' tzéhet.
Handwerker, der, mesterember.
Handwerksbursch, der, mesterlegény.
Handwerksgesell, der, (ugyan az).
Handwerksjunge, der, III. inas.
Handwerksmann, mesterember.
Handwerkszeug, das, műszer.
Handwerkszunft, die, tzéh.
Handwurzel, die, kézfej.
Hanf, der, kender.
Hanfbreche, die, kendertiló.
Hanfen, *adj.* kenderből való, kender.
Hanffink, der, kenderike.
Hanfhächel, die, gereben.
Hanfkorn, das, kendermag.
Hanfkraut, das, gyújtványfű. *Antirrhinum Linaria.*
Hänfling, der, kenderike. *Fringilla cannabina.*
Hanföhl, das, kendermagolaj.
Hanfsame, der, III. kendermag.
Hang, der, 1. hajlás, meredekség. 2. hajlandóság.
Hangematte, die, függőágy.
Hangen, od. hängen, *v. n. irr.* ich hänge, od. hange, du hängest, od. hangst, er hängt, od. hangt. *Imp.* ich hing. *Perf.* ich habe gehangen. 1. függeni; das Kleid hängt an der Wand, a' falon függ a' ruha; der Baum hängt voll Früchte, rakva van a' fa gyümölcsel. 2. st. schweben, lebegni, lebegve függeni, *mint a' felhő*, ée. 3. megdűlni, megdűlve, dűlő félben lenni; die Wand hängt, megdűlt ez a' fal, v. dűlőfélben van ez a' fal; den Kopf hängen lassen, lesütni a' fejét. 4. tsüngeni, valamihez ragadva függeni, odaragadva lenni; der Blutegel hängt an der Haut, a' bőrön tsüng a' nadály; zusammen hängen, öszveragadni, öszveragadva lenni, öszvekötve lenni, egymásból folyni; *mint a' történet, beszéd*, ée. 5. an etwas, od. an jemanden hängen, ragaszkodni valamihez, v. valakihez.
Hängen, od. henken, 1. *v. a.* leereszteni, elereszteni; der Esel hängt die Ohren, a' szamár elereszti a' füleit; das Maul hängen, elhagyni magát, pittyeszteni ajakát. 2. felakasztani, felfüggeszteni; einen Dieb an den Galgen hängen, felakasztani a' tolvajt az akasztófára. 3. sich an etwas hängen, hozzáragadni valamihez, táragadni valamire; sich an jemanden hängen, ragaszkodni, v. hozzátsapni magát valakihez. 4. viel Geld an etwas hängen, sok pénzt kiadni, ráveszthegetni valamire.
Hängend, *adj.* 1. függő. 2. lankadt.
Hängwerk, das, függő munka.
Hannover, Hannóvera, *város.*
Hanns, Hans, der, János.
Hänschen, das, Jánoska.
Hansa, Hanse, die, szövettség.
Hansenstadt, szövetséges város.
Hänseln, *v. a.* kitsúfolni, gúnyolni.
Hanswurst, der, alakoskodó.
Hantiren, *v. n.* 1. kézzel bánni valamivel; forgatni valamit kézzel. 2. munkálni, mívelni, dolgozni valamit kézzel. 3. kereskedést üzni, kereskedni, *t. i. a' nem kereskedőknek.* 2. lármázni, zörögni.
Hantirung, die, 1. st. Metier, mesterség. 2. st. Handel, Gewerbe, kereskedés. 3. st. Geschäft, foglalatosság.
Hapern, *v. n.* megakadni, fennakadni; es hapert, od. die Sache hapert, megakad a' dolog, nem megy

elő a' dolog; da hapert es, itt a' bökkenője.
Haperig, *adj.* akadozva; haperig predigen, akadozva predikálni.
Härchen, das, szőrszálatska.
Harem, der, aszszonyok lakó háza, hárem, *a' Törököknél.*
Háren, *adj.* szőrből való, szőr.
Háren, Haaren, *l.* Harem.
Harfe, die, hárfa.
Harfeniſt, der, III. hárfás.
Harfenſpieler, der, (ugyan az).
Häring, der, hering. *Clupea Harengus.*
Häringsbrühe, die, heringlév.
Häringsfang, der, heringfogás.
Harke, die, gereblye.
Harlekin, der, *l.* Hanswurſt.
Harm, der, búsulás, bú, gond.
Härmen, *v. rec.* búsulni.
Harmlos, *adj.* 1. bűnélkülvaló. 2. nem ártalmas, ártatlan.
Harmonie, die, 1. hangegyezés. 2. egyezés, öszveegyezés, megegyezés. 3. hármónia.
Harmoniren, *v. n.* 1. megegyezni, öszveegyezni. 2. öszveilleni.
Harmoniſch, *adj.* 1. megegyező, öszveegyező. 2. öszveillő.
Harn, der, vizellet.
Harnblaſe, die, vízhójag, vizellethójag.
Harnen, vizelleni.
Harnfluß, der, vizelletfolyás.
Harnglas, das, vizellőüveg.
Harniſch, der, pántzél.
Harniſchen, *v. a.* felpántzélozni.
Harnkraut, das, 1. kisportsfű. *Herniaria glabra.* 2. gyújtvánfű. *Antirrhinum Linaria*, L.
Harnröhre, die, vizellőtső.
Harnruhr, die, vizelletfolyás.
Harnſtrenge, die, nehézvizellés.
Harntreibend, *adj.* vizellet hajtó, vizeltető.
Harnverſtopfung, die, vizelletszorúlás.
Harnweg, der, vizelletút, vizellet útja.
Harnzwang, der, vizelleteröltetés.
Harpune, die, döfő tsáklya.
Harpunier, der, tzethal tsáklyázó.
Harpye, Harpie, die, hárpia.
Harren, *v. n.* 1. ſt. warten, várni, várakozni. 2. reményleni, bízni valamibe. *Ph.* Hoffen und harren macht manchen zum Narren, a' ki tsak lesi és várja a jót, többnyire megjárja.
Harren, das, várás, várakozás.
Harſch, *adj.* szikkadt, kemény.
Hart, kemény, *t. i. a' tapintásra nézve; adv.* keményen; der Demant iſt das härteſte unter allen bekannten Körpern, a' gyémánt legkeményebb minden esméretes testek között. 2. kemény, érzéketlen, *nem hajlós, a' mivel nem lehet könnyen bánni, a' mi nem enged*, ée. *adv.* keményen; ein harter Richter, kemény bíró; eine harte Strafe, kemény büntetés; hart beſtrafen, keményen megbüntetni; er iſt hart gewöhnet, keményen van szoktatva; er hat ein hartes Herz, kemény szívű, kemény szíve van; eine harte Stirne haben, vastag börű lenni, *az az*: nem egy könnyen szégyenleni meg magát. 3. ſt. beſchwerlich, ſchwer, nehéz, kemény, terhes, *munkával, bajjal járó; adv.* nehezen, keményen, terhesen; harte Arbeit, nehéz munka; eine harte Krankheit, nehéz v. terhes nyavalya; mit harter Mühe, nagy nehezen, nagy ügyel, bajjal; hart hören, nehezen hallani; das wird hart halten, ezt nehéz lesz véghez vinni, ez nehezen fog menni. 4. ſt. ſtreng, kemény, kegyetlen; ein harter Winter, kemény tél; es ſind harte Zeiten, mostoha az idő. 5. savanyodni kezdő, rosz idő; das Bier ſchmeckt hart, ez a' ser már savanyodni kezd, v. savanyú ízű.
Härte, die, 1. keménység; die Härte des Holzes, a' fa keménysége. 2. érzéketlenség, keménység; mit vieler Härte, keményen kegyetlenül.
Härten, *v. a.* megedzeni, *a' vasat.*
Harthäutig, *adj.* keménybőrű.
Hartherzig, *adj.* keményszívű.
Hartheu, Johanniskraut, das, tsengőfű. *Hypericum*, L.
Harthörig, *adj.* nehezen halló, siketes.
Harthufig, *adj.* keménykörmű.
Härtigkeit, die, keménység.
Hartköpfig, *l.* Hartnäckig.
Hartlehrig, *adj.* nehézfejű, nehezen tanúló.

Hartleibig, *adj.* hasaſzorúlt.
Hartleibigkeit, die, hasſzorúlás.
Hartlernig, nehezen tanúló.
Hártlich, *adj.* keményes, keménykés; *adv.* keménykésen.
Hartmáulig, *adj.* keményſzájú, *p. o. ló.*
Hartnáckig, *adj.* nyakas, makats, keménynyakú; *adv.* nyakasan.
Hartriegel, der, 1. fagyalfa. *Ligustrum vulgare*, L. 2. veres gyűrűfa. *Cornus sanguinea*, L.
Hartrindig, *adj.* keményhéjjú.
Harz, od. Harzwald, der, hartz nevű bértzek, *a' Brunzvigi Hertzegségben.*
Harz, das, gyantatsipa.
Harzbaum, der, ſzurkos fenyő. *Abies pinea*, L.
Harzig, *adj.* mézgás, tsipás.
Harzwald, *l.* Harz.
Haſchen, *v. a.* megkapni, megfogni.
Háschen, das, nyúlatska.
Háſcher, der, porkoláb, hajdú.
Haſe, der, III. nyúl. *Pb.* Viele Hunde ſind des Haſen Tod, halál a' nyúlnak a' sok eb. 2. ein furchtſamer Haſe, félénk ember, nyúl ſzivű ember.
Haſel, *l.* Haſelſtaude.
Haſelbuſch, der, 1. mogyorófa. 2. mogyorós, *t. i. hely.*
Haſelhuhn, das, tsáſzármadár. *Tetrao Bonasia.*
Haſeliren, *v. n.* tsintalankodni.
Haſelmaus, die, mogyorópele v. pölyű. *Glis avellanarius.*
Haſeln, *adj.* háſeln, mogyorófa, mogyorófábólvaló.
Haſelnuß, die, mogyoró.
Haſelröschen, das, od. Schneeballen, tsörögeſánk, tsöröge.
Haſelruthe, die, mogyorófaveſzſző.
Haſelſtaude, die, mogyorófa. *Corylus avellana*, L.
Haſelſtrauch, der, (ugyan az).
Haſelwurz, die, kapotnyák, kerek kapor, mogyoróallyafü. *Asarum Europaeum*, L.
Haſenampfer, der, madársóska. *Oxalis acetosella*, L.
Haſenbalg, der, nyúlbőr.
Haſenbrod, das, hélafü. *Aegilops.*
Haſenfett, das, nyúlzsír.
Haſenfuß, der, 1. nyúlláb. 2. neveteséges ember.
Haſengehäge, das, nyúlaskert.
Haſengeyer, der, nyúlálzó grif
Haſengras, *l.* Haſenbrod.
Haſenhaft, *adj.* nevettséges.
Haſenherz, das, félénk ſziv, nyúl ſziv.
Haſenhund, der, nyúlálszkutya.
Haſenjagd, die, nyúlálszás.
Haſenklee, der, 1. madársóska. *Oxalis acetosella.* 2. mezeisóska. *Rumex acetosa.* 3. herehura, nyúllábfü. *Trifolium arvense.*
Haſenklein, das, nyúlaprólék.
Haſenkohl, der, tsorbáka, kakits. *Sonchus Oleraceus.*
Haſenkopf, der, nevettséges ember.
Haſenlager, das, nyúlak féſzke.
Haſennetz, *l.* Haſengarn.
Haſenohr, das, buvár. *Bupleurum.*
Haſenpanier ergreifen, elſzaladni.
Haſenpappel, die, erdei málva.
Haſenſcharte, die, hasadt ajak.
Haſenſchrot, der, nyúlra való srét.
Haſenſchwarz, das, nyúlaprólék fekete lével bétsinálva.
Haſenſpur, die, nyúlnyom.
Haſenſtößer, der, I. *l.* Haſengeyer.
Háſinn, die, nósténynyúl.
Haſpe, die, sarok, sark.
Haſpel, der, 1. gombolyító, kerek motóla, gombolyito motóla. 2. tsiga, terehtekerő tsiga.
Haſpelbaum, der, gombolyitóláb.
Haſpeler, 1. gombolyító, *a' ki gombolyit.* 2. tsigát tekerő.
Haſpeln, *v. a.* 1. gombolyítni. 2. tsigát tekerni.
Haſpelzieher, *l.* Haſpeler.
Haß, der, gyűlölség.
Haſſen, *v. a.* gyűlölni.
Haſſen, das, gyűlölés.
Haſſenswerth, gyűlölséges.
Haſſer, der, gyűlölő.
Háßlich, *adj.* 1. gyűlölséges; *adv.* gyűlölségesen. 2. rút, otsmány.
Háßlichkeit, die, 1. rútság, otsmányság. 2. gyűlölségesség.
Haſt, *l.* Haben.
Haſt, die, *l.* Haſtigkeit.
Haſtig, *adj.* 1. igen gyors, sebes; *adv.* igen gyorsan, sebesen. 2. hirtelen haragú, hamar haragú.
Haſtigkeit, die, 1. gyorsaság, sebesség. 2. hirtelen harag.
Hátſcheln, *v. a.* kényeztetni.
Hatſchier, der, drabant, porosſzló.
Hatze, die, üzés, *kutyákkal.*

Haubar, *adj.* vágható, *p. o. fa.*
Häubchen, das, főkötőtske.
Haube, die, 1. főkötő, fejkötő; unter die Haube kommen, férjhez menni, főkötőt kötni. 2. búb, bóbita, *a' madarak fején.*
Haubenlerche, die, búbos patsirta.
Hauben, *v. a.* felfejketőzni, felfőkötőzni, *p. o. a' menyaſzſzonyt.*
Haubenband, das, főkötőpántlika.
Haubendroſſel, die, búbos rigó.
Haubenhäfterinn, die, főkötővarró aſzſzony.
Haubenkopf, *l.* Haubenſtock.
Haubenlerche, die, búbos patsirta.
Haubenmeiſe, die, búbos tzinke. *Parus cristatus*, L.
Haubenſtock der, főkötőkapta.
Haubentaube, die, búbos galamb.
Haubitze, die, habitzágyú.
Hauklotz, der, favágitó, favágó tuskó, v. tőke.
Hauch, der, lehellés, lehellet.
Hauchbuchſtabe, lehellet betű.
Häucheln, *l.* Heucheln.
Hauchen, *v. n.* lehelleni, rálehelleni, kilehelleni.
Haudegen, der, ſzablya, kard.
Haue, die, od. Hacke, kapa.
Hauen, *v. a. irr. Imp.* ich hieb. *Perf.* ich habe gehauen, 1. vágni; mit der Axt, mit dem Degen, od. Senſe nach jemanden hauen, fejſzével, kardal, kaſzával vágni valkaki után; in Stücke, od. zu Stücken hauen, diribról darabra vágni; ſich durch die Feinde hauen, kereſztülvágni magát az ellenségen; Holz hauen, od. hacken, fát vágni, *t. i. darabolni, hasogatni*; Gerſte, Hafer hauen, árpát, zabot kaſzálni, v. vágni. *Ph.* Es iſt weder gehauen, noch geſtochen, sem egéſz, sem fél; se sült se főtt. 2. vágni, *mint a' madár kopátsol, v. vág az orrával, az agyaras kan az agyarával.* 3. vágni, kivágni, bévágni, *p. o. értzet, követ a' bányákban a' tsákánykapával.* 4. kapálni, *p. o. ſzőlőt*, ée. 5. faragni, *t. i. köből valamit, képet*, és *innen*, Bildhauer, képfaragó. 6. verni, ütni, megverni; ein Kind mit der Ruthe hauen, megverni a' gyermeket veſzſzővel.

Hauen, das, 1. vágás. 2. kapálás. 3. megverés. *l. az igét.*
Hauer, der, 1. vágó, *a' ki vág valamit.* 2. bányáſzmíves, bányáſz, *a' ki a' bányákban dolgozik, értzvágó, kóvágó*, ée. 3. ſt. Haudegen, ſzablya. 4. akármelly vágó, v. vésö eſzköz. 5. agyar.
Haufe, od. Haufen, der, III. *II-dik Ejt.* des Haufens, 1. rakás, *néha*, halom; ein großer Haufe Erde, nagy rakás föld; etwas über den Haufen ſtoßen, valamit rakásra dönteni, v. dűtni, taſzítni; über den Haufen fallen, öſzvedűlni, rakásra dűlni, v. omlani; über den Haufen ſchießen, lelőni, agyon lőni. 2. sereg, sokaság, tsoport; ein zahlreicher Haufe Soldaten, ſzámos sereg katonaság; auf einem Haufen ſtehen, egy tsoportban állani; der große Haufe, od. der gemeine Haufe, a' köznép. 3. ſt. viel, nagy rakás, sok; ein Haufen Geld, nagy rakás pénz.
Häufeln, *v. a.* rakásra gyűjteni, felhalmozni, rakásokat tsinálni; das Heu häufeln, petrentzébe rakni a' ſzénát.
Häufen, 1. rakásra gyűjteni, halmozni, felhalmozni; die Erde um den Baum häufen, felhalmozni a' földet a' fa körűl. 2. megtetézni, tetősen rakni. 3. ſzaporítni, nevelni, öregbítni, tetézni. 3. ſich, ſzaporodni, öregbedni, sokasodni, megſzaporodni, rakásra tódúlni.
Haufenweiſe, *adv.* rakásonként.
Häufig, *adj.* 1. ſzámos, sok; *adv.* ſzámosan, rakásonként, sokan; ich könnte häufige Beyſpiele davon anführen, ſzámos példákat hordhatnék erre elő, v. mondhatnék rá. 2. gyakori, gyakortavaló; *adv.* gyakran, sokſzor.
Häufigkeit, die, ſzámosság, gyakoriság.
Häuflein, das, rakásotska.
Häufung, die, 1. halmozás, rakásragyűjtés. 2. öſzvegyűjtés. 3. tetézés, megtetézés. 4. sokasodás, nevekedés.
Hauhechel, die, ekeakadály, iglitzetövis, gerlitzetövis. *Ononis spinosa*, L.
Hauig, *adj.* vágni ſzabados, *p. o. erdő*

Hauk, der, 1. nyelvtsap. 2. farkashájog, *a' ló szemén.*
Haukenblatt, das nyelvtsapfű, péraſű. *Ruscus Hypophyllum.*
Haukloz, der, favágító, favágótőke, v. tuskó.
Haupt, das, 1. ſt. Kopf, fő, fej; das Haupt abſchlagen, elütni a' fejét, fejét venni; vom Haupte bis auf die Füße, tetejétől fogva talpig; den Feind aufs Haupt ſchlagen, győzödelmesen megverni az ellenséget. 2. fő, fej, *feje v. felső része valaminek*; das Haupt des Bettes, az ágy feje, ágyfő. 3. fő, a' rangra nézve, *feje, első tagja valamelly népnek, v. társaságnak*, ée. ſich zum Haupte aufwerfen, magát fejévé tenni *p. o. a' népnek*, ée. 4. ſt. Perſon, ſzemély. 5. *az öſzvetételben más ſzók előtt ezt teſzi*, fő.
Hauptabſicht, die, főtzél.
Hauptader, die, 1. a' főnek vér ere. 2. ſt. Pulsader, életér.
Hauptarbeit, die, főmunka.
Hauptarmee, die, főtábor.
Hauptartikel, der, főtzikkely.
Hauptbalken, der, mestergerenda.
Hauptbegriff, der, főmegfogás.
Hauptbeſchäftigung, die, főfoglalatosság.
Hauptbetrug, der, főtsalárdság.
Hauptbeweis, der, főbizonyság.
Hauptbinde, die, 1. főékesség. 2. főſzorító, fejſzorító.
Hauptbuch, das, főſzámadó könyv.
Hauptcaſſe, die, főkaſzſza.
Hauptcorps, das, fő sereg oſztály.
Haupteigenſchaft, die, főtulajdonság.
Häupteln, fejesedni, főbe indúlni, borúlni.
Haupterbe, der, III. főörökös.
Haupteſſenz, főfájás ellenvaló eſzſzentzia.
Hauptfarbe, die, főſzín.
Hauptfehler, der, főhiba.
Hauptfeind, der, főellenség.
Hauptfeſtung, die, főerősség.
Hauptfluß, der, 1. főbeli náthafolyás. 2. főfolyóvíz.
Hauptgang, der, főút.
Hauptgaſſe, die, főuttza.
Hauptgegend, legjelesebb tájjék.
Hauptgeſchäft, főfoglalatosság.
Hauptgewinnſt, der, főnyereség.
Hauptglied, das, főtag.
Hauptgrind, der, koſz.
Hauptgrund, der, főok.
Hauptgut, *adj.* 1. ſt. ſehr gut, igen jó.
Haupthaar, Kopfhaar, das, haj.
Hauptkirche, die, főtemplom.
Hauptkohl, der, fejes kápoſzta.
Hauptkrankheit, die, 1. főbéli nyavalya. 2. nehéz nyavalya.
Hauptkunſt, die, főmesterség.
Hauptleute, die, *pl.* kapitányok.
Hauptlinie, die, főlinea, fővonás.
Hauptlüge, die, főhazugság.
Hauptmangel, der, főfogyatkozás.
Hauptmann, der, gyalog Kapitány.
Hauptmauth, die, fővám.
Hauptmannsſtelle, die, Kapitányság.
Hauptnarr, der, III. főbolond.
Hauptort, der, főhely, főváros.
Hauptplan, der, főplánom.
Hauptpunkt, der, főpont, fődolog.
Hauptquartier, das, főkvártély.
Hauptquelle, die, főforrás.
Hauptreiſe, die, főútazás, legnevezetesebb útazás.
Hauptrolle, die, főſzemélyviselet.
Hauptſache, die, fődolog.
Hauptſächlich, *adv.* főképpen.
Hauptſalat, der, fejes saláta.
Hauptſatz, der, főmondás, főtétel.
Hauptſchlüſſel, der, tolvajkults.
Hauptſchmerz, der, III. főfájás.
Hauptſprache, die, 1. törzsöknyelv. 2. főnyelv, legnevezetesebb nyelv.
Hauptſtadt, die, főváros.
Hauptſtelle, die, főhely, első hely.
Hauptſtraße, die, országút.
Haupttheil, der, főréſz.
Hauptuhr, die, különösen jó óra, kiváltképpen jó óra.
Hauptumſtand, der, főkörnyülállás.
Hauptурſache, die, főok.
Hauptwache, die, 1. főstrázsa, főőrálló. 2. főőrállás.
Hauptweh, Kopfweh, das, főfájás.
Hauptwerk, das, főmunka.
Hauptwiſſenſchaft, die, főtudomány, egy a' legfőbb tudományok közül.
Hauptwohl, das, főboldogság.
Hauptwort, das, 1. főſzó. 2. magábanérthető ſzó. *Nomen Substantivum.*
Hauptzahl, die, törzsökſzám.
Hauptzweck, der, főtzél, legfőbb tzél.
Haus, das, *pl.* die Häuſer, 1. ház; ein Haus bauen, házat épitni; ein

Haus beziehen, beléköltözni valamelly hazba; von Haus zu Haus, od. Haus für Haus gehen, házanként, v. házról házra járni; mit der Thüre in das Haus fallen, vigyázatlanúl nekiesni, nekimenni valaminek. 2. ház, *t. i. lakás, lakhely*; aus dem Hause gehen, kimenni a' házból; zu Hause, otthon, oda haza, itthon, ide haza; wer iſt zu Hauſe? ki van itthon, v. ide haza? nach Hauſe, haza; gehen wir nach Hauſe, menjünk haza; von Hauſe, házúl, onnan hazúl, onnét hazúl; ich habe einen Brief von Hauſe bekommen, egy levelet vettem onnét hazúl; Herr vom Hauſe, gazda, hazi gazda; Frau vom Hauſe, gazdaaſzſzony, házi gazdaaſzſzony; bey Ihnen bin ich zu Hauſe, itthon vagyok é. itt, v. én az Urnál tsak úgy vagyok, mintha otthon vólnék; in einer Wiſſenſchaft zu Hauſe ſeyn, jártas költes lenni valamelly tudományban. 3. háznép, háza népe valakinek; ſein ganzes Haus war zugegen, az egéſz háza népe jelen vólt; Haushalten, *a.* háza népére gondot viselni. *b.* gazdaságot ſolytatni, gazdálkodni. 4. família, nemzetség, ház; er iſt aus einem guten Hauſe, jó házból v. jó famíliából való; das ganze königliche Haus, az egéſz Királyi Ház, v. Família. 5. das Haus der Schnecke, a' tsiga háza, lakháza.

Hausähre, die, pitvar, tornátz.

Hausandacht, die, háziáhítatosság, v. ájtatosság.

Hausapotheke, die, házipatika.

Hausarbeit, die, házimúnka, házi foglalatosság.

Hausarm, ein Hausarmer, házikóldús, bizonyos háztól élő kóldús.

Hausarreſt, der, házifogság, házi áristom.

Hausarzney, die, háziorvosság.

Hausbau, der, házépités.

Hausbeſitzer, der, házbirtokos, házgazda.

Hausbier, das, háziser.

Hausbrauch, der, háziſzokás.

Hausbuch, das, házi könyv.

Hauscapelle, die, házikápolna.

Hauscapellan, der, házikáplán.

Häuschen, das, házatska.

Hausdieb, der, házitolvaj.

Hausehre, die, 1. ſt. Hausfrau, gazdaaſzſzony. 2. házitiſztesség, házi tiſztessége.

Hauſen, 1. *v. n* ſt. wohnen, lakni. 2. ſt. Haus halten, gazdálkodni, gazdaságot ſolytatni. 3. ſt. poltern, lármen, lármázni, zsémbelődni, dúlniſúlni, *mint a' haragos ember, ſzél*, ée. 4. ſt. übel behandeln, roſzſzúl bánni valamivel, béfizetni valaminek; ſchlecht, od. übel mit etwas hauſen, nagyon béfizetni valaminek. 5. *v. a.* ſzállást adni; jemanden hauſen, od. behauſen, ſzállást adni valakinek, béfogadni valakit.

Hauſen, der, viza. *Acipenser Huso.*

Hauſenblaſe, die, vizahójag.

Hauseule, die, kanakútz bagoly. *Strix passerina.*

Hausfliege, die, házilégy.

Hausflur, die, pitvar, tornátz.

Hausfrau, die, hazigazdaaſzſzony.

Hausfriede, der, házibékesség.

Hausgeflügel, das, házimajorság, aprómarha, baromfi.

Hausgenoß, der, 1. lakótárs, *valamelly háznál.* 2. béres lakó.

Hausgeräth, das, baziaſzköz.

Hausgeſinde, das, házitseléd.

Hausgiebel, der, háztető.

Hausgottesdienſt, der, házi istenitiſztelet, v. istenitzolgálat.

Hausgrille, die, házitrütsök.

Hushahn, der, bazi kakas.

Haushälter, der, gazda.

Haushälteriſch, *l.* Haushältig.

Haushältig, *adj.* 1. gazdálkodó, jól gazdálkodó. 2. takarékos.

Haushaltung, die, gazdálkodás, gazdaság folytatás.

Haushaltungsbuch, das, gazdálkodás könyve.

Haushenne, die, tyúk, házityúk.

Hausherr, der, III. házi gazda.

Haushofmeiſter, der, udvarmester.

Haushuhn, das, házityúk.

Haushund, der, házi eb, kutya.

Hauſiren, *v. n.* 1. házról házra hordani az eladó portékát. 2. lármázni, zsémbelni.

Hauſirer, der, házanként járó portékaáros.

Hauskauf, der, házvétel.

Hauskeller, der, házipintze.
Hauskirche, die, házi templom.
Hausknecht, der, háziszolga.
Hauskoſt, die, od. Hausmannskoſt, közönséges házi élés mód.
Hauskreuz, das, házi kereszt.
Hauslaub, das, közönséges fülfü. *Sempervivum tectorum.*
Hauslehrer, der, házi tanitó.
Hausleinwand, die, háziváſzon.
Hausleute, *pl.* háznép, tselédek.
Häuslich, *adj.* 1. házi, ház körülvaló; häusliche Arbeiten, ház körülvaló dolgok, házi foglalatosságok. 2. gazdálkodó, takarékos; *adv.* takarékosan.
Häuslichkeit, die, 1. gazdálkodás. 2. takarékosság.
Hausmagd, die, ſzolgáló.
Hausmannskoſt, die, házi élés.
Hausmaus, die, házi egér.
Hausmiethe, die, házbér.
Hausmittel, das, házi eſzköz, házi orvosság.
Hausmutter, die, házi gazdaaſzſzony, tselédes gazdaaſzſzony.
Hauspoſtille, die, házi elmélkedések, v. prédikátziók.
Hausrath, Hausgeräth, das, házi eſzközök, bútor.
Hausrecht, das, házi juss.
Hausſäſſig, *adj.* házibirtokos.
Hausſchabe, die, liſztbogár. *Tenebrio.*
Hausſchlüſſel, der, házkúlts, ház kúltsa.
Hausſchwalbe, die, házi fetske.
Hausſorge, die, házi gond.
Hausſtand, der, házi állapot, gazdasági állapot.
Hausſuchung, die, házmotózás.
Haustafel, die, házi kötelességek mutató táblája.
Haustaube, die, házi galamb.
Hausthier, das, házi állat.
Hausthür, die, házajtó.
Hauſtock, der, favágító.
Haustrank, der, házi ital.
Hausträuer, die, házi gyáſz.
Haustrauung, die, háználvaló eskétés.
Hausübel, das, házi gonoſz.
Hausvater, der, tselédesgazda, házgazda, atya a' háznál.
Hausverwalter, der, házi gondviselő.
Hauswanze, die, házi poloska, v. büdösféreg.
Hausweſen, das, 1. házi dolog 2. házi gazdálkodást illető dolgok.
Hauswirth, der, házi gazda.
Hauswirthſchaft, die, hazi gazdaság.
Hauswurz, die, fülfü. *Sempervivum tectorum*, L.
Hauszinns, der, házbér.
Hauszucht, die, házi rendtartás.
Haut, die, *pl.* die Häute, 1. der Menſchen und Thiere, bór; einem Thiere die Haut abziehen, lehúzni valamelly állat bóret, v. megnyúzni valamelly állatot; die Haut ablegen, kibújni a' bóréből, levetkezni a' bórét, *mint a' kigyó*, ée. einem die Haut über die Ohren ziehen, minden tehettségét kitsikarni valakinek, v. mindenétől megfoſztani valakit; mit ganzer Haut davon kommen, ép kezzel lábbal megmenekedni; einem auf die Haut greifen, keményen fogni valakit, kémélletlenül bánni valakivel; ſeine Haut theuer verkaufen, nem halni meg bolzlzúlatlan; mit der Haut bezahlen, bórével fizetni, v. lakolni; es gilt ſeine Haut, az ő feje forog benne, *t. i. a' veſzedelemben*; wieder in die alte Haut ſchliefen, viſzſzaesni régi hibájába; vor Freude aus der Haut ſpringen wollen, majd kiugrani a' bóréből örömében. 2. hártya, bór, akarmi testnek bór, v. hártya forma boritékja, *p. o. a' tejnek, pépnek, lentsének*, ée.
Hautbois, die, *(olv.* hoboa), huboj, *muzsikaſzerſzám.*
Hautboiſt, der, III. *(olv.* hoboiſzt), hubojos.
Häutchen, das, bórötske, hártya.
Häuten, 1. bórét lehúzni, *p. o. a' nyúlnak*, megnyúzni. 2. ſich, elvetni a' bórét, kibújni a' bóréből, megvedleni, *mint a' kigyó.*
Häutig, *adj.* 1. réteges. 2. bórű, *p. o.* dickhäutig, vastagbórű.
Hautwurm, der, bórfurdants. *Gordius medinensis.*
Hauzahn, der, od. Hauer, agyar.
Hayfiſch, der, tzapa, emberevőtzápa. *Squalus Carcharias.*
Hazardſpiel, das, vakmerő játék.
He, od. Heh, he da, héj, hallódé.
Hebamme, die, bába.

Hebebaum, der, 1. emelőrúd. 2. tzimerſa, *az átsoknál.*

Hebel, der, (ugyan az).

Heben, *v. a. irr. Imp.* ich habe gehoben, 1. emelni, megemelni, felemelni; die Laſt heben, a' terhet felmelni; in die Höhe heben, felemelni, felfelé emelni; jemanden in den Himmel heben, az égig emelni valakit, *az az: nagyon magaſztalni.* 2. felvenni, kivenni, kiemelni, *t. i. emelve valamit;* einen Schatz heben, felvenni, felásni a' kintset; jemanden aus dem Sattel heben, valakit a' nyeregből kivenni, v. kiemelni; ein Kind aus der Taufe heben, a' kereſztvízre tartani valamelly gyermeket, az az: kereſztanyja lenni a' gyermeknek. — Ein Haus heben, felrakni v. felemelni a' házra az átsmunkát, *t. i. a' tetőfákat.* 3. felvenni, bévenni, *t. i. pénzt, jövedelmét*, ée. 4. ſt. wegſchaffen, elhárítni, *valamit*, végetvetni, *valaminek*, *p. o. betegséget*, *pert*, *bajt*, *elhárítni.* 5. ſt. erheben, nagyobbítni, emelni, nevelni; ſie hatte keine Schminke geſpart, ihre Geſichtsfarbe zu heben, nem kémélte a' kendőzőt, hogy ortzája ſzínét v. pirosságát nevelhesse. 6. emelni valakit, *p. o. tiſztségre, hivatalra.* 7. ſich, *a.* emelkedni, nagyra v. sokra menni, nagyon felmenni, felhágni, *t. i. tiſztségre*, ée. *b.* támadni, ſzármazni, *mint a' ſzél*, ée. felkelni, felkerekedni 's elmenni.

Heber, der, 1. emelőrúd. 2. lopó, ſzívó, ſzívótőltsér, *(hévér, hébér).*

Hebeſtange, die, emelőrúd, pózna.

Hebewinde, die, emelőtsiga.

Hebezeug, das, emelőmív, emelőeſzköz.

Hebräer, der, Zsidó.

Hebräiſch, *adj.* zsidó; *adv.* zsidóúl.

Hebung, die, 1. emelés, felemelés, megemelés. 2. felvevés, bévevés, *p. o. pénzvevés.*

Hechel, die, gereben; jemanden durch die Hechel ziehen, megſzóllani, v. leſzóllani valakit.

Hecheln, *v. a.* meggerebenelni.

Hecht, der, tsuka. *Esox Lucius.*

Hechtgrau, *adj.* tsukafakó.

Hechtkraut, das, úſzáng. *Potamogeton.*

Hechtſchimmel, der, tsukafakó ló.

Heck, der, *l.* Hecke.

Hecke, die, 1. bajbonts, tüskebokor, tövisbokor. 2. bajbontsos, tövisbokros hely. 3. töviskerítés, tüskekerités, *néha*: elevenkerítés, *p. o. tsipkebokrokból, gelegonyából*, ée. 4. madárköltes, madártenyészés. 5. madárköltés ideje. 6. apró madarak tenyésztetésének helye, madár fészek. 7. egy fészek madár.

Hecken, *v. a.* 1. költeni, tenyészni, *mint az apró madarak.* 2. kölykezni, ſiadzani, *mint a' tengerinyúlak.*

Heckenkirſche, die, veres ükörke, kutya tsereſznye. *Lonicera Xylosteum.*

Heckenroſe, die, tsipkerózsa.

Heckerling, *l.* Häckerling.

Heckfeuer, das, egyenkénttüzelés.

Heckig, *adj.* bajbontsos, tövisbokros.

Heckmünze, die, hamis pénz.

Heckroſe, die, *l.* Heckenroſe.

Heckſel, das, ſzetska, *l.* Häckerling.

Heckzeit, die, költés ideje.

Hectik, die, ſzárazkorság, aſzſzúkorság.

Hede, die, kótz, allyas tsepű.

Hederich, der, 1. patikai reptsény. *Erysimum officinale*, L. 2. közönséges reptze, mustárſű, mustár reptze, (reptsény). 3. vad retek, mezei retek. *Raphanistrum*, L. 4. kerek nádraſű. *Glecoma hederacea*, L.

Hedwig, die, Hedviga, *kereſztnév.*

Heer, das, 1. sereg, sokaság, *akármi dolgok sokasága*; ein Heer Heuſchrecken, egy sereg sáska. 2. tábor, hadisereg.

Heerbiene, die, tolvajméh, heremeh, here.

Heerd, der, tűzhely. *l.* Herd.

Heerde, die, nyáj, tsorda. *l.* Herde.

Heerführer, der, vezér, hadivezér.

Heergeräth, das, tábori eſzközök.

Heermeiſter, der, vitézi rendmester.

Heerpauke, die, tábori dob.

Heerſchaar, die, tábor, hadisereg.

Heerſtraße, die, tábori út.

Heerwagen, der, társzekér.

Hefen, die, *pl.* seprő; z. B. Wein-

hefen, borseprő. — Er hat die Hefen austrinken müſſen, a' torkára forrott, meglakolt érte.

Hefig, *adj.* seprős; *adv.* seprősen.

Heft, das, *pl.* die Hefte, 1. ſt. Griff, Handhabe, Stiel, nyél, fogó, ſzár; das Heft des Meſſers, a' kés nyele, késnyél. 2. kapots, kankapots, 3. tsomó, öſzvevartt tsomótska, *p. o. papiros v. könyvetske.*

Heftel, das, kapots.

Hefteln, *v. a.* kaptsolni, öſzvekaptsolni, *kapottsal.*

Heften, *v. a.* 1. öſzvetűzni, öſzveférzelni, *néha*: öſzvevarni, *mint p. o. a' könyvkötők a' könyvet árkusonként*; jemanden etwas auf den Ärmel heften, od. jemanden etwas anheften, elámitni valakit, *t. i. valami hazugsággal.* 2. öſzveſoglalni két dolgot tsak egy darab időre, ſzeggel, spékkel, ée. *mint az aſztalosok két deſzkát, ée.* 3. ſeine Augen auf etwas heften, valamire függeſzteni ſzemeit.

Heftfaden, der, tűznivaló v. férzelnivaló tzérna.

Heftig, 1. erős, kemény, nagy; eine heftige Kälte, nagy v. kemény hideg; *adv.* erősen, nagyon, keményen. 2. heves, tüzes; eine heftige Leidenſchaft, heves indúlatoskodás; *adv.* hevesen, tüzesen.

Heftigkeit, die, 1. erősség, nagyság, keménység. 2. tüzesség, hevesség, *néha*: indúlatoskodás, harag, ée.

Heftnadel, die, férzelőtő, tűzőtő.

Heftung, die, tűzés, férzelés.

Hegen, *l.* Hägen.

Heber, *l.* Häher.

Hehlen, *v. a.* titkolni, eltitkolni.

Hehler, der, orgazda, *a' ki a' lopott jószágot titokban tartja. Pb.* Der Hehler iſt ſo gut, wie der Stehler, az orgazda a' tolvajjal egy húron pendülnek.

Hehr, 1. ſt. erhaben, felséges, ditső; *adv.* felségesen, ditsőűl. 2. ſzent, tiſzteletre méltó.

Heide, die, 1. hangafű, vad tziprus. *Erica vulgaris.* 2. fekete erdő, fenyves. 3. puſztaság.

Heide, der, III. pogány.

Heidegrütze, die, haritskakása.

Heidekorn, das, haritska.

Heidekraut, das, 1. bogátskoró. 2. hangafű. *Erica vulgaris*, L. 2. fekete ſziklafű. *Empetrum nigrum*, L.

Heidelbeere, die, afonya. *Vaccinium Myrtilus*, L.

Heidelberg, Hejdelberga, *város.*

Heidelerche, die, erdei patsirta.

Heidenißop, der, tetemtóldófű. *Ciſtus Helianthemum*, L.

Heidenmäßig, *adj.* pogányi, pogányhoz illő; *adv.* pogany modon.

Heidenreich, der, 1. parlagi ſzükésfű, tarsolyfű, páſztortáska. *Thlaſpi arvense.* 2. mezei ſzükésfű. *Thlaſpi campeſtre.*

Heidenſchaft, die, pogányság.

Heidenthum, das, pogányvallás.

Heidereiter, der, erdőkerülő.

Heidniſch, pogányi, pogányúl.

Heiduck, der, III. hajdú.

Heil, *adj.* 1. ép, egésséges, *néha*: meggyógyúlt. 2. síkos, tsúſzós.

Heil, das, *s. pl.* 1. ſt. Glückſeligkeit, Wohlfahrt, bóldogság, idvesség; das ewige Heil, örök bóldogság, örök idvesség. 2. ſt. Glück, ſzerentse; ſein Heil verſuchen, ſzerentsét próbálni. 3. Heil! *III-dik Ejtéssel, igy*: Heil dir! bóldog vagy te! Heil mir! bóldog vagyok én! — Heil dem Gotte! hálá légyen az Istennek.

Heiland, der, Idvezitő, Megtartó.

Heilart, die, orvoslás mód, gyógyitás mód.

Heilbar, *adj.* orvosolható, gyógyitható.

Heilblatt, das, virnántz. *Thalictrum*, L.

Heilbringend, idvességes.

Heilen, 1. *v. a.* orvosolni, gyógyitni, megorvosolni, meggyógyitni. 2. *v. n.* meggyógyúlni.

Heilerlohn, der, orvoslásbér.

Heilig, *adj.* 1. ſt. unverletzt, unverderbt, ſzent, ſzentséges; heiliger Gott, ſzent Isten; der heilige Geiſt, a' ſzent Lélek. 2. ſt. unverletzlich, ſzent, megsérthetetlen; *adv.* ſzentül; ein heiliger Ort, ſzent hely; etwas heilig verſprechen, valamit ſzentül fogadni. 3. ſt. religiós, ſzent, istenes; das heilige Abendmahl, úr vatsorája, az úri ſzent vatsora. — Das heilige Bein, kereſzt,

tsont. 4. ſt. fromm, kegyes, ſzent, fedhetetlen.

Heiligen, *v. a.* 1. megſzentelni, ſzenté tenni. 2. imádni, tiſztelni; geheiliget werde dein Nahme, ſzenteltessék meg a' te neved. 3. felſzentelni, ſzent végre fordítni, v. ajánlani, ſzentelni.

Heiligholz, das, gajág, v. gajákfa. *Guajacum*, L.

Heiligkeit, die, ſzentség.

Heiligſprechen, ſzenté tenni.

Heiligthum, das, 1. ſzent hely. 2. ſzent dolog, ſzentség. 3. ereklye, ſzenttetem.

Heiligung, die, megſzentelés.

Heilkraft, die, gyógyítóerő.

Heilkraut, das, gyógyítófű.

Heilkunde, die, orvostudomány, orvosi tudomány.

Heillos, 1. ſt. gottlos, laſterhaft, istentelen, istennélkülvaló, átkozott, gonosz; *adv.* istentelenül, gonoſzúl.

Heilloſigkeit, die, istentelenség.

Heilmittel, das, gyógyítóſzer.

Heilpflaſter, das, gyogyító flastrom.

Heilſam, *adj.* 1. egésséges, az egésségnek haſznos. 2. ſt. nützlich, haſznos, elömeneteles, haſználatos, valakinek javára tzélozó.

Heilsgut, das, idvességes jó.

Heilsmittel, das, idvességeſzköz.

Heilung, die, gyógyítás, orvoslás.

Heilungsart, die, gyógyításmód, orvoslás mód.

Heilungsmittel, *l.* Heilsmittel.

Heilwurz, die, 1. örvényfű, örvénygyökér. *Inula Helenium*, L. 2. fejér mályva, mahola. *Altheaa officinalis.* 3. győzödelmesfű, havasi hagyma. *Allium Victorialis.* 4. vadkinafű, kinagyökér. *Tormentilla*, L.

Heim, *adv.* 1. ſt. nach Hauſe, haza. 2. ſt. zu Hauſe, otthon, itthon.

Heimath, die, ſt. Vaterland, Geburtsort, haza, honny, ſzületésföld, ſzületéshely.

Heimbringen, *v. a.* hazavinni.

Heime, die, házi trütsök.

Heimfahrt, die, hazamenetel.

Heimfall, der, viſzſzaesés, viſzſzajutás, *az igazságos tulajdonossához.*

Heim fallen, viſzaesni, viſzſzajutni, *p. o. valami jóſzágnak.*

Heimkunft, die, hazajövetel.

Heimlich, *adj.* alattombanvaló, titkos; *adv.* alattomban, titkon.

Heimlichhalter, der, titkolódzó.

Heimlichhaltung, die, titkolás, titokban tartás, eltitkolás.

Heimlichkeit, die, 1. titok. 2. titkolás, titokban tartás.

Heim machen, ſich, haza menni.

Heimreiſe, die, haza útazás.

Heimſuchen, 1. ſt. beſuchen, meglátogatni, oda haza megkeresni. 2. jóakarattal lenni.

Heimſucht, die, hazavágyás.

Heimſuchung, die, 1. meglátogatás. 2. jóakarat, jótétel.

Heimtücke, die, ólálkodás.

Heimtückiſch, *adj.* ólálkodó.

Heimwärts, *adv.* hazafelé.

Heimweg, der, hazafelé menő út.

Heimweh, das, hazavágyás.

Heimzug, der, hazaköltözés.

Heinrich, 1. Henrik, *kereſztnév.* 2. guter Heinrich, kenőfű, kenő lúdlábfű. *Chenopodium bonus Henricus*, L.

Heint, *l.* Heute.

Heirath, die, házasság; auf die Heirath gehen, od. ausgehen, házasodni; eine gute Heirath treffen, jól házasodni.

Heirathen, *v. a.* 1. *a' férjfiról*, házasodni, megházasodni. 2. *az aſzſzonyi nemről*, férjhez menni.

Heirathsbrief, der, házassági bizonyságlevél.

Heirathsgedanke, der, III. házasságrólvaló gondolkozás.

Heirathsgut, das, menyaſzſzonyi ajándék.

Heirathsſtifter, der, házasságſzerző.

Heirathsverſprechung, die, kézfogás.

Heirathsvertrag, der, házassági kötés.

Heiſch, *l.* Heiſer.

Heiſchen, ſt. verlangen, begehren, bitten, fordern, kívánni, kérni.

Heiſcheſatz, der, kérőtétel, feltételállítás. *(Hypothesis theoretica)* v. ſzükségesképpen fel kell tenni. *(Postulatum, Hypothesis practica)*

Heiſer, rekedt; heiſer werden, elrekedni.

Heiſerkeit, die, rekedtség.

Heiß, *adj.* 1. forró, forró meleg, *p. o. test*; *adv.* forrón, forró melegen; heißes Waſſer, forró víz.

2. forró, hév, heves, buzgó; eine heiße Liebe, hév szeretet. — Heiß werden, felhevülni, igen megmelegedni, v. felmelegedni; es iſt heute heiß, ma igen meleg van.

Heißen, *v. irr. Imp.* ich hieß. *Perf.* ich habe geheißen. 1. *v. a.* ſt. nennen, nevezni, nevet adni, *valakinek*, *v. valaminek*. 2. nevezni, hívni, *valakit v. valamit nevén szólłtani*; wir heißen ihn nur Peter, mi ôtet csak Péternek hívjuk. 3, etwas gut heißen, valamit jóvá hagyni. 4. ſt. befehlen, parantsolni, mondani valamit valakinek szóval, parantsolásképpen; wer hat dich das geheißen? ki parantsolta ezt néked. 5. *v. n.* ſt. geſagt werden, z. B. es heißt, azt mondják; es heißt ſo, úgy mondják, úgy van a' hire. 6. nevének lenni, neveztetni; wie heißt das auf Deutſch? hogy nevezik, v. hogy hívják ezt németül. 7. ſt. bedeuten, auf ſich haben, tenni; wiſſen Sie was das heißt? tudja az Ur mit teſz az? was ſoll das heißen? mire való az? mit teſz az? 8. heißt, annyit teſz mint — z. B. ſtets bethen heißt nicht bethen, szüntelen imádkozni annyit teſz mint nem imádkozni; das heißt, az az.

Heißhunger, der, igen nagy éhezés.

Heißhungerig, *adj.* igen ehes.

Heiter, 1. tiſzta; ein heiterer Himmel, od. Tag, u. ſ. f. tiſzta ég, nap, ée. 2. ſt. deutlich, világos. 3. vidám; ein heiteres Geſicht, vidám ábrázat.

Heiterkeit, die, 1. tiſztaság, kitiſztúltság. 2. vidámság.

Heitzen, *v. a.* fűjteni, fűteni, befűteni.

Heitzen, das, fűtés.

Heitzer, der, fűtő.

Hektik, die, mejjkorság.

Held, der, III. vitéz.

Heldendichter, der, vitézi versíró.

Heldengedicht, das, vitézi vers.

Heldenhaft, *adj.* vitézi, vitézhez illő; *adv.* vitézi módon.

Heldenheer, das, vitéz sereg.

Heldenherz, das, vitéz szív.

Heldenlied, das, vitézi ének.

Heldenmäßig, *adj.* vitézi; *adv.* vitézi módon.

Heldenmuth, der, vitézi bátorság.

Heldenmüthig, *adj.* vitéz bátorságú.

Heldenthat, die, vitéztett.

Heldentugend, die, vitézi virtus.

Heldenweib, das, vitézaszszony.

Helenenfeuer, das, gájjalidértz, tengeri lidértz.

Helenenkraut, das, örvénygyökér. *Inula Helenium*, L.

Helfen, *v. a. irr.* ich helfe, du hilfſt, er hilft, wir helfen, u. ſ. f. *Imp.* ich half. *Perf.* ich habe geholfen. 1. einem helfen, segítni valakin; damit iſt mir nicht geholfen, ez rajtam nem segítség; Gott helf, adja Isten egésségére, (v. egésségedre), *t. i. a' prüſzszentést*, v. kedves egésségére kivánom; helfen Sie mir von dieſem Menſchen, szabadítson meg az Ur ettől az embertől; er weiß ſich nicht zu helfen, nem tud magán segítni; jemanden aufs Pferd helfen, felsegítni valakit a' lóra. 2. gyógyítani, v. gyógyítni, segítni, *t. i. a' betegen*, haszálni; die Arzney hat wenig geholfen, keveset haszált az orvosság. 3. ſt. nützen, dienen, szolgálni; das hilft dir, aber mir nicht, a' neked haszál, de nekem nem; da hilft nichts, nints haszna, v. ott senki sem segit a' dolgon.

Helfenbein, *l.* Elfenbein.

Helfer, der, segitő.

Helfte, *l.* Hälfte.

Hell, *adj.* 1. harsány, harsogó, hangos, *p. o. trombita szó*. 2. világos, fényes, *p. o. tsillag, tükör*; es wird hell, világosodik. 3. világos, könnyen általlátható, megérthető; es iſt die helle Wahrheit, világos igazság; hell denken, tiſztán gondolkozni; ein heller Kopf, tiſztán gondolkozó elme.

Hellblau, *adj.* világoskék.

Hellbraun, *adj.* barnás.

Helle, **Helligkeit**, die, világosság, tiſztaság.

Hellebarde, **Hellebarthe**, die, alabárd, dárdaszida.

Heller, v. Häller, félpénz.

Hellgelb, *adj.* világossárga.

Hellglänzend, *adj.* világos fényű.

Hellgrau, *adj.* világosszürke.

Hellgrün, *adj.* világoszöld.

Hellig, *adj.* fáradt, bádjadt.

Helligkeit, die, *l.* Helle.
Hellklingend, *adj.* élesen pengő, éleshangú, harsány.
Hellroth, *adj.* világosveres.
Hellsehend, *adj.* éleslátású.
Hellweiß, *adj.* világosfejér.
Helm, der, 1. sisak. 2. sisakfedél. 3. fok, *p. o. fejsze fok.*
Helmbiene, die, here
Helmbinde, die, sisakkötő.
Helmdach, das, sisakfedél.
Helmdecke, die, sisak teteje.
Helmen, *v. a.* sisakba öltöztetni, sisakolni.
Helmförmig, *adj.* sisak forma.
Hemd, Hemde, das, *pl.* die Hemden, ing, (imeg, ümög). *Pb.* das Hemd iſt mir näher als der Rock, közelebb az ingem, mint a' subám.
Hemdknopf, der, inggomb.
Hemmen, *v. a.* 1. tartóztatni, meggátolni. 2. das Rad hemmen, kereket kötni, v. megkötni a' kereket.
Hemmkette, die, kerékkötő lántz.
Hemmſchuh, der, tartalékfa.
Hemmung, die, 1. tartóztatás. 2. kerékkötés.
Hengſt, der, tsödör, ménlő.
Hengſtfüllen, das, tsödörtsikó.
Henkel, der, fül, *füle a' fazéknak, kosárnak*, ée.
Henkelkorb, der, füles kosár.
Henkeln, fület tsinálni valaminek.
Henkeltaſſe, die, füles tséſze.
Henkeltopf, der, füles fazék.
Henken, *l.* Hängen.
Henker, der, hóhér; der Henker! zum Henker! mi a' patvar! mi a' hóhér: das wäre der Henker! megütheti a' guta.
Henkerbeil, das, hóhérpallos.
Henkerey, die, hóhérság.
Henkermahlzeit, die, utolsó étele a' halálos rabnak.
Henkermäßig, *adj.* hóhérhoz illő.
Henkerſchwert, das, hóhérkard, v. pallos.
Henkersknecht, der, hóhérinas.
Henne, die, tyúk; fette Henne, bablevelü fülfü. *Sedum Telephium. Pb.* das Ey will klüger ſeyn, als die Henne, okosabb akar a' tojas a' tyúknál lenni.
Henriette, die, Henriette, *kereſztnév.*

Her, 1. *adv.* ide; hin und her, ide 's tova; über etwas herfallen, valaminek neki esni; ſich darüber her machen, neki esni; von Ewigkeit her, öröktől fogva; von langen Zeiten her, régtől fogva, u.ſ.f. um mich her, körülöttem; von oben her, onnét felyül; von unten her, alólról, v. onnét alól.
Herab, le, lefelé; z. B. herab fallen, leesni, herab fließen, lefolyni; herab hangen, lefüggeni; herab laſſen, lebotsátni; herab nehmen, levenni; herab ſehen, lenézni; herab ſpringen, leugrani; herab werfen, levetni, ée.
Herablaſſend, *adj.* lebotsátkozó, alázatos.
Herablaſſung, die, lebotsátkozás, magamegalázás.
Heraldik, die, tzimertudomány.
Heran, 1. *adv.* ide; komm heran, jöjj ide. 2. hozzá, mellé, ée.
Heranlaufen, ide futni.
Herannahen, elközelgetni.
Herannahung, die, elközelgetés.
Heranrücken, 1. ide mozditni. 2. közelitni.
Heranwachſen, felnőni.
Herauf, *adv.* fel, idefel.
Herauf bringen, felhozni.
Herauf kommen, feljönni.
Herauf ſteigen, feljönni, fellépni.
Heraus, *v. n.* z. B. bringe es heraus, hozd ki; nur heraus damit! tsak ki vele! *az az*: tsak mond ki egyenesen; heraus! állj ki, v. álljatok ki, jertek ki, ée.
Heraus arbeiten, munkával kivenni, kiſzabaditni; ſich heraus arbeiten, nagy nehezen kiſzabadúlni.
Heraus bekommen, kikapni.
Heraus brechen, kitörni.
Heraus brennen, kiégni, 's a' t.
Heraus bringen, 1. kihozni, kivenni. 2. véghezvinni, végre hajtani. 3. ſt. entdecken, kitalálni, kitsalogatni.
Heraus drängen, *v. a. irr.* 1. kiſzorítni. 2. ſich, kiverekedni.
Heraus dunſten, kigőzölögni.
Heraus fahren, *v. a. irr.* 1. kivinni, *kotsin, ſzekeren*, ée. 2. *v. n.* m. ſ. kimenni, *kotsin*, ée. 3. kiſzaladni; heraus fahren laſſen, kiſzalaſztani valamit a' ſzáján.

Heraus fallen, 1. kiesni. 2. kiütni, kirohanni, *p. o. a' várból.*
Heraus fiſchen, kihalászni.
Heraus fließen, kifolyni.
Heraus fordern, kikívánni, kihívni, *p. o. valakit egy ſzál kardra*, ée.
Herausforderung, die, kihívás, *p. o. egy ſzál kardra.*
Heraus führen, 1. kivezetni. 2. kivinni, *kotsin*, ée.
Herausgeben, *v. a. irr.* 1. kiadni. 2. z. B. ein Buch, kiadni, v. kibotsátni valamelly könyvet. 3. ſt. heraus ſagen, kimondani. 4 ſt. hin gehen, oda adni, általadni.
Herausgeber, der, kiadó, kibotsátó, könyvkiadó, ée.
Heraus gehen, *v. n. irr.* 1. kimenni, *p. o. valamelly helyből.* 2. kimenni, kijönni; z. B. der Säbel geht nicht heraus, nem jön ki a' kard a' hüvelyéből. 3. ſt. heraus ſagen, kimondani. 4. ſt. hervorragen, kiállani, kilátszani valamiből. 5. ſt. vergehen, elmúlni, kimenni, *mint a' petsét a' ruhából.*
Herausgießung, die, kiöntés.
Heraus hängen, kifüggeszteni.
Heraus heben, kiemelni.
Heraus klatſchen, kitapsolni.
Heraus klauben, kiválogatni.
Heraus kochen, kifőzni.
Heraus kommen, *v. n. irr.* 1. kijönni; komm heraus, jöjj ki, gyere ki. 2. kijönni, kiadatni, kinyomtatni; das Buch kommt heraus, az a' könyv most kíjön, v. kinyomtattatik. 3. ſt. bekannt werden, kitudódni. 4. kijönni, *p. o. az öſzveadásban valamelly öſzveségnek v. summának.* 5. ſt. folgen, következni valamiből, v. lenni. 6. ſt. ſeyn, lenni, kijönni, kimenni; das käme ſchön heraus, a' szép vólna; es kommt auf eins heraus, mind egy, v. mind egyre megy ki.
Heraus kriechen, kimászni.
Heraus laſſen, kiereszteni, kibotsátni; ſich über etwas heraus laſſen, kinyilatkoztatni gondolatját valami eránt.
Heraus locken, kitsalogatni.
Heraus machen, 1. z. B. Erbſen, kiſejteni, *p. o. a' borsót héjjából.* 2. elhárítni. 3. ſich, kimenteni. 4. kiszabadítni.
Heraus müſſen, d. i. gehen, z. B. er muß heraus, ki kell neki menni, v. jönni.
Heraus nehmen, *v. a. irr.* 1. kivenni. 2. ſich, bátorkodni, méréſzelni.
Heraus packen, 1. kirakni. 2. ſich, kimenni, ellódúlni; packe dich heraus, lódúlj.
Heraus platzen, 1. kipattanni, kihasadni. 2. mit etwas, kiſzalaſztani a' ſzáján valamit.
Heraus putzen, kitiſztogatni.
Heraus quellen, *v. n.* kiforrani.
Heraus recken, kinyújtani.
Heraus reichen, kinyújtani.
Heraus reißen, 1. kiſzakaſztani. 2. ſich, elfutni.
Heraus rinnen, kifolyni.
Heraus rücken, 1. kijjebb tenni. 2. kimenni, kiállani, előállani.
Heraus rufen, kikiáltani, kihívni.
Heraus rupfen, kitépni, *tollait.*
Heraus ſchaffen, 1. kiparantsolni. 2. kihozatni, kivitetni, ée.
Heraus ſchicken, kiküldeni.
Heraus ſchieben, kitolni.
Heraus ſchießen, 1. kilőni. 2. kilövelleni, kipattanni.
Heraus ſchlagen, 1. kiütni, *p. o. tüzet, valaki ſzemét.* 2. kiverni, *p. o. az ellenséget.* 3. kirontani, kitörni, *mint a' tüz, láng*, ée.
Heraus ſchleidern, kihajítni.
Heraus ſchlüpfen, kitsúszni.
Heraus ſchmeißen, kihajtani.
Heraus ſchmelzen, kiolvaſztani.
Heraus ſchneiden, kimetszeni.
Heraus ſchöpfen, kimerítni.
Heraus ſchrauben, kisrófolni.
Heraus ſchreiben, kiírni.
Heraus ſchütteln, kirázni.
Heraus ſchütten, kitölteni.
Heraus ſchwimmen, kiúszni.
Heraus ſenden, kiküldeni.
Heraus ſetzen, kitenni.
Heraus ſeyn, *v. n.* 1. ſt. heraus gegangen ſeyn, kin lenni; der Fleck iſt heraus, a' motsok, v. a' petsét kiment. 2. meglenni, kilenni, ée.
Heraus ſieden, kifőzni, kiforralni.
Heraus ſpeyen, 1. kiköpni. 2. kiokádni, kihányni.
Heraus ſprengen, 1. kipattantani. 2. *v. n.* kinyargalni, kiugratni.
Heraus ſprießen, kihajtani, *mint a' fák, növevények.*

Heraus ſpringen, kiugrani.
Heraus ſproſſen, *l.* Heraus ſprießen.
Heraus ſprudeln, 1. *v. n.* kibugyogni. 2. *v. a.* kifetskendezni.
Heraus ſtechen, 1. kiſzúrni, *p. o. ſzemet.* 2. kimetſzeni, *p. o. pázsitot.*
Heraus ſteigen, kihágni, kilépni.
Heraus ſtoßen, kitaſzítni.
Heraus ſtreichen, ditsérni, magaſztalni.
Heraus ſtrömen, kiáradni, kifolyni.
Heraus ſtürzen, 1. kirohanni. 2. kibuktatni, kitaſzítni.
Heraus ſuchen, kikeresni.
Heraus thun, 1. ſt. heraus ſtecken, kidugni. 2. kivinni. 3. kiadni rajta, eltávoztatni.
Heraus tragen, 1. kivinni, kiemelni. 2. kihordani.
Heraus treiben, kihajtani.
Heraus treten, 1. kilépni. 2. kilépni valamelly társaságból, oda hagyni a' társaságot.
Heraus tröpfeln, 1. kitsepegni. 2. kitsepegtetni.
Herauswärts, kifelé.
Heraus werfen, kivetni, kihajítni.
Heraus wollen, d. i. gehen, kiakarni, *az az*: *menni.*
Heraus ziehen, 1. kihúzni, kivonni. 2. *v. n.* kiköltözni.
Herbe, *adj.* fanyar, kesernyés.
Herbe, die, fanyarság.
Herberge, die, ſzállás.
Herbergen, 1. *v. a.* ſzállást adni, befogadni. 2. *v. n.* bészállani.
Herbeſtellen, ide parantsolni.
Herbey, *adv.* 1. ide; herbey! od. komm herbey, jer ide, jöjj ide. 2. *az igék előtt ezt teſzi*: ide, elő, hozzá; 3. B. herbey bringen, előhozni, ide hozni: herbey führen, ide vezetni; herbey eilen, hozzá sietni; herbey fließen, hozzáfolyni; herbey kommen, hozzájönni, ée.
Herbigkeit, die, fanyarság.
Herbitten, *v. a.* ide hívni.
Herblich, *adj* kesernyés.
Herbringen, *v. a.* ide hozni.
Herbſt, der, ősz.
Herbſtarbeit, die, őszi munka.
Herbſtbirne, die, őszi körtvély.
Herbſtblume, die, 1. őszivirág. 2. őszike. *Colchicum*, L.
Herbſtfieber, das, őszi hideglelés.
Herbſtfrucht, die, őszi gyümölts.
Herbſtgewächs, das, őszi termés.
Herbſtlich, *adj.* őszi.
Herbſtluft, die, őszi levegő.
Herbſtmäßig, *adj.* őszi, őszhöz illő.
Herbſtmonath, der, 1. őszi hónap. 2. Szent Mihaly Hava, Szeptember.
Herbſtobſt, das, őszi gyümölts.
Herbſtroſe, die, őszi rózsa. *Aster.*
Herbſtſchein, der, Szent Mihály hava újsága.
Herbſttag, der, őszi nap.
Herbſtwetter, das, őszi idő.
Herbſtzeichen, das, őszi jel.
Herbſtzeit, die, őszi idő.
Herbſtzeitloſe, die, őszike. *Colchicum Autumnale.*
Herd, der, tűzhely.
Herde, die, nyáj, tsorda.
Herdringen, *v. n. irr.* előnyomúlni, ide nyomúlni.
Herdurch, *adv.* erre, kereſztül, ide kereſztül.
Hereilen, *v. n.* ide sietni.
Herein, 1. bé. 2. herein! ſt. komm herein gyere bé! jöjj bé! tessék! ſzabad! (béereſztő felelet kotzogtatáskor).
Herein brechen, *v. n. irr.* 1. bérontani. 2. bérohanni. 3. ſt. ſich nähern, közelitni, közelgetni; die Nacht bricht herein, az éjtſzaka közelit.
Herein bringen, 1. béhozni. 2. bévezetni.
Herein dringen, 1. bényomúlni. 2. béhatni.
Herein fahren, 1. *v. a.* bévinni, *kotsin*, ée. 2. *v. n.* m. ſ. bémenni kotsin, ée. 3. bérohanni.
Herein führen, 1. bévezetni. 2. bévinni, *kotsin*, ée.
Herein gehen, *v. n. irr.* m. ſ. bémenni.
Herein kommen, *v. n. irr.* m. ſ. bejönni.
Herein laſſen, bébotsátni, béereſzteni.
Herein rufen, béhívni.
Herein ſchießen, 1. bélőni. 2. bérohanni.
Herein ſtürzen, 1. bébuktatni. 2. ſich, bérohanni.
Herein thun, bétenni, belétenni.
Herein tragen, 1. béhozni. 2. béhordani.
Herein treten, 1. bélépni. 2. bémenni, bejönni.

Hereinwärts, béfelé.
Herein wollen, d. i. gehen, béakarni, *t. i. menni.*
Hererzählen, *v. a.* előszámlálni.
Herfahren, ide jönni, *t. i. szekeren, kotsin*, ée.
Herfliegen, ide repülni, erre repülni.
Herfließen, erre folyni, ide folyni.
Herführen, ide hozni, ide vezetni.
Herfür, *l.* Hervor.
Hergang, der, 1. ide jövetel. 2. a' dolognak folyamatja.
Hergeben, ide adni; gib her, add ide.
Hergegen, *adv.* ellenben.
Hergehen, *v. n. irr.* m. s. ide jönni; geh her, jer ide, jöjj ide, gyere ide. 2. folyni; es ging lustig her, vígan folyt a' dolog, vígan vóltunk. 3. st. sich zutragen, történni, megesni. 4. járni; z. B. zerrissen einher gehen, rongyosan járni.
Herhalten, 1. ide tartani. 2. meglakolni valamiért.
Hering, *l.* Haring.
Herjagen, ide nyargalni.
Herkommen, *v. n. irr.* m. s. 1. ide jönni; komm her, jöjj ide, jer ide, gyere ide. 2. st. herstammen, származni, eredni, eredetét venni.
Herkommen, das, 1. ide jövetel. 2. származás, eredet. 3. st. Gewohnheit, régi szokás.
Herkunft, die, 1. ide jövetel. 2. származás, eredet.
Herlallen, gagyogni.
Herlangen, 1. ide adni, ide nyújtani. 2. eddig érni, ide érni.
Herlassen, ide ereszteni.
Herlaufen, *v. n. irr.* ide futni.
Herlegen, *v. a.* ide tenni.
Herleihen, költsön adni.
Herlesen, *v. a. irr.* elolvasni.
Herling, der, egres, (szőlő).
Herlitze, die, 1. veres gyürüfa. *Cornus sanguinea*, L. 2. somfa. *Cornus mascula*, L.
Hermachen, sich über etwas, hozzá fogni valamihez, neki esni valaminek.
Hermann, der, Hermán, *név.*
Hermannstadt, Szeben, *város.*
Hermelin, das, hölgy, hölgymenyét. *Mustela Erminea*, L.
Hermurmeln, elödörmögni.
Hermüssen, d. i. kommen, kénteleníttetni, *t. i. ide jönni.*
Hernach, 1. azután; eine Zeit hernach, egy darab idő múlva. 2. továbbá.
Hernehmen, *v. a. irr.* venni, *valahonnan*, költsönözni; den Beweis von etwas hernehmen, bizonyítást venni, v. költsönözni valamitól. 2. elővenni.
Hernennen, előszámlálni.
Hernieder, *adv.* lefelé, le, alá.
Heroisch, *adj.* vitézi.
Heroismus, der, vitéziség.
Herr, der, III. 1. st. Gebiether, Úr, parantsoló; Herr über sich. *a.* maga ura. *b.* magát mérsékelni tudó, magamérséklő. 2. st. Eigenthümer, tulajdonos, birtokos. 3. st. Hausherr, gazda, házigazda, ház ura. 4. st. Ehemann, férj. 5. st. Gott, Isten, Úr. 6. junger Herr, úrfi, ifjú úr. 7. *tzim*, így: mein Herr! Uram! bester Herr! kedves Úr! Herr Baron! Báró Úr! gnädiger Herr Baron, Nagyságos Báró Úr!
Herrechnen, *v. a.* előszámlálni.
Herrecken, *v. a.* ide nyújtani.
Herreichen, (ugyan az).
Herreise, die, ide útazás.
Herreisen, *v. a.* ide útazni.
Herreiten, ide lovagolni.
Herrendienst, der, úrdolga.
Herrengunst, die, urak előttvaló kedvesség.
Herrenhaus, das, uraság háza.
Herrenhuther, der, Herrenhuth sorsosa.
Herrenleben, das, úri élet.
Herrenlos, *adj.* uratlan, Ur nélkülvaló.
Herrensitz, der, uraság lakó helye.
Herrenstand, der, úri rend.
Herrentafel, die, úri asztal.
Herrisch, 1. úri; *adv.* úri módon. 2. parantsolói; *adv.* parantsolólag.
Herrlein, das, uratska.
Herrlich, *adj.* ditső, úri, pompás; *adv.* úri módon, pompásan.
Herrlichkeit, die, 1. pompa, fényesség. 2. méltóság, felség, *p. o. az Istennek felsége.* 3. ditsősség. 4. st. Vergnügen, gyönyörüség.
Herrschaft, die, 1. uraság, hatalom; unter jemandes Herrschaft stehen, valakinek alatta lenni, v. valaki hatalma alatt lenni. 2. uraság, földes ur, földes urak. 5. st. Ge-

biet, ein Gut, uraság, tartomány, uradalom.
Herrſchaftlich, *adj.* 1. urasági; *adv.* urasági módon. 2. úri, pompás; *adv.* úri módon, pompásan.
Herrſchen, *v. n.* 1. uralkodni. 2. ſt. regieren, országolni, uralkodni.
Herrſcher, der, uralkodó, országló.
Herrſchſucht, die, uralkodásra vágyás.
Herrſchſüchtig, *adj.* uralkodásra vágyó.
Herrufen, *v. a.* ide hívni.
Herrühren, *v. n.* eredni, származni.
Herſagen, *v. a.* elmondani.
Herſchaffen, *v. a.* ide parantsolni.
Herſchauen, *v. n.* ide nézni.
Herſchicken, *v. a.* ide küldeni.
Herſchießen, 1. ide lőni. 2. ide adni, előre adni, *p. o. pénzt.* 3. *v. n.* ide lövelleni.
Herſehnen, ſich, ide kívánkozni.
Herſenden, *v. a.* ide küldeni.
Herſetzen, ide tenni.
Herſeyn, z. B. wo ſeyn Sie her, hová, v. honnan való az Úr.
Herſtammen, *v. n.* származni, eredni.
Herſtammung, die, eredet.
Herſtellen, *v. a.* 1. ide állítni. 2. felállítni, *p. o. az épületet.* 3. meggyógyítni, *p. o. a' beteget*; hergeſtellt werden, meggyógyúlni. 4. viſzſzaállítni a' ſzokást.
Herſtellung, die, 1. viſzſzaállítás. 2. meggyógyítás.
Herüber, 1. ide, erre, ide által; z. B. komm herüber, jöjj ide, jöjj által. 2. *az igék előtt ezt teſzi:* által; z. B. herüber fliegen, által repülni; herüber ſteigen, által hágni, ée.
Herum, 1. körül, köröskörül. 2. ſzéllyel, ſzerteſzéllyel; in der Stadt herum laufen, a' városban ſzerteſzéllyel járni, v. ſzaladgálni. 3. um-herum, körül; um Wien herum, Béts körül. 4. da-herum, ezen a' tállyon, itt körül belöl.
Herum bringen, 1. ſt. herum führen, z. B. um einen Ort, körül vezetni, körül hordozni. 2. ſt. herum tragen, hordozni.
Herum fliegen, 1. körül repdesni. 2. ſzéllyel repdesni.
Herum führen, 1. körül hordozni, vezetni. 2. ſzerteſzéllyel hordozni.
Herum gaffen, ſzéllyel bámúlni.
Herum geben, körös körül adni.
Herum gehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. körös körül járni, v. menni. 2. ſzéllyel járni, járkálni, kóborolni, kóſzálni. 3. kerengeni, járni, z. B. die Rede geht herum, az a' hír kereng, v. ſzárnyal. 4. ſt. ſich herum drehen, forogni, *mint a' föld*, ée.
Herum greifen, ide's tova kapkodni.
Herum irren, lézengeni, kóválygyogni.
Herum kommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. körös körül menni, körül járni. 2. ſzéllyel terjedni, elterjedni.
Herum kriechen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. körül máſzni. 2. ſzerteſzéllyel máſzkálni.
Herum lagern, ſich, körülülni, letelepedni körös körül.
Herum laufen, 1. körös körül futkosni. 2. ſzéllyel futkosni. 3. kóſzálni, lótni futni, kóborolni.
Herum reiſen, ſzéllyel útazni.
Herum reiten, ſzéllyel lovagolni.
Herum rennen, ſzaladgálni, nyargalódzni.
Herum ſchicken, ſzéllyel küldözni.
Herum ſchlagen, 1. z. B. den Mantel, körül kanyarítni magán, *p. o. a' köpönyeget.* 2. ſich, verekedni, megverekedni valakivel. 3. tsapongani.
Herum ſchwärmen, ide's tova repdesni.
Herum ſchweifen, kóborolni.
Herum tappen, tapogatódzni.
Herum taumeln, tántorogni.
Herum wandern, ſzéllyel vándorlani.
Herum werfen, 1. ide's tova hányni vetni. 2. ſich, hánykódni.
Herum ziehen, *v. a. irr.* 1. körös körül húzni. 2. ide's tova húzni vonni. 3. *v. n.* ide's tova költözködni.
Herunter, *adv.* le, lefelé, alá.
Herunter blicken, letekinteni.
Herunter brechen, *v. a. irr.* 1. letörni, lerontani. 2. *v. n.* m. ſ. letörni, *mintegy magától.*
Herunter bringen, *v. a. irr.* 1. lehozni. 2. levenni, leſzállítni. 3. ſt. erniedrigen, megalatsonyítni, alatsonyabbá tenni. 4. ſt. ſchwächen, megerőtelenítni.
Herunter fahren, *v. a. irr.* m. ſ. lemenni, lejönni, lefelé menni, le-

felé jönni, *p. o. ſzekeren, kotsin, ée.* 2. lebotsátkozni, leereſzkedni. 3. ſt. herunter fallen, leesni.

Herunter fallen, *v. n. irr.* leesni.

Herunter fließen, *v. n. irr.* leſolyni.

Herunter führen, *v. a. irr.* 1. levezetni. 2. lehozni, levinni, *kotsin.*

Herunter gehen, *v. n. irr.* m. ſ. lemenni, leſzállani.

Herunter hangen, *v. n. irr.* leſüggeni.

Herunter hängen, *v. a. irr.* leſüggeſzteni.

Herunter heben, *v. a. irr.* leemelni.

Herunter kommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. lejönni, lemenni. 2. ſt. herab fallen, leesni. 3. ſt. geringer werden, megoltsódni, leſzállani, alább menni, v. ſzállani, *mint valaminek az ára.* 4. hanyatlani, alámenni, od. ſt. arm werden, elſzegényedni.

Herunter können, d. i. kommen, lejöhetni; er kann nicht herunter, nem jöhet le.

Herunter laſſen, *v. a. irr.* 1. leereſzteni, lebotsátni. 2. ſich, leereſzkedni, magát megalázni. 3. ſt. nachlaſſen, vom Preiſe, elengedni, *p. o. az árból.*

Herunter machen, 1. ſt. herunter laſſen, leereſzteni, lebotsátni. 2. levenni. 3. lehordani, megpirongatni, *valakit.*

Herunter müſſen, d. i. kommen, z. B. du mußt herunter, le kell jönnöd.

Herunter nehmen, *v. a. irr.* levenni.

Herunter reißen, leſzakaſztani.

Herunter rollen, *v. n.* lehengeregni.

Herunter ſchießen, *v. a. irr.* lelőni, *p. o. a' madarat.* 2. leſelé lőni. 3. *v. n.* lerohanni.

Herunter ſchlagen, leütni, leverni.

Herunter ſetzen, *a. a* 1. letenni, *p. o. a' terhet.* 2. jemanden herunter ſetzen, valakit kissebbítni. 3. alátenni.

Herunter ſpringen, leugrani.

Herunter ſteigen, leſzállani.

Herunterwärts, leſelé.

Herunterwerfen, levetni, lehajítni.

Herunter ziehen, *v. a. irr.* 1. levonni, lehúzni. 2. z. B. den Rock, levetni, *p. o. a' köntöst.* 3. *v. n. irr.* m. ſ. leköltözni, lehordozkodni.

Hervor, *adv.* elő, v. ki, *az igék előtt:* z. B. komm hervor, jöjj elő; hervorragen, kilátſzani, kiállani, *a' többi közül,* 's a' t.

Hervor arbeiten, ſich, elővergődni.

Hervor blicken, 1. kitetſzeni, kilátſzani. 2. kinézni.

Hervor bringen, 1. z. B. Worte, előhozni, említni. 2. előhozni, előmutatni. 3. ſt. ans Licht der Welt bringen, világra hozni. 4. ſt. entdecken, felfedezni, világosságra hozni. 5. teremni.

Hervorbringung, die, 1. előhozás, említés. 2. világra hozás. 3. termés.

Hervor gehen, *v. n. irr.* 1. előmenni, kimenni. 2. kilátſzani, kiállani.

Hervor kommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kijönni, előjönni. 2. megkerülni, előkerülni. 3. ſt. wachſen, teremni, nőni.

Hervor kriechen, *v. n.* m. ſ. előmáſzni, kimáſzni.

Hervor ragen, *v. n.* kiállani, kitetſzeni, kinyúlni, *több közül.*

Hervorragung, die, kiállás, kinyúlás, kitetſzés.

Hervor ſchießen, *v. a. irr.* 1. ſt. hervorwerfen, előhajítni. 2. előugrani, előlövelleni, előpattanni. 3. kihajtani, kibúvni, *mint a' növevények.*

Hervor ſprießen, *v. n. irr.* kihajtani, kibimbózni, kitsirázni.

Hervor ſtechen, kitetſzeni, ſzembetünni, *egyebek felett.*

Hervorſtechend, *adj.* ſzembetünő, kitetſző.

Hervorſtechung, die, ſzembetünés, kitetſzés.

Hervorſtehen, *v. a. irr.* m. ſ. 1. kiállani. 2. kilátſzani.

Hervor ſtrecken, előnyújtani, kiterjeſzteni.

Hervor ſuchen, *v. a.* előkeresni.

Hervor thun, 1. előadni. 2. ſich, ſt. ſichtbar werden. *a.* kitetſzeni, meglátſzani. *b.* magát kimutatni, v. megkülömböztetni.

Hervor treiben, 1. előhajtani, kihajtani. 2. kihajtani, *mint a' fák.*

Hervor treten, előlépni, kilépni, kiállani, előállani.

Hervor wachſen, kinőni.

Hervorwachſen, das, kinövés.

Hervor ziehen, kihúzni, előhúzni.

Herwärts, *adv.* errefelé, erre.

Herweg, der, 1. errevaló út. 2. idejövés.

Herwenden, *v. a.* ide fordítni, *p. o. szemeit.*

Herwerfen, *v. a. irr.* ide hajítni, ide vetni.

Herwerts, Herwärts.

Herwollen, d. i. kommen, gehen, ide akarni, *t. i. jönni*, *v. menni*.

Herz, das, III. *II-dik Ejt.* des Herzens, 1. szív; das Herz schlägt, pocht, od. klopft, a' szív dobog, v. vér; so lange mir das Herz im Leibe schlägt, míg szívem testemben ver, míg élek; es ist mir so enge um das Herz, szorongatódik a' szívem, mein Herz will mir brechen, majd meghasad v. megreped a' szívem. 2. st. das Mittelste eines Dinges, szíve, v. közepe, közép pontja valaminek; in dem Herzen des Landes, az ország közepében, v. szívében. 3. st. Seele, Gemüth, Gesinnung, Empfindung, szív, érzés, indúlat, gondolat; Herz und Mund stimmen bey ihm nicht überein, nem egyez meg a' szíve a' szájával, v. nem úgy szóll a' mint érez; das geht zu Herzen, ez a' szívre hat; die Sprache des Herzens reden, szívből, v. indúlatból szóllani; etwas zu Herzen nehmen, valamit szívére venni, megindúlni valamin; vom Herzen, od. vom Herzens Grunde, szivemből, tellyes szivemből; vom Herzen gern, igen szivesen, igen örömest, édes örömest; etwas über das Herz bringen, rá venni magát valamire; es liegt mir am Herzen, szívemen fekszik, *az az: szívből akarom v. kívánom elömozdítni, boldogítni*, &c. wie ist dir ums Herz? mit érez a' szíved; schäme dich ins Herz, szégyen gyalázat; ans Herz legen, szívére kötni. 4. st. Muth, szív, bátorság; Herz fassen, neki bátorodni; jemanden Herz machen, od. einsprechen, valakit neki bátorítni: das Herz ist ihm entfallen, elesett minden bátorsága, eltsüggedt.

Herzählen, *v. a.* 1. elöszámlálni, megszámlálni. 2. sorjában megszámlálni, megolvasni; einem etwas auf den Fingern herzählen, az ujára szedni valamit, 's úgy számlálni elö.

Herzallerliebst, *adj.* szerelmes, drágalátos.

Herzbeutel, der, szívzsatskó.

Herzblatt, das, 1. kereszthártya. *Diaphragma.* 2. tsiralevél.

Herzbrechend, *adj.* igen szívreható.

Herzchen, das, szívetske.

Herzdrücken, das, szívszorúlás.

Herzeleid, od. Herzleid, das, szívfájdalom, keserüség.

Herzen, *v. a.* tsókolgatni, ölelgetni, szívéhez szoritni.

Herzensangst, die, szívszorongatás, szívnek szorongattatása.

Herzensfrau, die, drága jó asszony.

Herzensfreude, die, szívbéli öröm.

Herzensfreund, der, lelki barát, igen jó barát.

Herzensgebet, das, szivbéli könyörgés.

Herzensglaube, der, III. szivbéli hit.

Herzensgrund, der, szívnek belsö része; vom Herzensgrunde, tiszta szívből.

Herzensgut, igen jó, drágalátos jó.

Herzenskind, das, szerelmes gyermek, legkedvesebb gyermek.

Herzenskündiger, der, szívvizsgáló.

Herzenslust, die, szívbéli öröm; nach Herzenslust, kívánságom szerént.

Herzerquickend, *adj.* szívéleszto.

Herzfieber, das, hideglelös szívdobogás.

Herzfressend, *adj.* szívfurdaló.

Herzgeschwulst, die, szivdagadás.

Hergespann, der, 1. szívfelzülés, szívhasogatás. 2. szíverösitöfü. *Leonurus cardiaca*, L.

Herzgewächs, das, szívtermés.

Herzgrube, die, szívgödör.

Herzhaft, *adj.* bátor, bátorszivü.

Herzhaftigkeit, die, bátorszivüség.

Herzhaut, die, *l.* Herzbeutel.

Herziehen, *v. a. irr.* 1. ide húzni. 2. ide költözni.

Herzielen, *v. a.* ide tzélozni.

Herzinnig, szives, szivbéli; *adv.* szivesen.

Herzkammer, die, szivüreg.

Herzkirsche, die, pongrátz tseresznye.

Herzklopfen, das, szivdobogás.

Herzläppchen, das, szív füle.

Herzleid, das, szivfájdalom.

Herzlich, szives, szivbéli; *adv.* szivesen.

Herzliebst, drágalátos.

Herzmuſchel, die, ökörſzívtsiga. *Chama Cor.*
Herznagend, *adj.* ſzívmardosó.
Herzog, der, Hertzeg.
Herzoglich, Hertzegi; Euer herzogliche Durchlaucht, Hertzegséged, v. kegyelmes Hertzeg; *adv.* Hertzegi módon.
Herzogthum, das, Hertzegség.
Herzohr, das, ſzívfül.
Herzpochen, das, ſzívdobogás.
Herzrührend, *adj.* ſzívreható.
Herzſack, *l.* Herzbeutel.
Herzſchneidend, *adj.* keserves.
Herzſtärkend, *adj.* ſziverősítő.
Herzſtärkung, die, 1. ſziverősítés. 2. ſziverősítő ſzer, v. orvosság.
Herzu, *adv.* ide, erre, erreſelé.
Herzweh, das, II. ſzívfájdalom.
Heſſen, Haſzſzia, *tartomány.*
Hetze, die, hajtás, *kutyákkal.*
Hetzen, 1. uſzitni, *t. i. a' kutyákat.* 2. hajtani, *p. o. kutyákkal a' vadakat.*
Heu, das, ſzéna, Heu machen, ſzénát kaſzálni, és gyűjteni.
Heuárnte, die, kaſzállás.
Heubaum, der, 1. petrentzehordó rúd. 2. ſt. Wiesbaum, nyomó rúd.
Heuboden, der, ſzéna tartó padlás.
Heubund, der, ſzénatsomó.
Heuchelchriſt, der, III. képmutató.
Heucheley, die, ſzínmutatás, képmutatás, ſzínesség, tettetés.
Heucheln, *v. n.* tettetni, ſzíneskedni.
Heuchler, der, 1. képmutató, tettető, ſzíneskedő. 2. ſt. Schmeichler, tsapodár.
Heuchleriſch, képmutató, tsapodár; *adv.* képmutató módon.
Heuer, *adv.* az idén, ebben az eſztendőben.
Heuer, die, kibérlés, kifogadás.
Heuerig, heurig, idei, ez eſztendőbéli.
Heuerling, der, kifogadó, kibérlelő.
Heuern, *v. a.* kifogadni, kibérlelni.
Heuernte, die, kaſzállás, ſzéna kaſzálás, ſzéna takarítás.
Heugabel, die, gyűjtővilla.
Heuhaufen, der, kazal, ſzéna kazal.
Heuland, das, kaſzálló rét.
Heulen, *v. n.* orditni, *mint a' farkas.*
Heumacher, der, 1. kaſzás. 2. gyűjtő.
Heumagazin, das, ſzénás ſzín.
Heumäher, der, kaſzás, kaſzálló.
Heumonath, der, Szent Jakab hava, Július.
Heunt, *adv.* a' múlt éjjel, mára virradóra.
Heupferd, das, 1. ſzötskő. 2. ſzitakötő, atsa. *Libellula*, L.
Heurath, *l.* Heirath.
Heurathen, *l.* Heirathen.
Heurechen, der, gereblye.
Heurig, *adj.* idei, ezen eſztendőbéli.
Heuſamen, der, ſzénamag, fűmag.
Heuſchein, der, Szent Jakab hava újsága.
Heuſchober, der, ſzénaboglya.
Heuſchoppen, der, tsúr, ſzénástsűr.
Heuſchrecke, die, sáska.
Heuſeil, das, ſzénakötél.
Heute, *adv.* ma; auf heute, mára; bis auf heute, máig, mái napig; heut zu Tage, od. heutiges Tages, ma, mái napon, a' mái időben.
Heutig, heutiges Tages, mái napon, a' mái időben.
Heuvogel, der, gyurgyalag. *Merops.*
Heuwage, die, ſzénamázsa.
Heuwagen, der, ſzénás ſzekér.
Heuwieſe, die, ſzénás rét.
Heuzehent, der, ſzénatized.
Hexe, die, boſzorkány, varázsló.
Hexen, *v. a.* megboſzorkányozni, megigézni, megrontani.
Hexengeſchichte, die, boſzorkányhistória.
Hexenkraut, das, varázslófű. *Circaea*, L.
Hexerey, die, boſzorkányság.
Hey! hopp!
Heyde, *l.* Heide.
Hie, *adv.* ſt. hier, itt.
Hieb, der, 1. vágás. 2. Verluſt, Schaden, tsapás, kárvallás.
Hiebevor, *adv.* ez előtt.
Hiebweiſe, *adv.* vágásonként.
Hiedurch, *l.* Hierdurch.
Hiefhorn, das, vadászkürt.
Hieher, *l.* Hierher.
Hieniden, *adv.* itt alatt, itt a' földön.
Hier, *adv.* itt; hier und dort, itt ott, imitt amott; von hier, innet, innen; hier und da, imitt amott.
Hieran, *adv.* ebben, ide, erre, ée.
Hierauf, *adv.* erre; was ſagte er hierauf? mit mondott ő erre?
Hieraus, 1. ebből; das folget hieraus nicht, az ebből nem következik. 2. von hieraus, ebből, innen, ebből a' helyből.

Hierbey, *adv.* 1. mellett, ezen kivûl. 2. itt ezen a' helyen.
Hierdurch, 1. d. i. durch dieſen Ort, ezen által, ezen kereſztûl, itt, v. ezen a' helyen által. 2. ſt. durch dieſe Sache, ez által, ezzel.
Hierein, *adv.* 1. ebbe, belé. 2. ebben, benne; hierein willige ich nicht, ebben meg nem egyezek.
Hierfür, *adv.* ezért.
Hiergegen, *adv.* ez ellen.
Hierher, *adv.* 1. ide; komm hierher, jer ide, jöjj ide. 2. bis hierher, eddig.
Hierherum, *adv.* itt körûl belől.
Hierherwärts, *adv.* erre, errefelé.
Hierhin, *adv.* ide, ezen helyre.
Hierin, 1. itt, ezen a' helyen, ezen helyben. 2. ebben, ezen dologban; hierin haſt du recht, ebben igazságod van.
Hiermit, *adv.* 1. ezzel; hiermit bin ich nicht zufrieden, ezzel meg nem elégſzem. 2. ſt. zugleich, egyſzersmind.
Hiernach, *adv.* 1. ezen dolog után, v. felől, ez után, e' felől, erről. 2. e' ſzerént, ezen dolog ſzerént.
Hiernächſt, *adv.* ezen kivûl, e' mellett.
Hierneben, *adv.* e' mellett, ezen hely mellett.
Hiernieden, *adv.* hier nieden, itt alatt, itt a' földön.
Hierſelbſt, *adv.* itt, éppen itt.
Hierſeyn, das, itt létel, itt lét.
Hierüber, *adv.* 1. ezen által, ezen kereſztül, ezen a' helyen által. 2. ezen, ezen dolgon, rajta. 3. ſt. unterdeſſen, azonban, az alatt.
Hierum, *adv.* ezért, ezen dologért.
Hierunter, *adv.* 1. ez alatt, ezen hely alatt, ezen dolog alatt. 2. e' között, ezek között, közte, köztök; hierunter iſt ein Unterſchied, ezek között külömbség van.
Hiervon, *adv.* ebből, ezen dologból.
Hierwieder, *adv.* ez ellen.
Hierzu, erre, ezen dologra, ehez.
Hierzwiſchen, *adv.* ezek között, ezekben, ezen dolgok közt.
Hieſelbſt, *adj.* itt, éppen itt.
Hieſig, *adj.* idevaló, itt való.
Himbeere, die, málnabogyó. *Rubus Idaeus.*
Himbeerſtrauch, der, málnabokor.
Himmel, der, ég; ein heiterer Himmel, tiſzta ég; der Sternen Himmel, a' tsillagos ég; unter dem freyen Himmel ſchlafen, a' ſzabad ég alatt hálni; jemanden bis in den Himmel erheben, valakit az égig magaſztalni. 2. ſt. Gott, Isten, ég, egek; das weiß der Himmel, tudja Isten, tudják az egek; der Himmel ſey gelobt, hálá légyen az egeknek. 3. ſt. Valldachin, menyezet. 4. ég, menny; in den Himmel kommen, mennybe menni, idvezúlni.
Himmelan, *adv.* égſelé, mennybe.
Himmelbett, das, ſedeles ágy.
Himmelblau, égſzín, ég ſzínű.
Himmelbrand, der, ökörfarkkóró. *Verbascum Thapsus*, L.
Himmelfahrt, die, menybemenetel.
Himmelfahrtslied, das, áldozó tsötörtöki ének.
Himmelfahrtstag, der, Áldozótsötörtök, Kriſztus menybe menetelének innepe.
Himmelhoch, *adj.* égig érő.
Himmelreich, das, 1. mennyorſzág. 2. főboldogság.
Himmelsachſe, die, égtengely.
Himmelsangel, der, égsark.
Himmelsbreite, die, ég ſzélessége.
Himmelsbürger, der, égi polgár.
Himmelſchreyend, égrekiáltó, *p. o. vétek.*
Himmelsgegend, die, égtájjék.
Himmelshöhe, die, ég magassága.
Himmelskörper, der, égi test.
Himmelskugel, die, éggolyóbis.
Himmelslänge, die, ég hoſzſza.
Himmelslauf, der, égforgás, a' tsillagok forgása.
Himmelslicht, das, égi világosság.
Himmelsluft, die, levegő ég.
Himmelsluſt, die, mennyei öröm, égi öröm.
Himmelspol, der, égsark.
Himmelsſchlüſſel, der, kankalin. *Primula*, L.
Himmelsſpeiſe, die, mennyei eledel.
Himmelsſtrich, der, 1. égallj, éghajlat. 2. ſt. Himmelsgegend, égtájjék.
Himmelsſtürmer, der, eget ostromló.
Himmelsthau, der, égi harmat.
Himmelstrank, der, égi ital, mennyei ital.
Himmelswagen, der, göntzölſzekere

Himmelsweg, der, mennyország útja.
Himmelszeichen, das, égi jel.
Himmelszirkel, der, ég abrontsa.
Himmelwärts, *adv.* égfelé.
Himmelweit, *adj.* temérdek, megmérhetetlen; ein himmelweiter Unterſchied, annyira van mint az ég a' földtől.
Himmliſch, *adj.* égi, mennyei.
Hin, 1. ſt. dahin, oda. 2. ſt. wärts, felé; nach Wien hin, Béts felé. 3. ſt. weg, el, oda; es iſt hin, oda van, elveſzett. 4. hin und her, hin und wieder, ide 's tova, imide amoda. 5. ſo hin, tsak imígy amúgy, meglehetősen; es gehet noch ſo hin, még az meglehetős.
Hinab, *adv.* le, lefelé, innen le, z. B. hinab ſteigen, le menni; hinab blicken, letekinteni, u. ſ. f.
Hinabwärts, lefelé, innen, arra lefelé.
Hinan, *adv.* fel, felé.
Hinauf, *adv.* fel, innen fel; z. B. hinauf bringen, felvinni; hinauf eilen, felsietni; hinauf fliegen, felrepülni; hinauf gehen, felmenni; hinauf kleppern, felmászni; hinauf kommen, feljönni; hinauf langen, felnyújtani; hinauf legen, feltenni; hinauf ſpringen, felugrani; hinauf ſteigen, felhágni, ée.
Hinaufwärts, *adv.* felfelé.
Hinaus, ki, innen ki; z. B. hinaus gehen, kimenni; weiter hinaus, kijjebb; hinaus gehen, kimenni, 's a' t.
Hinaus gehen, 1. kimenni. 2. ſt. hervor ragen, kiállani, kinyúlni. 3. végeződni, kimenni, *p. o. szándéknak, tzélnak.*
Hinaus kommen, 1. kijönni. 2. ſt. zu Ende bringen, elvégezni. 3. es kommt da hinaus, oda megy ki.
Hinaus können, d. i gehen, od. kommen, ki tudni, *t. i. menni, vagy jönni.*
Hinaus mögen, d. i. gehen, kiakarni, *t. i. menni.*
Hinaus müſſen, d. i. gehen, kéntelen lenni, *t. i. kimenni.*
Hinaus ſchiffen, kihajókázni.
Hinaus ſeyn, 1. d. i. gegangen ſeyn, z. B. er iſt ſchon hinaus (gegangen), kiment már. 2. elvégeződni, készen lenni, meglenni.
Hinaus wollen, d. i. gehen, kiakarni, *t. i. menni.* 2. wo will das hinaus? hova vág ez? mitsoda kimenetele leſz ennek? hoch hinaus wollen. *a.* nagyravágyni. *b.* drágán tartani.
Hinbannen, oda hájolni, oda igézni.
Hinbauen, oda épitni.
Hinbeſtellen, oda rendelni.
Hinbreiten, *v. n. irr.* m. ſ. oda terítni.
Hinbringen, 1. oda vinni. 2. eltölteni, *p. o. az időt, az életet.*
Hindbeere, *l.* Himbeere.
Hindenken, *v. n. irr.* 1. róla gondolkozni, arról v. a' felől gondolkozni; wo denkſt du hin? mit gondolſz? hol jár ott az eſzed? ich denke immer hin, ſzüntelen a' ſorog eſzemben, v. oda van az eſzem. 2. ſt. dahin wollen, z. B. gehen, oda igyekezni, *p. o. menni.*
Hinderer, der, akadályoztató, izgága.
Hinderlich, *adj.* akadályos, izgágás; hinderlich ſeyn, akadályoztatni.
Hindern, *v. a.* akadályoztatni, megakadályoztatni, meggátolni.
Hinderniß, das, akadály; in den Weg Hinderniſſe legen, akadályt tenni, v. vetni valakinek, akadályoztatni valakit.
Hinderung, die, akadályoztatás.
Hindeuten, oda tzélozni, oda mutatni; wo ſoll ich dieß hindeuten? mire magyarázzam ezt.
Hindinn, die, nőstény ſzarvas.
Hindläuffe, die, katáng, katángkóró. *Cichorium Intybus.*
Hindrängen, *v. a.* oda ſzorongatni.
Hindringen, oda nyomúlni, oda nyomakodni.
Hindrücken, *v. a.* 1. oda nyomni. 2. rá nyomni.
Hindurch, *adv.* 1. által rajta, kereſztül rajta, azon által. 2. -ig; z. B. drey Monathe hindurch, három hónapig; die ganze Nacht hindurch, egész éjjel. 3. által, kereſztül; z. B. hindurch dringen, által hatni; hindurch gehen, által menni, ée.
Hinein, *adv.* bé, belé; in die Stadt hinein, bé a' városba.
Hinein arbeiten, ſich, 1. bévereked-ni, *p. o. valahova nagy ügyel bajjal.* 2. belétsinálni.
Hinein brechen, *v. n. irr.* 1. belérohanni, bérontani. 2. *v. a.* belétörni.

Hinein fahren, 1. *v. a. irr.* bévinni, *kotsin.* 2. *v. n.* m. ſ. bémenni, *kotsin.* 3. ſ. B. mit der Hand, belényúlni, belékapni.

Hinein fallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. beléesni. 2. ſ. B. ins Land, bérontani, *p. o. az országba.*

Hinein gehen, *v. n. irr* m. ſ. bémenni, belémenni. 2. beléférni, *p. o. az edénybe:* das geht nicht in meinen Kopf, nem fér a' fejembe, nem foghatom meg.

Hinein können, d. i. gehen, bémehetni.

Hinein kriechen, *v. n. irr.* m. ſ. bémászni.

Hinein laſſen, *v. a. irr.* belébotsátni.

Hinein laufen, *v. n. irr.* m. ſ. beléfutni. 2. ſt. hinein fließen, beléfolyni, béfolyni.

Hinein legen, 1. belétenni. 2. ſich ins Bette, beléfeküdni. 3. beléhelyheztetni, belérendelni, tenni, *p. o. őrző sereget a' várba.* 4. ſich, beléelegyitni magát.

Hinein mengen, *v. a.* 1. belékeverni. 2. ſich, belékeverodni, beléelegyedni.

Hinein ſetzen, 1. belétenni, beléiktatni. 2. ſich, beléülni.

Hinein treten, *v. n. irr.* m. ſ. bélépni. 2. béállani, *p. o. valamelly társaságba.* 3. *v. a.* belétapodni. 4. beléhágni, *p. o. ſzegbe.*

Hinein wollen, d. i. gehen, beléakarni, *t. i. menni.*

Hinfahren, *v. n. irr.* m. ſ. oda menni, *t. i. kotsin*, oda kotsizni.

Hinfahrt, die, oda menetel, *t. i. kotsin.* 2. ſt. der Tod, halál, kimúlás.

Hinfallen, *v. n. irr.* m. ſ. elesni. 2. die hinfallende Sucht, od. Krankheit, nyavalyatörés.

Hinfallen, das, 1. elesés. 2. nyavalyatörés.

Hinfällig, *adj.* 1. erőtlen, töredékeny. 2. ſt. vergánglich, múlandó.

Hinfälligkeit, die, 1. erőtlenség, töredékenység. 2. mulandóság.

Hinfliegen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. oda repülni. 2. elrepülni. 3. elmúlni, elenyészni.

Hinfliehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. oda futni. 2. elfutni. 3. eltűnni, elmúlni.

Hinfluchten, *v. n.* 1. oda ſzaladni, oda futni, elfutni. 2. megmentés végett valahová vinni valamit.

Hinfort, *adv.* ezután, ennekutánna.

Hinführen, 1. oda vezetni. 2. oda vinni, *kotsin.*

Hingang, der, 1. oda menetel. 2. kimúlás, meghalás.

Hingeben, *v. n. irr.* 1. oda adni, általadni. 2. ſt. verkaufen, eladni. 3. ſt. verſchenken, elajándékozni.

Hingedenken, *l.* Hindenken.

Hingegen, *adv.* 1. ellenben. 2. viſzont, viſzontag.

Hingehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. oda menni. 2. elmenni. 3. ſt. vergehen, elmúlni, eltelni, *mint az idő.* 4. ſt. erträglich ſeyn, türhető lenni; es geht noch ſo hin, még az türhető.

Hingehören, *v. n.* oda tartozni, hoztátartozni, oda való lenni.

Hingehörig, *adj.* oda tartozó, odavaló.

Hingelangen, *v. n.* oda érni, jutni.

Hingerathen, *v. n.* oda jutni, oda esni, oda akadni.

Hingreifen, oda nyúlni, oda kapni.

Hinken, *v. n.* 1. sántikálni, sántítni. 2. tétovázni, bizontalan lábon állani, ingadozni.

Hinkend, *adj.* 1. sántikáló. 2. ingadozó, tétovázó.

Hinkommen, *v. n. ir.* m. ſ. oda menni.

Hin können, d. i. gehen, od. kommen, oda mehetni, oda jöhetni.

Hinkunft, die, oda menetel.

Hinlangen, *v. a.* 1. oda nyújtani. 2. *v. n.* oda nyúlni.

Hinlänglich, *adj.* elegendő, elég.

Hinlänglichkeit, die, elegendőség.

Hinläſſig, *adj.* rest, tunya.

Hinläſſigkeit, die, restség.

Hinlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. oda futni, hozzá futni. 2. elfutni, elmúlni.

Hinlegen, *v. a.* 1. oda tenni. 2. ſich, leſeküdni. 3. ſt. aufheben, eltenni, félre tenni.

Hinlehnen, 1. oda támaſztani, hozzá támaſztani. 2. ſich, hozzá támaſzkodni.

Hinleiten, oda vezetni, oda vinni.

Hinnen von hinnen, innen, innét; von hinnen gehen, kimúlni.

Hinrechnen, *v. a.* oda ſzámlálni.

Hinreichen, *v. a.* oda adni, oda nyújtani. 2. *v. n.* ſt. genug ſeyn, elegendő lenni. 3. addig érni, oda érni.

Hinreichend, *adj.* 1. addig érő. 2. elegendő, elégséges.
Hinreichung, die, oda adás, oda nyújtás.
Hinreiſe, die, oda útazás.
Hinrichten, *v. a.* oda intézni. 2. ſt. tödten, megölni, elveſzteni.
Hinrichtung, die, 1. oda intézés. 2. megölés, elveſztés.
Hinſchicken, *v. a.* 1. oda küldeni. 2. ſich, oda illeni, hozzá illeni.
Hinſchkraut, das, veres ebſzőlő, felfutó ebſzőlő, juſzalag, iſzalag. *Solanum Dulcamara.*
Hinſehen, 1. oda nézni. 2. oda tekinteni, arra tekinteni.
Hinſenden, oda küldeni.
Hinſetzen, oda tenni, félre tenni.
Hinſeyn, 1. ſt. hingekommen ſeyn, z. B. er iſt ſchon hin, (das iſt gegangen), oda ment már. 2. ſt. verloren ſeyn, oda lenni; es iſt ſchon hin, már oda van.
Hinſicht, die, Rückſicht, tekintet, nézés; in Hinſicht deſſen, arra nézve.
Hinſinken, *v. n. irr.* m. ſ. elrogyni.
Hinſollen, d. i. gehen, od. kommen, z. B. ich ſoll hin, oda kell mennem.
Hinſprengen, 1. *v. a.* oda fetskendeni. 2. *v. n. irr.* m. ſ. oda ugratni, nyargalni.
Hinſtellen, 1. oda helyheztetni, oda állítni. 2. ſich, oda állani.
Hinſtreben, oda igyekezni.
Hinſtrecken, 1. oda nyújtani, kinyújtani. 2. kiterítni, oda terítni. 3. a' földhöz tsapni. 4. ſich, elnyújtózni.
Hinſtreichen, 1. *v. a.* oda símogatni. 2. *v. n. irr.* m. ſ. oda repülni.
Hinſtürzen, 1. *v. a.* oda buktatni. 2. *v. n. irr.* m. ſ. oda rohanni, oda bukni. 3. lerogyni.
Hintan, hinten an, *adv.* 1. ſt. zurück, viſzſza, hátra; hintan legen, hátra tenni. 2. ſt. hinten, hátúl.
Hintanſetzen, hátra tenni, elmellőzni, megvetni.
Hintanſetzung, die, elmellőzés, elmúlaſztás, megvetés.
Hinten, *adv.* hátúl, a' végen, a' legvégen; von hinten her, hátúlról; hinten im Hauſe wohnen, oda hátra, v. hátúl lakni a' házban. 2. hinten nach, végre, utóljára, utóbb.
Hinten an, *l.* Hinten.
Hinter, 1. *praep. III-dik és IV-dik Ejt, a. III-dik Ejt.* megett, háta megett, túl; hinter der Stadt, a' város háta megett, a' városon túl; hinter dir, a' hátad megett; hinter uns, a' hátunk megett; hinter ſich, maga után, a' hata megé; hinter der Thür Abſchied nehmen, a' kapuſél fától venni bútsút, az az: elillantani, hír nélkül elmenni, elſzökni; hinter dem Berge halten, ſzándékát eltitkolni, titkolódzni valamivel; er hat es hinter den Ohren, eſzesebb, mint látſzik, v. több lakik benne, mint az ember gondolná; hinter etwas kommen, kitudni valamit; hinters Licht führen, rálzedni; hinter einer Sache ſtecken, alattomban valamin igyekezni; es ſteckt was dahinter, lappang valami a' dolog alatt. *b. IV-dik Ejt.* megé, háta megé; ſich hinter die Thür ſtellen, az ajtó háta megé állani; hinter eine Sache kommen, kitudni valamit, végére járni valaminek; hinter einander, egymás után; hinter her, utánna, azután, végre. 2. *v. n.* der, die, das hintere, hátúlsó; die hintere Thür, a' hátúlsó ajtó; der hinterſte Mann im Gliede, a' leghátúlsó ember a' sorban. 3. *adv.* ſt. hinunter, le, lefelé.
Hinter, hintere, *l.* Hinter. 2-*ſzor.*
Hinterachſe, die, hátúlsó tengely.
Hinterbacke, die, farpofa.
Hinterbein, das, hátúlsó láb; auf die Hinterbeine treten, értelmét megváltoztatni.
Hinterbleiben, *v. n. irr.* m. ſ. 1. hátra maradni. 2. elmaradni.
Hinterbringen, *v. a. irr.* hírúl adni, hírt adni; es iſt mir hinterbracht worden, hírúl adták nékem.
Hinterbringer, der, híradó.
Hinterbringung, die, híradás.
Hinterbug, der, horgasín.
Hintere, *l.* Hinter. 2-*ſzor.*
Hintereinander, egymás után.
Hintereſſen, *v. a. irr.* lenyelni.
Hinterflügel, der, hátúlsó ſzárny.
Hinterfuß, der, hátúlsó láb.
Hintergang, der, hátúlsó út.
Hintergebäude, das, hátúlsó épület.
Hintergebirge, das, hátúlsó hegyek.
Hintergehen, *v. a. irr.* ſt. 1. hetrű-

gen, megtsalni. 2. ſt. rückwärts gehen, hátra menni.
Hintergrund, der, 1. hátúlsó hely, zugoly. 2. fenékſzín, *a' festésbe.*
Hinterhaar, das, hátúlsó haj.
Hinterhalt, der, 1. leshely. 2. les; im Hinterhalte liegen, lesbe állani. 3. lesben álló katonák einen Hinterhalt machen, leselkedni.
Hinterhalten, *v. a. irr.* 1. viſzſza tartóztatni, megtartóztatni. 2. eltitkolni.
Hinterhand, die, marok.
Hinterhaupt, das, agy, fejbúb.
Hinterher, *adv.* 1. hátúlról. 2. ſt. hernach, utóbb, azután.
Hinterhof, der, hátúlsó udvar.
Hinterkeule, die, far, fartsika.
Hinterlaſſen, *v. a. irr.* hátra hagyni, maga után hagyni, *p. o. jóſzágot*, ée. 2. testamentomban hagyni; er hat es ſo hinterlaſſen, úgy hagyta testamentomban.
Hinterlaſſenſchaft, die, hagyomány, hátra maradt jószág.
Hinterlaſſung, die, 1. hátra hagyás. 2. testamentomban hagyás.
Hinterlauf, der, hátulsó lab.
Hinterlegen, valakinek gondviselésére bízni, v. gondviselése alá letenni, *p. o. a' jóſzágot.*
Hinterliſt, die, ravaſzság.
Hinterliſtig, *adj.* ravaſz, tsalárd; *adv.* ravaſzúl, tsalárdúl.
Hinterrücks, *adv.* 1. viſzſza, viſzſzáról. 2. hátúl, hátúlról.
Hinterſaß, der, zsellér.
Hinterſatz, der, 1. hátúlsó mondás. 2. végtétel, végállítás.
Hinterſchleichen, *v. a. irr.* jemanden, 1. meglepni valakit hátúlról. 2. ſich, hátra lopódzkodni.
Hinterſt, der, die, das hinterſte, a' leghátúlsó.
Hinterſtellig, hátra lévő; hinterſtellig machen, adóssá tenni, *p. o. a' ſzámadásban valakit.*
Hinterſtube, die, hátúlsó ſzoba.
Hinterſtück, das, hátúlsó réſz, v. hátúlsó darab.
Hintertheil, das, hátúlsó réſz.
Hinterthür, die, hátúlsó ajtó.
Hintertreiben, *v. a. irr.* akadályoztatni.
Hintertreibung, die, megakadályoztatás.
Hintertviertel, das, hátúlsó fertály.
Hinterwärts, hátra felé, hátra.
Hinterziehen, *v. a. irr.* 1. hátra húzni. 2. eltörleni, semmivé tenni. 3. ſt. hinterſchlucken, lenyelni. 4. *v. n. irr.* m. ſ. hátra költözni.
Hinterzimmer, das, hátúlsó ſzoba.
Hinterzug, der, z. B. eines Heers, tartaléksereg.
Hinthun, 1. oda tenni. 2. el tenni. 3. valamire fordítni, tenni valahová, wo haſt du das Geld hingethan? hova tetted azt a' pénzt.
Hintragen, *v. a. irr.* oda vtnni, oda hordani.
Hintreffen, *v. a. irr.* 1. oda találni. 2. eltalálni, megtalálni, *p. o. lövés.* 3. oda érni.
Hintritt, der, 1. oda lépés. 2. kimúlás, meghalás.
Hinüber, által. p. o. Hinüber bringen, által vinni; Hinüber gehen, által menni, 's a' t.
Hinüber ſetzen, *v. a.* 1. által tenni. 2. által tenni, által vinni, *p. o. a' folyóvizen*, ée. 3. ſich, által menni. 4. ſt. hinübergehen, által menni, *p. o. lovon.* 5. által ugrani.
Hinum, *adv.* körül; z. B. hinum fahren, körül járni, *kotsival.*
Hin und her, ide 's tova, imitt amott.
Hin und wieder, imide amoda, ide 's tova.
Hinunter, *adv.* le, lefelé; z. B. hinunter gehen, lemenni, ée.
Hinunterwärts, lefelé.
Hinwälzen, oda hengergetni, elhengergetni.
Hinwandern, oda vándorolni, oda költözni.
Hinwärts, arra felé.
Hinweg, der, 1. oda vivő út. 2. oda menetel.
Hinweg, *adv.* 1. el, oda el, innét el, *(az igék előtt).* 2. félre; hinweg! tedd félre, félre vele, menj félre. 3. in einem hinweg, egy húzomban.
Hinweg begeben, ſich, elmenni, eltávozni.
Hinweg fahren, *v. a. irr.* elvinni, *kotsin*, ée. 2. *v. n.* m. ſ. elmenni, *kotsin*, ée.
Hinweg fallen, *v. a. irr.* 1. elesni, lepsni. 2. elmaradni. 3. ſt. aufhören, megszűnni.

Hinwegreiſe, die, elútazás.
Hinwegreiſen, elútazni.
Hinweg ſetzen, *v. a. irr.* 1. eltenni, félre tenni. 2. ſich über etwas, nem gondolni vele. 3. *v. n.* által ugrani, *p. o. az árkot*, által ugratni, *loval*
Hinweg ſeyn, 1. távol lenni. 2. oda lenni. 3. über etwas hinweg ſeyn, túl lenni valamin, által esni rajta, és nem gondolni vele.
Hinwegſeyn, das, távollétek.
Hinwehen, oda fújni.
Hinweiſen, *v. a. irr.* oda igazítni, oda utasítni.
Hinwelken, elhervadni.
Hinwenden, 1. oda fordítni. 2. ſich, oda fordúlni; ich weis nicht wo ich mich hinwenden ſoll, nem tudom hova fordúljak, vagy folyamodjam.
Hinwerfen, *v. a. irr.* 1. oda vetni, oda hajítni. 2. ſt. wegwerfen, elvetni.
Hinwärts, arraſelé.
Hinwieder, viſzont, ellenben.
Hinwiſchen, 1. oda tsúſzni, oda ſzökni. 2. elſzökni, elsuhanni.
Hinwollen, d. i. gehen, oda akarni, *t. i. menni.*
Hinzählen, *v. a.* oda ſzámlálni.
Hinziehen, *v. a.* 1. oda húzni, oda vonni. 2. ſt. hinrechnen, oda ſzámlálni. 3. *v. n.* oda költözni, oda menni.
Hinzielen, oda irányozni, oda tzélozni.
Hinzu, hozzá, *az igék előtt.*
Hinzu drängen, *v. a.* 1. hozzá nyomni. 2. ſich, hozzá nyomakodni.
Hinzu kommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. hozzá menni. 2. hozzá járúlni; es kommt noch das hinzu, még az is hozzá járúl.
Hinzu legen, *v. a.* hozzá tenni.
Hinzu thun, *v. a. irr.* hozzá tenni.
Hinzwingen, *v. a. irr.* oda kénſzeritni
Hiob, Jób, *kereſztnév.*
Hippe, die, kis kaſza, sarló.
Hirn, das, agyvelő.
Hirnbruch, der, agysérülés.
Hirnbrüten, das, bódúltság, eſzeveſzettség.
Hirngeſpinſt, das, költemény.
Hirnhaut, die, agyhártya.
Hirnhautbruch, *l.* Hirnbruch.
Hirnlos, *adj.* agyatlan, ostoba.
Hirnſchädel, der, kaponya.
Hirnſchale, die, (ugyan az).
Hirnſchneller, der, fritska.
Hirntoben, das, agybódúlás.
Hirnwunde, die, agykelés.
Hirnwuth, die, agyvelő gyúladás.
Hirſch, der, ſzarvas.
Hirſchbezoar, der, (ugyan az).
Hirſchbock, der, hímſzarvas.
Hirſchbrunſt, die, ſzarvasbagzás.
Hirſchdorn, der, ſzarvastövis. *Rhamnus catharticus*, L.
Hirſch ährte, die, ſzarvasnyom.
Hirſchfänger, der, vadászkés.
Hirſchfarben, ſzarvas ſzinű.
Hirſchgarn, das, ſzarvas háló.
Hirſchgewrih, das, ſzarvasſzarv.
Hirſchgünzel, der, kereſztes bodza, paſzkontza. *Eupatorium Cannabinum*, L.
Hirſchhaut, die, ſzarvasbőr.
Hirſchhe l, *l.* Hirſchwurz.
Hirſchholunder, der, fürtös bodza. *Sambucus racemosus*, L. 2. kányafű, bangita. *Viburnum Opulus*, L.
Hirſchhorngeiſt, der, ſzarvasſzarvpára, v. ſzeſz.
Hirſchhornſalz, das, ſzarvasſzarvsó.
Hirſchhund, der, agár, kopó.
Hirſchjadg, die, ſzarvasvadászat.
Hirſchkalb, das, ſzarvasborjú.
Hirſchkeule, die, ſzarvastzobák.
Hirſchklaue, die, ſzarvasköröm.
Hirſchklee, *l.* Hirſchgünzel.
Hirſchkohl, der, tüdőfű, gálna. *Pulmonaria officinalis.*
Hirſchkolbe, die, gyenge ſzarva a' ſzarvasnak, ſzarvas buga.
Hirſchkuh, die, nőstényſzarvas.
Hirſchlattich, *l.* Huflattich.
Hirſchlauf, der, ſzarvasláb.
Hirſchleder, das, ſzarvasbőr.
Hirſchſchale, die, ſzarvaskörőm.
Hirſchſchwaden, der, ſzarvas farka.
Hirſchſchwamm, der, ſzarvasgomba.
Hirſchtrüffel, der, (ugyan az). *Lycoperdon Cervinum.*
Hirſchwurz, die, emreke. *Athamanta cervaria.*
Hirſchziemen, die, ſzarvas hátúlja.
Hirſchziemer, der, ſzarvas hátavége.
Hirſchzunge, die, 1. ſzarvasnyelv. 2. ſzarvasnyelvfű. *Asplenium Scolopendrium*, L.

Hirſe, die, köles.
Hirſenbrey, der, köleskása.
Hirſengras, das, muhar. *Panicum.*
Hirſenkorn, das, kölesſzem.
Hirt, der, pásztor.
Hirtenamt, das, pásztori hívatal.
Hirtenbrief, der, eines Biſchofs, pásztori levél.
Hirtenflöte, die, furulya.
Hirtengedicht, das, pásztori dall.
Hirtenhund, der, pásztorkutya.
Hirtenjunge, der, III. bojtár.
Hirtenleben, das, pásztori élet.
Hirtenlied, das, pásztori dall.
Hirtenpfeife, die, pásztori síp.
Hirtenſtab, der, pásztori bot.
Hirtenſtand, der, pásztori állapot.
Hirtentaſche, die, 1. pásztortáska, a' pásztorok táskája. 2. paperſzényfű, pásztor táska. *Thlaspi Bursa Pastoris.*
Hiſſen, ſt. aufziehen, felhúzni, felvogni.
Hiſtorie, die, od. Geſchichte, történet, história.
Hiſtorienmahler, der, történetfestő, história festő.
Hiſtorienſchreiber, der, história iró, történet jegyző.
Hiſtoriſch, *adj.* históriai, történeti; *adv.* históriai módon.
Hitzblaſe, die, tarjagosság, felomlás, *a' testen.*
Hitze, die, 1. hévség; z. B. die Hitze der Sonne, a' napnak hévsége. 2. hevesség; die Hitze der Affecten, az indúlatosságok hevessége. 3. ſt. Zorn, harag, megindúlás. 4. Hitze bekommen, in Hitze gerathen, neki tüzesedni, felhevúlni.
Hitzen, *v. a.* hevítni, felhevítni.
Hitzig, 1. forró, meleg, igen meleg, hév; hitzige Krankheiten, forró nyavalyák; das hitzige Fieber, forró hideglelés, forrázó hideglelés; ein hitziges Klima, hév égallj. 2. heves, tüzes, *p. o. hartz, ember,* 3. ſt. zum zornen geneigt, haragos, mérges. 4. *adv.* forrón, héven, hevesen, tüzesen, mérgesen.
Hm! hum! hm! hum!
Hobel, der, gyalu.
Hobeln, *v. a.* gyalulni.
Hobelſpan, der, gyalu forgáts, gyalu hulladék.

Hoch, *adj.* 1. magas; magasan; höher, magasabb; magasabban; der, die, das höchſte, legmagasabb; legmagasabban; ein hoher Berg, magas hegy; hoch wohnen, magasan, v. magas helyen lakni; das hohe Meer, a' tér tenger, a' parttól távol eső ſzéles tenger; es iſt noch hoch am Tage, még nagy idő van; es iſt ſchon hoher Tag, már nagy idő van, már jól fenn van a' nap. 2. ſt. groß, nagy, fő; hohe Schule, fő oskola, anya oskola. 3. ſt. ſchwer zu erreichen, magas, nehéz, fellengős; das iſt mir zu hoch, zu gelehrt, zu unverſtändlich, a' nekem igen fellengös dolog, v. az én eſzem meg nem foghatja. 4. nagy, sok, *p. o. az árra, v. betsére nézve*; z. B. hoch ſchätzen, nagyra betsülni; hohes Alter, nagy idő, nagy kor. 5. ſt. klar, hell, z. B. Stimme, hangos, nagy, *p. a. ſzó.* 6. ſt. lebhaft, eleven, *p. o. ſzín.* 7. *Loc. pr.* hoch hinaus wollen. *a.* nagyra vágyni, nagyra látni, fennyen gondolkozni. *b.* drágán tartani, nagy árát kívánni valaminek; hoch kommen, sokba kerülni, nagy árának lenni; hoch verkaufen, drágán adni el; es iſt aufs höchſte gekommen, a' legfőbb gráditsra lépett, v. hágott; es ſoll hoch leben, sokáig éljen; z. B. der König ſoll hoch leben! éljen a' Király!
Hochachtbar, *adj.* nagyra betsülendő.
Hochachten, nagyra betsülni.
Hochachtung, die, 1. nagyra betsülés. 2. tiſztelet, tiſztelés.
Hochachtungsvoll, *adj.* tiſztelettel tellyes.
Hochadelig, *adj.* fő nemes, fő rangú.
Hochaltar, der, öregoltár.
Hochamt, das, ſzentség, nagy mise, öreg mise, *a' nagy oltár elött.*
Hochanſehnlich, *adj.* nagy tekintetű.
Hochbegabt, *adj.* nagy tálentomú.
Hochbeinig, *adj.* magas lábú.
Hochbelobt, *adj.* igen érdemes.
Hochberühmt, *adj.* nagy hírű.
Hochbetagt, *adj.* igen éltes.
Hochbootsmann, der, hajós mester.
Hochbrüſtig, magas mejjű.
Hochdero, *l.* Hochdieſelben.
Hochdeutſch, *adj.* felső Németorszá-

gi; die Hochdeutsche Mundart, Oberdeutsche, felső-Németországi beszédmód; *adv.* felső-országi módon; z. B. Hochdeutsch reden, felső-Németországi módon beszélni.

Hochdieselben, *tzim, főképpen a' levelekben, ezek helyett*: a' Tekintetes Úr, a' nagy érdemű Úr, a' Tekintetes Aszszony.

Hochedel, *adj.* Tekintetes! Nemzetes!

Hochedelgeborner, Tekintetes.

Hochedler, (ugyan az).

Hochehrwürdig, Tisztelendő! hochehrwürdiger Herr! Tisztelendő Úr.

Hocherfahren, nagy tapasztalású.

Hocherfreut, *adj.* igen örvendetes.

Hocherhaben, *adj.* felséges, ditső; *adv.* felségesen.

Hochfeyerlich, *adj.* igen pompás.

Hochfliegend, 1. magasan repülő. 2. fennyen járó, fenn héjjazó.

Hochfürstlich, *adj.* hertzegi.

Hochgebiethender, *tzim*, Nagyságos! Méltóságos!

Hochgeboren, *tzim*, Méltóságos, Fő-Méltóságú, *p. o. Gróf*; hochgeborner Graf! Fő-Méltóságú Gróf!

Hochgebrüstet, *l.* Hochbrüstig.

Hochgedacht, *adj.* a' feljebb említett.

Hochgeehrt, nagy érdemű, tiszteletre méltó; hochgeehrter, Herr! nagy érdemű Úr! nagyra betsülendő Úr!

Hochgelahrt, *adj.* nagy tudományú.

Hochgelobt, *adj.* ditső, nagy betsű.

Hochgeneigt, kegyes, igen kegyes.

Hochgericht, das, vesztőhely.

Hochheilig, *adj.* igen szent.

Hochherzig, *adj.* 1. nemes szívű, nemes lelkű, nagylekű. 2. kevély.

Hoch kommen, sokba kerülni, drága lenni.

Hochland, das, felföld.

Hochländer, der, felföldi.

Höchlich, *adv.* igen.

Hochmeister, der, z. B. des Deutschen Ordens, nagy Mestere a' Német Birodalmi Vitézi-Rendnek.

Hochmesse, *l.* Hochamt.

Hochmuth, der, kevélység, dölyfösség, felfuvalkodás.

Hochmüthig, *adj.* kevély, felfuvalkodott.

Hochnöthig, *adj.* igen szükséges.

Hochnützlich, *adj.* igen hasznos; *adv.* igen hasznosan.

Hochpreislich, *adj.* igen ditséretes; *adv.* igen ditséretesen.

Hochschätzbar, *adj.* nagy betsű.

Hochschätzen, nagyra betsülni.

Hochschätzung, die, nagyra betsülés.

Hochschwanger, *adj.* várandós.

Höchst, *adj.* legmagasabb, legfelsőbb; *adv.* igen, felette.

Hochstämmig, magas derekú, *fa.*

Höchstdieselben, *tzim, p. o. ezek helyett*: a' Tekintetes Úr, a' Nagy Érdemű Úr, ée.

Höchstbekümmert, igen igen bús.

Höchstbetrübt, *adj.* igen igen szomorú; *adv.* igen igen szomorúan.

Höchstens, *adv.* legfeljebb.

Höchster, *l.* Höchst.

Höchsterwünscht, igen igen kívánt, v. kívánatos.

Hochstift, das, Püspökség.

Höchstverdient, nagy érdemű.

Hochteutsch, *l.* Hochdeutsch.

Hochtrabend, *adj.* kevély, dölyfös.

Hochverdient, *adv.* nagy érdemű.

Hochverrath, der, Felségsértő bün.

Hochverräther, der, Felségsértő.

Hochweise, *adj.* igen bőlts; *adv.* igen bőltsen.

Hochweislich, (ugyan az).

Hochwohledel, Tekintetes; hochwohledler Herr, Tekintetes Úr.

Hochwohledelgeborner, (ugyan az).

Hochwohlehrwürdig, Fő Tisztelendő.

Hochwohlgeboren, *adj.* Nagyságos, Méltóságos.

Hochwürdig, *adj.* Fő Tisztelendő.

Hochzeit, die, lakodalom, menyegző; Hochzeit machen, halten, od. haben, lakodalmat, v. menyegzőt tartani.

Hochzeitbitter, der, lakodalomba hívó, vendéghívó, hívogató, vőféj.

Hochzeiter, der, vőlegény, *t. i. a' menyegző napján.*

Hochzeiterinn, die, menyaszszony, *t. i. a' menyegző napján.*

Hochzeitessen, das, lakodalmi étel, v. vendégség.

Hochzeitfest, das, lakodalmi pompanap.

Hochzeitgast, der, lakodalmi vendég.

Hochzeitleute, die, *pl.* lakodalmas nép.

Hochzeitlich, *adj.* lakodalmi.

Hochzeitmahl, das, lakodalom.

Hochzeitmutter, die, örömanya.

Hochzeitvater, der, 1. örömatya. 2. nálznagy.

Hochzuehrend, nagy érdemü, nagy tiszteletü; Hochzuehrender Herr! nagy érdemü Ur!

Hocke, Hucke, die, 1. st. Bürde, tereh, terh, bútyor. 2. st. Rücken, hát.

Hocken, Hücken, *v. n.* 1. hátára venni 's vinni, hátán vinni. 2. hátán ülni valakinek. 3. kuksolni, legörnyedni, legörbedni.

Hocker, Höcker, der, 1. st. Buckel, púp, hátpúp. 2. st. Hügel, domb.

Hockerig, *adj.* 1. st. buckelig, púpos. 2. görönyös, götsörtös, darabos.

Hocus, pocus, der, 1. st. Blendwerk, szemfényvesztés. 2. Possen, bolondozás, gyermekjáték.

Hode, die, tök, szemérem:ök.

Hodenbruch, der, tökösség, sérültség.

Hof, der, 1. udvar, *a' ház udvara.* 2. Udvar, *t. i. fejedelmi, v. királyi udvar*; bey Hofe seyn, az Udvarnál lenni. 3. Fejedelmi Família, Fejedelmi Udvar, Királyi Família, Királyi Udvar.

Hofadvocat, der, udvari ügyfolytató, v. prókátor.

Hofagent, der, III. udvari ágens.

Hofamt, das, udvari hivatal.

Hofarbeit, die, udvari munka.

Hofarzt, der, udvari orvos.

Hofbäcker, der, udvari sütö.

Hofbarbier, der, udvari borbély.

Hofbeamter, der, udvari tiszt.

Hofbecker, der, udvari sütö.

Hofbedienter, der, udvari szolga, udvari inas.

Hofbedienung, die, udvari szolgálat.

Hofböttcher, der, udvari pintér.

Hofburg, die, fejedelmi lakóvár, fejedelmi palota.

Hofcapellan, der, udvari káplán.

Hofcapelle, die, udvari kápolna.

Hofcasse, die, udvari kaszsza.

Hofcavalier, der, udvari gavallér.

Hofcharge, die, *(olv.* hófsarzse) udvari tiszt:ség.

Höfchen, das, udvarotska.

Hofchyrurgus, der, udvari seborvos.

Hofdame, die, udvari dámá.

Hofdichter, der, udvari poéta, udvari versíró.

Hofdienst, der, udvari szolgálat.

Höfeln, *l.* Kobeln.

Hoffahrt, die, kevélység, selfúvalkodottság.

Hoffährtig, *adj.* kevély; *adv.* kevelyen.

Hoffen, *v. n.* reményleni, reménységgel lenni, reménységben lenni *Pb.* Hoffen und harren, macht manchen zum Narren, a' ki mindég lesi várja a' jót, többnyire megjárja.

Hoffen, das, reménylés.

Hoffentlich, *adv.* reménylhetőképpen, reménységem szerént, a' mint reménylem.

Hoffiscal, der, udvari fiskális.

Hoffnung, die, remény, reménység; ich habe Hoffnung, reménylem, van reménységem; zwischen Furcht und Hoffnung schweben, félelem és reménység közt lebegni; der Hoffnung leben, od. die Hoffnung haben, reményleni, v. reménységben lenni.

Hoffnungslos, *adj.* reménységtelen, reménység nélkül való.

Hoffnungsvoll, *adj.* reménységgel tellyes, nagy reménységü.

Hoffreund, der, színes barát.

Hofgarten, der, udvari kert.

Hofgärtner, der, udvari kertész.

Hofgericht, das, udvari itélőszék.

Hofgesinde, das, udvari tseléd.

Hofiren, *v. n.* tsapodárkodni.

Hofjuwelier, udvari gyöngyáros.

Hofkammer, die, udvari kamara.

Hofkanzeley, die, udvari kantzellária.

Hofkapellan, der, udvari káplán.

Hofkirche, die, udvari templom.

Hofkriegsrath, der, 1. udvari hadi tanáts. 2. udvari hadi tanátsos, *t. i. személy.*

Hoflakey, der, udvari fő inas.

Hofleben, das, udvari élet.

Hofleute, die, *pl.* udvariak.

Höflich, *adj.* emberséges, nyájjas, udvari, módos, manéros; *adv.* emberségesen, manérosan.

Höflichkeit, die, emberség, nyájasság, udvariság, módosság, manérosság.

Höfling, der, udvari tsapodár.

Hofmanier, die, udvari manér.

Hofmann, der, 1. udvari szolga. 2. udvari ember. 3. színes ember.

Hofmedicus, der, udvari orvos.

Hofmeister, der, 1. st. Hofbedienter,

udvari mester, udvar mester. 2. ſt. Haushofmeiſter, házmester, házi mester, házgondviselő. 3. majoros, majorgazda. 4. ſt. Hauslehrer, udvari tanító.

Hofmeiſtern, *v. a.* dorgálni.

Hofmetzger, der, udvari mészáros.

Hofmeyer, der, majorgazda, majoros.

Hofpoſtamt, das, udvari postahivatal.

Hofprediger, der, udvaripap.

Hofrath, der, 1. udvari tanátsos. 2. udvari tanáts.

Hofrichter, der, 1. az udvari törvényszék elölülője. 2. tiszttartó.

Hofſchatzmeiſter, udvari kintstartó.

Hofſekretär, der, udvari titoknok.

Hofſitte, die, udvari szokás.

Hofſtaat, der, 1. ſt. Pracht des Hauſes, udvari pompa. 2. ſt. Hofbedienten, udvari tiszték, udvari tselédek.

Hofſtadt, die, fejedelmi lakó város, fejedelmi lakhely.

Hoftag, Hofentag, der, 1. ſt. Frohntag, robotoló nap.

Hoftrauer, die, udvari gyász.

Hofzeitung, die, udvari újság.

Hohe, das, magas, a' magas.

Höhe, die, 1. magasság; die Höhe eines Berges, valamelly hegy magassága; die Höhe des Meeres, a' tenger mélysége; ſich in die Höhe richten, felegyenesedni; in die Höhe ſteigen, klettern, u. ſ. f. magasra felmenni, mászni, ée. in der Höhe, oda fel, magasan; aus der Höhe, onnét felyül; in die Höhe ſchießen, felmagzani, *mint a' plánta.* 2. ſt. Anhöhe, domb, hatalom, domborúság.

Hoheit, die, 1. ſt. Erhabenheit, magasság. 2. hoher Stand, fő rend, fő méltóság. 3. Landeshoheit, felsőség, felső hatalom. 4. *tzlm*, z. B. Ew. königliche Höheit, Királyi Hertzegséged; Ihre königliche Hoheiten, ő Királyi Hertzegségek.

Hoheitsrecht, das, felső hatalmassági juss.

Hohelied, das, énekek éneke.

Hohepriſter, der, fő pap.

Höher, 1. magasabb. 2. feljebb; höher ſchätzen, feljebb betsülni; höher bringen, öregbítni; ſein Leben höher bringen, tovább élni.

Hoherprieſter, Hoheprieſter.

Hohl, *adj.* 1. üres, odvas, kivájott. 2. rezgő, tompa, siket, *t. i. szó, hang*, ée. 3. die hohle Hand, marok.

Hohlader, die, ürült vérér.

Hohläugig, *adj.* béesett szemű.

Hohlbackig, *adj.* sovány, béesett ortzájú.

Hohlbohrer, der, czéfúró.

Höhle, die, 1. odú, üreg, *p. o. a' fában.* 2. barlang, *t. i. a' föld alatt.*

Hohleiſen, das, véső.

Höhlen, *v. a.* kivésni, kifúrni, kilyukasztani.

Hohlen, *v. a.* 1. hozni, elhozni; einen Brief von der Poſt hohlen, valamelly levelet a' postáról elhozni. 2. hívni, magához hívni, hozni, elhozni, v. vezetni; einen Arzt hohlen, Doktort hívni, v. hozni. 3. *Loc. pr.* hohlan! húzzad! huzzátok, vontasd! vontassátok! *t. i. a' hajót, jeladó szó a' hajó vontatáskor, a' hajó vontatóknak;* Athem hohlen, lélekzetet venni, lélekzeni; etwas nach ſich hohlen, valamit maga után rántani.

Hohlfeile, die, gömbölyü ráspoly.

Hohlflöte, die, síp.

Hohlgeſchwür, *l.* Fiſt.

Hohlglas, das, üregüveg.

Hohlkehle, die, rovátk.

Hohlklinge, die, völgyelt kardvas.

Hohlkreiſel, der, búgótsiga.

Hohlkugel, die, üres golyóbis.

Hohlleiſte, *l.* Hohlkehle.

Hohlmeiſel, der, völgyelő *(vas)*.

Hohlmünze, die, üres pénz.

Hohlſpiegel, der, völgyestükör, kivölgyelttükör.

Hohltaube, die, vadgalamb.

Hohlunder, Holder, der, bodzafa. *Sambucus Nigra*, L. ſpaniſcher, od. türkiſcher Holder, orgonafa, szelentzefa. *Syringa Vulgaris*, L.

Hohlunderbaum, der, *l.* Hohlunder.

Hohlunderbeere, die, bodzabogyó.

Hohlunderblüthe, die, bodzavirág.

Hohlundermus, das, bodzakása, bodzapép.

Hohlunderſchwamm, der, fülgomba, köbölke, *Peziza Auricula.*

Hohlunderſtrauch, *l.* Hohlunder.
Höhlung, die, 1. üreg, *p. o. a' fában*, ée. 2. barlang, *p. o. a' föld alatt.*
Hohlweg, der, mély út.
Hohlwerk, das, tseréptsatorna.
Hohlwurz, die, 1. üres gyökerű füstfű. *Fumaria bulbosa.* 2. hézaggyökérfű. *Aristolochia.*
Hohlziegel, der, tseréptsatorna.
Hohlzirkel, der, tsős tzirkalom.
Hohn, der, 1. ſt. Schande, Schimpf, gyalázat, ſzégyen. 2. ſt. Verſpottung, tsúf, tsúfság; einen Hohn ſprechen, gyalázni valakit, v. valakiből tsúfot úzni; ich bin der Hohn, aller, mindenek tsúfot úznek belőlem.
Hohnecken, *l.* Höhnen.
Honeckeren, *l.* Höhnerey.
Höhnen, *v. a.* gúnyolni, kigúnyolni, tsúfolni, kitsúfolni.
Höhner, der, gúnyoló, tsúfoló.
Höhnerey, die, tsúfolás, gúnyolás, kigúnyolás, kitsúfolás.
Hohngelächter, das, kikatzagás, gúnyoló kinevetés.
Höhniſch, *adj.* tsúfolódó, gúnyolódó; *adv.* tsúfolódva.
Hohnlachen, *v. a.* gúnyolva kinevetni, v. kikatzagni valakit.
Hohnſprechen, *l.* Höhnen.
Hohnſprecher, der, gúnyolódó.
Höke, od. Höker, der, kiskalmár, félkézkalmár.
Höken, *v. a.* árulgatni.
Hold, *adj.* 1. ſt. günſtig, gewogen, kedvező, nyájas, jóakaró. 2. ſt. angenehm, kellemetes, kellemes, kedves. 3. ſt. Lieb, kedves, édes.
Holder, *l.* Hohlunder.
Holderroſe, die, laptavirág. *Viburnum roseum*, L.
Holdſelig, 1. ſt. freundlich, liebreich, nyájas, barátságos. 2. ſt. angenehm, kellemes, kedves.
Holdſeligkeit, die, 1. nyájasság, barátságosság. 2. kedvesség, kellemetesség.
Holen, *l.* Hohlen.
Holfter, die, piſztolytok.
Holla! 1. héj! hallodé. 2. ſt. ſtill, hó! pſzt! lassan.
Holland, Hollandia, Belgaorſzág, Belgiom.
Holländer, Belga, Hollandus.
Holländiſch, *adj.* Hollandiai, Belgaorſzági.
Hölle, die, 1. pokol; in die Hölle fahren, pokolba menni. 2. kutzkó, sut.
Höllenangſt, die, pokolbéli kín.
Höllenbrand, der, pokolpozdorjája, pokolravaló.
Höllenbraten, der, (ugyan az).
Höllenfahrt, die, pokolba menetel.
Höllenfluß, der, pokolbéli folyóvíz.
Höllengott, der, Plútó.
Höllenhund, der, tzerberus.
Höllenpein, die, pokolbéli kín.
Höllenſtein, der, pokolkő.
Holler, der, od. Hohlunder, bodza, bodzafa.
Hollerblüthe, die, bodzavirág.
Hollerſalſe, die, *pl.* bodzaliktáriom.
Hölliſch, *adj.* 1. pokolbéli; *adv.* pokolbéli módon. 2. ſt. entſetzlich, rettenetes, iſzonyú.
Holm, der, 1. domb, halom. 2. ſt. Inſel, ſziget.
Holper, der, 1. göröngy, rög. 2. zökögés, zökkenés.
Holperig, *adj.* göröngyös, rögös.
Holſtein, Holzátzia, *tartomány.*
Holunder, *l.* Hohlunder.
Holunke, der, gazember.
Holz, das, 1. fa. 2. ſt. Wald, Wäldchen, erdő, erdőtske.
Holzapfel, der, vadalma.
Holzart, die, fa neme, fanem.
Holzartig, *adj.* fanemű.
Holzaſche, die, fahamu.
Holzaxt, die, favágó fejſze.
Holzbauer, der, faárúló paraſzt.
Holzbirne, die, vadkörtvély.
Holzbirnbaum, der, vadkörtvélyfa.
Holzbock, der, 1. fabak, bakállás, *fából.* 2. tzintzinbogár. *Cerambyx*, L. 3. hegyes farbogár. *Leptura*, L.
Holzboden, der, 1. fatartó, *p. o. padlás.* 2. fatermő jó föld.
Holzbohrer, der, furdánts, *bogár. Ptinus.*
Holzdieb, der, fatolvaj, falopó.
Holzdrechsler, der, faeſztergályos.
Holzen, 1. *v. a.* fával megrakni, v. telerakni. 2. *v. n.* ſt. Holz fällen, Holz hohlen, Holz ſammeln, fát vágni, fát hordani, fát szedni.
Hölzern, *adj.* fa, fából való; ein hölzernes Geſchirr, fa edény;

hólzerne Hammer, fa kalapáts, kótis.
Holzfäule, Holzfäulniß, die, farevesség, v. redvesség; fa redvesedés, farothadás.
Holzfeile, die, ráspoly.
Holzfeuer, das, fatüz.
Holzfloß, der, *l.* Holzflöße.
Holzflöße, die, talphajó, szálhajó, tutaj
Holzfuhre, die, 1. favivés, fahordás. 2. egy szekér fa.
Holzgefälle, die, 1. favám. 2. fáértvaló adó.
Holzgeld, das, fabér, fapénz, fáértvaló pénz.
Holzgerechtigkeit, die, erdőjuss.
Holzgericht, das, erdőt illető törvényszék.
Holzgraf, der, III. erdőbíró.
Holzhacker, der, favágó.
Holzhäher, der, szajkó, zajgó. *Corvus glandarius*, L.
Holzhandel, der, fávalkereskedés, faárosság, faárúlás.
Holzhändler, der, faáros, faárúló, fávalkereskedő.
Holzhase, der, III. erdei nyúl.
Holzhaufen, der, farakás, rakás fa.
Holzheher, *l.* Holzhäher.
Holzhof, der, faudvar.
Holzhuhn, das, 1. fekete harkály. *Picus martius*, L. 2. hófajd, gatyás fajd. *Tetrao Lagopus*, L. 3. veres fogoly. *Tetrao rufus.*
Holzig, 1. fás; *adv.* fásan. 2. fából való, fa.
Holzkäfer, der, *l.* Holzbock.
Holzkammer, die, fatartó kamara.
Holzkauf, der, favétel, favásárlás.
Holzkohle, die, faszén.
Holzlaus, die, *l.* Holzwurm.
Holzleger, der, farakó.
Holzlerche, die, erdei patsirta.
Holzlese, die, faszedés.
Holzmade, die, *l.* Holzwurm.
Holzmangel, der, fa szüke.
Holzmann, der, faáros, faárúló.
Holzmark, der, erdőmegye.
Holzmarkt, das, 1. fapiatz, faárúló piatz. 2. favásár. 3. favásárlás.
Holzmaß, das, famérték.
Holzmast, der, erdőn hízlalás.
Holzmehl, das, fapor, farev.
Holzmeise, die, erdei tzinke.
Holzmeister, der, farágó tzintzinbogár. *Caerambyx aedilis*, L.
Holzmesser, der, faméró
Holzordnung, die, erdőrend.
Holzplatz, der, fatartó hely.
Holzraspel, die, ráspoly.
Holzrechnung, die, fárólvaló számadás
Holzsamen, der, famag.
Holzscheit, das, hasábfa.
Holzschiff, das, fás hajó.
Holzschlag, der, favágás.
Holzschlägel, der, sulyok, kótis.
Holzschläger, der, favágó.
Holzschneider, der, faba metszö.
Holzschnitt, der, fametszés, fába metszett kép.
Holzschoppen, die, fás szín.
Holzschuh, der, fatzipö.
Holzschuppen, *l.* Holzschoppen.
Holzspan, der, forgáts, szilánk.
Holzsperling, der, erdei veréb.
Holzstall, der, fatartó.
Holzstätte, die, 1. st. Holzplatz, fatartó hely. 2. fapiatz.
Holzstoß, der, st. Holzhaufen, rakás fa, fa rakás.
Holztag, der, fahordó nap.
Holztaube, die, vadgalamb.
Holztaxe, die, fataksa, favám.
Holztrage, die, fahordé eszköz.
Holzung, die, 1. st. Holzsammlung, fagyüjtés, faszedegetés. 2. st. Waldung, erdő, erdőség.
Holzwaare, die, fa portéka.
Holzwagen, der, fás szekér.
Holzweg, der, erdei út.
Holzweide, die, erdei legelő.
Holzwerk, das, famív, famunka.
Holzwespe, fürészbogár. *Syrex.*
Holzwurm, der, Todtenuhr, kopogó termesz. *Termes pulsatorius.*
Holzzehent, der, fadézma.
Holzzeit, die, fahordás ideje, fahordás.
Holzzettel, das, fapalét, fapaléta.
Homogen, st. gleichartig, egynemü, egymiségü, egyenlő miségü.
Honig, der, méz.
Honigapfel, der, mézalma.
Honigärnte, die, mézszüret.
Honigartig, *adj.* mézizü, méznemü.
Honigbär, der, méhészmedve.
Honigbau, der, 1. méztsinálás, mézgyüjtés. 2. méztenyésztetés.
Honigbauer, der, 1. mézesgazda. 2 méhészgazda.
Honigbehältniß, das, méztartó.
Honigbiene, die, mézhordó méh, dolgos méh. *Apis mellifera.*

Honigbirne, die, mézeskörtvély.
Honigblatt, das, méhfüh, méhvirág. *Melittis melissophyllum.*
Honigblume, die, mézes virág.
Honigdachs, der, méhészborz. *Meles mellivorus.*
Honigfarbe, die, mézszín.
Honigfladen, der, 1. mézes kaláts, mézes lepény. 2. st. Honigscheibe, lépesméz.
Honigflecken, z. B. auf der Haut, méz'orma kiütés, *t. i. a' bőrön.*
Honiggelb, *adj.* mézszínű.
Honiggeschmack, der, méziz.
Honiggras, das, tzirok. *Holcus.*
Honigkelch, der, méztartó, *a' virágban.*
Honigklee, der, baltavirág. *Hedisarum.*
Honigkuchen, der, 1. mézes lepény, mézes pogátsa. 2. lépesméz.
Honigreich, *adj.* mézes, bőmézű, mézzel gazdag.
Honigroß, *l.* Honigscheibe.
Honigsauger, der, virágmadár, kolibri. *Trochilus*, L.
Honigscheibe, die, lép, lépesméz.
Honigseim, der, 1. lépesméz. 2. st. Jungferhonig, színméz.
Honigstein, der, mézkő. *Mellites*, L.
Honigsüß, *adj.* méz édességű.
Honigtafel, die, lépesméz.
Honigthau, der, mézharmat.
Honigwaben, der, lépesméz.
Honigwasser, das, mézes víz.
Honigzehent, der, méztized.
Honigzelle, die, léplyuk.
Honigzinns, der, mézvám, mézadó.
Hopfen, der, komló. *Humulus*, L. Es ist Hopfen und Malz an ihm verloren, semmise lesz ő belőle, hijjában veszteget jük reá a' jó szót.
Hopfenbau, der, komlótermesztés.
Hopfenfächser, der, komlótsemete.
Hopfengarten, der, komlóskert.
Hopfenklee, der, mezei komótyú. *Trifolium agrarium*, L.
Hopfenranke, die, komlóveszlső.
Hopfenspargel, komlójövés.
Hopfenstange, die, komlókaró.
Hörbar, *adj.* hallható; *adv.* hallhatóképpen.
Horchen, 1. hallgatódzni. 2. figyelmezni, hallgatni valamire.
Horcher, der, hallgatódzó.
Horde, die, tsorda, sereg; z. B. eine Horde Tartaren, tsorda Tatárok, egy tsorda Tatárság. 2. st. Hürde, tserény.
Hören, *v. n.* 1. durchs Gehör vernehmen, hallani; schwer hören, nehezen hallani; ich habe es mit meinen Ohren gehöret, tulajdon füleimmel hallottam; ich höre kommen, hallom hogy jön; ich höre ihn singen, hallom hogy énekel, ée. ich habe ihn niemahls lachen hören, (st. lachen gehört), soha se hallottam, hogy nevetett vólna; was läßt sich da hören, mit hall az ember ott, mit hallhatni ott; es läßt sich eine Stimme hören, valamelly szót hallani, *az az: lehet hallani*; sich auf der Violine hören lassen, sokak hallattára játszani a' hegedűn, vagy kimutatni magát a' hegedülésben; laß hören, hadd halljam, v. hadd halljuk, mondjuk; er läßt nichts von sich hören, semmit se lehet hallani felőle; das läßt sich hören: *a.* mondasz valamit. *b.* e' derék, v. jelesen, derekasan. *c.* ez tűrhetőbb, ezt elébb helyben lehet hagyni. 2. st. anhören, zuhören, hallgatni, meghallgatni, ráhallgatni; es donnert, hören Sie einmahl, menydörög, hallgassa tsak az Úr; ich habe nicht darauf gehört, nem hallgattam rá; man muß den andern Theil auch hören, a' másik félt is megkell hallgatni. 3. hallgatni, figyelmezni, ügyelni, meghallgatni, *p. o. valaki kérését*; Gott höret das Gebet des Gerechten, az Isten meghallgatja az igaznak kérését.
Hören, das, hallás, figyelmezés; mir vergeht Hören und Sehen, szemem szám eláll belé.
Hörensagen, das, hallomás; er hats vom Hörensagen, hallomásból tudja.
Hörer, der, halló, hallgató.
Horizont, der, 1. látáshatár, szemhatár. 2. vízerány; der Berg ist hundert Klafter über den Horizont erhaben, ez a' hegy száz ölnyire emelkedik fel a' vízerány felett.
Horizontal, *adj.* vízerányos; *adv.* vízerányosan.
Horizontalfläche, die, vízerányos lap.

Horizontallinie, die, vizerányos linea.
Horn, das, 1. szarv, állat szarva, türök; mit den Hörnern stoßen, öklelni a' szarvával, megtürkölni, megöklelni; die Hörner abwerfen, elhányni a' szarvait; jemanden die Hörner biethen, valakivel ujjat húzni, v. megbirkózni; etwas auf die Hörner nehmen, magára vállalni valamit; Hörner tragen, od. haben, hitetlen feleséggel birni; jemanden Hörner aufsetzen, valakinek szarvat tenni fel, *az az*: *hitetszegett módon megvetni*. 2. szaru, szarvból készült mív. 3. kürt; das Horn blasen, kürtölni, a' kürtöt megfúvni; mit jemanden in ein Horn blasen. *a.* egy akaraton lenni valakivel. *b.* egy húron pendülni.
Hornähnlich, *adj.* szarvforma.
Hornarbeiter, der, szaru mives.
Hornartig, *adj.* szarv nemű.
Hornbläser, der, kürtös, kürtölő.
Hörnchen, das, szarvatska.
Horndrechsler, der, szaru esztergályos, szaru faragó.
Hörnern, *adj.* szaruból való, szaru.
Hörnerträger, der, szarvat viselő.
Hornerz, das, szaruértz.
Horneule, die, füles bagoly. *Strix Otus.*
Hornfarbe, die, szaru szín.
Hornfarben, *adj.* szaru színű.
Hornfeile, die, szaru raspoly.
Hornfisch, der, hegyes orrú tsuka. *Esox Belone.*
Hornhaut, die, szaru hártya, *p. o. szemben.*
Hornig, szaruforma, szarubólvaló.
Horniß, die, lódarás. *Vespa crabro*, L.
Hornkirsche, die, som.
Hornkraut, tyúkhúr. *Cerastium.*
Hornraspel, die, szaruráspoly.
Hornrose, die, tsipkerózsa.
Hornsamen, der, szarvasgyümöltsfű. *Ceratocarpus.*
Hornschein, der, Böjtelőhava újsága, Februarius újsága.
Hornschlange, die, szarvaskigyó.
Hornschnecke, die, kürttsiga.
Hornstein, der, szarukő.
Hornung, der, Böjtelőhava. *Februarius.*
Hornungsblume, die, vizgyöngy virág. *Leucoium vernum*, L.
Hornvieh, das, szarvasmarha.
Hornwerk, das, várszántz szarva.
Hörrohr, das, hallótső.
Hörsaal, der, hallgató palota, v. hely. *Auditorium.*
Horst, die, 1. bozót, bozótos hely. 2. ragadó madár fészke.
Horsten, st. nisten, fészket rakni.
Hort, der, 1. kőszikla, kőszál. 2. óltalom, védelem.
Hose, die, 1. z. B. zur Butter, kötsög, vajas kötsög. 2. nadrág; die Hosen haben, parantsolni a' házban; die Frau hat die Hosen, az aszszony uralkodik. 3. eine Unterhose, gatya. 4. *l.* Meerhose.
Hosen, *pl. l.* Hose. 2-*szor.*
Hosenband, das, nadrágkötő.
Hosenbandsaum, der, gatyakortz.
Hosenbund, der, nadrágövedző.
Hosenklappe, die, nadrág ellenző.
Hosenknopf, der, nadrággomb.
Hosenlatz, *l.* Hosenklappe.
Hosenträger, der, nadrágtartó.
Hospital, das, ispotály, betegek, és szegények ispotályja. 2. jövevények háza, v. ispotályja.
Hospitalpfleger, der, ispotály gondviselő.
Hospitalschiff, das, ispotályhajó.
Hospodar, der, st. Fürst, Fejedelem.
Hostie, die, od. Oblate, ostya.
Hostilität, die, ellenségeskedés.
Hott! st. rechts hin! tőled! tüled!
Hub, der, 1. virágja, lángja. java, szépe valaminek. 2. emelet, emelés.
Hube, die, *l.* Hufe.
Hübel, der, 1. st. Hügel, halom, domb. 2. púp, domborodás, *a' testen, ée.*
Hübsch, 1. st. schön, kellemetes; *adv.* szépen, kellemetesen. 2. st. artig, tsínos, ékes, furtsa, takaros. 3. st. gut, jó, derék. 4. st. vortreflich, jeles.
Hucke, *l.* Hocke.
Hudeley, die, 1. vesződség, baj. 2. hertzehurtzálás, ingerkedés. 3. hántvetett munka, imígy amúgy való munka.
Hudeln, *v. a.* 1. vesződni, bajlódni. 2. ingerkedni, *valakivel*, hertzehurtzálni, *valakit*. 3. imígy amúgy dolgozni, elhányni vetni, *a' munkát*
Hudler, der, 1. ingerkedő, hertzehurtzáló. 2. imígy amúgy dolgozó; od. st. Pfuscher, himpellér, kontár.

Huf, der, köröm; z. B. der Huf des Pferdes, od. des Eſels, *p. o. a' ló körme, v. a' ſzamár körme.*

Hufe, die, mintegy harmintz hóld föld, v. telek.

Hufeiſen, das, patkó.

Hufeiſenkraut, das, lópatkófű. *Hippocrepis*, L.

Hufengeld, das, ſzántóföldvám.

Huflattich, der, lókörműfű, martilapu. *Tussilago*, L.

Hufnagel, der, patkóſzeg.

Hüfner, der, paraſzt, ſzántóvető.

Hufſchlag, der, 1. lópatkolás. 2. lónyom. 3. vízparti út.

Hufſchmid, der, patkoló kováts.

Hüftbein, das, tsipőtsont.

Hüfte, die, tsipő.

Hüftenlahm, tört tsípejű, tsipőre sánta.

Hüftknochen, der, tsipőtsont.

Hüftpfanne, die, tsipőtsont vápa.

Hüftweh, das, tsipőſájás, ſarzsába.

Hügel, der, halom, domb. 2. púp, domborodás, *p. o. a' testen.*

Hügelchen, das, halmotska.

Hügelicht, *adj.* halom forma.

Hügelig, *adj.* halmos, dombos.

Hugenott, der, Hugonott, *igy nevezték Frantziaorſzágban a' Reformátzió kezdetekor a' Protestánsokat.*

Huhn, das, tyúk, (tik), *t. i. kakas, tyúk együtt;* Hühner halten, tyúkokat tartani; junge Hühner, tsirkék, tsibék. *Pb.* Kluge Hühner legen auch in die Neſſeln, még a' legböltsebb ember is hibázhatik.

Hühnchen, das, 1. tyúkotska. 2. ſt. junges Huhn, tsirke; ich habe noch mit dir ein Hühnchen zu pflücken, még ſzámvetésem van veled.

Hühneraar, der, kánya.

Hühnerauge, das, ſt. Leichdorn, tyúkſzemű, tyúkbegy. *Anagallis.*

Hühnerbiß, der, 1. geſtrecktes Maſtkraut, hizovány. *Sagina procumbens*, L. 2. tyúkhúr. *Alsine media*, L. 3. apró len. *Linum Radiola*, L. 4. mezei tyúkſzemű, tyúkbegy. *Anagallis arvensis*, L. 5. ſiktsillag. *Cucubalus*, L.

Hühnerbraten, der, sült tyúk.

Hühnerbrühe, die, tyúkhúsléy.

Hühnerdarm, der, 1. tyúknak belső réſze. 2. tyúkhúr. *Alsine media*, L. 3. mezei tyúkſzemű. *Anagallis arvensis*, L.

Hühnerdieb, der, tyúktolvaj, tyúkzsivány, tyúk lopó.

Hühnerey, das, tyúktojás, (tikmony).

Hühnerfeder, die, tyúktoll.

Hühnergarn, das, fogolyháló.

Hühnergeyer, der, tsirkéſző kánya, v. héjja. *Falco aeruginosus.*

Hühnerhandel, der, tyúkkal kereskedés, tyúkáſzkodás.

Hühnerhändler, der, tyúkkal kereskedő, tyúkáſz, tikáſz.

Hühnerhaus, das, tyúkól, (tikól).

Hühnerhund, der, foglyáſz kutya.

Hühnerklee, der, kakukſű. *Thymus Serpillum*, L.

Hühnerkohl, der, (ugyan az).

Hühnerkorb, der, tyúkkosár.

Hühnerlaus, die, tyúktetű.

Hühnerleiter, die, tyúkűlő.

Hühnermann, der, tyúkáſz, (tikáſz).

Hühnermilch, die, Vogelmilch, madártéjfű. *Ornithogalum*, L.

Hühnermiſt, der, tyúkganéj.

Hühnerneſt, das, tyúkféſzek.

Hühnernetz, *l.* Hühnergarn.

Hühnerſtall, der, tyúkól.

Hühnerſtange, die, tyúkűlő.

Hühnerſteige, die, tyúkűlő, tyúkól.

Hühnervogt, *l.* Hühnerhändler.

Hühnerweh, das, píp, *tyúknyavalya.*

Hühnerweihe, der, *l.* Hühnergeyer.

Hühnerzehent, der tyúkdézma.

Hühnerzinns, der, tyúkadó.

Hui, od. huj, 1. huj! hu! noſza! noſza rajta! 2. in einem Huj, egy ſzempillantásban, egyſzerre.

Huld, die, kedvezés, jóakarat, kegyesség, kegyes hajlandóság, *valakihez;* jemandes Huld erwerben, valaki jó akaratját, vagy kedvét megnyerni.

Huldgöttinn, die, Grátzia.

Huldigen, einem, hódolni, hűségre esküdni, hűségre esküdni.

Huldigung, die, hódolás, hűség ajánlás.

Huldigungseid, der, hódoláskori esküvés, hűségesküvés.

Huldreich, *adj.* kegyes, kegyelmes.

Hülfbegierig, *adj.* segítni kívánó.

Hülfe, die, 1. ſt. Beyſtand, segedelem, segítség; Hülfe leiſten, od. ſchaffen, segítni, segítségül

lenni, segedelmet nyújtani; zu Hülfe kommen, segítségre jönni; zu Hülfe ſchicken, segítségül küldeni, v. segítségére küldeni; mit Gottes Hülfe, Isten segedelmével. 2. segedelem, oltalom, gyámol.

Hülflich, *adj.* segítő; hülfliche Hand leiſten, segítni, segítő kezet nyújtani.

Hülflos, *adj.* segedelem nélkül lévő, gyámoltalan.

Hülfloſigkeit, die, gyámoltalanság.

Hülfreich, *adj.* segítségre kész; hülfreiche Hand leiſten, segítő kezet nyújtani, kész szívvel segítni.

Hülfsbedürftig, *adj.* gyámoltalan.

Hülfsbrief, der, segítő levél.

Hülfsgeld, das, segedelempénz.

Hülfleiſtung, die, segedelemnyújtás, segítség, segedelem.

Hülfsmittel, das, 1. segítő eszköz, segedelem. 2. ſt. Arzneymittel, orvosság, gyógyítószer.

Hülfsquelle, die, segítség kútfeje.

Hülfsſteuer, die, segedelem adó.

Hülfstruppen, die, *pl.* segítő seregek.

Hülfswiſſenſchaft, segítő tudomány.

Hülfswort, das, 1. segítő ige. *Verbum auxiliare.* 2. ſt. Füllwort, pótlószó.

Hülfzahl, die, segítő szám.

Hulfter, *l.* Holfter.

Hülle, die, 1. fedél, fedezet, borítók. 2. ſt. Kleidung, ruházat; die Hülle und Fülle. *a.* eledel és ruházat. *b.* bőség, soka valaminek.

Hüllen, *v. a.* fedni, befedni, betakarni, elrejteni; in etwas hüllen, valamibe rejteni, v. takarni.

Hülſe, die, 1. hüvely, hüvelytok, *p. o. a' paſzuly hüvelye.* 2. tok, héj, *p. o. a' búzának tokja, a' ſzőlőſzem héjja*, ée.

Hülſen, ſich, 1. hüvelyesedni. 2. hüvelyéből kifejteni.

Hülſenfrucht, die, hüvelyes vetemény.

Humber, *l.* Hummer.

Hummel, die, 1. ſt. Erdbiene, poszméh. 2. ſt. Thräne, here.

Hummen, ümmögni, hüngetni.

Hummer, der, tengeri rák. *Cancer Gammarus.*

Humpe, die, kanta, nagy korsó.

Humpeln, *v. n.* tántorogni, bitzegni.

Hümpeln, *v. a.* himpellérkedni, kontárkodni.

Hümpler, der, himpellér, kontár.

Hund, der, 1. kutya, eb; da liegt der Hund begraben, itt a' bökkenője, éppen az a' bibéje. *Pb.* Viel Hunde ſind des Haſen Tod, halál a' nyúlnak a' sok eb, v. sok lúd diſznót győz; es bekommt ihm wie dem Hunde das Grasfreſſen, jól esik neki, mint az ebnek a' fű, az az: igen roſzszúl esik. 2. szárnyas eb denevér. *Canis volans.*

Hündchen, das, kutyakölyök.

Hundefell, das, kutyabőr.

Hundefett, das, kutyazsir, ebhájj.

Hundegeld, das, 1. tsúfpénz, kevés pénz. 2. tsekély jutalom.

Hundegeſchlecht, das, kutya nem.

Hundejunge, der, III. 1. kutyapetzér. 2. semmirevaló, gazember.

Hundert, 1. száz; zu Hundert, száz száz, százával, százanként. 2. százan; es waren ihrer hundert, százan voltak.

Hundert, das, száz, száza valaminek.

Hundertblätterig, *adj.* száz levelű.

Hunderte, der, die, das, századik.

Hunderterley, 1. száz féle. 2. vielerley, sokféle, külömbkülömbféle.

Hundertfach, *adj.* százszoros.

Hundertfältig, *adj.* százféle; *adv.* százféleképpen.

Hundertjährig, 1. száz esztendős. 2. száz esztendőre való.

Hundertmahl, *adv.* százszor.

Hundertmahlig, *adj.* százszori.

Hunderſte, der, die, das, századik.

Hunderttauſend, százezer.

Hunderttauſendmahl, *adv.* százezerszer

Hundertweiſe, *adv.* százanként.

Hundeſcheu, *adj.* kutyáktól félő.

Hündinn, die, nőstény kutya, szuka.

Hündiſch, *adj.* kutyai, ebi.

Hundsaffe, der, ebfejű majom. *Simia Inuus.*

Hundsbeere, die, 1. veresgyűrű bogyó. 2. kányafa bogyó.

Hundsblume, die, büdös montika, ebkapor. *Anthemis Cotula.*

Hundsblüthe, die, gyopár. *Gnaphalium*, L.

Hundsflechte, die, szürke tarjag. *Lichen caninus*, L.

Hundsfliege, die, eblégy. *Musca canina*, és *canicularis.*

Hundsfott, der, *pl.* Hundsfötter, huntzfut, gazember.

Hundsfottiſch, *adj.* huntzfutos.
Hundsgras, das, ujjasfű, kutyaperje. *Dactylis*, L.
Hundshödlein, das, kosbor, kosborvirág. *Orchis*, L.
Hundsigel, der, kutya süldiſznó. *Hiſtrix Erinaceus caninus.*
Hundsjunge, der, 1. kutyapetzér. 2. semmirekellő, gazember.
Hundskamille, die, büdös montika, ebkapor. *Athemis Cotula.*
Hundskirſche, die, fejér burjány, fejér burjány bogyó. *Bryonia alba*, L.
Hundskohl, ebméregfű. *Apocynum.*
Hundskopf, der, 1. kutyafő, ebfő. gyújtóványfű. *Anthirrinum Linaria*, L. 3. ebfejű majom. *Cynocephalus Ceilonicus.*
Hundslattich, der, *l.* Löwenzahn.
Hundsmelde, die, büdös lúdlábfű. *Chenopodium vulvaria.*
Hundsmilch, die, ebtéjfű. *Euphorbia.*
Hundsnelke, ſzappanfű. *Saponaria.*
Hundspeterſilie, die, adázófű, koldúsfű. *Aethusa*, L.
Hundsraute, die, ebruta.
Hundsroſe, die, ebrózsa, büdös rózsa. *Roſa canina*, L.
Hundsrübe, die, fejér burjány. *Bryonia alba*, L.
Hundsruthe, die, ebréſzfű. *Cynomorium*, L.
Hundsſcham, die, ebnádrafű. *Cynometra*, L.
Hundsſchlange, die, ebkigyó. *Boa canina.*
Hundsſtern, der, ebtsillagzat. *Sirius*, *Canicula.*
Hundstag, der, kánikulai nap, hévnap
Hundstod, der, farkasméreg, *fű. Aconitum Lycoctonum*, L.
Hundsviole, die, ebviola, ebibolya. *Viola canina.*
Hundsvogt, der, kutyapetzér.
Hundswinde, tekertsfű. *Periploca.*
Hundswürger, der, ebfojtófű. *Cynanchum*, L.
Hundszäcke, die, kutyatetű.
Hundszahn, der, 1. kutyafog. 2. ſt. Spitzzahn, ſzemfog.
Hundszunge, die, 1. kutyanyelv. 2. ebnyelvfű. *Cynoglossum*, L.
Hungarn, Ungarn, Magyarország.
Hunger, der, 1. éh, éhezés; Hunger haben, éhezni, megéhezni; ich habe Hunger, ehetném, megéhezem; es kommt mich ein Hunger an, ehetném, megjött az ehem; ſeinen Hunger ſtillen, elütni az ehét; vor Hunger ſterben, od. des Hungers ſterben, éhel meghalni, éhel elveſzni. 2. ſt. Hungersnoth, éhség. 3. ſt. das Hungerleiden, éhség, koplalás. 4. ſt. Begierde, éhség, nagy kívánság, ſzomjúság.
Hungerblümchen, das, borsika, korpafű. *Draba*, L.
Hungerblume, die, vetési arany virág. *Chryſanthemum ſegetum.*
Hungercur, die, koplalással való orvoslás.
Hungerig, *adj.* ehes, éhező; ehesen.
Hungerkorn, das, anya rozs.
Hungern, *v. n.* 1. éhezni; es hungert mich, ehetném, éhezem; mich hungert nach Brod, kenyeret ehetném, kenyérre éheztem. 2. ſich der Speiſen enthalten, koplalni. 3. kívánni valamit.
Hungersnoth, die, éhség.
Hungertod, der, éhelhalás.
Hüpfen, *v. n.* ugrálni.
Hürde, die, tserény, aſzaló.
Hure, die, kurva.
Huren, *v. n.* kurválkodni.
Hurenhaus, das, hordélyház.
Hurenwurz, die, paprágy. *Polypodium Filix mas*, L.
Hurerey, die, paráználkodás.
Hureriſch, huriſch, paráznás.
Hurtig, *adj.* gyors, serény, virgontz; *adv.* gyorsan, serényen, virgontzan.
Hurtigkeit, die, gyorsaság, serénység, virgontzság,
Huſar, der, huſzár.
Huſch, *adv.* nyomban, tüstént.
Huſchen, *v. n.* sietve ellódúlni, elillantani.
Huſſit, der, III. Huſzſzíta, *Huſz János követője.*
Huſten, *v. n.* köhögni, hurutolni; Flöhe huſten hören, túl a' renden okoskodni.
Huſten, der, köhögés, hurut, keh; den Huſten haben, hurutolni, kehes lenni, v. köhögős lenni; er hat Huſten, köhögős, v. köhög.
Huſtenfieber, das, köhétsölő hidegelés.
Huſtenkraut, das, *l.* Huflattich.
Hut, der, kalap, *néha*: süveg; den

Hut aufſetzen, kalapját feltenni; den Hut abnehmen, od. abziehen, kalapját levenni, süvegelni; viele Köpfe unter einen Hut bringen wollen, külömböző értelmű embereket öszveegyeztetni, sok fejet egy kalap alá venni; es fehlet ihm unter dem Hute, od. er iſt unter dem Hute nicht richtig, nints helyén a' feje, v. az esze; ein Hut Zucker, egy süveg nádméz.

Hut, od. Huth, die, 1. vígyázás, vígyázat; auf ſeiner Hut ſeyn, vígyázni, óni magát; eine Sache in ſeiner Hut haben, gondot viselni valamire, óltalmába, v. vígyázása alá venni valamit. 2. őrzés, legeltetés; dem Hirten den Lohn für die Hut bezahlen, a' pásztornak a' legeltetés bért megfizetni. 3. legelő, legelő hely. 4. nyáj, tsorda, sereg, *p. o. juh, tehén*, ée.

Hutband, das, kalappántlika.

Hütchen, das, kalapotska.

Hüten, 1. ſt. bewahren, őrízni, őrzeni; das Haus hüten, a' házat őrízni, *az az*: otthon ülni; das Bette hüten, az ágyat őrízni, *az az*: az ágyban heverni, betegeskedni. 2. ſich hüten, őrízkedni, óni magát, vígyázni magára, hüte dich, vígyázz, őrízkedj. 3. ſt. weiden, legeltetni, őrízni, *p. o. a' nyájat.*

Hüter, der, 1. ſt. Hutmacher, kalapos. 2. őrző, pásztor, tsőſz.

Hüterlohn, der, őrzésbér.

Hutfeder, die, forgó, kalapbokréta.

Hutform, die, kalapforma.

Hutfutter, das, kalapbéllés.

Hutgeld, *l.* Hüterlohn.

Hutgerechtigkeit, die, legeltetés juss.

Huth, *l.* die Hut.

Hüthen, *l.* Hüten.

Hutkrämpe, die, kalapkarima, kalap széle.

Hutlos, *adj.* kalaptalan, süvegetlen.

Hutmacher, der, kalapos.

Hutſche, die, hinta, hintóka.

Hütſche, die, ſt. Schämel, zsámoly.

Hutſchen, ſich, hintálni magát.

Hutſchleife, die, kalapra való pántlikabokor.

Hutſchnur, die, kalapsinór.

Hutſtaffirer, der, kalap felkötő.

Hutſtock, der, kalapkapta.

Hutſtülpe, die, kalapkarima.

Hüttchen, das, kunyhótska.

Hütte, die, 1. kunyhó, kalyiba, 2. ſt. Glashütte, üveghuta.

Hüttenarbeiter, der, hutás, hutákban dolgozó.

Hüttenkratze, die, bányászi tüdő gyúladás.

Hüttenmeiſter, der, hutamester.

Hüttenrauch, der, kunyhófüst.

Hutung, die, ſt. Weide, legelő.

Hütung, die, őrzés, legeltetés.

Hutzucker, der, süveg nádméz.

Huzel, die, aszalmány, aszalt gyümölts.

Hyacinth, der, játzintkő.

Hyacinthe, die, játzintvirág. *Hyacinthus*, L.

Hyäne, die, od. das Grabthier, hiéna eb. *Canis Hyaena*, L.

Hydraulik, die, vizerőtudomány, hidraulika.

Hydrographie, die, vízleírás.

Hydroſtatik, die, vízméréstudomány hidrostátika.

Hydrotechnik, die, vízépítés, vízépítéstudomány, vízépítésmesterség.

Hygrometer, der, nedvességmérő.

Hymen, der, házasságisten.

Hymne, die, dítséret, dítséretének.

Hyperbel, die, nagyítás.

Hypochondrie, die, komor korság.

Hypotenuſe, die, egyenes zugfedő línea.

Hypothek, die, ígért zálog.

Hypotheſe, die, vélekedés.

Hyſterik, die, nádragörts, aszszonyi komor korság.

Hyſteriſch, nádragörtsös, aszszonyi komor korságos.

J.

Das Jod als Conſonant folgt nach dem Vocal J.
A' Mássalhangzó J-én kezdódó ſzók alább a' J betűben kerestessenek.

Ibe, Ibenbaum, der, tiſzafa. *Taxus baccata.*
Ibis, der, izibik, ibismadár. *Tantalus Ibis.*
Ich, én; ich ſelbſt, én magam; ich ſehe dich, látlak; ich ſehe es, látom, ée.
Ichnographie, die, talprajzolás, talprajz.
Ideal, das, mustraképzelet.
Idealiſch, *adj.* mustra képzeleti.
Idee, die, gondolat, képzelet, idea.
Identiſch, *adj.* egyenló, egyertelmű.
Identität, die, ugyanazonság, egyenlóség.
Idiot, der, III. együgyű tudatlan.
Idioticon, das, kornyékiszós könyv.
Idiotismus, der, *pl.* Idiotismen, nyelvkülönösség, különos ſzóllás, tulajdon ſzóllás valamelly nyelvben.
Idylle, die, pásztori dál, pásztordall.
Igel, der, süldiſznó, sündiſznó, tövises diſznó, (tüskés diſznó). *Hystrix Erinaceus*, L.
Igelkette, die, borzonka, tüskefű. *Echinophora*, L.
Igelſchnecke, die, tüskés féreg, tengeri sül. *Echinus.*
Igelskraut, *l.* Eſelskraut.
Ihm, neki, annak. *l.* Er.
Ihn, ötet, azt. *l.* Er.
Ihnen, 1. nekik, azoknak. 2. az Uraknak, az Aſzonynak.
Ihr, 1. neki, annak, *t. i.* az Aſzſzonynak, v. más anya nemű dolognak. 2. *pl.* ti; z. B. ihr ſaget, azt mondjátok; ihr wiſſet, tudjátok. 3. ihr, ihre, ihr, az övé, az ő, *t. i. az aſzſzonyé, leányé*, v. más anya nemű dologé; z. B. ihr Mann, az ő férje. 4. Ihr, Ihre, Ihr, az Uré, az Aſzſzonyé, ée.
Ihre, 1. *l.* Ihr 2-ſzor. 2. Ihre, *pl.* az Urakè, az Aſzſzonyoké, ée.
Ihretwegen, 1. magáért. 2. ő érte. 3. az Úr kedvéért, az Aſzſzony kedvéért, ée.
Ihrige, der, die, das, 1. az övé, a' magáé. 2. az Uré, az Aſzſzonyé, ée.
Ihro, z. B. Ihro Durchlaucht, Hertzegséged! Ihro Gnaden, Nagyságod, ée.
Ihrzen, d. i. ihr heißen, kendezni, kendezni valakit.
Illumination, die, ſt. Beleuchtung, kivilágositás.
Illuminiren, ſt. beleuchten, 1. kivilágositni. 2. ſzinekkel kifesteni, kiſzinelni, *p. o. a' mappát.*
Iltenſchnecke, hengertsiga. *Voluta.*
Iltiß, görény. *Mustela putorius.*
Im, ſt. in dem, a' -ban, e' -ben.
Imbiß, der, 1. falat, harapás. 2. ſt. Frühſtück, fölöstököm, fröstök.
Imgleichen, *l.* Ingleichen.
Imker, der, méhész.
Immanuel, der, Emmánuel.
Immaßen, 1. ſt. ſo wie, a' mint. 2. ſt. weil, da, minthogy.
Immaterialität, die, testetlenség.
Immateriell, testetlén.
Imme, die, ſt. Biene, méh.
Immenbrod, *l.* Bienenbrod.
Immenwolf, der, piripió gyurgyalag, *madár. Merops apiaster.*
Immer, 1. *adv.* mindég, mindenkor, ſzüntelen; auf immer, örökre; immer mehr und mehr, mind inkább inkább. 2. ſt. auch, akár ki is; wer du auch immer biſt, akár ki légy is; ſo fromm er ſich immer ſtellen mag, bár melly jámbornak tettesse is magát. 3. immer nicht, még sem, soha sem. 4. es iſt doch immer Schade, tsak még is kár; laſſen Sie ſich es immer gefallen, tsak még is álljon rá az Úr. 5. immer einmahl, (Auſztriai beſzédmód ſzerént), néha, néhanéha, hébe korba.
Immerdar, *adv.* mindenkor.

Immerfort, *adv.* 1. egy folytában, szüntelen. 2. mindenkor.

Immergrün, das, 1. tartósfű, mindég zöld. *Aizoon*, L. 2. meténg, börvely. *Vinca*, L.

Immerhin, *adv.* 1. mind tovább tovább. 2. st. meinetwegen, nem banom, én miattam.

Immermehr? 1. ugyan? was denkst du immermehr? ugyan mit gondolsz? 2. st. jemahls, valaha. 3. mindenkor.

Immerwährend, *adj.* szüntelenvaló, szüntelen tartó, mindenkori; *adv.* szüntelen, mindenkor.

Immerzu, st. immer, szüntelen, mindenkor.

Inmittelst, *adv.* st. inzwischen, azon közben.

Immobiliarvermögen, das, ingatlan jószág, fekvő jószág.

Immortalität, die, halhatatlanság.

Imperativ, der, parantsoló mód.

Impertinent, *adj.* goromba, gorombáskodó; *adv.* gorombául.

Impertinenz, die, gorombaság.

Impetrant, der, III. megnyerő, jószágnyerő.

Impfen, st. pfropfen, óltani, beléóltani.

Impfen, das, béóltás.

Impfer, der, béóltó, beléóltó.

Impofant, hathatós; *néha*: felségos, ditső.

Impoſt, der, 1. adó. *l.* Zoll. 2. bólthajtás tartó oszlop.

Impoſtiren, adóvá tenni.

In, *praep.* 1. *III. Ejt.* -ban, -hen; z. B. in der Stadt wohnen, a' városban lakni. 2. *sokféleképpen lehet kitenni*, *p. o.* ich ſage es im Scherze, tsak tréfából mondom; in Gleichniſſen reden, in Fabeln lehren, példázatokkal beszélni, mesékkel tanítni; in der Nacht, éjjel, éjtszaka; im (in dem) Sommer, nyáron; in einer Stunde, egy óra alatt, ée. 3. *IV-dik Ejt.* -ba, -be; z. B. in die Stadt gehen, a' városba menni; in das, od. ins Waſſer fallen, a' vízbe esni. 4. *sokféleképpen tétetik ki*, *p. o.* in die Länge, hoszszára; in die Breite, szélességét véve, ée.

Inbegriff, der, öszveség, summa.

Inbrunſt, die, 1. buzgóság, forróság, szíves szeretet. 2. áhítatosság, ájtatosság, buzgóság, *t. i. az imádkozásban*, ée.

Inbrünſtig, buzgó, áhítatos, ájtatos; *adv.* buzgón, áhítatosan, ájtatosan.

Inbrünſtigkeit, die, *l.* Inbrunſt.

Incaminiren, *v. a.* elrendelni.

Incarnat, *adj.* testszínű.

Incarnatfarbe, die, test szín.

Incognito, *adv.* idegen név alatt, titkolt névvel, *p. o. útazni.*

Incommodiren, alkalmatlankodni.

Incommodität, die, alkalmatlanság.

Incomplet, *adj.* hijjanos, tsonka; *adv.* hijjanosan.

Inconſequent, *adj.* maga ellenvaló, következőtlen; *adv.* maga ellen, torvényje ellen, következőlegtelenül.

Inconvenienz, die, illetlenség.

Incorporiren, *v. a.* hozzá tsatolni, egyesíteni vele.

Indem, 1. az alatt míg; od. st. unterdeſſen, azomban, azomban hogy; indem er redete, tam ich, az alatt mig beszélt, oda jöttem. 2. st. weil mivelhogy, minthogy; ich kann nicht, indem mirs an Zeit fehlt, nem telhetik ki tolem, mivelhogy nints időm. 3. da als, midőn; indem er dieß ſagte, a' midőn ezt mondotta. 4. úgy hogy, úgy tudniillik hogy, ée.

Independent, *adj.* független; *adv.* függetlenül.

Independenz, die, függetlenség.

Indeſſen, indeß, 1. az alatt, azomban; geh nur hin, indeſſen will ich hier bleiben, tsak menj el, én az alatt itt maradok. 2. az alatt hogy, mindazáltal. 4. egyébaránt, de külömben.

Index, der, lajstrom, laistrom, mutatótábla.

Indianer, der, Indus, Indiai.

Indien, India.

Indier, *l.* Indianer.

Indifferent, *l.* Gleichgültig.

Indig, Indigo, der, 1. indig, *kék festék.* 2. indikfű. *Indigofera*, L.

Indigena, der, hazafivá felvétetett.

Indigenat, das, hazafiság jussa.

Indigeſtion, die, nem emésztés, emésztethetetlenség.

Indigopflanze, die, *l.* Indig.

Indolent, *l.* unempfindlich, träge.
Indult, der, engedelem.
Induſtrie, die, Fleiß, ſzorgalmatosság, serénység, munkásság.
Ineinander, *l.* Einander.
Infam, *adj.* betstelen, bestelen; *adv.* betstelenül, bestelenül.
Infamie, die, betstelenség, bestelenség.
Infant, der, III. a' Spanyol korona örököse, v. Spanyol királyfi, Portugallus királyfi.
Infanterie, die, gyalogság, gyalogkatonaság.
Infanteriſt, der, III. gyalogkatona.
Infel, Inful, die, püspöki süveg.
Inficiren, *l.* Anſtecken.
Inflammation, die, gyúladás. tüzesség, *a' testben.*
Informat, das, törvénybéli útasítás.
Information, die, 1. ſt. Unterricht, tanítás, oktatás. 2. nevelői, v. tanítói hivatal.
Informator, der, tanító, házi tanító, v. nevelő.
Ingber, Ingwer, der, gyömbér.
Ingeheim, od. in Geheim, titkon.
Ingenieur, der, *(olv.* inzsinőr) indzsinér, földmérő.
Ingleichem, ingleichen; *adv.* és, is, továbbá, ezen felyül.
Ingredienzien, die, *pl.* álló részek, tevőrészek, keverék részek.
Ingrün, *l.* Singrün.
Ingwer, der, gyömbér.
Inhaber, der, od. Beſitzer, birtokos.
Inhalt, der, ſt. Inbegriff, foglalat, summa, kerület; der kurze Inhalt, rövid summája, v. foglalatja valaminek.
Inhibiren, *v.a.* megtiltani.
Injurie, die, igazságtalanság, boszszantás.
Inländer, der, hazafi.
Inländiſch, *adj.* hazai, földi.
Inliegend, *adj.* belézárt, benne lévő.
Inmann, der, zsellér, lakó.
Inmittelſt, *l.* Immittelſt.
Inn, der, Inne, *folyóviz.*
Inne, *adv.* 1. közepén, benne. 2. inne bleiben, oda haza maradni; inne haben. *a.* birni, birtokában lenni. *b.* ſt. wiſſen, tudni; inne behalten, magában tartani; inne halten, megállapodni, megállani; inne werden, megtudni, észre venni.
Innen, *adv.* belől; von innen, belőlről; nach innen zu. *a.* befelé. *b.* belől, benne.
Innere, der, die, das, belső.
Innerhalb, *adv.* mit *Gen.* 1. belől; innerhalb der Mauer, a' kőfalon belől. 2. alatt, *t. i. idő alatt*; innerhalb einer Stunde, od. drey Tagen, egy óra, v. harmad napalatt
Innerlich, *adj.* belső; *adv.* belől.
Innig, innigſt, 1. belső, legbelső. 2. heves, buzgó.
Innigkeit, die, hevesség, buzgóság.
Inniglich, *adv.* belsőképpen.
Innung, die, ſt. Zunft, tzéh.
Inoculation, die, beóltás.
Inoculiren, *v.a.* beóltani.
Inquiriren, *v.a.* végére járni, megvizsgálni.
Inquiſition, die, 1. törvényes megvizsgálás. 2. hitvizsgálás, hitvizsgáló törvényszék.
Ins, ſt. in das, a' -ba, v. a' -be; z. B. ins Feuer, a' tűzbe; ins Zimmer, a' szobába.
Inſaß, der, III. zsellér, lakó.
Insbeſondere, *adv.* különösen, kiváltképpen.
Insbruck, Inspruk, *város.*
Inſchlitt, das, ſadgyú.
Inſchrift, die, felyülírás, felülírás.
Inſect, das, bogár.
Inſel, die, sziget.
Insgeheim, ſt. in Geheim, titkon.
Insgemein, *adv.* közönségesen, többnyire.
Insgeſammt, összveségesen, mind összve.
Inſiegel, das, petsét.
Inſinuant, der, III. bészínlő, magát bészínlő.
Inſinuation, die, 1. ſt. Einhändigung, béadás, kézhezadás. 2. bészínlés.
Inſinuiren, 1. kézhez adni. 2. ſich, magát bészínleni.
In ſo fern, in ſo weit, a' mennyiben, a' mennyire.
Inſonderheit, inſonders, ſt. vorzüglich, különösen kiváltképpen.
Inſoweit, a' mennyiben, a' mennyire.
Inſpection, die, 1. ſt. Ausſicht, rávígyázás. 2. fő vígyázóság, rávígyázó tisztség.
Inſpector, der, vígyázó, fő vigyázó,

Inſpiriren, *v. a.* megihleni.
Inſpirirt, *part.* megihlett.
Inſtallation, Inſtallirung, die, béiktatás, hivatalba állítás.
Inſtalliren, béiktatni, *a' hivatalba*, hivatalba állítni.
Inſtändig, *adj.* buzgó, nagy, *t. i. kérés*; *adv.* buzgón, nagyon; inſtändigſt, igen buzgón, igen nagyon
Inſtanz, die, 1. törvényſzék. 2. ſt. Bittſchrift, könyörgőlevél, esedezőirás.
Inſtehend, *adj.* közellévő, *p. o. idő*.
Inſtinct, der, természetöſztön, állatiöſztön.
Inſtitut, das, intézet.
Inſtruction, die, 1. ſt. Unterricht, tanítás. 2. ſt. Vorſchrift, útasítás.
Inſtructor, der, tanító.
Inſtruiren, *v. a.* 1. tanítni. 2. elrendelni.
Inſtrument, das, 1. ſt. Werkzeug, eſzköz, ſzerſzám, mivſzer, műſzer. 2. ſt. muſikaliſches Inſtrument, muzsika műſzer. 3. ſt. ſchriftlicher Aufſatz, bizonyítóirás, v. levél.
Inſtrumentmacher, der, muzsika ſzerſzám tsináló, muzsikamíves.
Inſulaner, der, ſzigeti.
Inſurgent, der, III. felkelő nemes katona, felkelő nemesség.
Inſurrection, die, haza oltalmára való felkelés, inzurrektzió.
Intabulation, die, béírás.
Intabuliren, *v. a.* béírni az adós költsönözői közé.
Intention, die, ſzándék, igyekezet.
Interdict, das, tilalom.
Intereſſant, *adj.* 1. vortheilhaft, haſznos. 2. wichtig, fontos, derék.
Intereſſe, das, 1. Vortheil, haſzon. 2. Theilnehmung, részvétel. 3. *l.* Intereſſen.
Intereſſen, die, *pl.* uzsora, kamat, tőkepénzbér, interes.
Intereſſiren, 1. ſt. nützen, haſználni, haſznosnak lenni; das intereſſirt mich nicht, a' rám nézve nem haſznos. 2. ſt. Beziehung haben, od. angehen, illetni, rá tartozni; das intereſſirt mich, ez engemet is illet, v. ez rám nézve is fontos dolog.
Interjection, die, közbevető ſzó.
Interwall, das, köz, időköz.
Intimation, die, parantsolat közlés, megjelentés.
Intrigue, die, áskálódás, mesterséges ravaſzság.
Invalide, der, 1. beteg katona. 2. ſzolgálatra alkalmatlan.
Invalidenhaus, das, katona ispotály.
Inventarium, das, jegyzőkönyv.
Inventiren, feljegyezni, beírni.
Inveſtiren, od. inſtalliren, béiktatni, *t. i. a' hivatalba*.
Inwärts, befelé.
Inwendig, belső; *adv.* belől.
In wie fern, a' mennyiben.
Inwohner, der, lakos. *l.* Einwohner.
Inzwiſchen, *adv.* 1. ſt. unter der Zeit, az alatt, azon idő alatt, azon közben. 2. ſt. übrigens, egyébaránt. 3. mindazonáltal, mind az által.
Ipecacuanha, ipekokán. *Ipecacuanha*
Irden, 1. földi, földből való. 2. tserép, *p. o.* irdenes Geſchirr, tserép edény.
Irdiſch, *adj.* 1. földi, földből való. 2. földi, földön lévő.
Irgend, od. irgends, *adv.* 1. valahol. 2. irgend einmahl, valaha. 2. ſt. vielleicht, talám. 4. irgend jemand, valaki; irgend etwas, valami; irgend wo, valahol; irgend wohin, valahová; irgend woher, valahonnét.
Irland, Hibernia, Irland.
Irre, tévelygő, bújdosó; irre gehen, eltévedni, elbódúlni; irre machen, *a.* elbóditni; *b.* megzavarni, irre ſeyn, tévelyegni; irre werden, eltévedni, megbódúlni, megtébolyodni, megzavarodni, *néha*: megháborodni elméjében; irre reden, félre beſzéllni.
Irre, die, 1. tévelygés; in der Irre gehen, eltévelyedni. 2. tévelygő út.
Irregulár, *adj.* regulátlan, rendetlen.
Irregulárität, die, regulátlanság, rendetlenség.
Irren, *v. n.* 1. tévelyegni. 2. ſt. fehlen, hibázni, eltévedni, eltévelyedni; ich habe geirret, hibáztam; wo ich mich nicht irre, ha meg nem tsalatkozvm, v. ha nem hibázok. *Pb.* Irren iſt menſchlich, hibázni emberi dolog, (a' négylábú is megbotlik). 3. ſich irren, hibázni; eltéveſzteni valamit; ich habe mich geirret, hibáztam, eltéveſztettem a' dolgot. 4. *v. a.* tévelygésbe ejteni, megzavarni.

Irren, das, tévelygés.
Irrgang, der, bolygó út.
Irrgarten, der, bolygó kert.
Irrgeiſt, der, kóborló.
Irrgläubig, tévelygő tudományú.
Irrig, *adj.* 1. tévelygő. 2. nem igaz.
Irrland, *l.* Irland.
Irrlicht, das, bolygótűz, lidértz.
Irrſtern, der, bújdosó tsillag.
Irrthum, der, III. tévelygés, hiba, hibázás; einen Irrthum begehen, tévelygésbe esni, hibázni, hibát ejteni.
Irrung, die, 1. tévelygés. 2. ſt. Verwirrung, zavarodás. 3. ſt. Uneinigkeit, egyenetlenség.
Irrwahn, der, hamis vélekedés, tébolygás.
Irrweg, der, bolygó út.
Irrwiſch, *l* Irrig.
Iſabelle, die, Izabella, *keresztnév.*
Iſegrimm, der, ſt. Wolf, farkas.
Island, Izland, *sziget.*
Isländiſch, *adj.* Izlandi.
Iſoliren, külön szakaszstani, elválaszstani, külön válaszstani.
Iſolirt, különvált, különválva.
Iſt, van. *l.* Seyn.
Iſtrien, Iszria.
Italiäner, der, Olasz, Taljén.
Italiäniſch, olasz; *adv.* olaszúl.
Italien, Olaszország, Taljánország.
Italiſch, Olaszországi, Olasz.
Itzig, itzt, itzo. *l.* Jetzig, jetzt.

J.

Ja, *adv.* 1. úgy vagyon, igen is, igen; z. B. haſt du es geſehen? — ja; láttad? igen is; etwas mit ja beantworten, ráhagyni valamit, igennel felelni. 2. sőt, sőt inkább, sőt még, de még, talán; wenn er ja nicht bleiben will, ſo mag er gehen, ha talán nem akarna maradni, tsak hadd menjen; ja ich glaube, daß — u. ſ. f. sőt azt gondolom, hogy — 3. hiszen, de hiszen; es iſt ja nicht ſchwer, hiszen a' nem nehéz; das iſt ja nichts böſes, hiszen a' nem roszsz. 4. ſo — ja, tehát-úgy, tehát-akkor; wenn das iſt, ſo haben Sie ja nichts zu befürchten, ha úgy van, tehát akkor semmitől se tarthat az Úr. 5. de; verliere es ja nicht, de el ne veszesd; kommen Sie ja bey Zeiten, de jókor jöjjön az Úr. 6. ja! ja! úgyúgy, valóban! igen bizony. 7. ja ſo! *a.* jól van. *b.* úgy e'? úgy? 8. ja wohl, úgy vagyon, úgy bizony!
Jacht, die, Jachtſchiff, das, sebes hajó, postahajó.
Jäckchen, das, ujjas derékravaló.
Jacke, die, német dolmány.
Jacob, der, Jakab, *keresztnév.*
Jacobsbirne, die, jakabkörtvély.
Jacobsblume, die, jakabnapi aggófű. *Senecio Jacobaea*, L.
Jacobskraut, das, (ugyan az).
Jacobsſtab, der, kaszástsillag..
Jacobsſtraße, die, téjút, ország útja, *az égen.*
Jagd, die, 1. vadászat, vadászás; auf die Jagd gehen, vadászni menni. 2. vad, vadászati préda.
Jagdbar, *adj.* vadászható.
Jagdbedienter, der, vadászóinas.
Jagdflinte, die, vadászpuska.
Jagdflur, die, vadászatra alkalmatos térség, v. tájják.
Jagdgerecht, *adj.* vadászáshoz értő.
Jagdgerechtigkeit, die, vadászatraváló juss.
Jagdhaus, das, vadászház.
Jagdhorn, das, vadászkürt.
Jagdhund, der, kopó, vadászkutya.
Jagdnetz, das, vadászháló.
Jagdorden, der, vadászrend.
Jagdordnung, die, vadászati rendelés.
Jagdrecht, das, vadászati juss.
Jagdſchiff, das, sebeshajó.
Jagdſpieß, der, vadász dárda.
Jagdtag, der, vadászat napja.
Jagdtaſche, die, vadásztáska.
Jagdweſen, das, vadászat.
Jagdzeug, das, vadászi eszköz.
Jagen, 1. *v. a.* kergetni, űzni, elkergetni, elűzni; alles durch die Gurgel jagen, mindenét a' torkára veszstegetni, *az az*: megenni, inni; ein Pferd zu Tode jagen,

agyon nyargalni a' lovat. 2. vadáſzni. 3. *v. n.* m. ſ. nyargalni, *gyalog, v. lovon.* 4. sietni, nagyon sietni, *valamivel.*

Jagen, das, 1. vadáſzat. 2. futás, nyargalás.

Jáger, der, vadáſz.

Jágerey, die, vadáſzás.

Jágergarn, das, vadáſzháló.

Jágerhaus, das, vadáſzház.

Jágerhorn, das, vadáſzkürt.

Jágerjunge, der, III. vadáſzfitzkó.

Jágermeiſter, der, vadáſzmester.

Jágernetz, das, vadáſzháló.

Jágerſpieß, der, vadáſzdárda.

Jágerſprache, die, vadáſznyelv.

Jágertaſche, die, vadáſztáska.

Jáh, *adj.* 1. ſt. ſchnell, sebes, gyors, hirtelenvaló. 2. ſt. plötzlich, véletlen, hirtelen. 3. ſt. abhängig, meredek; ein jáher Berg, meredek hegy. 4. ſt. hitzig, heves természetü, indúlatos.

Jähe, die, 1. ſt. Schnelligkeit, sebesség, gyorsaság, hirtelenség. 2. ſt. Abſchüſſigkeit, meredekség. 3. hevesség, indúlatosság.

Jaher, der, mindent jóvá hagyó.

Jähling, *adj.* 1. hirtelenvaló, sebes, véletlen; *adv.* hirtelen, sebesen. 2. ſt. ſteil, meredek.

Jahr, das, *pl.* die Jahre, 1. eſztendö; das neue Jahr, újj eſztendö; Jahr aus, Jahr ein. *a.* minden eſztendöben, eſztendönként. *b.* egéſz eſztendöt által; Jahr für Jahr, eſztendönként, minden eſztendön; von Jahr zu Jahr, eſztendöről eſztendöre; ein Jahr um das andere, eſztendönként, minden eſztendöben; übers Jahr. *a.* eſztendöre, eſztendö múlva. *b.* eſztendöt által; alle Jahre, minden eſztendön; Jahr und Tag, egy egéſz eſztendö, *némellyeknél*, egy eſztendö 's négy hét. 2. idö, kor, eſztendö; er geht in das zwanzigſte Jahr, már huſzadik eſztendejében jár; in ſeinen beſten Jahren ſeyn, legjobb idejében, legjobb korában lenni; er iſt ſchon ein Mann von Jahren, od. bey Jahren, már éltes, v. koros, v. idös ember; in meinen jüngern Jahren, ifjabb koromban, fiatal koromban; vielleicht gibt es ſich mit den Jahren, talám megorvosolja az idö.

Jahrarbeit, die, eſztendei munka.

Jahrbuch, das, krónika, korkönyv.

Jahrfeſt, das, eſztendei innep.

Jahrgang, der, eſztendö folyása.

Jahrgedächtniß, das, eſztendönkéntvaló megemlékezés.

Jahrgeld, das, Jahrgehalt, der, eſztendei fizetés.

Jahrgewächs, das, Jahrwuchs, der, eſztendei termés.

Jahrhundert, das, ſzázad.

Jährig, *adj.* 1. eſztendös; einjährig, egy eſztendös; er wird bald jährig werden, már majd eſztendös leſzſz. 2. eſztendei, eſztendeig tartó.

Jährlich, *adj.* eſztendei, eſztendönkéntvaló; *adv.* eſztendönként, minden eſztendöben.

Jährling, der, eſztendös, *p. o. barány.*

Jahrlohn, der, eſztendei fizetés, bér, v. jutalom.

Jahrmarkt, der, 1. vásár, országos vásár, sokadalom, (ſzabadság). 2. Jahrmarktsgeſchenk, vásárfia.

Jahrmarktsleute, die, *pl.* vásárosok.

Jahrmarktswoche, die, vásárhét.

Jahrpacht, der, eſztendörevaló árendálás.

Jahrrechnung, die, 1. eſztendei ſzámvetés. 2. eſztendöſzámlálás.

Jahrsfriſt, die, eſztendököz, egy eſztendö.

Jahrsſchluß, der, eſztendö végzet.

Jahrszeit, die, eſztendö réſz.

Jahrtauſend, das, ezer eſztendö.

Jahrzahl, die, eſztendöſzám.

Jahrzehent, das, tizeſztendö.

Jähzorn, der, hirtelen harag.

Jähzornig, *adj.* hirtelen haragú.

Jalapa, Jalappe, die, jalappa.

Jalouſie, die, *(olv.* zsaluzi), 2. ſzerelemféltés. 2. féltés, irígység.

Jambiſch, *adj.* szökölábas, *vers.*

Jammer, der, 1. jajgatás. 2. ſt. Elend, nyomorúság; voll Jammer vergehen, nyomorúság miatt elepedni. 3. ſt. fallende Sucht, nyavalyatörés. 4. ſzánakozás; etwas mit Jammer anſehen, valamit ſzánakozással nézni.

Jammergeſchrey, das, nagy jajgatás, óbégatás.

Jämmerlich, *adj.* nyomorúságos,

nyavalyás, siralmas; *adv.* nyomorúságosan, *néha*, keservesen.

Jammerlied, das, Jammergesang, der, gyászének.

Jammern, *v. n.* 1. jajgatni. 2. szánakozásra indítni. 3. szánakozni rajta; du jammerst mich, szánlak, v. szánakozom rajtad.

Jammern, das, 1. jajgatás. 2. szánakozás.

Jammerthal, das, siralom völgye.

Jammervoll, *adj.* nyomorúságos, siralmas; *adv.* nyomorúságosan, siralmasan.

Janitschar, der, III. jantsár.

Jänner, Januar, Jenner, der, Januárius, Boldogasszonyhava, vízöntőhava.

Jännerschein, der, Januarius, v. boldogasszonyhava újsága.

Januar, *l.* Jänner.

Jäscht, Gäscht, tajték.

Jäse, die, jászkeszeg. *Cyprinus Jesses.*

Jasmin, der, jázmin, *virág. Jasminum*, L.

Jaspis, der, jáspiskő.

Jäten, *l.* Gäten.

Jauchart, *l.* Juchert.

Jauche, *l.* Gauche.

Jauchzen, 1. ujjongatni, örömében kiabálni. 2. vígadozni, örvendezni.

Jawort, das, megegyezés, ráhagyás, ráhagyó szó, igen szó.

Jaziger, der, Jász, die Jaziger, a' Jászok; das Land der Jaziger, a' Jászság.

Je, 1. st. immer, mindenkor, szüntelen; es betrügt je einer den andern, mindenkor megtsalja egyik a' másikat. 2. st. jemahls, valaha; was hat er denn gethan? — Mehr als ich je gedacht, de ugyan mit tselekedett? többet mint valaha gondoltam volna. 3. je nachdem, a' mint, a' szerént a' mint; sie kann lachen und weinen, je nachdem es ihr einfällt, ha akarja nevet, ha akarja sír, a' mint eszébe jut. 4. *a' középgrádicsú mássalérthetők előtt ezt teszi*: minél, v. mennél; je — je, od. je — desto, minél — annál, *p. o.* je gröber Schelm, je gröber Glück, mennél nagyobb gazember, annál nagyobb a' szerentséje; je länger, je lieber, mennél tartósabb, annál kedvesebb, v. mennél tovább, annál jobb. 5. je! jaj! o je! o Herr je! óh jaj.

Je dennoch, mégis.

Jeder, jede, jedes, kiki, minden; z. B. gib jedem das Seine, add meg kinek kinek az övét.

Jederhand, jederley, mindenféle.

Jedermann, minden, kiki.

Jederzeit, *adv.* mindenkor.

Jedesmahl, *adv.* (ugyan az).

Jedesmahlig, *adj.* mindenkori.

Jedoch, *adv.* mégis, tsakugyan.

Jedweder, od. jeder, kiki, minden.

Jeglicher, *l.* Jeder.

Jeher, von je her, eleitől fogva.

Jemahls, *adv.* valaha.

Jemand, *pron.* valaki.

Jener, jene, jenes, *pron.* amaz, amaz a'.

Jenner, *l.* Januar.

Jenseit, jenseits, *II-dik Ejt.* túl; jenseits der Berge, a' hegyeken túl.

Jenseitig, *adj.* túlsó.

Jesuit, der, III. Jézsuita.

Jesus, der, Jézus.

Jetzig, od. itzig, mostani.

Jetzt, itzt, mostan, most; jetzt gleich, *a.* most, mindjárt. *b.* tsak imént, tsak az elébb.

Je zuweilen, némellykor.

Joachim, der, Joákim, *keresztnév.*

Jobst, der, Jodók, *keresztnév.*

Joch, das, 1. iga, járom; das Joch auflegen, járomba fogni; ein Joch Ochsen, egy iga ökör, egy igabéli ökör. 2. nyomorúság, szolgaság, iga; unters Joch bringen, meghódoltatni, alája vetni; das Joch abwerfen, od. abschütteln, a' jármot lerázni. 3. hídláb, kereszt-gerendákból álló hídláb. 4. ein Joch Acker, egy hóld szántóföld.

Jochandel, der, gyalogfenyő, boróka. *Juniperus communis.*

Jochbein, das, járomtsont, halántékallytsont. *Os jugale.*

Jochriemen, der, igaszíjj.

Johann, der, János.

Johannisbeere, die, tengerifzőlő, ribizli. *Ribes.*

Johannisbrod, das, Szent János kenyere.

Johanniskäfer, der, nyárkezdeti tserebűly. *Scarabaeus Solstitialis.*

Johannisfraut, das, tsengőfű. *Hypericum.*
Johanniswurm, der, fénybogár. *Lampyris*, L.
Johanniterorden, der, Szent János rendje.
Johanniterritter, der, Sz. János rendjebéli vitéz.
Johſt, *l.* Jobſt.
Jonasfürbis, der, lopótök.
Jonathan, Jonáthán, *keresztnév.*
Jonquille, die, (zsonkill) díszes nártzis. *Narcissus Jonquilla.*
Jope, die, német dolmány.
Journal, das, *(olv.* zsurnál), jegyzőkönyv; gelehrtes Journal, tudományos jegyzőkönyv.
Jubel, der, örömkiáltás, örömujjongatás, vígadozás, örvendezés.
Jubelfeſt, das, 1. ötveneſztendei innep, félszázad öröminnepe. 2. örőminnep.
Jubelgeſang, der, örömének.
Jubelgeſchrey, das, örömkiáltozás, újjongatás.
Jubellied, das, örömének.
Jubelvoll, *adj.* örömmel tellyes, vígsággal tellyes.
Jubiläum, das, félszázadi innep, félszázadinnep.
Jubiliren, 1. *v. n.* ſt. jauchzen, örvendezni, örömében ujjongatni. 2. *v. a.* hivatalából elbotsátni.
Juch, juch hey! ujju!
Juchart, Juchert, das, egy hóldföld.
Juchten, Jufteu, der, bagaria, *(bőr).*
Juchzen, vígadozni.
Jucken, 1. *v. n.* viszketni; der Fuß juckt mich, viszket a' lábom. 2. ſt. kratzen, reiben, vakarni, dörzsölni. 3. ſich jucken, vakaródzni.
Jucks, od. Jux, der, 1. szenny, motzok. 2. tréfa.
Judasbaum, der, tenyérlevelűfa, júdás fája. *Cercis*, L.
Judaskuß, der, hitetlen tsók.
Jude, der, III. zsidó.
Judenhut, der, üvegszárú, paputsvirág. *Impatiens noli me tangere.*
Judenkirſche, die, 1. páponya, muhartz. *Physalis Alkekengi*, L. 2. páponyagyümölts.
Judenpech, das, hegyszurok. *Bitumen Asphaltum.*
Judenſchaft, die, zsidóság.
Judenſchule, die, zsinagóga.
Judenſtadt, die, zsidóváros.
Judenthum, das, zsidóvallás.
Judenzopf, der, hajtsapzás, *lengyel nyavalya.*
Jüdinn, die, zsidó aſzszony, zsidó leány.
Jüdiſch, *adj.* zsidó, zsidós; *adv.* zsidóúl.
Jufteu, *l.* Juchten.
Jugend, die, 1. ifjúság, ifjúi kor; von Jugend auf, ifjúság, v. gyermekségtől fogva; in meiner Jugend, ifjú koromban. 2. ſt. junge Leute, az ifjúság, az ifjak, ifjú emberek.
Jugendfehler, der, ifjúi hiba.
Jugendhitze, die, ifjúsági hevesség, ifjúi hevesség.
Jugendlich, ifjúi; ifjúi módon.
Juks, der, motsok.
Julep, der, julepnedv, *édes hig orvosság.*
Julius, der, Szent Jakabhava, Július.
Jung, jünger, der, die, das jüngſte, 1. ifjú, fiatal; ein junger Mann, ifjú ember, v. fiatal ember; junger Herr, úrfi; junge Frau, ifjú aſzszony; jung werden, megifjodni. 2. fiatal, gyenge, *a' növevényekről mondatik*; ein junger Baum, fiatal fa; junger Salat, gyenge saláta. 3. újj, fiatal, nem régi; z. B. junges Bier, újj, v. fiatal ser; junger Wein, újj bor, idei bor. 4. kis, kitsíny; junge Magd, kis szolgáló. 5. zu jung zu etwas, gyenge valamire. 6. apró, kitsiny, kis, kölyök; ein junger Hund, kutya kölyök; junge Vögel, madárfiak; eine junge Gans, liba, zsiba; das Junge von der Gans, od. die junge Gans, lúdaprólék; Junge werfen, megfiadzani, kölykezni, ée. *a' négylábú állatokról mondatik.* 7. legutólsó; der jüngſte Tag, das jüngſte Gericht, az utólsó nap, az utolsó ítélet, ítélet napja.
Junge, der, III. 1. ſt. Knabe, fitzkó, fiú gyermek, suhantz. 2. ſt. Lehrling, inas.
Jungenhaft, *adj.* ifjúi, ifjas.
Jünger, der, 1. ſt. Schüler, tanúló, tanítvány. 2. ſt. Anhänger, követő, tanítvány.
Jungfer, die, 1. hajadon leány, ha-

jadon, *a' ki még férjhez nem ment; innen*: leány aſzſzony, leány; eine alte Jungfer, vén leány, vén hajadon; die Jungfer Schweſter, a' húgom aſzſzony, v. a' néném aſzſzony; iſt ihre Jungfer Tochter zu Hauſe? itthon van az aſzſzony leánya, v. a' leány aſzſzonya? 2. ſt. Jungfrau, ſzűz, ſzűz leány. 3. die nackte Jungfer, őſzike, *virág. Colchicum autumnale.* Jungfer im Grünen, kék kandilla. *Nigella Damascena*, L.

Jungferlich, hajadoni; ſzűz.

Jungferhäutchen, das, =ſchloß, das, ſzűzhártya.

Jungferhonig, der, rajméz, ſejér rajméz

Jungferkrankheit, die, ſejér korság, sáppadtság,

Jungfernelke, die, leányſzekfű. *Dianthus Virgineus*, L.

Jungfernſtand, der, ſzűzesség.

Jungfernſucht, die, ſejérkorság.

Jungfernwachs, das, rajviaſz.

Jungfernwein, der, borostyán, repkény. *Hedera quinquefolia.*

Jungferſchaft, die, ſzűzesség.

Jungfrau, die, ſzűz, ſzűz leány; die Jungfrau Maria, Szűz Mária.

Jungfräulich, ſzűzességi.

Jungfrauſchaft, die, ſzűzesség.

Junggeſell, der, nőtelen ember.

Junggeſellenſtand, der, nőtelenség.

Jüngling, der, 1. ifjú, ifjú ember. 2. ſt. unerfahren, tapaſztalatlan, együgyű, tudatlan, *valamiben.*

Jünglingsalter, das, ifjúság, ifjúi kor, hatalkor.

Jünglingsjahre, die, *pl.* ifjúság eſztendei.

Jüngſt, ſt. neulich, a' minap, minap.

Jüngſte, der, die, das, 1. *adv.* legkissebbik, legifjabbik. 2. legutólsó; der jüngſte Tag, das jüngſte Gericht, az utólsó nap, ítéletnap.

Jüngſthin, *adv.* minap, a' minap.

Junius, der, Szent Iványhava, Június.

Junker, der, 1. úrfi, nemes ifjú. 2. nemes ember.

Jupe, *l.* Jope.

Jupiter, der, Jupiter.

Jupitersbart, der, nyúlherefű. *Anthyllis Barba Jovis*, L.

Jupitersblume, die, konkolyvirág. *Agrostemma Flos Jovis.*

Jürge, ſt. George, György, Gyuri,

Juridiſch, *l.* Juriſtiſch.

Jurisdiction, die, 1. törvénytelen. 2. hatalom, törvényes hatalom.

Jurisprudenz, die, törvénytudomány.

Juriſt, der, III. 1. törvényttudó. 2. törvényt tanúló.

Juriſtiſch, *adj.* törvényes, törvényhezvaló.

Juſt, eben jetzt, éppen most, éppen.

Juſtiz, die, igazság.

Juſtizrath, der, ítélőszéki tanátsos.

Juwel, die, od. Juwele, drágakő.

Juwelier, der, drágakőáros, gyöngyáros.

Jux, der, 1. szenny. 2. tréfa.

K.

Was hier nicht vorkommt, findet man unter C.

A' melly szó a' K közt nints, a' C közt keresstessék.

Kabale, die, titkos mesterkedés.

Kabel, das, 1. hajókötél, alattság. 2. vasmatska kötél.

Kabeljau, der, tőkehal *Gadus marrhua*

Kabinet, *l.* Cabinet.

Kachel, der, 1. tserépedény, tserép. 2. kályha, tsempe.

Kachelofen, der, kályhakemenntze, kályha.

Kader, der, toka.

Käfer, der, 1. bogár. 2. tserebogár, tserebűly.

Käferente, die, kiskarakatua. *Colymbus*, L.

Kaff, der, polyva, törek.

Kaffee, Kaffe, der, 1. kávéfa. *Coffea*, L. 2. ſt. Kaffebohne, kávé, kávébab; Kaffe brennen, kávét

pergelni, v. pirítni. 3. ſt. Kaffetrank, kávé, kávéital, Kaffe trinken, kávézni, kávét inni.
Kaffeebaum, der, kávéfa.
Kaffeebohne, die, kávébab.
Kaffeehaus, das, kávéház.
Kaffeekanne, die, kávéibrik, kávékanna.
Kaffeeſchenk, der, kávéfőző, kávés.
Kaffeeſchale, die, kávéstsésze.
Kaffeeſieder, der, kávéfőző, kávés.
Kaffeetaſſe, die, kávés findzsa.
Kaffeetrinken, das, kávézás, kávéivás.
Käfig, der, kalitzka, kalitka.
Käfiller, der, nyúzó.
Kaftan, *l.* Caftan.
Kahl, 1. kopaſz; kahl werden, megkopaſzúlni, megkopaſzodni. 2. ſt. ſchlecht, dürftig, elend, sovány, tsekély, *néha*: kopaſz; kahle Entſchuldigung, kopaſz mentség.
Kahlheit, die, kopaſzság.
Kahlkopf, der, kopaſz ember, kopaſz fejű.
Kahlköpfig, kopaſz fejű.
Kahm, der, penéſz, v. virág, *a' bor tetején.*
Kahmen, megvirágosodni, megpenéſzesedni.
Kahmig, virágos, *p. o. bor.*
Kahn, der, tsónak, tsajka.
Kähnchen, das, tsónakotska.
Kahnführer, der, tsónakos.
Kai, der, kőszál.
Kaiſer, der, Tsáſzár; auf den alten Kaiſer borgen, soha megadom fejébe kérni költsön.
Kaiſergeld, das, Tsáſzári pénz, Tsáſzár pénze.
Kaiſergroſchen, der, Tsáſzári garas.
Kaiſerinn, die, Tsáſzárné.
Kaiſerkrone, die, 1. tsáſzárkorona. 2. kotzkaſzemvirág, tsáſzárkorona. *Fritillaria imperialis*, L.
Kaiſerlich, *adj.* Tsáſzári; *adv.* Tsáſzári módon.
Kaiſerthum, das, 1. Tsáſzárság. 2. Tsáſzári birodalom.
Kaiſerwurz, die, *l.* Meiſterwurz.
Kajute, die, hajón lévő ſzoba.
Kak, der, pelengér, bitóſa.
Kalb, das, borjú; Ochſenkalb, ökörborjú; Kuhkalb, üſzőborjú; ein Kalb werfen, megborjazni, megelleni; das Kalb in die Augen ſchlagen, valakit ſzóval megsérteni.
Kälbchen, das, borjútska.
Kalbe, die, üſzőborjú.
Kalben, megborjazni, megelleni.
Kälberbraten, der, borjúpetsenye.
Kälbergekrös, das, borjúaprólék.
Kälberkeule, die, borjútzomb.
Kälbermagen, der, borjúoltó.
Kälbermilch, *l.* Kalbsmilch.
Kälbern, *adj.* borjúi, borjúbólvaló.
Kalben, jó kedvében vitzkándozni.
Kälberpreis, der, *l.* Kalbsmilch.
Kälberſtoß, der, borjútzomb.
Kälbertiertel, das, borjúfertály, v. tzimer.
Kälberzahn, der, 1. borjúſog, *mellyet a' borjú magával hoz a' világra.* 2. ſogatskák, *az oſzlopokon az épitő mesterségben.*
Kalbfell, das, borjúbőr.
Kalbfleiſch, das, borjúhús.
Kalbleder, das, borjúbőr.
Kalbsbraten, der, borjúpetsenye.
Kalbsbröschen, das, *l.* Kalbsmilch.
Kalbsfuß, der, borjúlab.
Kalbsgekrös, das, borjú aprólék.
Kalbsgeſchlinge, das, borjúnak belső része.
Kalbkeule, die, *l.* Kälberkeule.
Kalbskopf, der, 1. borjúfő. 2. *gúnyolóképpen*, botzi, ökör.
Kalbsnaſe, die, borjúorr.
Kalbsohr, das, borjúfül.
Kalbsviertel, das, borjú fertály.
Kaldaunen, die, *pl.* bél, belek.
Kalender, der, kalendáriom.
Kaleſche, die, tséza.
Kalfatern, bétsinálni a' hajó hasadékjait, és lyukait.
Kalinkenbeere, die, kányafabogyó.
Kalk, der, mész; Kalk brennen, meszet égetni; den Kalk löſchen, meszet óltani; ungelöſchter Kalk, oltatlan mész.
Kalkartig, mésznemű.
Kalkbeere, *l.* Kalinkenbeere.
Kalkbrennen, das, meszégetés.
Kalkbruch, der, mészkőbánya.
Kalkerde, die, meszes föld.
Kalkig, *adj.* meszes.
Kalkofen, der, mész égető kementze.
Kalkſalz, das, mészsó.
Kalkſtein, der, mészkő.
Kalkenſteinbruch, der, mészkőbánya.
Kalkwaſſer, das, meszes víz.
Kalmäuſer, der, sutbaúlő.

Kalmus, der, kálmuſznád. *Acorus Calamus*, L.

Kalt, kálter, der, die, das kálteſte, 1. hideg; kalt machen, meghidegíteni; kalt werden, meghidegülni, meghidegedni; es wird kalt, hideg leſz; es iſt mir kalt, fázom; kaltes Fieber, hideglelés, rázó hideglelés; kalte Schale, üzibere. 2. hideg az indúlatoskodásokra nézve, hideg, hideg vérű; eine kalte Liebe, hideg ſzeretet.

Kaltblütig, *adj.* hideg vérű.

Kaltblütigkeit, die, hidegvérűség.

Kälte, die, 1. hidegség, hideg. 2. hidegvérűség.

Kälten, *v. a.* meghidegíteni, meghűteni.

Kältlich, *adj.* hideges.

Kaltſchlächter, der, dögnyúzó.

Kaltſinn, der, hidegség, hidegvérűség.

Kaltſinnig, *adj.* hideg indúlatú, hideg ſzinű.

Kaltſinnigkeit, die, hidegſzívűség.

Kamel, Kameel, das, teve.

Kamelſtiege, die, tevenyakbogár.

Kamelgarn, das, teveſzőr, teveſzőrfonal.

Kamelhaar, das, teveſzőr.

Kamelhals, *l.* Kamelhalsſtiege.

Kamelheu, das, ſzépſzakállfű. *Andropogon Schoenanthus*, L.

Kamelparder, der, tevepárdutz. *Camelopardalus*, L.

Kamelſtroh, das, *l.* Kamelheu.

Kamelziege, die, ángori ketske.

Kamerad, der, pajtás, társ.

Kamille, die, ízékvirág, ſzékfű. *Matricaria Chamomilla*, L. Römiſche Kamillen, nemes ſzékvirág. *Anthemis nobilis*, L.

Kamin, der, 1. kandalló. 2. ſt. Rauchfang, kémény, kürtő.

Kaminfeger, der, kéménytiſztító, kéményeprő.

Kamiſol, das, alsó rövid ruha.

Kamm, der, 1. fésű; ein weiter Kamm, ritka fogú fésű; ein enger Kamm, sürű fésű, aprófogú fésű. *Pb.* Alle Leute über einen Kamm ſcheren, mindent egy kaptára húzni; minden emberrel egyformán bánni, *t. i. nem igen illendően.* 2. orsó, kerékhajtó orsó, *p. o. a' malomban, v. más erő mivben.* 3. borda, *a' takátsoknál.* 4. ſzőlőtsutka, ſzőlőkots. 5. gereben. 6. taréj, *t. i. a' kakas taréjja.*

Kammblatt, das, borda.

Kämmen, *v. a.* 1. fésülni, megfésülni. 2. ſich, megfésülködni.

Kämmer, der, fésülő.

Kammer, die, 1. kamara. 2. ſt. Zimmer ohne Ofen, ſzoba, kamara. 3. Fejedelmi ſzoba. 4. Hofkammer, Fejedelmi jövedelemre ügyelő tanács.

Kammeramt, das, udvari kamarai tiſztség.

Kammerbedienter, der, komornyík.

Kammerdiener, der, komornyík, belső ſzobainas.

Kämmerer, der, kamarás Úr.

Kämmerey, die, kintstár.

Kammerfrau, die, kamarás aſszony.

Kammerfräulein, das, kamarás kisaſszony.

Kammergericht, das, kamarai törvényſzék.

Kammergut, das, fejedelmi, v. kamarális jószág.

Kammerherr, der, kamarás Úr.

Kammerjungfer, die, 1. komorna. 2. ſzobaleány.

Kammerjunker, der, kamarás úrfi.

Kammermädchen, das, 1. komorna. 2. ſzobaleány.

Kammermeiſter, der, Udvari Fő-Kamarás.

Kammerpräſident, der, Udvari Kamara Elölülője.

Kammerrath, der, Kamarai Tanátsos.

Kammerſache, die, kamarai dolog.

Kammertuch, das, pamutkárton.

Kammförmig *adj.* fésűforma.

Kammfutteral, das, fésűtok.

Kammgras, das, ebfarkfű. *Cynósurus*, L.

Kammmacher, der, fésűs, fésűtsináló.

Kammmuſchel, die, fésűtsiga. *Patella pecten*, L.

Kammrad, das, fogas kerék.

Kamp, der, kerítés, békerített hely.

Kampeln, ſich, 1. ſt. zanken, tzivódni, tzivakodni. 2. ſt. kämmen, fésülni.

Kampf, der, 1. Streit mit den Händen, birkozás, tusakodás. 2. mit Worten, perlekedés, viaskodás. 3. mit Waffen, tsata, vivás, viaskodás, hartz.

Kámpfen, *v. n.* 1. mit der Hand, birkozni, tusakodni. 2. mit Waffen, hartzolni, vívni, megvívni, viaskodni.

Kámpfer, der, 1. birkozó, tusakodó. 2. hartzoló, viaskodó.

Kampfplatz, der, tsatahely, hartzhely, tsatapiatz, hartz mezeje.

Kampfer, der, kámfor.

Kanin, Kaninchen, das, tengeri nyúl.

Kanker, die, od. Spinne, pók.

Kanne, die, 1. kanna, *edény*. 2. pint, két ittze, kupa, *mérték*.

Kannengießer, der, Zinngießer, tzínes, tzínmíves, tzínöntő.

Kannenkraut, das, tálmosófű, surlófű. *Equisetum arvense*.

Kanonade, die, ágyúzás.

Kanone, die, ágyú.

Kanonenkugel, die, ágyúgolyóbis.

Kanonier, der, ágyúzó pattantyús.

Kanoniren, *v. a.* ágyúzni.

Kante, die, 1. st. Ecke, szeglet. 2. st. Rand, szél, párkány, pártázat, karima. 3. st. Küste, part; z. B. Seekante, tengerpart. 4. st. Seite, oldal. 4. st. Spitze, tsipke.

Kantig, 1. szegletes. 2. párkányos.

Kanzel, die, katedra, prédikálószék; die Kanzel betreten, felállani a' prédikálószékbe, felmenni a' katédrába.

Kanzelley, die, kantzellária.

Kanzelleybuchstabe, der, III. öreg betű, tzifra betű.

Kanzelleydirector, der, Kantzellári Rendtartó.

Kanzelleyschrift, die, öregírás, tzifra betükkelvaló írás.

Kanzelleysiegel, das, kantzellári petsét.

Kanzelleystyl, der, kantzellári írás, v. szóllás mód.

Kanzelliſt, der, III. író tiszt, kantzellista.

Kanzelrede, die, katédrai beszéd.

Kanzelredner, der, prédikátor.

Kanzler, der, Kantzellárius.

Kapaun, der, kappan.

Kapaunen, kiherélni, *a' kakast*.

Kapelle, die, kápolna.

Kaper, der, prédáló hajó.

Kaper, Kapper, die, kaporna. *Capperis*, L.

Kaphahn, der, kappan, herélt kakas.

Kapital, das, tőkepénz.

Kapitel, das, 1. rész, *könyvnek a' része*, osztályrész. 2. káptalan.

Kappe, die, 1. st. Bedeckung, fedél, fedezet. 2. sipka, sapka, süveg.

Kappen, 1. békötni, *p. o. a' harisnya orrát*. 2. megtojózni, megkatzérozni, *mint a' kakas a' tyúkot*. 3. elvágni, elmetszeni, *p. o. a' vasmatska kötelét a' veszedelem idején*. 4. kiherélni.

Kappes, Kappis, der, fejeskáposzta.

Kappfenster, das, házfedélablak.

Kapphan, *l.* Kaphahn.

Kappis, *l.* Kappes.

Kappzaum, der, gyeplő, fék.

Kapsel, die, 1. tok. 2. katulya, skatulya.

Kaput, *l.* Caput.

Karabiner, *l. a' C-ben.*

Karat, das, karát, drágakövek mértéke

Karautsche, die, kárász. *Cyprinus Carassius*, L.

Karavane, die, útazósereg, v. tsoport.

Karbatsche, die, korbács.

Karbatschen, megkorbátsolni.

Karbe, Carve, rétikömény. *Carum*, L.

Karbunkel, der, kárbunkulus.

Kardendistel, der, szomjúszár, szomjúhozó lapú, tsapóetset. *Dypsacus Fullonum*, L.

Kardátsche die, gyapjúgereben, gyapjúgyarató.

Kardátschen, meggerebenelni, v. gyaratni a' gyapjút.

Karfiol, der, kártifiola, virágkáposzta.

Karg, *adj.* takarékos, szűkmarkú.

Kargen, takarékoskodni.

Kárglich, *adj.* takarékoskás.

Karl, der, Károly, *keresztnév*.

Karlburg, Orolzvár, *Moson Vármegyében*.

Karlsburg, Károly-Fejérvár, *város Erdélyben*.

Karlstadt, Károlyvár, *város, az Illiriai Tartományokban*.

Karmosin, *l. a' C-ben.*

Karn, *l.* Karren, talyiga.

Kárner, *l.* Kárrner, talyigás.

Karnies, das, Karnieslein, tsorgó, tsatorna, *az épületeken*.

Kárnthen, Karinthia, *tartomány*.

Kárnthisch, *adj.* Karinthiai.

Karotte, *l.* Karrote.

Karpfen, der, ponty, potyka, pozsár. *Cyprinus Carpio*, L.

Karre, die, ſt. Schubkarren, talitska.
Karren, talitskázni, talitskán tolni.
Karren, der, 1. talyiga. 2. Schubkarren, talitska.
Karrenſchieber, der, talitskás.
Karrner, der, talyigás.
Karrote, Karotte, die, murok, murokrépa, sárgarépa. *Daucus Carota.*
Karſt, der, kétágú kapa.
Karſten, kapálni, *kétágú kapával.*
Kartátſche, die, kartács.
Kartátſchen, *l.* Kardátſchen.
Kartátſchenſchuß, der, kartátslövés.
Karte, die, 1. kártya; in der Karten ſpielen, od. Karten ſpielen, kártyázni; die Karte geben, a' kártyát kioſztani, kártyát oſztani; ſich in die Karte gucken laſſen valakit kártyájába hagyni nézni, *az az*: szándékát, v. gondolatját elárúlni; die Karte verrathen, titkát elárúlni; es iſt eine angelegte Karte, előre kimesterkélt dolog. 2. ſt. Landkarten, mappa, földkép, tartományrajz.
Karten, 1. ſt. Kardátſchen, gyapjút gyaratolni. 2. forgatni, tekergetni. 3. ſt. in der Karte ſpielen, kártyázni.
Kartenblatt, das, kártya, egy kártyalevél.
Kartendiſtel, *l.* Kardendiſtel.
Kartengeld, das, 1. kártyáravaló pénz. 2. kártyáznivaló pénz.
Kartenmacher, der, kártyafestő, kártyatsináló.
Kartenmahler, der, kártyafestő.
Kartenpapier, das, 1. kártyapapiros. 2. tzifrapapiros.
Kartenſpiel, das, kártyajáték.
Kartetſche, *l.* Kardátſche.
Karthaune, die, rövid ágyú.
Kartoffel, *l.* Erdapfel, krumpli, burgonya.
Karve, *l.* Karbe.
Karviol, *l.* Karfiol.
Kaſcheln, tsúſzkálni, iſzankodni, kanyargatni, *a' jégen.*
Käschen, das, kis sajt, sajtotska.
Käſe, der, sajt.
Käſehandel, der, sajtárosság, sajtal kereskedés.
Käſelab, der, téjoltó.
Käſemilbe, die, sajtkukatz. *Acarus casei.*
Käſen, 1. megaludni, megtúrósodni. 2. sajttá tsinálni.
Kaſerne, die, kaſzárnya, katonalakhely, katonaház.
Käſeſtecher, der, sajtáros, sajtos.
Käſewaſſer, das, zsenditze, zsongáta.
Käſig, *adj.* sajtos.
Kaſtanie, die, geſztenye.
Kaſtanienbaum, der, geſztenyeſa.
Kaſtanienbraun, *adj.* geſztenyeſzínű.
Kaſtanienwald, der, geſztenyeerdő.
Käſtchen, das, almáriomotska.
Käſte, *l* Kaſtanien.
Kaſten, der, almáriom.
Kaſteyen, *v. a.* sanyargatni.
Kaſteyung, die, sanyargatás.
Kaſtrol, od. Kaſſerolle, die, rézlábos.
Katarr, *l.* Katharr.
Katechet, der, III. kérdezve tanító, katekhéta.
Katechiſiren, *v. a.* kérdezve tanítni.
Kater, der, kandúr, kanmatska.
Katharr, der, hurút, köhögés.
Katheder, das, katédra, tanítóſzék, predikálóſzék.
Kathedralkirche, die, püspöki templom.
Katholik, der, katholikus, v. pápista ember.
Katholiſch, 1. közönséges. 2. ſt. römiſch katholiſch, kathólikus, (pápista).
Kattun, der, karton.
Katzbalgen, ſich, tzivódni.
Katzbalgerey, die, tzivódás.
Kätzchen, das, 1. matskátska. 2. barka, *a' fákon, p. o. mogyoróbarka, diófabarka*, ée.
Katze, die, 1. matska; wie Hunde und Katze mit einander leben, úgy élni mint a' kutya a' matskával, *az az: békétlenségben*; er gehet darum herum, wie die Katze um den heißen Brey, nem tudja hogy fogjon, v. kössön belé. *Pb.* Bey der Nacht ſind alle Katzen grau, setétben minden tehén fekete, *az setétben nehéz valamit megkülömböztetni*; die Katze im Sacke kaufen, láttatlanban venni valamit. 2. ſt. Geldgürtel, gyűſzű, tűſző. 3. barka. *l.* Kätzchen.
Katzenauge, das, matskaſzem.
Katzenbuckel, der, matskahát, görbehát.
Katzenfell, das, matskabőr.

Katzengeſchlecht, das, matskanem.
Katzengold, das, sárga tsillámkő. *Mica flava.*
Katzenkraut, das, 1. marunka. *Teucrium Marum.* 2. matskamézfű, matskanádrafű. *Nepeta Cataria*, L.
Katzenmünze, die, matskanádrafű. *Nepeta*, L.
Katzenpfote, die, matskatalp.
Katzenſcheu, *adj.* matskától félő, irtózó.
Katzenſchwanz, der, matskafark.
Katzenſilber, das, fejértsillámkő.
Kauderwälſch, 1. homályos, értetlen; *adv.* értetlenül, homályosan. 2. hadarász, hadarászó beszédű.
Kaue, die, ketretz.
Kauen, *v. a.* káuen, rágni, megrágni; Erde kauen, meghalni; jemanden etwas ins Maul kauen, valakinek valamit a' szájjába rágni, *az az*: szerelett megmagyarázni.
Kauern, leguggolni, legugyorodni.
Kauf, der, 1. vétel, vevés, vásárlás; einen Kauf thun, venni, vásárolni; etwas durch Kauf an ſich bringen, valamit megvenni; etwas auf den Kauf machen, valamit eladás végett készítni. 2. alku, megalkudás; einen Kauf treffen, ſchlieſſen, od. machen, megalkudni valamire, v. valamit; der Kauf iſt gemacht, megvan az alku; der Kauf gehet zurück, felbomlik az alku.
Kaufbegierig, venni kivánó.
Kaufbrief, der, alkulevél.
Kaufcontract, der, irott alkukötés.
Kaufdiener, der, kalmárlegény.
Kaufen, 1. venni, vásárolni; für baares Geld kaufen, kész pénzen venni; wie hoch, od. wie theuer haben Sie es gekauft? hogy vette az Úr? v. mi áron, v. mennyin vette az Úr? ich habe es ſehr wohlfeil gekauft, igen óltsón vettem; etwas an ſich kaufen, valamit megvenni, *t. i. a' maga számára.* 2. ſich aus dem Gefängniſſe kaufen, kiváltani magát a' fogságból.
Kaufen, das, vevés, vásárlás.
Käufer, der, vevő, vásárló.
Kauffahrteyſchiff, das, kereskedő hajó.
Kaufgeld, das, vett jószág ára.
Kaufgut, das, portéka, vett jószág.
Kaufhandel, der, kereskedés.
Kaufhaus, das, kereskedő ház.
Kaufherr, der, III. ſt. Kaufmann, kalmár.
Kaufladen, der, kalmárbólt.
Kaufleinwand, die, vett vászon.
Kaufleute, die, *pl.* 1. kalmárok, kereskedők. 2. ſt. Käufer, vevők, vásárlók.
Käuflich, *adj.* vehető, megvehető, megvásárolható; etwas käuflich an ſich bringen, valamit pénzen venni meg; käuflich beſitzen, pénze után bírni.
Kaufluſt, die, vevésre való kedv, vevő kedv.
Kaufluſtig, *adj.* venni kivánó.
Kaufmann, der, *pl.* die Kaufleute, 1. kalmár, kereskedő. 2. ſt. Käufer, vevő, vásárló.
Kaufmänniſch, kalmári, kereskedői; *adv.* kalmár módra.
Kaufmannsbrief, der, kalmári levél.
Kaufmannsbude, die, kalmárbólt.
Kaufmannſchaft, die, 1. Kaufhandel, kalmárság; die Kaufmannſchaft treiben, kalmárságot üzni. 2. ſt. Kaufleute, kalmárság, kalmárok.
Kaufmannsdiener, der, kalmárlegény.
Kaufmannsgeſellſchaft, die, kalmártársaság.
Kaufmannsgut, das, od. die Waare, portéka, kalmárportéka.
Kaufmannsladen, der, kalmárbólt.
Kaufmannsſchiff, das, kalmár hajó.
Kaufplatz, der, vásárló hely.
Kaufſchilling, der, 1. vásárló pénz. 2. vett jószág árrá. 3. felpénz.
Kaufſchlag, der, alku.
Kaufſchlagen, megalkudni.
Kaufſtadt, die, kereskedő város.
Kaufweiſe, *adv.* vevésképpen.
Kaulbarſch, der, sigér, sügérhal. *Perca fluviatilis.*
Käulchen, od. Kügelchen, golyóbisotska, gombolyagotska.
Kaule, die, gombolyag, golyóbis. *l.* Knäuel.
Kaum, *adv.* nehezen, alig; das kann ich kaum glauben, alig hihetem.
Käumittel, das, rágó eszköz.
Kaute, Kaude, die, z. B. Flachs, marok, tsomó, *p. o. len.*
Kauz, der, kanakútz, kis bagoly. *Strix passerina.*
Kauzeule, Schleyereule, die, gyöngybagoly. *Strix Flammea.*

Kaviar, der, bétsinált halikra.
Kayſer, *l.* Kaiſer.
Kebsfrau, die, ágyas aſzſzony.
Kebsmann, der, ágyas férjfi.
Kebsweib, *l.* Kebsfrau.
Keck, 1. ſt. ohne Bedenken, minden gondolkozás nélkúl, bátran; das kannſt du keck glauben, bátran elhiheted. 2. ſt. ſchnell, gyors; od. lebhaft, munter, eleven, vidám. 3. ſt. dreiſt, kühn, vakmerőbátor.
Keckheit, die, 1. elevenség, vidámság. 2. vakmerőbátorság.
Kegel, der, 1. kukli, teke; Kegel aufſetzen, a' kuklit felrakni; Kegel ſpielen, od. ſchieben, kuklizni; zwiſchen Kugel und Kegel kommen, két tűz közé ſzorúlni. 2. a' nyomtató betűk magassága, és ſzélessége. 3. kúp, kúptest.
Kegelbahn, die, kuklizó hely.
Kegelförmig, *adj.* tekeforma.
Kegellinie, die, kukli hely.
Kegelplan, -platz, der, kuklizó hely.
Kegelſchnecke, die, tsigatziſraság.
Kegelſchnitt, der, kúpmetſzés.
Kegelſchub, der, kuklihajtás.
Kegelſpiel, das, kuklizás.
Kehlader, die, nyakér.
Kehldeckel, der, nyelvtsap.
Kehle, die, torok; eine heiſere Kehle haben, rekedt lenni; jemanden das Meſſer an die Kehle ſetzen, *a.* késsel járni valaki torka körül; *b.* igen igen ráijjeſzteni valakire; die unrechte Kehle, od. die Luftröhre, lehellőtső, lélekző lyuk. 2. vőlgyes rovátk.
Kehlen, *v. a.* vőlgyelni, kivőlgyelni.
Kehlhobel, der, vőlgyelő gyalú.
Kehlholz, das, fagyalfa. *Ligustrum Vulgare. L.*
Kehlrinne, die, tsatorna.
Kehlſucht, die, torokgyék.
Kehrbeſen, der, seprő.
Kehrbürſte, die, sertesepről.
Kehren, *v. a.* 1. sepreni, kisepreni. 2. kefélni, kikefélni; kitiſztítni; den Staub aus dem Hute kehren, a' kalapból a' port kikefélni. 3. ſt. wenden, fordítni; jemanden den Rücken kehren, valakinek hátat fordítni. 4. ſich, fordúlni; ſich rechts kehren, jobbra fordúlni. — Alles zum beſten kehren, *a.* mindent igen jóra magyarázni; *b.* mindent igen jól elintézni; ſich an etwas kehren, gondolni valamivel, v. ügyelni valamire; z. B. er kehrt ſich an niemanden, senkire sem ügyel, v. hajt, senkivel sem gondol.
Kehrgeld, das, seprés pénz, seprésért való pénz.
Kehrig, sepredék, szemét.
Kehrmann, der, seprő ember.
Kehrſeite, die, viſzſzája, v. fonákja valaminek.
Kehrwiſch, der, seprő, *p. o.* *tollból.*
Keichen, *v. n.* 1. lehegni, pihegni. 2. köhétselni.
Keichhuſten, der, hurút.
Keiffen, *v. n. irr. Imp.* ich kiff. *Perf.* ich habe gekiffen, 1. perlekedni, tzivódni. 2. dorgálódzni.
Keil, der, ék. *Pb.* Ein Keil treibt den andern, szeget szeggel; auf einen Aſt gehört ein harter Keil, nagy tuskóhoz nagy sujok kell, v. a' ki ebbel játszik bot legyen a' kezében.
Keilbein, das, éktsont.
Keilchen, das, éketske.
Keilen, *v. a.* ékelni, megékelni.
Keiler, der, vadkan.
Keilförmig, *adj.* ékforma.
Keim, der, 1. tsira, *t. i. a' magnak, v. ſzemnek a' tsirdja.* 2. bimbó, tsirája, v. kezdete valaminek.
Keimen, *v. n.* tsirázni; bimbózni.
Kein, keiner, keine, keines, 1. senki, semmi, *az igék előtt, p. o.* keiner ſieht ihn, senki sem látja őtet. 2. *a' magábanérthetők előtt ezt téſzi*: egy sem, egy se; rede mir kein Wort weiter, egy szót se szólj többé. 3. keiner von, keine von, keines von, egyik sem; keines von beyden, egyik sem a' kettő közzül. 4. *a' mássalérthetők előtt e' helyett* nicht *ezt téſzi*: nem; z. B. das iſt kein übler Gedanke, az nem rosz gondolat. 5. iſt kein, ſind kein, *a' magábanérthető előtt ezt téſzi*: nints, v. senki sints, semmi sints; hier iſt kein Garten, itt nints kert, v. itt semmi kert sints; es iſt kein Menſch da, senki sints itt. 6. *a' haben igével ezt téſzi*: nints, nem vólt, nem lesz, *p. o.* ich habe keine Luſt, nints kedvem; ich hatte keine Urſache dazu,

nem vólt okom reá; wir werden kein Geld haben, nem leſz pénzünk. 7. kein Mahl, soha sem; kein einziges Mahl, tsak egyſzer sem; an keinem Orte, sohol se; zu keiner Zeit, soha sem; keines Weges, semmiképpen nem.

Keinerley, egy féle sem, semmi féle sem; auf keinerley Art, semmi módon sem.

Keinesweges, *adv.* semmi képpen nem.

Keinmahl, *adv.* egyſzer sem.

Kelch, der, 1. pohár, ivó pohár. 2. kehely, virágtok. *Calyx.*

Kelchglas, das, ivópohár, üvegpohár.

Kehle, die, 1. főzőkalán. 2. vakoló, vakoló kalán.

Keller, der, 1. pintze. 2. ſt. Kellner, kultsár.

Kellereſel, der, ſzázlábú, *egy féregnem. Oniscus. L.*

Kellerey, die, 1. nagy pintze. 2. kultsárok.

Kellerhals, der, farkashárs, boroſzlán. *Daphne mesereum.*

Kellerloch, das, pintzelyuk, ſzellőző ablak.

Kellermeiſter, der, pintzemester.

Kellerſchabe, die, l. Kellereſel.

Kellerwirth, der, kortsmáros.

Kellerwurm, der, ſzázlábú.

Kellner, der, kultsár; kortsmáros legény.

Kelter, die, sajto, prés.

Kelterbaum, der, sajtógerenda.

Kelterer, der, préselő, sajtóló.

Kelterhaus, das, présház.

Kelterkaſten, der, présláda, sajtóláda.

Keltern, 1. préselni, sajtólni. 2. kitaposni, *a' ſzőlőt.*

Keltertreter, der, ſzőlő taposó.

Kelterwein, der, préselt bor.

Kennbar, *adj.* megesmerhető; *adv.* megesmerhető képpen.

Kennen, *v. a. irr. Imp.* ich kannte. *Perf.* ich habe gekannt. 1. esmerni; ich kenne ihn nur von weiten, én őtet tsak távolról esmerem; ich kenne ihn nur dem Nahmen nach, tsak hírében nevében esmerem. 2. ſt. erkennen, megesmerni; ich kannte ihn an ſeiner Stimme, a' ſzaváról esmertem meg. *Pb.* Man kennet den Vogel an der Feder, a' madarat a' tollaról lehet megesmerni; jemanden kennen lernen, valakivel megesmerkedni; er kennet ſich vor Zorne nicht, eſzen kivül van a' harag miatt. 3. ſt. wiſſen, tudni.

Kenner, der, esmerő, valamihez értő.

Kenntlich, *adj.* megesmerhető; *adv.* megesmerhető képpen.

Kenntlichkeit, die, megesmerhetőség.

Kenntniß, die, esméret, tudomány; Kenntniß von etwas haben, *a.* esmerni valamit, tudni, v. érteni valamihez; *b.* tudni valamiről valamit.

Kennzeichen, das, esmertető-jel, v. tzimer.

Kerbe, die, rovátk; eine Kerbe in etwas machen, bérovátkolni valamit.

Kerbel, der, turbulya. *Scandix Cerefolium. L.*

Kerben, *v. a.* rovátkolni, bérovátkolni; gekerbte Blätter, bérovátkolt ſzélű levelek.

Kerbholz, das, rovás.

Kerbſtock, der, (ugyan az).

Kerker, der, tömlötz, fogság.

Kerkermeiſter, der, tömlötztartó.

Kerkern, kinozni, gyötörni, kínzani, gyötreni.

Kerl, der, 1. ember, *megvető értelemben.* 2. ſt. Bedienter, ſzolga. 3. alávaló ember, gazember, semmire kellő; du Kerl, te gazember.

Kermes, der, 1. karmazsin ſzin, ſzínbogár. *Coccus Ilicis.* 2. ſzínbogaras tölgyfa, magyalfa, *Quercus Coccifera. L.*

Kern, der, 1. bél, mag, ſzék, *p. o.* Nußkern, dióbél; Apfelkern, almamag; Kerne der Weintraube, a' ſzőlő magva, 2. belső réſze, béle valaminek, *p. o. fának, magnak, ée.* 3. java, ſzíne, lelke, veleje *valaminek*; der Kern der Armee, a' ſzíne a' hadiseregnek.

Kernbeißer, der, magnyitó. *Loxia. L.*

Kernbuch, das, igen jó könyv.

Kernen, *v. a.* 1. ſt. auskernen, magvát kivenni. 2. apró kásaſzem formára változtatni. 3. ſt. körnen, köpülni, vajat tsinálni. 4. ſich kernen, kásásodni, *mint a' vaj mikor köpülik.*

Kernfrau, die, igen jó aſzſzony.
Kernfrucht, die, magos, v. magvas gyümölts.
Kerngehäuſe, das, magtok.
Kerngut, *adj.* igen igen jó.
Kernhaft, *adj.* velős, igen jó.
Kernholz, das, igen jó fa.
Kernig, *adj.* 1. magvas, sok magú. 2. velős, jó.
Kernmehl, das, liſztláng.
Kernmilch, die, iró, irós téj.
Kernobſt, das, 1. magvas gyümölts. 2. magról termett fagyümöltse.
Kernſpruch, der, fontos mondás. jeles mondás.
Kernwort, das, fontos ſzó, jeles ſzó.
Kerze, die, gyertya; Wachskerze, viaſzgyertya.
Kerzenbeere, die, viaſzas mirika gyümöltse, v. bogyója.
Kerzenbeerenſtrauch, der, viaſzas mirika. *Myrica cerifera.*
Kerzengerade, egyenes mint az öntött gyertya.
Kerzenkraut, das, ökörfarkkóró. *Verbascum Thapsus*, L.
Kerzenzieher, der, gyertyamártó.
Keſſel, der, 1. üst; ein kupferner Keſſel, veres rézüst. 2. gödör, örvény forma mélység.
Keſſelaſche, die, hámuzsir.
Keſſelbier, das, üstben főtt ser.
Keſſeler, Keſſelſchmid, der, kolompár, üstmivés.
Keſſelflicker, der, üstfoltozó.
Keſſeln, ſich, lesüllyedni; behorpadni.
Keſſelpauke, die, dob, koboz, féldob, félfenekű dob.
Kettchen, das, lántzotska.
Kette, die, 1. lántz; Ketten anlegen, megláncolni, v. lántzra tenni valakit; eine goldene Kette, aranylántz; eine Kette von Bergen, bértzek, egymásból folyó hegyek, v. hegységek.
Kettel, das, lántzotska.
Ketten, lántzolni, megláncolni.
Kettenbaum, der, szövőszék.
Kettenglied, das, lántzszem.
Kettenhund, der, lántzoltt kutya.
Kettenkugeln, die, *pl.* őszveſűzött golyóbisotskák.
Kettennaht, die, lyukas szegés.
Kettenring, der, lántzszem.
Kettenſchluß, der, lántzszemes, v. egymásból folyó okoskodás.
Kettenſchmid, der, lántztkováts.
Ketzer, der, eretnek.
Ketzerey, die, eretnekség.
Ketzeriſch, *adj.* eretneki; *adv.* eretnek módra.
Keuchen, *l.* Keichen.
Keule, die, 1. buzgány. 2. törő, mozsár törő. 3. tzomb; die Keule von einer Gans, lúdtzomb.
Keulſchwamm, der, buzgánygomba. *Clavaria*, L.
Keuſch, *adj.* ſzűz, tiſzta; *adv.* ſzűzen, tiſztán.
Keuſchbaum, der, bárányſzűzfa. *Vitex Agnus castus*, L.
Keuſchheit, die, ſzüzesség, tiſztaság.
Khamillen, die, ſzékfű. *Matricaria Chamomilla.*
Kibitz, der, líbutz, bíbitz. *Tringa Vanellus.*
Kibitzblume, die, kotzkaſzemvirág. *Fritillaria Meleagris*, L.
Kicher, Kicherling, der, tsitserborsó. *Cicer*, L.
Kiefe, die, 1. ſt. Kinnbacken, áll, állkaptza. 2. ſt. Kieme, kopótyó.
Kiefer, der, állkaptza.
Kiefer, die, 1. topolyaſa. *Pinus ſylvestris.* 2. fáklya fenyőfa. *Pinus taeda*, L. 3. kopótyó.
Kiefern, *adj.* fenyőſából való, fenyőſa.
Kieferdeckel, der, kopotyófedél.
Kiel, der, 1. hagyma gyökere, *a' virágnak.* 2. toll, tollſzár. 3. hajógeréntz.
Kielen, 1. kivájni, *a' hajót*, 's meggerintzezni. 2. feltollazni, *p. o. a' tollas muzsikát, t. i. ſpinétet.* 3. tollasodni, *anyányi tollakkal.*
Kielholen, 1. z. B. ein Schiff, meggerintzezni a' hajót, v. a' hajó hátát megjobbítni. 2. einen Verbrecher Kiel holen, a' gonoſztévőt a' hajógerintze alatt által húzni a' vizen.
Kieme, die, kopótyó, halkopótyó.
Kiemendeckel, der, kopótyófedél.
Kien, der, ſzurkoſfenyő.
Kienapfel, der, fenyőtoboz.
Kienbaum, der, I. die Kiefer.
Kienfackel, die, fenyőfaſáklya.
Kienholz, das, ſzurkos fenyő.
Kienöl, das, fenyőolaj.
Kienruß, der, fenyőkorom, bétsikorom.
Kienſtock, der, fenyőtuskó.

Kiepe, die, od. Korb, kosár.
Kies, der, 1. követs, békasó, követség. 2. tűzkő. 3. ſt. Quarz, bányavirág.
Kieſel, Kieſelſtein, der, tűzkő, kova.
Kieſelhart, *adj.* tűzkő keménységű.
Kieſelmehl, das, tűzkőpor.
Kieſelſand, der, követség, követsfövény, apró követség.
Kieſelſtein, der, *l.* Kieſel.
Kieſen, ſt. wählen, válaſztani.
Kieſig, követses; *adv.* követsesen.
Kiesling, *l.* Kieſel.
Kiesſand, der, követsföveny.
Kieze, die, nőstény matska.
Kind, das, 1. magzat, gyermek, fiú, leány; das ſind meine Kinder, ezek az én gyermekeim, fiaim, v. leányaim; ein kleines Kind, *a.* tsetsemő gyermek, kisded; *b.* kisgyermek, kitsiny gyermek; mein Kind! fiam! v. leányom! mein liebes Kind! édes gyermekem! édes fiam! v. édes leányom. 2. fiú, maradék; die Kinder Iſrael, az Izráel fiai.
Kindbett, das, gyermekágy; in das Kindbett kommen, gyermek ágyba esni.
Kindbetterinn, die, gyermekágyas aſszony.
Kindelmahl, das, kereſztelő, paſzita.
Kindeln, *v. n.* meggyermekezni.
Kindelvater, der, a' kisded atyja.
Kinderalter, das, gyermekkor.
Kinderblattern, die, *pl.* himlő.
Kinderbrey, der, pép.
Kinderey, die, gyermekség, alávalóság.
Kinderfeind, der, gyermek gyűlölő.
Kinderflecken, der, veres himlő.
Kinderfrau, die, 1. gyermek dajka. 2. ſt. Hebamme, bába.
Kinderfreund, der, gyermek ſzerető ember, gyermekek barátja.
Kinderhaft, *adj.* gyermeki, gyermekes; *adv.* gyermekesen.
Kinderjahre, die, *pl.* gyermeki eſztendők.
Kinderkrankheit, die, gyermeki betegség.
Kinderlehre, die, gyermektanítás.
Kinderlehrer, der, gyermektanító.
Kinderlos, *adj.* gyermektelen, magtalan.
Kindermädchen, das, peſztonka, peſzra, gyermekre vigyázó ſzolgáló.
Kindermagd, die, (ugyan az).
Kindermuhme, die, gyermekdajka.
Kindermutter, die, 1. ſt. Hebamme, bába. 2. több gyermekek anyja.
Kindern, *v. n.* 1. gyermekágyba esni. 2. gyermekeskedni, pajkoskodni.
Kindernarr, der, gyermekeket túl a' rendén ſzerető.
Kinderpocken, die, *pl.* himlő.
Kinderpoſſen, die, *pl.* gyermekjáték.
Kinderſchuhe austreten, kikelni a' gyermeki korból.
Kinderſpiel, das, gyermekjáték.
Kindertag, der, od. Kindeltag, apró ſzentek napja.
Kindertaufe, die, gyermekkereſztelés.
Kinderwärterinn, die, ſzáraz dajka.
Kinderwäſche, die, gyermek ruha.
Kinderzucht, die, gyermek fenyíték.
Kindesbein, z. B. von Kindesbeinen an, gyermekségtől fogva.
Kindeskind, das, unoka.
Kindesnöthen, die, *pl.* gyermek ſzülés fájdalmai, nehéz ſzülés.
Kindesrecht, das, gyermeki juss.
Kindesſtatt, z. B. an Kindesſtatt annehmen, gyermekévé fogadni.
Kindestheil, der, gyermeki örökség.
Kindestochter, die, z. B. meines, gyermekem leánya, unokám.
Kindheit, die, 1. tsetsemőség, kisdedi állapot. 2. gyermekség, kis gyermekkor; von ſeiner Kindheit an, kis gyermekkorától fogva.
Kindiſch, *adj.* gyermeki, gyermekes; *adv.* gyermekesen, gyermeki módon.
Kindlein, das, kisded, tsetsemő.
Kindlich, *adj.* gyermeki, fiúi, leányi; *adv.* gyermeki módon.
Kindſchaft, die, 1. gyermekké fogadás. 2. fiúság jussa.
Kinkhorn, das, kürt.
Kinn, das, *pl.* die Kinne, áll.
Kinnbacken, der, állkaptza.
Kinnlade, die, állkaptza.
Kippe, die, z. B. auf der Kippe ſtehen, eső félben állani.
Kippen, 1. *v. a.* elejteni az emelés közben. 2. dőlni, bökni. 3. *v. n.* lehajólni, legörbedni. 4. dülő félben lenni.

Digitized by Google

Kirchdorf, Szepes-Várallya, *város.*
Kirche, die, 1. templom, ſzentegyház, Istenháza. 2. Anyaſzentegyház; die römiſche Kirche, a' Romai anyaſzentegyház. 3. ekklézsia.
Kirchenbann, der, kitiltás a' gyülekezetből.
Kirchenbau, der, templomépités.
Kirchenbeichte, die, kösönséges gyónás.
Kirchenbuße, die, templombéli panitentziatartás.
Kirchendiener, der, egyházfi.
Kirchenfeſt, das, templomſzentelés innepe.
Kirchengebot, das, egyházi parantsolat.
Kirchengeſang, der, templombéli ének.
Kirchengeſchichte, die, ekklézsiai história.
Kirchengeſetz, das, egyházi, v. ekklézsiai törvény.
Kirchenlatein, egyházi deákság.
Kirchenlehrer, der, egyházi tanitó.
Kirchenlied, das, templombéli ének.
Kirchenornat, der, oltári öltözet.
Kirchenpoſtille, die, predikátziós könyv.
Kirchenrecht, das, 1. ekklézsiai juss. 2. egyházi törvények tudománya.
Kirchenſchlüſſel, der, templomkúlts, templom kúltsa.
Kirchenſchmuck, der, oltári öltözet, v. ékesség,
Kirchenſtuhl, der, templombéli ſzék.
Kirchenvater, der, 1. egyház atyja. 2. régi ſzent atya,
Kirchenverſammlung, die, egyházi gyülés, ekklézsiai gyülés.
Kirchenviſitation, die, ekklézsiák látogatása, v. rendre vizsgálása.
Kirchenvorſteher, der, ekklézsia gondviselője, ekklézsiai gondviselő.
Kirchenzucht, die, egyházi fenyíték.
Kircheule, die, templomi bagoly. *Strix Aluco* L.
Kirchfahrt, die, 1. templombamenés. 2. bútsújárás.
Kirchhof, der, 1. templomkerités, templomudvar. 2. temetőhely.
Kirchkleid, das, templomi öltözet.
Kirchlich, *adj.* templomi, egyházi.
Kirchmeſſe, od. Kirmſe, die, 1. templomſzentelési emlékezet innep. 2. templom napja, bútsú. 3. templom napi vendégeskedés.
Kirchner, der, Küſtner, egyházfi.
Kirchſpiel, das, ekklézsia.
Kirchſpitze, die, templom tető.
Kirchſprengel, der, ekklézsiai megye.
Kirchſtuhl, der, l. Kirchenſtuhl.
Kirchtag, der, templom napja, bútsú.
Kirchthurm, der, templom tornya.
Kirchvater, der, egyház atyja.
Kirchweihe, die, templomſzentelés.
Kirmſe, l. Kirchmeſſe.
Kirre, 1. z. B. Thier, ſzelid, megſzelidült. 2. tsendes, jámbor; kirre machen, megſzelidítni; kirre werden, megſzelidúlni.
Kirren, 1. megſzelidítni. 2. magához édesgetni, v. tsalogatni. 3. kotyogva hivni fiait, *mint a' tyúk*, v. turbékolva, *mint a' galamb.*
Kirſchbaum, der, tsereſznyefa.
Kirſche, die, tsereſznye.
Kirſchfink, der, vasorrú, *madár. Loxia Coccothraustes.*
Kirſchiſop, der, tetemtoldófü. *Cistus Helianthemum.*
Kirſchkern, der, tsereſznyemag.
Kirſchlorber, der, babértsereſznye. *Prunus laurocerasus.* L.
Kirſchſaft, der, tsereſznyelév,
Kirſchvogel, der, aranybegy; sármalinkó. *Oriolus luteus.*
Kirſchwein, der, tsereſznyebor.
Kiſtchen, das, ládátska.
Kiſte, die, láda.
Kiſtenmacher, der, ládatsináló.
Kitſchbaum, der, vad ſzilvafa, kutya tsereſznyefa. *Prunus Padus.*
Kitt, Kütt, der, téglaporenyv, *melly téglaporból, óltatlan méſzből, és vasporból kéſzült a' kövek öſzvefoglaldsra.*
Kittel, der, 1. ſzoknya, rokolya. 2. foſzlány, felöltő férjfi köntös, *vászonból.*
Kitten, kütten, öſzveenyvezni, öſzveragalztani, *p. o. a' tört portzellánt, üveget*, ée.
Kitze, die, 1. kis ketske, gödölye. 2. nöstény matska.
Kitzel, der, 1. viſzketegség. 2. tsiklandás.
Kitzelig, kitzlich, *adj.* 2. tsiklandós. 2. ſt. empfindlich, érzékeny, ingerlös, *néha*; kényes, *p. o. dolog.*

Kitzeln, *v. a.* 1. tsiklandoztatni. 2. tsiklandozni.

Klaffen, 1. nyílva lenni, feltátva lenni. 2. tsattanva felrepedni, feltsattanni. 3. tsatsogni, fetsegni.

Kläffen, *v. n.* kaholni, tsaholni, tsiholni, *mint a' kis kutya.*

Klafter, die, öl; eine Klafter Holz, egy öl fa.

Klaftermaß, das, ölmérték.

Klagbar, *adj.* 1. panaſzra méltó. 2. bévádolt, bévádoltatott.

Klage, die, 1. panaſz, panaſzolkodás; Klage führen, panaſzolkodni; Klage über etwas erheben, panaſzra fakadni; es iſt Klage bey mir eingelaufen, panaſz jött a' fülembe, 2. vád; falſche Klage, hamis vád, ráfogás, rákölté. 3. per, perlekedés, törvénybeidézés, bévádolás, *p. o. a' törvényſzék előtt.* 4. ſt. Trauer, gyáſz; die Klage anlegen, gyáſzba öltözni.

Klagefrau, die, bérbe fogadott siraló aſzſzony, *a' halottnál.*

Klagegedicht, das, panaſzdall; gyáſzdall.

Klagelied, das, panaſzének, ſzomorú ének. 2. halotti ének.

Klagen, *v. n.* 1. panaſzolkodni, panaſzt tenni, megpanaſzolni valamit; jemanden etwas klagen, panaſzolkodni valakinek valami felől, v. panaſzt tenni valami eránt, v. megpanaſzolni valamit; ſich über etwas klagen, valamiről panaſzolkodni. 2. vádolni, bévádolni, *valakit*, v. törvénybe idézni. 3. ſt. bejammern, bedauern, sajnálni, ſájlalni.

Klagend, *adj.* 1. panaſzos, panaſzló, panaſzolkodó; *adv.* panaſzosan, panaſzolva. 2. siralmas, bús, ſzomorú; *adv.* ſzomorúan siralmasan.

Kläger, der, 1. panaſzló, panaſzolkodó. 2. ſt. Ankläger, vádoló, felperes, perindító, pert indító.

Klageſchrift, die, vádírás, vádoló írás.

Klaggeſchrey, das, panaſzló kiáltás, fennſzóval panaſzolkodás.

Kläglich, 1. panaſzos. 2. siralmas.

Klagweiſe, *adv.* panaſzképpen.

Klamm, 1. ſzűk, ſzoros. 2. tömött.

Klammer, die, kapots, kapotsvas.

Klammerhaken, der, kapotshorog.

Klammern, *v. a.* 1. erősen megfogni, megmarkolni. 2. öſzvekaptsolni, öſzveſoglalni kapotsvassal.

Klampner, der, l. Klempner.

Klang, der, hang; einen Klang von ſich geben, hangzani, hangot adni.

Klapp, der, kopogás, koppanás.

Klappe, die, 1. bétsapó ajtó, v. fedél valamin, *a' melly magában bétsapódik.* 2. hajtóka, *a' ruhán.* 3. pillenpáty, *az aſzſzonyi kurta ruhán.*

Klappen, *v. n.* 1. bétsapódni, letsapódni. 2. tsattanni.

Klapper, die, tsattogtató, keleptze.

Klappermaul, das, tsatska, tsatsogó.

Klappern, *v. n.* 1. tsattogni, tsörögni. 2. kelepelni; der Storch klappert, kelepel a' gólya. 3. vatzogtatni a' fogát; die Zähne klappern vor Froſt, vatzog az álla a' hidegben.

Klappern, das, I. 1. tsattogás, tsörgés. 2. kelepelés. 3. állvatzogás.

Klapperroſe, die, pipats. *Papaver Rhoeas.*

Klapperſchlange, die, tsörgőkígyó. *Crotalus.* L.

Klapperſchote, die, tsergőke. *Crotalaria.*

Klapperſtorch, der, kelepelőgólya.

Klapphandſchuh, der, hajtokás keſztyű.

Klapptiſch, der, leereſzthető ſzárnyú aſztal, ſzárnyas aſztal.

Klar, *adj.* ſt. hell, durchſichtig, világos, által-látſzó, *p. o. üveg.* 2. ſt. rein, tiſzta, nem zavaros, *p. o. bor.* 3. ſt. fein, zart, vékony, finom; klare Leinwand, vékony gyólts. 4. ſt. lauter, tsupa, tiſzta; von klarem Golde, tiſzta aranyból. 5. ſt. vernehmlich, hangos, harsány, *p. o. ſzó, hang.* 6. ſt. deutlich, világos, érthető, értelmes; *adv.* világosan, értelmesen; klare Worte, világos ſzavak.

Kläre, die, l. Klarheit.

Klären, *v. a.* 1. világossá tenni. l. Erklären. 2. tiſztává tenni, megtiſztítni, *a' mi zavaros*, meghiggaſztani.

Klarfädig, *adj.* vékony ſzálú.

Klarheit, die, 1. világosság, általláthatóság, általlátſzóság. 2. han-

gosság. 3. világosság, értelmesség, érthetőség. 4. vékonyság, finomság.

Klärlich, *adv.* világosan, szembetünőképpen, szemlátomást.

Klatsch, der, 1. tsattantás. 2. tsattogás.

Klatsche, die, 1. tsapó, légytsapó. *Pb.* Mit einer Klatsche, zwey Fliegen schlagen, egy hajtással kettőt ütni, *az az*: egy munkával két tzélt érni el. 2. tsatska ember, v. aszszony.

Klatschen, 1. mit der Hand, tapsolni. 2. mit der Peitsche, tsördítni, pattantani, durrantani; oft klatschen, tsörgetni, durrogatni. 3. lotsogni, *mint az eső mikor esik.* 4. st. schwatzen, plaudern, tsatsogni, fetsegni.

Klätscher, der, fetsegő, tsatska.

Klätscherey, die, tsatsogás, hírhordás.

Klatschhaft, *adj.* tsatsogó, tsatska.

Klatschhaftigkeit, die, tsatskaság.

Klatschmaul, das, tsatska.

Klatschrose, l. Klapperrose.

Klauben, *v. a.* 1. szedegetni, kiszemelni. *p. o. a' borsóból az allyast*, v. megtisztogatni az allyasától valamit; z. B. Erbsen klauben, borsót tisztogatni. 2. szedegetni; z. B. an einem Beine klauben, szedegetni a' tsontról. 3. szedni; zusammen klauben, öszve szedni.

Klauberey, die, 1. szedés, szedegetés. 2. válogatás, szörszál hasogatás. 3. nehézség.

Klaue, die, 1. köröm a' négylábú állatok, és madarak körmeik; mit den Klauen ergreifen, körme közé fogni.

Klause, die, klastromi szoba.

Klausner, der, st. Einsiedler, remete.

Klebefleck, der, ráragadt motsok, sólt.

Klebekraut, das, ragadály, ragálysű, *Galium Aparine.*

Kleben, 1. *v. a.* ragasztani, oda ragasztani, *l.* Kleiben, 2. *v. n.* an etwas, ragadni, oda ragadni, hozzá ragadni, *valamihez*; kleben bleiben, hozzá ragadni, hozzá ragadva maradni, megakadni valamiben; die Hände kleben lassen, könnyen a' keze közt felejteni valamit, *az az*: eltsípni, ellopni, v. enyves kezű lenni.

Kleberich, l. Klebekraut.

Kleberig, *adj.* ragadós, nyúlós, mézgás.

Kleck, od. Klecks, der, motsok, petsét; jemanden einen Kleck, od. Klecks anhängen, megpiszkolni valakit, roszsz hírbe keverni.

Klecken, od. Kleckſen, 1. elmotskolni, bémotskolni, motskot v. petsétet ejteni valamibe. 2. elmázolni. 3. st. befördern, előmozdítni, hasznot tenni, das kleckt nicht viel, ez nem sokat használ. 4. elegendő lenni.

Klecker, der, petsét, motsok.

Klee, der, lóher, lóhere, komótyú. *Trifolium.* L.

Kleeblatt, das, 1. lóherlevél, komótyúlevél. 2. három, háromból, álló társaság.

Kleiben, *v. a.* 1. kenni, békenni. 2. an etwas, ragasztani, oda ragasztani, *valamihez.* 3. tapasztani, megtapasztani, *p. o. a' falat.*

Kleiber, der, tapasztó, *a' ki falat tapaszt.*

Kleibewerk, das, tapasz.

Kleid, das, st. Bekleidung, ruházat, 2. st. Kleidungsstück, ruha, köntös; die Kleider anlegen, rávenni ruháját, v. köntösét; felöltözödni, felöltözni. 3. st. Anzug, öltözet.

Kleiden, *v. a.* 1. ruházni; jemanden kleiden, valakit ruházni. 2. sich, ruházkodni; sich neu kleiden, új ruhát tsináltatni magának; sich nach der Mode kleiden, újszokás szerént járni. 3. sich, öltözködni, öltözni belé, öltözni magára, köntöst, v. ruhát venni magára; der Wald kleidet sich in Grün, az erdő zöld színbe öltözik, v. zöld színt öltözik magára. 4. st. anstehen, illeni; diese Farbe kleidet ihn gut, jól illik neki ez a' szín, v. az illyen színű köntös.

Kleiderbürste, die, ruhakefe.

Kleiderhändler, der, ruhaáros.

Kleiderkasten, der, ruhatartó.

Kleidermarkt, der, ruhavásár.

Kleidermode, die, ruhamódi.

Kleidermotte, die, ruhabolond, ruhába bolondúlt.

Kleiderpracht, die, ruhapompa.

Kleiderschrank, der, ruhatartó.

Kleidertracht, die, öltözet, köntösviselet.
Kleidung, die, 1. ruházat, öltözet. 2. st. Kleid, köntös, ruha.
Kleidungsstück, das, egy darab ruha, v. köntös.
Kleie, *l.* Kleye.
Klein, *adj.* 1. klein, kitsíny, kis; kleiner, kissebb; der, die, das kleinste, legkissebb; eine kleine Stadt, egy kis város, v. kitsíny város; ein kleiner Wald, egy kis erdő; *adv.* kitsínyen, kitsínyre. 2. st. nieder, nicht hoch, alatsony; klein von Statur, od. von Person, alatsony termetű. 3. (von mehreren Sachen), apró, kis, kitsiny; kleine Stücke, apró darabok; *adv.* aprón, apróra. 4. (der Zahl, od. der Menge nach), st. wenig, kevés; eine kleine Summe Geldes, egy kevés pénz; gib mir ein klein wenig davon, addj egy keveset belőle.
Kleinäugig, *adj.* kis szemű, apró szemű.
Kleinbärtig, *adj.* kis szakállú, apró szakállú.
Kleine, die, kitsínység.
Kleinen, die, apróra törni, *p. o. az értzet a' bányában.*
Kleinfügig, *adj.* tsekély, kitsínyes.
Kleinglaubig, *adj.* kitsínyhitű.
Kleinheit, die, kitsínység.
Kleinigkeit, die, 1. st. Kleinheit, kitsínység. 2. etwas geringes, apróság, tsekélység, kitsínység.
Kleinlaut, kis hangú; kleinlaut werden, megtsüggedni.
Kleinmuth, die, tsüggedés, tsüggedt szívűség; sich der Kleinmuth überlassen, eltsüggedni.
Kleinmüthig, *adj.* tsüggedt szívű.
Kleinmüthigkeit, die, tsüggedtség.
Kleinod, das, 1. st. Schmuck, ékesség. 2. st. Kostbarkeit, drágaság, drága kints. 3. st. Edelstein, drágakő.
Kleinschmied, der, st. Schlosser, lakatos.
Kleinstädtisch, kitsiny városi; *adv.* kitsiny városi módon.
Kleister, der, tsiríz.
Kleistern, tsirízelni, megtsirízelni, öszveragasztani, öszvetsirízelni.
Klemm, *adj.* 1. szük; *adv.* szükén, szorosan; klemm werden, megszükülni, szük lenni.
Klemme, die, 1. szorosság, szük hely; in die Klemme gerathen, megszorulni.
Klemmen, 1. szorítni; der Schuh klemmt mich, szorít a' lábbelim, szorítja a' lábam a' tzipő, ée. 2. oda szoritni, oda tsiptetni, *p. o. a' kezét, ujját*; ich habe mir den Finger geklemmt, oda szorítottam az ujjomat.
Klempener, od. Klempner, der, bádogos, bádogmíves.
Klempern, tsörömpölni, kótogni.
Klepper, der, paripa.
Klette, die, 1. lapu. *Arctium Lappa.* 2. bojtorján. *Xanthium Strumarium.*
Klettenartig, *adj.* lapu forma, bojtorján forma.
Klettern, *v. n.* 1. másznì, felfelé kapaszkodni. 2. tsúszni, *t. i. lefelé.*
Kley, der, 1. agyag. 2. st. Märgel, tsapóföld.
Kleye, Kleyen, die, korpa.
Kleyenbrod, das, korpakenyér.
Kleyerde, die, agyagosföld.
Kleyig, *adj.* 1. korpás. 2. agyagos.
Kleyland, das, agyagos föld.
Klieben, *v. n. irr. Imp.* ich klob. *Perf.* ich bin gekloben. 1. *v. n.* m. s. meghasadni, megrepedni, elpattanni. 2. *v. a.* hasítni, elhasítni, elrepeszteni.
Kliebig, *adj.* hasadós, könnyen hasadó
Klima, das, égallj.
Klimmen, *v. n. irr. Imp.* ich klomm. *Perf.* ich bin geklommen, st. klettern, felmászni, felkúszni.
Klimpern, pengeni, tsörgeni, *mint pénz*; auf dem Klaviere klimpern, a' klavirt pengetni.
Klinge, die, 1. vasa a' késnek, kardnak; Messer Klinge, kés vas; Degenklinge, kard vas. 2. st. Säbel, kard; jemand vor die Klinge fordern, valakit egy szál kardra hívni; über die Klinge springen lassen, kardra hányni, leaprítni kardal; nicht bey der Klinge bleiben, fordítni a' dolgon, nem maradni meg valami mellett.
Klingel, die, tsörgő, kis tsengetyű.
Klingelbeutel, der, tsörgős erszény.
Klingeln, *v. a.* tsengetni.

Klingelſack, *l.* Klingelbeutel.
Klingen, *v. n.* 1. tsengeni, pengeni; das Geld klinget, a' pénz peng; die Ohren klingen mir, tseng a' fülem; die Trompete klinget, harsog a' trombita. 2. hangzani; wohl klingen, kellemetesen hangzani; was du ſagſt klingt anders, a' mit te mondaſz az másképpen hangzik, *az az*: más értelme van.
Klingen, das, tsengés, pengés.
Klingend, *adj.* pengő, tsengő; klingende Münze, pengő pénz.
Klingenſchmied, der, kardtsiſzár, kard tsináló.
Klinke, die, kilints.
Klinken, a' kilintset lenyomni.
Klinſe, die, hasadék, repedés.
Klippe, die, 1. kőſzikla, kőſzál, kőſzirt, 2. akadály, nehézség. 3. négyſzegletű pénz.
Klippern, *l.* Klimpern.
Klippfiſch, der, ſzáraz tőkehal.
Klippig, *adj.* kőſziklás, kőſzálas, kőſzirtos.
Klipping, *l.* Klippe.
Klirren, *v. n.* 1. tsikorogni. 2. tsörögni, *mint a' tört üveg*,
Klirren, das, tsörgés, tsikorgás.
Klitſch, der, tsattanás.
Kloben, der, 1. kötés, tsomó, *p. o. egy kötés len.* 2. tsiga, tekerő tsiga.
Klöpfel, der, *l.* Klöppel.
Klopfen, 1. an etwas, kopogni, kopogtatni, kotzogni, kotzogni; an die Thür klopfen, az ajtón kopogtatni, kotzogtatni. 2. dobogni; das Herz klopfet, a' ſzív dobog. 3. veregetni, ütögetni; jemanden auf die Finger klopfen, valakinek a' körmére ütni.
Klopfen, das, 1. kopogás, kotzogtatás, kotzogás. 2. dobogás; das Herzklopfen, ſzívdobogás.
Klopfer, der, kopogó, kotzogó.
Klopfhengſt, der, herélt tsödör.
Klopfholz, das, sujok, kótis.
Klopfkeule, die, sujok.
Klopfung, die, *l.* das Klopfen.
Kloppe, Klöpfe, die, 1. ütés, ütögetés. 2. ſzorosság, ſzoros hely, ſzük hely; jemanden in die Kloppe kriegen, valakit megſzorítni, *p. o. ſzóval.*
Klöppel, der, 1. kótis. 2. ütő, *p. o. mozsár ütő, v. törő, harang ütő.* 3. dobverő. 4. ſt. Knüppel, bunkós bot, görtsös bot.
Klöppeln, 1. tsipkét kötni. 2. einen Hund Klöppeln, fat, v. kolontzot kötni a' kutya nyakába.
Klos, der, 1. göröngy, rög. 2. gombótz, furkó.
Kloſig, 1. göröngyös. 2. furkós.
Kloſter, das, klastrom, (monostor).
Kloſterbruder, der, klastromi barát, ſzerzetes barát.
Kloſterfrau, die, apátza.
Kloſterleben, das, klastromi élet.
Kloſterlich, *adj.* klastromi.
Kloſternonne, die, apatza.
Kloſterſchweſter, die, nevendék apátza
Klotz, der, 1. tuskó. 2. ſt. Hackklotz, favágító, favágó tőke. 3. bárdi, buta ember.
Kluft, die, 1. ſt. Riß, Spalte, nyílás, hasadék, repedék. 2. ſt. Höhle, barlang, üreg.
Klüftig, *adj.* hasadékos, üreges.
Klug, *adj.* klüger, der, die, das klügſte, 1. ſt. einſichtsvoll, vorſichtig, okos, eſzes; ich glaube du biſt nicht klug, talán nints helyén az eſzed. 2. ſt. erfahren, értelmes, tanúlt, tapaſztalt; ich kann aus der Sache nicht klug werden, nem tudok elmenni ezen a' dolgon, v. nem igazódhatom belé ebbe a' dologba; ich kann aus ihm nicht klug werden, nem mehetek el a' ſzaván, nem tudom mit gondoljak felőle. 3. ſt. liſtig, ravaſz, fortélyos. 4. klug werden, okoskodni. *Pb.* Mit Schaden wird man klug, kárán tanúl az ember.
Klügeley, die, okoskodás, mesterkedés, mesterséges fogásokkalvaló élés.
Klügeln, *v. n.* fortélyosan okoskodni, fortélyoskodni, mesterkedni.
Klugheit, die, 1. okosság. 2. ſt. Einſicht, Kenntniß, értelem, tudomány.
Klugheitslehre, die, okosság regulája.
Klügler, der, fortélyosan okoskodó.
Klüglich, *adv.* okosan.
Klügling, der, fortélyosan okoskodó.
Klump, der, 1. göröngy, rög. 2. egy darab, egy tsoport.
Klumpchen, das, darabotska, furkótska.
Klumpen, der, 1. darab, öſzveállott

darab, tsoport. 2. ſt. Haufen, rakás, egy rakás. 3. ſt. Menge, sokaság.

Klumpenweiſe, *adv.* darabonként, tsoportosan.

Klúmperig, *adj.* tsoportos.

Klúmpern, ſich, öſzveállani tsomóban, öſzvetsomósodni, v. göröngyösödni.

Klunker, der, 1. leſüggő darab. 2. tzafrang.

Klunkererbſe, die, rózsás borsó. *Pisum umbellatum*, L.

Klunſe, die, nyílás, hasadék.

Kluppe, die, 1. ſzoros hely, zug. 2. tsiptető.

Klyſtier, das, kliſztér, (kristély; Klyſtier geben, od. beybringen, kliſztérozni, megkliſztérozni, (megkristélyozni).

Klyſtieren, *v. a.* kliſztérozni, megkliſztérozni, (megkristélyozni).

Klyſtierſprütze, die, kliſztérozó fetskendő.

Knäbchen, das, férjfi gyermeketske, fiú gyermeketske.

Knabe, der, III. férjfi gyermek, fiú gyermek, fiú.

Knabenalter, das, gyermeki kor, gyermekkor.

Knabenkraut, das, kosbor. *Orchis.*

Knäblein, das, fiútska.

Knack, der, 1. ſt. Schall, pattanás. 2. repedés, hasadék.

Knacken, 1. *v. n.* pattanni, roppanni, durranni. 2. *v. a.* pattantani, roppantani, pattogtatni. 3. ſt. aufknacken, megtörni, megroppantani, *p. o. a' diót, mogyorót.*

Knacken, das, pattanás, durranás.

Knacker, der, törő, pattantó; z. B. Nußknacker, diótörő, mogyorótörő.

Knackerweide, Knackweide, die, rekettye. *Salix fragilis.*

Knackmandel, die, héjjas mondola.

Knacks, der, 1. pattanás, durranás. 2. hasadék, repedés. 3. ſt. plötzlich, hirtelen.

Knackweide, *l.* Knackerweide.

Knackwurſt, die, füstölt kolbász.

Knall, der, durranó hang, pattanás, durranás; Knall geben, pattanni, durranni, ſzóllani, *mint a' puska.*

Knallen, durranni, pattanni, ſzóllani, *mint a' puska;* mit der Peitſche knallen, durrantani, tsörditni, v. pattantani, *az ostorral.*

Knallglas, das, durranó üveggolyóbisotska.

Knallgold, das, durranó arany.

Knapp, 1. ſzük, feſzes, ſzoros; das Kleid liegt knapp an, feſzesen áll, v. ſzük a' ruha; knappe Schuhe tragen, ſzük lábbelit viselni. 2. ſzük, ritka, nehezen kapható; das Geld iſt bey ihm knapp, ſzük a' pénz nála; das Waſſer iſt bey der großen Dürre ſehr knapp geworden, megſzükült a' víz, a' nagy ſzárazság miatt; *adv.* ſzüken, ritkán, nehezen, alig; zu knapp meſſen, ſzüken mérni, *p. o. poſztót;* ſich knapp behelfen, ſzüken élni, alig tengődni; es wird knapp zureichen, nehezen leſz elegendő; ich kann es knapp glauben, alig hihetem. 3. takarékos, ſzükmarkú; ſie iſt ein wenig knapp, egy kevéssé ſzük markú ő; *adv.* takarékosan, ſzükmarkú módon. 4. ſt. kurz, *adv.* hamar, tüstént, mindjárt; knapp darauf, mindjárt azután; er kam knapp nach mir, tüstént utánnam jött.

Knappe, der, III. 1. fitzkó legény, fiatal ember. 2. ſt. Geſell, legény; Mühlknappe, molnárlegény; Bergknappe, bányáſzlegény. 3. lovaglegény, nemes lovaslegény, *a' régi vitézi lovagok közt.*

Knáppen, *v. n.* 1. pattogni, *mint a' tüz.* 2. rágni, harapni.

Knappheit, die, ſzorosság, ſzükeség. 2. ſzükvolta valaminek, ſzükség. 3. takarékosság.

Knappſack, der, tariſznya, ſzütyő.

Knappſchaft, die, 1. bányáſzság. 2. bányáſzók.

Knarpeln, 1. portzogni, vartzogni. 2. portzogatni. 3. nyikorogni, tsikorogni, *p. o. a' lábbelivel*, v. nyikorgatni, *valamit.*

Knarre, die, keleptze, tsikorgómív.

Knarren, 1. tsikorogni. 2. nyikorogni, *mint az új kerék.*

Knaſter, der, *l.* Kanaſter.

Knaſterbart, der, morgó medve.

Knaſtern, pattogni, *mint a' fatüz.*

Knatſchblümchen, das, tavaſzi földfüstkü. *Fumaria bulbosa.*

Knauel, der, szikárka, *plántanév. Scleranthus.*
Knäuel, das, gombolyag; ein Knäuel Zwiern, egy gombolyag tzérna.
Knauf, der, st. Knopf, gomb.
Knaupeln, 1. rágódni. 2. babrálszni, gyermekeskedni, *valamivel.*
Knauser, der, zsugori, zsobrák, igen fösvény ember.
Knauserey, die, zsugoriság, zsobrákság.
Knauserig, zsobrákos, fösvényes.
Knausern, *v. n.* fösvénykedni.
Knebel, der, 1. kereszlfa. 2. görtsös bot, bunkós bot, furkós bot. 3. izek az ujjakon.
Knebelbart, der, bajusz, bajtz.
Knebeln, megbotozni, v. verni.
Knebelspieß, der, lándzsa.
Knecht, der, szolga.
Knechtisch, *adj.* szolgai.
Knechtschaft, die, szolgaság.
Kneif, od. Schusterkneif, der, horgas kés, sarkfaragó, kerítő, *tsizmadia műszer.*
Kneifen, *v. a. irr. Imp.* ich kniff. *Perf.* ich habe gekniffen, tsipni, megtsipni.
Kneifer, der, búvár, *madár. Mergus Merganser.*
Kneipe, die, 1. tsipés, tsipkedés. 2. tsikarás, rágás, hasrágás.
Kneipen, 1. tsipni, megtsipni, megtsipkedni. 2. rágni, tsikarni, *mint a' kólika az ember hasát.* 3. megsérteni, *szóval*, v. megvágni.
Kneipen, das, 1. tsipés, tsipkedés. 2. rágás, hasrágás, hastsikarás: das Kneipen haben, hastsikarást szenvedni.
Kneipschenke, die, kortsma.
Kneipzange, die, harapófogó.
Kneten, *v. a.* dagasztani, gyúrni.
Knick, der, kottzanás, rettsenés.
Knicken, *v. n.* 1. kottzanni, rettsenni. 2. *v. a.* kottzanni. 3. térdet hajtani. 4. fösvénységből elzsarolni, eltsikarni. 5. elpattantani, elrettsenteni.
Knicker, der, zsugori, zsobrák.
Knickerey, die, zsobrákság.
Knickerig, *adj.* zsugori, szükmarkú.
Knicks, der, térdhajtás, (az aszszonyokról), Knicks machen, térdet hajtani.
Knie, das, térd; auf den Knien liegen, térden állani, térdepelni; auf den Knien bitte ich, térden állva kérlek; etwas über das Knie abbrechen, hamar által esni valamin, hebehurgyán bánni valamivel, téltül végezni el valamit.
Kniehand, das, térdkötő.
Kniebeuge, die, térdhajlás.
Kniebeugung, die, térdhajtás.
Kniebug, der, térdhajlás.
Kniegeige, die, bőgőhegedű, búgóhegedű, búgó, (brúgó).
Kniegürtel, der, térdkötő szij.
Kniekehle, die, térdhajlás.
Knien, térdepelni, térdelni, térdre esni.
Knien, das, térdelés, térdepelés.
Knieriemen, *l.* Kniegürtel.
Kniescheibe, die, térdkaláts.
Kniff, der, 1. tsipés, tsipkedés. 2. 2. mesterség, fortély.
Knipp, der, fitty.
Knippchen, das, fitty; ein Knippchen schlagen, fittyet vetni.
Knirren, *v. n.* tsikorogni.
Knirren, das, tsikorgás.
Knirschen, *v. a.* 1. tsikorgatni, *p. o. a' fogait.* 2. *v. n.* tsikorogni.
Knistergold, das, papirosarany.
Knistern, *v. n.* nyikorogni.
Knittel, *l.* Knüttel.
Knoblauch, der, foghagyma. *Allium Sativum*, L.
Knoblauchskraut, das, tormánts, foghagyma, szagú tormánts. *Erysimum Alliaria*, L.
Knöchel, der, bütyök, ízbütyök, *a' hajlásoknál, p. o. az ujjakban.* 2. boka, bokatsont.
Knochen, der, tsont.
Knochenfisch, der, tsont pikkelyű hal. *Ostracion*, L.
Knochenhaus, das, tetemház.
Knochenlehre, die, tsontváztudomány
Knochenmann, der, st. Tod, halál.
Knochenmark, das, tsontvelő.
Knochenstein, der, tsontenyv, tsont forrasztó föld.
Knöchern, *adj.* tsontbólvaló.
Knochig, *adj.* tsontos.
Knocke, die, egy fej, v. marok, *p. o. len, kender*, ée.
Knödel, das, gombótz, furkó.
Knollen, der, 1. púp, tsomó, *a' testen.* 2. nagy darab, *p. o. kenyér.*

Knollig, *adj.* púpos, dombos, tsomós; *adv.* púposan.
Knopf, der, 1. gomb, pityke. 2. valaminek gombos feje, *p. o. gombostó feje, v. gombja.*
Knöpfchen, das, gombotska.
Knöpfen, *v. a.* gombolni, bégombolni.
Knopfgießer, der, gomböntő.
Knopfloch, das, gomblyuk.
Knopfmacher, der, gombos, gombtsináló.
Knopper, die, gubits, gubats, suska.
Knorpel, der, portzogó.
Knorpelfiſch, der, portzogóshal.
Knorpelig, *adj.* portzogós.
Knorpelkirſche, die, ropogós tsereſznye.
Knorren, 1. boka. 2. púp, tsomó. 3. holttetem.
Knorrig, púpos, tsomós; *adv.* púposan.
Knöſpchen, das, bimbótska.
Knoſpe, die, bimbó.
Knoſpen, *v. n.* bimbózni.
Knötchen, das, tsomótska.
Knoteln, tsomót kötni.
Knoten, der, 1. tsomó, görts, kötött tsomó, gomb, *p. o. a' kötélen,* ée. Knoten machen, od. ſchürzen, tsomót kötni, tsimbókot kötni, gombot kötni. 2. tsomó, görts, bütyök, *p. o. füſzáron.* 3. ſt. Knoſpe, od. Auge, bimbó. 4. ſt. Schwierigkeit, Hinderniß, gánts, akadály, nehézség; das iſt ein harter Knoten, ez nagy akadály.
Knotenſtock, der, bunkós bot.
Knotenwurz, die, görvelyfű. *Scrophularia nodosa*, L.
Knotig, *adj.* gombos, tsomós, görtsös, tsimbókos; *adv.* tsomósan, görtsösen, ée.
Knüllen, kivölgyelni.
Knüpfen, *v. n.* 1. gombolni, öſzvegombolni. 2. öſzvekötni, öſzveſoglalni.
Knüpfung, die, gombolás, kötés, öſzvekaptsolás.
Knüppel, *l.* Knüttel.
Knurren, *v. n.* morogni, korogni.
Knurrhahn, der, pántzélos kolty, v. kőmáró hal. *Cottus Cataphractus.*
Knute, die, görtsös korbáts.
Knüttel, 1. bunkós bot, furkós bot. 2. bot.
Knüttelholz, das, furkós fa, bunkós fa.
Knüttelvers, der, 1. hitvány vers. 2. kurta, v. sánta vers.
Kobalt, der, kobaltértz. *Cobaltum.*
Kobaltblume, die, kobaltvirág.
Kobalterde, die, kobaltos föld.
Kobalterz, das, kobaltértz.
Kobaltkönig, der, kobaltértzvirág.
Kobe, Koben, der, ól.
Kober, der, fontkosár, veſzſző kosár, butsér, karabó.
Kobold, 1. *l.* Kobalt. 2. manó.
Koch, der, ſzakáts. *Pb.* Hunger iſt der beſte Koch, legjobb fűſzerſzám az éhség; viele Köche verſalzen den Brey, sok bába közt a' gyermek is elvész; es ſind nicht alle Köche, welche lange Meſſer tragen, nem mind ſzakáts az, a' ki a' kanalat a' kezébe veſzi. 2. felfújt kása.
Kochen, 1. *v. a.* főzni, megfőzni. 2. ſt. verdauen, emészteni, megemészteni; der Magen kocht die Speiſe, a' gyomor megemészti az eledelt. 3. *v. n.* főni, forrani; das Waſſer kocht ſchon, fő, v. forr már a' viz; das Blut kocht in ſeinen Adern, forr, v. buzog a' vér ereiben; gekocht werden, *a.* megfőni, *b.* megfőzetetni.
Kochen, das, 1. főzés. 2. megemésztés.
Köcher, der, tegez, nyiltok.
Kochfleiſch, das, főznivaló hús.
Kochholz, das, főznivaló fa.
Köchinn, die, ſzakátsné, ſzakáts aſzſzony.
Kochjunge, der, III. ſzakátsinas, kukta.
Kochkunſt, die, ſzakátsmesterség.
Kochlöffel, der, főző kalán.
Kochſalz, das, főttsó, mellyet sós vízből főznek.
Kochtopf, der, főzőfazék.
Kochwildprät, das, főznivaló vadhús.
Köder, der, tsalogató étek, maſzlag.
Ködern, 1. tsalogatni, tsaló étket húzni a' halfogó horogra.
Kofent, der, kofitzser, serallj.
Koffee, *l.* Kaffee.
Koffer, der, bőrláda, bőrös láda.
Kohl, der, édes kápoſzta; brauner Kohl, kék kápoſzta; grüner Kohl, olaſz kápoſzta; weißer Kohl, od. Kopfkohl, fejes, v. fóskápoſzta.
Kohlbauer, *l.* Kohlenbauer.

Kohlbecken, das, szenes serpenyő.
Köhlchen, das, szenetske.
Kohle, die, szén; glühende Kohle, eleven szén; schwarze Kohle, hólt szén; Kohle brennen, szenet égetni; wie auf glühenden Kohlen sitzen, igen nyughatatlan lenni, tüsken ülni.
Kohlenbauer, der, szénárúló.
Kohlenbrenner, der, szénégető.
Kohlendampf, der, széngőz.
Kohlenerz, das, szénértz.
Kohlenfeuer, das, széntüz.
Kohlenschwarz, das, szénfesték.
Kohlentopf, der, szenes fazék.
Köhler, der, szénégető.
Kohlfeuer, das, széntüz.
Kohlgarten, der, konyhakert, veteményeskert.
Kohlholz, das, szénnekvaló fa.
Kohljahr, das, bő káposzta termő esztendő.
Kohlkopf, der, káposztafő, v. -fej.
Kohllaus, die, levelész, korpa féreg.
Kohlmarkt, der, veteményes piatz, káposztás piatz.
Kohlmeise, die, széntzinke. *Parus major, et minor.*
Kohlpfanne, *l.* Kohlenpfanne.
Kohlportulak, der, kövér portsin. *Portulacca Oleracea.*
Kohlrabi, od. Kohlrübe, die, kalaráb, kalarábé.
Kohlraupe, die, káposzta hernyó.
Kohlrübe. 1. *l.* Kohlrabi. 2. répakáposzta.
Kohlschwarz, *l.* Kohlenschwarz.
Kohlstängel, der, káposztatorzsa.
Kohlstaub, der, szénpor.
Kohlstrunk, *l.* Kohlstängel.
Kohlwurm, die, káposzta hernyó.
Köhre, die, válaszás.
Köhren, *Imp.* ich kohr. *Perf.* ich habe gekohren, válaszani. *l.* Erkohren.
Kolbe, die, Kolben, der, feje, bunkója *valaminek, p. o. puskának, buzgánynak*, &c. 2. kopaszfő, nyirett fő. 3. buzgány, *egy sás neme. Typha*, L. 4. buzgány, *verekedő eszköz, v fegyver.* 5. st. Destillier-Kolbe, lombik. 6. maghüvely, magtok.
Kolbig, *adj.* fejes, bunkós, tsomós.
Kolik, die, köldöktsömör, kólika.
Kolle, das, 1. st. Halstuch, nyakravaló. 2. mejjrevaló, derékravaló, *ujjatlan ruha.*
Koller, der, dühödés, megdühödés, *a' vadállatok megveszése.*
Kollerig, *adj.* dühödt, veszett.
Kollern, *v. a.* 1. st. rollen, hengerítni, hengergetni. 2. *v. n.* hengeregni. 3. megdühödni, megveszni.
Kolon, das, kettőspont.
Koloß, der, 1. oriási bálvány. 2. rettentő nagyságú alkotmány.
Kolossalisch, *adj.* oriási, rettentő nagyságú.
Kolter, die, 1. lepel, takaró. 2. das Kolter, tsorosza.
Komet, der, üstökös tsillag.
Komisch, *adj.* 1. víg játéki, víg játékhoz való. 2. st. lustig, possirlich, tréfás, furtsa, játékos.
Komma, das, vonás.
Kommen, *v. n. irr. Imp.* ich kam. *Perf.* m. s. ich bin gekommen. 1. jöni, (jönni), *valakihez*, menni, *valaki után*; da kommt unser Freund, ahol jő a' barátunk; ich komme aus der Kirche, a' templomból jövök; komm mir nicht mehr vor, (od. unter) die Augen, többé a' szemem eleibe ne kerülj, v. jöjj; glücklich davon kommen, szerentsésen megszabadúlni; zusammen kommen, öszvetalálkozni, öszveakadni; gehe nur, ich werde auch gleich kommen, tsak eredj, én is mindjárt megyek; einem zu Hülfe kommen, valakinek segítségére menni; er kommt gegangen, jön, közelget, v. igyekszik felénk; er kommt getritten, lóháton jön, lovagol erre, v. lovon jön; er kommt gefahren, kotsin jön; er kommt gelaufen, futva jön, fut, szalad; an etwas kommen, valamihez menni, v. jutni, elérni; an das Land kommen, a' szárazra menni, v. kimenni; wir konnten nicht bis an den Wald kommen, nem mehettünk az erdőig. 2. st. ankommen, eljönni, megjönni, megérkezni, elérkezni; die Gäste sind gekommen, eljöttek, v. elérkeztek a' vendégek; ist er schon gekommen? eljött már? elérkezett már? 3. járni; komme ich hier recht? jó helyen járok? ich bin diesen Weg noch niemahls gekommen, még ezen az úton soha sem jártam. 4. lenni, jöni, származni; woher kommt das? honnan van az? hon-

nan jó az? das kommt daher, weil ꝛc. ez attól, v. ez onnan származik, hogy — 5. kerülni, lenni, *t. i. pénzbe, drba*; wie hoch kommt es? mennyibe kerül; das kommt hoch, od. theuer, ez sokba kerül, drágába kerül, v. sokba van, sokba telik; was kommt dafür? mi esik érte? mennyire megy az ára? 6. *Loc. pr.* scharf an einander kommen, tüzesen egymásba kapni, kéméletlenül sértégetni egymást; ich kann nicht an ihn kommen, nem férhetek hozzá, nints módom benne hogy árthatnék neki; o! dem kommt man nicht ans Leben, óh! ő belé belé nem köthetnek, hogy az életét veszedelembe ejtsék; wir wollen sehen, wie wir aus einander kommen, majd meglássuk hogy egyezhetünk meg; aus der Noth, aus den Schulden kommen, kiszabadúlni a' szükségből, kivereked-ni, v. kivergődni az adósságból; auf einen Einfall, od. auf die Gedanken kommen, valaminek jutni, v. ötleni eszébe, valami gondolatnak jutni eszébe, valami gondolatra vetemedni; ich bin auf die Gedanken gekommen, az a' gondolat jutott eszembe, vagy ötlött az eszembe; ich kann nicht darauf kommen, nem emlékezhetem rá, nem juthat eszembe; komm ich auf meinen Kopf, ha egyszer állhatatosan felteszem, v. eltökéllem magamban; einem gleich kommen, valakivel felérni, v. érni valakivel, hasonló lenni hozzá, *p. o. erőre, tehetségre, tudományra*, ée. hinter etwas kommen, kitudni valamit, végire járni valaminek alattomban; in Bewegung kommen, mozogni kezdeni; zu kurz kommen bey etwas, kárt vallani, veszteni valamiben; mit jemanden überein kommen, megegyezni, v. egyességre lépni valakivel; zu sich selbst kommen, magához térni; zu Stande kommen, elkészülni, végre hajtódni, tökélletességre menni; zu Ende kommen, elvégeződni, vége lenni; um etwas kommen, megfosztódni valamitől, elveszteni valamit; zu etwas kommen, valamihez jutni; zu Schaden kommen, kárt vallani; an den Tag kommen, napfényre jöni; kitudódni; zu Kräften kommen, erősödni, erőre kapni; zu Athem kommen, lélekzetet vehetni; von Sinnen kommen, elméjében megháborodni, megbódúlni: auf die Spur kommen, nyomába akadni; — es ist schon so weit gekommen, an vira ment már a' dolog; wie weit kommt man damit? mit ér az ember azzal? wie viel kommt auf mich? mennyi esik rám? es kommt darauf an? attól függ; a' választja el a' dolgot, onnan válik el; wenns dazu kommt, ha arra kél a' dolog.

Kommen, das, 1. jövés. 2. megjövetel, megérkezés. 3. menés.

Kommet, *l.* Kummet.

Komödiant, der, III. 1. játékszíni játszó. 2. komédiás.

Komödie, die, 1. st. Lustspiel, víg játék, komédia. 2. Schauspiel, nézőjáték. 3. st. Lustbarkeit, mulatság, tréfálódás.

Komödienhaus, das, komédiajátékszín, játszószín.

Kompan, der, 1. társ, pár. 2. st. Kamerad, társ, pajtás. 3. kereskedő társ.

Komst, Kompost, Kompest, der, 1. tarha, tarhó, *melly öltött juhtéjből készül.* 2. hasábos kapolzta, *bésavanyítva.*

König, der, 1. Király. 2. König im Schachspiele, király a sakjátékban. 3. tisztított értz, értzkirály; z. B. der Silber König, ezüstkirály, v. tisztított ezüst, finom ezüst.

Königinn, die, Királyné; Königinn der Bienen, anyaméh.

Königisch, *l.* Königlich.

Königlich, *adj.* királyi; *adv.* királyi módon; königliche Freystadt, Szabad Királyi Város.

Königreich, das, ország, *t. i. mellynek Királyja van.*

Königsfischer, der, *l.* Eisvogel.

Königskerze, die, ökörfarkkóró. *Verbascum Thapsus*, L.

Königskrone, die, királyi korona.

Königslilie, die, *l.* Kaiserkrone.

Königsmord, der, királyölés.

Königsrose, die, bazsarózsa. *Peonia.*

Königssohn, der, királyfi.

Königsstraße, die, királyi út.

Königstochter, die, királyleány.
Königswaſſer, das, értzválaſztó víz.
Können, *v. a. irr.* ich kann, du kannſt, er kann, wir können, u. ſ. f. *Imp.* ich konnte. *Perf.* ich habe können, od. ich habe gekönnt. 1. -hatni, -hetni; z. B. ich kann ſchreiben, irhatok; ich kann es nicht glauben, nem hihetem. 2. *a' ſeyn igével együtt így tétetik ki*: lehet, lehetett, ée. z. B. ein Dreyeck kann nicht rund ſeyn, a' három ſzeglet nem lehet kerek; das kann nicht ſeyn, a' lehetetlen, a' nem lehet; es kann ſeyn, meglehet. 3. *a' mannal együtt is sokſzor így tétetik ki*: lehet; man kann nicht wiſſen, nem lehet tudni, v. nem tudhatja az ember; man kann es leicht denken, ellehet gondolni, v. könnyű elgondolni. 4. ſt. wiſſen, verſtehen, tudni, érteni; er kann mahlen, tud feſteni; er kann ſchön zeichnen, ſzépen tud rajzolni; viele Sprache können, sok nyelveket tudni; er kann auch Deutſch, németül is tud; etwas auswendig können, valamit könyvnélkül tudni. 5. dafür können, tehetni róla, v. valamiről, oka lenni valaminek; ich kann nichts dafür, semmit se tehetek róla; was kann ich dafür? mit tehetek róla? v. én nem vagyok oka. 6. *néha a' kann után elmarad ez*: thun, Gott kann alles, was er will, az Isten megtehet mindent a' mit akar.
Kopal, der, kopálgyanta.
Kopalbaum, der, kopálfa.
Kopf, der, 1. ſt. Haupt, fő, fej; der Kopf thut mir weh, a' fejem fáj; den Kopf hängen, lesütni a' fejét; den Kopf zu recht machen, megfésülni, béfésülni, béfonni a' hajat, v. a' fejet; ſich im Kopfe kratzen. *a.* fejét vakarni. *b.* aggódni; über Hals und Kopf, z. B. laufen, nyakra főre, *p. o. futni*; vor den Kopf ſtoßen, kedvét ſzegni, *valakinek*, megsérteni, megbántani; einen beym Kopfe nehmen, *a.* valakinek a' fejét által ölelni, *b.* fülön fogni, megragadni, v. fogságra vinni valakit; den Kopf aus der Schlinge ziehen, a' fejét a' keleptzéből kihúzni; mit dem Kopfe überall durch wollen. *a.* mindennek nekí menni. *b.* mindent a' maga fejeſzerént tenni; einem über den Kopf hinaus wachſen, valaki ſzárnyai alól kikelni; er iſt wie vor den Kopf geſchlagen, elállott ſzeme ſzája belé; ſich etwas in Kopf ſetzen, állhatatosan feltenni, v. eltökélleni magában valamit; viele Köpfe unter einen Hut bringen, sokakat őſzveegyeztetni; einem den Kopf waſchen, valakinek a' fejét megmosni, v. valakit megdorgálni; er iſt um einen Kopf größer, od. kleiner als du, a' fejével is nagyobb, v. kissebb mint te; jemanden den Kopf vor die Füße legen, valakinek fejét venni, er iſt im Kopfe nicht richtig, nints helyén az eſze. *Pb.* Viel Köpfe, viel Sinn, valahány ház, annyi ſzokás. 2. fő, gomb; z. B. der Kopf einer Stecknadel, a' gombostő feje, v. gombja; der Kopf eines Nagels, a' ſzeg feje. 3. ſt. Menſch, ember; ein wunderlicher Kopf, tsudálatos ember.
Kopfader, die, főbéli ér.
Kopfarbeit, die, főbéli munka, észſzeljáró munka.
Kopfarzney, die, főnekvaló orvosság.
Kopfband, das, fejſzorító, főſzorító pántlika.
Kopfbrechen, das, főtörés.
Kopfbürſte, die, borosta, őtset, etset.
Köpfchen, das, 1. fejetske. 2. gombotska.
Kopfdecke, die, fórevaló, fejrevaló.
Köpfen, *v. a.* fejét venni, lenyakazni.
Kopfgeld, das, főadó, főportzió, fejtőlvaló adó.
Kopfgrind, der, koſz.
Kopfhaar, das, haj.
Kopfhänger, der, buksi.
Kopfjoch, das, fejiga.
Kopfkohl, der, fejeskáposzta.
Kopfkrankheit, die, főfájás, főbéli betegség.
Kopfküſſen, das, vánkos, párna, főally.
Kopfnicken, das, fővelvaló intés, fővelintés, fejjelintés.
Kopfputz, der, főékesség.
Kopfſalat, der, fejes saláta.
Kopfſchmerz, der, főfájás, fejfájás.
Kopfſchmuck, der, főékesség.

Kopfſteuer, die, főadó, főportzió.
Kopfſtoß, der, főütés: Kopfſtoß bekommen, *a.* a' fejét valamibe megütni, *b.* fejbeütést kapni.
Kopfſtück, das, 1. egy darab rész a' főből. 2. öt, hat, hét garasos pénzek neme.
Kopfwaſſerſucht, die, fővízkorság.
Kopfweh, das, főfájás.
Kopfwunde, die, főbéli seb, fejen való seb.
Kopfwuth, die, dühős bódulás.
Kopfzeug, das, *l.* Haube.
Koppe, die, 1. fő. 2. st. Gipfel, tető.
Koppel, die, 1. st. Band, kötelék, kötő. 2. eine Koppel, egy fűzér, egy rakásra fűzött dolgok; eine Koppel Hunde, rakásra fűzött kutyák, 3. szabados, *p. o. erdő, rét,* ée. 4. kerített hely.
Koppeljagd, die, közönséges vadászat
Koppeln, *v. a.* öszveſűzni, rakásra fűzni.
Koppelriemen, der, fűzérszíj, tsatlószíj.
Koppen, Köpfen, tetejét lenyesni, levágni.
Koralle, die, kláris.
Korallendrechsler, der, kláris esztergályos.
Korallenhiazinth, der, klárisjátzint. *Hyacinthus monstrosus.*
Korallenmacher, der, kláris míves.
Korb, der, kosár, (garabó) Hahn im Korbe ſeyn, legtöbbet érni valaki előtt, legnagyobb tekintetben, v. betsületben lenni. 2. st. Wagenkorb, kas, kotsikas. 3. st. abſchlägige Antwort, eligazító felelet, üres kosár; einen Korb bekommen, kosarat kapni, üres kosarat kapni.
Korbboutellie, die, béfont palatzk, v. karaſina.
Körbchen, das, kaska, kosaratska.
Körbel, *l.* Kerbel.
Korbmacher, der, kosár tsináló.
Korbſchlitten, der, kasos szán.
Korbweide, die, rekettye. *Salix fragilis,* és *viminalis.*
Korduan, der, kordovány.
Koriander, der, koriándrom.
Korinthe, die, apróſzőlő,
Kork, der, od. Gork, 1. dugókérgű tserfű. *Quercus suber.* L. 2. palatzdugó, kéregdugó.
Korn, das, 1. szem; z. B. Pfefferkorn, egy bors szem. 2. mag, szem, *p. o.* Gerſtenkorn, árpaszem; Weitzenkorn, búzaszem. 3. st. Bischen, morzsa, morzsalék. 4. st. Getreide, gabona, rozs, búza, élet; mit Korn handeln, gabonával, v. élettel kereskedni; das Korn wird theuer, felmegy az élet ára, v. megdrágódik a' gabona. 5. st. Rocken, od. Roggen, rozs. 6. tzél, tzélpont, *a' puska végén*; etwas aufs Korn faſſen, tzélba venni valamit; auf dem Korne haben, valami tzéljának lenni, valamire fordítni figyelmetességét.
Kornacker, der, gabonás föld.
Kornähre, die, rozskalász.
Kornärnte, die, rozsaratás.
Kornbau, der, rozstermeſztés.
Kornblume, die, búzavirág. *Centaurea Cyanus.* L.
Kornboden, der, életes ház, v. padlás.
Körnchen, das, szemetske, magotska.
Kornelle, die, som.
Kornelbaum, der, somfa. *Cornus mascula.* L.
Körnen, *v n.* st. anlocken, magához tsalogatni. 2. szemesedni, magvasodni.
Kornernte, die, rozsaratás.
Kornfege, die, szórólapát.
Kornfeld, das, rozsföld.
Korngabel, die, gabonahányó villa.
Korngarbe, die, rozskéve, gabonakéve.
Kornhalm, der, gabonaszár.
Kornhandel, der, rozszsal kereskedés.
Kornhaus, das, életes ház, gabonás ház.
Kornhülſe, die, kaláha, gabonatok.
Körnig, *adj.* 1. szemes, magos, magvas. 2. st. feſt, derb, sűrű, tömött. 3. nachdrücklich, nyomos, fontos.
Kornjahr, das, gabonatermő esztendő.
Kornkaffee, der, rozskávé.
Kornkammer, die, gabonás kamara.
Kornkaſten, der, hombár, szuszék.
Kornland, das, gabonatermő ország.
Körnlein, das, szemetske, magotska.
Kornlerche, die, mezei patsirta.
Kornmagazin, das, gabonatárház.

Kornmarkt, der, 1. gabonapiatz, 2. gabonavásár.
Kornmaaß, das, gabonamérő, mértze.
Kornmohn, der, pipats. *Papaver Rhoeas.*
Kornmühle, die, gabonamalom.
Kornmutter, die, anyarozs.
Kornnägelein, das, konkoly. *Agrostema Githago.*
Kornrose, die, l. Kornmohn.
Kornsack, der, életes zsák.
Kornschätzer, der, életbetsülő.
Kornschaufel, die, szórólapát.
Kornschiff, das, gabonás hajó.
Körnung, die, 1. tsalogatás. 2. szemesedés, magvasodás.
Kornwicke, die, borzas lednek. v. vadlentse. *Ervum hirsutum.*
Kornwurm, der, zsuzsok, zsizsik. *Curculio.*
Körper, der, test.
Körperchen, das, testetske.
Körperlich, *adj.* testi; *adv.* testi módon.
Körperwelt, die, testi világ.
Körperzahl, die, telyesszám.
Kosen, enyelegni, tsatsogni.
Kost, die, eledel, élés, élésmód; freye Kost, ingyenvaló tartás, szabad asztal; jemanden die Kost geben, tartani valakit, asztalt tartani valakinek; jemanden in die Kost nehmen, asztalra fogadni valakit.
Kostbar, *adj.* drága, drágalátos, jeles; sich kostbar machen, rátartani magát.
Kostbarkeit, die, drágalátosság, drága portéka, v. dolog.
Kosten, die, *pl.* 1. st. Aufwand, költség; Kosten verursachen, költséget okozni, költségbe keverni valakit. 2. Schaden, Nachtheil, kár, veszteség; auf Kosten der Gesundheit, az egésségnek kárával.
Kosten, 1. kóstolni, megkóstolni; den Wein kosten, megkóstolni a' bort; etwas oft kosten, kóstolgatni valamit. 2. kerülni, *t. i. pénzbe*; wie viel kostet das Haus, mi ennek a' háznak az ára; was hat es gekostet? mennyibe került? mi volt az ára? es soll kosten was es will, nem bánom akár mennyibe kérül; es koste was es wolle, akár mennyibe kerüljön is.
Kosten, das, kóstolás.
Kostenfrey, *adj.* költség nélkülvaló, költségtől ment; *adv.* költség nélkül.
Kostfrey, *adj.* szabad asztalú; kostfrey seyn, szabad asztalon lenni valakinél.
Kostfreyheit, die, ingyentartás.
Kostgänger, der, asztaltartó, asztalon lévő, *valakinél.* (koszton).
Kostgeld, das, asztaltartáspénz.
Köstlich, l. Kostbar.
Kostspielig, *adj.* költséges, sokba kerülő, drága.
Kostverächter, der, ételben válogató, finnyás.
Koth, der, 1. sár; der Koth hängt sich an die Räder, a' sár a' kerekekre tapad; jemanden aus dem Kothe ziehen, valaktt nyomorúlt állapotjából kiemelni. 2. st. Mist, Excrement, ganéj. 3. st. Unflath, motsok, undokság, tisztátalanság.
Koth, das, vinnyó, kunyhó.
Kothe, die, (ugyan az).
Köthe, die, bütyök, *a' ló lábán.*
Kothgrube, die, ganéjverem.
Kothig, *adj.* 2. sáros; *adv.* sárosan. 2. ganéjas; *adv.* ganéjasan.
Kothlache, *l.* Kothgrube.
Kothlerche, *l.* Haubenlerche.
Kotze, die, pakrótz.
Kotzen, st. spenen, hányi, okádni.
Krabbe, die, ollótlan rák. *Cancer Cangron.*
Krabbeln, 1. *v. n.* m. s. másznì, másztkálni. 2. *v. a.* babrálni, babrásznì.
Krachen, *v. n.* ropogni, roppanni, retsegni, retstsenni, *néha:* tsattanni, eltsattanni, *ropogva.*
Krächzen, krákogni, károgni, *mint a' varjú.*
Kraft, die, *pl.* die Kräfte, 1. erő; aus allen Kräften arbeiten, egész erejével dolgozni; zu Kräften kommen, erősödni; über seine Kräfte arbeiten, ereje felett dolgozni. 2. st. Macht, Gewalt, hatalom. 3. st. Wirkung, erő, hathatósság; z. B. die Heilkräfte einer Arzney, gyógyító ereje valamelly orvosságnak. 4. Kraft *II. dik Ejt.* szerént, ereje szerént; z. B. Kraft der Gesetze, a' törvények szerint

Kraft meines Verſprechens, fogadásom ſzerént.
Kraftbrühe, die, erőadó lév.
Kráftig, 1. erős, hathatós, *p. o. orvosság.* 2. nagy erejú, erős, ſzeſzes; *p. o. bor, etzet.* 3. a' minek ereje van, megállható; z. B. der Contract iſt nicht kráftig, ez a' kötelezőírás meg nem állhat, v. ennek nints ereje.
Kraftlos, 1. ſt. ſchwach, erőtlen, gyenge. 2. ſt. ungúltig, meg nem állható, a' minek nints ereje.
Kraftloſigkeit, die, 1. ſt. Schwäche, erőtlenség. 2. ſt. Ungúltigkeit, meg nem állhatás.
Kraftmehl, das, liſztláng.
Kraftmilch, die, erőadó téj, táplálótéj.
Kraftwaſſer, das, erőadó víz.
Kraftwurzel, die, ezerjóſzer. *Panax.*
Kragen, der, 1. gallér. 2. ſt. Hals, nyak; jemanden bey dem Kragen faſſen, nyakon kapni valakit, v. megfogni a' gallérját valakinek.
Kragſtein, der, kiálló kő a' falból, melly gerendát tart; oſzlopkő.
Kráhe, die, varjú. *Corvus cornix. Pb.* Es hacket keine Kráhe dem andern die Augen aus, egy varjú se vájja ki a' másik ſzemét; nem eſzi meg az eb a' fiát.
Kráhen, *v. n.* kukorékolni, *mint a' kakas. Pb.* Darnach wird kein Hahn kráhen, senki se billenti meg érte a' fülét; nem gondol azzal senki is.
Kráhen, das, kukorékolás.
Kráhenauge, das, farkasmaſzlag, ebméreg, vasbogyó. *Strychnos nux vomica.* L.
Kráhenfuß, der, varjúlábfű. *Plantago Coronopus.* L.
Krahn, der, emelő tsiga.
Krain, Kárniolia, *Auſztriának egy réſze.*
Krakeel, *l.* Zank.
Kralle, die, köröm, *a' ragadozó madarak, és más állatok körme;* die Krallen einſchlagen, körmeit belévágni.
Krallen, *v. a.* megkörmölni, megkarmolni.
Kram, der, 1. ſt. Handel, kereskedés, *t. i. apró, v. egy nemü dolgokkal;* Gewürzkram, fűſzerſzámmal való kereskedés. 2. ſt. Waare, portéka; ſeinen Kram auslegen, kirakni a' portékáit. *Pb.* Das dienet nicht in ſeinen Kram, ennek ő semmi haſznát sem tudja venni. 3. portékás bólt, v. sátor.
Krambude, die, portékás bólt.
Kramen, *v. a.* 1. rakosgatni ide 's tova valamit. 2. árúlgatni apróságokat, kalmárkodni.
Krámer, der, félkézkalmár, kis kalmár.
Krámerey, die, kalmárkodás.
Krámergewicht, das, kalmármérték.
Krámerkümmel, der, jóféle kömény, bétsi kömény.
Krámerzunft, die, kis kalmárok tzéhe.
Kramkümmel, der, jóféle kömény, bétsi kömény.
Kramladen, der, kis kalmárbólt.
Krammetsbaum, der, boróka, gyalog fenyő. *Juniperus communis.*
Krammetsvogel, der, húros madár. *Turdus viſcivorus.*
Krammutter, die, gyermekágyas aſzſzony.
Krampe, Kramme, die, vaskapots.
Krámpe, die, kalapkarima.
Krámpel, die, gyapjú gyaraté kártó.
Krámpeln, gyaratni, gyapjut gyaratni, kártolni.
Krámpeln, das, gyaratás, kártolás.
Krampf, der, görts; den Krampf haben, görts miatt ſzenvedni.
Krampfader, die, értsomódzás.
Krampfaderbruch, der, értsomóſzakadás.
Krampffiſch, der, zsibbaſztó rája, *(hal). Raja torpedo.*
Krampfig, *adj.* görtsös, görts miatt ſzenvedő.
Kramsvogel, *l.* Krammetsvogel.
Kramwaare, die, appró portéka.
Krán, der, ſt. Meerrettig, torma.
Kranich, der, daru. *Ardea Grus.*
Krank, *adj.* beteg; kránker, betegebb; der, die, das kránkſte, legbetegebb; krank ſeyn, beteg lenni; krank werden, megbetegedni; ſich krank machen od. ſtellen, betegnek tettetni magát; man möchte ſich krank lachen, majd megſzakad az ember nevettében; er hat einen kranken Fuß, fájós a' lába; ich habe eine kranke Hand, fájós a'

kezem. 2. der Kranke, a' beteg, *t. i. ember, v. aſzſzony.*

Kränkeln, *v. n.* betegeskedni, erőtlenkedni, sínlődni.

Kranken, *v. n.* beteg lenni; es kranken jetzt viele Leute, most sok a' beteg.

Kränken, 1. bántani, boſzſzantani, epeſzteni, *valakit*; jemandes Ehre kränken, valakit betsületében megsérteni. 2. búsítni; ſich über etwas kränken, búsúlni, epekedni, boſzſzankodni valamin; das kränkt mich, az esik nekem nehezen, v. sajnosan; azt sajnálom én, a' bánt engem.

Krankenbett, das, betegágy.

Kränkend, búsító, sajnos.

Krankenhaus, das, betegek háza, ispotály.

Krankenlager, das, betegágy.

Krankenſpital, das, ispotály, betegek ispotályja.

Krankenſtube, die, betegek ſzobája.

Krankenwärter, der, betegekkelbánó, ápolgató.

Kranker, ein, beteg, betegember.

Krankheit, die, betegség; in eine Krankheit gerathen, betegségbe esni, megbetegedni.

Kränklich, *adj.* beteges; betegesen.

Kränklichkeit, die, betegesség.

Kränkung, die, 1. búsítás, boſzſzantás, megbántás. 2. sérelem, szomorúság.

Kranz, der, koſzorú. *Pb.* Ein guter Wein braucht keines Kranzes, a' jó bornak nem kell tzégér.

Kranzader, die, koronaér.

Kranzbeere, die, *l.* Wachholderbeere.

Kranzbein, das, homloktsont.

Kränzchen, das, 1. koſzorútska. 2. barátságos társaság, múlató tarsaság, *a' mellyben eſznek, iſznak.*

Kränzen, *v. a.* megkoſzorúzni.

Kranzleiſte, die, pártázat, karima.

Krápfel, das, fánk, fánkotska.

Krapfen, der, fánk, seréllesztős fánk.

Krapp, der, buzér. *Rubia tinctorum.*

Krappel, *l.* Krapfen.

Kratzbeere, die, ſzederj, kékſzederj, mezei ſzederj. *Rubus coesius.* L.

Kratzbürſte, die, vakaró, lóvakaró.

Krätze, die, 1. rüh, sennyedék, sönnyedék. 2. értzhulladék, salak.

Kratzeiſen, das, vakarókés, v. vas.

Kratzen, *v. a.* 1. vakarni. 2. ſich, vakaródzni.

Krätzer, der, vakaró.

Krätzig, *adj.* rühes, sennyedékes, sönnyedékes.

Krätzſalbe, die, rühír, v. kenet.

Kräuel, der, húsvilla, tsípő villa.

Krauen, *v. a.* vakarni, vakargálni.

Kraus, *adj.* 1. bodor, kondor, göndör. *p. o. haj, ſzör.* 2. fodor, *p. o. kápoſzta, tsipke*, ée. kraus machen, fodorítni, felfodorítni.

Kräuſeleiſen, das, fodorítóvas.

Kräuſel, der, tsiga, hajtó tsiga, *gyermeki játék.*

Kräuſeln, fodorítni, megfodorítni.

Krauſemünze, die, fodorménta. *Menta crispa.*

Krausharig, *adj.* fodorhajú.

Krauskohl, der, fodor kápoſzta.

Krauskopf, der, göndör ember, kondor ember.

Kraut, das, 1. zöldje, zöldſzára és levelei a' plántáknak; das Kraut an einem Gewächſe abſchneiden, valamelly plántának zöldjét lemetſzeni. 2. zöldség, fű, növevény; Kräuter ſammeln, növevényeket ſzedni, v. gyűjteni. 3. kápoſzta, ſauer Kraut, savanyú kápoſzta; gefülltes Kraut, töltött, v. takart kápoſzta.

Krautacker, der, kápoſztás föld.

Krautartig, *adj.* plántanemű.

Krautbett, das, veteményes ágy.

Kräutchen, das, fűvetske.

Kräuter, der, konyhakertész.

Kräuterbad, das, fűves ferdő.

Kräuterbuch, das, fűves könyv, növevényes könyv.

Kräuterkenner, der, fűvész.

Kräuterkenntniß, die, fűesméret, fűtudomány.

Kräuterkunde, die, fűtudomány, botanika.

Kräuterküſſen, das, ſzagos vánkos.

Kräutermann, der, fűáruló, veteménymag áruló.

Kräuterreich, das, növevények országa. *Regnum Vegetabile.*

Kräuterſalat, der, sokféle zöldségből készült saláta.

Kräuterſuppe, die, zöldségleves.

Kräuterthee, der, herbaté.

Kräutertrank, der, fűlév, fűlévital.

Kräuterwein, der, fűszeres bor.
Kräuterwiſſenſchaft, *l.* Kräuterkenntniß.
Krautfeld, *l.* Krautacker.
Kräutergarten, der, 1. veteményes kert. 2. káposztás kert.
Krauthacke, die, palántkapa.
Krauthänfling, der, kenderike. *Fringilla cannabina.*
Krautholunder, der, földi bodza. *Sambucus Ebulus.*
Kräutig, das, fű.
Krautland, *l.* Krautacker.
Krautraupe, die, káposzta hernyó.
Krautſalat, der, káposzta saláta.
Krautſtampfe, die, káposzta tsomoszló.
Krautſtängel, der, káposztatorzsa.
Krautſtößer, der, káposzta tsomoszló.
Krautſtrunk, der, káposztatorzsa.
Kreatur, die, teremtmény, teremtés.
Krebs, der, 1. rák. 2. fene, *nyavalya.*
Krebsartig, *adj.* 1. ráknemű. 2. fenenemű, *p. o. seb.*
Krebsauge, das, rákszem.
Krebsbrühe, die, ráklév.
Krebsbutter, die, rákhajjal tört vaj.
Krebſen, *v. n.* rákászni.
Krebsgang, der, hátra málzás; den Krebsgang gehen, hátra málzni, tzél ellen dolgozni.
Krebsgängig, hátra menő; Krebsgängig gehen, hátra málzni.
Krebsgeſchwür, das, tályog, mérges kelés.
Krebsig, *adj.* feneforma.
Krebsſchaden, der, fenenyavalya.
Krebsſchale, die, rákhaj, v. héj.
Krebsſcheere, die, rákláb, rákolló.
Krebsſtein, der, rákszem.
Krechzen, *l.* Krächzen.
Kreide, die, kréta; mit doppelter Kreide anſchreiben, kétszeresen jegyezni fel, *p. o. valami árát*, v. két annyival többre tenni valamit; bey einem in die Kreide gerathen, adósságba esni, v. adós maradni valakinél; auf die Kreide zehren, rovásra élni, v. enni és inni.
Kreidenweiß, *adj.* kréta fejérségű.
Kreidig, *adj.* krétás; *adv.* krétásan.
Kreis, der, 1. karika, kerekség; in einem Kreiſe, z. B. ſtehen, karikában, *t. i. állani*; im Kreiſe herumgehen, köröskörül járni; ſich im Kreiſe herumdrehen, kerengeni, kerengve forogni. 2. kerület, határ, bizonyos kiterjédese valaminek; das liegt außer dem Kreiſe ſeiner Einſichten, ez már az ő értékének határán kivül van; in dem engen Kreiſe meiner Bekanntſchaft, a' mennyire az én kevés, esmeretségem kiterjed. 3. kerület, osztály, *valamelly tartománynak fel osztott részei.* Ungarn wird in vier Kreiſe getheilt, Magyarország négy kerületekre osztatik.
Kreisamt, das, kerületbéli tisztség.
Kreiscaſſe, die, kerületbéli kaszsza.
Kreiſchen, *v. a.* 1. st. schmelzen, olvasztani. 2. st. im Fette braten, zsírba sütni. 3. pertzegni, sertzegni, *mint a' forró zsír a' serpenyőben.* 4. elkiáltani magát, rikkantani.
Kreiscontingent, das, kerületre esett rész, *p. o. az adóból.*
Kreisdirector, der, kerületbéli igazgatótisz.
Kreiseinnehmer, der, kerületbéli adószedő.
Kreiſel, der, tsiga, *játszani való tsiga.*
Kreiſelſchnecke, die, fodortsiga, forgószél tsiga. *Trochus.* L.
Kreisförmig, *adj.* karika forma, kerek.
Kreisgang, der, kerengő út.
Kreishauptmann, der, kerület kapitányja, kerületbéli kapitány.
Kreisinſpector, der, kerületbéli fő vígyázó.
Kreislauf, der, kerengés.
Kreisſchluß, der, kerületbéli végzés.
Kreiſen, vajúdni, szülésben vajúdni.
Kreisſtadt, die, kerületbéli fő város.
Kreisſtände, die, *pl.* kerületbéli rendek.
Kreisſteuer, die, kerületbéli adó.
Kreistag, der, kerületbéli gyűlés.
Kreistruppen, die, *pl.* kerületbéli seregek.
Kreisverfaſſung, die, kerületbéli kormányrend.
Krellen, Krempe, Krempel, *l.* Krällen, Krämpe, u. s. f.
Krepp, der, szőtt matéria neme, krepp, krepin.

Kreſſe, die, 1. görgötse, köviponty; *mahal. Cyprinus Gobio.* 2. fejeskolty, putra. *Cottus Gobio.* 3. rezsuka. *Lepidium.* L. 4. sása, v. kerti rezsuka. *Lepidium Sativum.*

Kretſcham, der, kortsma, tsapſzék.

Kreuz, das, *pl.* die Kreuze, 1. kereſzttsont, kereſzttetem; mein Kreuz thut mir weh, a' kereſzttsontom fáj. 2. kereſzt; Kreuz von Holz, kereſztfa, v. fakereſzt; auf das Kreuz heften, kereſztre feſzíteni; zum Kreuze kriechen, négy kéz láb máſzni, magát igen megalázni; am Kreuze ſtehen, nagy nyomorúságban lenni; ſich mit dem Kreuze ſegnen, od. das Kreuz vor ſich machen, kereſztet vetni magára; die Füße über das Kreuz legen, kereſztbe hányi lábait; die Kreuz und die Queere, kereſztül kasúl.

Kreuzbeere, die, *pl.* ſzarvas tövis.

Kreuzbein, das, kereſzttsont.

Kreuzblume, die, téjhozóſű. *Polygala.* L.

Kreuzbrav, igen igen jó, igen derék.

Kreuzdorn, der, ſzarvas tövis. *Rhamnus Catharticus.*

Kreuzen, 1. kereſztülkasúl járni, hajókázni, kóvájogni a' hajóval. 2. kereſztet vetni. 3. ſich kreuzen, kereſztül vágni egymáson.

Kreuzer, der, krajtzár.

Kreuzenzian, der, kereſztes entzián. *Gentiana Cruciata.* L.

Kreuzerfindung, die, kereſztfeltalálásának innepe.

Kreuzestod, der, kereſztfánvaló halál, kereſztnek halálá.

Kreuzfahne, die, kereſztes záſzló.

Kreuzfahrt, die, kereſztes háború.

Kreuzgang, der, kereſztút.

Kreuzherr, der, III. kereſztes Vitéz.

Kreuzhieb, der, kereſztbe vágás.

Kreuzigen, *v. a.* 1. kereſztre feſzítni. 2. ſich, kívánságait zabolázni. 3. kereſztet vetni valamire; ſich kreuzigen, kereſztet vetni magára.

Kreuzlahm, tsipejére sánta.

Kreuznaht, die, kereſztöltés.

Kreuzpflanze, die, aggóſű, rontó ſű. *Senecio Vulgaris.* L.

Kreuzraute, die, kereſztes ruta. *Ruta graveolens.*

Kreuzſchnabel, der, kereſztorrú, *maddr. Loxia Curvirostris.*

Kreuzſchnitt, der, kereſztbe metſzés.

Kreuzſpinne, die, kereſztes pók.

Kreuzſtich, der, kereſztbe ſzúrás.

Kreuzträger, der, 1. kereſzthordó. 2. kereſztviselő, inségben lévő.

Kreuzvogel, der, *l.* Kreuzſchnabel.

Kreuzweg, der, kereſzt út.

Kreuzweiſe, kereſztben, kereſztül.

Kreuzwurz, die, *l.* Kreuzpflanze.

Kreuzzug, der, kereſztes háború.

Kriebelkrankheit, die, viſzketegség.

Kriebeln, *v. n.* 1. viſzketni; es kriebelt mich in der Naſe, viſzket, v. tsiklandik az orrom. 2. nyüzsögni, pizsegni; es kriebelt von Würmeln, pizseg benne a' sok kukatz. 3. babrálni, *az ujjaival.*

Kriebs, der, kemény héjja némelly gyümölts-beleknek, *p. o. diónak, mondolának.*

Kriechänte, die, telelő rétze, makk rétze. *Anas Querquedula.*

Kriechen, *v. n. irr. Imp.* ich kroch, *Perf.* ich bin gekrochen, máſzni, tsúſzni, máſzkálni; auf allen vieren kriechen, négy kéz láb maſzni.

Kriechen, das, máſzás, máſzkálás.

Kriechend, *adj.* máſzó, máſzkáló.

Kriechente, *l.* Kriechänte.

Krieg, der, háború, had, hadakozás; Krieg führen, hadakozni, hadat ſojtatni; ſich zum Kriege rüſten, hadra készülni; es kommt zum Kriege, háborúra kél a' dolog; den Krieg ankündigen, hadat izenni.

Kriegen, *v. a.* 1. hadakozni, háborút folytatni. 2. ſt. bekommen, kapni; er hat Geld gekriegt, pénzt kapott.

Krieger, der, hadakozó vitéz.

Kriegeriſch, *adj.* 1. hadakozó, hadſzerető, vitézi. 2. hábórút illető, hadi; es ſieht kriegeriſch aus, haborúra mutat az idő.

Kriegsartikel, der, hadi tzikely.

Kriegsbaukunſt, die, hadi épités mestersége.

Kriegsbaumeiſter, der, hadi épitő mester.

Kriegsbeamte, der, hadi tiſztviselő.

Kriegsbedürfniß, das, hadi ſzükség.

Kriegscaſſe, die, hadi kaſzſza, hadi kintstár.

Kriegscommando, das, hadi főigazgatás.
Kriegscommiſſarius, der, hadi biztos.
Kriegsdepartement, das, hadi tanátsoſztály.
Kriegsdienſt, der, hadi ſzolgálat; Kriegsdienſt thun, oder nehmen, hadi ſzolgálatot tenni, katonáskodni, vagy katonává lenni.
Kriegserklärung, die, hadizenés.
Kriegsfeuer, das, háború tüze.
Kriegsflotte, die, hadi hajóssereg.
Kriegsgebrauch, der, hadi ſzokás, hadi rendtartás.
Kriegsgefangene, der, hadi fogoly.
Kriegsgefangenſchaft, die, hadi fogság.
Kriegsgeräthe, das, hadi eſzköz, hadi eſzközök.
Kriegsgericht, das, hadi törvényſzék.
Kriegsgerücht, das, háború hír, hadrólvaló hír.
Kriegsgeſetz, das, hadi törvény.
Kriegsglück, das, hadi ſzerentse.
Kriegsgott, der, hadisten, hadi isten, Márs.
Kriegsgöttinn, die, had istenaſzſzony, Bellona.
Kriegshandwerk, das, katonaság.
Kriegsheer, das, hadi sereg.
Kriegsheld, der, hadi vitéz, bajnok.
Kriegsinſtrument, das, hadi eſzköz, v. fegyver, hadi műſzer.
Kriegskanzley, die, hadi kantzellária.
Kriegskleid, das, hadi köntös.
Kriegsknecht, der, hadi ſzolga.
Kriegskoſten, die, *pl.* hadi költség.
Kriegskunſt, die, hadakozás mesterſége, hadi mésterség.
Kriegslaſt, die, had terhe.
Kriegsleute, die, *pl.* hadi emberek, katonák.
Kriegsliſt, die, hadi fortély.
Kriegsmacht, die, hadi erő.
Kriegsmann, der, katona, hadi ember.
Kriegsmaſchine, die, hadi erőmív.
Kriegsrath, der, 1. hadi tanáts. 2. hadi tanátsos. 3. hadi tanátskozás, hadi tanáts; einen Kriegsrath halten, hadi tanátskozást tartani.
Kriegsrecht, das, 1. hadi juss. 2. ſt. Kriegsgeſetze, hadi törvények.
Kriegsruhm, der, hadi ditsőség.
Kriegsrüſtung, die, hadi kéſzület.
Kriegsſache, die, hadi dolog.
Kriegsſchaden, der, hadi kár, hadi veſzedelem.
Kriegsſchiff, das, hadi hajó, hadakozó hajó.
Kriegsſchule, die, hadi oskola, katona oskola.
Kriegsſtand, der, hadi rend, vitézi rend.
Kriegsſteuer, die, hadi adó.
Kriegstapferkeit, die, hadi vitézség.
Kriegsthat, die, hadi tett, vitézi tett.
Kriegstheater, das, had mezeje, tsata mező, tsatapiatz.
Kriegsverfaſſung, die, hadi állapot.
Kriegsvolk, das, hadi sereg.
Kriegsvorrath, der, hadi eleség, v. kéſzület.
Kriegsweſen, das, hadi dolgok.
Kriegswiſſenſchaft, die, hadakozás tudománnya.
Kriegszahlmeiſter, der, hadi kintstartó.
Kriegszucht, die, hadi fenyíték.
Kries, die, Körös, *folyóviz.*
Krim, die, Krimia.
Krimmen, viſzketni. *l.* Jucken.
Krimpen, öſzvezsugorodni, öſzve menni, *mint a' poſztó.*
Kringel, der, 1. karika. 2. ſt. Brátzel, peretz.
Krippchen, das, kis jáſzol.
Krippe, die, 1. jáſzol. 2. ſt. Zaun, sövény, kerités.
Krippenbeißer, der, 1. jáſzol rágó ló, ée. 2. igen öreg ember.
Krippenreiter, der, élődi, *t. i. ember.*
Kripplein, das, kis jáſzol.
Kritik, *l.* Critic.
Kritzeln, 1. firkálni. 2. kartzolni.
Krokodill, das, krokodil, krokodilus. *Lacerta Crocodilus.*
Kronamt, das, kórmányſzéki hivatal, *t. i. a' Király mellett.*
Kronarmee, die, királyi hadi sereg.
Kronblume, die, kotzkaſzemvirág, tsáſzárkorona. *Fritillaria.* L.
Krönchen, das, koronátska.
Krone, die, 1. korona; die königliche Krone, királyi korona; die ungariſche Krone, a' Magyar korona. 2. ſt. Königreich, königliche Würde, orſzág; királyság. 3. ſt. Zierde, Schmuck, ékesség. 4. koronás pénz.

Krönen, *v. a.* 1. koronázni, megkoronázni, *p. o. a' királyt.* 2. ſt. mit einem Kranze ſchmücken, megkoſzorúzni; ein gekrönter Poet, koſzorús poéta, v. verslszerző. 3. ſt. ſchmücken, ékesítni, ſelékesítni, megkoronázni.

Kronengold, das, koronás arany, veres arany.

Kronerbe, der, III. korona örököse.

Krongut, das, korona jószága, koronához tartozó jószág.

Kronleuchter, der, függő gyertyatartó, koszorúgyertyatartó.

Kronprinz der, III. korona örökös hertzeg.

Kronprinzeſſinn, die, 1. ſt. Gemahlinn des Kronprinzen, a' korona örökösének felesége. 2. korona örökös Hertzegkisaszszony.

Kronſtadt, Brassó, *város Erdélyben.*

Krönung, die, 1. koronázás, megkoronázás. 2. ſt. Schmückung, ékesítés. 3. ſt. Belohnung, megjutalmazás.

Krönungsfeſt, das, koronázás innepe.

Krönungstag, der, koronázás napja.

Kröpelſtuhl, der, altatsonykáros szék.

Kropf, der, 1. golyva; er hat einen Kropf, golyvás, golyvája van. 2. begy, *a' madarak fonnyaszto gyomrok*; er hat den Kropf voll, tele a' begye.

Kröpfchen, das, 1. golyvátska. 2. begyetske.

Kröpfer, der, begyes galamb.

Kropfgans, die, gödény. *Pelecanus Onocratalus.*

Kropfig, *adj.* golyvás.

Kropftaube, *l.* Kröpfer.

Kröte, die, 1. béka, varas béka, varangyak. *Rana Bufo.* 2. tályog, kelevény, *a' testen.*

Krötendiſtel, die, kis virnántz. *Thalictrum minus.*

Krötenmünze, die, vizi ménta.

Krötenſtein, der, békakő. *Bufonites.*

Krücke, die, 1. szényonó, kuruglya. 2. mankógamó, kóldúsbot.

Krug, der, 1. korsó. *Pb.* Der Krug geht ſo lange zu Waſſer bis er bricht, addig jár a' korsó a' kútra mig el nem törik, addig úsz a' tök a' vízen, míg el merül. 2. ſt. Schenke, kortsma, tsapſ-ék.

Krüger, der, kortsmáros.

Krümchen, das, szálatska, morzsalék.

Krume, die, 1. kenyérbél; die Rinde von der Krume ſchneiden, meghámozni a' kenyeret, v. levágni a' héjját. 2. morzsa, morzsalék, kenyérmorzsa. 3. szinföld, földkéreg, a' föld felső szine, v. szin kérge.

Krumeln, *v. n.* 1. morzsálni, elmorzsálni. 2. es krumelt, zúz esik.

Krumm, *adj.* 1. ſt. nicht gerade, görbe; eine krumme Linie, görbe linea; *adv.* görbén; der Baum iſt krumm gewachſen, görbén nőtt ez a' fa; krumm werden, görbülni, meggörbülni. 2. tekervényes, tsavargós, kígyós; *adv.* tekervényesen, tsavargósan; der krumme Lauf eines Fluſſes, a' folyóvíz tekervényes, v. kígyós folyása. 3. ſt. ſchräg, félszeg, kajáts, kajsza; krumme Sprünge machen, *a.* tsavarogni, félre szökdösni; *b.* ravaszkodni; krumme Finger machen, hajlandónak lenni a' lopásra. 4. ſt. gekrümmt, horgás; *adv.* horgasan.

Krummbeinig, lötslábú, görbelábú.

Krummdarm, der, vékonybél.

Krümme, die, 1. görbeség, horgasság, tsavargósság. 2. ſt. Krümmung, gürbülés, hajlás.

Krümmen, *v. a.* 1. görbítni, meggörbítni. 2. ſich, meggörbülni, megvetemedni, *mint a' deszka.*

Krummfüßig, görbelábú.

Krummholzbaum, der, krumputz fenyő, *Pinus montana.* L.

Krummholzöhl, das, krumputz olaj.

Krummlinig, *adj.* görbe lineás.

Krummſtab, der, horgas bot, görbe bot.

Krümmung, die, 1. meggörbítés. 2. meggörbülés. 3. tsavarodás, *p. o. az úton.*

Krüppel, der, nyomorék, béna; zu Krüppel machen, nyomorékká tenni.

Krüppelig, *adj.* nyomorék, béna.

Kruſpel, die, *l.* Knorpel.

Kruſte, die, kéreg, var, vastag bőr.

Kryſtall, das, kristály.

Kryſtallen, kristálybólvaló, kristály.

Kryſtallglas, das, kristályüveg.

Kriſtalliſirt, kristálykodott.
Kübel, der, 1. mértze, mérő edény, véka. 2. ſt. Milchkübel, rotzka, fejő edény, 3. köböl, két Pozsonyi mérő.
Kubikfuß, -ſchuhe, der, négyſzegláb, v. nyom, *mérték, mellynek ſzéle hoſzſza egy.*
Kubiklinie, die, négyſzeglinea.
Kubikmaaß, das, négyſzegmértföld.
Küche, die, konyha; die Küche verſtehen, érteni a' ſzakátsághoz; die Küche beſtellen, ételeket készítni; kalte Küche, hideg étek.
Kuchel, die, ſt. Küche, konyha.
Kuchen, der, lepény.
Kuchenbäcker, der, lepénysütő.
Kucheneiſen, das, vastepsi.
Küchengarten, der, konyhakert, veteményes kert.
Küchengeräth, das, konyha eſzköz.
Küchengeſchirr, das, konyhára való edény.
Küchengewächs, das, konyha vetemény.
Küchenheerd, der, tűzhely.
Küchenjunge, der, III. kukta, ſzakáts inas.
Küchenkraut, das, kerti zöldség, konyhára való zöldség.
Küchenlatein, das, konyha v. roſzſz deákság.
Küchenlöffel, der, főző kalán.
Küchenmagd, die, ſzolgáló.
Küchenmeiſter, der, konyha mester.
Küchenmeſſer, das, konyhakés.
Küchenmuſchel, die, ennivaló mitiltsiga. *Mitilis edulis.*
Küchenſalz, das, konyhasó.
Küchenſchelle, die, tavaſzi kökörtsin, v. patatz. *Anemone pulsatilla.*
Küchenſchürze, die, konyhakötény.
Küchenſchwalbe, die, kéményfetske.
Küchenteig, der, süteménynek való téſzta.
Küchenthür, die, konyhaajtó.
Küchlein, das, 1. konyhátska. 2. tsirke, tsibe. 3. kis lepény.
Kucken, *l.* Gucken.
Kuckuck, der, kakuk; geh zum Kuckuck, menj patvarba; was der Kuckuck, mi a' patvar.
Kübick, der, reptze, reptsény.
Kufe, die, 1. des Schlittens, ſzántalp. 2. ein Gefäß, kupa.
Kuffer, *l.* Koffer.
Kugel, die, golyóbis.
Kugelbüchſe, die, puska.
Kugeldiſtel, die, laptatövis. *Echinops Sphaerocephalus.*
Kugelfläche, die, golyóbis ſzíne.
Kugelform, die, golyóbis forma, golyóbis öntő.
Kugelförmig, *adj.* golyóbis forma.
Kugelig, *adj.* golyóbisos.
Kugelkreiſel, der, bugótsiga.
Kugeln, 1. *v. a.* gördítni. 2. *v. n.* gördűlni.
Kugelrund, *adj.* gömbölyű.
Kuh, die, 1. tehén. *Pb.* Er ſieht es an wie die Kuh das neue Thor, bámul mint a' borjú az új kapura. 2. blinde Kuh, ſzembekötősdi, *egy játéknem.*
Kuhpilz, der, tinóorrú gomba. *Boletus bovinus.* L.
Kuhblume, die, motsári sárvirág. *Caltha palustris.*
Kuheuter, das, tehéntölgy.
Kuhfladen, der, tehénganéj.
Kuhfleiſch, das, tehénhús.
Kuhhaut, die, tehénbőr.
Kuhhirt, der, tehénpáſztor.
Kuhhorn, das, tehénſzarv.
Kuhkäſe, der, tehéntúró, tehénsajt.
Kühl, *adj.* hives, hüss; *adv.* hívesen; kühl machen, hívesítni; kühl werden, hívesedni; es iſt heute ganz kühl, ma igen hives van.
Kühle, die, 1. hívesség; in der Kühle ſpazieren gehen, a' hívesen sétálni menni; des Morgens in der Kühle, reggel a' hívesen, v. míg még hives az idő. 2. hűtő, v. hívesítő kád, v. edény.
Kuhleber, die, tehénmáj.
Kühlen, 1. *v. a.* kühl machen, hűtni, meghűtni, hívesítni; die Melonen kühlen zu ſehr, a' dinnye nagyon hívesít; kühlende Arzneyen, hívesítő orvosságok. 2. eleget tenni indúlatoskodásinak; ſeinen Muth, od. ſein Mütchen an jemanden kühlen, boſzſzúját tölteni valakin.
Kühlend, *adj.* hívesítő, hüssítő.
Kühlfaß, das, hívesítő, v. hűtő edény.
Kühlpflaſter, das, hívesítő flastrom.
Kühlſalbe, die, hívesítő kenet.
Kühltrank, der, hívesítő ital.
Kühltrog, der, hűtő teknő.
Kühlung, die, hívesítés, hűtés.
Kuhlunge, die, tehéntüdő.

Kühlwanne, die, hütő kád.
Kuhmilch, die, tehéntéj.
Kuhmiſt, der, tehénganéj.
Kuhmolken, die, tehéntéjsavó.
Kühn, *adj.* méréſz; *adv.* méréſzen; eine kühne That, méréſz tselekedet, v. tett.
Kühnheit, die, méréſzség; die Kühnheit haben, od. ſich die Kühnheit nehmen, méréſzleni, méréſz lenni.
Kühnlich, *adv.* méréſz módon, méréſzen.
Kuhr, Kühr, die, ſt. Wahl, válaſztás.
Kühren, *v. a.* válaſztani.
Kührmilch, od. Kührmilch, die, író.
Kuhſchwanz, der, tehén fark.
Kuhſtall, der, tehénistálló.
Kuhweizen, der, parlagi tsermolya. *Melampyrum arvense.*
Kulter, Kolter, der, tsoroſzja.
Kümmel, der, 1. olaſzkömény. *Cuminum.* L. 2. kerti kömény, mezei kömény. *Carum.* L.
Kümmelbrod, das, köményes kenyér.
Kümmelbrühe, die, köményes leves.
Kümmelkäſe, der, köményes sajt.
Kümmelſuppe, die, köményes leves.
Kummer, der, bú, bánat; Kummer machen, bút okozni, búsítni; Kummer haben, búsulni, búslakodni.
Kummerhaft, *adj.* bús, bánatos.
Kümmerlich, *adj.* 1. bús, bánatos. 2. nyomorúlt, nyomorúságos; *adv.* nyomorúságosan; kümmerlich leben, nyomorúságos életet élni.
Kümmerling, *l.* Gurke.
Kummerlos, *adj.* búnélkül való, gondtól üres.
Kümmern, *v. a.* 1. búsítni; das kümmert mich ſehr, azon igen búsúlok. 2. bánni valamit, nagy gondjának lenni valamire, gondolni valamivel; was kümmert dich das? mit gondolſz vele, mi gondod rá? 3. ſich, *a.* búsúlni, búslakodni *valamin; b.* gondjának lenni valamire; er kümmert ſich um alles, mindenre gondja van.
Kümmerniß, die, búsúlás, búslakodás.
Kummervoll, *adj.* 1. bús, igen bús, bánatos. 2. nyomorúságos.
Kummet, Kumt, das, nyakló, lóiga.
Kund, ſt. bekannt, esmeretes; kund machen, od. thun, esmeretessé tenni, tudtára adni; kund werden, esmeretessé lenni, kitudódni; es ſey dir hiemit kund, ezzel legyen tudtodra.
Kundbar, *adj.* esmeretes; kundbar machen, esmeretessé tenni.
Kunde, die, *l.* Kenntniß.
Kunde, der, vásárló, vevő: er iſt mein Kunde, tőlem ſzokott vásárolni.
Kündig, tudós, értő, hozzá értő, tudós valamiben; er iſt der deutſchen Sprache nicht kündig, nem tud németül.
Kundleute, die, *pl.* vevők, vásárlók.
Kündlich, *adv.* nyilvánságosan.
Kundmann, der, vevő, vásárló.
Kundſchaft, die, 1. esméret, tudomány. 2. esmeretség; Kundſchaft mit jemand machen, esmeretségbe esni, megesmerkedni valakivel. 3. hír, tudósítás; Kundſchaft erhalten, hírt hallani, tudósítást venni valami felől. 4. vásárló, vevő; er hat keine Kundſchaft, nintsenek vevői. 5. ſt. ſchriftliches Zeugniß, bizonyságlevél, tanúló levél, ſzabadúló levél, *a' mesterlegényeknél.*
Kundſchaften, tudósítást venni, tudakolódni, tudakozódni, kémlelni.
Kundſchafter, der, tudakoló, kémlelő, kém.
Künftig, jövendő, jövő; *adv.* jövendőben; die künftige Woche, a' jövő héten; ins künftige, jövendőben, ezután; künftig hin, jövendőben, ezután.
Kunkel, der, guzsaly, rokka.
Kunſt, die 1. mesterség; eine Kunſt erfinden, valamelly mesterséget találni fel; das iſt keine Kunſt, a' nem mesterség; jemanden eine Kunſt lehren, valakit valami mesterségre megtanítni. 2. ſt. Handwerk, kézimesterség, mesterség. 3. tudományjal járó mesterség; z. B. Baukunſt, az építő mesterség; die ſchönen Künſte, a' ſzép mesterségek.
Kunſtarbeit, die, mesterségesmív, v. munka.
Kunſtbefliſſener, ein, mesterség gyakorló.
Künſteley, die, 1. mesterkedés. 2. fortélyoskodás.

Künſteln, mesterkedni; gekünſtelt, mesterséges, nem természeti.
Kunſterfahren, mesterséghez értő.
Kunſterfahrenheit, die, mesterséghez értés.
Kunſtfeuer, das, mesterséges tűz.
Kunſtgriff, der, fortély, fogás.
Kunſthandel, der, mesterségmívárosság, mesterséges mívekkelvaló kereskedés.
Kunſthändler, der, mesterségmíváros.
Kunſthandlung, die, 1. mesterségmives bólt. 2. mesterségmívárosság.
Kunſtkammer, die, mesterségmívtár, mesterséges mívek tárháza.
Kunſtkenner, der, mesterséghez értő, mívhez értő.
Künſtler, der, mesterségmíves.
Künſtlich, *adj.* mesterséges; *adv.* mestersségesen.
Kunſtliebend, *adj.* mesterségſzerető, v. kedvellő.
Kunſtlos, *adj.* 1. mesterségben járatlan. 2. mesterség nélkül való.
Kunſtmäßig, *adj.* mesterségi, mesterséghez illő; *adv.* mesterség ſzerént.
Kunſtmeiſter, der, mesterségmívmester.
Kunſtreich, *adj.* mesterséges; *adv.* mestersségesen.
Kunſtrichter, der, mesterségmív ítélő, megítélő, felvizsgáló.
Kunſtſprache, die, mesterségnyelv, mesterszók.
Kunſtſtück, das, mesterséges mív.
Kunſtverſtändige, der, mesterséghez értő.
Kunſtwerk, das, mesterségmív, mesterséges munka.
Kunſtwort, das, mesterszó, mesterség ſzava.
Kunz, der, Konrád, *kereſztnév.*
Küpe, die, 1. kosár. 2. kis kád.
Küper, der, pintér, bodnár.
Kupfer, das, 1. réz, veres réz; in Kupfer ſtechen, rézre metſzeni. 2. ſt. Kupferſtich, rézmetſzés, rézre metſzett kép.
Kupferbergwerk, das, rézbánya.
Kupferblatt, das, rézmetſzés, rézre metſzett kép.
Kupferblume, die, rézvirág, tiſzta természréz.
Kupferbraun, das, rézhulladék.
Kupferdrucker, der, képnyomtató, metſzés nyomtató, rézzel nyomtató.
Kupfererz, das, rézértz.
Kupferfarbe, die, rézſzín.
Kupferfarbig, *adj.* rézſzínű.
Kupfergang, der, rézér, *a' bányában.*
Kupfergeiſt, der, rézſzesz, rézpára.
Kupfergeld, das, rézpénz.
Kupfergrün, das, krispán.
Kupferhammer, der, 1. rézverő kalapáts, v. pőröly. 2. rézverő műhely, rézhámor.
Kupferhandel, der, rézzelkereskedés.
Kupferhändler, der, 1. rézzelkereskedő. 2. metſzett képekkel kereskedő.
Kupferig, *adj.* rezes, rézhez hasonló.
Kupferkönig, der, tiſzta réz, finom réz.
Kupfermünze, die, rézpénz.
Kupfern, *adj.* rézből való, réz.
Kupferplatte, die, réztábla.
Kupferroſt, der, rézrozsda.
Kupferroth, réſzínű, rőt, verhenyeges.
Kupferſchlacke, die, rézsalak.
Kupferſchlag, der, rézhulladék.
Kupferſchmid, der, rézmíves.
Kupferſpiritus, der, rézſzesz, rézpára.
Kupferſtecher, der, rézmetſző.
Kupferſtich, der, rézre metſzett kép, rézmetſzés.
Kupferwaſſer, das, rézgálitzkő, rézviz.
Kuppe, die, tető.
Kuppel, die, 1. gömbölyeg tető, kúp. 2. *l.* Koppel.
Kuppeldach, das, gömbölyegtető, v. fedél, kúpfedél.
Kuppeley, die, kerítés, hítegetés.
Kuppeln, *v. a.* 1. keritni, hitegetni; zwey Perſonen zuſammen kuppeln, két ſzemélyt öſzvekerítni. 2. ſt. vereinigen, egyesítni, öſzvekaptsolni.
Kuppler, der, kerítő.
Kupplerinn, die, kerítő aſzſzony.
Kuppmeiſe, die, búbostzinke. *Parus cristatus.* L.
Kur, *l.* Cur.
Kuraß, der, pántzél, vasderék, mejjvas.

Kürraſſier, Kürraſſierer, der, vasas lovas katona.

Kürbiß, der, tök, *plánta és annak gyümöltse. Cucurbita.* L.

Kuriren, *l.* Curiren.

Kürſchner, der, szűts.

Kürſchnerarbeit, die, szűtsmunka.

Kurz, *adj.* 1. nicht lang, rövid, kurta; kürzer, rövidebb, kurtább; z. B. ein kurzes Kleid, rövid ruha, kurta ruha; kurz machen, rövidíteni, rövidé tenni; kürzer machen, rövidebbíteni, rövidebbé tenni. 2. keves, rövid, *t. i. tartásra nézve;* das kurze Leben, a' rövid élet; der Menſch lebt eine kurze Zeit, az ember rövid ideig él; den Kürzern ziehen, veszteni, fogyatkozást szenvedni; zu kurz kommen bey etwas, kárt vallani, v. veszteni valamiben; über lang, oder kurz, elébb utóbb, akár elébb, akár utóbb, akarmikor akkor; im kurzen, od. in kurzer Zeit, rövid nap alatt, ins kurze faſſen, rövideden előadni, rövid summába venni; es kurz machen, röviden végezni, rövideden elmondani; vor kurzem, kevéssel ez előtt; jemanden kurz halten, valakivel szorosan bánni; kurz anbinden, rövidre kötni, nem botsatni hoszszú pórázra; kurz angebunden ſeyn, hamar fellobbanni, hirtelen haragú lenni; ich will kurz ſeyn, nem akarok hoszszas lenni, *a' beszédben;* jemanden um eine Spanne kürzer machen, valakit egy araszszal rövidebbre hagyni, *az az:* lenyakazni, fejét venni; kurz, *adv.* röviden, rövideden; kurz! egyszóval, szóval, rövideden! kurz und gut! rövideden, elég az hozzá! kurz vorher, kevéssel az előtt; kurz vor Sonnenuntergang, kevéssel napleme-net előtt.

Kurzbein, das, kurtalábú gyék. *Lacerta Serps.*

Kürze, die, rövidség, kurtaság; etwas in die Kürze bringen, valamit rövid summába foglalni, v. rövideden előadni, v. összeszoritni; in der Kürze, rövid idő alatt.

Kürzen, *v. a.* röviditni, megröviditni.

Kürzlich, *adv.* 1. kevéssel ez előtt. 2. rövideden, egy két szóval.

Kurzſichtig, *adj.* 1. rövid látású, tompa látású. 2. tompa értelmű.

Kurzſichtigkeit, die, 1. rövid látás, 2. elme tompaság.

Kurzum, rövideden, egy szóval.

Kurzweg, *adv.* egyenesen, magyarán.

Kurzweile, die, múlatság, tréfa, időtöltés.

Kurzweilen, időt tölteni, tréfálódni.

Kurzweilig, *adj.* múlatságos, tréfás, időtöltő; *adv.* múlatságosan, tréfásan.

Kurzwierig, *adj.* kevés ideig tartó.

Kuſchen, ſich, lesimúlni, lekushadni, lelapúlni.

Kuß, der, tsók; jemanden einen Kuß geben, valakit megtsókolni, valakinek tsókot adni.

Küßchen, das, tsókotska.

Küſſen, *v. a.* tsókolni, megtsókolni; jemanden die Hand küſſen, valaki kezét megtsókolni; eine Perſon auf den Mund, od. auf die Stirne küſſen, valakinek a' száját, v. a' homlokát megtsókolni; ſich oft küſſen, tsókolódni.

Küſſen, das, 1. tsókolás. 2. ein Polſter, vánkos, párna, főallj.

Küſſenziehe, Küſſenzüge, die, vánkoshaj, párnahaj.

Küſte, die, part, tengerpart, part környék.

Küſtenbewahrer, der, partőrzőhajó.

Küſtenfahrer, der, part mellett hajókázó.

Küſter, der, egyházfi.

Kutſche, die, kotsi.

Kutſchen, *l.* Kutſchiren.

Kutſcher, der, kotsis.

Kutſchiren, *v. n.* kottiskódni, hajtani a' lovakat.

Kutſchpferd, das, kotsibéli ló.

Kütt, *l.* Kitt.

Kutte, die, tsuklyás köntös, tsuklyás barát ruha.

Küttel, *l.* Kittel.

Kuttelfleck, die, patzal, tehén patzal.

Kuttelhof, der, vágószék.

Kutteln, die, *pl.* belek, belső rész, marhabél.

Kütten, *l.* Kitten.

Kuttengeyer, der, pápakeselyű. *Vultur Papa.*

Kützel, *l.* Kitzel.
Kux, der, kukſz, *a' bánydnak egy réſze, mellyet a' bányamivelte-tőkre nézve* 120 *réſzre ſzokták fel-oſztani.*
Kybitz, *l.* Kibitz.

L.

Lab, das, téjoltó, savanyító.
Labberdan, der, bésózott tőkehal.
Label, od. Laberl, das, tzipó, tzipó kenyér. *l.* Laib.
Laben, *v. a.* 1. tejet oltani, v. megoltani. 2. enyhítni, frissítni, megujjítni; einen hungerigen mit Speiſe laben, az éhezőt étekkel megújjítni; ſich an etwas laben, megújjúlni valaminek látása, v. haſzna vétele által, gyönyörködni valamiben.
Laben, z. B. Brod, egy kenyér.
Labetrunk, der, enyhítő ital.
Labkraut, das, téjoltófű. *Galium verum*, L.
Labmagen, der, oltó gyomor, savanyító gyomor.
Labſal, das, enyhítés, enyhítő ſzer.
Labung, die, enyhítés.
Labyrinth, das, bolygóhely, labirintus.
Lacedämon, Spárta, Latzedemon.
Lache, die, 1. motsár, tó, potsolya. 2. nevetés, katzagás.
Lächeln, *v. n.* mosolyogni.
Lächeln, das, mosolygás.
Lachen, *v. a.* nevetni; jemanden lachen machen, megnevettetni valakit; über jemanden lachen, valakit, v. valakin nevetni; dazu lachen, nevetni rajta; das iſt zum Lachen, nevetséges dolog ez; ins Fäuſtchen lachen, alattomban, v. titkon nevetni.
Lachen, das, nevetés, katzagás.
Lachknoblauch, die, ſoghagyma ſzagú ſodorka. *Scordium.*
Lacher, der, nevető.
Lächerlich, *adj.* nevetséges; lächerlich machen, nevetségessé tenni.
Lächler, der, mosolygó.
Lachs, der, lazatz. *Salmo Salar.*
Lachsforelle, die, galótza. *Salmo trutta.*
Lachtaube, die, ſzelíd gerlitze.
Lack, der, latka, latkamézga, v. gummi. 2. goldener Lack, sárga ibolya, vagy viola, fajlinka. *Cheiranthus Cheiri.*
Lácken, 1. ſt. ſpringen, ugrálni. 2. rúgni, rúgdosni.
Lackey, der, lokaj, tsatlós.
Lackiren, meglakírozni.
Lackmus, der, 1. festő kroton. *Croton tinctorium*, L. 2. kroton festék.
Lackviole, die, sárga ibolya, fajlinka. *Cheiranthus Cheiri.*
Lactuke, die, saláta.
Ládchen, das, ládátska.
Lade, die, láda.
Laden, der, 1. bólt, kalmárbólt. 2. ablaktábla; ein Fenſter mit Läden, táblás ablak.
Laden, *v. a. irr.* ich lade, du ladeſt, er ladet. *Imp.* ich lud. *Perf.* ich habe geladen. 1. rakni, felrakni, rárakni, belérakni; die Waaren auf den Wagen, od. in das Schiff laden, a' portékát ſzekérre, v. hajóra rakni. 2. tölteni, megtölteni, *t. i. a' puskát*; eine Piſtole laden, piſztolyt tölteni; eine geladene Flinte, töltött fegyver; ſcharf laden, golyóbisra tölteni, *a' puskát*; blind laden, folytással tölteni. 3. hívni; jemanden zum Eſſen laden, ebédre, v. vatsorára hívni valakit; jemanden vor Gericht laden, valakit a' törvényſzék eleibe idézni.
Ladenflügel, der, ablaktábla, vagy ſzárny.
Ladendiener, der, *l.* Kaufmannsdiener.
Ladenhüther, der, heverőportéka, *a' bóltban.*
Ladenpreis, der, boltbeli ára valaminek.
Ladenzins, der, bóltbér.
Ladenſtock, der, töltőveſzſző, puskaveſzſző.
Ladung, die, 1. tereh, *valamire rakott, vagy raknivaló tereh.* 2. ſt. Fuhre, egy vitel, egy tereh. 3. hí-

vás, idezés. 4. megtöltés, puskatöltés.
Laffe, der, III. szeleburdi.
Laffete, die, ágyútalp.
Lage, die, 1. fekvés, hely; das Haus hat eine gute Lage, ennek a' háznak jó fekvése van, v. jó helyen feksik. 2. állapot, helyheztetés; környülállás. 3. egy tsomó, egy fogás, *p. o. papiros.*
Lägel, das, 1. légely, *merítő eszköz.* 2. tsobány.
Lager, das, 1. st. Ort, hely, fekvő hely. 2. tábor; das Lager aufschlagen, tábort állítni fel, *valahol.* 3. Weinlager, borseprő.
Lagerbier, das, állóser.
Lagerbrandwein, der, égettbor.
Lagerhaus, das, portékás ház.
Lagerkrankheit, die, tábori betegség.
Lagern, *v. a.* 1. földhöz tsapni, földhöz vágni. 2. valahová helyheztetni. 3. sich, z. B. auf die Erde, letelepedni, *p. o. a' földre.* 4. táborozni.
Lagerobst, das, álló, v. elálló gyümölts.
Lagerruhr, die, tábori vérhas.
Lagerstatt, die, fekvőhely.
Lagerwein, der, seprős bor.
Lahm, *adj.* sánta, béna.
Lähmen, sántává, v. bénává tenni; gelähmt, béna.
Lähmung, die, 1. bénaság, sántaság. 2. bénává tevés.
Lahn, der, drótpléh, *p. o. aranyból.*
Laib, od. Labbrod, der, egy kenyér, egy egész kenyér.
Laich, die, ivadék, halivadék, halikra.
Laichen, *v. n.* ívni, ivadékot eregetni, *mint a' halak, békák.*
Laichzeit, die, ívás, ívás ideje.
Laie, der, III. 1. világi, *az az: nem egyházi, nem pap.* 2. a' papi dolgokban járatlan.
Lake, die, sós hallév, v. bésózott húslév, sós lév.
Laken, das, posztó.
Lakey, *l.* Lackey.
Lakritze, Likritze, die, édesgyökér.
Lakritzensaft, der, édesgyökér lév.
Lallen, *v. a.* gagyogni, gögitselni, dadogni, petyegni, *mint a' szóllani kezdő kisgyermekek.*
Lallen, das, gagyogás, gögitselés, petyegés.
Lambertsnuß, die, veresbélű mogyoró.
Lamentiren, keservesen panaszolkodni, jajgatni, óbégatni.
Lami, das, zsidójajgatás.
Lamm, das, bárány.
Lämmchen, das, bárányka, bárányotska.
Lammen, *v. n.* bárányt elleni.
Lämmergeyer, der, szakállos griff, v. keselyű. *Vultur barbatus.*
Lämmerstall, der, bárányakol.
Lämmerweide, die, báránylegelő.
Lammfell, das, báránybör.
Lammfleisch, das, bárányhús.
Lammsbraten, der, bárányhús potsenye.
Lammzeit, die, juh ellés ideje.
Lampe, die, méts, métselő lámpás, métslámpás, métses.
Lampenmann, der, métsárúló.
Lampenstock, der, métstartó.
Lampertnuß, *l.* Lambertnuß.
Lamprete, die, orsóhal. *Petromyson marinus, et fluviatilis.*
Lancette, *l.* Lanzette.
Land, das, 1. szárazföld, száraz; das feste Land, a' szárazföld; zu Lande reisen, a' szárazon útazni; ein Schiff aufs Land ziehen, a' szárazra kihúzni a' hajót; zu Wasser und zu Lande, mind a' tengeren, mind a' szárazon. 2. föld, szántóföld, mező; das Land bauen, a' földet mivelni. 3. st. Dorf, mezőség, falu, faluhely; er wohnt auf dem Lande, faluhelyen lakik. 4. tartomány, ország; Ungarn ist ein fruchtbares Land, Magyar ország termékeny tartomány; jemanden des Landes verweisen, valakit az országból számkivetésbe küldeni; im Lande herum reisen, az országban széllyel útazni; die kaiserlichen Lande, a' Tsászári tartományok; in meinem Lande, az én hazámban.
Landadel, der, falusi nemesség.
Landarmee, die, szárazonlévő hadi sereg.
Landarzt, der, falusi orvos.
Landbau, der, földmivelés.
Landcharte, die, *l.* Landkarte.
Landdirne, die, falusi leány.
Landedelmann, der, falusi nemes-ember.

Landen, *v. n.* 1. szárazra érni, kikötni. 2. a' szárazra kiszállani.
Landenge, die, földnyak.
Ländereyen, die, *pl.* mezőségek, földek, szántóföldek, ée.
Landesart, die, 1. nemzeti szokás, ország szokása. 2. föld neme.
Landeseinkünfte, die, *pl.* ország jövedelmei.
Landesfrau, die, ország annya.
Landesfürſt, der, III. országfejedelme.
Landesgebrauch, der, ország szokása.
Landesgeſetz, das, ország törvényje.
Landesgränze, die, ország határa.
Landesherr, der, III. ország feje, v. fejedelme, v. ura.
Landesherrlich, fejedelemhez tártozó.
Landesherrſchaft, die, 1. fejedelemség. 2. fejedelem.
Landeshoheit, die, főhatalom.
Landeshuldigung, die, ország hódolása
Landeskind, das, hazafi.
Landesmutter, die, hazaanyja.
Landesobrigkeit, die, felsőség, felsőhatalom.
Landesordnung, die, ország rendtartása.
Landespolizey, die, ország politzájja, v. rendtartó tisztsége.
Landesregierung, die, 1. ország kórmányja, kórmányszék. 2. ország kórmányozása.
Landesſchuld, die, ország adóssága.
Landesſchule, die, hazabéli oskola.
Landesſprache, die, hazai nyelv.
Landesvater, der, ország atyja.
Landesweiſung, die, számkivetés.
Landfieber, das, 1. falukon uralkodó hideglelés. 2. járvány hideglelés.
Landfleiſcher, der, falusi mészáros.
Landflüchtig, *adj.* szökevény, földönfutó; landflüchtig werden, földönfutóvá lenni.
Landfracht, die, 1. szárazonvaló tereh. 2. terehvitelbér a' szárazon.
Landfriede, der, III. országos békesség.
Landfroſch, der, földi béka, szárazi béka.
Landfuhre, die, szárazonvaló terehvitel.
Landgeiſtlicher, ein, falusi pap.
Landgericht, das, tartományi törvényszék.
Landgraf, der, III. Landgróf, *ez Németországban csak tzímí méltóság, mint a' Grófság, v. Bdrőség; de régenten, a' Landgrófok kerületbéli főigazgatók voltak a' Tsászárok alatt.*
Landgrafſchaft, die, Landgrófság.
Landgut, das, falusi jószág, mezei jószág.
Landhandel, der, szárazonvaló kereskedés.
Landhaus, das, 1. falusi ház, mezei ház. 2. ország háza.
Landjungfer, die, falusi leány.
Landkarte, die, földkép, földrajz, mappa.
Landkirche, die, falusi templom.
Landknecht, der, hajdú, pandúr.
Landkrämer, der, falusi kalmár.
Landkrankheit, die, 1. falusi nyavalya. 2. járvány nyavalya, országos nyavalya.
Landkündig, országszerte, v. ország szerént esméretes.
Landkutſche, die, landkotsi, béres kotsi.
Landkutſcher, der, közönséges béres kotsis.
Landläufer, der, kóborló, földönfutó.
Landleben, das, mezei élet, falusi élet.
Landleute, die, *pl.* falusiak, falusi emberek.
Ländlich, *adj.* 1. falusi; *adv.* falusi módon. 2. hazai, országos, ország szerte való; *adv.* országszerte. *Pb.* Ländlich ſittlich, valahány falu annyi törvény, v. valahány ház annyi szokás.
Landluft, die, 1. mezei levegő, falusi levegő. 2. szárazi levegő, száraz földi levegő.
Landluſt, die, falusi mulatság.
Landmacht, die, szárazi, v. szárazon lévő hadi erő.
Landmädchen, das, falusi leány.
Landmann, der, 1. földmivelő, szántovető. 2. falusi ember.
Landmeſſer, der, földmérő.
Landmiliz, die, hazai katonaság.
Landmolch, die, tüzgyék.
Landmünze, die, országos pénz.
Landpfarre, die, falusi papság.
Landpfarrer, der, falusi pap.

Landpfleger, der, tartománybéli főigazgató.
Landplage, die, országos tsapás.
Landprediger, der, falusi predikátor.
Landrath, der, tartománybéli tanátsos.
Landrecht, das, 1. országtörvény. 2. hazai törvényszék.
Landregen, der, országos essö.
Landreiter, der, kerülö, lovastsösz.
Landrichter, der, 1. országbírája. 2. falusi biró.
Landruhr, die, járvány, v. uralkodó vérhas.
Landsafran, der, kertisáfrány.
Landsalamander, der, tüzgyék.
Landsaß, der, földesür.
Landschaft, die, 1. st. Land, tartomany. 2. st. Gegend, tájjék, vidék, környék. 3. st. Landstelle, ország rendei.
Landschaftsmahler, der, tájjék festö.
Landschaftsmahlerey, die, tájjék festés.
Landschildkröte, die, szárazi, v. földi teknös béka.
Landschnecke, die, földi, szárazi tsiga, mezei tsiga.
Landschule, die, 1. nemzeti oskola. 2. st. Dorfschule, falusi oskola.
Landschulmeister, der, falusi oskola mester, v. tanító.
Landsee, der, tó, nagy tó.
Landseinkünfte, die, országjövedelme.
Landseinwohner, der, lakos, ország lakosa, polgár.
Landseuche, die, uralkodó nyavalya, dög.
Landsfrau, die, *l.* Landesfrau.
Landsitz, der, 1. falusi lakás. 2. falusi jószág.
Landskind, das, hazafi.
Landsknecht, der, st. Soldat, katona.
Landsleute, die, *pl.* 1. földiek, egy városból valók.
Landsmann, der, hazafi, földi, *azon egy tartományból v. városból való*; was für ein Landsmann ist er? honnét való kend?
Landsmannschaft, die, 1. hazafiság, földiség. 2. földiek, hazafiak.
Landsöconomie, die, mezei gazdaság.
Landspitze, die, földtsúts; tengerbe benyúló hegy, foldtsütstsa, fok.
Landsproduct, das, földtermése, termés.
Landsprache, die, hazai nyelv.
Landstrich, der, *l.* Himmelsstrich.
Landstadt, die, mezöváros.
Landstand, der, 1. ország rendje. 2. ország rendjeinek tagja.
Landsterben, das, ország szerént való halás.
Landsteuer, die, 1. falusi adó. 2. országos adó.
Landstraße, die, országút.
Landstreicher, der, kóborló, ország kerülö.
Landsvater, der, ország atyja.
Landsverräther, der, haza árúló.
Landsverrätherey, die, hazaárúlás.
Landsverweisung, die, számkivetés.
Landtabak, der, hazabéli dohány.
Landtafel, die, ország leveles tárja.
Landtag, der, országgyülés, ország gyülése, (diéta.)
Landtagsacte, die, *pl.* országgyülési végzések.
Landtagsdeputirte, der, III. országgyülési követ.
Landtaxe, die, ország szerént való taksa.
Landthier, das, szárazi állat.
Landtrauer, die, ország szerént való gyász.
Landtruppen, die, *pl.* száraz földi katonaság, v. seregek.
Landtuch, das, hazabéli posztó.
Landüblich, *adj.* ország szerént bévett, országszerte szokásban lévö.
Landung, die, kiszállás a' szárazra, szárazra kiszállás.
Landvieh, das, 1. falusi barom, v. marha. 2. országbéli marha.
Landvogt, der, ország birája.
Landvogtey, die, országbiróság.
Landvolk, das, falusi nép.
Landwärts, a' száraz föld felé.
Landwehre, die, szárazföldi erösség, *p. o. sántz, árok.*
Landwein, der, hazai bor.
Landwerts, *l.* Landwärts.
Landwind, der, szárazföld felöl fúvó szél.
Landwirth, der, 1. falusi gazda. 2. falusi kortsmáros, v. tsaplár.
Landwirthschaft, die, falusi gazdaság, mezei gazdaság.
Landwolle, die, hazai gyapjú.
Landzeug, der, hazai matéria.

Landzoll, der, szárazonvaló vám.
Lang, *adj.* 1. hoszszú; länger, hoszszabb; der, die, das längste, leghoszszabb; *adv.* lange, hoszszan, hoszszasan; zwey Spannen lang, két araszny i; drey Ellen lang, od. dreyer Ellen lang, három réfnyi, v. három réf a' hoszszа. 2. -ig, *t. i.* idö hoszszáig; drey Tage lang, három napig; Jahre lang, eszтendökig; drey Jahre lang, három eszтendeig; Lebens lang, hóltig. 3. nagy, magas; ein langer Mensch, magas ember; 4. st. viel, sok; in Betrachtung seiner lange Jahre geleisteten Dienste, sok eszтendök elforgása alatt tett szolgálatjára nézve. 5. st. lange dauernd, langwierig, hoszszú, tartós, sok ideig tartó; eine lange Nacht, hoszszú éjtszaka; eine lange Krankheit, tartós nyavalya; über lang od. kurz, elébb utóbb; aufs längste in drey Tagen, harmad nap alatt; seit langer Zeit, régtöl fogva; lange Weile, unalom, megunatkozás; lange Weile haben, megúnni magát; *adv.* lange, länger, längste, *l. alább* lange. — Lang werden, hoszszabbodni, meghoszszabbodni; länger machen, hoszszabitni, meghoszszabbitni.
Langarm, hoszszú karú, hoszszú kezű.
Langarmig, (ugyan az.)
Langbein, langbeinig, hoszszú lábú.
Lange, *adv.* 1. soká, sokáig; lange warten, sokáig várakozni; nicht lange hernach, nem sokára azután; so lange ich lebe, miólta élek. 2. régen; ich warte schon lange, már régen várakozom; erst nicht lange, tsak nem régen is. 3. st. bey weitem, koránt sem; Sie sieht lange nicht so schön aus, als es die Leute machen, koránt sem ollyan szép, mint mondják.
Länge, die, hoszszaság, hoszszúság. 2. sokáig tartás; etwas in die Länge spielen, valamit húzni, halasztani, hologatni; die Länge der Zeit, az idő hoszszа; die Sache zieht sich in die Länge, sokáig halad a' dolog.
Langen, 1. *v. a.* st. reichen, geben, nyújtani, adni, oda adni; lange mir den Hut, nyújtsd ide a' kalapomat. 2. *v. n.* nyúlni, erni; der Rock langt bis an die Ferse, ez a' kontös bokáig ér, v. nyúlik. 3. beérni vele, *p. o. a' pénzével*, 4. érni, elérni valahová, ich kann nicht so weit langen, nem érek el addig.
Längenmaß, das, hoszszaságmérték.
Länger, 1. hoszszabb; *adv.* hoszszabban. 2. régibb; *adv.* régiben, tovább.
Langeweile, die, unalom. *l.* Lang.
Langfaserig, *adj.* od. langfaserig, hoszszú szálú, hoszszú rojtú.
Langfingerig, *adj.* hoszszú ujjú.
Langfüßig, *adj.* hoszszú lábú.
Langhändig, *adj.* hoszszú kezű.
Langhärig, *adj.* langhaarig, hoszszú hajú; hoszszú szörű.
Länglich, *adj.* hoszszas, hoszszúkás; *adv.* hoszszasan, hoszszúkásan.
Langmuth, die, hoszszútürés, békességestürés.
Langmüthig, *adj.* hoszszútürö, békességestürö.
Langmüthigkeit, die, hoszszútürés, békességestürés.
Langohr, das, 1. hoszszú fül. 2. Esel, szamár tsatsi.
Langsam, *adj.* lassú, *p. o. ember, munka*, *adv.* lassan, halkal. 2. st. langwierig, hoszszas, hoszszú ideigtartó; langsam zum Zorne, késedelmes a' haragra.
Langsamkeit, die, lassúság.
Langsichtig, *adj.* meszszelátó.
Längs, *adv. III-dik Ejt.* menttében, v. hoszszában; längst den Wegen, az útak menttében, v. mellett; längst der Mauer, a' kösal menttében.
Längst, *adv.* régen; das habe ich längst gewußt, azt régen tudtam.
Längste, der, die, das, leghoszszabb, am längsten, legtovább.
Längstens, *adv.* 1. legfeljebb. 2. igen régen.
Langstroh, das, zsúp.
Langweilig, *adj.* unalmas; *adv.* unalmasan.
Langweiligkeit, die, unalmasság, maga megúnás.
Langwierig, *adj.* sokáigtartó.
Langzerrig, laszú.

Lanze, die, lándzsa.
Lanzette, die, érvágó, érvágóvas.
Lappalie, die, alávalóság.
Läppchen, das, darab ruhátska, rongy
Lappe, der, III. Lapp, v. Lappóni lakos.
Lappen, der, 1. ruha, darab ruha. 2. lepenyeg, lebernyeg. 3. ſt. Lumpen, rongy. 4. Lappen der Leber, a' tüdőnek karéja.
Lapperey, die, halszontalanság.
Läppern, adogatni, *egyenként.*
Lappig, 1. lappadt, konya, lekonyúlt. 2. ſt. lumpig, rongyos.
Läppiſch, gyermekes, gyermeki, hijjábanvaló.
Lappland, das, Lapponorſzág.
Lappländer, der, Lapp, v. Lapponi lakos.
Läpplen, Läppchen, das, darab ruhátska, rongyotska.
Laquey, *l.* Lacken.
Lärchenbaum, der, veres fenyő. *Pinus Larix.*
Lärm, der, 1. lárma, zaj; Lärm machen, larmázni, zajogni; er macht einen großen Lärm, nagy zajjal van, nagyon lármáz. 2. ſt. Zuſammenlauf, z. B. beym Feuer, tolongás, öszvetódúlás; ein blinder Lärm, ok nélkül való öszvetódúlás.
Lärmen, *v. n.* lármázni, zajogni.
Lärmenbläſer, der, lárma inditó.
Lärmenhaft, *adj.* lármás; *adv.* lármásan.
Lärmglocke, die, lármaharang.
Larve, die, ſt. Maske, állortza, lárva. 2. rút ábrázat. 3. Larve eines Inſects, lárva, bogárlárva, *t. i. a' bogártojásból kibújt hernyók, nyüvek, v. kukatzok.*
Laſche, die, rongy, folt.
Laſchen, *v. a.* foltozni, megfoltozni, megboritni.
Laſe, die, kanna, korsó.
Läß, *adj.* 1. bádjadt, fáradt, lankadt. 2. ſt. faul, tunya, rest, lomha.
Läßdünkel, der, dölyfösség.
Läßeiſen, das, érvágóvas.
Laſſen, *v. a. irr.* ich laſſe, du läſſeſt, er läßt, *Imp.* ich ließ. *Perf.* ich habe gelaſſen. 1. hagyni, engedni; die Thür offen laſſen, az ajtót nyitva hagyni; laß die Sache nicht zu weit kommen, ne engedd hogy a' dolog meszsze menjen; laſſen Sie mir nur Zeit, csak engedjen időt nekem az Ur; einem den Vorzug laſſen, valakinek elsőséget engedni; laſſet ihn gehen, hadd menjen; laſſen Sie es gut ſeyn, hagyja jóvá az Ur; hagyja abba az Ur; etwas liegen laſſen, *a.* helyén hagyni valamit; *b.* békét hagyni valaminek, ott hagyni, ott felejteni; gehen laſſen, szabadon botsátni; ſtehen laſſen, helyén hagyni, nem bántani; laſſe es ſtehen, ne bántsd; ſehen laſſen, mutatni, megmutatni; laß es ſehen, hadd lássam, v. mutasd; ſich auf der Flöte, od. auf der Violine hören laſſen, mások előtt játszani a' flótán, v. a' hegedűn; etwas fallen laſſen, valamit elejteni; ich habe es mir ſagen, od. erzählen laſſen, azt beszélték nekem; ſich etwas gefallen laſſen, megelégedni valamivel; man muß ſich gefallen laſſen, kéntelen az ember vele megelégedni. 2. -tatni, -tetni, -atni, -etni; etwas machen laſſen, valamit tsináltatni; abſchreiben laſſen, leíratni; etwas kaufen laſſen, megvetetni; jemanden etwas ſagen laſſen, valakinek valamit megizenni; etwas kommen laſſen, valamit hozatni; rufen laſſen, hivatni; grüßen laſſen, köszöntetni; er läßt ſich Ihnen empfehlen, ajánlja magát, v. tiszteli az Urat. 3. látszani, tetszeni; das läßt ſchön, ez szép, ez szépnek tetszik, *néha*: illeni; das läßt nicht für meinen Stand, ez nem illik az én állapotomhoz. 4. laß, od. laſſet, hadd; z. B. laßt ihn laufen, hadd menjen; laß es hören, hadd halljam; laßt uns, od. laſſet uns, z. B. laßt uns beten, imádkozzunk; laßt uns ſehen, lássuk, vizsgáljuk meg. 5. oda adni, oda engedni; ich will es Ihnen für zehen Gulden laſſen, tíz forintért oda adom az Urnak.
Läßheit, die, 1. bádjadtság, lankadtság. 2. ſt. Trägheit, restség.
Läſſig, tunya, rest; *adv.* restül.
Läſſigkeit, die, restség, tunyaság.
Läßlich, *adj.* megbotsátható.
Läßſünde, die, megbotsátható vétek.
Laſt, die, teher, terh; die Laſt tragen, a' terhet hordozni; unter der

Laſt der Arbeit erliegen, a' munka terhe alatt eltsüggedni. 2. ſt. Ladung, tereh, terh, *mellyet hajóra, v. ſzekérre raknak.*
Láſtbar, terehhordozható.
Laſter, das, gonoſzság, bűn, vétek; den Laſtern ergeben ſeyn, bűnökben lélekzeni.
Láſterer, der, káromló, rágalmazó.
Laſterfrey, *adj.* bűntelen, ment.
Láſterhaft, *adj.* bűnös, vétkes.
Laſterhaftigkeit, die, bűnösség.
Láſterlich, *adj.* 1. káromló, káromkodó. 2. ſt. ſchändlich, rút, gyalázatos.
Láſtern, *v. a.* káromolni, ſzidni.
Láſterrede, die, káromkodás.
Laſterthat, die, gonoſz tselekedet.
Láſterung, die, káromlás.
Laſtervoll, *adj.* bűnös, bűnnel telyes.
Láſterwort, das, káromló ſzó.
Láſtig, terhes; *adj.* terhesen.
Láſtigkeit, die, terhesség.
Laſtpferd, das, tereh hordó ló.
Laſtſchiff, das, terhes hajó, terhelt hajó.
Laſtthier, das, tereh hordozó állat.
Laſttragend, *adj.* tereh hordozó.
Laſtträger, der, tereh hordozó.
Laſtvieh, das, tereh hordozó barom.
Laſtwagen, der, tereh hordozó ſzekér, terhes ſzekér.
Laſur, Laſurſtein, der, lazúr kő. 2. die Laſur, od. Laſurfarbe, lazúr kék feſték, égſzín, égſzín feſték.
Latein, das, deák, deákság Latein reden, deákúl beſzélni; ins Latein überſetzen, deákra fordítni.
Lateiner, der, 1. Látziumi *lakos régenten.* 2. deák, deákúl tudó; ein ſchlechter Lateiner, roſzſz deák, v. roſzſzúl tud deákúl.
Lateiniſch, *adj.* deák; *adv.* deákúl; auf Lateiniſch, deákúl; die lateiniſche Sprache, a' deák nyelv.
Laterne, die, lámpás.
Laternträger, der, villámbogár. *Fulgora*, L.
Latinität, die, deákság.
Latſchen, *v. n.* kúſzni, tsúſzni, *p. o. a' fára.*
Latte, die, létz.
Latten, *v. a.* meglétzelni.
Lattennagel, der, létzſzeg.
Lattenwerk, das, létzmunka.
Lattich, der, sáláta.
Lattverge, die, liktárium.
Laz, der, 1. mejjre való. 2. váll, *aſzſzonyi ruha.*
Lau, *adj.* lágymeleg, langyos; laues Waſſer, lágymeleg víz, langyos víz; *adv.* lágymelegen, langyosan.
Laub, das, zőldág, leveles ág, gally, haraſzt; Laub bekommen, levelesedni, gallyasodni, leveledzeni.
Laubdach, das, leveles ſzín, gallyfedél.
Laube, die, leveles, leveles ſzín, levélſzín.
Laubenhütte, die, zőldág kunyhó, leveles sátor.
Laubenhüttenfeſt, das, sátoros innep, *a' zsidóknál.*
Laubfink, der, süvöltómagnyitó. *Loxia Pyrrhula.*
Laubfroſch, der, levelibéka. *Rana arborea.*
Laubholz, das, zőld leveles fák.
Laubig, *adj.* gallyas, zőld levelű.
Laubknoſpe, die, levél bimbó.
Laubſtreifen, das, levélfoſztás.
Laubthaler, der, leveles frantzia tallér.
Laubwerk, das, leveles gally, leveles munka, *p. o. az oſzlopokon.*
Lauch, der, foghagyma. *Allium*, L.
Laudanum, das, 1. foginyfű. *Galeopsis Ladanum.* 2. egy opiomos orvosi ſzer, álomſzer.
Lauer, der, lóre, tsiger.
Lauer, die, les; auf der Lauer ſtehen, lesben állani, leſelkedni.
Lauerer, der, kémlelő, hallgatódzó.
Lauern, *v. n.* 1. lesni, leſelkedni; auf etwas lauern, valamit lesni; auf jemanden lauern, valaki után leſelkedni. 2. hallgatódzni; an der Thür lauern, az ajtón hallgatódzni.
Lauf, der, 1. futás, ſzaladás; einen Haſen im vollen Laufe ſchießen, futtában lőni el a' nyúlat; thue einmahl einen Lauf auf den Markt, futamodj el tsak a' piatzra. 2. folyás; den Lauf eines Fluſſes hemmen, valamelly víznek a' folyását meggátolni. 4. forgás, járás; den Lauf der Sterne beobachten, a' tsillagok forgását vizsgálni. 3. folyamat, út, folyás; ich will der Sache ihren Lauf laſſen, nem akadályoztatom a' dolog folyamatját; der Lauf der Natur, a' természet útja. 6. ſt. Fuß, láb, *p. o. nyúl lába*

Laufbahn, die, pállya, pállyafutás.
Laufdiſtel, die, iringófű. *Eringium*.
Laufen, *v. n. irr.* ich laufe, du läufſt, er läuft. *Imp.* ich lief. *Perf.* ich bin gelaufen. 1. futni, ſzaladni; mit jemanden in die Wette laufen, versét futni valakivel; ſich müde laufen, elfáradni a' futásban; gelaufen kommen, futva jöni; herum laufen, kóborolni, futkosni, ſzerte ſzéllyel járni; davon laufen, elſzaladni, elſzökni. 2. folyni, futni, *mint a' víz, az idő*, ée. das Blut lief aus der Wunde, folyt a' vér a' sebből; der laufende Monath, a' folyó hónap; das laufende Jahr, a' folyó eſztendő. 3. *Loc. pr.* bey einer Sache Gefahr laufen, valamelly dolog körül veſzedelemben forogni; du wirſt keine Gefahr laufen, nem tarthatſz a' veſzedelemtől; das würde wieder die Wahrheit laufen, ez az igazsággal ellenkezne; das läuft nicht in meinen Fach, nem tartozik ez az én mesterségemre; das läuft auf eins hinaus, mind egyre megy ki, v. csak oda megy ki, das läuft ins Geld, sokra megy az, sok pénz az. 4. ſt. ſich begatten, párzani, bakzani, folyatni, üzekedni.
Laufen, das, 1. futás, ſzaladás. 2. folyás, víz olyás, időfolyás, ée.
Laufend, *part. et adj.* 1. futó. 2. folyó, z. B. das laufende Jahr, a' folyó eſztendő.
Läufer, der, kengyelfutó.
Läufer, der, futó, ſzaladó.
Lauffeuer, das, futótüz, forgótüz.
Laufgraben, der, sántzárok.
Läufig, *adj.* 1. bakzó, párzó, koslató, *p. o. kutya*; rühető, *p. o. diſznó*.
Laufwagen, der, játſzó kotsi, gyermekek játſzó kotsija.
Laufzeit, die, bakzás ideje.
Laufzettel, der, kerengő tzédula.
Lauge, die, lúg.
Laugen, *v. a.* ſzapúlni.
Laugenartig, *adj.* lúgforma.
Laugenaſche, die, lúghamu.
Laugenſalz, das, lúgsó.
Läugnen, *v. a.* tagadni, eltagadni.
Läugner, der, tagadó.
Lauigkeit, die, lágymelegség, langyosság.
Laulich, *adj.* lágymeleg, langyos.
Laulichkeit, die, langyosság, lágymelegség.
Laune, die, kedv, változó kedv; bey guter Laune ſeyn, jó kedvében lenni; du triffſt mich bey guter Laune, jó kedvemben találſz; üble Laune, roſzſz kedv; ich kenne Ihre Laune zu gut, igen jól esmerem az Ur változó kedvét. 2. unatkozott, roſzſz kedvű; laß ihn gehen, er hat die Laune, hagyj békét neki, roſzſz kedve van.
Launig, *adj.* változó kedvű.
Launiſch, *adj.* roſzſz kedvű, unatkozott, *adv.* unatkozva.
Laus, die, tetű.
Lauſchen, ſt. lauern, ſeskelődni, leselkedni. 2. ſt. horchen, hallgatózni. 3. nyúgodni.
Lauſchen, das, 1. leselkedés, leskelődés. 2. hallgatózás. 3. nyúgovás.
Läuſekamm, der, sürű fésü.
Läuſekrankheit, die, tetvesség.
Lauſen, *v. a.* tetvészni, a' fejben keresni.
Läuſeſalbe, die, tetűpor, kenőts.
Lauſig, *adj.* 1. tetves; *adv.* tetvesen. 2. fösvény, fukar; *adv.* fösvényen.
Laut, der, 1. ſt. Klang, Ton, hang; einen Laut von ſich geben, hangzani, hangot adni, ſzóllani. 2. *II. Ejt.* ſzerént, ereje vagy foglalatja ſzerént; laut des Befehls, a' parantsolat ereje ſzerént; laut der Briefe aus Paris, a' Párizsi levelek ſzerént.
Laut, *adj.* 1. hangos, ſenſzóvalvaló; *adv.* hangosan, nagyon; laut reden, nagyon beſzéllni. 2. esmeretes; *adv.* esmeretesen; laut werden, esmeretessé lenni.
Lautbar, ſt. bekannt, esmeretes.
Lautbuchſtabe, der, ſt. Vocal, magábanhangzó.
Laute, die, lant; die Laute ſpielen, lantolni, lantot verni.
Lauten, *v. n.* hangzani, hangot adni; bey der Nacht lautet alles ſtärker, éjtſzaka minden jobban hangzik, die Worte lauten alſo, igy következnek az igék; wie lautet denn der Brief, mi van a' levélben?
Läuten, *v. a.* harangozni; es wird geläutet, harangoznak; Feuer läu-

Digitized by Google

ten, od. ſtürmen, félre verni a' harangot.
Läuten, das, harangozás.
Lauteniſt, der, III. lantos.
Lautenmacher, der, lantsináló.
Lautenſchlagen, das, lantolás.
Lautenſchläger, der, lantos.
Lautenſteg, der, lant láb, húrtalp.
Läuter, der, harangozó.
Lauter, *adj.* 1. tiſzta, tsupa; das Waſſer iſt nicht lauter, ez a' víz nem tiſzta; es iſt die lautere Wahrheit, ez tiſzta igazság; lauter Lügen vorbringen, tsupa hazugságokat hordani elő. 2. mind, mindnyáján, tsupa; es waren lauter rechtſchaffene Männer, mindnyájan ſedhetetlen erkölcsű emberek vóltak.
Lauterkeit, die, tiſztaság; die Lauterkeit des Goldes, az aranynak tiſztasága.
Läutern, tiſztítni, megtiſztítni, *p. o. az aranyat a' tűzben, a' hig testeket a' ſzűrés által*, ée.
Läuterung, die, tiſztítás, megtiſztítás, megſzűrés.
Lauwarm, *adj.* lágymeleg, langyos; *adv.* lágymelegen, langyosan.
Lauwine, die, hófuvás, ſuvat.
Lavendel, der, levendula.
Laviren, a' hajót a' ſzél ellen forgatni. 2. elmosni a' feſtéket, v. ſzínt.
Laxativ, das, Laxans, die, hashajtó, hasinditó.
Laxiren, *v. a.* hajtani, v. megindítni a' hasat; die Arzney hat mich laxirt, ez az orvosság meghajtotta a' hasamat.
Laxirmittel, das, hashajtóſzer.
Lazareth, das, ispotály.
Lazur, *l.* Laſur.
Leben, *v. n.* 1. élni, életben lenni; in den Tag hinein leben, minden meggondolás nélkül élni; ſo lange ich lebe, miólta élek; ſo wahr ich lebe! lelkemre mondom; auf einem großen Fuße leben, pompásan, v. úri módon élni; der Hoffnung leben, ollyan reménységgel lenni, v. azt reményleni; des Zutrauens leben, azzal a' bizodalommal lenni. 2. ſt. ſich befinden, od. aufhalten, élni, lenni, tartózkodni.
Leben, das, 1. élet; jemanden beym Leben erhalten, valakinek az életét megtartani, valakit életben megtartani; noch am Leben ſeyn, még életben lenni, még élni; jemanden um das Leben bringen, valakit életétől megfoszlani; einem nach dem Leben ſtreben, od. trachten, valaki élete után leselkedni; beym Leben bleiben, életben megmaradni; ich höre ſolche Sachen für mein Leben gern, felette igen ſzeretem az ollyan dolgokat hallani; Zeit meines Lebens thät ich das nicht, ezt soha nem tselekedném; ein frommes Leben führen, kegyes, v. jámbor életet élni, jamborúl élni; das iſt ſein Leben, ezt halálból ſzereti, v. felette igen ſzereti; dieſe Speiſe iſt mein Leben, ezt az ételt halálból ſzeretem, v. felette igen ſzeretem. 2. elevenje a' testnek: bis auf das Leben ſchneiden, einſchneiden, od. abſchneiden, az elevenjébe vágni valamit, v. az elevenjéig bévágni, v. elvágni. 3. ſt. Lebenswandel, Lebenslauf, élet, élet folyása; jemanden das Leben abſprechen, valakinek az élete megmaradásáról kételkedni; bey Leib und Leben nicht, tellyességgel nem; das Leben verwirken, halálos vétekbe esni; er hat kaum das liebe Leben, alig van a' bétevő ſalatja.
Lebend, *part et adj.* élő, eleven.
Lebendig, *adj. (olv.* lebendig), élő, eleven, lebendige Geſchöpfe, élő állatok; wieder lebendig werden, ismét feléledni; wieder lebendig machen, ismét feléleszteni, feltámaſztani; ein lebendiges Beyſpiel, élő példa; eine lebendige Sprache, élő nyelv; ein lebendiger Zaun, zőld kerités, ültetett kerités, ültetett sövény; lebendiger Kalk, oltatlan mész. 2. lebhaft, eleven, vidám.
Lebendigmacher, der, életre hozó.
Lebenlang, *l.* Lebenslang.
Lebensart, die, életnem, élet neme, mesterség; ſeine Lebensart ändern, az élete nemét megváltoztatni, v. mesterségét megváltoztatni. 2. ſzép erkölts, ſzép magaviselet; er verſteht Lebensart, tudja magát al-

kalmaztatni, vagy jeles magaviseletű.
Lebensbalſam, der, életbalzsam.
Lebensbeſchreibung, die, életleírás.
Lebensende, das, élet vége.
Lebensfaden, der, élet fonala.
Lebensfriſt, die, élet megtartása.
Lebensgefahr, die, élet veſzedelme életveſzedelem.
Lebensgeiſt, der, életerőſzeſz.
Lebensgeſchichte, die, élettörténet.
Lebensgröße, die, termet nagysága, termet.
Lebenskraft, die, életerő.
Lebenslang, holtig.
Lebenslänge, die, élet hoſzſza.
Lebenslängig, *adj.* holtigvaló.
Lebenslauf, der, élet folyása.
Lebenslicht, das, élet, a' világ.
Lebensmittel, das, élelem, eleség.
Lebensordnung, die, élet rendje, életbéli rendtartás.
Lebenspflicht, die, élet kötelessége, életbéli kötelesség.
Lebensregel, die, élet regulája.
Lebensſaft, der, éltető nedv.
Lebensſatt, *adj.* életét megúnt.
Lebensſtrafe, die, halálos büntetés, halálravaló büntetés.
Lebenstrank, der, életadó ital, élet itala.
Lebensumſtände, die, *pl.* életbéli környülállások.
Lebenswandel, der, élet, életmód.
Lebenswaſſer, das, életvíz, élet adó víz.
Lebenszeichen, das, életjel, élet jele.
Lebenszeit, die, életidő.
Lebensziel, das, élet tzélja.
Lebenszweck, der, élet tárgya.
Leber, die, máj; von der Leber wegſprechen, nyilt ſzívvel, v. egyenesen beſzéllni.
Leberader, die, alsó ér, *a' karon.*
Leberchen, das, májotska.
Leberfarbe, die, májſzín.
Leberflecken, der, májſzínű foltok a' testen.
Leberklos, der, májos gombótz.
Leberknödel, das, (ugyan az.)
Leberkrankheit, die, májbetegség, májſájás.
Leberkraut, das, májſű. *Anemone Hepatica*, és *Parnassia palustris*, L.
Leberreim, a' Leber ſzóravaló játékos versezés.
Leberſtein, der, májkő.
Leberwurſt, die, májos hurka.
Lebetag, der, *l.* Lebtage.
Lebhaft, eleven, vidám, vidor; lebhafte Augen, eleven, v. vidám ſzemek; *adv.* elevenen, vidámon; es iſt in der Stadt ſehr lebhaft, minden jő 's megy a' városban, *az az: viddmok, frissek az emberek.*
Lebhaftigkeit, die, elevenség, vidámság.
Lebkuchen, der, mézes kaláts, mézes báb.
Lebküchler, der, mézes kalátsos, mézes bábos.
Leblos, *adj.* élet nélkűlvaló, lelketlen.
Lebloſigkeit, die, lelketlenség.
Lebtage, die, *pl.* élet napjai; mein Lebtage, egéſz életemben, soha sem.
Lebzeit, die, élet, élet ideje; zu Lebzeiten des Kaiſer Joſeph, József Tsáſzár idejében.
Lebzelten, *l.* Lebkuchen.
Lechzen, *v. n.* 1. megrepedni, megrepedezni, *mint a' föld a' ſzárazságban.* 2. lehegni; epedni a' ſzomjúság miatt.
Leck, der, repedés; Leck werden, megrepedezni, elhasadni.
Leck, *adj.* hasadozott, repedezett.
Lecken, *v. a.* nyalni.
Lecker, der, nyaló, nyalánk, nyalakodó.
Leckerbiſſen, der, 1. kedves falat. 2. tsemege, nyalánkság.
Leckerey, die, nyalánkság.
Leckerhaft, *adj.* nyalánk, tsemegés; *adv.* nyalánkon.
Leckerhaftigkeit, die, nyalánkság.
Leckermaul, das, nyalánk, tsemegés, tsemege ſzerető.
Lection, die, 1. tanítás, letzke; Lection geben, z. B. in einer Wiſſenſchaft, tanítni, p. o. valamelly tudományra. 2. ſt. Verweis, ſzemrehányás, pirongatás.
Lectüre, die, olvasás, könyvolvasás; er hat viel Lectüre, igen olvasott ember.
Leder, das, kikéſzített bőr; von Leder ziehen, kardot rántani; aus anderer Leute Leder iſt gut Riemen

ſchneiden, könnyű á' más erſzényjéből adakozni.
Lederband, der, bőrkötő.
Lederbereiter, der, bőrkéſzítő.
Lederhandel, der, kikéſzített bőrrelvaló kereskedés.
Lederhart, *adj.* bör keménységű, kemény mint a' bőr.
Ledern, *adj.* bőrből való, bőr; z. B. lederne Handſchuhe, bőrkeſztyű.
Ledern, *v. a.* megbőrözni.
Ledig, 1. ſt. leer, üres; der Wagen geht ledig zurück, üressen megy viſzſza a' ſzekér. 2. üres, *a' mi el nints foglalva, p. o. hivatal;* das Amt iſt noch ledig, még az a' hivatal üres. 3. ſt. unverheyrathet, nőtelen, férjhez nem ment; eine ledige Mannsperſon, nőtelen férjfi; eine ledige Weibsperſon, hajadon leány; der ledige Stand, nőtelenség, hajadonság.
Ledigkeit, die, üresség.
Lediglich, *adj.* tsupán, egéſzen, tsupán tsak.
Leer, *adj.* 1. üres; ein leerer Beutel, üres erſzény; das Glas iſt leer, ez a' pohár üres; *adv.* üresen; leer machen, kiűritni; leer werden, kiürűlni, kiüresűlni; ein leerer Magen, üres gyomor, éh gyomor. 2. üres, *a' mi meg nints terhelve, p. o. ſzekér.* 3. ſt. kraftlos, erőtlen, hijjábanvaló. 4. ſt. falſch, üres, hazug; leere Worte, puſzta ſzók.
Leere, die, üresség.
Leeren, *v. a.* kiüresítni, kiűritni.
Lefze, od. Lippe, die, ajak; herabhängende Lefze, pittyett ajak.
Legal, *adj.* törvényes; *adv.* törvényesen.
Legalität, die, törvényesség.
Legat, der, küldött, követ.
Legat, das, hagyomány, hagyott jószág.
Legationsrath, der, követségi tanátsos.
Legel, od. Lägel, das, tsobán, légely.
Legen, *v. a.* 1. tenni, *t. i. fektetve tenni, v. fektetni valamit;* etwas auf den Tiſch legen, valamit az aſztalra tenni, *p. o. a' könyvet fektetve;* etwas bey Seite legen, valamit félre tenni. 2. ſich legen, feküdni, lefeküdni; ſich ins Bett legen, lefeküdni az ágyra; ſich zu Bette legen, lefeküdni, *t. i. aludni.* 3. ſich legen, megſzűnni, megtsillapodni, der Wind hat ſich ſchon gelegt, megſzűnt, v. megállott már a' ſzél. 4. ſich auf etwas legen, valamire adni magát; ſich aufs Studiren legen, tanúlásra adni magát; ſich auf die Handlung legen, a' kereskedésre adni magát. 5. legen, od. Eyer legen, tojni. 6. *Loc. pr.* Schuhe an die Füße legen, lábbelit húzni fel, *t. i. a' lábára;* ein Schloß vor die Thür legen, lakatot vetni az ajtóra; einem etwas in den Weg legen, akadályt tenni, v. gátot vetni valakinek; Hand an jemanden legen, valakit erőſzakosan megbántani; Hand an ſich ſelbſt legen, megölni magát; einem die Worte in den Mund legen, valakinek a' ſzájába beſzéllni, (ſzájába rágni) hogy mit mondjon; einem etwas zur Laſt legen, hibáúl, v. vétkűl tulajdonítni valakinek valamit; ein Feld in den Grund legen, valamelly mezőnek, v. ſzántóföldnek fundamentom rajzolatját kéſzítni; den Grund zu etwas legen, valaminek a' fundamentomát megvetni; ein Schiff vor Anker legen, vasmatskákra vetni a' hajót; Pflanzen legen, plántát ültetni; etwas in Ordnung legen, rendbe ſzedni valamit, v. rakni; etwas an den Tag legen, *a.* kinyilatkoztatni valamit; *b.* megmutatni, bébizonyítni; jemanden etwas ans Herz legen, valakinek valamit ſzívére kötni.
Legende, die, 1. valamelly Szentnek élete. 2. ſt. Mährchen, költemény, mese.
Legey, das, palozsna.
Legezeit, die, tojás ideje, mikor a' ſzárnyas állatok tojnak.
Leghenne, die, tojótyúk.
Legion, die, légio.
Legiren, hagyni, *p. o. testamentomban valakinek valamit.*
Legitimation, die, 1. hitelesítés. 2. ſt. Rechtfertigung, mentés, igazí[illegible]

Legung, die, tevés, tétel.
Lehde, die, parlag.
Lehen, Lehn, das, 1. költsönözött, v. költsön kért jószág. 2. árendás, v. árendába vett jószág. 3. fejedelemtől valakinek adatott jutalomjószág.
Lehen, die, 1. árendába adás, bérbe adás. 2. költsönözés, költsönadás.
Lehenbrief, der, kötéslevél, árendakötés levele.
Lehengut, das, jutalomjószág, fejedelemtől nyert jószág.
Lehm, der, 1. agyag, siker. 2. agyagsár; die Wände aus Lehm kleiben, a' falat agyagsárral megtapaszta.
Lehmern, *adj.* sárbólvaló.
Lehmgrube, die, agyagverem.
Lehmig, *adj.* agyagos, sáros.
Lehmwand, die, sárfal.
Lehn, *l.* Lehne.
Lehne, die, támasz, könyöklő, kar, karfa. 2. hát, székhát. 3. töklevelű jávorfa. *Acer Plantanoides.*
Lehnen, *v. a.* 1. hozzátámasztani, *p. o. valamit a' falhoz.* 2. sich an etwas, valamihez hozzátámaszkodni. 3. leihen, költsön adni, költsönözni.
Lehnlakey, der, napszámra fogadott inas.
Lehnsatz, der, költsönözött állítás.
Lehnsessel, der, karszék, hátas szék.
Lehnung, die, hozzátámasztás.
Lehramt, das, tanítói hivatal.
Lehrart, die, tanításmód, tanítás módja.
Lehrbegierde, die, 1. tanitni kívánás. 2. tanúlni kívánás.
Lehrbegierig, *adj.* 2. tanitni kívánó. 2. tanúlni kívánó.
Lehrbegriff, der, tanulmány, tudomány summája.
Lehrbrief, der, szabadúló levél, *a' mesterlegényeknél.*
Lehrbuch, das, tanító könyv.
Lehrburſch, der, III. inas, mesterségtanúló inas.
Lehre, die, 1. ſt. Unterweiſung, tanítás, *főképpen mesterségre;* jemanden in die Lehre geben, mesterségre adni valakit. 2. tudomány; allerley neue Lehren aufbringen, új tudományt kezdeni, v. tanítni; Sittenlehre, erkölcstudomány, éc. 3. tanúság, regula, tudomány; das ſoll mir eine Lehre ſeyn, tanúságúl fog ez nekem szolgálni; ſchöne Lehren geben, szép reguláhat, v. tanúságot adni.
Lehren, *v. a.* tanítni, *p. o. mesterségre, tudományra,* oktatni, *böltsességre;* die Erfahrung wird es lehren, megtanít, v. megmutatja a' tapasztalás; jemanden ſingen, tanzen, od. zeichnen lehren, valakit éneklésre, tántzra, v. rajzolásra tanítni; ich habe ihn ſingen lehren, od. gelehret, énekelni, v. éneklésre tanítottam.
Lehrer, der, tanító, oktató.
Lehrgebäude, das, rendalkat, tudományrend alkatja, v. alkotmánya, rendszer. *Systema.*
Lehrgedicht, das, tanító költemény, v. vers.
Lehrgeld, das, tanításbér, v. pénz, tanításért való fizetés.
Lehrherr, der, III. tanító, tanítómester; *a' kézi mives mestereknél.*
Lehrjahr, das, inaseztendő.
Lehrjunge, der, III. inas, tanúló inas.
Lehrling, der, 1. tanítvány, tanúló. 2. inas, tanúló inas, *t. i. mesterséget.*
Lehrmeiſter, der, tanító, mester.
Lehrmethode, die, tanításmód.
Lehrprobe, die, remekmív.
Lehrreich, *adj.* 1. tanúságos, tanúsággal tellyes, oktató. 2. haszonos.
Lehrſaal, der, tanító szoba, v. palota.
Lehrſatz, der, 1. tanító tétel, tanító igazság. 2. mondás, állítás.
Lehrſpruch, der, tanúság, fontos mondás.
Lehrſtand, der, tanítói rend.
Lehrſtube, die, tanító szoba.
Lehrſtuhl, der, tanítószék, katédra.
Lehrſtunde, die, tanító óra, tanítás órája.
Lehrtheil, der, tanító rész.
Leib, der, *pl.* die Leiber, test; die Glieder des Leibes, a' testnek tagjai, ſeinen Leib pflegen, ápolgatni a' testét; wohl bey Leibe, testes, kövér; bey Leib und Leben nicht, telyességgel nem; Leib und Leben für ihn laſſen, életét is fel-

Digitized by Google

áldozni valakiért; bey Leibe nicht, éppen nem, tellyességgel nem; einem zu Leibe gehen, neki menni valakinek, megragadni, megtámadni valakit; bleiben Sie mir damit vom Leibe, hozzám se közelítsen vele az Úr, v. félre vele. 2. ſt. der Rumpf, derék; ſchlank von Leibe, kartsú derekú; der Leib an einem Hemde, az ingnek a' dereka. 3. ſt. Unterleib, oder Bauch, has; ſich geſegnetes Leibes befinden, teréhben, v. viselős lenni; von Mutter Leibe an, születésétől fogva; das macht offenen Leib, ez hasat indit; einen verſtopften Leib haben, ſzorúlásban lenni. 5. ſt. Leben, élet; Leib und Gut verlieren, életét, vagyonát elveſzteni. 6. Leib, *más ſzók előtt ezt téſzi*: legkedvesebb; das iſt meine Leibſpeiſe, ez legkedvesebb ételem.

Leibarzt, der, házi orvos, tulajdon orvosa valakinek.

Leibbinde, die, fásli.

Leibbuch, das, legkedvesebb könyv

Leibchen, das, 1. testetske. 2. mejjrevalótska.

Leibeigen, *adj.* rabſzolgai; ein Leibeigener, rabſzolga.

Leibeigenſchaft, die, rabſzolgaság.

Leibeigenthum, das, rabſzolga.

Leibel, das, lájbli, mejjreváló.

Leiben, z. B. wie er leibt und lebt, *a.* mintha eleven vólna; *b.* a' mint él és mozog.

Leibesarbeit, die, testi munka, kézi munka.

Leibesbeſchaffenheit, die, 1. testi tulajdonság. 2. testtermet.

Leibesbürde, die, tereh, a' terhes aſzſzony terhe.

Leibeserbe, der, III. természeti örökös.

Leibesfehler, der, testi hiba.

Leibesfrucht, die, méhnek gyümöltse.

Leibesgaben, die, *pl.* testi adományok, v. ajándékok.

Leibesgefahr, die, testi veſzedelem.

Leibesgeſtalt, die, termet, testforma, testnek formája.

Leibeskräfte, die, *pl.* testi erő, testi tehetségek.

Leibespflege, die, testtáplálás.

Leibesſtrafe, die, testi büntetés.

Leibesübung, die, testi gyakorlás.

Leibeſſen, das, legkedvesebb étel.

Leibfarbe, die, 1. testſzín. 2. legkedvesebb ſzín valaki előtt.

Leibfarben, *adj.* testſzínű.

Leibgarde, die, testőrző sereg.

Leibgedinge, das, holtigvaló fizetés, *t. i. alku ſzerént.*

Leibgericht, *l.* Leibeſſen.

Leibgürtel, der, öv, övedző.

Leibhaft, *adj.* 1. testi, testel biró; *adv.* testi módon. 2. ſt. wahrhaftig, valóságos; *adv.* valóságosan.

Leiblich, *adj.* 1. testi, testet illető; mit leiblichen Augen betrachten, testi ſzemekkel vizsgálni. 2. ſt. natürlich, természeti; leiblicher Bruder, testvér bátya, v. testvér ötse, v. férjfi testvér; meine leibliche Schweſter, a' testvér néném, v. húgom. 3. leiblicher Eid, ſzemélyes esküvés.

Leiblied, das, legkedvesebb nóta *valaki előtt.*

Leibmedicus, *l.* Leibarzt.

Leibſchaden, der, sérültség.

Leibſchmerzen, der, fájás a' testben.

Leibſpeiſe, die, kedves étele valakinek.

Leibſpruch, der, legkedvesebb mondás valaki előtt.

Leibſtuhl, der, ſzükségtévő ſzék.

Leibſtück, das, kedves nóta, kedves dall valaki előtt.

Leibtrank, der, legkedvesebb ital valaki előtt.

Leibwache, die, testőrző sereg.

Leibwäſche, die, fejér ruha.

Leibwaſſer, das, húsbanlévő víz.

Leibweh, das, testfájás.

Leich, *l.* Laich.

Leichbegängniß, *l.* Leichenbegängniß.

Leichdorn, der, ſzömöts.

Leiche, die, 1. halott, holttest. 2. temetés, halott temetés; zur Leiche gehen, temetésre, v. halottra menni.

Leichen, *l.* Laichen.

Leichenbegängniß, das, halott temetés, temetés.

Leichenbegleiter, der, halott késéről.

Leichenbegleitung, die, halott késéről.

Leichenbitter, der, halotthoz hívó.

Leichenceremonien die, *pl.* halotti pompa, temetéskori pompa.

Leichenessen, das, tor, halotti tor.
Leichenfackel, die, temetéskori fáklya.
Leichengedicht, das, 1. halotti vers. 2. bútsúztató.
Leichengepränge, das, halotti pompa.
Leichengerüst, das, halotti alkotmány.
Leichenhaus, das, halottás ház.
Leichenhuhn, das, halálmadár, bagoly.
Leichenkosten, die, *pl.* temetési költség.
Leichenmahl, *l.* Leichenessen.
Leichenpredigt, die, halotti predikátzió.
Leichenrede, die, halotti beszéd.
Leichenstein, der, koporsókő.
Leichenträger, der, holttest vivő.
Leichentuch, das, halott terítő szőnyeg.
Leichenwagen, der, testhordó szekér, halottas szekér.
Leichenzug, der, halott kísérés.
Leichhuhn, *l.* Leichenhuhn.
Leichnam, der, test, holttest, halott.
Leichse, Leiste, die, lőts, szekérlőts.
Leicht, *adj.* 2. könnyű; leichter, könnyebb; *adv.* könnyen; leicht werden, megkönnyebbedni, könnyebbedni; leicht machen, megkönnyítni, könnyítni; leichter machen, megkönnyebbítni. 2. st. gering, kevés, kis, kitsiny, *adv.* kevéssé.
Leichte, die, könnyűség.
Leichtfertig, 1. tsintalan. 2. pajkos, vásott.
Leichtfertigkeit, die, tsintalanság, pajkosság, vásottság.
Leichtgläubig, *adj.* könnyen hivő.
Leichtgläubigkeit, die, könnyen hivés.
Leichthin, *adv.* sietve, felében, hármadában, *t. i. valamit tenni.*
Leichtigkeit, die, könnyűség.
Leichtlich, *adv.* könnyen.
Leichtsinn, der, gondolatlanság; Jemanden aus bloßem Leichtsinn beleidigen, tsupa gondolatlanságból megbántani valakit. 2. tséltsapság.
Leichtsinnig, *adj.* 1. gondolatlan. 2. tséltsap, pajzán.
Leichtsinnigkeit, die, 1. gondolatlanság. 2. tséltsapság.
Leidweg, *adv.* imigy amúgy.

Leid, *adj.* st. unangenehm, terhes, kedvetlen, sajnos; es thut mir leid, od. es ist mir leid, sajnálom, bánom, szánakozom rajta, es ist mir Leid um dich, sajnállak. szánlak.
Leid, das, 1. kedvetlenség, tereh; einem ein Leid thun, valakinek kedvetlenséget okozni. 2. st. Betrübniß, Gram, bú, bánat; vor Leid vergehen, buvában elveszni. 3. st. Mitleid, szánakozás: fájlalás. 4. st. Trauer, gyász; sich ein Leid anthun, od. sich ein Leides thun, megölni magát.
Leiden, Lejda, *város.*
Leiden, *v. a. irr. Imp.* ich litt, *Perf.* ich habe gelitten, 1. szenvedni; Hunger und Durst, Frost und Hitze leiden, éhséget, szomjúságot, hideget meleget szenvedni; Noth leiden, szükséget szenvedni, v. látni; Schaden leiden, kárt vallani. 2. eltürni, elszenvedni; dieses kann nicht gelitten werden, ezt el nem lehet türni. 3. szenvedhetni, örömest látni, *p. o. valakit;* er ist in diesem Hause wohl gelitten, őtet ennél a' háznál szenvedhetik, v. örömest látják; dieß macht bey aller Welt gelitten, ez által az ember azt nyeri, hogy mindenek szenvedhetik.
Leiden, das, 1. szenvedés. 2. st. Kummer, bú, bánat, szomorúság.
Leidend, *adj.* szenvedő; *adv.* szenvedve.
Leidenschaft, die, indúlatoskodás.
Leidenschaftlich, *adj.* indúlatoskodó, *adv.* indúlatoskodva.
Leidensgeschichte Christi, Krisztus kínszenvedésének története.
Leidentlich, *adj.* türhető; *adv.* türhetőleg.
Leider! fájdalom, óh fájdalom.
Leidig, *adj.* 1. terhes, bajos. 2. st. schlecht, alávaló, nyomorúlt. 3. szerentsétlen, boldogtalan.
Leidlich, *adj.* türhető, szenvedhető, meglehetős, középszerű; *adv.* meglehetősen.
Leidlichkeit, die, meglehetősség, türhetősség.
Leidtragend, gyászviselő.
Leidwesen, das, fájdalom, szomorúság.

Leihbank, die, költsönözö ház.
Leihen, *v. a. irr. Imp.* ich lieh, *Perf.* ich habe geliehen, 1. adni, t. i. valami dolgot haſzonvételre, 's kevés időre; leihe mir dein Pferd, add ide a' lovadat, t. i. egy darab időre; leihe mir das Buch auf ein Paar Tage, add ide ezt a' könyvet két napra. 2. költsön adni, költsönözni, *p. o. kenyeret, pénzt, ée.* 3. költsön venni, v. kérni, *p. o. pénzt, ée.*
Leiher, der, 1. költsön adó, hitelező. 2. költsön kérő.
Leihhaus, das, költsönözö ház.
Leihkauf, der, z. B. den Leihkauf trinken, áldomást inni. 2. foglaló pénz.
Leilacken, das, lepedö.
Leim, der, 1. enyv, enyö. 2. *l.* Lehm. 3. ſt. Vogelleim, lép.
Leimbaum, der, töklevelü javorfa. *Acer Platanoides.*
Leimen, *v. a.* enyvezni, megenyvezni.
Leimfarbe, die, enyvſzín.
Leimig, *adj.* enyves; *adv.* enyvesen.
Leimruthe, die, enyves veſzſzö.
Leimwaſſer, das, enyves víz.
Lein, der, od. Flachs, 1. len. 2. lenmag.
Leinbaum, *l.* Leimbaum.
Leinchen, das, köteletske.
Leindotter, der, gomborka. *Myagrum.* L.
Leine, die, kötél.
Leinen, *adj.* lenböl való, len.
Leinfink, der, tsitserke. *Fringilla linaria.*
Leinkraut, das, gyújtványfü. *Antirrhinum linaria.* L.
Leinöl, das, lenmagolaj.
Leinſaat, die, lenvetés.
Leinſame, der, lenmag.
Leinwand, die, vászon, gyólts.
Leinwanden, *adj.* vászonból való.
Leinwandhandel, der, vászonnal kereskedés, gyóltsárosság.
Leinwandhändler, der, gyóltsos, vászonnal kereskedö.
Leinweber, der, takáts.
Leinweberey, die, takátsság.
Leipzig, Lipsia, *város.*
Leipziger, Lipsiai.
Leiſe, die, kerékvágás.
Leiſe, *adj.* tsendes, gyenge, lassú; *adv.* gyengén, lassan; leiſe reden, lassan beſzéllni; ein leiſer Gang, tsendes járás; leiſer Schlaf, ébrenvaló álom.
Leiſereden, das, lassú beſzéd.
Leiſetreter, der, 1. hallgatódzó, lábujjhegyen járó. 2. igen ſzelíd predikátor.
Leiſe, die, párkány, párkányozat, pártázat, *t. i. létzből, v. létz forma deſzkából.*
Leiſten, der, 1. kapta; den Schuh über die Leiſten ſchlagen, kaptára ütni a' lábbelit.
Leiſten, *v. a.* 1. telyesítni, megadni, tenni, tselekedni; einem nützliche Dinge leiſten, valakinek haſznos ſzolgálatot tenni; Hülfe leiſten, segítni, segítségül lenni; Widerſtand leiſten, ellent állani, ellene ſzegezni magát; Geſellſchaft leiſten, társ lenni, mellé állani valakinek; Genugthuung leiſten, eleget tenni.
Leiſtenbruch, der, ágyék sérültség.
Leiſtung, die, telyesítés, tselekvés.
Leitband, das, vezető pántlika.
Leiten, *v. a.* 1. vezetni; ſich leiten laſſen, vezettetni magát; einen Blinden bey der Hand leiten, a' vakot kezénél fogva vezetni. 2. z. B. das Waſſer, vinni, árokba vinni, *p. o. a' vizet valahová.* 3. vezérelni; jemanden zum Guten leiten, valakit jóra vezérleni.
Leiten, das, vezetés, vezérlés.
Leiter, der, vezető.
Leiter, die, lajtorja; (létra), die Mauer mit Leiter beſteigen, lajtorján mászni fel a' kőfalra.
Leiterbaum, der, lajtorja fa, v. rúd.
Leiterſproſſe, die, lajtorjafog.
Leiterwagen, der, paraszt ſzekér.
Leitfaden, der, vezérfonal.
Leithammel, der, vezérörü.
Leithund, der, pórázos kutya.
Leitſeil, das, 1. gyeplő. 1. vitorla forgató kötél.
Leitſtern, der, vezértsillág.
Leitung, die, vezetés, vezérlés.
Leitzeug, das, higgítóſzer, olvaſztóſzer.
Lende, die, ágyék, die Lenden ſchleppen, alig húzni a' lábát, *t. i. maga után.*
Lendenbraten, der, bagdánpetsenye,

felsárpetsenye; *néhol*: hátszínpetsenye,
Lendenkrankheit, die, ágyékfájás.
Lendenlahm, tsipejére sánta.
Lendenschmerz, der, ágyékfájás.
Lendenweh, das, (ugyan az.)
Lendenwirbel, der, ágyékforgó.
Lenken, 1. igazgatni, intézni, *p. o. valamelly dolgot.* 2. hajtani, igazgatni, *p. o. a' lovakat.*
Lenkriemen, die, gyeplő, gyeplőszíjj.
Lenksam, *adj.* 1. hajtható, könnyen igazgatható. 2. engedő, engedelmes, hajlékony.
Lenksamkeit, die, 1. hajthatóság. 2. hajlékonyság, engedés.
Lenkseil, das, 1. gyeplő. 2. vitorla forgató kötél.
Lenkung, die, igazgatás, intézés, hajtás.
Lenz, der, tavasz.
Lenzmonath, der, Böjtmás hava, Mártzius.
Leopard, der, párdutz.
Lerche, die, patsírta.
Lerchenbaum, *l.* Lärchenbaum.
Lermen, *l.* Lärmen.
Lernbegierde, die, tanúlni kívánás.
Lernbegierig, *adj.* tanúlni kívánó.
Lernen, *v. a.* 1. tanúlni, megtanúlni, etwas auswendig lernen, valamit könyv nélkúl megtanúlni. 2. st. erlernen, megtanúlni; etwas durch die Übung lernen, valamit gyakorlás által megtanúlni; lerne aus anderer Leute Schaden klug werden, tanúlj a' más kárán; das lernet sich bald, könnyű ezt megtanúlni.
Lernen, das, tanúlás.
Lernender, ein, tanúló, tanítvány.
Lese, Weinlese, die, szüret.
Lesebuch, das, olvasókönyv.
Lesegesellschaft, die, olvasó társaság.
Leseholz, das, szedegetnivaló galy.
Lesen, *v. a. irr.* ich lese, du liesest, er liest, wir lesen, u. s. f. *Imp.* ich las, *Perf.* ich habe gelesen, 1. szedni, szedegetni; Holz lesen, fát szedegetni; Wein lesen, szőlőt szedni. 2. olvasni; verstehst du auch was du liesest, érted a' mit olvasol. 3. st. lehren, tanítni; die Theologie lesen, Istentudományt tanítni; die Messe lesen, misét mondani; das lese ich in Ihrem Gesichte, az ábrázatjából látom az Urnak.
Leser, der, 1. olvasó, könyvolvasó. 2. szedő, szőlőszedő.
Lesetlich, *adj.* olvasható; *adv.* olvashatóképpen.
Lesezeit, die, szüret, szüret ideje.
Lesung, die, *l.* das Lesen.
Letten, der, agyag, fazekas agyag.
Letter, die, öntött betűk, *mellyel nyomtatnak.*
Letzen, *v. a.* 1. gyönyörködtetni. 2. sich, gyönyörködni.
Letzt, letzthin, *adv.* utólszor, a' minap.
Letzte, der, die, das, utólsó, legutólsó, végső, szélső.
Letztens, *adv.* utólszor, utóljára.
Letzlich, (ugyan az.)
Letzung, die, gyönyörködtetés.
Leuchte, die, st. Laterne, lámpás.
Leuchten, 1. *v. a.* világosítni; leuchte hierher, tartsd ide a' gyertyát; jemanden nach Hause leuchten, valakit lámpással haza késerni. 2. *v. n.* világítni, világosságot adni, világot adni, világolni; der Mond leuchtet des Nachts, die Sonne des Tages, a' hóld éjjel világít, a' nap nappal. 3. st. glänzen, tündökleni; von Gold und Edelsteinen leuchten, az arany és drágakövektől tündökleni. 4. st. blitzen, villámlani; es leuchtet, od. das Wetter leuchtet, villámlik.
Leuchtend, *adj.* 1. világositó. 2. tsillámló, tündöklő, ée.
Leuchter, der, gyertyatartó.
Leuchtthurm, der, világositó torony.
Leue, der, III. st. Löwe, oroszlán.
Leugnen, *l.* Läugnen.
Leumund, der, hír, közbeszéd.
Leutchen, die, *pl.* 1. emberek; nicht viel unter die Leute kommen, nem sokat forogni emberek között; etwas unter die Leute bringen, közönségessé, v. esmeretessé tenni, elterjeszteni valamit. 2. st. Gesinde, tseléd, tselédok; wo sind meine Leute? hol vannak a' tselédim? 3. hozzátartozók, *valakihez*; das sind meine Leute, ezek az én embereim.
Leuteschen, der, emberkerülő.

Leutſelig, *adj.* emberséges, jámbor, nyájjas, emberſzerető.

Leutſeligkeit, die, jámborság, nyájjaság, emberség.

Levante, die, leványta, napkeleti tájjéka a' középtengernek.

Levantiſch, *adj.* levántai, napkelet tájjéki, *t. i. a' közép tengerre nézve.*

Levit, der, III. Lévita; einem die Leviten leſen, jól megpirongatni valakit.

Levcoje, die, tőzegvirág. *Leucojum.*L.

Lexicon, das, ſzókönyv, ſzós könyv, ſzótár.

Leyer, die, lant; es iſt die alte Leyer, régi dolog az, régi nóta már az.

Leyerer, Leyermann, der, lantos.

Leyern, 1. lántolni, lántot verni. 2. ſt. zaudern, késni, késedelmezni.

Liberey, *l.* Livree.

Libyen, Líbia, *tartomdny.*

Licentiat, der, doktorságra felſzabadíttatott, *t. i. vallamely karban.*

Licht, das, 1. világosság; der Mond hat entlehntes Licht, a' hóldnak világossága kőltsönözött világosság; etwas gegen das Licht halten, valamit a' világosságra tartani; jemanden im Lichte ſtehen, valaki előtt a' világosságot elvenni; jemanden hinter das Licht führen, valakit megtsalni: etwas in einem falſchen Lichte ſehen, nem helyes oldaláról vizsgálni meg valamit; etwas ans Licht bringen, valamit világosságra hozni, v. kinyilatkoztatni; das volle Licht, újhóld, újság, újjúlás. 2. világos esméret; ich muß mehr Licht in der Sache haben, világosabban meg kell a' dolgot értenem. 3. ſt. Kerze, od. Talglicht, gyertya; Lichter ziehen, gyertyát mártani; gegoſſene Lichter, öntött gyertyák; das Licht putzen, elvenni a' gyertya hamvát.

Licht, od. lichte, *adj.* 1. világos; *adv.* világosan; lichte Farben, világos ſzínek, es wird licht, világosodik, virrad; die lichte Sonne, a' világos nap; das Feuer brennt nicht licht, a' tűz nem ég tiſztán; die Treppe iſt ſehr licht, a' grádits igen világos; beym lichten Tage, világos nappal. 2. ſt. weitläuftig, ritka; ein lichter Wald, ritka erdő; das lichte von etwas, belső ürege, öble, hézagja, v. világa valaminek; das Schiff hat zwölf Ellen im Lichte, ez a' hajó tizenkét réfnyi ſzélességű, v. hoſzſzaságú; das Fenſter iſt im Lichten vier Fuß weit, ennek az ablaknak hézágja négy lábnyi ſzélességű.

Lichtarbeit, die, gyertyánálvaló munka.

Lichtblau, *adj.* világos kék.

Lichtbraun, *adj.* barnás.

Lichten, *v. a.* 1. ſt. auslehren, kiűrítni, kiüresítni. 2. felſzedni, felhúzni: die Anker lichten, a' vasmatskákat felſzedni. 3. megvilágosítni, világossá tenni. 4. megritkítni; den Wald lichten, megritkítni az erdőt, kivagdalni a' sűrűjét.

Lichter, der, kis hajó, ladik.

Lichterloh, z. B. brennen, lángalégni, lobogni.

Lichtform, die, gyertyaöntő.

Lichtgelb, *adj.* világos sárga.

Lichtgießer, der, gyertyamártó, v. öntő, *t. i. mesterember.*

Lichtgrau, *adj.* világos ſzűrke.

Lichtgrün, *adj.* világos zőld.

Lichtlein, das, világotska, gyertyátska.

Lichtmeſſe, die, gyertyaſzentelő boldog aſzſzony napja, v. Mária tiſztúlásának innepe.

Lichtputze, die, koppantó, hamvévő.

Lichtſcheu, *adj.* világosság kerülő.

Lichtſchirm, der, árnyéktartó.

Lichtſchneutze, *l.* Lichtputze.

Lichtſchnuppe, die, gyertya hamva.

Lichtſtrahl, der, súgár, világosság súgára.

Lichtvoll, *adj.* világos, világossággal telyes.

Lichtziehen, das, gyertyamártás.

Lichtzieher, der, gyertyamártó.

Lieb, *adj.* 1. kedves, kellemetes; lieb haben, ſzeretni, kedvelleni; lieb gewinnen, megſzeretni, megkedvelleni; lieb ſeyn, ſzeretni, kedvelleni: es iſt mir lieb daß du kommſt, ſzeretem hogy jösz; mein lieber Freund, kedves barátom; mit etwas für lieb nehmen, meg-

elégedni valamivel: lieber, inkább, jobban; er möchte lieber ſchlaffen als eſſen, inkább szeretne aludni mint enni. 2. ſt. liebenswürdig, szeretetre méltó, kellemetes; Sie iſt gar eine liebe Frau, valósággal igen szeretetre méltó aszszony; der liebe Gott, a' jó Isten.

Liebäugeln, *v. n.* katsongatni.

Liebchen, das, szerető; mein Liebchen! édesem! kedvesem!

Liebden, z. B. Euer Liebden, *Fejedelmek között való tzímadás, magyarúl illyen formán lehetne tenni*: nagy kedvességű Fejedelem, nagy kedvességű Fő Hertzeg, ée.

Liebe, die, 1. szeretet; eine unſchuldige Liebe, ártatlan szeretet; Liebe gegen jemanden hegen, szeretettel viseltetni valaki eránt; thun Sie es mir zu Liebe, tselekedje meg az én kedvemért. 2. szerelem, *t. i. a' szép nem eránt*; die blinde Liebe, a' vak szerelem. 3. szivesség, szives hajlandóság; Liebe erweiſen, szivességgel, v. szives hajlandósággal viseltetni.

Liebeln, *l.* Liebkoſen.

Lieben, *v. a.* 1. szeretni, szeretettel viseltetni, *t. i. valaki eránt*. 2. szeretni, kedvelleni valamit; er liebet den Wein gar ſehr, nagyon szereti a' bort.

Liebenswerth, *adj.* szeretetre méltó.

Liebenswürdig, (ugyan az.)

Liebenswürdigkeit, die, kellem, kellemetesség,

Lieber, *adj.* 1. *l.* Lieb. 1. kedvesebb, betsesebb; *adv.* inkább, örömestebb.

Liebesangelegenheit, die, szerelmeskedés, szerelmes dolog.

Liebesbegebenheit, die, szerelmes történet.

Liebesbezeugung, die, szeretet mutatás.

Liebesblick, der, szerelmes tekintet.

Liebesbrief, der, szerelmes levél.

Liebesbrunſt, die, szerelem tüze.

Liebesdienſt, der, szivesség.

Liebesgedicht, das, szerelmes vers.

Liebesgeſchichte, die, szerelmes történet.

Liebesglut, die, szerelem tüze.

Liebesgott, der, szerelemisten, Amor, Kupidó.

Liebesgöttinn, die, szerelem istenaszszonya, Vénus.

Liebeshandel, der, szerelembéli dolog.

Liebespfand, das, szerelem záloga.

Liebesſache, die, szerelembéli dolog.

Liebestrieb, der, szerelem ösztöne.

Liebeswerk, das, szivesség.

Liebeswuth, die, szerelem dühössége.

Liebevoll, *adj.* szeretettel telyes.

Liebhaben, *v. a.* szeretni.

Liebhaber, der, 1. kedvellö; ich bin kein Liebhaber davon, nem szeretem, nem kapok rajta. 2. ſt. Liebſter, szerető.

Liebhaberey, die, valamin kapás, valaminek kedvellése.

Liebkoſen, *v. a.* tsókolgatni, tsirógatni; esenkedni valakinek.

Liebkoſung, die, tsókolgatás, tsirógatás, esenkedés.

Lieblich, *adj.* kellemetes, kedves, édes, kellémes; *adv.* kellemesen, kellemetesen.

Lieblichkeit, die, kellemetesség, kellemesség.

Liebling, der, kedvese, szerelmese valakinek. 2. *más szók előtt ezt teszi*: legkedvesebb; z. B. ſein Lieblingsbuch, legkedvesebb könyve.

Liebloß, *adj.* 1. szeretetlen, szeretet nélkül való. 2. embertelen.

Liebloſigkeit, die, 1. szeretetlenség. 2. embertelenség.

Liebreich, *adj.* szeretettel telyes, nyájjas, szives.

Liebreiz, der, kellem, édesgetö szépség.

Liebreizend, *adj.* kellemetes, edesgetö.

Liebſte, die, 1. szerető. *t. i. fejérszemély*. 2. ſt. Gattinn, feleség.

Liebſter! *adj.* 1. legkedvesebb; liebſter Freund, kedves barátom! der Liebſte, szerető.

Liebſtöckel, das, levestikom, löböstök. *Ligusticum Levisticum.* L.

Liebwerth, kedves, drágalátos.

Lied, das, 1. ſt. Geſang, ének; das hohe Lied Salamonis, énekek éneke. 2. dall, nóta, dana.

Liedchen, das, I. 1. nótátska. 2. énekecske.

Liederbuch, das, énekes könyv.
Liederlich, *adj.* 1. ronda, pongyola, *t. i. az öltözetére nézve.* 2. ſt. nachläßig, tunya, gondatlan, renyhe. 3. ſt. zügellos, zabolátlan, vásott, pajkos, pajzán. 4. ſt. faul, korhely; *adv.* rondán, pongyolán; tunyán; zabolátlanúl, ée.
Liederlichkeit, die, 1. rondaság, pongyolaság. 2. zabolátlanság, roſzſzaság. 3. gondatlanság, tunyaság.
Lieferant, der, portéka ſzállító, által ſzállító, eleség ſzállító, ée.
Liefern, *v. a.* 1. ſt. übergeben, überliefern, által adni, által ſzállítni; Brod für die Armee liefern, kenyeret ſzállítni a' tábor ſzámára. 2. z. B. ein Treffen, od. eine Schlacht liefern, megütközni. 3. iſt geliefert, elveſzett, oda van, meg van neki adva.
Lieferung, die, 1. által adás, által ſzállítás. 2. megütközés.
Liefland, Liflandia, Liffland.
Liegen, *v. n. irr. Imp.* ich lag, *Perf.* ich habe, od. ich bin gelegen, 1. feküdni, fekve lenni, *valahol*; das Buch liegt auf dem Tiſche, az aſztalon fekſzik a' könyv; es liegt alles durch einander, minden ſzerte ſzéllyel fekſzik; im Bette liegen, az ágyban feküdni; auf dem Bette liegen, az ágyon feküdni, v, heverni; zu Bette liegen, betegen az ágyban feküdni; in letzten Zügen liegen, halálán lenni, haldoklani; auf der Bärenhaut liegen, heverni, korhelkedni; die Bücher liegen voll Staub, bélepte a' könyveket a' por; liegende Gründe, fekvő jószágok. 2. lenni, feküdni, *a' tájjékokról, és helyekről mondatik*, Leipzig liegt in Sachſen, Lipsia Saxoniában fekſzik; Öſterreich liegt uns gegen Abend, Auſztria nekünk napnyúgott felé fekſzik; wo liegt das Dorf? hol fekſzik az a' falu? die Stadt rechter Hand liegen laſſen, a' várost jobb kézre hagyni, *t. i. bal felöl átazni el mellette.* 3. lenni, tartózkodni; er liegt den ganzen Tag im Kaffeehaus, egéſz nap a' kávéházban van, v. a' kávéházat őrzi; einem auf dem Halſe liegen, a' nyakán lenni, v. alkalmatlankodni valakinek; immer über die Bücher liegen, ſzüntelen a' könyvek mellett űlni, olvasni; vor Anker liegen, vasmatskákon állani, *mint a' hajó*: etwas liegen laſſen, félben, v. abban hagyni valamit. 4. *Loc. pr.* an mir liegt es nicht, én rajtam nem múlik; es liegt vor Augen, nyilvánvaló, könnyű megesmerni; es liegt am Tage, nyilvánvaló dolog; mir liegt nichts daran, nekem semmi közöm hozzá, én nem gondolok vele; wem liegt was daran? kinek mi köze hozzá; mir iſt viel daran gelegen, engem közelről illet az, nekem nagy gondom van arra; im Fenſter liegen, az ablakban könyökölni; die Sache liegt darnieder, oda van a' dolog, v. hever a' dolog; Handel und Wandel liegt, a' kereskedés roſzſz állapotban van.
Liegen, das, fekvés.
Liegend, fekvő, lévő; liegende Gründe, od. Güter, fekvő jószágok; *adv.* fekve.
Lieschen, Örzsike, Erzsi.
Liſe, die, Erzsébet.
Lieutenant, der, Hadnagy.
Liga, *l.* Bund, frigy.
Likrizenſaft, der, édesgyökérnedv.
Lilie, die, liliom. *Lilium.* L.
Limitiren, *v. a.* meghatározni.
Limonade, die, tzitromos víz.
Limone, die, tzitrom.
Linde, *l.* Gelinde.
Linde, die, hársfa.
Lindenbaſt, der, hárshéj, hárs.
Lindenbaum, der, hársfa.
Lindenblüthe, die, hársfavirág.
Lindenholz, das, hársfa.
Lindenwald, der, hársfaerdő, hársfás erdő.
Lindern, *v. a.* enyhítni, könnyebbítni; den Schmerzen lindern, a' fájdalmat enyhítni.
Linderung, die, enyhítés.
Linderungsmittel, das, enyhítőſzer.
Lindigkeit, die, *l.* Gelindigkeit.
Lindwurm, der, hársfahernyó, és -lepke. *Sphynx Tiliae.*
Lineal, das, línea, líneázó.
Lineamente, die, *pl.* vonások.

Linie, die, húzás, línea; eine gerade Linie, egyenes húzás; die Häuser ſtehen in gerader Linie neben einander, a' házak mind egyenes líneában állanak egymás mellett. 2. sor; die Bäume ſtehen alle in einer Linie, a' fák mind egy sorban állanak. 3. egy pertz, *egy hüvelyknyi mértéknek tized része.*

Linienſchiff, das, első rangú hajó, *a' tengeren.*

Linientruppen, die, *pl.* tsatarendben ſzolgáló katonaság, v. seregek.

Liniren, *v. a.* líneázni.

Linnen, *l.* Leinen.

Link, *adj.* bal, balog, (sete); die linke Hand, balkéz; zur linken Hand, od. zur Linken, balkéz felől; ſich linker Hand wenden, balra fordúlni; linker Hand ſitzen, bal kézre ülni. 2. die linke Seite eines Körpers, z. B. des Tuches, viſzſzája valaminek, p. o. poſztónak.

Links, *adv.* 1. balfelől, balra. 2. viſzſzájáról, viſzſzájára. 3. links ſeyn, balog, *a' ki jobb keze helyett bal kézzel dolgozik*; links eſſen, bal kézzel enni.

Linſchen, das, lentsétske.

Linſe, die, lentse. *Ervum lens.* 2. Axnagel, tengelyſzeg. 3. lentse formájú üveg, üveg lentse.

Linſenbaum, der, kalota fa. *Colutea.* L.

Linſenförmig, *adj.* lentse formájú.

Linſenſuppe, die, lentseleves.

Lippchen, das, ajakotska.

Lippe, die, ajak.

Liſpeln, 1. selypítni. 2. ſt. ziſcheln, susogni, suttogni.

Liſſabon, Lisbona.

Liſt, die, tsalárdság, ravaſzság.

Liſte, die, laistrom.

Liſtig, *adj.* tsalárd, ravasz; *adv.* ravaſzúl.

Litaney, die, litánia.

Litauen, Litvánia.

Litze, die, spárga, sinór.

Livree, die, inasruha, libéria.

Livreebedienter, der, libériás inas.

Lob, das, ditséret; jemanden ein gutes Lob geben, valakit megdítsérni. *Pb.* Eigenes Lob ſtinkt, illetlen az embernek magát ditsérni; Gott ſey Lob! hála Istennek!

Lobbegierde, die, ditséretre vágyás.

Lobbegierig, *adj.* ditséretre vágyó.

Loben, 1. dítsérni. 2. ſt. billigen, jóváhagyni, helybenhagyni; jemanden in das Geſicht loben, valakit ſzemébe dítsérni.

Loben, das, ditsérés, ditséret.

Lobeserhebung, die, ditsérés, magaſztalás.

Lobgedicht, das, ditsérő dall.

Lobgeſang, der, ditsérő ének, magaſztaló ének.

Löblich, *adj.* 1. ditséretes; *adv.* ditséretesen. 2, *tzlm, p. o.* der löbliche Magiſtrat, a' Tekintetes Törvénytanáts, v. a' Nemes Tanáts.

Löblichkeit, die, ditséretesség.

Loblied, das, ditsérő ének.

Lobpreiſen, *v. a.* dítsérni.

Lobrede, die, magaſztaló beſzéd.

Lobredner, der, magaſztaló.

Lobſagen, *l.* Loben.

Lobſchrift, die, ditsérő irás.

Lobſingen, *v. a.* ditséretet énekelni.

Lobſpruch, der, ditsérés, magaſztalás.

Lobwürdig, *adj.* ditseretre méltó, ditséretes.

Local, *adj.* helybéli, helyhez tartozó.

Loch, das, 1. lyuk; ein Loch machen, kilyukaſztani valamit, lyukat tsinálni valamin; ein Loch in das Eis hauen, léket vágni a' jégen; ſich ein Loch in den Rock reißen, kiſzakaſztani a' ruháját. 2. verem, barlang, *p. o. a' földben.*

Löchelchen, das, lyukatska.

Löcherig, *adj.* lyukatsos.

Löcherigkeit, die, lyukatsosság.

Löcherſchwamm, der, lyukatsos gomba, rostagomba. *Boletus.*

Löchlein, das, lyukatska.

Löckchen, das, hajfürtötske.

Locke, die, 1. hajfürt. 2. tsalogatás, madár tsalogatás.

Locken, *v. a.* 1. tsalogatni, hozzátsalogatni; jemanden auf ſeine Seite locken, valakit a' maga részére hóditni; ein Geheimniß heraus locken, a' titkot kitsalni. 2. fodorítni, fürtökbe ſzedni a' hajat.

Locker, *adj.* 1. parázs, porhanyós, omló; *néha*: puha, lágy; *adv.* porhanyón, porhanyósan, parázsan; puhán, ée. lockere Erde, porhanyó föld, parázs föld. 2. ingó, mozgó, tág, lógó; ein lockerer Zahn, ingó fog, lógó fog. 3. ritka, nem sürü; *adv.* ritkán. 4. ft. liederlich, vásott, zabolátlan.

Lockerheit, die, 1. porhanyóság, parázsság. 2. ingóság, lógóság. 3. ritkaság. 4. feslettség.

Lockern, *v. a.* 1. etwas heraus lockern, valamit eltsalni. 2. ingóvá, lógóvá tenni, megmozgatni, megingatni. 3. feslett életet élni.

Lockig, *adj.* fürtös, fodorított hajú.

Lockpfeife, die, tsalogató, v. madarász síp.

Lockspeise, die, édesgető eledel, tsalóka étek.

Lockstimme, die, édesgető, v. tsalogató szózat, édesgetés, tsalogatás.

Lockung, die, 1. tsalogatás. 2. tsalogató eszköz.

Lockvogel, der, tsalóka madár.

Loderasche, die, pernye, pernyehamu.

Lodern, *v. n.* 1. ft. brennen, égni, parázson égni. 2. ft. flackern, lobogni, lángolni, lángal égni.

Löffel, der, kanál, kalán.

Löffelente, die, kalános rétze, *Anas clypeata.* L.

Löffeley, die, katzérozás.

Löffelgans, die, kanálos gém. *Platalea.* L.

Löffelkraut, das, kalánfü, kalánlevélfü. *Cochlearia.* L.

Löffeln, *v. a.* 1. kalánozni. 2. katzérozni.

Löffelstiel, der, kalánnyél.

Löffelweise, *adv.* kalánonként.

Löffler, *l.* Löffelgans.

Loge, die, (olv. lozse), nézöszoba, *t. i. a' játék színben.*

Logik, die, okoskodástudomány, Lógika.

Logiren, (*olv.* lozsiren), ft. wohnen, lakni.

Logis, das, (*olv.* lozsi), ft. Wohnung, lakás, szállás.

Lohe, die, 1. ft. Flamme, láng. 2. tser, *p. o. börkészitö tser.*

Lohgärber, der, tímár.

Lohmühle, die, tsertörö malom.

Lohn, der, 1. ft. Belohnung, jutalom; Undank ist der Welt Lohn, háládatlansággal fizet a' világ; der verdiente Lohn, érdemlett jutalma valakinek. 2. jutalom, büntetés; er hat seinen verdienten Lohn bekommen, elvette méltó jutalmát, v. büntetését. 2. bér; um Lohn dienen, und arbeiten, bérért szolgálni, és dolgozni.

Lohnarbeiter, der, béres munkás.

Lohndienst, der, béres szolgalat.

Lohnen, *v. a.* 1. megjutalmaztatni, megfizetni, viszszafizetni; er hat mir mit Undank gelohnet, ö háládatlansággal köszönte meg; wird mir so gelohnt? hát így köszönik meg? hát ez a' jutalmam? es lohnt sich der Mühe, od. es lohnt die Mühe, megérdemli a' fáradtságot. 2. fizetni; das Getraide lohnt gut, jól fizet a' gabona.

Lohnkutsche, die, béres kotsi, fogadott kotsi.

Lohnkutscher, der, béres kotsis.

Lohnsucht, die, jutalomra vágyás.

Löhnung, die, fizetes, bér.

Lolch, der, konkoly, vadótz. *Lolium.* L.

Lombardey, Lombárdia.

Lomber, Lomberjáték.

London, London, *város.*

Loos, das, *l.* Los.

Loosen, *l.* Losen.

Lootse, *l.* Lotse.

Lorbeere, die, 1. babér. *Laurus nobilis.* 2. ft. gemeiner Epheu, fái borostyán. *Haedera Helix.*

Lorbeerbaum, der, babérfa.

Lorbeerblatt, das, babér levél.

Lorbeerkirsche, die, babérszilva. *Prunus lauro cerasus.*

Lorbeerkranz, der, babérkoszorú, (borostyán koszorú).

Lorbeerkraut, das, boroszlán, farkasbárs. *Daphne laureola.*

Lorbeeröl, das, babérolaj.

Lorbeerrose, die, rongyvirág. *Nerium Oleander.*

Lorbeerzweig, der, babérág.

Lorenz, der, Lörintz.

Lorete, Loretto, *város.*

Los, das, 1. sors; durch Los erhalten, sors által nyerni, etwas dem

Loſe überlaſſen, valamit a' sorsra bízni. 2. sorstzédula *p. o. a' kotzkában, lotteriában.*

Los, *adj.* 1. tág, ingó, lógó; ein loſer Zahn, ingó fog. 2. ſt. frey, ſzabad, ſzabadon lévő, ſzabados; *adv.* ſzabadon: das Pferd iſt los, a' ló elſzabadúlt, v. ſzabadon van a' ló; los laſſen, ſzabadon botsátni, megſzabadítni; los geben, kiadni, elereſzteni, *p. o. a' foglyot*; einen Sklaven los kaufen, kiváltani a' rabſzolgát a' rabságból; einer Sache los werden, megſzabadúlni valamitől; ſich von jemanden los machen, megſzabadúlni valakitől; jetzt bin ich los, megſzabadúltam már tőle; los gehen, *a.* elsülni, *a' puskáról mondatik*, p. o. das Gewehr geht los, elsül a' puska; *b.* elkezdődni, *p. o.* nun geht das Zanken los, no majd elkezdődik már a' perlekedés; ein Gewehr los ſchießen, los brennen, od. los drucken, elsütni a' puskát. 3. tsintalan, pajkos, *l.* Loſe, 4. *a' ſzók végén ezt teſzi*: -talan, -telen, -atlan, -etlen, *p. o.* Kraftlos, erőtlen, Gottlos, istentelen, ée.

Losbinden, *v. a. irr.* elóldani.

Losbrechen, *v. n. irr.* 1. letörni, eltörni, *tőle.* 2. kifakadni, *t. i. ſzóval.* 3. z. B. auf den Feind, ráütni, rátörni, *az ellenségre.*

Losbrennen, *v. a.* elsütni, *a' puskát.*

Losbürgen, *v. a.* kezességre kivenni.

Löſchbrand, der, üſzög.

Löſchen, *v. a.* 1. óltani, elóltani. 2. z. B. Kalk, óltani, *p. o. meſzet.* 3. elóltani, tsillapítni, *p. o. a' ſzomjúságot.* 4. eltörleni, *p. o. az irott betűt. l.* Auslöſchen. 5. ein Schiff löſchen, a' hajót kiürítni.

Löſchfaß, das, tűzóltó hordó.

Löſchgeräthe, das, tűzóltó eſzközök.

Löſchhacken, der, tsákja, tűzólto horog.

Löſchkohle, die, hóltſzén.

Löſchpapier, das, itató papiros, (bibula.)

Losdrücken, *v. a.* elsütni a' puskát.

Loſe, 1. ſt. los, tág, ingó. 2. ſt. muthwillig, tsintalan, pajkos; ſie hat ein loſes Maul, *a.* ſzabad nyelvű. *b.* zabolátlan (lustos) nyelvű.

Löſegeld, das, váltságbér, váltság.

Loſen, *v. a.* 1. sorsot vetni. 2. hallgatózni, *p. o. az ajtón.*

Löſen, *v. a.* 1. eloldani, megoldani; einem Kinde die Zunge löſen, a' gyermeknek a' nyelvét felvágni; jemanden die Zunge löſen, megſzóllaltani valakit. 2. kilőni, elsütni, *puskát*, *ágyút*, ée. 4. eltörleni, *p. o. átörvényt.* 5. Geld löſen, pénzt venni bé, pénzt kapni, pénzt árúlni valamiből.

Löſeſchlüſſel, der, kinyitó kúlts.

Losgehen, *v. n.* 1. eloldódni. 2. auf etwas, neki menni, megtámadni. 3. elsülni, *mint a' puska.* 4. ſt. anfangen, elkezdődni.

Loshauen, *v. a.* levágni, elvágni tőle.

Loshelfen, *v. a.* elſzabadítni.

Loskaufen, *v. n.* kiváltani, *a' rabot.*

Loskommen, *v. n.* kiſzabadúlni.

Loslaſſen, *v. a.* elbotsátni, ſzabadon botsátni.

Loslaſſung, die, elbotsátás, ſzabadon botsátás.

Losmachen, *v. a.* elſzabadítni, elóldani.

Losreißen, *v. a.* 1. leſzakaſztani róla. 2. ſich, kiragadni magát, *p. o. a' veſzedelemből*, megſzabadítni, *valakitől.*

Losſchießen, *v. a.* ellőni, kilőni, elsütni.

Losſchneiden, *v. a.* lemetſzeni, elmetſzeni tőle.

Losſpannen, *v. a.* kifogni, *p. o. lovakat.*

Losſprechen, elſzabadítni, *ſzóval.*

Loſung, die, 1. jel, parola, jelſzó, *háborúban a' katonák között.* 2. bévett pénz, *p. o. adóból*, ée. 3. sorsvetés.

Loswickeln, *v. a.* leſejtegetni.

Loszichen, *v. a.* kifakadni, *p. o. ſzóval valaki ellen.*

Loth, das, 1. lat, *mellyből 32 teſz egy közönséges, 24 egy patikai fontot*; zwey Loth ſchwer, két latnyi, két latnehézségű. 2. mélységmérő ónsolyóbis, *a' sinór végen.* 3. Kraut und Loth, puskapor, és srét, vagy golyóbis. 5. forraſztó, értzforraſztó.

Lothen, *v. a.* ponterányot mérni, *mint a' kömivesek függő golyóbissal.* 2. latot nyomni.

Löthen, *v. a.* forraſztani, *t. i. értzet.*
Löthig, *adj.* 1. latos, latnyi. 2. próbás, *p. o.* dreyzehn löthiges Silber, tizenhárom próbás ezüst; ſechszehn löthiges Silber, ſínom ezüst.
Löthung, die, forraſztás.
Lotſe, der, III. kórmányos, hajó vezető.
Lotterbube, der, III. gazember.
Lotterie, die, lottéria, sorsjáték, lotri.
Lottericlos, das, lotri tzédula, sorstzédula.
Lotuspflanze, die, hereſű. *Lotus.* L.
Louisdor, der, Lajos aranyja.
Löwe, der, III. oroſzlán. *Leo Felis.*
Löwenhaut, die, oroſzlánbőr.
Löwenherz, das, oroſzlánſzív bátorſzív.
Löwenklaue, die, 1. oroſzlán körme. 2. barts. *Acanthus.*
Löwenmaul, das, gyújtovány, gyújtvánſű. *Antirrhinum.* L.
Löwenwärter, der, oroſzlánnal bánó.
Löwenzahn, der, oroſzlánfogſű, vad tzikória. *Leontodon taraxacum.* L.
Löwinn, die, nőstény oroſzlán.
Lucerne, die, német lóherefű, német lóher, burgundiai ſzéna. *Medicago sativa.*
Luchs, der, hiúz. *Felis Lynx.*
Luchsauge, das, hiúzſzem.
Lucifer, der, 1. hajnaltsillag, esthajnaltsillag. 2. lucifer, *ördögnév.*
Lücke, die, hijjánosság, hézag; eine Lücke haben, hijjános lenni. 2. tsorbaság.
Lückig, *adj.* hijjános, hézagos, tsorbás.
Luder, das, 1. ſt. Aas, dög, döghús; es ſtinkt wie Luder, büdös. mint a' dög. 2. lóhus, *eleven ló húsa.*
Lüderlich, *l.* Liederlich.
Ludwig, Lajos.
Luft, die, 1. levegő, levegőég; eine dicke Luft, vastag levegő; eine reine und geſunde Luft, tiſzta és egésséges levegö; Luft hohlen, levegőt ſzívni, v. lélekzetet venni. 2. ſzellő; die Luft kommt aus Abend, napnyúgotról lengedez a' ſzellő.
Luftball, der, felfzálló lapta.
Luftballon, der, (ugyan az.)
Luftblaſe, die, buborék.
Lüftchen, das, ſzellőtske.
Lüften, *v. a.* ſzellőztetni, a' friss levegőre tenni, kiſzellőztetni.
Lufterſcheinung, die, jelenség, levegői, v. levegőbéli tünemény.
Luftfarbe, die, levegőſzín, égſzín.
Luftgegend, die, égtájjék.
Luftgeſchwulſt, die, pofſedék, ſzéldaganat.
Luftheimmel, der, felső levegőég.
Luftig, *adj.* 1. levegős. 2. ſzellős, ſzabadlevegőnek kitétetett. 3. ſt. fűből, hives. 4. ſt. leicht, z. B. Kleidung, ſzellős ruházat.
Luftklappe, die, tsap.
Luftkugel, die, 1. ſzelgolyóbis. 2. *l.* Luftball.
Luftloch, das, ſzelelő lyuk, ſzellőző lyuk.
Luftmaſchine, die, levegős erőmív.
Luftpumpe, die, levegőt ſzívató.
Luftraum, der, a' levegő helye, v. ürege.
Luftröhre, die, lélekző tső, v. gége.
Luftſchiff, das, levegői hajó.
Luftſchloß, das, levegőbe épitett vár, hijjába való álmodozás nagy dolgok felől.
Luftſpringer, der, levegőbe ugráló.
Luftſtreich, der, levegőbe tsapás, hijjábavaló tsapás.
Lüftung, die, 1. ſzellőztetés. 2. tágitás, enyhités.
Lug, der, ſt. Lüge, hazugság.
Lüge, die, hazugság; eine Lüge ſagen, hazudni; mit lauter Lügen umgehen, elébb tovább hazudozni; jemanden Lügen ſtrafen, valakit a' hazugságban utólérni.
Lügen, *v. a. irr. Imp.* ich log, *Perf.* ich habe gelogen, 1. hazudni; er lügt wenn er den Mund aufthut, minden ſzava hazugság; das iſt gelogen, a' hazugság; jemanden die Haut voll lügen, valakit hazugságokkal elámitni; du lügſt in deinen Hals, álnokúl hazudſz; ich will gelogen haben, wenn u.ſ.f. hazug legyek bár, ha —
Lügengeiſt, der, hazug ember, nagy hazug.
Lügenhaft, *adj.* hazug.
Lügenmaul, das, hazug.
Lügner, der, hazudó, hazudozó, hazug.

Lügneriſch, *adj.* hazudó, hazug; *adv.* hazugmódra.
Lümmel, der, goromba, bárdolatlan.
Lump, der, ringy rongy ember.
Lümpchen, das, rongyotska.
Lumpen, der, rongy, foſzláng.
Lumpengeld, das, tsúſpénz.
Lumpengeſinde, das, gaz nép, renyhe nép.
Lumpenhandel, der, rongyal kereskedés.
Lumpenhändler, der, rongyal kereskedő, rongyſzedő.
Lumpenmann, der, rongyſzedő.
Lumpenſammler, der, (ugyan az.)
Lumpenzeug, das, ringy rongy,
Lumperey, die, semmire kellő dolog, semmirevalóság.
Lumpig, *adj.* 1. rongyos; *adv.* rongyosan. 2. ſt. geitzig, zsugori, fösvény
Lunge, die, tüdő; aus voller Lunge ſchreyen, teletorokkal kiáltani.
Lungenader, die, tüdovérér.
Lungenblutader, die, (ugyan az.)
Lungenbraten, *l.* Lendenbraten.
Lungenfaul, *adj.* tüdejeveſzett, rothadt tüdejű.
Lungenflechte, die, tüdőmoh. *Lichen Islandicus.*
Lungengeſchwür, das, tüdőkelés.
Lungenkrankheit, die, tüdőnyavalya,
Lungenkraut, das, gálna, tüdőfű. *Pulmonaria.*
Lungenmoos, das, *l.* Lungenflechte.
Lungenſucht, die, tüdőveſzés.
Lungenſüchtig, *adj.* tüdejeveſzett.
Lünſe, die, tengelyſzeg.
Lunte, die, kanótz; Lunte riechen, megsejdítni a' dolgot, v. veſzedelmet.
Luſche, die, *l.* Pfütze.
Luſt, die, 1. kedv, jó kedv; mit Luſt arbeiten, jó kedvel dolgozni; ſeine Luſt auf etwas haben, kedvet találni, v. gyönyörködni valamiben; ich habe keine Luſt zu eſſen, nem kívánom az ételt; ich habe keine Luſt zu Schlafen, nem vagyok álmos, nem erőltet az álom; ich habe alle Luſt verlohren, minden kedvem elment, v. elesett tőle; ſeine Luſt büßen, kedvét tölteni. *Pb.* Luſt und Lieb zu einem Ding, macht alle Mühe und Arbeit gering, a' mibe kedvünk telik, a' tőlünk könnyen kitelik. 2. die Lüſte, testi kívánságok.
Luſtbarkeit, die, múlatság, vígasság; eine Luſtbarkeit anſtellen, múlatságot indítni.
Luſtdirne, die, kurva, közönséges kurva.
Lüſten, tetszeni; es lüſtet mich, tetszik nekem, kedvem van.
Lüſtern, kívánni; das lüſtert mich nicht, ezt nem kívánom.
Lüſtern, *adj.* 1. kivántsi, kíváno. 2. édesgető, tsalogató.
Lüſternheit, die, kivántsiság.
Luſtfahrt, die, múlatságos kotsikázás, ee.
Luſtgarten, der, múlató kert.
Luſthaus, das, múlató ház.
Luſtjagd, die, múlatságravaló vadászat.
Luſtig, 1. vídám, víg, jó kedvű; luſtig machen, megvídámítni; ſich luſtig machen, vigadozni, kedvét tölteni; *adv.* vígan, vídámon. 2. kellemetes, kies, szép, *p. o. tájék.* 3. ſt. ſcherzhaft, múlatságos, tréfás.
Luſtigkeit, die, vídámság, jókedvüség.
Luſtigmacher, der, tréfás, múlattató, *ember.*
Luſtlager, das, múlatságos útazás.
Luſtſchloß, das, múlató kastély.
Luſtſeuche, die, frantzú, bujakorság.
Luſtſpiel, das, vigjáték, komédia.
Luzerne, *l.* Lucerne.
Lyriſch, *adj.* lantos, *p. o. vers*; ein lyriſcher Dichter, lantos poéta.

M.

Maal, Maaß, *l.* Mahl, Maß.
Maas, die, Móza, *folyóviz.*
Macarone, die, olasz metélt, olasz mátsik, olasz laska.
Mäcenas, *pl.* Mäcenaten, 1. Metzénás Augusztus Tsászár Miniszztere volt, Horátziusnak külölnös pártfogója. 2. pártfogó, jóltévő.
Macedoniſch, *adj.* Matzedóniai.
Mache, die, munka; das Kleid iſt ſchon in der Mache, munkában van már a' ruha.
Machen, *v. a.* 1. tselekedni, tsinálni, tenni. Was ſollen wir machen? mit tsináljunk? mit tselekedjünk? 2. ſt. verfertigen, készítni, tsinálni, megtsinálni, elkészítni. 3. zu etwas machen? tenni, nevezni, *p. o. valakit tiſztté* v. *tiſztnek, tudóssá* ée. 4. okozni, szerezni; das macht, az az oka, v. a' tselekszi azt, hogy ée. 5. játszani, személyjét viselni, *valakinek a' játékſzinben;* dieſer Schauſpieler hat heute den Cäſar gemacht, ez a' nézőjátszó ma Tzézár személyjét viselte. Er hat ſeine Rolle gut gemacht, jól játszotta a' felvett személyt. 6. Friede oder Bündniß machen, békességet v. frigyet kötni. Einen Verſuch machen, megpróbálni, próbát tenni. Einem Hoffnung machen, reménységet nyújtani valakinek, biztatni valakit. Bekanntſchaft machen, esmeretséget vetni, megesmerkedni. Freundſchaft machen, ölszvebarátkozni. Den Anfang machen, elkezdeni. Holz machen, fát fágni. Mit einem gemeine Sache machen, közös lenni, közös dologba ereszkedni v. elegyedni valakivel. Heu machen, gyüjteni. Eine Entdeckung machen, feltalálni, felfedezni valamit. Feyerabend machen, megszűnni estve a' munkától, nem dolgozni többé. Erfahrung machen, tapasztalni. Etwas zu Gelde machen, pénzé tenni valamit, v. eladni. 7. Herunter machen, *a.* lepirongatni, megpirongatni. *b.* leereszteni. *c.* gyalázni, kissebbitni; los machen, eloldani, elódni, megoldani; fertig machen, elkelzítni, deutlich machen, megvilágositni; zurecht machen, elkészítni, végrehajtani valamit; megigazgatni. 8. Sich beliebt machen, kedveltetni magát; ſich ein Bedenken machen, megütközni valamin, kétségeskedni rajta; ſich an etwas machen, hozzáfogni, belékezdeni; ſich an jemanden machen, megtámadni valakit, kikelni ellene; ſich davon machen, eltakarodni, ellódulni; ſich aus dem Staube machen, eltünni, elszökni, elillantani; ſich auf den Weg machen, útnak indúlni; ſich über etwas machen, neki esni, neki állani valaminek; ſich einen Begriff von etwas machen, képzelni valamit; ſich ein Gewiſſen aus etwas machen, lelki esméret szerént tselekedni valamit; igazán eljárni valamiben; ſich etwas daraus machen, *a.* nagyra betsülni, nagyra tartani. *b.* gondolni vele; ich mache mir nicht viel daraus, nem sokat gondolok vele.
Macherlohn, das, munkabér.
Machine, Maſchine, die, erőmív.
Macht, die, 1. erő, hatalom. 2. erő, tehetség. So viel in meiner Macht ſteht, a' mennyiben rajtam áll; a' mennyi tőlem kitelhetik. 3. hatalmasság, felső hatalmasság. 4. hathatósság.
Mächtig, *adj.* 1. hatalmas, erős. 2. einer Sprache mächtig, valamely nyelvet jól értő. 3. nagy; *adv.*

hatalmasan, erőssen; nagyon, felettébb. — Máchtig ſeyn, *II-dik Ejtéssel*, bírni vele, felyjúl múlni, hatalmának lenni rajta.
Máchtigkeit, die, 1. nagyság. 2. hatalmasság, hatalom.
Machtlos, *adj.* tehetetlen.
Machtſpruch, der, hatalomſzó.
Machwerk, das, tsinálmány.
Máckern, *l.* Meckern.
Macis, *l.* Muscatenblume.
Maculatur, die, kárbament nyomtatvány.
Madam, die, aſzſzonyság. *l.* Dame.
Mädchen, das, leány; mein Mädchen, ſzeretőm, mátkám.
Mädchenſchule, die, leányoskola.
Mädchenſchulmeiſter, der, leányok tanítója.
Made, die, 1. kukatz, nyű, pondró. 2. *l.* Mahd.
Mädel, das, leány. *l.* Mädchen.
Mademoiſelle, die, leányaſzſzony.
Madenſack, der, nyüſészek, *útálatképpen értetik rajta az emberi test.*
Madenwurm, der, végbélkukatz.
Mäder, *l.* Mahder.
Mädig, *adj.* nyüves, pondrós, kukatzos.
Madonna, die, ſzűz Mária.
Madratze, die, ſzőrderekally, matrátz.
Madrepore, die, tsillagkorall.
Madreporit, der, III. kővévált tsillagkorall.
Madrit, Mádrit, *város.*
Madrigal, das, 1. hármóniás ének. 2. elmés versek, *mellyeknek sorai 15 ſzótagból állanak.*
Maecenas, *l.* fellyebb.
Magazin, das, tárház, tár, tartóház. Korn-Magazin, életesház.
Magd, die, *pl.* die Mägde, 1. leány, hajadon, ſzűz. 2. ſzolgáló, ſzolgálóleány.
Magdalena, die, Magdaléna, *nev.*
Mägdchen, *l.* Mädchen.
Mägdebaum, der, borókafenyő. *Juniperus Sabina.*
Mägdeblume, die, ſzékfűvirág. *Matricaria Chamomilla.*
Mägdlein, *l.* Mädchen.
Magdthum, das, ſzűzesség.
Magen, der, 1. gyomor; mit nüchternem Magen, éh gyomorral. 2. ſt. Mohn, mák.
Magenarzney, die, gyomororvosság.
Magenbrennen, das, gyomorhévség, gyomorégés, gyomorrágás.
Magendrücken, das, gyomorfájás.
Magenelixir, das, gyomortseppek.
Magenhaut, die, böndő.
Magenhuſten, der, gyomorhurút.
Magenkrampf, der, gyormorgörts.
Magenmund, der, gyomorſzáj.
Magenſaft, der, gyomorerősítő.
Magenſchmerz, der, III. gyomorfájás.
Magentropfen, die, *pl.* gyomorerősítő tseppek.
Magenweh, der, gyomorfájás.
Magenwein, der, gyomorerősítő bor.
Magenwurſt, die, gömbötz.
Mager, *adj.* 1. sovány, hitvány, silány, *p. o. állat, ember* ée. 2. öſztövér, *p. o. hús.*
Magerkeit, die, 1. sováyság, hitványság. 1. öſztövérség.
Magie, die, böltsbájolás.
Magier, der, bölts, tudós, (a' napkeletieknél.) 2. bájoló.
Magiſter, der, tzím v. titulus a' tudósoknál, Doktor valamely tudománykarban.
Magiſtrat, der, 1. felsőség. 2. tiſztviselő tanáts, előljárók.
Magiſtratsperſon, die, tanátsbeli ſzemély.
Magnat, der, III. ország nagyja.
Magneſie, die, mágnézia, keserűsóméſz.
Magnet, der, magnes, *kő.*
Magnetiſch, *adj.* mágnesi.
Magnetnadel, die, mágnestő.
Magnificenz, die, 1. pompásság, ditsősség. 2. Ew. Magnificenz, Méltóságos Úr! Nagyságos Úram.
Magnifik, *adj.* pompás, ditső. tündöklő.
Magſamen, *l.* Mohn.
Mahd, die, rend, kaſzált rend.
Mähder, der, kaszás.
Mähen, *v. a.* kaſzálni, lekaſzálni.
Mäher, der, kaſzáló, kaſzás.
Mahl, das, *pl.* die Mahle, és Mähler, 1. ebéd, vatsora, vendégség. 2. jel, jegy. 3. emlékeztető jel. 4. motsok, petsét. 5. anyajegy, *föt*

vagy más jegy a' testen. 6. -kor, -ſzor, -ſzer, -ſzör, ée. Das erſte Mahl, elöſzör; das letzte Mahl, utolſzor; dieſes Mahl, most, mostan; kein Mahl, egyſzer sem; ein Mahl, egyſzer, ée.

Mahlen, festeni. 2. malen, od. mahlen, *part.* gemahlen, örleni.

Mahler, der, festő, képíró.

Mahlerey, die, 1. festés, képírás. 2. kép, festés.

Mahleriſch, *adj.* képírói, festési.

Mahlgaſt, der, örlő.

Mahlgeld, das, malombér.

Mahlgerinne, das, malomkerék tsatornája.

Máhlich, *adj.* lassú, tsendes. *adv.* lassan lassan.

Mahlmühle, die, örlő malom.

Mahlſäule, die, határoſzlop.

Mahlſchatz, der, jegy, *mellyet a' vőlegény és a' menyaſzſzony adnak egymásnak.*

Mahlſtein, der, 1. emlékezetkő. 2. határkő.

Mahlſtrom, der, örvény.

Mahlzeichen, das, 1. jel, jegy. 2. határjel.

Mahlzeit, die, 1. ebéd, vatsora; geſegnete Mahlzeit! Isten áldja meg az ebédet. 2. ſt. Gaſtmahl, vendégség.

Mahlzettel, der, malomſzer, ſzerpaléta; paléta a' ſzerſzogásra.

Mahn, *l.* Mohn.

Mahnbrief, der, megintő levél.

Mähne, die, serény *lóserényje*, ée.

Mahnen, inteni, serkengetni, *kötelességének telyesitésére.*

Mahner, der, intő.

Mahomedaner, der, Muhamed követője.

Mahomedaniſch, *adj.* Muhamedi, Muhamedtől eredett. *adv.* Muhamed ſzerént.

Mahr, der, lidértz.

Mährchen, das, mese, rege.

Mähre, die, 1. hír. 2. mese, költemény, rege. 3. ló; *roſzſz ló, dög, görts.*

Mähren, Morvaorſzág.

Mähren, kaparáſzni, valamiben.

Mährer, der, Morva.

Mähriſch, Morvaorſzági, Morvai.

Mährte, die, hidegtzibere.

Mai, *l.* May.

Majeſtät, die, 1. felség, ditsőség, méltóság. Gottes Majeſtät, az Isten ditsőssége. 2. Felség. Seine od. Ihre Majeſtät haben befohlen, Ő Felsége parantsolta. Ihre Majeſtäten der Kaiſer und die Kaiſerinn, Ő Felségek, a' Tsáſzár és a' Tsáſzárné.

Majeſtätiſch, felséges, ditsőssséges.

Majeſtätsrecht, das, Felségi juss.

Majland, Mediolánum, Májland.

Major, der, 1. Májior, *a' gyalog-katonák közt Főtiſzt.* 2. ſt. Oberſtwachtmeiſter, Főstrázsamester, *a' lovasoknál.*

Majoran, der, majoránna.

Majorat, das, 1. elsőſzülötti juss. 2. elsőſzülötti örökség.

Majorenn, der, emberkoros, 24-dik eſztendőbe lépett.

Maitre, (*olv.* méter) der, 1. tanító. 2. mestere *valaminek*, fő, *valamiben.*

Maitreſſe, *l.* Mätreſſe.

Mackel, der, motsok.

Mäckeley, die, ótsárlás.

Mäckeln, *v. a.* 1. hibát keresni valamiben, ótsárlani valamit. 2. vevőt kerítni a' kereskedőknek, kézalatt adogatni a' portékájokat.

Mäkler, der, ótsárló. 2. vevőkerítő, *a' kereskedőknél.*

Makrele, die, skomber, *hal.*

Makrone, die, olaſzmetélt.

Mal, *l.* Mahl.

Malachit, malakhit, *kő.*

Malaga, Malaga, *spanyol város.*

Malagawein, der, Malagai bor.

Mal a propos (*olv.* málapropó) roſzkor, éppen roſzkor, ſzerentsétlenségre éppen.

Malcontent, (*olv.* malkontann.) megelégedetlen, kedvetlen.

Maleſicant, der, III. gonoſztévő.

Maleſiz, die, gonoſzság, gonoſztétel.

Malen, Maler, *l.* Mahlen, Mahler.

Malheur, (*olv.* malőr.) baj, ſzerentsétlenség.

Malicieux, *olv.* malitziőz.) gonoſz indúlatú.

Malleabel, *adj.* kovátsolható.

Malm, der, porrávált test.

Malta, Málta, *ſziget.*

Malteſer Ritter, der, Máltai vitéz, v. nemes.

Malter, das, véka, mértze, mérő, különböző magyságú mérték Németországban. 2. st. Mandel, tizenöt. 15-darab. 3. tzément, vakolat.

Malteſiſch, *adj.* Máltai.

Malve, die, mályva.

Malz, das, ſzalad, maláta, dara, *sernekvaló pergelt és darált gabona v. árpa. Pb.* Es iſt Hopfen und Malz an ihm verloren, semmi se leſz belőle.

Malzdarre, die, ſzaladpergelő.

Malzen, málzen, ſzaladot pergelni.

Mama, (*olv.* Mamá) anya.

Mámme, Memme, die, 1. anya. 2. Eine feige Memme, puhá, v. lusta ember.

Mammeluck, der, III. Mammeluk, *kereſztyén ſzülektől ſzármazott de Muhamed vallásában neveltetett ſzolgák*, ée.

Mammon, der, vagyon, jóſzág, pénz, gazdagság.

Mammonsknecht, der, pénz rabja, ſósvény.

Man, *pron.* valaki, az ember. Wenn man wüßte, ha tudná az ember; man muß, kell, ſzükség; man kann es nicht wiſſen, nem tudhatja az ember, v. nem lehet tudni; man ſagt, azt mondják; man ſchreibt mir von Ofen, daß, u.ſ.f. azt írják nekem Budáról, hogy, ée; man läutet, harangoznak, ée.

Mancher, manche, manches, 1. némely, némelyik. 2. sok, nem kevés.

Mancherley, *adj.* sokféle, külömbkülömbféle.

Manchette, die, (*olv.* mántsette), táſzli.

Manchmahl, *adv.* néha.

Mandat, das, parantsolat.

Mandel, die, 1. mondola. 2. st. Mange, od. Rolle, mángorló. 3. tizenöt, *t. i. darab*, eine Mandel Eyer, tizenöt tojás.

Mandelbaum, der, mondolafa.

Mandelkern, der, mondolabél.

Mandelkleye, die, mondolakorpa.

Mandelkoch, das, mondolás felfújtkása.

Mandelkrähe, die, ſzalakóta, ſzaritsóka.

Mandelmilch, die, mondolatéj.

Mandelmuß, das, mondolapép.

Mandeln, *v. a.* 1. mangorlani. 2. tizenötével ſzámlálni, v. adni.

Mandelöhl, das, mondolaolaj.

Mandelſeife, die, mondolaſzappan.

Mandeltorte, die, mondolatorta.

Mandore, die, kerek lant.

Mange, die, mángorló.

Mangel, der, 1. fogyatkozás, hijánosság. Mangel haben an etwas, ſzükölködni valami nélkül, fogyatkozást látni valamire nézve. 2. ſzükség, ſzükölködés. 3. die Mangel, mangorló.

Mangelhaft, *adj.* 1. hijános, fogyatkozásos. 2. hibás, tsonka.

Mangeln, *v. n.* 1. ſzükölködni valami nélkül, hijával lenni valaminek, nem lenni; es mangelt mir an Zeit, nints időm. 2. hibázni, nem lenni. Es mangelt an Waſſer, víz nints, víz hibázik. 3. mangorlani.

Mangen, *v. a.* mangorlani, mangorolni.

Mangforn, das, abajdótz kétſzeres.

Mangold, das, tzékla.

Manheim, Moguntzia, Manhájm.

Manie, die, dühöskórság.

Manier, die, mód, módosság.

Manieren, *pl.* tzifrázat, *a' muzsikában, p. a. remegtetőjel*, ée.

Manierlich, *adj.* módos, jeles.

Manierlichkeit, die, módosság.

Manifeſt, das, fejedelmi hirdetés, v. kinyilatkoztatás.

Manipulation, die, kézzelvaló velebánás.

Manipuliren, kézzel velebánni.

Mann, der, *pl.* die Männer, (és die Leute). 1. ember, ſzemély. Etwas an den Mann bringen, eladni valamit; wenn Noth an Mann geht, ha megſzorúl az ember; Mann für Mann, egyenként, fejenként, kiki. Ich armer Mann! én boldogtalan; der gemeine Mann, a' köz ember, die gemeinen Leute, a' köznép. Ein Wort ein Mann, betsületes ember megtartja a' ſzavát. Die Tochter an den Mann bringen, leányát férjhez adni. 2. férjfi. Führe dich auf, als ein Mann, úgy viseld magad, v. úgy tselekedj, mint férjfihoz illik. 3. férj. Wo iſt mein Mann? hol az Uram, hol a' férjem? 4. katona; Mann

zu Fuß, gyalog katona; Mann zu Pferd, lovas katona. Einen Mann ſtellen, legényt v. katonát állítni. Die Compagnie hat hundert und zehn Mann, ez a' zászlóally ſzáztiz legényből áll.

Manna, das, 1. manna. 2. harmatkása. *l.* Mannagras.

Mannaäſche, die, gyentyánfa.

Mannagras, das, harmatkása, mannakása. *Festuca fluitans*, L.

Mannbar, *adj.* 1. emberkoros, emberkorra jutott. 2. férjhezmenő.

Mannbarkeit, die, 1. emberkor. 2. férjhezmenőkor.

Männchen, das, emberke.

Männervolk, das, férjfi nép.

Mannfeſt, *adj.* férjfiúi, erős; *adv.* férjfimódra, erősen.

Manngierig, *adj.* férjhezvágyó.

Mannhaft, *adj.* férjfimódra termett, férjfiúi, vitéz, erős; *adv.* férjfimódra, erősen.

Mannhaftigkeit, die, férjfiúság, vitézség.

Mannheit, die, férjfiság.

Mannigfaltig, *adj.* sokféle, külömbkülömbféle.

Mannigfaltigkeit, die, sokféleség.

Mannigfarbig, *adj.* sokféleſzínű, tarka.

Männiglich, *adj.* kiki, mind, minden, kinekkinek, mindennek, kitkit, mindent.

Männlich, *adj.* 1. férjfiúi, 2. férjfihoz illő, bátor ſzívű, vitéz; *adv.* férjfimódra, vitézül, bátran.

Männlichkeit, die, 1. férjfiság. 2. férjfiúság, bátorſzívűség, vitézség.

Mannsbild, das, férjfi.

Mannsbruder, der, férj testvér bátyja v. öttse.

Mannſchaft, die, katonaság, legénység, hadinép, hadisereg.

Mannſen, *l.* Mannsbild.

Mannshoch, *adj.* ember magasságnyi; *adv.* ember magasságnyira.

Mannshöhe, die, ember magassága.

Mannskleid, das, férjfiruha, férjfiköntös.

Mannskleidung, die, férjöltözet.

Mannskloſter, das, barátklastrom.

Mannslang, emberhoſzſzaságnyi.

Mannslänge, die, emberhoſzſzaság.

Mannsleute, die, *pl.* férjfiak.

Mannsnahme, der, férjfinév,

Mannsperſon, die, férjfi.

Mannsrock, der, férjfiköntös.

Mannsſchneider, der, férjfiruhaſzabó, férjfiſzabó.

Mannsſchweſter, die, férjnek testvér nénje v. húga.

Mannsſtamm, der, férjfitörzsök.

Mannstief, *adj.* ember mélységnyi.

Manntreue, die, iringó, *fű, v. plánta. Eryngium*, L.

Mannſucht, die, 1. férjhezvágyás. 2. méhdühödés, *betegség.*

Mannſüchtig, *adj.* férjhezvágyó.

Mannsvolk, das, férjfiak.

Mannszucht, die, katonai fenyiték.

Manoeuver, das, *(olv.* manőver), katonai gyakorlás, hadigyakorlás, hadiforgás, katonai próbatétel.

Manoeuvriren, hadifordúlásokat tenni.

Manſchen, potsolni, *a' vízben.*

Manſchette, die, táſzli.

Mantel, der, köpönyeg. *Pb.* Den Mantel nach dem Winde drehen, ſzélnek fordítni a' köpönyeget.

Mäntelchen, das, köpönyegetske.

Mantelſack, der, köntös tariſznya, ruhatáska.

Manual, das, kézbélikönyv, kézikönyv.

Manufactur, die, kézmív, kézimív.

Manufacturiſt, der, III. kézmíves.

Manuſcript, das, kézírás.

Marcaſit, der, markazitkén, markazit. *Sulphur Marcasita.*

Marchandiſe, *l.* Marſchantiſe.

Märchen, das, mese.

Marder, der, nyest.

Märgel, der, tsapóföld, márga.

Märgeln, tsapóföldel trágyázni.

Marggraf, *l.* Markgraf.

Marginalien, *pl.* ſzél jegyzések.

Mariage, *(olv.* márjázs), házasság, házasodás.

Maria, od. Marie, die, III. 2-*dik* Ejt. Mariens, Mária.

Mariä-Empfängniſſfeſt, das, Boldog Aſzſzony fogantatása napja, Detzember 5-dik napja.

Mariä-Geburtstag, der, Kis Aſzſzony napja, Szeptember 8-dik napja.

Mariä-Himmelfahrtfeſt, das, Nagy-Boldog-Aſzſzony napja, Auguſtus 15-dike.

Mariä-Verkündigung, od. das Feſt

Verkündigung Mariä, Gyümölcsöltő Boldog-Asszony napja, Martzius 25-dike.
Marienbad, das, Mária fördője.
Marienbild, das, Mária képe.
Marienblume, die, százszorszép, kukertz. *Bellis*, L.
Mariendiſtel, die, fejérhátú bogáts, kerti bogáts. *Carduus marianus*, L.
Marienfaden, der, ökörnyál, őszi ökörnyál.
Marienfeſt, das, Mária innepe.
Marienflachs, der, gyújtványfű. *Antirrhinum Linaria*, L.
Marienglas, das, tükörgipsz.
Marienmantel, der, oroszlántalpfű. *Alchemilla vulgaris*, L. 2. lebujfű. *Aphanes*, L.
Marienroſe, die, Marienröschen, das, 1. százszorszép. *Bellis*, L. 2. bazsarózsa, bazsalyikom. *Paeonia*, L. 3. ebrózsa, tsipkerózsa. *Rosa canina*, L.
Marienſchuh, der, paputsvirág, rigópohár. *Cypripedium Calceolus*, L.
Marille, die, sárgabaratzk, tengeribaratzk, kajszínbaratzk.
Marine, die, tengerierő, tengeri hadierő, tengeri hajóssereg.
Mariniren, *v. a.* etzettel borsal v. etzettel faolajjal bétsinálni a' sült halat, *hogy sokáig elálljon*; béezetborsolni, béetzetolajozni.
Marionette, die, játszóbáb.
Marionettenſpieler, bábalakos.
Mark, der, 1. mezőváros. *l.* Marktflecken. 2. die Mark. *a.* megye, határ. *b.* elkerített, határ közzé vett föld, v. tartomány. *c. mintegy* félfont, v. félfontnyi nehézség. *d.* számvetésbeli pénz, p. o. die Mark courant, ez Hamburgba mintegy tizenegy garas, Dániában hat garas. Die Mark Banco, mintegy tizenhárom garas, ée. 3. Das Mark. *a.* velő, p. o. a' tsontban. *b.* bél, p. o. a' fában, bodzában, ée.
Marke, die, 1. pénzjel, p. o. tsontból a' kártya v. más játékközben. 2. jel, jegy.
Marken, *v. a.* eladni. *l.* verkaufen.
Marketender, der, táboriáros, markotányos.
Marketenderinn, die, táborikúfár.
Markgraf, der, III. Márkgróf.
Markgräflich, *adj.* Márkgrófi.
Markgrafſchaft, die, Márkgrófság.
Markgrafthum, das, (ugyan az).
Markig, *adj.* 1. velős. 2. béles, p. o. mint a' bodza.
Markiren, *v. a.* jegyezni, megjelelni.
Markör, od. Marqueur, der, (Markehr), biliárdos legény, biliárd mellett szolgáló legény. *köz.* kávéslegény.
Markſcheide, die, határválás.
Markſcheider, der, határválaszító, határméró inzsenér a' bányáknál.
Markſcheidung, die, határválaszítás.
Markſcheidekunſt, die, bányahatárválaszítás, *mind a' föld felett mind a' föld alatt.*
Markſknochen, der, velőskontz.
Markſtein, der, határkő, megyekő.
Markt, der, 1. vásár, sokadalom. 2. ſt. Platz, Marktplatz, piatz, vásárlás. 3. ſt. Marktflecken, mezőváros.
Marktflecken, der, mezőváros.
Marktleute, die, *pl.* vásárosok.
Marktmeiſter, der, vásárbiró.
Marktplatz, der, piatz.
Marktpreis, der, vásári ára, piatzi ára valaminek.
Marktſchiff, das, vásároshajó.
Marktſchreyer, der, 1. kérkedő, kérkedékeny. 2. Charlatan, *volv.* sarlatán), ámító orvos.
Markttag, der, vásárnap.
Markung, die, megye, határ.
Markungſtein, der, határkő.
Marmel, Marmelſtein. *l.* Marmor.
Marmor, der, márvány.
Marmorarbeiter, der, márványmives.
Marmorband, der, márványozott szélű kötés, t. i. könyvkötés.
Marmorbild, das, márványkép.
Marmorbruch, der, márványbánya.
Marmoriren, *v. a.* márványozni.
Marmorirer, der, márványozó.
Marmorirung, die, márványozás.
Marmorkugel, die, márványgolyóbis.
Marmorn, *adj.* márvány, márványból való.
Marmorplatte, die, márványtábla.
Marmorſäule, die, márványoszlop.
Marmorſtein, der, márványkő.
Marode, 1. lankadt, bádjadt, petyhüt, eltörődött. 2. tikkadt.
Marodiren, *v. a.* ragadozni.
Marone, die, olaszgesztenye.

Marpurg, Márburg, *város.*
Marque, *l.* Marke.
Marquis, der, *(olv.* márki), birtokos Gróf, uradalmas Gróf.
Marquiſe, die, birtokos Grófné.
Mars, der, Márs, *hadisten.*
Marſch, der, od. Marſchland, 1. lapályos rétség. 2. motsáros hely.
Marſch, der, 1. menés, útazás, költözés, *a' katonáknál*, katonaútazás. Sich auf den Marſch begeben, ſich in Marſch ſetzen, útnak indulni, elindúlni. Marſch! indúlj! 2. egynapi járóföld v. út, *a' katonáknál*, Dem Feinde einen Marſch abgewinnen, egynapi úttal megelőzni az ellenséget. 3. marsnóta, mars, indúló. Den Marſch ſchlagen, marsot verni, indúlót verni.
Marſchall, Feldmarſchall, der, 1. fővezér, feldmarsal. 2. fővezető.
Marſchandiſe, die, portéka.
Marſchfertig, *adj.* kész az útazásra v. menésre, indúlófélbenlévő.
Marſchiren, *v. n.* 1. útazni, menni, költözni; *köz.* masérozni. 2. indúlni, elindúlni.
Marſchland, das, 1. lapály, rétség. 2. motsáros hely, sárrét.
Marſchroute, die, út, útmenetel.
Marſeille, Márſzília, város.
Marſtall, der, lóistálló.
Märte, die, hidegtzibere.
Marter, die, kín, gyötrelem.
Marterbank, die, kínzószék.
Märterer, Märtyrer, der, 1. mártir. 2. kínzó, gyötrő.
Marterholz, das, kínraszületett.
Marterinſtrument, das, kínzószerszám.
Martern, *v. a.* kinozni, kinzani.
Märtertod, der, Märterthum, das, mártiromság, kínos halál.
Marterwoche, die, nagyhét, húsvét előttvaló hét.
Martialiſch, *adj.* hadakozó, derék vitéz.
Martin, der, Márton.
Martinsberg, der, szent Mártonnál az a' hegy, mellyen a' Sz. Benedek szerzetű Apátúrság lakhelye ván. S. *Benedicti Abbatia de Sacro Monte Pannoniae.*
Martinsgans, die, Márton lúdja.
Martinstag, der, Márton napja.
Martisſohn, der, katona.
Märtyrer, *l.* Märterer.
Marum, das, marunka. *Teucrium*, L.
März, der, Mártzius, böjtmáshava.
Märzbecher, der, nártzis.
Märzblume, die, mártziusi virág.
Marzipan, der, martzipán, *egy tsúkrossütemény neme.*
Märzſchaf, das, tzanga, selejtes juh.
Märzſchein, der, mártziusi újhold, v. hóldújság.
Märzſchnee, der, mártziusi hó.
Märzviole, die, Märzveilchen, das, mártziusi viola, v. iboja.
Maſche, die, 1. hurok, bokor, burokbokor. 2. szem, kötött szem, p. o. a' harisnyakötésben.
Maſchiene, die, 1. erőmív, mesterségmív. 2. alkotmány.
Masculinum, das, hímnem, hímnemű szó.
Maſer, der, ér, szál, rojt, *a' fában.*
Maſer, die, veres, kanyaró. *Morbilli.*
Maſerholz, das, eres fa.
Maſerig, eres, szálas, *fa.*
Maſerle, die, juharfa, iharfa.
Maſern, eresülni, *mint a' fa.*
Masholder, *l.* Maſerle.
Maske, die, 1. állortza, lárva. 2. állortzás személy.
Maskenball, der, állortzásbál.
Maskerade, die, állortzás múlatság, v. társaság.
Maskiren, állortzázni, bélárvázni.
Maskopay, die, öszveállott kereskedő társaság.
Maslieben, das, százszorszép, rukertz. *Bellis*, L.
Maß, Maaß, die, *pl.* die Maaße, 1. mérték; das Maß nehmen zu etwas, mértékét venni valaminek, *p. o. öltözetnek, lábbelinek, mint a' szabó, tsizmadia*, ée. 2. nagyság, mekkoraság; das Maß eines Körpers beſtimmen, meghatározni valamelly test nagyságát. 3. határ, mérték, illendőség, valamiben; das Maß überſchreiten, általhágni a' határt, v. illendőséget; Maß bey etwas gebrauchen, mértéket tartani valamiben. 4. mód, mérték; ohne Maß, mód nélkül, mérték nélkül; in einem hohen Maße, nagy mértékben. 5. pint, kupa, *két ittze, p. o. bor, ser*, ée. *Ez a' mérték egyenlő az Er-*

délyi kupa mértékkel, de két Magyarországi ittze fél meszszelyel nagyobb. 6. mérő, mérték, *p. o. réf, sing, öl.* 7. fél véka, *némelly helyen* egynegyedrész véka.

Maße, die, 1. mód, mérték, határ, *valamiben*; über die Maße, szerfelett, módnélkül, felette; jeder Maßen, illyen módon, illy móddal; einiger Maßen, néminemüképpen; gleichermaßen, hasonlóképpen; gebührender Maßen, illendőképpen; verlangter Maßen, a' kívánság szerént. 2. különbkülömbféle nagyság, mekkoraság.

Maßen, 1. minthogy, mivel, mivelhogy. 2. *l.* Maße.

Maßgabe, die, 1. mérték, regula. 2. nagyság, mekkoraság; nach Maßgabe, a' szerént a' mint.

Maßgebung, die, (ugyan az).

Mäßig, 1. mértékletes, mértéket tartó. 2. st. mittelmäßig, középszerű.

Mäßigen, *v. a.* 1. mérsékelni, mértékelni, tartóztatni; sich, od. die Affecten mäßigen, mérsékelni magát, v. indúlatosságát. 2. enyhíteni, tsendesíteni.

Mäßigkeit, die, 1. mértékletesség. 2. középszerűség.

Mäßigung, die, mérséklés, tartóztatás.

Maßliebe, die, 1. százszorszép, rukertz. *Bellis.* 2. motsárvirág. *Caltha palustris.* 3. ökörszemvirág. *Chrysanthemum Leucanthemum* L.

Maßregel, die, mód, regula, sinórmérték.

Massacre, (*olv.* maszáker), mészárlás, öldöklés.

Massacriren, felkontzolni.

Maßstab, der, 1. mérték, felvett mérték valaminek megmérésére; mérővesszső; verjüngter Maßstab, kissebbrevett mérték, kissebbített mérték. 3. regula, törvény.

Masse, die, tsoport, rakás, darab. 2. nagyság, sokaság. 2. summa, p. o. pénz summa.

Massiv, *adj.* 1. vastag, mérő, tömött. 2. tsupa kő, tsupa kőből épült, *ház, fal, ée.*

Mast, der, 1. árbotz, árbotzfa. 2. die Mast. *a.* hízaló, *t. i.* hely. *b.* hízlalás. *c.* hízlalmány, a' mitől a' sertés hízik.

Mastdarm, der, véghurka, végbél.

Mästen, 1. *v. a.* hízlalni. 2. hízni.

Mastgans, die, hízólúd.

Mastix, der, másztikszmézga.

Mastixbaum, der, másztikszfa. *Pistacia Lentiscus*, L.

Mastkalb, das, hízóborjú.

Mastkorb, der, árbotzkosár.

Mastkuh, die, hízótehén.

Mastlos, *adj.* árbotzsátlan.

Mastochs, der, III. tulok, hízóökör.

Mastrind, das, tulok, hízómarha.

Mastschwein, das, hízósertés, hízódisznó.

Mastung, die, 1. hízlalás. 2. hízlaló hely.

Mastvieh, das, hízó, hízó marha.

Mastzeit, die, hizlalás ideje.

Matador, der, 1. megölő, győzödelmes a' Spanyol bikaviadalban, (mactator). 2. hatalmas. 3. bírószkártya.

Materialien, die, *pl.* mivészközök.

Materialismus, der, lélektagadás, testségtudomány.

Materialist, der, III. 1. fűszeráros. 2. st. Gewürzhändler, fűszerszámáros. 3. testségállító, lélektagadó.

Materie, die, 1. matéria, *valamire.* 2. test. 3. genyetség, év.

Mathematik, die, mathézis, nagyságtudomány, mathemátika.

Mathematiker, der, mathemátikos.

Matratze, die, szörderékally, matrátz.

Matrice, die, (*olv.* mátritz), betűforma, *a' mellybe öntik a' nyomtatnivaló ón betűket.*

Matrikel, die, születéskönyv, matrikula.

Matrone, die, aszszonyság.

Matrose, die, III. tengeri hajóslegény.

Matt, *adj.* 1. lankadt, bádjadt. 2. st. müde, fáradt.

Matte, die, 1. gyékény, *font gyékény terítőnek.* 2. rét, kaszálló. 3. die Matten, aludttéj.

Matten, die, aludttéj.

Mattenblume, die, motsári sárvirág. *Caltha palustris*, L.

Mattenkümmel, der, réti kömény.

Mattigkeit, die, lankadtság.

Matz, der, 1. aludttéj, savanyútéj. 2. ostoba ember. 3. Mátyás, Mátyi.

Mauen, *v. n.* májogni, mávogni, nyávogni.

Mauer, die, 1. kőfal. 2. ſt. Stadtmauer, város fala, v. kőkerítése.

Maueresel, der, ſzázlábú *Oniscus*, L.

Mauerfelle, die, vakolókaláu.

Mauerfraut, das, falfű. *Parietaria*, L.

Mauermeiſter, der, 1. kőmívesmester. 2. ſt. Maurer, kőmíves.

Mauern, *v. a.* kőmíveskedni, kőmíves munkát tenni, kőfalat rakni.

Mauerpfeffer, der, bárányetsetsfű. *Sedum acre*, L.

Mauerquadrant, der, III. lapmérő, *a' kőmíveseknél, aſztalosoknál.*

Mauerraute, die, 1. kövi borzsika. *Draba muralis*, L. 2. kőfali kányafű. *Sisymbrium murale*, L.

Mauerraute, die, kőfali, v. kövi lépfű. *Asplenium ruta muraria*, L.

Mauerſchwalbe, die, kőfali, v. lábatlan fetske. *Hirundo apus.*

Mauerſtein, der, kőfalkő, kőfalbavaló kő.

Mauerwerk, das, kőfal, kőmíves munka.

Mauerziegel, der, tégla.

Mauke, die, pók, *a' lovak lábokban.*

Maul, das, *pl.* die Mäuler, 1. ſzáj. Das Maul aufſperren, ſzáját tátni. Jemanden das Maul aufſperren, ketsegtetni valakit valamivel, mézes madzagot rántani kereſztül a' ſzáján. Das Maul wäſſert ihm darnach, foly a' nyála érte, nagyon kíván valamit. Etwas ſeinem Maule abbrechen, elfogni a' ſzájától, v. megtagadni magától valamit. Er läßt das Maul hängen, *a.* leesett az álla, félre áll a' ſzája. *b.* feldúzta az órát. Das Maul wiſchen und davon gehen, törölni ſzemét ſzáját 's elébb állani, meg se köſzönni valamit. Jemanden ums Maul gehen, kezére adni valakinek valamit, tsapni, hizelkedni. Ein loſes Maul haben, nyelveskedni, ſzabad ſzájúnak lenni. Er hat das Maul weit aufgethan, nagyon ſzabadon és sokat beſzéllt. Kein Blatt vor das Maul nehmen, ſzabadon beſzéllni, nem tartóztatni magát, kimondani a' mi a' ſzájára jön. Sich das Maul verbrennen, megégetni a' ſzáját, kárt tenni magának a' ſzabadon beſzélés által. Das Maul halten, megfogni a' nyelvét, hallgatni. Halte das Maul, od. halts Maul, hallgass, fogd meg a' nyelvedet, fogd bé a' ſzádat. Ein m etwas in das Maul kauen, a' ſzájába rágni valakinek valamit, sokſzor megmagyarázni, világosan 's többſzör megmondani. Jemanden über das Maul fahren, illetlenül, v. embertelenül felelni valakinek. Ihm ſteht das Maul auf dem rechten Flecke, jó ſzája van, jó helyen áll a' ſzája, tud beſzéllni. Er iſt in aller Mäulern, mindenek ſzájába forog. 2. ſt. Kuß, tsók. 3. ſt. Mauleſel, öſzvér.

Maulaffe, der, der, III. ſzájatátott, tátottſzájú, ſzáját tátó. Maulaffen feil haben, *a.* ſzáját tátni, bámúlni. *b.* bolondozni.

Maulbeerbaum, der, eperjſa, (ſzederjfa). *Morus*, L.

Maulbeere, die, ſáieperj, *(ſzederj).*

Mäulchen, das, 1. ſzájatska. 2. tsók.

Maulchriſt, der, III. ſzínmutató kereſztyén.

Maulen, 1. jól esni a' ſzájnak, *mint némelly étel.* 2. feldúzni az órát, durtzáskodni.

Mauleſel, der, öſzvér.

Mauleſelinn, die, kantzaöſzvér.

Maulfaul, ſzórestellő.

Maulfreund, der, ſzines barát.

Maulfromm, ſzínmutató.

Maulheld, der, III. költött vitézségével kérkedő, ſzájvitéz.

Maulklemme, die, fogtsikorgás, ſzájgörts.

Maulkorb, der, lakatkosár, *a' harapós lovak ſzájára.*

Maulmacher, der, mindent ígérő, ſzájas; er iſt ein Maulmacher, tsak a' ſzája nagy, v. tsak a' ſzája jár.

Maulſchelle, die, pofontsapás, pofonvágás; eine Maulſchelle geben, pofontsapni, pofonvágni.

Maultaſche, pofontsapás.

Maultier, das, öſzvér.

Maultrommel, die, doromb.

Maulwerk, das, nyelv, ſzáj. Er hat ein gutes Maulwerk, jó nyelve, v. ſzája van, sokat tud beſzéllni.

Maulwurf, der, vakondok.

Maulwurfsfalle, die, vakondokfogó.

Maulwurfshaufen, der, vakondoktúrás.
Maur, der, szeretsen. *l.* Mohr.
Maurache, die, szömörtsökgomba, kutsmagomba. *Phallus esculentus.*
Mauren, *l.* Mauern.
Maurer, Mäurer, der, kőmíves.
Maus, die, 1. egér. *Pb.* Wenn die Maus satt ist, schmeckt ihr das Korn bitter, jóllakottnak a' méz is keserű; die blinde Maus, szembekötősdi, *játék.* 2. st. Muskel, szálashús.
Mäuschen, das, egérke, egeretske.
Mäuschenstill, igen tsendes. Er ist mäuschenstill, nem is szuszszan.
Mäuseaar, der, *l.* Mäusefalk.
Mäusedarm, der, 1. tyúkhúr. *Alsine media*, L. 2. tyúkszemvirág, tyúkszemfű. *Anagallis arvensis*, L.
Mäusedorn, der, egértövis. *Ruscus*, L.
Mäusefahl, *adj.* egérszínű.
Mäusefalb, *adj.* egérszínű.
Mäusefalk, od. Mausefalk, der, III. egerészkánya, egerészölyv. *Falco Buteo.*
Mäusefalle, die, egérfogó.
Mäusegedärm, *l.* Mäusedarm.
Mäusegerste, die, egérárpa. *Hordeum murinum.*
Mäusegeyer, *l.* Mausefalk.
Mäusegift, das, 1. egérméreg, egérölő méreg. 2. st. Arsenik, egérmaszlag, rozsnika.
Mäusehabicht, *l.* Mäusefalk.
Mäusehafer, der, 1. tsenkesz. *Bromus secalinus*, L. 2. vadzab. *Avena fatua*, L.
Mäusekatze, die, jóegerészű matska, egerészmatska.
Mäusekorn, *l.* Mäusegerste.
Mäusekoth, der, egérganéj.
Mäuseloch, das, egérlyuk.
Mausen, 1. *v. a.* eltsípni, ellopni, eltsillenteni, *alattomban való óvakodással, mint a' matska a' húst a' fazékból, &c.* 2. *v. n.* egerészni, egeret fogni. 3. sich mausen, *a.* vedleni, tollát elhányni, *mint a' madarak. b.* elrugni a' héjját, vedleni, *mint a' rák;* kibújni a' bőréből, vagy vetkezni, *mint a' hernyók.*
Mäuseneſt, das, egérfészek.
Mäuseohr, das, 1. egérfül. 2. egérfülfű. *Myosotis*, L.
Mäusepfeffer, der, erdei tiszteszű. *Stachys Silvatica*, L.
Mäusepulver, *l.* Mäusegift.
Mauser, der, 1. héjjarugott rák, vedlőrák, vedlettrák. 2. tsillentő, lopó.
Mauserey, die, lopás, tsillentés.
Mäuseschwanz, der, 1. egérfark. 2. egérfarkfű. *Myosurus*, L.
Mäusestill, *adj.* igen tsendes, er war mausestill, nem is szuszszant.
Mausetodt, *adj.* merőhólt.
Mausezeit, die, vedlés, vedlés ideje.
Mausfarbe, die, 1. egérszín. 2. *adj.* egérszín, egérszínű.
Mausfarbig, *adj.* egérszínű.
Mausig, sich mausig machen, szilajkodni, ledérkedni.
Mauth, die, 1. vám, határvám. 2. motózóhely, motózóház.
Mauthfrey, *adv.* vámtólment, szabad a' vámtól.
Mauthfreyheit, die, menttlétel a' vámtól.
Mauthner, der, vámos.
Mautzettel, der, vámtzédula.
Mautzen, *v. n.* nyávogni.
Maxime, die, od. Grundsatz, regula, törvény, felvett törvény, felvett regula; das ist meine Maxime, ez felvett törvényem, v. felvett regulám.
May, der, 1. Május, Pünkösthava. 2. újnövés. *l.* Maye.
Maybaum, der, Birke, nyírfa.
Mayblume, die, gyöngyvirág, szentgyörgyvirág. *Convallaria majalis.*
Maye, die, zöldág, zöldleveles.
Mayer, *l.* Meier.
Maykäfer, der, tserebogár.
Maykälte, die, Májusi hideg.
Mayn, der, Májé, v. Ménus vize.
Maynz, Májntz, Moguntzia.
Mayrose, die, Májusi rózsa.
Mays, der, türkisch-Korn, der türkische Waitzen, kukoritza, tengeri, törökbúza, málé.
Mayschein, Májusi újhóld, holdujjúlás, v. újság.
Maywurm, der, nünüke. *Meloe*, L.
Mechanik, die, erőmívtudomány, erőmívalkatás, v. mozgómívtudomány, mozgómívalkatás.
Mechanikus, der, erőmívalkató, erőmives.
Mechanisch, *adj.* erőmívbéli, mozgómívbéli.

Mechanismus, der, 1. alkatás. 2. járómív, *p. o. az órában.*
Mechant, *(olv.* mesánt). 1. roſz, gonoſz, gaz. 2. rút, fertelmes.
Meckern, mekegni, *mint a' ketske.*
Medaille, die, *(olv.* medálje), emlékezet pénz, emlékeztető pénz.
Medaillon, *(olv.* medaljón), képpénz, kerek v. hoſzlzúkás emlékeztető képpénz; *ismét: képráma, arany ezüst v. réz képráma* mejjre vagy nyakba.
Median, középnagy, középſzerü, *t. i. papiros, v. könyvforma.*
Mediaſch, Medjes, ſzáſz város Erdélyben.
Mediateur, der, *(olv.* mediatör), 1. közbenjáró. 2. közbíró.
Medicament, das, orvosság.
Medicin, die, 1. orvositudomány. 2. orvosság, gyógyitóſzer, ſzer.
Mediciniſch, *adj.* orvosi.
Medicus, der, orvos. l. Arzt.
Meditation, die, elmélkedés, gondolkozás.
Meditiren, elmélkedni, gondolkozni.
Meduſe, die, Medúsa, egy a' kigyóhajú Gorgon ſzűzek közül.
Meduſenhaupt, das, 1. Medúzafő ebtéjfü. *Euphorbia caput Medusae*, L. 2. Medúzafő tsillagféreg. *Asterias caput Medusae.*
Meer, das, *pl.* die Meere, 1. tenger; das mittelländiſche Meer, földközitenger, középtenger; das atlantiſche Meer, a' nagy tenger, átlásitenger; das ſtille Meer, a' tsendes tenger. 2. *adj. más ſzók előtt öſzvetéve*, tengeri.
Meeraal, der, konger ángolna.
Meeradler, der, halászó sas, ráró. *Falco Heliaetus*, L.
Meeralant, der, nagyagyúhal. *Mugil*, L.
Meerampfer, der, tengeri lórom. *Rumex maritimus*, L.
Meeramſel, die, örves húrosmadár. *Turdus torquatus*, L.
Meeräſche, *l.* Meeralant.
Meeraſſel, die, néreis, *féreg.*
Meerbarbe, die, rózsahal. *Mullus barbatus*, L.
Meerberſch, der, tengeri sigér. *Perca marina.*
Meerbraſſen, die, tengeri spár, *hal. Sparus Pagrus.*
Meerbuſen, der, tengeröböl.
Meerbütte, die, síma félszegúszó. *Pleuronectes Rhombus*, L.
Meerdroſſel, *l.* Meeramſel.
Meereinhorn, das, kétfogútzet. *Diodon.* (Monodon).
Meerenge, die, tengerzug, ſzoros tenger.
Meerengel, der, horogtzápa. *Squalus Squatina.*
Meeresſtille, die, tengernyugvás, tenger tsendessége.
Meereswogen, die, *pl.* tengerhab, tengeri habok, tenger habjai.
Meerfarbe, die, tengerſzín.
Meerfeder, die, tengeri toll, *féreg. Pennatula.*
Meerfeige, die, tengeri füge. *Acyonium ficus.*
Meerfiſch, der, tengerihal.
Meerfrau, die, Szíren.
Meergewächs, das, tengeri növevény.
Meergott, der, tengeri Isten.
Meergottheit, die, tengeri Istenség.
Meergöttinn, die, tengeri Istenaſzſzony.
Meergras, das, tengeri hínár, mázhínár. *Fucus*, L.
Meergrün, tengerſzín, tengerſzín zöld.
Meergründel, der, fekete töltsérhal, v. gobhal. *Gobius niger.*
Meergründling, der, (ugyan az).
Meerhafen, der, tengeri kikötőhely.
Meerhorn, das, tengeri kürttsiga.
Meerhoſe, die, örvényemelkedés, *mikor a' tengeri forgóſzél a' vizet örvényformában a' levegőbe felsodorja.*
Meerkalb, das, borjúſóka. *Phoca vitulina.*
Meerkamm, der, metſző narantshal. *Coryphaena novacula.*
Meerkatze, die, tzerkóf. matskmajom. *Cercopithecus.*
Meerkirſche, die, 1. fanyalgyümölts. 2. Meerkiſchbaum, fanyal. *Arbutus Unedo*, L.
Meerküſte, die, tengerpart, tengermellyék, v. tájjék.
Meerlinſe, die, tengeri katsaparéj. *Lemna minor*, L.
Meermenſch, der, III. tengeri tsuda ember. *Triton.*
Meermuſchel, die, tengeri tsiga,

Meernabel, der, köldökös gazhinár. *Ulva umbilicalis*, L.
Meernadel, die, hegyesorrú tsuka. *Esox Bellone.*
Meerpferd, das, pegázhal.
Meerrettig, der, torma. *Cochlearia Armoracia*, L.
Meerſalz, das, tengervízsó.
Meerſchaum, der, tajtékföld. *Talcum spuma maris.*
Meerſchaumen, tajték, tajték földből való. Ein meerſchaumener Pfeifenkopf, tajtékpipa.
Meerſchaumer, der, tengeritolvaj.
Meerſchildkröte, die, tengeri teknősbéka.
Meerſchwalbe, die, 1. Európai halászmadár. *Sterna hirundo.*
Meerſchwamm, der, tengeri spongyia.
Meerſchwein, das, 1. tengeri malatz. *Cavia porcellus.* 2. delfín. *Delphinus.*
Meerſcorpion, der, eskarap, skarapna, *hal. Scorpaena.*
Meerſenf, der, tengeri dombvirág. *Bunias*, L.
Meerſpinne, die, 1. tengeri rák. 2. téntaféreg.
Meerſtern, der, tsillagféreg. *Asterias.*
Meerſtille, die, tengertsendesség.
Meerſtrand, der, tengerpart.
Meerſtrudel, der, tengerörvény.
Meertang, der, tengeri övfű. *Zostera*, L.
Meerufer, das, tengerpart.
Meerwaſſer, das, tengerviz.
Meerwegetritt, der, tengeri soktérdűfű. *Polygonum maritimum.*
Meerwirbel, der, tengerörvény.
Meerwunder, das, tengeritsuda.
Meerzwiebel, die, tengerihagyma. *Scilla maritima*, L.
Mehl, das, *s. pl.* liſzt; ungebeuteltes Mehl, ſzitálatlan liſzt.
Mehlbaum, der, 1. liſztfa. *Crataegus Aria*, L. 2. berkenyefa. *Crataegus torminalis*, L.
Mehlbrey, der, gombóta, liſzteskása, pép.
Mehldorn, od. Weißdorn, der, galagonya. *Crataegus Oxyacantha*, L.
Mehlfaß, das, liſzteshordó.
Mehlicht, *adj.* liſztforma.
Mehlig, *adj.* liſztes; *adv.* liſztesen.
Mehlkaſten, der, liſztesſzekrény.
Mehlkleiſter, der, tsiríz.
Mehlklos, der, liſztesgombótz.
Mehlknödel, (ugyan az).
Mehlmilbe, die, liſztbogár, liſztmoly. *Acarus farinae.*
Mehlmus, das, gombóta, pép.
Mehlſack, der, liſzteszsák.
Mehlſchabe, die, tsótán. *Blatta orientalis.*
Mehlſieb, das, ſzita.
Mehlſpeiſe, die, téſztásétel, téſztaétel, téſzta.
Mehlthau, der, ragya.
Mehlwurm, der, liſztféreg.
Mehr, *(középgrádits: ettől, viel).* 1. több, ſzámosabb. Es iſt mehr werth, többet ér. 2. több, nagyobb; mit mehrerem Eifer, nagyobb buzgósággal; mehr oder weniger, mintegy, körülbelől; *adv.* 1. többen, ſzámosabban. 2. jobban, inkább, nagyobban. Er liebt mich mehr, jobban, v. inkább ſzeret engem; mehr und mehr, jobban ſjobban: mehr als zu viel, igenis, felettébb is; mehr als zu gewiß, felettébb is bizonyos. 3. már, többé, er lebt nicht mehr, nem él már, nem él többé. 4. ſt. länger, tovább.
Mehren, *v. a.* 1. öregbíteni, nevelni, ſzaporitni, sokasítni. 2. ſich, ſzaporodni, sokasodni, növekedni.
Mehrentheils, *adv.* többnyire, nagyobb részént.
Mehrer, der, öregbítő, ſzaporító, sokasító.
Mehrheit, die, többség.
Mehrmahlig, *adj.* többſzöri, több rendbéli, többizbéli.
Mehrmahls, *adv.* többſzör; oft, gyakran.
Meiden, *v. a. irr. Imp.* ich mied. *Perf.* ich habe gemieden. 1. kerülni, elkerülni. Leide, was du nicht meiden kannſt, türd el a' mit el nem kerülhetſz. 2. kerülni, távoztatni, *a' roſzſzat*, ée.
Meidung, die, kerülés, elkerülés, távoztatás.
Meier, der, 1. majoros; die Meierinn, majorosné. 2. tyúkhúr. *Alsine media*, L. és, tyúkſzemfű. *Anagallis arvensis*, L.
Meiran, *l.* Majoran.

Meierey, die, major, szállás, mezei gazdaság.
Meierhof, der, major; od. st. Vorwerk, szállás.
Meierkraut, das, 1. tyúkhúr. *Alsine media*, L. 2. weiße od. rothe Meier, od. Mangold, fejér v. veres tzékla.
Meyland, Májland, Médiolánum, Miláno, *város.*
Meile, die, mértföld.
Meilenmaß, die, mértföldmérték.
Meilenſäule, die, mértföldjegy oszlop
Meilenſtein, der, mértföldjegykő.
Meilenzeiger, der, mértföldmutató.
Meiler, der, rakásfa, *halmozva rakásra töltött fa.*
Mein, meine, mein; od. meiner, meine, meines. 1. *pron.* enyim, v. az én-m, v. -om, -em, -ám, -öm; *p. o.* mein Haus, az én házam; Mein Freund! barátom! Dieſes Buch iſt mein, ez a' könyv az enyim; wo iſt meines? hol az enyim? 2. *interj.* Mein! ugyan! de ugyan! Uram Isten.
Meineid, der, 1. kéſzakartos, vagy kéſzakartvaváló hamis esküvés. 2. hitſzegés.
Meineidig, 1. hamisesküvő, hamishitű. 2. hitéſzegett, hitſzegő.
Meinen, *v. a.* 1. dafür halten, vélni, vélekedni, úgy tartani, azzal tartani; man ſollte meinen, azt gondolná, v. azt vélné az ember. 2. st. denken, gondolni; er redet anders, als er meint, mást beſzél, mint a' mit gondol. 3. st. denken, geſinnt ſeyn, gondolkozni; er meint es gut mit mir, jól gondolkozik felőlem, jó indúlattal van erántam; es war nicht böſe gemeint, nem roſz szándékból esett. 4. st. verſtehen, érteni, akarni; ich meine dich nicht, nem téged értlek; was meinſt du damit? mit akarſz azzal? mit érteſz az alatt? mit akarſz vele mondani?
Meiner, meine, meines, az enyim. *l.* mein.
Meinethalben, 1. én érettem. 2. én miattam meglehet, nem bánom.
Meinetwegen, *(ugyan azt teſzi).*
Meinetwillen, *l.* Meinethalben.
Meinige, der, die, das, st. meiner, meine, meines, az enyim.
Meinung, die, 1. vélekedés, vélemény; ich bin der Meinung, én abban a' vélekedésben vagyok, azzal tartom. 2. st. Geſinnung, indúlat, gondolat. 3. szándék, feltétel, akarat.
Meiſch, der, maláta, *felelegyített darált ſzalad sernek.*
Meiſe, die, tzinke, tzinege. *Parus.*
Meiſenkaſten, der, tzinkefogó.
Meiſenkönig, Schneekönig, der, tsalántsattogató. *Motacilla Troglodites*, L.
Meißel, die, tépettruha, *a' sebre.*
Meißel, der, metſzővas, véső.
Meißeln, *v. a.* metſzeni, faragni, vésni.
Meiſſen, Májſzen, *város.*
Meißner, Májſzeni, *p. o. ember, portzellán*, ée.
Meißniſch, Májſzeni.
Meiſt, meiſte, legtöbb, der meiſte Theil, legnagyobb része, die meiſten, legtöbben, többnyire; *adv.* többnyire leginkább. *l.* meiſtens.
Meiſtbietend, legtöbbet igérő.
Meiſtens, *adv.* leginkább, többnyire, nagy részént.
Meiſtentheils, *adv.* nagy részént, többnyire.
Meiſter, der, 1. st. Vorgeſetzter, fő, mester, úr. 2. st. Lehrer, tanító, tanítómester. 3. mesterember, gazda, *t. i. mesterségben*; mestergazda. Das Werk lobt den Meiſter, a' munka dítséri meg a' mesterét. 4. tanúlt jártas, *valamelly mesterségben.* 5. Sich Meiſter machen von etwas, elfoglalni, birtoka alá venni valamit.
Meiſtergeld, das, mesterpénz, *mesteremberré lételért fizetett pénz.*
Meiſterhaft, *adj.* mesterséges, remeki, igen derék; *adv.* mesterségesen, remekmódra.
Meiſterhand, die, remekkéz.
Meiſtern, 1. jobbítni, megigazgatni. 2. feddeni, dorgálni, hibát találni benne.
Meiſterrecht, das, mesteri, v. mesteremberi juss.
Meiſterſchaft, die, 1. mesterlét, mesterlétel, mesteremberlétel. 2. mesteremberek.
Meiſterſtreich, der, remekfortély.
Meiſterſtück, das, remek, remekmunka.

Meiſterwurz, die, tsálzárgyökér. *Imperatoria*, L.

Melancholie, die, 1. ſt. Schwermuth, búskomojság. 2. ſt. Traurigkeit, ſzomorúság, bánatosság.

Melancholiſch, 1. ſchwermüthig, búskomoj. 2. traurig, bánatos, ſzomorú, bús.

Melange, *(olv.* melánzs), keverék, elegyek, *valami*, *p. o. tejeskávé*, ée.

Melde, die, laboda. *Atriplex*, L. Gartenmelde, kerti laboda, németparéj. *A. hortensis*, L.

Melden, 1. ſt. anzeigen, bekannt machen, jelenteni, emlitni. 2. ſich, jelenteni magát, béjelenteni magát; ſich melden laſſen, béjelentetni magát

Meldung, die, jelentés, emlités, megjelentés.

Melilote, die, dutkóró, veres komótyú. *Trifolium Melilotus*, L.

Melilotenpflaſter, das, dutkóróflastrom, komótyúir.

Meliſſe, die, méhfű. *Melissa.*

Meliſſengeiſt, der, méhfűſzeſznedv, méhfűpáranedv.

Meliſſenthee, der, méhfűſőttlé, méhfűherbathé, méhfűthea.

Meliſſenwaſſer, das, méhfűviz.

Melk, fejős; melke Kuh, fejős tehén.

Melken, *v. a. irr. Imp.* ich molk. *Perf.* ich habe gemolken, fejni, megfejni.

Melken, das, fejés.

Melker, der, Melkerinn, die, fejő.

Melkerey, die, fejő major, juh fejő kosár, eſztrenga, ée.

Melkgefäß, das, fejőedény.

Melkkuh, die, fejős tehén.

Melkſchaf, das, fejős juh.

Melkvieh, das, fejős marha.

Melkziege, die, fejős ketske.

Melodie, die, nóta, *nótája az éneknek*, *dalnak*, ée.

Melodiſch, *adj.* 1. nótás, nótájú, ſzép nótájú. 2. énekelhető, könnyen énekelhető.

Melone, die, 1. dinnye. 2. Zuckermelone, sárga dinnye. *Cucumis Melo.* — Waſſermelone, görög dinnye. *Cucurbita Citrullus*, L.

Melonenfeben, die, koronás tök, paizsos tök. *Cucurbita Melopepo*, L.

Memorial, das, 1. ſt. Bittſchrift, esedezőirás, kérelemirás. 2. jegyzőkönyv. 3. feljegyzett lajstrom.

Memoriren, *v. a.* könyvnélkül tanúlni.

Memoriren, das, könyvnélkült anúlás.

Menage, *(olv.* menázs), die, 1. gazdaság, gazdálkodás, konyhatartás. Menage mit Jemand machen, együtt gazdálkodni, egy kézre keresni, *valakivel.* 2. takarékosság, gazdálkodás. 3. egymásra illő ételhordó edények, *p. o. tzinből*, *tserépből*, ée.

Menagerie, die, vadaskert, vadasház.

Menagiren, gazdálkodni, takarékoskodni.

Menagirlich, *(olv.* menazsírlikh), takarékos.

Menge, die, 1. sokaság, sokság; in Menge, böven, eleget, elegen, ée. 2. sok, igen sok; eine Menge Geld, sok pénz.

Mengen, *v. a.* keverni, egyelítni, öſzvekéverni, öſzveelegyítni, (vegyítni). Alles unter einander mengen, mindent öſzvezavarni. Sich in etwas mengen, magát valamibe avatni, v. elegyítni.

Mengſel, das, keverék, elegybelegység.

Mennig, der, miniom.

Menſch, der, III. 1. ember; ein junger Menſch, ifjú, ifjú ember. Viele Menſchen, sokan; kein Menſch, senki sem; es gibt Menſchen, die, vannak, a' kik, ée. 2. das Menſch, ſzolgáló.

Menſch, das, III. *pl.* die Menſcher, ſzolgáló, *leány v. aſzſzony.*

Menſchchen, das, emberke.

Menſchenalter, das, emberkor.

Menſchenblut, das, embervér.

Menſchenfeind, der, embergyúlölő.

Menſchenfeindlich, *adj.* embergyúlölő; *adv.* embergyülölő módon.

Menſchenfreſſer, der, emberevő.

Menſchenfreund, der, 1. emberſzerető. 2. kegyes.

Menſchenfreundlich, *adj.* 1. emberſzerető. 2. nyájas, emberséges.

Menſchenfreundlichkeit, die, 1. emberſzeretés. 2. nyájasság, emberség.

Menſchenfurcht, die, emberfélés.

Menſchenfuß, der, emberláb.

Menſchengebot, das, emberi parantsolat, emberi törvény.

Menſchengefühl, das, emberiérzés.

Menſchenhand, die, emberkéz, emberi kéz.
Menſchenhaß, der, embergyülölés.
Menſchenhaſſer, der, embergyülölő.
Menſchenhülfe, die, emberi segítség, emberi segedelem.
Menſchenhüter, der, emberőrző, emberek őrzője.
Menſchenkopf, der, emberfő.
Menſchenliebe, die, emberſzeretet.
Menſchenmöglich, *adj.* lehetséges, embertől kitelhető. Es iſt nicht menſchenmöglich, lehetetlen.
Menſchenmord, der, emberölés, gyilkosság.
Menſchenmörder, der, emberölő, gyilkos.
Menſchenpflicht, die, emberiköteleſség.
Menſchenraub, der, emberlopás.
Menſchenräuber, der, emberlopó.
Menſchenſatzung, die, emberi rendelés, v. emberi találmány, *p. o. a' vallás tzeremóniái, és a' hit ágazatiban.*
Menſchenſcheu, *adj.* emberkerülő.
Menſchenſcheu, die, emberkerülés.
Menſchenſohn, der, embernek fia, ember.
Menſchenſtimme, die, 1. emberi ſzó, v. ſzózat. 2. emberi hang.
Menſchentand, der, emberi játék.
Menſchenverſtand, der, emberi, értelem, v. ész.
Menſchenwerk, das, emberimunka.
Menſchgen, das, emberke.
Menſchheit, die, 1. emberiség, emberi terméſzet; die Menſchlichkeit ablegen, levetkezni az emberiséget, v. emberi terméſzetet. 2. emberek, emberi nemzet.
Menſchlein, das, emberke.
Menſchlich, *adj.* emberi; *adv.* emberi módon.
Menſchlichkeit, die, emberiség.
Menſchmöglich, *l.* Menſchenmöglich.
Menſchwerdung, die, emberrélétel.
Menſur, die, mérték.
Mentor, der, nevelő, oktató gondviselő; *eredet ſzerént az ifjú Telemak vezérnevelője, az az Minerva.*
Menuet, der, minét, minéttántz.
Mercantiliſch, *adj.* kalmári, kereskedői; *adv.* kereskedő módra.
Mercur, der, 1. Merkúr, Merkúrius, *pogány Istenek követe.* 2. egy bolygó tsillag.
Mercurial, *adj.* kéneső, kénesős.
Mercurialiſch, *adj.* kénesős, kénesőből való.
Mercurialpillen, die, *pl.* kénesős pilulák.
Mercurius, kéneső. *l.* Queckſilber.
Meridian, der, déliabronts, délabronts.
Meridional, *adj.* déli, délfelévaló, délre hajló.
Merk, das, jel, jegy.
Merkbar, *adj.* 1. jelelhető. 2. észrevehető; *adv.* észrevehetőképpen, észrevehetőleg.
Merken, *v. a.* 1. ſt. zeichnen, megjelelni, megjegyezni. 2. ſt. wahrnehmen, észrevenni. Etwas merken laſſen, kimutatni, mutatni, vagy észrevétetni valamit. Ich bin krank, aber ich laſſe es nicht merken, roſzszúl vagyok, de nem mutatom. 5. emlékezetben tartani, ráemlékezni.
Merklich, *adj.* észrevehető; *adv.* észrevehetőleg, észrevehetőképpen.
Menſchlichkeit, die, észrevehetőség.
Merkmahl, das, jel, jegy, jelenség, észrevehetőjel.
Merkwürdig, *adj.* jegyzéstérdemlő, megjegyzésre méltó, nevezetes.
Merkwürdigkeit, die, jegyzéstérdemlő dolog, nevezetes dolog, nevezetesség.
Merkzeichen, das, 1. jel, jegy, jelenség. 2. jegyzőjel.
Merſeburg, Merzeburg, *város.*
Merzſchaf, das, kihányt beteges juh, *a' nyájból.*
Meſopotamien, Mezsopotámia.
Meßamt, das, od. Meſſe, mise.
Meßbar, *adj.* megmérhető.
Meßbuch, das, misés könyv.
Meſſe, die, 1. mise. Meſſe leſen, misét tartani, misét mondani, v. ſzolgáltatni. 2. vásár, országos vásár, sokadalom. 3. vásárfia, vásári ajándék.
Meſſen, ich meſſe, du miſſeſt, er miſſet, od. mißt. *a.* ich maß. *c.* ich habe gemeſſen, 1. mérni, megmérni, felmérni, *p. o. poſztót, földet*, ée. 2. ſich mit Jemanden meſſen, megmérkőzni valakivel, kimenni valakivel, *p. o.* egy ſzál kardra, ölre, ée. 3. ſt. beſtimmen, megha-

rozni; gemeſſen. *a.* meghatározott. *b.* ſzoros, kemény. Auf das gemeſſenſte befehlen, ſzorosan, v. kemények megparantsolni.
Meſſen, das, mérés.
Meſſer, der, meró, kimérő.
Meſſer, das, kés. Einem das Meſſer an die Kehle ſetzen, nagyon megijeſzteni valakit. Das groſſe Meſſer führen, hazudozni.
Meſſerchen, das, késetske.
Meſſerheft, das, késnyél.
Meſſerklinge, die, késvas.
Meſſerrücken, der, késſok.
Meſſerſchale, die, 1. késnyél. 2. késnyének egyik ſele.
Meſſerſcheide, die, késhüvely.
Meſſerſchmid, der, késtsináló.
Meſſerſchneide, die, késél, kés éle.
Meſſerſpitze, die, késhegy, késhegye.
Meßfreyheit, die, vásári ſzabadság, *ſzabadsdg arra, hogy vásárt tarthasson a' város.*
Meßgeld, das, 1. mérésbér. 2. vásárra való pénz. 3. vásárban árult pénz.
Meßgeſchenk, das, vásárfia.
Meßgewand, das, miſélőköntös.
Meßgut, das, vásári portéka.
Meſſias, der, Messiás, Megváltó.
Meſſing, das, sárgaréz, velentzei réz.
Meſſingblech, das, sárgarézpléh.
Meſſingdraht, der, sárgarézdrót.
Meſſingen, *adj.* sárgarézből való.
Meſſingſchmid, der, sárgarézmives.
Meßkanne, die, mérőkanna.
Meßkette, die, mérőlántz.
Meßkunde, die, méréstudomány, a' földmérés mestersége tudománya.
Meßkunſt, die, (ein Theil der praktiſchen Geometrie), mérésmesterség
Meßner, der, *(olv.* mézner), egyházfi; *néhol*, dékány.
Meßopfer, das, misei áldozat.
Meßprieſter, der, mise mondó pap.
Meßriemen, der, mérőſzíj.
Meßruthe, die, mérőrúd, mérőöl.
Meßſchnur, die, mérőzsineg.
Meßſtange, die, mérőrúd.
Meßtiſch, der, mérőaſztal, földmérőaſztal.
Meßwaare, die, vásári portéka.
Meßwoche, die, vásár hete.
Meßzeit, die, vásár ideje.
Meſte, die, sótartó.
Meſto, a' *muzsikában*, ſzomor, ſzomorú; *adv.* ſzomorún, ſzomoran.
Metall, das, értz.
Metallen, *adj.* értz, értzből való.
Metallgold, das, értzſüst.
Metallmutter, die, anyaértz.
Metallurgie, die, értztudomány, *az értzekről tanító tudomány*, od. Bergwerkskunde, bányáſztudomány.
Metallurgiſch, *adj.* értztudománybeli
Metamorphoſe, die, általváltozás.
Metapher, die, ſzóráilletés, ſzóilletés, ráilletés.
Metaphyſik, die, Metaphysika, érzékfelettiségek tudománya, lehetségtudomány, *a' tapaſztalásom túl lévő, v. nem érzékelhető dolgoknak előleges tudománya.*
Metaphyſiſch, *adj.* 1. lehetségtudománybeli. 2. érzőtehetséget felyülmúló, lehetséges; *adv.* lehetségesen.
Metaphoriſch, *adj.* ráilletö; metaphoriſche Redensart, ráilletö kifejezés, ſzóllás, v. ſzóllás formája; *adv.* ráilletve.
Meth, der, méhser.
Methode, die, 1. mód, módrend, módſzer. 2. ſt. Lehrart, tanításmód.
Methodiſch, *adj.* módſzeres, rendſzeres, regulás.
Metier, das, 1. mesterség, kézimesterség, művmesterség. 2. hivatal.
Metonymie, die, névváltás, névfelváltás; *mikor a' dolgot neve helyett tulajdonságáról nevezzük.*
Metonymiſch, *adj.* névfelváltásbéli; *adv.* névváltva.
Metram, *l.* Mutterkraut.
Mett, das, öſztövér hús.
Mette, die, 1. róráté, hajnali ájtatosság, karátsony előtt. 2. éjjeli ájtatosság, *karátsony éjtſzakáján.*
Mettram, *l.* Mutterkraut.
Mettwurſt, die, öſztövérhús, kolbász.
Metz, Metz, *város.*
Metze, die, 1. mérő; Preßburger Metze, Pozsonyimérő, *az az*, két véka, két mértze, fél köböl, fél kila, v. 90 ittze. Peſther Metze, Pestimérő, *az az*: három véka, másfél Pozsonyi mérő. 2. mérő, véka, mértze. 3. kurva.
Metzeln, *v. n.* 1. lekaſzabolni, levagdalni. 2. niedermetzeln, felkontzolni, leapritni, *az ellenséget.*
Metzeley, die, kaſzabolás, kontzolás, vérontás.

Metzelung, die, kaſzabolás, kontzolás, vérontás.
Metzen, *v. a.* kimérni a' vámot.
Metzger, der, Fleiſcher, Fleiſchhacker, mészáros, (hentes).
Meuble, die, *(olv.* möbel), házieſzköz, bútor. 2. ingójóſzág, ingóbingó jóſzág.
Meubliren, *v. a.* kibútorozni, házieſzközökkel kirakni, v. megrakni.
Meublirung, die, kibútorozás.
Meuchelmord, der, orozás, alattombanvaló gyilkolás, vagy gyilkosság.
Meuchelmörder, der, orozó, alattombanvaló gyilkos.
Meuchelmörderiſch, *adj.* orozó, orozvavaló, mint a' leselkedő gyilkos; *adv.* orozva.
Meuchlings, *adv.* alattomban.
Meuterey die, 1. tzimborásság. 2. pártütés, izgágaság.
Meutmacher, der, izgágaſzerző, tzimboráskodó.
Meve, die, tsüllő, sirály, *madár. Laurus*, L.
Meyer, *l.* Meier.
Meynen, *l.* Meinen.
Miauen, nyávogni, *mint a' matska.*
Mich, *IV-dik Ejt. ettől*, ich: engem, engemet.
Michael, der, Mihály, *kereſztnév.*
Mieder, das, váll; *aſszſzonyi öltözet.*
Miene, die, ábrázatállás, ábrázat, tekintet, ábrázat változása; ſaure Miene, komor ábrázat, v. tekintet; freundliche Miene, nyájas ábrázat, v. tekintet; Mienen machen, készülni, *valamihez.*
Miere, die, Ameiſe, hangya.
Miethcontract, der, bérlés, v. kifogadás bizonyságlevele.
Miethe, die, 1. atka, kollants. *Acarus*, L. 2. ſt. Fehmen, Feyer, boglya, *t. i. ſzéna, ſzalma*; aſztag, *t. i. buza, rozs.* 3. bérlelni, kibérlelni, bérbe kifogadni, kifogadni. 4. házbér, bér pénz.
Miethen, *v. a.* bérlelni, kibérlelni, kibérelni, bérbe kifogadni.
Miether, der, kifogadó, kibérlelő. 2. béreslakó.
Miethgeld, das, 1. bérpénz. 2. házbér.
Miethhaus, das, béresház.
Miethherr, der, III. bérbeadó gazda.
Miethig, *adj.* atkás, *p. o, sajt*, ée.
Miethkutſche, die, béreskotsi, bérbefogadott, v. bérelt kotsi.
Miethkutſcher, der, béreskotsi tartó gazda.
Miethlakey, der, III. béres inas.
Miethleute, die, *pl.* lakók, béres lakók.
Miethmann, der, béreslakó.
Miethpferd, das, kibéreltlő.
Miethung, die, kibérlelés, kibérlés.
Miethweiſe, *adv.* bérben.
Miethzeit, die, bérlelés ideje.
Miethzins, der, 1. bérleléspénz. 2. házbér.
Miez, tziz, tzitzus, tzitzitz, *a' matskákat hívó név.*
Milbe, die, 1. atka, kollants. *Acarus*, L. 2. ſt. Schabe, tsótán. *Blatta*, L. 3. ſt. Motte, moly. *Tinea*, L.
Milch, die, téj; der Fiſche, himivadék, himmag, *t. i. a' him halak téjforma ivadéka.*
Milchader, die, tejesér.
Milchartig, téjnemű, téjforma.
Milchaſch, der, téjedény, tejesedény.
Milchbart, der, 1. pejhſzakáll, *az iſjú ember pejhesedő ſzakálla.* 2. tejesétel ſzerető.
Milchbehältniß, das, téjtartó edény.
Milchbrey, der, tejespép, tejeskása.
Milchbrod, das, tejeskenyér, téjjel sütött kenyér.
Milchbruder, der, tsetstárs, *egy tsetsen neveltetett gyermekek.*
Milchbrühe, die, tejeslév, téjleves.
Milchcur, die, téjjelvaló gyógyitás.
Milchdieb, der, 1. téjlopó. 2. pillangó.
Milchen, ſt. melk, fejős.
Milcher, Milchner, der, him hal.
Milchfarbe, die, téjſzín.
Milchfarben, *adj.* téjſzín, téjſzínű.
Milchfieber, das, téjhideg, *ſzopós gyermek hideglelése.*
Milchfrau, die, téjárúló aſzſzony.
Milchgefäß, das, 1. tejesedény, tejesfazék. 2. die Milchgefäße, *pl.* téjedények, téjtartók, *az emberi testben.*
Milchgelte, *l.* Milchgefäß.
Milchgewölbe, das, tejeskamara.
Milchhaar, das, pehej, pejh, gyenge ſzőr.
Milchharn, der, savóſzínvizellet.
Milchicht, *adj.* tejes.
Milchig, *adj.* tejes.
Milchkanne, die, tejeskanna.

Milchkännchen, das, tejeskannátska.
Milchkraut, das, téjhozófű. *Polygala*, L.
Milchmagd, die, téjárúló leány.
Milchmarkt, der, téjpiatz.
Milchmáhrte, die, hidegtéj étel, *kenyeret hányva belé.*
Milchmaul, das, téjszerető, *a' ki a' tejet nagyon szereti,*
Milchmus, das, tejespép, tejes kása.
Milchnapf, der, tejesfazék.
Milchner, der, *l.* Milcher.
Milchrahm, der, 1. téjfel, aludttéjfel, *az aludttéj fele.* 2. st. Obers, od. Schmant, édestéjfel, *az édestéj fele.*
Milchröhrchen, das, téjszívó tsővetske.
Milchsaft, der, téjnedv, táplálónedv. *Chylus.*
Milchsauger, der, lappantyúketskefejő, *madár. Caprimulgus.*
Milchschauer, der, téjhideg, téjborzadás, *a' terében lévő aszszonyoknál.*
Milchspeise, die, tejesétel.
Milchstein, der, téjkő. *Galactites.*
Milchstraße, die, országút, *az égen az ország útja.*
Milchsuppe, die, téjleves.
Milchtopf, der, tejesfazék, kötsög.
Milchwasser, das, savó.
Milchweib, das, téjárúló aszszony.
Milchweiß, *adj.* téjfejérségü, fejér mint a' téj.
Milchwurz, die, *l.* Milchkraut.
Milchzahn, der, szopófog, tsetsfog, tsetsfogak, *gyermeki első fogak.*
Milchzins, der, téjárúlás bére.
Milchzucker, der, téjtzúkor.
Mild, *l.* Milde.
Milde, *adj.* 1. st. weich, nicht spröde, gyenge, puha, *a' tapintásra nézve.* 2. st. sanft, gelinde, tsendes, lassú. Ein milder Regen, tsendes v. lassú esső. 3. st. gütig, fromm, nyájas, jó, kegyes. 4. gutthätig, adakozó jóltévő. *Pb.* Der milde gibt sich reich, der Geitzhals nimmt sich arm, a' jóltévő adakozásával gazdagszik, a' fösvény pedig sugorgatása mellett szegénykedik, v. sanyarog. 5. st. angenehm, kellemes, kellemetes. 6. kedvező, nem kemény; eine milde Strafe, kedvező büntetés; *adv.* 1. gyengén, puhán. 2. tsendesen, lassan; es regnet sehr milde, igen tsendesen, v. lanyházva esik az eső. 3. nyájasan, kegyesen. 4. jóltévőmódon. 5. kellemetesen. 6. kedvezőleg. Etwas zu milde erzählen, kedvezve adni elő valamit, az az, *nagyítva v. kissebbítve és az igazságra nem ügyelve.*
Milde, die, 1. gyengeség, puhaság. 2. tsend, tsendesség, lassúság. 3. nyájasság, jóság, kegyesség. 4. jóltévőség. 5. kellemetesség. 6. kedvezés, *nagyitása v. kissebbítése a' valóságnak, valaki kedvéért, (l. a' feljebbvaló mássalérthető szót).*
Mildern, *v. a.* 1. gyengítni, lágyítni, puhítni. 2. enyhítni. Der Südwind mildert die Kälte, a' déli szél enyhíti a' hideget. Die Strafe mildern, enyhítni a' büntetést, v. lágyítni.
Milderung, die, 1. gyengítés, puhítás, lágyítás. 2. enyhítés.
Mildherzig, *adj.* 1. nyájas, szelíd. 2. adakozószívű, adakozó.
Mildherzigkeit, die, 1. nyájasság, szelídség. 2. adakozószívűség, adakozás.
Mildreich, *adj.* 1. kegyes, jó. 2. jóltévő, adakozó.
Mildthätig, *adj.* kegyes jóltévő, nyájas adakozó.
Mildthätigkeit, die, kegyes jóltévőség, nyájas adakozás.
Militär, das, katonaság, katonák.
Militär, *adj.* katonai.
Militärspital, das, katonaispotály.
Militärstand, der, katonai állapot.
Miliz, die, polgárkatonák, polgárkatonaság.
Million, die, ezernyiezer, milliom.
Millionär, der, milliommal bíró.
Milionenmahl, ezernyiezerszer, milliomszor.
Milz, die, lép. *Lien, Splen.*
Milzbeschwerung, die, st. Hypochondrie, komorkórság.
Milzkrankheit, die, 1. lépnyavalya, lépgörts. 2. st. Hypochondrie, komorkórság.
Milzkraut, das, lépfű. *Asplenium*, L.
Milzsucht, die, *l.* Hypochondrie, komorkórság.
Milzsüchtig, *adj.* komorkórságos.

Mimik, die, tagillegetés, tagmérséklés, *t. i. beſzédhez, ékesſzólláshoz, tagilletés, v. tagmérséklés mestersége.*

Minder, *adj.* kissebb, *a' nagyságra nézve.* Von dem mindern auf das gröſsere ſchlieſsen, a' kissebbről a' nagyobbra tenni ítéletet. 2. kevesebb. Ich habe minder als du, nekem kevesebb van mint neked; *adv.* kevésbbé; nicht minder, ſzinte úgy, nem kevésbbé. Mindeſte. *l. alább.*

Minderjährig, *adj.* árvakoros, árvakorban lévő, tútor alatt lévő.

Minderjährigkeit, die, árvakorosság.

Mindern, *v. a.* 1. kissebbítni, kevesebbítni, fogyaſztani. 2. ſt. lindern, gyengítni, lágyítni, enyhítni. 3. ſich, fogyni, kevesedni.

Minderung, die, kissebítés, kevesebbítés, fogyaſztás.

Mindeſte, der, die, das, 1. legkissebb. 2. legkevesebb. 3. legifjabb, legkissebb az idejére nézve. Nicht das Mindeſte, legkissebbet sem; nicht im mindeſten, legkissebbnyire sem, éppen nem; am mindeſten, zum mindeſten, legkevésbbé.

Mindeſtens, *adv.* legkevésbbé.

Mine, die, 1. ábrázat. *l.* Miene. 2. földalattvaló árok, bánya menetel, *p. o. a' bányákban.* 3. mina, *földalatt ásott üregek és útak, mellyek puskaporral megtöltetnek, hogy az ellenség rontására felvettethessenek.* Die Miene ſpringen laſſen, *a.* felvettetni a' földet. *b.* végrehajtani a' feltett 's alattomban tartott ſzándékot.

Minengang, der, 1. bányamenetel. 2. minamenetel.

Miner, die, értz.

Mineral, das, *pl.* die Mineralien, ásvány.

Mineralien, die, *pl.* ásványok.

Mineraliſch, *adj.* ásványos, értzes, *p. o. víz;* mineraliſches Waſſer, Geſundbrunnenwaſſer, savanyúvíz, borvíz.

Mineralog, der, ásványtudományos, ásványvizsgáló.

Mineralogie, die, ásványtudomány.

Mineralogiſch, *adj.* ásványtudománybéli.

Mineralreich, das, ásványország, *az ásványok országa*, a' terméſzetiháromban.

Mineur, *(olv.* minőr), mínaásó, *katona.*

Miniatur, die, *(olv.* minyatúr), kisformábafestés. In Miniatur mahlen, kisformába festeni, *t. i.* pontozómódra vízzel kevert festékkel.

Miniaturmahler, der, kisformábafestő.

Miniaturmahlerey, die, kisformábafestés.

Miniren, *v. a.* mínát ásni.

Minirer, der, mínaásó, *katona.*

Miniſter, der, miniſzter.

Miniſterialiſch, ſt. amtsmäßig, ámtlich, hivatalbéli, hiteles.

Miniſteriell, (ugyan az).

Miniſterium, das, kórmányſzéki tanáts, kórmányſzék.

Minne, die, ſzerelem, ſzeretet.

Minnegefühl, das, ſzeretetérzés, ſzeretettel telyes érzés.

Minorit, der, III. ſz. Ferentz ſzerzetese; *pl.* die Minoriten, ſz. Ferentz ſzerzetesi; *köz.* Minoriták. *Fratres minores.*

Minute, die, pertz, pertzentet, minúta.

Minutenuhr, die, minutás óra.

Minutenzeiger, der, minútamutató.

Mir, nekem, nékem; *ettől:* ich.

Miſchbar, *adj.* keverhető, elegyíthető.

Miſchbarkeit, die, elegyíthetőség, keverhetőség, elegyedhetőség.

Miſchen, *v. a.* 1. keverni, elegyítni, öſzveelegyítni, öſzvekeverni, öſzvezavarni, (ögyelítni, vegyítni, elvegyítni; *tsak némely környéken mondja a' köznép).* 2. ſich, elegyítni magát, avatni magát, elegyedni, avatkozni valamibe.

Miſchen, das, keverés, elegyítés.

Miſchmaſch, der, elegybelegy, keverék, gyülevéſz.

Miſchung, die, keverés, elkeverés, öſzvekeverés, elegyítés, öſzveelegyítés.

Miſerere, das, bélhányás.

Miſpel, die, 1. naſzpolya. 2. naſzpolyaſa. *Mespilus.*

Miſpelbaum, der, naſzpolyafa.

Mißbeliebig, *adj.* nem tetſző.

Mißbilligen, *v. a.* 1. nem hagyni helyben, feddeni. 2. ſt. tadeln, óltsárolni.

Mißbilligung, die, 1. helybenemhagyás, feddés. 2. óltsárlás.

Mißbrauch, der, viſzſzaélés. Einen Mißbrauch von etwas machen, viſzſzaélni valamivel. 2. helytelen ſzokás, roſz ſzokás, ſzokásrontás.

Mißbrauchen, etwas, viſzſzaélni valamivel, roſz végre fordítni valamit, haſzna ellen élni valamivel. Jemanden mißbrauchen, viſzſzaélni valaki jóságával, v. emberségével.

Mißcredit, der, hitelveſztés. In Mißcredit kommen, hitelét elveſzteni. In Mißcredit bringen, hitelét gyanússá tenni.

Mißdeuten, *v. a.* balra magyarázni, félre, v. roſzra magyarázni.

Mißdeutung, die, balramagyarázás, roſzramagyarázás.

Miſſen, *v. a.* 1. hijjának lenni, nem lenni, hibázni. Ich miſſe nichts an dem Gelde, semmi hijja nints a' pénzemnek, megvan, v. nem hibázik a' pénzem. 2. hijjával lenni, nála nélkül ellenni, ſzükségének lenni rá. Ich kann die Sache nicht miſſen, el nem lehetek nála nélkül, ſzükségem van rá.

Miſſethat, die, gonoſzság, gonoſztétel, gonoſztétemény, gonoſztett, gonoſz tselekedet. Eine Miſſethat begehen, gonoſzságot tselekedni.

Miſſethäter, der, gonoſztévő.

Mißfall, der, idétlenſzülés.

Mißfallen, *v. n. irr.* nem tetſzeni, nem elégedni meg vele. Dein Betragen hat mir gar ſehr mißfallen, a' magad viselete nekem éppen nem tetſzett.

Mißfallen, das, nemtetſzés.

Mißfällig, *adj.* nem tetſző, tetſzetlen.

Mißfälligkeit, die, nemtetſzés, tetſzetlenség.

Mißfarbig, *adj.* rútſzinű.

Mißförmig, *adj.* formátlan, éktelen, díſztelen, idétlenformájú.

Mißförmigkeit, die, formátlanság, díſztelenség, éktelenség.

Mißgebären, idétlent ſzülni.

Mißgebären, das, idétlenſzülés.

Mißgeboth, das, tsekélyár igérés, *valamiért.*

Mißgeburt, die, idétlen, idétlenſzülött.

Mißgeſchick, das, mostohasors, ſzerencsétlenség, mostoha ſzerentse.

Mißgeſtalt, die, díſztelenség, díſztelen forma, éktelen forma.

Mißgewächs, das, burján, dudva, gizgaz.

Mißglücken, *v. n.* m. ſ. mißgeglückt; roſzſzúl ütni ki, nem sülni el, a' *dolognak*, v. ſzerentsétlen kimenetelének lenni. Es iſt uns mißgeglückt, nem sült el, nem úgy ütött ki a' mint reménylettük v. akartuk.

Mißgönnen, einem etwas, irígyleni, *valakitől, v. valakinek valamit*, irigy ſzemmel, v. nehezteltve nézni, valaki ſzerentséjét, v. előmenetelét.

Mißgönner, irígylő.

Mißgreifen, *v. a.* hibázva kapni, elhibázva markolni, *valamihez.*

Mißgriff, der, ehibázott kapás, v. markolás.

Mißgunſt, die, irígység irígylés, nehezteltség valaki ſzerentséjén.

Mißgünſtig, *adj.* irígy, nehezteltő indúlatú.

Mißhällig, *adj.* nem egyező, egyenetlen, ellenkező, *p. o. egymás között.*

Mißhälligkeit, die, nem egyezés, egyenetlenség, ellenkezés.

Mißhandeln, 1. *v. n.* gemißhandelt, roſzſzúl tselekedni, vétkezni. 2. *v. a.* mißgehandelt, roſzſzúl, vagy méltatlanúl bánni valakivel.

Mißhandlung, die, 1. roſzſz tselekedet, vétek. 2. méltatlanság, méltatlanúl bánás.

Mißhellig, *l.* Mißhällig.

Mißheurath, die, ſzerentsétlen házasság.

Mißjahr, das, sovány eſztendő.

Mißkennen, *v. a. irr.* gemißkannt; nem esmérni meg, *p. o. valaki érdemét, 's nem betsülni.*

Mißklang, der, egyezetlenhangzat, roſzhangzat.

Mißlaut, der, egyezetlen ſzóhang.

Mißleiten, gemißleitet, félrevezetni, roſzſzélévezetni, elvezetni.

Mißlich, *adj.* 1. kétséges, bizonytalan, bizonytalanságos. 2. ſt. gefährlich, veſzedelmes, bajos.

Mißlichkeit, die, 1. kétségesség, bizonytalanság. 2. baj, veſzedelem.

Mißlingen, *v. n. irr.* m. ſ. mißlungen, roſzſzúl ütni ki, *valamely dolognak*, v. roſzſzúl sülni el. Die

beſten Abſichten mißlingen oft, und gewinnen einen traurigen Ausgang, gyakorta a' legjobb ſzándék is roſzlzúl üt ki, 's ſzomorú kimenetelü leſz.

Mißlingung, die, roſzſz kiütés.

Mißmuth, der, roſzſz kedv, kedvetlenség, komorság.

Mißmuthig, *adj.* kedvetlen, roſzſz kedvü, komor.

Mißrathen, *v. a. irr.* 1. mißrathen, ellenzeni, nem javaslani, nem javallani, nem tanátsolni. 2. *v. n.* m. ſ. roſzſzúl teremni, roſzſzúl fizetni, *mint a' gabona, élet*, ée. v. nem díſzleni, *mint a' ſzüret*, v. nem sülni el, nem jól ütni ki, *mint valamelly elintézett dolog.*

Mißſtand, der, roſzſz állapot

Mißton, der, 1. idétlen hang, roſzſz hang. 2. *l.* Mißklang.

Mißtönen, idétlenül hangzani, roſzſzúl hangzani.

Mißtrauen, nem bizakodni, nem hinni, kétségeskedni, gyanakodni.

Mißtrauen, das, gyanakodás, nem bizakodás, kétségeskedés; ein Mißtrauen in etwas ſetzen, kétségeskedni, valami felől, nem hinni, *valaminek.*

Mißtrauiſch, *adj.* gyanakodó, kétségeskedő, hihetetlen.

Mißtritt, der, hibás lépés, hiba, hibázás.

Mißvergnügen, das, kedvetlenség, ſzomorúság.

Mißvergnügt, *adj.* kedvetlen, ſzomorú.

Mißverhalten, das, törvénytelen viselet.

Mißverhältniß, das, illőtelenség, eranyútlanság. *Disproportio,*

Mißverſtand, der, 1. értéshiba, roſzſzúl értés. 2. ſt. Irrung, tévelyedés, hibázás. 3. *l.* Mißverſtändniß.

Mißverſtändniß, das, egyenetlenség, viſzſzálkodás.

Mißverſtehen, *v. a. irr.* roſzſzúl érteni, hibásan érteni.

Mißwachs, der, 1. sovány termés, terméketlenség. 2. hibás növés, kinövés.

Miſt, der, *s. pl.* 1. ganéj, ganaj, undokság. 2. ſt. Auskehricht, ſzemét. 3. ſt. Dünger, trágya.

Miſtbare, die, ganéjhordó saroglya.

Miſtbeet, das, melegágy, ganéjos melegágy.

Miſtbilz, der, ganéjgomba.

Miſtel, die, fagyöngy, madárlépgyöngy. *Viscum*, L.

Miſteldroſſel, die, fagyöngyevő húrosmadár. *Turdus viscivorus.*

Miſten, *v. n.* 1. ganéjlani, ganéjozni, *mint a' ló*, ée. 2. kihányni a' ganéjt, *az istállóból*, ée. 3. trágyázni, megganajozni, *a' földet*, ée.

Miſtfink, der, 1. ſenyőpinty. *Fringilla montifringilla.* 2. *tsúfságſzó*, hamupepőke.

Miſtfliege, die, ganéjlégy.

Miſtfuhre, die, 1. egy ſzekér ganéj. 2. ganéjhordó sarogja.

Miſtgabel, die, Miſtgalle, die, ganéjlév, trágyalév.

Miſtgrube, die, ganéjverem.

Miſthaufen, der, 1. ganéjdomb, ganéjkupotz. 2. ſzemétdomb.

Miſtkäfer, Roßkäfer, der, ganéjtserebüly. *Scarabaeus stercorarius.*

Miſtlache, die, ganéjlév.

Miſtmelde, die, úti laboda. *Atriplex patula*, L.

Miſtpfütze, die, ganéjlév.

Miſtplatz, der, ganéjgödör, vagy kupotz.

Miſtſchwamm, der, ganéjgomba.

Miſttrage, die, ganéjsarogja.

Miſtung, die, ganéjzás, trágyázás.

Miſtwagen, der, ganéjhordó ſzekér.

Miſtwaſſer, das, ganéjlév.

Mit, 1. *praep. cum Dat.* -val, -vel, -al, -el. Mit wem? kivel? Womit, mivel? womit, a' mivel; damit, azzal. Mit einem Meſſer, egy késsel, ée. 2. *adv.* együtt, egyſzersmind, másokkal együtt, *t. i. tselekedni valamit.* Ich habe es auch mit angeſehen, én is együtt néztem velek. Ich komme auch mit, én is elmegyek. Laſſen Sie mich auch mit kommen, hadd menjek el én is. Mit unter, közbe közbe, imitt amott, elvétve. Mit nichten, éppen nem.

Mitälteſter, der, z. B. in der Gemeinde, egy a' gyülekezet vénei közül.

Mitarbeiter, der, munkástárs.

Mitbeherrſcher, der, uralkodótárs.

Mitbeſitzer, der, birtokostárs.

Mitbeten, *v. a.* együttimádkozni.

Mitbevollmächtigter, der, telyeshatalmú társ.
Mitbewerben, ſich, együttkérni.
Mitbewerber, der, együttkérő.
Mitbewerbung, die, együttkérés.
Mitbieten, *v. a. irr.* együttígérni, *a' vevésben.*
Mitbringen, *v. a. irr.* magával hozni, vele elhozni, elhozni, magával vinni, elvinni, vele elvinni.
Mitbringung, die, magávalhozás, elhozás; magávalvivés, elvivés, elvitel.
Mitbruder, der, 1. testvér. 2. hivataltárs, tiſztitárs.
Mitbuhler, der, ſzerelembéli vetélkedőtárs.
Mitbürge, der, kezestárs.
Mitbürger, der, polgártárs, hazafitárs.
Mitbürgſchaft, die, együttvaló kezesség.
Mitchriſt, der, III. kereſztyén felebarát.
Mitdiener, der, ſzolgatárs.
Mitdulden, együtt ſzenvedni vele.
Miteidam, der, vőtárs.
Miteinander, *adv.* együtt, egymással.
Miterbe, der, III. örököstárs, örökségbeli társ.
Miteſſen, *v. a. irr.* együtt enni vele.
Miteſſer, der, 1. evőtárs. 2. *pl.* die Miteſſer, bélféregkórság, *gyermeki betegség.*
Mitfahren, *v. n.* m. ſ. együtt menni, v. útazni, vele menni, *valakivel, t. i. kotsin, ſzánon, hajón*, ée. Einem mitfahren, bánni valakivel. Fahren ſie mir nicht ſo übel mit, (Gellert) ne bánnjon olly rutúl velem.
Mitfaſten, vele, v. együtt böjtölni.
Mitfliegen, *v. a.* vele repülni.
Mitfolgen, 1. vele együtt következni. 2. vele együtt követni.
Mitfreſſen, *v. a. irr.* vele enni, v. falni, *mint az állat.*
Mitfreude, die, együttörvendés, együttörülés, velevaló örülés.
Mitführen, 1. velevinni, magával vinni, *gyalog, valamit.* 2. velevinni, magával vinni, *kotsin, hajón*, ée.
Mitgabe, Mitgift, die, menyaſzſzonyjal adott ajándék.
Mitgaſt, der, vendégtárs.
Mitgeben, *v. a. irr.* veleadni, odaadni vele együtt.
Mitgefangener, ein, fogolytárs.
Mitgehen, *v. n.* m. ſ. vele menni, együtt menni vele.
Mitgenoß, der, társ, (férjfi).
Mitgenoſſinn, die, társ, (ſejérſzemély).
Mitgenoſſenſchaft, die, társaság.
Mitgeſchöpf, das, teremtett társ, teremtett állat, teremtés.
Mitgeſell, der, III. legénytárs, dolgozó társ, *p. o. valamelly kézi mesterségben.* 2. társ.
Mitgevatter, der, komatárs.
Mitgevatterinn, die, komaaſzſzonytárs.
Mitgift, die, *l.* Mitgabe.
Mitglied, das, tag, *p. o. valamelly társaságnak tagja*, tagtárs.
Mithaben, *v. n.* vele lenni.
Mithalten, *v. a. irr.* veletartani, együtt tartani.
Mithelfer, der, segitő, segitőtárs.
Mithin, *adv.* és igy, tehát, következésképpen.
Mithridat, der, méregölő, méregellenvaló.
Mitklagen, *v. a.* 1. együtt vádolni. 2. együtt panaſzolkodni.
Mitkläger, der, vádolótárs, panaſzolkodótárs.
Mitknecht, der, ſzolgatárs.
Mitkommen, *v. n. irr.* m. ſ. velemenni, velejönni, együtt menni, v. jönni vele. Warte, ich komme auch mit, várj, én is el megyek, *t. i. veled.*
Mitlaſſen, *v. a. irr.* elereſzteni vele, elbotsátni vele.
Mitlaufen, *v. n. irr.* vele ſutni, együtt futni vele.
Mitlaut, der, Mitlauter, mássalhangzó. *Consonans.*
Mitlanter, der, (ugyan az).
Mitlehrer, der, tanitótárs.
Mitleiden, *v. n. irr.* 1. együtt ſzenvedni vele. 2. ſzánakozni.
Mitleiden, das, ſzánakozás. Ich habe Mitleiden mit Ihm, ſzánom, v. ſzánakozom rajta, sajnálom.
Mitleider, der, ſzánakozó. *Pb.* Es iſt beſſer Neider, als Mitleider, (zu haben), jobb ha irigylőid vannak, mitha ſzánnak.
Mitleidig, *adj.* ſzánakozó.

Mitlernen, vele tanúlni, együtt tanúlni vele.
Mitlesen, *v. a. irr.* 1. vele olvasni, együtt olvasni vele. 2. vele szedni, *p. o.* szölőt.
Mitmachen, 1. st. Theil nehmen, részesülni, részesnek lenni, más v. mások tselekedetében. 2. st. helfen, segítni. 3. st. nachahmen, *a.* követni. *b.* majmolni. Alle neue Moden mit machen, minden újmódit majmolni.
Mitmensch, der, III. ember, embertárs, felebarát.
Mitnehmen, *v. a. irr.* 1. magával vinni, v. elvinni, elvinni vele. 2. st. entkräften, megerőtlenítni, elgyengítni, megviselni. Die Krankheit hat ihn zu sehr mitgenommen, nagyon megviselte, v. meghúzta a' betegség.
Mitnichten, éppen nem.
Mitrechnen, hozzászámlálni.
Mitregent, der, III. uralkodótárs.
Mitreisen, együtt útazni vele.
Mitschlafen, *v. n. irr.* velehálni, elhálni.
Mitschuldig, együttvétkes, tzimborás, *a' vétekben v. gonoszságban.*
Mitschuldner, der, adóstárs.
Mitschüler, der, tanúlótárs.
Mitschülerinn, die, tanúlótárs, (leány)
Mitsclav, der, III. rabszolgatárs.
Mitseufzen, együtt sóhajtani, vagy fohászkodni vele.
Mitsingen, *v. a. irr.* együtt énekelni vele, v. mással.
Mitsoldat, der, III. katonatárs.
Mitspeisen, vele enni, együtt enni, mással v. másokkal.
Mitspielen, játszani vele v. együtt, mással v. másokkal.
Mitspieler, der, játszótárs.
Mitstand, der, 1. a' rendeknek egyike. 2. Die Mitstände, a' többi rendek.
Mitstreiten, együtt hartzolni vele, *t. i.* egy társaságban.
Mitstreiter, der hartzolótárs.
Mittag, der, *pl.* die Mittage, 1. dél, *a' nappal közepe.* Zu Mittage, od. Mittags, délben, délre. 2. Süden, dél, déli rész. Türkey liegt uns gegen Mittag, Törökország nekünk délfelé fekszik.
Mittägig, *adj.* 1. déli, délben eső. 2. déli, délre fekvő; *adv.* delenként.
Mittags, *adv.* délben.
Mittagsessen, das, ebéd.
Mittagshöhe, die, déli magasság, déli meszszeség, *távolysága valamelly helynek a' közép abrontstól.*
Mittagskreis, der, déliabronts.
Mittagsland, das, déli, v. délrefekvő tartomány.
Mittagsluft, die, délisszellő.
Mittagsmahl, das, ebéd, *úri ebéd.*
Mittagsmahlzeit, die, ebéd. Die Mittagsmahlzeit halten, ebédelni.
Mittagspredigt, die, déli predikátzió.
Mittagsruhe, die, déli nyúgvás, déli álom.
Mittagsschlaf, der, déli álom.
Mittagsseite, die, déli rész, déli oldal.
Mittagssonne, die, déli nap.
Mittagsstunde, die, déli óra.
Mittagstisch, der, ebéd.
Mittagswärts, *adv.* délfelé.
Mittagswind, der, déli szél.
Mittagszirkel, *l.* Mittagskreis.
Mitte, die, 1. közép, közepe valaminek; in der Mitte, középben, a' közepében, a' közepén, középen. 2. in der Mitte, közt, között. Ich stehe in der Mitte, zwischen Furcht und Hoffnung, félelem és reménység közt állok, v. vagyok. 3. Einer aus unserer Mitte, egy közülünk, v. a' társaságunkból.
Mittel, mitteler, mittelste, középső, közép, (közbülső).
Mittel, das, 1. st. Mitte, közép, das Mittel von etwas, közepe valaminek. Sich ins Mittel legen, od. schlagen, magát közbevetni. 2. mód, eszköz. Alle Mittel und Wege versuchen, minden útat módot megpróbálni. 3. st. Hülfsmittel, segítőeszköz, szer, orvosság. Ein kräftiges Mittel wider das Fieber, hathatós orvosság a' hideglelés ellen. 4. st. Vermögen, Reichthum, tehetség, birtok, jószág, eszköz, vagyon. Bey Mittel seyn. *a.* módjának lenni valamiben, tehetségének lenni hozzá. *b.* tehetős lenni.
Mittelader, die, középér.
Mittelalter, das, középidő, középkor.

Mittelart, die, kortsfajta, *p. o. az őszvér, középfajta v. kortsfaj a' ló és szamár közt.*

Mittelbar, 1. *adj.* eszközös, eszközlött, közbevetős, közbevetés által eső. 2. *adv.* eszközösen, közbevetőleg.

Mittelding, das, mindegy, külömbözetlen dolog; sittliche Mittelding, erkőltsi mindegység, erkőltsi külömbözetlenség. *Adiaphorum*

Mittelendzweck, der, melleslegtzél.

Mittelfarbe, die, középszín.

Mittelfell, das, középhártya, mejjválasztó hártya. *Mediastinus.*

Mittelfinger, der, középujj.

Mittelfuß, der, lábfej. *Metatarsus.*

Mittelgattung, die, középnem.

Mittelglied, das, középtag.

Mittelgröße, die, középszerű nagyság

Mittelhand, die, kézfejközép, kézfej. *Metacarpus.*

Mittelländisch, z. B. das mittelländische Meer, középtenger, földközi tenger.

Mittellinie, die, 1. középlínea. 2, középabronts. *Aequator.*

Mittelmäßig, *adj.* középszerű, meglehetős; *adv.* középszerűn, középszerű módon, meglehetősen.

Mittelmäßigkeit, középszerűség.

Mittelmast, der, középárbotzfa.

Mittelmehl, das, középszerű liszt.

Mittelpunct, der, középpont.

Mittelperson, die, közbenjáró.

Mittelst, *praep. cum Gen.* -nál fogva, -nél fogva, -val, -vel.

Mittelstand, der, középrend.

Mittelste, der, die, das, középső.

Mittelstimme, die, középhang. *Tenor.*

Mittelstraße, die, középút.

Mitteltreffen, das, középsereg, *a' hartzra kiállott hadisereg közepe.*

Mittelweg, der, középút.

Mittelwort, das, 1. középszó, középértelmű szó. 2. részesülő. *Az Igék Határozatlan Módjában a' részesülő. Participium.*

Mitten, *adv.* középen, középben, közepette.

Mitternacht, die, 1. éjfél; um Mitternacht, éjfélkor, éjfél tájban. 2. 2. st. Nord, éjszak, észak.

Mitternächtig, 1. éjféli. 2. éjszaki.

Mittfasten, die, bőjtközép.

Mittheilbar, *adj.* közölhető.

Mittheilen, *v. n.* közölni, közleni.

Mittheilung, die, közlés.

Mittler, mittlere, mittleres, 1. középső, közép, (közbülső). Der mittlere Finger, a' középső ujj, v. középujj. 2. középszerű, meglehetős; er ist von mittlerer Größe, középszerű nagyságú.

Mittler, der, közbenjáró.

Mittlerweile, *adv.* azomban, az alatt.

Mittlerzeit, (ugyan az).

Mittwoche, die, (der Mittwoch), szerda, szereda.

Mitunter, 1. közte. 2. közbeközbe.

Miturſache, die, melleslegok.

Mitverſchworner, ein, őszveesküdttárs, egy az őszveesküdtek közűl.

Mitvormund, der, tútortárs.

Mitwerber, der, kérőtárs.

Mitwirken, vele együtt munkálódni, elősegítni, elősegélni.

Mitwirker, der, segítőtárs, munkástárs.

Mitwirkung, die, együtt munkálódás, elősegítés.

Mitwiſſen, das, tudás, tudat, ohne mein Mitwiſſen, tudtom nélkül.

Mitzählen, *v. a.* 1. hozzászámlálni. 2. vele együtt számlálni.

Mitziehen, *v. n.* veleegyütt elköltözni.

Mixtur, die, elegyítés, keverék, kevert.

Mobiliarvermögen, das, ingó jószág.

Mobilien, die, *pl.* bútor, házieszköz.

Mochert, das, muhar. *Panicum*, L.

Mode, die, újszokás, módi. Es ist die Mode so, úgy az újszokás; a la Mode, újszokás szerént; Boef a la Mode, *(olv.* bőf a la mód), od. geſchmortes Rindfleiſch, párgolt marhahús, lábosban sonnyasztott marhahús.

Modefarbe, die, módiszín.

Model, **Modul**, der, 1. mérték, oszlopmérték, *az épitőmestereknél.* 2. him, himforma, himmustra, himvarrás mustrája. 3. formaöntő, öntő; z. B. Kugelmodel, golyóbisöntő, *t. i. forma.* 4. *l.* Modell.

Modelaſter, das, módivétek.

Modell, das, 1. kisdedmás, kisded mássa valami nagyobb erőmívnek, *p. o. hajónak, háznak*, &c. 2. példamustra, *p. o. a' festőknél, képfaragóknál.*

Modelliren, *v. a.* 1. kisdedmássát készíteni valaminek. 2. példamustrát készitni v. önteni.

Modellmacher, der, 1. kisdedmásmives. 2. példamustramives.

Modeln, 1. virágosra v, habosra szőni; gemodeltes Band, virágos pántlika, *nem simára szött*. 2. gemodelte Buchstaben, tzirádás v. tzifra betük. 3. formálni.

Modelschneider, der, formametsző.

Modenarr, der, III. modimajmoló.

Moder, der, 1. iszap, sár. 2. penészes, mállott, v. senyvedt test.

Moderat, *adj.* magamérséklő.

Moderation, die, 1. mérséklés, magamérséklés. 2. szemérmesség.

Moderato, *a' muzsikában;* mérséklett; *adv.* mérsékelve.

Moderig, *adj.* 1. iszapos, sáros, posványos. 2. mállott, senyvedt.

Moderiren, mérsékelni.

Modern, elsenyvedni, elrothadni, elmállani.

Modern, új, nem régi, v. mai szokás szeréntvaló.

Modern, Modor, *város.*

Modeschneider, der, módivarrró szabó, módiszabó.

Modeschuster, der, módivarga.

Modest, 1. illendő, illő. 2. emberséges viseletü, jámbor, szép erkölcsü.

Modestie, die, 1. illendőség, illőség. 2. emberséges viselet, jámborság, széperkölts.

Modesucht, die, módikórság.

Modetracht, die, módiviselet.

Modification, die, 1. változtatgatás. 2. formálgatás, jobbítgatás.

Modificiren, 1. változtatgatni. 2. formálgatni, jobbítgatni.

Modisch, *adj.* módis, újszokás szeréntvaló.

Modulation, die, hangváltogatás.

Mögen, *v. a. irr. Imp.* ich mochte. *Perf.* ich habe gemocht, od. ich habe mögen. 1. st. können, -hatni, -hetni. Er hätte es immer thun mögen, bátran, v. mindenkor megtselekedhette vólna. — Er mag zusehen, wie er mit ihr zurecht kommt, lássa, v. ám lássa, mire mehet vele. Wie mag das zugehen? de hogy hogy lehet az? hogy eshetik az meg? Es mag sein, wie es will, már akár hogy van. Ich fürchte, er möchte kommen, attól tartok, hogy jönni talál, v. hogy eltalál jönni. Er möchte etwa zwanzig Jahre alt seyn, lehet mintegy húsz esztendös. Möchte er doch kommen, bártsak jönne, bártsak jönné, bár eljönne. 2. st. wollen, akarni, tetszeni. Ich mag nicht, nem kell. Ich mag ihm nicht einmahl sehen, látni sem akarom. Ich habe es nicht sagen mögen, nem akartam mondani. Ich möchte, szeretnék, szeretném; od. ich möchte es gerne, szeretném. Möchten Sie nicht so gut seyn, od. möchten Sie nicht die Güte haben? kérem ne sajnáljon, v. méltóztassék, ne sajnáljon az Úr.

Möglich, *adj.* lehető, lehetséges; es ist möglich, meglehet, es ist nicht möglich, lehetetlen. Ich habe alle mögliche Mühe angewendet, mindent elkövettem, mindent véghezvittem, minden módon rajta vóltam. Ists möglich? ugyan igaz az? v. lehetetlen! Thue dein Möglichstes, vigy véghez mindent. Alle mögliche Mühe, u. s. f. minden kigondolható munka, ée.

Möglichkeit, die, lehetőség, lehetség. Es war keine Möglichkeit, lehetetlen vólt. Nach meiner Möglichkeit, a' mint, v. a' mennyire tőlem kitelhetik.

Möglichst, a' mint, v. a' mennyire lehetséges, *l.* Möglich.

Mohn, der, *pl.* Mohne, mák.

Mohnbeugel, das, mákosszarvas, mákoskaláts.

Mohnhaupt, das, *l.* Mohnkopf.

Mohnkopf, der, mákfő, mákbuga.

Mohnkuchen, der, mákos lepény.

Mohnöhl, das, mákolaj.

Mohnsaft, der, máklév, máknedv.

Mohnsamen, der, mák, máknag.

Mohr, der, III. 1. szeretsen. 2. mór, *selyem matéria.* 3. láp, *l.* Moor.

Möhre, die, 1. murok. *Daucus*, L. 2. st. Mohrrübe, od. gelbe Möhre, murok, murokrépa, sárgarépa. *Daucus carota*, L.

Mohrenkopf, der, feketefejü állat, *p. o. ló, madár*, ée.

Mohrenland, das, szeretsenország.

Mohrerde, *l.* Moorerde.

Mohrgras, *l.* Moorgras.

Mohrhirſe, die, tzirok, tzirokseprű, tzirköles. *Holcus sorghum*, L.
Mohrig, od. moorig, lapos hely, iſzapos, motsáros.
Mohriſch, *adj.* ſzeretseni, ſzeretsen.
Mohrrübe, die, sárgarépa, murok, murokrépa. *Daucus carota*, L.
Mohrwaſſer, das, posvány.
Molch, der, *pl.* die Molche, tűzgyék, tűzgyík, ſzalamándra.
Moldau, die, 1. Moldvaorſzág, Moldva. 2. Móldva, *folyóvíz.*
Moldauiſch, Moldvai.
Molke, die, *l.* Molker.
Molken, die, od. der, 1. savó. 2. das Molken, zsenditze.
Molkendieb, der, od. Schmetterling, pillangó.
Molkig, *adj.* savós.
Molſch, Mulſch, ſzotyós, puha, *p. o. körtvély, naſzpolya, berkenye, &c.*
Monade, die, 1. parány, parányság. 2. parány, *egy álalékféreg neme. Monas.*
Monarch, der, III. egyedűluralkodó.
Monarchie, die, egyedűluralkodás, egyedűlorſzáglás.
Monarchiſch, *adj.* egyedűluralkodói.
Monath, Monat, der, hóldnap, hónap. In Monathsfriſt, egy hónap alatt.
Monathlich, *adj.* hónapi, hónapos, hóldnapi, hóldnapos; monathliche Reinigung, hónapſzám; *adv.* hónaponként.
Monathfluß, der, hónapſzám.
Monathsgage, die, *(olv.* mónatſzgázse), hópénz, hónapi zsold.
Monathsgeld, das, hópénz, hónapi fizetés.
Monathsrettig, der, hónaposretek.
Monathsſold, der, hópénz, hónapi zsóld.
Monathstag, der, hónapnap.
Monathszeit, die, hónapi idő.
Mönch, der, ſzerzetes, barát.
Mönch, der, 1. a' tsigagrádits középoſzlopa. 2. ſzaruſaoſzlop, v. gerenda. 3. baráttzinke. *Parus palustris, v. biarmicus.* 4. barátka, *Motacilla atricapilla.*
Möncherey, die, ſzerzetesélet.
Mönchiſch, *adj.* baráti, ſzerzetesi.
Mönchskappe, die, baráttsuklya.
Mönchskloſter, das, barátklastrom.
Mönchskutte, die, barátköntös.
Mönchsorden, der, ſzerzet, ſzerzetes rend.
Mond, der, *pl.* die Monde, 1. hóld. Der Mond nimmt zu, telik a' hóld; der Mond nimmt ab, fogy a' hóld; der volle Mond, hóld tölte; der neue Mond, od. Neumond, hóldújjúlás, újhóld. 2. ſt. Monath, hónap, hóldnap.
Mondenmonath, der, hóldkerülési hónap, hóldhónap.
Mondepacten, die, *pl.* hóld kúltsa.
Mondfinſterniß, die, hóldfogyatkozás, hóldbéliſogyatkozás.
Mondkalb, od. Monkalb, das, üſzögmagzat, *valamelly húsos növevény az aſzſzonyi méhben.*
Mondlicht, das, hóldvilág.
Mondraute, die, 1. hóldlevelű ozmundapáfrán. *Osmunda lunaria*, L. 2. hóldfű. *Lunaria*, L.
Mondſamen, der, hóldmagvú halmaſzlag. *Menispermum coccu-lus*, L.
Mondſcheibe, die, hóld tányérja.
Mondſchein, der, hóldvilág.
Mondſüchtig, hóldas, hóldkórságos.
Mondsuhr, Monduhr, die, hold óra.
Mondtag, Montag, der, hétfő.
Mondzirkel, der, hóldtziklusa.
Monſtranz, die, ſzentségtartó.
Montag, der, hétfő. Der blaue Montag, heverő hétfő.
Montäglich, hétfői; hétfőnként.
Montiren, ruházni.
Montur, Montirung, die, ruházat.
Moor, das, 1. sárrét, motsáros rét. 2. lap, lapos hely.
Moorerde, die, zsombék, zsombékos hely.
Moorgras, das, zsombékfű, zsombéksáté. *Carex caespitosa.*
Moorig, *adj.* motsáros; zsombékos.
Moos, das, *pl.* die Mooſe, moh. *Muscus.*
Moosblume, die, motsári sárvirág. *Caltha palustris*, L.
Mooſsflechte, die, kőſzeplő. *Lichen saxatilis*, L.
Mooſicht, *adj.* 1. mohos, 2. motsáros.
Mooſig, (ugyan az).
Mooſsperling, der, nádiveréb.
Mops, der, mopſzkutya.
Mor, *l.* Moor, Mohr.
Moral, die, erkölcstudomány.

Moraliſch, *adj.* 1. erköltstudománybéli. 2. erköltsi.

Moraliſiren, *v. n.* erköltsre tanítni, erköltsi regulákat tanítni, v. beſzéllni.

Moralität, die, erköltsiség.

Moräne, die, pettegetett ángolna. *Muraena Helena*, L.

Moraſt, der, *pl.* Moráſte, motsár, sár.

Moraſtig, *adj.* 1. motsáros. 2. sáros.

Morchel, die, od. Mauracke, kutsmagomba, ſzömörtsökgomba. *Phallus esculentus.*

Mord, der, gyilkosság.

Mordanſchlag, der, gyilkos szándék.

Mordbegierde, die, gyilkolásra vágyás.

Mordbrenner, der, gyújtogató.

Mordbrennerey, die, gyújtogatás.

Mordeiſen, das, gyilkolóvas.

Morden, *v. a.* gyilkolni, ölni.

Mörder, der, gyilkos.

Mörderiſch, *adj.* vérengező, gyilkos; *adv.* gyilkosmódra.

Mörderlich, *adj.* 1. gyilkos, gyilkoló. 2. iſzonyú; *adv.* iſzonyúképpen.

Mordgeiſt, der, gyilkolnivágyó.

Mordgeſchrey, das, 1. gyilkosságlárma, v. kiabálás. 2. iſzonyú kiabálás.

Mordgeſell, der, öldöklő társ.

Mordgewehr, das, öldöklő ſegyver.

Mordgrube, die, kaſzamáta, bástya rejtek.

Mörderlich, vérengező, gyilkos; *adv.* gyilkosmódra.

Mordthat, die, gyilkosság.

Mordweg, der, felette bajos út, pogány út.

Morgen, *adv.* hólnap; auf morgen, hólnapra, morgen früh, od. morgen in der Frühe, hólnap reggel; morgen Mittag, hólnap délben. *Pb.* Lieber heut als morgen, inkább ma, mint holnap; minél elébb, annál jobb.

Morgen, der, 1. reggel; es wird Morgen, virrad, megvirrad; guten Morgen! jó reggelt! (kívánok). Ich habe ihn dieſen Morgen geſprochen, ma reggel beſzéltem vele; des Morgens, reggel, reggel tájban. 2. napkelet, napkeleti tájjék. 3. egy hóldföld, vagy ſzántóföld.

Morgenandacht, die, reggeli áhítatosság, v. ájtatosság.

Morgenbeſuch, der, reggeli látogatás.

Morgenbetrachtung, die, reggeli elmélkedés, v. kegyeselmélkedés.

Morgenbrod, fölöstököm, fölöstök, fröstök.

Morgendämmerung, die, reggeli szürkület, v. hajnalhasadás.

Morgende, der, die, das, hólnapi; morgendes Tages, a' hólnapi napon.

Morgendlich, *adj.* reggeli.

Morgengabe, die, móring, *özvegyi leskori ajándékigéret a' menyasszonynak, arra az esetre, ha az magnélkül özvegyen marad.*

Morgengebeth, das, reggeli könyörgés, reggeli imádság.

Morgenland, das, napkeleti föld, v. tartomány.

Morgenländer, der, 1. napkeleti lakos, v. ember. 2. *pl.* die Morgenländer, napkeleti tartományok.

Morgenländiſch, *adj.* napkeleti; *adv.* napkeletimódra.

Morgenlied, das, reggeli ének.

Morgenluft, die, 1. reggeli szellő. 2. napkeleti szellő.

Morgenregen, der, reggeli eső.

Morgenroth, *adj.* hajnalszín, hajnalszínű; *adv.* hajnalszínmódra.

Morgenroth, *l.* Morgenröthe.

Morgenröthe, die, hajnal, reggeli hajnal, hajnalhasadás.

Morgens, *adv.* reggel.

Morgenſonne, die, reggeli nap.

Morgenſtern, der, hajnaltsillag.

Morgenſtunde, die, reggeli óra, reggeli idő.

Morgenswärts, napkeletre, napkeletfelé.

Morgenwind, der, 1. reggeli szél. 2. napkeleti szél.

Morgenzeit, die, reggel, reggeli idő.

Morgig, ſt. morgend, reggeli.

Morſch, 1. ſt. molſch, puha, szotyós; *p. o. körtvély, naſzpolya, ée.* 2. reves, redves, purhás, *p. o. fa;* etwas Morſch abbrechen, valamit kettéden kettétörni. Er blieb morſch todt, tüstént oda lett, mindjárt meghalt, v. halva maradt.

Morſelle, die, szerpogátsa, *orvosság.*

Mörſer, Mörſel, der, 1. mozsár; *néhol:* böstörő, (*e. h.* borstörő).

2. ſt. Mörtel, mozsárágyú, bombihányó.
Mörſerkeule, die, mozsárütő.
Mörtel, der, 1. fövenyes mész, vakolat, vakolatmész; mit Mörtel bewerfen, bévakolni.
Mörtelbaue, die, mészkeverő.
Mörtelkelle, die, vakoló kalán.
Moos, od. Mooos, das, moh.
Moſaik, *l.* Muſivarbeit.
Mosblume, die, motsári sárvirág. *Caltha palustris*, L.
Moscau, Moskau, Muſzkova, *város. Moscovia.*
Moſchee, die, metset, törökmetset.
Moſchroſe, die, pézsmarózsa.
Moſchus, *l.* Biſam.
Moscowiter, der, Oroſz, Muſzka.
Moskowitiſch, *adj.* oroſz, oroſzországi.
Moſel, die, Móza, *folyóvíz.*
Mosflechte, die, kőszeplő. *Lichen saxatilis.*
Moſig, *adj.* 1. mohos. 2. motsáros, posványos.
Mosſperling, der, nádiveréb.
Moſt, der, *pl.* Moſte, must.
Moſtbraten, der, mustos petsenye.
Moſten, 1. mustot tsinálni. 2. *v. n.* must ízűnek lenni.
Moſtig, *adj.* mustos.
Moſtler, der, bornyomó, tapodó.
Moſtreich, *adj.* mustos.
Möſtrich, Moſtrich, der, mustos mustár, *mártásnak tehénhús, v. sült mellé.*
Motion, die, 1. mozgás, testi mozgás; ſich eine Motion machen, mozgásba hozni a' testét, mozgást ſzerezni a' testének. 2. megindításal valamelly dolognak.
Motte, die, 1. moly; *pl.* die Motten, molyok. *Phalenae Tineae*, L. 2. ſt. Milbe, *a.* kollants. *Acarus. b.* tsótán. *Blatta.*
Mottenfraß, der, molyrágás.
Mottenkraut, das, 1. rozsdafű. *Ledum palustre.* 2. ſt. Schabenkraut, molyfű, penészfű. *Verbascum Blattaria*, L.
Mo...g, *adj.* mojos.
Mo..., das, válaſztott mondás.
Mouſſeline, Muſcheline, patyolat.
Möwe, die, tsüllő, sirály. *Larus.*
Mücheln, dohos lenni.
Müchlet, müchlig, müchlich, dohos.
Muck, Mucks, der, nyikkanás, piſzſzenés, mottzanás, einen Mucks thun, egyet nyikkanni, mottzanni, piſzſzenni.
Mucke, die, 1. akaratosság, makrantzosság. 2. hiba.
Mücke, die, 1. Schnacke, Langfuß, tipoly. *Tipula*, L. 2. Gólſe, Gálſe, ſzúnyog. *Culex pipiens*, 3. empiſz, tántzos empiſz.
Mucken, mucksen, piſzſzenni, nyikkanni, mottzanni.
Mückenkraut, Flöhkraut, das, 1. hünyorfű, kishünyor, diſznóhünyor. *Polygonum Persicaria*, L. 2. balhafű örvény. *Inula pulicaria.*
Mucker, der, 1. nématettető, halgatva tsaló. 2. képmutató.
Mucks, *l.* Muck.
Mucksen, Mucken.
Müde, 1. fáradt, elfáradt; ſt. matt, lankadt, ellankadt, müde werden, elfáradni; müde machen, elfáraſztani; ſich müde ſchreiben, od. laufen, elfáradni az írásban, v. futásban. 2. beléúnt, müde werden, *II-dik Ejt.* beléúnni, *valamibe*, megúnni, *valamit*, ráúnni, *valamire.*
Müdigkeit, die, elfáradás, fáradtság.
Muff, der, karmantyú, tuſzli.
Muffel, die, fedő, tserépfedő.
Muffen, müffen, dohos enni.
Muffen, kaholni, ugatni.
Mufti, der, Török főpap.
Mühe, die, 1. ſt. Bemühung, od. Arbeit, fáradtság, munka. Das hat mir viele Mühe gekoſtet, sok fáradtságomba, v. munkámba kerűlt az nekem. Sich viele Mühe um etwas geben, sokat fáradozni valami után, v. valamiben. Geben Sie ſich keine Mühe, ne faraſzſza az Úr magát. Es iſt nicht der Mühe werth, od. es lohnt die Mühe nicht, nem érdemli meg a' fáradtságot, v. nem méltó, hogy az ember bajoskodjék vele; mit vieler Mühe, nagy ügyel bajjal; mit leichter Mühe, könnyen.
Mühen, od. ſich mühen, fáradni, fáradozni, faraſztani magát.
Mühlbach, der, malomhájtó patak.
Mühlburſch, der, molnárlegény.
Mühle, die, 1. malom. Das iſt Waſſer auf ſeine Mühle, víz ez az ő

malmára, éppen kényje ſzerént van, v. jól esik neki.
Mühlenbau, der, malomépítés.
Mühlknappe, der, III. molnárlegény.
Mühlmeiſter, der, molnár.
Mühlrad, das, malomkerék.
Mühlſtein, der, malomkő.
Mühlwaſſer, das, malomvíz.
Mühlwerk, das, malom.
Mühmchen, das, ángyotskám, nénétském. *l.* Muhme.
Muhme, die, (Mahm). 1. ángy, néne. 2. ſt. Baſe, valaki atyjának vagy anyjának aſzſzony v. leány testvérje, néne. 3. ſt. Kindermuhm, gyermekdajka.
Mühſam, *adj.* fáradtságos, nehéz, bajos; *adv.* nehezen, fáradtsággal.
Mühſamkeit, die, fáradtságosság.
Mühſelig, *adj.* 1. nyomorúságos, bajos. 2. nyomorúlt; *adv.* nyomorúságosan, nyomorúltan.
Mühſeligkeit, die, nyomorúság, baj.
Mulatte, der, die, das, emberkorts.
Mulda, die, Mulda, *folyóvíz.*
Mulde, die, kisteknő.
Müller, der, molnár.
Müllerburſch, der, molnárlegény.
Mulm, der, revesség.
Mulmicht, *adj.* reves, ſzúette forma.
Mulmig, *adj.* reves, ſzúette.
Multiplication, die, sokſzorozás.
Multipliciren, sokſzorozni.
Mumie, *(olv.* múmie), die, bébalzsamozott hólttest, múmia.
Mumme, die, 1. Braunsvájgi ser. 2. állortza, állortzás ſzemély.
Mummel, der, monó, *költött képtelenség.*
Mummeln, *v. a.* dörmögni.
Mummerey, die, állortza, állortzásság.
München, München, Monakhium.
Mund, der, *s. pl.* 1. ſzáj; mein Mund, a' ſzám; dein Mund, a' ſzád; ſein od. ihr Mund, a' ſzája. Vom Munde auf gen Himmel fahren, egyſzerre v. egyenesen az égbe repülni. Die Hand auf den Mund legen, hallgatni, ſzájára tenni a' kezét. Kein Blatt vor den Mund legen, ſzabadon ſzóllani. Sich etwas an dem Mund abbrechen, a' ſzájatól megſzakaſztani, v. megtagadni magától valamit. 2. ſt. Mundloch, Öffnung, ſzáj, lyuk.
Mundart, die, beſzédmód, beſzéllésmód, beſzéd.
Mundbäcker, der, udvari zsemlyesütő.
Mundbiſſen, der, falat.
Mündchen, das, ſzájatska.
Münde, die, *l.* Mündung.
Mündel, der, tútoros árva.
Mündelgeld, das, árva, v. árvák pénze.
Mundfäule, die, ínyrothadás.
Mündig, *adj.* gazdakoros, 24 eſztendőt elért.
Mündigkeit, die, gazdakorosság.
Mundklemme, die, ſzájgörts.
Mundkoch, der, udvari ſzakáts.
Mundleim, der, vizaenyv, nyálzóenyv.
Mündlich, *adj.* ſzájalvaló, élő ſzóvalvaló; *adv.* ſzájal, élő ſzóval.
Mundloch, das, ſzáj, lyuk, valaminek ſzája, kezdő lyuka.
Mundmehl, das, tiſzta liſzt.
Mundportion, die, egy ſzájra, v. emberre ſzabott étel és ital.
Mundſchenk, der, pohárnok.
Mundſemmel, die, lángzsemlye.
Mundſtück, das, 1. *a' ſzájbafognivaló réſze valamelly dolgnak*, p. o. *a.* zabola, *a' kantáron. b.* ſzopóka, *a' pipaſzáron, ssutorán. c.* fuvóka, *a' trombitán.* 2. a' ſzájas réſze valaminek, v. az a' vége a' hol a' ſzája van.—Ein gutes Mundſtück haben, jó ſzájának lenni, sokat tudni beſzéllni.
Mündung, die, 1. folyóvíz torkolatja, *a' hol kiönti a' vizét más folyóvízbe v. a' tengerbe.* 2. ſzáj, lyuk, *l.* Mundloch.
Mundvorrath, der, kéſz eleség.
Mundwein, der, 1. udvari bor. 2. kedves bor, *kedves italú bora valakinek.* Mein Mundwein iſt der Schomlauer, az én kedves borom a' Somlyai.
Mundwerk, das, bőbeſzédűség.
Municipalität, die, városi tanáts.
Munition, die, tüzelésre ſzükséges, *puskapor, golyóbis.*
Munkeln, *v. a.* susogni, suttogni.
Münſter, das, 1. öreg templom, püspöki templom. 2. klastrom. 3. Münſzter, *város.* 4. egy felette magas torony neve Straſzburghan.
Munter, *adj.* 1. ébrenlévő, ich bin

ſchon munter, *a.* ébren vagyok már, v. nem alſzom *b.* nem vagyok már álmos. 2. eleven, serény, vidor, vídám. 3. vig, jókedvû.

Munterkeit, die, 1. ébrenlétel, ébrenség. 2. elevenség, serénység, vidorság, vídámság. 3. vigság, jókedvûség.

Münzamt, das, pénzverô tiſztség.

Münzcabinet, das, pénzgyûjteményes ház.

Münze, die, 1. *növevény*; ménta; krauſe Münze, Krauſemünze, fodorménta. *Mentha crispa*, L. 2. pénz, vertpénz, *(moneta)*. *a.* akármelly pénzformájú értz, *p. o.* Denkmünze, emlékezetpénz; Schaumünze, bélyegpénz. *b.* pénz, járó pénz. Münze prägen, od. ſchlagen, pénzt verni. Gute Münze, jó pénz; ſchlechte Münze, roſz pénz.

Münzeiſen, das, *l.* Münzſtämpel.

Münzen, 1. z. B. Geld, pénzt verni. 2. z. B. Wörter, formálni, koholni. 3. tzélozni. Es war nicht auf dich gemünzt, nem rád volt a' tzélozás.

Münzer, der, pénzverô, *ember.*

Münzfälſcher, der, pénzhamisitó.

Münzfreyheit, die, pénzverés ſzabadsága.

Münzfuß, der, pénzbetsét illetô törvények.

Münzgerechtigkeit, die, pénzverés jussa.

Münzkenner, der, pénzhez értô.

Münzmeiſter, der, pénzmester.

Münzordnung, die, pénzverési rendelés.

Münzrecht, das, pénzverés jussa.

Münzſorte, die, pénznem.

Münzſtadt, die, pénzverô város.

Münzſtämpel, der, pénzverôvas.

Münzſtadt, die, pénzverô hely.

Münzverfälſcher, der, pénzhamisitó, pénzrontó, hamis pénz verô.

Münzweſen, das, pénzt illetô dolog v. dolgok, pénzbéli dolgok.

Mürbe, *adj.* 1. puha, lágy, *p. o. hús, alma, körtvély*, ée. 2. purhás, parázs, porhanyó, porhanyós. Mürbe machen, *a.* megpuhatolni. *b.* ellankaſztani.

Mürbigkeit, die, 1. puhaság, lágyság. 2. purhásság, parázság, porhanyósság.

Murks, der, kornyékolás.

Murkſen, kornyékolni, *ſa'malatzról).*

Murmeler, der, dörmögô, mormogó.

Murmeln, *v. a.* 1. morogni, mormogni, dörmögni. 2. susogni, suttogni. 3. tseregni, tsergedezni.

Murmeln, das, 1. morgás, mormogás, dörmögés. 2. suttogás. 3. tsergés, tsergedezés.

Murmelthier, das, murmutér, havasi murmutér. *Marmota alpina.*

Murren, *v. n.* morogni.

Murren, das, morgás.

Mürriſch, *adj.* 1. morgó. 2. durtzás, haragos, komor; *adv.* durtzásan, haragosan.

Mus, od. Muß, das, pép kása.

Muſcate, Muſcatennuß, die, ſzeretsendió.

Muſcatellerbirne, die, muskotály körtvély.

Muſcatellerwein, der, muskotálybor.

Muſcatenbaum, der, ſzeretsendiófa.

Muſcatenblume, die, ſzeretsendióvirág.

Muſcatennuß, die, ſzeretsendió.

Muſche, die, ſzépitôllastrom.

Muſchel, die, 1. tsiga, kagyló; die eßbare Küchenmuſchel, ennivaló tsiga. 2. fülkarima, fültányér.

Muſchelchen, das, tsigátska.

Muſchelförmig, *adj.* tsigaformájú.

Muſchelſchale, die, tsigatekno, kagylóteknô, kagylóhéjj.

Muſchelwerk, das, *tsigás munka, tsigaformára metſzett munka.*

Muſculós, *adj.* inashúsos.

Muſens, *l.* Biſam.

Muſe, die, 1. múzsa. 2. tudomány, tudományok.

Muſelmann, der, *pl.* Muſelmänner, Muhamed követôje, Török.

Muſenſohn, der, tanúló.

Muſiciren, muzsikálni.

Muſicus, der, muzsikás.

Muſik, die, muzsika. Muſik machen, muzsikálni. In Muſik ſetzen, muzsikát készitni a' vershez.

Muſikalien, *pl.* muzsikai nóták.

Muſikaliſch, *adj.* 1. muzsikai. 2. muzsikához értô; muſikaliſch ſeyn, érteni a' muzsikához, tudni valami muzsikát. ein muſikaliſches Gehör, muzsikához szokott fül.

Muſikant, der, III. muzsikamives, *a' ki mesterséget üz a' muzsikálásból.*

Muſikverſtändige, der, muzsikértő.
Muſivarbeit, die, Moſaique, od. Moſaic, 1. kirakott feſtés. 2. kirakással való feſtés, midőn a' képet feſtett üveg v. kődarabotskákkal kirakják 's kisikárolják.
Muſkate, *l.* Muſcate.
Muſkatellerbirne, *l.* Muſcateller.
Muskel, die, ſzálashús, inashús.
Muskete, die, puska, hoſzſzúpuska, flinta.
Muſketenkugel, die, puskagolyóbis.
Muſketier, der, német gyalogkatona, *koz.* muskatéros.
Muskusbock, der, pézsma. *Moschus.*
Muß, das, 1. pép, kása. 2. *a'* müſſen *igétől*: kéntelenség. Es iſt eben kein Muß, nem éppen elmúlhatatlanság. Muß iſt ein bitter Kraut, nagyon ſúlsértő ſzó az a' *meg kell lenni.*
Muße, die, üresség, üres idő. Die Poeſie will Muße haben, üresség kell a' verslrásra, v. verselésre. Mit Muße, ráérve.
Müſſen, *v. n. irr. Imp.* ich mußte. *Perf.* ich habe gemußt, od. ich habe müſſen. 1. tartozni, megkelleni lenni, ſzükségesképpen kelleni; ich muß, nékem kell, v. én tartozom; du mußt, neked kell, v. te tartozol; er muß, neki kell, v. ő tartozik. Ich habe es ihm befohlen, er muß es thun, megparantsoltam neki, tartozik véghezvinni, v. megtselekedni. Ich muß jetzt gehen, már most el kell mennem. *Néha a' határozatlan Mód egészen elmarad mellőle, p. o.* Ich muß fort, el kell mennem. Er muß hinein, bé kell neki menni, *éc.* 2. *Néha kérelem gyanánt élnek vele, így*: Eines müſſen Sie mir noch verſprechen, igérje meg még azt az egyet az Úr, *éc.* Sie müſſen aber auch kommen, de az Úr is eljöjjön. — Wie viel muß es wohl koſten? ugyan mi lehet az ára? Was muß der wollen? valyon mit akar az? Ein jeder fragte, wer dieſer Herr ſeyn müßte? Mindenek kérdezték, hogy ki lehet az az Úr.
Muſicht, *adj.* kásás, pépes.
Müßig, *adj.* 1. üres, dologtalan, foglalatosságtalan, foglalatosság nélkülvaló, *p. o. idő, óra, nap* — *adv.* üressen, foglalatosság nélkül. Müßig ſeyn. *a.* foglalatosság nélkül lenni. *b.* heverni, henyélni. Ich habe keine müßige Stunde, egy üres órám sints. Ein müßiges Leben führen, od. müßig gehen, henyélni, *(köz. a' paraſztoknál,* szárán tsapni a' legyet). 3. *adv.* hijjában, haszontalan; das Geld liegt müßig, hijjában hever a' pénz.
Müßigen, ſt. zwingen, kénszerítni. Ich ſehe mich dazu gemüßiget, kénteleníttetem, kéntelen vagyok.
Müßiggang, der, henyélés, korhelség, restség. Sich dem Müßiggang ergeben, a' henye életnek, v. a' korhelységnek adni magát.
Müßiggänger, der, henyélő, korhel, henye ember.
Müßiggängerinn, die, henyélő, henye ſejérszemély.
Müßiggehen, henyélni, *l.* Müßig.
Muſter, das, 1. mustra, remekpélda, *valamiből, valamire*, éc. 2. ſt. Probe, próba, példamív. 3. példa, *a' követésre*, éc. Sie iſt ein Muſter der Tugend, követésre méltó példája, v. remekpéldája a' virtusnak.
Muſterbuch, das, mustrakönyv.
Muſterhaft, *adj.* példás, remekpéldás; *adv.* példásan.
Muſterkarte, die, mustrakönyv.
Muſtern, *v. n.* rendre vizsgálni, próbára vizsgálni, remekre vizsgálni, *p. o. a' katonákat, ruhát, fegyvert, éc. köz.* mustrálni.
Muſterrolle, die, katonanévlaistrom.
Muſterung, die, rendrevizsgálás. Muſterung halten, rendrevizsgálni.
Mutation, die, változás.
Mutuell, *adj.* költsönös, viszszonos, viszontagos.
Muth, der, 1. kedv; *néha*, elme. Sey guten Muths! legyen jó kedved! Wie iſt dir zu Muthe, mitsoda kedvet érzesz? *Pb.* Guter Muth iſt halbes Leben, kedv az élet fűszerszáma, v. a' víg élet, két élet. 2. bizakodás, bátorság, bizakodó bátorság. Einem Muth einſprechen, biztatni, bátorítni valakit. Muth faſſen, neki bátorodni. Den Muth ſinken laſſen, tsüggedni, bátorságát elveszteni. Kei-

nen Muth zu etwas od. zu Jemanden haben, nem bízni valamihez vagy valakihez. — Seinen Muth an Jemanden kühlen, boszszúját tolteni valakin, kedvére pozkázni valakin.

Muthchen, *l.* Muth.

Muthen, 1. *v. a.* kívánni, kérni. 2. *v. n.* m. s. gemuthet seyn, gondolattal, vagy indúlattal lenni. Ich weiß nicht wie er gemuthet iſt, nem tudom mit gondol, v. mitsoda gondolattal, v. indúlattal van.

Muthig, *adj.* 1. ſt. beherzt, bátor; *adv.* bátran, bátor szivvel. 2. ſt. munter, lebhaft, vidám, jókedvű.

Muthigkeit, die, 1. bátorság. 2. jókedvűség, vidámság.

Muthlos, *adj.* 1. bátortalan, tsüggedt elméjű; *adv.* bátortalanúl, tsüggedve. 2. kedvetlen; *adv.* kedvetlenúl. — Muthlos werden, eltsüggedni, elkedvetlenülni.

Muthloſigkeit, die 1. bátortalanság, eltsüggedés. 2. kedvetlenség, rosz kedvűség.

Muthmaßen, *v. a.* gyanitni, hozzávetni; *part.* gemuthmaßet.

Muthmaßlich, *adj.* gyanitható, hozzávethető; *adv.* gyanithatóképpen, hozzávethetőleg.

Muthmaßung, die, gyanitás, hozzávetés.

Muthvoll, *adj.* méréſz, igen bátor.

Muthwille, der, III. pajkosság, vásottság, tsintalanság.

Muthwillig, *adj.* pajkos, vásott, tsintalan; *adv.* pajkosan, tsintalanúl.

Muthwilligkeit, die, pajkosság.

Mutter, die, *pl.* Mütter, anya, szülő anya. Sie iſt Mutter von vier Kindern, négy gyermek anyja. *Pb.* Wie die Mutter, ſo die Tochter, a' millyen az anyja, ollyan a' leánya, v. nézd meg az anyját, vedd el a' leányát. 2. szülő, tápláló, anya, kezdet. 3. nőstény, anya, *az állatok közt.* 4. méh, anya méh, nádra.

Mutterallein, *adv.* egyedúl maga.

Mutterbeſchwerde, die, nádragörts.

Mutterbiene, die, anyaméh.

Mutterblume, die, magnakvaló virág.

Mutterbruch, der, méhszakadás.

Mutterbruder, der, az anya férjfi testvére.

Mütterchen, das, 1. anyátska. 2. dada, aggdada.

Muttererde, die, kerti föld, vetemények föld.

Mutterfieber, das, nádragideg.

Mutterflecken, *l.* Muttermahl.

Mutterherz, das, III. anyai szív.

Mutterhuſten, der, méhhurút.

Mutterkalb, das, üszö borjú.

Mutterkind, das, 1. gyermek. 2. anyaszülött, ember.

Mutterkirche, die, anyaeklézsia.

Mutterkorn, das, anyarozs.

Mutterkrampf, der, méhgörts.

Mutterkraut, das, 1. kerti székfű, nádrafű, anyaméhfű, anyafű. *Matricaria Parthenium*, L. 2. mezei székfű. *Matr. Chamomilla*, L. 3. gyógyitó méhfű. *Melissa officinalis*, L.

Mutterkrebs, der, méhsene.

Mutterlamm, das, nőstény bárány.

Mutterlauge, die, anyalúg, *az alkattudományban.*

Mutterleber, *l.* Nachgeburt.

Mutterleib, der, méh, anyaméh. Er iſt von Mutterleibe an blind, születésétől fogva vak. So nackt, wie er von Mutterleibe gekommen iſt, od. Mutternackend, anyaszült mezitelenen.

Mütterlein, *l.* Mütterchen.

Mütterlich, *adj.* anyai; *adv.* anyamódra, anyaként. Das mütterliche Land, haza, honny, honn, születési föld.

Mutterliebe, die, 1. anyai szeretet. 2. anyaszeretet, anya ránt való szeretet.

Mutterlos, *adj.* anyátlan árva, anyjától megfoszlatott.

Muttermahl, das, méhjel, anyaméhjel, velünk született jel.

Muttermenſch, der, III. ember, teremtés. Es war kein Muttermenſch zu Hauſe, senki se, v. egy teremtés se volt otthon.

Mutternackend, od. Mutternackt, anyaszült mezitelen; *adv.* anyaszült mezitelenen.

Mutterpferd, das, kantza, ló.

Mutterſchaf, das, anyajuh, juh.

Mutterſchmerzen, *pl.* méhfájás, nádrafájás.

Mutterſchwein, das, kotza, kotzadisznó, eme, gönne, göme.

Mutterſchweſter, die, anyatestvér, *t. i.* fejérszemély, néne.
Mutterſeele, die, ember, lélek, teremtés. Es war keine Mutterſeele da, egy lélek, v. egy teremtés se volt ott, v. senki se volt ott.
Mutterſinn, der, anyai érzés, anyai indúlat.
Mutterſöhnchen, das, anyás gyermek, anya kedvese.
Mutterſprache, die, 1. anyai nyelv; meine Mutterſprache iſt die Ungariſche, anyai nyelvem a' Magyar nyelv. 2. anya nyelv. Die Lateiniſche Sprache iſt eine Mutterſprache, in Anſehung der Italiäniſchen, Franzöſiſchen und Spaniſchen Sprachen, a' Deáknyelv anyanyelv, az Olasz Frantzia és Spanyol nyelvre nézve.
Mutterſtock, der, anyaméhköpű, anyaméhkas, *melly rajokat ereſztett.*
Muttertheil, das, anyai örökség.
Muttertreue, die, anyai hűség.
Muttertrompete, die, méhkürt, nádrakürt. *Tuba Fallopiana.*
Mutterviole, die, Mutterveilchen, das, estvelke, anya estvelke. *Hesperis matronalis.*
Muttervorfall, der, méhszállás, méhleszállás.
Mutterwaſſer, das, nádravíz, *orvosságvíz, a' nádragörts ellen.*
Mutterwein, der, édes bor, *melly orvosságnak tartatik a' nádragörts ellen.*
Mutterwitz, der, természeti elmésség.
Mutterwitzig, *adj.* elmés, természetj elmességgel bíró.
Mutterwurz, die, olasz árnyékfű. *Arnica montana*, L.
Mutterwuth, die, buja dühösség, méhdühödés, nádradühödés.
Mutterzimmetbaum, der, tzimmétfa. *Laurus Cinnamomum, és Laurus Caſſia*, L.
Mutz, der, 1. tsonka, vágott farkú, *p. o. kutya, szamár.* 2. tsonkaság.
Mütze, die, 1. sipka, sapka. 2. süveg. Grenadier-Mütze, gránatérossüveg, v. kalpag.
Mutzen, kurtítni, tsonkítni.
Myologie, die, ínstudomány.
Myops, der, rövidlátású.
Myriade, die, 1. számtalanság. 2. tízezer.
Myriadenweiſe, *adv.* milliárdonként, tízezerenként.
Myrrhe, die, mirha, mirhamézga.
Myrrhenerz, das, mirhamézga.
Myrrhenkerbel, der, illatos turbulya, olasz saláta. *Scandix odorata*, L.
Myrrhenſalbe, die, mirhás kenet.
Myrte, die, mirtusfa. *Myrtus*, L.
Myrtenbaum, der, (ugyan az).
Myrtenbeere, Myrtenfrucht, die, mirtus bogyó.
Myrtendorn, der, 1. magyalfa. *Ilex aquifolium*, L. 2. egértövis. *Ruscus aculeatus*, L.
Myrtenkranz, der, mirtuskoszorú.
Myrtenöhl, das, mirtusolaj.
Myrtenwein, der, mirtusbor.
Myrtenzweig, der, mirtuság.
Myſterien, die, *pl.* titkok, titoktudomány, és.

N.

Nabe, die, kerékagy.
Nabel, der, köldök, púp.
Nabelbinde, die, köldökkötő.
Nabelbruch, der, köldökszakadás.
Nabelförmig, *adj.* köldökforma, köldökszabású.
Nabelkraut, das, 1. közönséges púpvirág. *Cotyledon communis*, L. 2. lenlevelű gyújtványfű, békalen, húgyos fű. *Antirrhinum linaria.* 3. köldökfű. *Omphalea*, L.
Nabeln, a' köldököt elmetszeni 's megkötni.
Nabelſchnur, die, köldökkötél, *melly a' gyermeket az anyaméhben a' nádraval egyesíti.*
Nabelſtelle, die, köldökhely.
Näber, der, od. Bohrer, fúró, fúru.

Náberſchmid, der, fúrukováts.

Nach, *praep. c. Dat. a.* -hoz, -hez. Nach etwas langen, od. greifen, valamihez nyúlni, v. kapni. Ich griff ſchon nach meinem Hute, már a' kalapomhoz kaptam. *b.* -ba, -be; -ra, -re, *(az Országok, városok és helyek neveik előtt).* Nach Italien reiſen, Olaſzországba útazni; nach Raab, od. nach Clauſenburg ſchicken, Győrbe, v. Kolosvárra küldeni. *c.* -ért, -után. Ich will nach dem Doctor ſchicken, majd Orvosért, v. Orvos után küldök. Iſt ſchon Jemand nach dem Wein gegangen? ment már valaki borért? *d.* felől. Nach Jemanden fragen, valaki felől tudakozódni; nach der Urſache fragen, az okát tudakozni, v. az oka felől tudakozódni. *e.* után; nach einander, egymásután; nach ſich ziehen, maga után vonni; mir nach! tsak utánnam! *t. i. kell jönni. f.* ſzerént, -hoz képest, -hez képest, v. alkalmaztatva. Sich nach der Mode kleiden, új ſzokás ſzerént öltözködni, v. viselni magát; nach der Natur, természethez alkalmaztatva, v. a' mint a' természetben van: nach Belieben, tetſzés ſzerént, v. a' mint tetſzik. *g.* után, múlva. Nach ſeinem Tode, halála után; nach etlichen Jahren, egynehány eſztendő múlva; nach der Zeit, azután. Nach Hauſe reiſen, od. gehen, haza útazni, v. menni. 2. *adv.* után, utóbb. Komm du nach, jöjj te utánnunk, v. utánnam. Nach und nach, lassan lassan, lassanként.

Nachachtung, die, figyelmezés, rá-figyelmezés, *p. o. a' parantsolatra*, ée.

Nachäffen, *v. a.* majmolni.

Nachäffung, die, majmolás.

Nachahmen, *v. a.* követni. Jemandes Beyſpiel nachahmen, valaki példáját követni. Der Bildhauer ahmet die Natur nach, a' képfaragó követi a' természetet.

Nachahmer, der, követő.

Nachahmlich, *adj.* követhető.

Nachahmung, die, követés.

Nachahmungswerth, *adj.* követésre méltó.

Nachahmungswürdig, követésre méltó.

Nacharbeit, die, folytatott munka, későbbi munka.

Nacharbeiten, 1. folytatni a' munkát. Jemanden nacharbeiten, jobbítgatni valaki munkáját. 2. kipótolni az elmúlaſztott munkát.

Nachárnte, die, tarlózás.

Nacharten, ráütni, hasonlítni hozzá. Der Sohn iſt ſeinem Vater nicht nachgeartet, nem ütött a' fia az atyjára.

Nachartung, die, hasonlóság.

Nachbar, der, III. ſzomſzéd.

Nachbarinn, die, ſzomſzédaſzſzony.

Nachbarlich, *adj.* ſzomſzédi, ſzomſzéd; *adv.* ſzomſzédmodra.

Nachbarſchaft, die, ſzomſzédság.

Nachbarweg, der, melleslegút.

Nachbauen, 1. azután épitni, utóbb épitni, utánna épitni. 2. folytatni az épitést. 3. Jemanden nachbauen, követni az épitésben valakit, valaki után épitni.

Nachbellen, *v. n.* utánna ugatni.

Nachbier, das, aſztali ser, gyenge ser, *másodſzori rátöltés.*

Nachbild, das, képmás.

Nachbilden, lemásolni a' képet.

Nachbildung, die, képmásolás.

Nachbleiben, *v. n. irr.* m. ſ. hátramaradni.

Nachbringen, *v. a. irr.* utánna vinni.

Nachdem, 1. *adv.* azután, annakutánna. Wir wollen es nachdem ſchon ſehen, majd meglássuk azután. 2. a' mint. Die Leidenſchaften ſind verzehrend oder wohlthätig, je nachdem man ſie regieret, az indúlatoskodások vagy emésztők vagy haſznosak, aſzerint a' mint azokat kórmányozzuk. 3. *conj.* minekutánna, -ván, -vén. Nachdem er das geſaget hatte, verſchied er, ezt mondván, kimúla; v. minekutánna ezt mondotta, ki múla.

Nachdenken, *v. n. irr.* über etwas, od. einer Sache, elmélkedni, gondolkodni, v. elmélkedve gondolkozni, *rajta, v. valamin*, meggondolni, *valamit.* Ich habe ſchon hin und her nachgedacht, mindenfelé járt már az eſzem.

Nachdenken, das, elmélkedés, meg-

gondolás. Er hat kein Nachdenken, nem tudja magát meggondolni, nem tud valamiről folytában gondolkozni, v. elmélkedve gondolkozni.

Nachdenkend, *l.* Nachdenklich.

Nachdenklich, Nachdenkend, 1. elmélkedő, gondolkozó, valamit meggondoló, elmélkedve gondolkozó. 2. figyelmetességre, v. meggondolásra méltó.

Nachdruck, der, 1. másodszori nyomás, újravaló nyomás. 2. hathatósság, foganatos erő; foganat, foganatosság, nyom, nyomosság; mit Nachdruck reden, hathatósággal szóllani, v. beszéllni; etwas mit Nachdruck angreifen, foganatos erővel fogni valamihez. Geld gibt allen Sachen den besten Nachdruck, legjobb foganatja van a' pénznek minden dolgok körül. 2. *a.* utánnnyomtatás, könyvmásolás, *t. i. nyomtatás által. b.* másoltt nyomtatvány, másoltt könyv.

Nachdrucken, *v. a.* 1. ismét nyomni, ismét, v. újra nyomtatni, újra kinyomtatni. 2. könyvet másolni, másolva nyomtatni, mássát nyomtatni valamelly könyvnek, *t. i. a' szerző akaratja és tudása nélkül.*

Nachdrucker, der, könyvmásoló, *t. i. nyomtató*, utánnnyomtató.

Nachdrücklich, *adj.* hathatós, foganatos; *adv.* hathatósan, foganatosan.

Nacheifer, der, vetélkedő iparkodás, utánna iparkodás.

Nacheiferer, der, más után igyekező, v. vetélkedve iparkodó.

Nacheifern, vetélkedve iparkodni más után, késérve vetélkedni valakivel.

Nacheiferung, die, vetélkedő igyekezet, v. iparkodás, buzgó igyekezet más után.

Nacheile, die, utánna sietés.

Nacheilen, *v. n.* m. s. utánna sietni.

Nacheinander, *adv.* egymásután.

Nachen, der, od. Kahn, tsónak.

Nacherbe, der, III. másodörökös.

Nachernte, die, tarlózás.

Nachernten, einem, *v. a.* tarlózni.

Nachessen, das, főzelékétel, utóbbi fogás ételek.

Nachfahren, *v. n. irr.* m. s. 1. utánna menni, *kotsin, szekéren, szánon, hajón;* utánna kotsizni, utánna szánkázni, utánna hajókázni. 2. hirtelen utánna vinni, *p. o. valaki sebes kéz sapdsának a' maga kezét.*

Nachfahrer, der, 1. utánna menő, *p. o. kotsin, szánon, hajón.* 2. st. Nachfolger, követő, utánna következő, *p. o. hivatalban.*

Nachfahrt, die, 1. utánna menés, követés, *p. o. kotsival, hajóval,* ée. 2. következés, *p. o. hivatalban.*

Nachfallen, *v. n. irr.* m. s. utánna esni, leesni utánna.

Nachfärben, 1. *v. a.* újrafesteni. 2. *v. n.* motskolni, *t. i. a' szinének hagyásával, mint a' fekete poszló, ee.*

Nachfolge, die, 1. utánna menés, *p. o. lóhâton,* ée. 2. st. Nachahmung, követés. 3. következés, *p. o. valaki után hivatalban,* ée.

Nachfolgen, *v. n.* m. s. 1. követni, utánna menni, *gyalog, lóhâton,* ée. 2. utánna következni, elkövetkezni; nachfolgende Worte, a' következendő szók; nachfolgen lassen, hozzáadni. 3. st. nachahmen, követni, hímezni. Folge ihm darin nicht nach, ebben őtet ne kövesd.

Nachfolger, der, 1. z. B. im Amte, utánna következő. 2. st. Nachahmer, Anhänger, követő.

Nachfolgerinn, die, *(ugyan az de fejér személyről mondatik).*

Nachformen, *v. a.* valami szerént formálni, hozzá alkalmaztatva formálni.

Nachforschen, *v. a.* tudakozódni, *valami felől,* nyomozni, nyomozgatni, kitanúlgatni, *valamit,* utánna járni, *valaminek.*

Nachforscher, der, tudakozódó, nyomozó, kitanúlgató.

Nachforschung, die, tudakozódás, nyomozgatás.

Nachfrage, die, tudakozás, kérdezés, értekeződés, tudakozódás. Es ist viele Nachfrage nach der Waare, sokszor tudakozzák, v. kérdezik ezt a' portékát.

Nachfragen, *v. a.* tudakozni, megtudakozni, kérdezni, tudakozódni, v. értekeződni felőle.

Nachfragen, das, tudakozás, tudakozódás, értekeződés.

Nachführen, *v.a.* 1. utánna vinni, *p.o. ſzekeren*, ée. 2. utánna vezetni.

Nachfüllen, *v.a.* megtöltögetni, *p.o. a' hijjános hordókat.*

Nachgeben, 1. *v.a.irr.* utóbb adni, azután adni. 2. *v.n.* engedni, *p.o. mint a' hajlós, lágy, v. nyúlós test a' nyomásnak enged: néha*, sippadni, süllyedni. 3. engedni, ellene nem mondani, *p.o. valaki ſzavának.* 4 ſt. nachlaſſen, alább hagyni, *valamivel*, felhagyni vele, ſzünni, tágitni rajta. Die Hunde wollten nicht nachgeben, csak nem tágitottak a' kutyák rajta, v. nem ſzüntek meg, *p.o. hajtani, v. üzni a' vadat*, ée. 5. nicht nachgeben, hasonlónak lenni hozzá; in der Dicke gibt er dir nichts nach, vastagságára nézve nem alább való nállad, hasonló hozzád, v. nem vágſz ki rajta.

Nachgeboren, *part.* árván lett, árván ſzületett, atyja halála után ſzületett.

Nachgeburt, die, méhtermés, nádratermés. *Secundinae.*

Nachgehen, *v.n.irr.* m.ſ. 1. utánna menni, követni. 2. utánna következni, utánna valónak lenni, z. B. die allgemeinen Pflichten müſſen den beſondern nachgehen, a' különös kötelességek, megelőzzék a' közönségeseket. 3. Einer Perſon nachgehen, utánna járni valakinek, vadáſzni valaki ſzeretetét, utánna adni magát, ée. — Seinen Geſchäften nachgehen, foglalatosságai után járni.

Nachgehends, *adv.* azután.

Nachgericht, das, főzelékétel, utóbbi fogás, *az ételek felhordásában.*

Nachgeſchmack, der, idegeníz.

Nachgiebig, *adj.* engedelmes, engedő, könnyen engedő.

Nachgiebigkeit, die, engedőség.

Nachgras, das, sarjú.

Nachgrübeln, einer Sache, feſzegetni, *valamit.*

Nachgucken, utánna nézni, v. tekingetni, (kukutsálni).

Nachguß, der, 1. második töltés, v. öntés, utánna öntés. 2. öntöttkép mássa.

Nachhall, der, Widerhall, hangmás, viſzſzahangzás, térthang. *Echo.*

Nachhallen, *v.n.* utánna hangzani.

Nachhängen, neki adni magát, *valaminek, p.o. a' bűnak.* Ich will meiner Leidenſchaft nicht nachhängen, nem adom neki magam az indúlatoskodásnak.

Nachhelfen, *v.a.* segítni, hátúl segítni.

Nachher, ſt. hernach, azután, oſztán.

Nachherbſt, der, őſz utólja.

Nachherig, *adj.* azutánvaló.

Nachhochzeit, die, másodnapi és harmadnapi lakodalom.

Nachhohlen, *v.a.* 1. utánna vinni. 2. ismét vinni, potlóba vinni. 3. ſt. einhohlen, elérni, utólérni.

Nachhülfe, die, pótló segítség.

Nachhuth, die, második legeltetés. Das Rindvieh hat die Vorhuth, das Schafvieh die Nachhuth, a' ſzarvas marha legeli el előſzör a' mezőt, v. rétet azután ereſztik rá a' juhot.

Nachhüthen, *v.a.* utóbb legeltetni.

Nachjagen, einem, üzni, kergetni, utánna futni.

Nachkehren, utánna sepreni.

Nachklang, der, utánna hangzás.

Nachklingen, *v.n.* 1. utánna hangzani. 2. viſzſzahangzani.

Nachkomme, der, III. 1. hivatalba következő, *valaki után.* 2. *pl.* Die Nachkommen, maradék. Unſere Nachkommen, a' maradékink, *kik utánnunk élni fognak.*

Nachkommen, einem, *v.n.irr.* m.ſ. 1. folgen, utánna menni, v. jönni, *valakinek*, követni valakit. Gehen Sie nur voraus, ich werde ſchon nachkommen, csak mennjen az Úr, v. az Aſzſzony előre, majd utánna megyek már én. Kommen Sie bald nach, nem sokára utánnam jőjjön, ée. 2. ſt. gleich kommen, felérni, utólérni, *p.o. betsére nézve*, ée. 3. ſt. einhohlen, elérni, utólérni. 4. ſt. befolgen, követni, bétölteni, telyesitni.

Nachkommenſchaft, die, maradék, utánnunk következő nemzetségünk, atyánkfiai.

Nachkömmling, der, maradék, maradékink halálunk után.

Nachlallen, utánna dadogni.

Nachlaß, der, 1. hagyomány, hagyott jószág. 2. megengedés.

Nachlaſſen, 1. *v. a.* ſt. hinterlaſſen, hagyni maga után. 2. engedni, tágítni rajta, ereſzteni, *p. o. a' merőn tartott sinórt*, ée. 3. engedni, elengedni, alább hagyni, *p. o. valaminek az árából.* 4. *v. n.* engedni, *mint a' hideg*, alább hagyni, tágítni, *mint a' nagy meleg*, ée.

Nachlaſſenſchaft, die, hagyomány.

Nachläſſig, *adj.* rest, gondatlan; *adv.* restül, gondatlanúl.

Nachläſſigkeit, die, restség, gondatlanság.

Nachlaſſung, die, 1. magaután hagyás. 2. engedés, tágitás, alábbhagyás, *valamiből.*

Nachlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. utánna futni. 2. utánna járni, utánna adni magát, *p. o. valamelly ſzemélynek ſzerelmes indúlatoskodásból.*

Nachleben, *v. n.* követni, -ſzerént élni. Eines Befehl nachleben, vaki parantsolatja ſzerént élni.

Nachlegen, *v. n.* tenni hozzá.

Nachleſe, die, *a.* tarlózás, *b.* bengélzés, bilingérezés, böngélzés.

Nachleſen, *v. a. irr.* 1. *a.* tarlózni. *b.* bengézni, bilingérezni, böngélzni. 2. *a.* elolvasni, utánna olvasni, *p. o. valami könyvben előforduló ſzavait valakinek eredeti munkájában felkeresni és elolvasni. b.* utánna olvasni, más után olvasni valamit.

Nachliefern, *v. a.* utánna küldeni.

Nachmachen, 1. követni, mássát tsinálni, v. kéſzítni. 2. követni, majmolni. Der Affe macht alles nach, was er ſieht, a' majom a' mit lát, azt követi, v. majmolja.

Nachmahd, die, Grummet, sarjú.

Nachmähen, *v. a.* sarjút kaszálni.

Nachmahlig, *adj.* azutánvaló, későbbi.

Nachmahls, ſt. hernach, *adv.* azután, utóbb.

Nachmeſſen, 1. újra, v. ismét megmérni, újramérni, utánna mérni, *p. o. a' kalmárnak a' mit eladott.* 2. felmérni, *p. o. az életet, búzát, gyóltsot*, ée.

Nachmittag, der, délutánni idő, délután. Den ganzen Nachmittag, egész délután; dieſen Nachmittag, ma délután.

Nachmittägig, *adj.* délutánni, délesti.

Nachmittags, *adv.* délután, délesten.

Nachmittagsbeſuch, der, délutánni látogatás.

Nachmittagsſtunde, die, délesti óra, délutánni óra.

Nachmittagszeit, die, délesti idő, délutánni idő, délután.

Nachrechnen, *v. a.* öſzveſzámolni, öſzvevetni, *más után valamit*, megvizsgálni a' ſzámvetést.

Nachrechnung, die, újra öſzveſzámolás, ſzámvetés vizsgálás.

Nachrede, die, 1. végbeſzéd, bérekeſztő beſzéd. 2. hátamegéſzóllás, megſzóllás; hír. Jemanden in üble Nachrede bringen, roſz hírbe keverni valakit.

Nachreden, *v. a.* 1. másután mondani, v. beſzéllni. Ich habe es nicht ſelbſt geſehen, ich rede es nur andern nach, nem magam láttam, tsak mások után mondom. 2. hátamegé mondani, v. ſzóllani valakinek valamit; megſzóllani.

Nachredner, der, bérekeſztő, beſzéd, bérekeſztő.

Nachreiſen, *v. a.* utánna útazni.

Nachreißen, 1. *v. a.* utánna ſzakaſztani, v. rántani. 2. utánna rajzolni, lemásolni, *a' rajzolatot.* 3. *v. n.* m. ſ. utánna ſzakadni.

Nachrennen, *v. n.* m. ſ. utánna futni, v. ſzaladni.

Nachreue, die, megbánás.

Nachricht, die, 1. tudósítás, híradás, hír. Nachricht geben, od. ertheilen, tudósítni, hírül adni, hírt adni. Nachricht bekommen, od. erhalten, tudósítást venni, kapni, v. tudósíttatni. Es iſt Nachricht eingelaufen, daß die Belagerung aufgehoben ſey, ollyan tudósítás érkezett, hogy az ostromlás félbeſzakaſztatott. Ich habe keine Nachricht, nints tudtomra, semmi tudósítást sem vettem eránta. Nachricht einziehen, megérteni, meghallani, megtudni valamit, tudósítást venni. Ich habe andere Nachricht, én másképpen hallottam, vagy esett tudtomra; nekem nem úgy adták hírül. Das ſage ich dir zur Nachricht, ezt azért mondom, hogy tudd; ezt tsak tudtodra akartam adni.

Nachrichter, der, Scharfrichter, veſztőmester, hóhér.
Nachrichtlich bekannt machen, kihirdetni, hírúl adni, hírré adni.
Nachrücken, 1. *v. a.* utánna nyomni, tolni, v. taſzítni. 2. *v. n. irr.* m. ſ. utánna nyomúlni.
Nachruf, der, 1. végſzó, végső ſzó.
Nachruhm, der, fennmaradó, vagy fennmaradandó hír, név.
Nachrühmen, hátamegé dítsérni.
Nachſagen, *v. a.* 1. hátamegé mondani, *valakiről, v. felőle valamit.* Das kann ich ihm zum Ruhme nachſagen, mondhatom azt felőle dítséretére. Einem alles Gute nachſagen, minden jót mondani valaki felől. 2. elbeſzéllni más után, *a' mit hall valaki.*
Nachſammeln, öſzveſzedni, öſzveſzedegetni más után, *a' mit elhagyogatott.*
Nachſatz, der, következő mondás, következés.
Nachſchall, der, viſzſzahangzás.
Nachſchallen, *v. n.* viſzſzahangzani.
Nachſchauen, *v. a.* 1. utánna nézni, v. tekinteni. 2. ſt. nachſehen, megvizsgálni; megnézegetni, utánna látni.
Nachſchauung, die, 1. utánnanézés, utánnatekintés. 2. megvizsgálás, megnézegetés.
Nachſchicken, *v. a.* utánna küldeni.
Nachſchieben, *v. a.* utánna tolni.
Nachſchießen, 1. *v. a. irr.* pótolni az adott pénzt ha nem elég, hozzá adni még. 2. *v. n.* utánna menni sebesen. 3. *v. n.* m. ſ. *a.* utánna rohanni, v. esni. *b.* utánna nőni hirtelen.
Nachſchiffen, *v. n.* utánna hajókázni.
Nachſchlagen, *v. a. irr.* 1. mássát verni, *p. o. pénznek.* 2. felkeresni, kikeresni, *p. o. könyvben, valamit.*
Nachſchlagung, die, 1. másolt verése, *p. o. a' pénznek.* 2. felkeresés, kikeresés, *p. o. a' könyvből valaminek felkeresése.*
Nachſchleichen, einem, *v. n.* m. ſ. utánna lopózkodni.
Nachſchleppen, *v. a.* utánna hurtzolni.
Nachſchlüſſel, der, tolvajkúlts.
Nachſchmack, der, idegen íznyom.
Nachſchmecken, *v. n.* idegen íznyomot hagyni maga után a' ſzájban, idegen ízének lenni.
Nachſchneiden, 1. mássát metſzeni, forma ſzerént vágni, metſzeni. 2. utóbb, v. azután metſzeni, vágni, ée.
Nachſchnitt, der, másolt metſzés.
Nachſchreiben, *v. a.* 1. mássát írni, *valami írásnak*, hasonlót írni hozzá. 2. utánna írni, *p. o. valaki ſzavait, a' mint mondja leírni.* 3. írni valaki után, v. utánna írni valakinek, *p. o. levelet*, ée. 4. kipótolni az elmúlaſztott írást.
Nachſchrift, die, 1. utólírás, *p. o. a' levél béreheſztése után írt írás*, *v. jegyzés.* 2. írásban másolt beſzéd, predikátzió. 3. másolt írás.
Nachſchuß, der, 1. utóbbi lövés. 2. pótlófizetés.
Nachſchwarm, der, másodraj.
Nachſchwimmen, *v. n.* utánna úſzni.
Nachſegeln, *v. n.* utánna evezni, v. hajókázni, *vitorlás hajóval.*
Nachſehen, 1. *v. n. irr.* utánna nézni. 2. ſt. das Nachſehen haben, megtsalatkozni, felsúlni. 3. *v. a.* elnézni, elengedni, *lágyságból valakinek hibáját*, ée. 4. utánna látni, *valaminek*; megvizsgálni, *valamit*; megnézni, megtekinteni. Siehe doch nach wie viel Uhr es iſt, nézd meg tsak, hány óra?
Nachſetzen, *v. a.* 1. utánna tenni, hátrább tenni. 2. *v. n.* utánna eredni, utánna menni sebesen, v. futni; kergetni.
Nachſetzung, die, 1. utánna tevés. 2. utánna eredés, ſzaladás.
Nachſicht, die, engedelem, elengedés. Nachſicht haben, engedelemmel lenni, megengedni.
Nachſichtig, *adj.* engedelmes, engedő, sokat elengedő, lágy, *p. o. atya.*
Nachſinnen, *v. n.* eſzmélődni, gondolkozni, *rajta, v. valamin.*
Nachſommer, der, nyár utólja.
Nachſorge, die, azutánnvaló gondoskodás. *Pb.* Vorſorge verhütet Nachſorge, od. Vorſorge iſt beſſer, als Nachſorge, jobb előre gondoskodni.
Nachſpähen, *v. a.* kémlélődni utánna.
Nachſpiel, das, második játék, *p. o. a' játékſzínen, mikor egy estve két játék játſzatik.*

Nachſpielen, 1. utánna játſzani, azután, v. későbben játſzani. 2. másodikat játſzani.

Nachſpotten, 1. hátamegé tsúfolni, gúnyolni, kitsúfolni. 2. gúnyolva majmolni valakit.

Nachſprechen, *v. a. irr.* 1. utánna mondani. 2. követni más ſzavát.

Nachſpüren, *v. a.* utánna nyomozni.

Nachſpürer, der, nyomozó.

Nächſt, *praep. c. Dat.* 1. legközelebb, igen közel. Er ſaß nächſt mir, igen közel ült hozzám. 2. után. Nächſt dir iſt er mir der liebſte, te utánad, őtet leginkább ſzeretem; nächſt dem, *a.* nyomon, menten. *b.* a' mellett, azonkivül. 3. *adv.* ſt. neulich, a' minap, nem régiben.

Nächſte, der, die, das, 1. legközelebbvaló; der nächſte Verwandte, legközelebbrőlvaló atyafi; der nächſte beſte, a' mellyiket legközelebb érjük, v. kapjuk; mit nächſten, a' napokban, legközelebb. 2. Der Nächſte, od. mein Nächſter, felebarát, felebarátom.

Nachſtehen, 1. *v. n.* m. ſ. következni; der Brief, der nachſtehet, od. nachſtehender Brief, a' levél, melly itt következik, v. az itt következő levél; nachſtehend, következő, következendő. 2. utánna lenni, utánnavalónak lenni.

Nachſtellen, *v. n.* leselkedni utánna.

Nachſteller, der, leselkedő.

Nachſtellung, die, leselkedés, les.

Nächſtenliebe, die, felebaráti ſzeretet.

Nächſtens, *adv.* legközelebb, nem sokára, minden órán.

Nächſtfolgend, legközelebbvaló.

Nächſtkünftig, *adj.* legközelebb jövő.

Nachſtreben, utánna iparkodni.

Nachſtrebung, die, iparkodás.

Nachſuchen, *v. a.* 1. ſt. ſuchen, keresni, keresgetni, keresgélni, felkeresni, felhányni, *keresés végett.* 2. ſt. um etwas anhalten, z. B. um ein Amt, um eine Penſion, kérni valamit, *p. o. hivatalt, érdem fizetést*, ée.

Nacht, die, *pl.* die Nächte, éjtſzaka, éj. Es wird Nacht, majd éjtſzaka leſz. Die Nacht bricht an, majd ránk estveledik, v. ránk jön az éjtſzaka, meglep az éj. Dieſe nach, od. die vorige Nacht, az éjjel, v. a' múlt éjjel, v. éjtſzaka. Bey der Nacht, od. bey Nacht, éjtſzaka, éjjel, éjtſzakának idején. Tag und Nacht, éjjel nappal, ſzüntelen. Gute Nacht, jó éjtſzakát, *t. i. kívánok.* Über Nacht, éjtſzaka, egész éjjel. Nachts, od. des Nachts, éjjel, éjtſzaka, éjtſzakának idején. Die Nacht arbeiten, éjtſzaka dolgozni, éjtſzakázni. 2. ſt. Finſterniß, setétség.

Nachtarbeit, die, éjjeli munka.

Nachtbecken, das, éjjeli edény.

Nachtblume, die, éjjvirág. *Nyctanthes*, L.

Nachtbrod, das, vatsora, *a' ſzegényeknél.*

Nachtdieb, der, éjjeli tolvaj.

Nachten, *v. n.* estveledni, éjjeledni. Es fängt an zu Nacht werden, setétedni kezd, majd éjtſzaka leſz.

Nachteſſen, das, vatsora.

Nachteule, die, bagoly. *Strix.*

Nachtfalter, der, pille. *Phalaena.*

Nachtfroſt, der, éjjeli fagy.

Nachtgedanken, die, éjjeli gondolatok, éjjeli elmélkedések.

Nachtgeiſt, der, késértet.

Nachtgeſchirr, das, éjjeli edény.

Nachtgeſpenſt, das, éjjeli késértet.

Nachtgleiche, die, éjjnapegyenlőség, éjjnapegyezés, *egyenlősége az éjjelnek a' nappallal, melly eſztendőnként kétſzer esik meg, ú. m. Mártzius 21-dik, és Szeptember 21-dik napján.*

Nachthäubchen, das, 1. hálófőkötőtske. 2. hálósüvegetske.

Nachthaube, die, 1. hálófőkötő, hálófejkötő. 2. hálósüveg, hálósipka.

Nachtheil, der, kár, ártalom, veſzély, rövidség, hátramaradás, sérelem. Es ſoll dir daraus kein Nachtheil zuwachſen, nem akarom hogy ez ártalmadra, v. károdra legyen, vagy hogy rövidséget láss miatta. Ohne Nachtheil der Ehre, a' betsület sérelme nélkül. Zum Nachtheil gereichen, kárára lenni, rövidséget okozni, v. látni miatta.

Nachtheilig, *adj.* káros, ártalmas, veſzedelmes.

Nachthemde, das, hálóing.

Nachtherberge, die, éjjeliſzállás.

Nachthun, einem etwas, más után tsinálni valamit, mást követni.
Nachtjagd, die, éjjeli vadászat.
Nachtigall, die, filemile, fülemile.
Nachtisch, der, ebédtsemege, vatsoratsemege, tsemegefogás, asztalutánvaló tsemege.
Nachtkerze, die, 1. éjjeli gyertya. 2. borgyökér. *Oenothera*, L.
Nachtlager, das, 1. éjjeli hálás. 2. halóhely, hálóágy.
Nachtlampe, die, éjjeli méts.
Nachtlaterne, die, éjjeli lámpás.
Nächtlich, *adj.* éjjeli, éjtszakai; *adv.* éjtszakánként, ejjelenként.
Nachtlicht, das, éjjeli világ, vagy gyertya.
Nachtluft, die, éjjeli szellő.
Nachtmahl, das, 1. vatsora. 2. st. das heilige Abendmahl, az úri szent vatsora, úr vatsorája.
Nachtmotte, die, moly. *Phalaena Tinea.*
Nachtmücke, die, fénybogár. *Lampyris.*
Nachtmusik, die, éjjeli muzsika.
Nachtmütze, die, hálósüveg, hálósipka.
Nachtrab, der, die Nachtruppen, utóljáró seregtsapat, a' sereg utólja.
Nachtrabe, der, III. Nacht-Rabe, 1. éjjeli gém. *Ardea Nycticorax.* 2. lappantyú. *Caprimulgus.*
Nachtraben, einem, *v. n.* m. s. utánua ügetni.
Nachtrachten, einem, 1. utánna igyekezni, iparkodni, törekedni. 2. st. nachstellen, leselkedni utánna.
Nachtrag, der, 1. pótlás, pótlás pénz, utóbbi hozzáadás. 2. toldalék, hozzáadás, pótlás, *p. v. könyvhöz, irt munkához*, ée.
Nachtragen, *v. a. irr.* 1. utánna vinni, v. hordani, *valakinek valamit.* 2. hozzáadni, pótlani, pótolni. 3. es nachtragen, elméjében tartani, felróni, (felróvni). *t. i.* valaki bőszszantását, v. sértését. Tragen Sie mirs doch ja nicht nach, felejtse el az Úr, ée.
Nachtragung, die, 1. utánna vivés, v. hordás. 2. hozzáadás, pótlás.
Nachtreiben, utánna hajtani, úzni.
Nachtreter, der, tsatlós inas.
Nachtrieael, der, tolvajzár.
Nachtrock, der, éjjeli köntös.
Nachtruhe, die, éjjeli nyúgodalom.
Nachtrunde, die, 1. éjjeli őrök, őrzők, vagy vígyázók. 2. éjjeli vígyázás.
Nachtrupp, der, *l.* Nachtrab.
Nachts, *adv.* éjjel, éjtszaka.
Nachtschatten, der, 1. zólna. *Solanum*, L. 2. ebszőlő zólna. *S. Dulcamara*, L. 3. fekete zólna. *S. nigrum*, L.
Nachtscherben, der, éjjeli edény.
Nachtschwalbe, die, lappantyú, ketskefejő. *Caprimulgus*, L.
Nachtstille, die, éjjeli tsendesség.
Nachtstuhl, der, éjjeli árnyékszék.
Nachtstunde, die, éjjeli óra.
Nachttisch, der, öltözőasztal, vetkezőasztal, *a' fejérszemélyeknél.*
Nachttopf, der, vizellő edény.
Nachtuhr, die, éjjeli óra.
Nachtviole, die, estvélke. *Hesperis.*
Nachtvogel, der, 1. éjjeli madár. 2. pille. *Phalaena*, L.
Nachtwache, die, 1. éjjeli vígyázás. 2. éjjeli vígyázók, vagy őrállók, strázsa. 3. éjjeli vígyázat, *az éjjelnek része.*
Nachtwächter, der, éjjeli őr, őrző.
Nachtwanderer, der, hóldkórságos.
Nachtzeit, die, éjtszakai idő.
Nachwachsen, *v. n. irr.* m. s. utánna nőni.
Nachwägen, újra megmérni.
Nachweh, das, 1. maradvány fájdalom, *betegség után.* 2. *pl.* Die Nachwehen, szülésutánvaló fájdalom.
Nachwein, der, löre, tsiger.
Nachweisen, 1. eligazítni, *valakit tévelygésében, útjában*, ráigazítni, *az útra*, megmutatni, *útat*, ée.
Nachweisung, die, eligazítás, ráigazítás, megmutatás.
Nachwelt, die, maradék, maradékink, a' késő nyom.
Nachwerfen, utánna hajítni, (hagyítni), utánna vetni, lökni, dobni.
Nachwinter, der, tél utólja.
Nachwuchs, der, utóbbi növés.
Nachwunsch, der, végső kivánás.
Nachwünschen, jó kivánással ereszteni el.
Nachzahlen, utánna, v. rá fizetni.
Nachzählen, hozzászámlálni.
Nachzeichnen, utánna rajzolni.
Nachziehen, *v. a. irr.* 1. utánna húz-

ni, v. vonni. 2. *v. n.* m. ſ. utánna költözni, utánna menni, *p. o. lakni.*

Nachzug, der, 1. *l.* Nachtrab. 2. utánna menés, v. költözés. 3. késérők.

Nacken, der, nyakſzirt, nyak.

Nackend, *adj.* mezítelen.

Nackenſchlag, der, emberſzóllás.

Nacket, nackt, nackend, *adj.* mezítelen, meſztelen, tsupaſz; *adv.* mezítelenen, meſztelenen.

Nacktheit, die, mezítelenség.

Nadel, die, 1. tő, tű. Die Nähnadel, varrótő; die Stecknadel, gombostő. Etwas mit der heißen Nadel nähen, imígy amúgy nyakra főre varrni valamit. 2. tőlevél, *p. o. a' fenyőfák tőforma levelei.*

Nadelbüchſe, die, tőtartó.

Nädelchen, das, tőtske.

Nadelfiſch, der, tőhal. *Syngnathus.*

Nadelgeld, das, tőrevaló pénz.

Nadelholz, das, tőlevelűſa, *p. o. a' fenyőfák.*

Nadelkerbel, der, tőhegymagú turbulya. *Scandix Pecten*, L.

Nadelknopf, od. -kopf, der, tőgomb, tő gombja.

Nadelküſſen, das, varró vánkos.

Nadelöhr, das, tőfok, tő foka, v. lyuka.

Nadelſpitze, die, tőhegy, tő hegye.

Nadir, der, talppont, talpallypont. Zenith und Nadir, od. Scheitelpunct und Fußpunct, tetőpont és talppont; *két egymás ellenébe gondolt pont az égkárpiton, mellyet gondolhat kiki, függőleg a' feje felett és függőleg a' lába alatt.*

Nadler, der, tőtsináló, tűs.

Nagel, der, 1. köröm, *a' kézen és lábon.* Nicht einen Nagel breit abgehen, egy körömnyire sem távozni el. 2. ſzeg, vasſzeg.

Nagelblüthe, die, körömvirág, *köröm alsó fejérsége.*

Nagelbohrer, der, kis fúró, ſzegfúró.

Nagelbreit, *adj.* körömnyi.

Nagelchen, das, 1. körömke, körmötske. 2. ſzegetske.

Nägelein, das, 1. ſt. Nelke, ſzegfű. *Dianthus*, L. 2. ſt. Gewürznelke, Gewürznägelein, ſzegfű, ſzegfűvirág, *egy fűſzerſzám neve. Cariophyllus*, L. 3. *l.* Nägelchen.

Nägeleinwurz, die, nyúlſzemfű. *Geum*, L.

Nagelfell, das, ſzemvéghártya, ſzemvéghályog. *Pterygion.*

Nagelfeſt, *adj.* megſzegezett, ollyan erős, v. erőssen álló mint ha oda ſzegezték volna.

Nagelgeſchwür, das, körömméreg.

Nagelknopf, der, ſzegfej.

Nagelkraut, das, 1. körömfű, körömméregfű. *Illecebrum*, L. 2. nyúlfülfű. *Hieracium Pilosella*, L.

Nagelmahl, das, ſzeghely.

Nagelmuſchel, die, hüvelyféreg. *Solen*, L.

Nageln, *v. a.* ſzegezni, megſzegezni, hozzáſzegezni.

Nagelneu, *adj.* újdonúj, újdonnatúj, (vadonat új).

Nagelprobe, die, körömmelvaló próba, *p. o. mint a' görögdinnyét ſzokták némellyek meggpróbálni.*

Nagelroche, die, ſzeges rája, *hal. Raia clavata.*

Nagelſchmid, der, ſzegtsináló.

Nagelzwang, der, a' körömtöve felſzálkázása.

Nagen, *v. a.* 1. rágni, lerágni róla, rágódni rajta, *p. o. tsontról a' húſt.* Der Hund naget an den Knochen, a' kutya rágja a' tsontot. 2. emészteni, mardosni, martzongani, *mint a' bánat.* Das nagende Gewiſſen, a' mardosó lelkiesméret.

Nagethier, das, rágó állat.

Nahe, *adj.* 1. közellévő, közelvaló; näher, közelebbvaló; der, die, das nächſte, a' legközelebbvaló. Ein naher Ort, közellévő hely; das nächſte Ort, a' legközelebbvaló falú. 2. közelítő, közelgető, *p. o. idő.* Ich freue mich auf den nahen Sommer, örülök a' közelgető nyárnak; mit der nächſten Poſt, a' legelső postán; der nächſte Preis, a' legalsó árra. 3. *adv.* közel; näher, közelebb; am nächſten, legközelebb. Er iſt nahe mit mir verwandt, közelvaló atyámfia. Das geht mir nahe, ez engem nagyon érdekel, v. bánt, szomorít, &c. Einer Perſon, od. Sache zu nahe treten, megsérteni, megbántani, *valakit*, v. *valamit.* Ohne der Wahrheit nahe zu treten, minden nagyítás nélkül, igazán mondva. Eines Ehre zu nahe treten, a' ba-

tsületét megsérteni, v. a' betsületébe gázolni valakinek; bey nahe, od. beynahe, tsaknem, szinte; nahe kommen, elközelítni, közel jönni.

Nähe, die, közellétel. In der Nähe, közel, a' szomszédságban.

Nahen, od. sich nahen, közelítni, közelgetni. Die Zeit nahet sich, daß — közelget az idő, hogy.

Nähen, *v. a.* varrani, varrni.

Näher, der, varró.

Näherinn, *l.* Nähterinn.

Nähern, sich, közelítni hozzá.

Nähküssen, das, varróvánkos.

Nahme, od. Name, der, III. 2-*dik Ejt.* Des Nahmens, 1. név, nevezet. Ich kenne diesen Menschen nur dem Nahmen nach, én ezt az embert tsak nevéről esmerem. Jemanden mit (od. bey seinem) Nahmen nennen, nevéről szóllítni, v. nevezni valakit. Sage es ihm in meinem Nahmen, mond meg neki az én nevemben 2. hír, név. Sich einen unsterblichen Nahmen machen, halhatatlan hírt nevet szerezni magának. Nahmens, nevű, a' kit így neveztek.

Nahmenlos, *adj.* 1. nevetlen. 2. kimondhatatlan, hallatlan.

Nahmensfest, das, névnap.

Nahmenstag, der, névnap. Mein Nahmenstag, az én nevem napja.

Nahmentlich, *adv.* névszerént, nevezet szerént.

Nahmenhaft, 1. *adj.* nagy, szembetünő nagy, sok, nevezetes; *adv.* nagyon, nevezetesen. 2. nahmhaft machen, nevezni, kinevezni.

Nähmlich, 1. *adj.* ugyan az, der nähmliche, die nähmliche, das nähmliche, ugyan az, éppen az; *adv.* tudniillik, tudnillik, ugymint.

Nähnadel, die, varrótő.

Nähpult, das, varróasztal.

Nährahm, der, III. varró ráma.

Nähren, *v. a.* táplálni.

Nährer, der, tápláló.

Nahrhaft, *adj.* tápláló, jó tápláló.

Nahrhaftigkeit, die, táplálóság.

Nahrlos, *adj.* 1. táplálóságtalan. 2. szük élelmű. Nahrlose Zeiten, szük élelmű idő.

Nährstand, der, élelemkereső művészek rendje, művesrend, *t. i.* mikor az emberi társaságot ezen három rendre osztják; der Lehrstand, Wehrstand, und Nährstand, tanítórend, fegyverviselő rend, és művesrend.

Nahrung, die, 1. táplálat. Milch gibt viele Nahrung, a' téj bőven táplál, v. bő táplálatot ád. st. Nahrungsmittel, élelem, eledel, eleség. Seiner Nahrung nachgehen, élelmet keresni. 3. st. Gewerbe, kereset. Die Nahrung geht schlecht, rosz a' kereset. Was treibst du für Nahrung? mitsoda keresetből élsz? miből élsz? Es ist keine Nahrung unter den Leuten, semmi keresetnek sints sikere.

Nahrungsgeld, das, élelemre keresett pénz.

Nahrungsmittel, das, élelem, eleség, tápláló eledel.

Nahrungssaft, der, táplálónedv, v. téj. *Chylus.*

Nahrungssorge, die, élelemről való gondoskodás.

Nähschule, die, varróoskola.

Nähseide, die, varrnivaló selyem, varró selyem.

Naht, die, 1. varrás, összevarrás helye valaminek. 2. foglalódás, összefoglalódás, *p. o. a' hajó oldal, v. fenékgerenddinak összefoglalódása.*

Nähterey, die, varrás; die künstliche Nähterey, mesterséges varrás.

Nähterinn, die, varrószemély, varróasszony, v. leány.

Nähtisch, der, varróasztal.

Nähzeug, das, 1. varrnivaló matéria. 2. varróeszköz.

Naide, die, lapos piótza. *Nais.*

Naiv, *(olv.* néf), együgyü, természeti; *adv.* együgyüen.

Naivheit, die, együgyüség.

Name, der, *l.* Nahme, név.

Namenlos, *l.* Nahmenlos.

Namensfest, *l.* Nahmensfest.

Napf, der, mély tál, medentze.

Narbta, der, földbalzsam.

Narbe, die, 1. sebhely, forradás. 2 tsúts, anyatsúts, *a' virágokban az anyaszálnak felső tsúttsa. Stigma.*

Narben, sich, 1. bévarasodni, béforradni. 2. *v. a.* mejjelzteni, kaszálni, *a' bört, mint a' timárok.*

Narbig, *adj.* sebhelyes, forradásos.

Narciſſe, die, nártzis. *Narcissus*, L.
Narcotiſch, bodító, ſzenderitő, altató.
Narde, die, nárdus. *Andropogon Nardus*, L.
Nardengras, das, nádrafű. *Nardus*, L.
Nardenkraut, das, kandilla. *Nigella*, L.
Narr, der, III. 1. Poſſenmacher, eſztelenkedő, nevettető bolond. Sich zum Narren gebrauchen laſſen, bolondá tétetni magát, bolondot űzetni magából. Einen Narren abgeben, bolondozni, bolondnak tettetni magát, bolondá tettetni magát. Zum Narren haben, bolondnak tartani, bolondot űzni belőle. 2. ſt. Thor, ostoba, eſztelen. Glauben Sie daß ich ein Narr bin? talám azt gondolja az Ur, hogy el ment az eſzem, v. hogy nints nekem eſzem. 3. ſt. Wahnwitzig, Wahnſinnig, bolond, eſzeveſzett, eſztelen, őrült.
Närrchen, das, bolondotska, kis eſztelen, kis bolond, kis bohó.
Narren, 1. *v. n.* bolondozni, bolondoskodni. 2. *v. a.* Jemanden narren, bolondnak tartani valakit.
Narrenhaft, *adj.* bolondos, eſztelen, őrültes.
Narrenhaus, das, bolondok háza.
Narrenkappe, die, tsörgő sapka, *mellyet régenten az udvari bolondok viseltek.*
Narrenkolbe, die, buzgányfű, gyékény. *Typha*, L.
Narrenmäßig, *adj.* bolondos.
Narrenpoſſe, die, bolondozás.
Narrenrede, die, bolond beſzéd.
Narrentheilung, die, bolondság, bolondozás, eſztelen tréfa.
Narretey, die, (ugyan az).
Narrheit, die, bolondság, eſztelenség. Eine Narrheit begehen, bolodságot követni el.
Närrinn, die, bolond, eſztelen, *t. i.* fejérſzemély. *l.* Narr.
Närriſch, *adj.* 1. ſt. lächerlich, nevettséges, furtsa. 2. ſt. wunderbar, tsudálatos. 3. albern, balgatag, bolondos, eſztelen; *adv.* nevettségesen, tsudálatosan, balgatagúl, elztelenúl, ée.
Narwall, der, kétfogú narvál, *tengeri emlősállat. Diodon.*
Narrziſſe, die, nártzis.
Naſchen, *v. n.* nyalakodni.
Näſcher, der, nyalakodó, nyalánk.
Näſcherinn, die, nyalakodó, nyalánk, *fejérſzemély.*
Näſcherey, die, 1. ſt. naſchen, nyalakodás. 2. nyalánkság.
Naſchhaft, *adj.* nyalakodó, nyalánk; *adv.* nyalakodva, nyalánkmódra.
Naſchhaftigkeit, die, nyalakodóság, nyalánkság.
Näſchig, *adj.* nyalánk, nyalakodó.
Naſchmarkt, der, tsemege piatz.
Naſchmaul, das, nyalánk.
Näſchwerk, das, nyalánkság.
Naſe, die, ór, orr. Jemanden bey der Naſe herum führen, az orránál fogva hurtzolni valakit. Einem etwas auf die Naſe binden, od. heften, az orrára bigyeſzteni valakinek valamit, *az az: kimondani előtte a' titkot.* Zupfe dich bey der Naſe, fejedet tapogasd, v. fejed lágyját tapogasd; *az az: ezt te is magadra értheted.* Die Naſe in alles ſtecken, mindenbe beléütni az orrát; *az az:* mindenbe beléavatkozni. Das ſticht ihm in die Naſe, ez ingerli a' kivánságát. Die Naſe rümpfen, fintorítni, v. fintorgatni az orrát. Er ließ die Naſe hängen, leesett az álla. Mit einer langen Naſen abziehen, ſzégyennel térni viſzſza. Eine lange Naſe bekommen, kudartzot vallani, (orrot kapni). Die Naſe hoch tragen, fennt hordani az orrát, dölyfösködni. Unter die Naſe reiben, tormát reſzelni az orra alá.
Naſehorn, das, ſzarvorrú. *Rhinoceros.*
Naſenbein, das, orrtsont.
Naſenbluten, das, orrvérfolyás. Ich habe das Naſenbluten bekommen, eleredt az orrom vére.
Naſengeſchwür, das, orrſekély.
Naſengewächs, das, orrhúsnövés.
Naſenhaut, die, orr bőre.
Naſenknorpel, der, orrtzimpa.
Naſenkuppe, die, orrhegy.
Naſenloch, das, orrlyuk.
Naſenpolyp, der, orrhúsnövés.
Naſenſchneller, *l.* Naſenſtüber.
Naſenſtüber, der, fritska, einem Naſenſtüber geben, felfritskázni az orrát, v. megfritskázni.
Naſeweis, 1. ſzeskedő, tudóska,

magát másoknál böltsebbnek, v. eſzesebbnek tartó. 2. orrfintorgató, finnyás.

Naſenweisheit, die, 1. tudóskaság. 2. orrfintorgatás, finnyásság.

Nashorn, *l.* Naſchorn.

Naß, *adj.* nevdves, nyirkos, ázott, vizenyös; *adv.* nedvesen, nyirkosan.

Naß, das, 1. nedv, nyirok. 2. *l.* Näſſe.

Näſſe, die, nedvesség, nyirkosság.

Naſſel, die, ſzázlábú, pintzebogár. *Oniscus*, L.

Näſſeln, 1. *v. a.* nedvesítni, megnedvesítni, nyirkosítni. 2. *v. a.* nyirkosnak, v. nedvesnek lenni, levelni.

Näſſen, *v. n.* levelni, nedvelni, *nyirkosságot, nedvességet, vagy levet adni magából.*

Naßkalt, *adj.* nedves hideg; naßkaltes Wetter, nedveshideg idő.

Näßlich, *adj.* nyirkoskás, nedveskés.

Nath, die, 1. varrás, a' hol valami öſzve van varrva. 2. öſzveſoglalás helye.

Nation, die, nemzet. National-Ungar, Magyar Nemzetből való, ſzületett Magyar. National-Charakter, nemzeti bélyeg, nemzeti tulajdonság.

Nationaliſiren, hazaſivá tenni.

Natter, die, vipera.

Natterkraut, das, kigyófű. *Ophiorrhiza*, L.

Natterwurz, die, kigyótrang. *Polygonum bistorta*, L.

Natterzunge, die, kigyónyelvűfű. *Ophioglossum*, L.

Natur, die, 1. terméſzet; von Natur, terméſzettől, terméſzetſzerént. 2. terméſzet, terméſzeti dolgok. 3. natürliche Beſchaffenheit, terméſzet, terméſzeti tulajdonság, mivólta valaminek. ſt. Geburt, ſzületés.

Naturalien, *pl.* terméſzet adományjai, terméſzet kintsei. Naturalien-Cabinet, terméſzeti kintsek gyüjteményje.

Naturaliſirung, der, terméſzeti vallástartás.

Naturaliſt, der, III. terméſzeti vallású.

Naturbegebenheit, die, terméſzeti történet.

Naturell, das, termeſzeti ſzerkezetés, terméſzeti alkat, v. alkotás, indulatalkat.

Naturfehler, der, terméſzeti hiba.

Naturforſcher, der, terméſzetvizsgáló.

Naturforſchung, die, terméſzetvizsgálás.

Naturgabe, die, terméſzeti adomány, terméſzeti ajándék.

Naturgeſchichte, die, terméſzethistória.

Naturgeſetz, das, terméſzettörvény, terméſzet törvényje.

Naturkenner, der, terméſzetesmérő.

Naturkenntniß, die, terméſzetesméret, *a' terméſzeti dolgok esmérete.*

Naturkraft, die, terméſzeti erő.

Naturkunde, die, terméſzetesméret, *a' terméſzeti dolgok esmérete.*

Naturlehre, die, terméſzettudomány.

Natürlich, *adj.* terméſzeti, terméſzetſzerént való; *adv.* terméſzetſzerént, terméſzetesen.

Natürlichkeit, die, terméſzetiség.

Naturlicht, das, terméſzet világa.

Naturmenſch, der, III. terméſzetet követő ember.

Naturpflicht, die, terméſzeti kötelesség.

Naturrecht, das, terméſzet törvényje.

Naturreich, das, terméſzet országa.

Naturtrieb, der, terméſzeti ösztön.

Naturwiſſenſchaft, die, terméſzettudomány. *Physica.*

Neapel, Nápoly, *város.*

Nebel, der, köd. Es entſteht ein Nebel, köd ereſzkedik. Der Nebel fällt, leſzáll a' köd.

Nebelicht, *adj.* homályos.

Nebelig, *adj.* ködös, ködös idő.

Nebelkrähe, die, varjú. *Corvus Cornix*

Nebeln, es nebelt, ködösödik, köd esik.

Neben, 1. *praep. c. Dat.* mellett. Er ſaß neben mir, mellettem ült; neben bey, daneben, mellesleg, a' mellett. 2. *praep. c. Acc.* mellé. Begrabe ſie neben mich, temesd mellém. 3. *adv.* mellette. Neben her reiten, mellette lovagolni. 4. *az igék és más ſzók előtt ezt téſzi:* melleslegvaló, mellesleg, mellyékes.

Nebenabſicht, die, melleslegvaló tzél, melleslegtzél.

Nebenarbeit, die, melleslegvaló munka, v. dolog.
Nebenaugen, *pl.* fiók szemek, *a' bogarakban. Ocelli, stemmata.*
Nebenausgabe, die, melleslegvaló költség.
Nebenbedeutung, die, mellyék jelentés, melleslegvaló jelentés, v. értelem.
Nebenbedürfniß, das, melleslegvaló szükség.
Nebenbey, a' mellett, mellesleg.
Nebenblatt, das, mellyéklevél.
Nebenbruder, der, felebarát.
Nebenbuhler, der, szerelembéli vetélkedő társ.
Nebending, das, melleslegvaló dolog, mellyékes dolog.
Nebencinkünfte, die, *pl.* melleslegvaló, v. mellyékes jövedelmek.
Nebenfarbe, die, mellyékes szín.
Nebengebäude, das, mellettevaló épület, szomszéd épület.
Nebengedanke, der, III. melleslegvaló gondolat.
Nebengeschäft, das, mellyékes foglalatosság.
Nebenglied, das, mellyékes tag.
Nebenhaus, das, mellettevaló ház.
Nebenher, mellett.
Nebenlinie, die, mellyék línea.
Nebenmensch, der, III. od. Mitmensch, felebarát, embertárs.
Nebensache, die, melleslegvaló dolog.
Nebenseite, die, mellettevaló oldal.
Nebensonne, die, nap mássa.
Nebenstraße, die, oldalút, melleslegvaló út, mellyékút.
Nebenstrich, der, mellyékes vonás.
Nebenstube, die, oldalszoba, bényiló, bényíló szoba.
Nebenstunde, die, pihenő óra.
Nebenthür, die, mellettevaló ajtó, mellesleg ajtó.
Nebenumstand, der, mellyékes környülállás.
Nebenursache, die, mellyékes ok, melleslegvaló ok.
Nebenweg, der, 1. oldalút, mellyékút, mellettevaló út. 2. kerülőút.
Nebenwerk, das, melleslegvaló munka
Nebenwort, das, od. Beywort, Zuwort, határozó, határozószó. *Adverbium.*
Nebenzeit, die, üres idő, pihenő idő.
Nebenzimmer, das, oldalszoba, bényílószoba.
Nebenzweck, der, melleslegvaló tzél, mellyéktzél.
Nebenzweig, der, fattyúág.
Nebst, *præp. c. Das.* -val együtt, -vel együtt; nebst mir, én velem együtt.
Necken, einen, ingerkedni, (inderkedni), ellenkedni valakivel.
Neckerey, die, ingerkedés, (inderkedés, ellenkedés.
Neckisch, *adj.* ingerkedő.
Nectar, der, nektár, istenital.
Neffe, der, III. st. Enkel, unoka. 2. st. Brudersohn, od. Schwestersohn, unoka ötsém.
Neffe, die, levelész, korpaféreg.
Negativ, *adj.* tagadó; *adv.* tagadva, tagadásképpen.
Neger, der, fekete szeretsen, szeretsen. *Nigritziából;* der Mohr, barna szeretsen, *Mauritziából.*
Negiren, láugnen, tagadni.
Neglige, *(olv.* neglizsé), háziruha, háziköntös; in Neglige, háziköntösben, (pongyolán).
Negoce, *(olv.* negósz), kereskedés, ügy, dolog.
Negociant, der, III. kereskedő.
Nehmen, *v. a. irr. Imp.* ich nahm. *Perf.* ich habe genommen. 1. st. anfassen, angreifen, venni, fogni. In die Hand nehmen, kezébe venni, kezébe fogni. Etwas auf den Rücken, od. auf die Achsel nehmen, valamit a' hátára, v. a' vállára venni. Das Glas von dem Tische nehmen, a' poharat az asztalról elvenni. Einem od. Jemanden etwas aus der Hand nehmen, kivenni valaki kezéből valamit. Arzney nehmen, orvosságot venni bé. Etwas zu sich nehmen, magához venni valamit, eltenni. Etwas in die Arbeit nehmen, munkába venni valamit. Sich Zeit zu etwas nehmen, időt venni magának valamire. Sich die Freyheit nehmen, bátorkodni, méreszleni, merni. Eine Sache auf sich nehmen, magára vállalni valamit. Das will ich schon über mich nehmen, már én erről felelek, már én ezt magamra veszem. Speise und Trank zu sich nehmen, enni és inni. Kein

Blatt vor den Mund nehmen, minden tartózkodás nélkül, v. igen szabadon beszélni. Ich nehme Sie beym Worte, szaván maraszlom az Urat. Etwas übel nehmen, rosz neven venni valamit. Nehmen Sie es mir nicht übel, ne vegye rosz néven az Ur, v. ne ütközzék meg benne, ne magyarázza rolzra. 2. elvenni, *p. o. pénzt: valakit feleségnek, v. hozzá menni feleségül.* Dieß Geld wird hier nicht genommen, ezt a' pénzt itt el nem veszik, v. nem jár itt ez a' pénz. Eine Frau nehmen, megházasodni, v. elvenni valakit. Einen Mann nehmen, férjhez menni valakihez, v. hozzá menni valakihez. Sie will ihn nicht nehmen, nem akar hozzá menni, *t. i. feleségül.* 3. einem etwas; elvenni megfosztani tőle. Die Feinde haben ihm alles genommen, mindenét elvette az ellenség; ihm das Leben nehmen, életétől megfosztani, megölni. Das nimmt der Sache nichts, nem árt ez a' dolognak semmit is. 3. si. kaufen, venni, megvenni. Ich nehme es nicht, nem veszem meg. 4. *Loc. pr.* Die Flucht nehmen, szaladni, elszaladni, szaladásnak venni az útat. Seine Zuflucht zu Jemanden nehmen, valakihez folyamodni, menedék helyet keresni valakinél. Abschied nehmen, elbútsúzni. Gute Nacht nehmen, jó éjtszakát mondani. Sein Nachtlager an einem Orte nehmen, meghálni valamelly helyen, v. háló helyet válaszlani magának. Sich ein Herz nehmen, neki bátorodni. Sich die Mühe nehmen. *a.* bajlódni, bajoskodni vele. *b.* ráadni magát. Ich nehme mir die Mühe nicht, nem bajlódom, v. bajoskodom vele, nem adom úgy rá magamat. Mit etwas vorlieb nehmen, megelégedni valamivel. Sich in Acht nehmen, magára vigyázni. Etwas in Acht nehmen, észre venni valamit. Sich dabey benehmen, viselni magát; z. B. wer weiß, wie albern sie sich dabey genommen hat, ki tudja, meliy esztelenül viselhette magát. (Lessing). Jemanden bey dem Kopfe nehmen, megragadni valakit, nyakon kapni, v. fogságba vinni. Das Wort nehmen, szóllani kezdeni valaki után. Mit sich nehmen, elvinni magával. Anstand nehmen, késni; tanakodni felőle; kételkedni. In Pacht nehmen, árendába fogadni, v. kifogadni. In Verhaft nehmen, elfogni, megfogni, fogságba vinni. 6. *v. n.* Überhand nehmen, erőt venni, elhatalmazni. Schaden nehmen, szenvedni, kárt vallani. Einen Anfang nehmen, elkezdődni, kezdődni. Ein Ende nehmen, végződni, végének lenni. Die Sache hat eine gute Wendung genommen, jóra fordúlt a' dolog. Es nimmt mich Wunder, tsudálkozom rajta. So nimmt mich's nicht Wunder, (Gellert), már úgy nem tsudálkozom rajta. Das darf dich nicht Wunder nehmen, ezen nem tsudálkozhatsz. — Genommen, vévén, véve. Im Ganzen genommen, általjában vévé, általjában vévén a' dolgot.

Nehmlich, tudnillik, úgymint, *l.* nähmlich.

Neid, der, irígység.

Neiden, einen, irígykedni valakire.

Neider, der, irígy, irígylő.

Neidhammel, der, nagyon irígy.

Neidhart, der, (ugyan az).

Neidisch, *adj.* irígy; *adv.* irígyen.

Neidnagel, *l.* Nietnagel.

Neige, die, fogyaték, fogyta. Der Wein geht auf die Neige, fogyatékján van a' bor, v. fogytára siet a' bor. Das Faß geht auf die Neige, ürül a' hordó. — Sein Vermögen ist auf die Neige, nagyon fogy a' jószága. Es geht mit ihm auf die Neige, od. er nimmt ab, nagyon hanyatlik. 2. seprő, ally, *p. o. a' bor, v. ser sepreje.* 3. maradék.

Neigen, 1. hajtani, görbítni, *valamit lefelé*, meghajtani. Das Haupt neigen, meghajtani a' fejét. 2. sich neigen, meghajolni, meghajlani, meghajtani magát. 3. sich neigen, hajlani, hajolni, *valakihez, v. valamire*, hajlandónak lenni, *valamire.* Sich zum Ende neigen, vége felé közelíteni, hanyatlani, enyészni.

Neigung, die, 1. hajlás, hanyatlás, lejtő, lejtősség. 2. meghajlás, maga meghajtás. 3. hajlandóság. Ich habe keine Neigung dazu, nints rá hajlandóságom. 4. hajlandóság, jó indúlat valaki eránt, v. valakihez.

Nein, 1. nem; *tagadó felelet*. Nein zu etwas sagen, nemmel felelni valamire. 2. nints, nintsenek, nints még, nintsenek még, nem volt, nem voltak, ée. nem még, ée. z. B. sind sie schon da? — Nein. Itt vannak már? — Nintsenek.

Nektar, der, istenital, nektár.

Nelke, die, 1. szegfű. *Dianthus*. 2. fűszerszám, szegfű.

Nelkenbraun, *adj*. szegfű barna.

Nelkenstock, der, szegfűbokor.

Nennbar, *adj*. nevezhető.

Nennen, *v. a. irr. Imp*. ich nannte. *Perf*. ich habe genannt, 1. nevezni, ne én szóllítni, hívni. Ich kann ihn nicht nennen, nem tudom a' nevét; nem nevezhetem. Wie nennt er sich? hogy hívják? mi a' neve? hogy nevezik? Genannt, nevezett, a' kit neveztek; der, od. die sogenannte, az úgy nevezett. 2. nevezni, elnevezni, nevet adni, *valakinek*, *valaminek*.

Nenner, der, nevező.

Nennung, die, nevezés, elnevezés.

Nennwort, das, névszó.

Nerve, der, III. od. die, IV. 1. érzőin, velőrost. 2. st. Sehne, rugó kötelék, hajláskötelék.

Nervenfieber, das, forrázó vesztő hideg.

Nervenkrankheit, die, vesztőnyavalya.

Nervenlehre, die, velőrost tudomány.

Nervensaft, der, velőrostnedv.

Nervensystem, das, velőrostalkat.

Nervig, 1. velőrostos. 2. izmos, erős; *néha*: hathatós.

Nervös, (ugyan az).

Nessel, die, 1. tsalán. *Urtica*, L. *Pb*. Was eine Nessel werden will, brennt bald. A' mi tsalán, tsíp a' korán, v. a' tehénnek tején, megtetszik idején, lesz e' túró belőle. 2. taube Nessel, hólttsalán, árvatsalán. *Lamium*, L.

Nesselfieber, das, tsalányhideg.

Nesseltuch das, tsalánpatyolat.

Nest, das, 1. fészek. Die Vögel bauen sich Nester, a' madarak fészket raknak magoknak. 2. egy fészek tojás, v. madár fiak. 3. st. Haus, Wohnung, lakás, hajlék. 4. alom, fészek, hálóhely.

Nestel, die, fűző szíj, kötő szíj.

Nestelwurm, der, galandféreg.

Nestey, das, palozsna, palizsna.

Nestküchen, Nestküchlein, das, fészekfentő, utóljára költ tsirke.

Nestler, der, st. Riemer, szíjjartó.

Nestraupe, die, teleló hernyó.

Nesttaube, die, kotló galamb.

Nett, *adj*. tsinos, ékes, takaros, tiszta; *adv*. tsinosan, ékesen, takarosan, tisztán.

Nettigkeit, die, tsínosság, ékesség, takarosság, tisztaság.

Netto, tisztán, éppen; *a' kereskedóknél, mikor valaminek az árából semmi nevezet alatt nem engednek el*.

Netz, das, *pl*. die Netze, 1. háló. Ein Netz stricken hálót kötni; ein Netz stellen, *hálót vetni*, *vadaknak*, *madaraknak*; ein Netz werfen, hálót vetni, *halaknak*. 2. retze; ein Netz stricken, retzét kötni. 3. retzerajzolat, *p. o. Mappát*, *v. más képet rárajzolni*. 4. tseplesz-háj, *az emberi 's állati testekben némelly boriték hártyák*.

Netzbruch, der, tsepleszhájszakadás.

Netzen, *v. a*. 1. nedvesítni, megnedvesítni, megvizezni. 2. hálót kötni.

Netzförmig, *adj*. hálóforma; *adv*. hálóformára, hálósan.

Netzhaut, die, 1. tsepleszháj. *l*. Netz, 2. retzehártya, retzebőr, *a' szemben*

Netzmelone, die, retzés dinnye.

Netzstricker, der, hálókötő.

Neu, *adj*, 1. új. Ein neues Haus, új ház; ein neues Kleid, új ruha, v. köntös. Das neue Jahr, új esztendő. — Neues Brod, lágy kenyér, puha kenyér, új sütés. Neuer Wein, od. junger Wein, új bor, ideji bor. Aufs neue, od. von neuem, újra. Neu machen, megújjítni, újra megtsinálni, újjat tsinálni belőle. 2. új dolog, újság. Etwas neues erzählen, valami újságot beszélni. Was gibts neues? Mi újság? Das ist nichts Neues, az már nem újság. 3. új, járatlan,

tapaſztalatlan valamiben. Du biſt noch ſehr neu in der Sache, még te nagyon járatlan, v. tapaſztalatlan vagy a' dologban.

Neubacken, neu gebacken, új sütés; neubackenes Brod, lágy kenyér, puha kenyér.

Neubegierde, die, 1. újságkívánás. 2. ſt. Neugierde, újságonkapás, újságvadáſzás.

Neubegierig, *adj.* 1. újságkívánó. 2. újságonkapó, újságvadáſzó.

Neuburg, Újvár, *város.*

Neuen, 1. *l.* erneuern. 2. Die Bienen neuen, kezdik már a' méhek az új rakást.

Neuerdings, *adv.* újra, újonnan, újolag.

Neuerlich, *adj.* minapi, nem régi; *adv.* a' minap, mostanában, nem régen.

Neuerung, die, újjítás. Neuerungen aufbringen, od. anfangen, újjításokat kezdeni.

Neuerungſucht, die, újjítási viſzketegség, újjításkórság.

Neugebacken, *l.* Neubacken.

Neugeboren, újonnan ſzületett.

Neugeworben, újjan fogadott, újjan fogott, *p. o. katona.*

Neugier, Neugierde, die, 1. újságkívánás. 2. újságonkapás, újságvadáſzás.

Neugierig, *adj.* 1. újságkívánó. 2. újságonkapó, újságon kapdosó, újságvadáſzó.

Neuhäuſel, Érsekújvár, *város, Nyitra Vármegyében.*

Neuheit, die, 1. újság, új állapotja valaminek. Die Neuheit der Sache, a' dolognak újvolta. 2. ſt. Neuigkeit, *l.* ezt a' ſzót.

Neuigkeit, *lásd alább.*

Neujahr, das, új eſztendő.

Neujahrstag, der, új eſztendő napja.

Neujahrswunſch, der, újeſztendőnapi, v. újeſztendői kívánás, ſzerencséltetés, v. köſzöntés.

Neuigkeit, die, újság, újhír.

Neulich, *adj.* minapi, a' minapi; *adv.* a' minap, minap.

Neulichſt, *adv.* legközelebb, mostanában.

Neuling, der, újember, járatlan, jövevény, tapaſztalatlan, *valamiben.* 2. újjításſzerető.

Neumodiſch, *adj.* újmódi, újſzokáshoz alkalmaztatott, újſzokási; *adv.* újmódira, újſzokás ſzerént.

Neumond, der, 1. újhóld. hóldújulás.

Neun, neune, kilentz, kilentzen, más ſzók előtt ezzel élnek: neun, a' ſzámlálásban ezzel: neune; *p. o.* es ſind neun Perſonen, kilentz ſzemély van, v. kilentzen vannak. Es ſind ihrer neune, kilentzen vannak.

Neunauge, das, III. folyóvízi orsóhal. *Petromyzon fluviatilis.*

Neune, die, kilentzes, *t. i.* ſzám.

Neuner, der, kilentzſzám.

Neunerley, *adj.* kilentzféle; *adv.* kilentzféleképpen.

Neunfach, *adj.* kilentzſzeres; *adv.* kilentzſzeresen.

Neunhundert, kilentzſzáz.

Neunjährig, *adj.* kilentzeſztendős.

Neunmahl, *adj.* kilentzſzer.

Neunmahlig, *adj.* kilentzſzeri.

Neuntägig, *adj.* kilentznapi.

Neunte, der, die, das, kilentzedik; zum neunten Mahle, kilentzedſzer.

Neuntehalb, *adj.* kilentzedfél.

Neuntel, das, kilentzedrész.

Neuntens, *adv.* kilentzedſzer.

Neunthalb, *adj.* kilentzedfél.

Neuntheilig, *adj.* kilentzrészű, kilentz részből álló.

Neuntödter, der, tövisſzúró gébits. *Lanius collurio*, L.

Neun und dreyßig, harmintzkilentz, harmintzkilentzen.

Neun und neunzig, kilentzvenkilentz, kilentzvenkilentzen.

Neun und zwanzig, huſzonkilentz, huſzonkilentzen.

Neunzehen, tizenkilentz, tizenkilentzen.

Neunzehenmahl, *adv.* tizenkilentzſzer

Neunzehnte, der, die, das, tizenkilentzedik.

Neunzig, kilentzven, kilentzvenen.

Neunziger, der, 1. kilentzvenes, kilentzven ſzámból álló. 2. kilentzveneſztendős. 3. kilentzvenedik eſztendőbéli; z. B. ein Wein vom Jahr 1790, od. ein Neunziger, kilentzvenedikbéli bor.

Neunzigmahl, *adv.* kilentzvenſzer.

Neunzigmahlig, *adj.* kilentzvenſzeri.

Neunzigſte, der, die, das, kilentzvenedik.

Neuſatz, Újvidék. *Bács Vármegyében.*
Neuſiedl, Nézidér, *mezőváros Moson Vármegyében.*
Neuſiedlerſee, der, Fertő, Fertő tava.
Neuſohl, Beſztercebánya. *Zólyom Vármegyében.*
Neuſtadt, Wienerisch-Neuſtadt, Német-Újvár. *Auſztriában.*
Neuſtädtl, Vág Újhely. *Nyitra Vármegyében.*
Neuteſtamentaliſch, Újtestamentomi.
Neutra, Nyitra, *város.*
Neutral, *(olv.* neutrál), hadba nem avatkozó, egyik hadakozó félhez sem hajló.
Neutralität, die, hadba nem avatkozás, egyik hadakozó félhez sem hajlás.
Neveu, *(olv.* nevő. *l.* Neffe.
Nicht, semmi; zu nichte machen, semmivé tenni, elrontani; mit nichten, semmiképpen nem, eppen nem, telyességgel nem. *l. a' következő szót is.*
Nicht, *adv.* 1. nem; ganz und gar nicht, éppen nem, telyességgel nem, semmiképpen nem; bey Leibe nicht, korán sem, telyességgel nem; durchaus nicht, egy általjában nem. 2. ne. Lache nicht, ne nevess. Glauben Sie es nicht, ne hiddje az Úr. 3. nicht einmahl, még tsak nem is, v. még tsak sem. z. B. Er hat mich nicht einmahl gefragt, ob ꝛc. még tsak nem is kérdezte tőlem, ha, Er iſt nicht einmahl aufgeſtanden, még tsak fel sem állott. 4. daß nicht, ne hogy, hogy — ne.
Nichte, die, valaki férjfi v. fejérszemély testvérjének leánya; meine Nichte, a' testvérem leánya, unoka húgom.
Nichten, mit nichten, éppen nem, telyességgel nem.
Nichtig, *adj.* 1. hijjábanvaló, foganatlan, sikeretlen. 2. ſt. vergänglich, múlandó, veszendő.
Nichtigkeit, die, 1. hijjábanvalóság, foganatlanság. 2. múlandóság, veszendőség.
Nichts, 1. semmi sem, semmit sem. Aus Nichts wird Nichts, a' semmiből semmi se lesz. Um nichts geringer, semmivel sem alábbvaló. Nichts deſtoweniger, mindazáltal, még is, tsak ugyan. Sich nichts daraus machen, nem gondolni vele, fel sem venni. 2. semmiség. In ſein Nichts zurückkehren, a' semmiségbe viszszatérni, semmivé lenni.
Nichtsbedeutend, *adj.* semmirevaló, tsekély.
Nichtsnützig, *adj.* haszontalan.
Nichtsweniger, éppen nem, koránt sem.
Nichtswürdig, semmirekellő.
Nichtswürdigkeit, die, semmirekellőség, haszontalanság.
Nichtwollen, das, nem akarás.
Nickel, der, 1. nikkelértz. 2. szajha, lotyó.
Nicken, bókolni, bóbiskolni.
Nicken, das, bókolás.
Nicklas, der, Miklós.
Nicolaus, (ugyan az).
Nie, *adv.* soha sem, soha se.
Niece, *l.* Nichte.
Niedel, *l.* Milchrahm.
Nieden, alatt; hie nieden, itt alatt, a' földön.
Nieder, *adj.* 1. ſt. niedrig, alatsony; *p. o. szék, asztal, ée. más szók előtt:* alsó; Nieder-Ungarn, alsó Magyarország. 2. alatsony, alávaló; der niedere Stolz, az alatsony kevélység. 3. *adv.* le, *más szók előtt, lp. o.* niedersetzen, letenni, ée. auf und nieder, fel's alá.
Niederbayern, Alsó Bavári.
Niederbeugen, od. biegen, 1. lehajtani, lefelé görbitni. 2. ſich, leborúlni.
Niederbrechen, letörni, lerontani.
Niederbrennen, leégetni.
Niederbücken, ſich, lehajlani, legörbedni.
Niederdeutſch, Alsó Németországi.
Niederdrücken, lenyomni.
Niedere, der, die, das, az alsó. *l.* nieder.
Niederfahrt, die, lemenetel, leszállás.
Niederfallen, *v. n. irr.* m. ſ. leesni; auf die Knie niederfallen, térdreesni.
Niedergang, der, z. B. der Sonne, lemenetel, naplemenetel, elnyúgvás
Niedergehen, *v. n. irr.* m. ſ. elsippadni, lesüllyedni.
Niedergericht, das, alsó, v. alsóbb törvényszék.

Niedergeſchlagen 1. földhözvert, földhoz tsapott. 2. eltsüggedt, szomorú.
Niederhalten, letartani, lefelé tartani.
Niederhangen, *v. n. irr.* m. ſ. leſüggni, lefelé függni.
Niederhangend, leſüggő.
Niederhauen, levágni, *p. o. fát, v. kardal valakit*
Niederklappen, lebotsátni, leereſzteni, *p. o. valaminek a' fedelét, aſztal ſzárnyát*, ée.
Niederknien, *v. n.* m. ſ. letérdelni, letérdepelni.
Niederkommen, *v. n. irr.* m. ſ. lebetegedni, gyermekágyba esni, szülni, meggyermekezni. Mit einem Sohne niederkommen, fiú gyermeket szülni.
Niederkunft, die, lebetegedés, gyermek szülés.
Niederlage, die, 1. megverettetés, *az ellenség által.* 2. fekvés, betegágyban fekvés. 3. rakodóhólt, tárház
Niederland, das, 1. lapályos föld, környék, v. tartomány. 2. Die Niederlande, *pl.* Belgyiom, Belgiom.
Niederländer, der, Belga.
Niederländiſch, *adj.* Belgiomi.
Niederlaſſen, *v. a. irr.* 1. lebotsátni, leereſzteni. 2. ſich niederlaſſen, *a.* lebotsátkozni, leereſzkedni, *magas helyről b.* megtelepedni, *valahol lakásképpen.*
Niederlaſſung, die, 1. lebotsátás, leereſztés, 2. megtelepedés, letelepedés
Niederlegen, *v. a.* 1. letenni, *fektetve tenni le valamit, a' földre*, ée. 2. z. B. das Amt, letenni, *p. o. hivatalát*, lemondani, *hivatalról.* 3. letenni, *p. o. valakinél valamit*, gondviselése alá bízni. 4. ſich niederlegen, lefeküdni, aludni menni.
Niederlegung, die, letevés.
Niederliegen, feküdni, alatta feküdni; megdűlni, a' földön feküdni, *mint a' kövér, v. a' záporeső által levert gabona.*
Niedermachen, 1. ſt. niederlaſſen, leereſzteni, lebotsátni, *p. o. kárpitot, ablakfedezőt, v. ablakkárpitot*, ée. 2. levágni, *p. a. kardal valakit.*
Niedermetzeln, leaprítni, felkontzolni, lekaszabolni, *kardal.*
Niederöſterreich, Alsó Ausztria.
Niederreißen, *v. a. irr.* 1. leráncolni, leszakasztani; lerángatni, leszaggatni. 2. z. B. ein Haus, lerontani, ledönteni
Niederreiten, eltapodtatni, *lovazás közben valamit.*
Niederſachſen, Alsó-Saxónia.
Niederſchießen, *v. a. irr.* 1. lelőni, agyon lőni, meglőni. 2. *v. n.* lerohanni, sebességgel leesni, lezuhanni.
Niederſchlag, der, 1. letsapás, lefelétsapás. 2. szálladék, üllepedtség, *a' mi a' légtestekben a' fenékre leszáll.*
Niederſchlagen, 1. *v. a. irr.* leütni, letsapni, *p. o.* valaminek a' szélét, párkányját, ée. 2. leverni, lepaskolni, elverni. Der Hagel hat alle Feldfrüchte niedergeſchlagen, a' jég mind elverte az életet. 3. Die Augen niederſchlagen, leszegezni, földre szegezni szemeit. 4. ſt. leüllepíteni, fenékreszállítni, (praecipitare), *a' légtestben feloldvaſztva és szétlyeloszolva lévő kemény testet valamelly más üllepítő testel a' fenékre lebuktatni, enyhíteni, v. hajtani.* 5. oszlatni, *p. o. az emberi testben a' forróságot, tsipősséget orvosság által.* 6 kedvetlenítni, szomorítni valakit; niedergeſchlagen, tsüggedt szomorú, kedvetlen. 7. *v. n.* ſeyn al, lezuhanni, ledobbanni.
Niederſchleſien, Alsó-Szilézia.
Niederſchlucken, lenyelni.
Niederſchreiben, *v. a. irr.* leírni.
Niederſchreibung, die, leírás.
Niderſenkung, die, leereſztés, lebotsátás.
Niederſetzen, *v. a.* 1. letenni, *valamit kezéből.* 2. ſich niederſetzen, leülni, *székre*, ée. 3. rendelni, *p. o. biztosokat rendelni valami dolog eligazitása végett.*
Niederſitzen, *v. n. irr.* m. ſ. ſt. ſich niederſetzen, leülni.
Niederſtämmig, rövid derekú, alatsony törzsökű, *p. o. fa.*
Niederſtechen, leszúrni, agyonszúrni, ledöfni, agyondöfni.
Niederſtechung, die, leszúrás, ledöfés, agyondöfés.
Niederſteigen, *v. n.* m. ſ. lemenni, *p. o. a' pintzébe.*

Niederſtoßen, *v. a. irr.* 1. letaſzítni. 2. ledöfni, agyondöfni, agyonſzúrni.

Niederſtürzen, 1. *v. a.* nyakraföre lebuktatni, letaſzítni. 2. *v. n.* m. ſ. lerohanni, nyakraföre lebukni, *mint az ember;* leomlani, *mint valami test; házfedél, ée.*

Niederträchtig, *adj.* alatsonylelkü.

Niederträchtigkeit, die, 1. alatsonylelkűség. 2. otsmány tselekedet.

Niedertreten, *v. a. irr.* 1. letapodni. 2. lábbal tapodni, megútálva bánni vele.

Niedertretung, die, letapodás, lábbaltapodás.

Niederungarn, Alsó-Magyarorſzág.

Niederwärts, *adv.* lefelé, aláfelé.

Niederwerfen, levetni, lehajítni.

Niederwerfung, die, levetés.

Niederzerrung, die, lerángatás, letzibálás, levongálás.

Niederziehen, *v. a. irr.* lehúzni, levonni.

Niedlich, *adj.* ékes, díſzes; *adv.* ékesen, díſzesen.

Niedlichkeit, die, ékesség, díſzesség.

Niednagel, *l.* Nietnagel.

Niedrig, *adj.* 1. nicht hoch, alatsony, nem magas. 2. tsekély, alatsony, *t. i. minémüségére nézve.* Ein niedriger, Ausdruck, alatsony kifejezés; ein niedriger Preis, tsekély árr; eine niedrige Stimme, alatsony hang, mély hang. 3. alatsony sorsú.

Niedriger, alatsonyabb. *l.* Nieder.

Niedrigkeit, die, 1. alatsonyság. 2. tsekélység.

Niedrigung, die, 1. alatsonyítás. 2. lapály, rónaföld.

Niemahls, *adv.* soha sem, soha se.

Niemand, senki se, senki sem; niemandes, senkié sem; niemanden, senkinek sem; niemand, od. niemanden, senkit sem.

Niemandsfreund, der, senkinek se barátja, emberkerülő.

Niere, die, vese.

Nierenbeſchwerung, die, vesefájás.

Nierenbraten, der, vesepetsenye.

Nierenfett, das, vesezsir.

Nierenfieber, das, vesérölvaló hideglelés.

Nierenförmig, *adj.* veseforma, veseformájú.

Nierengries, der, vesekö, veseföveny.

Nierenkrankheit, die, vesenyavalya.

Nierenſchmerz, der, III. vesefájás.

Nierenſchnitte, die, *pl.* Poſſeſen, rántott zsemlye, *t. i.* tojásba vagdaltt vesébe, velőbe, ée. mártott's úgy zsírba rántott zsemlye.

Nierenſtein, der, vesekő.

Nierentalg, der, vesehájj, vesezsír.

Niesbrauch, *l.* Nießbrauch.

Nieſekraut, das, vadtárkony, prüſzſzentőfü, náthafü, tetüfü. *Achillea Ptarmica*, L.

Nieſeln, *v. n.* orrából beſzéllni.

Nieſemittel, das, prüſzſzentető.

Nieſen, *v n.* prüſzſzenteni; oft nieſen, prüſzkölni.

Nieſen, das, prüſzſzentés.

Nieſepulver, das, prüſzſzentőpor.

Nieſewurz, die, húnyor, prüſzſzentő gyökér. *Helleborus*, L.

Nießbrauch, der, haſzonvétel, haſználás, haſzonrafordítás.

Niet, das, ſzegetske, tzövekſzeg.

Niete, die, semmi, semmis tzédula, *a' kotzkajátékban, lotteriában.*

Nieten, *v. a.* megſzegezni, öſzveſzegezni.

Nietnagel, der, körömház felſzálkázása, körömházſzálka.

Niftel, *l.* Nichte.

Nikolaus, Miklós.

Nil, Nílus vize.

Nilpferd, das, víziló. *Hippopotamus*, L.

Nimmer, *adv.* 1. soha sem, soha se, soha nem. Das werde ich nimmer vergeſſen, ezt soha el nem felejtem. 2. ſt. nicht mehr, nicht länger, többé nem, már nem. Er kommt nimmer, nem jön viſzſza többé. Ich konnte es nimmer aushalten, már nem állhattam tovább.

Nimmermehr, *adv.* soha sem többé, soha többé nem.

Nimmerſatt, telhetetlen.

Nippen, ſzürtsölni, ſzüritskélni.

Nirgend, Nirgends, sehol se, sehol sem, sohol se, sohol sem. Er iſt nirgends, sehol nints.

Nirgendshin, sehová sem, sehová se.

Niſche, die, vakablak, fülke, rejtek,

Niſſe, die, serke.

Niſten, féſzkelni, féſzket rakni.

Nix, der, vízibába, vízi kísértet.

Noch, *adv.* 1. még; noch nicht, még

nem, nem még, még is. Fragſt du noch? még is kérded? 2. weder.. noch, sem..sem, v. se nem..se nem; niemahls..noch, sem..sem, soha sem..nem is. Er iſt weder krank, noch geſund, se nem beteg, se nem egésséges. Er hat weder Geld, noch Credit, se pénze, se hitele, v. se pénze nints, se hitele. Ich habe es niemahls geſehen, noch etwas davon gehöret, soha sem láttam, nem is hallottam.

Noch mahlig, *adj.* újjolagvaló, viszontvaló, még egyszeri.

Noch mahls, *adv.* újra, ismét, újjolag, még egyszer.

Nonne, die, apáca.

Nonnenkloſter, das, apátzaklastrom.

Nonnenleben, das, apátzaélet.

Nonnenzelle, die, apátzaszoba.

Nord, der, *s. pl.* 1. éjszak, éjszaki tájjék. 2. éjszaki szél.

Norden, st. Norden, éjszak; gegen Norden, éjszakra, éjszakfelé; aus Norden, éjszakról, éjszakfelől.

Nordenbreite, die, éjszaki szélesség, *p. o. éjszaki távolysága valamely helynek a' földközépabrontstól.*

Nördlich, *adj.* éjszaki, éjszakfelévaló; *adv.* éjszakra, éjszakfelé.

Nordlicht, das, éjszakhajnal, éjszakfény, éjszakrót.

Nordluft, die, éjszaki szellő.

Nordoſt, der, 1. éjszaknapkeleti szél, éjszaknapkeletközi szél. 2. éjszaknapkeletközi tartomány, v. tájjék.

Nordöſtlich, *adj.* éjszaknapkeleti, éjszaknapkeletközi.

Nordoſtwind, der, éjszaknapkeletközi szél.

Nordpol, der, éjszaksark, éjszaki földsark, éjszaki égsark.

Nordſchein, *l.* Nordlicht.

Nordſee, der, éjszaktenger, éjszaki tenger, némettenger.

Nordſeite, die, éjszaki rész.

Nordſtern, der, éjszaki tsillag, éjszaki sarktsillag.

Nordwärts, éjszakra, éjszakfelé.

Nordweſt, Nordweſten, éjszaknapnyugoti köz; gegen Nordweſten, éjszaknapnyugoti közre.

Nordweſtlich, *adj.* éjszaknapnyúgotközi.

Nordweſtwind, der, éjszaknapnyugotközi szél.

Nordwind, der, éjszaki szél.

Norwegen, Norvégia.

Norwegiſch, Norvégiai.

Nöſel, Nößel, das, 1. ittze, egy ittze. 2. ſt. Seidel, meszely egy meszely.

Notar, der, Notárius, jegyző, jegyzőtiszt, *p. o. a' Vármegyékben.*

Notariat, das, notáriusi hivatal.

Notarius, *l.* Notar.

Note, die, 1. ſt. Anmerkung, jegyzés. 2. kóta, a' muzsikában. Nach Noten ſingen, od. ſpielen, kótából, v. kótaszerént énekelni, játszani, muzsikálni. In Noten ſetzen, lekótázni, kótára venni.

Notel, das, jegyzésetske.

Notenbuch, das, kótáskönyv.

Notendruck, der, kótanyomtatás.

Notendruckerey, die, kótanyomtató mühely.

Notenpapier, das, kótapapiros, kótának való papiros, *bélinedzott papiros, mellyre kótázni lehet.*

Notenſchreiber, der, kótairó, kótázó.

Noth, *adv.* szükséges. Es war nicht noth, nem volt szükséges, v. szükségtelen volt; noth haben, szükségének lenni rá. Ich hatte es nicht noth, od. nöthig, nem volt rá szükségem.

Noth, die, *s. pl.* 1. ſt. Mühe, Anſtrengung, baj, veszödtség. Seine Noth mit Jemanden haben, veszödni, bajoskodni valakivel. Das macht mir viele Noth, sokat veszödöm vele, v. sok veszödtségem van vele. 2. szükség, szükségesség; *néha*: szorúltság, szükölködés. Ich habe es aus Noth gethan, szorúltságból tselekedtem, szükségből tettem, a' szükség kénszerített rá, azért tselekedtem. Noth leiden, fogyatkozást látni, szükséget szenvedni. Ich brauche es zur höchſten Noth, nagyon rászorúltam, felette nagy szükségem van rá. Wenn die Noth erfordert, ha a' szükség kívánja. Wenn Noth an Mann geht, ha megszorúl az ember. Jemanden aus der Noth helfen, segítni valakin szorúltságában, kisegítni valakit. Ohne Noth, hijjában, szükségtelenül. Zur Noth, szorúltságból, v. ha a' szükség kívánja; v. zur Noth,

od. mit genauer Noth, nehezen, nagy nehezen, alig; er hat zur Noth zu leben, alig élhet. *Pb.* Noth bricht Eisen, od. Noth hat kein Geboth, a' szükség törvényt ront. 3. nyomorúság, inség. Viele Noth ausstehen, sok nyomorúságokat kiállani. Er weiß nicht was Noth ist, nem tudja mi a' nyomorúság. Ein Freund in der Noth, nyomorúságbéli barát. Noth lehret beten, megtanít a' nyomorúság könyörögni. — Die schwere Noth, nehéz nyavalya, nyavalyatörés.

Nothanker, der, nagy vasmatska, *a' hajóban, mellyet csak különös veszedelem idején vetnek ki a' hajó megállitására.*

Notharbeit, die, szükségbéli munka.

Nothdringen, kénszerítni; nothgedrungen, kénszerítésből, kéntelenségből, kénszerítvén, kénszerítve.

Nothdurft, die, 1. Nothwendigkeit, szükség, fogyatkozás; zur Nothdurft, szükségből. 2. st. Dürftigkeit, szorúltság; Nothdurft leiden, szorúltságban lenni. 3. szükséges élelem, vagy táplálat. Einem die Nothdurft verschaffen, szükséges élelmet szerezni valakinek. Auch der unentbehrlichsten Nothdurft beraubet seyn, még a' legszükségesebb élelmétől is megfosztatni. 4. Seine Nothdurft verrichten, természeti szükségét tenni, magát kiüritni.

Nothdürftig, *adj.* szükölködő, szük; *adv.* szüken, alig. Nothdürftig leben, nyomorúságosan élni igen szükön élni.

Nothdürftigkeit, die, szükölködés.

Notherbe, der, III. törvényes örökös, szükségesképpenvaló örökös.

Nothfall, der, kéntelenség, szükség; im äußersten Nothfall, legnagyobb szükség idején, utolsó szükségben.

Nothgedrungen, *l.* Nothdringen.

Nothelfer, der, szükségben segitő, kisegitő.

Nothjahr, das, szük esztendő.

Nöthig, *adj.* szükséges. Es ist nöthig, szükséges, kell; es ist nicht nöthig, nem szükség, nem kell. Nöthig haben, szükségének lenni ra, szükölködni nálla nélkül. Ich habe Hülfe nöthig, szükségem van a' segittségre, kell a' segittség. Etwas für nöthig halten, valamit szükségesnek tartani.

Nöthigen, *v. a.* 1. kénszerítni; ich bin genöthigt, kéntelen vagyok; genöthigt werden, kéntelenittetni. 2. z. B. Jemanden zum Essen, zum trinken nöthigen, kinálni valakit étellel, itallal, v. úntatni, kéntetni.

Nöthigkeit, die, szükségesség, szükséges dolog.

Nothleiden, *l.* Noth.

Nothleidend, *adj.* 1. nyomorúlt, nyomorúságot szenvedő, inségben lévő, szükölködő, szükségben lévő. 2. szerentsétlen.

Nothlüge, die, kéntelenségből való hazugság.

Nothnagel, *l.* Nothnagel.

Nothpfennig, der, utolsó szükségre tartogatott pénz.

Nothreif, *adj.* kéntelenségből ért, erőltetve ért, *p. o. gabona, gyümölts.*

Nothsache, die, kéntelenségből való dolog.

Nothschuß, der, veszélyt jelentő lövés, *p. o. a' hajókon ha hirtelen veszedelem éri.*

Nothstall, der, lókaloda, *mellybe a' lovat állitják, ha nem állja a' patkolást, érvágást, &c.*

Nothstand, der, nyomorúságos állapot, nyomorúlt állapot.

Nothtaufe, die, bábás keresztelés, *mikor a' haldokló kisdedet világi személy keresztheli meg, ne hogy keresztteletlen haljon meg.*

Nothwehr, die, életmentés, életoltalom.

Nothwendig, *adj.* szükséges, szükségesen megkivántató, szükségesképpenvaló, elmúlhatatlan; *adv.* szükségesen, szükségesképpen, elmúlhatatlanúl.

Nothwendigkeit, die, 1. szükségesség. *Necessitas.* Jemanden in die Nothwendigkeit setzen, kénszerítni valakit. 2. megkivántatóság, szükséges dolog.

Nothwerk, das, szorúltságból tett munka, szorúltságmunka.

Nothzucht, die, erőszaktétel, *t. i. fejérszemélyen.*

Nothzüchtigen, eine Person, erőszakot tenni, *fejérszemélyen.*

Nothzüchtigung, *l.* Nothzucht.
Notion, die, eredeti megfogás, tiszta megfogás, *t. i. az észben.*
Notorisch, esméretes, világos, tudvavaló; *adv.* világosan, nyilván.
November, der, Nóvember, szent András hava, szélhónap.
Nu, 1. im Nu, in einem Nu, tüstént, abban a' szempillantásban; Nu? no? 2. st. nun, *l. ezt alább.*
Nüchtern, 1. éh, étlen, éhgyomrú. Mit nüchternem Magen, éh gyomorral. Nüchterner Speichel, éh nyál. Ich bin noch nüchtern, még étlen vagyok, v. éhen vagyok. 2. st. abgeschmackt, ízetlen. 3. józan, kijózanodott; wieder nüchtern werden, od. ausnüchtern, kijózanodni. 4. józan, minden indúlatoskodástól üres, v. nem háborittatott, *p. o. gondolatok.*
Nüchternheit, die, 1. étlenség, éh gyomor. 2. kijózanodás, kijózanodottság. 3. józanság.
Nudel, die, 1. metéltt, metéltt tészta, *t. i. hosszúra metéltt tészta, laska;* abgeschmalzene Nudeln, mátsik. 1. breite Nudeln, Bandelnudel, szabógallér.
Null, null und nichtig, semmi se; null und nichtig machen, semmivé tenni.
Null, die, semmi, v. tizisra, *az Arábiai számok között az* o.
Nummeriren, 1. st. zählen, számlálni, megszámlálni, felszámlálni. 2. mit Nummern bezeichnen, megjelelni számmal, számbavenni, 's számokat irni rá.
Nummer, die, 1. Zahl, szám. 2. Merkmahl, jegy, jel.
Nun, 1. itzt, jetzt, most, már most, már; nun erst, tsak most, most már; nun verstehe ich es! most értem már! 2. demnach, tehát. 3. nun aber, úgy de, pedig. 4. no sza! no hát! nun ja! nohát; je nun, er mags nehmen, ám vegye el tehát, nem bánom vegye el. 5. hát? Nun wie stehen unsere Sachen? hát miben van a' dolgunk? v. hát, hogy mint van a' dolog? Nun, wie befinden Sie sich? hát, hogy van az Ur?
Nunmehr, *adv.* most már. Was habe ich nunmehr davon? mi haszonom már most benne? mit nyertem már most benne?
Nunmehrig, *adj.* mostani.
Nur, 1. tsak, tsupán, egyedül; nur er allein, egyedül ő, tsak ő; was er nur will, a' mit tsak akar. Denken Sie nur! tsak gondolja meg az Ur! nicht nur, nem tsak. 2. so bald nur, mihelyt, mihelyest; nur gar zu, tsak hogy igen is, tsak hogy felette is; wenn nur, bár tsak; wenn ich es nur wüßte, tsak tudnám, tsak azt tudhatnám, bártsak azt tudnám. 3. még. Das macht ihn nur stolz, még elkevélyedik ez által.
Nürnberg, Nórimberga, *város.*
Nuß, die, *pl.* die Nüsse, 1. dió, *akármelly dióforma kemény gyümölts* 2. st. Wallnuß, die Welsche Nuß, dió; od. st. Haselnuß, mogyoró.
Nußbaum, der, dió. *Juglans*, L.
Nußbäumen, diósa, diósából való.
Nußbeißer, Nußbrecher, der, *l.* Nußknacker.
Nüßchen, das, diótska, kis dió, apró dió.
Nußfarbe, die, diósaszin.
Nußfarben, *adj.* diósaszinű.
Nußgarten, der, diósás kert.
Nußhacker, Nußháher, *l.* Nußknacker.
Nußknacker, der, diótörőmiv, diótörő, mogyorótörő.
Nußknacker, Nußbeißer, Nußhacker, Nußháher, der, magtörő holló. *Corvus caryocatactes*, és; szajkó, zajgó. *Corvus glandarius.*
Nußöhl, das, dióolaj.
Nußschale, die, dióhéjj.
Nutz, der, *l.* Nutzen.
Nutz, nütz, nützen, st. nützlich, hasznos, hasznavehető. Das ist zu nichts nütze, ez semmirevaló, ez hasznavehetetlen.
Nutzanwendung, die, haszonraforditás.
Nutzbar, *adj.* hasznos, hasznavehető, használó, használatos, használható.
Nutzbarkeit, die, hasznavehetőség.
Nütze, *l.* Nutz.
Nutzen, od. nützen, 1. *v. a.* hasznát venni, haszonra forditni, használni Das weiß ich nicht zu nutzen, én ennek hasznát nem vehetem, v. nem tudom hasznát venni. 2.

ſt. genieſſen, élni vele. 3. *v. n.* haſználni, haſznos lenni, od. ſt. Nutzen bringen, haſznot hajtani. Das kann mir wenig oder nichts nútzen, ez nékem keveset, v. semmit se haſználhat.

Nutzen, der, 1. haſzon, haſzonvétel. Nutzen von etwas machen, haſznát venni valaminek. Ich weiß keinen Nutzen davon zu machen, nem tudom haſznát venni, semmi haſznát se tudom venni, semmi haſznát se vehetem. Zu was Nutzen? minek? mi végre? Sich etwas zu Nutzen machen, haſznára fordítni valamit, haſznát venni valaminek. Nutzen bringen, verſchaffen, geben, od. haben, haſznot hajtani, haſznosnak lenni, haſznot ſzerezni. 2. kereset, haſzon. Es iſt kein Nutzen dabey, semmi kereset sincs mellette, v. vele, semmi haſznot sem hajt.

Nutzholz, das, mívnekvaló fa, *p. o. épületnek es akármelly más mívnek házieſzközöknek, &c.*

Nützlich, *adj.* haſznos, haſznavehető; nútzlich ſeyn, haſználni, haſznot hajtani, haſznos lenni, (haſznosnak lenni); nútzlich anwenden, haſzonra fordítni.

Nützlichkeit, die, haſznosság.

Nutzlos, *adj.* haſzontalan, haſznavehetetlen; *adv.* haſzontalanúl, hijában.

Nutznießung, die, Nießbrauch, haſzonvétel; *maga, v. más jószágának haſzonvétele, v. haſználása.*

Nutzung, die, 1. haſzonvétel. 2. ſt. Nutzen, haſzon.

Nymphe, die, 1. Nimfa, *a' régi Görögöknél és Rómaiaknál aſzszonyistenei voltak a' Nimfák a' vizeknek, tengereknek, hegyeknek, erdóknek, forrásoknak, &c.* 2. bujaſejérſzemely. 3. ſt. Puppe des Inſekts, púpa, puppa, báb, bogárbáb.

O.

O! óh! ejnye! O, wie groß das iſt! óh melly nagy! ejnye be nagy! O! welch ein Glück! óh melly nagy ſzerentse! O, daß — O, wenn —, bártsak, óh bártsak.

Ob, 1. ſt. über, felette; ob ſeinem Haupte, ſt. über ſeinem Haupte, a' feje felett; ob uns, ſt. über uns, felettünk. 2. *conj.* valyon, ha Frage ihn, ob er es weiß, kérdezd meg, ha tudja e', v. ha valyon tudja e'. Es fragt ſich, ob es noch Zeit iſt, az a' kérdés, ha van e' még rá idő, v. ha valyon nem késő e' már; als ob, mintha. Ob nicht, valyon nem; ob etwa, talám, ha talám; obgleich, ob wohl, ob ſchon, *l.* obgleich, obſchon, obwohl. 3. *adv* ſt. oben, feljebb, *p. o.* Obbemeldet, Obbenannt, feljebb említett, feljebb nevezett; ob auch, ha mindjárt, ha kiste is.

Obacht, die, *s. pl.* gond, gondoság; in Obacht nehmen, rávigyázni; Obacht geben, rávigyázni, gondot viselni valamire. Gib Obacht, vigyázz.

Obdach, das, fedél, *ház fedél, &c.* Obdach geben, szállást adni.

Obelisk, der, III. pompaoszlop.

Oben, *adv.* fenn, felúl, feljúl, fellyúl; ganz oben, legfelyúl, legfeljúl; oben auf, rajta, fenn rajta, feljúl rajta: von oben, felúlről, feljúlről; oben darauf, feljúl rá, rajta; azonfeljúl; oben drein, azonfeljúl, azonkivúl; oben hin, imígyamúgy, elhányvavetve.

Ober, 1. *a' magasságra, v. fekvésére nézve*: felső, felúlvaló. 2. *betsére, v. rangjára nézve*: felső, fő. Die obern Schulen, a' felső, v. fő oskolák. *Innen*: Die Obern, a' Felsőség, a' felsőbbek, *t. i.* felsőbb személyek.

Oberacht, die, számkivettetés.
Oberamt, das, 1. főhivatal. 2. főigazgatás, főkormányozás.
Oberaufseher, der, fővigyázó, főgondviselő.
Oberaufsicht, die, fővigyázás, főgondviselés.
Oberbefehl, der, fővezérség, fővezéri hatalom, főhatalom.
Oberbefehlshaber, der, fővezér.
Obercommando, das, fővezérség, fővezéri hatalom.
Oberdeutsch, od. Ober-Deutsch, Felső Németországi; *adv.* Felső-Németországi módon.
Oberdeutschland, Felső-Németország.
Obere, der, die, das, a' felső. *l.* Ober.
Obereigenthum, das, főbirtok.
Obereinnehmer, der, főadószedő.
Oberfläche, die, felsőszín, szín, terültszín, felsőlap, lap. Die Oberfläche der Erde, a' föld szine, a' földnek szine.
Oberflächlich, szinlett, felezett, felesleges, felesleges való; *adv.* szinelve, imigyamúgy, immelámmal, elhányvavetve.
Oberfuß, der, Fußwurzel, die, lábfej.
Obergespan, der, Fő-Ispány.
Obergewalt, die, főhatalom, felsőhatalom.
Oberhalb, *adv.* mit *Gen.* felett, -an felyül, -en felyül, -on felyül. Oberhalb der Stadt, a' város felett, v. felyül a' városon.
Oberhand, die, 1. kézfej. 2. st. Macht, Gewalt, főbb erő, erőssebbség, főbb hatalom, hatalmasabbság, felyülhaladás. Die Oberhand bekommen, erhalten, od. gewinnen, felyülmúlni. 3. elsőség, *t. i. jobb kézfelől, p. o. az ülésben, ée.*
Oberhaupt, das, *pl.* die Oberhäupter. Fő, Felső hatalmasság, Felsőség, Feje a' Népnek, Fejedelem. Sich zum Oberhaupte aufwerfen, magát a' Nép Fejévé tenni.
Oberhauptmann, der, Fő kapitány.
Oberhaus, das, felsőház.
Oberhaut, die, felső bőr.
Oberhäutchen, das, felső hártya.
Oberhemd, das, felső ing.
Oberherr, der, III. 1. úr, főúr, *ura másnak, másoknak.* 2. st. Landesherr, Fejedelem.
Oberherrschaft, die, 1. főuraság. 2. Fejedelemség. 3. főhatalom.
Oberhofmeister, der, fő udvari mester.
Oberjägermeister, der, fő vadászmester.
Oberitalien, Felső-Olaszország.
Oberkammerherr, der, Fő-Kamarás.
Oberkellner, der, főkultsár.
Oberkleid, das, felső ruha, felső köntös.
Oberkoch, der, főszakátsmester.
Oberküchenmeister, der, fő konyhamester; od. st. Oberkoch, fő szakátsmester.
Oberland, das, hegy allya.
Oberlefze, die, felső ajak.
Oberleib, der, felső test, derék.
Oberlieutenant, der, Fel-Hadnagy.
Oberlippe, die, felső ajak.
Oberofficier, der, főtiszt.
Oberösterreich, Felső-Ausztria.
Oberösterreichisch, Felső-Ausztriai.
Oberpfarrer, der, első pap.
Oberpostamt, das, főpostahivatal.
Oberpostmeister, der, főpostamester.
Oberpriester, der, főpap, első pap.
Oberrentmeister, der, főszámtartó.
Oberrichter, der, főbíró.
Oberrinde, die, kéreg.
Oberrock, der, felsőköntös.
Oberrübe, die, karalábé.
Obersachsen, Felső-Saxónia.
Obersatz, der, elsőtétel, felsőtétel, *(major in Sillogismo).*
Oberschale, felsőtsészе.
Oberschenkel, der, tsipő.
Oberschlächtig, felyültsapó; Oberschlächtige Mühle, felyültsapó malom.
Oberschlesien, Felső-Szilézia.
Oberschwelle, die, felső küszöb.
Oberseael, das, felső vitorla.
Obersitz, der, 1. felső ülés, fő ülés, első ülés. 2. Oberstelle, felsőhely, főhely.
Oberst, der, die, das oberste, a' legfelső, legfőbb.
Oberstallmeister, der, fölovászmester.
Oberstelle, die, 1. főhely, felső hely. 2. főrang, főtisztség.
Oberster, der, Fő-Kapitány, Ezredes Kapitány, Oberster.
Oberstlieutenant, der, Zászlós Fő-Hadnagy, Oberslájdinánt.
Oberstimme, die, főhang, felsőhang. *Discantus.*

Oberſtock, der, Oberſtockwerk, das, felső emelet, felső ſzobarend.
Oberſtube, die, felső ſzoba.
Oberſtwachtmeiſter, der, Fő-Strázsamester, Fő-Vigyázómester, *t. i. a' lovas katonák között.*
Obertheil, der, felső réſz.
Oberungarn, Felső-Magyarország.
Obervormund, der, fögyámolatya, főtútor.
Oberwähnt, a' feljebb említett.
Oberwärts, felfelé.
Oberzählt, a' feljebb előadott.
Oberzahn, der, felső fog.
Obgedacht, obgemeldet, obgenannt, a' feljebb nevezett.
Obgleich, obſchon, obwohl, ámbár, ámbár is, noha, noha is, jóllehet, ha ſzinte is.
Obhuth, die, vigyázás, gondviselés.
Objekt, das, Gegenſtand, tárgy.
Obig, *adj.* feljebbvaló, feljebb említett, a' fenn előhozott, v. mondott.
Oblate, die, ostya.
Oblatenbäcker, der, ostyasütő.
Obliegen, 1. einer Sache, ráadni magát, *valamire*, neki adni magát, *valaminek*, ſzorgalmatosan fáradozni, *valamiben*; neki feküdni, *a' munkának*. 2. kötelesnek lenni, kötelezteteni valamire. Es lag dir ob, daran zu denken, kötelességedbe állott arról gondolkozni.
Obliegenheit, die, kötelesség.
Obligation, die, 1. Verbindlichkeit, tartozás, lekötelezettség. 2. adóſságlevél, közönséges kötelezőlevél, *melly adósságról adatott.*
Obligiren, verbinden, lekötelezni.
Obmann, der, közbíró.
Obrigkeit, die, 1. felsőség, felső hatalmasság. 2. Rath, tanáts, ítélőſzék, törvényſzék.
Obrigkeitlich, *adj.* felsőségi.
Obriſter, *l.* Oberſter.
Obſchon, obgleich, jóllehet, noha, ámbár, ha ſzinte is.
Obſchweben, *v. n.* felette lebegni.
Obſchwebend, 1. felette lebegő. 2. jelenlévő.
Obſervationsarmee, (-corps, -flotte), die, ſzemmeltartó tábor, (-sereg, -hajóssereg).
Obſicht, die, rávigyázás, rávigyázat, gond,
Obſiegen, *v. a.* győzni.
Obſieger, der, győzödelmes.
Obſorge, die, gondolkodás.
Obſt, das, *s. pl.* gyümölts. Äpfel ſind ein ſchönes Obſt, az alma ſzép gyümölts.
Obſtbaum, der, gyümöltsfa.
Obſtbehältniß, das, gyümöltstartó.
Obſtbringend, gyümöltshozó, gyümöltstermő.
Obſter, der, die Obſterinn, 1. gyümöltspáſztor, gyümöltsőrző. 2. gyümöltsáros.
Obſteſſig, der, gyümöltsetzet.
Obſtfrucht, die, gyümölts.
Obſtgarten, der, gyümöltsös kert.
Obſthandel, der, gyümöltselkereskedés, gyümöltsárosság.
Obſthändler, der, od. die Obſthändlerinn, gyümöltsáros.
Obſtjahr, das, gyümöltstermő eſztendő, gyümöltsös eſztendő.
Obſtler, der, Obſtlerinn, die, gyümöltsáros.
Obſtmarkt, der, gyümöltspiatz.
Obſtmoſt, der, gyümöltsmust.
Obſtreich, *adj.* gyümöltsös, gyümöltstermő.
Obſtwein, der, gyümöltsbor.
Obwalten, vorhanden, od. gegenwärtig ſeyn, jelen lenni, fenn forogni.
Obwohl, obgleich, jóllehet, ámbár, noha, ha ſzinte is.
Ocean, der, nagy tenger, tágas tenger, ſzéles tenger.
Ocher, der, értzmész.
Ochergelb, értztézſzín.
Ochs, der, III. 1. ökör; der wilde Ochs, od. ein wilder Ochs, a' vad ökör, ſzilaj ökör; ein junger Ochs, tinó, tulok.
Ochſenauge, das, III. 1. ökörſzem, *az ökörnek a' ſzeme.* 2. ökörſzem, király ka, *madár. Motacilla regulus.*
Ochſenbauer, der, 1. ökrös paraſzt. 2. ſt. Ochſenknecht, béres.
Ochſendumm, *adj.* ostoba, ökör.
Ochſenfell, das, ökörbőr.
Ochſenfleiſch, das, marhahús, ökörhús
Ochſengalle, die, ökörepe.
Ochſenhandel, der, ökrökkel kereskedés.
Ochſenhändler, der, ökörrel, v. ökrökkel kereskedő.

Ochſenhaut, die, ökörbőr.
Ochſenhirt, der, ökörpáſztor, ökréſz.
Ochſenhuf, der, ökörköröm.
Ochſenjoch, das, ökörjárom, járom.
Ochſenjunge, der, III. ökréſzbojtár.
Ochſenkalb, das, ökörborjú.
Ochſenknecht, der, 1. béres. 2. ökréſz.
Ochſenribbe, die, buvák, *jü.* *Bupleurum*, L.
Ochſenſtall, der, ököristálló.
Ochſentreiber, der, ökörhajtó.
Ochſenvieh, das, ökörmarha.
Ochſenziemer, der, bikatsök, bikatsökkorbács.
Ochſenzunge, die, 1. ökörnyelv. 2. mezei atratzél. *Anchusa officinalis*, L. 3. közönséges ökörnyelvfű. *Echium vulgare*, L.
Octav, nyoltzad rét, Ein Buch in Octav, nyoltzad rétben lévő könyv.
Octave, die, nyoltzad, nyoltzad hang, *a' muzsikában.*
October, der, Október, Szüreth-hónap, Mindſzent hava.
Oculiren, *v. a.* óltani, béóltani.
Oculiren, das, óltás, béóltás.
Oculiſt, der, III. ſzemorvos.
Ode, die, dal, lantos dal, óda.
Öde, *adj.* puſzta, ſivatag.
Öde, die, puſztaság.
Ödem, *l.* Athem.
Ödenburg, Sopron, *város.*
Oder, vagy; entweder, oder, vagy, — vagy.
Oder, die, Ódera, *folyóviz.*
Odermennig, der, die, párlófű, bojtorjánka, apróbojtorján. *Agrimonia Eupatoria*, L.
Oefnen, Oeffnung, u. ſ. f. *l.* Öffnen, Öffnung, u. ſ. f.
Oefter, *l.* Öfter.
Ofen, Buda, *város.*
Ofen, der, kementze, kályha. Hinter dem Ofen ſtecken, od. ſitzen, a' sutban kuttogni, v. ülni.
Ofenblaſe, die, kályhába tsinált üst.
Ofengabel, die, fűtőasog, asog, piſzkafa, fütő vasvilla.
Ofenheerd, der, kementzetüzhely.
Ofenkachel, der, kályha, tsempe.
Ofenkrücke, die, ſzénvonó.
Ofenloch, das, kementzeſzáj.
Ofenthüre, die, kementzajtó, előte.
Offen, 1. nyilt, nyitvalévő, *p. o.* *ajtó, ſzem;* ein offener Mund, tátott ſzáj. Ein offener Brief, pecsételetlen levél. 2. fedetlen, dugatlan, a' mi nints béfedve, vagy bédugva. kerítetlen, *p. o. város.* Eine offene Stadt, kerítetlen város. 4. *Loc. pr.* Jemanden mit offenen Armen empfangen, kiterjeſztett karokkal fogadni valakit. Offene Tafel halten, *a.* mindenek láttára ebédelni, *mint néha a' fejedelmek.* *b.* ſzabadaſztalt terítteteni, *a' mellyhez mindennek ſzabad ebédre leülni.* Auf offener Straße, az úttza közepén, az úttzán, az egéſz úttza láttára. Einen offenen Laden halten, árúló bóltjának lenni, bóltot nyitni. Ein offenes Geſicht, eine offene Miene, ſzabad ábrázat, tettetés nélkülvaló ábrázat. Ein offener Kopf, jó, v. könnyűfejű ember, v. ifjú. — Offenen Leib haben, rendſzeréntvaló hasüresedésének lenni. Ein freyes offenes Feld, sik mező. *Adv.* nyitva-, nyílva, kinyitva, megnyitva; offen ſtehen, bleiben, od. laſſen, nyitva állani, maradni, v. hagyni. — Die Erde iſt noch nicht offen, nem ment ki még a' föld fagya.
Offenbar, *adj.* 1. nyilvánságos, nyilvánvaló; *adv.* nyilván, nyilvánságosan, világosan. 2. Die offenbare See, a' nagy, v. ſzéles tenger.
Offenbaren, *v. a.* kinyilatkoztatni, nyilván valóvá tenni.
Offenbarung, die, 1. kinyilatkoztatás. 2. jelentés, Isteni jelentés. — Die Offenbarung Johannis, Sz. János Mennyei jelenésekről írt könyve.
Offenheit, die, egyenesség, egyenes magaviselet.
Offenherzig, nyilt ſzivű, egyenes ſzivű; *adv.* egyenesen.
Offenherzigkeit, die, nyíltſzivűség, egyenes ſzivűség.
Öffentlich, *adj.* 1. közönséges helyen való; *adv.* közönséges helyen. 2. ſt. offenbar, nyilvánvaló, nyilvánságos; *adv.* nyilvánságosan. 3. közönséges, mindenekkel köz; ein öffentlicher Ort, közönséges hely.
Offerte, die, ajándék, ajánlás.
Officiant, der, III. tiſztviselő.

Officiell, *adj.* 1. hivatalbéli. 2. hiteles.
Officier, der, katonatiſzt, tiſzt.
Officierſtelle, die, katonatiſztség.
Officin, die, 1. műhely, mívhely. 2. patika, ſzerbólt.
Officinell, *adj.* patikai, patikábavaló; officinelle Kräuter, patikai, v. orvosi növevények.
Öffnen, *v. a.* 1. aufmachen, felnyitni, kinyitnyi, megnyitni. Öffne die Thür, nyisd meg az ajtót; öffne die Augen, nyisd fel a' ſzemedet, (ſzemeidet). Jemanden ſein Herz öffnen, kijelenteni, v. felfedezni valakinek ſzíve titkát. 2. kibontani, felbontani, felſzakaſztani. Einen Brief öffnen, felbontani a' levelet. 3. felſzabadítni, ſzabaddá tenni. Das Feld öffnen, felſzabadítni a' mezőt, *t. i. hogy a' marha járhasson legelni.* 4. ſich öffnen, kinyílni, felnyílni, megnyílni. Die Blume öffnet ſich, kinyílik, v. nyílik a' virág.
Öffnung, die, 1. felnyitás, megnyitás, kinyitás. 2. hézag, lyuk, ſzellőző lyuk. 3. ſt. Riß, hasadék. 4. ſt. Mündung, víztorkolat, egy víznek más vízbevaló ſzakadása, v. öntődése. 5. Öffnung des Leibes, rendſzeréntvaló hasmenés, hasürülés; keine Öffnung haben, hasſzorúlásban lenni.
Oft, (öfter, am öfteſten); *adv.* gyakran, gyakorta, sokſzor; wie oft? hányſzor; ſo oft, annyiſzor; ſo oft als. *a.* annyiſzor, a' mennyiſzer. *b.* valahányſzor, valamikor. — Öfter, gyakrabban, többſzör; am öfteſten, legtöbbſzör, leggyakrabban.
Öfter, *adj.* gyakori, sokſzori, többſzöri; *adv.* többſzör, gyakrabban.
Öfters, *adv.* sokſzor, gyakran.
Oftmahlig, *adj.* gyakori, gyakortavaló, sokſzori. több ízbéli.
Oftmahls, oft, *adv.* gyakran, sokſzor, sok ízben, több ízben.
Oh! v. O! óh!
Oheim, der, atyának, v. anyának férjfi testvére; *köz.* bátya; mein Oheim, od. Ohm, a' bátyám.
Oheime, die, atyának, v. anyának fejérſzemély testvére; *köz.* néne; meine Oheime, od. Ohme, a' néném.
Öhl, Öl, das, olaj. Öhl ins Feuer gießen, od. ſchütten, olajt önteni, v. tölteni a' tűzre, *az az*, nevelni valakiben az indúlatoskodást, haragot, 's a' t.
Öhlbaum, der, olajſa.
Öhlbäumen, olajſából való, olajſa.
Öhlbeere, die, olajſabogyó, olajbogyó.
Öhlen, olajozni, megolajozni.
Öhlfarbe, die, 1. olajos feſték. 2. olajſzín.
Öhlfarben, *adj.* olajſzín, olajſzinű.
Öhlflaſche, die, olajos edény, olajos üveg, v. palatzk.
Öhlfleck en, der, olajpetsét a' ruhában.
Öhlgötz, der, III. élődni, nagy mihaſzna.
Öhlhandel, der, olajárosság.
Öhlhändler, der, olajáros.
Öhlicht, olajforma, olajhoz hasonló.
Öhlig, *adj.* olajos; *adv.* olajosan.
Öhlkelter, der, olajsajtó.
Öhlkrug, der, olajos korsó.
Öhlkuchen, der, 1. olajpogátsa. 2. olajtörköly pogátsa, törkölypogátsa.
Öhlmahlerey, die, 1. olajjalvaló feſtés, olaj feſtékkelvaló feſtés. 2. olajfeſtékkel feſtett kép, olaj feſtés.
Öhlmühle, die, olajkölyű, olajütő, olajütő malom.
Öhlmüller, der, olajütő, olajütő mester.
Öhlpreſſe, die, olajsajtó.
Öhlſchläger, der, olajütő.
Öhlſtein, der, olajkölyű.
Öhlung, die letzte, utolsó kenet.
Öhlzweig, der, olajág.
Ohm, der, *l.* Oheim.
Ohm, die, od. Ahm, akó, *higtest mérték.*
Ohne, *praep.* mit *Acc.* 1. nélkül. Ohne deine Hülfe, a' te segíttséged nélkül; ohne dich, nálad nélkül; ohne Scherz, ohne Spaß, tréfa nélkül. 2. nélkülvaló, -tlan, -etlen. Ein Baum ohne Blätter, levélnélkülvaló fa, levéletlen fa. Ein Buch ohne Titel, címetlen, v. címnélkülvaló könyv. 3. Ohne — zu —, a' nélkül hogy, nélkül; hatsak, hanemha. Ich that es, ohne zu wiſſen warum, én megtselekedtem, és nem tudtam, hogy

miért? v. megtselekedtem, a' nélkül, hogy tudtam vólna, miért tselekszem? 4. ohne dieß, a' nélkül is, úgy is, egyébaránt is; ohne dem, od. ohnedem, e' h. ohne dieß; ohnehin, a' nélkül is, úgy is. 5. st. außer, kivül. Ich habe keinen Freund ohne dich, rajtad kivül, v. te kivüled egy barátom sints. Ohne Zweifel, kéttség kivül.

Ohnedem, úgy is, a' nélkül is.

Ohnehin, egyébaránt is.

Ohnen, die, *pl.* pazdorja, pozdorja.

Ohnerachtet, jóllehet, ámbár. *l.* Unerachtet.

Ohngeachtet, nóha. *l.* Ungeachtet.

Ohngefähr, mintegy. *l.* Ungefähr.

Ohnlängst, nem régen. *l.* Unlängst.

Ohnmacht, die, 1. st. Schwäche, gyengeség, erőtlenség. 2. ájulás. In Ohnmacht fallen, elájúlni, ájulásba esni.

Ohnmächtig, *adj.* 1. kraftlos, erőtlen, gyenge. 2. ájult, elájult; ohnmächtig werden, elájúlni.

Ohnschattig, *adj.* árnyéktalan.

Ohr, das, *pl.* die Ohren, 1. fül. Die Ohren klingen, gellen, tseng a' fül, megtsendül a' fül. *Loc. pr.* Die Ohren spitzen, résen tartani füleit, v. fülelni. Dicke od. harte Ohren zu etwas haben, nem ügyelni valamire, meg nem indúlni, *p. o. valaki beszédére, kérésére.* Man predigt tauben Ohren, siketnek papol az ember, v. hijjába beszéll az ember. Es ist mir zu Ohren gekommen, hallottam, fülembe jött. Ins Ohr sagen, megsúgni, fülébe súgni. Die Ohren leihen, meghallgatni valakit. Alles war Ohr, mindenek figyelemmel halgattak, v. figyelmeztek. — Sich etwas hinter die Ohren schreiben, felróvni valamit, *p. o. valaki által okozott boszszúságot, é.c.* Bis über die Ohren in Schulden stecken, fülig adós lenni, igen sokkal adós lenni. Er hat es hinter den Ohren, od. er hat einen Schalk hinter den Ohren, fortélyosabb mint látszik. Sich auf ein Ohr, od. auf das Ohr legen, lefeküdni, aludni menni. Jemanden bey den Ohren nehmen, od. kriegen, fülön fogni v. nyakon kapni valakit, *p. o. a' tolvajt.* Noch nicht hinter den Ohren trocken seyn, ifjú és tapasztalatlan lenni. Die Ohren hängen, od. hangen lassen, füleit elereszteni. 2. Ohr, od. ein Eselsohr, szamárfül, behajlott levéltsútstsa a' könyvnek.

Ohr, das, *pl.* die Ohre, 1. lyuk. Das Ohr einer Nähnadel, a' varrótő lyuka. 2. fül, *p. o.* edény füle. *Pb.* Kleine Töpfe haben auch Ohre, a' bögrének is van füle, ha kitsiny is. 3. nőstény kapots.

Öhrchen, das, 1. fületske. 2. *ettől:* Ohr. *a.* lyukatska. *b.* fületske, *p. o. a' bögrének kis füle, é.c.*

Öhren, kilyukasztani a' tőfokát.

Ohrenbeichte, die, gyónás, bűngyónás, bűnmeggyónás.

Ohrenbläser, der, bésúgó, árúlkodó.

Ohrenbrausen, das, fülzúgás.

Ohrendrüsen, die, fülmirígy.

Ohrengehäng, das, fülönfüggő.

Ohrenklingen, das, fültsengés.

Ohrenknorpel, der, fülportzogó.

Ohrenschmalz, das, fülsár.

Ohrenschmerz, der, III. fülfájás.

Ohrenzwang, der, fülfájás.

Ohreule, die, füles bagoly.

Ohrfeige, die, artzúltsapás, pofontsapás.

Ohrfinger, der, kisujj.

Ohrkautz, der, füles bagoly.

Ohrläppchen, das, fülgomba.

Ohrlappen, die, fülkaréj, fülkarima.

Ohrloch, das, füllyuk.

Ohrlöffel, der, fülvájó.

Ohrring, der, fülönfüggő gyűrű.

Ohrtrommel, die, füldob, füldobja.

Ohrwurm, der, fülemász, fülbemászó.

Ökonom, der, III. 1. gazdaságot üző gazda. 2. ein sparsamer Mensch, jó gazda, takarékos gazda.

Ökonomie, die, gazdálkodás; st. Sparsamkeit, takarékosság.

Ökonomisch, *adj.* gazdálkodó, gazdasági, gazdaságbéli, takarékos; *adv.* gazdálkodva, takarékosan.

Öl, Öhl, das, olaj.

Ölbaum, der, olajfa.

Olive, die, olajfabogyó.

Olmütz, Olmutz, *város.*

Olymp, Olimpus, *hegy.*

Onanie, die, vétkes tsiklándozás, önönszeplősítés.

Ontologie, die, valótudomány.

Onyx, der, ónikfz.

Opal, der, opál, opálkő.
Oper, die, énekes játék.
Operation, die, 1. ſt. Wirkung, erő. hathatósság. 2. hadi mozdúlások, próbatételek. 3. felmetſzés, bontás, sebmetſzés, *a' seborvosoknál.*
Operette, die, énekesjátékotska, rövid énekesjáték.
Opereiren, 1. ſt. Wirken, -hatni, -hetni, munkálódni. 2. hadi mozdúlásokat, v. próbákat tenni. 3. sebet metélni.
Operiſt, der, III. énekesjátſzó.
Operment, das, aranyglét. *Auripigmentum.*
Operndichter, der, énekesjáték költő, v. ſzerző.
Opernhaus, das, énekesjátékſzín.
Opernſänger, der, die Opernſängerinn, énekesjátſzó.
Opfer, das, 1. áldozat. Ein Opfer bringen, áldozatot vinni, v. tenni, áldozni. 2. oltári ajándék.
Opferaltar, der, áldózó oltár.
Opferbecher, der, áldozó hely.
Opferblut, das, áldozatvér.
Opferer, der, áldozó.
Opfergebrauch, der, áldozati ſzokás.
Opfergeld, das, áldozatpénz.
Opferkaſten, der, oltárpersely, oltáripersely, adakozó persely, v. láda
Opfermalzeit, die, áldozatkori vendégség.
Opfermeſſer, das, áldozó kés, oltári kés.
Opfern, *v. a.* áldozni.
Opferprieſter, der, áldozó pap.
Opferſchale, die, áldozó tsésze.
Opferſchlächter, der, áldozatölőpap.
Opferſchmaus, der, áldozatkori vendégség.
Opfertag, der, áldozó nap.
Opferung, die, áldozás.
Ophit, der, drágakígyókő. *Talcum ophites.*
Opiat, das, álomſzer.
Opium, das, álombozó mák, mézga.
Oppoſition, die, 1. ellenkezés. 2. ellenkezőfél, ellenkező felekezet.
Optik, die, súgártudomány, világosságtudomány, látástudomány.
Optiſch, *adj.* 1. súgártudományi, világosságtudományi, vagy tudománybéli. 2. látási, látásbéli, ſzembéli.
Orakel, das, 1. orákulum, istenzózat, jövendőlszózat, *a' régi pogányoknál.* 2. istenſzózatadó hely.
Orange, die, *(olv.* oránzse). 1. narants. 2. narantsſzín. 3. ſt. Orangenbaum, narantsfa.
Orangenbaum, der, narantsfa. *Citrus Aurantium*, L.
Orangenblüthe, die, narantsvirág.
Orangenfarbe, die, narantsſzín.
Orangenfrucht, die, narants.
Orangerie, die, *(olv.* oránzserí), narantsos, *t. i. kert, v. hely*, narantsfákkal és tzitromfákkal béültetett, v. bérakott hely.
Orangutang, Ourangoutang, der, orángutáng.
Orant, Oraut, der, oránt gyújtványfű. *Antirrhinum orontium.*
Orator, der, Redner, ékesbeſzéllő, *ékesen ſzólló ember.*
Oratorie, die, ékesſzóllástudomány, ékesſzóllásmesterség.
Oratorium, das, 1. ájtatos énekes muzsika. 2. könyörgő palota, — templom.
Orcan, der, dühös forgóſzél.
Orcheſter, das, 1. muzsika játſzókar. muzsikuskar. 2. nézőkar.
Orden, der, 1. ſzerzet, rend, z. B. der Auguſtiner-Orden, Sz. Ágoston ſzerzete. 2. rend, felállított rend, *p. o. vitézi rend.* Einen Orden tragen, valamelly Rendnek tzímerét hordani, *az az*: valamelly Rendtagjának lenni.
Ordensband, das, rendpántlika, rendtzímer, *valamelly rend pántlika tzímere.*
Ordensbruder, der, valamelly ſzerzet tagja, ſzerzettag.
Ordensgeiſtliche, der, od. ein Ordensgeiſtlicher, ſzerzetes pap.
Ordenskleid, das, ſzerzetruha, ſzerzetköntös, *valamelly ſzerzet rendſzerént való köntöse.*
Ordenskreuz, das, rendkereſzt, *valamelly Rend kereſztje.*
Ordensleute, die, *pl.* ſzerzetesek.
Ordensmann, der, ſzerzetes, valamelly ſzerzetes rendnek tagja.
Ordensmeiſter, der, Rendmester, valamelly vitézi Rednek Mestere.
Ordensperſon, die, ſzerzetes, ſzerzetbéli ſzemély.
Ordensregel, die, ſzerzetrendtartás,

valamelly ſzerzetnek regulái, v. rendtartásai.

Ordensritter, der, Rendvitézze, valamelly Rendnek vitézze.

Ordensſchweſter, die, Apátza.

Ordensſtifter, der, ſzerzetkezdő, ſzerzetfelállító.

Ordenszeichen, das, Rendtzímer, valamelly Rendnek tzimere, Vitézi Rendtzímer.

Ordentlich, 1. ſt. ordentlich eingerichtet, rendbeſzedett, jó rendben lévő. Eine ordentliche Bibliothek, rendbeſzedett, jó rendben lévő könyvház. Es liegt alles ſehr ordentlich, minden jó rendben van ſzedve. *Adv*, rendſzerént. Er lebt ſehr ordentlich, igen rendſzerént él. 2. rendtartó, rendſzerető. Ein ordentlicher Mann, rendtartó, v, rendſzerető ember. 3. rendſzerént-való, rendes; der ordentliche Richter, rendes bíró, *rendes bírája valakinek, valaminek*. *Adv*. rendſzerént. 4. valóságos. *Adv*. valósággal, egéſzen, még. Er hat mich ordentlich geſchimpft, még ölzve is ſzidott.

Ordination, die, papifelſzentelés.

Ordinanz, die, parantsolathordó.

Ordiniren, einen Geiſtlichen, felſzentelni, *p. o. valakit papnak*.

Ordnen, 1. rendelni, elrendelni; rendbe ſzedni, *p. o. könyveket a' könyvházban, ée*. 2. ſt. anordnen, rendelést tenni, rendelni valamit.

Ordnung, die, 1. ſt. Reihe, rend, sor. Etwas in Ordnung bringen, rendbeſzedni valamit, sorba elrakni. Ohne alle Ordnung, minden rend nélkül. Nach der Ordnung, rendre, sorba, sorjában. 2. rendtartás, rend, bévett rend, ſzokott rend. Die bürgerliche Ordnung, a' polgári rendtartás; in Ordnung halten, jó rendben tartani. 3. rend, kar, *ſzabott rend, ſzabott rang valamiben*.

Ordnungszahl, die, rendelőſzám; *minémüek ezek*: der erſte, der zweyte, der dritte, első, második, harmadik.

Ordonanz, *l.* Ordinanz.

Ordre, die, ſt. Befehl, parantsolat.

Orf, der, **Orfe**, die, jászkeſzeg. *Cyprinus Orfus*, L.

Organ, das, 1. mívſzer, míveſzköz, 2. ſt. Sinneswerkzeug, érzékſzer érzékmívſzer, érzékeſzköz. Das Organ des Geſichts, das Auge, a' látás érzékſzere a' ſzem.

Organiſation, die, 1. alkatſzer, testalkatſzer, belsőalkat. 2. tsővesalkat, tső alkatás, *a' testekben*.

Organiſch, *adj*. 1. mívſzeres, míveſzközös. 2. tsőſzeres, tsőmívſzeres, *tsöves mivſzerekkel belölről felkéſzittetett test*.

Organiſiren, 1. tsős mívſzerekkel felkéſzíteni, feltsősmívſzerezni, feltsővezni, *a' testet*. 2. elrendelni, rendbeſzedni, rendſzerbe venni.

Organiſirt, *l.* Organiſch.

Organiſt, der, III. orgonajátſzó.

Orgel, die, orgona.

Orgelbauer, der, orgonatsináló.

Orgelchor, der, orgonakar.

Orgeln, orgonálni, orgonán játſzani.

Orgelpfeife, die, orgonasíp.

Orgelſpieler, der, orgonajátſzó.

Orient, der, *s. pl.* Oſten, napkelet.

Orientaliſch, *adj*. napkeleti.

Orientiren, ſich, magát elintézni, eligazodni valamin, *t. i.* a' felvett rendtörvény ſzerént.

Original, das, eredeti, *p. o. irás, kép*, v. eredet, eredettség.

Originalſchrift, die, eredeti írás.

Originalſtück, das, eredeti darab.

Originell, 1. eredeti. 2. különös.

Orkan, der, dühösködő, v. kegyetlenkedő forgóſzél.

Orleanbaum, der, orleánſa, püspöksüveg. *Bixa Orellana*, L.

Orlog, der, *l.* Krieg, **Orlogſchiff**, *l.* Kriegsſchiff.

Ornithologie, die, a' madarakrólvaló tudomány.

Orologie, die, hegytudomány.

Ort, der, *pl.* die Orte, és, die Örter. 1. Stelle, Platz, Raum, hely; an dieſem Orte, ezen a' helyen; aller Orte, od. an allen Orten, minden helyeken, mindenütt; von Orte zu Orte, helyről helyre, helyekről helyekre. Jemanden Zeit und Ort beſtimmen, valakinek időt és helyet határozni. Hier iſt nicht der Ort, davon zu reden, nints itt helye, hogy arról ſzólljunk. Dieſes Wort kommt an mehrern Orten vor, ez a' ſzó több helyeken

előfordúl, *t. i. a' könyvben.* Höhern Orts, *a.* felsőbb helyen, fő embereknél. *b.* felsőbb helyről, fő emberektől. 2. st. Stadt, Flecken, Dorf, hely, város, falu, helység; ein feſter Ort, erősített hely, kőfallal körúl keritett hely. Einen Ort mit Sturm erobern, erőszakkal, v. lajtorjakkal venni meg a' várost, v. erősséget. 4. negyedrész, negyedrésze valaminek. — Es koſtet drey Gulden und einen Ort, három forint és egy negyedrész (15 kr). az árra. 4. st. Spitze, Schärfe, hegy, él. 5. st. Eck, szeglet. 6. Äußerſte, legszélső része valaminek.

Ortband, das, *pl.* die Ortbänder, kardhüvely ormó.

Ortbeſchreibung, die, helyleírás.

Ortbret, das, nyoszolyaoldal, *a' nyoszolydnak* két oldaldeszkája.

Ortgroſchen, der, egy negyedrész garas.

Orthodox, ekklézsiahitű, *a' közönséges ekklézsiai hittel megegyező hitű.*

Orthodoxie, die, ekklézsiahit, a' közönséges ekklézsiai hittel megegyező hit.

Orthographie, die, írásmód.

Orthographiſch, *adj.* írásmódbéli; *adv.* írásmódszerént.

Örtlich, *adj.* helybéli.

Ortolan, der, kerti sármány. *Emberiza Hortulanus*, L.

Ortſchaft, die, st. Dorf, helység, hely; in mehrern Ortſchaften, több helyeken, v. helységekben.

Ortſchnitt, der, hámfa, *az a' fa a' kereszteſen, a' mellynek két végére a' hámistráng, v. hámszíj hurkoltatik.*

Ortsgulden, der, egy negyedrész forint

Ortſitz, der, szélső hajlék, szélső lakhely.

Ortsthaler, der, egy negyedrész tallér.

Osmaniſch, *l.* Ottomaniſch.

Osnabrück, Oznabrük, *város.*

Oſt, der, (Oſten), *s. pl.* 1. napkelet, napkeleti tájjék, aus Oſten, napkeletről. 2. st. Oſtwind, napkeleti szél.

Oſten, 1. z. B. aus Oſten, napkeletről, napkeletselől. Gegen Oſten, napkelet felé, napkeletre.

Oſterabend, der, húsvét szombatja estvéje.

Oſterblume, die, 1. húsvéti virág. 2. leány kökörtsin, sződerjes kökörtsin, lókökértz. *Anemone pulsatilla.* 3. st. Narziſſe, Nártzis. *Narcissus*, L.

Oſterdienſtag, der, húsvét keddje.

Oſterey, das, húsvéti tojás.

Oſterfeſt, das, húsvét innepe.

Oſterfeyertag, der, húsvét innepnapja, húsvét, húsvét innepe.

Oſterfladen, der, húsvéti lepény.

Oſterkerze, die, Wollkraut, das, ökörfarkkóró. *Verbascum.*

Oſterkuchen, der, húsvéti lepény.

Oſterlamm, das, húsvéti barány.

Oſterlich, Oeſterlich, *adj.* húsvéti.

Oſterluzey, die, hézaggyökér, (farkasalma). *Aristolochia*, L.

Oſtermeſſe, die, húsvéti vásár.

Oſtermontag, der, húsvéthétfő, húsvét hétfője.

Oſtern, die, *pl.* húsvét; auf künftige Oſtern, jövő húsvétra; die Oſtern ſind nahe, közel húsvét.

Öſterreich, Oeſterreich, Ausztria.

Öſterreicher, der, Ausztriai lakos, ember, polgár.

Öſterreichiſch, *adj.* Ausztriai.

Oſterſonntag, der, húsvétvasárnap, húsvét első napja, v. vasárnapja.

Oſtertag, der, húsvét, húsvét napja.

Oſterwoche, die, húsvéthete.

Oſtfriesland, napkeleti Frizland, v. Frizia.

Oſtgothland, napkeleti Gothland, v. Góthia.

Oſtindien, napkeleti India.

Öſtlich, Oeſtlich, napkeleti, napkeletszélévaló; *adv.* napkeletre, napkeletfelé.

Oſtpreußen, napkeleti Prusszia, Borusszia, v. Poroszország.

Oſtſee, die, napkeleti tenger, Bálti tenger.

Oſtwärts, *adv.* napkeletre, napkeletfelé.

Oſtwind, der, napkeleti szél.

Otter, die, 1. vidra. *Lutra.* 2. kendermagos kígyó, parlag kígyó, kurtakígyó, vipera. *Vipera Atropos*

Otterngalle, die, kurtakígyóepe, viperaepe.

Otterngezücht, das, viperakölyök.

Ottergift, das, viperaméreg.

Otto, Ottó, *kereſztnév.*
Ottomaniſch, Osmaniſch, Török, Törökorſzági. Die ottomaniſche Pforte, a' Fényesporta, Török Udvar.
Oval, *adj.* tojásforma, tojásformájú.
O weh! Ó! jáj! jaj! jaj!
Oxhoft, das, *higtestmérték, melly mintegy másfélakó.*

P.

Paar, das, 1. pár, *két együve tartozó állat, dolog, miv, ée.* Ein Paar Ochſen, egy pár ökör; ein Paar Schuhe, egy pár lábbeli. Paar und Paar, páronként, párjával; zu Paaren, párosával, párjával. Zu Paaren treiben, rántzbaſzedni, megſenyítni. 2. ſt. etliche, wenige, egynehány, egykevés. 3. ſt. zwey, két, kettő, egy pár.
Paar, *adj.* páros; eine paare Zahl, páros ſzám; *adv.* páronként, párosan.
Paaren, *v. a.* 1. párositni, öſzvepárositni. 2. ſich paaren, párosodni, párzani, ſzaporítni, *mint az állatok.*
Paarung, die, 1. párositás. 2. párosodás, párzás.
Paarweiſe, *adv.* páronként, párjával, párosával.
Pabſt, *l.* Papſt.
Pacht, der, 1. ſt. Vertrag, kötés. 2. árenda, árenda kötés. Etwas in Pacht nehmen, árendába kifogadni, v. venni valamit, *p. o. jószágot*, kiárendálni. Ein Gut in Pacht haben, árendába bírni valamelly jószágot. Einen etwas in Pacht geben, árendába adni valakinek valamit. 3. ſt. Pachtgeld, árenda, árendapénz, árendabér. Den Pacht bezahlen, leſizetni az árendát, v. az árenda bérét.
Pachtanſchlag, der, árendabetsű, megbetsülése valamelly jószág eſztendei árendabérének.
Pachtbauer, der, árendás paraſzt.
Pachtbrief, der, árendakötés levele, v. egyességlevele, *irásban.*
Pachtcontract, der, árendakötés.
Pachten, *v. a.* árendálni, kiárendálni, árendába fogadni.
Pachter, Pächter, der, árendás, árendáló.
Pachtgeld, das, árendabér, árenda.
Pachtgut, das, árendás jószág.
Pachtherr, der, III. árendába kiadó, arendás jószág ura, v. birtokosa.
Pachtjahr, das, árendálás meghatározott eſztendeje, árendaeſztendő.
Pachtinhaber, der, kiárendáló, árendas
Pachtmühle, die, árendás malom.
Pachtung, die, kiárendálás.
Pachtweiſe, *adv.* árendában.
Pachtzins, der, árendabér, árenda.
Pack, der, és, das, 1. tsomó, nyaláb, z. B. ein Pack Briefe, egy tsomó levél. Mit Sack und Pack ausziehen, mindenestől kiköltözni. 2. bútyor, podgyász, tereh. 3. Das Pack, gaz nép.
Päckchen, das, tsomótska.
Päckel, das, (ugyan az).
Packen, *v. a.* 1. erőssen megfogni, megmarkolni, megtsipni. Ich kann es nicht recht packen, nem tsiphetem, v. nem foghatom jól meg. 2. bérakni, elrakni; die Bücher in den Kaſten packen, elrakni a' könyveket a' tékába, *ismét*: felrakni, tsomóba rakni; die Waare auf den Wagen packen, felrakni a' portékát a' ſzekérre. 3. elrakodni, rakodni. Ich muß meine Sachen packen, rakodnom kell. 4. ſich packen, takarodni, tiſztúlni. Packe dich, takarodj, tiſztúlj.
Packer, der, rakodó, felrakó, elrakó, felrakodó.
Packeſel, der, tereh hordó ſzamár.
Packet, das, tsomó, kis tsomó, tsomótska, öſzvekötött tsomótska.
Packetboot, das, postahajó.
Packetchen, das, kis paketotska.
Packhaus, das, rakodóház.
Packhof, der, rakodó udvar.
Packleinwand, die, borítékváſzon, nyalábtakaró váſzon.
Packnadel, die, nyalábvarrótő.

Packpapier, das, boríték papiros.
Packpferd, das, terehhordó ló.
Packung, die, rakodás.
Packwagen, der, terhes szekér, portékás szekér.
Pack, der, Vertrag, egyesség kötés, megegyezés.
Padde, Kröte, od. Frosch, béka.
Paff, puff, puffanás.
Pagat, der, pagát, egyes tarók a' tarokkártya közt.
Page, der, (olv. pázse), úrfiinas fő rendű emberek mellett szolgaló nemes úrfi.
Paille, (olv. palljé), szalmaszín, szalmaszínű.
Palast, der, palota. l. Pallast.
Palatin, der, Nádorispány, Palatinus.
Pallasch, der, pallos.
Pallast, der, palota, pompaépület, pompás épület.
Palliſade, die, palánkerősség, palánkolás.
Palm, l. Palme.
Palmbaum, der, pálmafa, pálma.
Palmblatt, das, pálmafalevél, pálmalevél.
Palme, die, 1. pálmafa. 2. pálmaág. 3. szőlővesszőbimbó. 4. nyulángbimbó, p. o. *mogyorófa, diófa nyulángja*, v. *himvirága*.
Palmenwald, der, pálmaerdő.
Palmhonig, der, zsengehordás, első mézhordások a' méheknek tavaszkor.
Palmöhl, das, pálmaolaj, pálmafaolaj.
Palmſect, der, Kanárszigeti édes bor.
Palmſonntag, der, virágvasárnap virág vasárnapja.
Palmweide, die, pálma fűz. *Salix caprea*, L.
Palmwein, der, pálmagyümöltsbor.
Palmwoche, Charwoche, die, nagyhét, húsvételőttvaló hét.
Panacee, die, életszer, mindentgyógyító fű, v. szer.
Pandore, die, kobozlant.
Panier, Banier, das, főzászló.
Panſchen, potsolni, a' *vízben*.
Pantaleon, pantalón muzsika.
Panther, der, párdutz.
Pantherſtein, der, párdutzkő
Pantherthier, das, párdutz. *Felis Pardus*.
Pantoffel, der, 1. tzipő, fejérszemélynekvaló lábbeli. Unter dem Pantoffel ſtehen, a' felesége hatalma alatt lenni a' férjnek, a' tzipőtől függeni. 2. paputs.
Pantöffelchen, das, kis paputs, paputsotska.
Pantoffelbaum, Korkbaum, der, parasa, dugókérgű tserfa. *Quercus suber*, L.
Pantoffelholz, das, parasahéjj.
Pantoffelmacher, Pantöffler, der, tzipővarga, tzipővarró.
Pantoffelſchuh, der, paputs.
Pantöffler, l. Pantoffelmacher.
Pantomime, die, néma nézőjáték, némajáték
Pantſchen, panſchen, manſchen, potsolni, v. *vízben*.
Panzer, der, pántzél.
Panzerhemd, das, pántzéling.
Panzerette, die, pántzéllánz.
Panzen, v. a. felpántzélozni.
Panzerreiter, der, pántzélos lovag, v. ovagló.
Payerthier, das, pántzélosállat. *Iasypus*, L.
Papa, der, (olv. papá), atya.
Papagey, der, papagáj, publikán. *Psittacus*, L.
Papern, rebegni, dadogni.
Papier, das, 1. papiros. Zu Papier bringen, leírni, felírni, feltenni papirosra gondolatit. 2. pl. Die Papiere, írás, írások, Jemandes Papiere verſiegeln laſſen, elpetsételtetni valakinek az írásait.
Papierchen, das, papirosotska.
Papieren, adj. papirosbólvaló, papiros.
Papiergeld, das, papirospénz, bankótzédula.
Papierhandel, der, papirosárosság, papirossalvaló kereskedés.
Papierhändler, der, papirosáros, papirossal kereskedő.
Papierlaus, die, kopogó termesz. *Termes pulsatorium*, L.
Papiermacher, der, papiroskészítő, papirostsináló, t. i. *mesterember*.
Papiermühle, die, papirosmalom.
Papierſcheere, die, papirosolló, papirosnyíró olló.
Papilion, der, pillangó.
Pappe, die, 1. pép. lilztcskása. 2. tsiríz.

Pappel, die, 1. die weiße od. wilde Pappel, fejérmályva. *Althea officinalis.* 2. die Roſenpappel, mályvarózsa. *Alcea rosea.* 3. ſt. Pappelbaum, nyárfa.

Pappelbaum, der, nyárfa. *Populus.*

Pappelroſe, die, mályvarózsa. *Alcea rosea*, L.

Pappen, *v. a.* 1. pépet adni enni, *p. o. a' kis gyermeknek.* 2. tsirízzel ragaſztani, megtsirízelni. 3. *v. n.* enni, pépet enni, ée.

Pappendeckel, der, vastagpapiros, táblapapiros.

Papſt, Pabſt, der, Pipa.

Päpſtlich, *adj.* Pápai.

Papſtmütze, die, pápasſveg.

Papſtthum, das, Pápaság.

Parabel, die, példázat.

Parade, die, 1. ſt. Pracht, Prunk, pompa, parádé. 2. katonai pompa.

Paradeplatz, der, katonapompapiatz, pérádépiatz.

Paradiren, pompázni, parádéni.

Paradies, das, paraditsom.

Paradiesapfel, der, paraditsomalma.

Paradiesfeigenbaum, der, pizánga. *Musa paradisiaca.*

Paradiesholz, das, sásfa, paradtsomfa. *Excoecaria Agallocha*, L

Paradiſiſch, *adj.* paraditsomi.

Paradieskörner, die, *pl.* paraditsom mag, *egy fagyümölts magva, melly Linné ſzerént Amomum granum paradisi.*

Paradiesvogel, der, paraditsmadár. *Paradisea*, L.

Paradox, vakmerő ítélet.

Parallel, *adj.* egyközü, egyenlő közü, mellesleges.

Parallellinie, die, *pl.* egyközü lineák, mellesleges lincák.

Paralogismus, formájára nézve hamis okoskodás.

Paraſol, das, 1. esőmentő, parupli. napernyő, napratartó.

Parce, die, Párka, *a' három életfonál nyújtó aſzſzonyistenek; u. m. Klotho, Lakhezis, és Atropós.*

Pärchen, das, párotska.

Pardel, od. Parder, der, párdutz.

Pardon, der, kegyelem, bótsánat; Pardon geben, kegyelmet adni, az életének megkegyelemezni.

Pardonieren, megkegyelmezni, *p. o. valaki életének.*

Pardonirung, die, megkegyelmezés.

Parentation, die, halotti beſzéd.

Parentheſe, die, rekeſz, rekeſzjel.

Parentiren, halotti beſzédet tartani.

Parergon, das, mellesleg munka.

Parfumiren, béillatozni, jó illattal béhinteni.

Pariren, *v. n.* 1. ſt. gehorchen, engedelmeskedni, engedni. 2. ſt. ausparíren, kitérni az ütés elől, elkerülni az ütést. 3. wetten, fogadni.

Paris, Páris, *város.*

Parlament, das, parlamentom.

Parliren, ſt. reden, beſzélni.

Parmeſankáſe, der, Pármai sajt.

Parole, die, 1. hadiſzójel. 2. ſt. Zuſage, fogadás, ígéret, parola.

Paroxismus, z. B. des Fiebers, ostrom, *p. o. a' hideglelés ostroma, v. rázása.*

Part, der, 1. ſt. ein Theil, réſz. Part an etwas haben, valamiben réſzes lenni; ich für meinen Part, én réſzemről; halb Part, felében, feles leſzek veled, v. hozzá. 2. ſt. Partey, réſz, fél.

Parterre, *adv.* földſzint, *p. o. lakni.*

Partey, die, 1. réſz, fél, felekezet. 2. *l.* Part.

Parteygänger, der, elpártolt.

Parteygeiſt, der, ſzakadás lelke, pártütés lelke.

Parteyiſch, réſzrehajló; *adv.* réſzrehajolva.

Parteylich, (ugyan az).

Parteylichkeit, die, réſzre hajlás.

Parteylos, réſzre nem hajló.

Participiren, réſzesülni, réſzt venni valamiben; participiren laſſen, réſzesítni valamiben.

Particulier, ein, magános, magánosságban élő, közönséges hivatalt nem viselő.

Partie, die, 1. ſt. Theil, réſz, fél, akás; eine Partie Waare, egy akás portéka. 2. ſt. Heirath, eine gute Partie treffen, jól házasodni. 3. ſt. Anzahl, ſzám, sokaság. 3 ſt. Spiel, játék, *p. o. a' bilárdon.*

Partieren, 1. theilen, oſztani, megoſztani, eloſztani. 2. elravaſzkodni, v. raſzsággal megnyerni valamit.

Partiſan, der, ſt. Anhänger, követő, ſelekezetes, veletartó, pártyánlévő *t. i. valakinek.*

Partiſane, die, 1. fokos, tsákány. 2. két élü fejſze.
Partite, die, tsalárdság.
Partitur, die, ſzómegoſztás.
Paſch, páros vetés, párvetés, *t. i. a' kotzkával.*
Paſchen, 1. kotzkázni. 2. titkon tselekedni törvénytelenséget.
Pasquil, das, rágalmazóirás.
Paß, der, 1. ſt. Schritt, lépés. 2. általjárás, ſzoros általjárás, *p. o. egy tartományból másikba a' határon kereſztül*; alle Päße beſetzen, minden határſzéli általjárásokat elfoglalni, v. katonákkal megrakni. 3. paſzſzus, útazó levél, utaznivaló ſzabadságlevél. 4. ſt. Fall, Umſtand, eset, környülállás. 5. Paß, *a' kártyában azt teſzi*: ich paſſe, várakozom. *l.* Paſſen.
Paß, ſt. paſſend, meglehetős, alkalmatos.
Paſſabel, *adj.* meglehetős, türhető; *adv.* türhetőképpen, meglehetősen.
Paſſage, die, 1. ſt. Durchreiſe, általmenetel, általútazás. 2. előhozott hely, *p. o. valamelly könyvből.* 3. tziſrázás, *a' muzsikában.*
Paſſagier, der, *ſolv.* paſzazsir), útas, útazó. 2. jövevény, vendég.
Paſſatwind, der, egyenlő ſzélvész.
Paſſen, *v. n.* ſt. paſſen, 1. várakozni; er kann paſſen, várakozha ik; ich paſſe, várakozom, v. nem kezdek játékot, *t. i. a' kártyázásban.* 2. lesni, várni. 3. vigyázni, hallgatni valakire, engedni, v. engedelmeskedni, valakinek. 4. hozzá állani; das Kleid paſſet ſehr gut, jól hozzá áll a' ruha, *t. i. a' testhez.* 5. illeni; das paßt nicht hierher, nem illik az ide. 6. *v. a.* hozzá illetni, hozzá alkalmaztatni.
Paſſend, *adj.* illendő, hozzá illő; *adv.* illendőképpen.
Paßgang, der, lépést való menés, léptetés.
Paßgänger, der, lépéstmenő, léptető, *p. o. ló.*
Paſſion, 1. ſt. Leiden, ſzenvedés. 2. ſt. Affect, indúlatosság. 3. ſt. Schmerz, fájdalom.
Paſſionirt, *adj.* indúlatos, valamire igen vágyó, valamiben nagy kedvet találó, v. kedvetölt.
Paſſionsbetrachtung, die, böjti elmélkedés, v. Kriſztus ſzenvedése felőlvaló elmélkedés.
Paſſionsblume, die, kínvirág. *Paſſiflora*, L.
Paſſionsgeſchichte, die, Kriſztus ſzenvedésének története.
Paſſionslied, das, Nagypénteki ének.
Paſſionszeit, die, Kriſztus ſzenvedésének ideje.
Paſſiren, 1. ſt. reiſen, wandern, gehen, útazni, menni: durch einen Ort paſſiren, valamelly helyen kereſztül útazni. 2. útját folytatni, mehetni; er mag paſſiren, had menjen. 3. türhető lenni; das kann paſſiren, a' türhető, v. meglehetős. 4. für was paſſiren, valaminek tartani; er will für einen reichen Mann paſſiren, azt akarja hogy gazdag embernek tartsák. 5. ſt. geſchehen, történni; was paſſirt neues? mi újság?
Paſſirzettel, das, úti tzédula, paſzſzus.
Paſſive, z. B. ſich paſſiv verhalten, kéntelenségben lenni, v. kéntelen lenni.
Paſſivſchulden, die, *pl.* lefizetnivaló adósság.
Paßport, der, útazó levél, ſzabadság levél az utazásra.
Paßtell, der, krétafesték; in Paſtell mahlen, krétafestékkel festeni, *t. i. ſzárazon.*
Paſtete, die, pástétom.
Paſtinake, die, Paſtinak, Paſternakwurzel, peſzternák. *Paſtinaca.*
Paſtor, der, prédikátor.
Paſtorat, das, prédikátorság.
Patellmuſchell, die, tséſzetsiga.
Patent, das, parantsolat, rendelés.
Pater, der, *ſzerzetesi tzim*, Páter, Atyasága.
Paternoſter, das, 1. miatyánk, úri imádság; ein Paternoſter beten, a' miatyánkat elmondani. 2. ſt. Roſenkranz, olvasó.
Patchen, das, kereſztfiú.
Pathe, der, III. és die Pathe, kereſzt atya és kereſztanya, *t. i. a' kis gyermekeknek kereſztatyja, ée.* 2. kereſztfiú, v. kereſztleány, *t. i. a' kereſztatyának kereſztfia, ée.*
Pathengeld, das, komapénz.
Pathengeſchenk, 1. (ugyan az). 2. kereſztatya, vagy kereſztanya ajándéka.

Pathetiſch, *adj.* 1. hathatós, nyomos. 2. indúlatoskodó.
Pathologie, die, nyavalyatudomány, nyavalyamegesmérés tudománya.
Patient, der, III. beteg.
Patriarch, der, III. Pátriárka.
Patriot, der, hazafi.
Patriotiſch, *adj.* hazafiúi; *adv.* hazafiú módon.
Patriotismus, der, hazafiúság, hazaſzeretet.
Patrolle, Patrulle, die, katona őrző, *t. i. éjjel a' városban*, v. tzirkáló katonák.
Patrolliren, *v. n.* tzirkálni.
Patron, der, III. 1. pártfogó, jóakaró, jóltévő. 2. ſt. Eigenthümer, birtokos, ura valaminek.
Patrone, die, 1. mustraforma. 2. pontos mustra, a' ſzövőknél, v. mesterséges takátsoknál. 3. patrontás, töltés és a' töltéstartó, *a' katonáknál.*
Patrontaſche, die, töltéstartó, *a' lódingon*, v. patrontás.
Patrulle, *l.* Patrolle.
Patſchen, 1. lottsanni, lotsogni; es regnet daß es patſcht, úgy meg esik ſzint úgy ſzakad, v. lotsog. 2. tapsolni. 3. lubitzkolni a' vizben.
Pauke, die, dob.
Pauken, *v. n.* dobolni.
Pauker, der, dobos.
Pausback, der, posa.
Pauſch, *l.* Bauſch.
Pauſe, die, 1. ſzünet, megſzűnés. 2. ſzünetjel, megſzűnésjel, *a' muzsikában*, pihenőjel.
Pauſiren, ſzűnni, megſzűnni, pihenni.
Pavian, der, páviánmajom.
Pavillon, der, 1. sátorfedelű, műlatóház. 2. tsútsos fedél.
Pech, das, ſzurok. *Pb.* Wer Pech angreift beſudelt ſich, a' ki ſzurokkal bánik, ſzurkos leſz.
Pechbaum, der, topolyafa. *Pinus sylvestris*, L.
Pechbrenner, der, ſzurokégető.
Pechfackel, die, ſzurokfáklya.
Pechig, ſzurkos; *adv.* ſzurkosan.
Pechnelke, die, ſzurkos métsvirág. *Lychnis viscaria*, L.
Pechöl, das, ſzurokolaj.
Pechſchwarz, fekete mint a' ſzurok.
Pechtanne, Rothtanne, die, ſzemerkefenyő, jegenyefenyő, kereſztes fenyő. *Pinus Abies.*
Pedal, lábbal is nyomható *fortepiáno és más muzsika.*
Pedant, der, III. oskolai tudós.
Pedanterey, die, oskolai tudósság.
Pedantiſch, oskolai tudóshoz illő.
Pedell, der, III. közönséges ſzolga, v. pedellus, *p. o. az Univerſzitásoknál.*
Pein, die, kín, fájdalom.
Peinigen, kínozni.
Peiniger, der, kínző.
Peinigung, die, kínzás, gyötrés.
Peinlich, *adj.* kínos, gyötrelmes; *adv.* kínosan; peinliches Gericht, főbenjáró dolgokat illető ítélőſzék, v. ítélet.
Peinlichkeit, die, kínosság.
Peitſche, die, korbács, ostor.
Peitſchen, *v. a.* borbátsolni, megkorbátsolni, megverni.
Pelikan, Pelekan, 1. *madár*, pelikán. *Pelecanus Onocrotalus.* 2. pelikánfogó, foghúzó ſzerſzám.
Peltſchen, die, 1. koronka, *virág. Coronilla*, L. 2. lepény.
Pelz, der, 1. ſzőrsbőr, bundabőr, bör; der Bär hat einen dicken Pelz, a' medvének vastag bőre van. 2. kikéſzített ſzőrös bőr, bunda, bundabőr; mit Pelz gefüttert, bundával béllelt köntös, *p. o. mente, ködmen, &c.* 4. ſt. Decke, takaró, takarék.
Pelzen, 1. ſt. prügeln, ſchlagen, megverni. 2. pfropfen, impfen, béoltani, beléoltani; gepelztes Obſt, oltott gyümölts.
Pelzer, der, ſt. Kürſchner, ſzűts.
Pelzwerk, das, bundadarab, egy darab gyapjas bőr.
Pelzfutter, das, bundabéllés, gyapjas bőrbéllés.
Pelzhandel, der, bundabőrrel, vagy ſzőrös bőrrelvaló kereskedés.
Pelzhandſchuh, der, ſzőrös bőrkeſztyű
Pelzkäfer, der, ſzűtsbogár. *Dermestes Pellio.*
Pelzkamm, der, ſzőrfésű, kártó.
Pelzkleid, das, bundabéllésűruha, v. köntös.
Pelzmeſſer, das, óltókés.
Pelzmotte, die, ſzűtsmoly.
Pelzreis, das, oltóág.
Pelzwerk, das, kikéſzített gyapjas bőr, és abból kéſzült ruhák.
Pendul, das, 1. ſt. Perpendikel, od.

Unruh, billegő, nyugtalan, *a' falórákban, és asztali órákban*; tsavargó nyugtalan, *a' zsebbeli órákban.*

Penduluhr, die, billegős óra.

Penſion, die, érdemfizetés, penzió.

Perception, die, 1. kézhez vétel. 2. tudatos képzet, tudattalvaló képzet

Peremtoriſch, 1. halálos. 2. végső, *p. o. határtétel.*

Pergament, das, pergamen.

Periode, die, 1. kerekmondás. 2. időköz, időszakasz.

Perle, die, gyöngy, drágagyöngy.

Perlen, 1. buborékolni. 2. pezsegni, *mint a' bor.*

Perlenfang, der, gyöngyhalászat.

Perlenfarbe, die, gyöngyszín.

Perlenfarben, *adj.* gyöngyszinű.

Perlenfiſcher, der, gyöngyhalászó.

Perlenmuſchel, die, gyöngyház, gyöngy termő tsiga.

Perlenmutter, die, gyöngyház.

Perlenſchnur, die, gyöngyfűzér, egy sor gyöngy.

Perlgras, das, gyöngyperje. *Melica.*

Perlgraupen, die, *pl.* búzakása, apró kása.

Perlhuhn, das, gyöngytyúk. *Numida Meleagris.* L.

Perpendiculär, függőleges, ponterányos.

Perpendikel, der, ponterány.

Perrücke, die, vendéghaj, paróka.

Perrückenmacher, der, parókás.

Perrückenſtock, der, parókatartó.

Perſer, Perſianer, der, Persa.

Perſien, Persia.

Perſon, die, személy: *néha*: ember; ich für meine Perſon, én részemről; die Perſon anſehen, személyválogató lenni; in Perſon od. in eigener Perſon, személyesen, személy szerént.

Perſonalien, die, *pl.* személyes dolgok

Perſonendichtung, die, személyköltés.

Perſonenſteuer, die, főpénz, személyértvaló adó.

Perſönlich, személyes; *adv.* személyesen, személy szerént.

Perſönlichkeit, die, személyesség, személyt illető dolog.

Perſpektiv, das, mészszelátó tső, mészszelátó.

Perſpektive, die, látástudomány.

Perücke, *l.* Perrücke.

Peſt, die, pestis, döghalál.

Peſtarzt, der, pesrisorvos.

Peſtbeule, pestises kelevény.

Peſtblaſe, die, pestises hójag.

Peſteſſig, der, pestis ellenvaló etzet.

Peſth, Pest, *város.*

Peſtilenz, die, pestis, döghalál.

Peſtilenzialiſch, pestises.

Peſtilenzwurz, die, 1. pestis ölőfű. *Galega.* 2. mirigyfű. *Tussilago petasites.*

Peſtzeit, die, pestises idő.

Peter, Péter, *kereſztnév.*

Peterlein, das, *l.* Peterſilie.

Petersburg, Petersburg, *város.*

Petersfiſch, der, ragyogó tükörhal, *Zeus Faber.*

Peterſilie, die, petrezselyem. *Apium Petroselinum.*

Peterſilienwein, der, petrezselyemszőlő.

Peterſilienwurzel, die, petrezselyemgyökér.

Peterskraut, das, falfű. *Parietaria*, L.

Peterwurz, die, nagy tsengő fű. *Hypericum Ascyron.*

Peterwardein, Pátervárad, *város.*

Petetſchen, die, *pl.* patéts, petéts.

Petſchaft, das, petsétnyomó.

Petſchaftring, der, petsétnyomó gyűrű.

Petſchier, *l.* Petſchaft.

Petſchierſtecher, der, petsétnyomó metsző.

Petſchierſtöckel, das, petsétnyomó.

Pfad, der, ösvény, út.

Pfadlos, járatlan, ösvény nélkül való.

Pfaff, der, pap.

Pfaffenröhrchen, das, oroszlánfogfű, barátfejű. *Leontodon Taraxacum.*

Pfahl, der, karó; an Pfählen befeſtigen, karókhoz kötözni.

Pfählen, *v. a.* 1. megkarózni, karózni, 2. karóba vonni.

Pfahlzaun, der, palánkkerítés.

Pfalz, die, palatinátus.

Pfalzgraf, der, Palatinátusi Gróf.

Pfand, das, zálog.

Pfandbrief, der, záloglevél.

Pfandbürge, der, III. kezes.

Pfänden, *v. a.* zálogba elvenni.

Pfänder, der, zálogoló.

Pfänderſpiel, das, zálogosdi, zálogos játék.

Pfandſchaft, die, zálog.
Pfandſchilling, der, zálogváltság.
Pfándung, die, megzálogolás.
Pfandweiſe, *adv.* zálogképpen.
Pfanne, die, vasserpenyő.
Pfannenſtiel, der, serpenyőnyél.
Pfannkuchen, der, 1. fánk. 2. rátotta, rántotta.
Pfarramt, das, papi hívatal.
Pfarre, die, 1. papság, papi hívatal. 2. papi lakóhely, parókia.
Pfarrer, der, Pap, Prédikátor.
Pfarrey, *l.* Pfarre.
Pfarrhaus, Pfarrwohnung, *l.* Pfarre, 2-*ſzor.*
Pfarrkirche, die, anyatemplom.
Pfarrſtelle, die, papság.
Pfau, der, páva.
Pfaueney, das, pávatojás.
Pfauenfeder, die, pávatoll.
Pfebe, die, koronás tök, úri tök.
Pfeffer, der, bors.
Pfefferbüchſe, die, borstartó.
Pfefferfraß, der, borsevő. *Rhamphastus Tucanus.*
Pfefferkorn, das, borszem.
Pfefferkraut, das, 1. széleslevelű rézsuka. *Lepidium latifolium.* 2. tsombor, borsfű. *Saturea hortensis.*
Pfefferkuchen, der, borsos mézes kaláts.
Pfeffermünze, die, borsos ménta, fodorménta. *Mentha piperita.*
Pfeffern, megborsolni, borsolni.
Pfeffernuß, die, mézes mogyoró.
Pfefferſchwamm, der, galambitza gomba, borsos gomba. *Agaricus piperatus.* 2. vargánya. *Agaricus Cantharellus.*
Pfeifdroſſel, die, éneklő húros madár. *Turdus musicus.*
Pfeife, die, 1. sip; nach jemandes Pfeife tanzen, úgy járni, a' mint fujják; Pfeife ſchneiden, weil man im Rohre ſitzt, élni az alkalmatossággal míg módunk van benne, 2. ſt. Tabaks-Pfeife, pipa. 3. ſt. Röhre, tső, tséve *a' takátsoknál.* 4. gyertyatartó szára.
Pfeifen, 1. sípolni, *p. o. sippal.* 2. süvölteni, *p. o. szájjal, v. mint a' goly ſbis a' levegőben.* 3. fütyölni, *t. i. ſzájjal.*
Pfeifendeckel, der, pipafedél.
Pfeifenholz, das, ketskefűz rekettye. *Salix caprea.*
Pfeifenkopf, der, pipafej, pipa.
Pfeifenmacher, der, 1. pipatsináló. 2. síptsináló.
Pfeifenrohr, das, pipaszár.
Pfeifenwerk, das, sípok.
Pfeifer, der, 1. sípos. 2. füttyös.
Pfeil, der, 1. nyíl. 2. z. B. am Himmel, nyilas, *egy tsillagzat.*
Pfeiler, der, oszlop.
Pfeilfiſch, der, hegyes orrú tsuka. *Esox Belone.*
Pfeilkraut, das, nyílfű. *Sagittaria.*
Pfeilſchnell, *adj.* nyílsebességű.
Pfeilſchuß, der, nyíllal lövés, nyíllövés.
Pfennig, der, 1. fillér, félpénz. 2. egy negyedrész könting, *mérték.*
Pfennigfuchſer, der, zsobrák, zsugori, igen fösvény.
Pfenniggewicht, *l.* Pfennig.
Pfennigkraut, das, pénzlevelűfű, lósnoka. *Lisimachia nummularia.*
Pfennigmeiſter, der, adószedő.
Pferch, der, 1. ganéj. 2. ſt. Dünger, trágya.
Pferche, die, juhakol, juhtanya, *a' mezőn.*
Pferchen, das, 1. ganéjlani. 2. ſt. düngen, trágyázni, megganéjozni. 3. békertelni, békeritni.
Pferd, das, ló; ein junges Pferd, tsikó; zu Pferde ſitzen, lovon ülni; zu Pferde gehen, od. reiten, lóháton menni; ein ſchönes Pferd reiten, szép paripán lovagolni; die Pferde hinter den Wagen ſpannen, végén kezdeni a' dolgot. *Pb.* Einem geſchenkten Pferde muß man nicht ins Maul ſehen, ajándék marhának nints odva fogának.
Pferdchen, das, lovatska.
Pferdameiſe, Roßameiſe, die, lóhangya. *Formica Herculanea.*
Pferdearbeit, die, 1. lómunka. 2. nehéz munka, nagy munka.
Pferdearzt, der, lóorvos.
Pferdebohne, die, lóbab.
Pferdebräme, die, pőtsik, pötsik. *Tabanus*, L. és lóbögöly. *Oestrus Haemorhoidalis.*
Pferdedecke, die, tsótár, tsujtár, tsábrág, lótakaró.
Pferdedieb, der, lótolvaj.
Pferdefliege, die, lótsimbe. *Hyppobosca.*
Pferdefutter, das, lóabrak, ábrak.

Pferdegeſchirr, das, lószerszám.
Pferdegras, das, tzirok. *Holcus.*
Pferdehaar, das, lószőr.
Pferdehandel, der, lóval kereskedés, lókupetzség.
Pferdehändler, der, lókupetz.
Pferdehuf, der, lóköröm.
Pferdekaſtanie, die, lógeſztenye, vadgeſztenye.
Pferdeknecht, der, lovász inas.
Pferdemarkt, der, lóvásár.
Pferdemünze, die, erdei ménta. *Mentha silvestris.*
Pferdenuß, die, tökös dió, olaszdió.
Pferderennen, das, versfuttatás.
Pferdeſattel, der, lónyereg.
Pferdeſchwanz, der, 1. lófark. 2. lófarkfű, tálmosó súrló, sikárlófű. *Equisetum*, L.
Pferdeſtall, der, lóistálló.
Pferdeſtriegel, der, lóvakaró.
Pferdezeug, das, lószerszám.
Pfiff, der, 1. füttyentés, fütyölés. 2. ſt. Rank, Kunſtgriff, ravaszság, fortély. 3. fél meszej.
Pfifferling, *l.* Pfefferſchwamm.
Pfiffig, *adj.* ravasz, fortélyos.
Pfingſtabend, der, pünkösd szombatja.
Pfingſtblume, die, bazsarózsa. *Peonia officinalis.*
Pfingſten, die, *pl.* pünkösd.
Pfingſtfeyertag, pünkösd innepe.
Pfingſtſonntag, der, pünkösd vasárnap.
Pfingſttag, der, pünkösd napja.
Pfingſtwoche, die, pünkösd hete.
Pfipen, pipen, sipogni, pipegni.
Pfipps, pipps, pip, *tyúknyavalya.*
Pfirſche, die, baratzk. *Amygdalus Persica.*
Pfirſchichbaum, der, baratzkfa.
Pfirſchichkern, der, baratzkmag.
Pfirſchichkraut, das, baratzklevélfű. *Polygonum Persicaria.*
Pflänzchen, das, plántátska.
Pflanze, die, plánta, növevény.
Pflanzen, plántálni, ültetni.
Pflanzenbeet, das, plántaágy, veteményes ágy.
Pflanzenfloh, der, kerti balha.
Pflanzenreich, das, növevények országa.
Pflanzenreich, növevényes, plántákkal bövelkedő.
Pflanzer, der, plántáló.
Pflanzengarten, der, plántás kert, növevényes kert.
Pflänzlein, das, plántátska.
Pflanzreis, das, plántaág.
Pflanzſchule, die, tsemete oskola.
Pflanzſtadt, die, új szállás, új ülés, új lakosok letelepedése.
Pflanzung, die, plántálás, ültetés.
Pflaſter, das, 1. flastrom, *t. i. sebre.* 2. pallókő, *mellyel úttzát és udvart kiraknak.*
Pflaſterer, der, úttza kirakó.
Pflaſtern, kövel kirakni.
Pflaſterſtein, der, pallókő.
Pflaſtertreter, der, kóborló, tsavargó.
Pflaſterung, die, kövelkirakás.
Pfläumchen, das, 1. pejhetske, pehejke. 2. szilvátska.
Pflaume, die, 1. szilva. 2. *l.* Pflaumfeder.
Pflaumenbaum, der, szilvafa.
Pflaumenmus, das, szilvaíz.
Pflege, die, 1. z. B. des Ackers, mivelés, megmunkálása, *p. o. a' földnek.* 2. ſt. Abwartung, velebánás, ápolgatás, gondviselés. 3. ſt. Gegend, tájjék, környék.
Pflegeeltern, die, *pl.* gyámolszülék, fogadott szülék.
Pflegekind, das, fogadott gyermek.
Pflegen, *v. n.* 1. ſt. gewohnt ſeyn, szokni; wie es zu gehen pflegt, a' mint szokott lenni. 2. goodját viselni, ápolgatni. 3. *II-dik Ejt.* élni vele; z. B. der Ruhe pflegen, nyúgodalomnak adni magát. 4. ſt. úben, gyakorlani; Freundſchaft mit jemanden pflegen, barátkozni valakivel.
Pfleger, der, 1. mivelő, munkáló. 2. gondviselő, ápolgató. 3. ſt. Erzieher, nevelő.
Pflegeſohn, der, fogadott fiú.
Pflegevater, der, fogadott atya, ápolgató atya, gyámolatya.
Pflegekind, das, fogadott gyermek.
Pflegung, die, szokás, velebánás, ápolgatás.
Pflicht, die, kötelesség; es iſt meine Pflicht, kötelességem; nach der Pflicht thun, kötelesség szerént tselekedni; in Pflicht ſtehen, hivatalban lenni.
Pflichtanker, die, öreg, v. legnagyobb vasmatska.
Pflichtbar, *adj.* köteles.

Pflichtfrey, *adj.* kötelességtől ment.
Pflichtleiſtung, die, 1. kötelességtétel, kötelességnek véghezvitele. 2. hivatalravaló feleskűvés.
Pflichtlos, *adj.* 1. kötelességét megrontó. 2. kötelességtől ment.
Pflichtmäßig, *adj.* kötelességi, kötelesség ſzerént való,
Pflichtſchuldig, *adj.* kötelességi.
Pflichtvergeſſen, kötelesség felejtő.
Pflichtvergeſſenheit, die, kötelesség felejtés.
Pflock, der, 1. tzövek. 2. faſzeg, tzövekſzeg.
Pflocken, megtzövekelni.
Pflücken, 1. *v. a.* leſzakaſztani, *p. o. a' virágot.* 2. letépni, kitépni, *p. o. a' madártollat.* 3. megmejjelzteni, *a' madarat, lúdat.*
Pflug, der, eke.
Pflugeiſen, das, ſzántóvas.
Pflügen, *v. a.* ſzántani.
Pflüger, der, ſzántó.
Pflügland, das, ſzántóföld.
Pflugmeſſer, das, ſzántóvas.
Pflugochs, der, ſzántó ökör.
Pflugpferd, das, ſzántó ló.
Pflugrad, das, eketalyigakerék.
Pflugreute, die, eſzteke.
Pflugſchar, die, ſzántóvas.
Pflugſcharre, die, eſzteke.
Pflugſech, *l.* Pflugeiſen.
Pflugſeile, die, ekeſzarv.
Pflugſtürze, die, korhány, kórmánydeſzka.
Pflugwage, die, eketalyiga, ekejárom.
Pflugwende, die, ekefordítás.
Pfortader, die, partvérér, *melly a' vért az has részeiből a' tüdőbe viſzi.*
Pförtchen, das, kaputska.
Pforte, die, 1. kapu. 2. ſt. die Ottomaniſche Pforte, a' Törökudvar.
Pförtner, der, kapus.
Pfoſte, die, ajtólél, ajtómellyék.
Pfötchen, das, 1. lábatska. 2. kezetske, *t. i. gúnyolásképpen.*
Pfote, die, láb, *t. i. az állatok lábfeje.* 2. kéz, köröm, v. új, *t. i. megvető, v. gúnyoljképpen*; z. B. jemanden auf die Pfoten klopfen, valakinek a' körmére ütni.
Pfrieme, die, tőrök, ár.
Pfriemenkraut, das, hajlár. *Spartium.* Jeniſzter. *Genista.*
Pfropf, der, oltás, oltovány.
Pfropfen, *v. a.* 1. oltani. 2. ſt. hineinſtopfen, vollſtopfen, teletömni, belétömni; gepfropft voll, tömve tele.
Pfropfen, der, dugó.
Pfropfmeſſer, das, oltókés.
Pfropfreis, das, oltóág.
Pfropfwachs, das, oltókenőcs, oltóviaſz.
Pfründe, die, prebenda, egyházi ſzerzet.
Pfuhl, der, motsár, potsolya.
Pfühl, der, 1. párna, vánkos, főallj. 2. párkány, pártázat.
Pfulig, *adj.* motsáros, posványos.
Pfui! pih ha! pih! júj!
Pfund, das, 1. font; anderthalb Pfund, másfélfont; etwas nach dem Pfunde kaufen, valamit font ſzámra venni. 2. ſt. Talent, Gabe, tálentom, értelemajándék, tehetség. 3. ein Pfund Sterling, az Ánglusoknál ſzámoló pénz, melly a' mi pénzünk ſzerént mintegy 10 forint.
Pfundbirne, die, fontos körtvély.
Pfünder, der, fontos, fontnyi.
Pfundgewicht, das, fontmérték, egy font.
Pfundleder, das, fontos talp.
Pfundſtein, der, fontkő, egy fontot nyomó kő.
Pfundweiſe, *adv.* fontonként.
Pfuſchen, pfuſchern, kontárkodni, himpellérkedni.
Pfuſcher, der, kontár, himpellér.
Pfuſcherey, die, himpellérség.
Pfütze, die, potsolya, tótsa.
Pfützwaß, *adj.* lutskos, tsúrviz.
Pfuy, *l.* Pfui.
Phänomenon, Phänomen, das, jelenség, tünemény, érzéktárgy.
Phantaſie, die, 1. ſt. Einbildungskraft, képzettehetség. 2. ſt. Einbildung, képzelődés, képzelmény, képzelet. 3. ſt. Einfall, Gedanke, gondolat. 4. ſt. Aberwitz, észkóvájgás, eſzelősködés.
Phantaſiren, *v. n.* 1. képzelősködni, képzeletekkel játſzani. 2. eſzelősködni.
Phantaſt, 1. képzelősködő, végbe vihetetleneket végbevihetőknek képzelő. 2. eſzelős.
Phariſäer, der, Farizeus.
Phaſan, *l.* Faſan.
Philipp, Filep, *kereſztnév.*

Philiſter, Filiſzteus.
Philolog, der, III. nyelvvizsgáló, nyelvtudományértő, *főképpen a' régi nyelvek tudományát értő.*
Philologie, die, nyelvtudomány; régi nyelvek tudományja.
Philoſoph, der, III. böltsesség vizsgáló, józan böltsz, filozofus.
Philoſopie, die, böltsesség tudomány, filozofia.
Phlegma, das, 1. ſt. wäſſerige Feuchtigkeit, z. B. im Geblüte, takony. 2. ſt. Trägheit, tunyaság, indulatosságtalanság.
Phlegmatiſch, *adj.* tunya, indulatosságtalan.
Pholade, Spitzmuſchel, die, fúrótsiga. *Pholas.*
Phyſik, die, természettudomány, fizika.
Phyſikaliſch, természettudományi, fizikához tartozó.
Phyſikat, das, orvosi hivatal.
Phyſikus, der, orvos, fizikus.
Phyſiognomie, die, ábrázattudomány.
Phyſiologie, die, természettudománya az élő testeknek, *p. o. állatoké, és növevényeké testeknek.*
Phyſiſch, *adj.* természeti.
Pichen, *v. a.* ſzurkolni, béſzurkolni.
Pichwachs, das, tapaſzviaſz, *a' méhek első viaſzſza, mellyel a' kast bévonják*, sonkoly.
Pickelhäring, der, gúnyoló.
Pickelhaube, die, sisak.
Picken, *v. a.* feltsípni, feltsípkedni, feltsipegetni.
Pickenick, das, múlató társaság.
Picket, das, strázsa.
Piedeſtall, das, talpkő, lábitó.
Pieke, die, *l.* Pike.
Piemont, Pedemontzium.
Pietiſt, der, III. kegyeskedő.
Pike, die, dárda; von der Pike an dienen, közkatonaságtól fogva ſzolgálni.
Pilger, der, jövevény, vándor.
Pilgerſchaft, die, vándorság, ſzarándokság.
Pilgerſtab, der, vándorbot.
Pilgrim, *l.* Pilger.
Pille, die, pilula.
Pilot, der, III. révész.
Pilz, od. Bilz, der, gomba.
Pimpelmeiſe, die, kék tzinke. *Parus ceruleus.*
Pimpernelle, *l.* Pimpinelle.
Pimpernuß, die, piſztátz.
Pimpinelle, die, pimpinella.
Pinguin, reptelen, *madár. Aptenodites.*
Pinke, die, pinke hajó.
Pinſel, der, 1. etset, pemets, pamats. 2. ſt. einfältiger Menſch, bohó, bangó.
Pinſeln, nyivátskolni.
Pipe, die, 1. ſt. Pfeife, síp, tsö. 2. pipa. 3. mérték neme, tonna.
Piſang, der, pizáng, pizángfa. *Musa Paradisiaca.*
Piſſe, die, nehéz vizellet.
Piſſen, *v. n.* vizelleni.
Piſtacie, die, piſztátzia.
Piſtole, die, 1. piſztoly 2. egy pénz neme, *mintegy nyóltz forint.*
Piſtolenholfter, der, piſztolytok.
Placat, das, parantsolat.
Placken, veſződni, bajlódni.
Placker, der, 1. húzavona ember. 2. hibás lövés.
Plackerey, die, húzavona.
Plage, die, 1. veſződség, fáradtság, munka. 2. ſt. Unglück, od. Übel, ſzerentsétlenség, tsapás; zu meiner Plage, veſztemre, ſzerentsétlenségemre.
Plagegeiſt, der, ostor.
Plagen, *v. a.* 1. gyötreni, kínozni. 2. ſich plagen, veſződni, bajoskodni, bajlódni, *valamivel.*
Plager, der, gyötrő.
Plan, der, 1. ſt. Ebene, Fläche, síkság, térség. 2. ſt. Platz, hely, valamire rendelt hely. 3. ſt. Grundriß, rajzolat, leírás, módrajz valamire, plánum.
Plan, 1. ſt. neben, sík, egyenes. 2. ſt. deutlich, értelmes, könnyű.
Plane, die, ſt. Decke, fedél, boríték.
Pläne, *l.* Plan.
Planet, der, III. bojgó tsillag, bujdosó tsillag, vándortsillag.
Planiren, 1. ſt. eben, od. glatt machen, egyengetni, kiegyengetni, kisimítni. 2. das Papier planiren, a' papirost megenyves vizezni, v. enyves vízbe mártogatni.
Planke, die, 1. palánk. 2. palánkkerités.
Planſche, die, laposra vert arany, v. ezüstrúd.
Planſchen, tsörögni, tsattogni, lotsogni, *mint az esö.*

Plapperhaft, fetsegő, fetskelotska.
Plappermaul, das, tsatska, fetskelotska.
Plappern, *v. a.* tsatsogni.
Plárren, ordítni, bőgni.
Platina, das, platinaértz.
Plátſchern, 1. lotsogni, *mint a' víz.* 2. a' vízbe potsolni.
Platt, 1. ſt. eben, egyenes, sík. 2. ſt. nicht hoch, lapos. 3. ſt. deutlich, értelmes, világos. 4. ſt. niedrig, alatsony.
Plattdeutſch, alsó Németországi.
Platte, die, 1. ſt. Fläche, sík, síkság. 2. kopaſzság. 3. ſt. flacher Körper, pléh, vékony bádog.
Platteiſen, Plátteiſen, das, ſt. Bügeleiſen, kengyelvas.
Platteiſe, die, Plattfiſch, platájzhal.
Platten, plátten, kiegyengetni.
Plattenſee, der, Balaton tava.
Platterbſe, die, ſzeges borsó. *Lathyrus sativus.*
Platterdings, *adv.* egyátaljában, telyességgel.
Plattfiſch, der, platájzhal.
Plattfuß, der, lábtalp.
Plättung, die, simitás, kiegyengetés.
Plattwäſche, die, vasalnivaló ruha.
Platz, der, 1. ſt. Schall, tsattanás, durranás. 2. ſt. Ort, hely, tér, térség; Platz geben, helyet adni. 3. ſt. Stelle, hivatalhely, hely valamelly hivatalra.
Platzen, 1. ſt. ſchallen, tsattanni, durranni. 2. ſt. zerbörſten, elrepedni, megſzakadni, megpukkanni; heraus platzen, z. B. im Reden, kiſzalaſztani valamit a' ſzájáu.
Platzgold, das, tsörgöarany.
Platzkugel, die, durranó golyóbis.
Platzmajor, várbéli Fő - Strázsamester.
Platzpulver, das, durranó puskapor.
Platzregen, der, záporeső.
Plauderer, der, fetsegő.
Plauderey, die, fetsegés.
Plauderhaft, *adj.* fetsegő.
Plaudermaul, das, tsatska.
Plaudern, *v. a.* fetsegni.
Plaudertaſche, *l.* Plaudermaul.
Plinze, die, palatsinta.
Plötzlich, *adj.* hirtelenvaló; *adv.* hirtelen.
Pluderhoſen, die, *pl.* bugyogó, bö németnadrág.
Plump, 1. vastag, otromba, durva. 2. ſt. hart, kemény, *p. o. munka.* 3. nicht fein, nicht artig, durva, pallérozatlan.
Plumpheit, die, otrombaság.
Plunder, der, 1. ſt. Lumpen, rongy. 2. alávalóság.
Plünderer, der, prédáló, ragadozó.
Plündern, *v. a.* prédálni, elprédálni, elpuſztítni, ragadozni.
Plüſch, der, kenderbársony.
Po, Poſtuß, Pó, Pádus, *folyó víz.*
Pöbel, der, köznép, község.
Pöbelhaft, *adj.* köznépi, köznéphez illő; *adv.* köznépi módon.
Pocal, der, pohár.
Pochen, 1. ſt. klopfen, kopogni, kopogatni. 2. dobogni, verni, *mint a' ſziv.* 3. ſt. zerklopfen, öſzvetörni, ſzéllyelzúzni. 4. auf etwas pochen, bizni, bizakodni valamiben, támaſzkodni valamire. 5. einem pochen, trutzolni valakivel.
Pocher, der, 1. kopogó. 2. ſt. Prahler, kérkedő.
Pocherz, das, ſzélyeltörnivaló értz.
Pochmühle, die, értzzúzó malom.
Pochtrog, der, zúzott értznekvaló teknő.
Pocke, die, die Pocken, *pl.* himlő: Pocken bekommen, elkapni a' himlőt; meghimlőzni.
Pockengrube, die, himlőhely.
Pockengrubig, *adj.* himlőhelyes.
Pockennarbe, die, himlőhely.
Podagra, das, köſzvény; das Podagra bekommen, megköſzvényesedni.
Podagriſch, *adj.* köſzvényes.
Podagriſt, der, III. köſzvényes ember.
Poeſie, die, verskölés, verskölésmesterség, poézis. 2. ſt. Gedichte, versek, versköltemények.
Poet, der, III. verſzerző, verskölő, poéta.
Poetik, die, verſzerzés, versirástudomány.
Poetiſch, *adj.* verskölő, poétai.
Pohlen, *l.* Polen.
Pol, der, III. földsark.
Polak, der, *l.* Pole, Lengyel.
Polarſtern, der, sarktsillag.
Polarzirkel, der, földsarki abronts.
Pole, der, III. Lengyel.
Polen, Lengyelország.
Poley, póléménta. *Menta pulegium.*

Polhöhe, die, földsarkmagasság, *földsark felévaló magassága valamelly helynek.*
Policey, *l.* Polizey.
Polieren, simítni, kisimítni, simára kidörgölni, pallérozni, kipallérozni.
Polirer, der, pallérozó.
Politik, die, 1. politika. 2. ſt. Klugheit, eſzesség, okosság.
Politiker, der, politikus.
Politiſch, *adj.* 1. politikos, politikai. 2. ſt. Klug, okos, eſzes.
Polizey, die, 1. politzia, státus állapotja. 2. közbátorságravaló rendtartás, városi rendtartás, politzáj. rendtartó tiſztség, politzáj, v. közbátorságra ügyelő tiſztség, rendtartó kar.
Polizeycollegium, das, rendtartó tanáts, közbátorságra ügyelő tanáts.
Polizeydirection, die, politzájkar.
Polizeydirector, der, politzáj igazgató.
Polizeygeſetz, das, közbátorsági törvény.
Polizeyordnung, die, közbátorsági rendtartás.
Polizeywiſſenſchaft, die, közbátorsági rendtartás tudománya.
Polniſch, 1. Lengyelorſzági. 2. Lengyel; z. B. die polniſche Sprache, a' Lengyel nyelv.
Polſter, der, od. das, párna, vánkos, főalj.
Polſterchen, Polſterlein, das, vánkosotska, párnátska.
Polſtern, 1. vánkosokat rakni. 2. kitömni vánkos formára, *p. o. a' ſzékkarjdt, v. ülését, ée.*
Polſterſtuhl, der, vánkosos ſzék, párnás ſzék.
Polterabend, der, lakodalom ſzombatja, lakodalmat megelőző estve.
Polterer, der, zsémbelödő, zsémbes, zörgölödő.
Poltergeiſt, der, 1. ſt. Geſpenſt, késértet. 2. ſt. Polterer, zsémbes, zörgölödő.
Polterhaft, zörgölödő, zsémbelödő.
Poltern, 1. ſt. lármen, lármázni. 2. zörgölödni, zsémbelödni, *beſzéddel, ſzóval.*
Polternuß, die, tökösdió, olaſzdió.
Polygamie, die, ſeles nőlzés.
Polygon, das, sok ſzegletü testforma.
Polymit, sok nyüstös poſztó.
Polyp, der, habarnitza.
Pomade, die, hajkenöts.
Pomeranze, die, narants. *Citrus aurantium.*
Pomeranzenbaum, der, narantsfa.
Pommern, Pomeránia, *tartomány.*
Pomp, der, pompa.
Pontak, der, pontakbor.
Popanz, der, manó, ijjeſztő.
Pope, der, III. oroſzpap, pópa.
Populár, *adj.* közé telmü, köznéphez alkalmaztatott.
Porcellan, das, portzellán.
Porphyr, der, porfir kö.
Porree, der, III. párhagyma.
Porſch, der, 1. rozsdalü. *Ledum palustre.* 2. mèdvetalplü. *Sphondilium.*
Porſt, der, *l.* Porſch.
Port, der, ſt. Hafen, révkikötőhely.
Portal, das, pitvar.
Porto, das, 1. ſt. Poſtgeld, postapénz. 2. vitelbér.
Portrát, das, kép, képrajz.
Portugall, Portugallia.
Portulak, der, III. portsinfü. *Portulacca*, L.
Porzellan, das, portzellán.
Porzellanfabrik, die, portzellánmühely.
Porzellanen, *adj.* portzellán, portzellánból való.
Poſament, das, paſzamánt.
Poſamentirer, der, paſzamántverő, paſzamántſzövő.
Poſaune, die, trombita.
Poſaunen, *v. a.* trombitálni.
Poſaunenbläſer, der, trombitás.
Poſaunenſchnecke, die, kürttsiga.
Poſauner, der, tsombitás.
Poſitiv, das, hordozható orgona.
Poſitiv, *adj.* állító, állítható; *adv.* állítólag, állíthatólag.
Poſitur, die, testállás.
Poſſe, die, 1. tréfa, bolondság; Poſſen machen, od. treiben, tréfálni, bolondoskodni. 2. hijjábavalóság, alávalóság.
Poſſen, der, ellenkedés; zum Poſſen thun, ellenére tselekedni.
Poſſenhaft, *adj.* tréfás.
Poſſenmacher, der, bolondoskodó.
Poſſenreißer, (ugyan az).
Poſſenſpiel, das, tsalfálkodás.
Poſſirlich, *adj.* nevetséges, furtsa.

Poſſirlichkeit, die, furtsaság.
Poſt, die, 1. summapénz, v. pénz summa. 2. ſt. Standort der Schildwache, strázsa, strázsahely. 3. póstahivatal; die reitende Poſt, lovas posta; einen Brief auf die Poſt geben, levelet adni a' postára. 4. ſt. Nachricht, hír, tudósitás.
Poſtamt, das, postahivatal.
Poſtbeamter, der, posta tiſztviselő.
Poſtbedienter, der, postalegény.
Poſtſchaiſe, die, (*olv.* poſzt-séze), postakotsi.
Poſtcours, der, postajárás.
Poſtement, das, talp, talpkő.
Poſten, der, 1. hely, állóhely, strázsahely; Poſten ausſtellen, strázsákat állitni; ſeinen Poſten behaupten, helyt állani. 2. ſt. Amt, postahivatal.
Poſtenträger, der, hírvivő, hírmondó.
Poſtfrey, *adj.* posta pénztől ment.
Poſtfuhre, die, egy postatereh.
Poſtgeld, das, postapénz.
Poſthaus, das, postaház.
Poſthorn, das, postakürt.
Poſtille, die, predikátziós könyv.
Poſtillion, der, postalegény.
Poſtiren, ſt. ſtellen, helyheztetni.
Poſtirung, die, 1. helyheztetés, állitás. 2. hely.
Poſtkaleſche, die, postakotsi.
Poſtkarte, die, posta mappa.
Poſtknecht, der, postalegény.
Poſtmeiſter, der, postamester.
Poſto faſſen, helyet foglalni.
Poſtordnung, die, postákat illető rendelés.
Poſtpapier, das, postapapiros.
Poſtpferd, das, postaló.
Poſtrecht, das, postajuss.
Poſtreiter, der, lovas posta.
Poſtſchiff, das, postahajó.
Poſtſchreiber, der, posta íródeák.
Poſtſtation, die, postahely, postaállás.
Poſtſtraße, die, postaút.
Poſttag, der, postanap.
Poſtuliren, ſt. verlangen, kívánni.
Poſtverwalter, der, postatartó.
Poſtwagen, der, postaſzekér.
Poſtweg, der, postaút.
Pot, der, edény.
Potaſche, die, hamuzsír.

Potentat, der, hatalmasság.
Potentille, die, pimpó. *Potentilla.*
Pottaſche, *l.* Potaſche.
Pottfiſch, der, fizéter, *hal.*
Pottweide, die, fejérfüzfa.
Potz! ejnye! z. B. potz tauſend! ejnye ſzettevette!
Prácedenz, die, elsőbbség.
Pracht, die, diſz; pompa, fényesség; *néha*: ditsőség.
Prachthimmel, der, menyezet.
Prächtig, pompás, fényes, ditső.
Practicabel ſeyn, lehetséges lenni.
Practiciren, 1. véghez vinni, elkövetni. 2. ſt. ausüben, üzni, folytatni, gyakorlani.
Practik, die, 1. véghezvitel, gyakorlás. 2. fortély.
Practike, die, fortély, praktika.
Practikus, der, 1. gyakorlott, jártas költes mindenben. 2. mesterséget gyakorló.
Practiſch, *adj.* gyakoroltató, gyakorló, tselekedtető; *adv.* gyakoroltatva; die practiſche Vernunft, a' tselekedtető okosság.
Prädeſtination, die, előre elrendelés, előre elválaſztás, *valamire.*
Prädikant, der, III. prédikátor.
Prädikat, das, 1. mondódott, *a' Logikában*, predikátum. 2. ſt. Titel, bélyeg, tzim, külömböztető tzim.
Prag, Prága, *város.*
Prägen, 1. z. Geld, pénzt verni. 2. ſich etwas in das Gedächtniß prägen, emlékezetébe bényomni.
Präger, der, pénzverő.
Pragmatiſch, *adj.* következésekre, vígyázó, az okokat a' következésekkel öſzvekötő.
Prahlen, 1. ſt. prangen, kevélykedni, diſzleni. 2. kérkedni, ditsekedni, *valamivel.*
Prahler, der, kérkedő, ditsekedő, kérkedékeny.
Pralerey, die, kérkedés.
Prahleriſch, kérkedékeny, kérkedő; *adv.* kérkedve.
Prahlhaft, (ugyan az).
Prahlhanns, *l.* Prahler.
Prahlſucht, die, kérkedő korság.
Prahm, der, od. die Prahme, hidas hajó, komp.
Präjudiciren, *l.* Vorurtheilen.
Prälat, der, egyházi főrendü ſzemély, egyházi főſzemély, v. mé-

tóság; die Prälaten, egyházi fő-rendek, egyházi méltóságok.
Präliminarartikel, der, előljáró tzikkely.
Prall, ſzoros, feſzes, merevény.
Prallen, *v. n.* m. ſ. ugrani, pattanni; zurück prallen, viſzſzapattanni, viſzſzaütődni.
Prämie, die, ſt. Belohnung, jutalom.
Prangen, 1. ſt. glänzen, fényleni, ragyogni, ékeskedni, díſzeskedni. 2. mit etwas prangen, valamivel kérkedni.
Pranger, der, pelengér, bitófa.
Pranke, die, ſt. Klaue, körőm, *t. i. állatok körmei.*
Pränumeration, die, előrefizetés, előfizetés.
Pränumeriren, *v. a.* előre fizetni.
Präpariren, előrekészítni.
Präpoſition, die, elölutóljáró.
Prärogativ, das, elsőség.
Präſent, das, Geſchenk, ajándék.
Präſentation, die, bémutatás.
Präſentiren, 1. darſtellen, bémutatni. 2. ſt. darbiethen, odaadni, általadni. 3. das Gewähr präſentiren, a' fegyvert feltartani.
Praſer, prázkó, *drága kőnem.*
Präſervativ, das, oltalmazó orvosság, óltalomſzer, mentő ſzer.
Präſident, der, III. elölülő.
Präſidiren, elölülni.
Praſſelgold, das, durrogó arany.
Praſſeln, *v. n.* zörögni.
Praſſelnd, *adj.* zörgő.
Praſſen, *v. a.* tékozolni, pazérlani.
Praſſer, der, tékozló, pazérló.
Prätendent, der, III. jussos, justartó valamihez.
Prätendiren, *v. a.* 1. jussát tartani valamihez. 2. ſt. meinen, vélni, gondolni.
Prätenſion, die, justartás, jusformálás.
Prätext, der, ſzín, *valamire*, fogás.
Prävenire ſpielen, megelőzni.
Praxis, die, 1. ſt. Übung, gyakorlás, tzél végbevitel. 2. ſt. Erfahrung, tapaſztalás.
Predigen, 1. predikálni, (papolni). 2. ſt. lehren, tanítni.
Prediger, der, predikátor.
Predigt, die, predikátzió; Predigt halten, predikálni, predikátziót tartani.
Predigtamt, das, predikátori hivatal, predikátorság.
Predigtbuch, das, predikátziókönyv.
Predigtſtuhl, der, predikáló ſzék, katédra.
Pregelerbſen, die, *pl.* pergelt borsó.
Pregeln, *v. a.* pergelni, megpergelni.
Preis, der, 1. ſt. Belohnung, jutalom, megjutalmaztatás; einen Preis ausſetzen, od. einen Preis auf etwas ſetzen, jutalmat tenni valamire, vagy tenni fel valamire. 2. ſt. Werth, ár, ára valaminek; Preis ſetzen, árát ſzabni; der Preis fällt, ſzáll az ára, alább ſzáll az ára; der Preis iſt mir zu hoch, igen nagy, v. sok az ára, igen drága. 3. ſt. Lob, dítséret; Gott ſey Preis, dítséret Istennek, v. Istené légyen a' ditsőség. 4. ſt. Raub, préda; z. B. Preis geben, *a.* prédául adni, prédára kitenni; *b.* kotzkára tenni; *c. néha*: kitenni; ſich der Gefahr Preis geben, magát a' veſzedelemre kitenni; ſich den Laſtern Preis geben, bűnökben lélekzeni, bűnökben élni.
Preiſelbeere, die, veres afonya. *Vaccinium, Vitis idaea*, L.
Preiſen, *v. a. irr. Imp.* ich pries. *Perf.* ich habe geprieſen, dítsérni, magaſztalni; Gott loben, und preiſen, az Istent dítsérni, és magaſztalni; ein jeder Krämer preiſet ſeine Waare, minden kalmár dítséri a' maga portékáját. (*Pb.* a' tzigány is a' maga lovát dítséri); jemanden glücklich preiſen, valakit igen ſzerentsésnek tartani; ein geprieſener Mann, derék ember, a' kit mindenek dítsérnek.
Preisfrage, die, jutalomra tett kérdés, jutalomkérdés.
Preisgebung, die, 1. általengedés. 2. kotzkára tevés.
Preißlich, *adj.* dítséretes, jeles, derék; *adv.* dítséretesen, jelesen.
Preisſchrift, die, jutalmat nyert írás, jutalmas írás.
Preiswürdig, jutalomra méltó; *néha*: dítséretes.
Prell, der, feſzülettér, kifeſzített testnek térsége, v. felülete.
Prelle, die, feltsaptató, *p. a. ponyva, v. hdló, mellyel a' rókát a' vadász kifeltsaptatják.*

Prellen, 1. pattantani, viſzſzapattantani, viſzſzarúgni. 2. kergetni, viſzſzaúzni, viſzſzanyomni, *p. o. az ellenséget.* 3. Füchſe prellen, rókát tsaptatni, ugratni, feltsaptatni, *p. o. hálóval, ponyvával, ha rá megy.* 4. jemanden prellen, valakit megrántani, *t. i.* pénzt húzni rajta erőſzakos módon, pénzt tsikarni valakin.

Preller, der, 1. rántó, tsaptató. 2. tsikaró, pénztsikaró.

Prellerey, die, rántás, húzás, pénztsikarás.

Preſent, *l.* Präſent.

Preßbaum, der, présfa, sajtófa.

Preßburg, Pozson, *város.*

Preſſe, die, 1. sajtó, prés. 2. ſt. Buchdruckerpreſſe, sajtó, könyvnyomtató sajtó; ein Buch unter die Preſſe geben, valamelly könyvet kinyomtattatni, v. sajtó alá adni; das Buch hat die Preſſe verlaſſen, kiſzabadúlt a' könyv a' sajtó alól, v. ki van már nyomtatva.

Preſſen, 1. ſzoritni, *mint a' tsizma a' lábat;* mein Herz iſt gepreßt, ſzorongatódik a' ſzívem. 2. kinyomni, kisajtolni, kipréselni, préselni, sajtolni; Wein preſſen, bort préselni. 3. megpréselni, *p. o. könyvet, ruhát, ée.* 4. ſzorongatni, kénſzerítni; die Noth preßt mich, a' ſzükség kénſzerít. 5. Soldaten, Matroſen, katonákat, hajós legényeket fogdosni, *t. i. erővel.*

Preſſer, der, 1. ſt. Drucker, nyomó, préselő. 2. katonafogdosó, hajóslegény fogdosó.

Preßgang, der, fogdosás, *t. i. katonák, v. hajóslegények fogdosása.*

Preßhaft, od. Breßhaft, 1. nyomorék. 2. beteges, gyenge.

Preßkopf, der, srófgyürű, srófdió.

Preßſack, der, nyomózsák.

Preßſchraube, die, sajtósróf.

Preſſung, die, nyomás, sajtolás, préselés.

Preuſſe, ein, Boruſzſzus, Pruſzſzus, Burkus.

Preuſſen, Pruſzſzia, Boruſzſzia, (Poroſzország, Burkusország).

Preuſſiſch, Pruſzſziai, Boruſzſziai.

Prezel, od. Brezel, das, perecz.

Pricke, die, orsóhal. *Petromyson.*

Prickeln, *v. a.* megſzurkálni.

Prieſter, der, pap, egyházi ſzemély.

Prieſteramt, das, papi hivatal, papság.

Prieſterlich, *adj.* 1. papi, egyházi; *adv.* papi módon. 2. papos; *adv.* paposan.

Prieſterrock, der, papi köntös, papi ruha.

Prieſterſchaft, die, papság.

Prieſterſtand, der, papi rend, egyházi rend.

Prieſterthum, das, papság.

Prieſterweihe, die, papſzentelés, felſzentelés a' papságra.

Primaner, der, felső oskolabéli tanúló.

Primas, der, Primás, Országprimássa.

Primat, das, Primásság.

Principal, der, fő, elöljáró; *közönségesen:* principális.

Principal, *adj.* fő, első rangú, első rangbéli.

Prinz, der, III. 1. Királyi Hertzeg. Fő-Hertzeg. 2. Fejedelmi Hertzeg. Fejedelem fija.

Prinzeſſinn, die, Királyi, v. Hertzeg Kisaſzſzony, v. Hertzegaſzſzony. 2. Fejedelem Kisaſzſzony.

Prinzlich, Fő-Hertzegi, Fejedelmi.

Prinzmetall, das, elegyréz.

Prior, der, Prior, *a' klastromban.*

Priorität, die, 1. elsőség. 2. priorság.

Prieſe, die, 1. elrablott hajó, elfogott hajó. 2. *z. B.* Tabak, egy ſzippantat tobák.

Priſma, das, hasábtest.

Pritſche, od. Britſche, 1. verő lapotzka; die Pritſche geben, meglapotzkázni, megverni. 2. padlótza, alvó pad, *p. o. az őrző házaknál, malmokban, ée.*

Pritſchen, meglapotzkázni, lapotzkával megverni.

Privat, *adj.* 1. magános; *z. B.* ein privat Mann, magános ember, közönséges hivatalon kivüllévő ſzemély. 2. ſt. geheim, titkos. 3. ſt. häuslich, házi, oda hazavaló.

Privatabſicht, die, magános tzél.

Privatandacht, die, magános Istenitiſztelet.

Privatangelegenheit, die, magános dolog.

Privataudienz, die, különös audientzia, v. ſzemélyes meghallgatás, *t. i. a' fejedelmeknél.*

Privatcommunion, die, magános gyónás.
Privaterinnerung, die, magános intés
Privathaß, der, személyes gyülölség.
Privathaus, das, magános ház.
Privatintereſſe, das, magános haszon, személyes haszon.
Privatiſiren, magánosságban élni, közönséges hivatal nélkül élni.
Privatiſt, *l.* Privatſchüler.
Privatleben, das, magános élet.
Privatlehrer, der, házi tanító.
Privatleute, die, *pl.* magános emberek, hivatal nélkül élő emberek.
Privatrache, die, személyes bosszúállás.
Privatſache, die, magános dolog, személyes dolog.
Privatſchüler, der, magános leczkéket hallgató, magános tanítvány.
Privatſtunde, die, magános tanító óra
Privatumſtände, die, *pl.* magános v. különös környülállások.
Privatunterricht, der, magános tanítás.
Privet, das, Abtritt, árnyékszék.
Privilegiren, jussal megajándékozni, privilegiomot adni.
Privilegium, das, juss, privilégiom.
Probe, die, 1. ſt. Verſuch, próba, próbatétel; die Probe halten, oder aushalten, kiállani a' próbát; jemanden auf die Probe ſtellen, valakit megkésérteni; es kommt auf die Probe an, a' próba választa meg. 2. ſt. Beweis, bizonyság, od. Kennzeichen, jelenség; Proben ſeines Fleißes ablegen, bizonyságát mutatni, v. jeleit mutatni szorgalmatosságának.
Probeblatt, das, próbalevél, próba nyomás, *p. o. az ujjonnan metszett réztáblával.*
Probebogen, der, próbaárkus, *a' könyvnyomtatókndl.*
Probejahr, das, próbaesztendő.
Proben, megpróbálni, próbálni.
Probeſilber, das, próbás ezüst.
Probeſtein, der, próbakő.
Probeſtück, das, próbadarab.
Probezeit, die, próbaidő.
Probezinn, das, próbás tzin.
Probiren, próbálni, megpróbálni.
Probirer, der, próbáló.
Probirgewicht, das, próba mérték.
Probirkunſt, die, próbálás mesterſége.
Probirſtein, der, próbakő.
Probirung, die, próbálás.
Probirwage, die, próbafont.
Problem, das, fejtőtétel, feladás.
Problematiſch, *adj.* kétséges, kétes.
Probſt, *l.* Propſt.
Proceß, der, 1. ſt. Behandlungsart, z. B. in der Chemie, velebánás. 2. ſt. Rechtshandel, per, ügy, törvénykedés, perfolytatás, perfolyamat; es kommt zu Prozeß, törvényszék eleibe kerül a' dolog, perre kél a' dolog.
Proceſſion, die, protzeszszió.
Proceſſiren, perlekedni, törvénykezni, pert folytatni.
Procurator, der, 1. prokátor, ügy folytató. 2. biztos.
Product, das, 1. termés; die Landes-Producte, az ország termései. 2. summa, összveség.
Profan, 1. ſt. welt, világi. 2. idegen. 3. istentelen.
Profaniren, megszentségtelenitni.
Profeß, die, klastrombavaló felesküvés.
Profeſſion, die, ſt. Metie, mesterség, kereset; Profeſſion von etwas machen, mesterséget üzni valamiből.
Profeſſioniſt, der, III. mesterember.
Profeſſor, der, professzor, közönséges tanító.
Profeſſorat, das, professzorság.
Profeſſur, (ugyan az).
Profil, das, 1. keresztbe metszett rajz képe valaminek. 2. oldalképrajz; jemanden im Profil mahlen, valakinek oldalképét festeni, valakinek képét oldalaslag lefesteni.
Profit, der, ſt. Gewinn, nyereség, od. Nutzen, haszon.
Profitiren, 1. ſt. Gewinnen, nyerni, hasznot látni. 2. boldogúlni valamiben.
Profoß, der, tömlötztartó.
Progreß, der, előmenetel.
Prolongiren, meghosszabbitni.
Promemoria, das, emlékeztető jegyzés.
Promenade, die, ſt. Spaziergang, 1. sétálás. 2. sétálóhely.
Promotion, die, előmozditás, fellyebbemelés, *p. o. hivatalra.*
Prophet, der, III. Próféta.
Prophetengurke, die, sártök. *Cucumis prophetarum.*

Prophetiſch, *adj.* profétai.
Prophezeyen, *v. a.* profétálni, jövendölni.
Prophezeyung, die, jövendölés.
Proportion, die, erányosság, mértékerány.
Proportionirt, *adj.* erányos.
Propſt, der, prépost.
Propſtey, die, prépostság.
Proſa, Proſe, die, folyóbeſzéd.
Proſaiſch, *adj.* folyóbeſzédbéli.
Proſelyt, der, III. más vallásra tért.
Proſodie, die, hangmérték, ſzótagmérték.
Proſopopóie, die, ſzemélyesítés.
Proſpect, der, kinézés, kilátás.
Proteſt, der, váltólevél viſzſzavetés.
Proteſtant, der, III. proteſztáns.
Proteſtation, die, ellenmondó mentség. protestálás.
Proteſtiren, ellenmondással menteni magát, protestálni.
Protokoll, das, jegyző könyv; das Protokoll führen, a' jegyző könyvel bánni.
Protokolliren, *v. a.* a' jegyző könyvbe béírni.
Protonotarius, der, Ítélő mester.
Proviant, der, élés, élelem.
Proviantamt, das, élésre ügyelő tiſztség.
Proviantſchiff, das, életes hajó.
Proviantwagen, der, társzekér.
Provinz, die, tartomány.
Proviſion, die, 1. Vorrath, bőség, elengedőség; *néha*: gyüjtemény. 2. Lebensmittel, élelem, eleség. 3. ſt. Profit, nyereség.
Proviſor, der, gondviselő.
Prozeß, *l.* Proceß.
Prüfen, *v. a.* megvizsgálni.
Prüfer, der, megvizsgáló.
Prüfung, die, megvizsgálás.
Prügel, der, 1. z. B. zum Schlagen, dorong, husáng. 2. ſt. Schlag, verés; Prügel bekommen, verést kapni; Prügel geben, megverni.
Prügeln, *v. a.* megbotózni, megverni.
Prünelle, die, gyékfü. *Prunella.*
Prunk, der, pompa.
Prunken, *v. n.* pompázni.
Pſalm, der, zsoltár.
Pſalmbuch, das, zsoltáros könyv.
Pſalmiſt, der, III. zsoltáríró.
Pſalter, der, 1. kintorna, *muzsika ſzerſzám volt régen.* 2. Pſalmbuch, zsoltároskönyv, zsoltár. 3. Blättermagen, ſzázrétü gyomor.
Pſychologie, die, létektudomány.
Pſyllienkraut, das, halhafü. *Plantago Psyllium.*
Ptiſane, die, árpakása, árpadara.
Publication, die, kihirdetés.
Publiciren, *v. a.* kihirdetni.
Publiciſt, der, III. törvényekben jártas.
Publicum, das, 1. a' közönség. 2. ſt. die Leſer, az olvasók, az olvasó közönség.
Publik, *adj.* 1. ſt. bekannt, esmeretes. 2. ſt. öffentlich, közönséges, a' köztársasághoz tartozó.
Pudding, der, ánglus gombótz.
Pudel, der, 1. pudlikutya. 2. hiba, hibázás, *a' kuglizásban.*
Pudelmütze, die, bárányborsüveg, berbets.
Pudelnärriſch, *adj.* főbolond.
Puder, der, hajpor.
Puderbeutel, der, hajporzsatskó.
Puderig, *adj.* hajporos.
Pudern, *v. a.* béhajporozni.
Puderpüſter, der, hajporzóvánkos.
Puderſchachtel, die, hajporos katulya.
Puff, der, 1. puſogatás; Püffe austheilen, megpuſogatni, *t. i. mdsokat.* 2. *l.* Puffſpiel.
Puffbohne, die, diſznóbab. *Vicia Faba*, L.
Puffen, *v. a.* megpuſogatni.
Puffer, der, mordály.
Puffſpiel, das, kotzkajátszás.
Pulle, die, butellia, karafina.
Pulpet, das, könyvtámasz, pulpitus.
Puls, der, érverés; einem den Puls fühlen, valakinek a' pulzusát megtapogatni; der Puls geht geſchwind, az érverés sebes, v. az ér sebesen vér.
Pulsader, die, életér.
Pulsſchlag, der, érverés.
Pult, der, könyvtámasz, pulpitus.
Pulver, das, 1. por, *t. i. ſzernek, vagy orvossdgnak való por.* 2. ſt. Schießpulver, puskapor; er iſt keinen Schießpulver werth, nem ér egy lövet puskaport.
Pulverflaſche, die, puskaportartó.
Pulverhorn, das, puskaportartó ſzaru.
Pulveriſiren, *v. a.* porrá törni.

Pulvermagazin, puskaportárház.
Pulvermühle, die, puskapormalom.
Pulvermüller, der, puskaport örlő molnár.
Pulvern, *v. a.* porrá törni.
Pulverthurm, der, puskaporos torony.
Pulverwagen, der, puskaporos szekér
Pumpe, die, szivattyú, szívómív, *p. o.* die Luftpumpe, levegő szivattyú, levegő szívómív; Wasserpumpe, vízszívó mív, vízszivattyú.
Pumpen, *v. a.* szivattyúzni, kiszivattyúzni, kiszívatni.
Pumpernickel, der, 1. Veszteháliai dertzekenyér. 2. bangó.
Punct, der, 1. pont; es trifft auf einen Punct zu, egy pontig, vagy egy hajszálig megegyez. 2. egy pont mondás, *t. i. melly pontal rekesztetik bé.* 3. tzikkely, pont; die Hauptpuncte des christlichen Glaubens, a' kereszтyénhitnek fő tzikkelye; was diesen Punct betrifft, a' mi ezt a' tzikkelyt, v. pontot illeti. 4. auf dem Puncte seyn, od. stehen, etwas zu thun, éppen kezdeni valamit, v. hozzá akarni fogni valamihez.
Punctchen, das, pontotska.
Punctiren, *v. a.* pontozni, megpontozni, pontokat rakni.
Pünctlich, *adj.* pontos, pontig rendtartó; *adv.* pontosan, pontig, pontban.
Pünctlichkeit, die, pontosság, pontos rendtartás.
Punctweise, pontonként.
Punctur, die, sajtóközépszeg, két kiálló hegyesszeg a' könyvnyomtató sajtóban, melly a' nyomtatott árkos közepét két helyén keresztül szúrja 's ezzel kétfelé osztja.
Punsch, der, punts, *egy ital neme, melly*, erős pályinkából, theából, tzitromlévből és nádmézből készíttetik.
Pupill, der, III. die Pupille, tútoros árva, tútorság alatt levő árva.
Pupillengeld, das, árvák pénze.
Püppchen, das, 1. leányka, babátska; mein Püppchen, babátskám, alakom. 2. bábotska.
Puppe, die, 1. báb, buba, alak. 2. pupa, hernyóbáb, *az a' mivé a' hernyók változnak.*
Puppenhandel, der, bábárulás.
Puppenspiel, das, babázás, bábjátszás, hábbal játszás.
Puppenspieler, der, babázó, bábbal játszó.
Puppenstand, der, bábkori állapotja a' bogaraknak.
Pur, *adj.* 1. tiszta, tsupa; pures Gold, tiszta arany, tsupa arany; *adv.* tisztán, tsupán, tsupán tsak.
Purganz, die, hashajtó.
Purgation, die, hashajtás.
Purgiren, *v. a.* hasat hajtani, meghajtani a' hasat gyengén.
Purgirflachs, der, hashajtó len, *Linum Cathartícum.*
Purgirkraut, das, 1. hashajtófű. 2. *l.* Purgirwinde.
Purgirmittel, das, hashajtószer.
Purgirnuß, die, játrófa. *Jatropha.*
Purgirpille, die, hashajtó pilula.
Purgirpulver, das, hashajtópor.
Purgirtrank, der, hashajtó ital.
Purgirwinde, die, hashajtó szulák. *Convolvulus Scammonia*, L.
Purpur, der, 1. veres bársonyszín, tsigavérszín. 2. bársonyszínű köntös.
Purpurfarbe, die, tsigavérszín, veresbársonyszín.
Purpurfarben, -farbig, *adj.* tsigavérszínű, veres bársonyszínű.
Purpurn, *adj.* veres bársonyszínű.
Purpurroth, tsigavérszínű veres.
Purpurschnecke, die, kürttsiga. *Buccinum.*
Pursch, *l.* Bursch.
Pussiren, od. Bossiren, z. B. in Wachs, od. in Gyps, kinyomni, képet nyomni, *t. i viaszból, gipszből*
Putz, der, 1. st. das Putzen, ékesítés, tsinosítás. 2. ékesség, tsinosság, disz; in schönem Putze erscheinen, tsinosan felöltözködve jelenni meg.
Putzen, 1. tisztítni, megtisztítni, tisztogatni, *p. o. a' ruhát, lábbelit*, ée. das Licht putzen, elvenni a' gyertya hamvát. 2. st. Schmücken, ékesítni, felékesítni; ein geputztes Frauenzimmer, ékesen felöltözött fejérszemély.
Putzmacherinn, die, ékesöltözet készitő fejérszemély.
Putzscheere, die, koppantó, hamvévő.
Putzstube, die, öltözőszoba.

Putztiſch, der, öltözö aſztal.
Putzung, die, tiſztítás ékesítés.
Pyramyde, die, piramis, toronyoſzlop.
Pyrenäiſche Gebirge, die Pyrenäen, a' Pirenéusi hegyek.
Pyrolt, sárgarigó, sármálinkó. *Oriolus Luteus*, v. *Galbula*.

Q.

Quabbelig, *adj.* rengö kövérségü.
Quabbeln, kövérség miatt rengeni.
Quackſalber, der, kuruzsoló.
Quackſalberey, die, kuruzsolás.
Quackſalben, *v. a.* kurúszolni.
Quaderſtein, der, négyſzegü kö.
Quadrant, der, III. negyedrész, fertály karika.
Quadrat, das, négyſzegrajz, négyſzegü rajz, négyſzegletrajz.
Quadratfuß, der, négſzegü nyom, négyſzegletü nyom, v. láb mérték.
Quadratmaß, das, négyſzegü mérték.
Quadratmeile, die, négyſzegü mértföld, négy ſzegletmértföld.
Quadratſchuh, der, négſzegü láb, v. nyom.
Quadratſtein, der, négyſzegletkö, négyſzegü kö.
Quadratur, die, négyſzegletesítés, négyſzegre vétel.
Quadratwurzel, die, négyſzegalj, négyſzeggyökér, *t.i. ſzámvetésben.*
Quadratzahl, die, négyſzegſzám.
Quadratzoll, der, négyſzeghüvely, *t. i. mérték.*
Quadriren, 1. négyſzegletesítni, négyſzegüvé tenni. 2. ſt. ſich ſchicken, illeni.
Quadrupelallianz, die, négyes ſzövetség.
Quaken, kurutyolni, vartyogni.
Quáken, nyivogni, nyikogni.
Quaker, Quáker der, kvakker vallású.
Qual, die, kín, gyötrelem; jemanden alle Qual anthun, valakit mindenféle képpen kinozni, gyötreni; zu meiner Qual, gyötrelmemre.
Quälen, *v. a.* kínozni, gyötreni.
Quäler, der, kinzó, gyötrö.
Qualificiren, 1. ſt. paſſend machen, illegetni, alkalmaztatni. 2. alkalmatossá tenni. 3. ſich, kipallérozni magát.
Qualität, die, 1. minéműség; od. ſt. Beſchaffenheit, tulajdonság. 2. ſt. Talent, tökélletesség, tálentom ſzép tulajdonság.
Quall, der, vízbuzgás, *t.i. a' forrásnál.*
Qualm, der, göz, pára.
Qualmen, *v. n.* gözölögni.
Qualſter, der, enyves nedv.
Qualvoll, *adj.* kinos, gyötrelmes.
Quandelbeerbaum, der, amelánts, noſzpolya, lasponya. *Mespylus Amelanchiae.*
Quantität, die, sokaság; in Quantität, bőséggel, bőven, felesen.
Quantum, das, öſzveség, sokaság.
Quappe, die, menyhal. *Gadus Lota.*
Quarantäne, die, negyven nap; Quarantäne, od. Contumaz halten, negyven napig veſztegleni, *t. i. peſtismentö házakban.*
Quarg, Quork, der, 1. ſt. geronnene Milch, aluttéj. 2. ſt. Quargkäſe, gomolya, lágysajt.
Quargkäſe, der, lágysajt, gomolya.
Quart, das, negyed réſz; z. B. ein QuartWein, egy meſzely bor, egy pintnek, v. kupának negyed réſze. 2. negyed rét, t. i. négyrét öſzve hajtott árkos papiros; in Quart drucken, negyed rét formában nyomtatni.
Quartal, das, 1. ſt. viertel Jahr, fertály eſztendö. 2. kántorpénz, fertály eſztendei fizetés.
Quartalbeſoldung, die, fertály eſztendei fizetés.
Quartalgeld, das, kántorpénz.
Quartalrechnung, die, fertály eſztendei ſzámvetés.
Quartaner, der, negyedik oskolai tanúló, negyedik oskolás.

Quartanfieber, das, negyednapi hideglelés.
Quartant, der, od. Quartband, négy rétü formában lévő könyv.
Quarte, die, 1. negyedhang, *a' muzsikában.* 2. im Fechten, megverés, megbotozás. *Argumentum quarti modi in ferio.*
Quartett, das, od. die Quartette négyes dall.
Quartier, das, 1. ſt. Quart, negyedrész, *t. i. mérték.* 2. negyed, fertály, *p. o. a' városnak egy negyed része, v. fertálya.* 3. kvártély, szállás, lakás, lakhely; Quartier geben, *a.* szállást adni. *b.* kein Quartier geben, valaki életének meg nem kegyelmezni.
Quartierfreyheit, die, szabad lakás, szabad szállás.
Quartiermeiſter, der, kvártélymester a' katonák között.
Quarz, der, bányavirág, kvartz.
Quaſte, die, bójt, tzafrangbójt.
Quatember, der, 1. fertály esztendő. 2. kántorszerda.
Quatembergeld, das, kántorpénz.
Quaterne, die, 1. négy rétü. 2. Quaterne, négy szám, *t. i. a' lottérián kijött számok közzül.*
Quecke, die, perjegyökér.
Queckengras, das, perjefü. *Triticum repens*
Queckſilber, das, kényeső, kéneső.
Queerſack, *l.* Querſack.
Quehle, die, kendő, kéztörlő.
Quelle, die, 1. forrás, *t. i. viz.* 2. kútfő, kút feje, v. forrása valaminek.
Quellen, *v. n.* 1. forrani, kibuzogni, *mint a' viz a' forrásból.* 2. feldagadni, megkelni, felkelni, felduzzadni. 3. Quellen laſſen, z. B. Erbſen, megáztatni, *p. o. a' borsót.*
Quellwaſſer, das, forrásvíz.
Quendel, der, kakukfü. *Thymus Serpillum*, L.
Quent, das, od. Quentchen, könting, *egy latnak negyed része.*
Quer, *adj.* kereszt, keresztüllévő, keresztülvaló; *adv.* keresztül.
Querbalken, der, kereszt gerenda, mestergerenda.
Quere, die, kereszt; in die Quere, keresztül; die Kreuz und die Quere, keresztül kasúl; einen in die Quere kommen, útjába lenni valakinek, megakadályoztatni valakit valamiben; es geht mir alles der Quere, minden dolgom viszszafelé megy.
Querfinger, der, viszszafordult ujj.
Querflöte, die, keresztsip, flóta.
Querfurche, die, keresztbarázda.
Quergang, der, kereszt út.
Querkopf, der, eszelős.
Querlinie, keresztlinea.
Querſack, der, általvető, iszák.
Querſchnitt, der, keresztül mettszés.
Querſtraße, die, kereszt út.
Querſtrich, der, 1. keresztházás. 2. ſt. Hinderniß, akadály.
Querweg, der, kereszt út.
Quetſche, in der Quetſche ſeyn, megszorúlni, szorúltságban lenni.
Quetſchen, 1. tsiptetni, odatsiptetni, *valahova*; ſich den Finger zwiſchen die Thüre quetſchen, az ujját az ajtó közé tsiptetni. 2. öszvetörni öszvezúzni, *p. o. tsiptetés által.*
Quetſchung, die, tsiptetés. 2. öszvezúzás, öszve törődés.
Quicken, od. Quäcken, nyivákolni.
Quinte, die, ötödhang.
Quinterne, die, ötrét.
Quinteſſenz, die, a' java, lelke, veleje valaminek.
Quintett, die, öthangú ének.
Quirl, der, pereszlen, habsodró.
Quirlen, *v. a.* sodrani, sodorni.
Quitt, ſt. Frey, ment, szabados.
Quitte, die, birsalma.
Quittenbaum, der, birsalmafa. *Pirus Cydonia.*
Quittenbirne, die, birskörtvély.
Quittengelb, *adj.* birsalmaszinü.
Quittenkern, der, birsalmamag.
Quittenlatwerge, die, birsalmalik. tárium.
Quittenmus, das, birsalmakása, v. liktárium.
Quittenſaft, der, birsalmalév.
Quittiren, 1. ſt. Quittung geben, nyugtató irást adni. 2. hivatalát letenni.
Quittung, die, nyugtatóirás, kvietántzia.
Quitze, die, berkenye.
Quodlibet, das, elegybelegy.
Quotient, der, III. hányszorozó.

R.

Raab, 1. Győr, *város.* 2. die Raab, a' rába vize.
Rabat, der, rabat, robot, uraság-szolgálat.
Rabatt, der, ráadás, *a' vételben.*
Rabatte, die, 1. szege, a' ruhának a' szegéje. 2. veteményes ágy.
Rabbi, Rabbiner, der, zsidópap.
Rabe, der, III. holló.
Rabenaas, das, dög.
Rabenfeder, die, hollótoll.
Rabengeschrey, das, hollókárogás.
Rabenkrähe, die, feketevarjú.
Rabenmutter, die, kegyetlenanya.
Rabenschwarz, hollószínű, *fekete.*
Rabenstein, der, vesztő halom.
Rabenvater, der, kegyetlenatya.
Rabulist, der, III. tsevegő prókátor.
Race, die, *(olv.* rasze), faj, fajta.
Rache, die, boszszúállás; Rache nehmen, od. ausüben, boszszút állani.
Rachen, der, 1. nyeldeklő szája, v. szája kezdet. 2. feltátott szája, *t. i. a' ragadozó nagy állatoknak feltátott szájok;* den Rachen aufsperren, száját feltátni. 3. torok; der Rachen der Hölle, a' pokol torka.
Rächen, *v. a.* megboszszúlni, boszszútállani valamiért; sich an jemanden rächen, boszszutállani valakin, kitölteni a' boszszúját valakin.
Rächer, der, boszszúálló.
Rächerisch, *adj.* boszszúálló; *adv.* boszszúálló módon.
Rachfeuer, das, boszszúállás tüze.
Rachgier, die, boszszúállás kívánás.
Rachgierig, *adj.* boszszúállás kívánó.
Rachsucht, die, boszszúállás korság. boszszúállásra vágyás.
Rachsüchtig, *adj.* boszszúállás kereső.
Rächung, die, megboszszúlás.
Rackel, der, vetési varjú. *Corvus frugilegus.*
Rackel, das, laptaverő retze.
Rad, das, 1. des Wagens, kerék, *p. o. a' szeker kereke. Pb.* das schlimmste Rad knarrt am meisten, az az: az üres hordó kong legjobban; er ist wie das fünfte Rad am Wagen, tsak ollyan mint a' szekérben az ötödik kerék. 2. karika. 3. kinzó kerék; zum Rade verurtheilt werden, kerékre büntetetni. 4. der Pfau schlägt ein Rad, a' páva sátorozik, v. sátort von.
Radachse, die, kerékagy.
Radbürge, die, talitska.
Radbrechen, kereken megtörni.
Radehaue, die, irtókapa.
Rädel, das, kereketske, karikátska.
Rädelsführer, der, sőtzimborás.
Radenmacher, der, kerékgyártó.
Raden, der, konkoly. *Agrostema.*
Rädeln, 1. keréken megtörni, *a' gonoszteվőt.* 2. rostálni, karélni.
Radfelge, die, keréktalp.
Radieren, *v. a.* 1. vakarni, kivakarni, *p. o. az írást.* 2. rézre kartzolni és válaszló vízzel kietetni; ein radirter Kupferstich, kartzolás után etetett, rézmetszés.
Radierkunst, die, rézre való kartzolás mestersége.
Radiermesser, das, kartzoló vésö.
Radnagel, der, kerékszeg.
Radschiene, die, kereksín, sínvas.
Radspeiche, die, kerékküllö.
Radsperre, die, kerékkötő láncz.
Radspur, die, kerékvágás.
Radstock, kerékszék, *mellyben a' szekér- v. kotsikerekeket tsinálják.*
Radwelle, die, kerékagy.
Raffen, ragadni, kapni, kapkodni,
Raffholz, das, szedegetett fa.
Raffiniren, *v. a.* 1. tiszttítni, tisztogatni, *p. o. a' tzukrot megszitálás által.* 2. st. nachsinnen, gondolkozni valamin, meggondolni valamit, törni a' fejét valamin.
Raffinirt, 1. tiszttított, megtiszttított, megszitált. 2. meggondolt, gondolóra vett.

Raffzahn, der, harapófog, az előllévő fogak az állatoknak.
Ragen, *v. n.* ſt. hervorragen, kiállani, előreállani. 2. kilátſzani, kitetſzeni a' többi közül.
Ragout, *(olv.* ragú), das, vagdaltt hús, *párgolva.*
Rah, der, vitorlarúd.
Rahe, die, (ugyan az).
Rahm, der, 1. ſt. Milchrahm, téjfel. 2. *l.* der Rahmen, ráma. 3. ſt. Ruß, korom.
Rahmen, der, ráma, *p. o. ablak v. tükör rámdja.*
Rahmen, *v. n.* 1. felesedni, feladni a' felét, *mint a' téj.* 2. *v. a.* leſzedni a' téjfelét.
Rahmeſtück, das, tarha.
Rahren, ſt. ſchreyen, ordítni, *mint a' ſzamár.*
Raiger, *l.* Reiher.
Rain, der, 1. gyep, pázsitoshely. 2. megye, mesgye, határbarázda, *p. o. két ſzántóföld között.*
Rainblume, die, sárga gyopár. *Gnaphalium Stoechas.*
Rainfarn, vradits. *Tanacetum.*
Rainkohl, der, kutyazóld, *fű. Lapsana.*
Rainweide, die, Hartriegel, fagyalfa. *Ligustrum Vulgare*, L.
Raiſon, *(olv.* rezon), die, 1. okoskodás. 2. ſt. Vernunft, okosság; zur Raiſon bringen, eſzére hozni. 3. ſt. Urſache, ok.
Raiſonnabel, *(olv.* rezonábel). 1. ſt. Vernúnftig, okos, értelmes; *adv.* okosan. 2. billig, illendő; *adv.* illendőn.
Raiſonnement, *(olv.* rezonemán), okoskodás.
Raiſonniren, 1. okoskodni. 2. ſt. reden, beſzélni, viſzſza felelgetni.
Ralle, der, guvat, *egy madár nem. Rallus*, L.
Ramenbock, der, kos.
Ramen, die, sulyok, leverő kos.
Rammel, der, 1. sulyokfej. 2. kos.
Rammeln, 1. sulyokkal béverni. 2. ſt. ſich begatten, párzani, üzekedni, bakzani.
Rammelzeit, die, bakzás ideje.
Rammen, *v. a.* sulyokkal verni.
Rammler, der, kan, v. hím nyúl.
Ramſel, der, 1, medvehagyma. *Allium Ursinum*, L. 2. ſoghagymaſzagú. *Erysimum Alliaria.* 3. tejelőfű, tejelke, tejhozó fű. *Polygala*, L.
Rand, der, 1. ſzél, ſzéle valaminek, *p. o. kútnak, veremnek.* 2. ſt. Ufer, part, *p. o. víz partja.* 3. ſt. Ende, vég; zu Rande kommen, végére érni valaminek, végét érni valamiben; eine Sache zu Rande bringen, végre hajtani valamit, és rendbe ſzedni valamit; das verſteht ſich am Rande, az magában is értetődik, v. az terméſzet ſzerént úgy van.
Rändeln, rändern, ſzélét tsinálni, v. kipárkányozni.
Randgloſſe, ſzélre tett jegyzés, óldaljegyzés, *p. o. a' könyvben.*
Randſchrift, die, ſzélenvaló írás, *t. i. könyvben.*
Ranft, der, 1. ſt. Rand, ſzél, párkány. 2. kenyér púpja, v. ſzegéje.
Rang, der, 1. ſt. Reihe, rend, sor. 2. ſt. der Grad der Würde, rang, rend; den erſten Rang haben, első rangban lenni; er hat den Rang vor dir, elébb való rangban van mint te, v. nálad.
Range, der, III. 1. suhantz, torongy. 2. gaz gyermek, semmire kellő.
Range, die, fejérſzikla.
Rangiren, *(olv.* ránzsíren), rendbe ſzedni, elrendelni.
Rangordnung, die, rangrend.
Rangſtreit, der, rangértvaló vetekedés.
Rank, der, ravaſzság, fortély, tsalárdság.
Ranke, die, kats, fogódzó.
Ranken, 1. ſich, elágazni. 2. katsosodni.
Ränkevoll, ränkvoll, *adj.* tsalárd, fortélyos, ravaſzkodó.
Ranunkel, die, békavirág. *Ranunculus.*
Ranzen, der, bútyor, motyó, tereh, zajda, podgyász, turba, *t. i. a' mesterlegényeknél.*
Ranzen, 1. ſt. lármen, larmázni. 2. bakzani, párosodni. 3. ſich, nyújtózni, húzódozni.
Ranzig, *adj.* 1. avas, *p. o. vaj, ſzalonna, olaj.*
Ranzion, die, váltság, *p. o. a' rabságból, fogságból.*
Ranzioniren, kiváltani, *a' fogságból.*

Ranzzeit, die, párzás ideje.
Rappe, der, III. fekete ló.
Rappe, die, pók, *daganat a' lovak lábán.*
Rappen, der, III. rapétobák.
Rappel, der, viſzſzahivás.
Rappelköpfiſch, haragos, mérges.
Rappen, *v. a.* öſzveſzedni.
Rappier, der, buzgány, buzgánybot.
Rappuſe, die, ragadozás.
Raptim, *adv.* sietve, hirtelenében.
Rapunzel, die, 1. erdei rapontz. *Phyteuma spicatum*, L. 2. rapontz harangvirág, tsengetyüke. *Campanula Rapunculus*, L.
Raquete, *(olv.* rakéte), die, rakéta.
Rar, ſt. ſelten, ritka; *adv.* ritkán.
Rarität, die, ritkaság.
Raſch, *adj.* 2. ſt. ſchnell, hirtelen, serény. 2. ſt. lebhaft, eleven, gyors.
Raſch, der, rása, *ſzött matéria.*
Raſchheit, die, gyorsaság.
Raſen, der, pázsit, pázsitgyep.
Raſen, das, dühösség.
Raſen, *v. n.* 1. dühösködni, dühös lenni, dühödni; ein raſender Menſch, dühösködö ember. 2. eſze nélkül dühösködni; ein raſender Hund, dühös eb.
Raſenbank, die, gyepágy.
Raſend, *adj.* 1. dühös, dühödött. 2. eſzeveſzett, eſztelen. 3. irtóztató nagy.
Raſenhopfen, der, aprókomló.
Raſenrain, der, pázsitmegye, *p. o. a' ſzántóföldek között.*
Raſerey, die, dühösködés.
Raſeur, *(olv.* razör), der, borotvás, borbely.
Raſig, *adj.* pázsitos, gyepes.
Raſiren, 1. ſt. barbiren, borotválni, megborotválni. 2. ſt. ſchleifen, z. B. eine Feſtung, földig lerontani, *p. o. várat, ée.*
Räſon, 1. ſt. Vernunft, okosság. 2. okoskodás. 3. ok, fundamentom valamire.
Räſonnabel, *(olv.* rezonábel), 1. ſt. Vernünftig, értelmes. 2. ſt. billig, illendöség ſzerető. 3. Freygebig, adakozó, ée.
Räſonnement, das, okoskodás.
Räſonniren, 1. okoskodni. 2. viſzſza felelgetni.
Raſpel, die, ráspoly, reſzelö.
Raſpeln, ráspolyozni, reſzelni.
Raſpelſpan, der, ráspolyhulladék.
Raſſel, die, tsörgö ſzerſzám.
Raſſeln, *v. n.* tsörömpölni.
Raſſeln, das, tsörömpölés, zörgés.
Raſt, 1. der Raſt, indúló; den Raſt ſchlagen, indúlót verni, *p. o. a' katonáknál.* 2. die Raſt, ſt. die Ruhe, pihenés nyugodalom, megſzünés, nyugvás, kinyugvás.
Raſten, *v. a.* nyúgodni.
Raſtlos, *adj.* fáradhatatlan.
Raſtloſigkeit, fáradhatatlanság.
Raſtral, das, kótánakhúzó.
Raſttag, der, nyúgvónap, pihenönap; Raſttaghalten, nyugodni, pihenni, (rostokolni).
Rath, der, 1. ſt. Mittel, eſzköz, mód; ich will ſchon Rath ſchaffen, majd tsak találok valami módot; es kann Rath werden, tsak találkozik valami mód. *Pb.* kommt Zeit, kommt Rath, megtanit az idö, mit tselekedjünk, v. az idö mindennek mestere. 2. tanáts, másnak adott tanáts, v. ítélettétel valamelly dolog eránt; jemanden um Rath fragen, tanátsot kérdeni valakitöl; ſich bey jemanden Raths erhohlen, valakinek tanátsával élni, tanátsot kérni valakitöl; jemanden zu Rathe ziehen, tanátskozni valakivel, tanátsot kérdeni valakitöl. 3. ſt. Berathſchlagung, tanátskozás, tanátstárs; mit jemanden zu Rathe gehen, tanátsot tartani, v. tanátskozni valakivel; mit ſich ſelbſt, od. bey ſich ſelbſt zu Rathe gehen, meggondolni, v. gondolóra venni valamit. 4. tanáts, tanátskozók gyülekezete, tanátsgyülés. 5. tanátsos, tanáts adó; geheimer Rath, titkos tanátsos. 6. Etwas zu Rathe halten, gazdálkodni, v. takarékosan bánni valamivel.
Rathen, *v. a. irr.* ich rathe, du räthſt, er räth. *Imp.* ich rieth. *Perf.* ich habe gerathen. 1. ſt. errathen, hozzávetni, kitalálni; rathen Sie einmahl, wie viel es gekoſtet hat? ugyan találja ki az Ur mennyi vólt az ára; ich rathe hin und her, und kann es nicht errathen, mindenfelé jár az eſzem, v. mindenfelé találgatom, de ki nem tudom találni. 2. ſt. Rath geben, tanátsol-

ni, javasolni, tanátsot adni; was rathen Sie mir, mit tanátsol az Úr nekem. *Pb.* wem nicht zu rathen iſt, dem iſt auch nicht zu helfen, ki nem kész tanáttsal élni, azon nem lehet segélni. 3. ſt. helfen, segítni; er weiß ſich nicht zu rathen, nem tud magán segítni; damit iſt mir nicht gerathen, azzal én rajtam nem segítenek. 4. gerathen, haſznos.

Rathen, das, 1. találgatás. 2. tanátslás, tanátsadás.

Rathgeber, tanátsadó, tanátsló.

Rathhaus, das, tanátsház.

Räthlich, ſt. ſparſam, takarékos.

Rathlos, *adj.* gyámoltalan.

Rathſam, ſt. räthlich, 1. tanátsos. 2. ſt. vortheilhaft, haſznos.

Rathsbedürftig, tanáts nélkül szükölködő.

Rathſchlag, der, tanátskozás.

Rathſchlagen, *v. a.* tanátskozni.

Rathſchluß, der, végzés, tanáts; einen Rathſchluß faſſen, végezni valamit.

Rathscollegium, das, III. tanáts.

Räthſel, das, 1. ſt. ein Mährchen, Fabel, mese, költemény, rege. 2. találós mese; ein Räthſel auflöſen, megfejteni valamelly mesét. 3. homályos, v. megmagyarázhatatlan dolog.

Räthſelhaft, *adj.* meseforma, homályos.

Rathsfähig, *adj.* tanátsbéli hivatalra alkalmatos.

Rathsglied, das, tanátstag.

Rathsherr, der, III. tanátsbéli Úr.

Rathsmeiſter, der, tanátsbéli elölülő.

Rathsperſon, die, tanátsbéli személy.

Rathsſchluß, der, tanátsvégzés.

Rathsſtelle, die, tanátsosi hivatal.

Rathsſtube, die, tanátsház.

Rathstag, der, tanátsgyülés napja.

Rathsverſammlung, die, tanátsgyülés.

Ratification, die, megerősítés, helybehagyás.

Ratificiren, megerősitni.

Ration, 1. kiszabott étel, *p. o. a' tengeri hajón.* 2. egy napi abrak és széna, *t. i. a' katonák lovainak.*

Ratſche, die, keleptze.

Ratſchen, *v. a.* keleptzélni.

Ratrapiren, ismét megfogni, kézre kerítni.

Ratte, die, patkány.

Rattenpulver, das, patkányölő, *t. i. méreg, v. maſzlag.*

Ratz, der, pele, pölyü. *Glis.*

Ratze, die, patkány. *Mus rattus.*

Ratzenfalle, die, patkányfogó.

Raub, der, 1. ragadozás, prédálás; auf den Raub ausgehen, prédára menni. 2. ragadomány, préda; ein Raub der Flammen werden, a' lángok prédájává lenni.

Raubbiene, die, here, tolvajméh.

Rauben, ragadozni, elrablani.

Rauben, das, ragadozás.

Räuber, der, 1. prédáló, ragadozó. 2. od. Straßenräuber, haramia, zsivány, úton álló. 3. z. B. an einem Baume, fattyúág, sarjú. 4. z. B. am Lichte, gyertyaveſztegető.

Räuberey, die, ragadozás, zsiványkodás.

Räuberhöhle, die, latorbarlang.

Räuberiſch, *adj.* ragadozó.

Raubfiſch, der, ragadozóhal.

Raubgierig, ragadozó.

Raubneſt, das, zsiványtanya.

Raubſchiff, das, rablóhajó.

Raubſucht, die, rablóvágyás.

Raubthier, das, ragadozó állat.

Raubvogel, der, ragadozómadár.

Rauch, *adj.* ſt. rauch, horzás, szőrös.

Rauch, der, füst; einen Rauch von ſich geben, füstölögni; nach Rauch ſchmecken, füstös lenni, *t. i. az ízére, v. ſzagára nézve.*

Rauchapfel, der, tsudafa. *Datura Stramonium.*

Rauchbeere, die, szőrös pőszméte.

Rauchen, *v. n.* 1. Rauch von ſich geben, füstölögni, füstölni; es raucht in der Stube, füst van a' szobában. 2. ſt. einen warmen Dunſt von ſich geben, gőzölögni, párálni. 3. Taback rauchen, dohányozni, pipázni; eine Pfeiffe rauchen, egy pipa dohányt kiszívni.

Rauchen, das, 1. füstölgés. 2. füstölés. 3. dohányozás.

Raucher, der, dohányos, pipás.

Räucherer, der, illatozó.

Räucherig, *adj.* füstös.

Räuchern, *v. a.* 1. füstölni, kifüstölni, *p. o. a' ſzobát*; jó illatú füstöt teinálni. 2. megfüstölni, *p. o. a' húst, ſzalonnát, ſódort, éc.* geräuchertes Fleiſch, füstölt hús.

Räuchern, das, 1. füstölés, kifüstölés, *jó illatú füstel*, 2. megfüstölés, *p. o. a' hús megfüstölése.*
Rauchfang, der, kémény, kürtő.
Rauchfangkehrer, der, kéményseprő, kéménytiszttító.
Rauchfaß, das, füstölőedény.
Rauchhafer, der, szakállas zab.
Rauchig, *adj.* füstös, füstölő.
Rauchleder, das, borzas bőr, szőrös bőr,
Rauchloch, das, füstlyuk, kemenczelyuk.
Rauchpfanne, die, füstölő edény.
Rauchpulver, das, füstölőpor.
Rauchschwalbe, die, kéményfetske.
Rauchtaback, der, dohány.
Rauchwerk, das, 1. szőrös bőr. 2. jó illat gerjesztő.
Räucherwerk, das, jóillat gerjesztő.
Raude, die, der Schorf, kosz.
Räude, die, rüh, juhrüh.
Räudig, *adj.* rühes, *p. o. juh.*
Raufbold, der, veszekedő.
Raufe, die, 1. lenmagtépő gereben. 2. vonogó, szénavonogó, vashorog
Raufel, die, (ugyan az).
Raufen, *v. a.* 1. tépni, kitépni, kiszaggatni; jemanden bey den Haaren raufen, megtépni valakit; der Kamm rauft, ez a' fésű tépi a' hajat. 2. mejjeszteni, megmejjeszteni, a' tollát kitépni. 3. veszekedni.
Raufer, der, veszekdő.
Rauh, *adj.* 1. darabos, durva; *adv.* darabosan; od. st. Rauch, borzas, szőrös. 2. durva, kedvetlen, *p. o. idő*; ein rauher Wind, kedvetlen szél; rauhe Witterung, durva idő. 3. durva, pallérozatlan, *t. i. az erkölcsre nézve*; ein Mann von rauhen Sitten, durva ember.
Rauhbeere, die, szőrös pőszméte, tsipkeszőlő. *Ribes grossularia*, L.
Rauhen, *v. a.* felborzazni.
Rauhfutter, das, 1. borzas béllés, szőrös béllés. 2. vastag abrak.
Rauhigkeit, die, 1. darabosság. 2. st. Heiserkeit, rekedtség.
Rauhreif, der, zúz, zúzmoráz; es fällt ein Rauhreif, zúz esik.
Rauhweitzen, der, kalászos búza.
Rauke, die, kányafü. *Sisymbrium.*
Raum, der, 1. tér, hézag. 2. st. Ort, Platz, hely; Raum geben, helyt adni
Räumen, 1. st. wegschaffen, elvinni, elhárítni, eltakarítni, elhordani; aus dem Wege räumen, *a.* eltenni lábalól, v. félre tenni az utból. *b.* orozva kivégezni, v. megölni valakit. 2. leer machen, kiürítni; das Zimmer räumen, kiürítni, v. takarítni a' szobát, kihordozóskodni a' szobából. 3. verlassen, oda hagyni, elhagyni.
Räumung, die, 1. elvivés, elhordás, eltakarítás. 2. kiürítés, kiüresítés.
Raunen, susogni, suttogni.
Raupe, die, hernyó.
Raupeisen, das, hernyó irtó.
Raupen, *v. a.* hernyászni, hernyókat irtani.
Raupennest, das, hernyófészek.
Raupentödter, der, fürkész, *egy bogárnem. Ichneumon.*
Rausch, der, 1. st. Geräusch, zörgés, tsörtetés. 2. mámorosság, megittasodás; sich einen Rausch trinken, megmámorosodni, megittasodni; ittasság, gagyosság.
Rauschen, *v. n.* 1. zörögni, tsörögni, tsörtetni. 2. st. gähren, forrni, *mint a' bor, ser.* 3. elsuhanni, hirtelen eltűnni.
Rauschgelb, veres rozsnika, vagy egérkő. *Arsenicum rubrum.*
Räuspern, sich, hákogni.
Raute, die, 1. ruta. *Ruta*, L. 2. rézsútnégyszeg.
Rautenförmig, *adj.* rézsut négyszegű.
Rautenkranz, der, rutakoszorú.
Rautenöl, das, rutaolaj.
Rautenwein, der, rutás bor.
Reaction, die, viszszahatás.
Real, der, spanyolpénz neve, *melly mintegy* 10 *krajtzár.*
Real, (más szók előtt) dologi, dolgot illető.
Realisiren, *v. a.* végrehajtani, telyesitni, világosítni.
Realität, die, valóság.
Realschule, die, polgári oskola, *mellyben nem tsak nyelvek, hanem más a' polgári életrevaló mesterségek és tudományok tanittatnak.*
Rebe, die, 1. st. Ranke, szőlővesszső, venyike, venyege. 2. st. Weinstock, szőlőtő.
Rebell, ein, pártütő.
Rebellion, die, pártütés.

Rebelliren, *v. a.* pártot ütni.
Rebellisch, *adj.* pártütő, pártos, zenebonás.
Rebenasche, die, venyikehamu.
Rebenauge, das, új növése, v. szeme a' szőlővesszőnek.
Rebenblatt, das, szőlőlevél.
Rebenblut, das, st. Wein, bor.
Rebendolde, die, borgyökérfű. *Oenanthe*, L.
Rebengesenk, das, porhajas, bujtás.
Rebenholz, das, szőlőfa.
Rebenlaub, das, szőlőlevél.
Rebensaft, der, st. Wein, bor.
Rebenstock, der, szőlőtőke.
Rebhuhn, das, fogolymadár. *Tetrao Perdix.*
Rebschoß, der, szőlővesszőn új hajtása
Rebstock, *l.* Rebenstock.
Recantiren, megmásolni, visszahúzni, *szavát.*
Recapitulation, die, újra előszámlálás, újra említés, ismétítés.
Recapituliren, summásan ismét elöszámlálni, elmondani, ismétitni.
Recensent, der, III. felvizsgáló, könyvvizsgáló, könyvbíró.
Recension, die, felvizsgálás.
Recensiren, *v. a.* felvizsgálni, *a' könyvet.*
Receptisse, das, felvételbizonyság, nyugtatóirás.
Recept, das, szertézédula.
Receptivität, die, elfoghatóság.
Receß, der, st. Vergleich, egyezés.
Rechen, der, gereblye.
Rechen, *v. a.* gereblyélni.
Rechenbret, das, -tafel, die, számvető tábla.
Rechenbuch, das, számvető könyv.
Rechenkunst, die, 1. számmesterség. 2. számvetés.
Rechenschaft, die, számadás.
Rechenschule, die, számvető oskola.
Rechentafel, die, számvetőtábla.
Rechentisch, der, számvető asztal.
Rechling, der, sigér. *Perca*, L.
Rechnen, *v. a.* 1. st. zählen, számlálni, hozzászámlálni; die Zeit nach Jahren oder Monathen rechnen, az időt esztendő, v. hónap szerént számlálni: ich rechne mich auch dazu, én is oda számlálom magamat. 2. st. zusammen rechnen, összveszámlálni; die Unkosten will ich nicht einmahl rechnen, a' költséget összve sem akarom számlálni. 3. számot vetni, számolni. 4. auf etwas rechnen, számot tartani valamire. 5. st. schätzen, betsülni; hoch rechnen, nagyra betsülni. 6. st. dafür halten, ítélni, tartani, gondolni; sich für eine Ehre rechnen, szerentsséjének tartani; man kann leicht rechnen, könnyen el lehet gondolni. 7. schließen, ítélni, vélekedni.
Rechnen, das, 1. számvetés. 2. összveszámlálás, megszámlálás.
Rechner, der, számvető.
Rechnung, die, 1. számvetés, számadás; Rechnung führen, számadást jegyezni; etwas in Rechnung bringen, valamit a' számadás közé feljegyezni. 2. számadás, *t. i. készített számadás valamiről*; eine Rechnung bezahlen, megfizetni a' számadásbéli költséget. 3. st. Credit, hitel, költsönözés; auf meine Rechnung, az én rovásomra; auf Rechnung kaufen, hitelbe venni; auf Rechnung geben, z. B. Waare, hitelbe adni, *p. o. portékát.* 4. st. Meinung, ítélet, vélekedés. 5. sich auf etwas Rechnung machen, számot tartani valamire, reményleni támaszkodni valamire.
Rechnungsbuch, das, számvetőkönyv.
Rechnungsführer, der, számtartó.
Recht, *adj.* 1. st. gerade, egyenes; eine rechte od. gerade Linie, egyenes línea; *adv.* egyenesen. 2. st. wahr, igaz, igazi, valóságos, valódi, helyes; die rechte Bedeutung eines Wortes, valamelly szónak igazi, v. valóságos jelentése; den rechten Grund wissen wollen, valóságos okát tudni akarni; der rechte Vater, édes atya, *az az: nem mostoha*; die rechte Mutter, édes anya; der rechte Bruder, édes testvér, *az az: nem mostoha, ée.* 3. st. recht, gut, jóféle; rechte Perlen, jóféle gyöngy; rechtes Gold, jó arany, jóféle arany. 4. valóságos, nagy, egész, igazi; das ist eine rechte Plage, egész tsapás; 5. helyes, jó, alkalmatos, igaz; das Kleid ist mir recht, nekem ez a' ruha jó; die rechte Seite eines Tuches, a' posztónak a' színe, v. jó színe; zu rechter Zeit kommen,

jókor jönni. 6. jobb, *t. i. kéz, &c.* die rechte Hand, a' jobb kéz; die rechte Seite, a' jobb óldal; rechter Hand, jobb kéz felöl, jobbról, jobbra; es liegt rechter Hand, jobbra esik, jobb felöl fekszik. *Adv.* 1. jól, helyesen. Sie kommen mir eben recht, éppen jókor jön az Úr; das wäre mir recht! a' kellene nekem! éppen azt szeretném én! *(tettetve szólván)*; recht so! úgy úgy; so recht mein Sohn! úgy fiam úgy! wo mir recht ist, ha nem hibázok, ha jól jut eszembe. 2. ugyan tsak, igazán; Recht, wie sich's gehört, ugyan tsak a' mint kell, v. illik. 3, nagyon, igen; recht sehr schön, igen nagyon szép; es ist recht kalt, igen hideg van.

Recht, das, 1. igazság. Sie haben Recht, igazsága van az Úrnak; einem Recht geben, megvallani, hogy igazsága van valakinek; von Rechts wegen, igazság szerént. 2. juss; ich habe Recht dazu, jussom van rá, v. hozzá; ich lasse ihm sein Recht, nem veszem el a' jussát. 3. juss, hatalom; 4. törvény, törvények; das bürgerliche Recht, a' polgári törvény. Doctor beyder Rechte, mind a' kétféle törvénynek folytató mestere; das Ungrische Recht studiren, a' Magyar Törvényt tanúlni. 5. st. Gerichtsort, törvényszék.

Rechte, die, od. die rechte Hand, jobb kéz.

Rechte, das, igazság, igaz.

Rechteck, das, négyszeglethoszsz, négyszeghoszsz.

Rechten, *v. a.* törvénykezni, pert folytatni, perlekedni.

Rechtens, *adv.* törvény szerént, törvényesen.

Rechtfertigen, *v. a.* 1. st. lossprechen, felszabadítni, *p. o. a' büntetés alól valakit*, v. megigazítni, igaznak állítni, büntelennek vallani, *a' bévádolt személyt.* 2. st. entschuldigen, vertheidigen, menteni, védelmezni, kimenteni; sich rechtfertigen, od. zu rechtfertigen suchen, magát menteni, v. megigazítani, mentegetni.

Rechtfertigung, die, 1. st. Lossprechung, megigazítás, felszabadítás 2. st. Vertheidigung, mentés, mentegetés. 3. st. Entschuldigung, mentség.

Rechtgläubig, *adj.* igazhitű.

Rechthaberey, die, győznikívánás, makats győzés.

Rechthaberisch, győznikívánó, *t. i. a' vetélkedésben*; makats győző.

Rechtlich, *adj.* 1. igazságos; *adv.* igazságosan, igazság szerént. 2. st. gerichtlich, törvényes, törvény szeréntvaló; *adv.* törvényesen. 3. st. anständig, illendő, illő, tisztességes, *p. o. öltözet.* 4. st. rechtschaffen, igazság szerető, jámbor.

Rechtlos, 1. törvénytelen. 2. jussal nem bíró.

Rechtmäßig, jussos törvényes; *adv.* törvényesen. 2. st. gehörig, illendő; *adv.* illendőn.

Rechtmäßigkeit, die, 1. törvényesség. 2. illendőség, helyesség.

Rechts, *adv.* 1. st. zur rechten Hand, jobb felöl. 2. nach der rechten Hand, od. Seite, jobbfelé. 3. st. rechts um, jobbra, jobbfelé. P. o. rechts umkehrt euch, jobbra forduljatok.

Rechtsbeflißener, der, törvénytanúló, jusstanúló.

Rechtsbeständig, *adj.* törvényes, jussos, a' törvényel megállható.

Rechtsbeystand, der, prokátor, törvényes szószólló.

Rechtschaffen, *adj.* 1. st. rechtbeschaffen, igazi, igaz, helyes, alkalmatos. 2. st. redlich, sedhetetlen, jámbor, betsületes; *adv.* betsületesen, jámborúl. 3. *adv.* ugyantsak, nagyon; er ist rechtschaffen betrogen worden, ugyan megtsalták.

Rechtschaffenheit, die, 1. st. Redlichkeit, jóság, sedhetetlenség, jámborság. 2. helyesség, alkalmatos vólta valaminek.

Rechtschreibung, die, helyes irás.

Rechtsconsulent, der, III. törvénytudó.

Rechtserfahren, törvényben jártas, jussbagyakorlott.

Rechtserfahrenheit, die, törvényben jártasság.

Rechtsfall, der, törvényes eset.

Rechtsfrage, die, törvénybéli kérdés.

Rechtsgang, der, törvény folyamatja.

Rechtsgelehrsamkeit, die, jusstudomány, törvénytudomány.

Rechtsgelehrt, Rechtsgelehrter, der, törvénytudó, jusstudó.
Rechtshandel, der, törvénykezés, per.
Rechtsgängig, *adj.* per alatt lévő.
Rechtskosten, die, *pl.* törvénykezésbéli költség.
Rechtskraft, die, törvény ereje.
Rechtskundig, *adj.* törvénytudó.
Rechtslehre, die, jusstudomány, törvénytudomány.
Rechtslehrer, der, jusstanító, törvénytanító.
Rechtslos, *adj.* jusstalan.
Rechtslosigkeit, die, jusstalanság.
Rechtsmittel, das, törvényes út, v. mód.
Rechtspflege, die, törvény kiszolgáltatás.
Rechtspflicht, die, jusskötelesség.
Rechtsprecher, der, ítélettévő.
Rechtsprechung, die, helyes kimondás.
Rechtssache, die, törvényes dolog.
Rechtsspruch, der, ítélet.
Rechtsstreit, der, törvényes per.
Rechtsstuhl, der, törvényszék.
Rechtsverständig, *adj.* törvényértő.
Rechtswegen, (Von), igazságosan, törvényesen.
Rechtswissenschaft, die, törvénytudomány.
Rechtwinkelig, *adj.* egyenes szegletű.
Recidiv, die, visszaesés, *t. i. a' betegségbe.*
Recipe, végy, *t. i. a' szerből, v. orvosságból.*
Recipient, elfogadó edény a' testalkattudományban.
Reciprocum, viszszáló, *p. o. lge.*
Recitation, elmondás.
Recitativ, das, énekesbeszéd.
Recitiren, elmondani.
Recken, 1. st. ausdehnen, kinyújtani. 2. sich, nyújtózni, v. húzódozni.
Reckholder, der, st. Hohlunder, bodza; st. Wachholder, gyalogsenyő.
Reclamiren, *v. a.* visszakívánni.
Recognition, die; selvételesméret, selvételesmérés, *pénzről.*
Recognoscíren, *v. a.* kivizsgálni.
Recolligiren, sich, magát észrevenni.
Recommendation, die, ajánlás.
Recommendiren, ajánlani.
Recompens, (*olv.* rekompánz), megjutalmazás, jutalom.
Reconvalescenz, die, selgyógyulás, lábbadozás.
Reconvalescíren, *v. n.* selgyógyulni, lábbadozni.
Recreation, die, mulatság.
Recrut, der, újkatona.
Recrutiren, újkatonákat fogdosni.
Rectangulum, das, derékszögletes szeglet.
Rectificiren, in der Chymie, megtisztálni.
Recurs, der, visszatérés.
Recusation, die, magavonogatás.
Redakteur, der, 1. rendbeszedő. 2. egybeszedője, v. kiadója valamelly újságnak, v. korirásnak.
Redaction, die, egybeszedés, kiadás.
Rede, die, 1. st. das Reden, beszéd, szóllás, szó; bey einer Rede bleiben, szavát nem változtatni; jemanden in die Rede fallen, valakit szavába megfogni; gebundene Rede, vers, kötött beszéd; ungebundene Rede, folyó beszéd. 2. st. Gerücht, hir; Es geht die Rede, azt hírlelik, úgy foly a' hire. 3. beszéd, (oratio); eine Rede halten, beszédet tartani. 4. st. Rechenschaft, számadás; Jemanden zur Rede stellen, valakit számadásra vonni. 5. szó, szózat, hang; die Rede ist ihm vergangen, elállott a' szava.
Redekunst, die, beszéllésmesterség, beszédmesterség.
Reden, 1. szóllani, beszélni; das Kind lernet reden, a' gyermek beszélni tanúl; laut reden, felszóval beszélni; durch die Nase reden, az orrából beszélni; er läßt mit sich reden, meghalgatja az embert; du hast gut reden, könnyű neked beszélni; in den Wind reden, hijjában beszélni, falra hányni a' borsót; Jemanden ins Herz od. ins Gewissen reden, lelkire beszélni valakinek; viel Redens von einer Sache machen, nagy senekét keritni valaminek.
Redensart, die, szóllás formája, szóllásmód.
Redeschen, *adj.* szótalan, szó kémellő.
Redetheil, der, beszédrész.
Redeübung, die, beszédbéli gyakorlás, beszédgyakorlás.
Redintegration, die, helyreállitás.
Redlich, 1. st. rechtschaffen, igazszívű, egyenes szívű. 2. st. ehrlich, betsületes, jámbor.

Redlichkeit, die, 1. egyenes szívűség. 2. jámborság.
Redner, der, 1. szólló, beszéllő, szószólló, rábeszéllő.
Rednerisch, *adj.* szószóllói, bőbeszéllő.
Rednerkunst, die, szóllómesterség.
Rednerstuhl, der, szószóllószék.
Redoute, die, 1. sántz neme. 2. állortzás tántz, redut.
Redoutenhaus, das, redutház,
Redoutensaal, der, redutpalota.
Redselig, beszédes, bőbeszédű.
Reduciren, 1. megkissebbítni, kissebbre venni. 2. herabsetzen, az árát lejjebb szállítni. 3. az értzmeszet ismét fénylő értzé változtatni, *a' testalkattudományban.*
Reducirt, *adj.* kissebbre vett.
Reduction, die, megkissebbítés.
Rede, Rhede, die, révpart; kikötőszél, *a' kikötőhely torka.*
Reder, der, hajós, hajó ura.
Refectorium, das, ebédlőház.
Referendár, der, referendárius.
Referent, der, III. előadó, előterjesztő.
Reff, das, kaszakampó.
Reflectiren, 1. elmélkedni. 2. viszszavetni, *a' súgárokról mondatik.*
Reflexion, die, 1. elmélkedés. 2. viszszaverődés.
Reform, der, megjobbitás, javítás.
Reformation, die, javítás, jobbítás.
Reformator, der, jobbító.
Reformiren, jobbbítni, javítni.
Reformirt, *adj.* 1. jobbított. 2. Református; die reformirte Religion, a' Reformáta Vallás.
Refraction, die, viszszaverődés.
Refrigerantia, die, hívesítő szerek.
Refugium, menedék, menedékhely.
Refutation, die, megtzáfolás.
Refutiren, *v. a.* megtzáfolni.
Regal, das, 1. emberhang az orgonában. 2. st. Geschenk, ajándék.
Regale, das, fejedelmi juss.
Regalfolio, regálformáta, legnagyobb formáta, *t. i. a' könyvre nézve.*
Regaliren, megajándékozni.
Regalpapier, das, regálpapiros.
Regard, st. Rücksicht, tekintet.
Rege, megmozdúlt, mozgó; Rege seyn, mozgásban lenni; Rege werden, megmozdúlni, fellázzadni; Rege machen, felindítni, fellázasztani.
Rege, die, fellázzadás.
Regel, die, szabás, szabott rend, regula, törvényrend, sinórmérték; sich an keine Regel binden, semmi szabott rendhez nem tartani magát. 2. st. Lineal, línea, lineázó.
Regelchen, das, regulátska.
Regellos, regulátlan, rendetlen.
Regellosigkeit, die, regulátlanság.
Regelmäßig, *adj.* 1. st. richtig, helyes, illendő. 2. regulás, rendes, rendszeréntvaló.
Regelmäßigkeit, die, helyesség, illendőség. 2. regulásság, rendesség.
Regen, der, eső, esső; wir werden Regen bekommen, eső lesz, vagy esőnk lesz; es fällt ein Regen, eső esik, v. esik az eső; es läßt sich zum Regen an, esőre van, v. áll az idő. *Pb.* aus dem Regen in die Traufe kommen, az eső elől a' tsepegő alá állani, tseberből vederbe lépni.
Regen, *v. a.* 1. st. bewegen, mozditni, mozgatni, ingatni; er kann weder Hand noch Fuß regen, se kezét, se lábát nem mozdíthatja; sich regen, mozdúlni, mozogni, megmozdúlni. 2. st. erwähnen, említni.
Regenbach, der, esőpatak, esővízből áradt patak.
Regenbogen, der, szivárvány.
Regenguß, der, ömlő eső.
Regenhaft, *adj.* esős.
Regenschauer, der, futóeső.
Regenschirm, der, kézernyő, parapli.
Regent, der, III. 1. fejedelem, uralkodó, országló. 2. igazgató.
Regentropfen, der, esőtsepp.
Regentschaft, die, országlás.
Regentuch, das, eső ellenvaló ruha.
Regenvogel, der, póling. *Scolopax arguata.*
Regenwasser, das, esővíz.
Regenwetter, das, esősidő.
Regenwolke, die, esős felhő.
Regenwurm, der, kukatz, geleszta.
Regenzeit, die, esősidő, esőesés ideje.
Regieren, *v. a.* 1. kormányozni, igazgatni; ein Schiff regieren, a' hajót igazgatni. 2. als König od. Fürst regieren, országolni, igazgatni, (uralkodni). 3. st. herrschen, hatalmaskodni, uralkodni, *mint valamely nyavalya, döghaldl, pestis, &c.*

Regierer, der, kormányozó.
Regierung, die, 1. igazgatás, kormányozás, uralkodás, országlás. 2. kormányszék; sich an die Regierung wenden, a' kormányszékhez folyamodni.
Regierungsart, die, igazgatásmód.
Regierungskunst, die, kormányozásmesterség, igazgatás, v. uralkodás mestersége.
Regierungsrath, der, kormányszéki tanátsos.
Regiment, das, 1. st. Regierung, igazgatás, kormányozás. 2. regement, ezered.
Regimentschirurgus, der, regementi seborvos,
Regimentsfeldscheer, (ugyan az).
Regementspater, der, tábori pap.
Region, die, st. Gegend, tartomány vidék.
Register, das, mutató tábla.
Reglement, (olv. reglemán), das, st. Verordnung, rendelés, parantsolat. 2. rend, rendtartás.
Regnen, esni, *t. i. az esőnek*; es regnet, esik az eső; es hat viel geregnet, sok eső esett.
Regnerisch, *adj.* esős; es sieht regnerisch aus, esőre áll az idő.
Regreß, der, st. Zuflucht, folyamodás. 2. menedékhely.
Regulär, *adj.* regulás, rendes.
Reguliren, *v. a.* elrendelni; regulirte Truppen, tanúlt seregek; sich nach Jemanden reguliren, valakihez alkalmaztatni magát.
Regung, die, mozdúlás.
Reh, das, öz. *Capreolus.*
Rehbock, der, bakőz, himőz.
Rehde, die, kikötő torok, kikötő torka, *a' tengeren.*
Rehkalb, das, őzvemhe.
Rehkeule, die, őztzobák.
Rehkraut, das, sárgasepröke. *Spartium scoparium.*
Rehwildprett, das, 1. st. Reh, őz. 2. Rehfleisch, őzhús.
Rehzicklein, das, őzvemhe.
Rehziege, die, nőstényőz.
Rehziemer, der, őztzimer.
Reibasch, die, böstörő, (borstörő), tserépmozsár.
Reibeisen, das, reszelő, *p. o. tormareszelő.*
Reibekeule, die, mozsártörő.
Reiben, *v. a. irr. Imp.* ich rieb. *Perf.* ich habe gerieben, 1. dorgölni, dorzsölni; die Augen reiben, a' szemeit dörzsölni. 2. reszelni; Meerretig, od. Krán räuben, tormát reszelni.
Reiber, der, reszelő.
Reibestein, der, festéktörő kő.
Reibung, die, dörzsölés, reszelés.
Reich, *adj.* 1. bő, bőséges; eine reiche Erndte, bőv aratás; ein reiches Geschenk, gazdag ajándék. 2. gazdag, dús; ein reicher Mann, gazdag ember; reich seyn, gazdag lenni; reich werden, meggazdagodni; reich machen, meggazdagítni.
Reich, das, 1. uralkodás, országlás; der Anfang seines Reiches, országlásának kezdete. 2. st. Land, ország; das Reich Spanien, Spanyolország. 3. birodalom; das Römische Reich, a' Római birodalom; das Türkische Reich, a' török birodalom. 4. st. Ober-Deutschland, Német birodalom, v. felső Németország.
Reichen, 1. *v. a.* darreichen od. geben, nyújtani, odanyújtani, odaadni; Jemanden die Hand reichen, valakinek kezét nyújtani 2. *v. n.* érni; das Wasser reichte mir bis an den Hals, egészen a' nyakamig ért a' viz. 3. elegendő lenni, elég lenni; der Zeug reicht nicht zu dem Kleide, nem elég ez a' matéria a' ruhához; damit werde ich nicht reichen, azzal bé nem érem.
Reicher, 1. gazdagabb. 2. ein reicher Mann, gazdag ember.
Reichgabel, die, gyújtővilla.
Reichhaltig, *adj.* gazdag, bő.
Reichlich, *adj.* gazdag, bőv, bőséges; *adv.* gazdagon.
Reichlichkeit, die, bővség.
Reichsarchiv, das, ország leveles háza
Reichscollegium, das, ország rendjeinek gyülése.
Reichsgesetz, das, ország törvényje.
Reichsgraf, der, III. Római sz. birodalombéli Gróf.
Reichsgulden, der, rénesforint, német forint.
Reichsgutachten, das, a' Németország rendjeinek vélekedése.
Reichshaupt, das, ország feje.

Reichsinſiegel, das, ország petsétje.
Reichsinſignien, die, *pl.* ország tzímerei.
Reichskleinodien, die, *pl.* (ugyan az).
Reichsmünze, die, ország pénze.
Reichspoſt, die, németbirodalmi posta.
Reichsſache, die, ország dolga.
Reichsſtadt, die, birodalmi város.
Reichsſtand, der, országrendje.
Reichstag, der, országgyülése, *t. i. Németországban.*
Reichsthaler, der, Birodalmi tallér, Tsászári tallér, kurta tallér.
Reichstruppen, die, *pl.* birodalmi hadisereg.
Reichsverſammlung, *l.* Reichstag.
Reichsverweſer, der, helytartó igazgató.
Reichthum, der, *pl.* Reichthümer, 1. viel Geld und Gut, gazdagság. 2. reicher Vorrath, bőség.
Reichung, die, nyújtás, odanyújtás.
Reiection, die, megvetés, viſzſzavetés.
Reif, *adj.* megérett; Reife Äpfel, érett almák; Reif werden, megérni; Reif machen, megérlelni.
Reif, der, 1. dér, hóharmat. 2. karika, karikagyürü. 3. abronts; einen Reif um einen Faß legen, abrontsot ütni a' hordóra.
Reife, die, éretſség; zur Reife kommen, megérni.
Reifen, es reift, dér esik, v. hóharmat esik. 2. ſt. reif werden, megérni.
Reiflich, *adj.* megérett, ſzorgalmatos, gondos; *adv.* ſzorgalmatosan, gondosan.
Reihe, die, sor, rend; nach der Reihe, sorjába, sorba; in Reihen ſtellen, sorba rakni; es geht nach der Reihe, sorba megy, sorjában megy; die Reihe kommt ob. iſt an mich, rám kerül a' sor, v. rajtam van a' sor; die Reihe trifft dich, rád kerül a' sor.
Reihen, der, 1. énekdall, nóta. 2. kerek tántz.
Reihen, *v. a.* 1. sorba állitni, vagy helyheztetni. 2. felfüzni, *p. o. a' gyöngyöt, éc.*
Reihtanz, *l.* Reihen.
Reiher, Reiger, der, gém. *Ardea.*
Reiherbeize, die, gémvadászat.
Reiherbuſch, der, kótsagtoll
Reim, der, 1. ſzóvégegyezet, kádentzia. 2. Vers, vers. 3 Gedicht, verſezet, vers.
Reimen, ſzóvégegyezetre verselni; zuſammen reimen, öſzveegyeztetni; ſich reimen, öſzveegyezni, öſzveilleni.
Reimer, der, 1. verselő. 2. ſt. ſchlechter Dichter, versfaragó.
Rein, *adj.* tiſzta, motsoknélkülvaló; rein machen, megtiſztítni, tiſztává tenni; rein werden, megtiſztúlni.
Reine, das, a' tiſzta; ins Reine ſchreiben, tiſztán leírni; ins Reine bringen, végre hajtani, elvégezni.
Reineke, der, 1. Rájneke, *kereſztnév.* 2. róka, *közönséges neve a' rókának a' mesékben.*
Reinigen, *v. a.* tiſztítni, megtiſztítni.
Reinigen, das, megtiſztítás.
Reinigend, *adj.* tiſztító, *d. o. ſzer.*
Reiniger, der, tiſztító, tiſztogató.
Reinigkeit, die, tiſztaság.
Reinigung, die, 1. tiſztogatás, tiſztítás. 2. tiſztúlás; die monathliche Reinigung, hónapſzám.
Reinigungsmittel, das, tiſztító eſzköz. 2. tiſztító ſzer, orvosság.
Reinlich, *adj.* 1. tiſzta, tiſztás. 2. ſt. artig, díſzes, tsínos, takarékos.
Reinlichkeit, die, tiſztaság.
Reis, der, 1. ſt. Zweig, ág, tsemete. 2. riskása.
Reisbund, der, nyalábveſzſző.
Reischen, das, ágatska.
Reiſe, die, út, útazás; eine Reiſe machen, útazni, útat tenni; ſich auf die Reiſe machen, útra indúlni; ich habe eine Reiſe vor, útam van, el akarok útazni.
Reiſebeſchreibung, die, útazásleírás.
Reiſefertig, *adj.* útazófélbenvaló, kész az útra; ich bin ſchon Reiſefertig, már indúlófélben vagyok.
Reiſegefährte, der, III. útitárs.
Reiſegeld, das, útipénz, útravaló.
Reiſegeräth, das, útravaló egymás.
Reiſegeſellſchaft, die, útazótársaság.
Reiſekleid, das, úti ruha.
Reiſekoſten, die, *pl.* úti költség.
Reiſen, *v. n.* útazni, *néha*: menni; vorbey reiſen, mellette elmenni.
Reiſen, das, útazás.
Reiſender, ein, útazó, (jövevény).
Reiſepaß, der, úti levél, úti bizonyság, paſzſzus.

Reiſewagen, der, útiſzekér.
Reisholz, das, ágbog, galy.
Reiſig, *adj.* ágasbogas, galyas.
Reiſig, das, ágbog, galy.
Reiß, *l.* Reis.
Reißammer, der, riskásaevő, *madár. Loxia orysivora.*
Reißbley, das, plajbáſz.
Reißbret, das, rajzoló tábla.
Reißbrey, der, riskásapép.
Reißbrod, das, riskásakenyér.
Reißbrühe, die, riskásalév.
Reißen, *v. a. irr. Perf.* ich rieß. *Perf.* ich habe geriſſen. 1. ſzakaſztani, entzwey reißen, ketté ſzakaſztani; in Stücke reißen, elſzaggatni, öſzveſzaggatni, ſzéllyel tépni; ſich an einem Nagel reißen, megsérteni magát valami ſzegbe. — Reißender Schmerz, ſzaggató fájdalom. 2. kápni, elkapni; Jemanden etwas aus der Hand reißen, kikapni valaki kezéből valamit. 3. Poſſen reißen, tréfát üzni. 4. ſt. zeichnen, rajzolni. 5. *v. n.* m. ſ. elſzakadni; der Faden iſt geriſſen, elſzakadt a' fonal. — Das Eis reißt, megreped a' jég. 6. hirtelen, v. sebesen folyni, ée. ein reißender Strom, sebes folyóviz; die Waare geht reißend ab, kapva kapják ezt a' portékát, v. nagyon kél vagy kapva kél ez a' portéka. 7. dühösködni; der Wind reißt, dühöskodik a' ſzél.
Reißen, das, 1. ſzaggatás, ſzakaſztás, tépés. 2. kapkodás, elkapkodás. 3. rajzolás. 4. ſzakadás, elſzakadás. 5. ſzaggató fájdalmak.
Reißend, *adj.* 1. ſt. gewaltſam, sebes, dühös, *p. o. ſzél, folyóviz, ée.* 2. ragadozó, *p. o. állat*; es geht reißend ab, z. B. die Waare, kapva kapják, *t. i. a' portékát.*
Reißfeder, die, rajzoló toll, vagy penna.
Reißfeld, das, riskása termőföld.
Reißgerſte, die, németárpa. *Hordeum Zeocriton.*
Reißholz, das, sarjúág, tsemete.
Reißke, die, keserűgomba. *Agaricus delicioſus.*
Reißkohle, die, rajzolóſzén.
Reißkunſt, die, rajzolómeſterség.
Reißmehl, das, riskásaliſzt.
Reißſuppe, die, riskásaleves.
Reißzeug, das, rajzolómívſzer, rajzolóeſzköz.
Reißzirkel, der, rajzolótzirkalom.
Reitbahn, die, lovaglóhely.
Reiten, *v. a. irr. Imp.* ich ritt. *Perf.* ich habe geritten, 1. lovagolni, *t. i. mulatságból.* Reiten lernen, lovagolni tanúlni; ein reitender Bothe, lövas követ; eine reitende Poſt, lovas posta. 2. lovon úlni, megűlni a' lovat; auf einem Pferde reiten, ló háton úlni; ich habe ein wildes Pferd geritten, vad v. ſzilaj lovon űltem, v. lovagoltam. 3. *v. n.* m. ſ. lóháton menni, lóháton járni, *az az: nem kotsin*; einen Trab reiten, habókolni; einen Galopp reiten, kalopírozni; einen Schritt reiten, léptetni.
Reiten, das, lovaglás, lóháton járás, v. menés.
Reiter, der, lovagló, lovag; lovas ember, lóhátos ember. 2. lovas katona.
Reiterey, die, lovasság, lovas katonaság. 2. lovaglás.
Reitergar, reitergar gekocht, félig ſött, fele főttébenvaló, *hús, ée.*
Reitern, *v. a.* rostálni.
Reithengſt, der, ménló.
Reithoſen, *pl.* die, lovaglónadrág.
Reitknecht, der, lovász.
Reitkröte, die, lóbogár, lóféreg. *Gryllus Gryllotalpa.*
Reitkunſt, die, lovaglásmeſterség.
Reitpferd, das, hátasló, paripa.
Reitplatz, der, lovaglóhely.
Reitrock, der, lovagló köntös.
Reitſchule, die, lovagló oskola.
Reitſtiefel, der, lovagló tsizma.
Reitzeug, das, lovagló eſzköz.
Reiz, der, 1. kellemetesség, kellem, ingerlő ſzépség. 2. ingerlés, kellemes ingerlés.
Reizbar, *adj.* 1. ingerelhető, ingerlős. 2. ſt. reizend, ingerlő, ingerlőſzépségű.
Reizbarkeit, die, ingerlőség.
Reizen, 1. ſt. ergötzen, gyönyörködtetni. 2. locken, édesgetni, tsalogatni. 3. ſt. erregen, ingerelni, izgatni, inditni, kéſztetni; zum Zorn reizen, haragra ingerleni.
Reizend, *adj.* 1. ſt. anmuthig, kellemetes, gyönyörködtető, ígéző ſzépségű. 2. ſt. erregend, ingerlő,

Digitized by Google

izgató, indító; die reizende Kraft, izgató erő.
Reizlos, *adj.* ékességtelen, éktelen.
Reizung, die, 1. tsalogatás, édesgetés. 2. ſt. Erregung, izgatás, ingerlés, kéſztetés. 3. ſt. Reiz, Anmuth, kellem, kellemetesség, ékesség.
Reizvoll, *adj.* kellemetes, igéző ſzépségű.
Rekel, das, pimaſz.
Relation, die, 1. tekintet. 2. erányosság.
Relativ, Relativiſch, *adj.* mással erányos; *adv.* mással erányosan.
Relaxation, die, engedés, könnyebbítés.
Relegiren, kivetni, eltiltani.
Relief, *adj.* domború.
Religion, die, 1. ſt. Frömmigkeit, kegyesség. 2. ſt. Religionspartheyn, vallás; er hat ſeine Religion geändert, megváltoztatta vallását. 3. hit, vallás.
Religionsänderung, die, vallásváltoztatás. 2. vallásbéliváltozás.
Religionsduldung, die, vallásbéli türedelem, vallástürés.
Religionsfreyheit, die, vallásbéli ſzabadság.
Religionsfriede, der, III. vallásbéli békesség.
Religonshaß, der, vallásbéli gyűlölség.
Religionskrieg, der, vallás miattvaló háború.
Religionspartheyn, die, vallásbéli felekezet.
Religionsſache, die, vallás dolga.
Religionsübung, die, vallásgyakorlás.
Religionsverwalter, der, vallássorsosa
Religiös, *adj.* kegyes, áhítatos.
Religiöſität, die, kegyesség.
Reliquie, die, erekje, ſzenttetem.
Rellmaus, Relle, die, mogyoró pele, v. pölyü. *Glis avellanarius.*
Remarkabel, *adj.* nevezetes.
Remarke, ſt. Anmerkung, jegyzés.
Remedium, ſt. Mittel, eſzköz.
Reminiſcenz, die, emlékező erő.
Remiſſion, die, elengedés.
Remonſtrant, der, remonstráns.
Remonte, die, tartalék lovak.
Remotion, die, elmozdítás, letétel, *p. o.* a hivatalból
Remuneration, die, megjutalmaztatás.
Rendeswous, *(olv,* randevú), öſzvetalálkozás, öſzvejövetel.
Renegat, der, hiteſzegett.
Renette, die, renét alma.
Renken, ſt. lenken, intézni, igazgatni. 2. ſt. dehnen, nyújtani, terjeſzteni; ſich renken, nyujtózni, húzódozni.
Rennbahn, die, pállya, pállyafutóhely.
Rennen, *v. n. irr. Imp.* ich rannte. *Perf.* ich bin gerannt, *és* ich habe gerannt, 1. *v. n.* m. ſ. ſt. laufen, nyargalni, futni, ſzaladni; ins Verderben rennen, a' veſzedelembe rohanni. 2. *v. a.* elgázolni, eljárni, v. eltapodtatni, *valakit.* Jemanden zu Boden rennen, valakit elgázolni, v. elgázoltatni. 3. Jemanden den Degen durch den Leib rennen, valakit kardal általütni.
Rennen, das, 1. nyargalás, futás; im Rennen, a' futás közben; im vollen Rennen, sebes futtában.
Renner, der, futó, nyargaló.
Rennſchiff, das, sebes hajó.
Rennſchlitten, der, gyalogſzán.
Rennthier, das, irámſzarvas, nyargalótz. *Tarandus*, L.
Renommee, das, hírnév; Par Renommee kennen, hírében nevében esmerni.
Renomiſt, der, III. híres verekedő.
Renovation, die, újjitás.
Renoviren, *v. a.* megújjítni.
Rentamt, das, ſzámtartóság.
Rente, die, adó.
Rentenierer, der, uzsorás.
Rentmeiſter, der, 1. ſzámtartó. 2. adóſzedő, *néhol:* ispány.
Renüiren, *v. a.* megtagadni valakitől valamit.
Repariren, *v. a.* megjobbítni.
Reparation, die, jobbítás, megjobbítás, újra tsinálás, megjobbítás.
Repartiren, feloſztani, kioſztani.
Repartition, die, feloſztás, kioſztás.
Repertorium, das, mutatótábla.
Repetiren, *v. a.* viſzſzázni, újra mondani, v. tsinálni valamit.
Repetiruhr, die, repetáló óra, repetir óra.
Replik, die, viſzſzonozás.

Repoſitorium, das, tartóhely.
Repphun, Rebhuhn, das, fogoly. *Tetrao Perdix.*
Repphühnerkraut, das, falfű. *Parietaria*, L.
Repräſentant, der, III. képviselő, helytartó.
Repräſentiren, 1. valakinek képét viselni. 2. előreterjeſzteni.
Reprehendiren, 1. kissebbitni, gyalázni. 2. megfeddeni, megſzóllítni valamiért.
Repreſſalien, die, *pl.* erőſzakviſzſzonozás.
Reprimande, die, megfeddés.
Reprobiren, nem hagyni helyben.
Reproche, *(olv.* repros), megfeddés, feddés, pironſzó.
Reproductionsvermögen, das, viſzſzaſzerzőtehetség, viſzaállítóerő.
Repromittiren, *v. a.* viſzálni az ígéretet.
Republik, die, reſzpublika, közárasság, ſzabad köztársaság, v. közönséges társaság.
Republikaner, der, 1. reſzpublikai, köztársaságbéli. 2. reſzpublikaſzerető.
Repugnanz, die, ellenkezés.
Reputation, die, ſt. Ehre, betsület, emberség.
Requiriren, *v. a.* kívánni.
Requiſition, die, kívánság.
Reſcript, das, viſzſzaírás, felelet.
Reſerve, die, tartalék, segitség.
Reſervecorps, das, «truppen, die, *pl.* tartaléksereg, segítősereg.
Reſerveplaz, «ort, der, a' tartaléksereg helye.
Reſerviren, megtartani, feltartani.
Reſident, der, III. igazgató.
Reſidenz, die, 1. lakóhely. 2. Reſidenzſtadt, kórmányſzéki lakóváros, v. főváros. 3. országfővárosa.
Reſidenzſtadt, die, fejedelmi lakóváros.
Reſidiren, lakni, *a' Fejedelmekről mondatik.*
Reſignation, die, hivatalletétel.
Reſigniren, letenni a' hivatalát.
Reſolut, ſt. entſchloſſen, elſzánt, magaſzánt, magát elſzánt.
Reſolution, die, 1. ſt. Auflöſung, feloldozás. 2. ſt. Antwort, válaſz. 3. ſt. Entſchluß, eltökéllés, eltökéllett ſzándék.
Reſolvenz, *pl.* Reſolventia, feloſzlatóſzer.
Reſolviren, 1. ſt. auflöſen, feloldani. 2. válaſzt adni, határozni valamit, v. végezni. 3. ſt. ſich entſchlieſſen, magát meghatározni, vagy eltökélleni.
Reſonanz, die, hangzás, hangzat, viſzſzahangzat.
Reſpect, der, 1. Erweiſung groſſer Hochachtung, tiſzteletadás, tiſztelet. 2. ſt. Anſehen, tekintet; in Reſpect ſtehen, tekintetben, vágy tiſzteletben lenni. — Mit Reſpect zu ſagen, betsülettel ſzóllván.
Reſpectabel, 1. ſt. ehrwürdig, tiſzteletre méltó. 2. ſt. groß, anſehnlich, nagy, derék, ſzembetünő.
Reſpectiren, *v. a.* 1. tiſztelni, tiſztelettel viseltetni eránta. 2. tekintetben venni.
Reſpective, *adv.* ebben a' tekintetben, bizonyos tekintetben, úgy ſzóllván.
Reſſource, *(olv.* reſzurſz), menedék, menedékhely.
Reſtauration, die, 1. helyreállítás. 2. tiſztikarújjítás, ſzéképités, ſzéképitőgyülés, *p. o. a' Vármegyében.*
Reſtauriren, 1. helyreállitni. 2. tiſztikárt újjítni.
Reſt, der, 1. das Übrige, fogyaték, maradék; der Reſt von einem Stücke Tuch, von einem Gerücht Eſſen, maradék poſztó, maradék étel. 2. fennmaradt, hátralévő, *p. o. adósság*; einen Reſt abtragen, bezahlen, a' hátralévő adósságot lefizetni.
Reſtant, der, III. még adós.
Reſtchen, das, 1. maradékotska. 2. hátralévő kis adósság.
Reſtiren, *v. n.* még hátra lenni.
Reſtriction, die, 1. határbaſzorítás. mérséklés.
Reſtringiren, *v. a.* határba ſzorítni.
Retirade, die, 1. ſt. Zurückzug, magaviſzſzavonás, viſzſzatakarodás, viſzſzanyomúlás, hátrálás. 2. ſt. Zuflucht, Zufluchtsort, menedék, menedékhely. 3. ſt. Abtritt, árnyékſzék.
Retiriren, ſich, magát viſzſzavonni, viſzſzatakarodni.
Retorſion, die, erőſzak-költsönözés, v. viſzſzaadás.

Retorte, die, lombik, *a' testalkotóknál.*
Retour, (*olv.* retúr), die, viſzſzafordúlás, hátratérés; *adv.* viſzſzafelé, hátra.
Retraite, die, (*olv.* retré), viſzſzavonúlás, viſzſzamenés.
Retten, 1. megſzabadítni; megtartani, kimenteni, *p. o. valakit a' veſzedelemből.* 2. ſich retten, megmenekedni, magát kiſzabadítni; ſich wohin retten, valamelly menedék helyre vonni magát, vagy oda menekedni.
Retter, der, megtartó, megſzabadító.
Rettig, der, retek.
Rettung, die, 1. megmentés, megſzabadítás. 2. megmenekedés, megſzabadúlás.
Rettungsmittel, das, ſzabadúlásmód.
Reue, die, bánat, megbánás; Reue über etwas empfinden, megbánni valamit; es wird dir die Reue ankommen, megbánod.
Reuen, *v. a.* bánni; die Sache reuet mich, od. es reuet mich, bánom azt a' dolgot; es hat mich gereuet, daß, u. ſ. f. megbántam, hogy —
Reuig, *adj.* bánatos, bús.
Reukauf, der, bánatbér, bánatbírság, *az az: annak birsága, v. bére a' ki az alkut megrontotta, v. megmásolta.*
Reumuth, die, bánat, bánatosság.
Reunion, die, 1. ismét, v. újra egyesítés. 2. újra egyesülés.
Reuſe, die, varsa, tapogató.
Räuſpern, *l.* Räuſpern.
Reuß, od. Ruſſe, der, III. Oroſz.
Reuſſen, Oroſzbirodalom.
Reuſſiren, (*olv.* reüſzſzíren), 1. elsülni, *valamelly dolognak.* 2. végremenni, végre hajtatni.
Reute, Reuthacke, die, irtókapa.
Reuten, *v. a.* irtani, gyomlálni.
Reuten, das, gyomlálás.
Reuter, der, 1. irtó. 2. rosta.
Reutern, z. B. Haber, rostálni.
Reuthacke, die, irtókapa.
Reuvoll, *adj.* bánatos.
Reverende, die, papköntös.
Reverenze, die, tiſztelettétel.
Revers, der, 1. viſzſzája a' pénznek. 2. kötelezőírás.
Reverſiren, ſich, magát kötelezni.
Revelation, die, Isteni jelentés.
Revenüen, Einkünfte, *pl.* jövedelem.
Revier, das, környék, tájjék.
Reviſion, die, megvizsgálás.
Revolte, die, felzendúlés.
Revolution, die, társaság felfordúlás.
Revüe, die, rendrevizsgálás, *t. i. a' katonáknál.*
Rhebarber, die, rabarbara. *Rheum*, L.
Rhapontik, der, rapontz-rabarbara. *Rheum raponticum*, L.
Rhede, *l.* Reede.
Rhein, der, Rajna, *folyóvíz.*
Rheiniſch, *adj.* rajnai; ein rheiniſcher Gulden, rénes v. német forint, *melly 60 krajtzárt teſz.*
Rheinland, das, rajnamellyéki föld, v. tartomány.
Rheinländiſch, *adj.* rajnamellyéki.
Rhetorik, die, ékesſzóllásmesterség.
Rhetoriſch, *adj.* ékesſzóllási.
Rheüma, das, folyónátha, tsúſz.
Rheümatiſmus, (ugyan az).
Rhinoceros, der, ſzarvorrú.
Rhombus, rézsutnégyſzeg.
Rhone, die, Róna, Ródánus.
Ribbe, od. Rippe, die, óldaltsont; die Ribben des Schiffes, hajóóldal fái, habláb, bókony.
Ribbenſtoß, der, óldalba dőlés.
Richtbley, das, mélységmérő ónge-lyóbis.
Richten, 1. egyenesíteni; ſich richten, egyenesedni, felegyenesedni; ſich im Bette in die Höhe richten, felülni az ágyban.—Etwas in die Höhe richten, valamit feltámaſztani. 2. egyengetni, igazítni, igazgatni; die Haare zu recht richten, a' hajját megigazgatni; ſeine Sache in Ordnung richten, rendbe ſzedni dolgait; zum Eſſen richten, tálalni; zu Grunde richten, semmivé tenni, öſzverontani, elveſzteni. 3. irányozni, függeſzteni, fordítni; die Augen auf etwas richten, ſzemeit valamire függeſzteni, v. fordítni. Die Uhr richten, az órát más órához igazítni. 4. fordítni, intézni; die Gedanken auf etwas richten, gondolatit valamire fordítni; ſich nach Jemanden richten, magát valakihez alkalmaztatni, v. ſzabni, v. valakire vígyázni, *t. i. a' tselekvésben.* 5. ſt. urtheilen, ítélni, megítélni valamit; richte es ſelbſt, itéld meg a' dolgot ma-

gad; ich richte niemanden, én senkit meg nem ítélek. 6. fejét venni valakinek, kivégezni valakit; Jemanden mit dem Schwerte richten, fejét venni valakinek.

Richten, das, 1. egyenesítés, egyengetés, igazítás, igazgatás. 2. erányozás. 3. ítélés, megítélés.

Richter, der, 1. ítélő, megítélő. 2. bíró.

Richteramt, das, bíró hivatal, bíróság.

Richterlich, *adj.* bírő.

Ritterſpruch, der, birói végzés.

Richterſtuhl, der, 1. bíró ſzéke. 2. ſt. Gericht, ítélőſzék, törvényſzék.

Richtig, *adj.* 1. ſt. gehörig, beſchaffen, recht, igaz, igazi, jó, helyes; etwas richtig machen, eligazítni, elvégezni valamit; *adv.* jól, helyesen; es iſt richtig, helyesen van, jól van, úgy van; er iſt nicht richtig im Kopfe, nints helyén az eſze. 2. ſt. wirklich, valóságos; *adv.* valóságosan; *néha*: pontosan.

Richtigkeit, die, 1. helyesség, helyes állapot; in Richtigkeit bringen, eligazitni valamit. 2. ſt. Wahrheit, Wirklichkeit, Gewißheit, igazság, valóság, bizonyosság; es hat damit ſeine Richtigkeit, úgy van, bizonyos a' dolog.

Richtmaß, das, mustramérték.

Richtplatz, der, 1. ítélőſzék. 2. veſztőhely.

Richtſchnur, die, sinórmérték.

Richtſchwerdt, das, veſztőſegyver. pallos, hóhér pallosa.

Richtſtuhl, der, 1. bíróſzék, bíró ſzéke. 2. veſztőſzék.

Richtung, die, 1. igazítás, igazgatás. 2. erányzás, intézés. 3. helyheztetés, állás, állapot.

Ricke, die, 1. nőstény őz. 2. ſt. Ziege, ketske.

Riechen, *Imp.* ich roch. *Perf.* ich habe gerochen, 1. *v. a.* érezni, *t. i.* az *orral ſzagot*. Ich rieche nichts, én semmi ſzagot sem érzek, én semmit se érzek. 2. ſzagolni; an etwas riechen, valamit megſzagolni, v. ſzagolni valamit; an den Blumenſtrauch riechen, ſzagolni a' bokrétát; riechen Sie es, ſzagolja meg az Úr. 2. *v. n.* ſzagoskodni, illatozni, a' ſzagának érzeni, ſzagának lenni; es riecht von weitem, meſzſziről is érzik a' ſzaga; es riecht wie Roſen, od. nach Roſen, ollyan ſzaga van mint a' rózsának; es riecht gut, jó ſzaga van; es riecht nicht gut, nem jó ſzaga van, v. büdös.

Riechen, das, ſzaglás, ſzagérzés.

Rieſe, die, vályútsatorna.

Riegel, der, 1. tolózár, tolóreteſz, v. rekeſz; den Riegel vorſchieben, rátolni a' tolózárt; Jemanden den Riegel vorſchieben, valakit feltett ſzándékában akadályoztatni. 2. fogas, *mellyre ruhákat lehet aggatni*.

Riegelſchloß, das, frantzia lakat.

Riehwurm, der, 1. Motte, Schabe, molytsótán. 2. Reitkröte, lóbogár, lóféreg.

Riemchen, das, ſzíjatska.

Riemen, der, ſzíj, *p. o.* Hoſenriemen, nadrágſzíj. *Pb.* Aus anderer Leute Haut iſt gut Riemen ſchneiden, könnyű más kárával meggazdagodni; an kleinen Riemen lernen die Hunde Leder kauen, gombostő tsenésen tanúlják a' lopást.

Riemenpferd, das, gyeplősló, és ostorhegyes ló, *mellyeket a' rúd eleibe fognak*.

Riemenſchneider, der, ſzíjjártó.

Riemenſchuh, der, fűzős saru, botskor

Riemer, der, ſzíjjártó.

Riepel, der, kanmatska, kandúr.

Ries, das, kötés; z. B. ein Ries Papier, egy kötés papiros, *az az*: *húsz kontz*.

Rieſe, der, III. óriás.

Rieſeln, 1. tsergedezni, *mint a' patak*. 2. porlani, leporlani, *mint a' vakolat v. méſz a' falról*. 3. ſzemezni mint az eső; es rieſelt, ſzemezik az eső.

Rieſenbild, das, óriási kép.

Rieſengebirge, das, óriási hegyek.

Rieſengeſtalt, die, óriási termet.

Rieſenmäßig, *adj.* óriási.

Rieſenſchatten, der, óriási árnyék.

Rieß, das, od. ein Rieß Papier, egy kötés papiros, *melly* 20 *kontzból, vagy* 480 *árkusból áll*.

Rieſter, der, 1. fólt, bőrfólt a' lábbelin. 2. ekeſzarv, eke ſzarva. 3. *l.* Riſt.

Rieth, der, 1. nád, ásos, *a' uly-*

ben; der Teich iſt mit Rieth bewachſen, a' tó bé van növe náddal v. sással; Spaniſches Rieth, od. Rohr, nádpáltza. 2. borda, takátsborda, ſzövöborda. 3. motsáros és zsombékos hely.

Riethgras, das, 1. sás. 2. sásperje. *Carex*, L.

Riff, das, zátony, fövénydomb, *p. o. a' tengerben.*

Riffe, die, ſt. Riſpe, ágbog, bugoly.

Riffel, der, od. die, gereben, lenmagtépö gereben.

Riffeln, 1. letöpni a' lenbugáját v. magvát a' gerebennel, lebugázni a' lent. 2. Jemanden riffeln, valakit megpirongatni.

Rind, das, 1. marha, ſzarvasmarha. 2. ſt. Ochſe, ökör.

Rinde, die, 1. héj, kéreg; eine Rinde bekommen, bébörödzni, *mint a' pép, ée.* Rinde des Brodes, od. die Brodrinde, kenyérhéj; die Rinde abſchälen, meghámozni, a' héjját lemetſzeni. 2. var, *t. i. a' sében.* Die Wunde bekommt eine Rinde, bévarasodik a' seb.

Rinderbraten, der, marha petsenye.

Rinden, *adj.* ſzarvasmarhábólvaló.

Rindern, *v. n.* folyatni, üzekedni kívánni, *mint a' tehén.*

Rindfleiſch, das, marhahús, (tehénhús), sóba fött, E.

Rindig, *adj.* 1. héjjas, kérges. 2. varas, *mint a' seb.*

Rindlein, das, *l.* Rindchen.

Rindsauge, das, 1. marhaſzem, ökörſzem. 2. ökörſzemvirág. *Buphtalmum*, L.

Rindsblut, das, marhavér, ökörvér.

Rindsbraten, *l.* Rinderbraten.

Rindsfuß, der, marhaláb.

Rindshaar, das marhaſzör.

Rindshaut, die, marhabör.

Rindskopf, der, marhafö.

Rindsohr, das, marhafül.

Rindsflecke, die, marhapatzal.

Rindszunge, die, marhanyelv, ökörnyelv.

Rindvieh, das, ſzarvasmarha.

Ring, der, 1. karika kerület; der Ring um den Mond, a' hold udvara, v. karikája. 2. gyürü; einen Ring tragen, gyürüt hordozni; *t. i.* az ujjában. 3. ſt. Marktplatz, piatz.

Ringdroſſel, die, örves húrosmadár. *Turdus Torquatus.*

Ringel, das, gyürütske.

Ringelblume, die, peremézs, tüzvirág, körömke. *Calendula.*

Ringelchen, das, gyürütske.

Ringeln, *v. a.* 1. gyürüzni, meggyürüzni, gyürüt tenni rá. 2. körül keritni.

Ringelrabe, der, III. örves holló.

Ringelrennen, das, karikába nyargalás, vitézi lovas játék; *mellyben a' játſzók nyargaltokban gyürükarikákat ſzednek törjökre.*

Ringelſpiel, das, kerengö játék.

Ringeltaube, örvesgalamb, ſzékáts. *Columba Palumbes.*

Ringen, *v. n. irr. Imp.* ich rang. *Perf.* ich habe gerungen, küſzködni, vívni; mit dem Tode ringen, a' halállal küſzködni. 2. *v. a.* fatsarni, kifatsarni, *p. a. a' kimosott ruhát*; die Hände ringen, a' kezét kultsolni, v. törni.

Ringer, der, küſzködö.

Ringfinger, der, nevendékujj.

Ringförmig, *adj.* gyürüforma.

Ringfutter, -futteral, das, gyürütok.

Ringmauer, die, város kerítése.

Ringplatz, der, küſzködöhely.

Rings, *adv.* od. Ringsum herum, körül, v. -n körül, köröskörül; rings um die Stadt herum, köröskörül a' városon kivül.

Rinken, der, györükarika.

Rinnchen, das, tsatornátska.

Rinne, die, tsatorna, vályú tsatorna. 2. rovátk.

Rinnen, *v. n. irr. Imp.* ich rann. *Perf.* ich bin geronnen, 1. ſt. fließen, folyni, tsorogni; das Blut rinnt aus der Wunde, vérzik a' seb, v. foly a' vér a' sebböl. 2. megaludni, *néha*; megſagyni, *mint a' zsir*; die Milch iſt geronnen, megaludtt a' téj; geronnenes Blut, aludt vér. 3. *v. n. m. h.* tsepegni, folyni; das Licht rinnt, foly a' gyertya.

Rinnleiſte, die, tsorgó tsatorna.

Rippe, die, óldaltsont, borda, óldalborda; die Rippen an einem Blatte, a' levélnek kotsbordái.

Rippeln, ſich, motſzanni.

Rippsrapps, *adv.* hirtelen.

Riſico, das, kotzkaſzerentse; auf

mein Risico, az én szerentsém rovására.
Riskiren, *v. a.* kotzkáztatni, szerentséltetni, kotzkára kitenni.
Rispe, die, ágbog, bugoly.
Rispengras, das, tippan. *Poa.*
Riß, der, 1. szakaszás, hasítás; einen Riß thun, elhasítni, elszakasztani valamit, *t. i. egyszerre.* 2. hasadék, hasadás, repedés; einen Riß bekommen, meghasadni, elrepedni. 3. st. Zeichnung, rajzolat. 4. st. Hieb, Schlag, vágás, tsapás. 5. kárvallás.
Rißig, *adj.* repedezett, hasadozott.
Ritt, der, lovaglás.
Ritteln, die, *pl.* vereshimlő.
Ritter, der, 1. st. Reiter, lovas. 2. lovag, lovas vitéz; zum Ritter schlagen, lovas vitézzé tenni. 3. valamelly Rendnek vitézze.
Ritteracademie, die, vitézi főoskola.
Ritterdienst, der, vitézi szolgálat.
Ritterlich, *adj.* nemesi, vitézi.
Ritterorden, der, lovagok rendje, lovagrend.
Ritterschaft, die, 1. lovagi rang, lovasság. 2. a' lovagok.
Ritterspiel, das, lovagjáték.
Rittersporn, der, szarkaláb. *Delphinium*, L.
Ritterstand, der, lovagrend.
Rittlings, *adv.* lovagolva, lovaglóformán.
Rittmeister, der, kapitány, lovaskapitány.
Rittmeisterstelle, die, lovaskapitányság.
Ritz, der, hasadék, repedés; einen Ritz bekommen, elhasadni, elrepedni; einen Ritz machen, elhasitni, elrepeszteni.
Ritzen, *v. a.* megkarmolni.
Rival, der, vetekedőtárs.
Rivalisiren, együtt vetekedni.
Robbe, die, fóka, borjú fóka.
Robertskraut, das, bakszagú daruorrfű. *Geranium robertianum*, L.
Roche, die, rájahal. *Raja.*
Röcheln, *v. n.* heregni.
Röcheln, das, hergés.
Röckel, das, rékli.
Rock, der, 1. für Mannsperson, kaput. 2. für Weibspersonen, szoknya. — *Pb.* Das Hemde ist mir näher als der Rock, közelebb az ingem mint a' subám; kiki magához szít.
Rocken, der, rokka, guzsaly.
Rocken, Roggen, der, rozs.
Rockenbrod, das, rozskenyér.
Rockenmehl, das, rozsliszt.
Rockentrespe, die, rozsnok, tsenkesz. *Bromus secalinus*, L.
Roden, irtani. *l.* Rotten.
Rogen, der, ikra, halikra.
Rogener, Rogner, der, nőstényhal.
Roggen, Rocken, der, rozs.
Roh, 1. darabos, faragatlan. 2. st. ungekocht, nyers. 2. st. rauh, nyers. 3. st. rauh, durva, darabos. 4. st. ungebunden, kötetlen, *p. o. könyv.*
Roheit, die, 1. faragatlanság, darabosság. 2. nyerseség. 3. durvaság, gorombaság, pallérozatlanság.
Rohr, das, 1. nád; Spanisches Rohr, nádpáltza. 2. st. Röhre, tső, tséve. 3. st. Feuerrohr, puska.
Röhrbein, das, Röhrknochen, der, szártsont, *p. o. kézszártsont.*
Röhrbrunnen, der, tsőveskút.
Rohrbusch, der, nádashely.
Röhrchen, das, 1. nádatska. 2. tsővetske, tséve.
Rohrdecke, die, nádfedél, *p. o. a' házon, istállón.*
Rohrdickig, *adj* nádas, nádashely.
Rohrdommel, die, dobosgém, (vízibika). *Ardea stellaris.*
Röhre, die, 1. tső. 2. szár, tsőszár, tsővesszár; z. B. die Röhre am Leuchter, a' gyertyatartónak a' szára
Rohren, *v. a.* 1. nádat vágni. 2. bénádalni, náddal befedni.
Röhren, *v. n.* 1. morzsálódni, loporlani. 2. ordítni, bögni.
Rohrflöte, die, nádsip.
Röhrgeschwür, das, tsőves fekély.
Röhrig, das, 1. nádashely. 2. morzsa, morzsalék.
Rohrig, *adj.* nádas; *adv.* nádasan.
Röhrkasten, der, esővíz tartó.
Röhrkolbe, die, buzgányos gyékény. *Typha*, L.
Rohrpfeife, die, nádsíp, síp.
Rohrsauge, die, füzike, füzi madár. *Motacilla Salicaria.*
Rohrsperling, der, nádi veréb.
Röhrwasser, das, tsatornából vett víz.
Rolle, die, tsomó, tekerts, *p. o. papiros.* 2. z. B. die Rolle eines Schauspielers, [illegible]

ſeine Rolle gut geſpielt, jól játſzotta a' felvett ſzemélyt. 3. ſt. Verzeichniß, mutató tábla, laistrom. 4. ſt. Walze, görgö fa, hempelygö, henger. 5. ſt. Mangel, mangorló. 6. rézsutrosta, *mellyen búzát v. földet görgetnek.* 7. eregetö vályú, v. tsatorna. 8. hengertsiga. *Voluta.*

Rollen, *v. a.* 1. hengergetni, hempelygetni, od. ſt. herabrollen, lehengerítni. 2. mangorolni, *p. o. fejér ruhát.* 3. *v. n.* m. h. zörögni, *t. i. forogva zörögni, mint a' ſzekér v. kotsi*, v. a' menydörgés. 4. hempelyegni, görögni, hengeregni.

Rollholz, das, mangorlófa.
Rolltuch, das, mangorlóruha.
Rollwäſche, die, *pl.* mangorolnivaló ruha.

Rom, Roma, *város.*
Roman, der, román, történet, költemény, *néha*: ſzerelemtörténet.
Romandichter, der, román író.
Romanhaft, *adj.* romános, költeményes.
Romantiſch, *adj.* igézö, kellemetes.
Romanze, die, énekbe foglalt történet.
Römer, ein, Római, Római ember.
Römiſch, *adj.* Római.
Rondel, das, kerek épület.
Roos, Rooß, tányérviaſz.
Röschen, das, rózsátska.
Roſe, die, rózsa.
Roſenader, die, bokavérér.
Roſenbalſam, der, rózsabalzsam.
Roſenbett, das, rózsa ágy.
Roſenblatt, das, rózsalevél.
Roſenbuſch, der, rózsabokor.
Roſendorn, der, 1. rózsatövis. 2. tsipkerózsa. *Rosa canina.*
Roſeneſſig, der, rózsaecet.
Roſenfarbe, die, rózsaſzín.
Roſenfarben, -farbig, rózsaſzínü.
Roſengarten, der, rózsás kert.
Roſenhecke, die, rózsabokor.
Roſenholder, der, laptarózsafa. *Viburnum roseum*, L.
Roſenhonig, der, rózsaméz.
Roſenknoſpe, die, rózsabimbó.
Roſenmonath, der, rózsahónap, Május és Június hónapok.
Roſenöl, das, rózsaolaj.
Roſenpappel, die, mályvarózsa. *Alcea rosea.*
Roſenroth, rózsaſzínü.
Roſenſtein, der, rózsas gyémánt.
Roſenſtock, der, rózsabokor.
Roſenwange, die, rózsaſzínortza.
Roſenwaſſer, das, rózsavíz.
Roſenwurz, die, rózsaſzaggyökér. *Rhodiola*, L.
Roſine, die, 1. Kleine, aprószölö. 2. Große, malozsa.
Roſinenwein, der, malozsabor.
Roſmarin, der, rozmaring.
Roß, das, ſt. Pferd, ló, paripa.
Roßampfer, der, lósóska.
Roßarzt, der, lóorvos.
Roßbräme, die, lóbögöly.
Roßkäfer, der, ganéjbogár.
Roßkamm, der, lóvakaró.
Roßkaſtanie, die, vadgeſztenye.
Roßkümmel, der, lókömény.
Roßmarkt, der, lóvásár.
Roßmühle, die, lovas malom.
Roßmünze, die, lóménta.
Roßpappel, die, kalapfü. *Tussilago petasites.*
Roßpflaume, die, lószemſzilva.
Roßpoley, die, tiſztesfü. *Stachys.*
Roßſchwanz, der, 1. lófark. 2. tzinmosófü, surlófü. *Equisetum.*
Roßweide, die, töredékeny füzfa, rekettyefüz. *Salix fragilis.*
Roſt, der, 1. rozsda, vasrozsda. 2. rostély; auf dem Roſte braten, rostélyon sütni.
Roſtbraten, der, rostélyospetsenye.
Röſte, die, kenderáztató.
Roſten, *v. n.* rozsdásodni, megrozsdásodni. Alte Liebe roſtet nicht, a' régi ſzerelmet nehéz felejteni.
Röſten, *v. a.* pirítni, *p. o. a' tüzön valamit.* 2. pergelni, pirítni, *p. o. kávét.* 3. kendert, v. lent áztatni.
Roſtfleck, der, rozsdamotsok.
Roſtig, *adj.* rozsdás; *adv.* rozsdáson.
Roth, *adj.* veres, piros; *adv.* veresen, pirosan: roth werden, elpirúlni; roth machen, megpirositni, pirossá tenni.
Rothbart, der, veresſzakállú.
Rothbuche, die, veres bikfa.
Röthe, die, pirosság, veresség; die Röthe ſteigt ihm ins Geſicht, elpirúl ſzégyenletében.
Röthel, der, veres kréta.

Rötheln, die, *pl.* veres himlő.
Röthen, megpirosítni.
Röthfichte, die, veresfenyő.
Rothfleckig, *adj.* veres fóltos.
Rothfohre, die, krumputzfenyő.
Rothfuchs, der, veres pej ló.
Rothgärber, tserző varga.
Rothgießer, der, rézmivöntő.
Rothhaarig, *adj.* veres hajú.
Rothhänfling, der, tsitserke, tsitsörke. *Fringilla Linariæ.*
Rothkelchen, das, veresbegy. *Motacilla Rubecula.*
Rothkohl, der, kék kápoſzta.
Rothkopf, der, vereshajú.
Rothlauf, der, Sz. Antal tüze, veres orbántz.
Röthlich, *adj.* vereses, verhenyeges.
Röthling, der, veres gomba.
Rothſchimmel, der, almás ſzürke.
Rothſchlag, der, veres tzink.
Rothſchmied, der, rézmives.
Rothwälſch, das, tolvajbeſzéd, tolvajok érthetetlen beſzédek.
Rotte, die, sereg, tsapat, róta.
Rotten, ſich, 1. öſzvetsoportozni. 2. ſt. ausrotten, kiirtani.
Rottengeiſt, der, zenebonaſzerző.
Rottenweiſe, *adv.* tsoportosan.
Rottiren, *v. n.* öſzvetsoportozni.
Rotz, der, takony.
Rotzig, *adj.* taknyos.
Rouliren, *v. n.* kerengeni, forogni.
Rübchen, das, répátska.
Rübe, die, répa; gelbe Rübe, sárga répa, murok répa; rothe Rübe, tzékla, v. veres répa.
Rubel, die, rúbel, oroſztallér neme; *melly a' mi ezüst pénzünk ſzerént mintegy* 36 *v.* 38 *garas.*
Rübenacker, der, répáſföld.
Rübenkerbel der, bubulyitska, turbulya, baraboly. *Chaerophyllum bulbosum.*
Rübenöhl, das, répamagolaj.
Rubin, der, rubint, rubín.
Rubric, Rubrik, die, rubrika.
Ruchgras, das, borjúpázsit. *Anthoxanthum.*
Ruchlos, *adj.* gonoſz, istentelen.
Ruchloſigkeit, die, istentelenség.
Ruchtbar, elhiresedett; Ruchtbar machen, elhiresitni.
Ruck, der, neki ruktatás, v. iramodás.
Rücken, der, hát, *p. o. az embernek v. állatnak háta.* Den Rücken kehren, hátat fordítni; mit dem Rücken anſehen, hátat fordítni valaminek, elhagyni valamit.
Rücken, *v. a.* 1. mozdítni; hin und her rücken, mozgatni. 2. ſich, mozdúlni, elmozdúlni, tovább mozdúlni, tovább menni, *p. o. helyéből*; An Jemandes Stelle rücken,
Rückendrüſe, die, hátikráshús.
Rückenhalt, der, tartalék sereg.
Rückenlehne, die, ſzékhát.
Rückenmark, das, gerintz velő.
Rückenriemen, der, hátſzíjj.
Rückerinnerung, die, viſzſzaemlékezés
Rückfall, der, viſzſzaesés.
Rückfracht, die, viſzſzavitelbér.
Rückfrage, die, viſzont kérdés.
Rückgang, der, viſzſzamenetel.
Rückgängig, *adj.* 1. viſzſza menő. 2. nichtig, semmivé lett, erőtlen.
Rückgrath, der, hátgerintz.
Rückhalt, der, 1. tartalék, tartóztatás. 2. tartózkodás; ohne allen Rückhalt, minden tartózkodás nélkül.
Rückkauf, der, viſzſzavevés.
Rückkehr, die, viſzſzatérés.
Rückkunft, die, viſzſzajövetel.
Rücklings, 1. ſt. Rückwärts, hátra, viſzſzafelé. 2. ſt. auf dem Rücken, hátán, hanyatt, *p. o. feküdni.* 3. ſt. von hinten, hátúl.
Rückmarſch, der, viſzaútazás.
Rückſeite, die, viſzſzája, *valaminek.*
Rückſicht, die, tekintet; Rückſicht auf etwas nehmen, od. halten, tekinteni valamire, tekintetbe venni valamit; in gewiſſer Rückſicht, bizonyos tekintetben; in Rückſicht deiner, te reád nézve; in Rückſicht darauf, arra nézve, v. a' mi azt illeti.
Rückſitz, der, hátraülés.
Rückſprache, die, értekezés; Rückſprache mit Jemanden halten, értekezni valakivel valami dolog eránt.
Rückſtändig, hátramaradott, hátra lévő; Rückſtändig ſeyn, még adós lenni.
Rückung, die, 1. ſt. Bewegung, mozdítás. 2. das Weiterrücken, mozdúlás, odább menés.
Rückwärts, *adv.* 1. hátrafelé, hátra, viſzſza. 2. von hinten, hátúl.
Rückweg, der, viſzſzaútazás, viſzſzamenetel.

Ruckweiſe, 1. billegve, neki neki rugtatva. 2. közbenközben.
Rückzug, der, viſzſzamenetel, viſzſzatérés, hátrálás; der Rückzug des Feindes, az ellenségnek maga viſzſzavonása.
Rúde, der, III. kan, *p. o. a' farkasok, rókák, és kutyák kanja.*
Rudel, das, tsoport, tsapat.
Rudenhorn, das, vadáſz kürt.
Ruder, das, 1. evező lapát. 2. ſt. Steuerruder, kórmány; am Ruder ſitzen, z. B. des Staats, kórmányozni, igazgatni, *p. o. orſzágot.*
Ruderbank, die, evező pad.
Ruderer, der, evező.
Ruderknecht, der, (ugyan az).
Rudern, *v. a.* evezni.
Ruderſchiff, das, evezős hajó.
Rudolf, Rudolf, *kereſztnév.*
Ruf, der, 1. hívás; auf meinen Ruf kam er, az én hivásomra eljött; einen Ruf erhalten, meghivattatni, *valamelly hivatalra.* 2. ſt. Gerücht, hir; es geht ein Ruf, az a' híre, hogy — 3. hir név; er hat einen guten Ruf, jó híre neve van; in Ruf kommen, elhiresedni.
Ruffen, *Imp.* ich rief. *Perf.* ich habe geruffen, *v. a. irr.* hivni; wer hat mich geruffen, ki hivott engemet. Sie kommen wie geruffen, éppen jókor jön az Úr; Jemanden ruffen laſſen, valakit hivatni.
Ruffer, der, hivó.
Rüge, die, 1. vétek, hiba. 2. ſt. Klage, panaſz.
Rügen, 1. ſt. erwähnen, említni. 2. ſt. beſchuldigen, anklagen, vádolni, bévádolni. 3. ſt. tadeln, feddeni, megfeddeni, pirongatni. 4. ſt. beſtrafen, megbüntetni.
Ruhe, die, 1. von der Arbeit, nyugodalom, pihenés, megnyúgovás; Ruhe haben, od. genieſſen, nyúgodalomban lenni. 2. ſt. Schlaf, álom; ich wünſche Ihnen eine angenehme Ruhe, nyugodalmas éjtzakát kívánok, v. jó nyúgovást kívánok. 3. tsendesség, ſzívtsendesség, tsendes ſzívűség. 4. ſt. Tod, halál, végnyúgodalom.
Ruhebank, die, nyúgvó ágy.
Ruhen, *v. a.* nyúgodni, megnyúgodni. 2. ruhig ſeyn, nyúgodalommal lenni. 3. félben hagyni, abban hagyni, megállani. 4. ſt. ſchlafen, nyúgodni, aludni.
Ruheplatz, der, nyugvóhely.
Ruhepulver, das, álompor.
Ruheſtätte, -ſtelle, *l.* Ruheplatz.
Ruheſtunde, die, pihenő óra.
Ruhetag, der, nyugvó nap.
Ruhig, *adj.* 1. nyúgodalmas, nyúgvó. 2. ſt. ſtill, tsendes; *adv.* nyúgodalmasan, tsendesen.
Ruhm, der, 1. ditsőſség; zum Ruhm gereichen, ditsőſségére ſzolgálni. 2. ſt. Lob, ditséret; das kann ich ihm zum Ruhme nachſagen, ezt az ő ditséretére mondhatom felőle.
Ruhmbegierde, die, ditsőség kivánás.
Ruhmbegierig, *adj.* ditsőség kivánó.
Rühmen, *v. a.* 1. ditsérni, magaſztalni. 2. ſich einer Sache, od. wegen etwas rühmen, ditsekedni valamivel; ſich ſeiner Stärke rühmen, erejével ditsekedni.
Rühmen, das, 1. ditsérés, magaſztalás. 2. ditsekedés; viel Rühmens machen mit etwas, kérkedni, v. nagyon ditsekedni valamivel.
Ruhmbegierde, die, ditsőség kivánás.
Rühmlich, *adj.* ditséretes.
Rühmlichſt, igen ditséretesen.
Ruhmredig, *adj.* ditsekedő; *adv.* ditsekedve, kérkedve.
Ruhmredigkeit, die, ditsekedés, kérkedékenység.
Ruhmſucht, die, ditsőségre vágyás.
Ruhmvoll, *adj.* ditsőſséges, igen ditséretes.
Ruhmwürdig, *adj.* ditséretre méltó.
Ruhr, rothe Ruhr, die, vérhas.
Rühreiſen, das, keverő vas.
Rühren, *v. a.* keverni.
Rühren, *v. a.* 1. ſt. bewegen, mozditni, mozgatni; ſich rühren, mozdúlni, mozogni, megmotſzanni; rühre dich nicht, meg ne motſzanj. 2. megilletni, *p. o. a' ſzivet*, vagy megindítni valakit, v. valaki ſzívét; das rührt mich nicht, azon meg nem indúlok. 3. ſt. herumdrehen, keverni, megkeverni, *p. o. a' kását.* 4. ſt. treffen od. berühren, megérni, megilletni, megütni; der Schlag hat ihn gerührt, a' ſzél megütötte.
Rührend, *adj.* megilletö, ſzívreható.
Rührey, die, kevert ratotta.

Rührkelle, der, sodró kanál.
Rührkraut, das, gyopár. *Gnaphalium*, L.
Rührlöffel, *l.* Rührkelle.
Rührstange, die, keverő fa.
Rührung, die, 1. st. Bewegung, mozgás. 2. megilletődés, megindúlás. 3. keverés, megkeverés.
Rührwurz, die, vérgyökér. *Tormentilla*, L.
Ruin, der, *pl.* die Ruinen, romlás, omlás, végromlás. 3. st. Trümmeln, romladék, omladék.
Ruiniren, *v. a.* elrontani, elpusztítni.
Rülps, der, böffenés, böfögés.
Rülpsen, *v. n.* böfögni.
Rum, der, rúmpályinka, rúm.
Rummel, der, lárma, zaj.
Rumor, der, tsörgés, zörgés.
Rumoren, lármázni, zörögni.
Rumpeln, 1. *v. n.* tsörögni, zörögni. 2. korogni, *mint a' has.* 3. in das Zimmer hinein rumpeln, bébotorkázni a' házba.
Rumpf, der, 1. derék, *t. i. az emberitestnek a' dereka.* 2. garat, *a' malomban.*
Rümpfen, 1. die Nase rümpfen, az orrát fintorgatni. 2. das Maul rümpfen, húzni vonni a' szaját, *gúnyoló szándékból.*
Rund, *adj.* 1. kerek; ein runder Tisch, kerek asztal. 2. st. aufrichtig, egyenesen; etwas rund heraus sagen, valamit egyenesen, v. kereken kimondani. 3. Kugelförmig, gömbölyű, gömbölyeg.
Rund, das, kerék, gömbölyűség.
Runde, die, kerület, kerekség; in die Runde, köröskörül. 2. strázsa, kerülők a' katonáknál; die Runde thun, a' strázsákat kerülni.
Ründe, die, kerekség.
Ründen, *v. a.* 1. kerekíteni, kerekké tenni, gömbölyűvé tenni.
Ründlich, *adj.* kerekded, gömbölyeg.
Rundung, Ründung, die, gömbölyítés. 2. gömbölyűség.
Rune, die, rovás, rovátk.
Runenstamm, der, rovás.
Runzel, die, rántz; Runzel bekommen, megrántzosodni.
Runzelig, *adj.* ránzos.
Runzeln, *v. a.* rántzolni, rántzosítni; die Stirn runzeln, a' homlokát rántzba szedni.
Runzelschlange, die, rántzakigyó. *Coecilia.*
Rupfen, tépni, mellyeszteni; *p. o. tollat.* Eine Gans rupfen, lúdat mellyeszteni.
Rupfzange, die, szőrtépő vas.
Ruppe, die, menyhal.
Ruprecht, Róbert, *kereszstnév.*
Ruske, die, egértövis. *Ruscus.*
Ruß, od. Rus, der, korom.
Russe, der, III. Orosz, Ruszszus.
Rüssel, der, orrmány, orny, holszszú orr, *p. o. az elefánt és némelly bogarak hoszszú orrok*
Rüsselfliege, die, dongótska. *Bombylius*, L.
Rüsselkäfer, der, zsizsik, zsúzsok. *Curculio*, L.
Rußig, *adj.* kormos; *adv.* kormosan.
Russisch, Orosz; z. B. die russische Sprache, az Orosz nyelv.
Rußland, Oroszország.
Rüsterbaum, der, 1. szilsa. *Ulmus*, L. állástartó fa, v. gerenda.
Rüste, die, alkonyodás; die Sonne geht zu Rüste, lenyugszik a' nap.
Rüsten, 1. st. zubereiten, készíteni; sich rüsten, készülni. 2. st. bewaffnen, felfegyverkeztetni. 3. sich, felfegyverkezni.
Rüster, der, st. Ulmbaum, szilva.
Rüstern, *adj.* szilfábólvaló, szilfa.
Rüstern, das, fegyvertár.
Rüstig, *adj.* erős, bátor.
Rüsttag, der, készülőnap.
Rüstung, die, készülés, készület. 2. st. Waffen, fegyver.
Rüstwagen, der, társzekér.
Rüstzeug, das, eszköz, szerszám, emelőeszköz, erőmív.
Ruthe, die, veszsző; sein Kind unter der Ruthe halten, kemény fenyíték alatt tartani a' gyermeket. 2. kútostor, *l.* Schwängel. 3. pózna, v. rúd; *mérték neme; melly* 10—12 *nyomra osztatik.* 4. *szeméremtest.*
Ruthenkraut, das, lapitzkafű. *Ferula.*
Rutschen, *v. n.* tsúszni, eltsúszni.
Rütteln, *v. a.* rázni, zötskölni.
Rütteln, das, rázás, zökölés.

S.

Saal, der, nagy ſzoba, ſzála, palota; Speiſeſaal, ebédlő palota; Tanzſaal, tántz palota.
Saame, Saamen, *l.* Samen.
Saat, die, 1. vetés, magvetés. 2. vetés, bévetett föld. 3. vetnivaló mag.
Saatacker, der, vetés, bévetett föld.
Saatfeld, das, vetés.
Saatgerſte, die, vetnivaló árpa.
Saathafer, der, vetnivaló zab.
Saatkorn, das, 1. vetnivaló mag. 2. vetnivaló rozs.
Saatweitzen, der vetnivaló búza.
Saatzeit, die, vetés ideje.
Sabbath, der, ſzombat.
Säbel, der, ſzablya, kard.
Säbeln, *v. a.* kardal levágni.
Säbenbaum, der, ſzabina, v. kerti boróka. *Juniperus Sabina.*
Sache, die, dolog; ſeiner Sache gewiß ſeyn, bizonyos lenni dolga felől; das gehört nicht zur Sache, ez a' dologra nem tartozik. 2. ügy, per.
Sacherklärung, die, dologmagyarázat.
Sachfällig, *adj.* 1. ügyveſztő, perét elveſztő. 2. pereveſztett, ügyveſztett.
Sachkündig, *adj.* dologhoz értő.
Sachregiſter, das, a' dolgok laistroma
Sachſe, der, III. Szász.
Sachſen, Szakſzónia.
Sächſiſch, 1. Szakſzóniai. 2. Szász, *p. o. nyelv, ée.*
Sachte, Sacht, *adv.* lassan, halkal.
Sachverſtändiger, dologhoz értő.
Sachwalter, der, ügyfolytató.
Sack, der, 1. zsák. 2. zseb.
Sackband, das, zsákmadzag.
Säckchen, das, zsákotska.
Säckel, das, zsatskó.
Sacken, *v. a.* zsákba ſzedni.
Sackpfeife, die, duda.
Sackpfeifer, der, dudás.
Sackträger, der, zsákhordó.
Sackuhr, die, zsebóra, zsebbeli óra.
Sacrament, das, sákramentom.
Sacriſtan, der, egyházfi.
Sacriſtey, die, sekrestye.
Säculariſiren, *v. a.* az egyházi jószágokat világi jószágokká változtatni.
Säemann, der, magvető.
Säen, *v. a.* vetni, magot vetni.
Säen, das, vetés.
Säetuch, das, vető ruha.
Saffian, der, ſzattyán.
Saflor, der, ſzeklitze, vad sáfrán. *Carthamus tinctorius.*
Safran, der, sáfrán, igaz sáfrán, jóféle sáfrány. *Crocus sativus.*
Saft, der, lév, nedv, nedvesség; dieſe Rede hat weder Saft noch Kraft, ennek a' beſzédnek se ereje, se veleje. 2. *a' patikában*: főtt nedv, v. méz.
Säftchen, das, nedvességetske.
Saftbehältniß, das, nedvesség tartó.
Saftfarbe, die, nedvſzín.
Saftgrün, das, pázsitnedvſzín.
Saftgrün, *adj.* pázsitnedvſzínű.
Saftig, *adj.* nedves, leves.
Saftlos, *adj.* nedvetlen, nedvességtelen, levetlen.
Saftröhre, die, nedvességtső.
Saftvoll, *adj.* nedves, bőnedvű.
Sage, die, 1. mondás. 2. hír, rege; es geht die Sage, az a' hír van.
Säge, die, fűréſz.
Sägeblatt, das, fűréſz vas.
Sägebock, der, fűréſzelő törzsök.
Sägefiſch, der, (Schwertfiſch), fűréſzhal. *Squalus Pristis.*
Sägefliege, die, fűréſzbogár. *Syrex.*
Sägeförmig, *adj* fűréſz formájú.
Sägemehl, das, fűréſzpor.
Sägemühle, die, deſzkametſző, fűréſzmalom.
Sagen, *v. a.* 1. mondani, ſzóllani; od. ſt. reden, beſzelni; was ſagſt

du, mit mondasz; man sagt, azt mondják; laß dir doch sagen! halld meg! fogadj szót! Gut für Jemanden sagen, kezes lenni valaki mellett; er hat von Glück zu sagen, szerentséje, v. szerentséjének tarthatja, hogy — was will das sagen, mit jelent az. 3. befehlen, parantsolni.

Sagen, das, mondás.

Sägen, *v. a.* fűrészelni.

Sägenschmid, der, fűrészkováts.

Sägespäne, die, fűrészpor.

Sahlweide, die, ketskefűz.

Sahne, die, téjfel, téjszin.

Saitchen, das, húrotska.

Saite, die, 1. húr; *p. o. hegedűhúr, &c.* — Die Seite zu hoch spannen, nagyon megerőltetni valamit, nagyon feltekerni a' húrt; — gelinde Saiten aufziehen, alább hagyni valamivel. 2. auf Saiten spielen, hegedűlni.

Saitenspiel, das, hegedülés.

Salamander, szalamándragyék.

Salarium, das, fizetés.

Salat, der, saláta.

Salatkraut, das, káposzta saláta.

Salbader, der, kuruzsoló.

Sälbchen, das, kenetetske.

Salbe, die, kenet, kenetír.

Salben, *v. a.* kenni, megkenni, *t. i. kenettel.*

Salbey, die, zsálya. *Salvia.*

Salböhl, das, kenetolaj.

Salbung, die, kenés, kenet.

Salinen, die, *pl.* sóakna, sóbánya.

Saliter, der, salétrom.

Salm, der, szemling, *hal. Salmo.*

Salmiak, der, szalamia.

Salniter, *l.* Salpeter.

Salpeter, der, salétrom.

Salpetergeist, der, salétromszesz.

Salpeterig, *adj.* salétromos.

Salpetersiederey, die, salétromfőzés.

Salse, die, 1. sós lév. 2. Kräutersalse, növevénynedvíz.

Salve, die, szálvélövés.

Salvegarde, die, szabados menedék hely.

Salz das, só.

Salzader, die, sóér.

Salzamt, das, sóhivatal.

Salzberg, der, só termő hegy.

Salzblume, die, sóvirág.

Salzbrühe, die, sóslév.

Salzen, sózni, megsózni.

Salzfaß, das, sótartó.

Salzgeist, der, sószesz.

Salzgrube, die, sóakna, sóbánya.

Salzhandel, der, sóárosság, sóvalkereskedés.

Salzhändler, der, sóáros.

Salzhecht, der, bésózott tsuka.

Salzig, *adj.* sós; *adv.* sósan.

Salzinspector, der, sósúr.

Salzkorn, das, sómorzsalék.

Salzkrystall, der, sókristály.

Salzlacke, die, sós lév.

Salzmagazin, das, sóház.

Salzmann, der, sóáros.

Salzmarkt, der, sópiatz.

Salzmeer, das, sós tenger.

Salzquelle, die, sós forrás.

Salzsieder, der, sófőző.

Salzsteuer, die, sóra vetett adó.

Salztonne, die, sós hordó.

Salzverschleißdirector, der, sósúr.

Salzwasser, das, sós víz.

Salzwerk, das, sóakna.

Samen, der, 1. mag. 2. st. Nachkommen, maradék, nemzetség, mag. 3. tenyészednedv.

Samenblatt, das, maglevél.

Samenfluß, der, tenyészednedvfolyás.

Samengefäß, das, magtartó.

Samengehäuse, das, magtok.

Samengurke, die, magvasugorka, v. magnak való ugorka.

Samenkorn, das, vetnivaló rozs.

Samenschule, die, nevelő ház.

Samenstaub, der, himpor. *Pollen.*

Sämerey, die, vetemény.

Sämischleder, das, irha.

Sammeln, *v. a.* 1. gyűjteni, öszvegyűjteni, rakásra gyűjteni, vagy halmozni. 2. sich, öszvegyülni, öszvegyülekezni.

Sammelplatz, der, öszvegyülő hely, öszvegyülés helye.

Sammet, der, bársony.

Sammetblume, die, bársonyvirág, bárling. *Amaranthus.* 2. büdöske. *Tagetes.*

Sammetbürste, die, bársonykefe.

Sammeten, *adj.* bársony.

Sammetkleid, das, bársonyruha.

Sammler, der, gyűjtő, öszveszedő.

Sammlung, die, gyűjtemény.

Sammt, *praep. c. Dat.* -val, -vel együtt.

Sämmtlich, *adj.* öszveséges, min-

den; Wielands Sämmtliche Werke, Wilandnak minden munkái; *adv.* öszveségesen, mindöszve.

Samſtag, der, szombat.

Sanct, ſt. heilig, szent.

Sand, der, homok; Jemanden Sand in die Augen ſtreuen, valakit megvakítni, v. eltsábítni.

Sandaal, der, fövenyhal. *Ammodites.*

Sandbank, die, fövenytorlás, zátony, porond.

Sandboden, der, homokos föld.

Sandbüchſe, die, porzó tartó.

Sandelholz, das, szantalfa. *Santalum album*, L.

Sanden, *v. a.* homokkal meghinteni.

Sander, der, süllő. *Lucioperca.*

Sandfiſch, der, fövenyhal.

Sandgrube, die, homokverem.

Sandgrund, der, homokos föld.

Sandhafer, der, homokperje. *Elymus Arenarius.*

Sandhaufen, der, homokhalom.

Sandig, *adj.* homokos.

Sandkorn, das, homokszem.

Sandkraut, das, homokfű. *Arenaria.*

Sandriethgras, das, siska. *Carex arenaria*, L.

Sandrohr, das, homoknád. *Arundo arenaria.*

Sandſchwalbe, die, parti fetske.

Sanduhr, die, fövenyóra,

Sandweide, die, homokfűz.

Sandwüſte, die, homokpuszta.

Sanft, *adj.* 1. tsendes, halkalvaló; *p. o. hang.* 2. ſt. mild, gelind, szelíd, *p. o. erkölts.* 3. ſt. weich, lágy. 4. ſt. ruhig, tsendes, *p. o. halál, ée.*

Sänfte, die, gyalog hintó.

Sanftheit, die, 1. tsendesség. 2. szelídség. 3 lágyság.

Sanftmuth, die, szelídség, jámborság.

Sanftmüthig, *adj.* szelíd, jámbor.

Sangdroſſel, die, éneklő húrosmadár.

Sänger, der, éneklő, énekes.

Sangmeiſter, der, éneklőmester.

Sangvogel, der, éneklő madár.

Sanikel, die, szanitzor. *Sanicula*, L.

Sappe, die, földalattvaló mina, v. mély út, ároksántz.

Sappór, der, minaásó, sántzásó, *t. i. katona.*

Saphir, der, zafír.

Sardelle, die, szárdelle, apró hering. *Clupea Encrasicolus.*

Sarder, der, szárduskő, *drágakő neme.*

Sardinien, Szárdiniai, *sziget.*

Sardiniſch, *adj.* Szárdiniai.

Sarg, der, koporsó. — Nagel zum Sarge, halálnak oka.

Sarſaparilla, Saſſaparille, die, szártsagyökér, szalszaparilla. *Sarsaparilla.*

Sarſche de Rom, sassedron, *tevefszőrmatéria neme.*

Saſſafraß, die, szalszafrász. *Lignum sassafras.*

Saſſaparille, *l.* Sarſaparilla.

Satan, der, sátán.

Satt, *adj.* 1. der ſich ſatt gegeſſen hat, megelégedett, jóllakott; *adv.* jóllakva, megelégedve, ſatt werden, jóllakni, megelégedni; ich bin ſatt, jóllaktam, megelégedtem; ſatt machen, megelégíteni, jóltartani. 2. ſt. überdrüßig, megúnt, megunatkozott, beléúnt valamibe. 3. ſt. genug, elég, elegendő; ich habe ſatt, elég ez nekem, beérem én ezzel.

Sattel, der, 1, nyereg: aus dem Sattel heben, *a.* kiemelni a' nyeregből. *b.* meggátolni előmenetelében. 2. *l.* Sattelbein.

Sattelbein, das, nyeregtsont, *a' kaponyában.*

Satteldeckel, der, tsótár.

Satteldruck, der, túr, *a' ló hátán.*

Sattelgurt, der, heveder.

Sattelknopf, der, nyeregkápa.

Satteln, *v. a.* nyergelni, megnyergelni.

Sattelpferd, das, nyergesló.

Satteltaſche, die, nyeregtáska.

Sattheit, die, elégség, elegendőség.

Sättigen, *v. a.* 1. megelégíteni, kielégíteni. 2. megelégíteni, jóltartani, *étellel.* 3. ſich, megelégedni, jóllakni.

Sättigkeit, die, megelégedettség.

Sättigung, die, jóllakás.

Sattler, der, nyereggyártó, nyeregtsináló.

Sattſam, elégséges, elegendő.

Sattſeyn, das, jóllakottság.

Saturey, die, borsfű, tsombor. *(Erdélyben). Satureia*, L.

Satyr, der, Szatirus, Ligetisten.

Satyre, die, gúnyolóbeſzéd, ſzatira, gúnyolóirás.
Satyriſch, *adj.* gúnyoló.
Satz, der, 1. ſt. Sprung, ugrás, ſzökés; mit einem Satze, egy ugrással. 2. ſt. Bodenſatz, ally, allya, sepreje, vagy ágya valaminek. 3. mondás, feltétel, *a' Logyikában.*
Satzhaſe, der, III. nőstény nyúl.
Satzung, die, 1. ſt. Verordnung, rendelés. 2. árſzabás, ármeghatározás.
Satzweide, die, fűzfatsemete, fűzfasarjú.
Satzweiſe, *adv.* mondásonként, feltételek ſzerént.
Sau, die, 1. diſznó, kotzadiſznó, eme diſznó, emse diſznó. 2. ſt. Klecks, motsok. 3. a' Száva vize.
Sauber, *adj.* 1. ſt. rein, tiſzta. 2. ſt. manierlich, tsinos, ékes. 3. ſt. reinlich, díſzes, tiſztás.
Sauberkeit, die, tsinosság, tiſztaság.
Sauberlich, *adj.* 1. ſt. reinlich, tsinos, tiſztás. ſt. ſanft, tsendes, engedelmes.
Säubern, *v. a.* tiſztítni, tiſztogatni, megtiſztítni.
Säuberung, die, tiſztítás, megtiſztogatás.
Saubohne, die, diſznóbab. *Vicia Faba*, L.
Sauborſte, die, diſznóserte.
Saubrod, das, 1. diſznókenyér. *Cyclamen Europaeum.*
Saudiſtel, die, nyúlkék, kakits, piekék. *Sonchus oleraceus.*
Sauer, *adj.* 1. savanyú; ein wenig ſauer, tsipős; Sauer werden, megsavanyodni. 2. ſt. beſchwerlich, keserves, veſződséges, nehéz; ſich etwas ſauer werden laſſen, veſzödni, bajoskodni valamivel.
Sauer, der, 1. ſt. Sauerteig, kovász, savanyító. 2. ſt. Eſſig, etzet.
Sauerampfer, der, sóska. *Rumex.*
Sauerbrunnen, der, savanyúvíz, borvíz.
Sauerdorn, der, borbolya. *Berberis vulgaris.*
Säuerey, die, diſznóság.
Sauerhonig, der, etzetes méz.
Sauerklee, der, madársóska. *Oxalis Acetosella.*
Sauerkraut, das, savanyú káposzta.
Säuerlich, *adj.* savanyús; *adv.* savanyúsan.
Sauern, *v. n.* savanyodni, megsavanyodni.
Säuern, *v. a.* savanyítni, megsavanyítni.
Sauerteig, der, korász.
Sauertopf, der, komor ember.
Säuerung, die, savanyítás.
Sauerwaſſer, das, savanyúvíz, borvíz.
Saufbruder, der, részeges.
Saufen, *v. a.* 1. nagyon inni, mód nélkül inni, részegeskedni. 2. inni, *mint a' barom iſzik.*
Saufen, das, ivás.
Säufer, der, nagyiható, részeges.
Säuferey, die, részegeskedés.
Saufgelag, das, ivó társaság.
Saufgeſellſchaft, die, (ugyan az).
Saufhaus, der, ivó ház.
Säugamme, die, ſzoptató dajka.
Saugeferkel, das, ſzopósmalatz.
Saugefiſch, der, gályagánts. *Echeneis Remora.*
Saugekalb, das, ſzopós borjú.
Saugen, *v. a. irr. Imp.* ich ſog. *Perf.* ich habe geſogen, ſzopni; an der Bruſt ſaugen, tsetset ſzopni; etwas aus den Fingern ſaugen, valamit az ujjából ſzopni, v. költeni.
Saugen, das, ſzopás.
Säugen, *v. a.* ſzoptatni.
Säugen, das, ſzoptatás.
Saugend, *adj.* ſzopó, ſzopós.
Sauger, der, ſzopó, tsetsſzopó.
Säugerinn, die, ſzoptatós aſzszony.
Saugerüſſel, der, ſzívóorr, ſzopókaorr.
Säugling, der, tsetsemő.
Saubirt, der, diſznó pásztor, kanász, kondás.
Saujagd, die, diſznóvadászat.
Sauigel, der, *l.* Schweinigel.
Säuiſch, *adj.* rút, otsmány, tiſztátalan; *adv.* rútúl, otsmányúl.
Saulache, die, motsár, fertő.
Säule, die, oſzlop.
Säulenfuß, der, oſzlopláb.
Säulenordnung, die, oſzloprend.
Säulenſchaft, die, oſzlopderék.
Säulenweite, die, oſzlopköz.
Säulenwerk, das, oſzlopok.
Saum, der, 1. ſt. Rand, ſzél párkány valamin. 2. ſzeg, ſzegény. *p. p. a' ruhán.*

Sáumen, *v. a.* 1. béſzegni valamit. 2. ſt. zaudern, késedelmezni, késni.
Saumeſel, der, terehordó ſzamár.
Saumpferd, das, terehhordó ló.
Saumſelig, *adj.* késedelmes; *adv.* késedelmesen.
Saumſeligkeit, die, késedelmezés.
Sáumung, die, 1. béſzegés. 2. késés, késedelmezés.
Saumutter, die, eme diſznó, kotza diſznó.
Saurach, der, borbolya. *Berberis.*
Sáure, die, savanyúság.
Saurüſſel, der, diſznóorr.
Saus, der, suhogás, búgás.
Sauſchneider, der, kaſzab, diſznóölő.
Sáuſeln, *v. n.* zúgni, suhogni.
Sauſen, *v. n.* tsengeni, zúgni, búgni.
Sauſtall, der, ól, diſznóól.
Sautrog, der, diſznóvályú.
Sauzoten, die, *pl.* motskos beſzédek.
Scabioſe, die, sikkantyú.
Schaaf, Schaam, *l.* Schaf, 's a't.
Schabe, die, 1. ſt. Motte, moly. 2. ſt. tsótán, lágybogár. *Blatta*, L. 3. ſt. Aſſel, ſzáz lábú, *Oniscus*, L.
Schaben, 1. vakarni, *p. o. répát.* 2. ſt. reiben, dörzsölni, reſzelni.
Schábeu, die, pozdorja.
Schabenkraut, das, molyfű.
Schábig, *adj.* 1. ſt. Krätzig, rühes, sennyedékes. 2. ſt. abgetragen, kopott.
Schabracke, die, lótakaró.
Schach, Schachſpiel, das, sak játék; Schach ſpielen, sakkozni, sakkot játſzani: dem Könige Schach biethen, sakkot adni a' Királynak, veſzedelmet jelenteni a' Királynak, *t. i. a' Sakjátékban.*
Schachbret, das, sakjátéktábla.
Schacher, der, adásvevés.
Schächer, der, tolvaj, zsivány.
Schachern, *v. a.* adni venni, tserélni.
Schachmatt, z. B. der König iſt Schachmatt, a' Király meg van fogva, *t. i. sakjátékban.*
Schachſpiel, *l.* Schach.
Schachſtein, der, köz legény, *a' sakjátékban.*
Schacht, der, 1. bányamenetel, bánya ſzája. 2. ſt. ein Viereck, négyſzeg, négyſzeglet.
Schachtel, die, katulya.
Schächtelchen, das, katulyátska.
Schachtelbeckel, der, katulyafedél.
Schachtelhalm, der, súrlófű, lófarkfű, siklófű.
Schachten, Schachen, 1. négyſzegletekre oſztani. 2. ſt. betrügen, megtsalni. 3. levágni a' marhát, saktérozni a' zsidóknál.
Schachter, der, sakter, zsidó mészáros.
Schade, der, III. (des Schadens II. Ejt.) od. Schaden, der, 1. ſt. Verletzung, kár, sérelem; Schaden bekommen, romolni, elromotni; es bekommt Schaden, kár esik benne; Schaden zufügen, megsérteni, megrontani, kárt tenni benne; Schaden am Leibe, testhiba; od. ſt. Bruch, sérültség; od. ſt. Wunde, seb. 2. ſt. Verluſt, kár, veſztesség; Schaden machen od. zufügen, kárt tenni, v. okozni. Schaden leiden, od. haben, kárt vallani; zu Schaden kommen, kárt vallani, megkárosodni. 3. ſt. Unglück, kár, szerentsétlenség; Schade! od. ewig Sade! daß — kár, örökös kár, hogy — es iſt Schade um ihn, kár, hogy oda van, v. kár, hogy úgy járt, sajnálni lehet, hogy — es ſoll ſein Schade nicht ſeyn, nem vallja kárát, nem fogja kárát vallani. *Pb.* Durch Schaden wird man klug, kárán tanúl az ember.
Schädel, der, kaponya.
Schaden, der, *l.* Schade.
Schaden, *v. a.* ártani, kárt tenni, kárt okozni; es ſchadet nichts, semmit sem árt; was ſchadet es? mit árt; mi kárt teſz az? das kann ihm nicht ſchaden, ez neki nem árthat.
Schadenfreude, die, más káránvaló öröm.
Schadenfroh, *adj.* más kárán örülő.
Schadhaft, *adj.* sérelmes, hibás; *adv.* sérelmesen, hibásan.
Schädlich, *adj.* káros, ártalmas, *néha*: kártékony, *p. o. állat.*
Schädlichkeit, die, károsság, ártalmasság, ártalmasvólta valaminek.
Schadlos, *adj.* kárnélkülvaló, hibátlan; *adv.* kárnélkül, hibanélkül; Jemanden ſchadlos halten, *a.* óltalmazni valakit a' kárvallás ellen, a' kártól megmenteni. *b.* valaki kárát megtéritni, v. kipótolni.

Schadloshaltung, die, 1. kárpótlás, kártérités, kárkipótolás. 2. kártólmentés.
Schadloſung, die, (ugyan az).
Schaf, das, *pl.* die Schafe, 1. juh birka. 2. ein gutes od. frommes Schaf, ſzelid bohó, *t. ember.* 3. ſt. Schaff, sajtár, dézsa.
Schafamper, der, juhsóska. *Rumex acetosella*, L.
Schafblatter, -pocke, die, bárányhimlő.
Schafbock, der, kos.
Schäfchen, Schäflein, das, juhotska, birkátska. *Pb.* Sein Schäfchen in das Trockne bringen, dolgait bátorságba helyheztetni.
Schafdünger, der, juhganéj, trágya.
Schäfer, der, juhász, juhpásztor.
Schäferey, die, juhnyáj, nyáj.
Schäferhut, der, pásztori süveg, juhászsüveg.
Schäferinn, die, juhásznė.
Schäferknecht, der, juhászbojtár.
Schäferleben, das, pásztori élet.
Schäferlied, das, juhászdall, pásztoridall.
Schäferſtock, der, juhászbot.
Schäferſtunde, die, a' ſzerelemnek ſzerentsés órája, boldog óra.
Schaff, das, dézsa, sajtár.
Schaffel, das, rotska, sajtárotska.
Schaffell, das, juhbőr.
Schaffen, *v. a.* 1. ſt. befehlen, parantsolni; was ſchaffen Sie? mit parantsol az Úr? 2. zu ſchaffen haben, foglalatoskodni, dolgozni, munkálódni; viel zu ſchaffen haben, sok dolgának lenni. 3. ſzerezni, előállítni, megſzerezni. 4. ſt. anſchaffen, od. kaufen, ſzerezni, megſzerezni, megvenni. 5. ſt. machen, thun, dolgának lenni, tsinálni valamit; bey mir hat er nichts zu ſchaffen, nálam semmi dolga sints. — Sich viel zu ſchaffen machen, magának sok bajt ſzerezni. 6. ſt. entfernen, eltávoztatni; vom Halſe ſchaffen, lerázni a' nyakáról. 7. *v. a. irr. Imp.* ich ſchuf. *Perf.* ich habe geſchaffen, ſt. hervorbringen, teremteni, alkatni; Gott hat die Welt geſchaffen, az Isten teremtette a' világot.
Schaffen, das, 1. ſzerzés, vevés. 2. parantsolás. 3. teremtés.
Schaffleiſch, das, juhús.
Schaffner, der, 1. Beſorger, gondoskodó, gondviselő. 2. Verwalter eines Landguts, sáfár, majoros, gondviselő. 3. ſt. Wirthſchafter, gazda.
Schafgarbe, die, tzitzfarkfű, v. kóró. *Achillea Millefolium.*
Schafherde, die, juhnyáj.
Schafhirt, der, juhász.
Schafhund, der, juhászkutya.
Schafhürde, die, sövényakol.
Schafhütte, die, juhtanya, juhakol.
Schafkäſe, der, juhsajt.
Schafkopf, der, ostoba, buta.
Schaflaus, die, kollants.
Schäflein, das, juhotska,
Schafmilbe, die, kollants.
Schafmilch, die, juhtéj.
Schafmiſt, der, juhtrágya, v. ganéj.
Schafmutter, die, anyajuh.
Schafott, das, vesztőhely.
Schafpelz, der, ködmön.
Schafpocke, die, juhimlő.
Schafſcheere, die, juhnyiró olló.
Schafſchur, die, juhnyirás.
Schaffſtall, der, juhakol, akol.
Schaft, der, 1. ſzár, nyél, derék; *p. o. oſzlop dereka, v. tsizma ſzára.* 2. gyökérvirág ſzár. *Scapus.*
Schäften, *v. a.* 1. ſzárát tsinálni valaminek. 2. puska ágyát tsinálni.
Schafthen, das, lófarkfű surlófű. *Equiſetum*, L.
Schafvieh, das, juhok, juhbarom.
Schafweide, die, juhlegelő.
Schafwolle, die, juhgyapju, gyapju.
Schafzäcke, die, kollants.
Schafzunge, die, útifű. *Plantago.*
Schakan, der, tsákány.
Schakal, der, török róka, sakál. *Canis aureus.*
Schäkerey, die, enyelgés.
Schäkerhaft, *adj.* enyelgő, tréfás.
Schäkern, *v. n.* enyelegni, tréfálódni.
Schal, ízetlen, ízevesztett.
Schälchen, das, tséſzétske.
Schale, die, 1. ſt. Rinde, héj, haj; *p. o. tojáshaj, dióhéj, almahéj, ée.* 2. nyél, nyéltok; *p. o. kés-nyél, v. a' kés nyelének tsont v. fa tokja.* 3. tséſze; z. B. eine Schale Koffee, egy tséſze v. findzsa kávé. 4. font serpenyő, a' mérő fontnak serpenyője.
Schälen, *v. a.* meghámozni, a' héj-

ját v. kérgét lehámozni. 2. ſich, kopálni, elválni, mint valaminek a' héjja.

Schálhángſt, der, ménló, tsödör.

Schalk, der, 1. liſtig, ravaſz. 2. ſt. betrügeriſch, tsalárd. 3. ſt. leichtfertig, tsalfa, tsintalan, pajkos. *Pb.* Je árger Schalk, je beſſer Glück, mennél ravaſzabb annál nagyobb a' ſzerentséje; er hat den Schalk hinter den Ohren, nem lehet neki hinni, (hamis a' zúzza).

Schalkhaft, *adj.* 1. ſt. liſtig, ravaſz. 2. betrügeriſch, tsalárd. 3. leichtfertig, tsintalan, pajkos.

Schalkheit, die, 1. ravaſzság. 2. tsalárdság. 3. tsintalanság.

Schalksfreund, der, ſzines barát.

Schall, der, hangſzó; der Schall der Glocken, der Trompeten, harang hangja v. ſzava, harangſzó; trombitaſzó, ée.

Schallen, [illegible] hangzani.

Schallend, [illegible] hangzó, hangos.

Schallloch, das, hanglyuk, hangadólyuk, *p. o. a' flotán, sipon.*

Schalmeye, die, bördő, dörgősip, pásztori tárogató, *a' barompásztorok hoſszú bördő nevű furulydjok.*

Schalmuſchel, die, tséſzetsiga. *Patella.*

Schalotte, die, mogyoróhagyma. *Allium ascalonium.*

Schalten, bánni valamivel: Schalte damit wie du willſt, úgy bánj vele a' mint akarſz; mit etwas ſchalten und walten, kedvére bánni valamivel.

Schalthier, das, béjjas állat.

Schaltjahr, das, ſzökő eſztendő.

Schalttag, der, ſzökőnap.

Schaluppe, die, tsónak.

Scham, die, ſzégyenlés, ſzemérem, ſzemérmesség; vor Scham roth werden, ſzégyenletében elpirúlni. 2. Schande, ſzégyen. 3. ſt. Schamglied, ſzeméremtest.

Schambein, das, ſzemérem tsont.

Schámel, der, zsámoly.

Schámen, ſich, ſzégyenleni; ich ſchäme mich, ſzégyenlem.

Schámen, das, ſzégyenlés.

Schamglied, das, ſzeméremtest.

Schamhaft, *adj.* ſzemérmes, ſzemérmetes; *adv.* ſzemérmesen.

Schamlos, *adj.* ortzátlan, ſzemtelen; *adv.* ortzátlanúl.

Schamloſigkeit, die, ſzemtelenség, ortzátlanság.

Schamroth, *adj.* elpirúlt.

Schamröthe, die, elpirúlás.

Schamtheile, *pl.* ſzemérem réſzek.

Schandbar, *adj.* rút, gyalázatos.

Schande, die, 1. ſzégyen, gyalázat; das gereicht zur Schande, gyalázatjára van. 2. gyalázatos dolog. 3. ſt. Scham, ſzégyen, ſzemérem; zu Schande machen, megſzégyenítni; zu Schande prügeln, u. ſ. f. agyon verni.

Schänden, *v. a.* 1. eltsufítni, tsúfſá tenni. 2. ſt. ſchmähen, ſchimpfen, gyalázni, kissebbítni, betstelenítni. 3. megfertéztetni, megſzeplősítni.

Schänder, der, 1. gyalázó. 2. fertéztető.

Schandfleck, der, motsok, gyalázat; der Schandfleck ſeiner Familie ſeyn, familiájának gyalázatjára lenni.

Schandgeld, das, 1. rút keresmény, rútúl keresett pénz. 2. igen tsekély v. kevés pénz.

Schandkloz, der, pelengér.

Schändlich, *adj.* gyalázatos, otsmány, rút; betstelen.

Schändlichkeit, die, gyalázatosság.

Schandmahl, das, gyalázatjel.

Schandpfahl, der, bitófa, nyakvas.

Schandſäule, (ugyan az).

Schandthat, die, otsmány tett, rút tselekedet.

Schändung, die, 1. gyalázás, betstelenítés. 2. megſzeplősítés.

Schank, der, eladás, árúlás. 2. borkortsma, tsapſzék.

Schanze, die, sántz; in die Schanze ſchlagen, nem gondolni vele.

Schanzen, *v. a.* sántzot ásni.

Schanzer, der, sántzású.

Schanzkorb, der, sántzkosár.

Schar, Schaar, die, 1. sereg. 2. tsoroſzlya.

Schárben, elmetélni, apróra metélni, *p. o. petrezſelymet, &c.*

Scharbock, Scorbut, der, vérveſzély, sülly.

Scharen, *v. a.* öſzvegyűjteni; ſich ſcharen, öſzve-gyűlni.

Scharf, *adj.* 1. ſt. ſchneidend, éles.

p. o. kés; adv. élesen. — Ein Gewähr ſcharf laden, golyóbisra tölteni a' fegyvert. 2. ſt. heftig, ſtark, nagy, erős, kemény; *p. o. ſzél, hideg.* 3. ſt. beißend, erős, tsípős. maró, *p. o. etzet, sajt, ée.* 4. ſt. ſtreng, kemény, nem kedvező; ein ſcharfer Vater, kemény atya; *adv.* keményen; etwas auf das ſchärfſte verbiethen, valamit igen keményen megtiltani; ein ſcharfer Befehl, kemény parantsolat. 5. ſt. genau, ſzoros; Jemanden ſcharf bewachen, valakit ſzorós őrizet alá venni. 6. durchdringend, éles eleven; *p. o. látás, hallás, hang; itélettétel.*

Schärfe, die, 1. z. B. des Meſſers, élesség. 2. erősség, tsípősség; *p. o. az etzetben.* 3. keménység, nem kedvezés.

Schärfen, 1. z. B. das Meſſer, élesitni, köszörülni. 2. den Verſtand, élesitni, *p. o. az értelmet.* 3. z. B. den Befehl, megkeményitni, keményebbé tenni, *p. o. a' parantsolatot, büntetést, ée.*

Scharffkraut, das, zordonka. *Asperugo.*

Scharfrichter, der, hóhér.

Scharfſichtig, *adj.* éles látású.

Scharfſichtigkeit, die, éles látás.

Scharfſinn, der, éles elme.

Scharfſinnig, éleselméjű, elmés.

Scharlach, der, 1. skárlátszin. 2. skárlátposztó.

Scharlachbeere, die, kosenillabáb, a' kosenilla bogárnak megszáraszlott bábjai.

Scharlachen, *adj.* skárlát szinű.

Scharlachfarbe, die, skárlátszin. 2. skárlát festék.

Scharlachfarben, *adj.* skárlát szinű.

Scharlachfieber, das, skárlát hideglelés.

Scharlachkraut, das, skárlát zsája. *Salvia Hormium.*

Scharlachroth, *adj.* skárlát piros.

Scharmützel, das, tsatátska, öszvetsapás, tsete páléj.

Scharnier, die, foglalás, öszvefoglalás, sark.

Schärpe, die, tisztöv, katona tisztöv.

Scharre, die, szitóvas.

Scharren, *v. a.* vakarni, karmolni, kaparni; zuſammen ſcharren, öszvegyüjteni; die Hühner ſcharren mit den Füßen in den Miſt, a' tyúkok kapargálnak a' szemeten; die Pferde ſcharren, a' lovak kapálódznak, *t. i. első lábaikkal.*

Scharte, die, 1. ſt. Scherbe, tserép. 2. ſt. Riß, Spalt, repedés, hasadás. 3. ſt. Span, forgács. 4. sor, sorja, *a' kés, v. kard élének.* Die Scharte auswetzen, *a.* valaminek a' sorját kiköszörülni; *b.* hibáját helyrehozni, v. kipótolni.

Schartenkraut, das, zsoltina, fürészfű. *Serratula.*

Schatig, *adj.* 1. hasadt. 2. tserepes. 3. soros, *p. o. kés Pb.* Allzu ſcharf macht ſchartig, a' nagy keménység ártalmas.

Scharwache, die, kerülő őrök.

Scharwächter, der, kerülő őr.

Scharweiſe, *adv.* seregenként.

Schatten, der, árnyék; ſeinen eigenen Schatten fliehen, a' maga árnyékától is félni, *az az:* a' legkissebb tsekélységtől is megijedni. 2. ſt. Schutz, óltalom, árnyék. 3. kimúlt lélek, v. árnyék.

Schattenbild, das, árnyékkép.

Schattengang, der, árnyékos sétáló hely.

Schattenreich, *adj.* árnyékos.

Schattenreich, das, árnyékok országa, kimúlt lelkek országa.

Schattenriß, der, árnyékrajz.

Schattig, *adj.* árnyékos; *adv.* árnyékosan.

Schattiren, *v. a.* árnyékozni, béárnyékozni.

Schattirung, die, béárnyékozás, megárnyékozás.

Schatulle, die, katulya, iskatulya.

Schatz, der, 1. kints, drágaság, *p. o. pénz, v. más igen nagy betsü dolog.* Einen Schatz heben, felásni a' kintset; Schätze ſammeln, kintset gyüjteni. 2. kints, szerető; mein Schatz, kintsem.

Schätzbar, 1. megbetsülhető. 2. betsületre méltó, igen betses.

Schätzbarkeit, die, betsesség.

Schätzen, *v. a.* 1. betsülni, megbetsülni, betsét meghatározni valaminek; hoch ſchätzen, nagyra betsülni, sokra betsülni; gering ſchätzen, kevésre betsülni. 2. ſt. urtheilen, itélni; ich ſchätze ihn ohn-

gefähr funfzig Jahr alt, mintegy ötven eſztendősnek tartom. 3. gondolni, tartani; ich ſchätze es mir zur Ehre, ſzerentsémnek tartom. 4. nagyra betsülni, tiſztelni valakit.

Schätzer, der, árrbetsülő.

Schatzfrey, *adj.* adótól ment.

Schatzgeld, das, kintstárbéli pénz.

Schatzgräber, der, kintsásó.

Schatzkammer, die, kintsesház, kintses kamara, kintstár.

Schatzmeiſter, der, kintstármester.

Schatzung, die, ſt. Auflage, adó.

Schätzung, die, megbetsülés.

Schau, die, nézés; zur Schau, nézni, v. nézés végett.

Schaubühne, die, játékſzín, teátrom.

Schauder, der, irtózás, borzadás; der Schauder kommt mich an, irtózom.

Schauderhaft, *adj.* irtóztató.

Schaudern, *v n.* rázkódni, irtózni, borzadozni.

Schauen, nézni, megnézni; Schau, nézd, lásd.

Schauer, der, 1. néző, vizsgáló. 2. ſzín, pajta, félſzer. 3. futó zivatar; *p. o. forgóſzél, zápor eső, ée.* 3. borzadozás, rázkódás; es läuft mir ein Schauer über die Haut, testemet a' borzadozás futja el.

Schauerig, *adj.* borzaſztó; es iſt mir ſchaurig, borzadoz a' testem.

Schauern, borzadni, rázkódni.

Schauervoll, borzaſztó, irtóztató.

Schaufel, die, lapát, lapitzka.

Schaufeln, *v.a.* lapátolni, lapáttal hányni.

Schaukel, die, hinta, hirintó.

Schaukeln, hintálni, hirintózni.

Schaum, der, hab, tajték; Schaum geben, habzani

Schäumen, 1. tajtékzani; *p. o. haragjában.* 2. habzani, tajtékzani, *mint a' ser, tenger.*

Schäumig, *adj.* habos, tajtékos.

Schaumkelle, die, habzó kanál.

Schaumünze, die, emlékezet pénz, emlékeztető pénz.

Schauplatz, der, néző hely, néző ſzín, teátrom.

Schauſpiel, das, néző játék.

Schauſpieler, der, néző játékos, játſzó ſzemély.

Schauſpielergeſellſchaft, die, játſzó társaság; *t. i. teátromon.*

Schebecke, die, sebekhajó.

Schecke, die, tarka ló.

Schecken, *v.a.* tarkázni.

Scheckig, *adj.* tarka; *adv.* tarkán.

Schedel, der, kaponya.

Scheel, od. Schel, *adj.* 1. görbe, haragos, *t. i. ſzem;* irígy tekintet.

Scheelſucht, die, irígység.

Scheerchen, das, ollótska.

Scheere, die, 1. olló. 2. Krebsſcheere, rákláb, rák ollója.

Scheeren, 1. nyírni, megnyírni. 2. borotválni, megborotválni. 3. ſich um etwas, gondolni valamivel. 4. ſich, eltakarodni.

Scheerenſchleifer, der, kőſzörűs.

Scheerer, der, nyírő.

Scheererey, die, veſződség, baj.

Scheermeſſer, das, borotva, beretva.

Scheerung, die, nyírés.

Scheerwolle, die, lenyírt gyapjú.

Scheffel, der, véka, *mértéknem, az az: egy kilának, v. köbölnek negyed réſze, v. fél Pozsonyi mérő.*

Scheffeln, *v.a.* vékával mérni.

Scheibchen, das, karikátska.

Scheibe, die, karika, kerék; z. B. eine Fenſterſcheibe, ablakkarika.

Scheibenſchießen, das, karikába lövöldözés, tzéllövés.

Scheibig, *adj.* karikás.

Scheide, die, hüvely; den Degen aus der Scheide ziehen, kihúzni a' kardot hüvelyéből.

Scheidebrief, der, elválólevél.

Scheidekunſt, die, testalkattudomány. *l.* Chymie.

Scheidemünze, die, apró pénz, váltó pénz.

Scheiden, *v. n. irr. Imp.* ich ſchied. *Perf.* ich habe geſchieden, *és:* ich bin geſchieden. 1. *v. a.* ſt. trennen, elválaſztani, elſzakaſztani egymástól. 3. ſich, elválni, *egymástól.* 3. *v. n.* m. h. eltávozni, elválni, elmenni.

Scheiden, das, elválás, elválaſztás.

Scheider, der, értzválaſztó.

Scheidewand, die, közfal.

Scheidewaſſer, das, elválaſztóvíz.

Scheideweg, der, elváló út.

Scheidung, die, 1. elválaſztás. 2. elválás.

Schein, der, 1. ſény, tündöklés, vi-

Digitized by Google

lágítás, világosság, *p. o.* Mondschein, hóldvilág; einen Schein von ſich geben, fényleni, világítni; der Schein des Feuers, a' tűz világossága. 2. ſzín, külső ſzín; der Schein iſt betrúglich, a' dolognak külső ſzíne könnyen megtsal. 2, ein ſchriftliches Zeugniß, bizonyságírás, megesmérőírás.

Scheinbar, *adj.* 1. ſzínes, tettetős, tettzetes. 2. ſzínes, képzelt.

Scheinbarkeit, die, ſzínesség, tettetősség.

Scheinbarlich, *adj.* ſzínes.

Scheinen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchien. *Perf.* ich habe geſchienen, 1. fényleni, tündökleni, mint a' tsillagok. 2. sütni, világítni, *mint a' nap*; die Sonne ſcheint warm, a' nap melegen süt; der Mond ſcheinet, a' hóldvilág süt, v. a' hóld világít. 3. dünken, láttatni, úgy tetſzeni, úgy látſzani; es ſcheint mir, daß, úgy látſzik nekem, hogy — wie es ſcheint, a' mint látſzik.

Scheinfreund, der, tettetett barát, ſzines barát.

Scheinfrömmigkeit, die, tettetett kegyesség, ſzines kegyesség.

Scheinglaube, der, III. tettetett hit.

Scheingrund, der, ſzínes ok.

Scheinheilig, *adj.* képmutató.

Scheinheiliger, ein, képmutató.

Scheinheiligkeit, die, képmutatás.

Scheinklug, *adj.* okosnak látſzó.

Scheinliebe, die, tettetett ſzeretet.

Scheißen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchiß. *Perf.* ich habe geſchiſſen, ganéjlani.

Scheit, das, 1. hasáb, *p. o. fa.* 2. in Scheiter gehen, ſzéllyel töredezni, ſzéllyel menni, *mint a' hajó*, ha hajótörést ſzenved.

Scheitel, die, fötető, búb.

Scheitelbein, das, fötetőtsont.

Scheiteln, *v. a.* elválaſztani a' hajat, *t. i. a' fötetőn.*

Scheitelpunct, der, tetőpont.

Scheitelrecht, *adj.* tetőponterányos.

Scheiterhaufen, der, testégető rakáſa.

Scheitern, 1. Schiffbruch leiden, hajótörést ſzenvedni. 2. zertrümmert werden, öſzvetörni, öſzvezúzni, ſzerteſzéllyel menni, *mint a' hajó.*

Schelde, die, Skáldis, *folyó víz.*

Schelle, die, 1. ſt. Glöckchen, tsengetyűtske. 2. tsörgő, pergő. *Pb.* der Katze die Schelle anhängen, veſzedelmes dologba avatni magát. 3. Maulſchelle, poſontsapás, artzúltsapás.

Schellen, 1. ſt. ertönen, tsengni. 2. ſt. klingeln, tsengetni.

Schellengeläute, das, tsengetyű ſzó.

Schellenſchlitten, der, pergős, v. tsörgős ſzán.

Schellfiſch, der, gadótz, selllialgadótz. *Gadus Aeglephinus.*

Schellhengſt, der, ménló.

Schellkraut, das, Schellwurz, die, gódirtz, fetskefű, vérehullófű, tzinadónia. *Chelidonium.*

Schelm, der, 1. ſt. ein ehrloſer Menſch, gaz ember. 2. ſt. Betrüger, tsalárd ember. 3. ſt. ein leichtfertiger Menſch, tsintalan ember.

Schelmerey, die, 1. ſt. Gottloſigkeit, gonoſzság, istentelenség. 2. ſt. Betrügerey, tsalárdság. 3. ſt. Muthwille, tsintalanság.

Schelmiſch, *adj.* 1. ſt. Gottlos, istentelen, gonoſz. 2. betrügeriſch, tsalárd. 3. pajkos, tsintalan.

Schelmſtreich, der, Schelmſtück, das, 1. istentelenség. 2. tsalárdság. 3. pajkosság.

Scheltbrief, der, pirongató levél.

Schelten, *v. a. irr.* ich ſchelte, du ſchilſt, er ſchilt. *Imp.* ich ſchalt. *Perf.* ich habe geſcholten. 1. ſzitkozódni; Jemanden ſchelten, od. auf Jemanden ſchelten, valakit megſzidni. 2. pirongatni, megpirongatni valakit; ein unbeſcholtener Mann, talpig betsületes ember, v. fedhetetlen életű ember.

Schelten, das, 1. pirongatás. 2. ſzitkozódás.

Scheltwort, das, ſzitok.

Schemel, Schemmel, *l.* Schämel.

Schenk, der, tsaplár.

Schenke, die, kortsma, tsapſzék.

Schenkel, der, 1. tzomb. 2. des Triangels, ſzárai, v. oldalai a' háromſzegletrajznak.

Schenkelbein, das, tzombtsont.

Schenken, *v. a.* 1. ajándékozni, ajándékba adni; ich habe es ihm geſchenkt, neki ajándékoztam. 2. odaengedni, megengedni, elengedni; Jemanden das Leben ſchen-

ken, valaki életének megkegyelmezni. 3. ſt. gießen, tölteni, *p. o. bort, pohárba.* 4. árúlni, mérni, *p. o. bort, sert ittzénként.*

Schenker, der, 1. ajándékozó. 2. kortsmáros, tsaplár.

Schenkgerechtigkeit, die, árúlásravaló jus.

Schenkmaß, das, árúló mérték, *p. o. bor mérték.*

Schenkſtube, die, borméró ſzoba.

Schenktiſch, der, borméró aſztal.

Schenkung, die, das Schenken, ajándékozás.

Schenkwirth, der, kortsmáros, tsaplár

Scherbchen, das, tserepetske.

Scherbe, die, Scherbel, das, Scherben, der, 1. tserép, tserépedény. 2. tserép, törött tserép.

Scherbenkuchen, der, pogátsa.

Scherbe, die, 1. olló. 2. rákláb.

Scheren *v. a.* nyírni, meguyírni. 2. borotválni, megborotválni. 3. ſich um etwas, gondolni valamivel. 4. ſich, eltakarodni.

Scherenſchleifer, der, köſzörús.

Scherer, der, nyírő.

Schererey, die, veſzödség, baj.

Schermeſſer, das, borotva, beretva.

Scherf, das, fillér, batka.

Scherge, der, poroſzló.

Scherung, die, nyírés.

Scherwolle, die, lenyírt gyapjú.

Scherz, der, tréfa, enyelgés; im Scherze, tréfából; Scherz bey Seite, tréfa kivül, tréfa nélkül; ſich auf den Scherz verſtehen, tudni tréfálódni, erteni a' tréfát.

Scherzen, *v. n.* tréfálni, enyelegni.

Scherzhaft, *adj.* tréfás; *adv.* tréfásan.

Scherzrede, die, tréfa beſzéd.

Scherzweiſe, *adv.* tréfálva.

Scheu, die, 1. ſt. Furcht, félelem, irtózás; Scheu machen, megijeſzteni; Scheu haben, félni, tartani valamitől. 2. ſt. Blödigkeit, bátortalanság. 3. ſt. Sittſamkeit, ſzemérmetesség.

Scheu, *adj.* 1. ſt. ängſtlich, furchtſam, félénk; *p. o. ember.* 2. ſzilaj, vad; *p. o. ló.*

Scheuche, die, félénkség, félelem.

Scheuchen, elijeſzteni, elrettenteni, elüzni, elkergetni.

Scheuen, ſich, 1. félni, tartani töle. 2. kerülni, *p. o. a' roſzſsat.*

Scheuer, die, tsür, pajta.

Scheuern, 1. sikálni, megsikálni; *p. o. az edényt.* 2. megdörgölni, *p. o. homokkal.* 3. megpirongatni.

Scheune, die, tsür, pajta.

Scheuntenne, die, ſzérü, ſzürü.

Scheuſal, das, váz, ijeſztő.

Scheußlich, *adj.* útálatos, rusnya, ferlelmes.

Scheußlichkeit, die, útálatosság.

Schicht, die, 1. ſt. Lage, rend, sor, rétegrend, földterület. 2. megſzünés, *p. o. a' munkától.*

Schichten, *v. a.* 1. sorjába rakni, elrendelni. 2. feloſztani.

Schichtweiſe, *adv.* rendenként.

Schicken, *v. a.* 1. ſt. ſenden, küldeni; in die Stadt ſchicken, a' városba küldeni; in die andere Welt ſchicken, a' más világra küldeni, *az az*: megölni. 2. ſt. ordnen, rendelni, od. ſt. zuſchicken, botsátni, 3. ſt. ſich ſchicken, történni, megesni; es ſchickt ſich manchmahl, néha megesik. 4. ſich, készülni; der Himmel ſchickt ſich zum Regen, borúl az ég, esöre készül az idö. 5. illeni, hozzá illeni, mint egyik ruha a' másikhoz; ſich in die Zeit ſchicken, magát az idöhöz alkalmaztatni; das ſchickt ſich nicht für dich, nem illik ez te hozzád. 6. ſich, ſt. eilen, sietni; ſchickt euch, siessetek, készüljetek.

Schicklich, *adj.* illendő, hozzá illő.

Schicklichkeit, die, illendőség.

Schickſal, das, 1. ſt. Verhängniß, végzés, Isteni végzés. 2. ſt. Zufall, eset, történet, sors.

Schickung, die, 1. küldés. 2. Gottesſchickung, Isteni látogatás, Isteni végzés.

Schiebbock, der, talitska.

Schieben, *v. a. irr. Imp.* ich ſchob. *Perf.* ich habe geſchoben, 1. taſzítni, tolni, odébb mozdítni; weg ſchieben, félre mozdítni; félre taſzítni; etwas auf die lange Bank ſchieben, valamit halogatni, vagy húzni halaſztani; Kegel ſchieben, kuklizni. 2. *v. n.* tsetsfogait elhullatni, *az állatokról mondatik.*

Schieber, der, 1. vetö, v. sütö lapát. 2. kuklizó.

Schiebſack, der, zseb.

Schiedsmann, Schiedsrichter, der, közbíró, közbenjáró bíró.
Schief, *adj.* nem egyenes, ferde, kajáts, görbe. 2. ſt. Unrecht, helytelen; *adv.* ferdén, kajátson, görbén, félre; es ſteht ſchief, félre áll. 3. helytelenül.
Schiefe, die, ferdeség, görbeség, kajátság.
Schiefer, der, 1. ſt. Splitter, ſzálka. 2. Schieferſtein, palakő, foſzlókő.
Schieferdach, das, palakőfedél.
Schieferdecker, der, kőfedélrakó.
Schieferig, *adj.* hasadó, réteges.
Schiefern, ſich, elhasadni, elválni.
Schieferſtein, der, palakő.
Schiefertafel, die, palakőtábla.
Schielen, *v. n.* 1. ſchief ſehen, sandalni, félre nézni. 2. ſzínét változtatni.
Schielend, *adj.* 1. sanda, kantsal, kantsi. 2. ſzínét változtató, játſzó ſzínű.
Schieler, der, sanda, kantsal.
Schienbein, das, lábſzártsont.
Schiene, die, 1. des Rades, sín, keréktalpvas. 2. ſt. Beinſchiene, tsont küllő.
Schieneneiſen, das, síngvas, sínvas, marokvas.
Schienen, *v. a.* 1. kereket vasazni, v. megvasazni a' kereket. 2. tsontküllő közzé rakni a' tört *lábſzárat, v. kezet.*
Schiennagel, der, sinſzeg, kerékſzeg.
Schier, 1. ſt. beynahe, tsaknem, közel. 2. ſt. bald, majd.
Schierling, der, bürök. *Conium.*
Schierlingſaft, der, büröklév.
Schießen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchoß. *Perf.* ich habe geſchoſſen, *és:* ich bin geſchoſſen, 1. *v. a.* ſt. werfen, ſchleudern, vetni, hajítni, lövelleni; einen zornigen Blick auf Jemanden ſchießen, haragos tekintetet vetni vkire; die Sonne ſchießt ihre Strahlen, a' nap lövelli ſugárjait. 2. lőni; mit einer Piſtole ſchießen, piſztollyal lőni; einen Haſen ſchießen, nyúlat lőni; blind ſchießen, fojtással lőni; ſcharf ſchießen, golyóbissal, v. sréttel lőni; fehl ſchießen, elhibázni a' lövést, nem találni. 3. ſt. treffen, meglőni, eltalálni valamit. 4. Brod in Ofen ſchießen, bévetni a' kenyeret a' kementzébe. 5. Geld zuſammen ſchießen, pénzt öſzveadni. 6. *v. n.* m. h. rohanni, sebesen neki menni, lövelleni; die Augen herum ſchießen, ſzemeit idestova forgatni. 7. ſt. aufwachſen, felnőni, felmagvasodni; in die Höhe ſchießen, hirtelen magasra nőni.
Schießgewehr, das, tüzelő fegyver, lövő ſzerſzám.
Schießplatz, der, lövöldöző hely.
Schießpulver, das, puskapor.
Schießſcharte, die, lövölyuk, lövőrés.
Schießſchlange, die, kurta kigyó.
Schiff, das, *pl.* die Schiffe, 1. hajó. 2. vetélő, v. fonalvető, *a' takdtsoknál.*
Schifffahrt, die, hajókázás.
Schiffarzt, der, tengeri orvos.
Schiffbar, *adj.* hajókázható.
Schiffbau, der, hajóépítés.
Schiffbaukunſt, die, hajóépítés mestersége.
Schiffbruch, der, hajótörés; Schiffbruch leiden, hajótörést ſzenvedni.
Schiffbrücke, die, hajóhíd.
Schiffcamerad, der, hajóstárs.
Schiffchen, das, 1. hajótska. 2. vetélő, ſzövőhajótska.
Schiffen, *v. a.* hajókázni.
Schiffer, der, hajókázó.
Schiffahrer, der, hajókázó.
Schifffahrt, die, 1. hajókázás. 2. hajókázás mestersége.
Schiffhalter, der, gályagánts, *hal. Echeneis Remora.*
Schiffjunge, der, III. hajós inas.
Schiffladung, die, hajó terhe.
Schifflein, das, hajótska.
Schiffleute, die, *pl.* hajósok.
Schifflohn, der, hajó bér.
Schiffmann, der hajós.
Schiffmühle, die, hajós malom.
Schiffpatron, der, hajós úr, hajó ura.
Schiffsboden, der, hajófenék.
Schiffscapitán, der, hajós kapitány.
Schiffſchnabel, der, hajóorr.
Schiffſchreiber, der, hajóbéli író.
Schiffſeil, das, hajókötél, alattság.
Schiffsflotte, die, hajós hadi sereg, tengeri hajós sereg.
Schiffslaſt, -ladung, die, hajó terhe.
Schiffſoldat, der, hajós katona, tengeri katona.
Schiffspatron, der, hajó ura.
Schiffsraum, der, hajó üre.

Schiffs-schnabel, der, hajóorr, hajó orra.
Schiffsvolk, das, hajós nép.
Schiffswurm, der, hajó féreg. *Teredo Navalis.*
Schiffwerfft, der, hajótsináló hely.
Schiffzoll, der, hajóbér.
Schild, der, 1. paizs. 2. ſt. Schutz-ſchild, oltalom, védelem. 3. Wappen, tzímer; etwas im Schilde führen, valamin törni a' fejét, valami ſzándékkal lenni. 4. ſt. Zeichen, jel. 5. tekenős békakéj, v. teknö.
Schildchen, das, paizsotska.
Schildern, *v. a.* 1. ſt. beſchreiben, leírni, lerajzolni, lefesteni, *p. o. irással, ſzóval, ée.* 2. strázsálni.
Schilderung, die, rajzolás, leírás, lefestés.
Schildkäfer, der, paizsbogár. *Cassida.*
Schildkraut, das, paizska, tséſzike. *Scutellaria*, L.
Schildkröte, die, tekenős béka.
Schildlaus, die, ſzénbogár. *Coccus.*
Schildwache, die, 1. őrálló, strázsáló katona. 2. őrállás.
Schilf, das, 1. ſt. Rohr, nád. 2. ſt. Binſen, káka. 3. ſt. Schmiele, ſzúkperje, éraperje. *Aira*, L.
Schilfig, *adj.* nádas, kákás.
Schilfrohr, das, nád.
Schilling, der, silling, *pénz neme.* 2. tizenkettő, egy tutzet. 3. harmintz darab. 4. verés.
Schimmel, der, 1. fejérlő. 2. penéſz.
Schimmelig, *adj.* penéſzes; *adv.* penéſzetlen; Schimmelig werden, megpenéſzedni.
Schimmeln, *v. n.* megpenéſzedni.
Schimmer, der, fény, tsillám.
Schimmern, *v. n.* fényleni, ragyogni.
Schimmernd, *adj.* fénylő, tsillámló.
Schimpf, der, gyalázat, kissebbség; Jemanden Schimpf anthun, meggyalázni valakit.
Schimpfen, 1. gyalázni, kissebbíteni, tsúfolni. 2. ſzítkozódni, ſzidni valakit.
Schimpflich, *adj.* tsúſos, kissebítő.
Schimpfnahme, der, III. tsúſnév.
Schimpfrede, die, tsúfolódás.
Schindel, die, zsindely.
Schindeldach, das, zsindelyfedél.
Schindelnagel, der, zsindelyſzeg.
Schinden, *v. a.* 1. das Vieh, nyúzni, megnyúzni, bőrét levonni. 2. ſt. mißhandeln, méltatlanúl bánni valakivel. 3. megfoſztani, erőſzakkal elvenni valakitől valamit.
Schinder, der, 1. nyúzó, dögnyúzó, (sinter, bentzel). 2. nyomorgató, kínzó.
Schinderey, die, 1. dögnyúzás. 2. nyomorgatás, kínzás.
Schindergrube, die, dögverem.
Schinderknecht, der, kutyapetzér.
Schinken, der, diſznóláb, sódor.
Schinkenbein, das, sódor tsont.
Schippe, die, lapát.
Schirm, der, 1. ſt. Schutz, védelem, óltalom. 2. árnyéktartó.
Schirmdach, das, gátor, ſzín, félſzer.
Schirmen, ſt. ſchützen, óltalmazni.
Schirmer, der, óltalmazó.
Schlacht, die, ütközet, tsata, Schlacht liefern, megütközni, tsatázni; Schlacht gewinnen, az ütközetben győzni; es kam zur Schlacht, ütközetre kelt a' dolog; in der Schlacht bleiben, elesni az ütközetben.
Schlachtbank, die, méſzárſzék.
Schlachtbeil, das, bárd.
Schlachten, levágni, *a' marhát*; megölni, *a' diſznót.*
Schlächter, hentes, kaſzab.
Schlachtfeld, das, ütközethely, tsatapiatz.
Schlachtmeſſer, das, vágókés.
Schlachtochs, der, III. vágniváló marha, vágó.
Schlachtopfer, das, áldozatravaló.
Schlachtordnung, die, ütközetrend.
Schlachtvieh, das, vágómarha.
Schlacken, der, salak, *értzsalak.*
Schlackig, *adj.* salakos.
Schlaf, der, 1. das Schlafen, álom; in Schlaf bringen, elaltatni; der Schlaf überfällt mich, elnyom az álom, rám jön az álom. 2. die Schläfe, vakſzem, halánték.
Schlafbank, die, alvópad.
Schlafbett, das, alvó ágy.
Schlafbringend, álomhozó, altató.
Schlafcamerad, der, hálótárs.
Schläfe, die, *pl.* halánték, vakſzem.
Schlafen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchlief. *Perf.* ich habe geſchlafen, 1. aludni; Schlafen geben, leſeküdni, feküdni menni. 2. z. B. bey einer Perſon ſchlafen, valakivel hálni; bey Jemanden ſchlafen, valakinél hál-

ni. 3. megzsibbadni, elsenvedni; der Fuß ſchläft, od. ſchläft ein, megzsibbad, v. elsenved a' láb.
Schlafen, das, alvás.
Schläfer, der, alvó.
Schläfern, *v. n.* álmos lenni; ich ſchläfre, od. mich ſchläfert, álmos vagyok.
Schlaff, *adj.* ſchlapp, tág, megtágúlt, petyhüdt; Schlaff machen, megtágítni. 2. mállott, elgyengült, *p. o. inak.*
Schlaffheit, die, tágúltság, petyhüdtség, mállottság.
Schlafgeld, das, háláspénz.
Schlafgemach, das, hálóſzoba.
Schlafgeſell, der, hálótárs.
Schlafhaube, die, hálósüveg.
Schlafkammer, die, hálókamara.
Schlaflos, *adj.* álmatlan; *adv.* álmatlanúl.
Schlafloſigkeit, die, álmatlanság.
Schlafmittel, das, álomhozó ſzer, v. eſzköz, altató ſzer, altató.
Schlafmütze, die, hálósüveg. 2. álomſzuſzi, aluſzékony ember.
Schlafpelz, der, 1. aluſzékony, igen álmos. 2. hálóköntös.
Schläfrig, *adj.* álmos.
Schlafrock, der, hálóköntös, hálóköpönyeg.
Schlafſtelle, die, alvóhely.
Schlafſucht, die, 1. álomkorság. 2. álmosság.
Schlafſüchtig, *adj.* 1. álomkorságos. 2. álmos.
Schlaftrank, der, álomhozó ital.
Schlaftrunk, der, altató, *ital.*
Schlafzimmer, das, alvóſzoba.
Schlag, der, z. B. mit der Hand, ütés, tsapás, *p. o. kézzel, bottal, &c.* 2. óraütés; Schlag vier Uhr, éppen négy órakor, v. mikor a' négyet üti. 3. óraverés, v. pertzegés, *t. i. a' zsebórdban.* 4. tsattanás, pattanás; Schlag auf Schlag, egyik tsattanás a' másikat éri. 5. tsapás, ſzerentsétlenség. 6. pénzre vert kép. — Von gleichem Schlage, egyenlő nemű, egyféle. 7. ſzélütés, gutaütés; der Schlag hat ihn gerührt, od. getroffen, megütötte a' ſzél, v. guta. 8. érverés; der Schlag des Herzens, ſzívdobogás. 9. Schlagbaum, sorompó. 10. ſt. Thüre, ajtó, *p. o. kotsi ajtaja.*
Schlagader, die, életér.
Schlagbaum, der, sorompó.
Schlägel, der, 1. sulyok, kótis. 2. Hinterkeule, tzobák, tzomb.
Schlägelmilch, die, író.
Schlägeln, *v. n.* vétni, hibázni.
Schlagen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchlug. *Perf.* ich habe geſchlagen, 1. z. B. Jemanden, megverni valakit, v. megütni; an die Thür ſchlagen, az ajtót ütni, v. verni; Jemanden zu Boden ſchlagen, valakit földhöz vágni, tsapni, v. ütni. 2. ſt. ſpielen, verni valamelly muzsikát, v. játſzani rajta. 3. ſt. züchtigen, megverni, megſenyitni. 4. ütni, *mint az óra;* es hat ſchon fünfe geſchlagen, már elütötte az öt órát. 5. ſt. prägen, pénzt verni. 6. ſt. fällen, z. B. Holz, vágni, *p. o. fát.* 7. eine Ader ſchlagen, eret vágni. 8. meggyőzni, megverni, *p. o. az ellenséget.* Den Feind in die Flucht ſchlagen, megfutamtatni, megſzalaſztani az ellenséget. 9. ſich ſchlagen, verekedni, megütközni; ſich auf Leib und Leben ſchlagen, az utolsó tsepp vérig verekedni, (v. oltalmazni magát). 10. Feuer ſchlagen, kiütni; eine Brücke ſchlagen, hídat tsinálni; ein Lager ſchlagen, tábort ütni; Jemanden zum Ritter ſchlagen, valakit valamelly Rendnek vitézzévé tenni; etwas aus den Gedanken ſchlagen, valamit elméjéből kivetni; etwas in den Wind ſchlagen, valamivel nem gondolni, ſzélnek ereſzteni valamit; die Füße übereinander ſchlagen, az ellenséghez állani; ſich ins Mittel ſchlagen, magát közbe vetni; Wurzel ſchlagen, gyökeret verni; über den Leiſten ſchlagen, kaptára ütni. 11. pitypalattyolni mint a' fürj, hangitsálni, énekelni mint a' filemile. 12. *v. n.* m. h. ſt. ſtürzen, fallen, rohanni, omolni, tsapódni, ütődni; die Wellen ſchlagen in das Schiff, a' hullámok a' hajóba tsapódnak; der Baum iſt zurückgeſchlagen, a' fa viſzſza tsapódott. 13. in die Höhe ſchlagen, felmenni hirtelen, *az árnak.* 14. tartozni, rátartozni; dieß ſchlägt nicht in mein Fach, nem tartozik az az én mesterségemre.

v. tudományom határába. 15. verődni, ütődni, dobogni, *mint a' vérér, a' ſzív, ée.*
Schläger, der, verekedő.
Schlägerey, die, verekedés.
Schlagfluß, der, ſzélütés, gutaütés.
Schlaggold, das, durrogó arany.
Schlagkraut, das, kalintza. *Teucrium Camepythis.*
Schlagregen, der, záporeső.
Schlaguhr, die, ütő óra.
Schlamm, der, iſzap.
Schlämmen, *v. a.* kitiſztítni az iſzaptól.
Schlammig, *adj.* iſzapos.
Schlange, die, kígyó.
Schlängeln, feltekergetni, katskaringósan. 2. ſich, feltekergődzni.
Schlangenart, die, kígyó fajta.
Schlangenbiß, der, kígyómarás.
Schlangenbrut, die, kígyófajzat.
Schlangengurke, die, kígyó ugorka. *Cucumis Anguinus.*
Schlangenhaupt, das, ökörnyelvfű. *Echium vulgare.*
Schlangenkraut, das, kígyófű. *Dracontium*, L.
Schlangenſtein, der, kígyókő.
Schlangenſtich, der, kígyótsípés.
Schlangenwurzel, die, 1. kígyófűgyökér. *Ophiorrhyza.* 2. katskaringós, farkasalma. *Aristolochia serpentaria.*
Schlangenzunge, die, kígyónyelvfű. *Ophioglossum.*
Schlänglich, *adj.* katskaringós.
Schlank, *adj.* súgár, kartsú.
Schlankheit, die, kartsúság.
Schlapp, *l.* Schlaff, petyhütt.
Schlappe, die, veſzteség.
Schlaraffenland, das, sohonna, sohonnai orſzág. *Utopia.*
Schlarfen, *v. n.* tsoſzogni.
Schlau, *adj.* ravaſz; *adv.* ravaſzúl.
Schlauch, der, tömlő.
Schläuder, ſchläudern, *l.* Schläuder.
Schlauheit, die, ravaſzság.
Schlaukopf, der, ravaſz ember, agg ravaſz.
Schlecht, 1. ſt. gewöhnlich, közönséges, egyűgyű; ein ſchlechtes Kleid, egyűgyű köntös, *nem tzifra.* 2. roſz, nem jó; ſchlechter Wein, roſz bor; ſchlechtes Wetter, roſz idő. *Adv.* roſzſzúl; du haſt es ſchlecht gemacht, roſzſzúl tsináltad; er befindet ſich ſehr ſchlecht, igen roſzſzúl van, igen beteg. 3. nem igazi, hamis, roſz. Schlechtes Gold, roſz arany. 4. ſt. gering, tsekély, kevés, kitsiny; um ein ſchlechtes Geld kaufen, tsekély árron, vagy oltsó pénzen venni.
Schlechterdings, *adv.* egy átaljában, telyességgel, általán fogva.
Schlechthin, ſchlechtweg, *adv.* egyenesen, egy átaljában. 2. ſt. nicht ſonderlich, roſzſzúl imígy amúgy.
Schlecker, der, nyalánk.
Schleckerey, die, nyalánkság.
Schleckerhaft, *adj.* nyalánk.
Schlehe, die, kökény. *Prunus spinosa*
Schleheblüthe, die, kökényvirág.
Schlehendorn, Schlehdorn, der, 1. kökénybokor. 2. kökénytövis.
Schleichen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchlich. *Perf.* ich bin geſchlichen, 1. tsúſzkálni, máſzkálni. 2. lábujjhegyen menni; davon ſchleichen, elsuhanni
Schleichend, *adj.* 1. lassú. 2. lappangó, kuttogó.
Schleicher, der, máſzó, lappangó.
Schleichhandel, der, lopva kereskedés
Schleichhändler, der, loppal kereskedő.
Schleider, *l.* Schleuder.
Schleier, *l.* Schleyer.
Schleife, die, 1. ſt. Schlitten, ſzán, ſzánka. 2. ſt. Schlinge, tőr. 3. pántlika, tzifraság.
Schleifen, *v. a.* 1. ſt. ſchleppen, húzni. 2. főldig rerontani, *p. o. a' várat.* 3. *v. a. irr. Imp.* ich ſchliff. *Perf.* ich habe geſchliffen, köſzörűlni, megköſzörűlni. 4. tsuſzkálni, sikárkózni, iſzankodni, kanyargatni.
Schleifend, *adj.* húzó; *adv.* húzva.
Schleifer, der, köſzörűs.
Schleifſtein, der, köſzörűkő.
Schleifung, die, köſzörűlés.
Schleihe, die, tzompó, *hvl. Cyprinus Tinca.*
Schleim, der, 1. nyál, vastag nyál, nyálka, enyek. 2. mézga, főttmaglév; Gerſtenſchleim, áprókása lév. 3. lantorna, böndőablak.
Schleimen, *v. a.* 1. nyálkásítni, enyekesítni, nyálkásságot okozni. 2. nyálkásságtól tiſztítni.
Schleimhaut, die, nyálkahártya.
Schleimig, *adj.* nyálkás, enyekes.
Schleiße, die, 1. guzsalyfáklya. 2. *l.* Schleuſe.

Schleißen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchliß. *Perf.* ich habe geſchliſſen, (od. ſchloß, geſchloſſen), ſolztani, *p. o. tollat.*
Schlemmen, od. praſſen, tobzódni.
Schlemmer, der, tobzódó.
Schlendern, *v. n.* m. ſ. kalandozni.
Schlendrian, der, aggſzokás.
Schlenkern, *v. n.* 1. kalandozni. 2. ſzórni, hányni vetni.
Schleppe, die, úſzóálly, *p. o. a' fejérſzemélyruhának*, úſzóallya.
Schleppen, *v. a.* 1. ſt. ziehen, húzni, húznivonni, hurtzolni valamit; ſich mit etwas ſchleppen, valamivel bajoskodni, v. veſzödni; ſich mit einer Perſon ſchleppen, valamelly gyanús ſzeméllyel veſzteni betsületét, az az; azzal járni kelni. 2. *v. n.* úſzni, a' földön úſzni, vagy húzódni; das Kleid ſchleppt, ez a' ruha a' földön úſzik. — Schleppende Schreibart, lankadó irásmód.
Schleppkleid, das, úſzó ruha.
Schleppneß, das, úſzó háló.
Schleppſeil, das, húzó kötél, alattság
Schleſien, Szilézia, Slézia.
Schleſiſch, Szilézíai, Slézíai.
Schleuder, die, parittya.
Schleuderer, der, parittyás.
Schleuderiſch, *adj.* hirtelenvaló, elhánytvetett, *p. o. munka.*
Schleudern, *v. a.* 1. parittyázni, hajtani, ſzórni. 2. ſt. nachläßig handeln, elhányva vetve dolgozni, elhányni vetni a' munkát.
Schleuderſtein, der, parittyábavaló kő
Schleunig, *adj.* hirtelenvaló, gyors; *adv.* hirtelen.
Schleunigkeit, die, gyorsaság.
Schleuſe, die, zsilip, vízrekeſz, *p. o. malom tsatornán.*
Schleuſen, *l.* Schleißen.
Schleye, *l.* Schleihe.
Schleyer, der, 1. ſt. Hülle, ſzemfedező fátyol. 2. patyolat.
Schleyereule, die, gyöngybagoly. *Strix Flammea*, L.
Schleyern, béfedezni, *p. o. fátyollal, ée.*
Schlich, der, 1. titkos út, tolvaj út. 2. ſt. Kunſtgriff, mesterség, fortély; hinter die Schliche kommen, a' fortélyt kitanúlni; alle Schliche wiſſen, minden zegit zugát tudni valaminek.
Schlicht, 1. ſt. gerade, egyenes ſzálú, egyenes menésü; ſchlichte Haare, létzſzeg haj, egyenes ſzálú haj. 2. ſt. ungekünſtelt, mesterkéletlen, természeti.
Schlichten, *v. a.* 1. kiegyengetni, kiegyenesítni, egyenessé tenni. 2. ſt. ordnen, elrendelni, rendbe ſzedni. 3. ſt. beylegen, elvégezni, *p. o. a' pert.*
Schlichter, der, elvégező.
Schlichthobel, der, simító gyalu.
Schlick, der, sürü iſzap.
Schlief, Schliff, der, ragaſz, ragaſzosság, *a' sületlen kenyérben.*
Schliefen, *v. n.* m. h. *Imp.* ich ſchloff. *Perf.* ich bin geſchloffen, bújni, bébújni, tsúſzni, bémáſzni.
Schliefig, *adj.* ragaſzos, tzopákás, *p. o. kenyér.*
Schließen, *Imp.* ich ſchloß. *Perf.* ich habe geſchloſſen, 1. *v. a. irr.* ſt. zuſchließen, bézárni; die Thore ſchließen, a' kapukat bézárni; Jemanden ſchließen laſſen, valakit bézáratni. 2. bétenni, bézárni; ich habe die Nacht kein Auge zugeſchloſſen, az éjjel a' ſzemem se húnytam bé. 3. ſich, bezáródni, betevődni. 4. ſt. zu Stande bringen, véghez vinni, elvégezni, végre hajtani; Frieden ſchließen, békességet kötni; ſich ſchließen, végeződni, elvégeződni. 5. ſt. einen Schluß machen, következést húzni, ítélni valamiből. 6. ſt. feſt ſetzen, meghatározni; eine geſchloſſene Geſellſchaft, bizonyos meghatározott ſzemélyekből, v. esmerősökből álló társaság, együve tartó társaság. 7. in Feſſel legen, megkötözni, lántzra tenni. 8. in ſich ſchließen, magába foglalni. 9. *v. n.* kinyitni, kinyílni vele; dieſer Schlüſſel ſchließet nicht, ezzel a' kultsal ki nem nyílik, v. ez a' kults ki nem nyítja, *az ajtót.* 10. jól bézáródni, vagy egészen bétevődni.
Schließer, der, 1. bézáró. 2. tömlötzta tó.
Schließlich, *adv.* végezetre.
Schließung, die, 1. bézárás. 2. öszveſoglalás. 3. békességkötés, figykötés. 4. elvégzés.
Schlimm, *adj.* 1. ſt. böſe, roſz; *adv.*

roſzſzúl. 2. ſt. ſzornig, haragos; *adv.* haragosan.

Schlingbaum, der, 1. ſzumák, tímárfa, ſzömörtzefa, *Rhus Coriaria.* 2. ostorménfa, bangita. *Viburnum Lantana.*

Schlinge, die, 1. tőr, les; in die Schlinge gerathen, tőrbe esni; den Kopf aus der Schlinge ziehen, a' tőrből kimenekedni. 2. hurok, *a' kötésben, a' fonalon.*

Schlingel, der, 1. goromba, durva. 2. gaz ember.

Schlingelhaft, *adj.* goromba.

Schlingen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchlang. *Perf.* ich habe geſchlungen, 1. ſt. ſchlucken, nyelni, lenyelni; ich kann nicht ſchlingen, nem nyelhetek. 2. ſt. umgeben, körül fogni, rátekergőzni; ſich um etwas ſchlingen, rátekergőzni valamire. 3. in einander ſchlingen, öſzvefoglalni, öſzvevonni.

Schlippe, die, 1. rés. 2. zug, keskeny ſikátor.

Schlitten, der, ſzán, ſzánka; auf dem Schlitten fahren, *a.* ſzánkázni, ſzánon menni, *b.* Schlitten fahren, ſzánkázni.

Schlittenbahn, die, ſzánút.

Schlittenfahrt, die, ſzánkázás.

Schlittenkufe, die, ſzántalp.

Schlittſchuh, der, kortsolya, iſzankodó, v. tsúſzkáló kortsolya; auf Schlittſchuhen fahren, kortsolyázni.

Schlitz, der, hasadás, repedés; einen Schlitz machen, meghasítni, bémetſzeni, bévágni.

Schlitzen, *v. a.* elrepeſzteni, elhasítni, elhasogatni, eldarabolni, *p. o. a' halat.* 2. felhasítni, *p. o. a' ló orrát.*

Schloß, das, 1. am Gewehre, puskaſzerſzám. 2. zár, *p. o. az ajtón;* das Sloß anmachen, zárt tsinálni valamire. 3. ſt. Burg, vár; Schlőſſer in die Luft bauen, arany hegyeket ígérni magának. 4. palota; ein königliches Schloß, Királyi palota.

Schlőßchen, das, várátska.

Schloße, die, jégeső, dára.

Schloßen, es ſchloßet, jégeső esik.

Schlőſſer, Schloſſer, der, lakatos.

Schloſſerarbeit, die, lakatos munka.

Schloſſerhandwerk, das, lakatos mesterség.

Schlot, der, Rauchfang, kémény.

Schlotfeger, der, kéménytiſztító.

Schlotterig, 1. leſüggő. 2. ronda.

Schlottermilch, die, aludt téj.

Schlottern, 1. hängen, függeni. 2. gondolatlan, v. ronda lenni.

Schlucht, die, vőlgytorok, ſzoros által járás, v. nyílás.

Schluchzen, *v. n.* tsuklani. 2. zokogni, *t. i. sirás miatt.*

Schluchzend, *adj.* zokogó.

Schluck, der, 1. nyelés. 2. korty, egy korty; ein Schluck Waſſer, egy korty víz; einen Schluck thun, egyet kortyantani.

Schlucken, der, tsuklás.

Schlucken, *v. a.* 1. nyelni, lenyelni. 2. tsuklani.

Schlucker, der, nyelő, evő; ein armer Schlucker, ſzegény élődi.

Schlummer, der, ſzunnyadás, ſzenderedés.

Schlummern, *v. n.* ſzunnyadni, ſzenderedni.

Schlumper, der, úſzó ruha.

Schlumpig, *adj.* ronda, renyhe.

Schlund, der, 1. torok, gége. 2. barlangſzáj. 3. mélység.

Schlung, der, nyelés, kortyantás.

Schlüpfen, 1. *v. n.* m. ſ. tsúſzni, bétsúſzni, bújni, bébújni, máſzni, bémáſzni, bétsuſzſzanni; *p. o. lyukba.* 2. sikamlani, kisikamlani, — kitsúſzni, *p. o. a' kezéből.*

Schlüpferig, *adj.* tsúſzós, síkos.

Schlüpfrig, *adj.* síkos, tsúſzós.

Schlupfwespe, die, fürkész, mérges bogár.

Schlupfwinkel, der, sut, kuſzkó, búvóhely, rejtekhely.

Schlürfen, *v. a.* hörbölni, hörpölni, ſzürtsölni.

Schluß, der, 1. ſt. Ende, vég, végezet, befejezés; beym Schluße des Jahres, az eſztendő végén; den Schluß machen, véget vetni; zum Schluße kommen, végére jutni. 2. bérekeſztés, befejezés. *p. o. a' beſzédben, levélben.* 3. ſt. Entſchluß, eltökéllés, végzés, eltökéllett ſzándék; einen Schluß faſſen, eltökélleni magában valamit. 4. Folgenſatz, következtetés, okoskodás; Schlüße aus etwas herlei-

ten, következéseket húzni ki valamiből.
Schlußanmerkung, die, vég jegyzés.
Schlußart, die, okoskodás mód.
Schlußbalken, der, szaru gerenda.
Schlüssel, der, 1. zur Thür, kúlts; etwas unter seinem Schlüssel haben, bézárva tartani valamit, *t. i. gonviselése alatt.* 2. in der Musik, kultsjel, *a' muzsika kútán.* 3. szélső erősség valamelly országban, az Ország kultsa. 5 ft. Erklärung, magyarázat, megfelelés.
Schlüsselbein, das, vállkúlts, vállperetztsont.
Schlüsselblume, die, tavaszi kankalin. *Primula Veris.*
Schlüsselhaken, der, kúltskarika.
Schlüsselloch, das, kúltslyuk.
Schlußerinnerung, die, végső jegyzés
Schlußfolge, die, következés, következketetés.
Schlüßig, z. B. werden, magában eltökélleni, v. elvégezni.
Schlußkette, die, okoskodásrend.
Schlußrede, die, 1. okoskodás. 2. bérekesztő beszéd, beszéd befejezés.
Schlußsatz, der, következés.
Schlußstein, der, végzőkő az épületben.
Schlußvers, der, befejező vers.
Schlußwort, das, befejező szó.
Schmach, die, 1. gyalázat, szégyen. 2. kränken, kissebbítés, megkissebbítés.
Schmachrede, die, gyalázó beszéd.
Schmachten, *v. n.* 1. epedni, elepedni, *p. o. az éhség, és szomjúság miatt.* 2. ft. dürsten, szomjúzni, epedni. 3. nach etwas, epedni, epekedve kívánni.
Schmachtend, *adj.* 1. szomjúzó. 2. epedő, epekedő, epekedve kívánó. 3. inségben epedő.
Schmächtig, *adj.* kartsú, szikár.
Schmachvoll, *adj.* gyalázatos.
Schmack, der, etzetsa, szumák. *Rhus Coriaria*, L.
Schmackhaft, *adj.* ízes, jó ízű.
Schmackhaftigkeit, die, jó ízűség, ízesség.
Schmadern, *v. a.* firkálni.
Schmähbrief, der, motskoló írás.
Schmähen, *v. a.* motskolni, gyalázni, kissebbítni, rágalmazni.
Schmäher, der, rágalmazó.
Schmahl, *l.* Schmal, keskeny.
Schmähschrift, die, gúnyoló írás, rágalmazó írás.
Schmähung, die, rágalmazás.
Schmähwort, das, rágalmazó szó.
Schmal, *adj.* keskeny; schmäler, keskenyebb. 2. ft. gering, schlecht, tsekély, szűk; eine schmale Erndte, szűk aratás; schmale Besoldung, tsekély fizetés. *Adv.* szűken; schmal leben, szűken élni.
Schmälen, *v. a.* motskolni, kissebbítni, rágalmazni.
Schmälern, *v. a.* 1. szűkitni, kissebbítni, gyalázni.
Schmalz, das, 1. zsír; z. B. schweinenes Schmalz, disznó zsír. 2. ft. Butter, vaj, leolvasztott vaj.
Schmalzbirne, die, vajkörtvély.
Schmalzblume, die, motsár sárvirág. *Caltha Palustris.*
Schmalzen, zsírozni, megzsírozni, megvajazni.
Schmant, der, tejfel.
Schmaragd, der, smaragd.
Schmarn, der, pruzinka, *tésztaétel.*
Schmarotzen, *v. n.* 1. élődni. 2. schmeicheln, tsapodárkodni.
Schmarotzer, der, 1. élődi, más nyakán élősködő. 2. tsapodár
Schmarotzerisch, *adj.* 1. élődő. 2. tsapodárkodó, tsapodár.
Schmarre, die, sebhely.
Schmasche, die, hurok, *a' kötésen*, bokros kötés, másli. 2. kikészitett bárányból.
Schmatz, der, ft. Kuß, tsók.
Schmatzen, *v. a.* ft. küssen, tsókolni.
Schmauch, der, vastag füst.
Schmauchen, *v. n.* füstölögni, füstölni. 2. *v. a.* Taback schmauchen, dohányozni.
Schmäuchen, *v. a.* megfüstölni, *p. o. húst.* 2. kifüstölni, füstel kihajtani, *p. o. a' méhet, a' rókát, &c.*
Schmauchfeuer, das, füstölgő tűz.
Schmaus, der, vendégség.
Schmausen, *v. n.* vendégeskedni.
Schmauser, der, vendegeskedő.
Schmauserey, die, vendégeskedés.
Schmecken, 1. *v. a.* ft. schmecken, kóstolni, megkóstolni; zu schmecken geben, megkóstoltatni. 2 érzeni, *t. i. az ízét;* ich schmecke daß es süß ist, megérzettem hogy édes. 3. gyönyörködni valamiben, tet-

ſzeni, tetſzést találni. 4. *v. n.* ízű lenni; die Quaſſie ſchmeckt bitter, a' kvaſzſziának keserű íze van; das ſchmeckt gut, ennek jó íze van, v. ez jó ízű. 5. gut ſchmecken, tetſzeni, inye ſzerént lenni, jól esni.

Schmeer, das, háj.

Schmeerbauch, der, pohos has.

Schmeicheley, die, hízelkedés.

Schmeichelhaft, *adj.* hizelkedő.

Schmeicheln, *v. a.* hízelkedni, od. ſt. ſchmarotzen, tsapodárkodni.

Schmeichler, der, hízelkedő.

Schmeichleriſch, *adj.* hizelkedős.

Schmeißen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchmiß. *Perf.* ich habe geſchmiſſen, 1. ſt. werfen, hajítni, vetni; etwas unter die Bank ſchmeißen, valamit a' pad alá hajítni. 2. ganéjlani.

Schmeißfliege, die, dongó légy.

Schmelz, der, 1. értzüveg, üvegmáz. 2. fénylő ízín, *p. o. a' virágokon.*

Schmelzbutter, die, olvaſztott vaj.

Schmelzen, *v. a. irr. Imp.* ich ſchmolz. *Perf.* ich habe, *és*: ich bin geſchmolzen, 1. olvaſztani, megolvaſztani, *p. o. viaſzat, vajat, ónat.* 2. értzüveggel feſteni. 3. *v. n.* m. ſ. olvadni, megolvadni, elolvadni.

Schmelzer, der, olvaſztó.

Schmelzglas, das, mázüveg.

Schmelzhütte, die, olvaſztó huta.

Schmelzkunſt, die, olvaſztó mesterség, értzolvaſztás, üveg mázzal való feſtés.

Schmelzofen, der, olvaſztó kementze.

Schmelztiegel, der, olvaſztó tégely.

Schmelzung, die, olvaſztás.

Schmer, *l.* Schmeer.

Schmerz, der, III. (des Schmerzens), fájdalom, fájás.

Schmerzen, *v. n.* fájni; das ſchmerzt mich, az fáj nekem, v. azt fájlalom; der Fuß ſchmerzt ihn, a' lába fáj, v. a' lábát fájlalja.

Schmerzhaft, *adj.* fájdalmas, fájos.

Schmerzlich, *adj.* 1. fájdalmas, gyötrelmes. 2. keserves.

Schmerzlos, *adj.* fájdalom nélkülvaló.

Schmerzſtillend, *adj.* fájdalom, enyhítő.

Schmetterling, der, pillangó, lepke, pille.

Schmettern, *v. n.* 1. heftig ſchallen, harsogni, od. krachen, durranni, durrogni. 2. ſt. werfen, hajítni, vetni.

Schmid, der, kováts. *Pb.* Jeder iſt ſeines Glücks Schmid, kiki ſzerentséjét maga kovátsolja.

Schmiede, die, kovátsmühely.

Schmiedeſſe, die, koh, kováts kémény.

Schmiedehammer, der, pőröly.

Schmiedehandwerk, das, kovátsság, kováts mesterség.

Schmiedekohle, die, kovátsſzén.

Schmieden, *v. a.* 1. kovátsolni. 2. kovátsolás által kéſzítni. 3. ſt. hervorbringen, kovátsolni, kéſzítni, *p. o. ſzókat, fortélyt.*

Schmiedeſchlacken, die, vassalak.

Schmiedezange, die, tsípő vas.

Schmiegen, ſich, magát meghajtani, megalázni, *p. o. valaki előtt.* 2. ſich an etwas, rákanyarodni, rátekergőzni.

Schmiele, die, éraperje. *Aira.*

Schmieralien, die, *pl.* irkafirkálás.

Schmiere, die, kenőts.

Schmieren, *v. a.* 1. kenni, megkenni; Butter auf das Brod ſchmieren, vajat kenni a' kenyérre; den Wagen ſchmieren, a' kotsit megkenni. 2. ſt. beſchmieren, bémázolni, békenni, bémotskolni, *p. o. ruhát, &c.* 3. ſchlecht ſchreiben, mázolni, rútúl írni. 4. Jemanden die Hände ſchmieren, megveſztegetni valakit ajándékkal.

Schmierer, der, kenő, mázoló.

Schmiererey, die, 1. mázolás, kenés. 2. kenőts. 3. firkálás.

Schmierig, *adj.* 1. békent, bémázolt. 2. lágy, ragadós, enyekes. 3. ſt. ſchmutzig, motskos, od. ſt. kothig, sáros.

Schminkbohne, die, paſzuly.

Schminke, die, kenet, kendőzet, ábrázat feſték, pirosító.

Schminken, feſteni, *az ortzát.*

Schminkwaſſer, das, ſzépítő víz.

Schminkwurzel, die, 1. parlagi kőmagúfű. *Lithospermum Arvense.* 2. pirosító atratzél. *Anchusa tinctoria.*

Schmiß, der, ütés, tsapás.

Schmitze, die, suhogó, pattantó, tsapó, sugár.

Schmitzen, 1. ſt. ſchmieren, falben, békenni, megkenni. 2. tsapni, vágni, *p. o. az ostorral.*

Schmollen, fülelni, hallgatózni.
Schmorbraten, der, fonnyaſztott petsenye.
Schmoren, *v. a.* fonnyaſztani a' maga levében sütni, *húst.*
Schmuck, der, ékesség, díſz; graues Haar iſt der Alten Schmuck, az őſzhaj ékessége az öregnek. 2. z. B. ein Frauenzimmerputz, aſzſzonyi ékesség, aſzſzonyi öltözet, és ahoz tartozó drága kövek, gyűrük és aſzſzonyi drágaságok.
Schmücken, *v. a.* ékesíteni, felékesíteni, díſzesíteni.
Schmuckkäſtchen, das, aſzſzonyi drágaságtartó.
Schmückung, die, ékesítés.
Schmunzeln, *v. n.* mosolyogni.
Schmutz, der, *pl.* motsok ſzenny.
Schmutzen, 1. *v. n.* ſt. ſchmutzig werden, elmotskolódni, elſzennyeződni; die weiße Wäſche ſchmutzt gleich, a' fejér ruha mindjárt elmotskolódik. 2. ſt. beſchmutzen, elmotskolni, elſzennyezni.
Schmutzig, *adj.* 1. motskos, ſzennyes; ſchmutzig machen, elmotskolni, elſzennyezni; *adv.* motskosan, ſzennyesen. 2. ſt. ſchändlich, rút, otsmány. 3. ſt. geizig, filzig, fukar, igen ſövény.
Schmutztitel, der, takarótzím, *a' könyvek előtt.*
Schnabel, der, orr, madárorr.
Schnabeln, enni, kapkodni.
Schnäbeln, tsókolódni, *mint a' madarak.*
Schnacke, *l.* Schnake.
Schnake, die, 1. ſt. Schlange, fejérhasú kígyó, motsári, v. vízi kígyó. *Coluber natrix.* 2. ſt. Mücke, ſzúnyog. 3. ſt. Scherzrede, tréfabeſzéd, tréfaság, furtsaság.
Schnackiſch, *adj.* tréfás, múlattságos; *adv.* tréfásan, múlattságosan.
Schnalle, die, tsat.
Schnallen, *v. a.* bétsatolni.
Schnalzen, 1. pattantani, tsantantani, tserditni, durrantani. 2. fütyöt vetni, *t. i. az ujjával.*
Schnäpel, der, fitos ſzemling. *Salmo Oxyrinchos.*
Schnapp, ſchnapps, 1. hirtelen. 2. der Schnapp, hozzá kapás; einen Schnapp thun, hozzákapni ſzájával, *mint a' kutya.*
Schnappen, *v. n.* 1. hirtelen elpattanni, eltsattanni, *mint a' zár.* 2. hozzákapni.
Schnäpper, der, érvágóvas.
Schnappermaul, das, tsatska.
Schnappern, 1. hadaráſzni, *a' beſzédbe.* 2. dideregni *a' hideg miatt.*
Schnapphahn, der, 1. zsivány. 2. ti kon prédáló, *t. i. katona.*
Schnäppiſch, hebehurgya.
Schnapps, 1. der, egy korty égettbor, v. pályinka. 2. hirtelen, egyſzeriben.
Schnappſack, der, tariſznya.
Schnarchen, *v. n.* hortyogni.
Schnarcher, der, hortyogó.
Schnarante, die, tsörgő rétze.
Schnarrdroſſel, léprigó. *Turdus viscivorus.*
Schnarre, die, 1. tsergetyű, kaleptze. 2. *l.* Schnarrdroſſel.
Schnarren, *v. n.* peregni, *a' beſzédben.*
Schnate, die, suhogó ág, fiatal veſzſző.
Schnaten, *v. a.* megnyesni, *p. o. fákat.*
Schnattern, *v. n.* 1. gágogni, mint a' lúdak, hápogni, mint a' kátsák. 2. tsatsogni.
Schnauben, *v. n.* 1. ſzuſzogni, fújni az orrával, *mint a' lovak.* 3. lármázni.
Schnaufen, *l.* Schnauben.
Schnauzbart, der, bajuſz.
Schnauze, die, 1. orr, az állatok orra és ſzája. 2. az orra az edénynek
Schnäuzen, 1. die Naſe, od. ſich ſchnäuzen, kifújni az orrát. 2. das Licht ſchnäuzen, elvenni a' gyertya hamvát.
Schnecke, die, tsiga. *Limax.*
Schneckenförmig, *adj.* tsigaforma.
Schneckengang, der, 1. kerengő út a' kertben. 2. lomha járás, tzammogás.
Schneckenhaus, das, tsigatekně.
Schneckenklee, der, tsiga sárkerep. *Medicago polymorpha*, L.
Schneckenlinie, die, tsigalínea, tsigás v. katskaringós línea.
Schneckenſäule, die, tsigás oſzlop.
Schneckentreppe, die, kerengős grádits.
Schneckenweiſe, *adv.* tsigamódra.
Schnee, der, hó; es fällt Schnee, od. es ſchneyet, hó esik.
Schneebahn, die, ſzánút.

Schneeball, der, 1. hógulya, hólapta. 2. laptavirág. *Viburnum Opulus.*

Schneeflocke, die, hópejh.

Schneegans, die, örvös lúd. *Anas Bernicla, és* havi rétze. *Anas glacialis.*

Schneegebirge, die, *pl.* havasok, havas hegyek, v. bértzek.

Schneegestöber, das, fergeteg.

Schneeglöckchen, das, tavaszivizgyöngy, *egy virág. Leucojum Vernum.*

Schneehuhn, das, hófajd, gatyás fajd. *Tetrao Lagopus.*

Schneeig, *adj.* havas.

Schneekönig, der, tsalán tsattogató. *Motacilla Troglodytes.*

Schneelauwine, die, hófuvagatag.

Schneestürmisch, *adj.* fergeteges.

Schneewasser, das, hóviz.

Schneeweiß, *adj.* hófejérségü, tiszta fejér, *mint a' hó.*

Schneewetter, das, havas idő.

Schneewind, der, havazó szél.

Schneewolke, die, hófelhő.

Schneide, die, des Messers, él, éle, *p. o. a' késnek.* 2. st. Lust, kedv.

Schneidebank, die, vonószék, faragószék, *a' bodnároknál.*

Schneideeisen, das, metszővas.

Schneideln, schneiteln, megnyesni, *p. o a' fákat.*

Schneidemesser, das, vonókés.

Schneidemühle, die, deszka metsző, fürészmalom. *l.* Sägemühle.

Schneiden *v. a. irr. Imp.* ich schnitt. *Perf.* ich habe geschnitten, 1. *v. a.* metszeni, vágni; mit dem Messer schneiden, késsel metszeni, vagy vágni; mit der Scheere schneiden, az ollóval elnyírni, v. elvágni; sich schneiden, megvágni magát, *p. o. késsel*; sich in den Finger, in die Hand, in den Fuß schneiden, megvágni, v. elvágni, v. el metszeni az ujját, kezét, v. a' lábát; etwas klein schneiden, valamit etvagdalni, v. apróra vagdalni. 2. készitni metszés, v. faragás által, tsinálni; eine Feder schneiden, pennát tsinálni; Bretter schneiden, deszkát metszeni, v. fürészleni. 3. st. beschneiden, megmetszeni, metszeni, *p. o. a' szőlőt.* 4. faragni. faragás által készitni, *p. o. képet.* 5. st. verschneiden, megherélni. 6. metszeni, marni, mint a' sebes szél, v. hideg az ember ábrázatját. 7. einen Ball schneiden, óldalaslag tsapni, óldalról tsapni a' golyóbist a' biliárdon. 8. Geld schneiden, nyereked ni pénzel; Mienen od. Gesichter schneiden, ábrázatját rántzolni, félre húzni. 9. *v. n.* éles lenni, jól v. könnyen metszeni; das Messer schneidet nicht, ez a' kés nem éles, nem lehet vele metszeni.

Schneiden, das, 1. metszés, vágás, vagdalás. 2. st. Mähe od. Schnitt, kaszálás, aratás. 3. tsipkedés, rágás, *p. o. hasban.*

Schneider, der, szabó mesterember. 2. metsző, *az őszvetételekben*, z. B. Brettschneider, deszka metsző; Futterschneider, szetska metsző.

Schneiderey, die, Schneiderhandwerk, das, szabómesterség.

Schneidern, *v. n.* szabóskodni.

Schneiderscheere, die, szabóolló.

Schneiderzunft, die, -innung, die, szabótzéh, a' szabók tzéhe.

Schneidezahn, der, harapófog, metszőfog.

Schnell, *adj.* 1. gyors, hamarvaló, hamar; *adv.* gyorsan, hamar. 2. st. plötzlich, hirtelenvaló; *adv.* hirtelen.

Schnelle, die, gyorsaság.

Schnellen, 1. *v. a.* fittyet vetni, v. hányni. 2. fritskázni, megfritskázni; Jemanden vor die Nase schnellen, valakit felfritskázni. 3. feltsaptatni, felvettetni. 4. Jemanden schnellen, valakit meghúzni, pénzt tsikarni valakin. 5. *v. n* m. s. pattantani, viszszarugni.

Schneller, der, 1. fritska; einen Schneller geben, felfritskázni. 2. rántó, billentő, tsattantó a' puskán, mellynek megrántásával a' puska elsül.

Schnellfüßig, *adj.* gyorslábú.

Schnelligkeit, die, gyorsaság, hirtelenség.

Schnellkraft, die, rúgó erő.

Schnellwage, die, körtvély font.

Schnepfe, der, III. snef. *Scolopax, L.*

Schneppe, die, 1. gyertyabél, métsbél. 2. bodor, fodor, a' fejkötőn.

Schneuzen, *l.* Schnäuzen.

Schneyen, z. B. es ſchneyet, esik a' hó, v. hó esik; es fängt an zu ſchneyen, szálingózik, a' hó.
Schnicken, *v. n.* rázódni, rálszkódni.
Schnickſchnack, der, játék, tréfa.
Schnippchen, das, fitty.
Schnippiſch, *adj.* hebehurgya.
Schnitt, der, 1. ſt. das Schneiden, metſzés. 2. aratás. 3. szabás, metſzés, a' ruha metſzése és szabása. 4. ſt. Einſchnitt, bémetſzés. 5. ſt. ein abgeſchnittenes Stück, darab, szelet, *p. o. sült hús, kenyér, ée.* 6. nyereség; ſich auf den Schnitt verſtehen, tudni a' nyereséghez.
Schnittchen, das, 1. metſzéset: ke. 2. darabka, szeletetske.
Schnitte, die, darab, szelet, *p. o. kenyér, ée.*
Schnitter, der, arató.
Schnitthobel, der, könyvkötőgyalú.
Schnittholz, das, 1. faradék, forgáts. 2. metſzett ág, galy.
Schnittlauch, der, metélő hagyma, *Allium Schoenoprasum.*
Schnittling, der, 1. *l.* Schnittlauch. 2. metſzett ág, galy.
Schnittmeſſer, das, 1. vonó kés, *a' bodnároknál.* 2. metſzőkés.
Schnitz, der, metſzés, szelet.
Schnitzbank, die, vonószék, faragó szék.
Schnitzchen, das, szeletetske.
Schnitzeln, *v. a.* faratskálni.
Schnitzen, *v. a.* faragni.
Schnitzer, der, 1. faragó, 2. faragó kés. 3. ſt. Fehler, hiba.
Schnitzerhaft, *adj.* hibás.
Schnitzern, *adj.* hibát ejteni.
Schnitzkunſt, die, faragásmesterség.
Schnitzmeſſer, das, faragó kés.
Schnitzwerk, das, faragott munka.
Schnöde, *adj.* 1. ſt. ſchlecht, untauglich, haszontalan, rosz, alávaló.
Schnörkel, der, 1. tziſrázat, az épitő mesterségben. 2. katskaringósság.
Schnupfen, Taback, szívni, *p. o. tobákot*, tobákolni.
Schnupfen, das, tobákolás.
Schnupfen, der, nátha.
Schnupfer, der, tobákoló, tobákos.
Schnupfig, *adj.* náthás.
Schnupftaback, der, tobák, portobák, burnót.
Schnupftuch, das, zsebkeszkenő, zsebbeli keszkenő, orr fúvó keszkenő.
Schnuppe, die, des Lichts, gyertya hamva.
Schnur, die, 1. sinór: eine Schnur Perlen, egy sor, v. fűzér gyöngy. 2. Richtſchnur, sinórmérték, régula. 3. ſt. Schwiegertochter, meny.
Schnürband, das, fűző madzag, sinór.
Schnürbruſt, die, Schnürleib, der, váll, aszszonyi derékravaló.
Schnürchen, das, sinórotska.
Schnüren, *v. a.* 1. sinórral megkötni. 2. béfűzni. 3. megtsalni.
Schnurgerade, *adv.* egyenesen.
Schnürloch, das, fűzőlyuk.
Schnürnadel, die, fűző tő.
Schnurrbart, der, bajusz.
Schnurre, die, furtsaság.
Schnurren, *v. a.* morogni.
Schnürriemen, der, fűzőszíjj.
Schnurrig, *adj.* nevetséges, furtsa.
Schnurſtracks, *adv.* egyenesen.
Schob, der, kéve.
Schober, der, 1. ſt. Haufen, tsomó, rakás. 2. kazal, *p. o. széna.*
Schobern, *v. a.* kazalba rakni.
Schock, das, hatvan szám, hatvan darab.
Schofel, der, alávaló portéka.
Schofelig, *adj.* alávaló, hitvány.
Schökerey, die, tréfálódás, tréfa.
Schökerhaft, *adj.* tréfás.
Schökern, *v. n.* tréfálni, enyelegni.
Scholar, der, III. tanítvány.
Scholaſtiſch, *adj.* oskolai.
Scholle, die, 1. félszegűszó, *hal. Pleuronectes*, L. 2. ſt. Erdſcholle, göröngy, rög, od. ſt. Eisſcholle, jégdarab.
Schon, *adv.* 1. ſt. bereits, már. 2. ſt. ohnedem, úgy is. 3. majd; er wird ſchon kommen, majd el jön ő. 4. no hiszen; iſt ſchon gut, no hiszen jól van. 5. ob ſchon, jóllehet, ámbár.
Schön, *adj.* 1. szép; *adv.* szépen; ſchön machen, szépitni, széppé tenni; ſchön werden, széppé lenni. 2. ſt. vortrefflich, jeles, tsínos. 3. ſt. groß, nagy; ſchön laſſen, od. gut ſtehen, illeni; das ſchöne Geſchlecht, a' szép nem, *t. i. az aszszonyi nem.*
Schönblatt, das, széplevél, széplevélfű *Galophillum*, L.

Schöndruck, der, betús óldal, *az árkus első felének nyomtatása.*
Schöne, die, 1. ſt. Frauenzimmer, *néha:* ſzeretö. 2. ſt. Schönheit, ſzépség.
Schonen, *v. a.* kémélni, megkémélni, kedvezni valaminek.
Schonen, das, kémélés.
Schoner, der, 1 kémélö, kedvezö. 2. lapos kis hajó.
Schönfärber, der, ſzattyán feſtö, karmazsin feſtö.
Schönheit, die, ſzépség.
Schönſchreiber, der, ſzép iró.
Schonung, die, kémélés.
Schoos, Schos, Schooß, der, 1. kebel, öl; ein Kind auf den Schooß nehmen, ölébe venni a' gyermeket; die Hände in den Schooß legen, kebelebe dugni kezét.
Schooßhund, der, ölbéli kutya.
Schooßkind, das, legkedvesebb gyermek.
Schopf, der, 1. fürt. 2. Gipfel, tetö. 3. konty. 4. üstök; Jemanden beym Schopf nehmen, valakit üstökön, kapni, v. ragadni.
Schöpfbrunnen, der, merö kút.
Schöpfeimer, der, merö veder.
Schöpfen, *v. a.* 1. z. B. Waſſer, merni, *p. o. vizet.* 2. ſzivni, béſzivni; Athem ſchöpfen, lélekzetet venni; friſche Luft ſchöpfen, ſzabad levegöre menni 3. ſt. bekommen, kapni, venni; Muth ſchöpfen, bátorságot venni, neki bátorodni; Hoffnung, od. Troſt ſchöpfen, reménységet, v. vigaſztalást lelni. 4. *v. n.* bévenni, béſzivni magába, *p. o. vizet.* 5. der Hopfen ſchöpft od. blühet, a' komló virágzik.
Schöpfer, der, 1. meritö. 2. meritö edény, merö edény. 3. alkató, teremtö.
Schöpferiſch, *adj.* teremtöi.
Schöpfgelte, die, merö veder.
Schopfmeiſe, die, búbos tzinke. *Parus cristatus.*
Schöpfrad, das, vízmerö kerék.
Schöpfung, die, 1. teremtés. 2. ſt. Geſchöpf, teremtmény. 3. merés, merités.
Schöpfungstag, der, teremtés napja.
Schöppe, der, tanátsbeli ſzemély, *a' faluhelyeken.*
Schoppen, die, ſzín, félſzer.
Schöps, der, örü, ürü.
Schöpſenbraten, der, örüpetsenye.
Schöpſenfleiſch, das, örühús.
Schöpſenkeule, die, örützomb.
Schorf, der, var, a' seb vara.
Schörl, der, sörelkö, sörel.
Schorſtein, der, kémény.
Schorſteinfeger, der, kémény seprö.
Schoß, der, fiatal veſzſzö, hajtás, gyenge ág. 2. ſt. Steuer, adó.
Schoßbalg, der, kaláha, gabona tok.
Schoßbar, *adj.* adó alá vetetett.
Schößchen, das, ablakfiók.
Schoſſen, *v. a.* 1. adót hozni bé; das Haus ſchoſſet jährlich funfzig Gulden, ez a' ház ötvenforint haſznot hajt be. 2. felnöni, felnyúlni, ſzárba indúlni, *mint a' gabona.*
Schöſſer, der, adó ſzedö.
Schoßfrey, *adj.* adótól ment.
Schoßkelle, die, bak, a' *kotsin.*
Schößling, der, fiatal ág, hajtás.
Schoßrebe, die, ſzölöhajtás.
Schoßreis, das, tsemete ág.
Schötchen, das, hüvelyetske, tokotska.
Schote, die, hüvely, tok, *p. o. paſzuly; v. borsó hüvely.*
Schotenklee, der, hereſü. *Lotus.*
Schotte, der, III. Skótus, Skótzia lakos.
Schottland, das, Skótzia.
Schottländer, Skótziai lakos.
Schräge, *adj.* félſzeg, tsapinós, kajáts, ferde, félſzakos, v. félſzakú; *adv.* ferdén, tsapinósan.
Schräge, die, félſzegség, tsapinóság, ferdeség.
Schragel, der, saráglya.
Schramme, die, repedés.
Schrank, der, almáriom.
Schranken, die, *pl.* 1. sorompó, rekeſz. 2. ſt. Gränze, határ; über die Schranken ſchreiten, általhágni a' határt; ſich in Schranken halten, magát illendö határok között tartani.
Schränken, 1. kereſztben tenni, kereſztül tenni, *p. o. a' lábait.* 2. ſt. winden, öſzve tekerni.
Schrankenbaum, der, sorompófa.
Schrankenlos, *adj.* határnélkülvaló, határtalan; *adv.* határ nélkül.
Schraube, die, sróf; die Sache ſteht

auf Schrauben, bizonytalán a' dolog, nem tudja az ember hányadán van.

Schrauben, *v. a.* srófolni, tekerni, tsavarni; zuſammen ſchrauben, öſzve srófolni. 2. Jemanden ſchrauben, *a.* valakin pénzt tsikarni, *b.* tsufot üzni valakiből.

Schraubengang, der, tsigatekervény.

Schraubenmutter, die, anyasróf.

Schraubenſchnecke, die, ſzárnyas tsiga. *Strombus*, L.

Schraubſtock, der, srófos harapófogó.

Schreck, der, 1. hasadék: Schreck bekommen, elhasadni. 2. der Schrecken, ijedés, ijedtség.

Schreckbild, das, ijeſztő.

Schrecken, das, *es*: der, ijedés, ijedtség; von einem Schrecken befallen werden, megijedni, elijedni; Jemanden einen Schrecken machen, od. verurſachen, valakit megijeſzteni; vor Schrecken zuſammenfahren, lerogyni ijedtében.

Schrecken, *v. a.* ijeſzteni, megijeſzteni.

Schreckenberger, der, *pénz neme.*

Schreckhaft, *adj.* 1. ijedős, félénk. 2. rettenetes, ijeſztő. *l.* Schrecklich.

Schrecklich, *adj.* 1. rettenetes, irtóztató. 2. iſzonyú, rút.

Schreckpulver, das, ijedtség oltó por.

Schreckſchuß, der, ijeſztő lövés.

Schreckſtein, der, malakitkő.

Schreckung, die, ijeſztés.

Schreibart, die, írásmód.

Schreibebuch, das, írókönyv.

Schreibecalender, der, író kalendáriom.

Schreibefeder, die, ítótoll, penna.

Schreibegebühr, die, írásbér.

Schreibekitzel, der, 1. ſelettevaló kívánság az írásra.

Schreibekunſt, die, írás mesterség.

Schreibemeiſter, der, írás tanító.

Schreiben, *v. a. irr. Imp.* ich ſchrieb. *Perf.* ich habe geſchrieben, 1. írni; eine gute Hand ſchreiben, ſzépen írni, ſzép írásának lenni; etwas in das Reine ſchreiben, valamit tiſztán leírni; ſich etwas in die Ohren ſchreiben, felróni, v. megróvni magában valamit. 2. megírni, írásban megjelenteni valakinek valamit. 3. ſich, íródni; wo ſchreibt ſich die Nachricht her, honnan írják ezt a' tudósítást; wie ſchreibt er ſich, hogy írja a' nevét.

Schreiben, das, 1. írás. 2. ſt. Brief, levél; Ihr Schreiben habe ich erhalten, vettem az Úr levelét.

Schreibepult, die, író pulpitus.

Schreiber, der, 1. író, a' ki ír. 2. íródeák.

Schreiberey, die, írás.

Schreibetiſch, Schreibtiſch, der, író aſztal.

Schreibezeug, das, író eſzköz.

Schreibfeder, die, írótoll, penna.

Schreibfehler, der, írásbéli hiba.

Schreibgebühr, die, írásbér.

Schreibpapier, das, író papiros.

Schreibpult, der, írópulpitus.

Schreibſchule, die, író oskola.

Schreibſtube, die, íróſzoba.

Schreibtafel, die, író tábla.

Schreibung, die, írás.

Schreibzeug, das, író eſzköz.

Schrein, der, almáriom.

Schreiner, der, aſztalos.

Schreiten, *v. a. irr. Imp.* ich ſchritt, ich bin geſchritten, lépni, hágni; fortſchreiten, tovább menni; zur Sache ſchreiten, a' dologhoz fogni; zum Werke ſchreiten, munkához kezdeni.

Schrey, der, kiáltás; einen Schrey thun, kiáltani.

Schreyen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchrie. *Perf.* ich habe geſchrien, kiáltani; oft ſchreyen, kiabálni. 2. ſt. ſchreyend rufen, kiáltva hívni. 3. ſt. lärmen, lármázni, kiabálni.

Schreyen, das, kiáltás, kiabálás.

Schreyer, der, kiáltó.

Schrift, die, 1. írás; eine leſerliche Schrift, olvasható írás. 2. ſt. Letter, betük, öntött betük; neue Schrift zu einem Werke gießen laſſen, új betüket öntetni valamelly munkához. 3. die heilige Schrift, a' ſzent írás, biblia. 4. könyv, v. munka.

Schriftausleger, der, írás magyarázó.

Schriftchen, das, könyvetske.

Schriftforſcher, der, írás vizsgáló.

Schriftgelehrter, ein, írás tudó.

Schriftgießer, der, betüöntő.

Schriftlich, *adj.* írásbéli; *adv.* írásban, írva.

Schriftmäßig, az írással egyező.

Schriftſetzer, der, betüſzedő.
Schriftſteller, der, könyvíró, könyvſzerző.
Schritt, der, lépés; einen Schritt thun, egyet lépni; mit ſtarken Schritten kommen, sebes lépést menni; Schritt für Schritt, lépésenként. 2. lépés, nyom, láb, hoſzſzaság mérték; ſechs Schritte lang, hat lépésnyi, hat lépés a' hoſzſza; Tauſend Schritte weit, ezer lépésnyire. 3. léptetés, lépést való menés, *p. o. lóval*; das Pferd gehet einen guten Schritt, ez a' ló jó lépő; einen Schritt reiten, léptetni, lépést lovagolni.
Schrittſchuh, od. Schlittſchuh, kortsolya.
Schroff, *adj.* 1. darabos, durva. 2. ſt. ſteil, meredek.
Schröpfen, megköppölyözni.
Schröpfen, das, köppölyözés.
Schröpfkopf, der, köppöly.
Schröpfſchnepper, der, sebesitő vas, *a' köppölyözés előtt*, köppölyöző vas.
Schrot, der, 1. ſt. Stück, darab, *p. o. hús.* 2. srét; mit Schrot ſchieſſen, srétel lőni. 3. ſt. Gewicht, nyomatek. 4. dara, dárált élet.
Schroten, *v. a.* 1. eldarabolni. 2. darálni, megdarálni, *p. o. az életet.* 3. elhengergetni, elhempelygetni, eltólni.
Schröter, der, 1. kortsolyás. 2. ſzarvas bogár. *Lucanus Cervus*, L.
Schrotkorn, das, darált rozs.
Schrotleiter, die, kortsolya.
Schrothmehl, das, dara.
Schrotmeißel, der, véső vas.
Schrotſäge, die, öregfürészs.
Schrumpfen, öſzvezsugorodni.
Schrumpfig, *adj.* öſzvezsugorodott.
Schrunde, die, hasadék, repedés.
Schub, der, 1. tolás, taſzítás; einen Schub thun, egy taſzítást tenni valamin, von ſich ſchieben, tovább taſzitni. 2. egyſzeri bévetés, *p. o. a' mennyi kenyeret bévetnek.* 3. Schub im Kegelſpiele, egy hajtás a' kuklizásban. 4. ujj fogak növése, *p. o. a' lovaknál.*
Schubbett, das, toló ágy.
Schubfenſter, das, tolható ablak.
Schubkarren, der, talitska.
Schubkaſten, der, 1. kihúzó almáriom, v. fiókos almáriom. 2. kihúzó fiók.
Schubſack, der, zseb.
Schubut, der, füles bagoly.
Schüchtern, *adj.* félénk, bátortalan; félve.
Schüchternheit, die, félénkség, bátortalanság.
Schuckeln, *v. a.* hirintózni.
Schuft, der, gyámoltalan.
Schuh, der, *pl.* die Schuhe, 1. lábbeli, *p. o. tzipő*, topánka. *Pb.* Es weiß ein jeder am beſten wo ihn der Schuh drückt, ki ki maga tudja hol ſzorít tsizmája, *az az*: ki ki maga tudja a' maga baját legjobban. 2. láb, nyom, *t. i. mérték.* Sechs Schuh lang, hat lábnyi a' hoſzſza.
Schuhable, die, vargaár.
Schuhbürſte, die, tsizmakefe.
Schuhfetzen, der, kaptza.
Schuhflicker, der, foltozó varga.
Schuhknecht, der, vargainas.
Schuhleiſten, die, vargakapta.
Schuhmacher, Schuſter, der, varga, német tsizmadia.
Schuhpfriemen, der, ár.
Schuhputzer, der, tsizma tiſztító.
Schuhriemen, der, saru fűző ſzíjj.
Schuhſchnalle, die, tzipő tsat.
Schuhſchwärze, die, lábbeli feketitő, tsizma feketitő.
Schuhwachs, das, saru feketitő, tsizma feketitő, (suvitzk).
Schuhwichs, (ugyan az).
Schulamt, das, oskolai hivatal.
Schulanſtalt, die, oskolai intézet.
Schularbeit, die, oskolai munka.
Schulaufſeher, der, oskolai vigyázó.
Schulbuch, das, oskolai könyv.
Schulcamerad, der, tanúló társ.
Schuld, die, was man ſchuldig iſt, adósság; ſchuldig machen, adóságot tsinálni; aus der Schuld kommen, az adósságból kimenekedni. 2. ſt. Verbindlichkeit, kötelesség. 3. ſt. Fehler, vétek, hiba; außer Schuld ſeyn, ártatlan lenni, nem lenni hibás; ſich etwas zu Schulden kommen laſſen, vétni valamiben; die Schuld auf Jemanden ſchieben, mást okolni, a' vétket más nyakába keritni. 4. ſt. Urſache, ok; was iſt die Schuld daran? mi az oka? mi okozta?

5. ſt. Strafe, büntetésbér; der Sünden Schuld tragen, a' bünnek büntetését hordozni. 6. ſt. Hinderniß, akadály.

Schuldbrief, der, od. Obligation, kötelező irás, adósság levél.

Schuldbuch, das, adósság jegyző könyv.

Schulden, die, *pl.* adósságok.

Schuldenlaſt, die, adósság terhe.

Schuldforderung, die, 1. adósság. 2. adósságkérés.

Schuldheiß, der, falusi bíró.

Schuldig, *adj.* 1. z. B. zu bezahlen, adós; er iſt mir viel ſchuldig, sokkal adós ő nekem. 2. ſt. verbunden, köteles; das iſt er ſchuldig zu thun, ő azt tartozik megtselekedni, v. tartozik ő azzal. 3. vétkes, hibás. 4. büntetést érdemlő.

Schuldiger, der, adós.

Schuldigkeit, die, 1. adósság. 2. kötelesség; es iſt meine Schuldigkeit, kötelességemben áll; ich halte es für meine Schuldigkeit, kötelességemnek tartom.

Schuldlos, *adj.* büntelen, ártatlan,

Schuldner, der, adós.

Schuldregiſter, das, adósság laistrom

Schuldthurm, der, adósok fogháza.

Schuldverſchreibung, die, adósság levél, kötelező irás.

Schule, die, 1. oskola, iskola; eine hohe Schule, fő oskola, anya oskola; in die Schule gehen, *a.* oskolába menni, *b.* oskolába járni; etwas aus der Schule ſchwatzen, kibeszélni, kitsevegni a' titkot.

Schüler, der, 1. tanúló, tanitvány. 2. ſt. Anfänger, kezdő.

Schulferien, die, *pl.* oskolaszünet.

Schulfuchs, der, oskolai tudós.

Schulfuchſerey, die, oskolai tudósság.

Schulgebäude, das, oskolai épület.

Schulgerecht, das, oskolához illő.

Schulgeſell, der, III. tanúló.

Schulgeſetz, das, oskolai törvény.

Schulhaus, das, oskola.

Schulherr, der, oskolai tanító.

Schuljahr, das, oskolai esztendő.

Schuljugend, die, oskolai ifjúság, tanúló ifjúság.

Schulknabe, -junge, der, III. oskolás gyermek, oskolában járó.

Schullehrer, der, oskolai tanító, oskolamester.

Schulmeiſter, der, oskolamester.

Schulordnung, die, oskolai rend.

Schulſache, die, oskolai dolog.

Schulſtrafe, die, oskolai büntetés.

Schulſtunde, die, tanúló óra.

Schulſtudien, die, *pl.* oskolai tudományok.

Schulter, die, váll; etwas auf die Schulter nehmen, valamit a' vállára venni.

Schulterbein, das, válltsont.

Schulterblatt, das, vállapotzka.

Schultern, vállára venni.

Schultheiß, der, falusi bíró.

Schulübung, die, oskolai gyakorlás.

Schulverfaſſung, die, oskolai rendtartás.

Schulvorſteher, der, oskolai előljáró.

Schulweſen, das, oskolai dolgok.

Schulwiſſenſchaft, die, oskolai tudomány.

Schulze, Schulz, der, falusi bíró.

Schulzucht, die, oskolai fenyíték.

Schund, der, ganéj, szemét.

Schundfeger, Schundkönig, der, árnyékszéktisztító.

Schupfen, hal héjját levakarni.

Schuppe, die, 1. halhéjj, halpénz, pikkely. 2. auf dem Kopfe, a' főn lévő korpa.

Schuppen, *v. a.* 1. bépikkelyezni. 2. halhéjját letisztitni, levakarni.

Schuppen, der, szin, félszer.

Schuppenfiſch, der, pikkelyes hal.

Schuppenförmig, *adj.* pikkelyforma.

Schuppenthier, das, tobzoska, pikkelyes állat, *Armadill.*

Schuppenwurz, die, pikkelyes fogatsán. *Latraea Squammosa.*

Schuppig, *adj.* pikkelyes.

Schur, die, 1. nyirés, *p. o. júhnyirés.* 2. vesződség, baj.

Schüren, *v. a.* szitni, *p. o. tüzet.*

Schurf, der, 1. var, kosz. 2. egyenes lemenetel a' bányába.

Schürfen, 1. ſt. Ritzen, megkarmolni, elhasitni. 2. ſt. öffnen, megnyitni, nyilást vágni.

Schurigeln, *v. a.* hertzehurtzálni.

Schurke, der, III. gazember, selma.

Schurkerey, die, gazság.

Schurwolle, die, nyirett gyapjú.

Schurz, der, Schürze, die, előkötő.

Schürze, die, kötő, előkötő, kötény.

Schürzen, *v. a.* 1, övedzeni, felöved-

zeni, feltúrni. 2. ſt. knüpfen, kötni, tsomót kötni.
Schurzfell, das, bőrkötő.
Schürzung, die, feltúrődzés.
Schuß, der, 1. lövelles, fellövellés, *p. o. a' viznek fellövellése, v. felszökése.* — In den Schuß kommen, belétanulni valamibe, sebesen tudni bánni valamivel. 2. hajtás, új hajtás, új növés, a' növevényeken. 3. lövés; ich hörte einen Schuß, lövést, v. puskalövést hallottam; einen Schuß thun, egyet lóni. *Pb.* Weit davon iſt gut vor dem Schuß, a' ki fél a' puskától ne járjon közel hozzá. 3. golyóbisütés, lövés; er hat einen Schuß bekommen, lövést kapott, v. megérte a' golyóbis. 4. ſt. Ladung, töltés. 5. ein Schuß Brod, egyszeri vetés kenyér, a' mennyit egyszerre bévetnek.
Schüſſel, die, tál.
Schüſſelchen, das, táloiska.
Schußfrey, *adj.* lövéstől ment, a' kinek a' lövés nem árt.
Schußwunde, die, lövés, lött seb.
Schuſter, der, varga, némettsizmadia.
Schuſterahle, die, vargaár.
Schuſterarbeit, die, vargamunka.
Schuſterkneif, der, talpkerítő.
Schuſterladen, der, vargaműhely.
Schuſtern, *v. a.* vargáskodni.
Schuſterpech, das, vargaſzurok.
Schutt, der, omladék, düledék, omladvány.
Schütt, eine Inſel, Tsallóköz.
Schüttboden, der, gabonapadlás.
Schütte, die, tsomó, kéve, *p. o. ſzalma.*
Schütteln, 1. den Kopf, rázni, tsóválni, *p. o. a' fejét.* Das Fieber ſchüttelt mich, ráz a' hideg; einen Baum ſchütteln, megrázni a' fát.
Schütten, *v. a.* 1. z. B. ins Gefäß, tölteni, önteni, *p. o. valami edényhe, v. ki az edényből;* das Korn aus dem Sacke ſchütten, a' rozst a' zsákból [illegible]teni; Öhl ins Feuer ſchütten, olajat önteni a' tüzre. 2. ſich, megaludni mint a' téj. 3. *v. n.* ſt. ergeben, ergiebig ſeyn, szaporulni, bőven fizetni; das Getreide ſchüttet dieſes Jahr reichlich, az idén a' gabona igen jól fizet.
Schüttern, *v. n.* 1. rázódni, rengeni. 2. *v. a.* rázni, megrenditni.
Schutthaufen, der, omladvány.
Schuttkarren, der, tolótalyiga.
Schüttlung, die, rázás.
Schüttung, die, töltés, öntés.
Schutz, der, 1. oltalom, védelem; Jemanden in ſeinen Schutz nehmen, valakit oltalma alá venni. 2. menedékhely, óltalom.
Schutzbret, das, ellenző deſzka a' nyoſzolyán.
Schutzbrief, der, védelmező levél.
Schutzdach, das, félſzer, pajta.
Schütze, der, 1. vadász, lövő, puskás; er iſt ein guter Schütze, jo vadász. 2. nyilas, egy tsillagzat az égen.
Schützen, *v. a.* védelmezni, oltalmazni.
Schutzengel, der, őrző angyal, védangyal.
Schutzgatter, das, vízgátló.
Schutzgeiſt, der, védangyal.
Schutzgeld, das, oltalombér.
Schutzgerechtigkeit, die, védelmezés jussa.
Schutzgott, der, őrző istenség.
Schutzheiliger, der, őrző szent.
Schutzherr, der, III. patronus, védelmező.
Schutzlos, *adj.* gyámóltalan, védelem nélkúlvaló.
Schutzrede, die, oltalmazó, v. védelmező beszéd.
Schutzſchrift, die, védelmező irás, mentő irás.
Schützung, die, védelmezés, oltalmazás.
Schutzwaffen, die, *pl.* védelemfegyver.
Schutzwehr, die, védelem.
Schwabe, der, Sváb.
Schwaben, Svévia, Svábország.
Schwach, *adj.* 1. gyenge, erőtlen; Schwach werden, gyengülni, elgyengülni; *adv.* gyengén. 2. ſt. dünn, vékony. 3. ſt. gering, tsekély.
Schwäche, die, 1. gyengeség, erőtlenség. 2. ſt. Dünne, vékonyság. 3. tsekélység, alávalóság.
Schwächen, *v. a.* gyengíteni, erőtlenítni, erőtlenné tenni, elgyengíteni, elerőtlenítni.
Schwachheit, die, gyengeség, erőtlenség, gyarlóság.
Schwächlich, *adj.* gyengélkedő, erőtlenkedő, beteges.

Schwächlichkeit, die, gyengélkedés, betegesség.
Schwächung, die, gyengítés.
Schwaden, der, 1. rend, kaſzált, v. aratott rend; das Gras liegt noch in Schwaden, a' fű még renden fekſzik. 2. vérköles. *Panicum Sanguinale.* 3. harmatkása. *Festuca fluitans.*
Schwadengras, *l.* Schwaden.
Schwager, der, sógor.
Schwägerinn, die, sógoraſzſzony.
Schwägerſchaft, die, sógorság.
Schwalbe, die, fetske. *Pb.* Eine Schwalbe macht keinen Sommer, egy fetske nem tsinál tavaſzt, v. egy fetskéért nem derítik fel a' nyarat.
Schwalbenkraut, das, gódirtz, fetskefű. *Chelidonium*, L.
Schwalbenneſt, das, fetskefészek.
Schwalbenſchwanz, der, 1. fetskefark. 2. fetskefarkú pillangó. *Papilio Machaon.*
Schwalbenſtein, der, fetskekő. *Lapis Chelidonicus.*
Schwalbenwurzel, die, fetskegyökér. *Asclepias Vincetoxicum.*
Schwall, der, ſt. Menge, sokaság
Schwamm, der, 1. gomba. *Fungus*, L. 2. spongyia. 3. tapló. *l.* Feuerſchwamm.
Schwammartig, *adj.* 1. gombaforma. 2. spongyiás. 3. taplós.
Schwämmchen, das, 1. gombátska. 2. taplótska. 3. spongyiátska.
Schwämme, die, 1. mosóhely. 2. úſztató.
Schwammig, *adj.* 1. gombás. 2. taplós. 3. spongyiás.
Schwammſtein, der, spongyiakő.
Schwan, der, hattyú.
Schwanenfeder, die, hattyútoll.
Schwanenhals, der, hattyúnyak.
Schwanenkiel, der, hattyútoll.
Schwang, der, ſt. Bewegung, mozgás, ingás; etwas in den Schwang bringen, megindítni valamit; im Schwange ſeyn, virágozni, virágjában, divatjában lenni.
Schwängel, der, 1. der Glocke, harang ütő. 2. kútostor.
Schwanger, *adj.* terhes, viselős, *p. o. aſzſzony.*
Schwängern, *v. a.* 1, teréhbe ejteni, megterhesíteni. 2. ſt. befruchten, gyümölcsösítni. 3. ſt. erfüllen, bétölteni, megtölteni.
Schwangerſchaft, die, terhesség, viselősség.
Schwängerung, die, megterhesítés, teréhbe ejtés.
Schwank, *adj.* 1. biegſam, hajló, hajlékony. 2. ungewiß, kétséges.
Schwank, der, furtsaság, tréfa.
Schwanken, 1. ſt. wanken, ingani, ingadozni, hajladozni. 2. ſt. unentſchloſſen ſeyn, habozni, bizonytalan lenni.
Schwanz, der, fark, *p. o. az állatoknak farkok.*
Schwänzeln, tsóválni a' farkát mint a' kutya.
Schwänzen, 1. farkát tsóválni. 2. herum ſchwänzen, idestova kóborolni. 3. verſäumen, elmúlatni.
Schwanzfeder, die, farktoll.
Schwanzfloſſe, die, farkſzárnya a' halnak.
Schwanzmeiſe, die, hoſzſzúfarkú tzinke. *Parus caudatus.*
Schwanzriemen, der, farmatring.
Schwanzſchraube, die, hátulsó sróf.
Schwanzſtück, das, farktű, *a' marhahúsból.*
Schwär, Schwären, der, ſt. Geſchwür, kelés.
Schwären, *v. n. irr.* m. ſ. *Imp.* ich ſchwor. *Perf.* ich bin geſchworen, meggyúlni, megevesedni.
Schwarm, der, 1. raj; ein Schwarm Bienen, egy rajméh. 2. lármázó sokaság.
Schwärmen, *v. n.* 1. rajoskodni, lármázni, dombérozni. 2. rajt ereſzteni, rajzani, mint a' méhek. 3. eſzelősködni, rajoskodni.
Schwärmer, der, 1. rajoskodó, lármázó, dombérozó. 2. ſt. Herumläufer, kóborló. 3. eſzelős, rajoskodó.
Schwärmerey, die, rajoskodás, eſzelősség, eſzelősködés.
Schwärmeriſch, *adj.* 1. lármás. 2. eſzelős, rajoskodó.
Schwärmzeit, die, rajereſztés ideje.
Schwarte, die, 1. vastagbőr, feltörtbőr. 2. bőrke, *p. o. ſzalonna bőrke.*
Schwartig, *adj.* vastag bőrös.
Schwarz, *adj.* fekete; Schwarz machen, megfeketítni; Schwarz werden, megfeketedni; Jemanden

ſchwarz machen, valakit fekete ſzinekkel irni le, roſzſzat beſzélni felőle. *Adv.* feketén.
Schwarzäugig, *adj.* fekete ſzemű.
Schwarzbäcker, der, fekete kenyérsütő.
Schwarzbeere, die, aſonya. *Vaccinum Mirtillus.*
Schwarzbraun, *adj.* setét barna.
Schwarzbräunlich, *adj.* setét barnás.
Schwarzdorn, der, kökény, kökényſa. *Prunus spinosa.*
Schwarzdroſſel, die, fekete rigó. *Turdus merula.*
Schwärze, die, 1. feketeség. 2. feketitő.
Schwärzen, *v. a.* 1. feketitni, megfeketitni. 2. beſudelu, bémotskolni.
Schwarzfärber, der, feketére festő.
Schwarzfarbig, *adj.* fekete ſzinű.
Schwarzgelb, *adj.* sárgafeketés.
Schwarzhafer, der, fekete zab. *Avena nigella.*
Schwarzkopf, der, fekete hajú ember, aſſzony, 's a' t.
Schwarzkümmel, der, kandilla. *Nigella.*
Schwarzkünſtler, der, ſzemfényveſztő, gaukler.
Schwärzlich, *adj.* feketés.
Schwarzrock, der, fekete köntös.
Schwarzroth, *adj.* feketés veres.
Schwarzſpecht, der, fekete harkály. *Picus Martius.*
Schwarzwald, der, fekete erdő. *Németorſzágban.*
Schwarzwild, das, fekete vad, *t. i. vaddiſznó.*
Schwarzwurz, die, fekete nadálytő. *Symphytum officinale.*
Schwatzen, *v. a.* 1. tsatsogni, fetsegni. 2. ſt. ausſchwatzen, kifetsegni.
Schwatzen, das, fetsegés.
Schwätzer, der, fetsegő.
Schwatzhaft, *adj.* tsatsogó.
Schwatzhaftigkeit, die, tsatsogóság.
Schwebe, die, lebegés; in der Schwebe ſeyn, lebegni.
Schweben, *v. n.* lebegni, függeni, *p. o. a' levegőben.* 2. ſt. ſeyn, lenni; das ſchwebt mir immer vor Augen, most is mindég a' ſzemem előtt van; es ſchwebt mir auf der Zunge, nyelvem hegyén forog.
Schwebend, *adj.* lebegő; *adv.* lebegve.
Schwede, der, Svéd, Svékus.
Schweden, Svétzia.
Schwefel, der, 1. büdöskő, kénkő. 2. ſt. Schwefellicht, kéngyertya.
Schwefelblumen, die, kénkővirág.
Schwefelbrunnen, der, kénköves forrás, büdösköves forrás.
Schwefeldampf, der, kénköves gőz.
Schwefelerde, die, kénköves föld, büdösköves föld.
Schwefelgelb, *adj.* büdöskőſzinű.
Schwefelgeruch, der, kénkőſzag.
Schwefelgrube, die, kénkőbánya.
Schwefelholz, das, kéngyertya.
Schwefelig, *adj.* kénköves, büdösköves.
Schwefellicht, das, kéngyertya.
Schwefeln, *adj.* megkénkövezni.
Schwefelſäure, die, kénkősavanyúság
Schweif, der, ſark, *l.* Schwanz.
Schweifen, 1. herumſchweifen, kóborolni. 2. öblössé tenni.
Schweifriemen, der, ſarmatring.
Schweifſtern, der, üstökös tsillag.
Schweigen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchwieg. *Perf.* ich habe geſchwiegen, 1. halgatni, nem ſzóllani; ſchweig, halgass, egyet se ſzólj. 2. elhalgatni valamit.
Schweigen, das, halgatás.
Schwein, das, 1. diſznó, sertés; Schweine ſchlachten, diſznót ölni. 2. ſt. Kleks, motsok, diſznóság.
Schweinbraten, der, diſznóhúspetsenye.
Schweinen, *adj.* diſznóhús, diſznó.
Schweinerey, die, diſznóság.
Schweinfleiſch, das, diſznóhús.
Schweinhandel, der, sertéssel kereskedés, diſznó kupetzség.
Schweinhirt, der, diſznópáſztor, kanász, kondás.
Schweinigel, der, 1. süldiſznó, töviſes diſznó. *Erinaceus.* 2. malatz ember.
Schweinsborſte, die, serte.
Schweinſtall, der, diſznóól, hidas.
Schweinzucht, die, diſznótartás.
Schweiß, der, 1. izzadság, verejték, veriték; in Schweiß gerathen, megizzadni; Schweißtreibende Mittel, izzaſztó ſzerek, v. eſzközök. 2. ſt. Blut, vér. 3. ſt. Bemühung, fáradozás, izzadozás.
Schweißbad, das, izzaſztó ferdő.
Schweißen, *v. n.* 1. izzadni. 2. for-

ralztani, öszveforraſztani, *p. o. a' vasat.*
Schweißfieber, das, izzaſztó hidegelés.
Schweißfuchs, der, fakópejló.
Schweißig, *adj.* verejtékes.
Schweißloch, das, izzadó lyuk, verejtéklyuk,
Schweißtreibend, *adj.* izzadság hajtó, izzaſztó.
Schweiz, die, Helvétzia, Svájtz.
Schweizer, der, Svájtz, Helvétus.
Schweizeriſch, Helvétziai, Svájtzi.
Schweizerkäſe, der, Helvétziai sajt.
Schwelgen, *v. n.* tobzódni.
Schwelgen, das, tobzódás.
Schwelger, der, tobzódó.
Schwelgerey, die, tobzódás.
Schwelgeriſch, *adj.* tobzódó.
Schwelle, die, küſzöb.
Schwellen, 1. *v. a. irr.* felduzzaſztani, dagadtá tenni. 2. *v. n. irr.* m. h. ich ſchwelle, du ſchwillſt, er ſchwillt. *Imp.* ich ſchwoll. *Perf.* ich bin geſchwollen, dagadni, megdagadni, feldagadni, mint a' test; er hat geſchwollene Füße, dagadtak a' lábai; die Füße ſind ihm geſchwollen, megdagadtak a' lábai. 3. nöni, duzzadni, dagadni, *mint a' folyó patak.*
Schwemme, die, mosóhely, úſztató hely, *a' folyóvízben.*
Schwämmen, 1. úſztatni, leúſztatni, *p. o. fát a' folyóvízen.* 2. z. B. Pferde, úſztatni, megúſztatni, *p. o. lovakat.*
Schwenken, *v. n.* 1. forgatni, *p. o. a' lántsát, kardot, &c.* 2. ſich ſchwenken, z. B. wie die Soldaten, fordúlni, kanyarodni; ſchwenkt euch! kanyarodj!
Schwenkung, die, fordúlás, kanyarodás.
Schwer, *adj.* 1. nehéz, *t. i. a' test terhére nézve;* Bley iſt ſchwerer als Holz, az ón nehezebb mint a' fa; vier Pfund ſchwer, négy fontnyi nehéz. 2. nehéz, terhes; eine ſchwere Laſt, nehéz tereh. 3. ſt. drückend, beſchwerlich, nehéz, bajos; eine ſchwere Arbeit, nehéz munka, bajos munka. *Adv.* nehezen, bajosan; es iſt ſchwer zu verſtehen, nehezen lehet megérteni; ſchwer machen, nehézzé tenni.
Schwerdt, das, Schwert, kard.
Schwere, die, nehézség.
Schwerfällig, *adj.* esetlen; *adv.* esetlenül, nehezen.
Schwerlich, *adv.* nehezen, alig.
Schwermuth, die, ſzomorkodás, bús ſzivűség.
Schwermüthig, *adj.* ſzomorkodó, bús ſzívű.
Schwerpunct, der, tereh közép pont.
Schwert, das, fegyver, kard.
Schwertbohne, die, babkard.
Schwertfeger, der, kardtsiſzár.
Schwertfiſch, der, kolzperd orrú hal. *Xiphias Gladius.*
Schwertlilie, die, kardfű, kardikó, dárdátska. *Gladiolus.*
Schweſter, die, fejérſzemély testvérje valakinek; meine ältere Schweſter, a' néném; meine jüngere Schweſter, a' húgom, az ötsém; meine leibliche Schweſter, a' testvér néném, v. húgom.
Schweſterlich, *adj.* testvéri.
Schweſtermann, der, néném, vagy húgom férje, sógor.
Schweſterſohn, der, a' néném, vagy húgom fia.
Schweſtertochter, die, néném, v. húgom leánya.
Schwibbogen, der, bólthajtás,
Schwiegereltern, die, *pl.* z. B. meine Schwiegereltern, az ipam és napam.
Schwiegermutter, meine, napam.
Schwiegerſohn, mein, vőm, vejém.
Schwiegertochter, meine, menyem.
Schwiegervater, mein, ipam.
Schwiele, die, feltört bőr, vastag bőr, kérges bőr.
Schwierig, *adj.* 1. ſt. ſchwer, nehéz, bajos. 2. neheztelő, boſzſzankodó.
Schwierigkeit, die, nehézség, akadály.
Schwimmblaſe, die, úſzóhólyag.
Schwimmen, *v. n. irr. Imp.* ich ſchwamm. *Perf.* ich bin, *és* ich habe geſchwommen, 1. úſzni, felette úſzni; Holz ſchwimmt auf dem Waſſer, a' fa úſzik a' vízen. 2. ûſzni, *p. o. a' vízben.*
Schwimmer, der, úſzó.
Schwimmfuß, der, úſzóláb.
Schwimmvogel, der, úſzó madár.
Schwinde, die, tarjag, sömör.
Schwindel, der, ſzédûlés, ſzédelgés; Schwindel bekommen, el-

szédûlni; den Schwindel haben, szédelegni.
Schwindeley, die, vakmerôségre vetemedés. 2. agyaskodás.
Schwindelhafer, der, széditô vadótz, rozsnika vadótz. *Lolium temulentum.*
Schwindelig, *v. n.* szédelgô; *adv.* szédelegve.
Schwindelkörner, *pl.* koriándrom-mag.
Schwindeln, *v. n.* szédûlni, szédelegni.
Schwinden, *v. n. irr. Imp.* ich schwand. *Perf.* ich bin geschwunden, 1. eltûnni, elmúlni, megszûnni. 2. Schwinden lassen, sélbe szakasztani. 3. fogyni, száradni, elszáradni, *mint a' fa.*
Schwindflechte, die, szeplô.
Schwindlig, *l.* Schwindelig.
Schwindsucht, die, aszúkorság, száraz betegség.
Schwindsüchtig, *adj.* aszúkorságos, száraz betegségben lévô.
Schwinge, die, szórólapát.
Schwingel, der, szálkafû, szálka perje. *Festuca*, L.
Schwingen, *va. irr. Imp.* ich schwang. *Perf.* ich habe geschwungen, 1. forgatni, rázni, lebegtetni, rezgetni, ingatni. *p. o. a' szárnyait, a' zászlót a' kezében.* 2. szelelni, szórni, *p. o. gabonát.* 3. sich auf das Pferd schwingen, felvetni magát a' lóra; der Adler schwingt sich in die Luft, a' sas felemelkedik a' levegôbe; sich auf den Thron schwingen, az országlószékre jutni.
Schwingfeder, *l.* Schwungfeder.
Schwirren, *v. n.* 1. tsikorogni. 2. tsevegni, *mint a' madár.*
Schwitzbad, das, izzasztó ferdô.
Schwitzcur, die, izzasztó orvoslás, v. orvosság.
Schwitzen, *v. n.* izzadni.
Schwitzen, das, izzadás.
Schwitzer, der, izzadó.
Schwitzort, der, izzadó hely.
Schwitzpulver, das, izzasztó por.
Schwitzstube, die, izzadó szoba.
Schwören, *v. a. irr. Imp.* ich schwor. *Perf.* ich habe geschworen, 1. esküdni, megesküdni, a' hitelt letenni; bey Jemanden od. bey etwas, valamire, v. valakire megesküdni; den Eid der Treue schwören, meghódolni; Jemanden den Tod schwören, valaki halálára megesküdni; er ist mein geschworner Feind, megesküdt ellenségem.
Schwören, das, megesküvés.
Schwörer, der, esküvô.
Schwûhl, *adj.* heves, hév, tikkasztó; es ist schwûhl, nagy hévség van.
Schwûhle, die, hévség.
Schwulst, der, *és*: die, 1. daganat, domborodás. 2. dölyfösség, kevélység.
Schwûlstig, *adj.* 1. dagadt, felfujt. 2. dölyfös, kérkedékeny.
Schwung, der, 1. st. Bewegung, ingatás, mozgatás; in Schwung bringen, megindítni. 2. felemelkedés, felemelés; einen Schwung geben, meglódítni.
Schwungfeder, die, evezô toll.
Schwur, der, esküvés.
Sclav, der, rabszolga, rab.
Sclavenhandel, der, rabokkalkereskedés.
Sclavenstand, der, rabszolgai állapot.
Sclaverey, die, rabszolgaság.
Sclavisch, *adj.* rabszolgai.
Sclavonien, Tótország.
Sclavonisch, *adj.* Tótországi.
Scorbut, der, vérveszély, vérveszés, süly.
Scorpion, der, skorpió.
Scorpionkraut, das, skorpió farkfû.
Scorpionöhl, das, skorpió olaj.
Scorzonera, die, ártifiola.
Scribent, *l.* Schriftsteller.
Scrupel, der, 1. st. Bedenklichkeit, kétség; Scrupel machen, kétséget okozni v. támasztatni. 2. das Scrupel, *a.* st. Minute, egy grádusnak egy hatvanod része, pertz. *b.* húsz árpa szemnyi nehézség.
Scrupulös, akadályoskodó.
Sech, das, tsoroszlya.
Sechs, hat, hatan; zu sechs, hatan hatan, hatával.
Sechse, *adv.* hatan.
Sechseck, das, hatszeg.
Sechseckig, *adj.* hatszegletû.
Sechser, der, hatos, hat krajtzáros.
Sechserley, *adj.* hatféle.
Sechsfach, *adj.* hatszoros, hatrétû.
Sechsfältig, *adj.* hatszoros; *adv.* hatszorosan.
Sechsfüßig, *adj.* hatlábú.
Sechshundert, hatszáz.

Sechsjährig, *adj.* hat esztendős.
Sechsmahl, *adv.* hatszor.
Sechsmahlig, *adj.* hatszori.
Sechsmonathlich, *adj.* hathónapi.
Sechspfenniger, póltra.
Sechsspännig, *adj.* hat lovú.
Sechsstündig, *adj.* hat órai.
Sechste, der, die, das, hatodik.
Sechstägig, *adj.* hatnapi.
Sechstehalb, hatodfél.
Sechstel, das, hatodrész.
Sechstens, *adv.* hatodszor.
Sechstausend, hatezer.
Sechstheilig, *adj.* hatrészű.
Sechswochen, die, *pl.* hathetek, *a' gyermek szülés után.* In die Sechswochen kommen, gyermek ágyba esni, lebetegedni.
Sechzehn, tizenhat.
Sechzehnmahl, *adv.* tizenhatszor.
Sechzehnte, der, die, das, tizenhatodik.
Sechzehntel, tizenhatodrész.
Sechzig, hatvan, hatvanon.
Sechzigste, der, die, das, hatvanodik.
Seciren, *v. a.* elvágni, elmetszeni.
Seckel, der, 1. eine Münze, siklus. 2. st. Beuteltasche, zseb, erszény.
Seckelkraut, das, paperszényfű, pásztortáska, szükésfű. *Thlaspi bursa Pastoris.*
Secret, das, st. Abtritt, árnyékszék.
Secretär, der, 1. titoknok. 2. rejtekes almáriom.
Sect, der, Spanyol bor.
Secte, die, szakadás, felekezet.
Section, die, szakasz.
Secularisation, die, világivá tevés, világivátétel.
Secularisiren, világivá tenni, *t. i. az egyházi jószágot, hivatalt, &c.*
Secundaner, der, második oskolai tanuló, *a' felső oskolától kezdve, Rhetor.*
Secundant, der, segitő.
Secunde, die, egy pertz, a' minútának egy hatvanod része.
Secundiren, *v. a.* segitni.
See, der, *és*: die, 1. die See, st. Meer, tenger; der Handel zur See, a' tengeri kereskedés; die offenbare See, a' sik tenger. 2. der See, tó, nagy tó; der Plattensee, a' Balaton tava; der Neusiedlersee, a' Fertő tava.
Seeaal, der, kongró, konger. *Muraena Conger*, L.
Seebär, der, medvefóka. *Phoca Ursina.*
Seebarbe, die, bajuszas rózsahal. *Mullus barbatus.*
Seeblume, die, vizvirág, vizitök. *Nymphaea*, L.
Seebrasse, die, spárhal. *Sparus.*
Seecompas, der, tengeri éjszakmutató.
Seedienst, der, tengeri szolgálat.
Seefahrer, der, tengeri útazó.
Seefahrt, die, tengeri útazás.
Seefeder, die, tengeritoll, *egy féreg. Pennatula.*
Seefisch, der, tengeri hal.
Seefrosch, der, tengeri béka.
Seegefecht, das, tengeri ütközet.
Seegewächs, das, tengeri növevény.
Seegras, das, tengeri hinár, mázhinár. *Fucus*, L.
Seehandel, der, tengeri kereskedés.
Seehund, der fóka, tengeri borjú. *Phoca vitulina.*
Seejungfer, die, Szirén.
Seekalb, das, borjúfóka.
Seekarte, die, tenger rajzolatja.
Seekrankheit, die, tengeri betegség.
Seekrebs, der, tengeri rák.
Seekrieg, der, tengeri háború.
Seeküste, die, tengerpart.
Seeland, das, 1. tenger mellyéki tartomány. 2. Zelándia.
Seele, die, lélek; bey meiner Seele, lelkemre mondom; von Grund der Seele, telyes szivemből és lelkemből. 2. st. Kraft, erős, lélek. 3. st. Mensch, ember, lélek; eine gute Seele, jó ember, jó lélek; Sage es keiner Seele, egy léleknek se mond.
Seelenheil, das, lelki idvesség.
Seelenhirt, der, lelki pásztor.
Seelenkraft, die, lelki erő.
Seelenlehre, die, lélektudomány, *a' lélekről való tudomány. Psychologia.*
Seelenruhe, die, lélek nyugodalom, lélek nyugodalma.
Seelenschlaf, der, lelki álom.
Seelenschmerz, der, lélek gyötrelem.
Seelenwanderung, die, lélekvándorlás, lelkek vandorlása.
Seelerche, die, vizi lile, parti lile. *Charadrius Hiaticula.*

Seelöwe, der, III. oroszlánsóka. *Phoca Leonina.*
Seelſorge, die, lélekrôlvaló gondoskodás.
Seelſorger, der, lelkitanitó.
Seeluft, die, tengeri levegô.
Seemacht, die, tengeri hadierô, v. hadi sereg.
Seemann, der, hajós, tengeri hadihajós.
Seemeile, die, tengeri mértföld.
Seemöwe, die, tengeri siráj. *Larus marinus.*
Seeofficier, der, tengeri haditiſzt.
Seeotter, die, tengeri vidra. *Lutra marina.*
Seepferd, od. Wallroß, das, rozmár, *egy tengeri emlös állat. Trichecus*, L.
Seerabe, der, III. tengeri holló.
Seeräuber, der, tengeri tolvaj.
Seeräuberey, die, tengeri rablás.
Seeraupe, die, 1. afrodita. *Aphrodita*, L. egy féreg. 2. vizilóhal. *Syngnathus Hyppocampus*, (egy hal).
Seerecht, das, tengeri juss.
Seereiſe, die, teugeri, v. tengerenvaló útazás.
Seeſache, die, tengeri dolog.
Seeſalz, das, tengeri só.
Seeſchaum, der, tajtekföld. *Talcum Spuma Maris.*
Seeſchäumer, der, tengeri tolvaj.
Seeſchiff, das, tengeri hajó.
Seeſchildkröte, die, tengeri teknősbéka.
Seeſchlacht, die, tengeri ütközet.
Seeſchwalbe, die, Európai halászmadár, tengeri fetske. *Sterna Hirundo.*
Seeſoldat, der, III. tengeri katona.
Seeſtrand, der, tenger part.
Seeſturm, der, tengeri ſzélvész.
Seetang, der, tengeri mázhinár. *Fucus*, *és*: *Zostera Marina.*
Seethier, das, tengeri állat.
Seetreffen, das, tengeri ütközet.
Seeufer, das, tenger part.
Seewaſſer, das, tengervíz.
Seeweſen, das, tengeri dolog.
Seewolf, der, artarikás, farkashal. *Artarichas lupus*, L.
Segel, das, 1. am Schiffe, vitorla, hajó vitorla; die Segel ſtreichen, *a.* a' vitorlákat leereſzteni. *b.* magát megadni; unter Segel gehen, elindúlni, *hajóval.* 2. ſt. Schiff, hajó; eine Flotte von zwanzig Segeln, húſz hajóból álló hajós sereg.
Segelbaum, der, árbotzſa.
Segeler, Segler, der, járó, hajókázó; das Schiff iſt ein guter Segler, jóljáró hajó.
Segelfertig, *adj.* kész az elindúlásra.
Segeln, *v. n.* hajókázni, evezni.
Segelſtange, die, vîrtorlaſa.
Segeltuch, das, vitorlavászon.
Segen, der, 1. áldás, megáldás; Jemanden ſeinen Segen geben, valakit megáldani. 2. ſt. Gedeihen, áldás, elômenetel, jó ſzerentse; mit Segen arbeiten, elômenetellel dolgozni, v. munkálkodni; an Gottes Segen iſt alles gelegen, mindenben Isten ád elómenetelt. 3. Heil, Glück, áldás, bóldogság, od. ſt. Ertrag, nyereség, jövedelem.
Segenswunſch, der, áldáskivánás.
Segnen, 1. ſt. beglücken, megáldani, ſzerentséssé tenni; Gott ſegne Ihr bemühen, az Isten tegye ſzerentséssé fáradozásiban. 2. áldani, jót kívánni, áldást kívánni. 3. ſt. mit dem Kreuze bezeichnen, kereſztet vetni rá. 4. geſegnetes Leibes ſeyn, terhben lenni.
Segnung, die, áldás, megáldás.
Sehe, die, éle valaminek.
Sehekraft, die, látástehetség, látó erô.
Sehen, *v. a. irr.* du ſiehſt, er ſiehet. *Imp.* ich ſah. *Perf.* ich habe geſehen, 1. látni; ich ſehe nichts, én semmit se látok. 2. nézni; auf etwas ſehen, valamire nézni, ſzemeit valamire függeſzteni; Jemanden auf die Finger ſehen, valakinek a' tselekedetére vígyázni. 3. ſehen laſſen, mutatni; etwas für Geld ſehen laſſen, valamit pénzért mutatni; ſich ſehen laſſen, megjelenni, *p. o. mások elótt*, *v. közönséges helyen*; ſich nicht ſehen laſſen, elvonni magát, ki nem jönni; *p. o. a' házból.* 4. látni, ſzemeivel tapaſztalni, észre venni; wie ich es ſehe, ſo hat man mich betrogen, a' mint látom, v. észre veszem engem megtsaltak. 5. ſt. verſuchen, megpróbálni, meglátni; ich will ſehen ob ich etwas ausrichten kann, majd meglátom ha tehetek e' valamit. 6. azon lenni,

igyekezni. 7. ſt. ausſehen, lenni, tekintetű v. ſzínű lenni; blaß ſehen, halavány lenni; ähnlich ſehen, od. gleich ſehen, hasonló lenni; er ſieht dir ſehr ähnlich, igen hasonlít hozzád; die Fenſter ſehen auf die Gaſſe, az ablakok az utſzára vannak.

Sehen, das, 1. látás. 2. nézés; mir vergeht hören und ſehen, ſzemem ſzám el áll belé.

Sehenerve, der, III. látóérzőín.

Sehenswerth, nézést érdemlő, méltó a' megnézésre.

Seherohr, das, nézőtső.

Sehne, die, 1. im Körper, ín, rezgő ín. 2. am Bogen, ideg, húr a' kézíven.

Sehnen, ſich, kívánkozni valahova, óhajtani valamit; ſich nach ſeinem Vaterlande ſehnen, hazájába kívánkozni; ein hungriger ſehnet ſich nach der Speiſe, az éhező kívánja, v. óhajtja az eledelt.

Sehnig, *adj.* inas, rezgőinas.

Sehnlich, *adj.* 1. ſzíves, bugó; *adv.* ſzívſzakadva, óhajtva.

Sehnſucht, die, óhajtozás.

Sehr, *adv.* igen, nagyon; gar ſehr, igen igen; ſo ſehr, olly igen, annyira; ſo ſehr — ſo, bár melly — mindazáltal; ſo ſehr — ſo ſehr, a' mennyire — annyira; eile nicht ſo ſehr, ne siess ollyan igen.

Seichameiſe, die, veres hangya.

Seicht, *adj.* 1. nicht tief, tsekély, nem mély. 2. ſt. nicht hoch, nem magas, kitsíny. 3. ſt. nicht gründlich, tsekély, *p. o. tudomány.*

Seide, die, selyem; rohe Seide, selyem ſzöſz.

Seidel, das, meſzely, félittze, *egy negyed réſz kupa, v. pint.*

Seidelbaſt, der, farkasháns, boroſzlán. *Daphne Mesereum.*

Seiden, *adj.* selyem, selyemből-való; ſeidene Strümpfe, selyem harizsnya.

Seidenbau, der, selyemkéſzítés, selyembogár tenyéſztetés.

Seidenfabrike, die, selyemſábrika.

Seidenhandel, der, selyemmel kereskedés.

Seidenhaſpel, der, selyemgombolyító

Seidenkraut, das, Flachsſeide, die, pippan, aranka. *Cuscuta, L.*

Seidenpflanze, die, selyemſű, kreppinſű. *Asclepias Syriaca.*

Seidenraupe, die, selyembogár, selyemereſztőbogár.

Seidenſchmetterling, der, selyempille. *Phalaena mori.*

Seidenſchwanz, der, lotska selyemfarkú, *madár. Ampelis garrulus.*

Seidenweber, der, selyemſzövő.

Seidenwurm, der, selyemereſztő bogár, selyembogár.

Seidenzeug, das, selyemmatéria.

Seife, die, ſzappan.

Seifen, *v. a.* ſzappanozni.

Seifenartig, *adj.* ſzappan nemű.

Seifenblaſe, die, ſzappanbuborék.

Seifengeiſt, der, ſzappanſzeſz.

Seifenkraut, das, ſzappanſű. *Saponaria*, L.

Seifenſieder, der, ſzappanos, ſzappanſőző.

Seifenſpiritus, der, ſzappanſzeſz.

Seifenwaſſer, das, ſzappanos lév.

Seiger, der, 1. ſzűrőedény. 2. ütő óra.

Seigerhütte, die, értzválaſztó hámor.

Seigern, ſt. ſcheiden, elválaſztani, *az értznemeket egymástól.*

Seigerſtunde, ſt. Stunde, óra.

Seihe, die, ſzűrőedény.

Seihen, *v. n.* megſzűrni.

Seihen, das, ſzűrés, megſzűrés.

Seiher, der, ſzűrőedény.

Seihkorb, der, ſzűrőkosár.

Seihtuch, das, ſzűróvászon.

Seil, das, *pl.* die Seile, kötél; Jemanden das Seil über den Kopf werfen, valakit ravaſzúl megtsalni

Seilchen, das, köteletske.

Seiler, der, kötélverő, kötélgyártó.

Seiltänzer, der, kötelenjaró, kötelen tántzoló.

Seim, der, 1. nedv, magában kifolyt nedve valaminek. 2. ſt. Honigſeim, ſzinméz.

Seimen, z. B. den Honig, a' lépből a' mézet kifolyatni.

Sein, ſeine, ſein, övé, magáé; ſeine Uhr, az ő órája; ſein Buch, az ő könyve.

Seine, die, Szájne, *folyóvíz.*

Seine, das, az övé.

Seiner, ſeine, ſeines, az övé.

Seinethalben, ő érette, miatta.

Seinige, der, die, das, az övé, a' magáé.

Seit, *adv.* -tól fogva, -től fogva, -ólta; ſeit Geſtern, tegnapólta;

ſeit einem Jahre, egy eſztendőtől fogva; ſeit wen? miólta; Seit langer Zeit, régólta, régtől fogva; ſeit dem das, azólta hogy, vagy attólfogva hogy —

Seite, die, 1. oldal, *t. i. az emberneк bal, v. jobb oldala*; einen Schmerz in der Seite haben, az oldalát fájlalni, v. az oldalában fájdalmat érezni; ſich auf die faule Seite legen, henyélni, korhelykedni. 2. oldal, *akármelly dolognak oldala.* 3. rész, fél; die öſtliche Seite der Stadt, a' városnak napkeleti része; von Seite meines Vaters, az atyám részéről; auf Jemandes Seite ſeyn, valaki részére lenni, v. valakivel tartani. *Loc. pr.* Auf die Seite gehen, félre menni, félfelé menni, elmenni, eltávozni; ſich auf die Seite machen, alattomban eltávozni; Scherz bey Seite, félre a' tréfát, tréfa nélkül, v. kivül; etwas auf die Seite ſchaffen, valamit alattomban félre iktatni; Jemandes ſchwache Seite, valakinek erőtlensége, v. hibája; auf allen Seiten, mindenfelől, mindenütt; von allen Seiten, mindenfelől; in der Seite, félfelől, mellesleg, oldalaslag, oldalról; zur Seite, mellette; einem zur Seite gehen, valakinek segítségül lenni; alles von der guten oder von der ſchlechten Seite anſehen, mindent jóra, v. mindent roſzra magyarázni, vagy mindent csak a' jobb, v. a' roſzſzabb oldaláról vizsgálni.

Seitenbein, das, oldaltsont.

Seitengewehr, das, kard.

Seitenſchmerz, der, oldalfájás.

Seitenſchwimmer, der, félszegúszó. *Pleuronectes.*

Seitenſtechen, das, nyilallás, szegezés.

Seitenthür, die, oldalajtó, mellyékajtó.

Seitenverwandter, der, távolrólvaló atyafi.

Seitenweg, der, oldalrólvaló út, mellyékút.

Seitenweh, das, oldalfájás.

Seither, *adv.* ſt. bisher, eddig; od. ſt. ſeit der Zeit, attólfogva, attól az időtólfogva.

Seitherig, *adj.* eddigvaló, attólfogvavaló.

Seit, *adv.* részről; meiner Seits, részemről.

Seitwärts, (werts), oldalról.

Selbe, z. B. zur ſelben Zeit, abban az időben.

Selber, maga; ich ſelber, magam.

Selbiger, ſelbige, ſelbiges, ő, az; zu ſelbiger Zeit, abban az időben.

Selbſt, maga; ich ſelbſt, én magam; du ſelbſt, te magad; er oder ſie ſelbſt, ő maga; ſich ſelbſt, önnön magát, maga magát, maga magának, önnön magának.

Selbſtbefleckung, Onanie, die, némabún, vétkes tsiklandozás.

Selbſtbetrug, der, magamegtsalás.

Selbſtbewuſtſeyn, das, magatudat.

Selbſtdenken, magagondolkozás.

Selbſtdenker, der, magagondolkozó.

Selbſteigen, magáé, saját, tulajdon; mit ſelbſteigener Hand, saját kezével.

Selbſterhaltung, die, magamegtartás.

Selbſterhebung, die, magahánytatás, ditsekedés.

Selbſterkenntniß, die, magaesméret.

Selbſtgefühl, das, maga érdemének érzése, önnönbetsérzés.

Selbſtgewachſen, *adj.* magától nött.

Selbſthalter, der, von Rußland, a' minden Oroſzok Tsáſzárja.

Selbſthaß, der, magagyúlölés.

Selbſtklug, *adj.* magának okos, magát legokosabbnak tartó.

Selbſtliebe, die, magaſzeretet. *(Philautia).*

Selbſtlob, das, magadítsérés.

Selbſtmord, *adj.* önnön gyilkosság.

Selbſtmörder, der, önnön gyilkosa.

Selbſtprüfung, die, maga megpróbálás.

Selbſtruhm, der, ditsekedés.

Selbſtſtändig, maga erejű, maga erejével álló.

Selbſtſtändigkeit, die, 1. magaerejűség. 2. magaſzemélység.

Selbſtſucht, die, magánozás.

Selbſtſüchtig, *adj.* magánozó.

Selbſtthätigkeit, die, magamunkásság

Selbſtverachtung, die, magamegvetés.

Selbſtverläugnung, die, magamegtagadás.

Selbſtzwang, der, magaerő ltetés.

Selig, *adj.* 1. ſt. glücklich, boldog. 2. idvezült; Selig werden, idvezülni; die Seligen im Himmel, a' boldog lelkek az égben; Gott habe ihn ſelig, az Isten nyúgoſzſza meg! 3. ſt. verſtorben, meghólt, boldog; mein ſeliger Vater, az én boldogúlt atyám.

Seligkeit, die, 1. boldogság. 2. idvesség.

Seligmacher, der, idvezitő.

Sellerie, die, zeller. *Apium graveolens*, et *dulce*.

Selten, *adj.* ritka; *adv.* ritkán; das iſt etwas ſeltenes, az ritkaság, v. ritka történet.

Seltenheit, die, ritkaság.

Seltſam, *adj.* 1. ſelten, ritka; *adv.* ritkán. 2. ſt. wunderlich, tsudálatos, különös.

Seltſamkeit, die, 1. ritkaság. 2. tsudálatosság, különösség.

Semmel, die, zsemlye.

Semmelklos, der, zsemlyegombótz.

Semmelmehl, das, zsemlyeliſzt.

Semſe, die, Binſe, káka. *Scirpus*.

Sendbrief, der, ſt. Brief, levél, *elküldenivaló levél*.

Senden, *v. a. irr. Imp.* ich ſandte. *Perf.* ich habe geſandt, ſt. ſchicken, küldeni, elküldeni, *p. o. levelet*.

Sendſchreiben, das, levél, több ſzemélyekhez intézett levél.

Senesbaum, der, ſzennafa. *Cassia Senna*, L.

Senf, der, mustár, reptze, reptsény. *Sinapis*, L.

Sengen, *v. a.* perzselni, elperzselni.

Senkbley, das, függőónmérték.

Senkel, der, ſzatying, galand, fűző.

Senken, 1. lebotsátni; eine Leiche ins Grab ſenken, a' hólttestet a' sírba lebotsátni. 2. hujtani, homlítni, *t. i. ſzőlőveſzſzőt*. 3. ſich, lebotsátkozni, lemerülni, leülni.

Senker, der, ſt. Ableger, porhajas, hujtás, hujtóág.

Senkrecht, *adj.* függőleges; *adv.* függőlegesen.

Senſal, der, alkubíró, a' kereskedőknél.

Senſe, die, kaſza.

September, der, Szeptember, Szent Mihályhava.

Sequeſter, der, törvényes letartóztatás.

Sergeant, der, *l.* Feldwebel.

Serpentin, Serpentinſtein, der, kigyókő.

Servellatwurſt, die, od. Hirnwurſt, apró kolbász neme.

Servien, Szervia, *tartomány*.

Serviette, die, aſztalkeſzkenő.

Servies, das, aſztalikészület.

Seſel, der, zézelfű. *Seseli*.

Seſſel, der, 1. ſt. Stuhl, szék. 2. vánkosos szék, tömött szék, börszék, bőrös szék.

Seßhaft, anſäßig, helybénlakó.

Setzen, 1. *v. a.* ültetni; das Kind auf den Stuhl od. auf den Schoos ſetzen, a' gyermeket a' székre, v. az ölébe ültetni; Jemanden auf das Pferd ſetzen, valakit lóra ültetni; ſich ſetzen, ülni, leülni; ſetzen Sie ſich, tessék leülni az Úrnak, v. üljön le az Úr; ſich zu Tiſche ſetzen, az aſztalhoz ülni; ſich an das Fenſter ſetzen, az ablakhoz ülni — ſich auf den Kopf ſetzen od. ſtellen, a' fejére állani, *az az*: minden erejét és mesterségét megvetni; ſich etwas in den Kopf ſetzen, feltenni magában valamit; ſich über etwas hinweg ſetzen, nem gondolni valamivel, fel se venni valamit; etwas aus den Augen ſetzen, nem vigyázni reá, elfelejteni; ſich über andere hinweg ſetzen, mások felett felemelkedni. 3. ſich ſetzen, leülni, leüllepedni; das Bier hat ſich noch nicht geſetzt, a' ser nem üllepedett még le. 4. ſich ſetzen, letsillapodni, lelappadni, *mint a' daganat*; leapadni, leszállani, *mint a' víz*. 5. ſich, letelepedni, *t. i. lakás végett valahol*; ſich in die Stadt ſetzen, a' városban telepedni le. 6. ſt. ſtellen, tenni, *állitva tenni le valamit*; das Glas auf den Tiſch ſetzen, a' poharat az aſztalra tenni; den Fuß auf etwas ſetzen, lábát valamire tenni; alles an ſeinen gehörigen Ort ſetzen, mindent a' maga helyére tenni; Jemanden einen Stuhl ſetzen, valakinek széket tenni — Jemanden eine Ehrenſäule ſetzen, valakinek tiſzteletére oſzlopot emelni. 7. ſzedni, betűket ſzedni, *a' mellyekkel a' könyvnyomtatók nyomtatnak*. 8. ſt. pflanzen, ül-

tetni, plántálni; Bäume ſetzen, fákat ültetni. 9. ſt. verordnen, beſtimmen, határozni, rendelni, tenni; eine Zeit od. einen Tag zu etwas ſetzen, időt, v. napot határozni, v. rendelni valamire; Jemanden zum Vormund ſetzen, valakit árvák gondviselőjévé tenni. *Pb.* Den Bock zum Gärtner ſetzen, ketskére bízni a' kertet, (ebre bízni a' hájat). 10. ſt. annehmen, feltenni, tenni; wir wollen einmahl ſetzen, es wäre ſo, — tegyük fel, hogy úgy volna; geſetzt, od. vorausgeſetzt, daß — u. ſ. f. tegyük fel, v. feltévén hogy. 11. tenni, helyheztetni; ſich in Gefahr ſetzen, magát veſzedelemre kitenni; ſeine Hoffnung auf etwas ſetzen, reménységét valamiben helyheztetni — in die Lotterie ſetzen, a' lottériába tenni; etwas aufs Spiel ſetzen, kotzkára tenni valamit; ins Gefängniß ſetzen, a' fogságba tenni. 12. *v. n.* ugrani, rohanni, ſzökni; über einen Graben ſetzen, az árkon által ugrani, v. ſzökni; an die Feinde ſetzen, az ellenségre rohanni; mit dem Pferde über den Graben ſetzen, által ugratni az árkot; mit dem Pferde über das Waſſer ſetzen, által úſztatni a' vizen. 13. ſt. entſtehen, származni, lenni, támadni; es wird Händel ſetzen, leſz tzivódás: es wird gewiß Schläge ſetzen, leſz ma verekedés!

Setzen, das, tevés. 1. tétel. 2. ültetés, plántálás. 3. betűſzedés, *ée. l. az Ige't.*

Setzer, der, ſzedő, betűſzedő, betűrakó.

Setzhaſe, der, nőstény nyúl.

Setzholz, das, ültetnivaló fa.

Setzling, der, (ugyan az).

Setzteich, der, halſzaporító, halastó, tó.

Seuche, die, dög; eine Viehſeuche, marhadög.

Seufzen, ſohájzkodni, sóhajtani.

Seufzer, der, 1. ſohájzkodás, 2. sóhajtás, sóhajtozás.

Seyn, lenni. *Imp.* ich war. *Perf.* ich bin geweſen: ich bin, én vagyok; du biſt, te vagy; er iſt, ő vagyon, v. van; wir ſind, mi vagyunk; ihr ſeyd, ti vagytok; ſie ſind, ők vagynak; es iſt an dem, igaz, ugy vagyon; laß ſeyn, hagyj békét, ne bantsd; es iſt mir als ob es donnere, úgy tetſzik mintha az ég dörögne.

Siberien, Szibéria, *tartomány.*

Sich, magának, magát.

Sichel, die, sarló.

Sichelförmig, *adj.* sarló formájú.

Sichelklee, der, réti sárkerep. *Medicago falcata.*

Sichelkraut, das, sarlófű. *Sium Falcaria.*

Sicher, *adj.* 1. ohne Gefahr, bátorságos; *adv.* bátorságosan. 2. ſt. zuverläßig, bizonyos; *adv.* bizonyosan, minden bizonnyal. 3. ſt. ohne Sorgen, gondtól üres, gondnélkülvaló; *adv.* gondnélkül.

Sicherheit, die, 1. bátorság; in Sicherheit ſeyn, bátorságban lenni. 2. ſt. Gewißheit, bizonyosság. 3. bátorsághitelezés, bátorságot hitelező jel, v. dolog.

Sicherlich, *adj.* bátorságos; *adv.* bátorságosan.

Sichern, *adj.* bátorságossá tenni, bátorságba helyheztetni; geſichert ſeyn, bátorságban lenni.

Sicht, die, 1. ſt. Erblickung, meglátás; auf Sicht dieſes Briefes, od. nach Sicht, meglátván ezt a' levelet. 2. ſt. Nachſicht, engedelem, elengedés.

Sichtbar, *adj.* 1. látható; *adv.* láthatóképpen. 2. ſzemlátomástvaló;

Sichtbarkeit, die, láthatóság.

Sichtbarlich, *adj.* láthatóképpen, ſzembetűnőképpen.

Sichten, *v. a.* megrostálni.

Sichtlich, *adj.* látható, nyilvánságos.

Sicilien, Szitzília.

Sie, die, nőstény, *nőstényje valamelly állatnak.*

Sie, *pron.* 1. ő, az; *az anyanemű dolgokról mondatik.* 2. Sie, az Úr, az Aſzſzony, Kegyelmed.

Sieb, das, 1. ſt. Drahtſieb, rosta. 2. ſt. Haarſieb, ſzita.

Siebbein, das, rostástsont, *a' kaponya körül.*

Sieben, *v. a.* 1. ſzitálni; Mehl ſieben, liſztet ſzitálni. 2. rostálni.

Sieben, hét; *adv.* heten; es hat Siebene geſchlagen, hetet ütött az óra; vor Siebene, hét óra előtt.

Sieben, die, a' hét ſzám, v. a' hetes ſzám.
Siebenblätterig, hétlevelű.
Siebenbürgen, Erdélyország.
Siebenbürger, der, Erdélyországi, Erdélybőlvaló, *t. i. ember.*
Siebenbürgiſch, *adj.* Erdélyországi.
Siebeneck, hétſzeg, hétſzeglet.
Siebener, *l.* Siebner.
Siebenerley, *adj.* hétféle.
Siebenfach, -fältig, *adj.* hétſzeres, hétrétű.
Siebengeſtirn, das, fiastyúk, hétcsillagú égi jel.
Siebengezeit, illatozó lóhere. *Trifolium Melilotus.*
Siebenhundert, hétſzáz.
Siebenhundertmahl, hétſzázſzor.
Siebenjährig, *adj.* hétéſztendős.
Siebenmahl, *adv.* hétſzer.
Siebenſchläfer, die, *pl.* 1. hétalvók. 2. der, ennivaló pele. *Glis esculentus.*
Siebentauſend, hétezer.
Siebente, der, die, das, hetedik.
Siebentel, das, hetedrész.
Siebenthalb, hetedfél.
Siebentheilig, hétrészű.
Siebmacher, der, ſzitás, rostás.
Siebner, der, hetes, peták, *pénz.*
Siebzehn, tizenhét, tizenheten.
Siebzehner, der, márjás.
Siebzehnte, das, tizenhetedik.
Siebzig, hetven, hetvenen.
Siebziger, ein, hetveneſztendős.
Siebzigmahl, hetvenſzer.
Siebzigſte, der, die, das, hetvenedik.
Siech, sinlődő, beteges, kornyadozó.
Siechbett, das, beteges ágy, *a' sinlődő beteg ágya.*
Siechen, *v. n.* betegeskedni, sinlődni.
Siechhaus, das, betegek háza.
Siede, die, ſzetska.
Sieden, *v. a. irr. Imp.* ich ſott. *Perf.* ich habe geſotten, 1. főzni, forralni; Fiſche ſieden, halat főzni. 2. *v. n.* forrni, főni; das Waſſer ſiedet, forr a' viz.
Siedend, *adj.* forró.
Sieder, der, főző.
Siederey, die, 1. főzés. 2. főzőhely.
Sieg, der, győzödelem; den Sieg erhalten, győzödelmeskedni, győzödelmet venni.
Siegel, das, petsét; das Siegel erbrechen, a' petsétet feltörni.
Siegelbewahrer, der, petsét őrző.
Siegeler, Siegler, der, petsételő.
Siegelerde, die, petsétes agyag. *Terra sigillata.*
Siegelgeld, das, petsételés pénz.
Siegelkunde, die, petsétmesterségtudás.
Siegellack, -wachs, das, petsétviaſz, spanyolviaſz.
Siegeln, *v. a.* petsételni.
Siegelring, der, petsétlő gyürű.
Siegelung, die, petsétlés, meggpetsétlés.
Siegelwachs, das, spanyolviaſz.
Siegen, *v. n.* győzödelmeskedni, győzni; über Jemanden ſiegen, valakin győzödelmet venni, valakit meggyőzni.
Siegen, das, győzés.
Sieger, der, győzödelmeskedő.
Siegeszeichen, das, győzödelemjel.
Siegreich, *adj.* győzödelmes, diadalmas; *adv.* győzödelmesen, diadalmasan.
Siegsbogen, od. Siegesbogen, diadalmi kapu.
Siehe, 1. ímé! 2. lásd.
Sieke, *l.* die Sie.
Siekern, *v. n.* m. ſ. ſzivárogni; das Faß ſiekert, a' hordó ſzivárog.
Signal, das, jel, jeladás.
Signaliſiren, megjelenni, megjegyezni.
Signatur, die, 1. megjelelés, jelelés. 2. jel, jegyzés. 3. árkosjel, *a' nyomtatott árkos jel betüje.*
Signet, das, petsét.
Silbe, *l.* Sylbe.
Silber, das, ezüst; gediegenes Silber, termés ezüst.
Silber, *adj.* ezüst, ezüstből való, *p. o.* Silbergeld, ezüstpénz.
Silberader, die, ezüstér, *t. i. a' bányában.*
Silberarbeiter, der, ezüstmives, ötves.
Silberbarre, die, darabezüst.
Silberbergwerk, das, ezüstbánya.
Silberblech, das, ezüstpléh.
Silberdraht, der, ezüstdrót.
Silbererz, das, ezüstértz.
Silberfaden, der, ezüstſzál.
Silberfarbe, die, ezüstſzín.
Silberfarben, *adj.* ezüstſzínű.
Silbergang, der, ezüstér, *az ezüst ere a' bányában.*
Silbergeld, das, ezüstpénz.

Silbergeräth, das, ezüstkészület.
Silbergeschirr, das, ezüstedény.
Silbergianz, der, ezüstfény.
Silbergroschen, der, ezüstgaras.
Silbergrube, die, ezüstbánya.
Silberhaar, das, ezüsthaj, ezüstszínű ősz haj.
Silberhaltig, ezüstel elegyes, ezüstös
Silberkammer die, ezüsttartó kamara
Silberkies, der, ezüstel elegyes követs
Silberklang, der, ezüsthang.
Silberklumpen, der, ezüstdarab.
Silberkönig, der, színezüst, ezüstvirág.
Silberkorn, das, ezüstmorzsa.
Silberkraut, das, ezüstszínű pimpó. *Potentilla argentea.*
Silberling, der, ezüstpénz neme, siklus.
Silbermünze, die, ezüstpénz.
Silbern, *adj.* ezüstből való; silberner Löffel, ezüstkalán.
Silberprobe, die, ezüstpróba.
Silberrauch, der, ezüstfüst.
Silberreich, *adj.* ezüstös, ezüstel gazdag.
Silberschaum, der, ezüstsalak, ezüsttajték.
Silberschlacken, der, (ugyan az).
Silberservis, der, ezüst asztali készület.
Silberstoff, der, ezüstel elegyes selyemmatéria.
Silberstufe, die, ezüstértz darab.
Silberton, der, ezüsthang.
Silberwagen, der, ezüstös kotsi.
Silberwäscher, der, ezüsttisztító, edény tisztogató.
Silberweiß, *adj.* ezüstszínű.
Silberweiße, die, ezüstszín.
Silberwerk, das, ezüstmunka.
Silberzeug, das, (ugyan az).
Silge, die, derezle. *Selinum*, L.
Silhouette, die, árnyékkép.
Simpel, *adj.* 1. ſt. ungekünſtelt, együgyű, természeti; *adv.* együgyüen. 2. tudatlan.
Simplicität, die, együgyüség, tudatlanság.
Singebar, Singbar, énekelhető.
Singechor, der, éneklőkar.
Singekunſt, die, éneklésmesterség.
Singen, *v. a. irr. Imp.* ich ſang. *Perf.* ich habe geſungen, énekelni; nach Noten ſingen, kóta szerént, vagy kótából énekelni.
Singepult, das, éneklő pulpitus.
Singeſpiel, od. Singſpiel, énekes játék, opera.
Singeſtück, das, énekelnivaló darab, *p. o. a' klavirra, ée.*
Singevogel, der, éneklő madár.
Singrün, das, börvely, berving. *Vinca*, L.
Sinken, *v. n. irr. Imp.* ich ſank. *Perf.* ich bin geſunken, 1. süllyedni, lesüllyedni, elmerülni a' fenekére leülni: das Schiff iſt geſunken, a' hajó elsüllyedt, v. elmerült; in Ohnmacht ſinken, elájúlva lerogyni, vagy elájúlni; in einen tiefen Schlaf ſinken, mély álomba merülni. 2. leszállani, alászállani, *t. i. a' betsében, v. rangjában.* 3. tsüggedni; den Muth ſinken laſſen, eltsüggedni.
Sinn, der, 1. die Fähigkeit zu Empfinden, érzék, *érző testmivszerek*, (érzékenység); der Menſch hat fünf Sinne, az embernek öt érzékei vannak; etwas mit ſeinen Sinnen begreifen, valamit érzékelni, v. érezni. 2. ſt. Gemüth, Geſinnung, elme, indúlat; od. ſt. Gedanke, gondolat, das iſt mir nie in den Sinn gekommen, az soha eszembe se jutott, v. az elmémbe se fordúlt meg; ſich etwas aus dem Sinne ſchlagen, valamit kiverni az eszéből, v. készakartva elakarni felejteni. *Pb.* Viel Köpfe viel Sinne, a' hány fő annyi ész. 4. ſt. Wille, Meynung, akarat, gondolat, vélekedés; ſie ſind alle eines Sinnes, mindnyájan egy akarattal, v. egy értelemben vannak; Jemanden durch den Sinn fahren, valakinek kényjét zabolázni. 5. bey Sinnen ſeyn, eszén lenni; von Sinnen kommen, megbódúlni. 6. ſt. Bedeutung, jelentés, értelem, *t. i. a' szónak, v. beszédnek értelme.*
Sinnau, die, oroszlántalpfű. *Alchemilla vulgaris.*
Sinnbild, das, példázat.
Sinnbildlich, *adj.* példázatképpenvaló, példázatos; *adv.* példázva.
Sinnen, *Imp.* ich ſann. *Perf.* ich habe geſonnen, ſt. nachdenken, gondolkozni, eszmélkedni, járni az eszével valahol, v. valamin; ich

ſinne hin und her, mindenfelé jár az eſzem, v. gondolkozom; er ſinnt nur auf den Gewinn, csak a' nyereségen jár az eſze; gut geſinnt, jó indúlatú, jó indúlattal lévő.
Sinnewelt, die, érzékvilág.
Sinnenwerkzeug, das, érzékſzer, érzékmivſzer, érzékeſzköz, (érzékorganom).
Sinnenweſen, das, érzékvaló.
Sinnesänderung, die, gondolatváltoztatás.
Sinnesdicht, das, elmésvers.
Sinngrün, das, *l.* Singrün.
Sinnkraut, das, érzőke. *Mimosa sensitiva*, L.
Sinnlich, *adj.* 1. érzéki; die fünf ſinnlichen Werkzeuge, az öt érzéki mivſzerek. 2. testi; ſinnliche Begierden, testi kívánságok.
Sinnlichkeit, die, 1. érzékiség, érzőség; Gott erkennet alles ohne Sinnlichkeit, az Isten mindent érzékiség nélkül esmér; manche Thiere haben eine weit feinere Sinnlichkeit als der Menſch, némelly állatoknak sokkal ſinomabb érzékiségek van mint az embernek. 2. testiség.
Sinnlos, *adj.* 1. ézéktelen, *a' kinek valami érzékſzere nints.* 2. ohne Verſtand, ostoba, eſztelen. 3. értelemnélkülvaló, *p. o. ſzó, beſzéd, ée.*
Sinnloſigkeit, die, 1. érzéktelenség. 2. eſztelenség.
Sinnpflanze, die, érzőke. *Mimosa sensitiva*, L.
Sinnreich, *adj.* elmés; *adv.* elmésen.
Sinnſpruch, der, elmés mondás.
Sint, *l.* Seit.
Sintemahl, ſt. weil, da, minthogy, mivelhogy.
Sinter, der, tsepegőkő.
Sintern, 1. tsepegni, ſziváttogni. 2. ſt. gerinnen, öſzveállani, megkeményedni.
Sippſchaft, die, rokonság, atyaſiság.
Sirene, die, Szíren.
Sirup, der, *l.* Syrup.
Sitte, die, Gebrauch, ſzokás; es iſt nicht Sitte in unſerm Lande, nem ſzokás nálunk. 2. erköltsi; das ſtreitet wider die guten Sitten, ellenkezik ez a' jó erköltsel.
Sittengeſetz, das, erköltsi törvény.
Sittenlehre, die, erköltstudomány.
Sittenlehrer, der, erköltstanító.
Sittenſpruch, der, erköltsmondás, erköltsi mondás.
Sittig, der, papagály, publikán.
Sittlich, *adj.* erköltsi; *adv.* erköltsi módon.
Sittlichkeit, die, erköltsiség.
Sittſam, *adj.* ſzép erköltsű, módos.
Sittſamkeit, die, ſzép erköltsűség, módosság.
Situation, die, helyhezet, helyheztetés, fekvés.
Sitz, der, 1. das Sitzen, ülés. 2. ülőhely, ülés. 3. ſt. Wohnſitz, lakóhely, lakhely, lakás.
Sitzen, *v. n. irr. Imp.* ich ſaß. *Perf.* ich habe, *es*: ich bin geſeſſen, 1. ülni: wir haben den ganzen Tag geſeſſen, egéſz nap ültünk; bey Tiſche ſitzen, aſztalnál ülni; *az az*: ebédelni; bleiben Sie ſitzen, ne keljen fel az Úr; ſich müde ſitzen, elúnni az ülést, untig ülni; hier ſitzt ſichs gut, jó itt ülni. 2. ülést tartani, *p. o. tanátskozás végett.* 3. kleben, od. ſtecken, valahol megakadni; der Schleim ſitzt auf der Bruſt, a' vastag nyál a' mejjén fekſzik. 4. ſitzen laſſen, oda hagyni, magára hagyni. — Nichts auf ſich ſitzen laſſen, nem ſzenvedni magán semmi ſzégyent.
Sitzen, das, ülés.
Sitzer, der, ülő.
Sitzkiſſen, das, ülővánkos.
Sitzung, die, ülés.
Skelet, das, tsontváz.
Skizze, die, rajzolat.
Sklav, der, rabſzolga.
Smaragd, der, smaragdkő.
Smetten, Schmetten, téjſzin.
So, 1. *adv. (felelőképpen)* úgy; z. B. Ja, es iſt ſo, igen is, úgy van. 2. *(mutatólag)* úgy, igy; nicht ſo, nem úgy; ſo, wie ich es zeige, igy a' mint én most mutatom; geſetzt es wäre ſo, ha úgy volna is. 3. ſo? *a.* úgy? *b.* igaz az? úgy van? 5. ſo ſo, *a.* úgy úgy. *b.* meglehetősen, imigy amúgy; bald ſo, bald ſo, majd igy, majd amúgy; es geht mir ſo, ſo, tsak meglehetősen vagyok, v. türhetőképpen. 4. *(a' mássalérthető és hatdrozó ſzók előtt)*, olly, ollyan; es iſt ſo ſchön,

ollyan ſzép; er ſpielt ſo gut, ollyan jól játſzik; ſo genau weiß ich es nicht, ollyan bizonyosan nem tudom. — Er verſteht es ſo ziemlich, meglehetősen érti, v. ert hozzá. — Seyn Sie ſo gut, und — legyen az Úr olly ſzívességgel, — v. tselekedje az Úr azt a' ſzívességet, — 5. *(öſszvetéve)* So wie, a' mint, mint, valamint, a' mennyire; ſo wie die Rede gehet, a' mint a' hire foly; ſo viel, a' mennyi, a' mennyire; ſo daß, annyira, hogy, úgy hogy, ée. So bald, mihelyt; ſo bald ich kann, mihelyt lehet, mihelyt kitelik tőlem; ſo lang, míg, a' meddig, a' mennyi, a' mennyire; ſo lang ich lebe, míg élek; ſo oft, valahányſzor, valamennyiſzer; ſo oft ich ihn ſehe, valahányſzor őtet látom; ſo ſehr, bár melly igen, ée. — So wahr ich lebe, ollyan igaz, mint hogy élek. 6. *conj.* tehát, hát, *(néha a' magyarban a' hát és* tehát *elhagyódik)*. Sie gehen feſt, ſo will ich rudern, ha erősen úlſz, hát evezek, v. ha erősen úlſz, evezek. 7. ſo lange, — ſo, valameddig, addig. 8. mindazáltal, mégis; ob es gleich ſchwer iſt, ſo will ich es doch verſuchen, jóllehet nehéz, mindazáltal megpróbálom. 9. ſo — ſo, bár — mégis; ſo unhöflich dieſe beyden Fragen ſind, ſo muß ich ſie doch an Sie thun, bár melly illetlen két kérdések legyenek is ezek, ſzükséges még is az Úr eleibe terjeſztenem. 10. in ſo fern, a' mennyiben, a' mennyire. 11. *pron.* ſt. welcher, welche, welches, a' melly, a' ki, a' mellyet, a' kit, ée. Der Mann, ſo uns begegnete, az az ember, a' kivel öſzvetalálkoztunk.

Sobald, ſo bald, 1. olly hamar. 2. ſo bald als, mihelyt.

Socke, die, kaptza, botos,

Sod, der, 1. *l.* Brühe. 2. ſt. Sodbrennen, gyomorhévség, gyomorégés; der Sod brennt mich, a' gyomor égés gyötör.

Soda, die, ſzóda.

Sodann, ſo dann, akkor.

Sodbrennen, das, gyomor égés.

Sodom, Zsodoma, *város*.

Sodomit, Zsodomabéli ember.

Sodomiterey, die, Zsodomai vétek.

So eben, éppen most, tsak most.

So fern, 1. a' mennyiben, a' mennyire. 2. ha, haugyan.

Soff, der, 1. ſt. ſaufen, ivás. 2. ſt. Trunk, ital.

Sofort, in ſo fort, azonnal, mindjárt; und ſo fort, 's így tovább.

Sogar, 1. ſt. ja, sőt, sőt még. 2. annyira, elannyira.

Sogern, ſo gern, olly örömest.

Sogleich, egyſzeriben, egyben, tüsténtsohin, középſzerűképpen, imígyamúgy.

Sohle, die, 1. ſt. Fußſohle, talp, lábtalp. 2. talp, t. i. lábbelinek talpa. 3. talpbőr, botskor. 4. ſt. Salzwaſſer, sós víz. 5. zsólya félſzegúſzó. *Pleuronectes Solea.*

Sohley, das, sós vízben főtt tojás.

Sohn, der, 1. fiú; mein Sohn, fiam; Jemanden an Sohnesſtatt annehmen, fiává, v. fiának fogadni valakit. 2. ſt. Knabe, férjfi gyermek, fiúgyermek.

Söhnchen, das, fiútska, fiúgyermeketske; von einem Söhnchen entbunden werden, fiúgyermeketskét ſzülni.

Söhnopfer, das, engeſztelő áldozat.

Sohnesenkel, der, második unoka.

Sohnskind, das, unoka.

Sohnsweib, das, meny.

So lange, 1. olly soká, ollyan sokáig. 2. ſo lang als, addig, a' meddig, míg.

Solch, *l.* Solcher.

Solcher, ſolche, ſolches, ollyan, illyen; ſolcher Geſtalt, illyen formán; weil ſolch ſchönes (ſolches ſchönes) Wetter iſt, mivel illyen ſzép idő van.

Solcherley, — ollyanféle, illyenféle.

Sold, der, zsold, fizetés, hópénz, (hóldpénz); um Sold dienen, fizetésért ſzolgálni.

Soldat, der, III. katona; ein gemeiner Soldat, od. Mann, köz katona, köz legény.

Soldatenweſen, das, katonaság, katonai dolog.

Söldner, der, zsoldért ſzolgáló.

Solenn, *adj.* pompás; *adv.* pompásan.

Solennität, die, pompa.

Sollen, *v. n.* 1. ich ſoll, nekem kell;

du ſollſt, neked kell, er ſoll, ſie ſoll, neki kell; es ſoll, annak kell; ich habe geſollt, od. ich habe ſollen, nekem kellett, &c. man ſoll, kell; man ſollte, kellene; man ſollte denken, azt gondolná az ember. 2. was ſoll ich? mit tselekedjek? mit tsináljak? was ſoll ich ſagen? mit mondjak? wem ſoll man nun glauben? kinek hidjen már az ember? was ſoll das Geſchwätz, mirevaló ez a' fetsegés. *A' Határozatlan mód előtt a' ſoll, és ſollte, magyarúl a' foglaló módban tétetik: p. o.* du ſollſt das nicht thun, azt ne tselekedd; du ſollſt nicht ſtehlen, ne lopj; man ſollte darauf ſchwören, es ſey alles wahr, was er ſagt, megeskünne az emberreá, hogy mind igaz a' mit mond. Es ſoll, *és* das ſoll, *a' határozatlan mód előtt gyakran így tétetik ki*: azt mondják hogy; p. o. es ſoll wahr ſeyn, azt mondják, hogy igaz.

Söller, das, házhéjja, padlás.

Solo, magános, magánosan; Solo ſingen, magánosan énekelni.

Somit, ſo mit, következésképpen, ez által, ezzel.

Sommer, der, nyár; den Sommer zubringen, nyarat tölteni, nyaralni.

Sommerabend, der, nyáriestve.

Sommerarbeit, die, nyárimunka.

Sommerblume, die, nyárivirág.

Sommerfaden, der, ökörnyál.

Sommerflecken, der, szeplő.

Sommerfleckig, *adj.* szeplős.

Sommerfrucht, die, 1. nyári termés, nyárigyümölts. 2. tavaſzivetés, *t. i. búza.*

Sommergerſte, die, tavaſzi árpa.

Sommergetreide, das, 1. tavaſziélet. 2. tavaſzi vetés.

Sommergewächs, das, egy nyári plánta, *melly tsak egy nyárban tart.*

Sommerhaus, das, nyáriház.

Sommerhitze, die, nyárihévség.

Sommerhonig, der, nyáriméz.

Sommerkleid, das, nyáriköntös, nyári öltözet.

Sommerkönig, der, rendike. *Motacilla Trochilus.*

Sommerkorn, das, 1. tavaſzirozs. 2. tavaſzi vetés, tavaſzi élet.

Sommerlager, das, nyári tábor.

Sommerlaube, die, nyári leveleſzín, *v.* levélſzín.

Sommerlolch, das, ſzédítő vadótz. *Lolium Temulentum.*

Sommermonath, der, nyári hónap.

Sommermütze, die, nyári süveg.

Sommern, z. B. es ſommert heuer früh, az idén hamar kezdődik a' nyár.

Sömmern, *v. a.* 1. napfényre kitenni. 2. ſich, sütkölődzni, a' napfényre kiülni, v. állani.

Sommernacht, die, nyári éjtſzaka.

Sommerſaat, die, tavaſzi vetés, tavaſzi élet.

Sommerſeite, die, déliréſz, nyári réſz.

Sommerſproſſe, die, ſzeplő.

Sommertag, der, nyárinap.

Sömmerung, die, nyaralás.

Sommervogel, der, 1. nyári madár. 2. ſt. Schmetterling, pillangó, pille, lepke.

Sommerweizen, der, tavaſzi búza.

Sommerwende, die, nyári napfordúlás.

Sommerwetter, das, nyári idő.

Sommerwurz, die, vajvirág. *Orobanche*, L.

Sommerzeichen, 1. nyári tsillagzat. 2. nyárijel.

Sommerzeit, die, nyáriidő, nyár ideje.

Sonach, ſo nach, e' ſzerént.

Sonde, die, sebmérő vas.

Sonder, ſt. ohne, nélkül; Sonder Zweifel, kétség nélkül.

Sonderbar, *adj.* különös; ein ſonderbarer Fall, különös eset.

Sonderbarkeit, die, különösség, különös dolog.

Sonderlich, *adj.* 1. különös, rendkívúlvaló; *adv.* különösen. 2. jeles; *adv.* jelesen.

Sonderling, der, különöző, magánozó.

Sondern, *conj.* hanem, de; ich habe es nicht nur geſehen, ſondern auch gehört, nem tsak láttam, hanem hallottam is.

Sondern, *v. a.* 1. elválaſztani. 2. ſich, elválni.

Sonderung, die, elválaſztás.

Sondiren, *v. a.* mérni, vizsgálni, megpróbálni.

Sondirung, die, mérés, vizsgálás.

Sonnabend, Samſtag, der, ſzombat.

Sonne, die, 1. nap; die Sonne geht auf, a' nap felkél, feljön; die Sonne geht unter, elnyugszik a' nap, v. le megy; der Aufgang der Sonne, a' nap felkelése, v. feljövetele; die Sonne scheint, a' nap süt; vor Sonnen Aufgang, nap felkölte elött; nach Sonnen Untergang napnyugot után. 2. verőfény; in der Sonne sitzen, a' napon ülni.

Sonnen, *v. a.* 1. a' napon megmelegítni. 2. sich, sütkölödzni, a' verőfényen lenni.

Sonnenaufgang, der, napkelet, napfeljöte.

Sonnenbahn, die, napút, napútja az égen.

Sonnenblume, die, napraforgó, tányérbélvirág. *Helianthus annuus, és Multiflorus*, L.

Sonnenfächer, der, árnyéktartó, napra tartó.

Sonnenferne, die, nap távolyság.

Sonnenfinsterniß, die, napbeli fogyatkozás.

Sonnenhitze, die, naphévség.

Sonnenhof, der, napudvara.

Sonnenhöhe, die, napmagassága.

Sonnenjahr, das, napi esztendő, melly 365 napból, 5 órából és 49 minutából áll.

Sonnenklar, *adj.* világos, szembetűnő.

Sonnenkoller, der, verőfény betegség.

Sonnenlauf, der, napjárás.

Sonnenlicht, das, napfény.

Sonnenmonath, der, napi hónap, *az az: egy esztendőnek tizenkettőd része.*

Sonnenregen, der, ragya.

Sonnenreich, *adj.* ferőfényes.

Sonnenscheibe, die, a' nap tányérja.

Sonnenschein, der, napfény, napvilág: bey hellem Sonnenschein, fényes nappal.

Sonnenschirm, der, napernyő, árnyéktartó.

Sonnenstich, der, napégetés.

Sonnenstillstand, der, napfordúlás.

Sonnenstrahl, der, napsúgár.

Sonnenthau, der, harmatfű. *Drosera.*

Sonnenuhr, die, napóra, árnyékóra.

Sonnenuntergang, der, napnyúgot, nap lemenet.

Sonnenwedel, der, katang, tzikória. *Cichorium.*

Sonnenwende, die, 1. napfordúlás. 2. napraforgó, tányérbélvirág. *Helianthus.*

Sonnenwendezirkel, der, nóptérítő kerület v. abronts.

Sonnenwurz, die, vajvirág. *Orobanche.*

Sonnet, das, kurta versezet.

Sonnig, *adj.* ferőfényes.

Sonntag, der, vasárnap.

Sonntägig, *adj.* vasárnapi.

Sonntagskind, das, 1. vasárnapi gyermek. 2. tátos gyermek.

Sonntagskleid, das, vasárnapi köntös, innepi köntös, v. öltözet.

Sontagspredigt, die, vasárnapi predikátzió.

Sonst, *adv.* 1. másszor; sonst bin ich gerne bey dir, másszor szeretek nálad lenni. 2. külömben, egyébképpen; bezahle mich, sonst verklage ich dich, fizess ki engemet, külömben panaszt teszek. 3. sonst, od. noch sonst, más, még más, még mást; dein Bruder, od. sonst Jemand, a' testvéred, vagy más valaki; haben Sie noch sonst etwas, van meg más valamije az Úrnak, v. akar meg az Úr mást valamit; wo sonst, hol másut.

Sonstig, *adj.* más, más felölvaló; od. st. ehemahlig, elébbeni.

So oft, *conj.* 1. annyiszor. so oft — so oft, valahányszor — mind annyiszor.

Sopha, die, törökkanapé.

Sophie, die, Zsófia.

Sophienkraut, das, zsófiseprő, kányafű. *Sisymbrium Sophia.*

Sophist, der, III. Zofista, okoskodással tsábító.

Sorge, die, 1. gond; ohne Sorgen leben, gond nélkül élni; machen Sie sich keine Sorge, ne gondoskodjék, v. ne búsúljon az Úr; in Sorgen stehen, gondoskodni, tartani v. félni valamitól; sich den Sorgen entschlagen, a' gondokat elüzni; das ist meine Sorge, az az én gondom.

Sorgen, *v. n.* gondoskodni, gondolni valamivel; für etwas sorgen, valami felöl gondoskodni; dafür laß mich sorgen, az az én gondom. *Pb.* Borgen macht Sorgen, a' költsönözés gond

Digitized by Google

ten, tartani, v. félni valamitöl; ich ſorge ſehr, daß es nicht geſchehen wird, igen tartok töle, hogy bé nem telyesedik. 3. in Kummer ſeyn, aggódni.

Sorgenfrey, *adj.* gondnélkülvaló, gondtól üres; *adv.* gondnélkül.

Sorgenvoll, *adj.* gondal telyes.

Sorgfalt, die, gondosság.

Sorgfältig, gondos; *adj.* gondosan.

Sorglos, *adj.* gondatlan; *adv.* gondatlanúl, *ismét*: semmivel nem gondoló.

Sorgſam, *adj.* gondos.

Sorgſamkeit, die, gondosság.

Sorte, die, od. Art, nem, valaminek neme; von den beſten Sorten, legjobb féle.

Sortiren, elrendelni, öſzve v. külön válogatni az egynemü dolgot.

Soße, die, (*olv.* zoſz, v. ſzoſz), mártás a' húshoz.

So ſehr, *adv.* annyira, olly igen; ſo ſehr — ſo ſehr, a' mennyire — annyira.

Souverän, (*olv.* ſzuverén), 1. főhatalommal bíró, főhatalmú. 2. országló, fejedelem.

Souveränität, die, főhatalmú bírás.

So viel, *adj.* 1. annyi. *l.* Viel. 2. ſo viel als nur, valamennyi tsak.

So weit, *adv.* addig, eddig.

So wenig, *adj.* 1. olly kevés. 2. ſo wenig — ſo, bár melly kevés, v. ámbár melly kevés — mégis.

So wohl, *conj.* 1. olly jól, ollyan jól. 2. ſo wohl — ſo wohl, valamint — úgy ſzinte; ſo wohl — als auch, mind — mind, v. nem tsak — hanem.

Spaden, od. Spaten, der, ásó.

Spagat, der, zsineg, spárga.

Spähbiene, die, lesméh.

Spähen, *v. a.* kémlelni,

Spähen, das, kémlélés.

Späher, der, kémlélő, kém.

Späheſchiff, das, kémhajó.

Spallier, das, 1. spallér, falbéllés. 2. lugas.

Spalm, der, hajóſzurok.

Spalt, der, Spalte, die, hasadék, repedés: einen Spalten, od. Spalten bekommen, megrepedezni, elhasadni. 2. oſzlopfél, *a' könyvnyomtatóknál.*

Spältchen, das, hasadékotska, repedésotska.

Spalten, 1. *v. a.* elhasítni. 2. ſich, v. *v. n.* elhasadni, elrepedni.

Spaltung, die, 1. elhasítás. 2. hasadás, elrepedés. 3. ſt. Zwietracht, meghasonlás.

Spaltig, *adj.* hasadt, repedt.

Span, der, 1. forgáts. 2. ſzálka, faſzálka.

Spanbett, das, nyoſzolya.

Spänchen, das, forgátsotska.

Spandau, Spandau, *város és híres foghdz Boruſzſziában.*

Spanerde, die, porlófőld, növevények leveleikből lett főld.

Spanferkel, das, malatz, kis malatz.

Spange, die, tsat.

Spanien, Spanyolorſzág.

Spaniſch, *adj.* Spanyolorſzági; Spaniſche Wand, olaſzfal, rejtőfal; Spaniſche Mücken, od. Fliegen, körös bogár. *Lytta Vesicatoria, v. Cantharis.*

Spannader, die, tezgőín.

Spanndienſt, kotsivalvaló ſzolgálat, *t. i. robatban.*

Spanne, die, araſz; eine Spanne weit, egy araſznyi ſzélességű, v. böségű.

Spannen, *v. a.* 1. ſt. dehnen, feſzíteni, kinyújtani, kihúzni, *p. o. a' kötelet, húrt, &c.* Die Seiten auf einem muſikaliſchen Inſtrument ſpannen, a' húrokat valamelly muzsikán felhúzni, v. feltekerni; die Saiten zu hoch ſpannen, nagyon feltekerni a' húrokat, *az az*: kivánságaiban fenhéjjázni. 2. erőltetni, megerőltetni, *p. o. erejét.* *l.* Anſpannen. 3. felhúzni, *p. o. a' puska sárkányját.* 4. ſzoritni, tsiptetni, *p. o. a' reſzelnivaló vasat a' ſzoritó sróf közé.* 5. ſzoritni, *mint a' ruha, v. lábbeli a' testet*; das Kleid ſpannet, ſzorit a' ruha; der Schuh ſpannet mich, ſzoritja a' tsizma, v. tzipő a' lábomat. 6. ſt. anſpannen, fogni, befogni, *p. o. a' lovakat*; die Pferde vor den Wagen ſpannen, a' lovakat a' ſzekérbe, v. kotsiba fogni. 7. Sie ſind mit einander geſpannt, haragban vannak egymással, v. öſzſzekaptak; den Fuß ſpannen, elgátolni a' vizet; mit der Hand ſpannen, araſzſzal elérni, vagy megmérni.

Spannkraft, die, rugóerő.
Spannagel, der, derékszeg, *a' kotsiban.*
Spannung, die, 1. feszítés. 2. kotsiba fogás. 3. feszűlés, *&c. l. az Igét.*
Sparbüchse, die, persely.
Sparen, 1. ſt. ſparſam ſeyn, takarítni, takarékos lenni; wer in der Jugend ſpart, der darbt im Alter nicht, a' takarékos ifjú, vénségében nem szorúl másra, v. gyűjts míg ifjú vagy rakásra, hogy mint vén ne szorúlj másra. 2. ſt. ſchonen, kémélleni; keinen Fleiß und keine Koſten ſparen, nem kémélleni sem fáradtságát sem költségét. 3. ſt. aufſchieben, halaszlani.
Sparer, der, takarékos, takaros, takarító. *Pb.* Ein Sparer will einen Zehrer haben, a' megtakarítónak kell a' fogyasztó.
Spargel, der, spárga, nyúlárnyék. *Asparagus.*
Spargelbeet, das, spárgaágy.
Spargelerbſe, die, paputsvirág. *Lotus Tetragonolobus.*
Spargelklee, *l.* Lucerna.
Spark, Spergel, der, tehénabrak. *Spergula*, L.
Sparkalk, der, gipszmész.
Sparkunſt, die, takarékosság.
Spárlich, *adj.* takarékos.
Sparren, der, *pl.* gerenda, fedélgerenda, v. sa.
Sparrwerk, das, az öszverakott fedélsa.
Sparſam, *adj.* takarékos; *adv.* takarékosan.
Sparſamkeit, die, takarékosság.
Sparung, die, takarítás.
Spaß, der, tréfa; Spaß treiben, tréfálódni; es war nur mein Spaß, csak tréfáltam.
Spaſſen, *v. n.* tréfálni, tréfálódni.
Spaßen, *adj.* tréfás.
Spaßhaftigkeit, die, tréfásság.
Spaßvogel, der, tréfás ember.
Spat, ſpät, *adj.* késő; *adv.* későn; zu ſpät, igen késő, igen későn; es iſt ſchon ſpät, késő már; ſpätes Obſt, későn érő gyümölts; beſſer ſpät als nie, későn is jobb mint soha se.
Spatel, der, lapitzka.
Spaten, der, ásó.
Spaterbſe, die, késő borsó.
Spatgerſte, die, késői árpa.
Spätling, der, késői, v. későre maradt, *p. o. bárány, mellyet későn ellenek.*
Spätobſt, das, késői gyümölts.
Spatregen, der, tavaszi eső.
Spatz, der, veréb.
Spazieren, *v. n.* sétálni.
Spazierfahrt, die, kotsikázás.
Spaziergang, der, 1. sétálás. 2. sétáló hely.
Spaziergänger, der, sétáló.
Spazierreiſe, die, kisétálás, sétáló útazás.
Spazierweg, der, sétáló hely, v. út.
Specerey, die, fűszerszám.
Specereyhändler, der, fűszerszámáros
Specht, der, harkály. *Picus.*
Special, *adj.* különös.
Species, ſt. Art, 1. faj. 2. Species Ducaten, vert aranypénz, od. Thaler, vert tallér.
Specification, die, előszámlálás, *t. i. nevenként.*
Specificiren, egyenként, v. nevenként előszámlálni.
Speck, der, szalonna; friſcher Speck, ujj szalonna; eine Seite Speck, egy oldal szalonna.
Speckbrühe, die, szalonnás leves.
Speckfett, *adj.* igen zsiros, igen kövér
Speckgeſchwulſt, die, sadgyúdaganat, kövér kemény daganat.
Speckkäfer, der, szalonnabogár. *Dermestes Lardarius.*
Speckklos, der, szalonnás gombótz.
Speckknödel, die, (ugyan az).
Speckkrösel, das, tepertő.
Speckliljie, die, 1. die gemeine, közönséges szulok. *Lonicera Periclimenium.* 2. fejérszulok. *Jérikórózsa. Lonicera caprifolium.*
Speckmaus, die, böregér, szárnyasegér.
Speckſchwarte, die, börke, szalonnabörke.
Speckſchwein, die, hizlalt disznó.
Speckſeite, die, egy oldal szalonna, félszalonna.
Speckſtein, der, szalonnakő.
Spectakel, der, 1. ſt. Anblick, látás. 2. ſt. Schauſpiel, nézö játék. 3. tsuda dolog.
Speculation, die, vizsgálódás.
Speculativ, vizsgálódó.

Speculiren, vizsgálódni.
Spediren, ſt. abſenden, küldeni, elküldeni, *p. o. portékát.*
Spediteur, der, elküldő, küldöző.
Speer, der, lándzsa.
Speerenſtich, der, tarnitska. *Gentiana cruciata.*
Speiche, die, 1. küllő, kerékküllő. 2. könyöksúgár.
Speichel, der, nyál, köp.
Speicheldrüſe, die, nyálikráshús.
Speicher, der, tsűr életesház.
Speier, Speierling, *l.* Speyer.
Speiler, der, faspék, spék faból.
Speiſe, die, 1. étel, eledel; Speiſe zu ſich nehmen, eledelt venni magához, v. enni; Speiſe und Trank, étel és ital. 2. étel, készített étel.
Speiſebier, das, asztali ser.
Speiſefiſch, der, ennivaló hal.
Speiſegewölbe, das, életes kamara.
Speiſekümmel, der, kömény.
Speiſemeiſter, der, asztalnok.
Speiſen, 1. ſt. essen, enni; zu Mittag ſpeiſen, ebédelni; auf die Nacht od. des Abends, vatsorálni; wo werden Sie heute ſpeiſen? hol fog az Úr ma ebédelni? 2. zu eſſen geben, eledelt adni, tartani; Jemanden mit leeren Worten ſpeiſen, valakit puszta szókkal tartani.
Speiſeopfer, das, eledelből álló áldozat.
Speiſeröhre, die, nyeldeklő.
Speiſeſaal, der, ebédlő palota.
Speiſeſchrank, der, szekrény.
Speiſeſchüſſel, die, ebédlőtál, evőtál.
Speiſevorrath, der, kész élelem.
Speiſewein, der, asztali bor.
Speiſewirth, der, vendéglő fogadós, vendégfogadós.
Speiſezimmer, das, ebédlő szoba.
Speiſung, die, 1. étel. 2. ebéd, v. vatsoraadás.
Spelt, Spelz, der, tönkölybúza. *Triticum Spelta.*
Spendabel, *adj.* bőkezű.
Spendiren, *v. a.* bőven adni, ajándékozni.
Sperber, der, karvaly. *Nisus.*
Sperberbaum, der, berkenyefa. *Sorbus aucuparia.*
Sperberkraut, das, vérfű, vérszopóka. *Sanguisorba*, L.
Sperling, der, veréb.
Sperrbaum, der, sorompó.
Sperre, die, gátolás, akadály.
Sperren, *v. a.* 1. ſt. verſchließen, bétsukni, bézárni. 2. ſt. öffnen, felnyitni; die Füße ſperren, lábait széllyel, v. kétfelé vetni. 3. hemmen, akadályozni. 4. ſich, magát ellene szegezni.
Sperrgeld, das, kapupénz, v. kinyitásbér.
Sperrhaken, der, reteſz, závár.
Sperrholz, das, (ugyan az).
Sperrig, *adj.* széles, kétfeléálló.
Sperrkette, die, 1. bézáró lántz. 2. kerék kötő lántz.
Sperrventil, das, szélrekesztő.
Sperrweit, *adv.* igen szélesen, tátva nyitva.
Speyen, *v. a. irr. Imp.* ich ſpie. *Perf.* ich habe geſpien, 1. köpni; Blut ſpeyen, vért köpni; Jemanden ins Geſicht ſpeyen, valakinek a' szemébe köpni. 2. hányni, okádni; der Berg ſpeyet Feuer, ez a' hegy tüzet okád.
Speyer, der, 1. köpő. 2. okádó.
Speyerling, der, berkenye.
Speyerlingsbaum, der, berkenyefa.
Speyfieber, das, köpdöstető hidegelés.
Speynapf, der, köpőmedentze, köpőedény.
Spezerey, die, fűszerszám.
Sphäre, die, 1. ſt. Kugel, golyóbis, *a' föld v. más égi testek golyóbisa.* 2. ſt. Kreis, kerület, határ, *p. o. hivatalnak határa*; in ſeiner Sphäre bleiben, hivatala határában maradni. 3. ſt. Kenntniß, esméret, tudomány.
Sphäriſch, *adj.* gömbölyű, gömbölyeg.
Spicken, *v. a.* 1. spékelni, megspékelni, megtűzni, *p. o. a' petsenyét ſzalonnával.* 2. megrakni, *p. o. az erſzényt pénzel, a' bástyákat ágyúkkal.*
Spicknadel, die, spékelőtő, pék.
Spiegel, der, 1. tükör; ſich im Spiegel beſehen, magát a' tükörbe megnézni. 2. mustra, *valaminek mustra példája*; ein Spiegel der Geduld, a' békességestűrésnek mustrája. 3. fénylő lapja v. színe valaminek; der Spiegel des Waſſers, a' víznek fénylő színe. 4. der Spiegel eines Schiffes, a' hajó fara.

Spiegelartig, *adj.* tükörforma.
Spiegelchen, das, tükrötske.
Spiegeldecke, die, tükörfedél.
Spiegelfabrike, die, tükörfabrika.
Spiegelfechten, das, tettetés.
Spiegelfechterey, die, tettetés, színlett tselekedet.
Spiegelfenster, das, tükörablak.
Spiegelfutteral, das, tükörtok.
Spiegelglas, das, tükörüveg, tükörnekvaló üveg.
Spiegelglatt, síma mint a' tükör.
Spiegelhell, világos mint a' tükör.
Spiegelhütte, die, tükörmühely.
Spiegelig, *adj.* tükörforma, tükörözö
Spiegelkasten, der, tükrös almáriom.
Spiegelkunst, die, 1. tükörtsinálás mestersége. 2. Catoptrica.
Spiegelmacher, der, tükörtsináló.
Spiegeln, 1. tükörmódra ragyogni, tükröznì; die spiegelnde Quelle, a' tükröző forrás. 2. sich, meglátszani, *mint egy tükörben, ismét*: magát nézni, v. nézegetni, *p. o. tükörben*; sich in einem Bache spiegeln, magát a' patakban nézegetni. 3. sich an Jemanden spiegeln, valakiről példát venni.
Spiegelrahmen, der, tükörráma.
Spiegelscheibe, die, tükörüveg.
Spiegelstein, der, tükörkö.
Spiegelzimmer, das, tükrös szoba.
Spieke, die, fürtös levendula. *Lavandula spica.*
Spikenard, (ugyan az).
Spieker, der, faspék.
Spiel, das, játék; dem Spiele ergeben seyn, játéknak adni magát, játékos lenni; ein Spiel gewinnen, megnyerni a' játékot; etwas aufs Spiel setzen, kotzkáztatni, v. a' veszedelemre kitenni valamit; sein Leben steht auf dem Spiele, az élete forog veszedelemben, v. életét tette kotzkára. *Loc. pr.* Mit im Spiele seyn, részes lenni valamiben; sich ins Spiel mischen, magát a' dologba avatni, v. keverni, v. a' dologba avatkozni; sein Spiel mit Jemanden haben, *a.* tréfálni, enyelegni valakivel. *b.* tréfát üzni valakiből; die Hand mit im Spiele haben, munkás társ lenni valamelly alattombanvaló dologban. 2. st. Schauspiel, néző játék. 2. st. Scherz, tréfa. 4. st. Trommel, dob.
Spielart, die, 1. játék neme. 2. st. Nebenart, külömbség, hasonfaj.
Spielbret, das, játszó tábla.
Spieldocke, die, játékbáb.
Spielen, *v. a.* 1. játszani; auf der Violine spielen, hegedün játszani, v. muzsikálni; das Klavier, die Flöte, die Violine spielen, klavírozni, flótázni, hegedülni; Karten spielen, kártyázni; den Ball spielen, laptázni; das Kind spielt mit der Puppe, a' gyermek a' bábbal játszik; um Geld spielen, pénzre játszani; sanft spielt ein leichter Wind auf dem vergoldten Teich, tsendesen játszadozik egy szellö a' béaranyozott tó színén. 3. tréfálni, tréfálódni. 4. z. B. im Schauspiele, játszani, valamelly személyt viselni; er hat seine Rolle gut gespielt, jól játszotta a' felvett személyt. 5. *Loc. pr.* Die Fahne spielen lassen, a' zászlót lobogtatni; einem etwas in die Hand spielen, valamit valakinek kezére keritni; eine Sache ins weite spielen, húzni, halasztani valamit; Jemanden bösen Streich spielen, valakit megjátszattatni; er sucht es dahin zu spielen, daß—u. s. f. oda akarja a' dolgot vinni, v. kijátszani, hogy, ée.
Spielen, das, 1. játszás. 2. muzsikálás.
Spielend, *adj.* játszó, játszadozó; *adv.* játszva, játszadozva.
Spieler, der, 1. játszó, *p. o. kártyázó, ée.* 2. st. Acteur, játszószemély, nézöjátékos. 3. muzsikáló.
Spielerey, die, játék.
Spielgelag, das, játszótársaság.
Spielgeld, das, 1. játékpénz. 2. játékravaló pénz.
Spielgesell, der, 1. játszótárs, vagy pajtás. 2. pajtás, társ.
Spielgesellschaft, die, játszótársaság.
Spielhaus, das, játék ház, játszó ház.
Spielkarte, die, kártya.
Spielmann, der, muzsikus, muzsikás.
Spielplatz, der, játékhely.
Spielpuppe, die, báb, gyermekjáték.
Spielsache, die, játék.
Spielschuld, die, játékkal tsinált adósság.
Spielstube, die, játszószoba.
Spielstunde, die, játszás órája.
Spielsucht, die, játékkorság.
Spieltisch, der, játszó asztal.

Digitized by Google

Spielwerk, das, 1. játék. 2. ſt. Kleinigkeit, tsekélység.
Spielzeit, die, játék ideje.
Spielzeug, das, játék, játékeſzköz.
Spielzimmer, das, jatſzó ſzoba.
Spieß, der, 1. hajitó dárda. *l.* Wurfſpieß. 2. ſt. Bratſpieß, nyárs.
Spießchen, das, 1. dárdátska. 2. kis nyárs.
Spießeiſen, das, dárdavas.
Spießen, 1. általſzúrni. 2. nyársba, vagy karóba húzni, *p. o. a' gonoſztévőt.*
Spießer, Spießhirſch, der, fiatal ſzarvas, ágatlan ſzarvas.
Spießgerte, *l.* Spießruthe.
Spießgeſell, der, tzimborás, pajtás.
Spießglas, das, piskoltz. *Antimonium.*
Spießig, *adj.* hegyes.
Spießruthe, die, veſzſző; durch die Spießruthen laufen laſſen, megveſzſzőztetni, *a' katonát.*
Spießträger, der, dárda viselő.
Spießzahn, der, ſzemfog.
Spille, die, orsó. *l.* Spindel.
Spilling, der, mórabóna, v. mórabóra, *ſzilva neme. Prunus domestica.*
Spinat, der, spinát, paréj. *Ppinacia*, L.
Spindel, die, orsó, *t. i. fonóorsó.* 2. orsó, *t. i. fogas kerekek orsójok, v. tengejek.*
Spindelbaum, der, 1. juharfa. *Acer*, L. 2. kelskerágó. *Evonymus Europaeus.*
Spinnet, das, spinét, *muzsika.*
Spinnchen, das, pókotska.
Spinne, die, pók. *Aranea.*
Spinnefeind, der, halálos ellenség, halálos gyülölő.
Spinnen, *v. a. irr. Imp.* ich ſpann. *Perf.* ich habe geſponnen. 1. fonni; an einem Rade ſpinnen, kerek v. pergő rokkán fonni; an der Spindel ſpinnen, gyalogoſón fonni. *Pb.* Es iſt nichts ſo klein geſponnen, es kommt endlich an die Sonnen, nints olly titok melly ki ne tudódnék.
Spinnengewebe, das, pókháló.
Spinner, der, fonó.
Spinnerey, die, fonás.
Spinnhaus, das, fonóház.
Spinnrad, das, kerek rokka, kerekes rokka.
Spinnrocken, der, guzsaly, rokka.
Spinnſtube, die, fonóſzoba.
Spion, der, kém, spion.
Spiritus, der, ſzeſz, paraſzeſz.
Spirituös, *adj.* ſzeſzes.
Spital, das, ispotaly.
Spitz, der, 1. hegy, valaminek hegye. 2. *l.* Spitze.
Spitzblätter, die, *pl.* hegyes himlő.
Spitzbube, der, III. 1. ſt. Dieb, zsivány, tolvaj. 2. gazember.
Spitzbüberey, die, 1. tolvajság, zsiványsag. 2. gazság.
Spitzbübiſch, *adj.* gazemberi; *adv.* gazemberi módon, zsivány módra.
Spitze, die, 1. z. B. des Meſſers, der Nadel, hegy, *p. o. kés hegy, tő hegye.* 2. tetej, tető; die Spitze des Berges, a' hegy teteje; Spitze des Thurmes, a' torony teteje; Jemanden vor die Spitze fordern, valakit egyſzál kardra kihívni. 3. der forderſte Theil, eleje, elsö réſze, *a' hadiseregnek*; ſich an die Spitze ſtellen, *a.* legelől állani. *b.* magát a' veſzedelemre kitenni; die Spitze die h. n. ellent állani. 4. tsipke; Niederländer-Spitzen, Belgyiomi tsipke; mit Spitzen beſetzen, körül tsipkézni.
Spitzen, *v. a.* 1. ſpitzig machen, kihegyezni, hegyezni, *p. o. a' tőt.* 2. meghegyezni, *p. o. a' penndt*, v. hegyét tsinálni valaminek; den Mund ſpitzen, a' ſzáját tsutsoritni; die Ohren ſpitzen, fülelni, éſzen tartani a' fülét; ſich auf etwas ſpitzen, valamire támaſzkodni, valamit reményleni. 3. Spitzen beraüben, a' hegyit elvagdalni.
Spitzenfabrik, die, tsipkefábrika.
Spitzenhandel, der, tsipkeárosság.
Spitzenhändler, der, tsipkeáros.
Spitzenmacher, der, tsipkeſzövő, tsipkekötő.
Spitzfündig, viſzketeges eſzű.
Spitzfündigkeit, die, viſzketegesség.
Spitzglas, das, talpas pohár.
Spitzhacke, die, tsákánykapa.
Spitzhafer, der, tüskés zab.
Spitzharfe, die, tziterahárfa.
Spitzig, *adj.* 1. hegyes, *p. o. tő, kés, ée.* ſpitzig machen, kihegyezni, meghegyezni. 2. tsútsos, *p. o. ſzáj* 3. ſzúrós, sértős, fúlánkos, *p. o. ſzó, jelelet, ée.*

Spitzklette, die, bojtorján. *Xanthium.*
Spitzkopf, der, 1. tsútsos fő. 2. tsútsos fejű ember. 3. vifzketeges eſzű, ſzőrſzálhasogató.
Spitzköpfig, *adj.* tsútsos fejű.
Spitzmäulig, *adj.* tsútsos ſzájú.
Spitzmaus, die, tzitzkány. *Sorex.*
Spitzmorchel, die, kutsmagomba. *Phallus esculentus.*
Spitzmütze, die, hegyes ménta. *Menta spicata.*
Spitzmuſchel, die, fúrótsiga. *Pholas*, L.
Spitznahme, der, III. tsúf név, ragaſztott név valakire.
Spitznaſe, die, hegyes orr.
Spitzruthe, die, *l.* Spießruthe.
Spitzwegerich, keskenylevelü útifü. *Plantago lanceolata.*
Spitzwinkelig, *adj.* tsútsos ſzegletü.
Spitzzahn, der, ſzemfog.
Splint, der, 1. ſt. Span, forgáts. 2. ſzijátshéj, a' fának kérge alattlévő fejér héjja.
Splitter, der, ſzálka, faſzálka.
Splitterig, *adj.* ſzálkás.
Splittern, *v. a.* 1. elhaſítni, hasogatni, *t. i. apróra.* 2. *v. n.* ſzálkákra hasadni, hasogatódzni.
Splitternacket, *a.* anyaſzültmezítelen.
Sporapfel, der, berkenye.
Sporer, der, sarkantyútsináló.
Sporn, der, 1. sarkantyú; dem Pferde die Sporne geben, megsarkantyúzni a' lovat. 2. ölztön, serkentés. 3. kakassarkantyú.
Spornen, *v. a.* 1. sarkantyút ütni valamire. 2. sarkantyúzni, ölztönözni.
Spornſtreichs, *adv.* nyargalva, sietve.
Sporteln, die, *pl.* gyülevéſz pénz, *t. i. az ügyes bajos emberektől.*
Spott, der, tsúfolás, tsúf; ſich dem Spotte anderer ausſetzen, magát mások tsúfjának kitenni; Jemanden zum Spott haben, tsúfot üzni valakiből, tsúffá tenni valakit. 2. ſt. Schimpf, Schande, ſzégyen, gyalázat; in Spott und Schande bringen, ſzégyenbe gyalázatba keverni; zu Spott werden, megſzégyenülni. 3. tsekélység, alávalóság: etwas um einen Spott kaufen, valamit tsekélységen megvenni.
Spötteley, die, tsúfolódás.
Spötteln, *v. a.* tsúfolódni.
Spotten, *v. a.* tsúfolni, tsúfolódni; über etwas ſpotten, valamit kitsúfolni, valamiből tsúfot üzni.
Spötter, der, tsúfoló.
Spötterey, die, tsúfolás, tsúfolódás.
Spottgeiſt, der, 1. tsúfolás lelke. 2. tsúfolódó.
Spottgeld, das, tsekély pénz, alávalóság; etwas für ein Spottgeld bekommen, valamit tsekély pénzért megkapni.
Spöttiſch, *adj.* tsúfoló.
Spöttlich, (ugyan az).
Spottnahme, der, III. tsúfnév.
Spottſchrift, die, gúnyoló irás.
Spottvogel, der, tsúfolódó.
Spottwohlfeil, *adj.* igenóltsó.
Sprachähnlichkeit, die, ſzófzármaztatási hasonlatosság, ſzóeredetegyezés.
Sprache, die, 1. beſzéd, ſzó; er führt eine wunderliche Sprache, tsudálatos beſzéde van; es wird zur Sprache kommen, leſz ſzó róla; nur heraus mit der Sprache, tsak ki kell mondani, v. meg kell vallani; die Sprache iſt ihm vergangen, elállott a' ſzava; dieſes Frauenzimmer hat eine männliche Sprache, ennek a' ſejérſzemélynek férjfiúi ſzava, v. hangja van. 2. nyelv, *t. i. beſzéd neme*; die deutſche Sprache, a' német nyelv; eine Sprache reden, od. ſchreiben, valamelly nyelven beſzélni, vagy irni; eine Sprache verſtehen, valamelly nyelvet érteni.
Sprachfehler, der, nyelvhiba, nyelvellen ejtett hiba.
Sprachgebrauch, der, nyelv ſzokása, ſzokott beſzéd.
Sprachgelehrſamkeit, die, nyelvtudomány.
Sprachkenner, der, nyelvértő.
Sprachkenntniß, die, nyelvtudás.
Sprachkunde, die, 1. nyelvtudás. 2. nyelvtudomány, nyelvmesterség.
Sprachkündig, *adj.* nyelvértő, nyelvtudó.
Sprachkunſt, die, nyelvmesterség. *Grammatica.*
Sprachlehre, die, 1. nyelvtanitás. 2. nyelvtanító könyv. *Grammatica.*
Sprachlos, *adj.* néma, ſzótalan.
Sprachloſigkeit, die, ſzótalanság.
Sprachmeiſter, der, nyelvtanító, nyelvmester.

Digitized by Google

Sprachregel, die, nyelvregula, beszédregula.
Sprachrohr, das, beszélőtső.
Sprachschnitzer, *l.* Sprachfehler.
Sprachwissenschaft, die, nyelvtudomány.
Sprachzimmer, das, beszélgető szoba.
Sprechart, die, beszélés módja.
Sprechen, *v. a.* ich spreche, du sprichst, er spricht. *Imp.* ich sprach. *Perf.* ich habe gesprochen, 1. beszélni; langsam sprechen, halkal beszélni; er spricht gut Französisch, jól beszél francziául; mit Jemanden sprechen, valakivel beszélni; ich habe ein Wort mit Ihnen zu sprechen, egy szóm van az Úrral. 2. szóllani; ich konnte ihn nicht zu sprechen bekommen, nem szólhattam vele; sich nicht sprechen lassen, nem hagyni magával szóllani; etwas gut sprechen, jóvá hagyni valamit; Jemanden frey sprechen, felszabaditni valakit, *p. o. kötelesség alól, büntetés alól, az inasi esztendők alól*; Jemanden heilig sprechen, valakit szenté tenni. 3. st. sagen, mondani; man spricht, daß er krank sey, azt mondják hogy ő beteg.
Sprechen, das, beszéllés, szóllás.
Sprecher, der, beszélló, szólló, szószólló.
Spreizen, spreiten, *v. a.* terjeszteni, elszélesitni.
Sprengel, der, kerület, megye, menetel, járás.
Sprengen, *v. a.* 1. st. spritzen, fetskendeni, hinteni. 2. st. schnell reiten, nyargalni; über einen Graben sprengen, árkot ugratni. 3. ugratni, pattantani, kiugratni, ée. Die Kugel im Billiardspiele sprengen, a' golyóbist a' biliárdról kiugratni; Jemanden ohne Noth in der Stadt herum sprengen, valakit a' városban szükségtelenül küldözni, vagy futtatni; eine Festung sprengen, széllyel vettetni valamelly várat, *t. i. puskaporral.*
Sprengen, das, 1. fetskendezés. 2. nyargalás.
Sprengkanne, die, öntöző, lotsoló.
Sprengsel, das, szötske, szütskő. *l.* Heuschrecke.
Sprengwasser, das, öntöző víz.
Sprengwedel, fetskendező, szentelő vízhintő.
Sprenkel, der, tör, keleptze.
Sprenkeln, *v. a.* megtarkázni.
Sprenkelig, *adj.* pettegetett, tarka.
Spreu, die, polyva.
Sprichwort, das, példabeszéd.
Sprichwörtlich, *adj.* példabeszédi; *adv.* példabeszédképpen.
Springbrunnen, der, ugrókút, szökőkút.
Springen, *v. n. irr. Imp.* ich sprang. *Perf.* ich bin gesprungen, 1. pattanni, elpattanni, elrepedni; das Glas ist gesprungen, elrepedt az üveg; die Saite ist gesprungen, elszakadt, v. elpattant a' húr. 2. ugrani, szökni; über den Graben springen, által ugrani az árkon; ins Wasser springen, a' vizbe ugrani; wir haben uns müde gesprungen, elfáradtunk az ugrálásban; das Wasser springt zehn Schuh hoch, tiz lábnyira szökik fel a' víz; Jemanden über die Klinge springen lassen, levágni, leapritni valakit. 3. st. begatten, meghágni, *mint a' tsödör*, üzekedni, *mint a' bika.*
Springer, der, 1. ugró. 2. ugró, a' sak játékban.
Springhengst, der, ménló, tsödör.
Springkäfer, der, szöktsér. *Elater*, L.
Springkörner, die, *pl.* sárkamag.
Springkraut, das, hozzánenyúlj, paputsvirág. *Impatiens Noli tangere.*
Springochs, der, bika.
Springquelle, die, forrás.
Springsame, der, III. hozzánenyúlj, paputsvirág. *Impatiens Noli tangere.*
Springstange, die, ugráló bot.
Springwasser, das, 1. forrás, forrásvíz. 2. szökőkút.
Spritzchen, das, fetskendőtske.
Spritze, die, fetskendő, fetskendező.
Spritzen, fetskendeni, fetskendezni.
Spritzkrapfen, die, *pl.* tolófánk.
Spritzvall, der, fizéter, *hal.*
Spröde, 1. merevény, töredékeny, kemény. 2. durva; *adv.* durván.
Sprödigkeit, die, 1. merevenység, keménység. 2. durvaság.
Spröß-chen, das, bimbótska.
Sprosse, die, 1. újhajtás, újnövés, sarjadzás. 2. lajtorja fog.
Sprossen, *v. n.* m. f. kihajtani, sar-

jadzani; die Bäume ſproſſen ſchön, ſzépen hajtanak, v. sarjadzanak a' fák.
Sproſſen, das, hajtás, sarjadzás.
Sproſſer, der, éjjelſzólló filemile.
Sprößling, der, hajtás, sarjadzás.
Sprotte, die, küſz, küſzhal. *Clupea sprattus.*
Spruch, der, 1. mondás, rövid fontos mondás. 2. ſzentírásbéli mondás, v. hely. 3. ítélet, ſzententzia, *t.i. a' törvényſzéknél*; einen Spruch thun, kimondani a' ſzententziát, v. ítéletet hozni.
Sprüchwort, *l.* Sprichwort.
Sprudeln, *v. n.* 1. buzogni, forrani, bugyogni, *mint a' víz.* 2. mit dem Munde, igen lehegni.
Sprudler, der, haboztató, habsodró, *fa.*
Sprügel, über den Wiegen, Wagen, ernyő, ernyőfa.
Sprühen, 1. es ſprühet, ſzitálódik az eső, porſzem eső esik. 2. ſzikrázni, mindenfelé ſzórni a' ſzikrát, mint a' pöröly alá vett forró tüzes vas. 3. *v. a.* ſzikráztatni, ſzikrákat v. tseppeket ſzórni.
Sprung, der, 1. pattanás, repedés, *p. o. az edényen, üvegen, &c.* 2. ugrás; einen Sprung thun, ugrani; Sprünge machen, ugrálni. Auf dem Sprunge ſtehen, *a.* éppen hozzá akarni fogni valamihez. *b.* kéſzülóben lenni; Jemanden auf die Sprünge kommen, valaki fortélyjait v. ravaſzságát kitanúlni; keine große Sprünge machen, nem igen vitzkándozni, nem igen mutogatni magát. 3. tsöd, *az állatok első lábakon az ugrást segitő bötyök.*
Sprützen, *l.* Spritzen.
Spucken, 1. köpni, (pökni), 2. *l.* Spuk.
Spuckkaſten, der, köpöláda.
Spüblfaß, *l.* Spülfaß.
Spublwurm, *l.* Spulwurm.
Spuk, der, 1. ſt. Lärm, lárma, zaj. 2. baj; vielen Spuck machen, sok bajt okozni. 3. ſt. Geſpenſt, késértet.
Spuken, es ſpukt hier, késértet jár, v. késértenek itt; es ſpukt in ſeinem Kopfe, nintsenek otthon a' fejében, eſzelős.
Spulbaum, der, Ahorn, juharfa.
Spule, die, 1. tsősorsó, orsó, *a' kerekrokkán.* 2. tséve, takátstséve, 3. tollſzár, toll, *melly még pennának nints megtsinálva.*
Spulen, feltsévezni a' fonalat, tsévét vetni.
Spülen, 1. *v. a.* megöblítni, kiöblítni, kimosni, *p. o. a' palatzkot*; die Wäſche ſpülen, a' kimosott ruhát kitiſztálni. 2. mellette folyni, mosni a' vizével; der Fluß ſpült an die Mauer, a' folyóviz a' kőfalakat mossa, v. a' kőfal alatt foly el.
Spulfaß, das, öblögető edény.
Spulig, Spulicht, das, moslék.
Spulnapf, der, öblögető tál, v. medentze.
Spulrad, das, tsévéllő, kerekmotóla.
Spulwaſſer, das, öblögetővíz.
Spulwurm, der, geleſzta. *Ascaris*, L. és földi geleſzta. *Lumbricus terrestris.*
Spund, der, 1. ſt. Spundloch, z. B. des Faſſes, hordóſzáj v. lyuk, aknalyuk. 2. ſt. Pfropfen, od. Zapfen, dugó, akna, dugaſz, hordóakna, hordódugó.
Spunden, 1. bédugni, béaknázni, *p. o. a' hordót.* 2. egymásba ereſzteni, *p. o. a' deſzkát.*
Spundloch, das, a' hordó ſzája, v. lyuka.
Spur, die, 1. nyom, nyomdok; die Spur eines Menſchen, embernyom; Jemanden auf die Spur kommen, valakinek nyomába akadni. 2. nyom, jel, jelenség, maradvány; man ſieht keine Spur mehr von dieſer ſo großen Stadt, semmi nyoma, v. maradványja nem látſzik már ennek a' hajdani híres városnak.
Spurbiene, die, lesméh.
Spüren, *v. a.* 1. nyomozni; die Hunde ſpüren im Walde, a' kutyák nyomoznak az erdőben. 2. kinyomozni, nyomozással rátalálni. 3. éſzre venni. 4. érezni, sejdítni; die Katze ſpürt eine Maus, a' matska egeret érez, (veſz éſzre), vagy sejdít.
Spürhund, der, Spürer, vizsla.
Spürung, der, 1. nyomozás. 2. éſztevevés, előreérzés, sejdítés.

Spützen, *l.* Speyen, hányni.
St! pszt! (megállj)!
Staar, der, 1. hájog, *a' szemen*; der schwarze Staar, belső hájog, farkas hájog; der graue Staar, külső v. vastag hájog.
Staarblind, egészen vak, tsupa vák.
Staat, der, státus, közönséges társaság, köztársaság; die Europäischen Staaten, az Európai státusok, v. közönséges társaságok. 2. st. Land, Reich, ország. 3. st. Pracht, pompa, *kivált ruha v. öltözetbéli pompa*; einen großen Staat machen, nagyon pompázni, *nagy pompával járni, élni, &c.* im völligen Staate erscheinen, egész pompa ruhában jelenni meg. 4. st. Stand, rend, ország rendjei. 5. Staat auf etwas machen, bízni valamiben, reményleni valamit.
Staatengeschichte, die, köztársaságok, v. státusok históriája, Országok története.
Staatenkunde, *l.* Staatslehre.
Staatsangelegenheit, die, Státus dolga.
Staatsbesuch, der, pompás látogatás.
Staatsdame, die, fórangú udvari dáma.
Staatsfehler, der, kormányozásbéli hiba.
Staatsgeheimniß, das, kományozásbéli titok.
Staatsgeschäft, das, Státust illető dolog, v. foglalatosság.
Staatskleid, das, pompás öltözet.
Staatsklug, *adj.* ország kormányozásához értő.
Staatsklugheit, die, kormányozásértés, politika.
Staatskunst, die, kormányozásmesterség.
Staatskutsche, die, pompakotsi.
Staatslehre, die, Státustudomány, kormányozástudomány, politika.
Staatsmann, der, kormányozás értő, Politikus.
Staatsminister, der, Státus Miniszter.
Staatsrath, der, 1. Státustanátsos. 2. kormányozásra ügyelő Fótanáts, Státustanáts.
Staatsrecht, das, Státusjuss.
Staatssache, die, Státust illető dolog.
Staatsschrift, die, Státust illető írás.
Staatsschulden, die, *pl.* Státus adóssága.
Staatsverbrechen, Státusbántás, országmegbántás.
Staatsverbrecher, der, Státus bántó.
Staatswagen, der, pompakotsi.
Staatswirthschaft, die, Státus részérevaló gazdálkodás.
Staatswissenschaft, die, Státustudomány, politika.
Staatszimmer, das, pompaszoba.
Stab, der, zum Schlagen, od. Gehen, bot, páltza, veszsző; seinen Stab weiter fortsetzen, tovább vándorolni. 2. st. Stütze, istáp, gyámol, támasz. 3. *mérték*, rúd; der Leipziger Stab, Lipsiai rúd *melly két* réfnyi. 4. főtiszti ßkar, Stáb, *a' Regementnél, melly a' fő strázsamestertól fogva felfelé számláltatik.* 5. párkány, *az épitésben.*
Stäbchen, das, veszsző, páltzátska.
Stabeisen, das, rúdvas.
Stabschirurgus, der, Stáb seborvosa.
Stabsofficier, der, főbbrangú tiszt, stabális tiszt.
Stabsquartier, das, Stáb kvártélyja.
Stabwurz, die, abrutaüröm. *Artemisia Abrotanum.*
Stachel, der, 1. tövis, tüske. 2. z. B. der Bienen, fúlánk. 3. st. Triebstachel, ösztön.
Stachelbeere, die, pöszméte, tsipke szőlő, egres. *Ribes grossularia.*
Stachelig, *adj.* tövises, tüskés, fúlánkos.
Stachelnuß, die, sulyom. *Trapa natans*, L.
Stachelrede, die, fúlánkos beszéd, sértegető beszéd.
Stachelroche, die, nyílfarkú rájahal. *Raja Pastinaca.*
Stachelschnecke, die, tüskés tsiga, bársonytsiga. *Murex.*
Stachelschrift, die, sértegető írás, vagdaló írás.
Stachelschwamm, der, tövisgomba. *Hydnum.*
Stachelschwein, die, tövises disznó, süldisznó. *Hystrix Erinaceus.*
Stachlig, *l.* Stachelig.
Stacket, das, 1. palánk, karó. 2. korlát.
Stadt, die, város; von Stadt zu Stadt, városonként; eine königliche freye Stadt, szabad Királyi város.

Stadtadel, der, városi nemesség.
Stadtamt, das, városi tiſztség.
Stadtarreſt, der, városi fogság, városbavaló bézárattatás.
Stadtarzt, der, városi orvos.
Stadtbier, das, városi ser.
Stadtbuch, das, város könyve.
Städtchen, das, városotska.
Stadtdorf, das, városhoz tartozó falu.
Städter, der, városi lakos.
Stadtgebieth, das, város határa.
Stadtgeiſtlicher, der, városi pap.
Stadtgerechtigkeit, die, városi juss.
Stadtgericht, das, városi törvény, v. ítélő ſzék.
Stadtgraben, der, város árka.
Stadtgut, das, város jószága.
Stadthauptmann, der, város Kapitányjv.
Stadthaus, das, városháza.
Städtiſch, városi; *adj.* városi módon.
Stadtkeller, der, város pintzéje.
Stadtkind, das, városi gyermek.
Stadtkirche, die, városi templom, város temploma.
Stadtknecht, der, város ſzolgája.
Stadtkundig, mindenütt esméretes, az egész városban tudva lévő.
Stadtleben, das, városi élet.
Stadtleute, die, *pl.* városiak, városi lakosok.
Stadtmanier, die, városi ſzokás.
Stadtmauer, die, város kőfala.
Stadtmuſicus, der, város muzsikusa.
Stadtneuigkeit, die, városi újság.
Stadtobrigkeit, die, városi magiſztrátus, város tanátsa.
Stadtphyſicus, der, város orvosa.
Stadtprediger, der, városi predikátor.
Stadtrath, der, városi tanáts.
Stadtrecht, das, város jussa.
Stadtregiment, das, város kormányja
Stadtrichter, der, város bírája.
Stadtſchreiber, der, város notáriusa.
Stadtſchuld, die, város adóssága.
Stadtſchule, die, városi oskola, város okolája.
Stadtſecretär, der, város titoknokja.
Stadtuhr, die, városi óra.
Stadtvolk, das, városi nép.
Stadtwache, die, városi őrző.
Staffel, der, 1. a' grádits léptsője, léptső. — Der höchſte Staffel der Ehre, a' betsületnek felső gráditsa.
Staffeley, die, feſtőláb, állás a' feſtőknél, *mellyre a' feſtenivaló képet helyheztetik.*
Staffete, die, 1. ſtaféta, rendkivűlvaló posta. 2. ſtaféta levele.
Staffiren, *v. a.* felékesítni, felkészítni ſzükséges dolgokkal; ein Kleid ſtaffiren, a' ruhát megbéllelni, megborítni, ée. egészen elkészítni.
Stahl, der, 1. atzél. 2. atzél, tűzütő atzél.
Stahlarbeiter, der, atzélmíves.
Stählen, 1. megedzeni. 2. megkeményítni.
Stählern, *adj.* atzélbólvaló, atzél.
Stahlgrün, *adj.* zamántzos atzél ſzín.
Stahlſchneider, der, atzélba metſző.
Stahlwaſſer, das, atzélos víz, mellybe tüzes atzélt mártottak.
Stahr, der, seregély. *Sturnus.*
Stähr, der, kos.
Stährlamm, das, kosbárány.
Stall, der, 1. istálló. 2. lóhúgy,
Stallbaum, der, tzövek, v. ágos mellyhez a' lovat kötik.
Stallbedienter, der, lovász.
Stallen, 1. istállóba kötni. 2. istállóban állani. 3. harnen, vizelleni.
Stallfütterung, die, istállóbanvaló abrakolás.
Stallgeld, das, istállópénz.
Stallknecht, der, ſzolga, *az istállóban*, lovászinas.
Stallmeiſter, der, lovászmester.
Stallung, die, istálló, istállók.
Stamm, der, 1. törzsök, faderék. *Pb.* Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme, nem esik meſsze az alma a' fájától. 2. ſzár, *p. o. plánta ſzára.* 3. ſt. Geſchlecht, nemzetség; der ganze Stamm iſt ausgeſtorben, az egész nemzetség, v. família kihalt; der männliche Stamm, a' férjfi ág; der weibliche Stamm, a' leányág. 3. tőkepénz.
Stammbaum, der, famíliaágazat.
Stammbuch, das, 1. nemzetség laistroma. 2. emlékeztető könyv, *t. i. a' barátokra és jóltévőkre* (álbum).
Stämmchen, das, törpefa.
Stammeln, rebegni, akadozva beſzélni.
Stammelnd, *adj.* rebegő.

Stammeltern, die, *pl.* ősök, nemzetség törzsökei.
Stammen, *v. n.* eredni, származni.
Stämmen, 1. st. stützen, támasztani, tenni. 2. sich, támaszkodni. 3. kivésni.
Stammend, *adj.* eredő, származó.
Stämmeisen, das, véső.
Stammerbe, der, született örökös.
Stammgeld, das, tőkepénz.
Stammgut, das, ősi jószág.
Stammhaft, *adj.* törzsökös, erős.
Stammhalter, der, törzsök.
Stammhaus, das, családház.
Stammholz, das, törzsökfa.
Stammler, der, rebegő.
Stammregister, családlajstrom.
Stammsprache, die, törzsök nyelv.
Stämmung, die, támasztás.
Stammvater, der, ős, család törzsöke.
Stammwappen, das, családi czímer.
Stammwort, das, törzsök szó.
Stämpel, der, 1. mozsártörő, kölyű. 2. pénzverő. 3. das Gepräge, bélyeg, rávart v. nyomott jel. 4. anyaszál, *a' virágban.* (Pistillum).
Stämpelamt, das, bélyegező tisztség
Stempelbogen, der, béllyeges papiros árkos.
Stämpeln, *v. a.* megbélyegezni.
Stämpelpapier, das, béllyeges papiros.
Stämpelschneider, der, béllyeg metszö
Stampfe, die, zúzó kölyű.
Stampfen, 1. zúzni, törni, öszvezúzni, öszvetörni. 2. mit dem Fuße, dobogni, dörömbözni.
Stampfer, der, 1. zúzókölyű. 2. kölyüvelbánó.
Stampfmühle, die, kölyüsmalom.
Stand, der, 1. állás; Stand halten, megállani; keinen festen Stand haben, jó állásának v. maradásának nem lenni. 2. állapot; etwas im Stande erhalten, valamit a' maga állapotjában v. valóságában tartani; in vorigen Stand setzen, elébbeni állapotjába, vagy karba helyheztetni; im Stande seyn etwas zu thun, valamit megtehetni; ich bin es nicht im Stande, nem telik ki tőlem, azt meg nem tehetem. Etwas zu Stande bringen, véghez vinni, végre hajtani valamit; zu Stande kommen, véghez menni. 3. rend, sors, kar; von vornehmen Stande, fő rendből való; der Geistliche Stand, a' papi, v. egyházi rend; die Stände des Landes, az ország rendjei. 4. ülőszék, *p. o. a' templomban, a' piatzon.*
Standarte, die, zászló, *a' lovasoknál.*
Standartenjunker, der, zászlótartó.
Standbaum, der, rekeszrúd, *a' lovak között az istállóban.*
Ständchen, das, rövid muzsika, *kivált ablakok alatt.*
Ständer, der, Wasserständer, 1. álló tó. 2. botska, kád.
Standesherr, der, 1. földesúr. 2. előkelő ember.
Standesmäßig, *adj.* ranghoz illő; *adv.* rangszerént.
Standesperson, die, főrangban lévő személy.
Standgeld, das, helypénz, *p. o. a' vásárban.*
Standhaft, *adj.* állandó; *adv.* állandóan.
Standhaftigkeit, die, állandóság.
Ständisch, *adj.* rendheztartozó.
Standort, der, állóhely.
Standpunct, der, állópont.
Standrecht, das, katona ítélő szék.
Stange, die, rúd, pózna, dorong; Eisen in Stangen, od. Stangeneisen, rúdvas; eine Stange Siegelwachs, egy rúd, v. szál Spanyolviasz. —Bey der Stange halten, od. bleiben, kiállani a' sarat v. sárt, állhatatosan kitartani, v. kiállani valamit.
Stängel, der, 1. szár, *t. i. a' virág szára*; der Stängel der Tulpe, od. einer Lilie, a' tulipán szára, a' liliom szára. 2. von Holz, karó, *p. o. borsókaró, ée.*
Stängelbohne, die, futó paszuly, felfutó paszuly.
Stängelchen, das, száratska, *a' virág kis szára.*
Stängelerbse, die, felfutóborsó, karós borsó.
Stängeln, *v. a.* 1. karózni, megkarózni, *borsót, komlót, ée.* 2. szárba indúlni, *mint a' búza, ée.*
Stangeneisen, das, rúdvas.
Stangenpferd, das, rudasló.
Stänker, der, Zänker, veszekedő

Stánkerey, die, 1. veſzekedés, verſengés. 2. bndösítés.

Stánkern, 1. büdösítni, büdösséget tsinálni. 2. veſzekedni, verſengeni. 3. mindent felforgatni.

Stapel, der, 1. tzövek, tzölöp. 2. keſkelab, bakláb, baklábokból álló állás, *mellyeken hajókat tsindlnak*; ein Schiff vom Stapel laſſen, az elkéſzült hajót a' bakláboktól a' vízbe ereſzteni.

Stapelgerechtigkeit, die, hajó megállításravaló juss.

Stapelplatz, der, 1. vásáros hely. 2. ollyan város mellynek jussa van az általmenő portékáknak ideigvaló megállitására, hogy a' kinek tetſzik azokból vásárolhasson.

Stapelrecht, *l.* Stapelgerechtigkeit.

Star, *l.* Staar.

Stark, *adj.* 1. erós; ein groſser, ſtarker Mann, nagy, erős ember; dick und ſtark werden, izmosodni és erősödni: ſtark machen, erőssé tenni, erősítni, megerősítni; eine ſtarke Feſtung, erős vár; ein ſtarker Beweis, erős megmutatás, v. bizonyság; ein ſtarker Strom, nagy sebes víz. 2. nagy, erős; ein ſtarker Rauch, nagy füst; ein ſtarker Wind, erős ſzél; ein ſtarker Regen, nagy eső; *adv*, nagyon, erősen; ſtark ſchreyen, nagyon kiáltani, erősen kiabálni. 3. erős, ſzeſzes, *az italokról mondatik*; ein ſtarker Wein, erős bor; ein ſtarker Eſſig, erős etzet. 4. ſzámos, nagy; eine ſtarke Familie, ſzámos ſejekből álló família; die Armee iſt hunderttauſend Mann ſtark, a' tábor ſzázezer emberből áll. 5. nagy, jókora; eine ſtarke Meile, jókora mértföld; es iſt eine ſtarke Stunde weit, jó egy órányi távolyságra van.

Stärke, die, 1. erősség, erő; an Stärke zunehmen, erősödni; eine groſſe Stärke in den Armen haben, nagy erejének lenni karjaiban; die Stärke der Seele, lélek ereje; die Stärke einer Feſtung, várnak erőssége; die Stärke des Weines, a' bornak ereje. 2. ſt. Dicke, vastagság; der Baum hält zwanzig Zoll in der Stärke, ez a' fa húsz hüvelyk vastagságú. 3. ſt. Gröſſe, nagyság, erősség; die Stärke des Verluſtes, a' veſzteségnek nagysága. 4. ſt. Anzahl, sokaság, *p. o. a' hadisereg sokasága, v. száma*. 5. keményitő, mellyel a' ruhákat keményitik.

Stärken, *v. a.* 1. keményitni, kikeményitni, *p. o. a' ruhát*. 3. erősítni, erősebbé tenni; ſtärkende Arzneyen, erősítő orvosságok. 3. megerősítni, *p. o. valakit a' jóban*.

Stärkmacher, der, keményitő tsináló.

Stärkmehl, das, liſztláng.

Stärkung, die, erősítés.

Stärkungsmittel, das, erősítő eſzköz.

Starr, *adj.* 1. ſteif, merevény, merevedett; Starr werden, megmerevedni. 2. ſt. Gefühllos, érzéketlen, megfásúlt.

Starrblind, *adj.* merővak.

Starre, die, merevedettség.

Starren, megmerevedni; die Finger ſtarren mir vor Kälte, az újjaim megmerevednek a' hideg miatt. 2. auf etwas ſtarren, ſzemeit mereſzteni valamire.

Starrfiſch, der, zsibbaſztó rája, v. görtshal. *Torpedo Raja*.

Starrheit, die, merevénység.

Starrkopf, der, 1. nyakas ember. 2. nyakasság, makatsság.

Starrköpfig, *adj.* nyakas, makats.

Starrſinn, der, makatsság, nyakasság

Starrſucht, die, megátolkodottság.

Stät, *adj.* 1. ſt. feſt, erős, merő, merevény. 2. ſt. beſtändig, állhatatos, ſzüntelenvaló. 3. ſt. ſtill, tsendes.

Stätig, *adj.* 1. ſt. beſtändig, állandó. 2. magát megbitsakló, tsökönyös, *p. o. ló*.

Stätigkeit, die, 1. állandóság. 2. tsökönyösség a' lovakban.

Statik, die, státika, testeránytudomány.

Station, die, 1. postaállás, postaváltozás. 2. két német mértföldnyi út. 3. ſt. Amt, hivatal; eine Station bekommen, hivatalt nyerni.

Statiſt, der, státustudomány értő, státiſzta.

Statiſtik, 1. Statiſztika, státustudomány. 2. státustudomány könyve.

Statiſtiſch, *adj.* státus tudományi, státiſztikai.

Statt, die, 1. ſt. Platz, hely; nir-

gends eine bleibende Statt haben, állandó helyet sehol sem találni; Statt haben, helyet találni; das hat hier keine Statt, annak itt nints helye; Statt finden, *a.* helyet találni. *b.* lehető lenni; das findet nicht Statt, a' nem lehet meg. 2. *praep. cum Gen.* helyette; Statt meiner, én helyettem. 3. von Statten gehen, elömenni, szerentsésen folyni; die Arbeit geht ihm gut von Statten, jól foly a' munka a' keze között; zu Statten kommen, haszálni, haszos lenni. — Statt mir zu helfen, verfolgt er mich, a' helyett hogy segitene rajtam, inkább üldöz.

Sátte, die, hely, álló helye valaminek; wir haben hier keine bleibende Státte, nints itt maradandó városunk.

Státtegeld, das, helypénz.

Statthaft, *adj.* 1. megálható, elfogadható, *p. o. bizonyság.* 2. st. Rechtmäßig, törvényes.

Statthalter, der, helytartó képviselő.

Statthalterey, die, helytartó tanáts; die Königliche Statthalterey, a' Felséges Királyi Helytartó Tanáts.

Statthalterschaft, die, képviselés, helytartóság.

Stattlich, *adj.* 1. pompás. 2. st. vortreflich, jeles, derék.

Statüe, die faragott kép, álló faragott kép.

Statuiren, *v. a.* st. festsetzen, felállitni, *p. o. valamelly rendelést.* 2. megengedni. *l.* erlauben. 3. ein Exempel statuiren, példát mutatni, vagy adni.

Statur, die, termet, állás.

Statuten, die, törvény, rendelés.

Staub, der, 1. por; Staub machen, port tsinálni, porozni; Jemanden Staub in die Augen streuen, valakit szép móddal rászedni, elámitni, megvakitni; Jemanden in den Staub treten, valakit porba tapodni, valakivel alávaló módon bánni; sich aus dem Staube machen, elillantani, elszökni. 2. st. Erde, föld.

Staubbeutel, der, portok. *Anthaera.*

Staubbehältniß, das, portok, *a' virágokban.*

Stäubchen, das, porotska.

Stauben, porozni; es staubt, porzik, por van.

Stäuben, porozni, port indítni.

Stauber, der, nyomozó kutya, szagláló eb.

Stäubern, *v. a.* nyomozni.

Staubfaden, der, 1. himszál, *a' virágokban. Stamen.* 2. szálingó. *Filamentum.*

Staubgefäß, das, *l.* Staubbeutel.

Staubig, *adj.* poros.

Staubmehl, das, lisztláng.

Staubregen, der, szitálozó eső.

Staubschwamm, der, pöfeteg. *Lycoperdon*, L.

Staubweg, der, anyaszál a' virágokban. *Pistillum.*

Stauchen, *v. a.* 1. hozzá nyomni, szoritni, *p. o. falhoz.* 2. den Hanf od. Flachs, kendert v. lent teregetni, hogy meg száradjon. 3. Wasser stauchen, elrekeszteni, v. gátolni a' patakot, v, vizet. 4. gestauchtes Fleisch, párgolt hús.

Staude, die, 1. tsemete, fatsák. *Frutex.* 2. st. Stock, bokor, *p. o. szegfü bokor*

Staudengerste, die, bokros árpa.

Staudengewächs, das, tsemete.

Staudensalat, der, bokros saláta.

Staudig, *adj.* 1. tsemetés. 2. bokros.

Staunen, *v. n.* álmélkodni, bámúlni; ich staune, od. erstaune, álmélkodom rajta.

Staupbesen, der, seprő, seprő veszszö, *mellyel a' gonosztévőt megseprözik.*

Staupe, die, 1. st. Ruthe, veszszö; Jemanden die Staupe geben, megveszszözni. 2. st. Seuche, ragadó nyavalya, dögleletes nyavalya.

Stäupen, *v. a.* megveszszözni, megseprözni a' gonosztévőt.

Staupenschlag, der, seprőzés.

Stechapfel, der, tsudafa maszlag. *Datura*, L.

Stechbahn, die, vivóhely,

Stechdorn, der, 1. lóvakaró, homoktövis. *Hypophae.* 2. varjútövis, hashajtó, szarvas tövis. *Rhamnus Catharticus.*

Stecheisen, das, szúró vas.

Stechen, *v. a. irr.* ich steche, du stichst, er sticht. *Imp.* ich stach. *Perf.* ich habe gestochen, 1. *v. a.* szúrni, tsipni; die Biene sticht, a' méh tsip,

szúr, v. belé ereszti fúlánkját valamibe; die Schlange hat ihn gestochen, megtsipte, v. megmarta a' kígyó; Jemanden todt stechen, valakit agyon szúrni; die Sonne sticht, a' nap súgára éget; das ist weder gehauen noch gestochen, e' semmit sem ér, ennek se füle se farka. 2. metszeni, *t. i. rézre, tzinre, köre, ée.* In Kupfer stechen, rézre metszeni. 3. szúrni, szegezni, mint a' fájdalom; es sticht mich in der Seite, nyilallás, v. szegezés van az oldalamban. 4. elütni, *t. i. a' kártyát bírósabb kártyával.* Das Aß sticht den König, a' két szem elüti a' Királyt. 5. ein Schwein stechen, disznót ölni. 6. *v. n.* m. s. z. B. in die See stechen, a' tengerre indúlni; hervorstechen, kitetszeni, kilátszani; in die Augen stechen, szembetünni.

Stechen, das, 1. szúrás, tsipés, döfés, ée. 2. szegezés, nyilallás.

Stecher, der, szúró, bökő.

Stechnelke, die, szúrós szekfű. *Dianthus pungens.*

Stechpalme, die, magyalfa. *Ilex aquifolium.*

Stechwinde, die, szúróslevelű folyondár. *Smilax aspera.*

Steckbrief, der, nyomozó levél.

Stecken, der, bot, páltza.

Stecken, 1. *v. a.* dugni, szúrni; Weinpfähle stecken, karókat verni, v. duggatni a' tőkék mellé; den Degen in die Scheide stecken, a' kardot hüvelyébe dugni; den Braten an den Spieß stecken, nyársra húzni a' petsenyét; Bohnen od. Erbsen stecken, babot, v. borsót rakni, dugdosni, v. ültetni; Pflanzen stecken, plántát ültetni. 2. dugni, tenni; das Geld in den Beutel od. in die Tasche stecken, a' pénzt az erszénybe, v. a' zsebbe tenni; die Hand in den Busen od. in die Tasche stecken, kezét a' kebelébe, v. a' zsebjébe dugni; den Ring an den Finger stecken, a' gyűrűt az ujjába dugni; sich in Schulden stecken, adósságba verni magát, v. keveredni; in Brand stecken, meggyújtani; Geld in etwas stecken, pénzt fordítni valamire, v. beléverni valamibe; Jemanden etwas stecken, valamit alattomban tudtára adni, v. bésúgni. 3. *v. n. néha*, m. h. dugva lenni, belé verve lenni; der Nagel steckt in der Wand, a' szeg a' falban van; er steckt fest, erősen áll; der Braten steckt am Spieße, a' petsenye a' nyárson van; in Noth und Gefahr stecken, szükségben veszedelemben lenni. 4. stecken bleiben, megakadni, belé szakadni, benne szakadni; *p. o. a' beszédbe, v. prédikátzióba.* 5. Stecken, od. in Stecken gerathen, megakadni, se té se tova nem mehetni.

Stecken, das, 1. dugás, tevés. 2. megakadás.

Steckenknecht, der, prósoszinas.

Steckenpferd, das, 1. für Kinder, páltza ló; Jeder hat sein Steckenpferd, kinek kinek van valamiben különös gyönyörűsége.

Steckenreiter, der, veszszőn lovagló.

Steckfluß, der, fojtó nátha, fúlasztó nátha.

Steckhusten, der, fojtó hurút, fúlasztó hurút.

Steckmuschel, die, bíbortsiga, ormós tsiga. *Pinna.* L.

Stecknadel, die, gombostő.

Steckrübe, die, karórépa.

Steffel, der, (istók), István, *keresztnév.*

Steg, der, 1. bürü, gyalog hid, palló. 2. hegedü láb. 3. közfa, *t. i. a' könyvnyomtatóknál az oszlopok között.*

Stegereif, der, st. Steigbügel, kengyelvas; aus dem Stegereife, minden gondolkozás nélkül, v. álló helyéből, *p. o. beszédet tartani.*

Stehen, *v. n. Imp.* ich stand. *Perf.* ich habe es ich bin gestanden, 1. állani; ich habe den ganzen Tag gestanden, egész nap állottam; hinter der Thür stehen, az ajtó megett állani; Stehen bleiben, megállapodni, megállani; etwas stehen lassen, valamit helyén hagyni, v. nem bántani; Schildwache stehen, strázsát állani; Gevatter stehen, komának, v. keresztatyának lenni; die Haare stehen mir zu Berge, a' hajam szála is borzad belé; seinen Mann stehen, mérészen szembe szállani valakivel,

v. oltalmazni magát. 2. st. seyn, sich befinden, lenni; ich habe Geld bey ihm stehen, pénzem van nála: es steht in meiner Gewalt, hatalmamban áll, vagy van; es steht schlecht mit ihm, roszszúl van dolga; wie stehen die Sachen? hogy vannak, v. miben vannak a' dolgok? für etwas stehen, valamiért kezes lenni; ich stehe dafür, daß er kommen werde, felelek mellette, hogy el jön; es steht dahin, bizonytalan, v. ki tudja; wie stets zu Hause? hogy vannak oda haza? in der Lehre stehen, inasképpen lenni valakinél; zu stehen kommen, kerülni, belékerülni, *p. o. pénzbe*; das Gut kommt mir theuer zu stehen, ez a' jószág nekem sokba kerül; mit Jemanden auf einem guten Fuße stehen, jó egyetértésben lenni valakivel.

Stehen, das, állás.

Stehend, álló; stehendes Wasser, álló víz, tó; stehenden Fußes, nyomban, azonnal.

Stehlen, *v. a. irr. Imp.* ich stahl. *Perf.* ich habe gestohlen, lopni, ellopni; du stiehlst, te lopsz; er stiehlt, ő lop; er stiehlt wie ein Rabe, ragadoz, mint a' holló; Jemanden seine Zeit stehlen, valakinek az idejét ellopni; es ist mir gestohlen worden, ellopták tőlem; sich aus dem Hause stehlen, kilopózni, v. kilopni magát a' házból.

Stehlen, das, lopás.

Stehler, der, lopó, tolvaj.

Steif, *adj.* 1. merő, merevény, merevedett; die Finger sind mir ganz steif gefroren, merőn megfagytak az ujjaim, v. egészen megmerevedtek az ujjaim a' hideg miatt. 2. st. standhaft, állhatatos, állandó; *adv.* állhatatosan; sich etwas steif vorsetzen, állhatatosan feltenni magában valamit; steif und fest auf etwas beharren, erősen és állhatatosan megállani valami mellett; sich steif über etwas halten, rátartani magát valamivel. 3. st. gezwungen, erőltetett; *adv.* erőltetve, *néha*: feszes; ein steifes Compliment, erőltetett főhajtás, vagy magameghajtás; steif stehen, feszesen állani.

Steife, die, 1. merőség, merevénység, merevedettség. 2. feszesség.

Steifen, *v. a.* 1. keményíteni, kikeményíteni; die Wäsche steifen, od. stärken, a' fejér ruhát kikeményíteni. 2. Jemanden in etwas steifen, valakit megerősíteni, *p. o. feltételében*. 3. sich auf etwas steifen, bízni valamiben, támaszkodni valamire.

Steifheit, die, merőség, merevedettség, merevénység.

Steifleinwand, die, enyves vászon.

Steifmatz, der, aludtéj.

Steig, der, ösvény, gyalogút.

Steigbügel, der, kengyel, kengyelvas.

Steige, die, grádits; die Hühnersteige, tyúk ülő.

Steigen, *v. a. irr. Imp.* ich stieg. *Perf.* ich bin gestiegen, 1. hágni, felhágni, felmenni; hinauf steigen, felhágni, felfelé menni; herab steigen, od. herunter steigen, lelépni, leszállani, lefelé jönni; von dem Pferde steigen, a' lóról leszállani, v. lehágni; ich muß die Treppe des Tages zehnmahl steigen, tizszer is megjárom napjában ezt a' grádicsot. 2. felemelkedni, felfelé menni; die Rakete steigt, a' rakéta felmegy; der Falke steigt in der Luft, a' sólyom felemelkedik a' levegőben; das Wasser steigt, árad a' víz, v. nő; der Wein steigt mir in den Kopf, a' fejembe megy, v. áll a' bor. 3. nevekedni, felhágni, felmenni, *t. i. betsére, v. drágaságra nézve*; die Waare ist im Preise gestiegen, felment a' portékának az ára; das Korn steigt täglich, napról napra fellyebb megy az élet ára.

Steigend, *adj.* 1. hágó. 2. emelkedő. 3. felmenő, felhágó, nevekedő.

Steiger, der, 1. hágó, felhágó. 2. bányászaltiszt.

Steigern, *v. a.* felverni az árát valaminek; Jemanden steigern, valakitől többet kívánni, *p. o. házbért*

Steigerung, die, árfelverés, felverése valami árának.

Steigriemen, der, kengyelszíj.

Steil, *adj.* meredek; der Weg geht steil, az út meredek; ein steiler Berg, meredek hegy.

Stein, der, kő; so hart als Stein, ollyan kemény mint a' kő; zu

Stein werden, kővé válni; Stein und Beinſchwören, ſzentúl fogadni, fúre fára, v. égre földre eskűdni. 2. drágakő; ein Halsband von Steinen, drágakővel kirakott nyakſzorító. 3. fövenykő, föveny a hójagban; am Steine krank ſeyn, fövenyben ſzenvedni; am Steine ſterben, fövenybe halni meg. 4. közlegény, kálkulus, *a' ſakk és oſtábla játékban.* 5. kemény mag, *p. o. a' baratzk és ſzilva magva.*

Steinadler, der, sárga sas, havasi sas. *Falco Crysetos.*

Steinalt, *v. a.* igen vén.

Stein am Anger, Szombathely, *város.*

Steinamſel, *l.* Goldamſel.

Steinbeißer, der, 1. kövi tergélye, *hal. Cobitis Faenia.* 2. vasorrú magnyitó. *Loxia Coccothraustes.*

Steinbilz, der, kőgomba. *Boletus lapidum.*

Steinblatter, die, ſzárazhimlő.

Steinbock, der, 1. vadketske. *Ibex*, L. 2. bak, *égi jel.*

Steinbrech, der, körontó fű. *Saxifraga*, L.

Steinbrecher, der, kővágó.

Steinbruch, der, 1. kővágás. 2. kőbánya.

Steinchen, das, követske.

Steindamm, der, kőtöltés.

Steineiche, die, tölgyfa. *Quercus Robur.*

Steinern, *adj.* kő, kőből való; ſteinerne Gefäße, kőedények.

Steineule, die, huhogó bagoly. *Strix Ulula.*

Steinfels, der, kőſzikla, kőſzikla.

Steinflachs, der, kőlen. *l. Amiant.*

Steinflechte, die, kőſzeplő. *Lichen Saxatilis.*

Steinfremd, der, egéſzen idegen.

Steinfrucht, die, kemenymagú gyümölts, *p. o. tsereſznye, baratzk, ée.*

Steingrube, die, kőbánya.

Steingut, das, fejér agyag tserépedény.

Steinhart, *adj.* igen kemény, kő keménységű.

Steinhauer, der, kővágó.

Steinhaufen, der, kőhalom, kőrakás.

Steinig, *adj.* 1. köves. 2. kőforma.

Steinigen, *v. a.* megkövezni.

Steinigung, die, megkövezés.

Steinkauz, *l.* Steineule.

Steinkenner, der, kőhöz értő.

Steinklee, der, illatozó lóhere, v. komótyú. *Trifolium Melilotus caerulea*, L.

Steinklippe, die, kőſzikla.

Steinkluft, die, kőſziklarepedés.

Steinkohle, die, kőſzén.

Steinlein, das, követske.

Steinlinde, Zelnitze. *Phyllyria*, L.

Steinmark, der, fattyútajték. *Argilla Lithomarga.*

Steinmehl, das, kőpor.

Steinmetz, der, kőfaragó.

Steinobſt, *l.* Steinfrucht.

Steinöhl, das, kőolaj.

Steinpflaſter, das, 1. kővelkirakott út. 2. kirakniváló kő.

Steinpocke, die, ſzáraz himlő.

Steinraute, die, 1. kőfali lépſű. *Aſplenium ruta muraria.* 2. árva leányhaj. *Adiantium capillus Veneris.*

Steinreich, *adj.* 1. köves. 2. ſt. fehr reich, igen gazdag.

Steinreich, das, kövek orſzága.

Steinritz, der, kőnyílás, kőrepedés, kőſzikla repedés.

Steinſalz, das, kősó, terméssó.

Steinſame, der, III. kőmagfű. *Lithospermum*, L.

Steinſchleifer, der, kőköſzörülő.

Steinſchmerz, der, III. fövenybenvaló ſzenvedés.

Steinſchnalle, die, drágaköves tsat.

Steinſchneider, der, kőfaragó.

Steinſetzer, der, kőrakó.

Steinweg, der, 1. kővel kirakott út. 2. köves út.

Steinwurf, der, kővelhajítás.

Steiß, der, alſel, hátulj, far.

Steißbein, das, fartsont.

Stellchen, das, helyetske.

Stelle, die, 1. Platz, Ort, helv; ſeine Stelle behaupten, helyét megtartani, másnak nem engedni; ſich auf eines andern Stelle ſetzen, más helyére ülni; das Pferd will nicht von der Stelle, ez a' ló nem akar kimozdúlni a' helyéből; auf der Stelle, tüstént, azonnal, egyſzeriben. 2. hely, *p. o. valamelly könyvben, ée.* Bibliſche Stellen, Szentírásbéli helyek; eine Stelle anführen, valamelly helyet előhozni, v. említni, *p. o. valamelly könyvből.* 3. ſt. Amt,

hívatal; eine erträgliche Stelle, jó jövedelmű hívatal; dieſe Stelle iſt ſchon vergeben, ez a' hívatal már másnak van ígérve; Jemandes Stelle vertreten, valaki helyett tenni valamit, valaki ſzemélyét viselni. 4. környúlállás, helyheztetés, hely; wenn ich an ihrer Stelle wäre, ha én az Úrnak volnék, v. ha én az Úr környûlállásai között volnék.

Stellen, *v. a.* 1. tenni, állítni, helyheztetni, *t. i. állítva tenni v. helyheztetni valamit valahová.* Den Stuhl an die Wand ſtellen, a' ſzéket a' falhoz tenni; einen Verbrecher an den Pranger ſtellen, a' gonoſztévőt a' bitófához állítni. 2. ſich ſtellen, állani; ſich in das Fenſter ſtellen, az ablakhoz állani; ſich auf dem Kopf ſtellen, fejére állani; ſich zur Wehre ſtellen, magát védelmezni. 4. ſt. richten, intézn., igazítni, *neha*: tenni, vetni, *p. o. tört.* Eine Schlinge ſtellen, tört vetni; Jemanden nach dem Leben ſtellen, valakinek élete után leselkedni. 4. ſich, tettetni magát; ſich traurig, unſchuldig, od. unwiſſend ſtellen, ſzomorúnak, ártatlannak, egyűgyűnek tettetni magát; er ſtellte ſich als wenn er nichts davon wüßte, úgy tettette magát mintha semmit sem tudna benne. 5. állítni; Zeugen ſtellen, tanúkat állítni; Rekruten ſtellen, új katonákat állítni; ſich ſtellen, megjelenni, *p. o. a' parantsolatra.* 6. *Loc. pr.* Ein Teſtament ſtellen, testamentomot tenni, agy készítni; ein Buch od. eine Schrift ſtellen, könyvet, v. írást készitni; Jemanden zur Rede ſtellen, valakit kérdőre vonni; Jemanden etwas vor die Augen ſtellen, valakinek eleibe terjeſzteni valamit; auf die Probe ſtellen, próbára tenni.

Stellen, das, tevés, állítás, helyheztetés.

Stellung, die, 1. állás; ſeine Stellung verändern, állását megváltoztatni. 2. fekvés; die Stellung der Armee, a' tábor fekvése. 3. állítás, tevés, helyhetés.

Stellvertreter, der, képviselő, helytartó.

Stelze, die, mankó, gamó; auf Stelzen gehen, mankón járni.

Stelzfuß, der, mankóláb, faláb.

Stemmen, Stempel, *l.* Stämmen, Stämpel, 's a' t.

Stendelwurz, die, nőszőfű. *Satyrium*, L. *és*: kosbor. *Orchis*, L.

Stephan, der, István.

Stephanskraut, das, 1. varázslófű. *Circaea.* 2. tetű ölő sarkantyúfű. *Delphinium Staphisagria.*

Steppe, die, puſzta, puſztaság.

Steppen, *v. a.* tűzni, megtűzni, tűzővarrással kivarni.

Sterbebette, das, halálos ágy; auf dem Sterbebette liegen, haldoklani.

Sterbefall, der, halál.

Sterbeliſte, die, halott laistrom.

Sterben, *v. n. irr.* Ich ſterbe, du ſtirbſt, er ſtirbt. *Imp.* ich ſtarb. *Perf.* ich bin geſtorben, 1. halni, meghalni; am Fieber ſterben, hideglelésben halni meg; vor Hunger ſterben, éhség miatt meghalni, éhel elveſzni; eines natürlichen od. gewaltſamen Todes ſterben, természeti, v. erőszakos halállal halni meg; den Tod fürs Vaterland ſterben, hazájáért halni meg. 2. megſzűnni, elenyészni; ſein Ruhm wird nicht ſterben, az ő híre megtart, vagy el nem enyészik.

Sterben, das, halás, meghalás.

Sterbensgedanken, die, *pl.* halálról való gondolatok.

Sterbenskrank, *adj.* halálos beteg.

Sterbetag, der, halál napja.

Sterblich, *adj.* 1. halandó. 2. tódtalich, halálos; *adv.* halálosan; ſterblich verliebt ſeyn, halálból ſzeretni valakit. 3. vergänglich, múlandó.

Sterblichkeit, die, halandóság.

Sterling, ein Pfund, egy font sterling, *mintegy tizenegy ezüst forintból álló gondolt pénz neme.*

Stern, der, tsillag; die Sterne am Himmel, a' tsillagok az égen; weder Glück noch Stern haben, semmi ſzerentséjének nem lenni. 2. hóld, fejérfólt, v. tsillag, *a' lovak és más állatok homlokán.* 3. der Stern im Auge, ſzemfény.

Sternanis, tsillagos ánizs, badián. *Illicium anisatum.*

Sternblümchen, das, tsillagka, *egy virág. Trientalis*, L.
Sternblume, die, 1. gereptsény, őszi rózsa, őszrózsa. *Aster*, L. 2. madártéjfű. *Ornithogalum*, L.
Sternchen, das, tsillagotska.
Sterndeuter, der, tsillagokból jövendölő.
Sterndeuterey, die, tsillagból jövendölés.
Sternenpool, der, tzillagos ég.
Sternfisch, tsillagféreg. *Asterias.*
Sterngucker, *l.* Sternseher.
Sternhell, *adj.* tsillagos.
Sternhimmel, der, tsillagos ég.
Sternkegel, der, tsillaggolyóbis.
Sternklar, *adj.* tsillagos, *p. o. ég.*
Sternklee, der, tsillagos lóhere. *Trifolium stellatum.*
Sternkraut, das, 1. gerebtsén, őszrózsa. *Aster*, L. 2. tsillagfű. *Stellaria*, L.
Sternkunde, die, tsillagvizsgálás, tsillagtudomány.
Sterlein, das, tsillagotska.
Sternpflanze, die, tsillagfű. *Stellaria*, L.
Sternputze, die, tsillagesés.
Sternseher, der, tsillagvizsgáló.
Sternstein, der, tsillagkő. *Asteria.*
Sternwarte, die, tsillagvizsgáló torony.
Sternwissenschaft, die, tsillagvizsgálás tudománya.
Sterz, Sterze, der, 1. st. Pflugsterze, ekeszarv. 2. stertz, *étel neme.*
Stets, *adv.* st. immer, szüntelen, mindég, mindenkor.
Steuer, das, st Steuerruder, kormány, kormánylapát.
Steuer, die, 1. st. Hülfe, segítség; etwas zu Steuer der Wahrheit bekennen, az igazság előmozdítására valamit megvallani. 2. adó; eine Steuer ausschreiben, adót vetni; die Steuer entrichten, az adót lefizetni.
Steueramt, das, adószedő hivatal.
Steuerbar, *adj.* adózó, adó alatt lévő.
Steuerbeamter, der, adószedő tiszt.
Steuerbord, der, hajónak jobb oldala
Steuerbuch, das, adó jegyzőkönyv.
Steuercasse, die, adó tartó kasszza.
Steuereinnehmer, der, adó szedő.
Steuerfrey, *adj.* adótól ment.
Steuermann, der, kormányos.
Steuern, *v. n.* 1. z. B. das Schiff, kormányozni, igazgatni a' hajót. 2. hajókázni, valamelly felé tartani a' hajóval. 3. st. wehren, ellentállani; dem Verderben steuern, a' romlásnak ellene állani. 4. sich auf etwas, támaszkodni valamire. 5. adózni.
Steuerruder, das, kormány lapát, kormány.
Steuermark, Stájerország.
Steuerisch, *adj.* 1. Stájerországi. 2. Stájer.
Steurer, der, kormányos.
Stich, der, 1. szúrás, bökés; *p. o. tövel, késsel.* 2. tsipés, szúrás, *p. o. méhtsipés. Loc. pr.* Stich halten, kiállani a' próbát; nicht einen Stich sehen, semmit se látni; im Stiche lassen, elhagyni, abban hagyni, magára hagyni. 3. szúrás, szegezés, nyilallás. 4. vagdaló szó, vágás, fúlánkos szó. 5. metszés, rézre metszett kép. *l.* Kupferstich. 6. ütés, *a' kártyázásban.* 7. das Bier od. der Wein hat einen Stich, a' bor, v. a' ser ecetesedni kezd.
Stichblatt, das, markolat ellenző.
Sticheley, die, vagdalódzás.
Sticheln, *v. a.* vagdalódzni, szúrni, *szóval.*
Stichelrede, die, vagdalódzás.
Stichelwort, das, vagdalódzó szó.
Stichfrey, *adj.* ment a' szúrástól.
Stichwunde, die, szúrt seb.
Sticken, *v. a.* kivarni, *mesterségesen*, hímezni.
Sticken, das, mesterséges kivarrás, hímezés.
Sticker, der, kivarró, hímező.
Stickerey, die, kivarrás, hímezés.
Stickfieber, das, fojtó hideglelés.
Stickwerk, das, kivarrott, v. hímezett munka.
Stickwurz, die, földitök. *Bryolia.*
Stieben, *v. a. irr. Imp.* ich stob. *Perf.* ich bin gestoben, repülni, szállani.
Stiefbruder, der, mostoha testvér.
Stiefel, der, némettsizma, sarú, (stibli).
Stiefelknecht, der, tsizmavető.
Stiefeln, sich, sarúját, v. tsizmáját felhúzni.
Stiefeltern, die, *pl.* mostoha szülék.

iefgeschwister, die, féltestvérek, mostoha testvérek.
tiefkind, das, mostoha gyermek.
tiefmutter, die, mostoha anya.
tiefmütterchen, das, három ſzínű ibolya, tsáſzárſzakáll. *Viola tricolor.*
tiefmütterlich, *adj.* mostoha anyai, mostohai, mostoha.
tiefschwester, die, mostoha testvér.
tiefsohn, der, mostoha fiú, vagy gyermek.
tieftochter, die, mostoha leány.
tiefvater, der, mostoha atya.
tiege, die, grádits.
tieglitz, der, tenglitz. *Fringilla Carduelis.*
Stiel, der, 1. nyél, nyele valaminek, *p. o. késnek, fejſzének, ée.* ein Ding bey dem Stiele anfassen, nyelénélfogva markolni, v. fogni meg valamit. 2. ſzár, kats, *p. o. a' virágſzár, és a' levélkattsa.* 3. *l.* Styl.
Stielen, *v. a.* nyelet tsinálni belé.
Stier, *adj.* merő; *adv.* merőn, *p. o. ránézni.*
Stier, der, bika; ein junger Stier, tinó, v. ökörborjú.
Stierförmig, *adj.* bika forma.
Stiergefecht, das, bikaviadal.
Stift, der, 1. petzek, ſzeg; *ſzegje, v. petzke valami ſzerſzámnak.* 2. tzövek, ſzeg. 3. hegye valaminek.
Stift, das, 1. ſzerzés, intézet, (fándátzió). 2. testamentom. 3. ſt. Bißthum, ſzövettség.
Stiften, *v. a.* intézni, intzézetet tenni valami eránt, fundálni valamit, v. ſzerzeni; Freundschaft mit Jemanden stiften, barátságot kötni valakivel; ein Bündniß stiften, ſzövetséget kötni, v. ſzerzeni.
Stifter, der, 1. ſzerző, *p. o.* Frieden-Stifter, békességſzerző. 2. felállító fundáló; Stifter einer Akademie, Akadémia felállítója.
Stiftsamt, das, Püspökihívatal.
Stiftsherr, der, III. kánonok.
Stiftshütte, die, ſzövetség sátora, *a' zsidóknál.*
Stiftskirche, die, főtemplom, Püspöki templom.
Stiftung, die, 1. ſzerzés, felállítás, fundálás. 2. fundátzió, testamentom.
Stilet, das, tőr, handzsár.
Still, 1. nicht redend, hallgató, tsendes; ein stiller Mensch, tsendes ember; Stille seyn, hallgatni; stille schweigen, hallgatni, v. egyet sem ſzóllani; Stille! hallgass! 2. tsendes, nem zörgő; ein stiller Abend, tsendes estve; stilles Wasser, lassú, v. tsendes víz. 3. ſt. ruhig, tsendes, nyúgodalmas; das stille Meer, a' tsendes tenger. 4. ſt. tsendes, meg nem mozdúló; *adv.* tsendesen; still liegen, tsendesen feküdni; still halten, *a.* nem mozogni, nem mozdúlni. *b.* stehen bleiben, megállani, megállapodni.
Stille, die, 1. tsendesség; im Stillen, od. in der Stille, tsendesen, zörgés nélkül. 2. hallgatás.
Stillen, *v. a.* 1. tsillapítni, elhallgattatni. 2. ſt. beruhigen, letsendesítni, megnyugtatni. 3. megállítni, *p. o. a' vérfolyást.* 4. ſt. ſäugen, ſzoptatni, *t. i. gyermeket.*
Stillschweigen, *v. n. irr.* hallgatni.
Stillschweigen, das, hallgatás.
Stillschweigend, *adj.* hallgató.
Stillstand, der, 1. megállapodás, megállás. 2. der Gerichte, törvény ſzünet. 3. z. B. der Waffen, fegyvernyugvás.
Stillung, die, 1. ſt. Hemmung, megállítás, akadályoztatás. 2. letsillapítás, od. Linderung, enyhítés. 3. megnyugtatás, letsendesítés.
Stimmchen, das, 1. ſzótska. 2. hangotska.
Stimme, die, z. B. der Menschen und der Thiere, ſzó; die meisten Fische haben keine Stimme, többnyire a' halaknak semmi ſzavok nintsen; Sie hat eine feine Stimme, vékony ſzava van, *t. i. mikor beſzéll;* seine Stimme verändern, ſzavát elváltoztatni; seine Stimme hören lassen, *a.* ſzóllani, beſzéllni. *b.* énekelni. 2. hang, ſzó, *t. i. a' muzsikában, az éneklésre, ée.* eine gute Stimme haben, jó hangjának, ſzép, vagy kellemetes ſzavának lenni; Discant-Stimme, legfelső hang, v. diskánt hang; Alt-Stimme, felső hang; Tenor-Stimme, közép hang; Baß-Stimme, mélyhang. 3. terméſzeti öſztön, v. erő unſzolás; die Stimme

der Natur, a' természet ösztöne, vagy unszolása. 4. voks, szó; die Stimmen sammeln, voksot szedni, voksra botsátni valamit; sechs Stimmen waren für, und sechs wider die Sache, hat voks mellette vólt, hat ellene; seine Stimme zu etwas geben, voksolni valamire, mellette fogni valaminek. 5. voksjuss, voksolásravaló juss.

Stimmen, 1. *v. a.* z. B. ein musikalisches Instrument, feligazítni; das Klavier, die Violine stimmen, a' klavírt v. a' hegedút feligazítni.— Jemanden stimmen, valakit valamire izgatni. 2. *v. n.* hangot adni; die zwey Instrumente stimmen zusammen, ez a' két muzsika egyenlő hangot ád. 3. zusammen stimmen, öszveegyezni, megegyezni, *gondolatban, akaratban.* 4. voksolni, voksot adni.

Stimmer, der, muzsika igazító.

Stimmhammer, der, igazítókalapáts, húrtekerőkalapáts, igazítókúlts.

Stimmrecht, das, voksolásjuss, voksolásravaló juss.

Stimmung, die, 1. z. B. des Klaviers, feligazítás, egyeztetés. 2. alkalmaztatás valamihez. 3. st. Gesinnung, indúlat, *néha*: értelem.

Stinkbaum, der, 1. büdösfa. *Sterculia*, L. 2. dögfa. *Anagyris foetida*, L.

Stinken, *v. n. irr. Imp.* ich stank. *Perf.* ich habe gestunken, 1. büdös lenni; das stinkt, büdös; das hat gestunken, büdös volt; stinkend werden, megbüdösödni.

Stinkend, *adj.* büdös; *adv.* büdösen.

Stinkratz, der, görény. *Mustela Putoria.*

Stinkthier, (ugyan az).

Stint, der, eperlán szemling. *Salmo eperlanus.*

Stipendium, das, ösztönfizetés.

Stirn, Stirne, die, homlok; die Stirn biethen, ellent állani, ellene szegezni magát.

Stirnband, das, homlokszorító.

Stirnbein, das, homloktsont.

Stirnbinde, die, pintli, homlokszorító.

Stirne, *l.* Stirn.

Stöberig, *adj.* havazó, fergeteges.

Stöbern, *v. n.* 2. hávazni, szállingózni; es stöbert, havaz. 2. *v. a.* st. stäubern, kiporozni, kitisztítni. 3. keresgélni, keresgélve felhányni.

Stöberwetter, das, fergeteg, havazó idő.

Stöchas, der, sárgagyopár. *Gnaphalium Stoechas.*

Stocher, der, fogvájó, fogpiszkáló.

Stochern, *v. a.* vájni, *p. o. fogait.*

Stock, der, 1. Stamm des Baumes, derék, törzsök. 2. bokor, plánta bokor, tő; ein Nelkenstock, egy szegfütő; Weinstock, szőlőtő. 2. Stab zum Gehen, Schlagen, bot páltza; am Stocke gehen, boton járni; den Stock bekommen, botot v. verést kapni. 3. tuskó, törzsök, töke, *p. o. a' kivágott fának örzsöke*; ein Stock zum Almosen, persely, töke. 4 emelet, kontignátzió, *az épületekben*; das Haus ist vier Stock hoch, ez a' ház négy emeletre van épitve; er wohnt im zweyten Stocke, a' második emeletben lakik. 5. kaloda, deres; in den Stock legen, a' kalodába, v. deresbe tenni. 6. az öszvetételekben ez a' szó Stock, külömbkülömbféle értelmű.

Stockband, das, páltzakötő.

Stockblind, *adj.* merő vak.

Stöckchen, das, páltzátska.

Stockdumm, buta, ostoba.

Stöckel, *adj.* lábbeli sark.

Stocken, 1. megakadni, akadozni, *t. i. a' beszédben* 2. megakadni, *mint a' vlz a' folyásban*, a' vér a' kerengésben, ée. 3. nedvesség miatt elromlani elrothadni, megpállani, ée. 4. sich, bokrosodni, fürtösödni, *mint a' gabona.*

Stöcken, *v. a.* kalodába, vagy deresbe tenni.

Stocken, das, megakadás, akadozás; ins Stocken kommen, megakadni.

Stockend, *adj.* akadozó.

Stockfidel, od. Geige, karhegedű.

Stockfinster, *adj.* igen setét.

Stockfisch, der, tőkehal. *Gadus morrhua.*

Stockfleck, der, nedvesség, v. állás miatt esett fólt.

Stockfremd, *adj.* egészen.

Stockhaus, das, tömlötz, fogház.

Stockholm, Stokholm, *fő Város Svetzidban.*
Stockig, *adj.* pállott, nedvesség miatt elromlott.
Stöckisch, *adj.* nyakas, makats.
Stockknopf, páltzafej, *tsontból, vagy értzből.*
Stocklaterne, die, nyeles lámpás.
Stöcklein, das, páltzátska.
Stockmeister, der, tömlötztartó.
Stockrose, die, mályvarózsa. *Alcea rosea.*
Stockschilling, der, 1. botozás, megbotozás. 2. kalodába, v. deresbevaló megtsapattatás.
Stockschlag, der, páltzaütés.
Stockschnupfen, der, rekedő nátha.
Stocksteif, *adj.* igen merő, feszes.
Stockstill, *adj.* igen tsendes.
Stockung, die, megakadás, szorúlás.
Stockwerk, das, emelet, kontignátzió az épületben.
Stockzahn, der, 1. zápfog. 2. utolso zápfog.
Stoff, der, 1. st. Zeug, matéria; wollener od. seidener Stoff, gyapjú, v. selyem matéria. 2. matéria, a' miből valami lesz, v. tsinálatik; Stoff zum Reden od. Schreiben, beszédre, v. írásra való matéria. 3. Ursache, Anlaß, ok, indító ok; Stoff zum Lachen, ok a' nevetésre.
Stoffen, matéria, matériából való.
Stöhnen, *v. n.* sóhajtozni, *ismét*; nyögni, *mint a' beteg.*
Stöhnen, das, sohajtozás.
Stolle, die, hosszúkás zsemlye, repedt zsemlye.
Stollen, der, 1. láb; z. B. des Bettes, ágy láb. 2. támasz. 3. im Bergbaue, bányatsatorna; den Stollen treiben, vízerányos tsatornát ásni a' bányába.
Stolpern, *v. n.* m. s. botlani. *Pb.* Es stolpert wohl auch ein gutes Pferd, a' négylábú is botlik, v. még a' jó ló is megbotlik. 2. megbotlani. hibázni.
Stolz, *adj.* 1. kevély, büszke, kényes; Stolz werden, elkevélyedni, elkényesedni; Stolz thun, kevélykedni, kényeskedni. 2. Stolz auf etwas seyn, *a.* büszkélkedni valamivel. *b.* ditsekedni valamivel. *jó értelemben.*
Stolz, der, 1. kevélység. 2. ditsekedés.
Stolzieren, *v. n.* kevélykedni, rátartani magát.
Stöpfel, der, dugó, dugasz.
Stopfen, *v. a.* 1. dugni, bédugni, belédugni, v. tömni; voll gestopft, tömve tele: eine Pfeife Taback stopfen, egy pipadohányt tölteni. 2. tömni, megtömni; Gänse stopfen, lúdat tömni. 3. Loch in einem Zeuge stopfen, bekötni, bevarni a' lyukat. 4. diese Speise stopft, ez az étel szorúlást tsinál.
Stopfer, der, 1. st. Mäster, tömő hízlaló. 2. oltóág.
Stoppel, die, tarló.
Stoppeln, *v. a.* tarlózni, kalászokat szedni.
Stöpsel, der, dugó, dugasz.
Stör, der, tok; *egy hal. Acipenser Sturio.*
Storch, der, gólya, esztrág, tzakó. *Ardea Ciconia.*
Storchschnabel, der, 1. gólyaorr. 2. daru orrű. *Geranium*, L. 2. másoló rajzmív.
Stören, *v. n.* 1. st. beunruhigen, háborítni, háborgatni, megháborítni, *p. o. valakit dolgában*, od. st. verhindern, akadályoztatni: lassen Sie sich nicht stören, tsak tessék folytatni dolgát, v. ne szakasztsa felbe. 2. hányni, vetni. felforgatni valamit.
Störer, der, háborító.
Störrig, *adj.* nyakas, makats.
Störung, die, megháborítás.
Stoß, der, 1. taszítás, döfés, megtaszítás; einen Stoß geben, od. beybringen, megtaszítni, megdöfni; einen Stoß bekommen, *a.* megtaszíttatni. *b.* kárt vallani. 2. st. Haufen, rakás, halom, 3. fartsika, *l.* der Steiß. 4. mozsárfonék, a' mozsár feneke.
Stoßdegen, der, koszperd.
Stößel, der, mozsártörő.
Stoßen, *v. a. irr.* ich stoß, du stößest, er stößt. *Imp.* ich stieß. *Perf.* ich habe gestoßen, 1. szúrni, döfni, öklelni; der Ochse stößt mit den Hörnern, az ökör öklel a' szarvával. 2. törni; Pfeffer stoßen, borsot törni. 3. taszítni; aus dem Hause stoßen, kitaszítni, v. kitaszigálni a' házból; von sich stoßen, magától eltaszítni; Jemanden vor den Kopf

stoßen, valakit megszomorítni, *t. i. megsértés által.* 4. sich an etwas, *a.* megütődni valamiben, megütni magát valamiben. *b.* megütközni valamin. 5. zusammen stoßen, öszve, v. egymáshoz tenni, értetni. 6. *v. n.* hozzá érni, hozzáütődni. 7. zu Jemanden stoßen, közelítni, v. menni valakihez, hozzá kaptsolni magát; es sind noch zehn Regimenter zur Armee gestoßen, még tíz regement kaptsolta magát a' táborhoz. 8. hozzá érni, *ismét*: határos lenni vele, rádűlni; das Haus stößt an den Weg, ez a' ház az út félén van, v. az útra dűl; Deutschland stößt gegen Abend an Frankreich, Németország napnyúgot felé Frantziaországgal határos. — Das Schiff ist an den Grund gestoßen, megfeneklett a' hajó, v. fennakadt.

Stößer, der, 1. szúró, döfő. 2. *l.* Stößel.

Stößig, *adj.* öklelős.

Stoßung, die, szúrás, döfés.

Stoßvogel, der, levegőben ragadozó madár, *p. o. héjja, kánya.*

Stotterer, der, akadozva beszélő.

Stottern, *v. n.* akadozni, akadozva beszélni.

Strack, od. Stracks, 1. egyenesen. 2. tüstént, egyben.

Strafbar, *adj.* büntetésre méltó.

Strafe, die, 1. büntetés; bey Strafe, büntetés alatt; eine Strafe auflegen, megbüntetni, büntetést rendelni. 2. birság, pénzrevaló büntetés.

Strafen, *v. a.* büntetni, megbüntetni; an Geld strafen, pénzre büntetni. 2. fenyítni, megfenyítni, *p. o. a' gyermeket.*

Strafer, Bestrafer, der, büntető.

Straff, *adj.* szoros, feszes, *p. o. kötél.*

Straffällig, *adj.* büntetésre méltó.

Straffheit, die, feszesség.

Strafgeld, das, birságpénz.

Strafgericht, das, ítélőszék.

Sträflich, *adj.* 1. bűnös, büntetést érdemlő. 2. st. böse, gonosz.

Strafurtheil, das, büntető szententzia, v. ítélet.

Strafwürdig, *adj.* büntetésre méltó.

Strahl, der, 1. súgár; die Strahlen der Sonne, a' nap súgári. 2. st. Blitz, villám, villámás.

Strahlen, *v. n.* ragyogni, súgárzani.

Strahlenbrechung, die, súgár visszaverettetés.

Strahlig, súgáros, ragyogó.

Strähne, die, motring, *t. i. tzérna, v. fonal.*

Stramen, *l.* Straff.

Strampeln, *v. n.* doborogni.

Strampfen, *v. n.* topogni, dobogni.

Strän, der, motring, *p. o. tzérna.*

Strand, der, part, tengerpart.

Stranden, *v. n.* m. s. a' partra kivettetni, v. a' hab által kiverettetni.

Strandfisch, der, partihal.

Strandherr, der, part birtokosa.

Strandläufer, libutz, bíbitz. *Tringa.*

Strandrecht, das, parti juss, parthozvaló juss.

Strandvogel, der, parti madár.

Strang, der, istráng, kötél,

Stranguliren, megfojtani; megzsinegezni.

Strangulirung, die, megfojtás.

Strangurie, die, vizelletfelakadás

Strapaze, die, nyüg, nyughatatlanság, fáradság.

Strapaziren, fárasztani, nyughatatlankodtátni.

Straße, die, 1. st. Weg, út, kotsiút. 2. st. Gasse, úttza. 3. st. Meerenge, szorostenger, tengerszorúlat.

Straßenbereiter, der, útakat vizsgáló, *t. i. lovon.*

Straßenraub, der, útonállás, úton álló tolvajság.

Straßenräuber, útonálló tolvaj, v. zsivány.

Straßenräuberey, die, úton állás, útonvaló ragadozás.

Straßenzoll, der, vám.

Sträuben, 1. felborzazni, *p. o. hajáit, tsilait.* 2. sich, felborzadni, berzenkedni. 3. sich, ellent állani, ellene szegezni magát.

Straubig, *adj.* borzas; *adv.* borzasan

Strauch, der, bokor, tsalit, *p. o.* Rosenstrauch, rózsa bokor.

Strauchdieb, der, 1. *l.* Straßenräuber. 2. (ein Sprichwort), semmirekellő, zsivány.

Straucheln, *v. n.* botlani, botorkázni.

Sträuchlein, das, bokrotska.

Strauchwerk, das, bokrok, tsalit.

Strauß, der, 1. strutz, *madár, Struthio Camelus.* 2. st. Kampf, hartz,

tsetéjpatéj. 3. ſt. Buſch, búb, bóbita, *a' madarak fején.* 4. ſt. Blumenſtrauß, bokréta. 5. bokrétavirág. *Panicula; a' növevénytudományban.*

Sträußchen, das, bokrétátska.

Straußgras, das, fürtperje. *Agroſtis*, L.

Straußmeiſe, die, búbostzinke. *Parus criſtatus.*

Straußvogel, der, *l.* Strauß.

Strebe, die, 1. oſzlop, gyámol. 2. ellentallás.

Strebebarſch, der, butzóhal. *Perca aſper.*

Streben, *v. n.* törekedni, igyekezni, iparkodni; nach etwas ſtreben, valamire törekedni, v. iparkodni.

Strebepfeiler, der, gyámoloſzlop, v. támaſz.

Strecke, die, 1. ſt. Raum, köz, tér, hely, darabföld; eine gute Strecke, jó darabföld, v. távolyság; *adv.* jó darabig, jó darab földnyire.

Strecken, 1. ſt. dehnen, kinyújtani, terjeſzteni. 2. ſich, kinyúlni, terjedni, kiterjedni, *ismét*: nyújtódzni; ſich nach der Decke ſtrecken, tsak addig nyújtózni, a' meddig a' takaró ér; der Weg ſtreckt ſich ſehr in die Länge, nagyon holoſzan tart, v. meſzſze kiterjed az út. 3. das Gewehr ſtrecken, lerakni a' fegyvert, *t. i. a' földre hoſzſzában.*

Streich, der, 1. ſt. Hieb, Schlag, vágás, tsapás; auf einen Streich, egy vágásra, egy tsapásra; der Baum fällt nicht auf den erſten Streich, nem dúl le a' fa egy vágásra. 2. ſt. Rank, Liſt, fortély, ravaſzság, mesterség; Jemanden einen Streich ſpielen, valakit ráſzedni, v. megejteni. 3. ſt. Ding, dolog, *néha*: tselekedet; dummer Streich, ostoba, v. balgatag tselekedet.

Streichbret, das, kormánydeſzka, *az ekében.*

Streicheln, *v. a.* tzirógatni, tzirókálni, simogatni.

Streichen, *v. a. irr. Imp.* ich ſtrich. *Perf.* ich habe *és* ich bin geſtrichen, 1. *v. a.* simítni, simogatni, *p. o. kézzel valamit, néha*: tzirólgatni, tzirókálni; die Katzen ſtreichen, a' matskát simogatni. 2. törölni, letörölni, leseperni, *p. o. az izzadságot az orrtsájáról, a' port az aſztalról, ée.* das Geld zuſammen ſtreichen, a' pénzt öszveseperni. 3. mázolni, kenni, *p. o. vajat kenyérre, ée.* — Ziegel ſtreichen, téglát vetni; die Violine ſtreichen, a' hegedút húzni, v. próbálgatni a' vonóval; das Meſſer auf dem Stahle ſtreichen, megſenni, megvonni, v. atzélhoz ſenni a' kést; od. auf den Wetzſtein, megköszörülni; das Getreide im Scheffel ſtreichen, az életet, p. o. búzát, v. rozst a' vékán eltsapni, letsapni; Wolle ſtreichen, gyapjút kartolni, v. fesúlni; Lerchen ſtreichen, pipiskét fogni hálóval; die Segel ſtreichen, lebotsátni a' vitorlákat, *p. o. tiſztelethöl valaki előtt*; ein Schiff zum Streichen zwingen, kénszeríteni a' hajót, a' vitorlák lebotsátására, 's magámegadására. — Etwas heraus ſtreichen, valamit módnélkül, v. szerfelett ditsérni. 4. *v. n.* m. ſ. tsapni, betsapni, menni, járni, *mint a' ſzél az ablakon v. a' ſzobán által.* 5. ſt. fliegen, ſchnell fliegen, repdesni, kovályogni, t. i. repülve. 6. kóborlani, ide 's tova járnikelni, kóvályogni, *néha*: lotni futni; den ganzen Tag auf den Gaſſen herum ſtreichen, egész nap az útszákon kóborolni. 7. ſich, bakzani, *mint a' farkas, róka*, kozlatni, *mint a' kutya.* 8. ſich, ívni, *mint a' halak.* 9. berühren, ſtreifen, megilletni, hozzáérni, sodorni, súrolni, *p. o. a' falat, mellette elmenvén, ée.*

Streichen, das, *l. az Ige jelentése.*

Streichgarn, od. -neß, das, húzóháló.

Streichholz, das, küllő.

Streichneß, das, húzóháló.

Streichſtein, der, próbakő.

Streichung, die, 1. járás, menés. 2. fúvás. 3. tzirókálás, tzirolgatás. 4. megilletés, súrolás. 5. bakzás. 6. lebotsátás, ée. *l. az Igét.*

Streichvogel, der, kóborlómadár, vándormadár, költözőmadár.

Streichzeit, die, 1. bakzás ideje. 2. madárvándorlás ideje öszszel.

Streif, der, 1. tsapás, fordúlás, *hir*

telen tett rövid út. 2. *l.* Streifen. 3. ſt. Strich, húzás.

Streifen, der, 1. nyiredék, hoſzſzas darab, sujtás, *p. o. papiros, ée.* 2. keskeny darab, *p. o. föld.* 3. tsík. veſzſzö, *p. o. a' matérián;* ein weißer Zeug mit gelben Streifen, fejér matéria sárga tsíkokkal, v. sárgaveſzſzös fejérmatéria.

Streifen, 1. *v. a.* tsíkolni, megtsíkolni, sujtássá tenni, geſtreifte Leinwand, sujtásos vászon, veſzſzös vászon. 2. bőrét lehúzni, *p. o. a' nyúlnak, rókának úgy t. i. hogy a' bőr egéſzen maradjon.* 3. leſoſztani, megfoſztani, *p. o. a' gajjról a' leveleket v. a' lomot.* 4. *v. n.* érdekleni, súrolni, sodorni; die Kugel hat mich nur geſtreift, tsak érdeklett, v. súrólt engem a' golyóbis. 5. járni, *t. i. ide's tova,* portyáſzni, *mint a' katonák,* v. ſzaguldozni.

Streiferey, die, 1. portyáſzás, ſzaguldozás. 2. nyargalódzás.

Streifig, *adj.* veſzſzös, sujtásos, tsíkos.

Streifſchuß, der, sodró lövés, *melly a' tzélt nem éri tsak sodorja.*

Streifung, die, 1. megilletés, érdeklés, sodrás. 2. portyáſzás. 3. leſoſztás, *ée.*

Streifwunde, die, könnyű seb, bőrlesodrásból esett seb.

Streifzug, der, portyáſzás, ſzaguldozás.

Streit, der, 1. perlekedés, tzivódás, *p. o. ſzóval.* 2. villongás, tsata, *néha:* viadal; ein Gelehrter Streit, penna tsata, tudósok köztváló tsata. 3. tusakodás; der Streit wider die Leidenſchaften, az indúlatoskodások ellenvaló tusakodás.

Streitbar, *adj.* hadakozó, vitéz; ein ſtreitbares Volk, hadakozó, v. vitéz nemzet.

Streiten, *v. n. irr. Imp.* ich ſtritt. *Perf.* ich habe geſtritten, 1. vívni, viaskodni, tusakodni, *t. i. ellenségképpen;* die Soldaten ſtritten wie die Löwen, oroſzlánmódra viaskodtak, v. vívtak a' katonák az ellenséggel. 2. hadakozni; für das Vaterland ſtreiten, a' hazáért hadakozni. 3. perelni, perlekedni, *p. o. ſzóval, vagy a' törvényſzék előtt, néha:* tzivódni, vetekedni; über etwas ſtreiten, valamit vittatni, *ée.* 4. bajlódni, bajoskodni, küſzködni, *p. o. betegséggel, ée.* 5. ellenkezni; das ſtreitet wider die geſunde Vernunft, ez a' józan okossággal ellenkezik.

Streiten, das, 1. vívás, tusakodás, viaskodás. 2. perlekedés, perlés, *ée.*

Streiter, der, viaskodó, tusakodó.

Streitfrage, die, vittató kérdés.

Streithahn, der, 1. viaskodó kakas. 2. hartzos, v. bajnok libutz. *Tringa pugnax.*

Streithammer, der, buzgány, tsákány.

Streithandel, der, per, villongás.

Streitig, *adj.* 1. kétséges, peralatt lévő; etwas ſtreitig machen, nem engedni valakinek valamit, *p. o. elfoglalni, általvenni, ée.* über etwas ſtreitig werden, *a.* összvekapni valamin. *b.* nem egyezni meg valamin.

Steitigkeit, die, 1. per, perlekedés, verekedés, *t. i. ſzóval;* eine Streitigkeit beylegen, eligazítni a' pert.

Streitkolbe, der, buzgány.

Streitſache, die, perbéli, vagy per alatt lévő dolog.

Streitſchrift, die, perlő írás.

Streitſucht, die, perkeresés.

Streitſüchtig, *adj.* perſzerető.

Strenge, *adj.* 1. ſt. hart, kemény, *p. o. értz.* 2. fanyar, *mint az éretlen gyümölts.* 3. kemény, kegyetlen, nagy; eine ſtrenge Kälte, kemény hideg, kegyetlen hideg; *adv.* keményen. 4. genau, pünctlich, ſzoros; ein ſtrenger Gehorſam, ſzoros engedelmesség. 5. kemény; *adv.* keményen; ein ſtrenger Herr, kemény ember.

Strenge, die, keménység; nach der Strenge verfahren, keményen bánni, *p. o. valakivel;* die Strenge des Winters, a' télnek keménysége.

Strengigkeit, die, (ugyan az).

Strenſel, der, ketskelábfű. *Agopodium,* L.

Streu, die, 1. für das Vieh, alom, alam, marhák alá vetett ſzalma. 2. ſzék. 3. ſzalmából vetett ágy.

Streubüchſe, die, porzótartó.

Streuen, *v. a.* hinteni, ſzórni; Blumen auf den Weg ſtreuen, vi[illegible]

ſzórni az útra. 2. elſzórni, elhinteni, elterjeſzteni.
Streuling, der, alom, ſzalmából vetett ágy.
Streupulver, das, porzó por.
Streuſand, der, porzó.
Strich, der, 1. húzás, *p. o. a' hegedű vonóval, v. a' festő etsettel.* 2. linea, húzás, vonás; einen Strich machen, lineát húzni, vonást tsinálni; einen Strich durch die Rechnung machen, *a.* keresztül vonni a' ſzámadást. *b.* valaki reménységét semmivé tenni, ſzándékába akadályt vetni. 3. ſt. ſtreifen, tsík, veſzſző forma lapos vonás, sujtás. 4. darabföld, tartomány; ein fruchtbarer Strich des Landes, termékeny tartomány. 5. ſt. Gang, Weg, út, menés, járás; in einem Striche Weg, egy húzomban. 6. ſót, sereg, *p. o. madár.*
Strichregen, der, pálztás eső, róta eső
Strichweiſe, *adv.* rótánként, pálztáson, pálztánként.
Strick, der, 1. ſt. Seil, kötél. 2. madzag, zsineg. 3. Fallſtrick, hurok, tőr.
Strickbeutel, der, kötőerſzény.
Stricken, *v. a.* tővel kötni, *p. o. harizsnyát, ée.*
Stricken, das, tővelkötés.
Strickerinn, die, tővelkötő, kötő, *p. o. leány v. aſzſzony.*
Strickgras, das, kötevény. *Schoenus.*
Strickleiter, die, kötéllajtorja.
Stricknadel, die, kötőtő.
Strickwerk, das, kötött munka.
Strickzeug, das, kötőſzerſzám.
Striegel, der, vakaró, lóvakaró.
Striegeln, *v. a.* 1. vakarni, megvakarni, *p. o. a' lovat.* 2. zaklatni, *ismét*: megpirongatni valakit.
Striegeln, das, 1. vakarás. 2. feddés, dorgálás, zaklatás.
Strieme, die, 1. verésbely, a' verés helye. 2. sebhely. 3. sujtás, veſzſző, tsík, *a' materián, ée.*
Striemig, *adj.* tsikos, sujtásos.
Striezel, der, vetélő forma zsemlye.
Strippe, die, tsizmahúzó, *bőrből, v. galandból.*
Strittig, *adj.* peres.
Strobel, die, fenyőtoboz.
Stroh, das, ſzalma.
Strohband, das, 1. ſzalmapántlika. 2. ſzalmakötél.
Strohbett, das, ſzalmaágy.
Strohblume, die, vasvirág. *Xeranthemum.*
Strohbund, der, ſzalmatsutak.
Strohdach, das, zsuppfedél.
Strohern, *adj.* ſzalma, ſzalmából való.
Strohfarbe, die, ſzalmaſzín.
Strohfarbig, *adj.* ſzalmaſzínű.
Strohgelb, *adj.* (ugyan az).
Strohhalm, der, ſzalmaſzár.
Strohhut, der, ſzalmakalap.
Strohhütte, die, ſzalma kunyhó.
Strohſack, der, ſzalmazsák.
Strohſchab, der, kéve, zsupp.
Strohſeil, das, ſzalmakötél.
Strohwiſch, der, ſzalmatsutak.
Strohwittwe, die, ura elútazott aſzſzony.
Strom, der, 1. folyás, járás, *p. o. a' víznek folyása v. járása.* 2. ſt. Fluß, folyóviz. 3. vízfolyamat, a folyóviznek folyó árja.
Strömen, *v. a.* folyni.
Strömen, das, folyás.
Strömweiſe, *adv.* patakonként.
Strophe, die, vers, egy vers.
Strotzen, *v. n.* felduzzadni, duzzadni, feldagadni, felpuffadni.
Strotzen, das, duzzadás, feldagadás, puffadás.
Strudel, die, 1. rétes, *t. i. egy téſztaſzételneme.* 2. der, örvény.
Strudeln, *v. n.* örvénymódra tekergőzni, forrni, buzogva forni.
Strumpf, der, 1. harizsnya, német kaptza, (strimfli). 2. ſt. Stamm, derék, *p. o. a' fa dereka.*
Strumpfband, das, harizsnya kötő.
Strümpfchen, das, harizsnyátska.
Strumpfſtricken, das, harizsnya kötés.
Strumpfwirken, das, harizsnya ſzövés
Strumpfwirker, der, harizsnya ſzövő.
Strunk, der, 1. torzsa; ein Kohlſtrunk, káposztatorzsa. 2. ſzár, *gomba ſzára.*
Struppen, die, *pl.* tsizmahúzó, *t. i. bőrből v. galandból.*
Struppig, *adj.* borzas, boglyas.
Strübchen, das, 1. ſzobátska. 2. egy pint, egy oka.
Stube, die, ſzoba.
Stubenarreſt, der, házi fogság.

Digitized by Google

Stubenburſch, der, kamarás társ.
Stubenfliege, die, házi légy.
Stubengelehrter, der, othon tanúlt.
Stubenheizer, der, szobafütő.
Stubenmädchen, das, szobalcány.
Stubenthür, die, szobaajtó.
Stúber, der, 1. poltra. 2. krutska.
Stück, das, 1. st. ein Theil eines Ganzen, darab; in Stücke ſchneiden, brechen, ſägen, darabokra vagdalni, tördelni, fűrészelni, &c. Ein Stück Brod, Fleiſch, egy darab kenyér, hús.— In einem Stücke fortarbeiten, egy húzomba dolgozni. 2. darab, *magában egy egész*; zehn Stück Vieh, tíz darab marha; zwanzig Stück Schafe, húsz darab juh; Sechs Stück Bücher, hat darab könyv. 3. vég, darab; ein Stück Zeug, egy vég matéria; ein Stück Leinwand, egy vég v. egy darab vászon. 4. kötet, tsomó, *t. i. valamelly könyvnek tsomókra osztott egy kötetje.* 5. muſikaliſches Stück, muszika darab, és más játék darab. 6. rész; in dieſem Stücke muß ich ihn loben, ebben a' részben ditsérhetem. — Von freyen Stücken, önként, magától. st. Kanone, ágyú.
Stückchen, das, darabotska.
Stückeln, 1. eldarabolni. 2. öszvetoldozni.
Stücken, 1. eldarabolni. 2. öszvetoldani.
Stückgießer, der, ágyúöntő.
Stückgießerey, die, ágyúöntés, v. ágyúöntő műhely.
Stückkugel, die, ágyúgolyóbis.
Stücklein, das, darabotska.
Stückpferd, das, ágyúvonó ló.
Stückweiſe, *adv.* darabonként.
Stückwerk, das, dirib darab, darabok.
Student, der, deák, tanúló.
Studentenleben, das, deáki élet.
Studiren, *v. n.* 1. igyekezni, iparkodni. 2. tanúlni. 3. st. nachſinnen, gondolkozni.
Studirender, ein, tanúló.
Studirſtube, die, tanúló szoba.
Studirt, *adj.* tanúlt.
Stufe, die, léptső, grádits, v. poltz: zur höchſten Stufe der Ehre gelangen, a' tiszteségnek fő poltzára jutni. 2. darabértz.
Stufengang, der, gráditsonkéntvaló lépés.
Stufenjahr, das, minden hetedik esztendő.
Stufenweiſe, *adv.* léptsönként, gráditsonként.
Stuhl, der, 1. szék; ſich zwiſchen zwey Stühle ſetzen, két szék közé ülni, *azaz*: két dolog közül egyiket se nyerni el; Jemanden den Stuhl vor die Thüre ſetzen, kiadni valakin. 2. szék, természet szüksége; zu Stuhle gehen, szükségére menni. 3. st. Weberſtuhl, szövőszék.
Stühlchen, das, széketske.
Stuhlgang, der, szék, hasüresités.
Stuhlweißenburg, Székes-Fejérvár.
Stuhlzwang, der, haserőlködés.
Stülpe, die, 1. boriték, fedél. 2. karima, *p. o. kalapkarimája.*
Stülpen, 1. ráborítni, *p. o. fedelét valamire.* 2. felkötni, felhajtani, *p. o. kalap karimáját.*
Stumm, *adj.* 1. néma; Stumm werden, megnémúlni; ein Stummer, néma. 2. szótalan, tsendes, néma.
Stümmel, der, töve, v. gyökere, *p. o. fának, fognak, &c.*
Stümmeln, *v. a.* tsonkítni, megtsonkítni.
Stümmelung, die, tsonkítás, megtsonkítás.
Stummheit, die, némaság.
Stümper, der, himpellér, kontár, *p. o. mesterember.*
Stümperey, die, himpellérség, kontárkodás.
Stümpern, *v. n.* himpellérkedni, kontárkodni.
Stumpf, *adj.* tompa, *p. o. kés, orr, &c.*
Stümpfen, *v. a.* 1. tompítni, megtompítni. 2. tsonkitni.
Stumpfnaſe, die, pisze orr, tompa orr.
Stumpfwinkelig, *adj.* tompa, vagy széles szegletű.
Stündchen, das, kis óra.
Stunde, die, 1. óra, egy órányi idő; ich warte ſchon über eine halbe Stunde, több fel órájánál már miólta várakozom; in einer Stunde, *a.* egy óra múlva. *b.* egy óra alatt. 2. óra, letzke; Stunde halten, od. geben, órát tartani valakivel, tanítni valakit. 3. st. Zeit, idő, idő szakasz.

Digitized by Google

Stundenlang, *adj.* egy órányi; *adv.* egy óráig.
Stundenuhr, die, óramutató óra, melly fertályt nem mutat.
Stundenweiser, der, óramutató az órán.
Stundenzeiger, der, (ugyan az).
Stündlein, das, órátska, egy kis órányi idő.
Stündlich, *adj.* óráigvaló, óránkéntvaló; *adv.* óránként, minden órán.
Sturm, der, 1. ſt. Sturmwind, ſzélvész, forgószél; die Stürme toben, od. wüthen, dühösködik a' ſzélvész. 2. lárma, zenebona, *főképpen*: tüzi lárma; Sturm läuten, félreverni a' harangot, *és ez által az embereket fellármázni, gyúladáskor, v. más veszedelem elhárítására.* 3. ostrom, osromlása a' várnak; mit Sturm erobern, ostrommal venni meg a' várat, várost, ée. Sturm laufen, erőszak, kal megmászni a' vár v. város falait és így venni meg a' várat, ée.
Sturmbock, der, ostromlókos, faltörőkos, *a' régieknél.*
Sturmbrücke, die, ostromló híd, *a' régieknél.*
Sturmdach, das, ostromfedél, *a' régieknél.*
Stürmen, *v. a.* 1. ostromolni, *p. o. várat, várost, ée.* 2. erőszakot tenni *p. o. valaki házán, azt felverni, ée.* 2. lármázni, lármázva rohanni valamire; das Haus ſtürmen, lármázva rohanni a' házba. 4. *v. n.* dühösködni, *mint a' szélvész.* 5. félreverni a' harangot, a' lárma harangot meghúzni.
Stürmer, der, ostromló.
Sturmfaß, das, vizeshordó, *tüzoltásravaló.*
Sturmglocke, die, lármaharang.
Sturmhaken, der, tüzoltó tsáklya.
Sturmhaube, die, sisak.
Sturmhut, der, 1. sisak. 2. kék sisakfű. *Aconitum Napellus.*
Stürmiſch, *adj.* 1. szélveszes; *adv.* szélvészmódra. 2. lármás, *p. o. ember.* 3. ostromló, *p. o. kívánságok.*
Sturmleiter, die, ostromlajtorja.
Sturmvogel, der, hojsza, szélvészmadár. *Procellaria.*
Sturmwetter, das, forgeteg, szélvészszeljáró forgeteg.
Sturmwind, der, szélvész, forgószél.
Sturz, der, 1. rohanás, omlás, leesés, lerohanás. 2. ſt. Unglück, szerencsétlenség. 3. megbukás, elesés, leesés; *p. o. rangbólvaló leesés.* 4. od. die Stürze, buktató, *a' bányáknál a' hol az ércz-salakot, földet, valamelly mélységbe leöntögetik.*
Sturzacker, der, ugar föld.
Stürze, die, 1. fedő. 2. *l.* Sturz, 4-szer.
Stürzel, der, 1. tuskó, tő. 2. tőke, *p. o. szőlőtőke.*
Stürzen, *v. a.* buktatni, lebuktatni, letaszítni, *p. o. magas helyről valamit.* 2. megbuktatni, *p. o. valakit, rangjából alattomban való úton levettetni.* 3. leborítni, leborítva letenni valamit. 4. ugarolni, megugarolni a' földet. 5. *v. n. m. h.* rohanni, lerohanni, rohanva leesni; vom Pferde ſtürzen, a' lóról leesni, v. lebukni; mit dem Pferde ſtürzen, lovával elbukni, elesni. 6. ſich, leugrani, ugrani, *p. o. vízbe, v. magas helyről a' földre.* 7. rohanni, bérohanni, rohanva menni; *p. o. a' házba valakihez.*
Stute, die, kantza.
Stutenmeiſter, der, ménesmester.
Stuterey, die, ménes.
Stutfüllen, das, kantzatsikó.
Stutz, der, 1. kurta, elvágott, kurtított dolog. 2. forgó, kotsagtoll és más tollbokréta.
Stütze, die, 1. gyámol, támasz. 2. gyámol, bizodalom, segítség.
Stutzen, der, tuszli, karkeszty, prémkeszty.
Stutzen, *v. a.* 1. elvágni, megkurtítni, elnyírni; die Haare ſtutzen, a' hajját rövidre nyírni. 2. *v. n.* elbámúlni, *t. i. meg jedni valamin, ismét:* meghökkenni; er ſtutzte darüber, elhűlt belé, szeme szája elállott belé. 3. ſt. prangen, nyalkálkodni, pompázni *p. o. valamelly ékes köntösben.* 4. ökleini, döfni, *mint a' kos.*
Stützen, *v. a.* 1. megtámasztani, *p. o. a' házat, fát, ée.* 2. ſich, támaszkodni; ſich auf etwas ſtützen, támaszkodni valamire, bízni valamiben.

Stutzer, der, nyalkalegény, nyalkafi.
Stutzglas, das, rövid üveg, alatsony üvegpohár.
Stutzig, *adj.* bámúló; Stutzig werden, bámúlni, meghökkenni.
Stutzperücke, die, hurta paróka.
Stutzung, die, megtsonkítás, megnyirés elvágás.
Stützung, die, gyámolítás.
Styl, der, 1. írásmód, *néha*: előadásmód, beszédmód. 2. z. B. des Mahlers, Bildhauers, kép irás, v. faragás módja. 3. időszámlálás.
Stylisiren, *v. a.* írásmódba foglalni, írásban feltenni.
Subaltern, der, III. altiszt, alsóbb rangú tisztviselők.
Subdividiren, *v. a.* elosztani.
Subdivision, die, részelosztás.
Subject, das, 1. tárgyszó, szubjektum. 2. st. Person, személy.
Sublimiren, tisztálni, felszállítni, *a' testalkattudományban.*
Subrector, der, Rectortárs.
Subscribiren, nevét alája írni.
Subsidien, die, *pl.* segedelem pénz.
Subsistenz, die 1. st. Wesen, való, valóság. 2. st. Unterhalt, élelem.
Substanz, die, valóság.
Substituiren, *v. a.* helyébe tenni.
Subsumiren, *v. a.* felvenni, rosz néven venni valamit.
Subtil, *adj.* 1. vékony. 2. éles elméjü, *ismét*: szörszálhasogató.
Subtilität, die, 1. vékonyság. 2. fellengös gondolat, mélység.
Subtraction, die, kivonás, számkivonás.
Subtrahiren, *v. a.* kivonni, levonni, a' számból valamit.
Succediren, utánna következni.
Succeß, der, elömenetel.
Succession, die, utánna következés.
Successor, der, hivatalörökös, jószágörökös, utánna következő *a' hivatalban, jószágban.*
Succurs, der, st. Hülfe, segitség.
Suchen, *v. a.* 1. keresni; was suchen Sie? mit keres az Ur? was hast du hier zu suchen? mi keresöd, kereseted, v. dolgod van itt? — gesucht, keresett, mesterséges. 2. st. setzen, keresni, helyheztetni; er sucht seine Ehre darin, abban keresi, v. helyhezteti ditsösségét. 3. *A Határozatlan Mód és a' zu—val együtt ezt teszi*: igyekezni, akarni; er sucht dich dahin zu bringen, daß, u. s. f. arra akar venni, hogy, ée. Etwas zu hindern suchen, igyekezni valamit megakadályoztatni.
Suchen, das, keresés.
Sucher, der, keresö.
Sucht, die, korság; die fallende Sucht, nyavalyatörés, nehéznyavalya.
Sud, der, 1. forrás; das Wasser siedet in einem Sude fort, egy hüzomban forr a' viz. 2. fözés, egy fözés, *p. o. ser, ée.*
Süd, der, dél, déli tájjék. *l. ezt is*: Süden.
Südamerika, déli Ámérika.
Sudel, der, potsoja, motsár.
Sudeley, die, motskolódás.
Sudeln, *v. a.* motskolódni, v. motskosan bánni valamivel.
Süden, dél; der Wind kömmt von Süden, a' szél délről fúj; es liegt gegen Süden, délfelé, vagy délre fekszik.
Süderfee, die, déli tenger.
Sudler, der, tisztátalan ember.
Südlich, *adj.* déli, délfelévaló; *adv.* délre.
Südost, der, délnapkeletköz.
Südostwind, délnapkeletközi szél.
Südpol, der, délisark.
Südsee, die, délitenger.
Südwärts, *adv.* délfelé.
Südwest, der, délnapnyúgotköz.
Südwestwind, der, délnapnyúgotközi szél.
Südwind, der, déli szél.
Sühlen, 1. forgatni, hengergetni. 2. sich, forogni, hengeregni.
Sühlache, die, fertö, motsár.
Sühne, die, megengeszteltödés.
Sühnopfer, das, engeszteltö áldozat.
Suite, die, kisérök, hozzátartozók.
Sulze, Sülze, die, 1. nyalnivaló só, *p. o. a' tehénnek, juhnak, ée.* 2. st. Gallerte, kotsonya, aludtlév, *p. o.* Kaffeesulze, kávéaludtlév, v. óltott kávélév, óltott lév.
Sumach, der, etzetfa, timár szömörtzefa. *Rhus coriaria.*
Summarisch, *adj.* summás; *adv.* summásan.
Summe, die, summa.
Summsen, *v. n.* dongni, dongani, bongani, *mint a' mehek.*

Sumpf, der, motsár, tótsa, posvány.
Sümpfchen, das, motsárotska.
Sumpfbinſe, die, árva káka. *Scirpus palustris.*
Sumpfdiſtel, die, réti bogáts. *Carduus palustris.*
Sumpfheidelbeere, die, motsári afonya. *Vaccinium uliginosum.*
Sumpfig, *adj.* motsáros, potsványos.
Sumpfklee, der, háromlevelü vidrafü. *Menyanthes trifoliata.*
Sumpfraute, die, kányafü. *Sisymbrium palustre*, L.
Sumpfvogel, der, górlábú, v. gázlólábú madár.
Sumpfwaſſer, das, motsárvíz.
Sumpfweiderich, die, tói nyelvesvirág. *Epilobium palustre.*
Sumſen, *l.* Summſen.
Sund, der, tengerſzorulás, tengerſzoros.
Sünde, die, bün, vétek; das iſt Sünde, ez vétek: himmelſchreyende Sünde, égrekiáltó vétek.
Sündenfall, der, bünös eset.
Sünder, der, bünös, vétkező, bünös ember; ein armer Sünder, *a.* ſzegény bönös ember. *b.* gonoſz tselekedő. *c.* nyomorúlt ember.
Sündfluth, die, özönviz.
Sündhaft, *adj.* bünös, vétkes.
Sündigen, *v. n.* vétkezni, bünhödni, bünt tselekedni; an Gott ſündigen, az Isten ellen vétkezni.
Sündopfer, das, engeſztelő áldozat, bünértvaló áldozat.
Supee, die, Soupee, vatsora.
Superfein, *adj.* igen ſinom.
Superintendent, der, III. Superintendens.
Superklug, *adj.* túl a' rendén okos, rendkivül okos.
Supiren, *v. n.* vatsorálni.
Süppchen, das, levesetske.
Suppe, die, leves.
Suppen, *v. n.* levest enni.
Suppenſchüſſel, die, levesestál.
Suppenteller, der, levesestányér.
Suppig, *adj.* hig mint a' leves.
Supplicant, der, III. kérő, könyörgő.
Suppliciren, kérni, *valamit*, könyörögni valamiért.
Suſpendiren, 1. felfüggeſzteni, *p. o. ítéletét.* 2. vom Amte, hivatalából ideig kitenni.
Süß, *adj.* 1. édes; *adv.* édesen; ſüße Milch, édes téj; ſüßer Wein, édes bor. 2. kellemetes, jóizü, édes; ein ſüßer Schlaf, édes, v. kellemetes álom. — Ein ſüßer Herr, tsapodár, a' ſzép nemnel magát béſzinleni tudó.
Süßapfel, der, mézalma.
Süßholz, das, édesgyökér. *Glycyrrhiza.*
Süßigkeit, die, édesség.
Süßklee, der, baltavirág, ſzamárhere. *Hedysarum*, L.
Süßlich, *adj.* édeses, édeskés.
Sylbe, die, ſzótag, ſzilaba.
Sylbenmaß, das, ſzótagmérték.
Sylbenweiſe, *adv.* ſzótagonként.
Syllogiſmus, der, kötött okoskodás, okoskodáskötés, okoskodókötés.
Sylphe, die, temetőbogár. *Silpha.*
Symboliſch, *adj.* esmértetőjeles, esmértetőjel gyanánt ſzolgáló.
Symmetrie, die, réſzerányság, réſzegyezés.
Symmetriſch, *adj.* réſzerányos.
Sympathetiſch, *adj.* érzésselegyező.
Sympathie, die, érzésegyezés, egyenlőérzés.
Symphonie, die, ſzimfónia, hangegyezés, *a' muzsikában.*
Syntactiſch, *adj.* elrendelési, ſzóelrendelési.
Syntax, die, ſzóelrendelés, elrendelés, ſzórendelés.
Syrien, Siria tartomány.
Syrup, der, béfőzött mézesnedv, *p. o. a' plánták, virágok, gyümöltsök levéből v. nedvéből.*
Syſtem, das, tudományrend, v. alkat, alkotmány, rendſzer.
Syſtematiſch, *adj.* alkotmány, rendſzeri, alkotmányos, rendſzeres; *adv.* alkotmányosan, rendſzeresen.
Szürmantel, der, ſzür.
Szürmantelſchneider, der, ſzürſzabó.

T.

Taback, der, dohány, tobák; Rauchtaback, dohány; Schnupftaback, tobák, burnót.
Tabacksbruder, der, nagy dohányos, nagy pipás.
Tabacksbüchse, die, dohánytartó.
Tabacksdose, die, pikszis, tobákos pikszis.
Tabacksgesellschaft, die, dohányos társaság.
Tabacksklystier, das, dohányleves klisztér.
Tabackskopf, der, pipa, pipafej.
Tabackspfeife, die, pipa.
Tabacksrauch, der, dohányfüst.
Tabacksraucher, der, dohányos, pipás.
Tabacksrohr, das, pipaszár.
Tabacksspinner, der, dohányfüző.
Tabelle, die, mutató tábla, tabella.
Tabellarisch, *adj.* mutató táblákba foglalt, tabellás.
Tabulat, das, deszkázat.
Tabuletkrämer, der, házaló kalmár.
Tact, der, időmérték, taktus, *a' muzsikában*; den Tact halten, taktusra vigyázni.
Tactfest, *adj.* taktusra vigyázó, taktustartó.
Tactführer, der, taktus jeladó.
Tactmäßig, *adj.* taktusos; *adv.* taktusra.
Tactik, die, hadmesterség, taktika.
Tadel, der, 1. ótsárlás, betsmelés, *néha*: gyalázás, kissebítés. 2. st. Fehler, hiba; ohne Tadel seyn, hiba nélkül, v. fedhetetlen lenni.
Tadelhaft, *adj.* hibás; *adv.* hibásan.
Tadeln, *v. a.* ótsárolni, betsmelni, kissebbítni, gyalázni.
Tadelnswerth, *l.* Tadelhaft.
Tadelsucht, die, hibavadászás.
Tadelung, die, ótsárlás, betsmelés.
Tadler, der, ótsárló, betsmérlő.
Tafel, die, 1. tábla, *p. o. iró tábla, számvető tábla.* 2. st. Tisch, asztal, úriasztal, ebédlő asztal; die Tafel decken, asztalt teritni, vagy asztalt megteritni. 3. teritett és ételekkel megrakott asztal; sich zur Tafel setzen, asztalhoz ülni, *t. i. ebédlés végett*; nach der Tafel, asztal után, v. ebéd után; offene Tafel halten, közönséges helyen ebédelni, *ahol t. i. az ebédlőket mindenféle nézők láthatják*; gute Tafel führen, jó asztalt tartani, jól élni; Jemanden zur Tafel ziehen, valakit ebédre, v. vatsorára hivni. 4. asztal, tábla, *t. i. a' törvénytevőszékben, &c.* die königliche Tafel, a' királyi tábla; die Districtual-Tafel, a' kerületbéli v. distriktuális tábla; die Septemviral-Tafel, a' hétszemélyü, v. Septemvirális tábla. 5. akármelly négyszegletü táblaforma kö, üveg, *fa, &c.*
Tafelbier, das, asztali sör.
Täfelchen, das, táblátska.
Tafeldecker, der, asztalterítő.
Tafelgelder, die, *pl.* asztalpénz, asztalra v. élésrevaló pénz.
Tafelgemach, das, ebédlő v. vatsoráló szoba.
Tafelmusik, die, asztalimuzsika.
Täfeln, *v. a.* megdeszkázni.
Tafelservies, die, asztali készület.
Tafelstube, die, ebédlő szoba.
Tafelteller, der, asztali tányér.
Tafeltuch, das, abrosz.
Tafelwerk, das, deszkázat.
Tafelzeug, das, asztali készület.
Tafelzimmer, das, ebédlőszoba.
Taffet, Taffent, der, tafota.
Tag, der, die Tage, 1. nap, egy nap; *huszonnégy órából álló idő, t. i. a' nappal és éjtszaka együtt.* November hat dreyßig Tage, Novemberbe harmintz nap van. 2. nap, a' nappali idő; Tag und Nacht, éjjel nappal; von Tag zu Tag, napról napra; gestrigen Tages, tegnapi napon; den Tag vor

her, egy nappal az előtt, v. előttevaló nap; Tags darauf, od. den Tag darauf, utánnavaló nap, következő nap; in acht Tagen, egy hét múlva; guten Tag! jó napot! heutiges Tages, mái napon, mái időben; einmahl des Tages, napjában egyszer. 3. napvilág; vor Tage, virradta előtt; mit Anbruch des Tages, virradtokor, mikor virrad; es wird Tag, virrad; an den Tag kommen, napfényre jöni; an den Tag legen, nyilvánságossá tenni, megmutatni, megbizonyítni; wie hoch ist es am Tage, mennyi idő van, v. hány óra tájban lehet az idő. 4. ft. Zeit, idő; in unsern Tagen, a' mi időnkben. 5. Tag und Nacht, n. gyenge falú. *Parietaria debilis. b.* parlagi tsormoja. *Melampyrum arvense*, L.

Tagarbeit, die, 1. napszám. 2. napi munka, nappali munka.

Tagebuch, das, mindennapi jegyző könyv.

Tagedieb, der, korhel, időveszteglő.

Tagefalter, der, pillangó, pille, lepke.

Tageleistung, die, naprendelés, napot tevés.

Tagelohn, der, napszám, napszámbér.

Tagelöhner, der, napszámos.

Tagen, *v.n.* virradni.

Tagereise, die, egynapi út, v. útazás; zwey Tagereise, kétnapi út. *(sat).*

Tagesfahrung, *l.* Tageleistung.

Tageslänge, die, naphoszsza.

Tageslicht, das, napvilág.

Tageszeit, die, nappal, nappali idő.

Tagevogel, der, pillango.

Tagewerk, das, napszám, napimunka.

Tagwerker, der, napszámos.

Tagezeit, die, 1. rendelt nap, határozott nap valamire. 2. ft. Hochzeit, lakodalom.

Täglich, *adj.* naponkéntvaló; *adv.* naponként, mindennap.

Taglöhner, der, napszámos, napszámra dolgozó.

Taille, die, termet, testállás, főképpen a' deréknak a' termete.

Takelwerk, das, hajókötelek.

Taktik, *l.* Tactik.

Talar, der, bokáigérő ruha.

Talent, das, 1. tálentom, tehetség, ajándék, adomány, *t. i. a' lélek-nek tehetségei.* 2. tálentom, *pénz neme régen.*

Talg, der, fadgyú.

Talg, *adj.* fadgyúbólvaló, fadgyú.

Talgbaum, der, fadgyúfa. *Chroton sebiferum.*

Talglicht, das, fadgyúgyertya.

Talgig, *adj.* fagyas.

Talisman, der, ígéző eszköz.

Talk, Talkstein, der, talkkő.

Talmud, der, Törökbiblia.

Tamarinde, die, tamarinda. *Tamarindus*, L.

Tamarindenbaum, (ugyan az).

Tamariske, die, atánfa, tamariska. *Tamarix germanica.*

Tambour, der, dobos.

Tand, der, gyermekség, játék.

Tändeley, die, gyermekeskedés.

Tändelhaft, *adj.* gyermekeskedő.

Tändeln, *v.n.* 1. gyermekeskedni. 2. zaudern, késedelmezni.

Tändler, der, 1. gyermekeskedő, tréfás. 2. ft. Tródler, zsibvásaros.

Tandler, (ugyan az).

Tang, der, tengersás. *Zostera*, L.

Tangel, die, árlevél, *hegyes keskeny levele némelly fáknak és virdgoknak, mint a' rozmaringé, fenyőfáé, é.c.*

Tangelholz, das, árlevelűfa, mint a' fenyőfa.

Tannapfel, der, fenyőtoboz.

Tanne, die, fenyőfa.

Tannen, *adj.* fenyőfábólvaló, fenyőfa.

Tannenbaum, der, fenyőfa.

Tannenfink, der, fenyőpinty. *Tringilla Montifringilla.*

Tannenhain, der, fenyves.

Tannenharz, das, fenyőszurok, fenyő gyanta.

Tannenholz, das, fenyőfa.

Tannenmeise, die, fenyőtzinke. *Parus sylvaticus.*

Tannenpalme, die, fenyőpálma, jegenye pálma. *Elate*, L.

Tannenwald, der, fenyves, fenyőerdő.

Tannzapfen, der, fenyőtoboz.

Tante, die, *pl.* Muhme, valaki szüleinek aszszony v. leány testvérjei.

Tanz, der, tánta; einen Tanz machen, egyet tántzolni; zum Tanze gehen, tántzba menni.

Tanzbär, der, tántzoló medve.

Tanzboden, der, tánzház.
Tánzchen, das, tántzotska.
Tanzen, *v. a.* tántzolni; nach Jemandes Pfeife tanzen müſſen, úgy járni a' mint valaki fujja, *az az*: tartozni, engedelmeskedni.
Tanzen, das, tántzolás.
Tánzer, der, tántzoló.
Tánzerinn, die, tántzoló leány, v. aſzſzony.
Tanzkunſt, die, tántzolásmesterség.
Tanzmeiſter, der, tántzmester.
Tanzplatz, der, tántzoló hely.
Tanzſchuh, der, tántzoló saru, vagy tzipő.
Tanzſchule, die, tántzoskola.
Tapet, das, ſzőnyeg; etwas auf das Tapet bringen, valamit elölhozni, v. a' beſzédközben felhozni; auf das Tapet kommen, előfordúlni.
Tapete, die, falſzőnyeg, falbéllés.
Tapezerey, die, ſzönyegek.
Tapeziren, *v. a.* 1. ſzőnyegekkel bévonni. 2. bévonni, béborítni a' párnás ſzékeket, kanapékat, *selyemmel, kartonnal, ée.*
Tapezirer, der, 1. ſzobafalbéllelő. 2. kanapéborító.
Tapezirung, die, házfalbéllelés, kanapé borítás. ée.
Tapfer, *adj.* 1. vitéz, bátor; *adv.* bátran, vitézül.
Tapferkeit, die, vitézség.
Tappen, *v. a.* tapintani; herumtappen, tapogatódzni.
Täppiſch, *adj.* bárdolatlan.
Tarantel, die, torontálpók. *Aranea Tarantula*, L.
Tarif, der, mutatótábla, laistrom.
Tarock, der, tarok kártya.
Tarockiren, *v. a.* tarókozni.
Tarockſpiel, das, tarokjáték.
Tartar, der, III. tatár.
Tartoffel, *l.* Kartoffel.
Täſchchen, das, zsebetske.
Taſche, die, 1. zseb. 2. zatskó.
Taſchenbuch, das, zsebbeli könyv.
Taſchenkalender, der, zsebbeli kalendáriom.
Taſchenformat, das, zsebbeli formáta.
Taſchengeld, das, zsebbeli pénz.
Taſchenkraut, das, paperſzényfű, szükésfű. *Thlaspi bursa pastoris.*
Taſchenmeſſer, das, zsebbeli kés.
Taſchenſpieler, der, ſzemfényveſztő.
Taſchenſpielerey, die, ſzemfényveſztés.
Taſchenuhr, die, zsebbeli óra, zsebóra.
Täſchner, der, bőrládakészítő.
Taſſe, die, tsésze, findzsa.
Taſten, *v. a.* nyúlni valamihez, megtapintani.
Tatar, Tartar, der, Tatár.
Tatze, die, 1. ſzőrös és körmös talpa némelly állatoknak, p. o. Bären-Tatze, medvetalp. 2. tálzli, *p. o. az ingen.* 3. tsésze. Taſſe.
Tau, der, kötél, alatság, *hajón.*
Taub, *adj.* siket. Etwas mit tauben Ohren anhören, valamit a' füle mellett eleregetni. Taub werden, megsiketülni. 2. Unempfindlich, finnlos, érzéketlen, *p. o. ember, tag, ée.* 3. ſt. leer, üres, *néha*: férges, *p. o. dió.* 4. siket, nem hangos, nem hangzó. 5. Taube Neſſel, matskaparéj, hólttsalán. *Lamium.*
Täubchen, das, galambotska.
Taube, die, galamb.
Taubenart, die, galambnem.
Taubenay, das, galambtojás.
Taubenfalk, vadgalambász ölyv. *Falco Palumbarius.*
Taubenfarbe, die, galambszín.
Taubenhaus, das, galambdútz.
Taubenkropf, der, 1. földfüstfű, füstvirág. *Fumaria.* 2. galambótz, szaporafű. *Verbena.*
Taubenmiſt, der, galambganéj.
Taubenneſt, das, galambfészek.
Taubenſchlag, der, galambdútz.
Tauber, der, 1. siket ember. 2. hímgalamb.
Täuberich, der, hímgalamb.
Taubhafer, der, vadzab.
Taubheit, die, siketség.
Taubkorn, das, 1. vadótz. *Lolium*, L. 2. egérárpa. *Hordeum murinum.*
Tauchen, *v. a.* 1. ins Waſſer, belémártani, bemártani, *p. o. a' vizbe, belémeritni.* ſt. Tunken, mártani, *p. o. kenyeret a' lévbe.* 3. terhelni, megterhelni, *t. i. a' hajót.* 4. ſich, lebukni, elbukni, *t. i. a' viz alá, n. ha*: belémerülni.
Taucher, der, 1. búvár, *t. i. ember.* 2. búvár, *madár. Mergus*, L.
Taucherglocke, die, búvárharang.
Tauchgans, die, búvárlúd. *Mergus merganser.*
Tauchhuhn, das, szártsa. — *Fulica atra.*

Tauchbecken, das, keresztelő edény, v. medentze.
Taufbuch, das, keresztelő könyv.
Taufe, die, keresztség. Zur Taufe halten, keresztvízre tartani. Aus der Taufe heben, keresztkoma, v. keresztanya lenni.
Taufen, *v. a.* keresztelni, megkeresztelni.
Taufen, das, keresztelés.
Täufer, der, keresztelő.
Taufessen, das, paszita, keresztelő, *vendégség.*
Taufgodel, die, 1. keresztanya. 2. keresztleány.
Taufgöth, der, 1. keresztatya. 2. keresztfiú.
Taufhandlung, die, keresztelés.
Taufküssen, das, keresztelő vánkos.
Täufling, der, keresztelnivaló gyermek.
Taufmahl, das, paszita, keresztelő.
Taufnahme, der, III. keresztnév.
Taufpathe, der, III. keresztkoma.
Taufschein, der, keresztelő levél.
Taufschmaus, *l.* Taufmahl.
Taufstein, der, keresztelő kő.
Tauftuch, das, keresztelő keszkenő.
Taufwasser, das, keresztvíz.
Taufzeuge, der, III. keresztkoma.
Taufzeugniß, das, *l.* Taufschein.
Taugen, *v. n.* 1. st. brauchbar seyn, alkalmatos lenni, valamirevaló lenni. Nichts taugen, semmit sem érni. Nützlich seyn, — hasznos lenni, használni. 3. Gut seyn, jó lenni, jóravaló lenni. 4. st. sich schicken, illeni.
Taugenichts, der, semmirekellő, semmirevaló.
Tauglich, *adj.* 1. alkalmatos. 2. hasznos, jó. 3. illő, illendő.
Tauglichkeit, die, 1. alkalmatoslétel, alkalmatosvólt. 2. st. Güte, jóság.
Taumel, der, 1. tántorgás, *t. i. a' részegség miatt.* 2. ittasság, részegség. Einen Taumel haben, ittas lenni, részeg — lenni. 3. szédelgés, bódultság, *t. i. az indúlatoskodás miatt.* 4. st. Lärm, lárma.
Taumelig, *adj.* 1. tántorgó. 2. szédelgő. 3. részeg, boros.
Taumeln, 1. tántorogni. 2. botorkádzni, szédelegni, *t. i. tselekedeteiben.*
Tausch, der, tsere. Einen Tausch machen od. treffen, megtserélni.
Tauschen, *v. a.* tserélni, megtserélni. Ich wollte nicht mit ihm tauschen, nem tserélnék meg vele.
Tauschen, das, tserélés, megtserélés.
Täuschen, megtsalni. Die Sinne täuschen uns nicht selten, az érzékeink gyakorta megtsalnak bennünket. Eine getäuschte Liebe, a' megtsalattatott szerelem. 2. ámítni, elámítni valakit.
Täuschung, die, tsalás, megtsalás.
Tauschhandel, der, tserevásár.
Täuschung, die, 1. tsalás. 2. st. Irrthum, tévelygés. 3. ámítas, elámítás.
Tausend, ezer; ezeren; Potz tausend! od. der Tausend! mi a' kő! ejnye!
Tausend, das, ezer, ezere valaminek.
Tausendblatt, das, ezerlevelű tzitzfarkfű. *Achillea millefolium.*
Tausenderley, *adj.* ezerféle.
Tausendfach, *adj.* ezerszeres; *adv.* ezerszeresen.
Tausendguldenkraut, das, százforintos fű, földepefű. *Gentiana Centaurium.*
Tausendkünstler, der ezermester.
Tausendmahl, *adv.* ezerszer.
Tausendschön, das, 1 bárling, bársonyvirág. *Amaranthus*, L. 2. százszorszép, rukertz. *Bellis perennis.*
Tausendste, der, die, das, ezeredik.
Tauwerk, das, kötelek, alatságok, *a' hajón.*
Tax, der, tiszafa, ternyőfa. *Taxus*, L.
Taxation, die, taksálás, megbetsülés, betszabás.
Taxbaum, der, *l.* Tax.
Taxe, die, taksa, betsűár.
Taxiren, *v. a.* taksálni, megtaksálni.
Taxordnung, die, taksarend, taksálás rendje.
Tazette, die, tatzéta nártzis. *Narcissus Tazetta.*
Teich, der, tó.
Teichfisch, der, tóbeli hal.
Teicharas, das, hínár.
Teichkarpfen, der, pozsár, tói ponty.
Teichkolbe, die, buzgányos gyékény. *Typha.*
Teig, der, 1. tészta, gyúrt tészta. 2. kovász; den Teig anmachen, kovászt tenni; den Teig gehen lassen,

megbagyni kelni a' téſztát, vagy kovászt.
Teigig, *adj.* téſztás, kovászos.
Teller, der, tányér.
Tellerleder, der, tányérnyaló.
Tellertuch, das, aſztalkelſzkenő.
Tempel, der, templom, *t. i. a' régieknél.*
Tempelherr, der, III. templárius.
Temperament, das, véralkat, testhajlandóság, temperamentom.
Temperiren, *v. a.* mérsékelni, enyhítni.
Temperirt, *adj.* mérsékelt.
Temporiſiren, időt tölteni.
Tenne, die, ſzérű, ſzűrű.
Tenor, der, középhang.
Teppich, der, ſzőnyeg.
Termin, der, időhatar, rendelt idő, ſzabott idő.
Terminologie, die, mesterſzók.
Terpentin, der, terpentin.
Terpentinbaum, der, terpentínfa. *Pistacia Terebinthinus.*
Terpentinöhl, das, terpentínolaj.
Terraſſe, die, felemelt ágy, v. föld *a' kertben*, veteményeságyemelet.
Tertianfieber, das, harmadnapi hideglelés.
Tertie, die, harmadhang.
Terzerol, das, mordály.
Terzett, das, hármas ének.
Teſtament, das, 1. testamentom; végrendelés. 2. testamentomtétel.
Teufe, od. Tiefe, die, mélység.
Teufel, der, ördög.
Teufeley, die, ördögség.
Teufeliſch, *adj.* ördögi; *adv.* ördögi módon.
Teufelsabbiß, der, ördögharaptafű. *Scabiosa Succisa*, L.
Teufelsbanner, der, ördögüző.
Teufelsbeere, die, natragulya. *Atropa Belladonna.*
Teufelsdreck, der, dögſzer mézga. *Assa foetida.*
Teufelskirſche, *l.* Teufelsbeere.
Teufelswurz, die, mérges sisakfű. *Aconitum napellus.*
Teufelszeug, das, ördögség.
Teufliſch, *adj.* ördögi.
Teutſch, *l.* Deutſch, Német.
Text, der, tekſztus, letzke, *t. i, a' predikátziónak letzkéje.*
Thal, das, völgy.
Thaler, der, tallér.
That, die, tett, tselekedet; eine gute That, nemes tselekedet; eine böſe That, gonoſz tselekedet, gonoſztett; in der That, valósággal, valójában, valóban
Thäter, der, tevő, tselekvő.
Thathandlung, die, véghezvitt munka, végre hajtot tselekedet.
Thätig, *adj.* 1. munkás; *adv.* munkásan. 2. sereny. 4. ſt. wirkſam, hathatós.
Thätigkeit, die, 1. munkásság, serénység. 2. hathatósság.
Thätlich, *adj.* 1. tselekedeti, tselekedettelvaló; *adv.* tselekedve. 2. erőſzakos; *adv.* erőſzakosan. 3. hathatós, hathatósan.
Thatſache, die, tett dolog, történt, v. megesett dolog, tselekedet.
Thau, der, harmat.
Thauen, *v. n.* 1. harmatozni. Es thauet, harmat esik. 2. ſi. ſchmelzen, olvadni, felengedni. Es thaut, olvad.
Thauig, *adj.* harmatos; harmatosan.
Thauwetter, das, lágy idő.
Thauwind, der, olvaſztóſzél.
Theater, das, játékſzín, teátrom.
Thee, der, 1. théa, herbaté. 2. ſt. Theebaum, théafa. *Thea bohea, et viridis*, L.
Theekanne, die, théás kanna.
Theer, der, földolaj, kátrány, dohot, kulimáz, tzekérkenő.
Theeren, földolajjal bekenni.
Theeſchale, die, theatseſze.
Theeſtaude, die, ſtrauch, der, théatsemete.
Theetaſſe, *l.* Theeſchale.
Theil, der, rets. Zum Theil, részszerént; eines Theils, egy részént, egy részről. Meiſten Theils, nagyobb részént. Theil nehmen, od. haben, *a.* részesülni, részt venni valamiben. *b.* megoſztozni, *valaki sorsán örülni, v. ſzomorkodni.*
Theilbar, *adj.* oſztható, eloſztható.
Theilchen, das, részetske.
Theilen, *v. a.* 1. oſztani, eloſztani. Mit jemanden theilen, megoſztani valakivel, megoſztozni. 2. ſich, *a.* elválni. *b.* eloſzolni. *c.* meghasonlani.
Theiler, der, oſztó, eloſztó.
Theilhaft, *adj.* részes. Theilhaft werden, részesülni. Theilhaft machen, részesitni.

Theilhaftig, *adj.* részes, *valamiben.*
Theilnehmer, der, részvevő.
Theils, *adv.* részszerént.
Theilung, die, osztás, osztozás.
Theis, Theisse, die, Tisza, *folyóvíz.*
Thema, das, feltétel.
Theolog, der, Vallástudományértő, Istentudományértő, theologus.
Theorema, das, állitótétel.
Theoretisch, *adj.* vizsgálódási.
Theorie, die, 1. vizsgáló esmeret. 2. tudomány.
Theriak, der, terjék.
Thermometer, der, melegmérő.
Theuer, *adj.* drága; *adv.* drágán. Ich habe es theuer gekauft, drágán vettem. 2. betses, drága, *p. o. barát.* Theuerster Freund! kedves drága Barátom! 3. Wie theuer? hogy? mennyin? mi az ára? Theuer zu stehen kommen, sokba, v. drágába kerülni.
Theuere, die, drágaság.
Theuerung, die, drágaság, drága idő, szükelsztendők.
Thier, das, állat. Wildes Thier, vad állat.
Thierart, die, állatnem.
Thierchen, das, állatotska.
Thiergarten, der, vadas kert, állatos kert.
Thiergefecht, das, állatviadal.
Thierisch, *adj.* állati, állati módon.
Thierkreis, der, égijegy kerület.
Thierlein, das, állatotska.
Thiersreich, das, állatok országa.
Thon, der, 1. agyag. 2. *l.* Ton.
Thonart, die, agyagnem.
Thonerde, die, agyagföld.
Thönern, *adj.* agyagbólvaló.
Thonig, *adj.* agyagos.
Thor, das, kapu. Zum Thore hinaus gehen, a' kapun kimenni.
Thor, der, elztelen, balgatag.
Thorflügel, der, kapuszárny.
Thorgeld, das, kapupénz.
Thorheit, die, 1. elztelenség, balgatagság. 2. elztelen tselekedet.
Thorhüter, der, kapunálló, kapuőrző.
Thörig, *adj.* elztelen; *adv.* elztelenül.
Thorriegel, der, kapurekesz, v. retesz, kapuzár.
Thorschließer, der, kapu bézáró.
Thorschlüssel, der, kapukulcs.
Thorwache, die, kapuőrző, kapunál lévő strázsa.
Thorwärter, der, kapus.
Thorweg, der, kapun általvaló út.
Thran, der, halzsir.
Thränchen, das, könnyetske, könnyecseppetske.
Thräne, die, z. B. des Auges, könny, könyv; Thränen vergießen könnyeket hullatni, sírni; in Thränen zerschmelzen, sírva fakadni; st. Drohne, here.
Thränen, *v. n.* 1. sírni, könyvezni. 2. könyvezni, *mint a' szőlővessző.*
Thränenbach, der, könnypatak, könyhullatás patakja.
Thränend, *adj.* könyvező; *adv.* könyvezve.
Thränenfluß, der, könnyhullatás.
Thränenlos, *adj.* könnyhullatás nélkülvaló, könnyetlen.
Thränenquelle, die, könnyhullatás ereje.
Thränenvoll, *adj.* könnybelábbadt.
Thron, der, országlószék, trónus, fejedelmi v. királyi szék, ée. den Thron besteigen, az országló székbe ülni, az országló székre jutni; nach dem Throne streben, az országló székre vágyódni.
Thronen, *v. a.* országolni, uralkodni.
Thronerbe, der, III. koronaörökös, a' korona örököse.
Thronfähig, *adj.* országlásra alkalmatos.
Thronfolge, die, országlásfelváltás, uralkodásban következés.
Thronfolger, der, uralkodásban következő, országlás követő.
Thronhimmel, der, országlószékmenyezet.
Thulich, *l.* Thunlich.
Thun, *v. a. irr. Imp.* ich that. *Perf.* ich habe gethan, 1. st. verrichten, machen, tenni, tselekedni, tsinálni; Sie haben recht gethan, jól tselekedett az Úr, jól tette az Úr; Was ist hier zu thun, mit tselekedjünk itt, mi tévők legyünk most; das thut nichts, semmit se tesz, semmi az; seine Pflicht od. Schuldigkeit thun, kötelességét tenni, megtenni v. bételyesítni; seine Möglichkeit thun, mindent megtselekedni a' mit tsak lehet, mindent elkövetni; etwas kund thun, valamit kihirdetni; zu thun haben, dolgának lenni; ich habe viel zu

thun, sok dolgom van; er hat nichts zu thun, semmi dolga nints; einem einen Gefallen thun, valamelly szivességet tselekedni valakivel; thun sie mir den Gefallen, tselekedje az Úr velem ezt a' szivességet; Erwähnung od. Meldung von etwas thun, említést tenni valamiről, megemlítni valamit; wehe thun, *a.* fájni; es thut wehe, faj. *b.* megbantani, megsérteni valakit; es ist gethan um dich, oda vagy, megesett neked; eine reiche Heirath thun, gazdag személyt venni feleségül; Jemanden etwas zu wissen thun, tudtára adni valakinek valamit. — — Jung thun, úgy viselni magát mint a' fitalok vagy ifjak, alt thun, öregesen viselni magát; schön thun, hizelkedni; groß thun, kérkedni; er thut nichts als essen und trinken, mindég eszik iszik, v. nem tsinál egyebet, hanem eszik, iszik; es ist mir darum zu thun, az az én szándékom, azon igyekszem én, hogy, ée. es ist ihm nur ums Geld zu thun, neki tsak a' pénznyerés itt a' tzélja; es ist um dein Glück zu thun, a' te szerentséd forog itt fenn, v. a' te szerentsédre való ez; es ist noch um einen Monath zu thun, már tsak egy hónap kell rá, v. egy hónap elválasztja már a' dolgot. 2. st. stellen, setzen, legen, tenni, helyheztetni; bey Seite thun, félre tenni; ins Gefängniß thun, tömlötzbe vetni, v. tenni.

Thun, das, 1. Verrichtung, tevés, tétel, od. st. That, Handlung, tselekedet; das ist meines Thuns nicht, ez nem az én dolgom; st. Lärm lárma, zaj.

Thunfisch, der, tinhal. *Scomber.*

Thunlich, 1. st. möglich, lehetséges, megeshető. 2. st. leicht, könnyű. 3. st. bequem, dienlich, alkalmatos, hasznos, ée.

Thür, die, ajtó; jemanden die Thüre weisen, valakit kiigazítni az ajtón; zwischen Thür und Angel stecken, megszorúlni, két tűz közé szorúlni, *ismét*: veszedelemben forogni; mit der Thür ins Haus fallen, durván tselekedni, felelni, ée, hinter der Thür Abschied nehmen, a' kapufától venni bútsút, v. útat veszteni, elillantani; vor seiner Thür kehren, tsak magával gondolni, gondjának tsak magára lenni; vor der Thür seyn, az ajtó előtt lenni, *ismét*: közel lenni; an die Thür klopfen, az ajtón kotzogatni; die Thür suchen, útat veszteni, elillantani; sich nach der Thür umsehen, elakarni illantani v. szökni.

Thürangel, die, ajtósark.

Thürchen, das, ajtótska.

Thüre, *l.* Thür.

Thürflügel, der, ajtószárny.

Thürhüther, der, ajtónálló.

Thurm, der, torony; auf den Thurm steigen, a' toronyba felmenni.

Thürmchen, das, tornyotska.

Thürmen, *v. a.* feltornyozni.

Thürmer, der, toronybéli vigyázó.

Thurmspitze, die, toronyteteje, toronytető.

Thurmuhr, die, toronybéli óra.

Thürmung, die, feltornyozás.

Thurmwächter, der, toronybéli vigyázó.

Thürpfoste, die, ajtófél.

Thürriegel, der, ajtózár, reteſz.

Thürschwelle, die, ajtóküszöb.

Thürsteher, der, ajtónálló.

Thürwärter, der, ajtónálló vigyázó.

Thymian, der, kerti démutka, vagy démutfű. *Thymus Vulgaris.* Wilder Thymian, kakukfű démutka. *Thymus Serpyllum.*

Thymseide, die, démutkás pippan. *Cuscuta epithymum*, L.

Tief, *adj.* mély, *p. o. árok, kát, gondolat, hallgatás, ée.* In tiefen Gedanken sitzen, mély gondolatokba merülve lenni, v. ülni; bis in die tiefe Nacht hinein, késő éjtszakáig; tief ins Land gehen, meszsze bémenni az országba; *adv.* mélyen.

Tiefe, die, 1. mélység. 2. st. Abgrund, örvény.

Tiefsinn, der, 1. mélygondolkodás. 2. st. Melancholie, búskomorság, bánatosság.

Tiefsinnig, *adj.* 1. mélyen gondolkodó. 2. búskomoj.

Tiefsinnigkeit, die, *l.* Tiefsinn.

Tiegel, der, tégely, p. o. Schmelztiegel, olvasztótégely.

Tieger, der, tigris.
Tiegerfell, das, tigrisbőr.
Tiegerherz, das, tigrisszív, kegyetlenség.
Tiegern, *v. a.* tarkázni; getiegert, tarka, pettegetett.
Tiegerthier, *l.* Tieger.
Tiene, die, bodony, *faedény.*
Tilgen, *v. a.* semmivétenni, elpusztítni, elveszteni, kiveszteni; das Ungeziefer ist nicht zu tilgen, ezt az ártalmas férget nem lehet kiveszteni. 2. eltorólni, *néha*: lefizetni, *p. o. az adósságot.*
Tilger, der, eltörlő, kitörlő.
Tilgung, die, elvesztés, kitörlés, eltörlés, elpusztítás.
Tille, *l.* Dille.
Tinctur, die, színnedv, tinktúra.
Tinte, die, ténta, tinta; rothe, blaue, schwarze Tinte, veres, kék, fekete ténta; in die Tinte kommen, rosz dologba keveredni, roszszúl járni.
Tintenfaß, das, kalamáris.
Tintenfisch, der, téntahéreg *Sepia Octopus.*
Tintenflasche, die, téntás üveg.
Tintenfleck, der, téntapetsét.
Tintenpulver, das, téntának való por.
Tintenstecher, der, asztalbaütő kalamáris.
Tirnau, Nagyszombat, *város.*
Tisane, die, árpakása.
Tisch, der, asztal, *néha*: ebéd, vatsora; bey Tische, asztal felett, ebéd felett, vatsora felett; bey Tische sitzen, az asztalnál ülni, ebédelni, vatsorálni; zu Tische bitten, ebédre, v. vatsorára hívni; guten Tisch führen, jó asztalt tartani, jól élni; den Tisch bey Jemanden haben, valakihez járni asztalra, *t. i. ebédre v. vatsorára*; freyer Tisch, szabad asztal; sich an den Tisch setzen, asztalhoz ülni, *t. i. ebédhez.*
Tischbier, das, asztali ser.
Tischblatt, das, asztaltábla, v. deszka.
Tischchen, das, asztalotska.
Tischen, *v. a.* 1. asztalt teritni. 2. ebédelni, v. vatsorálni.
Tischfreund, der, asztali barát, *a' ki csak élödés kedvéért tart barátságot.*
Tischgänger, der, ebédrejáró, ennijáró v. asztalttartó valakinól.
Tischgast, der, vendég, *t. i. asztalnálévő vendég ebéden.*
Tischgebeth, das, asztali imádság.
Tischgeld, das, asztaltartásbér.
Tischgenoß, der, együtt ebédlő vagy vatsoráló, ebédlőtárs.
Tischgeräth, das, asztali készület.
Tischgesell, der, asztali társ.
Tischgesellschaft, die, asztali társaság, együttevő társaság.
Tischkasten, der, asztal almáriom.
Tischladen, der, asztalfia, asztalfiók.
Tischler, der, asztalos.
Tischmesser, das, asztali kés.
Tischtuch, das, abrosz.
Tischwein, der, asztali bor.
Tischzeug, das, asztali készület.
Titel, Titul, der, 1. tzím, titulus, felülirás, *p. o. a' könyv tzímje, levél tzímje.* 2. tzímnév, tzím, titulus; Titel geben, tzímezni, titulálni. 3. Schein, Vorwand név, szín, tzím; unter dem Titel der Freundschaft, a' barátság színe alatt
Titelblatt, das, tzímlevél, tituluslevél.
Titular, *adj.* tzímes, titulus viselő.
Tituliren, tzímezni, titulálni.
Tobak, *l.* Tabak.
Toben, dühöskodni, *mint a' szél.*
Toben, das, dühösködés.
Tobend, *adj.* dühösködő.
Tobiasfisch, der, tóbiáshal. *Ammodites Tobianus.*
Tobsucht, die, dühösködés.
Tochter, die, *pl.* die Töchter, leány, valakinek leánya; meine Tochter, az én leányom.
Töchterchen, das, leányka.
Tochterkind, das, z. B. mein, leányom gyermeke, unokám.
Tochterkirche, die, leányekklézsia, filiális ekklézsia.
Tochtermann, der, vő.
Tod, der, halál; mit Tode abgehen, meghalálozni, meghalni; sich den Tod anthun, magát kivégezni, v. megölni; des natürlichen Todes sterben, természeti halállal halni meg; bis in den Tod, halálig; auf den Tod krank, halálos beteg; man möchte sich zu Tode lachen, majd megszakad az ember nevetében; ich bin des Todes, oda vagyok; den Tod fürs Vaterland sterben, hazájáért halni meg.

Todbett, das, halálos ágy.
Todesangſt, die, 1. halál ſzorongattatás. 2. rettenetes ijedtség.
Todesart, die, halál neme.
Todesbetrachtung, die, halálrólvaló elmélkedés.
Todesengel, der, öldöklő angyal.
Todesfall, der, halálos eset, halál, meghalás.
Todesfurcht, die, haláltólvaló félelem v. rettegés.
Todesgedanken, der, III. halálrólvaló gondolat.
Todesgefahr, die, halálos veſzedelem.
Todeskampf, der, halállal küzködés.
Todesnoth, die, halálos inség.
Todespein, die, halálos kín.
Todesqual, die, (ugyan az).
Todesſchrecken, der, haláltólvaló rettegés.
Todesſchweiß, der, halálveréjték, halál veréjtéke.
Todesſtrafe, die, halálos büntetés.
Todesſtunde, die, halál órája.
Todestag, der, halál napja, meghalás napja.
Todesurtheil, das, halálos ſzententzia, v. ítélet.
Todeswerth, halalra méltó.
Todfeind, der, halálos ellenség.
Todfeindſchaft, die, halálos gyülölség.
Todkrank, der, halálos beteg.
Tödlich, *adj.* halálos; *adv.* halálosan, halálból; tödlich haſſen, halálból gyülölni.
Tödlichkeit, die, halálosság.
Todſünde, die, 1. megbotsáthatatlan vétek. 2. halálos vétek.
Todt, *adj.* 1. hólt; ein todter Körper, hólt test; halb todt ſeyn, ſél hólt lenni; todt ſchlagen, agyon verni, hóltra verni; ein Todter, hólt ember, halott; von den Todten auferſtehen, a' halálból feltámadni. 2. elszáradt, kiszáradott, kiszáradt, *p. o. fa.* 3. ſt. leblos, lelketlen, hólt, *p. o. kép, nyelv*; eine todte Sprache, hólt nyelv. 3. ſt. unwirkſam, nem hathatós, foganatlan, sikeretlen. 5. ſt. matt, z. B. Farbe, halaványy, lankadt, *p. o. ſzín.* 6. ſt. ſtill, nicht lebhaft, tsendes; ein todter Ort, népetlen hely.
Tödten, *v. a.* megölni, ölni, elveszteni; du ſollſt nicht tödten, ne ölj; Jemanden mit Gift tödten, valakit méreggel megölni. 2. erejét elvenni, erőtlenné tenni, *ismét*: elrontani; die Begierden tödten, a' kívánságait megfojtani, vagy megzaboláznі. 3. die Zeit tödten, az időt veſztegetni, vagy hijjaban tölteni.
Todtenbahre, die, koporsóvivő, Sz. Mihály lova.
Todtenbein, das, halálſzinű.
Todtenbleich, (ugyan az).
Todtencule, die, tsúvik, kúvik, halálmadár.
Todtenfarbe, die, halálſzín.
Todtenfleck, der, haláljel.
Todtengeleit, das, halottkésérés.
Todtengeripp, das, od. Scelet, tsontváz.
Todtengeruch, der, halottſzag.
Todtengerüſt, das, gyászalkotmány.
Todtengeſpräch, das, hóltakbeszélgetése.
Todtenglocke, die, halotti harang, lélek harang.
Todtengräber, der, 1. sirásó. 2. sirásó temetőbogár. *Silpha Vespillo.*
Todtengruft, die, kripta, temető.
Todtenknochen, der, halotttetem.
Todtenkopf, der, 1. hóltemberfej. 2. gyász pillangó. *Sphynx Atropos.*
Todtenliſte, die, halottlaistrom, megholtak laistroma.
Todtenmahl, das, halotti vendégség.
Todtenregiſter, das, halottaklaistroma.
Todtenſchein, der, halálrólvaló bizonyságlevél.
Todtenſchlaf, der, halálos álom, igen mélyálom.
Todtenuhr, die, kopogó termeszbogár. *Termes pulsatorium.*
Todtenurne, die, hamveder.
Todtenfeind, der, halálos ellenség.
Todtſchlag, der, agyonütés, gyilkosság.
Todtſchlagen, *v. a.* agyonütni.
Todtſchläger, der, gyilkos.
Tödtung, die, megölés.
Tof, Tofſtein, der, darázskő. *Tophus.*
Toilette, die, öltözőasztal.
Tokay, Tokaj, *város.*
Tokayer, 1. ſt. Tokayer Wein, Tokaji bor. 2. tokai ember.
Tolerant, der, III. vallástűrő.
Toleranz, die, vallástürelem.
Toll, *adj.* 1. ſt. raſend, dühös, od.

ſt. unſinnig, eſztelen, bolond; *adv.* dühösen, eſztelenül, bolondúl. 2. ſt. wüthend, dühös, veſzett. Ein toller Hund, veſzett kutya. Toll werden, *a.* neki dühödni. *b.* megveſzni.

Tollapfel, der, bolondító zólna. *Solanum insanum.*

Tollbeere, die, natragulya. *Atropa Belladonna.*

Tollfuß, der, gatsos, gatsibá.

Tollhaus, das, bolondok háza.

Tollheit, die, eſztelenség, dühösség.

Tollkirſche, *l.* Tollbeere.

Tollkraut, das, 1. bürök. *Cicuta virosa.* 2. bolonditó beléud. *Hyosciamus niger.*

Tollkühn, vakmerő.

Tollkühnheit, die, vakmerőség.

Tollwurm, der, 1. kutyamegveſzés. 2. körösbogár. *Lytta*, L. 3. pokolbéli fúria, *egy féreg. Furia infernalis.*

Tollpatſch, talpas, hajdú.

Tölpel, der, 1. ſt. Klotz, tuskó. 2. bohó, ostoba, buta.

Tölpeley, die, bohóság, butaság.

Tölpelhaft, *adj.* ostobás, bohókás.

Tölpiſch, (ugyan az).

Ton, der, 1. ſt. Klang, hang; aus einem Tone reden, egy hangon beſzélni; der Ton einer Glocke, a' harang hangja, v. ſzava; einen Ton von ſich geben, hangot adni, hangzani. 2. hangbetű a' muzsikában; aus welchem Tone geht das Stück, mitsoda hangból, t. i. hangbetűből van ez a' darab. 3. ſt. Art und Weiſe, mód. 4. ſt. Betragen, magaviselet.

Tonart, die, 1. hangnem. 2. hangbetü.

Tönen, *v. n.* hangzani.

Tonkunſt, die, muzsikamesterség.

Tonkünſtler, der, muzsikus, muzsikamester

Tonleiter, die, muzsikagrádits.

Tönchen, das, hordótska, berbentze.

Tonne, die, 1. hordó, nagy hordó. 2. húſzmázsányi tereh. 3. eine Tonne Goldes, ſzázezer forint, v. tallér.

Tonzeichen, das, hangjel.

Topp! topp!

Topas, der, topázkő.

Topf, der, 1, fazék. 2. veder.

Töpfchen, das, fazekatska, tsupor, bögre.

Töpfer, der, fazekas.

Töpferarbeit, die, fazekasmunka.

Töpfererde, die, fazekasföld, vagy agyag.

Töpfergefäß, das, tserépedény.

Töpferhandwerk, das, fazekas mesterség.

Töpfern, *adj.* tserépbölvaló.

Töpferofen, der, tserépkályha.

Töpferrad, das, Töpferſcheibe, korong

Töpferton, der, fazekasagyag.

Töpferwerk, das, fazekasſzerſzám.

Töpferzunft, die, fazekastzéh.

Topfmarkt, der, tserépedényvásár.

Topfſtein, der, fazékkő. *Talcum ollare.*

Toppee, das, dupé.

Topf, der, törf, gyeptőzeg.

Torf, der, turfa, torfa, gyeptőzeg.

Torkel, die, prés, sajtó.

Torkelbaum, der, présfa.

Tormentill, der, vérfű. *Tormentilla.*

Torniſter, der, tariſznya.

Tort, der, ſt. Nachtheil, 1. kár. 2. boſzſzúság.

Torte, die, torta, *sütemény.*

Tortur, die, 1. kinzóſzerſzám, tortúra. 2. kinzás, kín.

Total, ſt. ganz, egész; egészen.

Touſchiren, *(olv.* tusíren). 1. ſt. berühren, megilletni. 2. beleidigen, megsérteni.

Toupee, *l.* Toppee.

Tour, die, *(olv.* túr). 1. ſt. Reiſe, Gang, út, fordúlás, kerülés. 2. vendég üstök.

Trab, der, der Pferde, ügetés; im Trabe, ügetve.

Trabant, der, drabant.

Traben, 1. ſt. gehen, reiten, menni, lovagolni. 2. ügetni.

Traben, das, ügetés.

Träber, ?. Treber.

Tracht, die, 1. ſt. Bürde, tereh, bútyor. 2. ételfogás; eine Tracht Speiſen, egy fogás étel. 2. ſt. Kleidungsart, viselet, ruhaviselet, öltözetmód, ruházatmód; die ungriſche Tracht, a' magyar viselet.

Trachten, *v. a.* igyekezni, iparkodni; nach etwas trachten, valamire törekedni; Jemanden nach dem Leben trachten, valakinek élete után leselkedni.

Trächtig, z. B. Thier, hasas, potzos, *p. o. állat.*

Tractabel, *adj.* velebánható.
Tractament, das, vendégség.
Tractat, der, 1. ſ. B. Schrift, értekezés, irás. 2. Vergleich, kötés, ſzövetség. 3. ſt. Unterhandlung, egyezés, alkudozás.
Tractätchen, das, rövid értekezés.
Tractatenmäßig, *adj.* alkuſzeréntvaló, egyezésſzeréntvaló.
Tractiren, Jemanden, 1. ſt. behandeln, bánni valakivel. 2. értekezni, elmélkedni, valamelly dologról. 3. vendégelni, megvendégelni valakit. 4. alkudozni, *ſzövettség eránt.*
Trág, *l.* Träge.
Tragaltar, das, hordozható kis oltár.
Traganth, der, 1. tragánt tsemete. *Astragalus Tragacantha.* 2. tragant gummi.
Tragbahre, die, testhordó, Sz. Mihály lova.
Tragbar, *adj.* 1. hordozható, vihető. 2. ſt. fruchtbar, termékeny, termő.
Tragbarkeit, die, termékenység, termőség.
Trage, die, emelő, hordó eſzköz.
Träge, Träg, *adj.* rest, lomha, tunya; *adv.* resten, tunyán.
Tragebalken, der, emelő, v. vivő gerenda.
Tragebare, *l.* Tragbahre.
Tragebaum, der, tsapóſa, emelőrúd.
Tragehebel, der, emelőſa, tsapóſa.
Tragekno ſpe, die, gyümöltsbimbó.
Tragekorb, der, kézikosár.
Tragen, ich trage, du trägſt, er trägt. *Imp.* ich trug. *Perf.* ich habe getragen. 1. *v. a.* ſ. B. aus einem Orte in einen andern, vinni; etwas auf die Gaſſe tragen, valamit az utſzára vinni; wo trägſt die Bücher hin, hová viſzed ezeket a' könyveket. 2. ſt. oft tragen, od. bey ſich, mit ſich tragen, hordani, hordozni; ein Kind auf den Armen tragen, gyermeket a' karján hordozni; Waſſer tragen, vizet hordani; trage Waſſer in die Baadwanne, hordj vizet a' ferdőkádba; Geld in der Taſche tragen, zsebjében pénzt hordozni; Briefe herumtragen, leveleket hordani ſzéllyel. 3. ſ. B. etwas ſchweres od. eine Laſt, emelni; eine Laſt tragen, terhet emelni, v. vinni. 4. über ſich haben, tartani; die Säule trägt das Dach, ez az oſzlop tartja a' fedelet. — Das Eis trägt, megbir a' jég. 5. hordozni, viselni, *p. o. pénzt, ée.* einen Degen tragen, kardot hordozni, kardal járni; eine Perücke tragen, vendég hajat hordozni, v. viselni; ein ſchwarzes Kleid tragen, fekete ruhában járni, v. fekete ruhát viselni. — der Zeug trägt ſich immer ſchöner, ez a' matéria a' viselésben mindég ſzebb ſzebb leſz. 6. teremni; die Erde trägt Früchte, a' föld gyümöltsöket terem; ſandige Felder tragen nicht alle Jahre, a' homokos föld nem minden eſztendőben terem; der Baum trägt viele Äpfel, ez a' fa sok almát terem. 7. valaminek a' terhét viselni, v. hordozni; die Reiſekoſten zur Hälfte tragen, az úti költségnek felét fizetni; ſein Kreuz geduldig tragen, kereſztjét békével türni. 8. ſt. erhalten, bekommen, nyerni; den Sieg davon tragen, győzedelmet nyerni; Wunden davon tragen, sebet kapni v. sebbel térni viſzſza. Einen Gedanken mit ſich herumtragen, valamelly gondolattal foglalatoskodni; man trägt ſich damit, azt beſzéllik, azt hirlelik; etwas in ein Buch tragen, valamit a' könyvbe feljegyezni, v. béirni; ein Amt tragen, hivatalt viselni; Liebe zu od. gegen Jemanden tragen, ſzeretettel viseltetni valaki eránt v. valakihez; die Naſe hoch tragen, nagyra tartani az órát, v. dölyfösködni. 9. *v. n.* ſt. einbringen, béhajtani, béhozni, jövedelmet adni; das Gut trägt nicht viel, ez a' jószág nem sokat hajt bé. 10. hordani, v. vinni a' golyóbist; das Gewähr trägt hundert Schritt, ez a' puska száz lépésnyire hordja a' golyóbist, v. béjárja a' tzélt. — Meine Augen tragen nicht ſo weit, az én látásom nem hat annyira.
Tragen, das, vivés, emelés, hordás, hordozás, viselés, ée.
Tragend, *adj.* 1. hordozó, viselő, ée. 2. ſt. trächtig, hasas, potzos.
Träger, der, 1. vivő; (trager), hordozó. 2. terehhordó, *t. i. ember.* 3. tartó, emelő.

Trageſeſſel, der, vivőſzék.
Trágheit, die, restség lomhaság.
Tragiſch, *adj.* ſzomorú.
Tragödie, die, ſzomorújáték.
Tragung, die, vivés, hordás.
Trampelthier, das, két púpos teve.
Trank, der, ital.
Tränkchen, das, italotska.
Tränke, die, 1. itatás, 2. itatóhely; zur Tränke führen, itatni vinni.
Tränken, *v. a.* 1. itatni, megitatni. 2. megöntözni, megnedvesitni.
Trankgeld, das, *l.* Trinkgeld.
Trankrinne, itató vályú v. tsatorna.
Tränkung, die, itatás, megitatás.
Translociren, általtenni.
Transport, der, 1. általszállítás, más helyreszállítás. 2. egyszeri szállítás, *a' mit egyszerre kell által szállítni valahova.*
Transportiren, *v. a.* általszállítni.
Transportſchiff, das, szállítóhajó.
Transſubſtantiation, die, általváltozás.
Trappe, die, 1. ſt. Spur, nyom, nyomdok. 2. der Trappe, túzok. *Otis tarda.*
Trappen, *v. n.* dobogni, topogni.
Trau, *l.* Trauung.
Träubchen, das, szőlőfürtötske.
Traube, die, szőlőfej, szőlőfürt, v. egy fürtszőlő, szőlőge:ezd.
Traubenblut, das, ſt. Wein, bor, szőlőleve.
Traubenhyacint, der, fürtös játzint. *Hyacinthus Botrioides.*
Traubenkraut, das, rubiánka. *Chenopodium Botrys*, L.
Traubenſaft, der, bor.
Traubenweiſe, *adv.* fürtönként.
Trauen, *v. a.* 1. ehelich kopuliren, öszveesküdtetni v. esketni, *t. i. az új házasokat.* 2. ſt. Glauben beymeſſen, hinni; wer leicht traut wird leicht betrogen, a' könnyen hivő könnyen megtsalattatik. *Pb.* Trau, ſchau, wem, kötve hidj, v. hidj, de meglásd kinek. 3. támaszkodni, bízni; auf Gott trauen, az Istenbe bízni; es iſt dem Wetter nicht zu trauen, nem lehet az időre támaszkodni. 4. ſich, bátorkodni, merni; ich traue mich nicht ihn anzureden, nem merem megszólitni.
Trauer, die, 1. gyász, gyászolás; in der Trauer ſeyn, gyászolni. 2. gyászruha, gyász; in Trauer gehen, gyászban járni. 3. nagy szomorúság v. bánat.
Trauereſſen, das, tor, halotti tor.
Trauerfall, der, *l.* Todesfall.
Trauerflor, der, gyászfátyol.
Trauergedicht, das, halotti vers.
Trauergeläute, das, halotti harangozás.
Trauergepränge, das, halotti pénz.
Trauergeſang, der, gyászének.
Trauerhaus, das, halottas ház, *ismét*: gyászos ház.
Trauerkleid, das, gyászruha.
Trauermahl, das, tor, halotti tor.
Trauermantel, der, gyászköpönyeg.
Trauern, *v. n.* 1. gyászolni. 2. ſt. traurig ſeyn, szomorkodni, buslakodni.
Trauerrede, die, halotti beszéd, v. predikátzió.
Trauerſpiel, das, szomorú játék.
Trauerverſammlung, die, gyászos gyülekezet.
Trauerweide, die, búsfűz, gyászfűz, *Salix Babilonica.*
Trauerzeit, die, gyászolás ideje.
Traufe, die, tsepegő hely, tsurgó, eszterha alja, ereszalj. *Pb.* Aus dem Regen in die Traufe kommen, tseberből vederbe hágni, az esőről tsurgó alá menni.
Traufen, träufen, tröpfeln, 1. tsepegni. 2. *v. a.* tsepegtetni.
Traum, der, álom, álmodás; im Traume reden, álmában beszélni; es kam mir im Traume vor, álmomba láttam, v. úgy tetszett; einen Traum deuten od. auslegen, álmat magyarázni.
Traumbuch, das, álmos könyv.
Traumdeuter, der, álommagyarázó.
Träumen, *v. a.* 1. álmodni; ich habe dieſe Nacht viel geträumet, az éjjel sokat álmodtam; es hat mir geträumet, álmodtam. 2. álmodozni, mindenfélét képzelni.
Träumer, der, 1. álmodozó, képzelődő. 2. aluszékony, alamuszi ember.
Träumerey, die, álmodozás.
Träumerhaft, *adj.* álmodozó, alamuszi.
Traumgott, der, álom Istene. *(Morpheus).*
Traun, *adv.* bizonnyal, valóban.

Traurede, die, esketõ beszéd, *t. i. az újházasokhoz.*

Traurig, *adj.* 1. szomorú; traurig machen, megszomorítni; traurig werden, megszomorodni. 2. kedvetlen; eine traurige Sache, kedvetlen dolog. 3. st. nicht heiter, komor; *adv.* szomorúan kedvetlenül.

Traurigkeit, die, szomorúság.

Trauring, der, jegygyűrű.

Trauschein, der, õszvekelési bizonyság, *a' házosok között.*

Traut, *adj.* meghitt, kedves, *p. o. barát.*

Trauung, die, házassági õszveesketés, õszvekelés.

Treber, die, törköly.

Treberwein, der, 1. sajtolt bor. 2. tsiger, löre.

Trecken, st. ziehen, húzni.

Treff, der, st. Schlag, ütés.

Treffen, ich treffe, du triffst, er trifft. *Imp.* ich traf. *Perf* ich habe getroffen, 1. *v. a.* megütni, p. o. Wer hat mich getroffen, ki ütött meg engem; der Schlag hat ihn getroffen, a' szél, a' guta ütötte meg. 2. mit Schießen etwas treffen, z. B. das Ziel od. ein Thier, érni, megérni, találni, p. o. wo hat ihn die Kugel getroffen? hol érte, v. találta a' golyóbis. — Die Mittelstraße treffen, közép útra találni, v. a' közép útat eltalálni. 3. érni, érdekleni; z. B. das trifft auch mich, az engemet is érdekel; das Unglück trifft dich, tégedet ér ez a' szerentsétlenség; er fühlt sich getroffen, érzi hogy õtet érdekli a' dolog. *Innen*: Die Reihe trifft mich od. dich, rajtam v. rajtad van a' sor. 4. treffen, *IV. Ejt. a.* találni; *-ra, re*; ein Mittel treffen, eszközre találni; Anstalten zu etwas treffen, módot találni valamiben, v. intézetet, rendelést tenni valami felõl. *b*, ráakadni, rátalálni, *t. i. arra a' mit az ember keres*; ich habe das Haus wo dein Freund wohnt nicht treffen können, nem akadhattam a' házra a' a' hol a' barátod lakik. 5. st. errathen, kitalálni, eltalálni, *valaki akaratjdt v. gondolatjdt*; Sie haben's getroffen, eltalálta az Úr, *néha tsak magában is áll így*: getroffen, helyesen! v. eltalálta az Úr! 6. eltalálni, *t. i. az ábrázatot v. más akarmelly dolog képét, formájdt, festés v. rajzolás által*; Sie sind hier gut getroffen, itt jól el van az Úr találva; dieß Gemählde ist sehr gut getroffen, ez a' festés igen jól van eltalálva. 7. sich treffen, st. sich zutragen, történni, megtörténni, megesni; es trifft sich manchmahl, megesik, v. történik néha. — Das trifft in die Zeit, ez abban az idõ tájban esik. Das Maaß treffen, megütni a' mértéket.

Treffen, das, 1. st. die Schlacht, ütközet, hartz, verekedés. — Dem Feinde ein Treffen liefern, megütközni az ellenséggel; wenns zum Treffen kommt, so u. s. f. ha ütközetre kél a' dolog, tehát. 2. õszvetsapás; die Reiterey wich gleich im ersten Treffen, a' lovasság mindjárt az elsõ õszvetsapásban engedett, v. hátrált.

Treffend, *adj.* st. passend, helyes, alkalmatos, illendõ; *adv.* helyesen, alkalmatosan.

Treflich, vortreflich, *adj.* derék, jeles.

Treibhaus, das, die Treibhäuser, Hollandiai melegágy.

Treiben, *v. a. irr.* ich treibe, du treibst. *Imp.* ich trieb. *Perf.* ich habe getrieben, 1. *a.* hajtani; die Donau treibt viele Mühlen, a' duna sok malmokat hajt; das Vieh auf die Weide treiben, a' marhát a' legelõre hajtani. *b.* hajtani, *az az: kénszeriteni valakit valamire*; Jemanden zu etwas treiben, valamire kénszeriteni v. õsztönözni valakit. *Innen*: *c.* erõvel bele verni; z. B. einen Nagel in die Wand treiben, belé verni valami szeget a' falba; den Keil ins Holz treiben, a' fába verni az éket. 2. hajtani, *a' fákról mondatik*; z. B. Wurzel, Knospen, Blüthen, treiben. Die Bäume fangen an schön zu treiben, szépen kezdenek a' fák hajtani. *b. az orvosságról mondatik*; diese Arzney treibt den Schweiß od. den Harn, ez az orvosság hajtja a' verejtéket, v. a' vizelletet. 3. st. thun, ausüben, a.

folytatni, úzni; ein Handwerk, od. die Handlung treiben, valamelly kézi mesterséget, v, a' kereskedést üzni, folytatni. *b.* mivelni, tsinálni, úzni; Scherz od. Poſſen treiben, tréfát v. hijjábavalóságot úzni; was treibſt du denn? ugyan mit mivelſz, v. tsinálſz? *Innen: Pb.* wie man's treibt ſo geht's, ki hogy él, úgy hal; ki hogy igyekſzik úgy veſzi haſznát. *c.* sürgetni valamelly dolgot; er hat es ſo lange getrieben, bis u. ſ. w. addig sürgette a' dolgot, mig 's a' t. — Er hat es ſo weit getrieben, annyira vitte a' dolgot. — Etwas zu weit treiben, a' rendén túl menni valamelly dologban, *p. o. a' tréfálódásban*, 's a' t. Den Kreuſel mit der Peitſche treiben, a' tsigát tsapni, tsigatsapó ostorral. — Jemanden in die Enge treiben, valakit megſzoritni.

Treiben, das, ſt. die Treibung, z. B. des Pferdes, 1. hajtás. 2. ſt. das Antreiben, indítás, serkentés, kénſzerítés, v. hajtás valamire. 3. a' növevények v. plánták hajtása, bimbódzása.

Treiber, der, 1. hajtó, marha hajtó. 2. ölztönöző.

Treibhaus, *l.* Treibehaus.

Treibung, die, hajtás.

Tremulant, der, rezgőhang.

Trennbar, elválaſztható, eloſztható.

Trennbarkeit, die, elválaſzthatóság.

Trennen, 1. elválaſztani. 2. ſich, elválni, elſzakadni egymástól.

Trenſe, die, kötőfék.

Trepan, der, kaponyafúró.

Trepaniren, fejet fúrni, kaponyát fúrni.

Treppe, die, ſt. Stiege, grádits; die Treppe hinab, a' gráditson le, a' gráditson felfelé; die Treppe hinauf gehen, a' gráditson felmenni; eine Treppe hoch wohnen, az elsö emeletben v. egy gráditson felül lakni.

Treſor, der, kintstár, kintses kamara.

Treſpe, die, 1. tsenkeſz. *Bromus*, L. 2. Pflughafer, vadzab. 2. konkoly. *Agrostemma.*

Treſſe, die, ſt. Borte, paſzamánt; goldene Treſſe, arany paſzamánt.

Treſter, die, törköly.

Treſterwein, der, tsiger löre.

Treten, *v. a. irr.* ich trete, du trittſt, er tritt. *Imp.* ich trat. *Perf.* ich habe, *és* ich bin getreten. 1. hágni; ſich einen Dorn in den Fuß treten, tövisbe hágni. 2. tapodni; etwas in den Koth treten, valamit a' sárba tapodni; Jemanden mit Füßen treten, valakit lába alá tapodni. 3. auf etwas treten, rá hágni valamire. 4. megtapodni, vagy taposni valamit, *mint a' fazekasok a' sárt, &c.* Das Pflaſter treten, az útſzán fel 's alá kóborolni. 5. tolyózni, megtolyózni; *mint a' kakas a' tyúkot.* 6. *v. n* m. h. lépni; ins Waſſer treten, a' vízbe lépni. 7. ſt. gehen, állani, menni; an das Fenſter treten, az ablakhoz állani, v. menni; zum Altare treten, az oltár eleibe állani, v. menni; hervor treten, előállani; zuſammen treten, öſzve állani, *t. i. egy társaságba*; Jemandes Ehre zu nahe treten, valakinek a' betsületében gázolni; der Wahrheit zu nahe treten, az igazságot elmellőzni. 8. menni, belémenni, béhatni; das Waſſer tritt in die Röhre, a' víz bémegy a' tsöbe; Thränen traten ihm in die Augen, könnybe lábbadtak v. teltek ſzemei. 9. állani, lépni, *p. o. ſzolgálatba.*

Treter, der, 1. lépő, hágó. 2. nyomó, taposó, *p. o. bortaposó.*

Treu, *adj.* 1. hív, hü; *adv.* híven. 2. ſt. wahr, valóságos, igazi, hiteles.

Treue, die, hüség, hívség; bey meiner Treue, emberségemre, v. betsületemre mondom; Eid und Treue leiſten, hódolni, hüségét esküvéssel ígérni; auf Treu und Glauben handeln, *a.* híven ſzolgálni. *b.* betsületesen, v. emberségesen bánni valakivel; treu, fleißig, hív és ſzorgalmatos.

Treugen, *l.* Trockneu, Trocken.

Treugeſinnt, *adj.* hüséges, hívindulatú; *adv.* hívségesen.

Treuherzig, *adj.* hívszivü.

Treulich, *adj.* hüséges; *adv.* hüségesen.

Treulos, *adj.* hitetlen; *adv.* hitetlenül.

Treuloſigkeit, die, hitetlenség.

Tribuliren, gyötörni.
Tribunal, das, ítélőszék.
Tribut, der, adó.
Trichter, der, töltsér, töltike.
Trieb, der, 1. st. Neigung, hajlandóság, vonattatás. 2. st. Antrieb, Reiz, ösztön, valamire serkentés. 3. hajtás, bimbó.
Triebel, der, hajtó, verő.
Triebfeder, die, rugó.
Triebrad, das, hajtókerék.
Triebwerk, das, rugómív.
Triefauge, das, tsipás szem, könyvező szem.
Triefäugig, *adj.* tsepegő szemű.
Triefen, *v. n.* tsepegni, szivárogni, tsepegni; triefende Augen, tsepegő, v. tsipás szemek.
Triegen, 1. od. trügen, tsalni, megtsalni. 2. sich, magát megtsalni, megtsalódni.
Trift, die, legelő.
Triftig, *adj.* mértékmegütő,
Trigonelle, die, bakszarvúfű. *Trigonella*, L.
Triller, der, 1. hangrezgés, hehengetés. 2. rezgőjel.
Trillern, *v. n.* rengeni, rezegni.
Trinkbar, *adj.* iható, megiható.
Trinken, *v. a. irr. Imp.* ich trank. *Perf.* ich habe getrunken, inni; Jemandes Gesundheit trinken, valakinek az egésségéért inni; sich voll trinken, magát meginni, megrészegedni; stark trinken, nagyon az ivásnak adni magát.
Trinken, das, ivás; sich auf das Trinken legen, ivásnak adni magát.
Trinker, der, 1. ivó. 2. st. Säufer, borivó, részeges.
Trinkgelag, das, ivó v. részeges tzimborásság.
Trinkgeld, das, borravaló, áldomásra való.
Trinkgeschirr, das, ivóedény.
Trinkglas, das, ivópohár.
Trinklied, das, borozó dall.
Trinkwasser, das, ivó víz, innivaló víz.
Trio, das, dalldísz, dallnak vagy nótának dísze.
Tripel, der, pallérföld, v. agyag. *Argilla tripolitana.*
Tripelallianz, die, hármas szövetség.
Trippeln, *v. a.* 1. vergődni. 2. kapkodni, lótnifutni, jönni menni.
Tripper, der, undokfolyás, (ondófolyás).
Tritt, der, 1. st. Schritt, lépés. 2. das Auftreten, lépés, hágás. 3. st. Fußstapfen, lábnyom. 4. léptső, hágtsó. Fußschämmel, zsámoly.
Triumph, der, diadalom, győzödelmi pompa.
Triumpfbogen, der, győzedelmi kapu, diadalomkapu.
Triumphiren, 1. győzedelmeskedni. 2. diadalmaskodni, diadalmi pompát tartani.
Trocken, *adj.* 1. száraz; trocken machen, szárítni, száraztani, szárogatni; trocken werden, megszáradni, elaszni. 2. st. getrocknet, gedürrt, aszott, száraztott. 3. st. gering, száraz, tsekély, trockene Mahlzeit, száraz v. tsekély ebéd v. vatsora. 4. st. mager, ösztövér, száraz. 5. nyers; Jemanden sehr trocken begegnen, valakivel nyersen v. hidegen bánni.
Trockenheit, die, szárazság.
Trockenbeerwein, der, aszúszőlőbor.
Trocknen, *v. a.* 1. szárítni, száraztani, megszáraztani. 2. *v. n.* st. trocken werden, száradni, megszáradni.
Trocknung, die, 1. száraztás. 2. megszáradás.
Troddel, die, rojt, fürt.
Tródel, der, 1. zsibvásár. 2. zsibvásárbéli portéka.
Tródelbude, die, zsibvásáros bólt v. sátor.
Tródeler, der, 1. zsibvásáros. 2. késédelmező.
Tródelmarkt, der, zsibvásár.
Tródeln, i. zsibvásároskodni. 2. késedelmeskedni.
Tródler, *l.* Tródeler.
Trog, der, teknő.
Trogscharre, die, vakaró kés.
Trollen, sich, eltakarodni, ellódúlni.
Trommel, die, dob.
Trommelhaut, die, fűldobhártya.
Trommeln, *v. a.* dobolni.
Trommelschlag, der, dobolás, dobverés.
Trommelschläger, der, dobos.
Trommelsucht, die, szélkorság.
Trommeltaube, die, dobos galamb.
Trompete, die, trombita.
Trompeten, trombitálni.

Trompetenſchall, der, trombitaſzó.
Trompeter, der, trombitás.
Tropf, der, ſt. Menſch, ember, legény; der arme Tropf, ſzegény nyomorúlt.
Tröpfchen, das, tseppetske,
Tröpfeln, 1. *v. a.* tsepegetni. 2. *v. n.* tsepegni.
Tropfen, 1. *v. a.* tseppenteni. 2. tseppenni, tsepegni.
Tropfen, der, tsepp.
Tropfenweiſe, *adv.* tseppenként.
Tropfſtein, der, tseppkő, tsepegettkő. *Stalactites.*
Tropiſch, *adj.* ábrázolt ſzóllási, általvett ſzóllási; *adv.* általvéve, ábrázolva.
Troß, der, 1. társzekerek és azokhoz tartozó őrzők, markotányosok, ée. 2. népallja v. sepréje.
Troſt, der, vígaſztalás; Jemanden Troſt geben, valakinek vígaſztalást nyújtani; Troſt zuſprechen, vígaſztalni.
Tröſtbar, *adj.* vígaſztalható.
Tröſten, *v. a.* vígaſztalni.
Tröſter, der, vígaſztaló.
Tröſtlich, *adj.* 1. vígaſztalható. 2. vígaſztalással telyes. 3. kellemetes.
Troſtlos, *adj.* 1. vígaſztalás nélkűlvaló, vígaſztalhatatlan.
Tröſtung, die, vígaſztalás.
Troſtvoll, *adj.* vígaſztalással telyes.
Troſtwort, das, vígaſztaló ſzó.
Trott, der, ügetés; den Trott reiten, ügetni.
Trottbaum, der, prés.
Trotten, *v. n.* 1. ügetni. 2. préselni.
Trotz, der, 1. magameghittség. 2. makatsság, nyakasság, megátalkodás. 3. Widerſtand, ellentállás; einem Trotz biethen, ellentállani valakinek; etwas zum Trotze thun, ellenére, (truttzára) tsinálni valamit; Trotz od. Trotz dem, nem nézvén, megvetvén; z. B. trotz der Erinnerung that er es, nem halgatván az intésre, tsak ugyan megtselekedte; er läuft, trotz einem Läufer, úgy fut, mint valamelly kengyelfutó.
Trotzen, *v. a.* 1. auf etwas, bizakodni valamibe. 2. megvetni, fel se venni; allen Gefahren trotzen, nem gondolni semmi veſzedelemmel. 3. ellentállani. 4. nyakaskodni, makatskodni, megátalkodni.
Trotzig, *adj.* 1. magameghitt. 2. nyakas, makats. 3. engedetlen; *adv.* nyakasan.
Trotzkopf, der, makats vagy nyakas ember.
Trübe, *adj.* 1. zavaros; das Waſſer iſt trübe, a' víz zavaros. 2. borongós, homályos, felleges, *mint az ég, idő*; trübe machen, *a.* felzavarni. *b.* meghomályosítni.
Trüben, *v. a.* 1. felzavarni, *p. o. a' vizet.* 2. meghomályosítni, béborítni, *p. o. az eget.*
Trübſal, die, nyomorúság.
Trübſelig, *adj.* nyomorúságos.
Trübſinn, der, ſzomorúság.
Trübſinnig, *adj.* ſzomorú.
Truchſeß, der, III. ételhordó, ételfeladó, tálhordó, *t. i. a' fejedelmi aſztaloknál.*
Trüffel, die, ſzarvasgomba. *Tuber gulosorum.*
Trug, der, tsalás, tsalárdság.
Trügen, *l.* Triegen.
Trugſchluß, der, tsalóka okoskodás.
Truhe, die, láda.
Trumm, das, *pl.* die Trümmer, töredék, darab, p. o. a' hajódarabjai; in Trümmern gehen, ſzéllyeltörni, öſzvezúzni.
Trummel, *l.* Trommel.
Trumpf, der, tromf.
Trumpfen, *v. a.* 1. tromfal elűtni. 2. Jemanden trumpfen, valakinek gorombáúl felelni.
Trunk, der, 1. ital, ivás; einen Trunk thun, egyet inni. 2. ſt. Trunkenheit, borosság, réſzegség; dem Trunke ergeben, réſzeges.
Trunken, *adj.* boros, réſzeg, ittas.
Trunkenbold, der, boriſzák.
Trunkenheit, die, réſzegség.
Trupp, der, sereg, sokaság; ein Trupp Vögel, egy sereg madár.
Truppe, die, játſzótársaság, *t. i. a' játékſzínen.*
Truppen, die, sereg, hadisereg, hadiseregek.
Truthahn, der, pulyka, kakaspulyka, (póka).
Truthenne, die, nőstény pulyka.
Trutz, *l.* Trotz.
Tuberoſe, die, tubarózsa. *Polyanthes tuberosa.*
Tuch, das, 1. poſztó. 2. matéria, ſzőtt

matéria. 3. ſt. Schnupftuch, zsebkeſzkenő.
Tuchbereiter, der, poſztótsináló.
Tuchen, *adj.* poſztóbólvaló.
Tuchfabrike, die, poſztófábrika.
Tuchfárber, der, poſztó feſtő.
Tuchgewölbe, das, poſztós bólt.
Tuchhandel, der, poſztóval kereskedés.
Tuchhándler, der, poſztóáros.
Tuchkleid, das, poſztóruha.
Tuchladen, der, poſztós bólt.
Tuchlappen, der, poſztódarab.
Tuchmacher, der, poſztó tsináló.
Tuchpreſſe, die, poſztókalló.
Tuchſcheerer, der, poſztómetſző, poſztó simító.
Túchtig, *adj.* 1. ſtark, erős. 2. ſt. tauglich, jóra való, derék, jó. 3. ſt. geſchickt, alkalmatos, ügyes; *adv.* erősen, derekasan, jól.
Túchtigkeit, die, 1. ſt. Stárke, erősség. 2. derékság, jóravalóság.
Tuchweber, der, poſztóſzövő.
Tücke, die, 1. tsalárdság, álnokság. 2. roſzſzivűség, gonoſzság.
Tückiſch, *adj.* 1. álnok, tsalárd. 2. gonoſz, roſz ſzivű.
Tuckmäuſer, der, titkolódzó.
Tuffe, *l.* Tof.
Tugend, die, 1. virtus; ſich der Tugend befleißigen, magát a' virtusban gyakorlani. 2. erő, ereje valaminek.
Tugendhaft, *adj.* virtusos.
Tugendlehre, die, ſt. Sittenlehre, erköltstudomány.
Tugendreich, *adj.* virtussal tündöklő.
Tugendſam, *adj.* virtusos.
Tulpe, die, tulipán.
Tummeln, 1. hajtogatni, ſáraſztani. 2. ſich, sietni.
Tummelplaz, der, 1. lótanító hely. 2. tsatapiatz, vivóhely.
Túmpel, Túmpfel, der, őrvény.
Tumult, der, lárma, zsibongás.
Túnche, die, fejérítő mész.
Túnchen, megfejérítni, bémeſzelni.
Túncher, der, fejérítő, meſzelő.
Túnchkalk, der, fejérítő mész.
Túnchkelle, die, vakoló kalán.
Tunke, die, mártás, mártanivaló lév.
Tunken, *v. a.* mártani.
Túpfel, das, pont, pettegetés.
Túpfelig, *adj.* pettegetett, pontos.
Túpfeln, *v. a.* pontozni, pettegetni, megpettegetni.
Tupfen, ſt. berühren, megilletni.
Turban, der, turbán, töröktsalma.
Turbiren, háborgatni.
Túrk, der, III. Török.
Túrkenkopf, der, törökfej.
Túrkenkrieg, der, törökháború.
Túrkey, die, törökország.
Túrkiſch, *adj.* török; túrkiſcher Weizen, törökbúza, kukoritza.
Turnier, das, vitézi lovaglójáték, lovagvívás.
Turteltaube, die, gerlitze.
Tuſche, der, tusfesték, feketefesték.
Tuſchen, *v. a.* tusfestékkel festeni.
Tyran, der, tirannus kegyetlen, v. erőszakos uralkodó.
Tyranney, die, kegyetlen uralkodás.
Tyranniſch, *adj.* tirannusi.
Tyrol, Tyrolis, *Város és tartomány.*

U.

Ufer, Uhr, *lásd alább.*
Über, *adj.* 1. ſt. ſchlecht, nicht gut, roſz; *adv.* roſzſzúl. Ein übler Geruch, roſz ſzag. Ein übler Weg, roſz út. Mir iſt übel, roſzſzúl vagyok, roſzſzúl érzem magamat. Übel ausſehen, *a.* roſz ſzínben lenni. *b.* nem ſzép formájú lenni. Er hat kein übles Geſicht, nem rút ábrázatja van. Etwas übel auslegen, valamit roſzra magyarázni. Es gebt ihm übel, roſzſzúl van dolga. Es wird dir übel bekommen, roſz kimenetelét fogod látni. Etwas übel verſtehen, valamit roſzſzúl érteni. Etwas übel nehmen, od. aufnehmen, valamit roſz neven venni.
Übel, das, roſz, gonoſz. Dem übel

iſt leicht abzuhelfen, könnyű ezen a' bajon segítni, v. könnyű ezt a' bajt elhárítni.

Übelgeſinnt, *adj.* roſz indúlatú.

Übelhörend, roſzſzúl halló, nehezen halló.

Übelkeit, die, gyomorémejgés.

Übelklang, der, roſz hang.

Übelſtand, der, illetlenség, rútság.

Übelthat, die, roſztselekedet, roſz tett.

Übelthäter, der, roſztévő, gonoſztévő.

Üben, *v. a.* 1. gyakorolni, gyakorlani. Geübt, gyakorlott. 2. űzni, folytatni, z. B. eine Kunſt od. ein Handwerk üben, valami mesterséget v. kézimesterséget űzni.

Über, *adv.* 1. által; gegen über, általellenben. Die Stadt iſt über, (d. i. gegeben worden), általadatott a' város. 2. über und über, egéſzen, mindenestől. Es geht alles über und über, od. bunt über, *a.* minden öſzve viſzſza megy, v. zűrzavarban van. *b.* ſt. es läuft über, elfut, kifut, *t. i. az étel a' fazékból.* 3. *praep. cum Dat.* felett. Er wohnt über mir, felettem lakik. Das Öhl ſchwimmt über dem Waſſer, az olaj a' víz felett úſzik. *b.* -n, -an, -en, -on. Ich war eben über dem Schreiben als er kam, éppen az íráson vóltam, v. írtam, hogy oda jött. *c.* közben, alatt, felett, *t. i. ideje felett v. alatt.* Über der Mahlzeit trinken, ebéd, v. vatsora közben inni. Über der Arbeit einſchlafen, a' dolog felett elaludni, v. a' munkán elaludni. *d.* -n túl, -on túl, -en túl. Über dem Fluſſe wohnen, a' vízen túl lakni. Es iſt ſchon über der Gränze, már az túl van a' határon. 4. *praep. cum Acc.* felibe, -ra, -re. Über Hals und Kopf, nyakra főre. Über die Thür, az ajtóra, v. az ajtó felibe. Einen Mantel über ſich nehmen, köpönyeget venni magára. *b.* -n kereſztül, -on kereſztül, -en kereſztül. Über die Gaſſe laufen, kereſztül futni az útſzán. Über einen Graben ſpringen, kereſztül v. által ugrani az árkon. *c.* -ra, -re, *t. i. helyre.* Über Land gehen, od. reiten, a' mezőre v. falura menni, lovagolni. — Etwas über ſich nehmen, valamit magára válalni. Über etwas herfallen, neki menni valaminek, v. neki esni. Das geht bey ihm über alles, ez a' legelső v. legkedvesebb dolog előtte. Über mich, rajtam; über dich, rajtad; über ihn, darüber, rajta. *d.* ról, ről. Über etwas nachdenken, valamiről gondolkozni. Über einen Spruch predigen, valami mondásról prédikálni. *e.* -on felyül, v. több mint, több -nál, több -nél, tovább -nál; z. B. Es iſt ſchon über ein Jahr, több eſztendejénél. Ich habe über eine Stunde gewartet, tovább vártam egy óránál. Über die Hälfte, több, v. többet felénél, éo. Über allen Maßen ſchön, rendkivül ſzép. — Es kommen Briefe über Briefe, egymást éri a' sok levél. Über dieß, über dieſes, ezen felyül, ezen kivül. — Heut über acht Tage, mához egy hétre; heute übers Jahr, mához eſztendőre, v. eſztendő illyenkor. Das Jahr über, eſztendőt által. Den Tag über, napestig, egéſz nap.

Überackern, *v. a.* újra felſzántani, v. megſzántani.

Überall, *adv.* mindenütt; überall hin, mindenüvé, minden helyre.

Überantworten, *v. a.* általadni, gondviselés alá bízni.

Überarbeiten, *v. a.* újra kidolgoznl.

Überaus, *adv.* felette, igen nagyon, igen igen; überaus ſchön, felette ſzép

Überbauen, *v. a.* 1. ráépítni, felibe épitni. 2. ſich überbauen, tehetségén felyül épitni.

Überbein, das, hólttetem.

Überbeugen, *v. a.* 1. rágörbítni, ráhajtani. 2. viſzſzagörbítni.

Überbiethen, többet ígérni, *valamiért mint más.*

Überblättern, *v. a.* által forgatni, *p. o. a' könyvet.* 2. elforgatni, a' forgatásban észre nem venni.

Überbleiben, *v. n. irr.* m. ſ. megmaradni.

Überbleibſel, das, maradók, fogyaték.

Überblühen, ſich, ereje felett virágozni.

Überbreiten, *v. a.* ráterjeſzteni.

Überbringen, *v. a. irr* általvinni, elvinni, elhozni.

Überbringer, der, megvivő, kézhezadó.

Überburzeln, *v. a.* általbukni nyakra főre valamin.
Überdas, od. überdieß, *adv.* azon felyül, annak felette, azon kivül.
Überdecke, die, takaró, felső takaró.
Überdecken, *v. a.* 1. rátakarni. 2. bétakarni, befedezni.
Überdem, e' felett, ennek felette.
Überdenken, *v. a.* meggondolni, elgondolni.
Überdieß, *adv.* ezen felyül.
Überdreschen, *v. a.* a' nagyjából kitsépelni.
Überdruß, der, unalom.
Überdrüssig, *adj.* unalmas, unatkozott, megunatkozott.
Überdüngen, *v. a.* 1. bétrágyázni. 2. túl a' rendin megtrágyázni.
Übereck, kereszthen, egy szegletről a' másikra, rézsutszegre.
Übereilen, *v. n.* 1. st. überraschen, meglepni, rajta ütni, *véletlen.* 2. igen siettetni. 3. sich, igen sietni, hebehurgyálkodni.
Übereilt, *adj.* sietvevaló, hebehurgya; *adv.* hebehurgyán, igen sietve.
Übereilung, die, 1. igen sietés, hirtelenkedés. 2. hebehurgyaság.
Übereinkommen, z. B. kommen, od. stimmen, megegyezni.
Übereinander, *adv.* egymásra. Übereinander fallen, öszveroskadni.
Übereinkommen, *v. n. irr.* m. s. megegyezni.
Übereinkunft, die, megegyezés.
Übereinstimmen, *v. n.* megegyezni.
Übereinstimmung, die, megegyezés, öszvegyezés.
Übereinstimmig, *adj.* megegyező.
Übereintreffen, über etwas, megegyezni valamin.
Überfahren, 1. *v. a. irr.* általvinni, *t. i. kotsin, ée.* 2. eltapodtatni, *t. i. kotsival gyermeket, ée.* 3. bémázolni. 4. *v. n.* m. s. általmenni, *kotsin, hajón.*
Überfahrt, die, általmenetel.
Überfall, der, rajtaütés, meglepés.
Überfallen, rajta ütni.
Überflechten, befonni, *veszszővel.*
Überfliegen, általrepülni.
Überfließen, *v. n. irr.* m. s. bővölködni, kiáradni belőle.
Überflügeln, *v. a.* a' hadisereg szárnyával körül venni, vagy megkerülni.
Überfluß, der, bőség, bővölködés. Überfluß haben, bővölködni. Im Überflusse, zum Überflusse, böven, bőséggel.
Überflüssig, *adj.* 1. sehr reichlich, bővölködő, bőséges. 2. st. Unnöthig, szükség felett való, szükségtelen.
Überfracht, die, nagy tereh.
Überfrachten, nagyon megterhelni, *p. o. szekeret, hajót.*
Überfressen, sich, magát torkig enni.
Überfuhre, die, általmenetel.
Überführen, *v. a.* 1. zu Schiffe, zu Wagen, által vinni, *hajón, kotsin.* 2. st. überzeigen, meggyőzni valami felől. Jemanden des Diebstahls überzeigen, rábizonyitnyi valakire hogy lopott.
Überführung, die, általvitel.
Überfüllen, nagyon megtölteni.
Überfüttern, túl a' rendén megabrakolni a' lovat.
Übergabe, die, általadás.
Übergeben, *v. a. irr.* 1. általadni, *valamit.* 2. sich, hányni, okádni.
Übergehen, *v. n. irr.* m. s. 1. általmenni, általszökni, *p. o. az ellenséghez*, v. az ellenséghez állani. 2. kitsordúlni, *a' teléseg miatt, mint az edényből a' bor*, kifutni, *mint a' forró étel.* Die Augen gingen ihm über, könnybelábbadtak szemei. 3. st. verwandelt werden, elváltozni, általváltozni. In die Fäulniß übergehen, megrothadni. 4. elmellőzni, elhalgatni. Etwas mit Stillschweigen übergehen, elhalgatni valamit, hallgatással elmellőzni. 5. st. durchgehen, z. B. ein Feld, megjárni, *p. o. a' mezőt*, v. eljárni, öszvejárni. Die Rechnung übergehen, általnézni a' számadást. 6. st. überschreiten, übertreten, általhágni, általlépni. 7. valakit a' menésben elhagyni.
Übergewicht, das, 1. nyomaték, fonteránybaladás. Es hat zwey Pfund Übergewicht über den Centner, két fontal haladja meg a' mázsát. 2. Das Übergewicht haben, felyülhaladni, felyülmúlni, *erővel, hatalommal, ée.*
Übergießen, *v. a. irr.* 1. megöntözni, rátölteni. 2. elönteni, kiönteni a' nagyon teletöltés által. 3. die Pflan-

zen übergießen, nagyon megöntözni a' plántát.
Übergroß, *adj.* felette nagy.
Überguß, der, ráöntés.
Überhand nehmen, *v. n. irr.* elhatalmazni, erőt venni.
Überhang, der, 1. ſt. Vorhang, ablakkárpit, fírhang. 2. általhajlás, *t. i. a' fák ágainak általhajlása, p. o. a' ſzomſzédkertbe.*
Überhangen, *v. n. irr.* 1. rajta függeni. 2. által hajlani.
Überharſchen, *v. n.* m. h. bébőrödzni, bepókhálózni, *mint a' víz ſzíne*, bévaradzani, *mint a' seb.*
Überhäufen, *v. a.* 1. megtetézni, *p. o. valakit jótéteménnyel.* 2. ſich, megterhelni magát.
Überhäuft, *adj.* tetézett, halmozott; *adv.* tetézve, halmozva.
Überhäufung, die, halmozás, megtetézés.
Überhaupt, *adv.* általjában, közönzégesen, od. ſt. gänzlich, égészen, mindenestől.
Überheben, *v. a. irr.* 1. ż. B. Jemanden einer Arbeit, megmenteni, megkémelleni, *valakit a' munkától.* 2. Sich einer Sache, elmellőzni, elmúlatni valamit. 3. Sich, magát magaſztalni.
Überheizen, *v. a.* felette béfútni.
Überhelfen, *v. a. irr.* 1. ż. B. über den Fluß, által segítni. 2. menteni, kimenteni, kisegítni.
Überhin, 1. ſt. vorüber, vorbey, el. Schnee und Eis ſind überhin, a' hó és a' jég elment. 2. által, ż. B. Überhin gehen, általmenni. 3. ſt. Obenhin, imígyamúgy.
Überhobeln, *v. a.* meggyalúlni.
Überhoch, *adj.* felette magas.
Überholen, *v. a.* 1. elérni, utólérni. 2. felyúl haladni.
Überhören, *v. a.* 1. ſt. verhören, nem hallani vígyázatlanság miatt. Ich habe es überhört, nem vígyáztam rá, nem hallottam. 2. ſt. Zuhören, meghallgatni valakit.
Überhüpfen, *v. a.* 1. általugrani. 2. elugrani, elhagyni.
Überhüthen, *v. a.* ellegeltetni.
Überjagen, ż. B. die Pferde, megkergetni, *a' lovakat*, vagy elfáraſztani a' nagyon hajtás által.
Überjährig, *adj.* több eſztendősnél, eſztendőt haladt.
Überirdiſch, *adj.* földfeletti; ſt. himmliſch, mennyei, égi.
Überkaufen, ſich, 1. ſzerfelett sokat venni. 2. felette drágán venni.
Überkleid, das, felsőköntös.
Überkleiſtern, *v. a.* rátsírizelni,
Überklug, *adj.* ſzerfelett ókos.
Überkochen, *v. n.* kifutni, elfutni, *az erős forrásban.*
Überkommen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. hinüberkommen, általmenni, általjönni. 2. ſt. bekommen, kapni, venni
Überkühlen, *v. n.* m. ſ. meghűlni.
Überkunft, die, általmenetel, általjövetel.
Überladen, *v. a.* 1. ſzerfelett, v. nagyon megterhelni, *p. o. a' ſzekeret, hajót, ée.* 2. ſich, nagyon megterhelni, *a' gyomrát, v. magát*; überladen, igen megterhelt.
Überladung, die, igen megterhelés.
Überlang, *adj.* felette hoſzſzú.
Überlaſſen, *v. a. irr.* 1. általengedni, ich laſſe über, általengedek; ich habe übergelaſſen, általengedtem. 2. rábízni, *valakire valamit.* 3. elhagyni, odahagyni, *p. o. mint az ellenség valamelly tartományt.* Jemanden ſich ſelbſt überlaſſen, magára hagyni valakit. Sich einer Leidenſchaft, od. der Freude überlaſſen, magát az indúlatoskodástól v. örömtől elhagyni ragadtatni.
Überlaſſung, die, 1. általengedés. 2. rábízás.
Überlaſt, die, ſzerfelettvaló tereh, feletteváló tereh.
Überlaſten, *v. a.* felette, v. ſzerfelett megterhelni.
Überläſtig, *adj.* felette terhes, igen bajos. Jemanden überläſtig ſeyn, valakinek terhére v. alkalmatlanságára lenni.
Überlauf, der, 1. a' hajónak felső teteje. 2. ſzüntelenvaló járás valakire.
Überlaufen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kiáradni, *mint a' folyó.* 2. kifutni, kitsordúlni, *a' teleség miatt*, mint a' pohár. Die Augen laufen Ihm über, könybe lábbadnak ſzemei. 3. kifutni, elfutni, *a' nagyon forrás miatt.* 4. általfutni, *az ellenséghez.* 5. *v. a.* eltapodni, elgázol-

tatni, *kotsival a' gyermeket*, ée. 6. szüntelen járni valakire. 7. elhagyni a' futásban, megelőzni. 8. Es überläuft mich ein Schauer, a' borzadás végig futja testemet.

Überläufer, der, szökevény.

Überlauschen, *v. a.* 1. meglesni. 2. meglepni, *valakit.*

Überlaut, *adj.* igen nagy, igen hangos, *p. o. kiáltás, nevetés; adv.* igen nagyon, hangosan.

Überleben, etwas, megérni valamit, addig élni hogy megláthassa az ember. 2. Jemanden überleben, tovább élni valakinél.--Den Schmerzen werde ich nicht überleben, azt a' fájdalmat ki nem állhatom, v. meghalok belé.

Überlegen, *v. a.* 1. etwas auf etwas, valamire tenni, v. rátenni valamire. 2. megterhelni valamit, *p. o. adóval a' népet.* 3. eine Sache überlegen, meggondolni, gondolóra venni valamit. Ich habe die Sache reiflich überlegt, én a' dolgot jól megfontoltam, v. gondoltam.

Überlegen, *adj.* erősebb, hatalmasabb. Überlegen seyn, felyül múlni, megelőzni.

Überlegt, z. B. Entschluß, meggondolt, megfontolt, *p. o. szándék; adv.* meggondolva.

Überlegenheit, die, 1. nagyobb hatalom, erössebbség. 2. többség.

Überlegung, die, meggondolás, megítélés.

Überlesen, *a. v.* által olvasni.

Überley, *l.* Übrig.

Überliefern, *v. a.* általadni.

Überlieferung, die, általadás.

Überlisten, *v. a.* megtsalni, rászedni valakit.

Überlistung, die, rászedés, megtsalás.

Übermachen, *v. a.* st. überschicken, általküldeni, elküldeni, összvetsinálni és elküldeni, *p. o. a' portékát.*

Übermacht, die, feleslegerő, nagyobb hatalom.

Übermachung, die, elküldés.

Übermahlen, *v. a.* újra befesteni.

Übermannen, *v. a.* meggyözni, felyül múlni erővel.

Übermannung, die, meggyözés, felyülmúlás.

Übermaß, das, 1. feleslegség. 2. bőség, nagy bőség.

Übermaße, die, szerfelettség, módnélkül valóság.

Übermeistern, *v. a.* meggyőzni, felyülhaladni, kitenni, kifogni valakin, *a' mesterségére nézve.*

Übermenschlich, *adj.* embererőfeletti, ember erő felettvaló.

Übermessen, *v. a. irr.* felmérni.

Übermögen, *v. n.* felyülhaladni.

Übermorgen, *adv.* hóinapután.

Übermuth, der, 1. felfúvalkodás, dölyfösség, kevélység. 2. bizakodás, elbizakodás. *Pb.* Gut macht Muth, Muth macht Übermuth, Übermuth thut selten Gut, a' jóság bátorságot szerez, a' bátorság bizakodást, de a' felette való bizakodás ritkán szül jót.

Übermuthig, *adj.* felfúvalkodott, dölyfös, kevély.

Übernachten, *v. n.* meghálni, *valahol.* Auf freyem Felde übernachten, a' szabad ég alatt halni.

Übernächtung, die, meghálás.

Übernahme, die, általvevés, általvétel.

Übernatürlich, *adj.* természetfeletti, természetfelettvaló.

Übernehmen, *v. a. irr.* 1. általvenni. 2. st. Über sich nehmen, magára válalni, felválalni. 3. st. überwältigen meggyőzni.

Übernehmung, die, általvevés.

Überpflügen, *v. a.* megszántani.

Überraschen, *v. a.* meglepni, hirtelen ráütni, rajta ütni.

Überraschung, die, meglepés, rajtaütés.

Überrechnen, *v. a.* felszámlálni.

Überrechnung, die, felszámlálás.

Überreden, *v. a.* Jemanden zu etwas, rábeszélni valakit valamire.

überredung, die, rábeszéllés, elhitetés.

überreichen, *v. a.* általadni.

überreichung, die, általnyújtás.

überreif, *adj.* elérett, igen érett.

überreifen, elérni, igen megérni.

überreiten, 1. *v. n.* m. s. által lovagolni valamin. 2. *v. a.* elgázoltatni, eltapodtatni, *lóval.* 3. felyülhaladni valakit lovaglással. 4. elfáraszlani a' lovat, *sebes lovaglás által.*

überreiter, der, kerülő, vizsgálódó, lóhátos tsősz, vigyázó.

Überrest, der, maradék, fogyaték, *p. o. ételből, 's a' t.*

Überrinnen, *v. n. irr.* m. ſ. kifutni, *t. i. felyül.*
Überrock, der, felső ruha, felső köntös, téli kaput, 's a' t.
Überrücks, *adv.* hátrafelé, viſzſzafelé.
Überrumpeln, *v. a.* hirtelen rajta ütni, rajta menni, meglepni.
Überſäen, *v. a.* bévetni, *p. o. a' földet maggal.* 2. igen sűrűn vetni.
Überſalzen, *v. a.* 1. megsózni. 2. igen megsózni.
Überſcharf, *adj.* felette éles.
Überſchauen, *v. a.* általlátni rajta, v. felette, *p. o. a' kerítés felett.* 2. ellátni, *végig valamit.*
Überſchicken, *v. a.* küldeni, elküldeni, általküldeni, *p. o. levelet, v. portékát valakinek.*
Überſchickung, die, küldés, általküldés.
Überſchießen, *v. a.* felesleg hozzáadni.
Überſchiffen, *v. a.* 1. általhajókázni. 2. hajón által küldeni, általvinni.
Überſchiffung, die, általhajókázás.
Überſchlag, der, 1. Am Halſe, hajtóka, gallér. 2. ſt. Berechnung, összveſzámlálás, ſzámbavevés. 3. ſt. Umſchlag, boríték.
Überſchlagen, *v. a. irr.* 1. felhajtani, viſzſzahajtani, *p. o. a' ruha ſzárnyát*, v. béhajtani, *p. o. a' papirost.* 2. béborítani, borongatni, *p. o. a' sebet.* 3. ſt. ausrechnen, ſzámbavenni. 4. ſt. überblättern, elforgatni, *t. i. a' könyvben a' mit keres az ember.* 5. *v. n.* m. ſ. megenyhülni, *mint az igen hideg vlz, a' meleg ſzobában*; ſich, hanyatt esni.
Überſchlämmen, *v. a.* iſzappal béborítni, bésedni.
Überſchmieren, *v. a.* bémázolni.
Überſchnappen, *v. n.* m. ſ. 1. rápattanni, ráugrani, *mint a' zár.* 2. eſztelenül tselekedni.
Überſchnellen, *v. a.* megelőzni valakit, ravaſzság által kivágni valakit.
Überſchneyen, *v. a.* bélepni hóval.
Überſchnüren, *v. a.* béfűzni.
Überſchreiben, *v. a.* felülírást tenni valamire, ráírni a' felülírást. 2. megírni, írásban hírűl adni valakinek valamit.
Überſchreiten, *v. a.* általlépni, általhágni.
Überſchreyen, *v. a.* kifogni valakin kiáltással.
Überſchrift, die, felülírás.
Überſchuß, der, maradék, *az egéſz summából.*
Überſchütten, 1. rátölteni. 2. béönteni, leönteni valamivel. 3. Jemanden mit Wohlthaten überſchütten, valakit jótéteménnyel megtetézni.
Überſchwanken, *v. a.* 1. kitsordúlni, kifutni, *mint a' tele edény.* 2. ráhajolni.
Überſchwemmen, *v. a.* elboritni, *mint az árvlz valamit.*
Überſchwemmung, die, kiáradás.
Überſchwer, *adj.* igen nehéz.
Überſchwimmen, *v. n. irr.* m. ſ. általúſzni.
Überſegeln, *v. a.* általhajókázni, általevezni. 2. elhagyni, *az evezésben a' másik hajót.*
Überſehen, *v. a.* 1. megnézegetni, általnézni, *p. o. a' ſzámadást*, ée. Von dieſem Berge kann man die ganze Gegend überſehen, erről a' hegyről az egész tájjékot kiláthatni. 3. ſt. nicht bemerken, észre nem venni, elmellőzni. 4. ſt. nicht achten, fel se venni valamit. 5. tovább látni másnál, felyül haladni mást, *p. o. tudományban*, ée.
Überſenden, *v. a.* küldeni, általküldeni.
Überſendung, die, általküldés.
Überſetzen, *v. a.* 1. ſ. B. über einen Fluß, általtenni, *p. o. a' vizen valakit.* 2. rátenni; ſ. B. über das Feuer ſetzen, rátenni a' tűzre. ſ. B. aus einer Sprache in die andere, fordítni, lefordítni, *p. o. egy nyelvből másikra.* 4. ſt. Betriegen, megtsalni, *p. o. az eladásban.*
Überſetzer, der, 1. általvivő, *a' vizen.* 2. fordító.
Überſetzung, die, 1. fordítás. 2. általvivés, *a' vizen.*
Überſicht, die, általnézés, általvizsgálás, megvizsgálás, summás előadás a' megvizsgálás ſzerént.
Überſichtig, *adj.* tsak felfelé látó, *hibás ſzeme miatt.*
Überſieden, *v. a.* nagyon megfőzni.
Überſilbern, *v. a.* megezüstözni, ezüstel megfuttatni.
Überſingen, *v. a.* 1. általénekelni, elénekelni. 2. felyül múlni mást az énekléssel.

Überſommern, *v. n.* nyaralni, a' nyárt v. nyarat eltölteni.

Überſpannen, *v. a.* 1. araſzſzal elérni, v. általfogni. 2. kifeſzítni, v. ráfeſzítni.

Überſpinnen, *v. a.* béfonni, telefonni.

Überſpringen, *v. a.* 1. általugrani. 2. elugrani, *egy két sort az olvasásban.*

Überſprung, der, 1. általugrás. 2. elugrás, elhagyás.

Überſtändig, igen soká állott, *p. o. élet, elesség.*

Überſtäuben, *v. a.* béporozni.

Überſtechen, *v. a.* elütni, *a' kártyát*, feljebb ütni mint más.

Überſtehen, *v. n.* kiállani, eltürni, elſenvedni. Er hat viel Unglück überſtanden, sok ſzerentsétlenséget kiállott.

Überſteigen, *v. a.* ſ. B. den Berg, általmenni, *a' hegyen*, meghágni a' hegyet. 2. meggyőzni, *p. o. az akadályokat.*

Überſteigern, etwas, felverni az árát valaminek.

Überſtimmen, *v. a.* 1. voksokkal felyül haladni. 2. ſ. B. eine Saite, igen felvonni, *a' húrt.*

Überſtolz, *adj.* igen kevély.

Überſtrahlen, 1. egéſzen bésütni, *mint a' nap a' mezőt.* 2. súgárjaival felyül haladni.

Überſtreichen, ſ. B. mit dem Beſen, 1. megsépreni. 2. ſt. überſchmieren, megkenni.

Überſtreuen, *v. a.* meghinteni, megſzórni.

Überſtürzen, *v. a.* 1. ráboritni. 2. *v. n.* m. ſ. rárohanni.

Überſüß, *adj.* felette édes, ſzerfelett édes.

Übertäuben, *v. a.* elkábitni.

Übertheuer, *adj.* ſzerfelett drága.

Übertheuern, *v. a.* felette drágán tartani, v. adni el valamit.

Übertölpeln, *v. a.* megtsalni ſzembetünő tsalárdsággal, bolondá tenni.

Übertölpelung, die, megtsalás.

Übertragen, *v. a. irr.* 1. ſt. hinüber, od. herüber tragen, elvinni, általvinni, *egy helyből másikra.* 2. ſt. auftragen, rábizni, *valakire valamit.* Jemanden übertragen, valaki helyett fizetni.

Übertragen, *adj.* ſ. B. Kleid, Rock, igen viselt, avult, megavult, (avétt) kopott, *p. o. ruha.*

Übertreffen, *v. a.* felyülhaladni, megelőzni, *p. o. valakit tudománnyal, gazdagsággal, ée.*

Übertreiben, *v. a.* 1. ráhajtani, *p. o. a' marhát a' vetésre.* 2. das Vieh übertreiben, a' marhát nagyon meghajtani, elfáraſztani, *a' nagyon hajtás v. kergetés által.* 3. nagyítni, tóditni, *p. o. valamelly dolgot, v. történetet az előadásban.* Das iſt übertrieben, már az soknál is több, v. már a' nagyitva v. tóditva van.

Übertreten, *v. n. irr.* m. ſ. 1. kihágni, v. belehágni; ſ. B. das Pferd iſt übergetreten, a' ló kihágott az istrángból, v. belehágott az istrángba. 2. Die Schuhe übertreten, félrenyomni *a'* lábbelit. 3. ſ. B. wie ein Fluß, kiáradni, kiönteni, *mint a' folyó víz.* 4. általmenni valaki részére, valaki részére állani. 5. általhágni, megſzegni, *p. o. a' parantsolatot, v. törvényt.*

Übertreter, der, törvényáltalhágó,

Übertretung, die, törvénymegſzegés, v. általhágás.

Übertrinken, ſich, meginni magát, megittasodni.

Übertritt, der, általmenés, v. elállás, *valakihez, valaki részére*, elpártolás.

Übertünchen, béſesteni, bémázolni felyül, *befejéritni, bémeſzelni.*

Übertüncher, der, béſestő, bémázoló.

Übervoll, *adj.* a' mi igen tele van.

Übervortheilen, *v. a.* ráſzedni, megtsalni, *valakit.*

Überwachſen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. felyülhaladni a' növésben, v. elhagyni. 2. bénőni a' tetejét, v. felső részét.

Überwältigen, *v. a.* erőtvenni rajta, felyülhaladni, meggyőzni.

Überwältigung, die, felyülhaladás, erőtvevés, meggyőzés.

Überwärts, *adj.* felfelé.

Überweben, *v. a.* béſzőni valaminek a' tetejét, v. külső részét.

Überweiſe, *adj.* ſzerfelett bölts.

Überweiſen, meggyőzni valakit valami felől, rábizonyitni valakire valamit, *mint a' tolvajra a' lopást.*

Überweißen, *v. a.* béfejéritni.

Überwerfen, *v. a. irr.* 1. általvetni,

keresztül vetni rajta. 2. rávetni valamire. 3. Sich mit Jemanden, öszveveszni valakivel.
Überwickeln, *v. a.* rátekergetni, rágöngyölgetni.
Überwiegen, *v. a. irr.* 1. kelletinél többet nyomni. 2. lenyomni, *a' fontméróben a' más nehézséget.* 3. meggyőzni, felyül haladni.
Überwiegend, *adj.* igen nagy, igen fontos, kelletinél nehezebb.
Überwinden, *v. a.* 1. meggyőzni, *p. o. az ellenséget.* 2. Sich, magán erőt venni. Ein Hinderniß überwinden, elháritni az akadályt.
Überwinder, der, győző, győzödelmes.
Überwindlich, *adj.* meggyőzhető.
Überwindung, die, meggyőzés, erőtvevés, *magán a. az ellenségen.*
Überwintern, *v. n.* telelni, kitelelni.
Überwinterung, die, telelés, kitelelés.
Überwitzig, *adj.* szerfelett elmés.
Überwölken, *v. a.* felhővel bévonni.
Überwunden, *adj.* meggyőzettetett.
Überwurf, der, lepel, kötzöle, *gyermeki felső ruha.*
Überzählen, *v. a.* megszámlálni, felszámlálni, megolvasni.
Überzählig, *adj.* szükségtelen, *a' rendes szám között.*
Überzeugen, *v. a.* meggyőzni valakit valami felől. Ich bin völlig überzeugt, egészen meg vagyok győzettetve, *t. i. a' dolog felől.*
Überzeugt, *l.* Überzeugen.
Überzeugung, die, meggyőzés, meggyőzettetés.
Überzeugungsmittel, das, meggyőző eszköz.
Überziehen, *v. a. irr.* 1. st. über etwas ziehen, ráhúzni, rávonni valamire. 2. etwas überziehen, valamit bévonni, *p. o. ágyat, ée.* — Der Himmel überzieht sich, béborúl az ég. 3. mit Krieg überziehen, haddal megtámadni.
Überzinnen, *v. a.* tzínnel befuttatni valamit.
Überzuckern, *v. a.* megtzukrozni, v. tzukorral meghinteni, megnádmézelni.
Überzug, der, des Bettes, héjj, tok, tziha, *p. o. a' vánkosnak tokja v. héjja.*
Überzwerch, *adj.* keresztben, keresztül.
Übler, roszszabb. Übel.
Üblich, *adj.* szokásbanlévő.
Üblichkeit, die, szokás, szokásbanlétel.
Übligkeit, *l.* Übelkeit.
Übrig, megmaradt. Übrig seyn, meglenni. Übrig bleiben, megmaradni, hátra lenni. Es bleibt uns nichts mehr übrig, nints egyéb hátra. Übrig lassen, meghagyni. Übrig behalten, meghagyni, megtartani magának. 2. das übrige, a' többi, a' többit; die übrigen, a' többek, mások, egyebek. Übrigens, *l. alább.*
Übrigens, *adv.* egyébaránt.
Übung, die, gyakorlás.
Übungsstunde, die, gyakorló óra, gyakorlás órája.
Ufer, das, part. das Ufer des Meeres, a' tenger partja.
Uferschwalbe, die, parti fetske. *Hirundo riparia.*
Uhr, die, 1. óra, *t. i. az óra számja.* Wie viel Uhr ist es? hány óra? Es ist schon sechs Uhr, már hat óra. Um neun Uhr, kilentz órakor, 9 óra tájban. Es hat schon zwey Uhr geschlagen, már elütötte a' két órát. 2. óra, *t. i. tsinált óra,* melly az órákat mutatja. Die Uhr aufziehen, az órát felhúzni. Meine Uhr geht zu früh, az én órám siet, v. elébb jár.
Uhrband, das, órakötő.
Uhrgehäuse, das, óratok.
Uhrkette, die, óralántz.
Uhrmacher, der, órás, óratsináló.
Uhrmacherkunst, die, órásság, órás mesterség.
Uhrschlüssel, der, órakúlts.
Uhrtasche, die, órazseb.
Uhrwerk, das, járómív, *az órában.*
Uhrzeiger, der, óramutató.
Uhu, der, fejes bagoly, nagy füles bagoly. *Strix Bubo*, L.
Ukase, die, Orosz Tsászári parantsolat.
Ukeley, die, fejér keszeg. *Cyprinus alburnus*, L.
Ulm, Ulma, *város.*
Ulme, die, szilfa. *Ulmus*, L.
Ulrich, Ulrik, *keresztnév.*
Ultramarin, der, ultramarinszín.
Um, *praep. cum Acc.* 1. körül. Um die Stadt gehen, a' város körül járni, v. körüljárni a' várost. Um — herum, körül, v. körös körül. — Je-

manden um den Hals fallen, nyakába esni valakinek. Einen Mantel um ſich nehmen, köpönyeget venni magára. 2. tájban, — kor. Z. B. Um zehn Uhr, tiz óra tájban, v. tiz órakor. Um Oſtern, husvét tájban. Um dieſe Zeit, illyen idő tájban, illyenkor. 3. ſt. fűr, -on, -en, ért. Ich habe es um zehn Gulden gekauft, tiz forinton vettem. Um baar Geld kaufen, kész pénzen venni. Um Brod arbeiten, kenyérért dolgozni. 4. -ért, miatt, felette. Um etwas weinen, sírni valamiért. Jemanden um etwas beneiden, irígyleni valakinek valamit. 5. -al, -el, -val, -vel, *t. i. az idők és nagyságok mértéke előtt*; z. B. Das Fenſter iſt um zwey Fuß höher als die Thür, az ablak két lábbal magassabb, mint az ajtó. Um die Hälfte dicker, felényivel is vastagabb. 6. *Loc. pr.* Es iſt eine ſchöne Blume um eine Roſe, szép virag a' rózsa. Wie ſteht es um unſere Sache, miben van a' mi dolgunk. Um etwas kommen, valamitől megfoszlatni, elesni valamitől. Ich bin um meine Uhr gekommen, oda van az órám, *az az*: ellopták, v. elveszteltem. Jemanden um das Leben bringen, megölni valakit, v. megfoszlani valakit az életétől. Es iſt um ihn gethan, od. geſchehen, oda van ő, megesett neki. Er weiß um alle meine Geheimniße, tudja minden titkaimat.

Umackern, *v. a.* felszántani.

Umändern, *v. a.* elváltoztatni, megváltoztatni.

Umänderung, die, elváltoztatás, megváltoztatás.

Umarbeiten, *v. a.* ismét, v. újra kidolgozni.

Umarbeitung, die, újra kidolgozás.

Umarmen, *v. a.* megölelni, általölelni.

Umarmung, die, megölelés, általölelés.

Umbehalten, *v. a. irr.* z. B. den Mantel, magán megtartani, *p. o. a' köpönyeget.*

Umbererde, die, umbraföld.

Umbiegen, *v. n.* meghajtani, meggörbítni, viszszagörbítni.

Umbiegung, die, meghajtás, viszszagörbítés.

Umbilden, *v. a.* megváltoztatni, másképpen formálni, általformálni.

Umbildung, die, megváltoztatás.

Umbinden, *v. a. irr.* 1. mit etwas, od. etwas, békötni, *valamivel, v. valamit.* 2. felkötni, *p. o. a' nyakravalót, kötőt, és.* 3. újra kötni, a' mi már egyszer bé volt kötve.

Umbra, umbraagyag, festőagyag. *Argilla umbra.*

Umbrechen, *v. a. irr.* 1. eltörni a' görbítésben. 2. újra eltörni. 3. eltördelni, *a' kiszedett oszlopokat*, a' könyvnyomtatóknál.

Umbringen, *v. a. irr.* megölni, életétől megfoszlani, *t. i. törvénytelen módon.*

Umdecken, *v. a.* újra terítni, másképpen terítni meg, *p. o. az asztalt.*

Umdornen, körülvenni tövissel.

Umdrehen, 1. megfordítni, másfelé fordítni. 2. ſich, megfordúlni, másfelé fordúlni.

Umdrehung, die, 1. megfordítás. 2. megfordúlás.

Umdrucken, *v. a.* újra nyomtatni.

Umduften, *v. a.* körülillatozni, *jó illattal.*

Umfahren, *v. n. irr.* m. ſ. megkerülni, körüljárni, *p. o. kotsival.* 2. eljáratni, eltapodtatni. 3. kerülni, kerengő úton menni.

Umfall, der, elesés, eldűlés,

Umfallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elesni, eldűlni. 2. leesni a' lábáról és megdögleni, *mint a' marha.*

Umfällen, *v. a.* levágni, *p. o. az élőfát.*

Umfang, der, kerület. Die Stadt hält eine halbe Meile im Umfange, fél mértföld a' város kerülete. 2. kiterjedés, környülállás, kerengés. Etwas mit zu vielem Umfange vortragen, valamit környülállásosan adni elő.

Umfangen, *v. a. irr.* 1. körülfogni, körülölelni. 2. körülvenni, körülkerítni.

Umfärben, *v. a.* újra megfesteni.

Umfaſſen, 1. befoglalni, *p. o. aranyba ezüstbe valaminek a' szélét.* 2. megfogni, megmarkolni, általölelni. megölelni, *kézzel, és.*

Umflattern, körül repdesni.

Umflechten, *v. a.* körülfonni, *p. o. sövénnyel.*
Umfliegen, *v. n. irr.* m. f. körülrepülni.
Umfließen, *v. n.* m. f. körülfolyni.
Umformen, *l.* Umbilden.
Umfrage, die, kérdezősködés, kurkálzás.
Umfragen, *v. a.* kérdezősködni mindenfelé.
Umführen, *v. a.* körülvezetni.
Umfüllen, *v. a.* más edénybe tölteni.
Umgaffen, ſich, köröskörül bámulni.
Umgang, der, 1. kerengés, körüljárás, forgás. 2 ſt. Prozeſſion, protzeſzió. 3 társalkodás. Umgang mit Jemanden haben, társalkodni valakivel. Allen Umgang mit Jemanden aufheben, minden társalkodást félbe ſzakaſztani.
Umgänglich, *adj.* társalkodó, társalkodást kedvelő.
Umgeben, *v. a. irr.* etwas, körülvenni, bekeritni valamit, *p. o. a' várost kőfallal, éc.* 2. ráadni. Jemanden den Mantel umgeben, valakire a' köpönyeget ráadni.
Umgehen, *v. n. irr.* m. f. 1. kerengeni, körüljárni. 2. Mit Jemanden umgehen, társalkodni valakivel. 3. Mit etwas umgehen, bánni valamivel, v. foglalatoskodni, *ismét*: igyekezni valamin, ſzándékozni valamire. 4. Etwas, magkerülni, *p. o. várost, erdőt.*
Umgekehrt, *adj.* megfordúlt, megfordított; *adv.* megfordúlva, megfordítva.
Umgießen, *v. a.* 1. újra önteni, másképpen önteni. 2. körülönteni.
Umgraben, *v. a.* 1. felásni, *p. o. a' kertet.* 2. körülásni.
Umgränzen, *v. a.* határozni, határral körülvenni.
Umgreifen, *v. a.* általfogni, befogni.
Umgucken, ſich, körülnézni magát.
Umgürten, *v. a.* körülövedzni, rávedzeni.
Umhaben, *v. n.* rajtalenni. Er hatte einen Mantel um, köpönyeg volt rajta.
Umhacken, *v. a.* 1. megkapálni, *p. o. a' földet.* 2. *l.* umhauen.
Umhalſen, od. Umarmen, megölelni.
Umhang, od. Vorhang, kárpit, *p. o. ablakkárpit, éc.*
Umhängen, 1. um etwas, ráakaſztani, ráadni. 2. mit etwas, körülaggatni.
Umhauen, *v. a.* levágni, *p. o. a' fát.*
Umher, ſt. herum, rings herum, körül, köröskörül. z. B. umhergehen, körüljárni; umherfließen, körülfolyni. Umher ſtehen, körülállani, éc.
Umhin, ſt. herum, körül. Ich kann nicht umhin, nem múlathatom el, kéntelen vagyok.
Umhüllen, *v. a.* bé takarni.
Umhüpfen, *v. a.* körülugrálni.
Umkehr, die, ſt. Rückkehr, 1. viſzſzatérés, 2. ſt. Bekehrung, megtérés, megjobbúlás.
Umkehren, 1. *v. a.* megfordítni. Den Rock umkehren, kifordítni a' kaputot. Den Wagen umkehren, megfordítni a' ſzekeret. — Er iſt ganz umgekehrt, egéſzen megváltozott, *t. i. gondolkozása módjában.* 2. megtérítni, *p. o. juhokat, v. nyájat.* 3. ſich, megfordúlni. 4. *v. n.* m. f. viſzſzafordúlni, megfordúlni, *p. o. az útról.* Wir ſind bald umgekehrt, tsak hamar viſzſza fordúltunk.
Umklippen, *v. a.* 1. lefordítni. 2. *v. n.* m. h. felfordúlni.
Umklaftern, *v. a.* öllel megmérni.
Umklammern, *v. a.* általmarkolni, *erősen*, v. általfogni körmeivel, körmei közé ſzorítni.
Umkleiden, *v. a.* 1. anders kleiden, másképpen öltöztetni, v. újra felöltöztetni. 2. ſich, másképpen öltözni.
Umkommen, *n. irr.* m. f. elveſzni, elveſzteni életét, erőſzakos halállal halni meg. Vor Hunger umkommen, éhség miatt elveſzni.
Umkränzen, *v. a.* megkoſzorúzni.
Umkreis, der, kerület.
Umladen, *v. a.* másképpen rakni, *p. o. a' ſzekeret.*
Umlagern, körülfogni, körülülni.
Umlauf, der, 1. forgás, kerülés, *p. o. a' földnek forgása.* 2. kerengőirás, kurrens.
Umlaufen, *v. n. irr.* m. f. 1. forogni, kerülni, kerengeni. 2. *v. n.* eltapodtatni a' futásban, v. felbuktatni, *p. o. a' gyermeket.*
Umlegen, *v. a.* 1. körülrakni. 2. másképpen tenni. 3. ſt. umbiegen, meghajtani

Umlenken, *v. a.* megfordítni, *p. o. a' lovakat.*
Umleuchten, köröskörûl megvilágítni
Umliegen, *v. n. irr.* m. ſ. körûlötte fekûdni. Die umliegenden Dörfer, a' köröskörûl fekvõ faluk.
Ummachen, *v. a.* 1. másképpen tsinálni. 2. rátsinálni, ráadni.
Ummahlen, *v. a.* 1. újra feſteni. 2. körûlfeſteni.
Ummauern, *v. a.* körûlvenni, körûlkerítni fallal.
Ummeſſen, *v. a.* 1. újra mérni. 2. körûlmérni.
Ummünzen, *v. a.* újra verni, *p. o. a' pénzt.*
Umnageln, *v. a.* körûl ſzegezni.
Umnagen, *v. a.* köröskörûl megrágni.
Umnähen, *v. a.* körûl varni.
Umnehmen, *v. a. irr.* magára venni, *p. o. a' köpönyeget.*
Umpacken, *v. a.* másképpen rakni a' terhet.
Umpanzern, *v. a.* bépántzélozni.
Umpflanzen, *v. a.* körûlplántálni.
Umpflügen, *v. a.* 1. körûlſzántani. 2. újra megſzántani.
Umprägen, *v. a.* másképpen verni, *a' pénzt.*
Umräumen, *v. a.* másképpen rakogatni.
Umreiſen, *v. a.* körûlútazni, körûljárni.
Umreißen, *v. a.* 1. feldöntögetni, felforgatni, lerontani. 2. megſzántani, felſzántani.
Umreiten, *v. n. irr.* m. ſ. 1. körûl lovagolni, eltapodtatni, *lóval.*
Umrennen, *v. n.* m. ſ. körûlfutni, v. nyargalni. 2. futásban elgázolni.
Umringen, *v. a.* körûl fogni, körûlkerítni.
Umriß, der, rajzolat, külsõ rajzolat, ſzínrajzolat.
Umrühren, megkeverni, felkeverni.
Umſägen, *v. a.* lefüréſzelni.
Umſatteln, egy lóról a' másikra tenni a' nyerget, a' másikra nyergelni.
Umſatz, der, eltserélés. *l.* Vertauſchung.
Umſchaben, *v. a.* megvakarni köröskörûl.
Umſchaffen, megváltoztatni.
Umſchallen, *v. a.* körûlhangzani.
Umſchanzen, *v. a.* körûlsántzolni.
Umſcharren, *v. a.* körûlásni.
Umſchatten, *v. a.* körûlárnyékozni.
Umſchattig, *adj.* forgó árnyékú.
Umſchauen, ſich, körûl nézegetni magát.
Umſcheeren, *v. a.* 1. körûl nyírni. 2. másképpen nyírni.
Umſcheinen, *v. a.* világossággal környûlvenni.
Umſchießen, *v. a.* lelõni.
Umſchiffen, *v. a.* 1. ſt. umſegeln, körûlhajókázni. 2. egy hajóból a' másikba rakni a' portékát.
Umſchlag, der, 1. takarék, boríték. 2. száraz kötés. 3. ſt. Veränderung, változás.
Umſchlagen, *v. a. irr.* 1. ſt. umwenden, z. B. ein Blatt, fordítni, *p. o. egy levelet.* 2. ráteritni, rátakarni, *p. o. papirost valamire.* 3. rátenni, ráborítni, *p. o. kötést a' sebre.* 5. ſt. umfallen, felfordúlni, eldûlni, *mint a' ſzekér.* 5. ſich ändern, megváltozni, *p. o. elromlani. elfajúlni.*
Umſchließen, *v. a. irr.* békeríteni, körûlvenni, körûlfogni.
Umſchließung, die, bekerítés, körûlvevés.
Umſchlingen, *v. a. irr.* körûlfogni, általölelni.
Umſchmeißen, *v. a. irr.* 1. eltaſzítni. 2. *v. n.* eldûlni, felfordúlni.
Umſchmelzen, *v. a.* megolvaſztani, másképpen önteni, *p. o. a' harangot.*
Umſchmieren, *v. a.* körûlkenni, megkenni.
Umſchnallen, *v. a.* 1. rátsatolni. 2. másképpen tsatolni.
Umſchneiden, *v. a.* 1. körûl metſzeni. 2. himezni hámozni a' dolgot.
Umſchnüren, *v. a.* 1. ráfüzni. 2. másképpen füzni.
Umſchränken, *v. a.* határba venni, meghatározni valamit, határt ſzabni valaminek.
Umſchränkung, die, határba vevés, meghatározás.
Umſchreiben, *v. a. irr.* 1. körûlírni, hoſzſzasan leírni, v. elõadni valamit. 2 másképpen írni, újra leírni
Umſchrift, die, körûlírás.
Umſchürzen, *v. a.* körûlövedzeni.
Umſchütteln, *v. a.* megrázni, felrázni, *p. o. az üvegben valamit.*
Umſchütten, *v. a.* 1. feldönteni, kidöntteni. 2. köröskörûl megtölteni.

Umſchweben, *v. a.* körülötte lebegni, körüllebegni.
Umſchweif, der, kerülés, kerengés.
Umſchweifen, *v. a.* idestova kóborolni, kerengeni.
Umſegeln, *v. a.* körül hajókázni, köröskörül hajókázni.
Umſeglung, die, körülhajókázás.
Umſehen, ſich, 1. körülnézni magát, köröskörül nézgélni. 2. viſzſzanézni, viſzſzatekinteni. 3. ſich nach etwas, módot keresni válamiben.
Umſetzen, *v. a.* 1. másképpen tenni. 2. ſt. vertauſchen, eltserélni. 3. köröskörül béültetni.
Umſinken, *v. n.* elhanyatlani.
Umſonſt, *adv.* 1. ſt. ohne Lohn, ingyen. 2. ſt. vergeblich, hijjában. 3. ohne Grund, ok nélkül.
Umſpannen, *v. a.* 1. másképpen fogni, *p. o. a' lovakat*, v. változtatni. 2. egyik kotsiból, v. ſzekérből másikba fogni a' lovakat. 3. más lovakat fogni a' kotsiba. 4. araſzſzal általfogni.
Umſpinnen, *v. a.* körülfonni.
Umſpringen, *v. a. irr.* 1. ugrásközben eltaſzítni. 2. ſt. umgehen mit etwas, bánni valamivel.
Umſtand, der, 1. környülállás. Es wird auf die Umſtände ankommen, a' környülállásoktól függ. Etwas mit allen Umſtänden erzählen, valamit környülállásosan előadni. 2. állapot. Sich in guten Umſtänden befinden, jó állapotban lenni. 3. die Umſtände; *a.* ſzóſzaporítás. *b.* kézreadás. Nicht viele Umſtände machen, egyenesen bánni valamivel, ſzóſzaporítás nélkül előadni valamit.
Umſtändlich, *adj.* 1. környülállásos; *adv.* környülállásosan. 2. pontos, egyenes.
Umſtändlichkeit, die, ſt. Weitläuftigkeit, hoſzſzaság, környülállásos előadás.
Umſtecken, *v. a.* körültűzni, *p. o. a' fökötőt.*
Umſtehen, *v. n. irr.* m. ſ. körülállani.
Umſtehend, *adj.* körülálló.
Umſtellen, *v. a.* körülhelyheztetni, körülrakni.
Umſtimmen, *v. a.* 1. más hangra venni, *p. o. a' klavirt.* 2. más értelemre venni valakit.
Umſtimmung, die, megváltoztatás.
Umſtören, *v. a.* felforgatni.
Umſtoßen, feldönteni, feldűtni, eltaſzítni.
Umſtrahlen, köröskörül bésütni, *t. i. ſugdrival.*
Umſtreichen, békenni, megkenni.
Umſtreuen, meghinteni, körülhinteni.
Umſtricken, körülkötni, *kötőtővel.*
Umſtrömen, körülfolyni.
Umſturz, der, 1. eldűlés. 2. veſzedelem, romlás.
Umſtürzen, eldönteni, eldűtni, felfordítni. 2. *v. n.* eldűlni, felfordúlni.
Umſuchen, öſzvekeresni. Alles umſuchen, mindent tövé tenni, *a' keresésben.*
Umtanzen, körülötte tántzolni.
Umtauſch, der, tsere.
Umtauſchen, eltserélni.
Umtauſchung, die, eltserélés.
Umthun, *v. a. irr.* 1. ſt. umlegen, ráadni, *p. o. valakire a' köpönyeget.* 2. ſich nach etwas umthun, valamit nézni, v. keresni.
Umtragen, *v. a. irr.* körülhordozni.
Umtreiben, *v. a. irr.* körülhajtani, forgatni.
Umtreten, 1. letapodni. 2. *v. n.* m. h. megváltoztatni vélekedését.
Umtretung, die, letapodás.
Umtrieb, der, kerengés, forgás. Der Umtrieb des Blutes, a' vérkerengés, *t. i. a' testben.* Der Umtrieb des Geldes, a' pénznek a' forgása.
Umtritt, *l.* Umtretung.
Umwachen, körülötte vígyázni.
Umwachſen, *v. a. irr.* köröskörül nőni, bénőni.
Umwälzen, forgatni, hengergetni, görgetni.
Umwechſeln, tserélni, eltserélni, megtserélni.
Umwechſelung, die, megtserélés, feltserélés.
Umweg, der, kerülés, kerülő, kerülő út. Einen Umweg nehmen, kerülni.
Umwehen, *v. a.* 1. körülfújni. 2. fúvással eldűtni.
Umwenden, *v. a. irr.* 1. megfordítni. 2. ſich, megfordúlni, viſzſzatérni. 3. Jemanden umwenden, valakit más gondolatra téritni, v venni.

Umwendung, die, 1. megfordúlás. 2. megfordítás.
Umwerfen, *v. a. irr.* 1. um ſich werfen, z. B. einen Mantel, magára venni v. nyakába kanyarítni, *p. o. a' köpönyeget.* 2. felfordítni, *p. o. a' ſzekeret.* 3. *v. n.* m. ſ. felfordúlni, eldúlni, *p. o. a' kotsival.*
Umwickeln, *v. a.* körül tekergetni, v. takargatni, köröskörül bétakarni.
Umwickelung, die, bétakarás, bétakargatás.
Umwinden, *v. a.* bégöngyölgetni, bétekergetni.
Umwindung, die, bégöngyölgetés, bétekerés.
Umwölken, *v. a.* felhővel bévonni.
Umwölkt, *adj.* felhős, felleges.
Umwühlen, *v. a.* felforgatni, felhányni.
Umzählen, *v. a.* 1. újra megſzámlálni, v. megolvasni. 3. rendre ſzámlálni.
Umzäunen, *v. a.* sövénnyel bekeritni.
Umzehlen, *l.* Umzählen.
Umzeichnen, *v. a.* 1. köröskörül megjelelni. 2. újra lerajzolni, másképpen rajzolni.
Umziehen, *v. a.* 1. bévonni, *p. o. a' kárpitot.* 2. ſich, z. B. der Himmel umzieht ſich, béborúl az ég. 3. ſt. umreiſen, béjárni, beútazni.
Umzingeln, *v. a.* körülkeritni, békeritni.
Umzingelung, die, körülkerités, békerités.
Umzug, der, kárpit, *p. o. az ágy előtt.*
Unabänderlich, változhatatlan; *adv.* változhatatlanúl.
Unabänderlichkeit, die, változhatatlanság.
Unabbrüchig, z. B. ſeines Rechts, sérelmetlen; *adv. sérelmetlenül.*
Unabgenützt, ép, nem vásott, el nem koptatott.
Unabgerichtet, tanítás nélkül való, nem taníttatott; *adv.* tanítás nélkül
Unabgeſondert, együttlévő, el nem válaſztott; *adv.* együtt.
Unabgetheilt, oſztatlan; *adv.* oſztatlanúl.
Unabhängig, *adj.* független; *adv.* függetlenül.
Unabhängigkeit, die, függetlenség.
Unabläſſig, *adj.* ſzüntelenvaló; *adv.* ſzüntelenül.
Unabläſſigkeit, die, ſzüntelenvalóság.
Unabſehbar, *adj.* elláthatatlan.
Unächt, 1. der Geburt nach, ſattyú, *p. o. gyermek.* 2. (Von andern Dingen), hamis, költött, nem jóféle, *p. o. drágakő.*
Unachtſam, *adj.* vígyázatlan; *adv.* vígyázatlanúl.
Unachtſamkeit, die, vígyázatlanság.
Unadelig, *adj.* nem nemes, nemtelen.
Unähnlich, *adj.* hasonlatlan, nem hasonló; *adv.* hasonlatlanúl.
Unangenehm, *adj.* kedvetlen, kellemetlen; *adv.* kedvetlenül.
Unangeſehen, *adv.* ſt. ungeachtet, nem nézvén, nem tekintvén.
Unangetaſtet, *adj.* meg nem illetett.
Unangezeigt, *adj.* meg nem jelentett. *adv.* meg nem jelentve.
Unannehmlich, *adj.* 1. elfogadhatatlan, *p. o. törvény.* 2. ſt. unangenehm, kedvetlen, kellemetlen; *adv.* kedvetlenül.
Unannehmlichkeit, die, 1. el nem fogadhatóság. 2. kedvetlenség.
Unanſehnlich, *adj.* 1. ſzembe nem tünő, tekintet nélkül való, tekintetetlen. 2. nem derék, tsekély.
Unanſtändig, *adj.* illetlen; *adv.* illetlenül.
Unanſtändigkeit, die, illetlenség.
Unanſtößig, *adj.* botránkozás nélkül való; *adv.* botránkozás nélkül.
Unart, die, 1. illetlen, v. helytelen magaviselet, illetlenség. 2. erkölcstelenség.
Unartig, *adj.* illetlen, helytelen, *p. o. magaviselet.* 2. illetlen v. helytelen magaviseletü. 3. erkölcstelen.
Unaufgebothen, hirdetetlen; *adv.* hirdetetlenül.
Unaufgelöſet, *adj.* feloldozatlan; *adv.* feloldozatlanúl.
Unaufhörlich, *adj.* ſzüntelenvaló; *adv.* ſzüntelen.
Unauflöslich, *adj.* felbonthatatlan.
Unaufmerkſam, *adj.* figyelmetlen, nem figyelmetes; *adv.* figyelmetlenül.
Unausbleiblich, *adj.* elmúlhatatlan; *adv.* elmúlhatatlanúl.
Unausforſchlich, *adj.* kinyomozhatatlan.
Unausführlich, *adj.* végrehajthatatlan.
Unausführlichkeit, die, végrehajthatatlanság.

Unausgearbeitet, *adj.* ki nem dolgozott, készitetlen.

Unausgebacken, *adj.* jól meg nem sült, sületlen, zsengés; *adv.* sületlenül.

Unausgeführt, *adj.* végre nem hajtatott, végezetlen.

Unausgesetzt, *adj.* folytábanvaló, szakadatlan, meg nem szünt, szünetlen; *adv.* folytában, szakadatlanúl, megszünés nélkül, szüntelen.

Unauslöschlich, *adj.* 1. elölthatatlan, *p. o. tüz.* 2. eltöröllhetetlen, *p. o. irás, ée.*

Unaussprechlich, *adj.* kiviondhatatlan, kimagyarázhatatlan; *adv.* kimondhatatlanúl.

Unausstehlich, *adj.* kiállhatatlan, szenvedhetetlen; *adv.* kiállhatatlanúl.

Unbarbiert, *adj.* beretválatlan; *adv.* beretválatlanúl.

Unbändig, *adj.* megszelidithetetlen; zabolátlan.

Unbändigkeit, die, vadság, megszelidithetetlenség.

Unbarmherzig, *adj.* irgalmatlan; *adv.* irgalmatlanúl.

Unbarmherzigkeit, die, irgalmatlanság.

Unbärtig, *adj.* szakállatlan; *adv.* szakállatlanúl.

Unbearbeitet, *adj.* munkálatlan.

Unbebaut, *adj.* miveletlen, *p. o. föld,*

Unbedacht, der, vigyázatlanság, figyelmetlenség.

Unbedächtig, *adj.* vigyázatlan, figyelmetlen.

Unbedachtsam, *adj.* (ugyan az).

Unbedachtsamkeit, die, figyelmetlenség.

Unbedauert, *adj.* meg nem szánt.

Unbedeckt, *adj.* 1. fedetlen, befedezetlen. 2. ft. Ohne Schutz, védelemnélkülvaló.

Unbedeutend, *adj.* 1. jelentésnélkülvaló, a' mi semmit sem tész. 2. ft. unerheblich, tsekély.

Unbedingt, *adj.* független, feltételetlen, általános.

Unbeehrt, *adj.* tiszteletlen.

Unbeeidigt, *adj.* meg nem esketett.

Unbefangen, *adj.* szabados, előitélet nélkülvaló.

Unbefehligt, *adj.* parantsolat nélkül valé.

Unbefestigt, *adj.* erösitetlen, meg nem erösitett.

Unbefleckt, *adj.* 1. meg nem motskolt. 2. ft. keusch, züchtig, szeplötelen, szüz, tiszta.

Unbefohlen, *adj.* parantsolatlan; *adv.* parantsolatlanúl.

Unbefragt, *adj.* kérdetlen, nem kérdeztetett.

Unbefriedigt, *adj.* 1. meg nem nyugtatott, meg nem elégittetett. 2. ft. unbezahlt, ki nem fizettetett.

Unbefugniß, die, justalanság, jus nélküllétel.

Unbefugt, *adj.* justalan. Du bist unbefugt dieses zu thun, nints jussod ezt tselekedni. 2. törvénytelen. Eine unbefugte Handlung, törvénytelen tselekedet.

Unbegehrt, *adj.* kéretlen.

Unbegraben, *adj.* el nem temettetett.

Unbegränzt, *adj.* határtalan, határnélkülvaló.

Unbegreiflich, *adj.* megfoghatatlan; *adv.* megfoghatatlanúl.

Unbegreiflichkeit, die, megfoghatatlanság.

Unbeherzt, *adj.* bátortalan, bátorságtalan.

Unbehobelt, *adj.* gyalúlatlan, durva.

Unbehülflich, *adj.* 1. esetlen, ügyetlen, gyáva, ügyefogyott. 2. szivességtelen.

Unbehutsam, *adj.* vigyázatlan; *adv.* vigyázatlanúl.

Unbehutsamkeit, die, vigyázatlanság.

Unbejahrt, *adj.* nem idös.

Unbekannt, *adj.* esmeretlen; *adv.* esmeretlenül.

Unbekehrt, meg nem tért.

Unbekümmert, *adj.* nem büslakodó, büsúlatlan.

Unbelebt, *adj.* lelketlen.

Unbelehrt, *adj.* nem tanittatott; *adv.* unwissend, tudatlan.

Unbelesen, *adj.* nem olvasott.

Unbelohnt, *adj.* jutalmatlan; jutalmatlanúl.

Unbemerklich, *adj.* észrevehetetlen; *adv.* észrevehetetlenül.

Unbemerkt, *adj.* észre nem vett; *adv.* észre nem véve.

Unbemittelt, *adj.* nem tehetös, vagyontalan.

Unbenannt, *adj.* nevezetlen, nem nevezett.

Unbeneidet, *adj.* meg nem irigyelt.

Unbenetzt, *adj.* meg nem nedvesitett.

Unbenommen, *adj.* ſt. frey, el nem vétetett, ſzabadságunkban hagyatott. Es bleibt dir unbenommen, ſzabadságodban van.
Unbenutzt, *adj.* haſznavétetlen.
Unbequem, *adj.* alkalmatlan; *adv.* alkalmatlanúl.
Unbequemlichkeit, die, alkalmatlanság.
Unberathen, *adj.* 1. tanáts nélkülvaló. 2. gyámolatlan.
Unberedt, *adj.* ſzótalan.
Unbereitet, *adj.* nem kéſz, kéſzületlen.
Unberichtet, *adj.* nem tudósíttátott.
Unberitten, *adj.* 1. járatlan, járatlan hátú ló. 2. paripatlan, *p. o. katona.*
Unberufen, *adj.* hivatlan, nem hívatalos.
Unberührt, *adj.* illetlen, meg nem illetett.
Unbeſäet, *adj.* bé nem vetett, vetetlen.
Unbeſchädigt, *adj.* meg sértetlen.
Unbeſcheiden, *adj.* ſzemérmetlen, ortzátlan.
Unbeſcheidenheit, die, ſzemérmetlenség, ortzátlanság.
Unbeſchnitten, *adj.* 1. heréletlen. 2. környúl metſzetlen.
Unbeſcholten, *adj.* ſedhetetlen.
Unbeſchoren, *adj.* 1. nyiretlen; *adv.* nyiretlenúl. 2. nyirbálatlan.
Unbeſchreiblich, *adj.* leirhatatlan, megmondhatatlan; *adv.* leirhatatlanúl.
Unbeſchützt, *adj.* védelem, oltalom nélkülvaló.
Unbeſeelt, *adj.* lelketlen; *adv.* lelketlenúl.
Unbeſehen, *adj.* látatlan; *adv.* látatlanúl.
Unbeſonnen, *adj.* gondolatlan, vakmerő; *adv.* gondolatlanúl.
Unbeſonnenheit, die, gondolatlanság.
Unbeſorgt, *adj.* 1. elhagyatott. 2. gondnélkülvaló.
Unbeſtand, der, változandóság. Mit Unbeſtand handeln, állhatatlanúl tselekedni.
Unbeſtändig, *adj.* állhatatlan, állhatatlanúl.
Unbeſtändigkeit, die, állhatatlanság.
Unbeſtechlich, *adj.* megveſztegethetetlen.
Unbeſtechlichkeit, die, megveſztegethetetlenség.
Unbeſtimmt, *adj.* meghatározatlan; *adv.* meghatározatlanúl, bizonytalanúl.
Unbeſtochen, *adj.* meg nem veſztegettetett.
Unbeſtraft, *adj.* büntetetlen; *adv.* büntetetlenúl.
Unbetaſtet, *adj.* meg nem illetett.
Unbethört, *adj.* el nem ámittatott.
Unbetreten, *adj.* járatlan, *út.*
Unbetriebſam, *adj.* rest, lassú.
Unbetriebſamkeit, die, restség, lassúság.
Unbetrüglich, *adj.* tsalhatatlan.
Unbetrüglichkeit, die, tsalhatatlanság.
Unbewacht, *adj.* őrizetlen.
Unbewaffnet, fegyvertelen.
Unbewahrt, *adj.* nem oltalmazott.
Unbewährt, *adj.* meg nem bizonyított, meg nem próbált.
Unbeweglich, *adj.* 1. mozdíthatatlan; *adv.* mozdíthatatlanúl. 2. mozdúlhatatlan. — **Unbewegliche Güter**, fekvő jószágok, ingatlan jószágok.
Unbeweglichkeit, die, mozdíthatatlanság, mozdúlhatatlanság.
Unbewehrt, *adj.* fegyvertelen.
Unbeweibt, *adj.* feleségtelen.
Unbewieſen, meg nem bizonyított.
Unbewohnbar, *adj.* lakhatatlan.
Unbewohnt, *adj.* puſzta, kietlen.
Unbewußt, *adj.* 1. esméretlen. Das iſt mir unbewußt, a' felől semmit sem tudok. Er war ſich ſeiner unbewußt, magán kivül vólt. 2. tudatlan.
Unbezahlt, *adj.* meg nem fizetődött, kifizetetlen.
Unbezähmt, *adj.* megſzelidítetlen.
Unbezwinglich, *adj* meghóditatlan.
Unbezwinglichkeit, die, meghódíthatatlanság.
Unbiegſam, *adj.* unbeugſam, hajlatlan, hajthatatlan.
Unbild, das, rút forma, rút ábrázat.
Unbillig, *adj.* igasságtalan; *adv.* igasságtalanúl.
Unbilligkeit, die, igasságtalanság.
Unbrauchbar, *adj.* haſzontalan, haſzna vehetetlen; *adv.* haſzontalanúl.
Unbrauchbarkeit, die, haſznavehetetlenség.
Unbrüderlich, nem testvéri, testvérhez illetlen.
Unbußfertig, *adj.* megtéréstől idegen.
Unchriſt, der, III. 1. nem kereſztyén. 2. nem kegyes.

Unchriſtlich, *adj.* kereſztyénségtelen.
Und, *conj.* 1. és. Und auch, is. Und nicht, nem pedig. Und doch, holott pedig. Und wenn, ha mindjárt. Und zwar, még pedig. 2. pedig. 3. meg, z. B. zwey und zwey macht vier, kettő meg kettő négy; ich und er, én meg ő. 4. und? hát. Und was hat er geantwortet? hát ő mit felelt.
Undank, der, háládatlanság.
Undankbar, *adj.* háládatlan; *adv.* háládatlanúl.
Undankbarkeit, die, háládatlanság.
Undenkbar, *adj.* gondolhatatlan.
Undenklich, *adj.* régi, ember emlékezetét felyülhaladó.
Undeutlich, *adj.* homályos; *adv.* homályosan.
Undeutſch, *adj.* nem német, németség ellenvaló; *adv.* nem németül.
Undienlich, *adj.* haſzontalan.
Unding, das, semmiség, semmi.
Undurchdringlich, *adj.* általhathatatlan, által járhatatlan.
Undurchſichtig, *adj.* által láthatatlan, által nem látható, setét.
Uneben, *adj.* 1. egyenetlen. 2. ſt. ſchlecht, roſz, hitvány, alávaló.
Unebne, die, egyenetlenség.
Unecht, *l.* Unächt.
Unedel, *adj.* 1. nemtelen, nem nemes. 2. alávaló, nemtelen.
Unehelig, z. B. Kind, házasságon kivül lett, *p. o. gyermek.*
Unehrbahr, *adj.* tiſztességtelen.
Unehre, die, betstelenség, gyalázat.
Unehrlich, *adj.* betstelen.
Unehrlichkeit, die, betstelenség.
Uneigennützig, *adj.* nem haſznavadászó.
Uneigennützigkeit, die, nem haſznavadászás.
Uneigentlich, *adj.* nem tulajdonképpenvaló.
Uneingedenk, *adv.* meg nem emlékezvén.
Uneingeſchränkt, *adj.* határtalan, ſzabados.
Uneinig, *adj.* egyenetlen, meg nem egyező. Uneinig ſeyn, od. leben, egyenetlenkedni.
Uneinigkeit, die, egyenetlenség, háborúság.
Uneins, meg nem egyező, egyenetlen. Uneins ſeyn, meg nem egyezni. Uneins werden, meghasonlani, öſzveháborodni.
Unempfänglich, *adj.* el nem fogadható, alkalmatlan, *t. i. valaminek elfogadására.*
Unempfindbar, *adj.* érezhetetlen.
Unempfindbarkeit, die, érezhetetlenség
Unempfindlich, *adj.* 1. érzéketlen. 2. ostoba, tompaérzésű.
Unempfindlichkeit, die, érzéketlenség.
Unempfindſam, *adj.* érezetlen, érzőtelen.
Unendlich, *adj.* végetlen, véghetetlen; *adv.* végetlenül, véghetetlenül.
Unendlichkeit, die, végetlenség, véghetetlenség.
Unentbehrlich, *adj.* ſzükséges, a' mi nélkül el nem lehet az ember.
Unentgeldlich, *adj.* ingyenvaló; *adv.* ingyen.
Unenthaltſam, *adj.* magát meg nem tartóztató, maga mérsékletlen.
Unentſchieden, *adj.* bizonytalan, el nem végzett.
Unentſchloſſen, *adj.* 1. állhatatlan. 2. maga meghatározatlan, kétségeskedő.
Unentſchloſſenheit, die, állhatatlanság
Unerachtet, *l.* Ungeachtet.
Unerbittlich, *adj.* megengeſztelhetetlen
Unerfahren, *adj.* tapaſztalatlan; *adv.* tapaſztalatlanúl.
Unerforſchlich, kinyomozhatatlan.
Unerfüllt, bé nem telyesedett.
Unerheblich, *adj.* tsekély, ſzembe nem tűnő; *adv.* tsekélyen.
Unerhört, *adj.* 1. hallatlan. Das iſt unerhört, az hallatlan dolog. 2. meg nem hallgattatott.
Unerkannt, *adj.* esméretlen, meg nem esmért.
Unerkenntlich, *adj.* háládatlan; *adv.* háládatlan.
Unerkenntlichkeit, die, háládatlanság.
Unerklärlich, *adj.* megmagyarázhatatlan.
Unerklärt, *adj.* magyarázatlan.
Unerklecklich, *adj.* 1. ſt. klein, kitsiny. 2. ſt. wenig, kevés.
Unerlaubt, *adj.* tilalmas, nem ſzabados, nem ſzabad.
Unerläutert, *adj.* meg nem világositott.
Unerlebt, *adj.* hallatlan.
Unermeßlich, *adj.* megmérhetetlen; *adv.* megmérhetetlenül.

Unermeßlichkeit, die, megmérhetetlenség.
Unermüdet, *adj.* nem fáradt; od. ſt. unermüdlich, fáradhatatlan.
Unermüdlich, *adj.* fáradhatatlan; *adv.* fáradhatatlanúl.
Unerörtert, vizsgálatlan.
Unerſättlich, *adj.* telhetetlen; *adv.* telhetetlenül.
Unerſättlichkeit, die, telhetetlenség.
Unerſchöpflich, *adj.* kimeríthetetlen; *adv.* kimeríthetetlenül.
Unerſchrocken, *adj.* rettenthetetlen.
Unerſchrockenheit, die, rettenthetetlenség.
Unerſchütterlich, *adj.* megmozdíthatatlan, megtántoríthatatlan.
Unerſchüttert, *adj.* állhatatos, meg nem tántoríttatott.
Unerſchwinglich, *adj.* felettébvaló, elérhetetlen.
Unerſetzlich, *adj.* kipótolhatatlan, *p. o. kár.*
Unerſteiglich, *adj.* meghághatatlan, megmászhatatlan, járhatatlan.
Unerſucht, *adj.* kéretlen.
Unerträglich, *adj.* ſzenvedhetetlen; *adv.* ſzenvedhetetlenül.
Unerträglichkeit, die, ſzenvedhetetlenség.
Unerwartet, *adj.* váratlan; *adv.* váratlanúl.
Unerwecklich, *adj.* felébreſzthetetlen.
Unerweislich, *adj.* megbizonyíthatatlan.
Unerwieſen, *adj.* meg nem bizonyított
Unerwogen, *adj.* meg fontolatlan.
Unerzogen, *adj.* neveletlen, pajkos.
Unfähig, *adj.* 1. zu etwas, alkalmatlan, ügyetlen. 2. tehetetlen, *elméjü.*
Unfähigkeit, die, ügyetlenség, tehetetlenség.
Unfall, der, ſzerencsétlenség.
Unfehlbar, *adj.* tsalhatatlan, bizonyos; *adv.* bizonyosan.
Unfern, *adv.* közel, nem meſzſze.
Unflath, der, 1. ſt. Schmutz, motsok, undokság, ganéj. 2. ſt. Moraſt, sár, posvány.
Unflather, der, undok ember, otsmány ember.
Unflätherey, die, undokság.
Unflätig, *adj.* motskos, undok.
Unfleißig, *adj.* lomha, korhely.
Unförmlich, *adj.* díſztelen, rút, óktelen.
Unfreundlich, *adj.* barátságtalan, komor.
Unfreundſchaftlich, *adj.* barátságtalan
Unfrey, *adj.* nem ſzabados.
Unfreygebig, *adj.* ſzük markú, nem adakozó.
Unfriede, der, III. békételenség.
Unfriedfertig, *adj.* békételen.
Unfriedlich, *adj.* perlekedő.
Unfriedſam, *adj.* (ugyan az).
Unfruchtbar, *adj.* terméketlen; *adv.* terméketlenül.
Unfruchtbarkeit, die, terméketlenség.
Unfug, der, 1. ſt. Unrecht, törvénytelenség, igasságtalanság. 2. Verdrießlichkeit, boſzſzúság, baj. 3. ſt. Muthwille, pajkosság. Unfug treiben, pajkoskodni.
Unfüglich, *adj.* alkalmatlan, helytelen.
Unfurchtbar, *adj.* nem rettenetes.
Unfurchtſam, *adj.* nem félénk.
Ungangbar, *adj.* 1. járhatatlan, *p. o. út.* 2. járatlan, nem forgó, *p. o. pénz.* 3. ſzokatlan.
Ungar, der, III. Magyar.
Ungariſch, *adj.* Magyar. Die ungariſche Sprache, a' Magyar nyelv.
Ungarn, Magyarorſzág.
Ungeachtet, *adj.* kelletlen, *p. o. portéka, &c.*
Ungeachtet, Ohngeachtet, *adv.* nem nézvén, jóllehet, noha. Ungeachtet des üblen Wetters, jóllehet roſz idő van.—Seines Fleißes ungeachtet, nem nézvén a' ſzorgalmatosságát, v. ámbár ſzorgalmatos. Deſſen ungeachtet, mindazáltal, mégis.
Ungeackert, *adj.* ſzántatlan.
Ungeadelt, *adj.* meg nem nemesedett.
Ungeahndet, *adj.* büntetetlen.
Ungearbeitet, *adj.* miveletlen, tsinálatlan.
Ungebacken, *adj.* sületlen; *adv.* sületlenül.
Ungebahnt, *adj.* od. Ungebähnt, járatlan, töretlen, *p. o. út.*
Ungebaut, *adj.* 1. épületlen. 2. miveletlen, *p. o. föld.*
Ungeberdig, *adj.* 1. helytelen testviseletű. 2. tsudálatos, zörgölődő. 3. haragos, durtzás.
Ungebeſſert, *adj.* jobbítatlan, jobbúlatlan.
Ungebethen, *adj.* kéretlen, hivatlan; *adv.* hivatlanúl.

Ungebildet, *adj.* formálatlan, formátlan.
Ungebleicht, *adj.* fejérítetlen.
Ungebogen, *adj.* meg nem hajlott.
Ungebräuchlich, *adj.* szokatlan; *adv.* szokatlanúl.
Ungebraucht, *adj.* hasznavetetlen, használatlan.
Ungebrochen, *adj.* 1. töretlen, egész, ép. 2. st. unverletzt, sértetlen.
Ungebühr, die, illetlenség, helytelenség.
Ungebührend, *adj.* 1. illetlen; *adv.* illetlenül. 2. nem tartozásbólvaló.
Ungebührlich, (ugyan az).
Ungebührlichkeit, die, 1. illetlenség, helytelenség. 2. nem tartozás.
Ungebunden, *adj.* 1. kötetlen, kötözetlen. 2. kötetlen, *p. o. könyv.* 3. folyó beszédbéli. 4. független.
Ungedeckt, *adj.* 1. fedetlen, *p. o. ház.* 2. terítetlen, *p. o. asztal.*
Ungedeihen, das, sikeretlenség, foganatlanság.
Ungedeihlich, foganatlan, sikeretlen.
Ungedruckt, *adj.* nyomtatatlan, *p. o. könyv.*
Ungedrückt, *adj.* nyomatlan, nem nyomott.
Ungedrungen, nem kénszerített.
Ungeduld, die, nyughatatlanság. Voller Ungeduld seyn, nagy nyughatatlanságban lenni.
Ungeduldig, *adj.* nyughatatlan, békételen.
Ungeehrt, *adj.* nem tisztelt.
Ungeendigt, *adj.* el nem végzett, végezetlen.
Ungeerbt, *adj.* nem örökség szerént vett.
Ungeerndtet, *adj.* aratatlan.
Ungefähr, das, történet. Es war ein Ungefähr, tsak történetből esett. Durch ein Ungefähr, történetből.
Ungefähr, *adj.* történeti, történet szeréntvaló, véletlen; *adv.* mintegy, körülbelöl. Es ist ungefähr vierzehn Tage her, mintegy két hete
Ungefällig, *adj.* 1. kelletlen, tetszetlen; *adv.* kelletlenül. 2. szívességtelen.
Ungefälscht, *adj.* valóságos, meg nem hamisított.
Ungefärbt, *adj.* festetlen; *adv.* festetlenül.
Ungefegt, *adj.* sepretlen; sepretlenül.
Ungefoppt, *adj.* nem zaklatot, nem hertzehurtzált.
Ungefordert, *adj.* hívatlan, nem kívánt, önként való; *adv.* önként.
Ungeformt, *adj.* formátlan; *adv.* formátlanúl.
Ungefragt, *adj.* kérdetlen.
Ungegessen, *adj.* még nem evett, od. st. nüchtern, éhgyomrú; *adv.* éhomra, éh gyomorra.
Ungeglättet, *adj.* simítatlan.
Ungeglaubt, *adj.* nem hitt.
Ungegründet, *adj.* fundamentom nélkülvaló, fundamentomtalan.
Ungehalten, *adj.* 1. nem támaszkodó, *p. o. kezeivel.* 2. st. zornig, neheztelő, haragos, haraguvó. Ungehalten seyn, neheztelni.
Ungeheilt, *adj.* gyógyúlatlan; *adv.* gyógyúlatlanúl.
Ungeheißen, *adj.* parantsolatlan.
Ungeheuchelt, *adj.* képmutatásnélkülvaló.
Ungeheuer, das, tsuda állat.
Ungeheuer, *adj.* tsuda nagyságú, rettenetes, irtóztató. Ungeheuer groß, irtóztató nagy.
Ungehindert, *adj.* akadályozatlan.
Ungehobelt, *adj.* 1. gyalulatlan. 2. pallérozatlan, faragatlan.
Ungehofft, *adj.* reménytelen; *adv.* reménytelenül.
Ungehörig, *adj.* 1. oda nem tartozó. 2. illetlen, helytelen; illetlenül.
Ungehorsam, *adj.* engedetlen; *adv.* engedetlenül.
Ungehorsam, der, engedetlenség.
Ungehört, *adj.* hallatlan, nem hallott.
Ungekämmt, *adj.* fésületlen; *adv.* fésületlenül.
Ungekleidet, *adj.* 1. ruházatlan. 2. öltözetlen.
Ungekocht, *adj.* főtelen, fővetlen.
Ungekostet, *adj.* kóstolatlan.
Ungekünstelt, *adj.* mesterkéletlen, nem mesterkélt.
Ungeküßt, *adj.* tsókolatlan.
Ungeladen, *adj.* 1. hívatlan, *p. o. vendég.* 2. töltetlen, meg nem töltött, *p. o. fegyver.*
Ungeläufig, *adj.* 1. akadozó, *p. o. nyelv*: *adv.* akadozva. 2. lassú, késedelmes.
Ungeläutert, *adj.* tisztítatlan.
Ungeld, das, st. Abgabe, adó, vám, *az erős italoktól.*

Digitized by Google

Ungelegen, *adj.* alkalmatlan; *adv.* alkalmatlanúl. Sie kommen mir ſehr ungelegen, igen alkalmatlan időben, v. roſzkor jön az Úr.
Ungelegenheit, die, 1. alkalmatlanság. 2. ſt. Verdruß, veſzödség, baj. Ungelegenheit machen, alkalmatlankodni.
Ungelehrig, *adj.* nehéz fejü, tanúlásra alkalmatlan, buta.
Ungelehrſamkeit, die, butaság, nehéz fejüség.
Ungelehrt, *adj.* tudatlan; *adv.* tudatlanúl.
Ungelenk, *adj.* Ungelenkſam, hajthatatlan, nem hajló, merevény.
Ungeleſen, *adj.* olvasatlan.
Ungelöſcht, *adj.* oltatlan, *p. o. mész.*
Ungelöſet, *adj.* 1. el nem oldott. 2. ki nem váltott.
Ungemach, das, veſzödség, baj, alkalmatlanság. Ungemach haben, veſzödni, bajoskodni.
Ungemächlich, *adj.* alkalmatlan, bajos, veſzödséges; *adv.* alkalmatlanúl, bajosan.
Ungemacht, *adj.* tsinálatlan.
Ungemäbet, *adj.* kaſzálatlan.
Ungemäſtet, *adj.* hízlalatlan.
Ungemein, *adj.* 1. ſzokatlan, különös. 2. derék. 3. felettébbvaló; *adv.* felette, igen igen.
Ungemengt, *adj.* elegyítetlen, tiſzta; *adv.* tiſztán.
Ungemerkt, *adj.* észre nem vett.
Ungemeſſen, *adj.* méretlen.
Ungenannt, *adj.* nevezetlen, nem nevezett.
Ungeneigt, *adj.* nem hajlandó, idegen
Ungeneigtheit, die, idegenség.
Ungenießbar, *adj.* haſzna vehetetlen.
Ungenießbarkeit, die, haſznavehetetlenség.
Ungenoſſen, *adj.* haſználatlan.
Ungenügſam, *adj.* telhetetlen.
Ungenützt, *adj.* haſzontalan, haſzna nem vett.
Ungeöffnet, *adj.* nyitatlan.
Ungeordnet, *adj.* rendeletlen, el nem rendelt.
Ungepflanzt, *adj.* plántálatlan.
Ungepflaſtert, *adj.* kövel ki nem rakott
Ungepflückt, *adj.* ſzedetlen, le nem ſzedett.
Ungepflügt, *adj.* ſzántatlan; *adv.* ſzántatlanúl.
Ungeplagt, *adj.* nem gyötrött, békét hagyott.
Ungeprägt, *adj.* veretlen, *p. o. pénz.*
Ungepreßt, *adj.* préſeletlen, sajtolatlan.
Ungeprieſen, *adj.* dítséretlen, magaſztalatlan.
Ungeprobt, *adj.* próbálatlan.
Ungeprüft, *adj.* vizsgálatlan, *adv.* vizsgálatlanúl.
Ungeputzt, *adj.* ki nem tzifrázott, nem tiſztogatott, tiſztogatatlan.
Ungerächt, *adj.* meg nem boſzſzúlt, boſzſzúlatlan.
Ungerade, *adj.* 1. egyenetlen, nem egyenes, görbe. 2. páratlan, *p. o. ſzám.* 3. ſt. ſchief, ferde, kajſza, rézsútos.
Ungeraſpelt, *adj.* ráspolyozatlan.
Ungeratben, *adj.* elfajúlt, erkölcstelen.
Ungeräuchert, *adj.* füstöletlen.
Ungerechnet, *adj.* ſzámba nem vett, nem ſzámlált; *adv.* ſzámba nem véve.
Ungerecht, *adj.* igasságtalan; *adv.* igasságtalanúl.
Ungerechtfertigt, *adj.* 1. nem ment, ki nem mentetett. 2. ſt. nicht bewieſen, meg nem bizonyított.
Ungerechtigkeit, die, igasságtalanság.
Ungereimt, *adj.* 1. nem illő végezetü, *p. o. ſzók.* 2. illetlen, helytelen, képtelen.
Ungereimtheit, die, illetlenség, képtelenség.
Ungereinigt, *adj.* tiſztítatlan.
Ungereizt, *adj.* nem ingerlett; *adv.* nem ingerelve.
Ungern, *adv.* nem örömest, kedvetlenül.
Ungerufen, *adj.* hivatlan.
Ungerügt, *adj.* 1. büntetetlen. 2. ſt. ungetadelt, nem ótsárlott.
Ungerührt, *adj.* meg nem illetődött; *adv.* meg nem illetődve, illetődés nélkül.
Ungeſäet, *adj.* vetetlen, el nem vetetett, *p. o. mag.*
Ungeſagt, *adj.* mondatlan.
Ungeſalzen, *adj.* 1. sótalan, sajtalan. 2. ſt. abgeſchmackt, balgatag, képtelen.
Ungeſattelt, *adj.* nyergeletlen, fel nem nyergelt.
Ungeſäubert, *adj.* tiſztítatlan.
Ungeſäumt, *adj.* 1. ſzegetlen, 2. pré-

Digitized by Google

mezetlen. 3. ſt. ſchnell, késedelemnélkülvaló, gyors.

Ungeſchätzt, *adj.* 1. ſt. untaxirt, taksálatlan. 2. gering geſchätzt, kevésre betsültetett, kevés betsű.

Ungeſchaut, *adj.* látatlan, megnézetlen; *adv.* meg nem nézve.

Ungeſchehen, *adj.* nem történt, létetlen. Das Geſchehene kann nicht ungeſchehen gemacht werden, a' lett dolog lételenné nem lehet.

Ungeſcheit, *adj.* ungeſcheid, értetlen, tudatlan, *néha*; idétlen, sületlen, *p. o. felelet, ée.*

Ungeſcheut, *adj.* tartózkodás nélkülvaló; *adv.* tartózkodás nélkül.

Ungeſchicklich, *adj.* alkalmatlan, ügyetlen, élhetetlen, esetlen. *l.* ungeſchickt.

Ungeſchicklichkeit, die, ügyetlenség, élhetetlenség, esetlenség.

Ungeſchickt, *adj.* 1. ügyetlen, élhetetlen. 2. ſt. unförmlich, esetlen, formátlan, rút. 3. ſt. untauglich, alkalmatlan, nem alkalmatos.

Ungeſchlacht, *adj.* 1. durva, pallérozatlan, *p. o. ember.* 2. kietlen, sivatag, *p. o. tájjék.* 3. kemény, durva, *p. o. levegő.*

Ungeſchlachtet, *adj.* levágatlan, le nem ölt, *p. o. barom.*

Ungeſchlachtheit, die, 1. durvaság, pallérozatlanság. 2. kietlenség, sivatagság. 3. keménység, durvaság.

Ungeſchliffen, *adj.* 1. kőszörületlen, *p. o. kés, drágakö.* 2. faragatlan, bárdolatlan, pallérozatlan; *p. o. ember, erkölts, ée.*

Ungeſchloſſen, *adj.* 1. záratlan, bé nem zárt. 2. foſztatlan, *p. o. toll.*

Ungeſchmack, *adj.* unſchmackhaft, ízetlen.

Ungeſchmeichelt, *adj.* hizelkedés nélkülvaló.

Ungeſchmeidig, *adj.* hajlatlan, hajlékonytalan.

Ungeſchminkt, *adj.* festetlen, *ábrázat.*

Ungeſchmolzen, *adj.* olvaſztatlan.

Ungeſchmückt, *adj.* tiſztázatlan, ékesítetlen.

Ungeſchnitten, *adj.* metſzetlen, vágatlan.

Ungeſcholten, *adj.* dorgálatlan.

Ungeſchoren, *adj.* 1. nyiretlen. 2. Jemanden ungeſchoren laſſen, valakinek békét hagyni, nem ingerelni v. boſzſzontani.

Ungeſchrieben, *adj.* íratlan.

Ungeſchüttelt, *adj.* rázatlan.

Ungeſchützt, *adj.* védelmezetlen.

Ungeſchwänzt, *adj.* farkatlan, kuſza.

Ungeſchworen, *adj.* 1. nem esküdt. 2. nem keléses.

Ungeſegnet, *adj.* 1. meg nem áldott. 2. ſt. Unglücklich, ſzerentsétlen.

Ungeſehen, *adj.* látatlan; *adv.* látatlanúl.

Ungeſellig, *adj.* 1. társalkodás nélkülvaló, magános. 2. társalkodás kerülő.

Ungeſegt, *adj.* gyermekes.

Ungeſittet, *adj.* erkölcstelen.

Ungeſotten, *adj.* főtelen; *adv.* főtelenül.

Ungeſpalten, *adj.* hasítatlan.

Ungeſpart, *adj.* kéméletlen.

Ungeſpeiſet, *adj.* ételen.

Ungeſperret, *adj.* 1. záratlan. 2. gátolatlan.

Ungeſprächig, *adj.* ſzótalan.

Ungeſtalt, ungeſtaltet, *adj.* formátlan.

Ungeſtärkt, *adj.* 1. erősítetlen. 2. keményítetlen.

Ungeſtattet, *adj.* meg nem engedett.

Ungeſtochen, *adj.* 1. ki metſzetlen. 2. ki nem ſzúrt.

Ungeſtohlen, *adj.* nem lopott, lopatlan

Ungeſtopft, *adj.* dugatlan, bé nem dugott.

Ungeſtört, *adj.* nem háborgatott, nem akadályoztatott; *adv.* háborgatás nélkül, akadály nélkül, békével.

Ungeſtoſſen, *adj.* 1. nem taſzított. 2. toretlen, *p. o. bors.*

Ungeſtraft, *adj.* büntetetlen; *adv.* büntetetlenül.

Ungeſtüm, *adj.* heves, erőſzakos, durva, *p. o. tenger, ſzél, ember; adv.* erőſzakoson, durván.

Ungeſtümm, das, erőſzakosság, hevesség, durvaság.

Ungeſund, *adj.* egésségtelen, betegeſs; *adv.* egésségtelenül.

Ungeſundheit, die, egésségtelenség.

Ungetadelt, *adj.* 1. fedhetetlen. 2. nem ótsárlott.

Ungetauft, *adj.* kereſzteletlen.

Ungetheilet, *adj.* oſztatlan; *adv.* oſztatlanúl.

Ungetrennt, *adj.* elválaſztatlan.

Ungetreu, *adj.* hitetlen; hitetlenül.

Digitized by Google

Ungeübt, *adj.* gyakorlatlan; *adv.* gyakorlatlanúl.
Ungewachſen, *adj.* fel nem nött, növetlen.
Ungewaſchen, *adj.* 1. mosatlan. 2. mosdatlan.
Ungewiß, *adj.* bizonytalan; *adv.* bizonytalanúl.
Ungewiſſenhaft, roſz lelkiesméretü, lelkiesméret nélkülvaló.
Ungewißheit, die, bizonytalanság.
Ungewitter, das, fergeteg.
Ungewittervogel, der, hojſza, ſzélvészmadár. *Procellaria*, L.
Ungewogen, *adj.* 1. idegen, nem hajlandó valamire. 2. méretlen, fontolatlan.
Ungewogenheit, die, idegenség, roſz akarat.
Ungewohnheit, die, ſzokatlanság.
Ungewöhnlich, *adj.* ſzokatlan; *adv.* ſzokatlanúl.
Ungewöhnlichkeit, die, ſzokatlanság.
Ungewohnt, *adj.* ſzokatlan. Der Arbeit ungewohnt ſeyn, ſzokatlan lenni a' munkához.
Ungezahlt, *adj.* megfizetetlen.
Ungezählt, *adj.* ſzámlálatlan.
Ungezähmt, *adj.* ſzelídítetlen, zabolátlan.
Ungeziffer, das, ſt. Inſect, bogár. 2. ſt. Wurm, féreg. 3. ſt. Laus, tetü. 4. ſt. Thierchen, áliatotska.
Ungeziemend, *adj.* illetlen; *adv.* illetlenül.
Ungezimmert, *adj.* faragatlan.
Ungezogen, ſt. Ungeſittet, erkölcstelen, vásott.
Ungezogenheit, die, erkölcstelenség, vásottság.
Ungezündet, *vdj.* gyújtatlan.
Ungezwungen, *adj.* kénſzerítetlen, önkéntvaló, od. ſt. Natürlich, természeti.
Unglaube, der, III. hitetlenség.
Ungläubig, *adj.* hitetlen.
Unglaublich, *adj.* hihetetlen; *adv.* hihetetlenül.
Unglaubwürdig, *adj.* hitelt nem érdemlő.
Ungleich, *adj.* 1. egyenetlen. 2. ſt. Verſchieden, külömböző. 3. *a' közép grádits előtt ezt teſzi*: sokkal, p. o. Ungleich beſſer, gelehrter, sokkal jobb, tudósabb, *ée.*
Ungleichheit, die, egyenlőtlenség, hasonlatlanság.
Unglimpf, der, embertelenség.
Unglimpfig, *adj.* embertelen; *adv.* embertelenül.
Unglück, das, ſzerentsétlenség, ſzerentsétlen eset. Sich ein Unglück zuziehen, ſzerentsétlenségbe ejteni magát. Ein Unglück haben, od. erleben, ſzerentsétlenül járni.
Unglücklich, *adj.* ſzerentsétlen; *adv.* ſzerentsétlenül. Unglücklich ſeyn, ſzerentsétlen lenni, v. ſzerentsétlenül járni.
Unglücksbothe, der, III. ſzerentsétlenség követje.
Unglückſelig, *adj.* boldogtalan.
Unglückſeligkeit, die, boldogtalanság.
Unglücksfall, der, ſzerentsétlenség, ſzerentsétlen eset.
Unglückskind, das, ſt. Unglücklich, boldogtalan, mostoha sors fia.
Unglücksſtifter, der, ſzerentsétlenség ſzerzője.
Unglückszeichen, das, ſzerentsétlenség jele.
Ungnade, die, ſt. Unglimpf, keménység, irgalmatlanság. 2. ſt. Zorn, harag. In Ungnade kommen, od. fallen, kedvéből, v. kegyelméből kiesni valakinek.
Ungnädig, *adj.* 1. ſt. Unglimpflich, irgalmatlan, durva. 2. ſt. Zornig, haragos.
Ungöttlich, ſt. Gottlos, istentelen.
Ungottſeligkeit, die, istentelenség.
Ungriſch, *adj.* magyar; *adv.* magyarúl. Die Ungriſche Sprache, a' magyar nyelv.
Ungültig, *adj.* meg nem állható, hijjábanvaló.
Ungültigkeit, die, meg nem állhatóság, hijjábanvalóság.
Ungunſt, die, nehezteles, roſz akarat, *valaki erdnt.*
Ungünſtig, *adj.* 1. nehezteló, roſz akaró. 2. ſt. unbequem, alkalmatlan. 3. nem kedvező, roſz, *p. o. idő.*
Ungut, das, nehezteles. Etwas für Ungut nehmen, roſz néven venni valamit.
Ungüte, die, nehezteles.
Ungütig, *adj.* 1. barátságtalan, durva. 2. Zornig, haragos, komor. Etwas ungütig nehmen, valamiért megnehezteli, roſz néven venni valamit.

Unhaltbar, *adj.* nem tartós, erőtelen.
Unheil, das, szerentsétlenség, veszedelem. Unheil ſtiften, veszedelmet okozni.
Unheilbar, *adj.* gyógyithatatlan.
Unheilbarkeit, die, gyógyithatatlanság.
Unheilig, *adj.* szentségtelen.
Unheilſam, *adj.* nem haszuos, nem idvességes.
Unhöflich, *adj.* emberségtelen.
Unhöflichkeit, die, emberségtelenség.
Unhold, *adj.* idegen, nem hajlandó.
Unhold, der, varázsló.
Univerſal, *adj.* közönséges.
Univerſität, die, Universzitás, főanyaoskola.
Unke, die, 1. ſt. Hausſchlange, házi kigyó. 2. ſt. Froſch, béka.
Unken, ümmögni, *mint a' béka.*
Unkenntlich, *adj.* esmérhetetlen.
Unkeuſch, *adj.* 1. tisztátalan. 2. szemtelen, szemérmetlen.
Unkeuſchheit, die, tisztátalanság.
Unklug, *adj.* oktalan; *adv.* oktalanúl.
Unklugheit, die, oktalanság.
Unkoſten, die, *pl.* költség. Die Unkoſten tragen, a' költséget kifizetni.
Unkräftig, *adj.* erőtlen, nem hathatós.
Unkraut, das, gaz, gyom, konkoly. *Pb.* Unkraut verdirbt nicht, a' rosz pénz nem vész el.
Unkunde, die, nem tudás, tudatlanság.
Unkundig, *adj.* nem tudó, tudatlan, járatlan valamiben.
Unlängſt, *adv.* nem régen, a' minapában.
Unläugbar, *adj.* tagadhatatlan; *adv.* tagadhatatlanúl.
Unleſerlich, *adj.* olvashatatlan.
Unleugbar, *adj.* tagadhatatlan; *adv.* tagadhatatlanúl.
Unleutſelig, *adj.* emberségtelen.
Unlieb, nem kedves, kedvetlen.
Unlieblich, *adj.* kellemetlen.
Unluſt, die, kedvetlenség, unalom.
Unmanierlich, *adj.* paraszlos, gorombás.
Unmannbar, *adj.* fel nem serdült.
Unmännlich, *adj.* nem férjfiúi, férjfiúhoz nem illő.
Unmaskirt, *adj.* állortzátlan.
Unmaßgeblich, *adj.* feleslegvaló; *adv.* felesleg. Mein unmaßgeblicher Rath wäre, tsekély vélekedésem a' volna.
Unmäßig, *adj.* 1. mértékletlen. 2. szerfelettvaló.
Unmäßigkeit, die, mértékletlenség.
Unmenſch, der, nem ember, emberiséget levetkezett.
Unmenſchlich, *adj.* embertelen, nem emberi.
Unmenſchlichkeit, die, nem emberiség, kegyetlenség.
Unmerklich, *adj.* észrevehetetlen; észrevehetetlenül.
Unmilde, *adj.* nem adakozó.
Unmittelbar, *adj.* közvetetlen, egyenesen; *adv.* közvetetlenül.
Unmöglich, *adj.* lehetetlen. Ich halte es für unmöglich, lehetetlennek tartom.
Unmöglichkeit, die, lehetetlenség.
Unmoraliſch, *adj.* erköltsiségtelen.
Unmündig, *adj.* serdületlen árva, nem gazdakoros, *husszonnégy esztendő alatt lévő árva ifjú.*
Unmuth, *adj.* boszszankodás, neheztelés.
Unnachahmenswürdig, *adj.* követésre nem méltó.
Unnachahmlich, *adj.* követhetetlen.
Unnachſichtlich, *adj.* megbotsáthatatlan.
Unnatürlich, *adj.* nem természeti.
Unnennbar, *adj.* nevezhetetlen.
Unnöthig, *adj.* szükségtelen; *adv.* szükségtelenül.
Unnütz, *adj.* haszontalan; *adv.* haszontalanúl, od. ſt. überflüßig, feleslegvaló.
Unnützlich, *adj.* nem hasznos, haszontalan; *adv.* haszontalanúl.
Unnützlichkeit, die, nem hasznosság.
Unordentlich, *adj.* 1. rendetlen, zürzavaros. 2. Die Ordnung nicht liebend, rendetlen.
Unordnung, die, rendetlenség.
Unpartheyiſch, *adj.* részre nem hajló.
Unpartheylich, (ugyan az).
Unpartheylichkeit, die, részre nem hajlás.
Unpaß, *adj.* beteges.
Unpäßlich, *adj.* (ugyan az).
Unpäßlichkeit, die, betegesség.
Unpolirt, *adj.* pallérozatlan.
Unpoliti ſch, *adj.* udvariságtalan.
Unrath, der, 1. szemét. 2. ganéj.
Unrathſam, *adj.* feleslegvaló.

Unrecht, *adj.* 1. igasságtalan; *adv.* igassagtalanúl. 2. ſt. Fehlerhaft, hibas, hijjanos. Unrecht, od. übel ankommen, roſzſzúl járni.

Unrecht, das, igasságtalanság.

Unrechtmäßig, *adj.* törvénytelen; *adv.* törvénytelenül.

Unrechtmäßigkeit, die, törvénytelenség.

Unredlich, *adj.* hamis ſzivü.

Unregelmäßig, *adj.* regulátlan, rendetlen; *adv.* regulátlanúl, rendetlenúl.

Unregelmäßigkeit, die, regulátlanság.

Unreif, *adj.* éretlen; *adv.* éretlenül.

Unreife, die, éretlenség.

Unrein, *adj.* tiſztátalan; *adv.* tiſztátalanúl.

Unreinigkeit, die, 1. tiſztátalanság. 2. ſt. Schmutz, ſzenny, motsok.

Unreinlich, *adj.* tiſztátalan, tiſztaságot nem ſzerető.

Unrichtig, *adj.* helytelen, ſt. nicht wahr, hamis; *adv.* helytelenúl. Die Uhr geht unrichtig, az óra roſzſzúl jár.

Unrichtigkeit, die, 1. helytelenség. 2. hiba.

Unruhe, die, 1. z. B. des Menſchen, nyughatatlanság. 2. z. B. im Staate, zenebona, pártütés. 3. billegő, nyugtalan, *az órában.*

Unruhig, *adj.* nyughatatlan.

Unſäglich, *adj.* kimondhatatlan; *adv.* kimondhatatlanúl.

Unſanft, *adj.* 1. nem lágy. 2. darabos, durva, kemény.

Unſauber, *adj.* tiſztátalan, motskos.

Unſauberkeit, die, tiſztátalanság.

Unſchadhaft, *adj.* sértetlen, sérelmetlen.

Unſchädlich, *a.* ártatlan, nem ártalmas.

Unſchädlichkeit, die, nem ártalmas vólta valaminek.

Unſchätzbar, *adj.* 1. megbetsülhetetlen; *adv.* megbetsülhetetlenül. 2. ſt. Vorzüglich, igen jeles, rendkivülvaló.

Unſchätzbarkeit, die, megbetsülhetetlenség.

Unſcheinbar, *adj.* ſzembe nem tünő.

Unſchicklich, *adj.* illetlen; *adv.* illetlenül.

Unſchicklichkeit, die, illetlenség.

Unſchiffbar, *adj.* hajókázhatatlan.

Unſchlitt, das, fadgyú.

Unſchlittlicht, das, fadgyú gyertya.

Unſchlüſſig, *adj.* habozó, tétovázó; *adv.* habozva, tétovázva.

Unſchlüſſigkeit, die, habozás, tétovázás.

Unſchmackhaft, *adj.* ízetlen, íztelen.

Unſchmackhaftigkeit, die, ízetlenség.

Unſchuld, die, 1. ártatlanság. 2. ſt. Keuſchheit, ſzüzesség, tiſztaság. 3. ſt. Rechtſchaffenheit, igaz lelkűség. 4. In aller Unſchuld, *a.* kinyilt ſzivvel. *b.* ártatlanságában.

Unſchuldig, *adj.* 1. ártatlan, büntelen. 2. ſt. Rechtſchaffen, igaz lelkű.

Unſegen, der, 1. ſt. Unglück, ſzerencsétlenség. 2. Fluch, átok.

Unſelig, *adj.* boldogtalan; boldogtalanúl. 2. ſt. Gottlos, istentelen.

Unſer, der, die, das unſere, a' miénk. Unſer Vater, a' mi atyánk, mi atyánk. Wie viel ſind Unſer? hányan vagyunk? Unſer einer, *a.* egy mi közülünk. *b.* ſt. ich, én.

Unſerige, Unſrige, der, die, das, a' miénk.

Unſerthalben, 1. miérettünk. 2. mi miattunk.

Unſicher, *adj.* 1. bátorságtalan, nem bátorságos. 2. bizonytalan, nem bizonyos.

Unſicherheit, die, 1. bátorságtalanság, od. ſt. Gefahr, veſzedelembe forgás. 2. bizonytalanság.

Unſichtbar, *adj.* láthatatlan; *adv.* láthatatlanúl. Sich unſichtbar machen, magát elrejteni, eltünni, elſzökni.

Unſichtbarkeit, die, láthatatlanság.

Unſinn, der, 1. eſztelenség. 2. z. B. des Werkes, értelenség. 3. Unſinniges Zeug, bolondság, hijjábanvalóság.

Unſinnig, *adj.* eſztelen, eſzement, oktalan.

Unſorgſamkeit, die, gondatlanság.

Unſrige, der, die, das, a' miénk.

Unſtandhaft, *adj.* állhatátlan, nem állhatatos; *adv.* állhatatlanúl.

Unſtät, *adj.* 1. nem állando. 2. ſt. Unbeſtändig, állhatatlan, bizonytalan.

Unſtätkraut, das, virnántz. *Thalictrum.* L.

Unſtatthaft, *adj.* meg nem állható, erő nélkül való, *p. o. bizonyság.*

Unſterblich, *adj.* halhatatlan; *adv.* halhatatlanúl.

Unſterblichkeit, die halhatatlanság.
Unſtern, der, ſt. Unglück, ſzerentsétlenség.
Unſtrafbar, büntetést nem érdemlő.
Unſträflich, *adj.* feddhetetlen.
Unſtreitig, *adj.* kétségtelen, kétségkivülvaló; *adv.* kétségkivül.
Unſtudirt, *adj.* nem tanult, tanúlatlan.
Untadelhaft, *adj.* feddhetetlen, jámbor, tiſzta erköltsü. *adv.* feddhetetlenül.
Untauglich, *adj.* alkalmatlan, *valamire*, nem alkalmatos, haſznavehetetlen.
Untauglichkeit, die, haſznavehetetlenség, alkalmatlan vólta valaminek.
Unten, *adv.* 1. alatt, oda alatt; weiter unten, alább, von unten, alólról: ganz unten, legalól; unten hin, alól, alá. 2. alól, unten abhauen, alól elvágni.
Unter, 1. *adj.* der, die, das untere, alsó, alatt lévő. Die untern Zimmer, az alsó ſzobák. Die untern Schulen, az alsóbb oskolák. 2. *adv.* mit unter, közben közben, itt ott, hellyel hellyel, néha néha, Mit unter gibt es noch ehrliche Leute, hellyel hellyel vannak még betsületes emberek. *l. a' következő ſzót is.*
Unter, praep. cum D. et Acc. 1. *cum Dat. a)* alatt; unter dem Tiſche, az aſztal alatt; unter dem Baume, a' fa alatt. — Unter drey Tagen, harmad nap alatt. Unter der Bedingung, ollyan feltételt v. kötés alatt. *b)* között. Einer unter ihnen, egy közöttök. Das ſoll unter uns bleiben, od. unter uns geſagt, köztünk maradjon az ſzó. 2. *cum Acc. a)* alá. Sich unter einen Baum ſetzen, egy fa alá ülni. — Unter Segel gehen, ſzélnek ereſzteni a' vitorlákat. *b)* közé. Alles unter einander werfen, od. miſchen, mindent öſzvezavarni, öſzvehányni vetni, v. feldúlni. Unter die Mörder gerathen, a' tolvajok kezekbe esni.
Unterabtheilung, die, részfelosztás.
Unteracker, alája v. alászántani, elszántani a' föld alá, *p. o. a' trágyát*, belészántani a' földbe.
Unterbalken, der, alsó gerenda.
Unterbank, die, alsó pad.
Unterbefehlshaber, der, aligazgató tiſzt, aligazgató, alvezér.
Unterbett, das, derékalj, (párna).
Unterbleiben, *v. n.* elmaradni, abban maradni. Das hätte unterbleiben können, ez elmaradhatott vólna.
Unterbrechen, *v. a. irr.* 1. félbenſzakaſztani. 2. valakit ſzavában megfogni. 3. megakadályoztatni valakit, *p. o. dolgában.*
Unterbrechung, die, félbenſzakaſztás.
Unterbreiten, *v. a.* alája terítni.
Unterbringen, *v. a.* 1. befogadni ſzállásra, v. ſzállást adni, *p. o. a' vendégeknek, a' vendégfogadóban.* 2. ſ. B. das Pferd, istállóra kötni a' lovat. 3. ſt. verſorgen, gondját viselni. Seine Kinder gut unterbringen, jól kiházasitni gyermekeit. Jemanden als einen Bedienten bey einem Herrn unterbringen, ſzogálatot ſzerezni valakinek.
Unterbrochen, félbenſzakadt.
Unterdeſſen, *adv.* 1. azonban, azonközben, még is. 2. addig, az alatt az idő alatt. 3. ſt. übrigens, egyébiránt.
Unterdrücken, *v. a.* elnyomni.
Unterdrückung, die, 1. elnyomás. 2. elnyomattatás.
Untere, der, die, das, alsó, alsóbb.
Untereinander, egymásközött. — Es liegt alles untereinander, minden öſzveviſzſza van.
Untereinnehmer, der, pénzbéſzedő altiſzt.
Unterfangen, ſich, bátorkodni, méréſzleni.
Unterfangen, das, bátorkodás.
Unterfeldherr, der, alvezér.
Unterfläche, die, allap, alsó lapja valaminek.
Unterfutter, das, béllés, ruhabéllés.
Unterfüttern, *v. a.* megbéllelni.
Untergang, der, 1. ſ. B. der Sonne, elnyugvás, lemenetel, elenyéſzés. 2. ſ. B. eines Menſchen, einer Stadt, végveſzedelem, elpuſztúlás, elveſzés.
Untergebäude, die, alsó épület.
Untergeben, *v. a.* alájaadni.
Untergebung, die, alájaadás.
Untergebener, ein, alattlévő.

Untergehen, *v. n.* 1. ſ. B. wie die Sonne, der Mond, lenyúgodni, lemenni, elenyészni. 3. ſt. zu Grunde gehen, elpuſztúlni, végveszedelemre jutni, elveszni.
Untergelegt, alájatétetett.
Untergericht, das, alsó törvényszék.
Untergeſtellt, alája tétetett.
Untergewehr, das, kard.
Untergraben, *v. a.* 1. alájaásni, *valaminek.* 2. etwas, z. B. ein Geſetz, u. ſ. f. eltemetni, elrontani, megbuktatni.
Unterhaben, *v. n.* munkában lenni; die unterhabende Sache, a' kézbenforgó, v. munkában lévő dolog.
Unterhalb, *adv. c. Gen.* -on alól, -en alól; unterhalb der Stadt, a' városon alól.
Unterhalt, der, 1. tartás, táplálás. 2. táplálat élelem, eledel.
Unterhalten, *v. a.* 1. alája tartani. 2. ſt. ernähren, tartani, táplálni, *eledellel.* 3. z. B. Feuer, Liebe, u. ſ. f. fenntartani, táplálni, el nem hagyni aludni, *p. o. a' tüzet*, ée. 4. ſt. beſchäftigen, foglalatoskodtatni, 5. ſt. ergötzen, múlattatni, gyönyörködtetni; ſich unterhalten, magát múlatni.
Unterhaltend, *adj.* 1. tápláló. 2. múlattságos, gyönyörködtető.
Unterhaltung, die, 1. tartás, táplálás, élelem. 2. fenntartás, folytatás. 3. múlatság, magamúlatás.
Unterhandeln, *v. a.* alkudozni.
Unterhändler, der, 1. alkudozó. 2. közbenjáró.
Unterhandlung, die, alkudozás.
Unterhaus, das, alsó ház, az Angliai Parlamentomban.
Unterhemd, das, alsó ing.
Unterhoſen, die, *pl.* lábravaló, gatya.
Unterjochen, *v. a.* meghódoltatni, hatalma alá hajtani.
Unterjochung, die, meghódoltatás,
Unterirrdiſch, *adj.* föld alattvaló.
Unterkämmerer, der, Alkamarás Ur.
Unterkehle, die, torok, gége.
Unterkleid, das, alsó ruha, alsó köntös.
Unterkoch, der, alszakáts.
Unterkommen, *v. n.* 1. szállást találni, helyet találni. 2. szolgálatot kapni, hivatalra jutni.
Unterkommen, das, 1. szállástalálás. 2. hivatalralépés, szolgálat.
Unterkönig, der, Vitzé Király, Király mássa.
Unterkriechen, *v. a.* alája máſzni.
Unterlage, die, támasz, pótz.
Unterland, das, al-föld.
Unterlaß, der, z. B. ohne Unterlaß, szünet nélkül.
Unterlaſſen, *v. a.* elmúlatni, abbanhagyni.
Unterlaſſung, die, elmúlatás.
Unterlauf, der, hajónak alsó fedele.
Unterlaufen, *v. n.* 1. alája futni. 2. Mit unterlaufen, *a.* öszve elegyedve lenni, együtt lenni. *b.* megtörténni.
Unterleder, das, alsó bőr.
Unterlefze, die, alsó ajak.
Unterlegen, *v. a.* 1. alája tenni. 2. Mit etwas, valamivel megbéllelni. 3. Pferde, lovakat váltani.
Unterlehrer, der, alsó tanító.
Unterleib, der, has.
Unterliegen, *v. n.* 1. alatta feküdni. 2. meggyőzettetni, megadni magát.
Unterlieutenant, der, alhadnagy.
Unterlippe, die, alsó ajak.
Untermauern, *v. n.* kövel bérakni.
Untermengen, *v. a.* öszveelegyítni.
Untermengt, elegyes, elegyített, öszvekevert.
Untermengung, die, öszveelegyítés.
Unterminiren, *v. a.* alájaásni, mínákat ásni.
Untermiſchen, *v. a.* elegyítni, öszvekeverni.
Unternähen, *v. a.* alája varni.
Unternath, die, alája varrás, alávarrás.
Unternehmen, *v. a.* valami fontos dologhoz fogni, v. kapni, hozzá fogni, hozzá kezdeni, magára vállalni.
Unternehmend, bátor, méréſz.
Unternehmung, die, hozzáfogás, elkezdés, próbatétel, igyekezet.
Unterobrigkeit, die, 1. felsőség mássa. 2. altörvényszék.
Unterofficier, der, altiszt.
Unterordnen, *v. a.* alája vetni, alá rendelni. Untergeordnet, alatta lévő, alája rendeltetett, alattvaló.
Unterparlament, das, alsóház, alsóparlamentom, *Angliában,*
Unterpfand, das, zálog.

Unterpfändlich, zálogos, zálogba vettetett; *adv.* zálogban, zálogúl.
Unterpflügen, *v. a.* alája szántani.
Unterreden, sich, beszélgetni valakivel, beszélni egymással, öd. st. verabreden, öszve beszélni.
Unterredung, die, beszélgetés. Unterredung halten, beszélgetni.
Unterricht, der, oktatás, tanítás. Unterricht geben, öd. ertheilen, tanítni. Unterricht bekommen, tanittatni. Unterricht annehmen, tanításnak engedni.
Unterrichten, *v. a.* 1. als Lehrer, tanítni. Jemanden in einer Wissenschaft unterrichten, valakit valami tudományra tanítni. 2. st. Nachricht geben, tudósítni.
Unterrichter, der, albíró, kisbíró.
Unterrichtet, tudósíttatott. Ich bin davon nicht unterrichtet, még arról nem tudósítottak.
Unterrichtung, die, tanítás, oktatás.
Unterrinde, die, alsó héja válaminek.
Unterrock, der, alsó köntös.
Untersagen, *v. a.* megtiltani.
Untersagt, *adj.* megtiltott.
Untersagung, die, megtiltás, tilalom.
Untersatz, der, 1. alája való támasz, gyámol. 2. Zweyter Satz des Syllogismi, második tétel, alsó tétel *(minor)*.
Unterschale, die, alsó tsésze, tsésze alj, findzsa alja.
Unterscharren, *v. a.* alája vakarni, bétemetni, *t. i. kaparva.*
Unterscheid, *l.* Unterschied.
Unterscheiden, *v. a.* 1. st. trennen, elválasztani. 2. megkülömböztetni, *p. o. a' jót a' rosztól.*
Unterscheidung, die, 1. elválasztás. 2. megkülömböztetés.
Unterscheidungszeichen, das, külömböztető jel.
Unterschenk, der, alpohárnok.
Unterschenkel, der, lábszár.
Unterschieben, *v. a.* 1. alája dugni, tólni, v. taszítni. 2. eltserélni alattomban, *p. o. a' testamentomot, más hamis testamentommal, kis gyermeket más gyermekkel.*
Unterschiebung, die, 1. alája tolás, alá taszítás. 2. seltserélés, helyébe tevés.
Unterschied, der, külömbség. Es ist ein großer Unterschied, nagy külömbség van közte.
Unterschieden, *adj.* 1. elválasztott. 2. külömböző, sokféle, többféle. 3. több, sok. Unterschiedene Leute sagten es, sokan mondották. Zu unterschiedenen Mahlen, több izben, sok izben.
Unterschiedliche, *adj. pl.* 1. külömböző, külömbkülömbféle. 2. sok, több, többen.
Unterschlächtig, z. B. Mühle, alóltsapó malom.
Unterschlagen, *v. a.* 1. elsikkasztani, *p. o. pénzt, írást, ée.* 2. Jemanden ein Bein, gántsot vetni valakinek, 's az által elejteni, *ismét*; valakit megbuktatni.
Unterschlagung, die, elsikkasztás.
Unterschleif, der, 1. vámlopás, a' vámnak loppal való viszszatartóztatása. 2. st. Unterschlagung, elsikkasztás.
Unterschreiben, *v. a.* 1. alája írni, *p. o. nevét valaminek.* 2. st. beypflichten, megegyezni valamiben, ráállani valamire.
Unterschreibung, die, alája írás, aláírás.
Unterschrift, die, alólírás.
Unterschüren, z. B. Feuer, alája szítni, *p. o. tüzet.*
Unterschwelle, die, alsó küszöb.
Untersegel, der, alsó vitorla.
Untersenken, *v. a.* elsüllyeszteni.
Untersetzen, *v. a.* alája tenni.
Untersetzt, *adj.* vaskos, köptsös.
Untersiegeln, *v. a.* megpetsételni alól, petsétjét alája ütni.
Untersinken, *v. n.* lesüllyedni, elsüllyedni, leülni, *p. o. a' viz fenekére.*
Untersitz, der, pad, lótza, alsó ülés.
Unterst, zu unterst, der, die, das unterste, legalsó. Zu unterst, legalól.
Unterstallmeister, der, allovászmester.
Unterstämmen, *v. a.* alája támasztani.
Unterste, der, die, das. *l.* Unterst.
Unterstecken, *v. a.* 1. alája dugni. 2. közibe dugni.
Unterstehen, *v. n.* 1. alatta állani, alá állani. 2. Sich, bátorkodni, merészelni. Sich viel unterstehen, nagyra vetni fejét.
Unterstehen, das, igyekezet, bátorkodás.

Unterſtellen, *v. a.* alája tenni, alája támaſztani.
Unterſtreichen, *v. a.* elhúzni alatta.
Unterſtützen, *v. a.* 1. alátámaſztani. 2. Mit etwas, megtámaſztani. 3. ſt. beſtehen, segíteni, gyámolítni.
Unterſtützung, die, 1. megtámaſztás. 2. gyámol, segítség, segedelem.
Unterſuchen, *v. a.* megvizsgálni, végire járni.
Unterſuchung, die, megvizsgálás.
Untertauchen, *v. a.* 1. belémártani. 2. ſich, lebukni, *t. i. a' vízbe.*
Unterthan, der, 1. alattvaló, polgár. 2. ſt. Leibeigen, jobbágy.
Unterthan, *adv.* Unterthan machen, alatt valóvá tenni, birodalma alá hajtani.
Unterthänig, *adj.* 1. alattlévő. 2. ſt. gehorſam, engedelmes; *adv.* engedelmesen. 2. (Als Titel), z. B. Unterthäniger, od. unterthänigſter Diener, alázatos szolgája, legalázatosabb szolgája.
Unterthänigkeit, die, 1. jobbágyság. 2. ſt. Gehorſam, engedelmesség. 3. z. B. Ich bitte mit Unterthänigkeit, alázatosan kérem.
Untertheil, das, alsó rész.
Untertreten, *v. a.* 1. alája lépni, alája menni. 2. eltaposni, elnyomni.
Unterverdeck, alsó fedele a' hajónak.
Unterwachſen, z. B. Mit Fleiſch, benőtt, *p. o. hússal.*
Unterwärts, *adj.* alálelé, lelelé, p. o. menni.
Unterweges, *adv.* az útban, út közben.
Unterweilen, *adv.* ſt. Zuweilen, néha, ottan ottan.
Unterweiſen, *v. a.* oktatni, tanítni.
Unterweiſung, die, oktatás, tanítás.
Unterwelt, die, alsó világ.
Unterwerfen, *v. a.* 1. alája vetni. 2. hatalma alá vetni.
Unterwerfung, die, hatalma alávetés.
Unterwerts, *l.* Unterwärts.
Unterwinden, ſich, bátorkodni.
Unterworfen, *adj.* 1. alája vettetett. 2. meghódoltatott.
Unterwürfig, *adj.* alája vettetett, alatta lévő.
Unterwürfig machen, alája vetni, meghódoltatni.
Unterwürfigkeit, die, alatta létel, alatta valóság.
Unterzahn, der, alsó fog.
Unterzeichnen, *v. a.* 1. alája írni. 2. ſich, magát, v. nevét valaminek aláírni.
Unterzeichnet, *adj.* aláírattatott, *p. o. valaki által*; *adv.* aláírva.
Unterzeichnung, die, aláírás.
Unterziehen, *v. a.* 1. alája húzni. 2. bévonni, béhúzni, *p. o. az ágyat.* 3. ein Gebäude mit Mauer, falat rakni az épület alá. 4. ſich, z. B. einer Arbeit, magára vállalni valamelly munkát, hozzá fogni a' munkához, belékapni a' munkába.
Unterziehung, die, belékapás, felvállalás.
Unterziehkleid, das, alsó ruha, alsó köntös.
Unterzug, der, támasz.
Unthat, die, gonoszság, gonosz tett.
Unthätig, *adj.* munkátlan, henye, heverő, foglalatosságtalan, henyélő; henyén, munkátlanúl, heverve.
Unthätigkeit, die, munkátlanság, henyeség, heverés.
Untheilbar, *adj.* elosztathatatlan, osztathatatlan.
Untheilbarkeit, die, osztathatatlanság.
Untheilhaft, *adj.* 1. nem részes, részetlen. 2. ſt. Untheilbar, elosztathatatlan.
Unthier, das, 1. vadállat, veszett állat. 2. gonolz ember.
Unthunlich, *adj.* véghez vihetetlen, lehetetlen.
Untief, *adj.* nem mély, tsekély.
Untiefe, die, 1. víznek tsekélysége. 2. gázlóhely.
Untragbar, *adj.* meddő, terméketlen, *állat, fa, ée.*
Untreu, *adj.* hitetlen.
Untreue, die, hitetlenség.
Untrieglich, *adj.* tsalhatatlan; *adv.* tsalhatatlanúl.
Untrieglichkeit, die, tsalhatatlanság.
Untröſtlich, *adj.* vígasztalhatatlan.
Untrüglich, *adj. l.* Untrieglich.
Untüchtig, *adj.* alkalmatlan, nem alkalmatos, ügyetlen.
Untugend, ſt. Fehler, Laſter, hiba, vétek.
Untugendhaft, *adj.* vétkes, hibás.
Unüberlegt, *adj.* gondolatlan, meg nem gondolt.
Unüberſehbar, *adj.* elláthatatlan, végetlen.
Unüberwindlich, *adj.* győzhetetlen.

Unúberzeugt, meg nem győződött.
Unumgänglich, *adj.* elmúlhatatlan; *adv.* elmúlhatatlanúl.
Unumſchränkt, *adj.* határ nélkülvaló, határtalan.
Unumſtößlich, *adj.* eltántoríthatatlan; *adv.* tántoríthatatlanúl.
Ununterbrochen, *adj.* ſzakadatlan, félbe nem ſzakaſztott; *adv.* ſzakadatlanúl.
Unväterlich, *adj.* nem atyai.
Unveränderlich, *adj.* megváltozhatatlan.
Unveränderlichkeit, die, változhatatlanság.
Unverändert, *adj.* nem változott, változatlan.
Unverantwortlich, *adj.* menthetetlen.
Unverantwortlichkeit, die, menthetetlenség.
Unverborgen, *adj.* eltitkolhatatlan.
Unverbeſſerlich, *adj.* 1. jobbíthatatlan, tökélletes. 2. megjobbíthatatlan, megjobbíthatatlanúl roſz.
Unverbeſſert, *adj.* jobbítatlan.
Unverbindlich, *adj.* nem köteles.
Unverboten, *adj.* tiltatlan, ſzabados.
Unverbrennlich, *adj.* elégethetetlen.
Unverbürgt, *adj.* nem hiteles.
Unverdächtig, *adj.* nem gyanús.
Unverdaulich, *adj.* megemészthetetlen
Unverdaut, *adj.* meg nem emésztett, emészletlen.
Unverdeckt, *adj.* fedetlen; fedetlenül.
Unverderblich, elronthatatlan.
Unverdient, meg nem érdemlett.
Unverdroſſen, *adj.* nem békételen.
Unvereehligt, *adj.* nőtelen, nem házas.
Unvereinbar, *adj.* öſzve nem egyeztetett.
Unverfälſcht, *adj.* meg nem hamisított, el nem romlott.
Unverfänglich, *adj.* nem tekervényes.
Unvergänglich, *adj.* elmúlhatatlan.
Unvergeblich, *adj.* megbotsáthatatlan.
Unvergeſſen, *adj.* el nem felejtett.
Unvergeßlich, *adj.* elfelejthetetlen.
Unvergleichlich, *adj.* hozzá hasonlíthatatlan, igen jeles.
Unverglichen, 1. öſzve nem hasonlított. 2. öſzve nem békéllett.
Unvergolten, *adj.* jutalmazatlan.
Unvergrößert, *adj.* nem nagyított.
Unvergütet, *adj.* ki nem pótolt.
Unverhaßt, nem gyülölt.
Unverheert, *adj.* el nem pusztított.
Unverhehlt, *adj.* el nem titkolt.
Unverheimlicht, *adj.* (ugyan az).
Unverheurathet, nőtelen, nem házas, férjhez nem ment, hajadon.
Unverhindert, *adj.* nem akadályoztatott.
Unverhofft, *adj.* reménytelen, nem reménylett; *adv.* reménytelenül.
Unverlängert, *adj.* meg nem hoſzſzabbíttatott.
Unverleſen, *adj.* el nem olvasott.
Unverletzlich, *adj.* sérthetetlen.
Unverletzt, *adj.* meg nem sértetett.
Unverlöſchlich, *adj.* elólthatatlan.
Unvermählt, *adj.* férjhez nem ment, hajadon.
Unvermehrt, *adj.* meg nem ſzaporíttatott.
Unvermeidlich, *adj.* elkerülhetetlen, elmúlhatatlan; *adv.* elmúlhatatlanúl, elkerülhetetlenül.
Unvermeidlichkeit, die, elkerülhetetlenség.
Unvermeint, véletlen; *adv.* véletlenül.
Unvermengt, *adj.* keveretlen, elegyítetlen.
Unvermerkt, *adj.* észre nem vett.
Unvermiſcht, *adj.* elegyítetlen.
Unvermögen, das, 1. erőtlenség, tehetetlenség. 2. ſzegénység.
Unvermögend, *adj.* 1. erőtlen, tehetetlen. 2. ſzegény.
Unvermögenheit, die, *l.* **Unvermögen**.
Unvermuthet, *adj.* véletlen; *adv.* véletlenül.
Unvermuthlich, *adj.* nem vélhető.
Unvernehmlich, *adj.* érthetetlen.
Unvernehmlichkeit, die, érthetetlenség.
Unvernunft, die, oktalanság.
Unverpflichtet, nem kötelezteteti.
Unverrichtet, *adj.* véghez nem vitt, végezetlen.
Unverriegelt, *adj.* záratlan, bé nem zárt, *t. i.* toló zárral.
Unverroſtet, *adj.* rosdátlan, meg nem rosdásodott.
Unverrückt, *adj.* 1. helyéből ki nem mozdított. 2. állhatatos, állandó.
Unverſagt, *adj.* 1. meg nem tagadott. 2. ſt. **unverſprochen**, meg nem ígért.
Unverſalzen, *adj.* igen meg nem sózot.
Unverſchämt, *adj.* ſzemtelen; *adv.* ſzemtelenül.
Unverſchämtheit, die, ſzemtelenség.
Unverſchenkt, *adj.* elajándékozatlan, el nem ajándékozott.

Unverſchickt, *adj.* el nem küldött, elküldetlen.
Unverſchnitten, *adj.* 1. elmetéletlen. 2. heréletlen.
Unverſchont, *adj.* kéméllетlen, nem kéméllett; *adv.* kéméllетlenül.
Unverſehen, *adj.* véletlen; *adv.* véletlenül.
Unverſehrlich, *adj.* megsérthetetlen.
Unverſehrt, *adj.* megsértetlen; *adv.* megsértetlenül, sérelem nélkül.
Unverſetzt, *adj.* 1. el nem plántált, el plántálatlan. 2. el nem zálogosított, el zálogosítatlan.
Unverſiegelt, *adj.* petsételetlen; *adv.* petsételetlenül.
Unverſöhnlich, *adj.* engeſztelhetetlen, megengeſztelhetetlen.
Unverſöhnlichkeit, die, engeſztelhetetlenség.
Unverſöhnt, *adj.* engeſzteletlen; *adv.* engeſzteletlenül.
Unverſorgt, *adj.* gondviseletlen, gondviselés nélkül való.
Unverſtand, der, értetlenség, eſztelenség.
Unverſtändig, *adj.* 1. értetlen; *adv.* értetlenül. 2. eſztelen.
Unverſtändlich, *adj.* érthetetlen; *adv.* érthetetlenül.
Unverſtellt, *adj.* 1. el nem tsúfított. 2. el nem titkolt, eltitkolatlan. 3. tettetés nélkülvaló, nem tettetett.
Unverſtümmelt, *adj.* tsonkítatlan.
Unverträglich, *adj.* háborúság ſzerző, tzivakodó, senkivel meg nem egyezhető.
Unverwahrt, *a.* őrizet alá nem tétetett.
Unverwandelt, *adj.* el nem változott.
Unverwechſelt, *adj.* el nem tserélt, el tseréletlen.
Unverwehrt, *adj.* meg nem tiltott, tiltatlan.
Unverwelklich, *adj.* elhervadhatatlan, hervadhatatlan.
Unverwelkt, *adj.* el nem hervadt, hervadatlan.
Unverwerflich, *adj.* megvethetetlen, meg nem vethető.
Unverwüſtet, *adj.* el nem puſztított, puſztítatlan.
Unverzagt, *adj.* meg nem tsüggedt, tsüggedetlen.
Unverzagtheit, die, tsüggedetlenség.
Unverzehrt, *adj.* meg nem emésztett, emésztetlen.
Unverzeihlich, *adj.* megbotsáthatatlan, megengedhetetlen; *adv.* megengedhetetlenül.
Unverziert, *adj.* ékesítetlen.
Unverzinnt, *adj.* tzinezetlen.
Unverzinſet, *adj.* interesetlen, uzsorátlan.
Unverzogen, *adj.* nem neveletlen, nem roſzſzúl neveltetett.
Unverzüglich, *adj.* késedelem nélkülvaló; *adv.* késedelem nélkül, tüstént.
Unverzüglichkeit, die, késedelmetlenség.
Unvollendet, *adj.* végezetlen, el nem végezett, tökélletlen, hijjános.
Unvollkommen, *adj.* nem tökélletes, tökélletességtelen, tökélletlen.
Unvollkommenheit, die, tökélletességtelenség, tökélletlenség.
Unvollſtändig, *adj.* tsonka, hijjános, fogyatkozásos.
Unvollſtändigkeit, die, hijjánosság, tsonkaság.
Unvollſtimmig, *adj.* nem minden voksokkal bíró, nem telyes voksú.
Unvollzählig, *adj.* nem telyes ſzámú, hijjános, *t. i. ſzámára nézve.*
Unvollzogen, *adj.* végezetlen, végre hajtatlan, véghez nem vitt.
Unvorbereitet, *adj.* 1. kéſzítetlen, *előre.* 2. kéſzületlen, hozzá kéſzületlen.
Unvorſetzlich, *adj.* nem önkéntvaló.
Unvorſichtig, *adj.* vigyázatlan; *adv.* vigyázatlanúl.
Unvorſichtigkeit, die, vigyázatlanság.
Unvortheilhaft, *adj.* 1. ſt. unnützlich, haſználatlan, haſzontalan. 2. ſt. unbequem, alkalmatlan.
Unwachſam, vigyázatlan.
Unwachſamkeit, die, vigyázatlanság.
Unwahr, nem igaz.
Unwahrhaft, *adj.* nem igazságos, nem igazi.
Unwahrheit, die, 1. hamisság, nem igaz léte valaminek. 2. ſt. Lüge, hazugság, hamisság.
Unwahrſcheinlich, *adj.* hihetetlen.
Unwahrſcheinlichkeit, die, hihetetlenség.
Unwandelbar, *adj.* változhatatlan.
Unwandelbarkeit, die, változhatatlanság.

Unweg, der, 1. kerülő, kerülő út. 2. járatlan út.
Unwegſam, *adj.* járatlan, *p. o. út.*
Unweiſe, *adj.* nem bölts, eſztelen, *adv.* eſztelenül.
Unweislich, *adj.* eſztelenes.
Unweit, *adv.* nem meſzſze; unweit von hier, nem meſzſze ide; unweit der Stadt, od. von der Stadt, a' városól nem meſzſze.
Unwerth, *adv.* nem méltó, méltatlan; unwerth der Belohnung, méltatlan a' jutalomra.
Unweſen, das, pajkosság, tsintalanság, roſzſzaság.
Unwetter, das, roſz idő.
Unwichtig, *adj.* 1. tsekély, *p. o. dolog.* 2. hijjános.
Unwiderleglich, *adj.* megtzáfolhatatlan.
Unwiderſprechlich, *adj.* ellene mondhatatlan; *adv.* ellenemondhatatlanúl.
Unwiderſtehlich, *adj.* elleneállhatatlan.
Unwiederbringlich, *adj.* viſzſzaſzerezhetetlen, kipótolhatatlan.
Unwiederruflich, *adj.* megmásolhatatlan.
Unwille, der, III. neheztelés, boſzſzúság. Einen Unwillen wider Jemanden faſſen, megneheztelni valakire.
Unwillig, *adj.* neheztelő, békételen; haragos; *adv.* nem örömest; unwillig werden, megneheztelni.
Unwirkſam, *adj.* 1. munkátlan, nem munkás, *néha*: erőtlen. 2. foganatlan, sikeretlen, nem hathatós, *p. o. intés, orvosság.*
Unwiſſend, *adj.* 1. tudatlan; *adv.* tudatlanúl. 2. nem tudván; nem tudva
Unwiſſenheit, die, tudatlanság.
Unwiſſentlich, *adj.* nem tudva, tudatlanságból, *p. o. tselekedni.*
Unwitz, der, 1. elmétlenség. 2. eſztelenség.
Unwürde, die, illetlenség.
Unwürdig, *adj.* 1. nicht würdig, unwerth, méltatlan; *adv.* méltatlanúl. 2. illetlen; *adv.* illetlenül.
Unzählbar, *adj.* megſzámlálhatatlan; *adv.* megſzámlálhatatlanúl.
Unzählig, *adj.* ſzámtalan; *adv.* ſzámtalanúl; unzählige Mahl, od. unzähligmahl, ſzámtalanſzor.
Unze, die, két lat, *a' patikai font nak egy tizenkettőd réſze.*
Unzeit, die, alkalmatlan idő; zur Unzeit, roſzkor.
Unzeitig, *adj.* 1. roſzkori, *alkalmatlan időben eső.* 2. éretlen; *adv.* éretlenül. Unzeitiges Obſt, éretlen gyümölts.
Unzenweiſe, két latonként.
Unzerſtörbar, elronthatatlan.
Unzertheilbar, *adj.* eloſzthatatlan.
Unzertheilt, *adj.* eloſztatlan.
Unzertrennbar, *adj.* elválaſzthatatlan
Unzertrennlich, *adj.* elválhatatlan.
Unzier, Unzierde, die, díſztelenség.
Unzierlich, *adj.* díſztelen.
Unzucht, die, tiſztátalanság, parázsnaság.
Unzüchtig, *adj.* tiſztátalan, parázna.
Unzufrieden, *adj.* 1. megelégedetlen, meg nem elégedő. 2. ſt. Mißvergnügt, kedvetlen; od. nicht ruhig, nyughatatlan.
Unzufriedenheit, die, 1. meg nem elégedés. 2. kedvetlenség.
Unzugängig, od. unzugänglich, *adj.* hozzámehetetlen.
Unzulänglich, *adj.* nem elégséges, elégtelen, nem elegendő.
Unzuläßig, *adj.* tilalmas.
Unzweifelhaft, *adj.* kétség kivülvaló.
Üppig, *adj.* bujálkodó, buja.
Üppigkeit, die, bujálkodás.
Urahn, der, jób apa, valakinek a' nagy attyának az attya.
Uralt, *adj.* igen vén, igen régi.
Urbar, *adj.* mivelhető, mivelt, *p. o. ſzántóföld.* Urbar machen, megmivelni, megmunkálni.
Urbeginn, der, első kezdet.
Urbild, das, eredeti kép.
Urenkel, der, unokaſi, v. leány.
Urgroßältern, die, *pl.* ösök.
Urgroßmutter, die, ősanya.
Urgroßvater, mein, ősatyám.
Urheber, der, ſzerző, indító.
Urin, der, vizellet. Urin laſſen, vizelleni.
Urinblaſe, die, vizellethójag.
Urkraft, die, eredeti erő.
Urkunde, die, 1. ſt. Zeugniß, bizonyság. 2. Beweisſchrift, hiteles bizonyságírás.
Urkunden, *v. a.* bizonyságot tenni.
Urlaub, der, ſt. Erlaubniß, ſzabad-

ság, *t. i. elmenni.* 2. obsit, *a' katonáknál.*

Urle, die, töklevelü jávorfa. *Acer Pseudoplatanus*, L.

Urne, die, veder, hamveder, *a' régieknél.*

Urquell, die, forrás, kútfő.

Urſache, die, ok. Ohne Urſache, ok nélkül. Das hat ſeine Urſache, van annak oka.

Urſacher, der, od. Urheber, ſzerző.

Urſchrift, die, eredeti frás.

Urſprung, der, eredet, kezdet. Der Urſprung eines Fluſſes, valamelly folyóviznek az eredete. Der Urſprung einer Stadt, valamelly városnak eredete. Den Urſprung nehmen, eredni, kezdődni.

Urſprünglich, *adj.* eredeti; *adv.* eredet ſzerént.

Urſtoff, der, eredeti matéria.

Urtheil, das, ítélet. Ein Urtheil fällen, ítéletet hozni. Meinem Urtheile nach, ítéletem ſzerént.

Urtheilen, ítélni, ítéletet hozni. Nach ſich von andern urtheilen, magáról ítélni meg másokat.

Urtheilskraft, die, ítélő erő, ítélő tehetség.

Urtheil, das, ítélet, ſzententzia.

Ururgroßvater, mein, nagyatyám nagy atyjának, v. anyjának atyja, jöbösatyám.

Urweſen, das, eredetivaló, eredeti valóság.

Urwort, das, eredeti ſzó.

Urzeit, die, eredeti idő.

Uſurpateur, der, jószágbitoló.

V.

Vacant, *adj.* üres, *p. o. hivatal.*

Vacanz, die, 1. üresség. 2. tanítás ſzünet, *t. i. az oskolában.*

Vagabund, der, III. kóborló.

Valediciren, *v. n.* elbútsúzni.

Vampir, der, lidértz denevér.

Vanille, die, vanília.

Vaſe, die, edény, régi edény.

Vater, der, 1. atya, (apa). 2. ſt. Mein Vater, atyám, vagy atyám Uram. Lieber Vater! Édes Atyám, v. Édes Uram Atyám! Édes Atyám Uram. 3. ſt. Stifter, Urheber, ſzerző, indító.

Vaterbruder, der, atyám férjfi testvére.

Vatergüte, die, atyai jóság.

Vaterhand, die, atyai kéz.

Vaterherz, das, atyai ſzív.

Vaterland, das, haza.

Vaterländiſch, hazai.

Vaterlandsliebe, die, hazaſzeretet.

Väterlich, atyai; *adv.* atyaiképpen.

Vaterliebe, die, atyai ſzeretet.

Vaterlos, *adj.* attya hólt, attya hólt árva.

Vatermord, der, atya gyilkolás.

Vatermörder, der, atya gyilkos.

Vaternahme, der, atyai név.

Vatersbruder, z. B. mein, atyám férjfi testvére.

Vaterſinn, der, atyai indúlat.

Vaterſöhnchen, das, atya kedvese, attyának legkedvesebb fia.

Vatersſchweſter, die, atyám testvér nénnye, v. húga.

Vaterſtadt, die, meine, ſzületésem helye.

Vaterſtelle, die, atya helye. Die Vaterſtelle vertreten, atya helyett atya lenni.

Vatertheil, der, atyai örökség, atyai réſz az örökségből.

Vatertreue, die, atyai hüség.

Vaterunſer, das, Mi Atyánk, Úri imádság. Ein Vaterunſer lang, olyan hoſzſzú mint egy mi atyánk.

Veilchen, das, viola, ibolya. *Viola*, L. tavaſzi, v. jószagú ibolya, kék ibolya, kék viola. *Viola odorata*, L.

Veit, der, Vida, *kereſztnév.*

Velten, Valentin, *nom. pr.* Balint.

Venedig, Velentze, *város.*

Veneriſch, *adj.* Vénusi, ſzerelembeli. Veneriſche Seuche, buja korság, frantzia betegség, frantzú.

Venetianer, ein, Velentzei ember.
Venus, 1. Vénus, ſzerelem. 2. Vénus; a' ſzerelem Istenaſzſzonya.
Venusgürtel, *l.* Nabelkraut.
Venushaar, das, árvaleányhaj. *Adianthum Capillus Veneris*, L.
Venuskrankheit, die, frantzú, buja betegség.
Venusnabel, *l.* Nabelkraut.
Venusſeuche, die, *l.* Venuskrankheit.
Verabfolgen, *v. a.* kiadni, általadni.
Verabfolgung, die, kiadás, általadás.
Verabreden, *v. a.* ſzóval végezni. Wir haben es ſo verabredet, úgy végeztük, vagy úgy beſzélgettünk eránta.
Verabredung, die, ſzóval végzés, öſzve beſzélés.
Verabſäumen, *v. a.* elmúlatni.
Verabſäumung, die, elmúlatás.
Verabſcheuen, *v. a.* megvetni, útálni.
Verabſcheuung, die, megútálás, megvetés.
Verabſchieden, *v. a.* ſzabadsággal elbotsátni, obsitot adni, *p. o. katonának.*
Verachten, *v. a.* megvetni.
Verächter, der, megvető, a' ki mást megvét.
Verachtet, megvettetett. Verachtet ſeyn, od. werden, megvettetni.
Verächtlich, *adj.* 1. alávaló, útálatos. 2. megvető; *adv.* megvetőleg,
Verachtung, die, 1. megvetés. 2. megvettetés.
Veralten, *v. n.* 1. megvénhedni, megöregedni, *mint az ember.* 2. megavúlni, *mint a' ruha, ſzokás, ſzó, ée.*
Veraltet, 1. ſt. alt, vén, régi. 2. ſt. abgenutzt, unbrauchbar, megavúlt.
Veränderlich, *adj.* változó, változandó, állhatatlan. Die Witterung iſt ſehr veränderlich, az idő igen változandó, v. állhatatlan.
Veränderlichkeit, die, változóság, állhatatlanság.
Verändern, *v. a.* változtatni, megváltoztatni. Seine Wohnung, a' lakást változtatni, v. megváltoztatni. Sich verändern, változni, megváltozni.
Veränderung, die, elváltozás. Eine Veränderung machen, változást tenni. 2. ſt. Änderung, változtatás. 3. ſt. Abwechſelung, viſzontagság, változás.
Veranlaſſen, *v. a.* Anlaß geben, alkalmatosságot adni. 2. ſt. Antreiben, serkenteni, indítni, öſztönözni.
Veranlaſſer, der, alkalmatosságot adó, ſzerző.
Veranlaſſung, die, alkalmatosság, serkentő ok, indító eſzköz, indítás.
Veranſtalten, *v. a.* intézni, intézetet tenni.
Veranſtaltung, die, intézet, elintézés, intézet tétel. Veranſtaltung treffen, készületeket tenni.
Verantworten, *v. a.* 1. ſzámot adni valamiről, magára válalni a' védelmezést valamiért. 2. Sich, óltalmazni magát.
Verantwortlich, *adj.* védelmezhető.
Verantwortung, die, 1. ſt. Vertheidigung, védelmezés. 2. ſt. Rechtfertigung, die, mentegetés, mentés. 3. ſt. Gefahr, veſzedelem, veſződség, baj.
Verarbeiten, *v. a.* felmunkálni, elfogyaſztani munka által, feltsinálni.
Verarbeitung, die, elfogyaſztás, feldolgozás.
Verargen, *v. a.* vétkül tulajdonitni, roſz neven venni.
Verarmen, *v. n.* elſzegényedni.
Veräußern, *v. a.* eladni, más kezére botsátni.
Veräußerung, die, eladás, más kezére botsátás.
Verband, der, kötés, békötés, kötő.
Verbannen, *v. a.* ſzámkivetni, ſzámkivetésbe küldeni.
Verbannung, die, ſzámkivetés.
Verbauen, *v. a.* bépitni, épitéssel bézárni.
Verbeißen, *v. a.* eltitkolni, ki nem adni, *p. o. fájdalmat, v. más érzést*
Verbergen, *v. a. irr.* eltitkolni, elrejteni.
Verbeſſerer, der, megjobbító.
Verbeſſerlich, *adj.* megjobbitható.
Verbeſſern, *v. a.* megjobbitni, megigazgatni, megigazitni.
Verbeſſerung, die, megjobbitás, megigazitás.
Verbethen, *v. a.* elimádkozni, imádkozással eltávoztatni.
Verbeugen, ſich, magát meghajtani.
Verbeugung, die, meghajtás.
Verbiegen, *v. a.* meggörbitni, meghajtani.

Verbiethen, *v. a.* megtiltani. Es iſt verbothen, meg van tiltva.

Verbinden, *v. a. irr.* 1. ſt. zubinden, békötni, *p. o. a' sebet.* 2. Zuſammen binden, öſzve kötni. 3. ſt. falſch binden, roſzſzúl kötni, elveſzteni a' kötést. 4. ſich, magát lekötelezni, egyesítni valakivel. Ich bin ihnen dafür ſehr verbunden, ez által igen lekötelezett az Úr.

Verbindlich, *adj.* 1. kötelező, *p. o. törvény.* 2. köteles. Sich Jemanden verbindlich machen, magát valakinek lekötelezni. 3. ſt. Gefällig, höflich, nyájas, elkötelező.

Verbindlichkeit, die, 1. kötelező erő. 2. ſt. Pflicht, kötelesség. 3. lekötelezztetés. 4. nyájasság.

Verbindung, die, 1. békötés, *p. o. sebnek békötése.* 2. öſzve kaptsoltatás. In Verbindung treten, egyesítni magát.

Verbitten, *v. a.* megkövetve elhárítni, v. el nem fogadni, v. köſzönöttel el nem fogadni, megköſzönni és el nem fogadni.

Verbittern, *v. a.* 1. keserűvé tenni. 2. felingerleni, megharagitni.

Verblaſen, *v. a.* elfújni.

Verblaſſen, *v. a.* megsárgúlni.

Verblättern, *v. a.* elforgatni, *t. i. a' könyvben valamit.*

Verbleiben, *v. n. irr.* m. ſ. megmaradni.

Verbleichen, *v. a.* 1. elhalaványodni. 2. meghalni.

Verblenden, *v. a.* megvakítni. Geſchenke verblenden die Weiſen, az ajándékok megvakítják még a' bőltseket is.

Verblendung, die, 1. megvakítás. 2. ſzemfényveſztés.

Verblieben, *adj.* megmaradott.

Verblüffen, *v. a.* 1. megháborítni, megzavarni. 2. megháborodni, megzavarodni.

Verblühen, *v. n.* m. ſ. elvirágozni, virágát elhullatni.

Verblüht, elvirágzott.

Verblümt, *adj.* trifra, homályos a' tzifraság miatt; *adv.* tzifrán, homályosan, *p. o. beſzélni.*

Verbluten, ſich, vérzeni. Er hat ſich ſehr verblutet, sok vére elfojt.

Verborgen, *adj.* elrejtett, eltitkolt. Verborgen ſeyn, lappangani.

Verborgenheit, die, titkosság.

Verboth, das, tilalom.

Verbothen, *adj.* tiltott; *adv.* tiltva.

Verbrämen, *adj.* megprémezni.

Verbrannt, *adj.* elégett, elégetett.

Verbrauchen, *adj.* haſznát venni, haſzonra fordítni.

Verbrechen, *adj.* gonoſzt tenni.

Verbrechen, das, gonoſz tselekedet, gonoſz tett, gonoſz tétel.

Verbrecher, der, gonoſztévő.

Verbrecheriſch, *adj.* gonoſztévői.

Verbreiten, *v. a.* terjeſzteni, elterjeſzteni.

Verbrennen, *v. a.* 1. elégetni, *p. o. fát.* 2. ſt. verſengen, elperkelni, elperzselni. 3. *v. n.* m. ſ. elégni.

Verbrüdern ſich, megatyafiságosodni, öſzve barátkozni.

Verbrüderung, die, megatyafiságosodás, öſzvebarátkozás.

Verbrühen, *v. a.* leforrázni.

Verbuhlen, ſich, elbujálkodni magát.

Verbuhlt, *adj.* bujálkodó, ſajtalan.

Verbunden, *adj.* 1. békötött, *p. o. seb.* 2. lekötelezztetett, köteles.

Verbündniß, das, egyesség.

Verbürgen, *v. a.* kezességet válalni valamiért, felelni valami mellett.

Verbüßen, *v. a.* lakolni valamiért.

Verdacht, der, gyanú. Einen Verdacht haben, od. hegen, gyanakodni, gyanuskodni. Jemanden in Verdacht haben, valakire gyanakodni.

Verdächtig, *adj.* gyanús.

Verdachtlos, *adj.* gyanúságtalan.

Verdammen, *v. a.* kárhoztatni. Zum Tode verdammen, halálra kárhoztatni, v. büntetni. Verdammt, *l.* alább.

Verdämmen, *v. a.* elkölteni, elgátolni.

Verdammniß, die, 1. kárhozat. 2. büntetés.

Verdammt, *adj.* átkozott.

Verdammung, die, eltöltés, elgátolás.

Verdampfen, *v. n.* elgőzölögni.

Verdanken, ſt. Dank ſagen, megköſzönni, köſzönni. Das habe ich ihm zu verdanken, ezt neki köſzönhetem

Verdauen, *v. a.* megeméſzteni.

Verdauung, die, megeméſztés.

Verdaulich, *adj.* megeméſzthető.

Verdeck, das, hajófedél, hajótető.

Verdecken, *v. a.* 1. befedni. 2. eltitkolni.

Verdeckt, *adj.* 1. befedett. 2. eltitkolt

Verdenken, *v. a.* 1. einem etwas, roſzra magyarázni, roſz neven venni, *valakinek valamit.* 2. gyanakodni valakiről.

Verderben, 1. *v. a.* elrontani. *Pb.* Böſe Exempel verderben gute Sitten, a' roſz példák a' legjobb erköltsöt is elrontják. 2. *v. n.* m. ſ. elromlani.

Verderben, das, veſzély, romlás.

Verderber, der, elrontó.

Verderbt, *adj.* megromlott.

Verderbung, die, 1. elromlás. 2. elrontás.

Verderblich, *adj.* veſzendő, veſzedelmes.

Verderbniß, das, veſzedelem, veſzély.

Verdeutſchen, *v. a.* németre fordítni, németül kitenni.

Verdeutſcht, németre fordított; *adv.* németre fordítva.

Verdeutſchung, die, németre fordítás.

Verdichten, *v. a.* megsürítni.

Verdicken, *v. a.* megvastagítni.

Verdienen, *v. a.* 1. megérdemelni, érdemes lenni valamire. 2. ſzolgálattal keresni, ſzolgálni. 3. Sich verdient machen, érdemessé tenni magát.

Verdienſt, der, *és* das, 1. der, kereset. Der Verdienſt iſt ſehr ſchlecht, a' kereset igen roſz. 2. érdem. Nach Verdienſt belohnet werden, érdeme ſzerént megjutalmaztatni. 3. das, érdem, jótétemény. Ein Mann von vielen Verdienſten, nagy érdemű ember.

Verdienſtvoll, *adj.* igen érdemes.

Verdient, *adj.* érdemlett. Sich verdient machen, magát érdemessé tenni.

Verdingen, *v. a.* bérben kiadni.

Verdolmetſchen, *v. a.* tolmátsolni.

Verdolmetſcher, der, tolmáts.

Verdoppeln, *v. a.* 1. kettőztetni, duplázni. 2. ſt. Vergrößern, öregbitni.

Verdorben, *adj.* elromlott, megromlott.

Verdorren, *v. n.* m. ſ. elſzáradni, elaſzni.

Verdorrt, *adj.* elſzáradt, megſzáradt.

Verdrängen, *v. a.* elnyomni, eltólni, kiſzorítni, *p. o. helyéről valakit.*

Verdrängung, die, elnyomás, kiſzorítás.

Verdrehen, *v. a.* 1. elfordítni, *p. o. a' kúltsot.* 2. félre tsavarni, félre magyarázni, *p. o. valaki ſzavát.*

Verdreht, elfordított, eltsavart.

Verdrießen, *v. n. irr. Imp.* es verdroß. *Perf.* es hat verdroſſen, 1. unalmat, v. kedvetlenséget okozni. Mich verdrießt zu leben, megúntam az életem. 2. boſzſzankodni. Es verdrießt mich, boſzſzankodom.

Verdrießlich, *adj.* 1. ſt. unangenehm, bajos, kellemetlen, kedvetlen. 2. ſt. mürriſch, boſzſzankodó, boſzſzús, haragos.

Verdrießlichkeit, die, 1. veſződség, baj. 2. kedvetlenség.

Verdroſſen, *adj.* 1. boſzſzankodó. 2. kedvetlen, megunatkozott.

Verdroſſenheit, die, 1. boſzſzankodás. 2. kedvetlenség.

Verdrucken, *v. a.* 1. hibásan nyomtatni. 2. mind felnyomtatni.

Verdrücken, *v. a.* felnyomni.

Verdruß, der, 1. kedvetlenség, baj. 2. boſzſzúság. 3. veſződség.

Verdrüßlich, *l.* Verdrießlich.

Verduften, *v. a.* kiillatozni, illatozni.

Verdunkeln, *v. a.* meghomályosítni.

Verdunkelung, die, meghomályosítás.

Verdünnen, *v. a.* vékonyítni, higítni.

Verdünſten, *v. n.* elgőzölni, kigőzölni.

Verdurſten, *v. n.* elepedni, elveſzni, *a' ſzomjúság miatt.*

Veredeln, *v. a.* megnemesítni, nemesebbé tenni.

Veredelung, die, megnemesítés.

Verehlichen, *v. a.* 1. férjhez adni a' leányt. 2. ſich, megházasodni.

Verehlicht, házas; eine Verehlichte, házas, férjnél lévő.

Verehlichung, die, házasodás, férjhezmenés.

Verehren, ſt. ehren, 1. tiſztelni. 2. ſt. ſchenken, ajándékozni, ajándékba adni.

Verehrer, der, tiſztelő.

Verehrung, die, 1. tiſztelés, tiſztelet. 2. ajándékozás.

Verehrungswürdig, *adj.* tiſzteletre méltó.

Vereiden, *v. a.* megesketni, megeskettetni.

Vereidung, die, megesketés.

Verein, der, egyezés, egyesség.

Vereinbaren, *l.* Vereinigen.

Vereinen, *l.* Vereinigen.

Vereinigen, *v. a.* 1. egyesítni, egyez-

tetni, öſzveegyeztetni, öſzve kaptsolni. 2. ſich, megegyezni.

Vereinigung, die, 1. egyesités, öſzve egyesités. 2. ſt. Bündniß, ſzövetség, társaság.

Vereinzeln, *v. a.* 1. egymástól elſzagatni, egyenként eladni, elſzaggatni egymástól.

Vereinzelung, die, 1. elſzaggatás. 2. egyenkéntvaló eladás.

Vereiteln, *v. a.* semmivé tenni, *p. o. valaki ſzándékát.*

Vereitelung, die, semmivé tevés.

Verewigen, *v. a.* örökösitni.

Verewigung, die, örökösités.

Verfahren, *v. n. irr.* m. ſ. 1. ſt. handeln, tselekedni, v. bánni valamivel. 2. ſich, az útat elvétni. 3. *v. a.* ſzállitni, elſzállitni, *p. o. portékát valahová.*

Verfahren, das, 1. tselekedet, bánás valamivel. 2. elſzállitás.

Verfall, der, 1. ſt. Untergang, romlás, veſzedelem. In Verfall kommen, od. gerathen, romlásra jutni, veſztére sietni. Der Verfall eines Wechſels, a' váltólevél kifizetése idejének utólsó pontja, ideje, v. napja.

Verfallen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. belé esni, *p. o. bünbe.* 2. vetemedni valamire. Auf etwas verfallen, valamirek ötleni, v. jutni eſzébe. 3. ledülni, bédülni, *mint az épület.* 4. Die Zeit iſt verfallen, eltelt az ideje. Der Wechſel iſt verfallen, eltelt az ideje a' váltólevél kifizetésének. 5. elsoványodni, elfogyni.

Verfallen, *adj.* 1. beomlott, omladozó. 2. ſt. Mager, sovány. 3. ſt. Zahlbar, fizetés idejét elért, *p. o. váltó.*

Verfallen, das, 1. leomlás, ledülés. 2. soványség.

Verfalltag, der, fizetés napja.

Verfallzeit, die, fizetés ideje.

Verfälſchen, meghamisitni, elrontani.

Verfälſcher, der, meghamisitó, elrontó.

Verfälſcht, *adj.* meghamisitott.

Verfälſchung, die, meghamisitás, elrontás.

Verfangen, ſich, megfogni magát, megfogódni, megakadni.

Verfänglich, kötelözködő.

Verfaſſen, *v. a.* 1. ſt. abfaſſen, készitni, elkészitni, tsinálni, ſzerzeni, *p. o. levelet, verseket, könyvet, ée.* 2. ſt. in ſich faſſen, magában foglalni.

Verfaſſer, der, ſzerző, iró.

Verfaſſung, die, 1. ſzerzés, készités. 2. ſt. Zuſtand, od. Einrichtung, állapot. 3. Landes-Verfaſſung, kormányrend.

Verfaulen, *v. n.* m. ſ. elrothadni.

Verfaulenzen, *v. a.* elkorhelkedni.

Verfault, *adj.* elrothadt.

Verfehlen, *v. a.* elhibázni.

Verfeinden, ſich, öſzveveſzni.

Verfeinern, *v. a.* finomitni, pallérozni.

Verfertigen, *v. a.* elkészitni, készitni.

Verfertiger, der, készitő, tsináló.

Verfertigung, die, készités, elkészités.

Verfeſten, *l.* befeſtigen.

Verfeuern, *v. a.* feltüzelni, *a' fát.*

Verfinſtern, *v. a.* bésötétitni.

Verflechten, *v. a. irr.* 1. egymásba fonni, öſzvefonni. 2. ſt. verwickeln, belékeverni.

Verflicken, *v. a.* béfoltozni.

Verfliegen, 1. *v. n.* m. ſ. kigőzölögni, *mint valaminek a' ſzaga, nedvessége.* 2. elrepülni, elmúlni, *mint az idő.*

Verfließen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elfolyni, *mint a' viz.* 2. elmúlni, elfolyni, *mint az idő.*

Verfloſſen, *adj.* elfolyt, elmúlt.

Verfluchen, *v. a.* megátkozni.

Verflucht, *adj.* átkozott.

Verfluß, der, elfolyás.

Verfolg, der, folyamat, következés.

Verfolgen, *v. a.* 1. üzni, kergetni, *p. o. a' vadat.* 2. üldözni, *p. o. valakit ellenségesképpen.* 3. folytatni valamit.

Verfolger, der, 1. üző, kergető. 2. üldöző.

Verfolgung, die, 1. kergetés. 2. üldözés. 3. folytatás.

Verfrieren, *v. n. irr.* megfagyni.

Verfügen, *v. a.* 1. ſt. Anordnen, rendelni. 2. ſich wohin, valahová menni

Verfügung, die, rendelés.

Verführen, *v. a.* 1. elſzállitni, *p. o. portékát valahova.* 2. ſt. verleiten, elbóditni, eltsábitni, *p. o. valakit a' roſzra.*

Verführer, der, eltsábító, tsábító.

Verführeriſch, *adj.* tsábító.

Verführung, die, eltsábitás.

Verfüttern, *v. a.* felabrakolni.
Verfütterung, die, felabrakolás.
Vergaffen, ſich, elbámúlni.
Vergällen, megepésítni.
Vergangen, *adj.* elmúlt.
Vergänglich, *adj.* múlandó, elmúló.
Vergänglichkeit, die, múlandóság.
Vergeben, *v. a.* roſzſzúl adni, eltéveſzteni az adást. Sich vergeben, eltéveſzteni valaminek az adását. 2. megétetni valakit. Er iſt vergeben worden, megétették, v. mérget adtak neki alattomban. 3. másnak adni, másnak ígérni, oda adni. Die Stelle iſt noch nicht vergeben, még ez a' hivatal senkinek sints adva. Seine Tochter vergeben, valakinek adni a' leányát, *t. i. házastársúl.* 4. megengedni, megbotsátni, *p. o. valakinek a' hibát.* Vergeben Sie, megengedjen az Úr, v. engedelmet kérek.
Vergebens, *adv.* hijjában, haſzontalanúl.
Vergeblich, *adj.* 1. ſt. verzeihlich, megengedhető, megbotsátható. 2. hijjábanvaló, haſzontalan.
Vergebung, die, 1. oda adás. 2. megétetés, *t. i. méreggel.* 3. ſt. Vergebung, megbotsátás, engedelem. Ich bitte um Vergebung, engedelmet kérek.
Vergehen, *v. n. irr.* m. ſ. 1. elmúlni. Der Schmerz vergehet, a' fájdalom elmúlik. Die Zeit vergeht geſchwind, hamar elmúlik az idő. Vergangene Woche, a' múlt héten. 2. ſt. Aufhören, megſzűnni, elmúlni, elveſzni. 3. Sich, vétkezni, hibázni.
Vergehen, das, 1. hiba, hibázás. 2. elmúlás, eltelés.
Vergehung, die, (ugyan az).
Vergelten, *v. a.* viſzſza fizetni, viſzſza adni. Gutes mit Böſen vergelten, a' jóért roſzſzal fizetni. 2. megjutalmaztatni. Vergelte es Gott, az Isten fizesse meg.
Vergeltung, die, viſzſzafizetés, megjutalmaztatás.
Vergeſellſchaften, hozzá kaptsolni.
Vergeſſen, *v. a.* elfelejteni, elfelejtkezni valamiről. Ich habe es längſt wieder vergeſſen, régen elfelejtettem. — Sich vergeſſen. *a.* elfelejtkezni magáról. *b.* elfelejteni magát, és e' miatt elhibázni valamit.
Vergeſſenheit, die, feledékenység.
Vergeßlich, *adj.* feledékeny.
Vergeßlichkeit, die, feledékenység.
Vergeſſung, die, elfelejtés.
Vergeuden, *l.* Verſchwenden.
Vergewaltigen, erőſzakot tenni.
Vergewiſſern, bizonyossá tenni.
Vergießen, 1. elönteni, eltéveſzteni az öntést. 2. ontani, kiontani, *p. o. vért.* Thränen vergießen, sírni, könnyeket hullatni.
Vergießung, die, 1. kiöntés, elöntés. 2. vérkiontás.
Vergiften, *v. a.* 1. méreggel megétetni. 2. megmérgesítni, méreggel öſzve keverni, *p. o. az ételt.*
Vergiftet, 1. méreggel kevert. 2. méreggel megétetett.
Vergiftung, die, 1. méreggel keverés. 2. méreggel megétetés.
Vergiß mein nicht, das, nefelejts, nefelejtsvirág. *Myosotis palustris.*
Vergleich, der, 1. öſzve hasonlítás. 2. egyezés, megegyezés, öſzve beſzéllés valami eránt.
Vergleichen, *v. a.* 1. öſzvehasonlítni. 2. öſzvebékéltetni. 3. Sich, öſzveegyezni, megegyezni. 4. Sich, megbékélni.
Vergleichung, die, 1. öſzvehasonlítás. 2. öſzvebékéltetés.
Vergleichungsweiſe, *adv.* hasonlításképpen.
Verglichen, *adj.* öſzve hasonlitott.
Verglühen, *v. n.* m. ſ. megſzűnni, tüzes lenni.
Vergnügen, *v. a.* 1. ſt. befriedigen, megelégítni. 2. ſt. ergötzen, gyönyörködtetni. 3. ſich, gyönyörködni
Vergnügen, das, gyönyörködés.
Vergnügt, *adj.* 1. ſt. fröhlich, vidám, jókedvű, kedve tölt. 2. megelégedő; *adv.* megelégedve. 3. örvendetes.
Vergnügung, die, gyönyörködtetés.
Vergolden, *v. a.* megaranyozni, aranyal béfuttatni.
Vergoldung, die, megaranyozás.
Vergönnen, *v. a.* 1. nem irigyleni, 2. megengedni, hagyni valakinek valamit. 3. felhányni, feſpanaſzolni valakinek, *valamit.*
Vergönnung, die, megengedés, nem irigylés.

Vergöttern, *v. a.* 1. istenné tenni, istenek közé számlálni, istenenként imádni. 2. igen tsudálni.
Vergöttert, *adj.* istenné tett.
Vergraben, *v. a.* elásni.
Vergreifen, *v. a.* 1. elkapkodni, elfogyaszstani. Die Exemplare sind vergriffen, a' nyomtatványok elfogytak. 2. sich, roszszúl kapni, elbibázni a' kapást. 3. sich, elfogyni. Eine gute Waare vergreift sich bald, a' jó portéka hamar elfogy. 4. st. verrenken, kifitzamítni, od. st. verletzen, megsérteni. 5. sich an etwas vergreifen, eltsillenteni valamit.
Vergreifung, die, 1. elkapkodás. 2. kifitzamítás. 3. megsértés. 4. eltsillentés.
Vergrößerer, der, nagyobbító.
Vergrößern, *v. a.* nagyobbítni.
Vergrößerung, die, nagyobbítás.
Vergrößerungsglas, das, nagyító üveg.
Vergüten, *v. a.* st. ersetzen, kipótolni. Den erlittenen Schaden vergüten, a' vallott kárt kipótolni.
Vergütung, die, kipótlás.
Verhack, Verhau, der, útnak fákkalvaló bévágása, v. elrekesztése.
Verhacken, *v. a.* bévágni az útat fákkal
Verhaft, der, őrizet, fogság, árestom. In Verhaft nehmen, fogságba tenni, v. vinni.
Verhaften, *v. a.* megfogni, *t. i. mint rabot*, fogságba vinni.
Verhaftet, *adj.* megfogatott.
Verhalten, st. zurückhalten, viszszatartóztatni; od. st. verhindern, akadályoztatni. 2. st. verhehlen, eltitkolni. 3. st. behandeln, bánni vele. 4. sich, magát viselni. 5. sich, lenni; die Sache verhält sich so, a' dolog ebben van. 7. sich zu etwas verhalten, lenni hozzá képest.
Verhalten, das, 1. maga viselet, maga viselés. 2. maga megtartóztatás.
Verhältniß, das, 1. erányosság, tekintet. 2. öszveköttetés. Im Verhältnisse stehen, öszveköttetésben lenni.
Verhältnißmäßig, *adj.* hozzá képest való, erányos; *adv.* ahozképest, hozzáképest.
Verhaltung, die, 1. eltitkolás. 2. megtartóztatás.
Verhandeln, 1. végre-hajtani, *p. o. békesség kötést, &c.* 2. eladni, *l.* Verkaufen.
Verhängen, *v. a.* 1. béakasztani, bévonni, *p. o. az ablakot.* 2. Den Zügel, a' gyeplőt megereszteni. 3. megengedni.
Verhängniß, das, st. Schicksal, sors.
Verhängung, die, 1. bévonás. 2. megereszstés. 3. rendelés.
Verharren, *v. a.* megmaradni valami mellet.
Verharrung, die, megmaradás.
Verharrlich, *adj.* állhatos.
Verhärten, *v. a.* 1. megkeményítni. 2. *v. n.* megkeményedni.
Verhärtet, *adj.* megkeményedett.
Verhärtung, die, megkeményítés.
Verhaßt, *adj.* gyülölséges. Verhaßt machen, gyülölségessé tenni.
Verhätscheln, *v. a.* elkényeztetni.
Verhau, *l.* Verhack.
Verhauen, *v. a.* 1. levágni. 2. elrontani a' vágás által, roszszúl vágni.
Verhauung, die, 1. levágás. 2. az útnak elzárása, *t. i. levágott fákkal.*
Verhausen, *v. a.* eltékozlani.
Verheben, *v. a.* 1. roszszúl emelni. 2. sich, az emelésben megsérűlni.
Verheeren, *v. a.* elpuszstítni.
Verheerung, die, elpuszstítás.
Verhehlen, *v. a.* eltitkolni.
Verhehler, der, eltitkoló.
Verhehlung, die, eltitkolás.
Verheimlichen, eltitkolni.
Verheimlichung, die, eltitkolás.
Verheißen, *v. a.* megigérni.
Verheißung, die, ígérés, ígéret.
Verhelfen, *v. a.* rásegítni.
Verhenkert, *adj.* gonosz.
Verherrlichen, *v. a.* ditsőítni.
Verherrlichung, die, ditsőítés.
Verhetzen, *v. a.* ölzve veszteni.
Verheurathen, *v. a.* férjhez adni, *t. i. a' leányát*, megházasítni, *t. i. a' fiát.*
Verheurathet, *adj.* házas, megházasodott, *t. i. férjfi*, v. férjhez ment, *t. i. leány.*
Verhindern, *v. a.* akadályoztatni, megakadályoztatni.
Verhinderer, der, akadályoztató.
Verhinderung, die, megakadályoztatás.
Verhoffen, st. hoffen, reményleni.

Verhohlen, *adj.* eltitkolt, titkos; *adv.* titkosan.
Verhöhnen, *v. a.* kinevetni, kikatzagni
Verhöhnung, die, kinevetés, kikatzagás.
Verhör, das, z. B. der Zeuge, meghalgatás, vallatás, *p. o. a' tanúknak, raboknak meghalgatása.* Zum Verhör ziehen, vallatni.
Verhören, *v. a.* 1. z. B. einen Zeugen, meghallgatni, kikérdezni, vallatni, *p. o. a' tanút.* 2. ſt. nicht hören, nem hallani.
Verhudeln, *v. a.* eltsúfítni.
Verhüllen, béfedezni, bétakarni, elejteni.
Verhüllung, die, bétakarás, elrejtés.
Verhungern, *v. n.* éhel meghalni.
Verhungert, *adj.* 1. éhel hólt. 2. igen éhes.
Verhunzen, *v. a.* eltsúfítni.
Verhüten, *v. a.* megóni, v. ójni, megőrízni.
Verjagen, *v. a.* elkergetni.
Verjagung, die, elkergetés.
Verjähren, *v. n.* 1. ſt. veralten, megavúlni. 2. idő jártával erejét elve zteni. 3. megörökösödni, megkorosodni, *p. o. valaki birtokában.*
Verjährt, *adj.* 1. megavúlt. 2. megörökösödött. 3. korossága, v. avúltsága miatt ereje veſzett.
Verjährung, die, 1. megavúltság, 2. megörökösödöttség.
Verintereſſiren, *v. a.* interest fizetni, uzsorát adni, *p. o. a' tőke pénztől.*
Verirren, ſich, eltévedni.
Verirrt, *adj.* eltévedt.
Verirrung, die, eltévedés.
Verjüngen, *v. a.* 1. megifjítni. 2. megifjodni. 3. kissebbre venni, kissebbé tenni.
Verjüngerung, die, 1. megifjítás. 2. kissebre vevés.
Verjüngt, *adj.* kissebbre vett, *p. o. mérték.*
Verkalben, *v. a.* borját elvetni.
Verkalken, *v. n.* mészszé válni.
Verkälten, *v. a.* 1. meghűtni. 2. ſich, meghűlni, megfázni.
Verkältung, die, meghűlés, megfázás.
Verkauf, der, eladás.
Verkaufen, *v. a.* eladni, elárúlni. Das iſt zu verkaufen, ez eladó.
Verkäufer, der, eladó, *a' ki elád valamit.*
Verkäuflich, *adj.* 1. eladó, eladnivaló. 2. könnyen eladható.
Verkehr, der, 1. adás, vevés. Hier iſt großer Verkehr, itt nagy kereskedés van, v. az adásnak vevésnek nagy divatja van. Ich habe mit Ihm keinen Verkehr, semmi közöm sints vele.
Verkehren, 1. ſt. umdrehen, elfordítni. 2. ſt. verwandeln változtatni. 3. ſt. verdrehen, elforgatni, *p. o. ſzemeit, v. valaki ſzavát.*
Verkehrt, *adj.* elfordított, viſzſzájára való, viſzſzáról való, viſzſzás. 2. elforgatott, eltsavart; *adv.* elforgatva, eltsavarva, viſzſzájára, fonákúl.
Verkehrtheit, die, elfordúltság.
Verkehrung, die, 1. elfordítás, megfordítás. 2. eltsavarás, eltekerés.
Verkeilen, *v. a.* megékezni.
Verkennen, *v. a.* meg nem esmerni, elesmerni, hibásan vélekedni valami felől, hibából másnak tartani.
Verkennung, die, meg nem esmerés, elesmerés.
Verketteln, *v. a.* öſzve lántzolni.
Verketten, *v. a.* meglántzolni, öſzvelántzolni.
Verketzern, *v. a.* eretnekké tenni.
Verkitten, *v. a.* öſzvefoglalni, öſzve forraſztani.
Verklagen, *v. a.* bévádolni, elvádolni.
Verkläger, der, vádoló.
Verklagter, ein, bévádoltatott.
Verklagung, die, bévádolás.
Verklammern, öſzvefoglalni, öſzveſzorítni, *p. o. kapotsvassal.*
Verklammerung, die, öſzvefoglalás, öſzveſzorítás.
Verklären, *v. a.* megditsőítni.
Verklatſchen, *v. a.* megſzóllani, kissebbíteni, ſzóba keverni valakit.
Verkleiben, *v. a.* békenni, bémázolni.
Verkleiden, ſich, 1. öltözetét változtatni. 2. megbéllelni, *p. o. a' falat valamivel.* Sich als Bauer verkleiden, paraſzt ruhába öltözni.
Verkleidet, *adj.* ruháját elváltoztatott; *adv.* ruháját elváltoztatva.
Verkleidung, die, öltözet elváltoztatás.
Verkleinern, *v. a.* 1. kissebbíteni, kissebbé tenni. 2. kissebbíteni, gyalázni valakit.
Verkleinerung, die, kissebbítés.
Verkleiſtern, *v. a.* bétsirízelni.

Verknüpfen, *v. a.* 1. öſzvekaptsolni, öſzvekötni. 2. ráfójtani, *a' kötést.*
Verkochen, *v. a.* elfózni.
Verkriechen, ſich, elbújni, elmáſzni.
Verkrümmen, *v. a.* meggörbűlni.
Verkrummt, *adj.* meggörbült.
Verkühlen, *v. n.* meghűlni.
Verkündigen, jelenteni, hirdetni.
Verkündigung, die, jelentés, hirdetés.
Verkundſchaften, *v. a.* kikémlelni.
Verkünſteln, elrontani, *sok mesterkedés által.*
Verkuppeln, *v. a.* öſzvekerítni, öſzveizerzeni, *t. i. két ſzemélyt ſzeretőhnek.*
Verkuppler, der, öſzvekerítő.
Verkürzen, *v. a.* megröviditni.
Verkürzung, die, megrövidités.
Verlachen, *v. a.* megnevetni, kinevetni.
Verlag, der, 1. könyvárosbólt. 2. könyvnyomtatásra tett költség.
Verlagsbuch, das, valaki költségén nyomtattatott könyv.
Verlangen, *v. a.* 1. kívánni. Was verlangen Sie von mir, mit kiván az Úr tőlem. 2. Nach etwas verlangen, óhajtani valamit.
Verlangen, das, kivánság. Mit Verlangen, óhajtva, p. o. várni.
Verlängern, *v. a.* meghoſzſzabbitni.
Verlängerung, die, meghoſzſzabbitás.
Verlarvt, *adj.* állortzás.
Verlaß, der, 1. hagyomány, maga után hagyott jószág. 2. ſt. Verabredung, öſzvebeſzéllés, végzés.
Verlaſſen, *v. a.* 1. ſt. Zurücklaſſen, elhagyni, hátra hagyni. Im Stiche laſſen, elhagyni, abban hagyni. 3. ſt. feſt ſetzen, od. verordnen, rendelni, meghagyni valakinek valamit. 4. ſt. verabreden, öſzvebeſzélni; ſich auf etwas, támaſzkodni, bízni valamibe.
Verlaſſen, *adj.* 1. elhagyatott. 2. abban hagyatott. 3. rendelt. 4. ſt. hűlſtos, ügyefogyott, magára hagyatott.
Verlaſſenſchaft, die, 1. hagyomány, maga után hagyott jószág. 2. örökség.
Verlaſſung, die, elhagyás, odahagyás.
Verlauf, der, 1. elfolyás, *p. o. időnek, víznek elfolyása.* Nach Verlauf, múlva, *t. i. idő múlva.* 2. folyamat, valamelly dolognak folyamatja.
Verlaufen, *v. n.* 1. elmúlni, elfolyni, *mint az idő.* 2. ſi. ſich verirren, eltévedni. 3. ſzéllyel futni, ſzéllyel ſzaladni.
Verlaufener, ein, ſzökevény, elfutott.
Verläugnen, *v. n.* 1. tagadni, eltagadni valamit. Jemanden verläugnen, valakinek otthon létét eltagadni. 2. ſt. entſagen, lemondani valamiről.
Verläugnung, die, eltagadás.
Verlaut, der, hir. Dem Verlaute nach, a' mint a' híre van.
Verlauten, *v. n.* z. B. es verlautet, ollyan hir van, v. az a' híre. Sich verlauten laſſen, mondani, ſzót ejteni.
Verleben, *v. n.* elélni, *p. o. idejét.*
Verlebt, *adj.* 1. megélemedett, igen öreg. 2. eltöltött, elélt. 3. ſt. Tod, meghólt.
Verlegen, *v. a.* 1. máshova tenni. 2. félre tenni, el tenni, roſz helyre tenni. 3. ſt. verſperren, elzárni, elrekeſzteni. 4. a' maga költségén nyomtattatni, *p. o. könyvet.*
Verlegen, *adj.* 1. igen régi, állott, az állásban elromlott. 2. ſt. zweifelhaft, bizonytalan. 3. ſt. beſtürzt, meghaborodott, zűrzavarbanlévő.
Verlegenheit, die, 1. bizonytalanság. 2. ſt. Beſtürzung, meghaborodás. 3. ügyefogyottság.
Verleger, der, z. B. des Buches, maga költségén nyomtattató.
Verlegung, die, 1. eltevés, félretevés, roſz helyretevés. 2. eines Buchs, valamelly könyvnek maga költségénvaló kinyomtattatása.
Verlehnen, *v. a.* költsönözni.
Verleiden, *v. a.* torkára forraſztani.
Verleihen, *v. a.* 1. költsön adni, költsönözni. 2. adni, *p. o. segitséget, ée.*
Verleihung, die, költsönözés, költsönadás.
Verleiher, der, költsön adó, költsönöző.
Verleiten, *v. a.* 1. félre vezetni, elvezetni, *p. o. valakit roſz útra.* 2. eltsábitni, rávenni valakit valami roſzra.
Verleitung, die, 1. elvezetés, félrevezetés. 2. eltsábitás.
Verlernen, *v. a.* 1. elfelejteni valamit, t. i. a' mit megtanúlt valaki. 2. elfzokni valamiről.

Verlernung, die, 1. elfelejtés. 2. elszokás.
Verlesen, *v. a.* 1. elolvasni valamit. 2. st. auslesen, kiválogatni.
Verlesung, die, elolvasás.
Verletzen, *v. a.* megsérteni.
Verletzer, der, megsértő.
Verletzung, die, megsértés.
Verleumden, *v. a.* rágalmazni.
Verleumder, der, rágalmazó.
Verleumderisch, *adj.* (ugyan az).
Verleumdung, die, rágalmazás.
Verlieben, sich, belészeretni, *valakibe*, szerelembe esni.
Verliebt, *adj.* szerelmes, szerelembe esett.
Verliegen, sich, 1. sokáig heverni. 2. a' sok heverésben elromlani.
Verlieren, *v. a. irr. Imp.* ich verlor. *Perf.* ich habe verloren, 1. elveszteni. Sein Leben verlieren, az életét elveszteni. Es hat das Fieber schon verloren, elhagyta már a' hideg. Verloren gehen, elveszni. 2. elveszteget ni. Die Zeit verlieren, az időt veszteni. 3. z. B. Im Spiele, veszteni, *p. o. a' játékban.* 4. sich, elveszni, eltűnni, *p. o. a' szem elől.* Das Fieber hat sich verloren, a' hideglelés elmaradt, v. elmúlt.
Verloben, *v. a.* eljegyezni, *p. o. a' leányt feleségül.*
Verlóbniß, das, *l.* Verlobung.
Verlóbnißring, der, jegygyűrű.
Verlobte, die, jegyes, mátka.
Verlobte, der, vőlegény.
Verlobung, die, 1. eljegyzés. 2. kézfogó
Verlodern, *v. n.* elégni.
Verlohnen, *v. a.* megjutalmazni. Es verlohnt sich der Mühe, érdemes a' munkára, megfizeti a' munkát.
Verlöschen, 1. *v. n.* m. s. elaludni. Das Feuer verlischt, elalszik a' tüz. Das Licht ist verloschen, elaludt a' gyertya. 2. *v. a.* elóltani.
Verlust, der, veszteség. Mit Verlust seines Lebens, élete veszedelmével.
Verlustig, *adj.* veszteséges. Verlustig werden, elveszteni, megfosztatni tőle. Verlustig machen, megfosztani, veszteséget okozni.
Vermachen, *v. a.* 1. st. Zumachen, bétsinálni, bézárni. 2. z. B. Im Testamente, testálni, testamentomban hagyni.
Vermächtniß, das, 1. testált jószág. 2. testamentom.
Vermachung, die, 1. bétsinálás, bézárás, elrekesztés. 2. testálás.
Vermählen, 1. *v. a.* öszveadni, kiházasitni. 2. sich, megházasodni, férjhez menni.
Vermählung, die, 1. házasítás, öszveadás. 2. lakodalom.
Vermahnen, *v. a.* inteni.
Vermahner, der, intő.
Vermahnung, die, intés.
Vermaledeyen, megátkozni.
Vermaledeyt, átkozott.
Vermänteln, *v. a.* elpalástolni.
Vermäntelung, die, palástolás.
Vermauern, *v. a.* fallal bérakni.
Vermauthen, *v. a.* megvámolni.
Vermehren, *v. a.* 1. szaporítni, sokasitni, öregbitni, nevelni. 2. sich, szaporodni, sokasodni.
Vermehrung, die, 1. szaporítás, sokasítás. 2. szaporodás, sokasodás.
Vermeiden, *v. a.* kerülni, távoztatni.
Vermeinen, *v. a.* vélni, gondolni.
Vermelden, *v. a.* jelenteni, említni. Vermelden lassen, izenni, megizenni.
Vermengen, *v. a.* öszveelegyítni.
Vermengt, *adj.* elegyített.
Vermengung, die, öszveelegyítés.
Vermerken, *v. a.* 1. észrevenni. 2. st. auslegen, magyarázni.
Vermessen, *v. a.* 1. megmérni, felmérni, *p. o. valamelly földet.* 2. sich, hibásan mérni, eltévedni a' mérésben. 3. sich, erősitni, *főképpen esküvéssel erősitni valamit.* 4. sich, st. sich rühmen, kérkedni, ditsekedni. 5. sich, st. sich unterfangen, bátorkodni, merészelni.
Vermessen, *adj.* 1. magameghitt, magában bizó, v. bizakodó. 2. st. verwegen, vakmerő.
Vermessenheit, die, vakmerőség.
Vermessung, die, megmérés, felmérés.
Vermiethen, *v. a.* bérben kiadni.
Vermiethung, die, bérbeadás.
Vermindern, *v. a.* kitsinyitni, kevesítni, kissebbítni.
Verminderung, die, 1. kitsinyítés, kevesítés. 2. enyhítés.
Verminderungswort, das, kitsinyítőszó. *Diminutivum.*
Vermischen, *v. a.* öszveelegyitni, öszvekeverni. 2. sich, öszveelegyedni, v. keveredni. Sich flüssig sich ver-

miſchen, közösködni valakivel, elhálni valakit.
Vermiſcht, *adj.* öſzvekevert, elegyes.
Vermiſchung, die, 1. öſzvekeverés. 2. die fleiſchliche, közösködés.
Vermiſſen, *v. a.* hijjával lenni, nem találni, a' mit az ember kíván. Ich vermiſſe zehen Gulden von meinem Gelde, tíz forint hibázik a' pénzemből, v. tíz forint hijja a' pénzemnek.
Vermitteln, *v. a.* kieſzközleni, közbejárása által véghez vinni.
Vermittelſt, *adv. cum Gen.* által, segitsége által, vagy segitségével, -nál fogva, -nél fogva. Vermittelſt deines Beyſtandes, a' te segitséged által.
Vermittelung, die, kieſzközlés, közbenjárás.
Vermittler, der, közbenjáró.
Vermodern, *v a.* elrothadni.
Vermodert, *adj.* elsenyvedt, elrothadt
Vermoderung, die, elrothadás.
Vermöge, *adv. c. Gen.* által, ereje által, ſzerént. Vermöge deiner Klugheit, okosságod által. Vermöge des Geſetzes, a' törvény ereje ſzerént.
Vermögen, *v. n.* 1. ſt. ausrichten können, tehetni, megtehetni valamit. Geld vermag viel, a' pénz sokat megtehet, a' pénz által sokat meglehet tenni. Viel bey Jemanden vermögen, sokat tehetni valakinél. 2. -hatni, -hetni. Ich bin nicht vermögend, länger zu gehen, tovább már nem mehetek, v. nem telhetik hogy tovább menjek. 3. jószágot bírni. Ein vermögender Mann, jószágos, v. birtokos ember.
Vermögen, das, 1. ſt. Fähigkeit, Kraft, tehetség, erő. Es ſteht in deinem Vermögen, kitelhetik tőled, v. hatalmadban áll. 2. ſt. zeitliches Vermögen, jószág, birtok, vagyon. Zu Vermögen kommen, jószágot, v. gazdagságot ſzerezni.
Vermögend, *adj.* 1. ſt. Mächtig, hatalommal bíró, hatalmas. 2. tehető, a' ki sokat tehet. 3. tehetős, gazdag.
Vermögensteuer, die, vagyonra vetett adó, birtokra vetett adó.
Vermögensumſtände, die, *pl.* gazdaság állapotja, tehetősség.
Vermummen, bétakargatni.
Vermuthen, *v. a.* 1. vélni, gyanitni, vélekedni. 2 ſt. erwarten, hoffen, várni, reményleni.
Vermuthet, *adj.* vélt.
Vermuthlich, *adj.* 1. hihető, vélhető, gyanitható; *adv.* hihetőképpen, gyanithatóképpen.
Vermuthung, die, vélekedés.
Vernachläſſigen, *v. a.* elmúlatni, elmellőzni, nem gondolni vele. Sich vernachläſſigen, elhagyni magát, nem gondolni magával.
Vernachläſſigung, die, vele nem gondolás, elmellőzés.
Vernageln, *v. a.* 1. ſzegekkel béverni, *p. o. az égyú sütőlyukat.* 2. ſt. Zunageln, béſzegezni, *p. o. az ajtót.* 3. roſzſzúl, v. hibásan patkolni meg a' lovat.
Vernahen, *v. a.* 1. bévarni, belévarni, *p. o. pénzt a' ruhába.* 2. mind felvarni, *p. o. a' tzérnát.*
Vernaſchen, *v a.* felnyalakodni.
Vernaſcht, *adj.* nyalakodó.
Vernehmen, *v. a.* 1. ſt. hören, hallani. Ich habe es nicht vernommen, nem hallottam, *p. o. azt a' hirt.* 2. érteni, megérteni, *t. i. mások beſzédéből valamit.* Dem Vernehmen nach, a' mint beſzéllik, v. a' mint híre van. 3. Sich vernehmen laſſen, valamit ereſzteni ki a' ſzáján, valamit mondani. 4. Jemanden vernehmen, valakit törvényesen kikérdezni, vagy meghalgatni.
Vernehmlich, 1. halható. 2. érthető, értelmes.
Vernehmung, die, 1. hallás, meghallás, *t. i. hirből.* 2. értés, megértés. 3. kikérdezés, meghalgatás.
Verneigen, ſich, magát meghajtani, meghajolni.
Verneigung, die, maga meghajtás.
Verneinen, *v. a.* tagadni, nemmel felelni.
Verneinend, *adj.* tagadó.
Verneinung, die, tagadás.
Verneuen, *v. a.* megújitni.
Verneuerer, der, újító, megújito.
Verneuern, *v. a.* megújitni.
Vernichten, *v a.* 1. semmivé tenni. 2. ſt. Zerſtören, elrontani, elbontani.
Vernichter, der, semmivétévő, elrontó.

Vernichtung, die, 1. semmivétévés. 2. elrontás, elbontás.
Vernieten, *v. a.* megſzegezni.
Vernunft, die, értelem, okosság. Die geſunde Vernunft, a' józan okosság.
Vernünftig, *adj.* 1. értelmes okos; *adv.* értelmesen, okosán. 2. az értelemmel, v. okossággal megegyező
Vernunftlehre, die, okoskodás tudománya. *Logica.*
Vernunftlos, *adj.* oktalan. Vernunftloſe Geſchöpfe, az oktalan állatok.
Vernunftloſigkeit, die, oktalanság.
Vernunftmäßig, *adj.* okossággal megegyező.
Vernunftſchluß, der, okossági következtetés.
Veröden, *v. a.* 1. puſztává tenni. elpuſztítni. 2. elpuſztúlni.
Verödet, *adj.* elpuſztúlt.
Verödung, die, elpuſztítás.
Veroffenbaren, *v. a.* 1. kijelenteni. 2. ſich, magát kinyilatkoztatni.
Veroffenbarung, die, kijelentés, kinyilatkoztatás.
Verordnen, *v. a.* 1. rendelni, parantsolni. 2. ſt. feſt ſetzen, megállitni, megerősitni, *p. o. törvényt.*
Verordnung, die, 1. rendelés, parantsolat. 2. des Arztes, az orvos rendelése, v. hagyása.
Verpachten, *v. a.* árendába adni.
Verpachtung, die, árendába adás.
Verpacken, *v. a.* 1. bétsinálni, öſzvetsinálni. 2. hibásan tsinálni bé.
Verpalliſadiren, *v. a.* bépalánkolni.
Verpetſchiren, *v. a.* bépetsételni.
Verpfänden, *v. a.* elzálogositni.
Verpfändung, die, elzálogositás.
Verpflanzen, *v. a.* elplántálni, elültetni.
Verpflanzung, die, elplántálás.
Verpflegen, *v. a.* 1. gondját viselni, ápolgatni. 2. ſt. ernähren, táplálni.
Verpfleger, der, ápolgató, gondviselő, tápláló.
Verpflegung, die, gondviselés, ápolgatás, táplálás.
Verpflichten, *v. a.* leköteleznì.
Verpflichtet, *adj.* köteles, leköteleztetett.
Verpflichtung, die, köteleztetés.
Verpfuſchen, *v. a.* elkontárkodni, hímpellérmódra eltsufitni.
Verpichen, *v. a.* béſzurkolni.
Verplaudern, *v. a.* eltsatsogni, tsatsogással eltölteni, *p. o. az időt.*
Verplempern, ſich, vígyázatlanúl kiſzalaſztani valamit a' ſzájáu.
Verpraſſen, *v. a.* elpazérolni.
Verpraſſung, die, elpazérlás.
Verproviantiren, *v. a.* eleséggel megrakni.
Verpuffen, *v. n.* elpukkanni, elpuffani.
Verpuppen, ſich, lárvává lenni, *mint a' bogarak.*
Verrainen, *v. a.* elmegyézni.
Verrammeln, elzárni, bérakni, *p. o. az ajtót.*
Verraſen, bégyepesedni, bépázsitosodni.
Verrathen, *v. a. irr.* 1. elárúlni, kijelenteni, *p. o. valaki titkát.* 2. elárúlni, hitetlenúl eladni valakit.
Verräther, der, elárúló, árúló. Ein Verräther des Vaterlandes, hazaárúló.
Verrätherey, die, árúlás, elárúlás, hitetlenség.
Verrätheriſch, *adj.* árúló, hitetlen.
Verrauchen, *v. n.* 1. elgőzölni, elgőzölögni. 2. az erejének ſzeſzének elmenni.
Verrechnen, *v. a.* 1. ſzámba venni, a' ſzámadásba belé ſzámlálni. 2. ſich, hibázni a' ſzámadásban.
Verrechnung, die, ſzámbavevés.
Verrecken, *v. n.* megdühödni, megdögleni.
Verreckung, die, megdühödés, megdöglés.
Verreden, *v. a.* 1. fogadást tenni, hogy valamit nem tselekſzünk. 2. ſich, elbotlani nyelvével, hibázni a' kimondásban.
Verreiſen, *v. n.* 1. ſt. Wegreiſen, elútazni. 2. az útazásra elkölteni.
Verrenken, kifitzamitni. Sich die Hand verrenken, kifitzamitni kezét. Ein verrenktes Glied, kifitzamodott tag.
Verrenkung, die, kifitzamítás.
Verrichten, *v. a.* 1. tenni, véghez vinni. Viel zu verrichten haben, sok dolgának lenni.
Verrichtung, die, dolog, munka, foglalatosság.
Verriegeln, *v. a.* bézárni, *tolóval.*
Verringern, *v. a.* megkitsinyitni.
Verroſten, *v. n.* megrozsdásodni.
Verroſtet, *a.* rozsdás, megrozsdásodott

Verrucht, *adj.* gonosz, elfajúlt.
Verrücken, *v. a.* 1. odább mozdítni, *p. o. széket.* 2. elrontani, összezavarni, *p. o. valaki szándékát.*
Verrückt, *adj.* eszement, esztelen, bódúlt, megháborodott.
Verrückung, die, 1. odébb mozdítás, elmozdítás. 2. megháborodás, *t. i. elmejében.*
Vers, der, vers.
Versagen, 1. st. abschlagen, megtagadni valakitől valamit. 2. másnak ígérni. Meine Hand ist schon versagt, el van már a' kezem ígérve. 3. el nem sülni mint a' puska, *néha ha eltsattantják.*
Versagung, die, 1. eltagadás, megtagadás. 2. más helyre ígérés, elígérés.
Versalbuchstabe, der, öregbetű, nagy betű, *a' könyvnyomtatóknál.*
Versalzen, *v. a.* igen megsózni.
Versalzt, *adj.* igen sós.
Versammeln, *v. a.* összve gyüjteni.
Versammler, der, összvegyüjtő.
Versammlung, die, 1. összvegyüjtés. 2. gyülekezet. 3. összvegyülés, gyülés
Versart, die, versnem.
Versatz, der, elzálogosítás.
Versatzamt, das, záloglóhely.
Versauern, *v. n.* megsavanyodni.
Versäuern, *v. a.* megsavanyítni.
Versäuert, *adj.* megetzetesedett.
Versaufen, *v. a.* meginni, béinni, *p. o. vagyonát pénzét a' kortsmán.*
Versäumen, *v. a.* 1. elmúlatni. Die Gelegenheit versäumen, az alkalmatosságot elmúlatni. 2. sich, elmaradni, hátra maradni, *p. o. dolgában.*
Versäumniß, die, elmúlatás.
Versäumung, die, (ugyan az).
Verschabt, *adj.* kopott, *p. o. ruha.*
Verschachern, *v. a.* elárúlgatni.
Verschaffen, *v. a.* szerezni, *p. o. pénzt.* Jemanden Recht verschaffen, valakinek igasságot szolgáltatni ki.
Verschaffer, der, szerző, adó.
Verschallen, *v. n.* hirlelödni.
Verschämt, *adj.* szemérmes.
Verschämtheit, die, szemérmesség.
Verschänden, *v. a.* eltsúfítni.
Verschanzen, *v. a.* bésántzolni.
Verschanzung, die, 1. bésántzolás. 2. sántz.
Verscharren, *v. a.* elásni, elvájni, elkaparni a' földbe.
Verschäumen, *v. n.* a' habzástól megszűnni.
Verscheiden, st. sterben, meghalni.
Verschen, das, versetske.
Verschenken, *v. a.* elajándékozni.
Verschenkung, die, elajándékozás.
Verscherzen, *v. a.* ellegyeskedni, tréfálás altal elveszteget ni, eltréfálni, *p. o. az időt, szerentsét, ée.*
Verscherzung, die, ellegyeskedés, eltréfálás.
Verscheuchen, *v. a.* elijeszteni, elrezzenteni.
Verscheuchung, die, elüzés, elrettentés.
Verschicken, *v. a.* elküldeni, *p. o. portékát valahová.*
Verschickung, die, elküldés.
Verschieben, *v. a.* 1. den Tisch, eltólni, odább tólni. 2. st. aufschieben, halasztani, elhalasztani.
Verschiebung, die, 1. tolás. 2. elhalasztás.
Verschieden, *adj.* 1. st. unterschieden, külömböző. 2. Verschieden, külömbkülömbféle, külömbféle. 3. st. gestorben, kimúlt.
Verschiedenheit, die, külömbözőség. 2. st. Unterschied, külömbség.
Verschiedentlich, *adj.* külömbkülömbféleképpen, sokféleképpen.
Verschießen, 1. *v. a.* ellövöldözni, *p. o. port.* 2. elhibázni a' tzélt. 3. *v. n.* m. s. elhagyni színét.
Verschießung, die, 1. ellövöldözés. 2. a' színnek kimenése a' ruhából.
Verschimmeln, *v. n.* megpenészedni.
Verschimmelt, *adj.* megpenészedett, penészes.
Verschimpfen, *v. a.* gyalázni, meggyalázni.
Verschlafen, *v. a.* elaludni, alvással elmúlatni.
Verschlafen, *adj.* álmos, aluszékony.
Verschlag, der, deszkaláda.
Verschlagen, *v. a.* 1. elrekeszteni, *p. o. kamarát, szobát, ée. t. i. deszkával.* 2. elütni, úgy hogy meg ne lehessen találni, *p. o. laptát a' játszásban.* 3. elidegenítni, *p. o. vásárlóit magától.* 4. félre hajtani, elverni, *mint a' szél a' hajót útjáról.* 5. *v. n.* enyhülni. Das Wasser verschlagen lassen, a' vizet megenyhítni, v. langyositni. 6. használni mint az orvosság, sikerének foganatjának lenni. 7. Es ver-

ſchlágt viel, sok függ attól, v. sokat teſz az. Es verſchlágt nichts, nem sokat, v. semmit se teſz a' dologra.

Verſchlagen, *adj.* ſt. liſtig, ravaſz, fortélyos.

Verſchlagenheit, die, ravaſzság, fortélyosság.

Verſchlámmen, 1. iſzappal béborítni, béiſzapozni. 2. elpazérolni, elveſztegetni.

Verſchlámmung, die, béiſzapozás.

Verſchleichen, ſich, elillantani.

Verſchleifen, *v. a.* halogatni, elhalogatni.

Verſchleimen, *v. a.* 1. bényálozni, bényálkázni. 2. megtaknyositni.

Verſchleimt, nyálos, nyálkás.

Verſchleiß, der, 1. eladás. 2. eladó hely, v. bólt, mellyből a' fákrikabéli portékát végſzámra 's a't, ſzéllyel ſzállitják, v. eladják.

Verſchleißen, 1. ſt. zubringen, végbez vinni. 2. ſt. verkaufen, eladni.

Verſchlemmen, *l.* Verſchlámmen.

Verſchlendern, *v. a.* elkorhelykedni, elhenyélni.

Verſchleppen, *v. a.* idestova hurtzolni, elhurtzolni.

Verſchleyern, béfedezni, *p. o. fátyollal.*

Verſchließen, ſich, elbújni.

Verſchließen, *v. a.* 1. bézárni, bétsukni, *p. o. az ajtót.* 2. elzárni, valamit, *p. o. ládába.*

Verſchließung, die, 1. bézárás. 2. elzárás.

Verſchlimmern, *v. a.* elrontani, roſzſzabbá tenni. 2. ſich, elromlani, roſzſzabbá lenni.

Verſchlimmerung, die, elrontás, elromlás.

Verſchlingen, *v. a.* 1. elnyelni, lenyelni valamit. 2. z. B. eine Sylbe, ein Wort, elharapni, *p. o. a' ſzót.* 3. ſt. verwickeln, öſzvekuſzálni, öſzvezilálni, öſzvebontani; *p. o. fonalat, tzérndt.*

Verſchlingung, die, 1. elnyelés, lenyelés. 2. öſzvekuſzálás, öſzvebontás.

Verſchloſſen, *adj.* 1. bézárt, bétsukott, elzárt; *adv.* bézárva, elzárva.

Verſchlummern, *v. a.* elſzunnyadni, elſzunnyadással elmúlatni valamit.

Verſchlüpfen, *v. n.* eltsúſzni.

Verſchmachten, *v. n.* m. ſ. elepedni, megepedni, *p. o. az hévség, vagy ſzomjúság miatt.*

Verſchmachtet, *adj.* elepedett; *adv.* elepedve.

Verſchmähen, *v. a.* 1. ſzidni, ſzidalmazni. 2. megvetni, *p. o. ajándékot, de.*

Verſchmäher, der, 1. ſzidalmazó. 2. megvető.

Verſchmähung, die, ſzidalmazás.

Verſchmauſen, *v. a.* elvendégeskedni, *p. o. jóſzágát.*

Verſchmerzen, *v. a.* 1. elſzenvedni, eltűrni. 2. a' fájdalmon által esni. 3. ſt. vergeſſen, elfelejteni.

Verſchmerzung, die, 1. eltürés. 2. elfelejtés.

Verſchmieren, *v. a.* békenni, bémázolni. 2. mind felkenni, *p. o. a' hájat.*

Verſchmitzt, *adj.* fortélyos, ravaſz, hamis.

Verſchnappen, ſich, magát elárúlni, gondolatlanúl ſzóllani.

Verſchneiden, *v. a.* 1. mind felvagdalni, felmetélni. 2. elmetélni, elvagdalni, *p. o. körmeit, hajdt, de.* 3. megherélni, kimetſzeni. 4. roſzſzúl metſzeni el valamit.

Verſchneien, *v. n.* m. ſ. hóval bélepve lenni.

Verſchnitzeln, *v. a.* elfaragtsálni.

Verſchonen, Jemandes, 1. kéméllení valakit. 2. etwas, nem bántani, békét hagyni valaminek.

Verſchonung, die, kéméllés, megkéméllés, kedvezés.

Verſchönern, *v. a.* ſzépitni.

Verſchönerung, die, ſzépités.

Verſchreiben, *v. a.* 1. felírni, írással elfogyaſztani. 2. hibásan írni, eltéveſzteni az irásközben. 3. ſt. Verordnen, rendelni, írni, *p. o. orvoſſágot a' betegnek.* 4. írás által rendelni, v. hozatni, *p. o. könyveket magának.*

Verſchreibung, die, 1. írással elfogyaſztás. 2. irásban tett hiba, hibázás. 3. orvoſság rendelés. 4. irásbanvaló rendelés.

Verſchreyen, *v. a.* roſz hírbe keverni, rákiáltani valakire.

Verſchrumpft, öſzvezsugorodott.

Verſchub, der, *l.* Aufſchub, haladék.

Verſchulden, *v. a.* 1. vétkezni, hi-

bázni, véteni. 2. megérdemelni, *p. o. a' büntetést.* 3. ſt. vergelten, viſzſzafizetni.

Verſchuldung, die, 1. vétek, hiba, 2. érdemlés, megérdemlés.

Verſchütten, *v. a.* elönteni, kiönteni, *p. o. a' vizet.* 2. ſt. verſperren, elzárni, *p. o. az útat.*

Verſchwägern, ſich, megsógorosodni.

Verſchwärzen, *v. a.* 1. megfeketitni. 2. roſz hírbe keverni, rút ſzínekkel írni le.

Verſchwärzung, die, 1. megfeketités. 2. rútúl lefestés.

Verſchweigen, *v. a.* elhalgatni.

Verſchweigung, die, elhalgatás.

Verſchwelgen, *v. a.* elkorhelkedni.

Verſchwellen, *v. n.* megdagadni.

Verſchwenden, *v. a.* eltékozolni, el veſztegetni, elpazérolni.

Verſchwender, der, tékozló, veſztegető.

Verſchwenderiſch, *adj.* tékozló, pazérló; *adv.* veſztegetve, pazérolva.

Verſchwendung, die, tékozlás, pazérlás, veſztegetés.

Verſchwiegen, *adj.* 1. elhalgatott. 2. halgató, halgatni tudó.

Verſchwiegenheit, die, halgatás, halgatóság.

Verſchwinden, *v. n.* eltünni.

Verſchwiſtert, *adj.* öſzveatyafiságosodottt.

Verſchwören, *v. a.* 1. esküvéssel tagadni, v. fogadni valamit. 2. ſt. ſchwören, esküdni. 3. ſich, öſzveesküdni, *p. o. valaki ellen.*

Verſchworner, der, öſzveesküdt.

Verſchwörung, die, öſzveesküvés.

Verſehen, *v. a.* 1. ſt. beſorgen, eljárni benne, folytatni valamit. 2. ſt. verordnen, rendelni, meghatározni valamire. 3. ſt. ausrüſten, felkéſzitni, felruházni valamivel. 4. ſich, gondolni, reményleni. Ich hatte mich dieſer Ehre nicht verſehen, nem reményltem ezt a' ſzerentsémet. 5. ſt. fehlen, hibázni, véteni. 6. Sich mit etwas verſehen, magát elkéſzitni, felkéſzülni.

Verſehen, das, ſt. Fehler, hiba, vétek.

Verſehen, *adj.* felruházott, felkéſzített; *adj.* felkéſzülve.

Verſehrt, *adj.* megsértett.

Verſehung, die, valamiben való eljárás, végbezvivés.

Verſenden, od. verſchicken, elküldeni, *p. o. portékát valahová.*

Verſengen, *v. a.* elperzselni.

Verſenken, *v. a.* elsüllyeſzteni.

Verſetzen, *v. a.* 1. roſzſzúl tenni. 2. egy helyből más helyre tenni. 3. ſt. vertauſchen, eltserélni. 4. elzálogolni, zálogba adni. 5. ſt. vermiſchen, elegyíti, öſzveelegyítni. 6. ſt. beybringen, z. B. einen Hieb, ráütni. 7. ſt. antworten, felelni, válaſzolni. 8. ſt. verpflanzen, elültetni, más helyre ültetni.

Verſetzung, die, 1. máshová tevés. 2. más rendelrakás. 3. elzálogolás. 4. öſzveelegyítés. 5. máshová elültetés.

Verſeufzen, *v. a.* sóhajtozva tölteni el.

Verſichern, *v. a.* 1. erősítni, *p. v. valamit ſzóval.* 2. bizonyossá tenni valami felől. 3. bátorságban tenni, v. helyheztetni.

Verſichert, *adj.* 1. erősített. 2. bátorsgba tett, v. helyheztetett. 3. Verſichert ſeyn, bizonyos lenni valamiben.

Verſicherung, die, erősítés, bizonyítás.

Verſieden, 1. *v. a.* elfőni. 2. *v. n.* elfőzni.

Verſiedung, die, 1. elfőzés. 2. elfövés.

Verſiegeln, *v. a.* bépetsételni, lepetsételni, megpetsételni.

Verſiegelung, die, bépetsétlés, lepetsétlés, megpetsétlés.

Verſilbern, *v. a.* megezüstözni, ezüstel megfuttatni. 2. ſt. verkaufen, eladni pénzé tenni.

Verſilbert, *adj.* megezüstözött, ezüstös

Verſilberung, die, megezüstözés.

Verſinken, *v. n.* m. ſ. 1. elsüllyedni, elmerülni. Das Schiff iſt verſunken, elmerült, v. elsüllyedt a' hajó. 2. In das Elend verſinken, nyomorúságba v. inségbe esni.

Verſinken, das, elmerülés, elsüllyedés.

Verſinnlichen, *v. a.* érzősítni, érezhetővé tenni, érzékítni.

Verſinnlichung, die, érzősítés, érezhetővé tétel, érzékítés.

Verskunſt, die, versírás mesterség.

Verslein, das, versetske.

Versmachen, das, verszerzés.

Verſoffen, *adj.* 1. ittas, részeg. 2. ivó, részeges.
Verſöhnen, *v. a.* megengeſztelni valakit.
Verſöhner, der, megengeſztelő.
Verſöhnlichkeit, die, engeſztelhetőség.
Verſöhnopfer, das, engeſztelő áldozat.
Verſöhnlich, *adj.* engeſztelhető.
Verſöhnung, die, engeſztelés.
Verſorgen, *v. a.* 1. Jemanden, gondját viselni valakinek. 2. táplálni valakit.
Verſorger, der, 1. gondoskodó, gondviselő. 2. tápláló.
Verſorgung, die, 1. gondviselés, gondoskodás. 2. táplálás.
Verſparen, *v. a.* eltenni máskorra, v. meghagyni.
Verſpäten, ſich, elkésni, elkéslődni.
Verſpätigen, (ugyan az).
Verſpätung, die, elkésés, elkéslődés.
Verſpeiſen, *v. a.* felenni, megenni, megélni, felélni az eleséget.
Verſperren, *v. a.* bérekeſzteni, elzárni, bétsukni. 2. hindern, akadályoztatni.
Verſperrung, die, bérekeſztés, bézárás.
Verſpeyen, *v. a.* megköpdösni.
Verſpielen, *v. a.* veſzteni, *t. i. a' játékban.* 2. elveſzteni valamit, *a' perlekedésben.*
Verſpielung, die, veſztés, elveſztés.
Verſpinnen, *v. a.* felfonni.
Verſpotten, *v. a.* kitsúfolni.
Verſpottung, die, kitsúfolás.
Verſprechen, *v. a.* 1. megígérni, ígérni, *p. o. könyvet, leányt, ée.* 2. ſich, kezet adni, *t. i. a' kérőnek.* 3. ſt. bezaubern, megbájolni. 4. hibásan ſzóllni, félre ſzóllni.
Verſprecher, der, ígérő, megígérő.
Verſprechung, die, ígérés, megígérés.
Verſprengen, *v. a.* 1. elfetskendeni, *p. o. a' vizet.* 2. elſzéleſzteni, elſzéllyeſzteni, *p. o. a' marhát, nyájat, ée.*
Verſpritzen, *v. a.* 1. elfetskendeni, 2. kiontani, *p. o. vérét.*
Verſpüren, *v. a.* érezni, észrevenni.
Verſtand, der, 1. értelem, ész, értelembéli tehetség. Vom Verſtande kommen, értelmétől megfoſztani, megkábúlni. 2. ſt. Einſicht, értelem, hozzáértés. 3. ſt. Urtheilungskraft, ítélőtehetség; od. ſt. Vernunft, Überlegung, okosság. 4. ſt. der Sinn, z. B. des Wortes, értelem, jelentés. *p. o. a' ſzónak értelme, v. jelentése.*
Verſtändig, *adj.* 1. értelmes, értelemmel biró. 2. ſt. klug, vernünftig, okos, eſzes. 3. Einſicht habend, hozzáértő.
Verſtändigen, megmagyarázni, értésére adni.
Verſtändlich, érthető, világos.
Verſtändlichkeit, die, érthetőség.
Verſtändniß, das, 1. ſt. Verſtand, értelem. 2. ſt Übereinſtimmung, egyetértés. 3. ſt. Eintracht, egyesség.
Verſtandskräfte, die, *pl.* értelem tehetségei.
Verſtärken, 1. erősíteni, megerősíteni. 2. ſt. vermehren, nevelni, ſzaporítni. 3. ſt. dicker machen, vastagítni.
Verſtärkung, die, 1. erősítés, megerősítés. 2. nevelés, öregbítés. 3. ſt. Hülfstruppen, segítő sereg, segítség.
Verſtarren, *l.* Erſtarren.
Verſtatten, engedni, megengedni.
Verſtattung, die, megengedés.
Verſtauben, felſzállani mint a' por.
Verſtäuben, eloſzlatni, *mint a' port.*
Verſtauchen, kifitzamítni.
Verſtechen, 1. ſt. vernähen, bévarni. 2. ſt. vertauſchen, eltserélni. 3. elütni, *tromfal a' kártyát.*
Verſtecken, 1. elrekeſzteni, elrejteni, eldugni.
Verſteckt, elrejtett. Verſteckt halten, rejtekben tartani. Verſteckterweiſe, titkolva, rejtve.
Verſteckung, die, elrejtés, eldugás.
Verſtehen, 1. ſt. einſehen, megérteni, érteni. Ich verſtehe Sie nicht, nem értem az Urat. Das verſteht ſich von ſelbſt, od. das verſteht ſich am Rande, az magában is érthető, kétség kivül. 2. ſich zu etwas verſtehen, *a.* érteni, v. tudni valamihez. *b.* kész lenni valamire. *c.* megegyezni valamiben, ráállani valamire. 3. ſich mit Jemanden verſtehen, alattomban egyetérteni valakivel. 4. érteni, tudni, *p. o. nyelvet.* Verſtehen Sie Deutſch? ért az Ur németül. 6. *v. n.* m. ſ. kitelni az idejének, *p. o. az adónak, ée.*

Verſtehlen, ellopni. Verſtohlenerweiſe, alattomban lopva.
Verſteigen, ſich, 1. igen magasra lépni, elragadtatni, *p. o. gondolkozásában.*
Verſteigern, *v. a.* elkótyavetyélni.
Verſteigerung, die, 1. elkótyavetyélés. 2. kótyavetye.
Verſteinern, *v. a.* kővé változtatni.
Verſteinert, *adj.* kővévált.
Verſteinerung, die, 1. kővéváltozás. 2. kővéválttest.
Verſtellen, 1. ſt. verunſtalten, elrútítni, eltsúfítni. 2. tettetni.
Verſtellt, *adj.* 1. eltsúfított, elrútított. 2. tettetett, eltitkolt.
Verſtellung, die, 1. eltsufítás. 2. tettetés, eltitkolás.
Verſterben, ſt. ſterben, meghalni.
Verſtimmen, *v. a.* 1. külömbözö hangúvá tenni. 2. ſich, külömbözö hangúvá lenni, elromlani, *t. i. a' hangoknak*, leereſzkedni.
Verſtimmt, *adj.* romlott hangú, leereſzkedett.
Verſtimmung, die, hangromlás, leereſzkedés.
Verſtöbern, *v. a.* 1. ſzéllyel kergetni, elkergetni, 2. béſúni, behordani, *mint a' hó az útat.*
Verſtocken, *v. n.* 1. megátolkodni. 2. megdohosodni.
Verſtockt, *adj.* 1. ſt. hartnáckig, nyakas, megátolkodott. 2. megdohosodott, *p. o. búza, de.*
Verſtockung, die, 1. megátolkodás, nyakasság. 2. megdohosodás.
Verſtohlen, *adj.* loppalvaló, alattombanvaló; *adv.* loppal, alattomban.
Verſtopfen, *v. a.* bédugni. Verſtopfter Leib, ſzorúlt has.
Verſtopfung, die, 1. bédugás, bédugulás. 2. ſzorúlás, has ſzorúlás.
Verſtorben, *adj.* meghólt.
Verſtoß, der, 1. öſzveütközés, öſzveakaſztás valakivel. 2. hiba, vétek
Verſtoßen, *v. a.* 1. eltaſzítni. 2. kiadni rajta, eladni. 3. ſt. ſfehlen, hibázni, véteni.
Verſtreichen, *v. a.* 1. bókenni, bémázolni, *p. o. a' rendelést.* 2. eltelni, elmúlni, mint az idö.
Verſtreichung, die, 1. békenés, bémázolás. 2. eltelés, elmúlás.
Verſtreuen, elſzéleſzteni, elſzórni.
Verſtrichen, *adj.* elmúlt, eltelt.
Verſtricken, *v. a.* 1. törbe keverni. 2. mind felkötni, *p. o. a' tzernát.*
Verſtümmeln, *v. a.* megtsonkítni.
Verſtümmelt, *adj.* megtsonkított.
Verſtummen, *v. n.* megnémúlni.
Verſuch, der, próbatétel, próba.
Verſuchen, *v. a.* 1. próbálni, megpróbálni, próbára tenni. 2. késérteni.
Verſucher, der, próbáló, késértö.
Verſuchung, die, 1. próbálás, megpróbálás. 2. késértés.
Verſudeln, *v. a.* bémotskolni.
Verſühnen, *l.* Verſöhnen.
Verſündigen, ſich, vétkezni.
Verſunken, *l.* Verſinken.
Verſüßen, *v. a.* megédesítni.
Verſüßung, die, megédesités.
Vertweiſe, *adv.* versenként.
Vertändeln, *v. a.* elgyermekeskedni, elveſztegetni, *p. o. az idöt.*
Vertanzen, *v. a.* eltántzolni.
Vertauſchen, *v. a.* eltserélni.
Vertauſchung, die, eltserélés.
Verteufelt, *adj.* istentelen, átkozott, gonoſz.
Verteutſchen, *l.* Verdeutſchen.
Vertheidigen, *v. a.* óltalmazni, védelmezni, menteni.
Vertheidiger, der, mentö, védelmezö.
Vertheidigung, die, 1. mentés, óltalmazás, védelmezés. 2. mentség.
Vertheilen, *v. a.* eloſztani, eloſztogatni
Vertheiler, der, eloſztó.
Vertheilung, die, eloſztás.
Vertheuern, *v. a.* megdrágítni.
Vertheurung, die, megdrágítás.
Verthulich, *adj.* bököltö, veſztegetö,
Verthun, *v. a.* 1. elfogyaſztani, megeméſzteni. 2. elkölteni. 3. elveſztegetni.
Vertical, *adj.* tetöpontos, ponterányos.
Vertiefen, *v. a.* 1. bévölgyelni. 2. lebotsátni, lemeritni.
Vertieft, *adj.* 1. völgyes. 2. elmerült; *adv.* elmerülve, *p. o. a' gondolatokba.*
Vertiefung, die, 1. völgyesítés. 2. gondolatokba merülés.
Vertilgen, *v. a.* eltörölni, kiirtani.
Vertilgung, die, eltörlés, kiirtás.
Vertoben, *v. n.* kidühösködni magát.
Vertrag, der, 1. egyezés. 2. ſzövetség, kötés. 3. ſt. Verzug, halaſztás.

Vertragen, *v. a.* 1. máshová vinni. 2. ſt. abtragen, igen elviselni, elnyüni, *p. o. ruhát.* 3. ſt. erdulden, eltürni, elſzenvedni, elbírni, kiállani. Er kann viel Wein vertragen, sok bort elbir. Er kann Kälte vertragen, ki tudja a' hideget állani. 4. ſich, megegyezni, megbékélni, egyet érteni.

Verträglich, *adj.* békesség ſzerető, mindennel könnyen megegyező.

Vertragſam, *adj.* ugyan az.

Vertragung, die, eltürés, elſzenvedés.

Vertrauen, *v. a.* 1. rábízni. 2. ſt. Verloben, eljegyezni, *p. o. a' leányt.*

Vertrauen, das, bizodalom. Im Vertrauen, magunk között, titkon.

Vertrauern, *v. a.* elgyászolni.

Vertráufeln, *v. n.* eltsepegni.

Vertraulich, *adj.* bizodalmas, barátságos, meghitt.

Vertraulichkeit, die, meghittség.

Vertraut, *adj.* meghitt, barátságos.

Vertreiben, *v. a.* 1. elhajtani, elkergetni. 2. eloſzlatni, elűzni, *p. o. a' nyávalyát.*

Vertreibung, die, 1. elhajtás, elkergetés. 2. elűzés, eloſzlatás.

Vertreten, *v. a.* megtapodni. 2. lépés által kifitzamítni. 3. Jemandes Stelle, valaki helyét, v. képét viselni, valaki helyett lenni, *p. o. hivatal folytató.*

Vertreter, der, 1. képviselő. 2. ſzószólló.

Vertretung, die, 1. megtapodás. 2. kifitzamítás. 3. képviselés.

Vertrieben, *adj.* elűzött, elkergetett.

Vertrinken, *v. a.* 1. meginni, *p. o. pénzét, &c.* 2. elinni, ivással eltölteni, *p. o. az időt.* 3. ivás által elűzni, *a' búját.*

Vertrocknen, *v. n.* elſzáradni, kiſzáradni, *mint a' fa, víz.*

Vertrödeln, *v. a.* 1. ſt. verkaufen, eladni, eladogatni. 2. elhenyélni, elkorhelykedni.

Vertröpfeln, *v. n.* eltsepegni.

Vertröſten, *v. a.* 1. biztatni, reménységet nyújtani. 2. bátorítni.

Vertröſtung, die, biztatás, bátorítás.

Vertuſchen, *v. a.* 1. eltitkólni, elsimítni, *p. o. a' lopott jószágot.*

Vertuſchung, die, eltitkolás, elsimítás.

Verüben, *v. a.* tselekedni, véghez vinni

Verübung, die, tselekedés, véghezvivés.

Verunehren, megbetstelenítni, meggyalázni.

Verunehrung, die, meggyalázás, megbetstelenítés.

Verunreinigen, 1. öſzveveſzteni, békétlenséget ſzerezni, *p. o. két barátok között.* 2. ſich, öſzveveſzni, meghasonlani.

Verunreinigung, die, 1. öſzveveſztés. 2. meghasonlás, egyenetlenség.

Verunglimpfen, *v. a.* rágalmazni, betstelenítni, kissebbitni.

Verunglimpfung, die, rágalmazás, betstelenítés.

Verunglücken, *v. n.* m. ſ. ſzerentsétlenül járni, kárt vallani. 2. ſt. zu Grunde gehen, elveſzni, végveſzedelemre jutni. 3. ſt. mißlingen, nem várt, v. roſz kimenetelének lenni.

Verunheiligen, *v. a.* megſertéztetni.

Verunreinigen, *v. a.* bémotskolni, megmotskolni, elmotskolni, megſertézletni.

Verunreinigung, die, bémotskolás, megſertéztetés.

Verunſtalten, *v. a.* eltsufítni, éktelenné tenni.

Verunſtaltet, *adj.* eltsúfított, tsúf, éktelen.

Verunſtaltung, die, eltsúfítás.

Veruntreuen, *v. a.* elsikkaſztani, eltökíltni, ellopni hűségtelenül.

Verurſachen, *v. a.* okozni, tsinálni, mivelni. Jemanden vielen Verdruß verurſachen, valakinek sok boſzſzúságot okozni.

Verurſacher, der, okozó, mivelő.

Verurtheilen, *v. a.* ſt. verdammen, elkárhoztatni, kárhoztatni. Einen Miſſethäter zum Tode verurtheilen, a' gonoſztévőt halálra kárhoztatni.

Verurtheilung, die, kárhoztatás.

Vervielfältigen, *v. a.* sokſzorozni, sokasítni.

Vervierfältigen, *v. a.* négyezni, felnégyezni.

Vervollkommen, *v. a.* tökélletesítni, tökélletessé tenni.

Vervollkommung, die, tökélletesítés.

Verwachſen, *v. n.* m. ſ. 1. bénöni. *l.* Zuwachſen, beſorradni. 2. öſzvenőni, öſzveforradni. 3. kinöni a' formájából. 4. ſich, a' hirtelen növés által elerőtlenedni.

Verwachſung, die, 1. bénövés, béforradás. 2. öſzvenövés, öſzveforradás.

Verwahren, *v. a.* 1. ſt. befeſtigen, megerősíteni. 2. ſt. beſchützen, megőrizni. 3. ſt. aufheben, eltenni. 4. ſt. bewahren, óltalmazni, őrizni.

Verwahrer, der, őrző, óltalmazó.

Verwahrloſen, *v. a.* nem gondolni veje, veſztére hagyni.

Verwahrloſung, die, veſztére hagyás.

Verwahrung, die, 1. megerősítés. 2. megőrizés, védelmezés. 3. eltevés, 4. őrizet, árestom.

Verwaiſen, *v. n.* árvaságra jutni.

Verwaiſet, *adj.* árvaságra jutott, árva.

Verwaiſung, die, árvaságra jutás.

Verwalten, ſt. verrichten, véghezvinni, eljárni valamiben, folytatni valamit. Ein Amt verwalten, valamelly hivatalt folytatni, v. viselni.

Verwalter, der, 1. véghezvivő, valamiben eljáró. 2. tiſztartó, gondviselő.

Verwaltung, die, 1. véghezvivés, eljárás valamiben, hivatalviselés, v. folytatás.

Verwandeln, *v. a.* 1. elváltoztatni. 2. elváltozás.

Verwandt, *adj.* 1. ſt. Verwandet, *l.* Verwenden. 2. ſt. Anverwandt, rokon, atyafi. Er iſt mit uns verwandt, atyánkfia, atyafiság hozzánk. 3. atyafiságos, hozzá hasonló.

Verwandtſchaft, die, atyafiság, rokonság.

Verwandtſchaftlich, *adj.* atyafiságos.

Verwaſchen, *v. a.* 1. felmosni, mind felmosni, *p. o. a' ſzappant, ée.* 2. elmosni, elvékonyitni, *p. o. a' feſtéket.* 3. elfetsegni, eltsatsogni, *p. o. az időt.* 4. kifetsegni, elhírlelni.

Verwaſchen, *adj.* fetsegő, tsatsogó.

Verwaſchung, die, felmosás, mosás általvaló elfogyaſztás.

Verwäſſern, *v. a.* igen megvizezni.

Verweben, *v. a.* felſzőni, mind felſzőni. 2. beléſzőni, közé ſzőni.

Verwechſeln, *v. a.* 1. eltserélni, feltserélni. 2. felváltani, elváltani, *p. o. pénzt.* Einen Ducaten verwechſeln, egy aranyot felváltani. 3. vermengen, öſzvezavarni.

Verwechſelung, die, 1. eltserélés, feltserélés. 2. felváltás, elváltás.

Verwegen, *adj.* vakmerő; *adv.* vakmerően.

Verwegenheit, die, vakmerőség.

Verwehen, *v. a.* 1. elfújni, meſzſzefújni. 2. tele, v. befújni, *p. o. hóval.*

Verwehren, *v. a.* tiltani, gátolni, megtiltani, meggátolni.

Verwehrung, die, tiltás, gátlás, megtiltás, meggátolás.

Verweigern, *v. a.* Jemanden etwas, megvonni, v. megtagadni valakitől valamit.

Verweigerung, die, megtagadás, megvonás.

Verweilen, *v. n.* 1. késni. 2. ſich, múlatni, késni.

Verweilung, die, késés, múlatás.

Verweinen, *v. a.* 1. sírással tölteni, *p. o. idejét.* 2. ſich, kisirni magát.

Verweis, der, ſzemrehányás, dorgálás, pirongatás, pironſzó. Verweis geben, megpirongatni, megdorgálni, megfeddeni.

Verweiſen, *v. a.* 1. eligazítni, *p. o. máshová valakit.* 2. elűzni, ſzámkivetni, ſzámkivetésbe küldeni. 3. ſzemére hányni, pirongatni, *valamiért.*

Verweislich, *adj.* megpirongatható, dorgálható.

Verweiſung, die, 1. eligazítás, *t. i. magától.* 2. ſzámkivetés. 3. pirongatás.

Verwelken, *v. n.* elhervadni.

Verwelklich, *adj.* elhervadható.

Verwelkt, elhervadt; *adv.* elhervadva

Verwelkung, die, elhervadás.

Verwenden, *v. a.* 1. ſt. wegwenden, elfordítni, félrefordítni. 2. ſt. umdrehen, megfordítni. 3. ſt. anwenden, z. B. Geld, Zeit, Mühe, fordítni, ráfordítni, költeni, *p. o. pénzt, időt, munkát, valamire.* 4. ſich für jemanden, od. für etwas, közbe vetni magát valakiért, valamiért, fáradni érte; *ismét:* kérni, esedezni, *valaki ſzemélyjeért*

Verwendet, *adj.* 1. elfordított. 2. megfordított; *adv.* elfordítva, megfordítva.

Verwendung, die, 1. elfordítás. 2. megfordítás. 3. rákőltés, idejének és fáradtságának valamirevaló fordítása. 4. közbevetés, kérés, *t. i. más helyett.*

Verwerfen, *v. a.* 1. elvetni, elhány-

nivetni, roſz helyre vetni. 2. elſzórni, öſzveviſzsza elhányni. 3. megvetni, el nem fogadni, *p. o. a' tanátsot, ée.* 4. ſich, elhibázni a' vetést, v. hajitást. 5. *v. n.* elvetelkedni, megvetni, *ideje előtt megjiadzani és igy idétlent elleni, ée. az állatokról mondatik.*

Verwerflich, *adj.* megvetendő, el nem fogadható.

Verwerfung, die, 1. roſz helyre tevés, elhányásvetés. 2. megvetelkedés, megvetés, idétlentſiadzás. 3. megvetés, el nem fogadás, *p. o. a' jó tanátsnak megvetése.*

Verweſen, 1. *v. n.* m. ſ. elrothadni, elmállani. 2. *v. n. l.* verwalten.

Verweſer, der, hivatalhelytartó, ſzemélyviselő, *t. i. hivatalban.*

Verweſet, *adj.* elrothadt, elmállott; *adj.* elrothadva, elmállva.

Verweslich, *adj.* rothadandó.

Verweſung, die, 1. elrothadás, elmállás. 2. helytartás, hivatalfolytatás más helyett.

Verwetten, *v. a.* 1. a' fogadásban elveſzteni. 2. a' fogadásban feltenni, *t. i. valamit*, v. abba fogadni.

Verwettert, *adj.* megbájolt, megigézett, megbabonázott.

Verwichen, *adj.* 1. elmúlt; verwichenes Jahr, a' múlt eſztendőben; *adv.* a' minap, (a' falkában).

Verwickeln, *v. a.* 1. öſzvekeverni, öſzvezavarni. 2. belékeverni, beléelegyitni, *p. o. valakit valamelly dolgba.*

Verwickelt, *adj.* 1. öſzvekevert, öſzvezavart. 2. belékevert, betéeleegyedett.

Verwickelung, die, 1. öſzvezavarás. 2. belékeverés, beléelegyités.

Verwildern, 1. *v. a.* elvaditni, vaddá tenni. 2. *v. n.* elvadúlni, vaddá lenni.

Verwildert, *adj.* elvadúlt.

Verwilderung, die, elvadúlás.

Verwinden, 1. öſzvetekergetni. 2. meggyőzni, által esni rajta, *p. o. fájdalmon, ée.* 3. ſt. vergeſſen, elfelejteni.

Verwirfen, *v. a.* 2. felgyúrni, feldagaſztani, *p. o. a' liſztet mind.* 2. megfoſztani magát valamitől.

Verwirfung, die, 1. felgyúrás, feldagaſztás. 2. elveſztése valaminek.

Verwirren, *v. a.* 1. öſzvekótzolni, öſzvebontani, *p. o. a' hajat, lent. ée.* 2. megháborítni, megzavarni. 3. ſich, belékeveredni, beléelegyedni.

Verwirrt, *adj.* 1. kótzos, öſzvekuſzált. 2. megzavart, megháborított, zürzavaros.

Verwirrung, die, zűrzavar, rendetlenség.

Verwiſchen, *v. a.* 1. eltörölni, kitörölni, *p. o. a' betűket.* 2. ſt. abtrocknen, megſzárítni, megtörölni.

Verwiſchung, die, 1. kitörlés, eltörlés. 2. megtörlés.

Verwittern, *v. n.* elmállani, a' sokáigvaló levegőnállás által elporhanyósodni, *mint az értzek, ée.*

Verwittwen, *v. n.* özvegységre jutni.

Verwöhnen, *v. a.* roſzſzúl ſzoktatni.

Verwöhnung, die, roſzſzúl ſzoktatás.

Verworfen, *adj.* elhánytvetett.

Verworren, *adj.* zavarodott, rendetlen, öſzvehányt vetett.

Verworrenheit, die, rendetlenség, zavarodás.

Verwunden, *v. a.* megsebesítni, sebbe ejteni.

Verwundern, ſich, tsudálkozni valamin, rajta. Ich wundere mich darüber, tsudálkozom rajta. 2. ſt. bewundern, tsudálni.

Verwunderung, die tsudálkozás. In Verwunderung ſetzen, tsudálkozásra indítni. Verwunderungswürdig, tsudálkozásra méltó.

Verwundet, *adj.* megsebesedett, sebes.

Verwundung, die, megsebesítés.

Verwünſchen, *v. a.* 1. átkozni, megátkozni. 2. bájolás által elváltoztatni.

Verwünſcht, *adj.* 1. átkozott; od. ſt. abſcheulich, utálatos. 2. megbájolt.

Verwünſchung, die, 1. megátkozás, 2. megbájolás.

Verwüſten, *v. a.* 1. elpuſztítni, *p. o. a' várost, ée.* 2. elrontani, elſzaggatni, *p. o. a' ruhát.*

Verwüſter, der, puſztító.

Verwüſtet, *adj.* elpuſztított, puſzta.

Verwüſtung, die, 1. puſztítás, rontás. 2. puſztaság.

Verwüthen, *v. n.* megſzűnni, dühösködni, kidühösködni magát.

Verzagen, *v. n.* 1. eltsüggedni, elhagyni magát. 2. kétséghe esni.

Verzagt, *adj.* 1. eltsüggedt. 2. kétségbe esett.
Verzagtheit, die, eltsüggedtség.
Verzagung, die, eltsüggedés.
Verzählen, *v. a.* hibásan számlálni, eltéveszteni a' számlálást.
Verzärteln, *v. a.* 1. elkényeztetni. 2. sich, elkényesedni.
Verzärtelt, *adj.* elkényeztetett.
Verzärtelung, die, elkényeztetés.
Verzäunen, *v. a.* békeritni, sövénnyel béfonni, v. békertelni.
Verzechen, *v. a.* meginni, beinni, *p. o. pénzét, ruháját, ée.*
Verzehnten, *v. a.* a' tizedet megadni.
Verzehren, *v. a.* 1. megemészteni. 2. elemészteni, *p. a. eledelt, pénzt.* 3. sich, megemésztödni.
Verzehrend, *adj.* megemésztő.
Verzehrer, der, megemésztő.
Verzehrung, die, 1. megemésztés. 2. száraz betegség, száraz korság, hervadozás.
Verzeichnen, *v. a.* 1. feljegyezni. 2. hibásan jegyezni fel.
Verzeichniß, das, feljegyzés, laistrom
Verzeichnung, die, feljegyzés.
Verzeihen, *v. n.* 1. st. vergeben, megbotsátni, megengedni. 2. jussáról lemondani.
Verzeihlich, *adj.* megbotsátható.
Verzeihung, die, 1. megbotsátás, megengedés. 2. engedelem, botsánat. Ich bitte um Verzeihung, engedelmet kérek.
Verzerren, *v. a.* 1. elvonni egymástól, elszakasztani. 2. z. B. den Mund, elhúzni, félrehúzni, *p. o. a' szájdt.*
Verzetteln, *v. a.* 1. elhullatni, (elpotyogatni), *p. o. búzát, gyümöltsöt, ée.* 2. elhányni, vetni.
Verzicht, die, jussáról lemondás. Verzicht auf etwas leisten, od. thun, lemondani valamiről.
Verziehen, *v. a.* 1. st. verzerren, elhúzni, félre húzni. 2. roszszúl nevelni, *p. o. gyermeket.* 3. st. verweilen, késni, várakozni, maradni. 4. sich, elköltözni, elmenni, eltakarodni.
Verzieren, *v. a.* megtzifrázni, megékesitni, felékesgetni.
Verzierung, die, 1. megtzifrázás, megékesités. 2. ékesség, tzifraság.
Verzinnen, *v. a.* megtzínezni, tzínnel béfuttatni.
Verzinsen, *v. a.* uzsorát, v. interest adni.
Verzogen, *adj.* 1. elvont, félrevont, félrevongált. 2. roszszúl nevelt.
Verzögerer, der, 1. késleltető. 2. késő, mulató.
Verzögern, *v. a.* késleltetni, mulattatni, tartóztatni.
Verzögerung, die, késleltetés, tartóztatás.
Verzollen, etwas, *v. a.* vámot adni, *valamitől.*
Verzollung, die, vámfizetés.
Verzucken, *v. a.* elrántani, félrevonni, rángatni,
Verzuckung, die, elrántás, félrevonás. 2. rángotódás. 3. inaknak rángatódása, görts.
Verzug, der, késés, késedelem. Ohne Verzug, késedelem nélkül.
Verzweifeln, an etwas, kétségbe esni, *valami felöl.*
Verzweifelt, *adj.* 1. kétségbeesett. 2. st. bőse, gonosz, istentelen, átkozott. 3. st. heftig, felettevaló, irtóztató.
Verzweiflung, die, kétségbeesés.
Verzweiflungsvoll, *adj.* egészen kétségbe esett.
Verzwickung, die, eltsonkitás.
Vesper, die, 1. délest, délestiidő. 2. vetsernye, délesti Isteni tisztelet.
Vesperbrod, das, osonna.
Veſt, *adj.* st. Tapfer, Mannhaft, vitéz. *l.* Fest.
Vettel, die, vén aszszony, banya.
Vetter, der, 1. st. Anverwandt, rokon, atyafi. 2. Atyám, v. anyámtestvére, bátyja, v. öttse.
Vetterlich, *adj.* rokonos, atyafiságos.
Vetterſchaft, die, rokonság.
Vexiren, *v. a.* 1. zaklatni, hertzehurtzálni. 2. st. necken, kötekedni.
Vexirer, der, zaklató, kötekedő.
Vicar, der, helytartó.
Vicariat, das, helytartóság.
Vice, *más szók előtt:* Al- v. Vitzé, v. második.
Victorie, die, győzödelem.
Victualien, die, *pl.* eleség.
Vidimiren, hiteles írásával bizonyitni valaminek törvényességét, v. hiteles voltát, vidimálni.
Vieh, das, *pl.* die Viehe, barom. So

dumm wie das Vieh, ollyan ostoba, mint a' barom. 2. st. Thier, állat, marha.
Vieharzney, die, baromnakvaló orvosság.
Vieharzneykunst, die, baromorvoslás.
Vieharzt, der, baromorvos, marhaorvos, barmok orvosa.
Viehbrámse, die, bögöly. *Oestrus*, L.
Viehdieb, der, baromlopó, marhazsiványy.
Viehfall, der, marhadög.
Viehfutter, das, barmoknakvaló eleség.
Viehhändler, der, barmokkal kereskedő, kupetz.
Viehheerde, die, nyáj, tsorda.
Viehhirt, der, barompásztor.
Viehisch, *adj.* baromi.
Viehkrankheit, die, barombetegség, marhanyavalya.
Viehmarkt, der, barom vásár.
Viehseuche, die, marhadög.
Viehstall, der, barom istálló.
Viehtränke, die, baromitató.
Viehtrieb, der, marhahajtás.
Viehtrift, die, marha legelő.
Viehweg, der, marhatsapás.
Viehweide, die, marhalegelő.
Viehzehent, der, marhadézma.
Viehzoll, der, marhavám.
Viehzucht, die, baromtartás.
Viel, sok; *pt.* Viele, sok, sokan. *Pb.* Viele Köche versalzen den Brey, a' sok bába közt elvész a' gyermek. Viele Hände machen leichte Arbeit, a' sok kéz hamar kész. Es sind unser zu viel, igen sokan vagyunk. Viel Wesens von etwas machen, fel lenni, v. fellátni valamivel. 2. Viele, sokan. Viele sagen, sokan mondják. 3. *adv. az igék előtt*: sok, sokat. Zu viel essen, igen sokat enni. Er ist viel gereiset, sokat útazott. 4. Viel, *a' közép gradits előtt*: sokkal. Viel schöner, sokkal szebb. Viel besser, sokkal jobb. — Vielmehr, sőt inkább. Gleich viel, mind egy. Es gilt mir gleich viel, nekem mind egy.
Vielartig, *adj.* sokféle, soknemű.
Vieleck, das, sokszegletű test, vagy rajz, sokszeg.
Vieleckig, *adj.* sok szegletű.
Vielerley, *a.* sokféle. Wie vielerley? hányféle? So vielerley, annyi féle.
Vielfach, *adj.* sokrétű, sokszoros. Wie vielfach? hányszoros.
Vielfältig, *adj.* sokféle, sokrétű.
Vielfarbig, *adj.* sokszínű.
Vielfraß, der, 1. nagyevető, nagy evő, nagy bélű. 2. rozomák, torkosborz. *Gulo*, L.
Vielfräßigkeit, die, nagyevetőség.
Vielfuß, der, soklábú. *Julus*, L.
Vielfüßig, *adj.* soklábú.
Vielgeliebt, *adj.* igen kedves, szerelmes.
Vielgültig, *adj.* sokat érő, nagy erejű.
Vielhalmig, *adj.* sokszárú, *p. o. gabona.*
Vielhäutig, *adj.* sokbőrű.
Vielheit, die, sokság, sokaság.
Vieljährig, *adj.* sokesztendejű.
Vielleicht, *adv.* talám, (talán).
Vielmahl, *adv.* sokszor. Wie vielmahl? hányszor? So vielmahl, annyiszor.
Vielmahlig, *adj.* sokszori.
Vielmehr, *adv.* sőt inkább, inkább.
Vielseitig, *adj.* sokoldalú.
Vielstimmig, *adj.* sokszavú.
Vielsylbig, *adj.* sokszótagú.
Vieltheilig, *adj.* sokrészű.
Vieltönig, *adj.* sokhangú.
Vielvermögend, *adj.* tehetős, sokat tehető.
Vielweiberey, die, sokfeleségtartás, feles nőlzés.
Vielweniger, *adv.* sokkal inkább, nem sokkal kevésbbé, annál kevésbbé.
Vielwissend, *adj.* sokat tudó.
Vier, négy. Viere, négyen. Es sind unser viere, négyen vagyunk. Er kam auf allen Vieren gekrochen, négy kézláb mászott.
Vierachteltact, der, egy nyóltzadrészhang, v. időmérték, *a' muzsikában.*
Vierblatt, das, tzillár. *Paris quadrifolia*, L.
Vierdräthig, *adj.* négyfonalú, négyszálas.
Viere, *adv.* négyen.
Viereck, das, négyszeglet, v. négyszeg, *p. o. test, v. rajz.*
Viereckig, *adj.* négyszegletű.
Vieren, *v. a.* négyelni, felnégyelni.
Vierer, der, négyes, *p. o. szám.*
Viererley, *adj.* négyféle.
Vierfach, *adj.* négyszeres, négyrétű.
Vierfältig, *adj.* négyszeres.

Vierfüßig, *adj.* négylábú.
Viergroſchenſtück, das, négygarasos, *t. i. pénz.*
Vierhändig, *adj.* négykezű.
Vierhundert, négyſzáz.
Vierjährig, *adj.* négyeſztendős.
Viermahl, *adv.* négyſzer.
Viermahlig, *adj.* négyſzeri.
Viermonathlich, *adj.* négyhónapi.
Vierpfündig, *adj.* négyfontos.
Vierſchrötig, *adj.* izmos, erős.
Vierſitzig, *adj.* négyülésű.
Vierſpannig, *adj.* négyaraſznyi.
Vierſpännig, *adj.* négylovas, vagy ökrös, *p. o. ſzekér.*
Vierſpitzig, *adj.* négyhegyű.
Vierſtimmig, *adj.* négyhangú.
Vierſylbig, *adj.* négyſzótagú.
Viertägig, *adj.* négynapi.
Viertauſend, négyezer.
Vierte, der, die, das, negyedik.
Viertehalb, negyedfél.
Viertel, das, negyed, negyedrész fertály.
Vierteljahr, das, fertály eſztendő.
Viertelu, *v. a.* felnegyedelni.
Viertelpfund, das, egy fertály font.
Viertelſtunde, die, egy fertály óra.
Viertens, *adv.* negyedſzer.
Vierter, ein, negyedik.
Vierthalb, negyedfél.
Viertheil, der, negyedrész.
Viertheilen, *v. a.* elnégyelni.
Viertheilig, *adj.* négyrészű.
Vierzackig, *adj.* négyágú.
Vierzehen, tizennégy.
Vierzehnmahl, *adv.* tizennégyſzer.
Vierzehnter, tizennegyedik.
Vierzehntens, *adv.* tizennegyedſzer.
Vierzeilig, *adj.* négysorú.
Vierzig, negyven.
Vierziger, ein, negyven eſztendőt által hágott.
Vierzigjährig, *adj.* negyvenéſztendős
Vierzigmahl, *adv.* negyvenſzer.
Vierzigſte, der, die, das, negyvenedik.
Vigilien, die, *pl.* vigíliák.
Vignette, die, *ſolv.* vinyette), kép.
Viole, od. Veilchen, viola, ibolya.
Violett, *adj.* violaſzín, violaſzínű.
Violine, die, hegedű.
Violon, das, kis bőgőhegedű.
Violoncello, közép öreg hegedű.
Viper, die, vipera.
Vipergras, das, *l.* Sforzonera.
Virginien, Virginia, *tartomány.*
Viſegrad, Visegrád, *város.*
Viſier, das, 1. Am Helme, ſisaknyílás. 2. akó, akóméték, akolófa, v. vas.
Viſierer, der, akoló, akózó.
Viſieren, 1. ſt. zielen, tzélozni, eránnyozni. 2. akózni, megakólni.
Viſierkunſt, die, 1. tzélozás mesterség. 2. akózó, v. akóló mesterség.
Viſierung, die, akólás, megakólás.
Viſitation, die, 1. megvizsgálás. 2. meglátogatás.
Viſite, die, ſt. Beſuch, látogatás. In die Viſite gehen, látogatni menni.
Viſitiren, ſt. unterſuchen, megvizsgálni, kikeresni, megkurkálszni.
Viſpern, ſt. flüſtern, susogni.
Vitriol, der, gálitzkő, gálitz.
Vitriolgeiſt, der, gálitzkőſzeſz, gálitzſzeſz.
Vitriolöhl, das, gálitzkőolaj.
Vitriolſäure, die, gálitzsavanyúság
Vlies, das, 1. gyapjas bőr. 2. Der Orden des goldenen Vlieſes, az aranygyapjasok Vitézi Rendje.
Vocal, der, magábanhangzó.
Vocalmuſik, die, ſzóhangmuzsika, éneklésből álló muzsika.
Vocativ, der, ötödik ejtés, *t. i. a' ſzók ejtegetésében.*
Vogel, der, 1. madár. 2. ein luſtiger Vogel, ravaſz ember. 2. Ein luſtiger Vogel, tréfás ember, furtsa ember.
Vogelbauer, der, kalitka, kalitzka.
Vogelbeere, die, berkenye.
Vogelbeerbaum, der, berkenyefa. *Sorbus Aucuparia*, L.
Vögelchen das, madárka, madaratska
Vogelerbſe, die, 1. bükkön. *Vicia*, L. 2. babó. *Vicia Cracca*, L.
Vogelfang, der, madárforgás, madaráſzás.
Vogelflug, der, madárrepülés.
Vogelfrey, földönfutó, *a' kit mindennek ſzabad megfogni, és megölni.*
Vogelfutter, das, madárétek.
Vogelgarn, od. Netz, das, madárháló, madár fogóháló.
Vogelgeſang, der, madárſzó, madárének.
Vogelgeſchrey, das, madártsevegés.
Vogelhandel, der madárral kereskedés
Vogelhändler, der, madárral kereskedő.

Vogelhaus, das, madártartó.
Vogelhäuschen, das, *l.* Vogelbauer.
Vogelhecke, die, madárszaporítás.
Vogelheerd, der, madarászóhely.
Vogelhütte, die, madarászó, kunyhó.
Vogelkirsche, die, madártseresznye.
Vogelkirschenbaum, der, madártseresznyefa. *Prunus Avium*, és *Prunus Padus*.
Vogelklaue, die, madárköröm.
Vogelkopf, der, madárfő.
Vogelkraut, das, tyúkhúr. *Alsine media*, L.
Vogelleim, der, madárlép, v. enyv.
Vogelleimbeere, die, fagyöngy.
Vogelmarkt, der, madárpiatz.
Vogelmeier, der, tyúkhúr *Alsine media*
Vogelmilch, die, madártéjfű. *Ornithogalum*, L.
Vogelneſt, das, madárfészek.
Vogelnetz, *l.* Vogelgarn.
Vogelpfeife, die, madársíp.
Vogelſchießen, das, madárlövés.
Vogelſtellen, das, madarászás.
Vogelſteller, der, madarászó.
Vogelwärter, der, madarász.
Vogelwicke, die, babó. *Vicia Cracca.*
Vogelzug, der, madár költözés.
Vogler, od. Vogelſteller, madarász.
Vogt, der, 1. szószólló, ügyes szószólló, ügyfolytató. 2. tisztartó.
Vogtbar, *adj.* gazdakoros.
Vogtey, die, 1. szószóllóság. 2. tisztartóság. 2. tömlötztartóháza.
Volk, das, 1. nép; od. st. Nation, nemzet. Die alten Griechen waren ein witziges Volk, a' régi Görög nemzet igen elmés nép volt. 2. st. Soldaten, katonák. Unter das Volk gehen, a' katonák közé menni, v. állani.
Völkchen, das, népetske.
Völkerrecht, das, népek, v. nemzetek jussa, nemzetjuss.
Völkerſchaft, die, népség, népek.
Völkerwanderung, die, népvándorlás.
Volkreich, *adj.* népes.
Voll, *adj.* telyes, tele. Ein volles Glas, tele pohár. Ein Beutel voll Geld, pénzel tele erszény. Eine Handvoll, egy maroknyi, egy tele marokkal. Die Hände voll zu thun haben, igen sok dolgának lenni. 2. st. betrunken, boros, ittas. 3. st. dick, telyes, vastag, *p. o. ábrázat.* 4. st. ganz, egész. Der volle Mond, a' tele hold.
Vollauf, *adv.* bővségesen, eléggé. Vollauf zu thun haben, sok dolgának lenni.
Vollbereiten, *v. a.* megkészítni.
Vollblütig, *adj.* bővérű, véres.
Vollblütigkeit, die, bővérűség.
Vollbracht, *adj.* véghez vitt.
Vollbringen, *v. a.* véghezvinni, elvégezni.
Vollbringer, der, véghezvivő, végrehajtó.
Vollbringung, die, véghezvivés, végrehajtás.
Vollbürtig, atyára anyára egy testvér, atyúl anyúl egy.
Vollend, *l.* Vollends.
Vollenden, *v. a.* elvégezni, végrehajtani, tökélletességre vinni.
Vollendet, *adj.* elvégzett.
Vollends, 1. st. völlig, tökélletesen, egészen. 2. so, gar, sőt, éppen.
Vollendung, die, végrehajtás, elvégzés.
Völlerey, die, tobzódás, részegeskedés.
Vollführen, *v. a.* 1. st. vollenden, elvégezni. 2. véghez vinni.
Vollführer, der, véghezvivő.
Vollführung, die, véghezvivés, elvégzés.
Vollgeſchrieben, *adj.* teleírott.
Vollgültig, *adj.* egész erejü.
Vollheit, die, telyesség, teleség. 2. st. Völlerey, tobzódás, részegség.
Volljährig, *adj.* gazdakoros.
Völlig, *adj.* 1. tökélletes, telyes, egész. Ein völliges Jahr, egész egy esztendő; *adv.* egészen, tökélletesen. Ich bin noch nicht völlig fertig, nem vagyok még egészen kész. 2. st. dick, ſtark, testes, vastag, vaskos.
Völligkeit, telyesség, egészség.
Vollkommen, *adj.* 1. st. ganz, vollſtändig, telyes, egész, *p. o szám.* 2. tökélletes, *p. o. ember, dolog, de.* Vollkommen machen, tökélletesítni. 3. st. ſtark, dick, vastag, telyes, vaskos.
Vollkommenheit, die, 1. épség, egészség, telyesség. 2. tökélletesség.
Vollmachen, *v. a.* 1. teletölteni. 2. megtelyesítni. 3. beſudeln, bémázolni.
Vollmacht, die, 1. telyes hatalom. 2. telyes hatalmat adó irás.

Vollmond, der, holdtölte.
Vollsaufen, sich, meginni magát.
Vollständig, *adj.* 1. st. ganz, egész. 2. st. Vollkommen, tökélletes.
Vollständigkeit, die, 1. épség, teljesség. 2. tökélletesség.
Vollstimmig, *adj.* teljes szavú, vagy hangú.
Vollstopfen, *v. a.* teletömni.
Vollstrecken, *v. a.* végrehajtani.
Vollwichtig, *adj.* teljes mértékű.
Vollzählig, *adj.* teljes számú.
Vollziehen, *v. a.* véghez vinni, bétölteni, *p. o. valaki akaratját.*
Vollzieher, der, véghezvivő, bétöltő.
Vollziehung, die, véghezvitel, bétöltés.
Vollzug, der, (ugyan az).
Volontär, der, szabadseregbéli katona.
Voltaische Säule, die, Voltaoszlopa, *t. i. a' galvanizmus terjesztésére.*
Volte, die, z. B. des Pferdes, kerengélés.
Voltigiren, *(olv.* voltizsiren), mesterségesen ugrálni.
Vom, st. von dem, attól, a'-tól, a'-ból, a'-ról. *l.* Von.
Vomitiv, das, hánytató.
Von, *praep. c. Dat.* 1. ról, ről. (De) z. B. den Hut vom Kopfe, od. von dem Kopfe nehmen, a' kalapot a' fejéről levenni. Man sagt von ihm, azt mondják róla. Ich komme vom Felde, a' mezőről jövök. 2. -tól, -től. Ich habe es von ihm gehört, ő tőle hallottam. 3. Von,— an, od. auf, -tól fogva, -től fogva. Von Kindheit an, gyermekségétől fogva. Von Jugend auf, ifjúságától fogva. Von der Zeit an, attól az időtől fogva. Von heute an, mától fogva. 4. .ból, -ből. Ich komme von Wien, od. von Leipzig, én Bétsből, v. Lipsiából jövök, *néha*: -ról, -ről; z. B. Ich komme von Hause, én onnan hazúl jövök. Ich komme vom Markte, a' vásárról jövök. 5. st. aus, -ból, -ből, p. o. Das ist von Holz, ez fából van. Von Gottes Gnaden, Isten kegyelméből. 6. *a' Városok és tartományok nevei előtt így*: Der König von Preußen, a' Prusszíai Király. Der Kaiser von Rußland, az Orosz Tsászár. Der Bischof von Großwardein, a' Nagy-Váradi Püspök. 7. *két magábanérthetők között, mellyeknek egyike a' másikát birja, így*: Die Farbe von diesem Tuche, ennek a' posztónak a' szine. Das Ende vom Liede, az ének, v. nóta vége. Die Frau vom Hause, a' ház gazdaszszonya. Die Größe von Paris, Páris városa nagysága. Ein Freund von mir, egy barátom. 8. *Loc. pr.* Vom Haus zu Haus gehen, n. s. f. házról házra járni. Von Zeit zu Zeit, od. von Tag zu Tage, időről időre, vagy napról napra. Von Außen, kivülről. Von Innen, belölről. Von vorn, elölről. Von hinten, hátúlról, ée.
Vonnöthen, szükséges. Es ist nicht vonnöthen, nem szükséges. Ich habe Gold vonnöthen, pénzre van szükségem.
Vor, *praep. c. Dat.* elött. Vor dem Thore, a' kapu elött. Vor drey Tagen, harmadnappal ez elött. Vor der Zeit, idönap elött. Vor Tage, virradta elött. Vor mir, elöttem. Vor allen andern, mindenek elött, mindenek felett. 2. -tól, -től. Vor einer Sache erschrecken, valamitől megijedni. Fürchte dich nicht vor mir, ne félj tólem. 3. miatt. Vor Hunger sterben, az éhség miatt meghalni, v. elveszni. Vor Freude weinen, örömében sirni. Ich kann vor Schmerzen nicht schlafen, a' fájdalom miatt nem alhatom. 4. *cum Acc.* eleibe. Vor den Spiegel treten, a' tükör eleibe állani. Die Pferde vor den Wagen spannen, befogni a' lovakat, v. a' kotsi eleibe fogni a' lovakat. — Vor sich gehen, megesni, megtörténni valósággal. 5. Vor; *adv.* st. zuvor, vorhin, ezelött, ennekelötte.
Vorabend, der, innep szombatja.
Voráltern, die, *pl.* od. unsere, az atyáink, a' régi eleink.
Voran, elől, előre; z. B. voran gehen, elől menni, előre menni; voran schicken, előre küldeni.
Vorarbeiten, *v. a.* előre dolgozni, eleibe dolgozni.
Voraus, 1. st. voran, vorher, előre, elől: z. B. voraus gehen, előre menni, előre elmenni; voraus be-

Digitized by Google

zahlen, előre megfizetni; voraus ſetzen, előre feltenni, *p. o. valamelly esetet.* Zum Voraus, előre, eleve. 2. ſt. vorzüglich, mások felett. Etwas voraus haben, (vor Andern), mások felett birni, *valamivel.*

Vorausbezahlung, die, előrefizetés, előre megfizetés.

Vorausſetzung, die, előre feltétel, előre feltevés.

Vorauszahlung, die, előre fizetés.

Vorbauen, *v. a.* 1. elő épitni. 2. eleibe épitni. 3. eleit venni valaminek.

Vorbauung, die, 1. előreépités. 2. eleibe épités, eleitvevés.

Vorbedacht, der, előre meggondolás.

Vorbedächtig, *adj.* előre gondoskodó, előre valamit meggondoló.

Vorbedächtlich, *adj.* előre gondos, előre gondolkozó.

Vorbedenken, *v. a.* előre meggondolni, v. gondolóra venni valamit.

Vorbedenkung, die, előre meggondolás.

Vorbedeuten, *v. a.* előre jelenteni.

Vorbedeutung, die, 1. előrejelentés. 2. jelenség.

Vorbehalt, der, fenntartás. Mit Vorbehalt des Rechts, jussomat fentartván, v. kikötvén.

Vorbehalten, *v. a.* fentartani, v. kikötni, *p. o. valamit magának az alkuban, de.* magának tartani valamit.

Vorbenannt, a' most nevezett, az elébb nevezett, v. a' megnevezett.

Vorbereiten, *v. a.* 1. elkészitni, előre elkeszitni. 2. ſich, előre elkészülni.

Vorbericht, der, előbeszéd, előljáróbeszéd.

Vorbeſagt, *adj.* a' most megmondott, a' most említett, a' megnevezet.

Vorbeſcheid, der, előhivás, *t. törvényesen*, tzitálás, előidézés.

Vorbeſcheiden, *v. a.* előhivni, előidézni.

Vorbeſchrieben, *adj.* az elébb megirt, v. leirt.

Vorbeſtimmen, *v. a.* előre meghatározni.

Vorbethen, *v. a.* elől imádkozni.

Vorbetrachten, *v. a.* előre megvizsgálni, előre elmélkedni valamiről.

Vorbeugen, *v. a.* 1. előre hajtani, görbitni. 2. elejét venni valaminek.

Vorbeugung, die, 1. előre hajtás. 2. eleitvevés.

Vorbewußt, der, előre tudás, tudat. Mit meinem Vorbewußt, az én tudtomra.

Vorbey, *adv.* mellette el. Vor dem Hauſe vorbey, a' ház előtt el. Vorbey gehen, elmenni, t. i. előtte, v. mellette. Vorbey reiten, ellovagolni mellette, ée. 2. eltölt, elmult. Es iſt vorbey, vége van, megvan, oda van.

Vorbild, das, 1. példa, mustra, a' *követésre.* 2. ábrázolat.

Vorbilden, *v. a.* 1. példázni, leábrázolni. 2. lerajzolni, eleibe festeni.

Vorbildung, die, példázás.

Vorbinden, *v. a.* előkötni, eleibe kötni

Vorbindung, die, eleibe kötés.

Vorbothe, der, III. posta, hirmondó. Die Schwalben ſind die Vorbothen des Frühlings, a' fetskék a' tavaſznak postái.

Vorbringen, *v. n.* 1. termeni, világra hozni, *mint a' föld plántát, ée.* 2. ſt. anführen, előhozni, említni

Vorbringung, die, előhozás, említés.

Vordach, das, eresz, eszterhély.

Vordem, az előtt, ez előtt.

Vorderachſe, die, első tengely.

Vorderarm, der, karszár.

Vorderbug, der, szügy.

Vordere, der, die, das, elsőbb, első.

Vorderflügel, der, első szárny.

Vorderfuß, der, 1. elsőláb. 2. ſt. Fußwurzel, z. B. bey Menſchen, lábfej.

Vordergebäude, das, előllévő épület.

Vordergebirge, das, előhegy.

Vorderglied, das, elsőtag.

Vordergrund, der, első rész.

Vorderhaar, das, üstök.

Vorderhand, die, kézfej.

Vorderhof, der, udvar eleje.

Vorderſatz, der, 1. elsőbb mondás. 2. feltétel, első tétel, *a' Logikában.* (Major).

Vorderſte, der, die, das, legelső, legelőllévő.

Vorderſtube, die, első szoba.

Vorderſtück, das, első darab.

Vordertheil, der, előllévő rész, eleje valaminek.

Vordertreffen, das, első tsata.

Vorderzahn, der, első fog.

Vorderzug, der, előljáró sereg.

Vordrängen, *v. a.* 1. előnyomni. 2. ſich, előre nyomúlni.
Vordringen, *v. n.* előre nyomúlni.
Vordrucken, *v. a.* eleibe nyomtatni.
Vordrücken, *v. a.* előre nyomni.
Voreilen, *v. n.* 1. előre sietni. 2. eleibe sietni, *p. o. valakinek.*
Voreilig, *adj.* sietséges, hirtelenkedő.
Voreiligkeit, die, hirtelenkedés.
Vorenthalten, *v. a.* megtartóztatni, megfogni valakitől valamit.
Vorenthaltung, die, megtartóztatás, viſzſzatartóztatás.
Vorerinnerer, der, előre intő.
Vorerinnern, *v. a.* előre inteni.
Vorerinnerung, die, előre intés.
Vorerſt, *adv.* elébb.
Vorerwählen, *v. a.* előre kiválaſztani.
Vorerwähnt, *adj.* a' fellyebb említett
Vorerwieſen, *adj.* a' fellyebb megbizonyitott.
Voreſſen, das, levesutánvaló tsemege.
Voreſſen, *adj.* elébb enni.
Vorfahr, der, 1. valaki előtt hivatalt viselt. Mein Vorfahr in dem Amte, a' ki előttem ezt a' hivatalt viselte. 2. *t. i.* die Vorfahren, *pl.* az eleink, régi atyáink.
Vorfahren, *v. a.* 1. eleibe menni, elkerúlni, *t. i. kotsival más kotsit.* 2. elébb elérni valahová, *t. i. kotsin.*
Vorfall, der, 1. előre esés. 2. ſt. Zufall, eset, történet.
Vorfallen, *v. n.* esni, történni.
Vorfallenheit, die, eset, történet.
Vorfinden, *v. a.* találni.
Vorfordern, *v. a.* előhívni, előidézni.
Vorforderung, die, előhivás, előidézés.
Vorführen, *v. a.* elővinni, előhozni. Einen Verbrecher vorführen laſſen, előhozatni a' gonoſztévőt.
Vorgang, der, 1. elölmenés. 2. példaadás valamiben. 3. ſt. Begebenheit, történet.
Vorgänger, der, 1. elölmenő. 2. ſt. Anführer, Beyſpiel, elöljáró, példaadó. 3. hivatalban valakit megelőző. Mein Vorgänger in dieſem Amte, az a' ki ezt a' hivatalt előttem viselte.
Vorgeben, *v. a.* 1. ſt. Vorausgeben, előreadni, engedni. 2. ſt. hingeben, odaadni, eleibe adni. 3. ſt. aufgeben, eleibe adni, kiſzabni, meghagyni, *p. o. a' letzkét a' tanúlónak.* 4. ſt. ſagen, mondani, költeni, hazudni.
Vorgebirge, das, fok, a' hegynek tengerbe kinyúló foka.
Vorgeblich, *adj.* mondott, tettetett, költött.
Vorgebracht, *adj.* előhozott.
Vorgebung, die, 1. előre adás, engedés. 2. mondás, ſzínlett mondás, költeméuy.
Vorgefaßt, előre bévett, béſzívott, *p. o. vélekedés.*
Vorgehen, *v. a.* 1. eljönni, elmenni. 2. ſt. hervorragen, kiállani, kinyúlni. 3 ſt. ſich zutragen, történni. Iſt nichts neues vorgegangen? nem történt valami újság? 4. megelőzni, felyül haladni.
Vorgemach, das, külső pitvar.
Vorgemeldet, *adj.* a' fellyebb említett.
Vorgenannt, *adj.* a' fentnevezett.
Vorgericht, első tábla.
Vorgeſetzt, ein Vorgeſetzter, előljáró. Die Vorgeſetzten, az előljárók.
Vorgeſtern, *adv.* tegnapelőtt.
Vorgeſtrig, *adj.* tegnapelőtti.
Vorgreifen, *v. a.* 1. eleibenyúlni. 2. eleibe hágni valakinek, *p. o. hivatalban.*
Vorgreifung, die, eleibehágás.
Vorhaben, *v. n.* 1. előtte lenni, z. B. Sie hatte eine Schürze vor, egy kötő volt előtte. 2. ſt. Willens ſeyn, ſzándékozni, valamelly ſzándékkal lenni.
Vorhaben, das, ſzándék, feltétel. Ich bin des Vorhabens, ſzándékozom.
Vorhabend, *adj.* feltett, *p. o. tzél.*
Vorhalten, *v. a.* 1. eleibe tartani. 2. ſt. vorrücken, ſzemére vetni. 3. Zu Gemüthe führen, ſzivére adni, v. kötni.
Vorhaltung, die, 1. eleibe tartás. 2. ſzemére vetés. 3. intés.
Vorhand, die, elsőség.
Vorhanden ſeyn, *v. n.* 1. jelenlenni. 2. ſt. ſeyn, od. exiſtiren, lenni.
Vorhang, der, kárpit, fedező, függhang, ablakelőző.
Vorhangen, *v. n.* előtte függeni.
Vorhängen, *v. a.* eleibe függeſzteni.
Vorhaus, das, pitvar, tornátz.
Vorheften, *v. a.* eleibe ſértzelni.
Vorher, *adv.* 1. elébb. 2. előtte, elő-

re, z. B. Vorhergehen, előtte menni. Vorherſehen előre látni. 3. az előtt. Kurz vorher, kevéssel ez előtt.
Vorherig, *adj.* előttevaló.
Vorhimmel, der, égkárpitja.
Vorhin, *adv.* 1. elébb. 2. elől.
Vorhof, der, pitvar, tornátz, udvar eleje.
Vorjährig, *adj.* tavalyi, múlt esztendei.
Vorig, *adj.* az elébbeni, az elébbi.
Vorigo, Vorigt, most.
Vorkauf, der, mások előttvaló vevés.
Vorkaufen, *v. a.* mások előtt venni.
Vorkäufer, der, mások előtt vevő.
Vorkehren, *v. a.* 1. előtte sepreni. 2. ſt. hervor drehen, előfordítni. 3. eleit venni valaminek.
Vorkehrung, die, 1. előfordítás. 2. elevevaló eszköz.
Vorklage, die, elébbvaló panasz, vagy vád.
Vorkleiben, eleibe ragasztani.
Vorkommen, 1. *v. n.* m. ſ. eleibe menni. 2. eleit venni, *p. o. a' gonoszoknak.* 3. megelőzni valamiben. 4. ſt wiederfahren, előfordúlni. Das Wort kommt nicht oft vor, ez a' szó ritkán fordúl elő. 5. ſt. ſcheinen, tetszeni, látszani. Es kam mir vor als, — úgy tetszett nekem, mintha — Das kommt mir wunderlich vor, az én előttem nagyon tsudálatosnak tetszik.
Vorlängſt, *adv.* régen, igen régen.
Vorlaſſen, *v. a.* 1. előre botsátni. 2. eleibe botsátni.
Vorlaſſung, die, 1. eleibe botsátás. 2. előre botsátás.
Vorlaufen, *v. n.* 1. előlfutni. 2. a' futásban felyülhaladni. 3. előre futni.
Vorläufer, der, előljáró, előlfutó.
Vorläufig, *adj.* előrevaló, előljáróbanvaló; *adv.* előre. Etwas vorläufig melden, valamit előre jelenteni.
Vorlefze, die, ajak.
Vorlegen, *v. a.* 1. eleibe tenni. 2. rátenni, *p. o. lakatot valamire.* 3. eleibe terjeszteni, eleibe tenni, *p. o. kérdést valakinek.*
Vorlegelöffel, der, levesosztókalán.
Vorlegeſchloß, das, lakat.
Vorlegung, die, 1. eleibe tevés, 2. rátevés. *l. az Iget.*
Vorleſe, die, bajor szüret.
Vorleſen, *v. a.* 1. előreszedni, korábban szedni. 2. z. B. eine Schrift, felolvasni, elolvasni *valaki előtt, p. o. valami irást.*
Vorleſer, der, előlolvasó.
Vorleſung, die, 1. felolvasás, elolvasás valaki előtt. 2. tanítás. Eine öffentliche Vorleſung, közönséges helyenvaló tanítás.
Vorletzte, *adj.* utólsót megelőző.
Vorleuchten, *v. a.* 1. előtte világolni, eleibe tartani a' gyertyát. 2. világosabban fényleni.
Vorlieb, *l.* Fürlieb.
Vorliebe, die, különös szeretet.
Vorliegen, *v. n.* előtteſeküdni, v lenni.
Vorliegend, *adj.* előttünkfekvő, v. lévő
Vorlippe, die, ajak.
Vorlügen, *v. a.* előtte hazudni.
Vormachen, *v. a.* 1. eleibe tsinálni. 2. Einem etwas, síma beszeddel tartani valakit.
Vormahlig, *adj.* elébbeni, hajdani.
Vormahls, *adv* ez előtt, hajdan, régen, régenten.
Vormauer, die, bástya, kősal.
Vormeſſen, *v. a.* 1. előtte mérni. 2. eleibe mérni.
Vormittag, der, délelőtt, délelőtti idő; *adv.* délelőtt.
Vormittägig, *adj.* dél lőtti.
Vormittags, *adv.* délelőtt.
Vormund, der, 1. tútor, árvák gondviselője. 2. polgármester, (fürmender).
Vormundſchaft, die, tútorság.
Vorn, *adv.* elől, legelől. Von vorn, elölről.
Vornahme, der, III. vezeték név.
Vorne, *l.* Vorn.
Vornehm, *adj.* jeles, nevezetes, előkelő, *p. o. ember.*
Vornehmen, *v. a.* 1. eleibe venni, *p. o. az asztalkeszkenőt.* 2. ſt. hervornehmen, elővenni. 3. ſich etwas, feltenni magában valamit. Ich habe es mir feſt vorgenommen, állhatatosan feltettem magamban.
Vornehmen, das, szándék, feltétel.
Vornehmlich, *adv.* különösen, nevezetesen, kiváltképpen.
Vornehmſte, der, die, das, legjelesebb, legnevezetesebb.
Vorpoſten, der, szélső, v. első vigyázó, első vigyázók.

Vorragen, *v. n.* kiállani, kitetſzeni.
Vorrang, der, elsőség.
Vorrath, der, 1. bőség valamiből. Vorrath an etwas haben, bővibenn lenni valaminek. 2. gyűjtemény, élés, takarmány, eleségbéli gyűjtemény. Allen Vorrath aufzehren, minden eleségbéli gyűjteményjét felenni.
Vorráthig, *adj.* kéſzen lévő, meglévő, hátralévő. Es iſt nichts mehr vorráthig, mind elfogyott, semmi sints már belőle.
Vorrathsgewölbe, das, élés kamara.
Vorrathshaus, das, élésház, tárház.
Vorrechnen, *v. a.* eleibe ſzámlálni.
Vorrecht, das, elsőbb juss, fellyebbvaló juss.
Vorrede, die, előljáró beſzéd, előbeſzéd.
Vorreden, *v. a.* előtte ſzóllani, vagy beſzélni.
Vorredner, der, előbeſzédíró.
Vorreiben, *v. a.* előtte dörgölni, v. reſzelni.
Vorreißen, *v. a.* 1. előtte rajzolni. 2. eleibe rajzolni.
Vorreiten, *v. n.* 1. előtte lovagolni, előllovagolni. 2. lovaglással fellyül haladni.
Vorreiter, der, előllovagló, első kotsi, fellajtár.
Vorrücken, *v. a.* 1. előre taſzítni, v. mozdítni. 2. ſt. vorwärts gehen, előremenni, elébb menni, elébb nyomúlni, *p. o. hadisereggel.* 3. ſt. Vorwerfen, ſzemére vetni.
Vorrückung, die, 1. elébb mozdítás. 2. előre nyomúlás, előre menés. 3. ſzemérevetés, ſzemrevetés.
Vorrufen, *v. a.* előhívni.
Vorſaal, der, tornátz, folyosó.
Vorſagen, *v. a.* 1. előtte mondani. 2. eleibe adni valakinek valamit.
Vorſagung, die, előtte mondás.
Vorſänger, der, előléneklő.
Vorſatz, der, 1. ſzándék, feltétel. Einen Vorſatz faſſen, valamit feltenni magában.
Vorſchein, der, megjelenés, megtetſzés. Zum Vorſcheine kommen, megjelenni, előjönni. Zum Vorſcheine bringen, előhozni, világosságra hozni.
Vorſcheinen, *v. n.* kitündökleni, kitetſzeni.
Vorſchicken, *v. a.* előlküldeni, előre küldeni.
Vorſchieben, *v. a.* 1. előtólni. 2. ſzemére vetni. 3. megſejelni, *p. o. tsizmát.*
Vorſchiebung, die, 1. előtolás. 2. megſejelés, tsizmaſejelés.
Vorſchießen, *v. n.* 1. ſt. hervorkommen, kihajtani, kibújni, *mint a' gyenge plánták.* 2. előre adni, v. fizetni valamire. 3. költsön adni. 4. ſt. hervorragen, kiállani.
Vorſchießung, die, 1. kihajtás. 2. kiállás. 3. előreadás.
Vorſchlag, der, javaslás, tanáts. In Vorſchlag bringen, javaslani, tanátsolni. 2. eleibe ütés, *t. i. a' muzsikában.*
Vorſchlagen, *v. a.* 1. előre vetni, v. ütni. 2. javasolni. Ich habe Ihm vorgeſchlagen, javasoltam neki.
Vorſchmack, der, 1. előrevaló kostolás. 2. ſzamat, főíz, *p. o. a' tornak főíze, v. ſzamatja.*
Vorſchmecken, *v. a.* előre kóstolni.
Vorſchnell, *adv.* hirtelen, hamar.
Vorſchreiben, *v. a.* 1. eleibe írni. 2. rendelni, ſzabni valaki eleibe, *p. o. törvényt.*
Vorſchreibung, die, eleibeírás.
Vorſchreiten, *v. a.* előlépni, eleibe lépni.
Vorſchrift, die, írásmustra.
Vorſchriftlich, *adj.* regulaſzeréntvaló.
Vorſchritt, der, előmenetel.
Vorſchub, der, 1. ſt. Hülfe, segítség. 2. ſejelés, tsizmaſejelés.
Vorſchuhen, *v. a.* megſejelni, *t. i. a' tsizmát.*
Vorſchuß, der, 1. előre adott pénz. 2. pénznek előre adása.
Vorſchußweiſe, *adv.* előre adva.
Vorſchütten, *v. a.* eleibe tölteni.
Vorſchützen, mentség gyanánt hozni fel.
Vorſchwatzen, *v. a.* eleibe tsatsogni.
Vorſchwimmen, előtte, v. eleibe úſzni.
Vorſchwören, *v. a.* előtte esküdni.
Vorſegel, das, elsőevező.
Vorſehen, 1. előrelátni. 2. Sich, magáról gondoskodni, magára vígyázni.
Vorſehung, die, 1. előrelátás. 2. gondviselés. Die Vorſehung Gottes, az Isteni gondviselés.
Vorſenden, *v. a.* előre elküldeni.

Vorſetzen, *v. a.* 1. eleibe tenni. 2. fellyebb betsülni, eleibe tenni. 3. ſich, magában feltenni.
Vorſetzlich, *adj.* ſzántſzándékkalvaló.
Vorſetzung, die, 1. eleibetevés. 2. fellyebb betsülés. 3. feltétel.
Vorſeyn, *v. n.* 1. ellene lenni, akadályoztatni. Da ſey Gott vor! Az Isten ne adja! v. ne engedje! 2. közellenni, következni.
Vorſicht, die, 1. vigyázás, előre vigyázás. 2. előre látás, gondoskodás. Die göttliche Vorſicht, Isteni gondviselés.
Vorſichtig, *adj.* vigyázó, előrevigyázó.
Vorſichtigkeit, die, vigyázóság.
Vorſingen, *v. a.* előre v. előtte énekelni.
Vorſitz, der, első ülés, elölülés.
Vorſitzen, *v. n.* elölülni.
Vorſitzung, die, elölülés.
Vorſorge, die, előrevaló gondoskodás.
Vorſpann, die, befognivaló lovak, forspont. Mit Vorſpan fahren, forspontal járni.
Vorſpannen, eleibe fogni, *p. o. lovakat.*
Vorſpannung, die, eleibefogás.
Vorſpiegeln, *v. a.* ketsegtetni.
Vorſpiegelung, die, ketsegtetés.
Vorſpiel, das, játék eleje.
Vorſpielen, *v. a.* előtte játſzani, elöl játſzani.
Vorſprache, die, *l.* Fürſprache.
Vorſprechen, *v. a.* előtte ſzóllani, elölſzóllani,
Vorſpringen, *v. a.* elő ugrani, eleibe ugrani.
Vorſprung, der, előugrás.
Vorſtadt, die, külsőváros.
Vorſtädter, der, külső városbéli.
Vorſtehen, *v. n.* kitűnni, kitetſzeni.
Vorſtehend, *adj.* kitűnő, kitetſző.
Vorſtehen, *v. n.* 1. ſt. hervorſtehen, od. ragen, kiállani. 2. előtte állani. 3. elöljáró lenni. 4. ſt. bevorſtehen, közel lenni, következni. 5. felyülhaladni.
Vorſteher, der, 1. elöljáró. 2. ſt. Bevorſteher, atyamester, *a' tzéhben*
Vorſtehung, die, 1. kiállás. 2. elöljáróság.
Vorſtellen, *v. a.* 1. eleibe tenni, v. helyheztetni. 2. eleibe terjeſzteni valakinek valamit. 3. bémutatni, *p. o. valakit valakinél.* 4. ábrázolni, játſzani, *p. o. valakinek a' ſzemélyjét a' játékſzínen* ée. 5. ſt. Abbilden, ábrázolni, lefesteni. Was ſoll das Gemählde vorſtellen? mit ábrázol ez a' kép. Was ſoll das vorſtellen? mit jelent ez? 6. ſich, képzelni, gondolni, elgondolni. Man kann ſich leicht vorſtellen, könnyű elgondolni, v. képzelni.
Vorſtellung, die, 1. ábrázolás. 2. eleibe terjeſztés. 3. előadás. 4. gondolat, képzet.
Vorſtoß, der, sonkoly.
Vorſtoßen, *v. a.* 1. előtaſzítni. 2. *v. n.* kiállani, kitetſzeni.
Vorſtrecken, *v. a.* 1. kinyújtani. 2. előreadni, *t. i. pénzt.* 3. költsön adni.
Vorſtreckung, die, 1. kinyújtás. 2. költsönadás.
Vorſtreichen, *v. a.* előre simítni, *p. o. a' hajat.*
Vorſtreuen, *v. a.* elöſzórni.
Vortanzen, *v n.* elöltántzolni.
Vortänzer, der, elöltántzoló.
Vortheil, der, 1. ſt. Nutzen, haſzon, előmenetel. 2. ſt. Gewinn, nyereség. 3. ſt. Kunſtgriff, fortély. 4. ſt. Bequemlichkeit, nyereség, könnyűség.
Vortheilhaft, *adj.* 1. haſznos, előmeneteles. 2. nyereséges. 3. ſt. bequem, alkalmatos.
Vorthun, 1. ſt. hervorthun, elővenni. 2. előtte tenni, elöltenni, előre megtenni valamit. Vorgethan und nachgedacht, hat manchen in groß Leid gebracht, hebehurgyaságát sok ember megbánta. 3. ſich, magát kimutatni.
Vortrab, der, elöllévők, a' sereg első része, elöljáró tsapat.
Vortrag, der, 1. előadás, valamelly dolognak könyvben v. ſzóval való előadása. 2. tanítás, tanításmód, a' tanítás előadásának módja. 3. feltétel.
Vortragen, *v. a.* 1. elölvinni. 2. előadni, előterjeſzteni valamit ſzóval, v. könyvben. 3. tanítni, tanítás formában előadni valamit.
Vortrefflich, *adj.* jeles, derék, igen jeles; *adv.* jelesen, igen jelesen; igen jól.
Vortrefflichkeit, die, 1. jelesség,

derékség. 2. haſznosvólta valaminek.

Vortreten, *v. n.* 1. eleibe lépni, állani, v. menni. 2. előlmenni.

Vortretung, die, eleibelépés, v. menés. 2. elől menés.

Vortritt, der, 1. előllépés. 2. elsőség.

Vortruppen, die, *pl.* előljáró sereg, v. a' sereg eleje.

Vortuch, das, előkötő, kötő, kötény.

Vorúben, *v. a.* előre gyakorlani.

Vorúber, *l.* Vorbey.

Vorúbung, die, előre gyakorlás.

Vorurtheil, das, balítélet, balvélekedés, előítélet, eleve ítélés. 2. ſt. Meinung, vélekedés.

Vorwachs, das, sonkoly.

Vorwalten, *v. n.* 1. többet érni. 2. fennforogni, fennlenni. Es waltet kein Zweifel vor, semmi kétség sints a' dologban.

Vorwand, der, ſzín, ſzínes ok, palást. Unter dem Vorwande der Religion, a' Vallás ſzíne alatt.

Vorwärts, *adv.* előre, előfelé.

Vorweg, *adv.* ſt. voraus, előre.

Vorwelt, die, régi világ.

Vorwerfen, *v. a.* 1. eleibe vetni. 2. ſt. vorrücken, ſzemére vetni.

Vorwerfung, die, 1. eleibevetés. 2. ſzemére vetés.

Vorwerk, das, major, ſzállás; puſzta.

Vorweſer, der, hivatalban valakit megelőző.

Vorwiſſen, *v. a.* előre tudni.

Vorwiſſen, das, 1. előre tudás, tudat. Mit meinem Vorwiſſen, az én tudtommal.

Vorwitz, der, újságon kapás. 2. ſt. Muthwille, pajkosság, tsintalanság.

Vorwitzig, *adj.* 1. újságon kapó. 2. tsintalan.

Vorwitzigkeit, die, újságonkapás. 2. tsintalanság.

Vorwort, das, 1. előlutóljáró. *(Praepositio)*. 2. ſt. Fürſprache, ſzószólás, v. ſzóllás valaki mellett.

Vorwurf, der, ſzemre hányás. Jemanden Vorwürfe machen, valakinek ſzemére hányni valamit.

Vorzählen, *v. a.* eleibe ſzámlálni.

Vorzählung, die, eleibe ſzámlálás.

Vorzeichnen, *v. a.* eleibe rajzolni.

Vorzeichnung, die, eleibe rajzolás.

Vorzeigen, *v. a* megmutatni, előmutatni.

Vorzeiger, der, mutató, elő mutató.

Vorzeigung, die, mutatás, megmutatás.

Vorziehen, *v. a.* 1. ſt. hervorziehen, kihúzni, előhúzni. 2. ſt. höher ſchätzen, fellyebb betsúlni, eleibe tenni egy dolgot a' másiknak. 3. előtte tsinálni, *p. o. árkot a' kőfal előtt*, ée.

Vorziehung, die, 1. kihúzás, előhúzás. 2. fellyebb betsúlés.

Vorzimmer, das, külső ſzoba, béjáró ſzoba, béjáró.

Vorzug, der, 1. z. B. im Schachſpiele, elébb húzás, *p. o. a' sakjátékban*. 2. Der höhere Werth, elsőség, első rang. 3. Jede gute Eigenſchaft, od. Talent, jeles tulajdonság, jóság, jelesség. 4. a' seregnek első része- *l.* Vortruppen.

Vorzüglich, *adj.* jeles, derék, különös, kiváltképpenvaló; *adv.* különösen, kiváltképpen.

Vorzüglichkeit, die, jelesség.

Vorzugsweiſe, *adv.* megkülömböztetve.

Votiren, *v. n.* voksolni.

Votum, das, voks, *p. o. a' választásban*.

Vulcan, der, ſt. Feuerberg, tüzokádó hegy. 2. Vulkánus, a' *régiek kovács és tüz-Istenek*.

W.

Waag, die, Vág. *folyóviz.*
Waare, die, portéka. Grüne Waare, zöldség, *t. i. eladnivaló.*
Waarenhaus, das, portékás tárház.
Waarenlager, das, 1. portéka tartó hely, v. tárház. 2. portékák- *t. i. egy rakáson.*
Waben, der, lépes méz.
Wach, *adj.* ébrenlévő. Wach seyn, ébren lenni. Wach werden, felébredni.
Wache, die, 1. őrízés, strázsaállás. 2. őrízet, strázsa. Wache halten, strázsálni. Wache stehen, strázsán állani. 3. őrálló, strázsa- Die Wache ablösen, a' strázsákat felváltani. Wache ausstellen, kiállítni a' strázsákat. 4. őrízethely, strázsahely, strázsaház.
Wachen, das, éjtzakázás, ébren létel.
Wachen, *v. n.* 1. ébren lenni, éjtszakázni, fellenni. 2. strázsalni, őrízeten lenni. 3. vigyázni, gondoskodni valami felől.
Wachfeuer, das, őrzők tüze.
Wachhabend, *adj.* strázsáló, őrző.
Wachhaus, das, strázsaház.
Wachholder, der, gyalogfenyő, boróka. *Juniperus Communis.*
Wachholderbeere, die, gyalogfenyőbogyó, borókabogyó.
Wachmeister, der, strázsamester.
Wachparade, die, strázsa pompa a' katonáknál.
Wachs, das, viasz. In Wachs bousiren, viaszba kiábrázolni.
Wachsam, *adj.* ébrékeny, vigyázó Ein wachsames Auge auf etwas haben, szemmel tartani valamit, vigyázni valamire.
Wachsamkeit, die, vigyázóság, vigyázatosság, ébrékenység.
Wachsbaum, der, viaszfa. *Myrica cerifera.*
Wachsbild, das, viaszkép.
Wachsbleiche, die, 1. viaszfejérítés. 2. viaszfejérítő hely.
Wachsblume, die, 1. viaszból tsinált virág. 2. viaszfű. *Corinthe.*
Wachsbousiren, das, viaszkép tsinálás.
Wachsbousirer, der, viaszképtsináló.
Wachsschiff, das, strázsahajó.
Wachsen, *v. n.* m. s. ich wachse, du wächsest, er wächst; *Imp.* ich wuchs. *Perf.* ich bin gewachsen. 1. nőni. Thiere und Pflanzen wachsen, az állatok és plánták nőnek. Die Haare wachsen lassen, a' hajját megnőtetni, v. megnevelni. Einem gewachsen seyn, valakivel felérni, *t. i. tehetségre, bátorságra nézve,* éé. Einer Sache gewachsen seyn, birni valami dologgal, megfelelni valaminek. Heran wachsen, felnőni, felserdülni. 2. st. erzeuget werden, teremni. Bey uns wächst guter Wein, nálunk jó bor terem. 3. nevekedni, öregbedni, nőni. Sein Vermögen wächst mit jedem Tage, napról napra nevekedik birtoka. Der Mond wächst, a' hóld telik.
Wachsern, *adj.* viaszból való, viasz.
Wachsfackel, die, viaszfáklya.
Wachsfarbe, die, viaszszín.
Wachsflecken, der, viaszpetsét, v. motsok.
Wachsgelb, *adj.* viaszsárgaságú.
Wachskerze, die, viaszgyertya.
Wachsleinwand, die, viaszas vászon.
Wachslicht, das, viaszgyertya.
Wachsmotte, die, viasz-szipoly. *Phalaena cerella.*
Wachsperle, die, viaszgyöngy.
Wachspousiren, *l.* Wachsbossiren.
Wachspresse, die, viaszsajtó.
Wachssalbe, die, viaszkenőts.
Wachsscheibe, die, tányérviasz.
Wachsstock, der, viaszgyertya, viasztekerts.
Wachstafel, die, 1. tányérviasz. 2. viaszos asztal.
Wachsthum, der, 1. növés, nevekedés. Wärme befördert den Wachsthum der Gewächse, a' meleg előmozditja a' növevények növését. 2. nevekedés, öregbedés, gyara-

podás, *p. o. a' jóban, a' tökelletességben.*
Wachſtube, die, strázsaſzoba.
Wachsziehen, das, viaſzöntés.
Wacht, *l.* Wache.
Wachtel, die, fürj. *Tetrao Coturnix.*
Wachtelhund, der, vizsla.
Wachtelkönig, der, harizs. *Rallus Crex.*
Wachtelweizen, der, tsormolya, tsermolya. *Melampyrum arvense.*
Wächter, der, vigyázó, őrző, strázsa. (bakter).
Wachthaus, *l.* Wachhaus.
Wachtmeiſter, *l.* Wachmeiſter.
Wachtthurm, der, vigyázó torony.
Wachtſchiff, das, vigyázóhajó.
Wacke od. Felsſtein, kőszikla.
Wackelhaft, *adj.* ingadozó, ingó.
Wackeln, *v. n.* ingadozni, ingani. Der Tiſch wackelt, inog az aſztal, v. bitzeg. Der Zahn wackelt, a' fog lóg, v. inog.
Wacker, 1. ſt. lebhaft, munter, eleven, világravaló, talpra esett. 2. ſt. brav, derék, jeles.
Waddick, die, savó.
Wade, die, lábikra, vastag hús.
Waden, *l.* Waten.
Wadenbein, das, szártsont.
Wadſack, der, tariſznya.
Wafen, der, pázsit, gyep.
Waffe, die, *pl.* die Waffen, fegyver. Zu den Waffen greifen, fegyvert fogni. *az, az:* hadat kezdeni.
Waffen, die, *pl. l.* Waffe.
Waffenglück, das, hadi ſzerentse.
Waffenplatz, der, hartz mezeje.
Waffenſchmied, der, fegyvertsináló.
Waffenſtillſtand, der, fegyvernyugvás, fegyverszünés.
Waffenträger, der, fegyver hordozó.
Waffnen, *v. a.* felfegyverkeztetni.
Waag, die, vág folyóvíz.
Wagamt, das, mázsáló hely.
Wagbalken, der, iga, fontrúd.
Wage, die, 1. zum Wägen, font, mázsa, mérő serpenyő. Etwas auf die Wage legen, megfontolni valamit. 2. felhértz, *a' ſzekéren, a' melly a' hámfát tartja.*
Wagegeld, das, fontolás bér.
Wagehals, der, vakmerő, mérész.
Wagen, der, ſzekér, *t. i. paraſztſzekér.* 2. ſt. Kutſche, kotsi, hintó. Das fünfte Rad am Wagen, ötödik kerék a' ſzekérben, *az az: ſzükségtelen dolog.*
Wagen, *v. a.* 1. bátorkodni, ſich wagen, magát a' veſzedelemre kitenni. 2. kotzkáztatni. Sein Geld im Spiele wagen, pénzét a' játſzásban kotzkáztatni. 3. ſt. probiren, pró bálni. *Pb.* Friſch gewagt iſt halb gewonnen, frissen merni, félig nyerni.
Wägen, *v. a.* 1. *Imp.* ich wog, *Perf.* ich habe gewogen, fontolni, mérni, megfontolni, megmérni, mázsálni, megmázsálni, *p. o. valamit a' fonton, v. mázsálon.* 2. *l.* Wiegen.
Wagenachſe, die, ſzekértengely.
Wagendecke, die, ſzekérfedél, kotsifedél, ernyő.
Wagenflechte, die, ſzekérkas.
Wagengeleiſe, das, kerékvágás, ſzekértsapás.
Wagenkorb, der, ſzekérkas.
Wagenleiter, die, ſzekéróldal.
Wagenmeiſter, der, kotsi gondviselő.
Wagenpferd, das, kitsibavaló ló.
Wagenrad das kotsikerék; ſzekérkerék
Wagenremiſe, die, kotsiſzín.
Wagenſchmiere, die, ſzekérkenő, deget, dohot, kulimáz.
Wagenſchoppen, *l.* Wagenremiſe.
Wagenſitz, der, ülés a' kotsiban.
Wagenſperre, die, kerekkötő.
Wäger, der, fontoló, mázsáló.
Wagerecht, *adj.* fonterányos.
Waghals, *l.* Wagehals.
Wagner, der, kerékgyártó, bognár, kerekes, kotsis.
Wagſchale, die, fontserpenyő.
Wagſtück, das, méréſzség, méréſz tselekedet, méréſz próba.
Wägung, die, fontolás, megmérés fonton, mázsálás, megmázsálás.
Wahl, die, 1. válaſztás. Eine Wahl treffen, válaſztani, kiválaſztani. 2. ſzabad válaſztás, tetſzése ſzerént való válaſztás. Einem die Wahl laſſen, valakinek ſzabadválaſztására hagyni valamit.
Wählen, válaſztani. Einen Biſchof wählen, püspüköt válaſztani.
Wählen, das, válaſztás.
Wähler, der, válaſztó.
Wahlfähig, *adj.* válaſztható.
Wahlfürſt, der, III. Válaſztó Fejedelem, v. Hertzeg.
Wahlplatz, der, 1. válaſztókely. 2. tsatapiatz.

Wahlrecht, das, választásjuss, választásravaló juss.
Wahlreich, das, választó ország mellyben a' Király választatik.
Wahlſpruch, der, választott mondás, rövid jeles mondás.
Wahlſtadt, die, választóváros.
Wahlſtimme, die, voks, választószó.
Wahlſtatt, *l.* Wahlplatz.
Wahltag, der, választónap.
Wählung, die, od. das Wählen, választás.
Wahlzimmer, das, választó szoba.
Wahn, der, tévelygés, tévelygő vélekedés. In dem Wahne ſtehen, abban a' tévelygésben lenni.
Wähnen, *v. a.* vélni, vélekedni, *t. i. hibásan vélekedni, tévelygő értelemben lenni valami felöl.*
Wahnglaube, der, tévelygő hit.
Wahnſinn, der, örültség.
Wahnſinnig, *adj.* őrült, eszement.
Wahr, *adj.* 1. igaz, való; *adv.* igazán. Es iſt wahr, az igaz; nicht wahr? nem igaz? nem való? nem úgy van e'? Etwas für wahr halten, valamit igaznak tartani. 2. igaz, valóságos, igazi. Die wahre Tugend, az igaz virtus.
Währen, *v. n.* tartani. Wie lange wird es noch währen? meddig fog még tartani?
Während, *adj.* 1. tartó. Ewig während, örökké tartó; während daß, mig, az alatt hogy. 2. *adv. c. Gen.* alatt, *t. i. ideje alatt.* Während des Krieges, a' háború alatt, míg a' háború tartott; während der Zeit, az alatt az idő alatt, addig, az alatt.
Wahrhaft, *adj.* 1. valóságos, valódi, igaz. Die wahrhafte Freundſchaft, az igaz barátság. 2. igazmondó.
Wahrhaftig, *adj.* 1. ſt. wahrhaft, valóságos, valódi; *adv.* valósággal, valóságosan. 2. igazmondó.
Wahrhaftigkeit, die, igazságosság, valódiság. 2. igazmondóság.
Wahrheit, die, 1. igazság, igaz. Von der Wahrheit abweichen, az igazság mellől eltávozni. Der Wahrheit zu nahe treten, az igasságon erőszakot tenni. Hinter die Wahrheit kommen, kitudni az igazat, végire járni valaminek ha úgy van e? Die Wahrheit zu ſagen, igazat szólván; hogy az igazat megvalljam. 2. valóság. Die Wahrheit eines Satzes beweiſen, valamelly mondásnak v. tételnek valóságát megmutatni.
Wahrheitseifer, der, igazság mellettvaló buzgóság.
Wahrheitsforſcher, der, igazságvizsgáló.
Wahrheitsliebe, die, igazságszeretet.
Wahrlich, *adv.* valóban, valósággal, igazán. Er iſt wahrlich unſchuldig, ő valóban ártatlan.
Währmann, der, Gewährmann, felelő, kezes, helytálló, *valaminek igazsága mellett.*
Wahrnehmen, *v. a.* észrevenni, megsejdítni.
Wahrnehmung, die, észrevétel.
Wahrſagen, 1. jövendölő, jövendőt mondani. 2. st. wahr ſagen, igazat mondani.
Wahrſager, der, jövendölő, jövendő mondó.
Wahrſcheinlich, *adj.* hihető; *adv.* hihetőképpen.
Wahrſcheinlichkeit, die, hihetőség, hihető dolog.
Währung, die, 1. st. Dauer, tartás, tartóság. 2. érték, *meghatározott betse, p. o. a' pénznek.* Zehn Gulden Wienerwährung, tíz fortnt a' Bétsi pénzbets szerént, v. Bétsi forint szerént.
Waid, der, izats, kék festőfű. *Isatis tinctoria* L.
Waidfärber, der, izattsal festő.
Waiſe, der, III od. die Waiſe, árva, Zur Waiſe werden, árvaságra jutni.
Waiſengeld, das, árvák pénze.
Waiſenhaus, das, árvaház, árvák háza.
Waiſenkind, das, árvagyermek.
Waiſenmutter, die, árvák-anyja.
Waiſenſtand, der, árvaság.
Waiſenvater, der, árvák atyja.
Waizen, Vátz, *Város.*
Walache, der, Oláh.
Walachey, die, Oláhország.
Walachiſch, *adj.* oláh; *adv.* oláhúl.
Wald, der, *pl.* die Wälder, erdő. *Pb.* Wie man in den Wald ſchreyt, ſo ſchallt es wieder heraus, a' milyen a' kérdés, ollyan a' felelet.

Waldbaum, der, erdeiſa.
Waldbiene, die, erdei méh.
Waldbruder, ſt. Einſiedler, remete.
Waldchen, das, erdőtske.
Waldeſel, der, vadſzamár.
Waldgeſang, der, erdei ének.
Waldgott, der, erdei isten.
Waldhirſch, der, erdei ſzarvas.
Waldhollunder, der, fürtös bodza. *Sambucus Racemosus.*
Waldhonig, der, erdei méz.
Waldhorn, das, trombitakürt.
Waldhuhn, das, fajd. *Tetrao.*
Waldig, *adj.* erdős.
Waldlerche, die, erdei patsirta.
Waldleute, die, *pl.* erdő lakosi.
Waldmann, der, erdei ember. 2. orángutáng.
Waldmaus, die, erdei egér.
Waldmeiſe, die, erdei tzinke.
Waldmeiſter, der, 1. erdőmester, 2. ſzagos érdeske. *Asperula odorata.*
Waldmenſch, der, III. 1. erdei ember. 2. orángutáng. *Majom.*
Waldnutzung, die, erdőhaſználás, az erdőnek haſznavétele.
Waldnymphe, die, erdei nimfa.
Waldordnung, die, erdőrendtartás, erdő törvény.
Waldrebe, die, fejér venitz. *Clematis Vitalba.*
Waldrecht, das, erdei juss, erdő juss.
Waldſtrom, der, erdei folyóvíz.
Waldtaube, die, vadgalamb.
Waldteufel, der, ſzatir. *Majom.*
Waldung, die, erdőség.
Waldwicke, die, erdei babó. *Vicia ſilvatica.*
Walken, *v. a.* kallózni, *p. o. a' poſztót.*
Walken, das, kallózás.
Walker, der, kallós.
Walkmühle, die, kalló.
Wall, der, sántz, töltés, földbástya.
Wallach, der, heréltló.
Wallachey, *l.* Walachey.
Wallen, *v. n.* 1. forrani, buzogva forrani, buzogni; *mint a' tűznéllévő víz.* 2. hánykódni, *mint a' tenger.* 3. pezsegni, felpezsdűlni, *mint a' vér a' hevesség miatt.*
Wallen, das, 1. forrás, buzgás. 2. hánykódás, *a' tengeren.*
Wallfahrt, die, 1. ſt. Wanderſchaft, vándorlás. 2. bútsújárás.
Wallfahrten, *v. a.* bútsút járni, bútsúra menni.
Wallfahrter, der, bútsús.
Wallfiſch, der, tzethal, tzet. *Balaena.*
Wallfiſchfang, der, tzethalfogás.
Wallnuß, die, dió.
Wallnußbaum, der, diófa. *Juglans.*
Wallrath, der, tzetvelő.
Wallroß, das, közönséges rozmár. *Trichecus Rosmarus.*
Wallung, die, 1. forrás, buzgás. 2. hánykódás, *a' tenger hánykódása.* 3. pezsgés, *vérpezsgés.*
Wallwurz, die, fekete nadálytű. *Symphytum officinale* L.
Wälſch, *adj.* 1. ſt. Italiániſch, Olasz, Olaszországi; die wälſche Sprache, az Olasz nyelv; Wäliſch reden, olaszúl beszélni. 2. Ein Wälſcher, Olasz, Olasz ember. 3. Wälſcher Hahn, pulyka. Wälſche Nuß, dió.
Wälſcher, ein, Olasz, Olasz ember, Talján.
Wälſchland, Olaszország, Taljánország.
Walten, *v. n.* 1. ſt. regieren, herrſchen, igazgatni, uralkodni. 2. ſchalten und walten, szabad tetszése szerént bánni valamivel.
Walze, die, hengergő, henger.
Walzen, *v. a.* 1. kerekíteni, kikerekíteni, *t. i. az óra kereket tökéletes kerek formára készítni.* 2. kidagaszlani a' tésztát. 3. forogni, német tántzot járni. 4. walzende Güter, osztályos jószágok.
Wälzen, *v. a.* 1. hengergetni, hempelygetni. 2. ſich, hengeregni, hempelyegni. Etwas von ſich wälzen, valamit magáról elhárítni.
Walzenförmig, *adj.* hengerforma.
Walzenſchnecke, die, hengertsiga. *Voluta.*
Wälzung, die, hengergetés, hempelygetés.
Wamme, die, 1. a' marhának lefüggő tarja, lepenyeg. 2. Fuchswamme, rókatorok, rókamál.
Wammes, das, derékravaló, lajbli.
Wampe, die, 1. toka. 2. has, pohos has.
Wand, die, *pl.* die Wände, fal. Eine Wand führen, falat rakni. Eine ſpaniſche Wand, olaszfal, rejtek-

fal. 2. hegynek, hajónak ée. falforma óldala.

Wandel, der, életmód, élet. Wandel führen, életet élni. — Handel und Wandel, mindenféle kereskedés; élet mód.

Wandelbar, *adj.* változó, változandó. Das wandelbare Glück, a' változó szerentse. 2. st. Baufällig, romladozó, romlandó.

Wandeln, *v. n.* 1. st. gehen, menni, járni. 2. st. leben, élni. 3. st. verwandeln, elváltoztatni. 3. Das wandelnde Blatt, buzgó manó. *Mantis religiosa.*

Wandelung, die, 1. járáskelés. 2. változtatás.

Wanderer, der, vándorló, vándor.

Wandern, *v. n.* 1. st. fortgehen, elmenni. 2. vándorlani, hazájából idegen helyekre menni. 3. st. gehen, menni.

Wanderschaft, die, vándorlás.

Wandersmann, der, vándorló, vándor.

Wanderstab, der, vándorbot.

Wanderung, die, 1. vándorlás. 2. menés, költözés.

Wandflechte, die, faltarjag. *Lichen parietinus.*

Wandkraut, das, falfü. *Parietaria.*

Wandleuchter, der, falonfüggő gyertyatartó.

Wanduhr, die, falóra.

Wange, die, ortza.

Wankelmuth, der, álhatatlanság, tétovázóság.

Wankelmüthig, *adj.* tétovázó, álhatatlan.

Wanken, *v. n.* ingani. Das wankende Rohr, az ingadozó nádszál. Im Gehen wanken, a' menésben bitzegni, v. tántorogni. Der Tisch wanket, az asztal bitzeg, v. mozog.

Wann, mikor, ha. Wann man dich fragt, so antworte, ha kérdeznek, felelj. *l.* Wann. 2. Dann und wann, néha néha.

Wännchen, das, 1. szórólapátotska. 2. kármentő.

Wanne, die, 1. szórólapát. 2. ferdőkád, kád.

Wannen, *v. a.* st. schwingen, szórni, szelelni.

Wannen, z. B. von wannen, honnét.

Wanst, der, has, pohos has.

Wanze, die, büdös féreg, poloska. *Cimex.*

Wanzenkraut, das, poloskavesztőfü. *Cimicifuga* L.

Wanzig, *adj.* büdös férges.

Wappen, das, tzímer. Sein Wappen ist ein Löwe, a' tzímere egy oroszlán.

Wappenkunst, die, tzímerértés, tzímerek esméretének mestersége.

Wappenmahler, der, tzímerfestő.

Wardein, der, pénzvizsgáló, számtartó. Groß-Wardein, Nagy Várad.

Warm, *adj.* meleg; *adv.* melegen. Warm werden, megmelegedni. Warm machen, megmelegítni. Das Zimmer warm machen, a' szobát bémelegítni, v. béfütni. Sich wärmen, melegedni. Mir ist warm, melegem van. Jemanden den Kopf warm machen, *a.* valakinek nyughatatlanságot okozni, *b.* valakit felingerleni.

Wärme, die, melegség. Mit vieler Wärme, hevesen, buzgo indulattal.

Wärmemesser, das, melegmérő. *Thermometrum.*

Wärmen, *v. a.* 1. melegítni. 2. sich, melegedni. Sich die Hände wärmen, kezeit melegítni.

Wärmflasche, die, ágymelegítő, *t. i. edény.*

Wärmung, die, melegítés.

Warnen, *v. a.* inteni, meginteni, valakit intéssel óvni, v. ójni, *p. o. veszedelemtől, kártól,* ée.

Warner, der, intő.

Warnung, die, intés, előrevaló megintés.

Warschau, Varsó, *város.*

Warte, die, vizsgálótorony.

Wartegeld, das, szolgálatbér.

Warten, 1. *v. a.* gondot viselni valamire, ápolgatni, dajkálni valakit. Den Kranken warten, a' beteget ápolgatni, a' beteg körül dajkálkodni. 2. gondoskodni valami felől. Seines Amtes warten, hivatalában szorgalmatosan forgolódni. 3. *v. n.* várakozni. Ich kann nicht lange warten, nem várakozhatom sokáig. Auf jemanden, od. auf etwas warten, valakire, v. valamire várakozni. Ich habe mich ganz müde gewartet, elúntam a' várakozást.

Wärter, der, 1. gondviselő, ápolgató, velebánó.

Wärterinn, die, ápolgató aſzſzony, gondviselő aſzſzony, betegek dajkája.

Wartfrau, die, (ugyan az).

Wärts, *adv.* felé, z. B. oſtwärts, napkeletfelé.

Wartthurm, der, vigyázó torony.

Wartung, die, 1. várakozás. 2. gondviselés, dajkálkodás, ápolgatás.

Warum? 1. miért? 2. a' miért.

Wärzchen, das, 1. ſzümöltsötske. 2. tsetsbimbó.

Warze, die, 1. ſzömölts, ſzümölts. 2. tetsbimbó, v. tsetsbúb, tsetsſzem.

Warzenkraut, das, 1. bárántsetsfű. *Sedum acre.* 2. skorpiófarkfű. *Scorpiurus.*

Warzig, *adj.* ſzömöltsös.

Was? *pron.* 1. a' mi, a' mit, a' melly, a' mellyeket. Was du ſagſt iſt wahr, a' mit mondaſz az igaz. Was mich betrifft, a' mi engemet illet. 2. was? mi? mit. Was iſt das? mi az? Was willſt du? mit akarſz? od. ſt. warum? miért? Was weinſt du? miért ſirſz? Was für einer? was für? mitsoda? millyen? Was für Bücher lieſeſt du? mitsoda könyveket olvasol? 4. ſt. etwas, valami. Ich merke ſo was, magam is veſzek valami ollyast észre. 5. ſt. ſo ſehr als, valamint tsak. Lauf was du kannſt, fuss valamint tsak tudſz.

Waſchbecken, das, mosdó edény, mosdó medentze.

Wäſche, die, fejérruha. Alle Wäſche ſchmutzig machen, minden fejérruháját ellzennyezni. Weiße Wäſche anlegen, tiſztát venni magára. 2. ſt. das Waſchen, mosás, ruhamosás, v. ſzapúlás.

Waſchen, *v. a.* ich waſche, du waſcheſt, er od. ſie wäſchet, *Imp.* ich wuſch, *Perf.* ich habe gewaſchen, 1. mosni, megmosni, *p. o. ruhát, edényt, v. kezét.* Sich die Hände waſchen, a' kezeit megmosni. — Einem den Kopf waſchen, megmosni valakinek a' fejét, v. megpirongatni valakit. 2. ſich, mosdani, megmosdani. Haſt du dich ſchon gewaſchen, megmosdottál már. 3. elmosni. *t. i. a' festésben a' festéket.* 4. ſetsegni, tsatsogni.

Waſchen, das, mosás.

Wäſcher, der, mosó.

Wäſcherinn, die, mosóaſzſzony.

Waſchfaß, das, mosdó edény.

Waſchgold, das, mosott arany, a' folyóvizekből kiſzedett és kimosott arany.

Waſchhandſchuh, der, mosható, v. mosnivaló kéſztyű.

Waſchherd, der, katlan.

Waſchkeſſel, der, mosó üst, vasfazék.

Waſchkorb, der, mosó kosár.

Waſchleine, die, ſzáraſztó kötél.

Waſchtrog, der, mosó teknő.

Waſchzettel, das, mosnivaló ruhák laistroma.

Waſen, der, ſt. Raſen, gyep, pázsit.

Waſſer, das, 1. víz. Waſſer trinken, vizet inni. Ein Glas Waſſer, egy pohár víz. Zu Waſſer werden, vízzé válni. Ungariſches Waſſer, rozmaringſzeſz víz. Die Augen ſtehen ihm voll Waſſer, könybe lábbadtak ſzemei. 2. ſt. Fluß, od. Meer, víz, folyóvíz, tenger, ée. *Pb.* Stille Waſſer ſind tief, lassú víz partot mos. Waſſer in den Brunnen tragen, kútba, v. dunába hordani vizet. 3. ſt. Urin, vizellet. Das Waſſer abſchlagen, vizelleni. 4. hab, a' teveſzőr, v. selyemmatériának habossága. Der Taffet hat ein ſchönes Waſſer, szép habos tafota.

Waſſerader, die, vizér, víz ere.

Waſſerampfer, der, vízilórom, vízi-sóska. *Rumex Aquaticus.*

Waſſerbau, der, vízbenvaló épités.

Waſſerbaukunſt, die, vízi épitésmesterség.

Waſſerbehältniß, das, víztartó, *t. i. edény, v. tsatorna.*

Waſſerbeſchreibung, die, vízleirás.

Waſſerblaſe, die, vízbuborék.

Waſſerblatter, die, vízhimlő.

Waſſerblau, tengerszín.

Waſſerbley, das, plajbász.

Waſſerbrey, der, vizes kása, kóſitz, liſztes kása.

Waſſerbruch, der, vizes sérültség. 2. örvény a' tengerben.

Waſſerbrunnen, der, kút.

Waſſerbutte, die, vízhordó sajtár, v. dézsa.

Waſſerdamm, der, töltés, gát, *a' víz ellen.*
Waſſerdampf, der, vízgőz.
Wäſſerchen, das, vizetske.
Waſſerdicht, *adj.* vízmegálló, a' mi a' vizet megállja, és által nem ereſzti.
Waſſereidechſe, die, vízigyék. *Lacerta aquatica.*
Waſſereimer, der, vízmérő veder.
Waſſerfahrt, die, vízenvaló útazás, vízi útazás.
Waſſerfall, der, vízrohanás, vízzuhanás, vízesés.
Waſſerfarbe, die, 1. vizfesték, vizesfesték. 2. vízſzín.
Waſſerfarbig, *adj.* vízſzínű.
Waſſerfaß, das, vizes hordó.
Waſſerfenchel, der, vízi bösövény. *Phellandrium aquaticum.*
Waſſerfeuerwerk, das, vízi tűzjáték.
Waſſerfläche, die, vízſzine, vízſzín.
Waſſerflaſche, die, vizes palatzk.
Waſſerfloh, der, vízi lábfarkú. *Podura aquatica.*
Waſſerfluth, die, vízáradás.
Waſſerfroſch, der, vízibéka.
Waſſerführer, der, vízárkoló, vízelárkoló.
Waſſerführung, die, vizelárkelás.
Waſſerfurche, die, vízárok, vízárkotska.
Waſſergalle, die, 1. ſzivárványſzárny. 2. ér, patak ér, *a' ſzántóföldeken.*
Waſſergang, der, vízmenetel, víztsatorna.
Waſſergefälle, das, vízmérték.
Waſſergefäß, das, vízedény, vizes edény.
Waſſergeflügel, das, vízimadár.
Waſſergelte, die, vizes dézsa, v. sajtár.
Waſſergeſchirr, das, vízedény, vizes edény.
Waſſerglas, das, vizespohár, víznekvaló pohár.
Waſſergott, der, víziisten, víziſten. *Neptún.*
Waſſergraben, der, vízárok.
Waſſergauß, der, vízaradás.
Waſſerhälter, der, víztartó edény v. tsatorna.
Waſſerholunder, der, vízi bodza.
Waſſerhoſe, die, III. 1. forgóſzeles ſelhőſzakadás. 2. *l.* Meerhoſe.
Waſſerhuhn, das, fú, hóda. *Fulica,* v. ſzártsa. *Fulica atra.*
Waſſerhund, der, vízbe tanított pudli, *melly a' vízből a' lött madarat kihozza.*
Waſſerjagd, die, vízi vadáſzat.
Wäſſerig, *adj.* 1. vizes, vizenyős, híg. 2. vízízű, ízetlen. 3. erőtlen, híg. *p. o. írás, beſzéd,* ée.
Wäſſerigkeit, die, 1, vizesség, vizenyősség, hígság. 2. vízízűség, ízetlenség.
Waſſerkanne, die, vízeskanna.
Waſſerkaſten, der, víztartó.
Waſſerkeſſel, der, víztartó üſt, v. vaskazék.
Waſſerkolbe, die, buzgány. *Typha* L.
Waſſerkopf, der, fejvízkorság.
Waſſerkrug, der, vizeskorsó.
Waſſerkunſt, die, vízimesterség.
Waſſerleiter, der, vízárkoló, vízelárkoló, *a' vizet tsatornára vevő.*
Waſſerleitung, die, vízelárkolás; *tsatornára vevése a' víznek.* 2. víztsatorna.
Waſſerlinſen, die, *pl.* vízilentse, kátsaparéj. *Lemna minor.*
Waſſermahlerey, die, vízzelfestés, vízzelvaló festés.
Waſſermaß, das, vízmérték.
Waſſermelone, die, görög dinnye. *Cucurbita Citrullus* L.
Waſſermeth, der, méhser, mártz, vízmártz.
Waſſermolch, der, tói gyék, v. göte. *Lacerta lacustris.*
Waſſermücke, die, vízi ſzúnyog
Waſſermühle, die, vízimalom.
Waſſermüller, der, vizesmolnár, vízimolnár.
Waſſermünze, die, vízi ménta. *Mentha aquatica* L.
Wäſſern, *v. a.* 1. mit Waſſer befeuchten, megvizezni, megnedvesítni.— Der Mund wäſſert ihm darnach, foly a' nyála érte; az az: igen nagyon kívánja. — Gewäſſert, *a.* megnedvesített, megvizezett, megáztatott. *b.* habos, *p. o. matéria.*
Waſſernix, die, vízi késértet.
Waſſernuß, die, sulyom. *Trapa.*
Waſſerperle, die, hamis gyöngy.
Waſſerpumpe, die, vízſzivató, ſzivattyú, vízſzivó. ſzivárvány.
Waſſerquelle, die, vízforrás.

Waſſerrad, das, vízikerék, víztekerő kerék.
Waſſerrinne, die, víztsatorna.
Waſſerröhre, die, víztső.
Waſſerſalamander, tói gyék, v. göte. *Lacerta Lacustris.*
Waſſerſäule, 1. vizoſzlop, víznek az oszlopa. 2. *l.* Waſſerhoſen.
Waſſerſchaden, der, vízi kárvallás, víz miatt esett kár.
Waſſerſcheu, víztől irtózó.
Waſſerſcheu, die, víztőlvaló irtózás.
Waſſerſchildkröte, die, vízi teknősbéka.
Waſſerſchlange, die, vízi kígyó. *Coluber.*
Waſſerſchnecke, die, vízi tsiga.
Waſſerſchöpfen, das, vízmerítés.
Waſſerſchwalbe, die, parti fetske.
Waſſerſeite, die, vízfelőlvaló óldala valaminek.
Waſſersgefahr, die, vízi veſzedelem.
Waſſersnoth, die, vízinség, vízáradás miatt való inség.
Waſſerſpritze, die, fetskendező.
Waſſerſtänder, der, vízi puska, vizes kád; halastó, tó.
Waſſerſtreif, der, vizenyös tsík a' ſületlen kenyérben, (ſzalonnája).
Waſſerſtrudel, die, örvény.
Waſſerſucht, die, vízkorság, vízi betegség.
Waſſerſüchtig, vízkorságos, vízi betegségbenlévő.
Waſſerſuppe, die, vízleves.
Waſſertaucher, der, búvár.
Waſſertaufe, die, vízikereſztség, vízzelvaló kereſztelés.
Waſſerteufel, der, ſzártsa. *Phulica atra*, és, *aterrima.*
Waſſertiefe, die, víz mélysége.
Waſſertragen, das, vízhordás.
Waſſertrinken, das, vízivás.
Waſſertrinker, der, vízivo, bornemiſza.
Waſſertrog, der, vizes teknő.
Waſſertropfen, der, víztsepp.
Wäſſerung, die, megvizezés, megnedvesítés.
Waſſerviehgras, das, vízi tippan. *Poa aquatica.*
Waſſervogel, der, vízi madár.
Waſſerwage, die, vízmérték, vízerány-mérték.
Waſſerwanze, die, úſzka, vízpoloska. *Notonecta* L.
Waſſerwegerich, der, 1. vízi méregölőfű. *Alisma plantago*, és; vízi útifű. *Plantago aquatica.*
Waſſerwirbel, der, örvény, vízörvény.
Waſſerwoge, die, vízhab, hullám.
Wate, od. Watte, die, béllés pamut, béllelő pamut.
Waten, *v. n.* m. ſ. gázolni, által gázolni. Der Fluß iſt ſo ſeicht, daß man durch denſelben waten kann, ez a' folyóvíz ollyan tsekély, hogy kereſztül lehet gázolni.
Wattſack, der, bőrzsák.
Watte, die, béllés pamut.
Wau, der, kortsos rezeda. *Reseda luteola.*
Webe, die, ſzövet, *egy ſzövet darab vászon* ée.
Weben, *v. a.* 1. ſzőni. Leinwand weben, gyoltsot v. vászot ſzőni. 2. mozgani, mozogni.
Weben, das, ſzövés.
Weber, der, takáts, ſzövő.
Weberbaum, der, zugolyſa.
Weberblatt, das, takátsborda.
Weberey, die, 1. ſzövés. 2. ſt. Weberkunſt, ſzövés mesterség. 3. ſt. Weberſtätte, takátsmühely, ſzövőmühely.
Weberkamm, der, takátsborda.
Weberkarde, die, tsapóetset, ſzomjúhozó lapu, *Dipsacus Fullonum.*
Weberknoten, der, takáts kötés.
Weberſchiffchen, das, vetélő.
Weberſpuhle, die, tséve, fonaltső.
Weberzettel, der, takátsrovás.
Wechſel, der, 1. ſt. Abwechſelung, változás, megváltozás. Die Tugend iſt nicht dem Wechſel der Zeit unterworfen, a' virtusnak az idő változásai nem árthatnak. 2. ſt. Tauſch, tserélés. Einen Wechſel treffen, tserélni. 3. váltólevél. Einen Wechſel ausſtellen, váltólevelet adni. Einem Geld durch Wechſel übermachen, valakinek váltólevél által küldeni pénzt.
Wechſelbank, die, péntzváltó aſztal, v. kaſzſza.
Wechſelbrief, der, váltólevél.
Wechſelcours, der, váltófolyamat.
Wechſelfieber, das, változó hidegleles.
Wechſeln, *v. a.* 1. ſt. vertauſchen, tserélni, eltserélni. 2. die Kleider, vál-

Digitized by Google

toztatni, *p. o. öltözetét.* z. B. Geld, váltani, felváltani, *p. o. pénzt.* Einen Ducaten wechſeln laſſen, egy aranyot elváltatni. 4. Briefe mit Jemanden wechſeln, levelezni valakivel. Worte wechſeln, *a.* beſzélgetni, *b.* ſzóval öſzve kapni. 5. *v. n.* változni. Es wechſelt alles in der Welt, minden változik a' világon.

Wechſelnd, *adj.* változó.

Wechſelrecht, das, váltójuss.

Wechſelſchuld, die, váltólevélrevaló adósság.

Wechſelſeitig, *adj.* költsönös.

Wechſelsweiſe, *adv.* köttsönösen.

Wechſelung, die, 1. tserélés. 2. váltás, pénzváltás. 3. változtatás. 4. változás.

Wechsler, der, od. Banquier, váltó, pénzváltó.

Wecken, der, 1. ellapított ſrósvaj. 2. hasított zsemlye.

Wecken, *v. a.* felkölteni; *t. i. az álomból.*

Wecken, das, felköltés.

Wecker, der, felköltő, felköltő mív, *az órákban.*

Wedel, der, 1. legyező. 2. ſt. Fliegenwedel, légytsapó. 3. némelly állatoknak bojtos farkok.

Wedeln, *v. a.* 1. legyezni. 2. tsóválni a' farkát. z. B. der Hund wedelt mit dem Schwanze, a' kutya tsóválja a' farkát.

Wedeln, das, 1. legyezés. 2. tsóválas.

Weder, *conj.* sem. Weder, — noch, sem, — sem. Weder Freunde, noch Glück, noch Reichthum konnte ihn dazu vermögen, sem a' baráti, sem a' ſzerentse, sem a' gazdagság arra nem vehették.

Weg, der, 1. út. Ein gerader Weg, egyenes út. Einen Weg nehmen, od. einſchlagen, valamelly útat választani. Sich auf den Weg machen, útnak indúlni, elindúlni. Unter Weges, az úton, az útazás közben, az útban. Es hat gute Wege, *a.* nem sietős a' dolog, *b.* nem teſz a' semmit. Den Weg aller Welt gehen, ſt. ſterben, meghalni, a' minden élők útjára menni. 2. járás, menés, út, mellyet az útazó teſz. Einem im Wege ſtehen, valakinek útjában lenni, valakit akadályoztatni. Einem etwas in den Weg legen, *a.* lába alá tenni valakinek valamit, v. akadályt tenni, akadályára lenni valakinek; *b.* megsérteni, v. megbántani valakit. Geh deinen Weg, menj dolgodra. Das liegt mir im Wege, ez akadályomra van, v. láb alatt van. 3. ſt. Art und Weiſe, út, mód valamire. Krumme Wege gehen, törvénytelen úton módon igyekezni valamire. Keines Weges, semmi módon nem, semmiképpen nem.

Weg, *adv.* el, oda. Weg damit, félre vele. Weg mit ihm, vigyétek el. Geh weg, lódúlj, eredj, félre. In einem weg, egy folytában. Weg ſeyn, *a.* ott nem lenni. *b.* oda lenni, meghóltá lenni. Er iſt ſchon weg, *a.* már elment, *b.* már oda van, v. már meghólt. Schlecht weg, egyenesen, egy általjában.

Wegblaſen, *v. a.* elfújni, lefújni.

Wegbleiben, *v. n.* m. ſ. elmaradni, kimaradni.

Wegebau, der, úttsinálás.

Wegebreit, der, útifű. *Plantago.*

Wegedorn, der, varjútövis, varjúbingyó. *Rhamnus* L.

Wegen, *praep. c. Gen.* ért, miatt. Des Vaters wegen, az atyáért. Dieſer Urſache wegen, ezen okból. Er iſt wegen ſeines Fleißes belohnt worden, ſzorgalmatosságáért jutalmaztatott meg.

Wegerich, der, útifű. *Plantago* L.

Wegeſchnecke, die, útitsiga.

Wegetritt, der, götsfű, götsinda. *Polygonum* L.

Wegewarte, die, katang. *Cichorium.*

Wegfallen, *v. n.* lesni, elesni.

Wegfliegen, *v. n.* m. ſ. elrepülni.

Wegfliehen, *v. n.* m. ſ. elfutni.

Weggeben, *v. a.* oda adni, eladni.

Wegjagen, *v. a.* elkergetni, elhajtani.

Wegkommen, *v. n.* m. ſ. eljönni. 2. ſt. verloren gehen, elveſzni.

Wegkönnen, d. i. gehen od. kommen, eltudni, *p. o. jönni, jöhetni, 's a' t.*

Weglaſſen, *v. a.* elbotsátni, felereſzteni. 2. elhagyni, kihagyni valamit, *p. o. feledékenységből az írásból.*

Weglaufen, *v. n.* m. ſ. elfutni.

Weglegen, *v. a.* eltenni más helyre.
Wegmüſſen, d. i. gehen, z. B. Ich muß weg, el kell mennem. Er muß weg, el kell neki menni.
Wegnehmen, *v. a.* elvenni.
Wegraffen, elkapni, elrántani. Der Tod od. die Peſt rafft viele Menſchen weg, a' halál, v. a' pestis sok embereket elpuſztit.
Wegräumen, *v. a.* eltiſztitni, eltiſztogatni.
Wegreiſe, die, elútazás.
Wegreiſen, *v. a.* elútazni.
Wegrollen, *v. n.* 1. elhengerítni. 2. elhengeredni.
Wegrufen, *v. a.* elhívni.
Wegſchaffen, *v. a.* elküldeni, *parantsolásképpen*, parantsolni.
Wegſchicken, *v. a.* elküldeni.
Wegſchütten, *v. a.* elönteni, kiönteni.
Wegſetzen, *v. a.* 1. eltenni, egy helyről másikra. 2. ſich über andere wegſetzen, másokat fel se venni. Sich über etwas wegſetzen, nem gondolni valamivel, fel se venni valamit.
Wegweiſer, der, útmutató, kalaúz.
Wegwenden, *v. a.* elforditni.
Wegwollen, d. i. gehen, elakarni, *t. i. menni.*
Wegziehen, *v. n.* elköltözni.
Wegzug, der, elköltözés.
Weh! jaj! Au weh! oh jaj!
Wehe! *adv.* jaj. Wehe mir Armen! jaj nékem ſzegénnyek! Wehe thun, *a.* fájni; es thut wehe, fáj. *b.* megbántani, megsérteni.
Wehe, das, od. Weh, fájdalom, fájás. Z. B. Zahnwehe, fogfájás, ée. Wehen bekommen, vajudni, gyermek ſzülésben kinlódni.
Wehklagen, das, jajgatás.
Wehklagen, *v. n.* jajgatni.
Wehmutter, die, bába.
Wehen, *v. n.* fújni, fúni. Der Wind wehet, a' ſzél fúj.
Wehfrau, die, bába.
Wehklage, die, jajgatás.
Wehklagen, jajgatni.
Wehlen, *l.* Wählen.
Wehmuth, die, banat, búslakodás.
Wehmüthig, *adj.* ſzomorú, bánatos, fájdalmás; *adv.* fájdalmasan.
Wehmutter, die, bába.
Wehr, die, 1. védelem. Sich zur Wehre ſtellen, magát védelmezni. 2. fegyver. 3. Das Wehr, gát, töltés, *a' viſzen kereſztül ée.*
Wehrdamm, der, töltés, gát.
Wehren, *v. a.* 1. megakadályoztatni valakit, ellent állani valakinek. Er läßt ſich nicht wehren, nem hadja magát viſzſza tartóztatni. 2. ſich, magát védelmezni, ellent állani.
Wehrgehäng, das, kardſzíj.
Wehrhaft, *adj.* fellegyverkezett.
Wehrlos, *adj.* fegyvertelen.
Wehrſtand, der, ſt. Soldatenſtand, katonaság.
Weib, das, 1. ſt. Weibsperſon, aſzſzony, aſzſzonyszemély, (aſzſzonyi állat) aſzſzonyember. 2. Ehefrau, Gattinn, feleség, házastárs. Mein Weib, a' feleségem. Ein Weib nehmen, mégházasodni. Ein junges Weib, ifjú aſzſzony, menyetske.
Weibchen, das, 1. aſzſzonyka. 2. ifjú aſzſzony, menyetske.
Weiberarbeit, die, aſzſzonymunka, aſzſzonyi munka.
Weiberfeind, der, aſzſzonygyülölő, aſzſzonyok ellensége.
Weiberfluß, der, hónapſzám.
Weiberfreund, der, aſzſzonyok barátja.
Weibergeklatſch, Geſchwätz, das, aſzſzonyi ſzóhajtás.
Weiberhaft, *adj.* aſzſzonyos; *adv.* aſzſzonyosan.
Weiberhaß, der, aſzſzonygyülölés.
Weiberkrieg, der, aſzſzonyhartz.
Weiberliebe, die, aſzſzonyſzerelem.
Weiberliſt, die, aſzſzonyravaſzság.
Weiberrock, der, aſzſzonyköntös, aſzſzonyi köntös, ſzoknya.
Weiberſchmuck, der, aſzſzonyékesség, aſzſzonyi ékesség.
Weiberſchuh, der, aſzſzonytzipő, tzipellő.
Weibiſch, *adj.* aſzſzonyi, puha; *adv.* aſzſzonyi módon, puhán.
Weiblich, *adj.* aſzſzonyi, aſzſzonynemre tartozó.
Weibsbild, das, aſzſzony, aſzſzonyſzemély, aſzſzonyember.
Weibsleute, die, *pl.* aſzſzonyok.
Weibsnahme, der, III. aſzſzonynév.
Weibsperſon, die, aſzſzonyſzemély, aſzſzony.

Digitized by Google

Weibsrock, der, szoknya.
Weich, *adj.* lágy puha; *adv.* lágyan, puhán. Weich machen, meglágyítni, megpuhítni. Weich werden, meglágyúlni, megpuhúlni. Weiches Holz, lágy fa, *p. o fenyö fa.* Ein weicher Ton, lagy hang a' muzsikában. — Ein weiches Herz, gyenge szív, könnyen megindúló szív.
Weiche, die, 1. lágyság, puhaság. 2. lágyja, v. puhája valaminek. 3. az emberi testnek vékonya, vékony.
Weichen, *v. n. ir.* m. s. *Imp.* ich wich, *Perf.* ich bin gewichen, 1. engedni, *elmenni, v. odább menni elöre.* Nicht einen Fuß breit weichen wollen, egy tapodtat sem akarni engedni. Es weicht und wankt nicht, meg se motszan; nem akar engedni. — Aus dem Wege weichen, kitérni az útból. 2. engedni, engedelmeskedni, megadni magát. Alles weicht der Liebe, minden enged a' szeretetnek. 3. elsöséget, v. elébbvaló rangot engedni valakinek valamiben. 4. *v. a. reg.* lágyítni, meglágyítni, megpuhítni, *ismét*; *v. n.* lágyúlni, meglágyúlni, megpuhulni.
Weichheit, die, lágyság, puhaság.
Weichherzig, *adj.* lágyszi ú, gyengeszivü.
Weichlich, *adj.* 1. gyengétske, lágyatska. 2. puha, alszszonyi.
Weichling, der, puha ember.
Weichsel, die, 1. medgy. 2. Visztula folyó vize.
Weichselbaum, der, medgyfa.
Weichselwein, der, medgyviz, medgybor.
Weichselzopf, der, lengyelhaj, *öszvetsapzott, kibonthatatlan haj.*
Weid, *l.* Waid.
Weide, die, 1. legelö, legelöhely. Das Vieh auf die Weide treiben, a' barmot legelöre hajtani. 2. st. Futter, Nahrung des Viehes, ennivaló, *t. i. fü, széna a' mezön, eledel, táplálát.* 3. st. Vergnügen. gyönyörködtetés. 4. fuzfa, füz. *Salix* L.
Weidemann, st. Jäger, vadász.
Weiden, *v. a.* legeltetni, *t. i. a' barmot, marhát.* Weide meine Lämmer, legeltesd, v, örizd az én bárányimat. 2. *v. n.* legelni. 3. legeltetni, gyönyörködtetni, *p. o. szemeit.*
Weiden, *adj.* fúzfa, fúzfábólvaló.
Weidenbast, der, fuzfahéj.
Weidenbaum, der, fúzfa. *Salix.*
Weidenmücke, die, polzáta billegetö. *Motacilla curruca.*
Weidenschwamm, der, fúzfagomba.
Weideplatz, der, legelöhely.
Weiderecht, das, legeltetö jüss.
Weiderich, der, nyelesvirág. *Epilobium.*
Weidetasche, die, vadaszkatisznya.
Weidewerk, das, 1. vadaszmesterség. 2. st. Jagd, vadaszat. 3. vadászható vadak.
Weidicht, das, fúzes hely, fúzes.
Weidlich, *adj.* 2. st. tüchtig, brav, derek, jeles. 2. st. lebhaft, eleven, gyors; *adv.* elevenen, gyorsan. 3. nagyon.
Weife, die, 1. motóla. 2. kerekmotóla, gombolyító.
Weifen, *v. a* motólálni.
Weigern, *v a.* 1. megtagadni, nem adni meg. Einem seine Bitte weigern, valaki kérését bé nem teljesitni. 2. sich, magát vonogatni, szabadkozni.
Weigerung, die, magavonogatás.
Weihbischof, der, felszentelt Püspök, tituláris Püspök.
Weihbrunnen, der, 1. szentelt viz edény. 2. szentelt kút.
Weihe, die, 1. felszentelés. 2. kánya. *Falco Milvus.*
Weihen, *v a.* felszentelni, *p. o templomot, harangot,* ée. 2. szentelni, ajánlani, Ich habe den Rest meiner Tage Gott geweiht, hátralévö napjaimat Istennek szenteltem. Sein Leben dem Dienste seines Vaterlandes weihen, életét hazája szolgálatjára szentelni.
Weiher, der, tó, halastó.
Weihfasten, die, kantorszerdai böjt.
Weihkessel, der, szentelt viztartó.
Weihnachten, die, *pl.* Karátson.
Weihnachtsabend, der, Karátson szombatja.
Weihnachtsfest, das, Karátson innepe.
Weihnachtsgeschenk, das, Karátsonyi ajándék.

Weihrauch, der, temjén, *a' temjénes gyalogfenyőnek tsipdja.*

Weihung, die, 1. felszentelés. 2. szentelés, ajánlás.

Weihwasser, das, szenteltt víz.

Weihwedel, der, szenteltvizhintő eset.

Weil, 1. *adv.* st. so lange als, miólta. Das ist nicht geschehen weil ich denken kann, ez nem történt miólta eszmélni tudok, v. miólta eszemet tudom. 2. st. Indem, az alatt hogy, az alatt míg. 3. *conj.* mivel, mivelhogy, minthogy. Weil du gefehlt hast, so mußt du Strafe leiden, minthogy hibáztál, megbüntetődöl. 4. mért. Er kann nicht kommen, weil er krank ist, nem jöhet, mert beteg.

Weiland, *adv.* 1. st. ehemahls, hajdan, néha napján. 2. *a' meghóltak tzímje*: néhai. Der weiland Hochwürdige —, néhai fő tisztelendő —.

Weilchen, das, kis idő. Ein Weilchen, egy kis ideig.

Weile, die, 1. időkor, kor, idő. Auf eine kleine Weile, egy kis időre, egy kis korig. Über eine Weile, egy kis idő múlva. Nach einer langen Weile, jó darab idő múlva. *Pb.* Eile mit Weile, lassan siess tovább érsz. 2. késedelem, halasztás. In der Weile arbeiten, időt véve dolgozni. Die Sache hat Weile, nem sietős a' dolog. Lange Weile, unalom, magamegúnás. Lange Weile haben, megúnni magát.

Weilen, *v. n.* késni valamivel. Was weilen wir uns? mit késünk?

Wein, der, 1. bor. Junger Wein, új bor, idei bor. Alter Wein, ó bor. Auf dem Tokayer Berg wachsen die besten Weine, a' Tokaji hegyen teremnek legjobb borok. Jemanden reinen Wein einschenken, valakinek tiszta igasságot szóllani. 2. szőlő. Der Wein ist erfroren, elvette a' hideg a' szőlőt. Wenn der Wein blühet, mikor a' szőlő v'r ágzik.

Weinapfel, der, borízűalma.

Weinbau, der, bortermelztés; szőlőmivelés.

Weinbauer, der, szőlősgazda, szőlőmivelő.

Weinbeerchen, das, 1. ribizli. 2. apró-szőlő.

Weinbeere, die, szőlő, szőlőfürt. 2. szőlőszem.

Weinberg, der, szőlőhegy.

Weinblatt, das, szőlőlevél.

Weinblüthe, die, 1. szőlővirág. 2. szőlővirágzás ideje.

Weinbutte, die, putton.

Weindrossel, die, szőlőrigó. *Turdus Iliacus.*

Weinen, *v. n.* 1. sírni. (ríni, mint a' gyermek). Über etwas weinen, siratni, v. megsiratni valamit. Vor Freude weinen, örömében sírni. Bittere Thränen weinen, keservesen sírni. 2. könyvezni, *mint a' szőlő veszsző a' metszés után.*

Weinen, das, sírás. Zum Weinen bringen, sírva fakasztani, megrikatni; *p. o. a' gyermeket.*

Weinerlich, *adj.* siránkozó.

Weinessig, der, boretzet.

Weinfächser, der, porhajas.

Weinfaß, das, hordó, boros hordó.

Weinflasche, die, borospalatzk.

Weingarten, der, szőlőskert, szőlő.

Weingebirge, das, szőlőhegy.

Weingegend, die, bortermő tájjék.

Weingeist, der, 1. égett bor. 2. borszesz, a' bornak szesze.

Weingeländer, das, lugas.

Weingeruch, der, borszag.

Weingeschirr, das, boros edény.

Weingeschmack, der, boríz.

Weingesenk, der, bujtás, homlítás.

Weingewächs, das, bortermés.

Weinglas, das, boros pohár.

Weingott, der, bor Istene. *Bachus.*

Weinhandel, der, borral kereskedés.

Weinhändler, der, boráros, borralkereskedő.

Weinhaue, die, szőlőkapa.

Weinhaus, das, borház, tsapház, kortsma.

Weinheber, der, borszívó, v. lopó, borhébér.

Weinhefen, der, borseprő.

Weinhüther, der, szőlőpásztor.

Weinjahr, das, bortermő esztendő.

Weinig, *adj.* borforma, borízű.

Weinkanne, die, boroskanta boroskanna.

Weinkauf, der, borvétel.

Weinkaufer, der, borvásárló.
Weinkeller, der, pintze.
Weinkelter, die, borpréshajto.
Weinkoſten, das, borkóstolás.
Weinkranz, der, tzégér, bortzégér.
Weinkrug, der, boros korsó.
Weinlägel, das, boros edény.
Weinlager, das, 1. bortartóhely. 2. borseprő.
Weinland, das, bortermő föld.
Weinlaub, das, ſzőlőlevél, leveles.
Weinlaube, die, lugas.
Weinleſe, die, ſzüret. Weinleſe halten, ſzüretelni.
Weinmähte, bortzibere.
Weinmarkt, der, borvasár.
Weinmaß, das, bormérték.
Weinmeſſer, das, metſzőkés.
Weinmonath, der, Oktober, ſzüreth6nap.
Weinmutter, die, borseprő.
Weinpreſſe, die, sajtó, prés.
Weinranke, die, ſzőlővesſzső, venyike.
Weinraupe, die, ilontza. *Phalaena tortrix.*
Weinrauſch, der, bortólvaló megittasodás v. részegség.
Weinraute, die, kerti ruta. *Rhuta graveolens.*
Weinrebe, die, ſzőlővesſzső.
Weinreich, borral gazdag.
Weinſaufen, das, borivás, *t. i. módnélkülvaló.*
Weinſäuerlich, borizű.
Weinſchank, der, bormérés.
Weinſchenk, der, kortsmáros.
Weinſchenke, die, kortsma, tsapſzék.
Weinſchmaus, der, borozás.
Weinſtecken, der, ſzőlőkaró.
Weinſtein, der, borkő.
Weinſteinſalz, das, borkősó.
Weinſtock, der, ſzőlőtő, v. töke.
Weinſuppe, die, borleves.
Weinträber, die, bortörköly.
Weintraube, die, ſzőlőfürt, ſzőlőfej, ſzőlőgerezd.
Weintreſter, die, bortörköly.
Weintrinken, das, borivás.
Weintrinker, der, borivó.
Weintrunken, *adj.* boros, részeg.
Weinzehent, das, bordézma.
Weinzoll, der, borvám.
Weis, *adv.* z. B. Einem etwas weis machen, *a.* tudósítni valakit valamiről, és megtanítni valamire. *b.* elhitetni valakit v. elámítni.
Weiſe, die, 1. ſt. Art, mód. Auf welche Weiſe? mi módon? Auf keine Weiſe, semmiképpen nem. 2. ſt. Gebrauch, ſzokás.
Weiſe, *adj.* 1. bölts. Ein weiſer Mann, bölts ember; *adv.* böltsen. Du haſt es ſehr weiſe gethan, igen böltsen tselekedted. 2. -úl, ül. Thörichter Weiſe, bolondúl, v. bolond módra.
Weiſel, *l.* Weiſer.
Weiſen, *v. a. irr. Imp.* ich wies, *Perf.* ich habe gewieſen, 1. ſt. zeigen, mutatni, megmutatni. Mit dem Finger auf etwas weiſen, újjal mutatni valamire. Einem den Weg weiſen, *a.* valakinek az útat megmutatni. *b.* eligazítni, v. elúzni magától valakit. Es wird ſich weiſen, megmutatja maga magát. Jemanden zurecht weiſen, valakit útba igazítni, v. eligazítni valahová. 2. útasítni, igazítni; kiigazítni.
Weiſer, der, 1. mutató, a' ki valamit megmutat. 2. ſt. Zeiger, mutató, óra mutató. 3. ſt Mutterbiene, od. Weiſel, anyaméh.
Weiſerlos, *adj.* anyátlan, *t. i. méh.*
Weisheit, die, böltsesség.
Weisheitslehre, die, böltsesség regulája.
Weislich, *adv.* böltsen.
Weiſung, die, 1. mutatás. 2. parantsolat.
Weiß, *adj.* 1. fejér. Weiß machen, fejérré tenni, megfejérítni. Weiß werden, megfejéredni, fejérré lenni. Weißer Sonntag, böjt első vasárnapja. — *adv.* fejéren. 2. tiſzta, fejér. Weißes Papier, tiſzta papiros. Schwarz auf weiß haben, írásbéli bizonysággal bí ni. Weiße Wäſche, fejér ruha, tiſzta. Weiße Wäſche anlegen, tiſztát venni. Sich weiß brennen, magát kimenteni.
Weiſſagen, *v. a.* jövendölni, előre megmondani valamit.
Weiſſager, der, jövendő mondó.
Weiſſageriſch, *adj.* jövendölő.
Weiſſagung, die, jövendölés.
Weißbacken, das, fejér kenyér sütés.
Weißbier, das, fejérsör.

Weißbirke, die, fejér nyírfa. *Betula alba.*
Weißbrod, das, fejérkenyér.
Weißbürſte, die, meſzelő.
Weißbuche, die, gyertyánfa. *Carpinus Betulus.*
Weißdorn, der, galagonya. *Crategus Oxiacántha.*
Weißdroſſel, die, éneklő rigó, v. húros madár. *Turdus Musicus.*
Weiße, die, 1. fejérség. 2. Das Weiße im Ey, tojás fejére. Das Weiße im Auge, a' ſzem fejére.
Weißen, *v. a.* fejéritni; *p. o. falat*, v. meſzelni.
Weißen, das, fejérités, meſzelés.
Weißenburg, 1. Stuhlweißenburg, Székes-Fejérvár. 2. Griechiſch-Weißenburg, Belgrád, Nándor-Fejérvár.
Weißer, der, fejéritő.
Weißfichte, die, fejérfenyő. *Pinus Picea.*
Weißfiſch, der, dévér ponty. *Cyprinus Leuciscus.*
Weißgärber, der, lágyvarga, tsávás varga.
Weißgrau, *adj.* fejér, ősz.
Weißhaarig, *adj.* őszhajú.
Weißhafer, der, fejérzab.
Weißhuhn, das, gatyás fajd, hófajd. *Tetrao Lagopus.*
Weißkohl, der, fejérkápoſzta.
Weißkopf, der, fejérhajú ember.
Weißkrämer, der, gyóltsos, gyóltsáros.
Weißkram, der, gyóltsal v. vaſzonnalvaló kereskedés.
Weißkraut, das, fejeskápoſzta, fejérkápoſzta.
Weißlich, *adj.* fejéres; *adv.* fejéresen.
Weißſchimmel, der, fejérló.
Weißſprenkelig, fejértarká, pettegetett.
Weißtanne, *l.* Weißfichte.
Weiſung, die, 1. ſt. Verweis, piróngatás. 2. ſt. Zeigung, mutatás.
Weißwurz, die, petsétfű, Salamon petsétje. *Convallaria Polygonatum.*
Weit, 1. *adv.* meſzſze, távól. Nicht weit von hier, nem meſzſze ide. Wie weit? mennyire? meddig? So weit, addig, annyira, eddig, ennyire. 2. *adj.* meſzſzetartó, hoſzſzú, hóſzſzas. Eine weite Reiſe, hoſzſzú út, v. hoſzſzas útazás. Ein weiter Weg, nagy út, hoſzſzú ut. — Die Sache ſteht noch in weitem Felde, a' dolog még igen bizonytalan; *adv.* hoſzſzan hoſzſzasan, meſzſzire. Sich weit entfernen, meſzſzire távozni. 3. bő, tágas. Das Kleid iſt ſehr weit, ez a' ruha igen bő. Ein weites Zimmer, tágas ſzoba. Eine weite Ebene, meſzſze kiterjedő, v. tágas térség; *adv.* böven, tágasan. Die Thiere weit aufſperren, az ajtót nagyon kitárni, v. nyitni. 4. So weit, annyira. Weiter, tovább, további; *adv.* továbbá. Die Sache iſt ſo weit gekommen, od. ſo weit iſt es mit der Sache gekommen, annyira ment a' dolog. Bis auf weitern Befehl, további rendelésig. 5. *adv.* sokkal, nagyon. Jemanden weit übertreffen, valakit sokkal felyűl múlni. Weit gefehlt, nagyon távol jár, *t. i. a' dologvalóságától*, v. korán sem. 6. Bey weitem, sokkal. Bey weitem nicht, korán sem. Es iſt bey weitem größer, sokkal nagyobb. 7. Weit und Breit, körül-belől, mindenfelől, ée. 8. *Loc. pr.* Es weit bringen, sokra vinni valamit, sokra menni valamiben. Drey Schritt weit, három lépésnyire. Das Gefäß iſt drey Fuß weit, ennek az edénynek a' bősége három lábnyi.
Weite, die, 1. tágasság, ſzélesség, bőség. Die Weite eines Hauſes, a' háznak tágassága. 2. távo ság, meſzſzeség. In die Weite ſehen, meſzſze látni. 3. hoſzſzaság. Die Weite des Weges, az útnak hoſzſzasága. 3. ſt. Zwiſchenraum, térköz.
Weite, das, tavolság, *t. i. időnek távolsága.* Eine Sache in das Weite ſpielen, valamit húzni, halasztani.
Weiter, *comp.* tovább, *l.* Weit.
Weiten, ſich, bővülni, megbővülni.
Weitläufig, *adj.* 1. távolrólvaló; *adv.* távolról. Ein weitläufiger Vetter, távolrólvaló atyafi. 2. környülállásos, bő; *adv.* környülállásosan, böven. Ich werde dir

nächſtens weitläufiger ſchreiben, rövid nap bővebben tudósítlak. 3. z. B. im Reden, Schreiben, bőbeſzédű, ſzóſzaporító. Ich will nicht weitläufig ſeyn, nem akarok ſzót ſzaporítni, v. hoſzſzas lenni. 4. *adv.* ritkán, egymástól távol. Die Bäume ſtehen ſehr weitläufig, a' fák igen ritkán állanak.

Weitläufigkeit, die, 1. környülállásosság, hoſzſzasság; *ismét*: ſzóſzaporítás, bőbeſzédűség.

Weitläuftig, *l.* Weitläufig.

Weitſchichtig, *adj.* ritka, egymástól távolálló; *adv.* ritkán. 2. *l.* Weitläufig.

Weitſchweifig, *adj.* ſzóſzaporító, kerengő a' beſzédben.

Weitſchweifigkeit, die, ſzóſzaporítás.

Weitſichtig, *adj.* meſzſzelátó.

Weitzen, der, búza. *Triticum.* Türkiſcher Weitzen, kukoritza, tengeri, málé, törökbúza.

Weitzenbrod, das, búzakenyér.

Weitzengries, der, búzadara.

Weitzenkleye, die, búza korpa.

Weitzenkorn, das, búzaſzem.

Weitzenmalz, das, ſzalados.

Weitzenmehl, das, búzaliſzt.

Weizen, *l.* Weitzen.

Welch, z. B. welch ein! melly!

Welcher, welche, welches, 1. *kérdő névmássa*; melyik? ki? Welchem von beyden haſt du es gegeben? melyiknek adtad a' kettő közzül? Welches ſind denn deine Feinde? kik a' te ellenségid? 2. melly! millyen! Welches unausſprechliche Glück iſt die Liebe! melly kimondhatatlan ſzerentse a' ſzeretet! 3. *viſzſzahozó névmássa*; a' ki, a' melly, a' mi. Derjenige Menſch mit welchem ich ſprach: az az ember, a' kivel én ſzóllottam. 4. akárki, akármi, akármelyik. Welcher es auch ſey, akármelyik, v. akárki legyen is. 5. ſt. einige, egynehány.

Welchergeſtalt, 1. ſt. wie beſchaffen, millyen. 2. miképpen.

Welcherley? miféle?

Welk, *adj.* hervadt; *adv.* hervadtan. Welk werden, elhervadni. Welk machen, elhervaſztani. 2. ſt. herabhängend, lekonyúlt.

Welkheit, die, hervadtság.

Welken, 1. *v. a.* hervaſztani, elhervaſztani. 2. aſzalni, ſzárítni, *p. o gyümöltsöt*, 3. *v. n.* hervadni, elhervadni.

Wellbaum, der, 1. tengely. 2. emelő rúd, tsapófa.

Welle, die, 1. z. B. des Waſſers, hullám, hab. Wellen werfen, *a.* hullámozni, habozni, *mint a' tenger. b.* buzogni mint a' ſorróviz, v. lobogni. 2. ſt. Zylinder, od. Walze, henger, küllő. z. B. des Rades, kerékküllő. 3. ein Bündel Reiß holz, nyaláb, galynyaláb, ſatsák.

Wellenförmig, *adj.* habos, habforma, kigyó menéses.

Wellenſchnecke, die, henger tsiga. *Voluta* L.

Wels, der, hartsa. *Silurus.*

Welſch, *adj.* Olaſz; Olaſzúl.

Welſchkohl, der, olaſz káposzta.

Welſchland, das, Olaſzország.

Welt, die, 1. világ, *az egeſz világi teremtés, ég, föld*, éc. Von Erſchaffung der Welt an, a' világ teremtetésétől fogva. 2. világ, *a' föld kereksége.* Auf die Welt kommen, a' világra lenni, v. ſzületni. Jemanden in die andere Welt ſchicken, valakit a' más világra küldeni, v. megölni. Sich mit Ehre durch die Welt bringen, betsülettel elélni. Aus der Welt gehen, a' világból kiköltözni, v. meghalni. 3. világ, az emberek. Sich in die Welt ſchicken, magát a' világhoz alkalmaztatni; *t. i. az emberekhez.* Die Welt kennen, esmerni a' világot, v. az embereket. Alle Welt, mindenek, minden ember, az egész világ. Die gelehrte Welt, a' tudós világ, a' tudós emberek. Die groſſe Welt, a' nagy világ, a' főbb rangú emberek, a' pallérozott világ. 4. nagy világbéli esméret, nagy világbanvaló jártasság. Er hat Welt, jártas a' nagy világban, tudja magát a' nagy világhoz alkalmaztatni. 5. földi dolgok, világi dolgok, világiak. Die Welt haſſen, a' földi dolgokat, v. a' világot megvetni. Der Welt abſterben, a' világiakkal felhagyni, v. lemondani róloki

Weltachſe, die, földtengely, földsark, égsark.
Weltall, das, az egész világ, a' teremtett világ.
Weltbegebenheit, die, világi történetek.
Weltbeherrſcher, der, 1. világ ura, Isten. 2. fejedelem.
Weltbekannt, *adj.* országszerte, v. az egész világ előtt esmeretes.
Weltberühmt, *adj.* országszerte híres.
Weltbeſchreibung, die, világleírás. 2. földleírás.
Weltbezwinger, der, világhódító, világbíró.
Weltbrauch, der, világ szokása.
Weltgebäude, das, világ alkotmánya, v. világ, földkereksége.
Weltgegend, die, 1. égtáljyék. 2. földtartománya.
Weltgeiſtlicher, ein, világi pap.
Weltgeiſtlichkeit, die, világi papság.
Weltgericht, das, utolsó ítélet.
Weltgeſchichte, die, világ története, história.
Welthiſtorie, *l.* Weltgeſchichte.
Weltkarte, die, világ képe, v. rajza, v. mappája.
Weltklug, *adj.* világban jártas, v. tapasztalt, okos.
Weltkreis, der, földkereksége.
Weltkugel, die, földgolyóbis, földgolyóbisa.
Weltlauf, der, világszokása.
Weltlehre, die, világtudomány, világ tudománya.
Weltleute, die, *pl.* 1. világ esmerő emberek. 2. világfiai.
Weltlich, *adj.* 1. világi, földi. 2. Nicht geiſtlich, világi, nem egyházi.
Weltlichkeit, die, világiság, világhoz ragadás.
Weltlicht, das, világfényje, világosság.
Weltliebe, die, világszeretet.
Weltluſt, die, világi gyönyörűség, a' világban gyönyörködés.
Weltmann, der, 1. világfia. 2. világban jártas ember.
Weltmeer, das, nagy tenger.
Weltmenſch, der, III. világfia, világban gyönyörködő.
Weltprieſter, der, világi pap.
Weltſyſtem, das, világalkotmány.
Welttheil, der, világrész, világ része.
Weltweiſer, ein, világi bölts, böltsesség értő, Filozófus.
Weltweisheit, die, böltsesség tudomány, Filozófia.
Wem? kinek? *l.* Wer.
Wendecirkel, *l.* Wendezirkel.
Wendehals, der, nyaktekerts. *Jynx.*
Wendekreis, der, naptérítő kerület.
Wendeltreppe, die, kerengő grádits.
Wenden, *Imp.* ich wandte, *és* wendete. *Perf.* ich habe gewandt, *és* gewendet. 1. *v. a.* fordítni, megfordítni. Den Wagen wenden, a' kotsit, v. szekeret megfordítni. Die Augen auf etwas wenden, szemeit valamire fordítni. Den Rücken wenden, *a.* hátat fordítni, *b.* eltávozni. 2. ſt. umwenden, megfordítni. Ein Kleid wenden, megfordítni a' ruhát. Das Kleid wenden laſſen, megfordíttatni a' ruhát, *t. i. szabó altál.* — Den Braten wenden od. umdrehen, petsenyét forgatni. 3. ſich, fordúlni, megfordúlni. Der Wind hat ſich gewandt od. gewendet, megfordúlt a' szél. Das Glück hat ſich gewendet, megfordúlt a' szerentse. Sich zu Jemanden wenden, valakihez fordúlni. Das Blatt wendet ſich, megfordúl a' dolog. 4. fordítni, reáadni. Fleiß auf etwas wenden, szorgalmatosan dolgozni valamin. 5. *v. n.* fordúlni, megfordúlni. Mit dem Wagen wenden, a' szekérrel megfordúlni. 6. Gewandt, *a.* ſt. geſchickt, ügyes, alkalmatos. *b.* ſt. geübt, gyakorlott, gyors, serény.
Wenden, die, *pl.* Vándalusok.
Wendezirkel, der, naptérítő kerület.
Wendung, die, 1. fordúlás, megfordúlás. 2. fordítás, megfordítás.
Wenig, *adj.* der, die, das wenige, kevés, keveset; *adv.* Wenig, od. wenige, kevesen. Zu wenig, igen kevés. Es waren unſer wenige, kevesen voltunk. So wenig als nichts, annyi mint semmi. — Drey Gulden weniger vier Groſchen, négy garas hijján három forint. Warten Sie ein wenig, várakozzon az Úr egy kevéssé. 2. *conj.* So wenig — als, — szintúgy nem — mint. Ich verlange den Reichthum ſo wenig als die Armuth, szintúgy nem kivánok gazdag

lenni, mint szegény. Je weniger — desto, minél kevésbé — annál inkább. Nichts desto weniger, mindazáltal. Wenigstens, zum wenigsten, legalább.

Weniger, kevesebb, kevésbbé.

Wenigkeit, die, kevés, kevésvólta valaminek, tsekélység, Meine Wenigkeit, tsekély személyem.

Wenigstens, *adv.* legalább.

Wenn, 1. *conj.* ha. Wenn ich wüßte, ha tudnám. Wenn gleich, ha szinte. Wenn nur, bár tsak. Wenn er nur bald käme, bár tsak hamar jönne. Als wenn, mintha. Wenn anders, ha külömben. Wenn auch, ha mindjárt — is, ha szinte — is. 2. *adv.* mikor. Komm, wenn du willst, jöjj mikor neked tetszik. Es sey wenn es wolle, akármikor legyen is. 3. *kérdönévmássa*: mikor? Wenn geht die Post ab? mikor megy a' posta? Wenn will er fortreisen? mikor akar elútazni? Seit wenn? miólta? 4. *felkiáltva*: bártsak! vajha! Wenn er doch käme! bártsak eljönne!

Wenzel, der, 1. Ventzel, *keresztnév.* 2. veresbegy, *madár. l.* Rothkehlchen.

Wer, *adj.* 1. *kérdve.* wer? ki? kitsoda? Wer ist das? ki az? kitsoda az? Wessen Haus ist das? ki háza ez? kié ez a' ház? Wem gehört das? kié ez? kié az? Wen hast du gesehen? kit láttál? Wer sind diese da? kik azok amott? — 2. *meghatározva*, a' ki. Wer Ohren hat, der höre, a' kinek fülei vagynak a' hallásra, hallja. 3. *viszszahozólag*: a' ki. Gebt's, wem ihr wollt, adjátok, a' kinek akarjátok. 4. st. welcher, z. B. wer von beyden? mellyik a' kettő közül. 5. st. jemand, valaki. Es ist wer da, valaki van ott.

Werbegeld, das, 1. foglaló, felpénz; *p. o. az új katonának.* 2. katona szedésrevaló pénz.

Werben, *v. a. irr. Imp.* ich warb, *Perf.* ich habe geworben, 1. szedni, fogni, fogdosni, (verbuálni) *t. i. katonákat*. Soldaten werben, katonákat fogdosni. 2. z. B. um ein Amt, od. um einen Dienst werben, hivatalt, v. szolgálatot keresni. — Um eine Person werben, valamelly személyt megkéretni, v. megkérni, *t. i. jövendőbéli házastársúl.*

Werber, der, katonaszedő, katonafogdosó, verbunkos.

Werbung, die, 1. katonaszedés, katonafogdozás. 2. katonaszedők, verbunk, (verbung).

Werden, *v. n. irr. Imp.* ich ward, od. wurde; *Perf.* ich bin geworden, od. worden. 1. lenni. Was willst du werden? mi akarsz lenni? Ich will ein Kaufmann, ein Soldat werden, u. s. f, én kalmár, v. katona akarok lenni. Aus ihm wird nichts, ő belőle semmi se leszsz. *A' Magábanérthetőkkel öszvetéve ezt teszi*: -á lenni, -é lenni, -vá lenni, -vé lenni. Zur Wittwe werden, özvegygyé lenni. Zum Bettler werden, koldússá lenni; zu Wasser werden, vízzé lenni. 2. *a' mássalérthetők mellett*: gesund werden, meggyógyúlni; schwarz werden, megfeketedni, v. feketévé lenni; trocken werden, megszáradni; blaß werden, elhalaványodni; krank werden, megbetegedni, ée. 3. *a' Határozatlan Mód előtt jövendő időt formál*: ich werde schreiben, írni fogok, du wirst schreiben, írni fogsz, ée. — *A' Részesülő egészszenmúlttal öszvetéve szenvedő igét formál*: ich werde gerufen, én hivattatom, v. engemet hívnak, du wirst gerufen, te hivattatol, ée.

Werfen, *v. a. irr. Imp.* ich warf; *Perf.* ich habe geworfen, 1. vetni, hajítni, (dobni, lökni), ich werfe, én hajítok, v. vetek, du wirfst, te hajitasz, v. vetsz, er wirft, ő hajit, v. vét ée. Einen Stein nach Jemanden werfen, követ hajítni valaki után. Die Waaren über Bord werfen, a' portékákat a' hajóból kihányni. Mit lateinischen Brocken um sich werfen, szórni a' deák szót. Sich zu Jemandes Füßen werfen, valakinek lábaihoz esni. Sich Jemanden um den Hals werfen, nyakába esni, v. borúlni valakinek. Die Schuld auf Jemanden werfen, valakit okozni. Einen Blick auf Jemanden werfen,

rátekinteni valakire. 2. ſt. ſtoßen, z. B. Jemanden zu Boden werfen, od. über den Haufen werfen, valakit a' földhöz vágni, v. tsapni. 3. ſich werfen, megvetemedni, meggörbülni, elgörbülni, *mint a' deſzka a' melegen.* 4. ſt. jungen, kölykezni, megkölykezni, megfiadzani, *mint a' kutya, ée.*

Werft, das, 1. hajóépitőhely. 2. *l.* Werfte.

Werfte, die, mellyékſonal a' takátsoknal.

Werftweide, die, ketskeſüz. *Salix caprea.*

Werfung, die, vetés, hajitás.

Werg, od. Werk, das, tsepü.

Werk, das, *pl.* die Werke, munka. Im Werke ſeyn, munkában lenni. Ein gutes Werk, jó munka. 2. munka, készitett munka. Ein künſtliches Werk, mesterséges munka. 3. könyv, irott munka. Ein nützliches Werk ſchreiben, haſznos munkát irni.

Werkbiene, die, munkás méh.

Werkchen, das, munkátska.

Werkeltag, Werktag, der, hétköznap.

Werkleute, die, *pl.* munkások, napszámosok.

Werkmeiſter, der, mivmester.

Werkſtatt, die, műhely.

Werkſtätte, die, (ugyan az).

Werkſtube, die, műhely, dolgozó ſzoba.

Werkſtuhl, der, ſzövőſzék.

Werktag, der, hétköznap.

Werkthätig, *adj.* munkás.

Werkzeug, das, 1. eſzköz. 2. műſzer, mivſzer, *t. i. a' mesteremberekné, mivesekné.* Die Werkzeuge der Sinne ſind die Augen, Ohren, u. ſ. f. az érzékek mivſzerei a' ſzem, fül, *ée.*

Wermuth, der, üröm. *Absinthium.*

Wermutheſſenz, die, üröm eſzentzia.

Wermuthwein, der, ürmös bor.

Werſte, die, oroſz mértföld.

Werth, der, bets, ár. Einer Sache einen großen Werth beylegen, valamelly dolgot nagy betsben tartani. Den Werth für etwas empfangen, valaminek az árát felvenni. Im Werthe ſteigen, fellyebb menni az árának.

Werth, *adj.* 1. betses, drága, kedves. z. B. Werther, od. Wertheſter Freund! Kedves Barátom! Werth halten, od. Werth ſchätzen, betsülni, ſzeretni, betsben tartani. 2. ſt. würdig, méltó. Die Sache iſt nicht werth, daß ich daran gedenke, nem méltó a' dolog, hogy felőle gondolkozzam. Es iſt der Mühe nicht werth, nem érdemli meg a' fáradtságot, v. nem méltó a' munkára. 3. Werth ſeyn, érni, megérni; *t. i. pénzt.* Wie viel iſt das Buch werth? mennyit ér ez a' könyv?

Werthgeſchätzt, *adj.* kedves, drága kedves, betses. Werthgeſchätzter Freund! Kedves Drága Barátom!

Werth ſchätzen, *v. a.* betsülni betsben tartani.

Werthſchätzung, die, betsülés.

Weſen, das, 1. létel, mivólt, miség, vólt. Etwas in ſeinem Weſen erhalten, valamit mivóltában v. lételében megtartani. 2. valóság. 3. való dolog, valóság. Alle Weſen in der Welt, minden dolgok a' világon. Gott iſt ein unendliches Weſen, az Isten végetlen valóság. 4. magaviselet, erkölts. Sein Weſen gefällt mir nicht, a' maga viselete nékem nem tetszik. 5. ſt. Geräuſch, lárma. Was iſt das für ein Weſen? mitsoda lárma az? — Viel Weſens von etwas machen, nagyra látni valámivel, fenekét keritni valaminek.

Weſenheit, die, létel, mivólt.

Weſenlos, *adj.* valóságtalan.

Weſentlich, *adj.* 1. ſt. wahr, wirklich, valóságos, valódi, igaz. Die weſentliche Bekehrung, az igaz megtérés. 2. mivólti, vóltaképpenvaló. Die weſentliche Beſchaffenheit des Menſchen, az embernek vóltaképpenvaló minéműsége. 3. summás. Der Brief war des weſentlichen Inhalts, a' levélnek summás értelme e' vólt. 4. ſt. nothwendig, ſzükséges.

Weſpe, die, darázs.

Weſpenneſt, das, 1. darázsfészek. 2. apró ſzőlős és malozsás seréleſztős kaláts.

Weſſen, kié? a' kié. *l.* Wer.

Weßhalb, od. Weßwegen, a' miért, a' mellyért, miért.
Weſt, der, ſt. Weſtwind, napnyúgoti ſzél. 2. ſt. Abend, napnyúgot, napnyúgoti tájék. Nach Weſten, napnyúgotra.
Weſtchen, das, mejjrevalótska.
Weſtdeutſchland, napnyúgoti Németország.
Weſte, die, mejjrevaló, lájbli.
Weſten, napnyúgot. Gegen Weſten, napnyúgotſelé. Der Wind kommt aus Weſten, napnyúgotról fúj a' ſzél.
Weſtindien, Napnyógoti India.
Weſtlich, *adj.* napnyúgoti. *adv.* napnyúgotra.
Weſtphalen, Veſztfália.
Weſtpreußen, Napnyygoti Boruſzſzia.
Weſtſeite, die, napnyúgoti rész.
Weſtwärts, *adv.* napnyúgotſelé, napnyúgotra.
Weſtwind, der, napnyúgoti ſzél.
Weßwegen, *l.* Weßhalb.
Wette, die, fogadás. Sich in eine Wette einlaſſen, fogadni, felfogadni valakivel. Es gilt eine Wette, fogadjunk fel. Die Wette gewinnen, megnyerni valakit a' fogadásban. Um die Wette laufen, versent futni, v. verset futni.
Wetteifer, der, vetélkedés.
Wetteifern, *v. n.* vetélkedni.
Wetten, *v. a.* fogadni, felfogadni. Was wetten wir wenn es geſchieht, mibefogadjunk hogy megleſz. Um zehen Gulden wetten, tíz forintba fogadni.
Wetten, das, fogadás.
Wetter, das, 1. ſt. Witterung, időjárás, időváltozás, idő. Das Wetter verändert ſich, az idő megváltozik. Es iſt trübes Wetter, borongós idő van. 2. ſt. Gewitter, égi háború támad. Das Wetter hat eingeſchlagen, leütött a' menykő. Potz Wetter! mi a' menykő! Das Wetter leuchtet, villámlik. 3. ſt. Sturm, ſzélvész fergeteg, roſzſz idő.
Wetterableiter, der, menkőfogó.
Wetterdach, das, eſzterha.
Wetterfahne, die, vitorla, *a' házfedélen.*
Wetterfiſch, der, tsík. *Cobitis fossilis.*
Wetterglas, das, levegőmérő. *Barometrum*; *és*, melegmérő. *Thermometrum.*
Wetterhahn, der, vitorlakakas.
Wetterleuchten, das, villámlás.
Wettermann, der, gazember.
Wettern, *v. n.* 1. ſt. donnern, dörögni, zengeni, *mint az ég.* Es wettert, dörög az ég, menydörög, v. villámlik. 2. káromkodni, ſzitkozódni.
Wetterſchaden, der, égiháború miatt esett kar.
Wetterſchlag, der, jég, jégeső.
Wetterſtrahl, der, villám.
Wettervogel, der, poling snef. *Scolopax Arquata.*
Wetterwendiſch, *adj.* állhatatlan, *mint az idő.*
Wetterwolke, die, III. égiházarus felhő.
Wettlauf, der, verſetſutás, v. verſentſutás.
Wettſtreit, der, vetélkedés.
Wetzen, *v. a.* 1. köſzörülni, megköſzörülni, megſenni; *p. o. kést*, ée. 2. dörgölni, ſenni, törölni valamihez, *mint a' madár az orát az ághoz.* 3. *v. n.* a' földön húzódni.
Wetzſtein, der, körſzörülkő, ſenkő.
Wichſen, *v. a.* 1. megviaſzolni, *p. o. tzérndt*, Die Stiefel wichſen, némettsizmát kifényesíteni, *t. i. feketitő viaſzſzal.* 2. ſt. prügeln, megverni.
Wicht, der, nyomorúlt hitvány ember.
Wichtig, *adj.* 1. ſt. ſchwer, nehéz. 2. mértékütő, mértékmegütő, a' mértéket megütő, mértékes. Der Ducaten iſt wichtig, ez az arany megüti a' mértéket. 3. fontos, nyomos, nevezetes, p. o. dolog. 4. ſzembetűnő, nagy nevezetes, *p. o. dolog*, ée. 4. Ein wichtiger Mann, sokattehető ember.
Wichtigkeit, die, 1. nehézség. 2. mértékütés, mértékmegütés, mértékesség. 3. fontosság, nyomosság. Urſache von Wichtigkeit, fontos ok. 4. nagyság.
Wicke, die, bükkön. *Vicia* L.
Wickel, der, 1. tsomó, gombolyag. 2. takaró, boríték.

Wickeln, *v. a.* bétekerni, bétekergetni. Auf etwas wickeln, valamire tekerni, v. gombolyíni. Zwirn wickeln, tzérnát gombolyítni, 2, belétakarni, belétakargatni. Etwas in ein Papier wickeln, valamit papirosba takargatni, v. göngyölgetni. Ein Kind wickeln, bépólálni a' gyermeket. 3. ſich aus einer Sache, valami dologból kifejteni magát.

Wickelraupe, die, ilontza. *Tortrix.*

Wickelſchnur, die, *l.* Wickelband.

Wickenklee, der, od. Eſparſette, spanyol lóhere. *Hedysarum Onobrychis* L.

Wickenſtroh, das, bükkönſzalma.

Wickenfutter, das, bükkönabrak.

Widder, der, kos.

Wider, *praep. c. Acc.* ellen. Wider meine Gewohnheit, ſzokásom ellen, Er iſt wider mich, ellenem van. 2. *az igék előtt többnyire így tétetik ki*: ellen, ellene, ée.

Widerfahren, *v. n.* m. ſ. történni. Mir iſt ein großes Unglück widerfahren, nagy ſzerentsétlenség történt rajtam. Einem Gerechtigkeit widerfahren laſſen, igasságot ſzolgáltatni, v. tenni valakinek, az igasságot megvallani valakiről.

Widerhaken, der, horog, kampó.

Widerhalt, der, 1. tartalék. 2. ſt. Widerſtand, ellentállás.

Widerhalten, *v. a.* 1. viſzſzatartóztatni. 2. ellentállani.

Widerlegen, megtzáfolni.

Widerlegung, die, megtzáfolás.

Widerlich, *adj.* kellemetlen, tsömört v. undorodást okozó.

Widerlichkeit, die, kellemetlenség.

Widernatürlich, *adj.* terméſzetellenvaló.

Widerpart, der, ellenkező fél.

Widern, z. B. es widert mich zu leben, ellenemre van az élet.

Widerrathen, *v. a.* nem javasolni, kiverni ſzándékából valakit, leverni valamiről. Ich habe es ihm widerrathen, én vertem le róla.

Widerrechtlich, *adj.* törvény ellenvaló, törvénytelen.

Widerrede, die, ellenmondás. Ohne Widerrede; *a.* ellenmondás nélkül; *b.* kéſzséggel; *c.* kétség nélkül.

Widerruf, *l.* Wiederruf.

Widerſacher, der, dolog ellenző, valaminek ellenzője.

Widerſetzen, ſich, magát ellene ſzegezni.

Widerſetzlich, *adj.* ellentálló, nyakas.

Widerſetzung, die, ellentállás.

Widerſinn, der, ellenkezés, ellenkező indúlat. 2. eſzelősség.

Widerſinnig, *adj.* 1. ellenkező, ellenkező indúlatú. 2. eſzelős.

Widerſpenſtig, *adj.* nyakas, makats.

Widerſpenſtig ſeyn, nyakaskodni, makatskodni.

Widerſpenſtigkeit, die, nyakasság, makatsság.

Widerſprechen, *v. n.* 1. ellene ſzóllani; v. mondani. 2. ſich, ellenkezni magával.

Widerſprechend, *adj.* 1. ellene mondó. 2. ellenkező, meg nem egyezző.

Widerſprecher, der, ellenemondó.

Widerſprechung, die, ellenmondás.

Widerſpruch, der, 1. ellenmondás. 2. ellenkezés.

Widerſtand, der, ellentállás.

Widerſtehen, *v. n.* ellentállani, ellene állani.

Widerſtehlich, *adj.* elleneállható.

Widerſtehung, die, elleneállás.

Widerſtreben, *v. n.* ellene törekedni.

Widerthon, der, veresellő árvaleányhaj, v. lépfű. *Asplenium Trichomanes.*

Widerwärtig, *adj.* 1. ellenkező, viſzontagságos. 2. komor, haragos. 3. nyakas, makats, durtzás.

Widerwärtigkeit, die, 1. ellenkezőség. 2. viſzontagság, baj.

Widerwille, der, III. 1. ſt. Unwille, Zorn, neheztelés, harag. 2. kedvetlenség, kéntelenség.

Widerwillig, *adj.* 1. kedvetlen. 2. neheztelő, haragos, durtzás.

Widmen, *v. a.* 1. ſt. weihen, ſzentelni, ajánlani. *p. o. valamit Istennek.* 2, ſich, ajánlani, elſzánni, v. adni magát, *p. o. a' tanúlásra.*

Widrig, *adj.* 1. ellenkező. Ein widriger Wind, ellenkező ſzél. 2. ſt. unangenehm, kedvetlen.

Widrigenfalls, *adv.* külömben, egyéberánt.

Widriggeſinnt, *adj.* ellenkező indúlatú.

Widrigkeit, die, 1. ellenkezőség. 2. kedvetlenség.

Wie, 1. *kérdő névmássa*; miképpen? hogy? mint? (hogyan?) Wie iſt das? hogy van az? Wie geht es dir, od. wie geht's? hogy vagy? mint vagy? Wie ſo? hogy hogy? Wie? habe ich es dir nicht geſagt? hát nem meg mondtam. Wie? wenn wir ſelbſt hingingen? hát ha magunk mennénk oda? Wie oft? hányſzor? mennyiſzer? Wie viel? hány? Wie vielmahl? hányſzor? Wie vielerley? hányféle? Wie vielfach? hányſzoros? Wie weit? mennyire? meddig? Wie bald? mikorra? mikorára? *ée.* 2. *a' mássalérthetők előtt, így*; millyen? Wie groß war es? millyen nagy, v. mekkora volt? Wie lange iſt es her? mennyi ideje már annak? Wie theuer iſt es? mi az ára? hogy? hogy adják? v. hogy adja áz Úr? ée. 3. *viſzſzahozólag*; miképpen, mint. Sage ihm wie er es machen ſoll, mond meg neki miképpen tsinálja. 4. *conj.* a' mint. Wie ich höre ſo — a' mint hallom tehát —. 5. ſt. als, mint. Er iſt wie du, ollyan ő is, mint te. 6. ſt. als, da, midőn, mikor, hogy. 7. Wie — ſo, valamint — úgy. 8. Wie ſehr! mennyire! Wie ſehr haſt du geirrt! mennyire elhibáztad a' dolgot. Ach wie ſchön! Ejnye be ſzép! Wie gut iſt es, daß u. ſ. f. Ejnye be jó! hogy — 9. wie auch, úgy ſzinte; *és*, oſztán. Ich, dein Vater, wie auch deſſen Bruder, én, az atyád, úgy ſzinte v. és az ő testvérje.

Wiebel, der, fekete zsúzsok, *Curculio granarius.*

Wiebeln, *v. n.* nyüzsögni, *mint sok féreg egy rakáson.*

Wiedehopf, der, banka, babuka. *Upupa.*

Wieder, *adv.* ismét, újra, újolág. Es regnet ſchon wieder, már ismét esik az eső. 2. viſzſza, *az Igék előtt*, Etwas wiederbringen, valamit viſzſza hozni. *Mikor a' wieder, azt teſzi viſzſza; akkor az utánnalévő ſzóval öſzveragaſztatik így*: Wiederfordern, viſzſzakívánni; *mikor pedig azt teſzi, ismét, újra, akkor öſzve nem ragaſztatik, így*: Wieder fordern, újra kívánni.

Wiedererinnerung, die, újra emlékeztetés. 2. újra emlékezés.

Wieder fahren, 1. *l.* Widerfahren. 2. ismét viſzſza jönni, *kotsin*, ée. ismét kotsizni.

Wiederfindung, die, ismét megtalálása valaminek.

Wiedergabe, die, viſzſzaadás.

Wiedergeneſung, die, ismét meggyógyúlás.

Wiederhall, der, térthang, ekhó. 2. viſzſzahangzás.

Wiederhallen, viſzſzahangzani.

Wiederhohlen, 1. megújjítni, viſzſzonozni, (ismétlitni). 2. ismét elmondani, újra előhozni.

Wiederhohlung, die, megújjítás, viſzſzonozás, (ismétlés), újra elmondás, ée.

Wiederkäuen, kérődzni, *mint a' marha.* Wiederkäuende Thiere, kérődző állatok. 2. ſt. überdenken, elgondolni, megfontolni.

Wiederkäuung, die, kérődzés.

Wiederkauf, der, viſzſzavétel.

Wiederkehr, die, viſzſzafordúlás.

Wiederkehren, *v. n.* viſzſzafordúlni. 2. ismét sepreni.

Wiederkommen, *v. n.* m. ſ. viſzſzajönni. 2. ſt. zu ſich kommen, magához térni.

Wiederkunft, die, viſzſzajövetel.

Wiederrufen, *v. a.* 1. viſzſzavenni. 2. megmásolni, *parantsolatot.*

Wiederruflich, *adj.* megmásolható.

Wiederrufung, die, megmásolás.

Wiederſchall, der, 1. viſzſzahangzás. 2. térthang, ekhó.

Wiederſchallen, *v. n.* viſzſzahangzani.

Wiederſchein, der, viſzſzatündöklés, sugárok viſzſzaverettetése.

Wiederſehen, *v. n.* 1. viſzſzanézni. 2. Wieder ſehen, ismét látni. v. meglátni. Wir werden uns bald wieder ſehen, nem sokára ismét meglátjuk egymást.

Wiederſehen, das, 1. viſzſza nézés. 2. ismét látás. Adieu (adiő) bis auf Wiederſehen, Isten hozzád, míg ismét látjuk egymást.

Wiedertäufer, der, újrakereſztelő. *Anabaptista.*

Wiedertönen, *v. n.* viſzſzahangzani.
Wiederum, ismét, újjolag.
Wiedervergeltung, die, viſzſzafizetés, viſzſzaadás, viſzſzaköltsönözés.
Wiege, die, böltsö. Von der Wiege an, elsö gyermekségétöl fogva.
Wiegen, *v. a.* 1. rengetni, ringatni, *a' gyermeket.* 2. ſich hin und her wiegen, magát ide 's tova hintálni. 3. *l.* wägen, mérni, fontolni.
Wiegenband, das, böltsö madzag, v, kötö, ée.
Wiegenfeſt, das, ſzületésnap, v. innep.
Wiegenlied, das, gyermek altató ének.
Wie gern! melly örömest!
Wie groß! melly nagy! millyen nagy!
Wiehern, *v. n.* nyerítni.
Wiehern, das, nyerítés.
Wie hoch? 1. millyen magas? mekkora? 2. millyen drága? millyen drágán? Wie hoch kommt das Buch? mennyibe kerül ez a' könyv? Wie hoch iſt es an der Uhr? hány óra lehet? mennyi idö lehet?
Wicke, die, (der Wundárzte) kérö, tépett, tépés.
Wie lange? meddig?
Wie manche? hányan, melly sokan?
Wien, Bécs.
Wiener, Bécsi.
Wienerisch, (ugyan az). *adv.* Bécsi módon.
Wie oft? hányſzor?
Wiesbaum, der, nyomórúd *a' ſzénás ſzekéren.*
Wieſe, die, rét, kaſzálló.
Wieſel, das, menyét, menetke, *Mustela.*
Wieſenblume, die, 1. rétvirág, rétivirág. 2. ſt. Kuhblume, motsári sárvirág. *Caltha palustris.*
Wieſengras, das, rétifü.
Wieſengrummet, das, réti sarjú.
Wieſenklee, der, réti lóhere, réti komótyó. *Trifolium pratense.*
Wieſenkraut, das, istátzſü. *Statice.*
Wieſenkreſſe, die, réti kakuknyál. *Cardamine pratensis.*
Wieſenkümmel, der, réti kömény. *Anethum Phoeniculum.*
Wieſenland, das, rétföld, rétes föld, rétség.
Wieſenläufer, der, guvat. *Rallus.*
Wieſenlerche, die, réti patsirta.
Wieſenraute, die, virnántz. *Thalictrum* L.
Wieſenſchwingel, ſzálas perje. *Festuca elatior.*
Wieſenzehent, das, rétdézma, réttized.
Wieſenzeitloſe, die, közönséges öſzike. *Colchicum autumnale.*
Wieſenwachs, der, réti termés, a' rét termése.
Wie ſo? hogy hogy?
Wie theuer? hogy? mi az ára?
Wie viel? hány? hányan? ée. *l.* Wie, és Viel.
Wie vielerley? hányféle?
Wie vielfach? hányſzoros?
Wievielſte, der, die, das, hányadik?
Wiewohl, ſt. obſchon, 1. jóllehet, noha. 2. Wie wohl, *l.* Wie.
Wild, *adj.* 1. nicht zahm, vad. Wilde Thiere, vad állatok. Ein wildes Schwein, vad diſznó. Wilde Pflanzen, Bäume, vad plánták, fák; *adv.* vadan. Dieſer Baum wächſet bey uns wild, ez a' fa nálunk vadan terem. 2. ſt. Muthwillig, ſzilaj; *p. o. ló*, ée. 3. pallérozatlan, *p. o. ember.* 4. Wildes Fleiſch, vad hús, *t. i. a' sebben.*
Wild, das, vad, vadállat.
Wildbann, der, 1. vadáſzásjuss. 2. kerített vadáſzóhely.
Wildbraten, der, vadhús, vadsült.
Wildbret, das, vadhús, ennivaló vadállatok húsa.
Wilddieb, der, vadatlopó.
Wildenzen, vadhús ízü lenni.
Wildfang, der, 1. vadállat fogás, v. kerités. 2. vadállat. 3. ſt. Fremdling, jövevény, idegen.
Wildfleiſch, das, vadhús, vadállat húsa.
Wildhafer, der, vadzab, üres zab. *Avena fatua.*
Wildheit, die, vadság; *p. o. az dllatokban.* 2. pallérozatlanság, bárdolatlanság. 3. ſzilajság, pajkosság.
Wildniß, die, 1. sivatagság, kietlenség, puſztaság, sivatag puſztaság. 2. sürü erdö, sivatag erdö.
Wildpret, das, 1. vad, ennivaló vad állat. 2. vadhús, vad állat húsa. Schwarzes Wildpret, vad diſznóhús. Rothes Wildpret, ſzarvashús.

Wildschur, die, farkasbunda,
Wildschwein, das, vaddisno.
Wilhelm, der, Vilhelm, *keresztnév*,
Will, ich will, én akarok. *l.* Wollen.
Wille, der, III. (des Willens) 1. akarat. Jemandes Willen brechen, valakinek kedvét szegni. Willens seyn, od. in Willens haben, akarni. 2. *l.* Willen.
Willen, um, -ért. Um Himmels Willen, az Istenért. Ich thue es bloß um deines Bruders willen, ezt csak a' testvéredért tselekszem. Ich bitte dich um Gottes Willen, kérlek az Istenért, v. az Isten szerelméért.
Willensäußerung, die, akarat nyilatkoztatása.
Willenslehre, die, az akaratról való tudomány.
Willensmeinung, die, 1. ítélet, gondolat. 2. akarat jelentése.
Willfahren, einem, kedvét telyesítni valakinek.
Willfährig, *adj.* kedve szerintvaló, kedvetöltő.
Willig, *adj.* hajlandó, kész. Zu allem willig seyn, mindenre kész lenni.
Willigen, etwas, od. in etwas, helybe hagyni, megnyúgodni valamiben, jóvá hagyni valamit.
Willigkeit, die, készség.
Willigung, die, helybehagyás, jóváhagyás, megegygyezés.
Willkommen, 1. kedves, kellemetes. Willkommen! od. sey willkommen! od. sey mir willkommen! Isten hozott! hozott Isten! *ismét*; idvez légy! Jemanden willkommen heißen, valakit szerentséltetni, v. nyájasan köszönteni, barátságosan fogadni. Wer was bringt ist überall willkommen, a' ki visz, mindenütt szivesen fogadják.
Willkommen, der, köszöntés, idvezlés. Den Willkommen trinken, szerentsés megérkezéséért inni valakinek.
Willkühr, die, tetszés, szabad akarat. Nach Willkühr, tetszése szerént. Ich überlasse es deiner Willkühr, tetszésedre bizom.
Willkührlich, *adj.* tetszés szerintvaló; *adv.* tetszése szerént. Willkührlich verfahren, tetszése szerént bánni valamivel. 2. önkéntvaló. Eine willkührliche Bewegung der Thiere, az állatok önkéntvaló mozgások.
Wimmeln, *v. n.* 1. pezsegni, zsibongani. Sieh wie die Ameisen wimmeln! ni mint pezsegnek a' hangyák! Die Gassen wimmeln von Menschen, annyi az ember az útszán szintúgy pezseg. 2. nyüzsögni. Der Käse wimmelt von Maden, szintúgy nyüzsög a' kukatz a' sajtban.
Wimmer, die, görts, *p. o. a' fában.*
Wimmern, *v. n.* nyöszörögni.
Wimpel, der, vitorla zászló.
Wimper, die, szempilla, szemszőr,
Wimpern, *v. n.* pislogni.
Wind, der, 1. szél. Es geht ein Wind, szél fúj. Ein starker Wind, nagy szél, erős szél. Der Wind erhebt sich, szél támad, v. keletkezik. Der Wind hat sich gelegt, letsillapodott, v. megállott a' szél. Wind machen, *a.* szellőt tsinálni, *b.* kérkedni, ditsekedni. Den Mantel nach dem Winde hängen, od. kehren, köpönyegjét a' szél felé forditni. Etwas in den Wind schlagen, fel sem venni, v. megvetni valamit. In den Wind reden, hijjában beszélni, falnak beszélni. In den Wind bauen, jégre épitni. 2. szél, *a' belekben.* Das Gemüse macht Winde, a' főzelék szelet tsinál. Von Winden geplagt werden, a' széltől szenvedni. 3. hir, szellet, nesz. Wind von etwas bekommen, neszét hallani valaminek.
Windbeutel, der, 1. szeleburdi, hebehurgya. 2. kérkedékeny, hazug, 3. szélsánk.
Windbeuteley, die, 1. szeleburdiság. 2. kérkedékenység.
Windbüchse, die, szélpuska.
Winde, die, 1. tsiga, terhet felfelé tekerő tsiga. 2. gombolyító. 3. fulák, szulák. *Convolvulus.*
Windekraut, das, szulák, fulák.
Windel, die, póla, fásli.
Windeln, *v. n.* bépólálni, *p. o. a. gyermeket.*
Windeln, *v. a.* tekerni, tsigázni. *p. o. a' terhet felfelé.* 2. auf etwas, valamire tekerni. 3. über einan-

der windeln, felgombolyítni. 4. ſich, meggörbedni, görbedezni.
Winden, das, 1. feltekerés; *t. i. tsigdn.* 2. gombolyítás.
Windey, das, fiatlan tojás, *mellyet a' tyúk kakas nélkül tojik, és ki nem kel.*
Windfackel, die, ſzurokfáklya.
Windfahne, die, jelzaſzló.
Windfang, der, ſzélfogó.
Windgalle, die, ſzelet jelentő napsúgári a' felhőkben.
Windgeſchwulſt, die, felpuffadás.
Windgott, der, ſzél istene. *Eolus.*
Windhafer, der, vad zab, üres zab. *Avena fatua.*
Windhund, der, agár.
Windig, *adj.* 1. ſzeles. Es iſt heute ſehr windig, nagyon ſzeles idő van. 2. kérkedékeny, ſzeles. *p. o. ember.*
Windlicht, das, fáklya.
Windmacher, der, ſzeles, kérkedékeny.
Windmacherey, die, ſzelesség, kérkedékenység.
Windmonath, der, ſzent András hava, November.
Windmühle, die, ſzélmalom.
Windroſe, die, ſzélvirág, patats. *Anemone.*
Windſchiff, *adj.* megvetemedett, finta, *p. o. deſzka.*
Windſeite, die, ſzélfelőlvaló óldal, ſzélre fordult óldal.
Windſpiel, das, agár. Mit Windſpiel jagen, agarálzni.
Windſtille, die, ſzélſzünet.
Windſtoß, der, ſzélrohanás.
Windſucht, die, puffaſztó korság.
Windung, die, 1. feltekerés; *t. i. tsigdn.* 2. gombolyítás.
Windwaſſerſucht, die, felpuffaſztó vízkorság.
Windwehe, die, fuvat, hófúvás, fuvatag.
Windwirbel, der, forgószél.
Windwolke, die, ſzélleljáró felhő.
Wink, der, intés. Auf den Wink, egy intésre, v. egy jeladásra. Einem einen Wink geben, jelt adni, v. inteni valakinek.
Winkel, der, 1. ſzeglet, ſzegelet. Ein rechter Winkel, fertály ſzeglet, negyed ſzeglet, egyenes ſzeglet. Ein ſpitziger Winkel, tsútsos ſzeglet. 2. ſt. Schlupfwinkel, zugoly, zúg, sarok.
Winkelchen, das, ſzegletetske.
Winkelehe, die, titkos házasság.
Winkeleiſen, das, ſzegletmérő vas.
Winkelhaken, der, 1. ſzegletmérő. 2. ſzedővályú.
Winkelig, *adj.* ſzegletes.
Winkelmaß, das, ſzegletmérő, ſzegletmérték.
Winkelmeſſe, die, titkos mise.
Winkelmeſſer, der, ſzegletmérő.
Winkelrecht, *adj.* fertály ſzegletű, a' ſzegletmérővel megegyező.
Winkelſchule, die, alattombavaló oskola.
Winkelzug, der, magamentegetés, kopaſzmentség.
Winken, *v. a.* inteni, jeltadni. Mit den Augen winken, a' ſzemével inteni.
Winken, das, intés, jeladás.
Winſeln, *v. n.* nyivákolni, nyöſzörögni; (fityogni).
Winter, der, tél. Im Winter, télen. Den Winter zubringen, telelni, a' telet eltölteni.
Winterabend, der, téli estve.
Winterapfel, der, telelő alma.
Winterarbeit, die, télimunka.
Winterbirn, die, telelő körtvély.
Winterfenſter, das, téliablak.
Winterfrucht, die, téli gyümölts. 2. őſzivetés, őſziterme's.
Wintergrün, das, 1. börvely, meteng. *Vinca minor, et major.* 2. körtőke. *Pyrola* L. 3. házi zöld, fülfű. *Semper vivum tectorum,* 4. ſt. Epheu, borostyán, repkény. *Haedera helix.*
Winterkleid, das, téliruha.
Winterkreſſe, die, rézsuka. *Lepidium.*
Winterlich, *adj.* téli.
Wintermonath, der, téli hónap. 2. November, Szent-András hava.
Wintern, 1. *v a.* kiteleltetni. 2. *v. a.* beállani a' télnek. Es wintert ſchon, beáll a' tél
Winternacht, die, téli éjtſzaka.
Winterobſt, das, téli, v. telelő gyümölts.
Winterquartier, das, télikvártély.
Winterrock, der, téli köntös, v. ruha.
Winterroſe, die, téli rózsa.
Winterſaat, die, őſzivetés.
Winterſchein, der, November újsága.

Winterſchlaf, der, téliálom.
Winterſchuhe, die, *pl.* téli lábbelik.
Winterſonne, die, téli nap.
Winterszeit, die, téli idő.
Wintertag, der, téli nap.
Winterweſte, die, téli lájbli.
Winterwetter, das, téli idő.
Winterwohnung, die, téli lakás.
Winterzeichen, das, téli jel.
Winterzeit, die, téli idő, tél.
Winzer, der, vintzellér.
Winzig, *adj.* 1. ſt. klein, kitsiny, morzsa. 2. ſt. wenig, kevés, igen kevés.
Wipfel, der, tető, tétje valaminek.
Wipfeln, *v. a.* a' tetejét le ſzaggatni, v. lelzedni.
Wippen, *v. a.* feltsaptatni, *p. o. a' gonoſztévöt.*
Wippgalgen, der, tsaptató.
Wir, mi, (mink), *ettöl.* Ich, én.
Wirbel, der, 1. z. B. des Haupts, fötető. 2. Waſſerwirbel, örvény. 3. das Herumdrehen, forgás, kerengés. 4. ſt. Wirbelbein, gerintztsiga, a' hátgerintz íze. 5. z. B. am Fenſter, füsthajtó, ſzellőztető, *kerengő bádog az ablakon.*
Wirbelbein, das, forgótsont.
Wirbelhaft, *adj.* forgó, forogható,
Wirbeln, *v. n.* 1. rezegni mint a' dob. 2. ſich, forogni.
Wirbelwind, der, forgóſzél.
Wirken, *v. n.* 1. ſzöni. Strümpfe, Tapeten, Spitzen wirken, harizsnyát, ſzőnyeget, tsipkét ſzöni; tsipkét kötni. 2. munkálni, munkálódni, tenni. Meine Vorſtellungen haben doch ſo viel gewirket, daß —, az én javaslásim tsak ugyan tettek annyit, hogy — v. az én javaslásomnak tsak ugyan lett annyi foganatja, hogy —. 3. ſt. kneten, dagaſztani, gyúrni. 4. *v. n.* foganatjának v. erejének lenni. Die Sonne wirkt auf die Erde, a' napnak ereje kihat a' földre.
Wirker, der, ſzövö.
Wirklich, *adj.* valóságos; *adv.* valósággal, valóságosan.
Wirklichkeit, die, valóság. Zur Wirklichkeit bringen, végre hajtani.
Wirkſam, *adj.* 1. ſt. kräftig, erös, hathatós, foganatos. 2. ſt. thätig, gyors, munkás.
Wirkſamkeit, die, erő, hathatósság, foganat. 2. munkásság, gyorsaság.
Wirkſtuhl, der, ſzövőmív, v. ſzék.
Wirkung, die, erő, hathatósság, foganat. Keine Wirkung thun, semmi erejét, v. hathatósságát nem mutatni. 2. mivelés, munkálás.
Wirkungskreis, der, munkásság határa, igyekezet határa.
Wirren, untereinander, *v. a.* öſzvezavarni.
Wirrkopf, der, zavaros ember.
Wirrwarr, der, zűrzavar.
Wirſing, der, télifodor, v. kékkápoſzta. *Brassica Sebellica.*
Wirtel, der, orsó karika.
Wirth, der, 1. im Gaſthofe, vendégfogadós. 2. in einer Schenke, kortsmáros. 3. im Hauſe, házi gazda, gazda. 4. Guter Wirth, jó gazda, jól gazdálkodó.
Wirthinn, die, 1. gazdaaſzſzony. 2. vendégfogadósné, kortsmárosné.
Wirthlich, *adj.* takarékos, gazdálkodó.
Wirthſchaft, die, 1. gazdaság. 2. ſt. Haushaltung, gazdáskodás. 3. ſt. Schenkwirthſchaft, kortsmárosság. 4. ſt. Sparſamkeit, takarékosság, gazdáskodás.
Wirthſchaften, *v. n.* 1. gazdaságot folytatni, gazdáskodni. 2. takarékos lenni, gazdáskodni.
Wirthſchafter, der, 1. gazda, majoros. 2. gazda ember, gazdaság folytató.
Wirthſchaftlich, *adj.* 1. gazdáskodó, takarékos; *adv.* takarékosan, gazdáskodva. 2. gazdaságos.
Wirthſchaftsbeſorger, *l.* Wirthſchafter.
Wirthſchaftsbuch, das, gazdakönyv.
Wirthſchaftskalender, der, gazdasági kalendáriom.
Wirthſchaftsverwalter, *l.* Wirthſchafter.
Wirthshaus, das, vendégfogadó. 2. ſt. Schenkhaus, tsapſzék, kortsma.
Wiſch, der, 1. törlő ruha, 2. papiros darabotska.
Wiſchen, *v. a.* 1. törölni, letörölni. 2. suhanni, elsuhanni. Über etwas hinweg wiſchen, valamit elugrani. Aus den Händen wiſchen, kezei közül kitsúszni.

Wiſcher, der, 1. törlő. 2. ſt. Verweis, pirongatás, pironſzó.
Wiſchhader, der, törlőrongy.
Wismuth, *l.* Wißmuth.
Wiſpel, der, méró, egy méró, *t. i. mérték.*
Wiſpern, ſt. Fliſtern, susogni.
Wißbegierde, die, tudni kívánás.
Wißbegierig, *adj.* tudnikívánó.
Wiſſen, *v. a. irr.* ich weiß, du weißt, er weiß, wir wiſſen, u. ſ. f. *Imp.* ich wußte, *Perf.* ich habe gewußt. 1. tudni. Ich weiß es lange, azt én régen tudom. Das wußte ich nicht, azt én nem tudtam. 2. tudni, *t. i. a' mit megtanúlt valaki.* Seine Lection wiſſen, a' letzkéjét tudni. 3. -hatni, -hetni, v. tudni. Ich weiß das Haus nicht zu finden, nem tudom azt a' házat megtalálni. Er wußte ihn nicht zu nennen, nem tudta megnevezni, v. nem nevezhette meg. Ich weiß mich nicht zu erinnern, nem emlékezhetem reá.
Wiſſen, das, tudás, tudat. Ohne mein Wiſſen, tudtom nélkül. Meines Wiſſens, tudtomra, a' mennyire tudom.
Wiſſend, tudó; *adv.* tudva.
Wiſſenſchaft, die, tudás. Ich habe keine Wiſſenſchaft von der Sache, semmit se tudok a' dologba. 2. tudomány. Ein Freund der Wiſſenſchaften, tudományok barátja.
Wiſſenſchaftlich, *adj.* tudománybéli, tudományos.
Wiſſentlich, *adj.* ſzántſzándékkalvaló, tudvavaló.
Wißmuth, der, vízmutértz.
Wiſt! ſt. Links! balra!
Wittenberg, Vittenberga, *város.*
Wittern, ſt. donnern, dörögni, zengeni, *mint az ég.* 2. ſt. bemerken, észre venni, megsejdíteni. 3. megſzagolni, megérzeni; *mint a' kutya valamit.*
Witterung, die, 1. ſt. Wetter, idő, időjárás. 2. megſzagolás, megsejdítés.
Wittfrau, die, özvegy aſzſzony.
Wittib, *l.* Wittfrau.
Wittmann, der, özvegy ember.
Wittwe, die, özvegy aſzſzony.
Wittwenſtand, der, özvegyi állapot.
Wittwer, der, vözegy ember.
Witz, der, 1. találós ész v. elme. 2. elmésség.
Witzeln, *v. n.* elméskedni, elmével játſzani.
Witzig, *adj.* elmés, játſzi elmejű; *adv.* elmésen.
Witzigen, *v. a.* okossá tenni, Gewitziget werden, megokosodni.
Witzigkeit, die, elmésség.
Witzling, der, kelletlen elméskedő.
Wo, 1. *adv.* valahol. Ich habe es wo geleſen, olvastam valahol. 2. *kérdve:* hol? Wo iſt er? hol van? Wo mag er wohl ſeyn? ugyan hol lehet? 3. *viſzſzahozólag:* a' hol. Wo Geld iſt, da iſt alles, a' hol pénz van, van o t minden. Es ſey wo es wolle, akárhol legyen is. 4. ſt. wenn, ha. Wo mir recht iſt, ha nem hibázom.
Wobey, 1. bey welchem, bey welcher, a' mellynél, a' melly mellet, a' mellet, ée. 2. Wobey? mi mellet? minél? Wobey ſoll ich es erkennen, minélfogva, v. miről esmerjem meg.
Woche, die, 1. hét. Über drey Wochen, három hét múlva. Auf die Woche, jövő héten. Die Woche dreymahl, egy hétben háromſzor. 2. betegágy. In die Wochen kommen, meggyermekezni, lebetegedni. In den Wochen liegen, gyermekágyot feküdni. 3. ſt. Werkeltag, hétköznap. Komm lieber in der Woche, als am Sonntage, jöjj inkább hétköznap, mint vasárnap. 4. hétiſoglalatosság. Ich habe die Woche, én vagyok a' hetes.
Wochenarbeit, die, hétimunka.
Wochenbett, das, gyermekágy. Ins Wochenbett kommen, gyermekágyba esni.
Wochenfieber, das, gyermek ágyas hidegelés.
Wochenlohn, das, hétibér.
Wochenmarkt, der, hétivásár.
Wochenpredigt, hétköznapi prédikátzio.
Wochentag, der, hétköznap.
Wöchentlich, *adj.* hetenkéntvaló; *adv.* hetenként.
Wochenweiſe, *adv.* hétſzámra, hetenként.
Wöchner, der, hetes.

Wöchnerinn, die, gyermekágyas aſzszony.

Wodurch, ſt. durch was, durch welches, u. ſ. f. 1. *kérdve*: wodurch? mi által? mivel? hogy? 2. a' melly által, a' mi által, a' mellyen kereſztül, ée.

Wofern, *conj.* ſt. wenn, ha, hatsak, od. ſt. dafern, a' mennyiben.

Wofür, ſt. für was, für welches, u. ſ. f. 1. *kérdve*; miért? minek? kinek? 3. a' miért, a' mellyen. Das Geld, wofür ich das Buch gekauft habe, az a' pénz a' mellyen én ezt a' könyvet vettem.

Woge, die, hab, hullám.

Wogegen, ſt. gegen welches, 1. miért, mi eránt. 2. ſt. wofür, a' mellyért, a' miért.

Wogig, *adj.* habos, hullámos.

Woher, 1. *kérdve*: honnét? honnan? Woher wiſſen Sie das? honnan tudja azt az Úr? 2. a' honnét, a' honnan.

Wohin, 1. *kérdve*: hova? Wo gehest du hin? hova mégy? 2. a' hova. Ich folge Ihnen wohin Sie wollen, én oda megyek az Úrral, a' hova akarja. 3. ſt. irgend wohin, valahova.

Wohinaus, *adv.* hova, merre.

Wohl, *adv.* jól, helyesen. Wohl geſinnt, jó indúlatú. Ich befinde mich wohl, *a.* jól vagyok, jól érzem magamat. *b.* jól van dolgom. Wohl dem der —, boldog az, a' ki. — Wohl thun, *a.* jóltenni, jót tenni valakivel. *b.* jól tselekedni. *c.* haſznos lenni, haſználni. *d.* tetſzeni, kellemetes lenni. Mir iſt nicht wohl, nem jól vagyok, nem jól érzem magamat. Leben Sie wohl, éljen ſzerentsésen az Úr, Istennek ajánlom az Urat. Schlafen Sie wohl, jól nyúgodjék az Úr, v. jó nyúgovást kívánok. 2. ſt. Zwar, ugyan. Er hat wohl Geld aber keinen Verſtand, van ugyan pénze, de nints elze. 3. ſt. Vielleicht, talám. Glauben Sie wohl, daß — talám azt gondolja az Úr hogy — 4. ſt. Gewiß, bizonyosan, minden bizonnyal. Ja wohl, úgy vagyon; valóban! de hogy nem! 5. ſt. leicht, könnyen; nicht wohl, nem könnyen. 6. ſt. ſogar, sőt.

Wohl, das, *s. pl.* boldogság, java valakinek. Das Wohl des Staats, az orſzág, v. a' státus java. Zum Wohl gereichen, javára ſzolgálni.

Wohlan! *adv.* 1. noſza! rajta! 2. jól van! nem bánom!

Wohlanſtändig, *adj.* illendő, illő.

Wohlanſtändigkeit, die, illendőség.

Wohlauf, 1. noſza rajta! 2. Wohl auf ſeyn, egésséges lenni. Seyn Sie wohl auf? egésséges az Úr?

Wohlbedacht, *adj.* jól meggondoltt.

Wohlbedacht, der, meggondolás.

Wohlbedächtig, *adj.* meggondoló.

Wohlbefinden, das, 1. jóállapot. 2. egésség.

Wohlbehalten, *adj.* ép; *adv.* épen.

Wohlbekannt, *adj.* jól esmeretes.

Wohl bekommen, *v. n.* m. ſ. haſznára válni, egésségére válni. Ich wünſche Ihnen wohl zu bekommen, kívánom hogy egésségére váljék, v. kedves egésségére kívánom az Úrnak.

Wohlbeleibt, *adj.* testes, vaskos.

Wohlberedt, *adj.* igen beſzédes, igen ékesen ſzólló.

Wohlbetagt, *adj.* megélemedett.

Wohlbewandert, *adj.* jártas.

Wohlbewußt, tudás, tudat. Mit meinem Wohlbewußt, tudtommal.

Wohledel, od. Wohledler, (tzim). Nemes, Nemzetes.

Wohledelgeboren, *tzlm.* Tekintetes.

Wohledelgeborner, z. B. Herr, Tekintetes Úr.

Wohlehrwürdig, Tiſzteletes, *tzlm.*

Wohlerfahren, *adj.* nagy tapaſztalású.

Wohlergehen, das, ſzerentsés állapot. *p. o. jó egésség, &c.* Auf jemandes Wohlergehen trinken, valaki egésségéért inni.

Wohlerwogen, *adj.* megfontolt, jól meg gondolt.

Wohlerzogen, *adj.* jól nevelt.

Wohlfahrt, die, boldogúlás, előmenetel.

Wohlfeil, *adj.* oltsó; *adv.* oltsón. Wohlfeile Zeiten, oltsoság, oltsó idő. Wohlfeil kaufen, oltsón venni.

Wohlfeilheit, die, oltsóság.

Wohlgeartet, *adj.* jóerkóltsú.

Wohlgebauet, *adj.* 1. jólépúltt, jólé-

pitett. 2. ſt. Wohlgebildet, ſzép, v. derék termetű.
Wohlgebildet, *adj.* ſzép termetű, ſzép.
Wohlgeboren, *tsim.* ſ. B. Wohlgeborner Herr, Nagyságos, v. Méltóságos Ur.
Wohlgefallen, *v. n.* tetſzeni. Es gefällt mir ſehr wohl, nekem igen tetſzik.
Wohlgefallen, das, 1. tetſzés, gyönyörködés valamiben. Wohlgefallen an etwas haben, gyönyörködni valamiben. 2. ſt. Belieben, tetſzés, kény. Nach meinem Wohlgefallen, kényem, v. tetſzésem ſzerént. 3. ſt. Neigung, hajlandóság.
Wohl gehen, jól menni, ſzerentsésen folyni. Es geht mir wohl, jól van dolgom.
Wohlgemeint, *adj.* jóra tzélozó. Ein wohlgemeinter Rath, valakinek javára tzélozó tanáts.
Wohlgemuth, *adj.* vidám, kedvetöltt, *adv.* vidáman.
Wohlgemuth, der, ſzúſú, ſzurokfű, ſekete gyopár. *Origanum vulgare.*
Wohlgeneigt, *adj.* jóakaró.
Wohlgeordnet, *adj.* jólelrendeltt, jólmérsékeltt.
Wohl gerathen, ſzerentsésen folyni, jól menni. 2. díſzleni, mint a' gabona.
Wohlgerathen, *adj.* 1. jó reménységü, *p. o. gyermek.* 2. díſzlett.
Wohlgeruch, der, jóillat.
Wohlgeſchmack, der, jó íz, kedves íz.
Wohlgeſinnt, *adj.* jóindúlatú.
Wohlgeſittet, *adj.* jóerkölcsü.
Wohlgeſtaltet, *adj.* ſzéptermetü, derektermetü.
Wohlgewachſen, *adj.* ſzépen nött, ſzép termetü.
Wohlgewogen, *adj.* jóakaró.
Wohlgewogenheit, die, jóakarat, kegyesség.
Wohlgezogen, *adj.* jólneveltt.
Wohlhabend, *adj.* tehetös, birtokos.
Wohlhalten, 1. jól tartani. 2. ſich, magát jól viselni.
Wohlklang, der, 1. helyes hang. 2. jó hangzás, kellemetes hangzás.
Wohlklingen, *v. n.* jólhangzani, helyesen hangzani.
Wohlklingend, *adj.* ſzépenhangzó, jólhangzó.
Wohl leben, jól élni, vígan élni, Lebe wohl! Isten hozzád! Leben Sie wohl, Istennek ajánlom az Urat.
Wohlleben, das, jólélés, víganélés, vigélet.
Wohlmeinend, *adj.* gondolativaljóra tzélozó, jóindúlatú, jólgondolkozó.
Wohlredenheit, die, ékesen ſzóllás, ékesſzóllás.
Wohlriechend, *adj.* jóillatú.
Wohlſchmeckend, *adj.* jóízü.
Wohlſelig, *holtak tzímje:* boldogúlt, boldog emlékezetú.
Wohl ſeyn, jól lenni, jól érezni magát. *l.* Wohl.
Wohlſeyn, das, 1. egésség. Sich im guten Wohlſeyn befinden, egésségben lenni. 2. jó, v. ſzerentsés állapot.
Wohlſtand, der, 1. illendöség, *p. o. a' maga viseletben.* 2. kivánt, v. ſzerentsés állapot.
Wohl ſtehen, 1. kivánt állapotban lenni. 2. ſ. B. mit einander, egyességben lenni. 3. ſt. Wohl laſſen, illeni, jól állani, *mint az öltözet.*
Wohlthat, die, jótétemény, jótét, jótett. Jemanden eine Wohlthat erweiſen, od. erzeugen, jótétemennyel lenni valakihez, jól tenni valakivel.
Wohlthäter, der, jóltévő.
Wohlthätig, *adj.* jóltévő; *adv.* jóltévő módon.
Wohlthätigkeit, die, jóltévőség.
Wohlthun, *v. a.* 1. ſt. Wohlthaten erweiſen, jót tenni valakivel, jóltenni. 2. ſt. recht thun, jól tselekedni. 3. ſt. Nützen, haſználni.
Wohlthun, das, jóltétel, jótétel.
Wohlüberlegt, *adj.* jólmeggondolt.
Wohlverdient, *adj.* igen érdemes.
Wohlverhalten, das, 1. jó erkölts, jó maga viselet. 2. fedhetetlen élet. 3. ſt. Tapferkeit. vitézség.
Wohlverhalten, das, árnyékfű. *Arnica* L.
Wohlverſtanden, *adv.* úgy értvén, hogy — azt akarom mondani, hogy — tudniillik, *neha*; jól meg kell érteni a' dolgot.
Wohlverſucht, *adj.* jólmegpróbált.
Wohlweiſe, *adj.* igen bölts; *adv.* igen böltsen.
Wohlwiſſend, *adv.* jóltudván.

Wohlwollen, das, jóakarat.
Wohlzufrieden, *adj.* igen megelégedett.
Wohnbar, *adj.* lakható, meglakható.
Wohnen, *v. a.* lakni. Auf dem Lande wohnen, falun lakni. 2. lenni, találtatni, nőni, teremni, *t. i. böven.*
Wohnhaft, lakos, Wohnhaft seyn, lakni.
Wohnhaus, das, lakóház.
Wohnplatz, der, lakóhely, lakhely.
Wohnsitz, der, (ugyan az).
Wohnstatt, (ugyan az).
Wohnstube, die, lakószoba.
Wohnung, die, lakás. Wohnung haben, lakni. Seine Wohnung nehmen, od. aufschlagen, lakását valahol választani, v. valahová venni. 2. lakhely, lakóhely. 3. lakás, lakható hely, v. osztály valamelly épületben.
Wohnzimmer, das, lakószoba.
Woiwode, der, III. Vajda, t. i. Oláhországban.
Wölben, *v. a.* bóltozni, bólthajtásra venni.
Wölbung, die, bóltozás, bólthajtásra vevés. 2. Gewölbter Ort, bóltozat, bólthajtás.
Wolf, der, farkas. *Canis Lupus. Pb.* Wenn man von dem Wolfe spricht, ist er nicht weit, farkast emlegetnek, 's a' kert alatt jár. 2. kidörgölt test v. seb, feltörés. Sich einen Wolf reiten, feltörni a' farát a' lovaglás által.
Wölfinn, die, nőstény farkas.
Wölfisch, *adj.* farkas természetű.
Wolfsart, die, farkas fajta. 2. farkasszokás.
Wolfsbalg, der, farkasbőr.
Wolfsbeere, die, farkastsereszny, natragulya, farkasbogyó. *Atropa Belladonna.*
Wolfsbiß, der, farkasmarás.
Wolfsbohne, die, farkasbab, figebab, violabab. *Lupinus* L.
Wolfseisen, das, farkasfogó.
Wolfsgarn, das, farkasfogó háló.
Wolfsgrube, die, farkasverem.
Wolfshunger, der, farkasi éhség.
Wolfsjagd, die, farkasvadászás.
Wolfsklaue, die, farkaskörröm.
Wolfsmagen, der, telhetetlen gyomor.
Wolfsmilch, die, ebtéj, kutya téj, farkastéjfű. *Euphorbia.*
Wolfsnetz, das, farkasfogó háló.
Wolfspelz, der, farkasbőr.
Wolfswurz, die, farkasölő sisakfű. *Aconitum Lycoctonum.*
Wolgern, keverni, összekeverni.
Wölkchen, das, felhőcske.
Wolke, die, 1. felhő, felleg. Es ziehen sich Wolken zusammen, felhők támadnak, felhődzik. 2. homály, hab, *p. o. a' drágakövön.*
Wölken, *v. a.* 1. felhővel béborítni, bévonni. *p. o. az eget.* 2. sich, felhőzni, fellegzeni, béborúlni.
Wolkenbruch, der, felhőszakadás.
Wolkenhimmel, der, béborult ég.
Wolkensäule, die, felhőoszlop.
Wolkig, *adj.* felhős, felleges, béborult.
Wollarbeit, die, gyapjúból való munka. 2. gyapjú mív, gyapjú munka.
Wollarbeiter, der, gyapjúból dolgozó.
Wollbereiter, der, gyapjúkészítő.
Wollblume, die, nyúlherefű. *Anthillis* L.
Wolldorn, der, gyapott. *Bombax Ceiba.*
Wolle, die, 1. z. B. der Schafe, gyapjú. 2. lágyszőr, pelyh, *t. i. a' plántákon.*
Wollen, *adj.* gyapjúból való, gyapjú. Wollenes Zeug, gyapjúmatéria.
Wollen, *v. a.* ich will, du willst, er will, wir wollen u. s. f. *Imp.* ich wollte, *Perf.* ich habe gewollt, ich habe wollen, 1. akarni. Wir wollen verreisen, elakarunk útazni. Wills Gott! ha Isten akarja! Wollte Gott! adná Isten! vajha! 2. kívánni, akarni. Wie gern wollte ich es thun, melly örömest kívánnám azt tselekedni 3. *néha az ige elhagyodik.* Zu wem wollen Sie, kihez akar az Úr menni. 4. Ich wollte, od. ich wollte gern, szeretnék, kívánnék; p. o. Ich wollte ihn gerne besuchen, aber — szeretném meglátogatni, v. meglátogatnám, de — Was will ich machen? mit tselekedjek? v. mit tudok tenni. 6. st. im Begriffe seyn, közel lenni valamihez, akarni, félben lenni. Er will sterben, meg akar halni, v. halófélben van. 7.

Ich will hingehen und ſehen, majd oda megyek's meglátom. Wir wollen beten, imádkozzunk. Das will viel ſagen, ez nagy ſzó, ez sokat telz. Es komme wer da wolle, akarki jöjjön is. Es ſey was es wolle, akármi légyen is.

Wollen, das, akarás.

Wollenartig, *adj.* gyapjú nemű.

Wollgras, das, gyapjasmagſú. *Eriophorum.*

Wollhandel, der, gyapjúvalvaló kereskedés.

Wollig, *adj.* gyapjas.

Wollkämmer, der, gyapjú gyaraló, gyapjú kártó.

Wollkraut, das, ökörſarkkóró. *Verbascum.*

Wollmarkt, der, gyapjúvásár.

Wollrad, das, gyapjúgombolyító.

Wollreich, *adj.* gyapjas.

Wollſack, der, gyapjas-zsák.

Wollſaamen, der, gyapott, pamut. *Bombax.*

Wollſchur, die, júhnyírés.

Wollſpinner, der, gyapjúſonó.

Wollſpinnen, das, gyapjúſonás.

Wolluſt, die, 1. ſt. Vergnügen, gyönyörűség, gyönyörködés. 2. bujaság; *néha*: ſajtalanság. Der Wolluſt pflegen od. nachhängen, bujálkodni.

Wollüſtig, *adj.* 1. gyönyörűségeket vadaſzó. 2. bujálkodó. 3. buja, bujasággerjeſztő.

Wollüſtling, der, buja, testi gyönyörűségek rabja.

Wollwage, die, gyapjúmérő, gyapjúmázsa.

Wollweber, der, gyapjúſzövő.

Wollzehent, das, gyapjú dézma v. tized.

Womit, ſt. mit was, mit welchem, u. ſ. f. 1. *kérdve*: mivel? miáltal? 2. *viſszahozólag*; a' mivel, a' miáltal, miáltal, mivel.

Wonach, *l.* Wornach.

Wonne, die, örvendezés, gyönyörködés, örömbemerülés, elragadtatás, *az öröm miatt.*

Wonnemonath, der, Május hónapja.

Wonnevoll, *adj.* örvendetes, örömmel telyes, gyönyörűséggel telyes.

Wonnig, *adj.* örvendetes, örömmel telyes.

Woran, 2. *kérdve*: miről? minn? Woran erkennt man das? miről lehet azt megesmerni? 2. hogy, mint.

Worauf, 1. *kérdve*: mire? Worauf warteſt du? mire várakozol? 2. a' mire, a' mellyre.

Woraus, 1. *kérdve*: miből? Woraus ſchließeſt du das? miből gondolod azt? 2. a' miből, a' mellyből.

Worein, 1. *kérdve*: mibe? Worein war es gewickelt? mibe, vólt takargatva? 2. a' mibe, a' mellybe.

Worfeln, *v. a.* ſzórni, megſzórni. Das Getreide worfeln, életet ſzórni.

Worfſchaufel, die, ſzórólapát.

Worftenne, die, ſzérű, *a' mellyen ſzórnak.*

Worgen, ſich, ökröndeni.

Worin, 1. *kérdve*: miben? Worin beſteht es? miben áll az? 2. miben, a' miben, a' mellyben.

Wornach, Wonach, 1. miſzerént? Wornach richteſt du dich? mihez tartod magadat? 2. mire? 3. a' mi ſzerént; a' mire, ée.

Wort, das, 1. *pl.* die Wörter, ſzó. Eine Sprache beſteht aus Wörtern, a' nyelv ſzókból áll. Von Wort zu Wort, ſzóról ſzóra. 2. *pl.* die Worte, beſzéd, ſzó. Wozu ſo viel Worte? mire való ez a' sok ſzó? v. beſzéd? Jemanden mit leeren Worten abſpeiſen, valakit puſzta ſzókkal eligazítni. Sie will immer das letzte Wort haben, mindég ő akarja végezni, v. befejezni, *t. i. a' versengést.* Ein Wort gab das andere, egygyik ſzóból másik kerűlt. Ein gutes Wort für jemanden ſprechen, jó ſzót ſzóllani valaki mellett. Einem in das Wort fallen, valakit ſzavában megſogni. Worte wechſeln, öſzvekapni ſzóval. Man ließ mich nicht zu Worte kommen, nem engedték hogy ſzóljak. 3. ſt. Verſprechen, ígéret, ſzó. Ich habe ihm das Wort gegeben, ſzavamat adtam, v. megígértem. Sein Wort halten, ſzavát megtartani, v. ſzavának állani. Sie haben mein Wort, ímé ſzavamat adom az Úrnak. Ein Mann von Wort, ſzavahihető ember, ſzava megálló. *Pb.* Ein Wort ein Mann, a' be-

tsületes ember a' mit fogad megtartja. 4. Das Wort Gottes, az Isten beszéde, v. a' Szentírás.
Wortarm, *adj.* szűkszavú, *p.o.nyelv.*
Wörtchen, das, szótska.
Wörterbuch, das, szókönyv, szótár, lexicon, lekszikon, szós könyv.
Worterklärung, die, szómagyarázat, szómagyarázás.
Wortforscher, der, szónyomozó.
Wortforschung, die, szónyomozás.
Wortgepränge, szóvalpompázás, pompás beszéd.
Wortkram, der, szóhalom, szószaporítás.
Wortkünstler, der, szófaragó.
Wörtlein, das, szótska.
Wörtlich, *adj.* szószeréntvaló; *adv.* szószerént, szórólszóra.
Wortregister, das, szólaistrom, szók laistroma.
Wortreich, *adj.* bőszavú.
Wortspiel, das, szóvaljátszás.
Wortstreit, der, szónvívás, szóvíttatás.
Wortverstand, der, 1. szóértelem, szóértelme. 2. szószeréntvaló értelme valaminek.
Wortwechsel, der, öszveszóllalkozás, öszvekapás, *szóval.*
Worüber, 1. *kérdve*: mi felett? min? v. minn? 2. a' minn, a' mi felett, a' mellyen. 3. st. über etwas, valamin. Worüber erschrecken, valamin megijedni.
Worunter, 1. mialatt? 2. a' melly alatt, a' mi alatt.
Worzu, *l.* Wozu.
Woselbst, 1. hol? 2. a' hol, a' mellyen. Der Ort woselbst er mich sah, a' hely, a' hol engem látott.
Wovon, 1. *kérdve*: miből? Wovon lebt er? miből él? 2. miről? Wovon wolltest du sprechen? miről akarnál szóllani. 3. a' mellyből, a' miből. 4. a' mellyről, a' miről.
Wovor, 1. mi előtt? Wovor stand er? mi előtt állott 2. a' mi előtt. Die Thür wovor er stand, az ajtó a' melly előtt állott.
Wowider, 1. mi ellen? 2. a' melly ellen.
Wozu, 1. *kérdve*: mire? Wozu ist es bestimmt? mire van határozva? mire való leszsz? 2. a' mire, a' mellyre.
Wrak des Schiffes, hajódarab, hajótöredék.
Wucher, der, uzsora. Wucher treiben, uzsoráskodni.
Wucherblume, die, aranyvirág, aranyfűvirág, Sz. Jakab virágja. *Chrysanthemum.*
Wucherer, der, uzsorás, uzsoráskodó.
Wuchern, *v. n.* 1. uzsoráskodni, *törvénytelen hasznot v. interest kívánni pénzétől*, ée. 2. uzsoráskodás által keresni, v. gyűjteni. *p. o. gazdagságot.*
Wuchs, der, 1. nővés. Im Wuchse seyn, nővésében lenni, nőni. 2. termet, nővés. Einen schönen Wuchs haben, szép termetének, v. nővésének lenni.
Wucht, die, tereh, nagy tereh.
Wühlen, *v. a.* 1. vájni, ásni; ein Loch wühlen, lyukat ásni. 2. Etwas herum wühlen, valamit öszve hányni, vetni, és ezzel elrontani, dúlni, feldúlni valamit.
Wuhne, die, lék, *lyuk a' jegen.*
Wüllen, od. wollen, gyapjú, gyapjúbólvaló.
Wulst, die, 1. tsípő, tsípővánkos, *az aszszonyi ruhán.* 2. párkány, hurkaforma domborodás. Haarwulst, kolbász, *mellyre a' hajat sodorjáh fel.*
Wund, *adj.* sebes. Jemanden wund schlagen, valakit megsérteni, v. megsebesítni ütéssel. Sich wund gehen, kisebesítni lábát, v. feltörni a' menésben. Ein wundes Herz, sebhedett szív.
Wundarzney, die, 1. sebszer. 2. *l.* Wundarzneykunst.
Wundarzneykunst, die, seborvostudomány.
Wundarzt, der, seborvos, (feltser).
Wundbalsam, der, sebbalzsam.
Wunde, die, seb. Eine Wunde bekommen, sebet kapni. Eine Wunde beybringen, megsebesítni.
Wundeisen, das, sebmetsző.
Wundenfrey, sebetlen.
Wundenmahl, das, sebhely.
Wunder, das, tsuda. Es wäre kein Wunder, nem vólna tsuda. 2. tsudálkozás. Es nimmt mich Wunder, tsudálkozom rajta. 3. tsudatétel. Ein Wunder thun, tsudát tenni.

Wunderbar, *adj.* tsudálatos; *adv.* tsudálatosan.
Wunderbaum, der, tsudamagfű, halmaſzlag. *Ricinus* L.
Wunderbild, das, tsudatévő kép.
Wunderblume, die, délignyitó, töltsérvirág. *Mirabilis* L.
Wunderding, das, tsudadolog.
Wundergabe, die, tsuda tálentom.
Wundergeburt, die, tsudaſzülemény.
Wundergeſchichte, die, tsudatörténet.
Wundergeſchöpf, das, tsudateremtés.
Wunderglaube, der, tsudatévő hit.
Wundergroß, *adj.* tsudálatos nagyságú, ſzörnyű nagy.
Wunderklein, *adj.* tsudálatos; *adv.* tsudálatosan.
Wundern, ſich, tsudálni valamit, tsudálkozni valamin. Es hat mich ſehr gewundert, nagyon tsudálkoztam rajta. Die Sache wundert mich, od. ich wundere mich darüber, tsudálkozom rajta.
Wundernswerth, *adj.* tsudálkozásraméltó, tsudálatos.
Wunderſalz, das, tsudasó.
Wunderſchön, *adj.* tsuda ſzépségű.
Wunderſelten, *adv.* igen ritkán.
Wunderſeltſam, *adj.* felette ritka; *adv.* felette ritkán.
Wunderthat, die, tsudatétel, tsuda.
Wunderthier, das, tsudaállat.
Wundervoll, *adj.* igen tsudálatos.
Wunderwerk, das, tsudamív.
Wunderzeichen, das, tsudajel.
Wundkraut, das, sebforraſztó nyúlherefű. *Anthyllis vulneraria.*
Wundpflaſter, das, sebír, sebrevalóír.
Wundſalbe, die, sebkenet.
Wunſch, der, kívánság.
Wünſchelruthe, die, kintsmutató babonás páltza,
Wünſchen, *v. a.* kívánni. Einem alles gute wünſchen, valakinek minden jót kívánni. Ich wünſche gute Nacht, jó éjſzakát kívánok.
Wünſchen, das, kívánás.
Wünſchenswürdig, *adj.* kívánásraméltó.
Würde, *l.* Werden.
Würde, die, 1. érdem, érdeme valakinek. 2. méltóság. Die königliche Würde, a' Királyi méltóság. Mit einer Würde bekleidet werden méltóságra emeltetni. 3. illendőség, méltóság valamiben. Ernſt und Würde herrſchet in ſeinem ganzen Betragen, komolyság és méltóság tetſzik ki egéſz magaviseletéből.
Würdig, *adj.* 1. méltó, *t. i. valamire.* Ich bin dieſes Lobes nicht würdig, nem vagyok méltó erre a' dítséretre, v. nem érdemlem ezt a' dítséretet. 2. érdemes. Ein würdiger Mann, érdemes férjfiú.
Würdigen, *v. a.* 1. méltóztatni *valakit valamire*; er würdigte mich kaum ſeines Anblickes, alig méltóztatott arra, hogy vele ſzembe lehessek. 2. méltónak tartani, v. betsülni. Das Gut iſt auf fünf tauſend Gulden gewürdiget worden, ez a' jószág öt ezer forintra betsültetett.
Würdigkeit, die, érdemesség.
Würdigung, die, 1. betsülés, megbetsülés, 2. érdemelőadás.
Wurf, der, vetés. *p. o. kotzkavetés.* Einen Wurf thun, vetni.
Würfel, der, 1. kotzka, játſzókotzka. 2. kotzkatest, köb. *Cubus.*
Würfelchen, das, kotzkátska.
Würfelförmig, *adj.* kotzkaforma.
Würfelig, *adj.* kotzkás; *adv.* kotzkásan.
Würfeln, *l.* Worfeln.
Würfeln, *v. a.* kotzkázni, kotzkával játſzani. 2. megkotzkázni, kotzkásra tsinálni.
Würfelſpiel, das, kotzkajáték.
Wurfſchaufel, die, ſzorólapát.
Wurfſpieß, der, hajító dárda.
Wurfſtein, der, hajitókő, *parittydbavaló kő.*
Würgen, *v. a.* 1. fojtani, megfojtani. 2. fojtogatni, nyeggetni, nyaggatni.
Würgengel, der, öldöklő angyal.
Würger, der, fojtó, megfojtó.
Würgung, die, 1. megfojtás. 2. fojtogatás.
Würken, *l.* Wirken.
Wurm, der, *pl.* die Würmer, 1. féreg. 2. giliſzta, geleſzta. Das Kind hat Würmer, ebben a' gyermekben geleſzta van.
Würmchen, das, férgetske.
Wurmförmig, *adj.* féregforma.
Wurmig, *adj.* 1. férges. 2. makrantzos.

Wurmkraut, das, gelesztahajtó fű.
Wurmkuchen, der, gelesztahajtó pogátsa.
Würmlein, das, férgetske.
Wurmmittel, das, gelesztahajtó.
Wurmsame, tzitvorfű. *Semen Zedoariae.*
Wurmstich, der, 1. z. B. im Holze, szúrágás. 2. férgesség, *p. o. a' gyümöltsökben.*
Wurmstichig, *adj.* 1. szúette, *p. o. fa.* 2. férges, *p. o. gyümölts.*
Wurst, die, hurka. 2. st. Bratwurst. kolbász. *Pb.* Wurst wieder Wurst, szeget szeggel.
Wurstmacher, der, hurkatöltő.
Wurstsuppe, die, kolbászos leves.
Wurstwagen, der, nyerges kotsi; vadász kotsi.
Würzbüchse, die, fűszerszámtartó,
Würze, die, *l.* Gewürz, fűszerszám.
Wurzel, die, 1. gyökér. Wurzel schlagen, od. treiben, gyökeret verni, meggyökerezni. 2. törzsök, *a' számvetésben.*
Würzelchen, das, gyökeretske.
Wurzelgewächs, das, gyökérvetemény, ennivaló gyökerű kerti vetemény.
Wurzelmann, der, gyökéráros,
Wurzeln, *v. n.* gyökeredzni, meggyökeredzni, gyökeret verni.
Wurzelwort, das, törzsökszó.
Wurzelzahl, die, törzsokszám.
Würzen, *v. a.* fűszerszámozni, megfűszerszámozni.
Würzhaft, *adj.* fűszerszámos.
Würznelke, die, szegfűvirág.
Wust, der, 1. szenny, szemét. 2. hányt vetett rakás.
Wüst, *adj.* kietlen, puszta; *adv.* pusztán. 2. elvadúlt, vad, durva. Wüste Sitten, durva erkölts.
Wüste, die, pusztaság, kietlenség.
Wüsten, *v. a.* pusztítni, pazérlani, veszтegetni.
Wüsteney, die, kietlenség, pusztaság, sivatagság.
Wüstling, der, durva ember.
Wüstung, die, miveletlen szántóföld.
Wuth, die, 1. dühösködés. 2. dühösség. In Wuth gerathen od. kommen, neki dühösödni.
Wüthen, *v. n.* dühösködni mint az állat, pestis, ée.
Wüthend, *adj.* dühösködő, dühös. Ein wüthender Hund, veszett, dühös kutya.
Wütherich, der, dühös, ember.
Wüthig, dühös, veszett; ein wüthiger Hund, veszett kutya.
Wüthrich, *l.* Wütherich.

Z.

Zach, *l.* Zähe.
Zäckchen, das, fogatska, ágatska, valaminek kis foga v. ága.
Zacke, die, *l.* der Zacken.
Zäcke, die, halmaszlag. *Ricinus.*
Zacken, der, fog, ág, *valaminek foga,* v. ága, *p. o. villa ága,*
Zackig, *adj.* ágas, ágasbogas.
Zagen, *v. n.* rettegni, félni.
Zaghaft, *adj.* félénk, bátortalan.
Zaghaftigkeit, die, félénkség, bátortalanság.
Zähe, Zäh, *adj.* 1. nyúlós, szivos. Zähes Leder, nyúlós v. szivos bőr. 2. lassú, késedelmes. Ein zäher Bezahler, lassú fizető. 3. Ein zähes Leben, tartós élet.
Zäheit, die, nyúlósság, szivosság.
Zahl, die, 1. szám. Drey Zahlen zusammen addiren, három számot összve adni. 2. számbetű, számtzifra. Römische Zahlen, Római számok. Arabische Zahlen, Arábiai számok. 3. szám, sokaság. Stark an der Zahl seyn, nagy számmal lenni.
Zahlbar, *adj.* fizetnivaló. Der Wechsel ist zahlbar, a' váltólevél fizetésének ideje eljött, v, eltelt.
Zählbar, *adj.* megszámlálható.

Záhlbret, das, számláló tábla.
Zahlbuchſtabe, der, III. számbetű.
Zahlen, *v. a.* fizetni, megfizetni. Ich kann nicht zahlen, nem fizethetek. Zum Voraus zahlen, előre fizetni.
Záhlen, *v. a.* 1. számlálni, olvasni. Geld záhlen, pénzt számlálni, v. olvasni. Er kann nicht drey záhlen, igen egygyűgyű. 2. számlálni, köze számlálni. Unter die Gelehrten záhlen, a' túdósok közé számlálni. 3. st. haben, lenni. Er záhlt viel Freunde, sok baráti vannak.
Zahler, der, fizető. Ein ſchlechter Zahler, roſzſz fizető.
Záhler, der, számláló.
Zahllos, *adj.* számtalan, számanélkülvaló.
Zahlmeiſter, der, fizető tiſzt.
Zahlperle, die, öreg ſzem gyöngy.
Zahlreich, *adj.* számos, sok; *adv.* számosan, sokan.
Zahltag, der, fizetés napja.
Zahlung, die, fizetés, megfizetés.
Záhlung, die, számlálás, megſzámlálás
Zahlwoche, die, fizetőhét.
Zahlwort, das, számſzó, számlálóſzó, ſzám.
Zahm, *adj.* ſzelid. Zahm machen, megſzelidítni. Zahm werden, megſzelidúlni.
Záhmen, *v. a.* megſzelidítni, *p. o az állatot.* 2. zabolázni, megzabolázni, *p. o. a' roſzſz kivánságokat.* 3. ſich, magát mérsékelni, v. megyőzni.
Zahn, der, 1. fog. Das Kind bekommt Zähne, ennek a' gyermeknek foga jön, v. nő. Die Záhne weiſen, fogait vitsorgatni. 2. fog, *p. o. a' fésű fogai.*
Zahnarzt, der, fogorvos.
Zahnbürſte, die, fogtiſztító kefe.
Záhneln, *v. n.* 1. fogának nőni, 2. apró fogakat tsinálni, *p. o. az óra kerékneck.*
Zahnen, 1. *v. n.* fogának nőni. Das Kind zahnet, a' gyermeknek foga nő. 2. *v. a.* fogat vágni, v. metſzeni; *p. o. a' kerékneck, fésűnek.*
Zahnfäule, die, fogveſzés.
Zahnfieber, das, fogjövéskori hideglelés.
Zahnfleiſch, das, íny, foghús.
Zahnhöhle, die, fogody, fog odva.
Záhnklappen, das, fogvatzogás.
Záhnknirſchen, das, fogtsikorgatás.
Zahnkraut, das, foganöttſű. *Dentaria.*
Zahnlos, *adj.* fogatlan.
Zahnlücke, die, fogtsorba, tsorbaság, foghijj.
Zahnlückig, *adj.* tsorba.
Zahnmittel, das, fogſzer.
Zahnpulver, das, fogtiſztító por.
Zahnrad, das, fogaskerék.
Zahnſchmerz, der, fogfájás. Ich habe Zahnſchmerzen bekommen, megfájúlt a' fogam.
Zahnſtocher, der, fogvájó.
Zahnweh, das, fogfájás.
Zahnzange, die, fogvonó fogó, foghúzó.
Záhrchen, das, könnyhullatás.
Záhre, die, od. Thräne, könny, könnytsepp, könnyhullatás.
Zander, der, süllő. *Perca Lucioperca.*
Zange, die, fogó, tsipővas, tsiptető. 2. ſt. Beißzange, harapófogó.
Zángelchen, das, fogótska.
Zangenkäfer, der, ollóbogár. *l.* Ohrwurm.
Zank, der, tzivódás, veſzekedés, tzivakodás, kotzódás; *t. i. ſzóval.*
Zanke, *l.* Zacke.
Zanken, *v. n.* tzivakodni, tzivódni, perlekedni, kotzódni.
Zánker, der, tzivódó, kotzódó, tzivakodó.
Zánkerey, die, tzivakodás.
Zánkiſch, *adj.* tzivódó, tzivakodó.
Zäpfchen, das, im Halſe, nyelvtsapotska.
Zapfen, der, 1. tsap. *p. o. a' hordóban.* Wein an Zapfen haben, bort tartani tsapon, v. borának lenni tsapon. 2. ſzára, v. tsapja, *a' faſzegnek, petzeknek.* 3. nyelvtsap, nyeldeklőtsap. 4. fenyőfagubó, fenyőtoboz.
Zapfen, *v. a.* tsapolni, tsapon venni.
Zapfenſtreich, der, hazatakarodó, *t. i dobverés* (tzapistrák).
Zappeln, *v. n.* vitzkándozni, *mint a' kis gyermek a' ferdóben, a' hal a' vizben,* ée.
Zart, *adj.* 1. vékony, fínom. Zarte Leinwand, vékony gyólts, *néha:* kitsiny, apró, takaros. Zarte Hände, kitsiny kezek. 2. gyenge. Von zarter Jugend an, gyenge korától

fogva. 3. ſt. leicht empfindend, érzékeny. Die Empfindungen des ſchönen Geſchlechts ſind zart und flüchtig, a' ſzép nem érzései érzékenyek és hamarmúlók. 4. ſzives. Eine zarte Liebe, ſzives ſzeretet.

Zärte, die, Zerta ponty. *Cyprinus Zerta.*

Zartheit, die, 1. vékonyság, finomság. 2. gyengeség. 3. érzékenység. 4. ſzivesség.

Zärtlich, *adj.* 1. lágy, gyenge; *adv.* lágyan, gyengén. 2. kényeztetve. Zärtlich erziehen, kényeztetve nevelni, kényén nevelni. 3. ſzives, ſzivből ſzármazó. 4. érzékeny, *l.* Zart.

Zärtlichkeit, die, ſzivesség, ſzives érzékenység, ſzives ſzeretet.

Zärtling, der, kényen nevelt, v. elkényeztetett gyermek,

Zäſerchen, das, rostotska.

Zaſerig, *adj.* rostos.

Zaſpel, die, pálzma. *t. i. fonal.*

Zauber, der, 1. megigézés. 2. ſzemfényveſztés. 3. ſt. Reitz, Anmuth, igéző ſzépség.

Zauberer, der, ſzemfényveſztő, bájoló.

Zauberey, die, ſzemfényveſztés, bájolás, megigézés, bűbájosság.

Zauberformel, die, igéző beſzéd.

Zauberiſch, *adj.* ſzemfényveſztői, bájoló, igéző; *adv.* igézve, megbájolva.

Zauberkraft, die, igéző, v. bájolóerő.

Zauberlaterne, die, ſzemfényveſztő lámpás.

Zaubern, *v. a.* igézni, megigézni, megbájolni.

Zauberring, der, ſzemfényveſztő gyűrű.

Zauderer, der, késedelmező.

Zauderhaft, *adj.* késedelmes; *adv.* késedelmesen.

Zauderhaftigkeit, die, késedelmezés.

Zaudern, *v. n.* késedelmezni.

Zauen, ſich, sietni.

Zaum, der, kantár, zabola. Das Pferd im Zaume halten, zabolán tartani a' lovat. Seine Zunge im Zaume halten, megfogni nyelvét. 2. zabola, tartóztatás.

Zäumen, *v. a.* 1. z. B. ein Pferd, felkantározni a' lovat. 2. határba tartani, zabolázni.

Zaumlos, *adj.* zabolátlan.

Zäumung die, felkantározás.

Zaun, der, sövény. Lebendiger Zaun, eleven sövény, v. ültetett sövény, *p. o. gelegonyából.*

Zäunen, *v. a.* sövényt fonni.

Zaunkönig, der, tsalántsattogató.

Zaunpfahl, der, sövénykaró.

Zaunrübe, die, földitök. *Bryonia alba* L.

Zaunſtecken, der, sövénykaró,

Zaunwicke, die, sövényfutó bükkön. *Vicia sepium.*

Zaunwinde, die, sövényfutó ſzulák. *Convolvulus sepium.*

Zauſen, *v. a.* tépni, megtépni.

Zeche, die, 1. ivás, borivás, *t. i. több borivók között*, dobzódás. Die Zeche bezahlen, *a.* megfizetni a' bor árát. *b.* ſt. Zunft, tzéh, mesteremberek társaságok.

Zechen, *v. n.* dobzódni, inni, *t. i. mértékletlenül,*

Zecher, der, ivó, dobzódó.

Zechfrey, *adj.* a' ki a' bor árába nem fizet.

Zechgeſell, der, dobzódó társ, ivótárs.

Zechine, die, Velentzei aranypénz, *melly három forintot és 45 krajtzárt teſz ezüstben.*

Zeder, der, tzédrusſa.

Zehe, die, lábujj. Auf den Zehen gehen, lábhegyen, v. lábujjhegyen, járni.

Zehen, od. Zehn, tiz, tizen.

Zehen, die, tizſzám, a' ſzám betűje. v. tizſrája.

Zehend, das, tizſzámból álló dolog. 2. der Zehend, tized.

Zehener, od. Zehner, der, 1. tizkrajzáros, tizes. 2. tizes. *t. i. ſzám.*

Zehenerley, Zehnerley, tizféle; *adv.* tizféleképpen.

Zehenfach, *adj.* tizſzeres; *adv.* tizſzeresen.

Zehenjährig, *adj.* tizeſztendős.

Zehenmahl, *adv.* zehnmahl, tizſzer.

Zehenmahlig, *adj.* tizſzeri.

Zehent, das, *l.* Zehend.

Zehent, der, tized, dézma.

Zehnte, der, die, das, tizedik.

Zehntens, *adv.* tizedſzer.

Zehn, *l.* Zehen.

Zehne, die, tízes, tizesszám.
Zehner, der, 1. tízes, tízkrajtzáros. 2. tízes szám.
Zehnfach, *adj. l.* Zehenfach.
Zehnmahl, *adv. l.* Zehenmahl.
Zehren, *v. a.* 1. emészteni, fogyasztani, enni. Für sein Geld zehren, a' maga pénzén élni. 2. emésztetni. Der Wein zehret, aber das Bier nähret, a' bor emészt, a' ser táplál.
Zehrer, der, emésztő, *t. i. evő*, Ein starker Zehrer, jó evő, *a' ki sokat eszik.*
Zehrfrey, *adj.* ingyen élő, szabadon élő valakinél.
Zehrgeld, das, útravaló.
Zehrhaft, *adj.* emésztő.
Zehrpfennig, Zehrgeld, útravaló.
Zehrung, die, élelem, eleség, táplálat. 2. útravaló.
Zehrwurzel, die, anyafü, sárkányfü. *Arum dracunculus.*
Zeichen, das, 1. jel. Ein gutes Zeichen, jó jel. Das ist ein Zeichen einer guten Gesundheit, ez jó egészség jele. Ein Zeichen geben, jelt adni, inteni. 2. jel, jelenség, *p. o. az égen.*
Zeichenbuch, das, rajzoló könyv, rajzkönyv.
Zeichendeuter, der, jelenségmagyarázó.
Zeichenkunst, die, rajzolás mesterség.
Zeichenmeister, der, rajzmester, rajzoló mester,
Zeichnen, *v. a.* 1. jelelni. megjelelni. 2. rajzolni. Nach der Natur zeichnen, természetből rajzolni, *a' mint valami a' természetben van.*
Zeichnen, das, rajzolás.
Zeichner, der, rajzoló.
Zeichnung, die, 1. jelelés, megjelelés. 2. rajzolás, rajzolat.
Zeideln, *v. a.* kast herélni, lépet metszeni.
Zeidler, der, méhész.
Zeigefinger, der, mutatóujj.
Zeigen, *v. a.* weisen, mutatni, megmutatni. Mit dem Finger auf etwas zeigen, ujjal mutatni valamire. 2. beweisen, megmutatni, megbizonyítni. 3. sich, kitetszeni. Es wird sich am Ende schon zeigen, majd kitetszik utóljára, v. a' végén.
Zeiger, der, 1. mutató, *a' ki valamit megmutat.* 2. mutató, *p. o. óramutató.*
Zeihen, *v. a. Imp.* ich zieh, *Perf.* ich habe geziehen, st. überführen, rábizonyítni valamit valakire, megbizonyítni, hogy — Einen einer Lüge zeihen, rábizonyítni valakire, hogy hazudott.
Zeilchen, das, sorotska.
Zeile, die, sor, rend. Ein Paar Zeilen an jemanden schreiben, egy két sort irni valakinek.
Zeilenweise, *adv.* soronként, sorban.
Zeilgerste, die, soros árpa.
Zeischen, das, *l.* Zeisig.
Zeisgen, *l.* Zeisig.
Zeiselbär, der, III. tántzoló medve, mellyet mutatni kötélen hordoznak.
Zeisig, der, tsiz, tsiz-pinty. *Fringilla Spinus.*
Zeit, die, 1. idő. Mit der Zeit, idővel, annak idejében. Zu rechter Zeit, jókor, annak idejében. Seit der Zeit, azólta, attól fogva. Es ist hohe Zeit, daß wir gehen, ideje, hogy menjünk. Es ist die höchste Zeit, mindjárt kifogyunk v. kimaradunk az időből. Alles hat seine Zeit, mindennek van ideje. Die Zeit wird mir lang, megúnom magamat. 2. idő, a' napnak ideje, v. órája. Welche Zeit ist es, mitsoda idő tájban vagyunk, v. hány óra lehet. 3. idő, környülállás. Sich in die Zeit schicken, magát az időhöz, v. a' környülállásokhoz alkalmaztatni. 4. *Loc. pr.* Zur Zeit, most, eddig. Zu Zeiten, néha. Bey Zeiten, jókor, idején. Zeit meines Lebens, miólta élek. Vor Zeiten, ez előtt, hajdan. Zu meiner Zeit, az én időmben, mikor én még ifjú vóltam. Eine Zeit lang, egy darab ideig, egy ideig.
Zeitabschnitt, der, időszakasz.
Zeitalter, das, időkor, idő.
Zeitbeschreiber, der, időkorvizsgáló, v. számláló.
Zeitbeschreibung, die, időkorszámlálás, időleirás.
Zeitbuch, das, krónika, időkorkönyv.
Zeitdauer, die, időtartás, időköz.
Zeitfolge, die, időrend.

Zeitforſcher, der, időkor vizsgáló.
Zeitgenoß, der, kortárs azon időbéli, egy időbeli, egy időben élt.
Zeither, *adv.* 1. eddig, 2. attólfogva, azólta.
Zeitherig, *adj.* eddigvaló.
Zeitig, 1. *adv.* jókor, idején, korán. Zeitig werden, megérni.
Zeitigen, *v.a.* 1. megérlelni. Die Sonne zeitiget alles, a' nap érlel meg mindent. 2. *v. n.* megérni. Was bald zeitiget, vergeht auch bald, a' mi korán érik, korán vész.
Zeitigung, die, 1. megérlelés. 2. megérés.
Zeitkunde, die, időtudomány.
Zeitkürzung, die, időrövidités, időtöltés.
Zeitlang, *l.* Zeit.
Zeitlauf, der, időfolyás.
Zeitlebens, életemben, telyes életemben. Ich werde es Zeitlebens nicht vergeſſen, mig élek soha el nem felejtem.
Zeitlich, *adj.* 1. mostani, mostan lévő. 2. jókor. *l.* Zeitig, 3. ideigvaló, földi. An den Zeitlichen kleben, a' földiekhez ragadni.
Zeitlichkeit, die, múlandóság, múlandó élet.
Zeitloſe, die, 1. százszorszép. *Bellis L.* 2. őszike. *Colchicum.*
Zeitmaaß, das, időmérték.
Zeitmeſſer, der, időmérő.
Zeitordnung, die, időrend.
Zeitpunct, der, időpont.
Zeitraum, der, időköz
Zeitrechnung, die, időszámlálás.
Zeitregiſter, das, időlaistrom.
Zeitung, die, 1. újság, újságlevél. Zeitungen leſen, újságokat olvasni. 2. ſt. Nachricht tudósitás.
Zeitungsblatt, das, újságlevél.
Zeitungsſchreiber, der, újságíró.
Zeitverderb, der, időveszteg etés.
Zeitverkürzung, die, időtöltés.
Zeitverluſt, der, időveszt és.
Zeitvertreib, der, időtöltés.
Zeitwort, das, ige. *(Verbum).*
Zellbruder, der, kamarás társ.
Zellchen, das, 1. kamarátska. 2. léplyukatska.
Zelle, die, 1. kamara, lakókamara. 2. léplyuk.
Zellengewebe, das, retzemiv, *az élő testekben.*
Zellerie, die, zeller. *Apium graveolens.*
Zellernuß, die, spanyol mogyoró. *Corylus Hispanica fructu majore anguloso.*
Zellig, *adj.* léplyukatsos.
Zelt, das, *pl.* die Zelte, od. Zelter, sátor. Die Zelte aufſchlagen, sátort verni, sátort vonni.
Zeltbett, das, sátoros ágy.
Zeltchen, das, sátorotska.
Zeltel, das, szelet, darab; ein Zeltel Chokolade, egy szelet, v. darab tsokoládé.
Zelter, der, léptető, léptetve járó ló.
Zeltmacher, der, sátortsináló.
Zeltyſtock, der, sátortzövek.
Zenith, der, tetőpont.
Zent, der, törvényhatalom.
Zentgericht, das, ítélőszék.
Zentgraf, der, III. ítélőbíró.
Zentner, der, mázsa, *száz font.*
Zentnerlaſt, die, mázsányi tereh.
Zentnerſchwer, *adj.* mázsányi nehéz, egy mázsa, a' mi egy mázsát nyom.
Zentnerweiſe, *adv.* mázsánként, mázsaszámra.
Zephir, der, napnyúgoti szellő, estveli szellő v. szél, zefir.
Zepter, der, királyi páltza, hatalompáltza. Zum Zepter gelangen, országlószékbe ü ni.
Zer, *elválaszthatatlan szótska az igék elött*: 1. széllyel, el. 2. meg, öszve, ée.
Zerarbeiten, *v.a.* addig dolgozni valamin mig széllyel megy, v. oszlik, ée.
Zerbeißen, *v.a.* 1. elharapni, széllyelrágni, ée. 2. z. B. Eine Nuß zerbeißen, megtörni a' diót. 3. öszvemartzangolni.
Zerbeißung, die, 1. széllyelharapás, elrágás, ée. 2. öszvemartzangolás.
Zerberſten, *v.n.* m. s. széllyelszakadni, széllyelrepedni, megpukkadni.
Zerblaſen, *v.a.* széllyelfújni.
Zerbrechen, 1. *v.a. irr.* eltörni, széllyeltörni. Wer hat das Glas zerbrochen? ki törte el ezt a' poharat? (v. üveget). Sich den Kopf über etwas zerbrechen, valamin törni a' fejét. 2. *v.n.* m. s. eltörni, *t. i. mintegy magában v. magá-*

tól. Das Glas iſt zerbrochen, ez a' pohár, v. üveg eltört.
Zerbrechlich, *adj.* töredékeny.
Zerbröckeln, *v. a.* ſzéllyelmorzsálni.
Zerdrücken, *v. a.* ſzéllyelnyomni.
Zerfallen, 1. *v. a.* ſzéllyeltörni, öſzvezúzni, *p. o. az elesésben a' fejét.* 2. ſzéllyelhullani, ſzéllyelesni. 3. feloſzlani, oſzlani, *részekre. ée.* 4. meghasonlani.
Zerfällen, ſzéllyeloſztani.
Zerfetzen, *v. a.* 1. ſzéllyelnyirbálni, elvagdalni, *t. i. roſzſzúl.* 2. eltépni, ſzéllyeltépni, v. ſzaggatni.
Zerfetzt, *adj.* 1. ſzéllyelnyirbált. 2, ſzéllyeltépett, ſzéllyelſzaggatott. 3. öſzvemartzangott, *p. o. hús, ée.*
Zerfleiſchen, *v. a.* ſzéllyeldarabolni.
Zerfließen, *v. n.* m. ſ. 1. ſzéllyelfolyni. 2. In Thränen zerfließen, megſzünés nélkül sírni.
Zerfreſſen, *v. a.* 1. ſzéllyelrágni. 2. öſzve harapdálni. 3. elenni; *mint a' rozsda valamit.*
Zergangen, *adj.* ſzéllyelment.
Zergehen, *v. n.* 1. ſzéllyelmenni. 2. elolvadni.
Zergehen, das, 1. ſzéllyelmenés. 2. elolvadás.
Zergliedern, *v. a.* 1. feldarabolni, felvagdalni valamit. 2. tagonként feloſztani, és egygyenként megmagyarázni.
Zergliederung, die, 1. feldarabolás. 2, bontzolás. 3. részekreoſztás és megmagyarázás
Zergliederungskunſt, die, bontzolómesterség.
Zerhacken, *v. a.* ſzéllyelvagdalni.
Zerhauen, *v. a.* ſzéllyelvágni, ſzéllyelvagdalni. 2. nagyon megverni.
Zerkauen, *v. a.* ſzéllyelrágni, megrágni.
Zerkauung, die, megrágás.
Zerknirſchen, *v. a.* fogával ſzéllyeltörni. 2. Ein zerknirſchtes Herz, törödött ſziv, *p. o. bánatjában.*
Zerkochen, *v. a.* ſzéllyelfözni, igen elfözni.
Zerlaſſen, *adj.* olvaſztott, elolvaſztott.
Zerlaufen, *v. a.* 1. futkározással elrontani v. elſzaggatni, *p o. a' lábbelit.* 2. ſich, elfáradni a' ſzaladgálásban.
Zerlegen, *v. a.* ſzéllyelſzedni, elſzedni egymástól, *p. o. az órát, és más mivet.*
Zerlegung, die, ſzéllyelſzedés, egymástólvaló elſzedés.
Zerlumpt, *adj.* rongyos, elrongyollott.
Zermahlen, *v. a.* ſzéllyelőrleni, apróra őrleni.
Zermalmen, *v. a.* öſzvezúzni, öſzvetörni, ſzéllyeltörni.
Zernagen, *v. a.* 1. elrágni. 2. ſzéllyelrágni.
Zerplatzen, *v. n.* m. ſ. ſzéllyelrepedni, megpukkadni.
Zerquetſchen, *v. a.* ſzéllyelzúzni.
Zerreiben, *v. a.* elreſzelni, ſzéllyelreſzelni, megreſzelni; *p. o. a' tormareſzelön.*
Zerreißen, *v. a.* elſzaggatni, ſzéllyelſzaggatni, *p. o. ruhát, ée.* 2. elſzakaſztani, ſzéllyelſzakaſztani, *t. i. egy ſzakaſztással.* 3. ſich, elſzakadni, ſzéllyelſzakadni. 4. *v. n.* m. ſ. elſzakadni, Der Strick zerriß, elſzakadt a' kötél.
Zerreißung, die, elſzakaſztás, ſzéllyelſzakaſztás. 2. ſzéllyelſzaggatás.
Zerren, *v. a.* vongálni, ide 's tova rántzigálni. 2. Das Maul zerren, ſzáját vonni; *mint a' síró gyermek.*
Zerrinnen, *v. n.* ſzéllyelfolyni.
Zerrißen, *adj.* elſzakadt, ſzéllyelſzakádt,
Zerrühren, *v. a.* elkeverni, elhabarni, ſzéllyelverni.
Zerrütten, *v. a.* ſzéllyelrázni, a' nagy rázással elrontani. Zerrüttet werden, megrokkanni.
Zerſchlagen, *v. a.* 1. ſzéllyelverni, öſzvezúzni. 2. eltörni, ſzéllyeltörni valamit. 3. nagyon megverni. 4. ſich, elromlani, semmivé lenni. Die Heirath hat ſich zerſchlagen, elbomlott a' házasság.
Zerſchlitzen, *v. a.* ſzéllyelhasogatni.
Zerſchmelzen, *v. a.* elolvaſztani. 2. *v. n.* elolvadni. *mint a' hó, ée.*
Zerſchmelzung, die, elolvaſztás.
Zerſchmettern, *v. a.* ſzéllyelzúzni, úgy földhöz tsapni, hogy ſzéllyelſzakadjon.
Zerſchneiden, *v. a.* 1. elvagdalni, dárabokra vagdalni, 2. elnyirbálni, etrontani, *vagdalás által.*

Zerſpalten, *v. a.* 1. elhasítni, 2. *v. n.* m. ſ. elhasadni, elrepedni, ketté repedni.
Zerſplittern, *v. a.* 1. ſzéllyelforgátsolni v. hasogatni. 2. *v. n.* ſzéllyelſzakadni, *apró darabokra.*
Zerſprengen, *v. a.* ſzéllyelvettettni, *p. o. a' köſziklát puskaporral.*
Zerſpringen, *v. n.* ſzéllyelugrálni.
Zerſtampfen, *v. a.* ſzéllyelverni, v. zúzni.
Zerſtieben, *v. n.* m. ſ. ſzéllyelſzálláni; *mint a' por.*
Zerſtören, *v. a.* elrontani, felforgatni, elpuſztítni, feldúlni.
Zerſtörer, der, elpuſztító, felforgató.
Zerſtörung, die, elrontás, elpuſztítás, feldúlás.
Zerſtoßen, *v. a.* megtörni; mozsárban.
Zerſtreuen, *v. a.* elſzéleſzteni, *p. o. az ellenséget.* 2. elſzórni, ſzéllyelſzórni, ſzéllyelſzilálni valamit. 3. ſich, elſzéledni.
Zerſtreuung, die, 1. elſzéleſztes. 2. elſzórás. 3. elſzélledés.
Zerſtückeln, *v. a.* eldarabolni, ſzéllyeldarabolni.
Zerſtückelung, die, eldarabolás.
Zertheilen, *v. a.* 1. eloſztani réſzekre oſztani, ſzéllyeloſztani valamit. 2. eloſztogatni, ſzéllyeloſztogatni. 3. eloſzlatni, elſzéleſzteni. Der Wind zertheilet die Wolken, a' ſzél elſzéleſzti, v. eloſzlatja a' fellegeket. 4. ſich, eloſzlani, elſzéledni.
Zertheilung, die, eloſztás, ſzéllyeloſztás. 2. eloſzlás, elſzélledés.
Zertheilungsmittel, das, oſzlató eſzköz.
Zertrennen, *v. a.* 1. elfejteni, elbontani; *p. o. a' ruhát.* 2. elválaſztani egymástól. 3. elválni egymástól.
Zertrennlich, *adj.* elválaſztható, elfejthető.
Zertreten, *v. a.* ſzéllyeltapodni.
Zertrümmern, darabokra tördelni.
Zerwaſchen, *v. a.* ſzéllyelmosni.
Zerweichen, *v. a.* elázni, ſzéllyelázni, 2. ſzéllyeláztatni.
Zerzauſen, *v. a.* öſzveborzazni, öſzvekuſzálni.
Zeter! jaj! Zeter ſchreyen, jajgatni.
Zettel, der, 1. tzédula. 2. mellyékfonál.
Zeug, der, *és* das, 1. der, matéria, hozzávaló, *valamihez.* Sich den Zeug zu einem Kleide ausſuchen, valamely ruhához a' matériát kiválaſztani. Seidener Zeug, selyem matéria, matéria, ſzött matéria, *ſzörből.* 2. Das Zeug, ſzerſzám, miv; *többnyire öſſzvetéve*, p. o. das Reißzeug, rajzoló eſzköz. Schreibzeug, író eſzköz. 3. ſt. Geráth, házieſzköz, bútor, és edény. Irdenes, hölzernes Zeug, tserép, v. fa edény. 4. ſt. Ding, Sache, dolog.
Zeuge, der, tanú, bizonyság, tanúbizonyság. Jemanden zum Zeugen nehmen, valakit tanúnak válaſztani. Ich nehme Gott zum Zeugen, az Istent hivom tanúbizonyságúl. Falſche Zeugen aufſtellen, hamis tanúkat állítni.
Zeugefall, der, második ejtés. (Genitivus).
Zeugen, *adj.* matéria, matériábólvaló, ſzőrmatéria.
Zeugen, *v. a.* 1. tanúbizonyságot tenni, tanú lenni. 2. nemzeni. Er hat nur einen Sohn gezeuget, csak egy fiat nemzett. 3. ſt. hervorbringen, teremni. Alles was die Erde zeuget, minden a' mit a' föld terem.
Zeugenverhör, das, tanúvallatás. tanúk kikérdezése; tanúk meghalgatása.
Zeuger, der, nemző, szülő.
Zeugfabrik, die, ſzőrmatéria fábrika.
Zeughandel, der, matériával kereskedés.
Zeughaus, das, fegyvertár, fegyveresház.
Zeugkammer, (ugyan az).
Zeugkleid, das, matériaruha.
Zeugmacher, der, matériaſzövő.
Zeugmeiſter, der, fegyvertár gondviselő.
Zeugniß, das, 1. tanúbizonyság, bizonyságtétel. Ein Zeugniß für jemanden ablegen, tanúbizonyságot tenni valaki mellett. 2. bizonyság, bizonyságlevél.
Zeugung, die, 1. tanúbizonyságtétel. 2. nemzés.
Zeugwirker, der, matéria ſvövő.
Zibebe, die, malozsa.
Zibeth, der, tzibétpetymeg. *Viverra Zibetha.*
Zibethkhier, das, (ugyan az).
Zicke, die, vd. Ziege, ketske, gödölye.

Zicken, *v.n.* megelleni, (meggidázni).
Zicklein, das, gödölyétske, ketskétske.
Zickzack, *adj.* kígyó menéses, kígyós, girbegurba; *adv.* girbén gurbán.
Zidwer, *l.* Zitwer.
Zieche, die, héjj, tok; p. o. párnatok, vánkoshejj, dunyhahéjj, (tziha).
Ziege, die, ketske.
Ziegel, Ziegelſtein, der, tégla. Ziegel ſtreichen, téglát vetni.
Ziegelbrenner, der, téglaégető, téglavető.
Ziegelbrennerey, die, téglavető; *t. i. hely.*
Ziegeldach, das, tserépfedél; *t. i. a' házon.*
Ziegeldecker, der, tserépzsindelyrakó, tserepes.
Ziegelerde, die, téglaföld, téglának való föld.
Ziegelen, die, téglaégető, (hely).
Ziegelfarbe, die, téglaſzín.
Ziegelfarben *adj.* téglaſzínű.
Ziegelform, die, téglaforma, az a' fa forma, mellybe a' téglát vetik.
Ziegelmehl, das, téglapor.
Ziegelofen, der, téglaégető kementze.
Ziegelroth, *adj.* téglaſzínű.
Ziegelſcheune, die, téglavető állás, teglavető.
Ziegelſtein, *l.* Ziegel.
Ziegelſtreicher, der, téglavető; *t. i. ember.*
Ziegenbart, der, ketskeſzakáll.
Ziegenbock, der, ketskebak.
Ziegenfell, das, ketskebőr.
Ziegenfleiſch, das, ketskehús.
Ziegenhaar, das, ketskeſzőr.
Ziegenheerde, die, ketskenyáj.
Ziegenhirt, der, ketskés, ketskepáſztor.
Ziegenkäſe, der, ketsketúró.
Ziegenmelker, der, ketskefejő, lappantyú *madár. Caprimulgus.*
Ziegenmilch, die, ketsketéj.
Ziegenſtall, der, ketskeól, akol.
Ziegenwolle, die, ketskeſzőr.
Zieger, der, 1. ketsketúró. 2. ketskesavó.
Ziehbrunnen, der, kút, húzó kút
Ziehe-imer, der, merítő veder.
Ziehen, *v. a. irr.* ich zog, *Perf.* ich habe gezogen, *és* ich bin gezogen, 1. *v. a.* húzni. Die Pferde ziehen den Wagen, a' lovak húzzák a' ſzekeret. Waſſer aus dem Brunnen ziehen, vizet húzni a' kútból. Die Glocken ziehen, harangozni, v. a' harangot húzni. Die Achſel ziehen, vállat vonítni. Den Kopf aus der Schlinge ziehen, a' tört elkerülni, a' tórból kimenekedni. Den Hut ziehen, kalapját lekapni. 2. húzni valamit, húzással készítni, v. vinni véghez. Draht ziehen, drótot húzni. Lichte ziehen, gyertyát mártani. Ein Feuer-Gewehr ziehen, megvonni a' puskatsőt, *t. i. belőlről*; Gezogenes Rohr, vont tsö. Eine Linie ziehen, lineát húzni. Eine Mauer ziehen, falat vonni. v. rakni. Blaſen ziehen, hójagot vonni, v. támaſztani. 3. húzni, *t. i. következést húzni valamiből.* Z. B. Eine gute Lehre aus etwas ziehen, haſznos tudományt venni valamiből. 4. *Loc. pr.* Etwas in Betrachtung ziehen, valamit gondolóra venni. Jemanden zu Rathe ziehen, valakitől tanátsot kérdeni. Sich etwas zu Gemüthe ziehen, valamit ſzivére venni. Etwas in die Länge ziehen, valamit soká húzni halaſztani. Die Wörter ziehen, megnyújtani, v. húzni a' ſzókat. Den Wein auf Butellien ziehen, butellákra ſzedni a' bort. 5. nevelni, felnevelni. *p. o. gyermeket, és állatot.* Ein junges Thier groß ziehen, kis gyenge állatot nagyra nevelni. 6. termeſzteni, *p. o. plántát, virágot.* Nelken aus den Samen ziehen, ſzegfűt termeſzteni magról. 7. felnevelni, nevelni és tanítni, *p. o. a' gyermekeket.* 8. ſich, vonúlni, takarodni. Die Truppen ziehen ſich nach dem Rheine, a' hadiseregek Rajnához vonúlnak, v. takarodnak. 9. ſich, nyúlni. Der Leim ziehet ſich, az enyv nyúlik. 10. ſich, kiterjedni, meſzſzire nyúlni. Das Gebirge ziehet ſich weit in das Land, ezek a' hegyek meſzſzire bényúlnak a' tartományba. 11. ſich, belé venni magát valamibe. Der Geruch ziehet ſich in die Kleider, a' ſzag belé veſzi magát a' ruhába. 12. *v. n.*

m. ſ. takarodni, költözködni. Einige Vögel ziehen auf den Winter in wärmere Länder, némelly madarak télre melegebb tartományokra költöznek. Die Wolken ziehen gegen Abend, a' fellegek napnyúgot felé vonúlnak v. takarodnak. In den Krieg ziehen, háborúba menni. Auf die Wache ziehen, strázsára menni. 13. költözni, költözősködni; lakását változtatni. Aus der Vorſtadt in die Stadt ziehen, a' külső városból a' városba menni lakni.

Ziehgeld, das, nevelésbér.

Ziehkind, das, nevelésre fogadott fiú, v. leány.

Ziehochs, der, jármos ökör.

Ziehpflaſter, *l.* Zugpflaſter.

Ziehſeil, das, alatság, vontató kötél a' hajóban.

Ziehung, die, vonás, húzás, *p. o.* a' *lottárián.*

Ziel, das, tzél. Ein Ziel ſetzen, od. ſtecken, tzélt tenni, v. kitenni a' tzélt. Das Ziel treffen od. verfehlen, eltatálni, v. elhibázni a' tzélt. 2. határ. Das Ziel überſchreiten, a' határt általhágni. 3. határozott idő, időſzakaſz.

Zielen, *v. a.* 1. Nach etwas, tzélozni. Nach einem Vogel zielen, madárra tzélozni. 2. auf etwas, tzélozni, *t. i. ſzavával valamire.* 3. Dahin zielen, arra mutatni, oda vágni.

Zieler, der, tzélozó, *a' ki tzéloz.*

Ziemen, *v. n.* illeni, illendő lenni.

Ziemer, der, 1. tzímer, fertály, *t. i. a' felnégyelt állatoknak négy darabjai.* 2. tsök, tsék. Ochſen Ziemer, bikatsék v. tsök. 5. fenyörigó. *Turdus Pilaris.* 4. léprigó. *Thurdus Viscivorus.*

Ziemlich, *adj.* meglehetős; *adv.* meglehetősen. 2. középſzerű; *adv.* középſzerűn.

Ziepdroſſel, die, éneklő rigó. *Turdus Musicus*, és tsipegő, v. boros rigó. *Turdus iliacus.*

Zier, die, od. Zierde, ékesség.

Zierath, der, tziſraság.

Zierde, die, ékesség, díſz. Die Zierde der Stadt, a' városnak ékessége.

Zieren, 1. *v. a.* ékesítni, felékesíteni. 2. ſich, feltziſrázni magát, tziſrálkodni. 3. *v. n.* ékesítni, ékességére ſzolgálni.

Zierer, der, ékesítő.

Ziererey, die, tziſraság.

Ziergarten, der, virágos kert.

Zierig, *adj.* tziſra, tsitsós.

Zierlich, *adj.* felékesített ékes, díszes. 2. pompás.

Zierlichkeit, die, ékesség.

Zierrath, *l.* Zierath.

Zierung, die, ékesítés.

Zieſelmaus, die, mogyorópele. *Glis avellanarius.*

Zieſer, der, od. Zieſererbſe, tzítzerborsó.

Ziffer, die, ſzámbetű, ſzám. Arabiſche od. Römiſche Ziffern, Arabiai v. Római ſzámok. 2. titkos betű, titok betű. Mit Ziffern ſchreiben, titkos betűkkel írni.

Zifferblatt, das, ſzámtábla, mutatótábla az órán.

Ziffern, *v. a.* ſzámot vetni.

Zigeuner, der, tzigány.

Zimmer, das, 1. ſzoba, ház. Das Zimmer hüthen, a' ſzobát őrizni, otthon űlni. 2. negyven darab.

Zimmerarbeit, die, 1. odahazavaló v. házbéli munka. 2. átsmunka.

Zimmeraxt, die, átsbárd.

Zimmergeſell, der, átslegény.

Zimmerhandwerk, das, átsság, átsmesterség.

Zimmerholz, das, épitnivalófa, épületrevalófa.

Zimmerkunſt, die, átsmesterség.

Zimmermann, der, áts. 2. tzintzinbogár. *Cerambyx.*

Zimmermannskunſt, die, átsmesterség.

Zimmermeiſter, der, átsmester.

Zimmern, *v. a.* 1. faragni, faragva készítni. 2. megfaragni, bárdolni, *p. o.* a' *fát.*

Zimmernagel, der, létzſzeg.

Zimmerung, die, faragás, bárdolás.

Zimmerwerk, das, átsmunka.

Zimmet, das, Zimmtrinde, die fahéj, *füſzerſzám.*

Zimmerbaum, der, fahéjfa. *Laurus Cinnamonum. L.*

Zink, der, tzinkértz.

Zinke, die, síp.

Zinken, der, (ugyan az).

Zinkenbläſer, der, sípos.

Zinn, das, tzín. Auf Zinn ſpeiſen, tzínről, v. tzínedényről enni.
Zinnbergwerk, das, tzínértzbánya.
Zinne, die, ormó, pártázat. Die Zinne der Mauer, a' fal ormója v. gerintze.
Zinnern, *adj.* tzín, tzínbólvaló.
Zinnerz, das, tzínértz.
Zinnai-ſer, der, tzínes, tzínöntő.
Zinnkraut, das, surlófű, békarokka, lófarkfű; *Equisetum.*
Zinnober, der, tzinóbriom.
Zins, der, 1. adó. 2. ſt. Hauszins, házbér. 3. ſt. Intereſſe, interes, *t. i. tőkepénztől.*
Zinsacker, der, bérlelt ſzántóföld.
Zinsbar, *adj.* bérthajtó, béres, *p. o. föld*, ée.
Zinsbauer, der, zsellér.
Zinſe, die, ſt. Intereſſe, interes.
Zinſen, bért fizetni, *ismét*: interest fizetni.
Zinsfrey, *adj.* házbért nem fizető.
Zinsgetreide, das, dézma élet, *t. i. búza.* ée.
Zinstag, der, bérfizetés napja.
Zipf, der, pip, *tyúknyavalya.*
Zipfel, der, ſzárny, ſzele v. tsúttsa a' köntösnek, vánkosnak, ée.
Zipfelig, *adj.* ſzárnyas, tsútsos.
Zipperlein, das, köſzvény.
Zips, od. die Zipſen, a' Szepesség, Szepes Vármegye.
Zipſer, ein, Szepes Vármegyei, Szepességi.
Zirbelbaum, der, tzirbolyafenyő. *Pinus Cembra.*
Zirbelnuß, die, tzirbolya mag.
Zirkel, der, 1. karika, karikalinea, karikarajz. Einen Zirkel machen, karikát húzni v. írni. 2. esmerősökből álló társaság. 3. tzirkalom.
Zirkelbogen, der, karikaréſz.
Zirkelfigur, die, karika forma, a' karika formája.
Zirkelförmig, *adj.* karika forma, karika formájú.
Zirkelinſtrument, das, tzirtzinus.
Zirkellinie, die, karikalinea.
Zirkeln, *v. a.* karikát kerekíteni, v. tsinalni tzirkalommal.
Zirkelring, der, karikagyűrű.
Zirkelrund, *adj.* karika kerekségü, karikakerek.
Zirpen, *v. n.* tsiripolni.
Ziſcheln, *v. n.* susogni, suttogni.
Ziſcheln, das, suttogás.
Ziſchen, *v. n.* 1. ſziſzegni *mint a' kigyó.* 2. súgni, susogni.
Ziſer, Ziſererbſe, die, tsitserbórsó, tzitzerborsó.
Zither, die, tzitera.
Zitterāſpe, die, remegő nyárfa, v. reſzkető levelü nyarfa. *Populus tremula.*
Zittergras, das, nyúlperje. *Briza media L.*
Zittern, *v. n.* reſzketni, remegni, rezegni. Er zittert wie ein Aeſpenlaub, reſzket mint a' nyárfa levél. Vor Kälte zittern, reſzketni a' hideg miatt.
Zitternadel, die, rezgőtő.
Zitwer, der, tzitvor. *Zedoaria, és Kaempferia rotunda.*
Zitz, der, tzitz, tzitzkarton.
Zitze, die, tsetsbimbó.
Zitzfabrike, die, tzitzkartonfábrika.
Zobel, der, tzoboly. *Mustela zibellina.*
Zober, der, tseber.
Zofe, die, ſt. Kammerjungfer, ſzobaleány.
Zögern, *v. n.* késni, késedelmezni valamivel, húzni halaſztani valamit.
Zögerung, die, késedelmezés, halogatás.
Zögling, der, nevendék, tanitvány.
Zoll, der, 1. *mértékneme*; iz, hüvelyk; ſechs Zoll lang, hat íznyi hoſzſzaságú. 2. vám. Zoll von etwas geben, vámot adni valamitől.
Zollamt, das, vám, vámtisztség.
Zollbar, *adj.* vámot fizető, vámfizető.
Zollbeamte, der, III. vámos.
Zolleinnehmer, der, vámſzedő.
Zollen, *v. a.* vámot fizetni, vámot megadni, adózni.
Zollfrey, *adj.* vám nem fizető, vámtól ment.
Zollhaus, das, vámház.
Zöllner, der, vámos, vámſzedő.
Zone, die, égallj.
Zoologie, die, állatokrólvaló tudomány (Zoologia).
Zopf, der, tekertt haj, tzaf.
Zorn, der, harag. Zum Zorn reizen, haragra ingerleni.
Zornig, *adj.* 1. haragos, haragra hajlandó. Zornig werden, meg-

haragudni. 2. megharagudott, haragos; *adv.* haragosan.

Zote, die, 1. fürt, öszvetsapzott fürt; *p. o. a' gyapjas v. szőrös állatokon.* 2. tséltsapbeszéd, búja szó, trágárbeszéd.

Zotenreißen, das, fajtalan beszéd.

Zotig, *adj.* bozontos, bojhos, bannyas, *p. o. kutya.*

Zotteln, *v. n.* tzammogni, kommogni, *mint a' medve.*

Zottig, *l.* Zotig.

Zu, 1. *praep. c. Dat.* hoz, hez, komm zu mir, jöjj hozzám. Zu wem wollen Sie? kihez akar az Úr menni? Zur Mahlzeit gehen, od. zu Tische gehen, asztalhoz ülni. Einem zu Leibe gehen, egyenesen neki menni valakinek. 2. -rá, -re. Etwas zu Papier bringen, valamit papirosra tenni v. felírni. Einem zu Hülfe kommen, valakinek segitségére menni. Etwas zu Herzen nehmen, valamit szivére venni. Es kommt zum Treffen, ütközetre kél a' dolog. Von Tag zu Tag, napról napra. 3. -nak, -nek. Zu Gott beten, az Istennek könyörögni. Jemanden zu Gaste bitten, valakit vendégnek hivni; *ismét*: nakvaló; -nekvaló; v. -nivaló; Ein Gefäß zur Milch, téjnekvaló edény. Wasser zum Trinken, zum Waschen, innivaló, mosnivaló víz. 4. -on, -en. Zu Hause seyn, otthon lenni. Zu Pferde sitzen, lovol ülni. Ein Treffen zur See od. zu Lande, ütközet a' tengeren, v. a' szárazon. 5. *a' Városok nevei előtt*: -ban, -ben, v. -banvaló; -benvaló; v. -i; Er lebt zu Berlin, Berlinben lakik. Der Bischof zu Neutra, a' Nyitrai Püspök. Die Gesandten zu Paris, Párizsi v. Párizsbanlévő követek. 6. *mikor időkört jelent, vagy határoz meg, sokképpen tetetik, p. o.* Zu Mittag, délben. Zu der Zeit, akkor. Zur andern Zeit, máskor, v. másszor. Zu rechter Zeit, jókor. Zum ersten, zweyten, dritten Mahle, elöször, másodszor, harmadszor. 7. -á, -é, -vá, -vé; Zu Stein werden, kövé válni. Zu Wasser werden, vizzé lenni. Etwas zu Gelde machen, pénzé tenni valamit, v. eladni. Zu Pulver stoßen, porrá törni. Zum Narren machen, bolondá tenni. Zum reichen Manne werden, megazdagodni. 8. *ezzel tetetik ki*; lenni. Ich habe ihn zum Nachbar, szomszédom. Ich habe ihn zum Freunde, barátom. Er hatte einen reichen Mann zum Vater, gazdag ember vólt az attya. 9. *Loc. pr.* Zur Ader lassen, eret vágni. Zur Stunde, tüstént, nyomban. Zu Zeiten, néha, néha néha. Jemanden etwas zu Liebe thun, valakinek valamit érantavaló szeretetből tselekedni. Jemanden zum Besten haben, bolonditni. v. bolondá tenni valakit. 10. *Adv. az Igék előtt*: -bé, zumachen, bétenni. Die Thür ist zu, az ajtó bé van tévé. 11. *a' mássalérthetők és határozók előtt ezt tészi*; igen, felette. Zu viel, igen sok. Zu spät, igen későn. Zu sehr, felette. Zu sehr eilen, felette igen sietni. 12. auf — zu, nach — zu, felé; -nek. Der Hasse lief nach dem Walde zu, a' nyúl az erdő felé futott, v. az erdőnek vette útját. Er lief auf mich zu, felém futott. 13. *a' határozatlan mód előtt, ha azt más ige is előzi meg ezt tészi*: hogy; *néha pedig tsak a' határozatlan móddal tetetik ki.* Ich fürchte zu fallen, felek, hogy elesem. Ich befehle dir zu kommen, parantsolom, hogy eljöjj. Es fängt an zu regnen, esni kezd az eső.

Zubeißen, *v. n.* belé harapni. 2. enni.

Zubereiten, *v. a.* készitni elkészitni. 2. sich, elkészülni.

Zubereitung, die, elkészités.

Zubinden, *v. a.* békötni; *a' zsákot.*

Zubringen, 1. hozzá vinni. Sie hat ihm ein schönes Vermögen zugebracht, szép gazdaságot vitt magával *p. o. a' f-leség a' férj ére.* 2. eltölteni *p. o. időt.* Die Zeit umsonst zubringen, az időt hijjában eltölteni. 3. st. zutrinken, inni; *p. o. valaki egésségéért.*

Zubuße, die, költségpótlas, segedelem valamire.

Zubüßen, *v. a.* 1. hozzáadni, pótolni. 2. rákölteni.

Zucht, die, 1. tenyészet. Gut zur Zucht seyn, jó tenyészö lenni; *az állatokról mondatik.* 2. tartás, tenyésztetés *t. i. baromtartás.* 3. fajzat, fajta, *az állatokról.* 4. apró állatok, állatok fiai; *néha:* porond. 5. fenyíték. Seine Kinder in guter Zucht halten, gyermekeit jó fenyítékben tartani. 6. erkölcsiség, jó erkölts.

Zuchtamt, das, fenyítéktartás.

Zuchtbiene, die, 1. st. Mutterbiene, anyaméh. 2. magméh, anyaméh.

Zuchthaus, das, fenyítékház.

Zuchthengst, der, ménló, tsödör.

Züchtig, *adj.* szemérmes.

Züchtigen, *v. a.* fenyítni, megfenyítni.

Züchtigung, die, megfenyítés.

Züchtling, der, fenyítnivaló rab.

Zuchtlos, *adj.* erkóltstelen; fenyítetlen.

Zuchtmeister, der, fenyítömester.

Zuchtochs, der, tsorda bikája.

Zuchtsau, die, maglódisznó.

Zuchtvieh, das, szaporító v. magnak való marha.

Zucken, 1. *v. a.* vonítni. Die Achsel zucken, vállat vonítni. Den Degen zucken, kardot remegtetni, v. nekifogni, *és ezzel mintegy ijesztени.* 2. *v. n.* rángatódni.

Zucker, der, nádméz, tzúkor.

Zuckerbäcker, der, tzúkorsütemények.

Zuckerbäckerey, die, tzúkorsütemény.

Zuckerbohne, die, guggosbab.

Zuckercand, der, sárgatzúkor, szinnádméz.

Zuckererbse, die, tzúkorborsó.

Zuckerhut, der, süvegnádméz.

Zuckermelone, die, sárgadinnye. *Cucumis Melo L.*

Zuckern, *v. a.* megtzukrozni.

Zuckerpapier, das, nádméztakaró.

Zuckerrohr, das, tzúkornád, nádméz plánta. *Sacharum L.*

Zuckerschachtel, die, tzukros katulya.

Zuckersieder, der, nádmézfözö.

Zuckersiederey, die, nádmézfözés.

Zuckersüß, *adj.* ollyan édes mint a' tzúkor.

Zuckerwerk, das, tzúkormív; tzúkorsütemény.

Zuckung, die, rángatódzás.

Zudecken, *v. a.* 1. befedni; *p. o. a' fazekat fedövel.* 2. befedni, eltakarni; *p. o. képét. ée.* 3. sich, betakarodzni, *t. i. az ágyban.*

Zudem, st. Außerdem, *adv.* azonkívül, azonfelyül.

Zudrängen, sich, oda tolakodni.

Zudrehen, *v. a.* 1. bétsavarni. 2. felétfordítni.

Zudringen, sich, rányomakodni.

Zudringlich, *adj.* magát unszoló. Er ist sehr zudringlich, nagyon köti magát az emberre.

Zudringlichkeit, die, magaunszolás.

Zueignen, *v. a.* 1. st. widmen, dediciren, ajánlani. 2. st. zuschreiben, beylegen, tulajdonítni. Sich etwas zueignen, magának tulajdonítni; *p. o. valamelly érdemet.*

Zueignung, die, 1. tulajdonítás. 2. ajánlás. 3. ráalkalmaztatás, alkalmaztatás *t. i. a' beszédben a' befejezésnek a' halgatókravaló alkalmaztatása.*

Zueignungsschrift, die, ajánlólevél; *t. i. könyvben.*

Zueilen, *v. n.* oda sietni, sietni valamihez.

Zuerkennen, *v. a.* ítélni. ítélet által tulajdonítni valakinek valamit. Einem den Preis zuerkennen, valakinek ítélni a' jutalmat, v. a' jutalomra méltónak ítélni valakit.

Zuerst, *adv.* elöszször.

Zuessen, *v. a.* folytatni az evést.

Zufahren, *v. n.* 1. megindúlni. Fahre zu! indúlj! 2. sebesen hajtani; *t. i. a' lovakat.* 3. auf etwas zufahren, neki hajtani valaminek.

Zufall, der, 1. st. Begebenheit, történet, eset. Er ist durch einen Zufall hierher gekommen, történetből akadt ide. 2. szerentse, bizonytalanság. Ein blinder Zufall, vak szerentse. 2. változás; *t. i. az egészségben.*

Zufallen, *v. n.* m. s. 1. béesni, bétsapódni mint a' fedele valaminek. 2. neki jutni, v. reá maradni. Es ist ihm eine ansehnliche Erbschaft zugefallen, szép örökség maradt reá, v. jutott neki.

Zufällig, *adj.* történetbéli, történetből eső; *adv.* történetből.

Zuflicken, z. B. ein Loch, befoltozni.

Zufliegen, *v. n.* m. s. oda repülni.

Zufließen, *v. n.* m. ſ. oda folyni, hozzá folyni.

Zuflucht, die, menedék, menedékhely. Seine Zuflucht zu Jemanden nehmen, menedékhelyet keresni valakinél.

Zufluß, der, 1. folyás, oda folyás. v. tódúlás. 2. ſt. Menge, bőség, tóldúló bősége valaminek.

Zufolge, zu Folge, ſzerént.

Zuförderſt, *l.* Zuvörderſt.

Zufragen, *v. a.* kérdezni, tudakozni, megtudakozni, *valamit.*

Zufrieden, *adj.* 1. tsendességben lévő, nyugvó; *adv.* tsendességben, békével. Laß mich zufrieden, hadj békét nekem. 2. megelégedett; *hat.* megelégedve. Mit etwas zufrieden ſeyn, megelégedni valamivel. Ich bin es zufrieden, od. ich bin damit zufrieden, megelégſzem vele. 3. megnyúgodott valamin. Sich zufrieden geben, megnyúgodni valamin.

Zufriedenheit, die, megelégedés.

Zufrieren, *v. n.* béfagyni, *mint a' víz.*

Zufügen, *v. a.* tenni, okozni. Einem Schaden od. Verdruß zufügen, valakinek kárt v. boſzſzúságot okozni.

Zufügung, die, tétel, tevés, okozás.

Zufuhre, die, ſzállítás; *p. o. eleség ſzállítása a' táborhoz ée.*

Zuführen, *v. a.* 1. ſzállítni; *p. o. eleséget valahova.* 2. oda vinni.

Zufüllen, *v. a.* bétölteni, béhányni; *p. o. az árkot.*

Zug, der, 1. vonás, húzás. *t. i. ülnea húzása; pennával,* ée. 2. vonás z. B. die Züge des Geſichts, az ábrázat vonásai. Ein Zug des Charakters, az erkölcsi béllyegnek egy tzímere. 3. folyás. Den Zug der Luft od. des Waſſers befördern, a' levegőnek, v. víznek folyásán segítni. Im Zuge ſitzen, a' levegő folyásában ülni. 4 költözés, menés. 5. húzom. Etwas auf einen Zug austrinken, valamit egy húzomban kiinni. 6 Ein Zug Pferde, egy kotsibeli ló. Ein Zug Ochſen, egy járombeli ökör. Ein Zug Saiten, egy felvonás húr. In den letzten Zügen liegen, halálán lenni, haldoklani.

Zugabe, die, ráadás.

Zugang, der, odamenetel, hozzájárúlás, hozzámenés.

Zugänglich, *adj.* hozzá járúlható.

Zugbrücke, die, felvonó híd.

Züge, die, héj, tok, tziha. *t. l. az ágybelin.*

Zugeben, *v. a.* 1. hozzáadni, ráadni; *p. o. az eladásban valamit.* 2. megvallani; megengedni. Ich gebe es zu, daß der Mond ein dunkler Körper iſt, megengedem hogy a' hóld setét test. 3. megengedni valamit, engedelmet adni valamire.

Zugegen, jelen. Er iſt nicht zugegen, nints jelen, v. nints itt.

Zugehen, *v. n.* m. ſ. 1. sietni a' menésben, sietve előre menni. Gehe zu! eredj! lódúlj! frissen menj! 3. bétevődni, bézáródni. Die Thür will nicht zugehen, nem akar az ajtó bétevődni, v. bémenni. 3. ſt. geſchehen, erfolgen, esni, történni, menni. Es gehet mit allem ſehr ordentlich zu; minden igen jó rendel megy. Es ging mit (od. bey) ſeinem Tode nicht natürlich zu; nem természetes módon történt halála.

Zugehör, das, hozzátartozó, hozzátartozandó. Ein Gut mit allem Zugehör, valamelly jószág minden hozzátartozandókkal egygyütt.

Zugehören, Einem, *v. n.* hozzátartozni, valakié lenni. Das gehört mir zu, az az enyim.

Zugehörig, einem, *adj.* valakié, valakihez tartozó. Der mir zugehörige Garten, az én kertem, az a' kert melly az enyim. v. a' hozzám tartozó kert.

Zügel, der, 1. ſt. Zaumriem, kantárszár. 2. zabola, fenyíték, szoros fenyíték. Jemanden im Zügel (im Zaum) halten, valakit megzabolázni, v. szoros fenyítékben tartani.

Zügellos, *adj.* zabolátlan, fenyítéket nem tartó.

Zügelloſigkeit die, zabolátlanság.

Zugemüſe, das, 1. főzelék. *p. o. bab, ſó, léntse, káposzta* ée. Zuſpeiſe, főzelékétel. 2. t emege, *kenyérmellé v. magában is.*

Zugesellen, *v. a.* hozzátenni, hozzáadni, *t. i. társúl.* Sich einem zugesellen, hozzáállani valakihez.

Zugestehen, *v. a.* 1. st. zugeben, vallani, megvallani. 2. megengédni, engedelmet adni valamire.

Zugethan, *adj.* 1. z. B. einer Religion, valamelly vallásnak sorsosa. 2. valakihez szitó, valaki pártján levő.

Zugfisch, der, bujdosó hal, költöző halak, *mint a' hering.*

Zuggarn, das, keritóháló.

Zugießen, *v. a.* hozzátölteni, hozzáönteni.

Zugleich, *adv.* 1. egyszersmind. 2. egygyütt. egyszerre, ugyan azon idóben. Mit mir zugleich, velem egygyütt, egyszerre én velem.

Zugloch, das, szellőlyuk, szellőző lyuk.

Zugluft, die, szellőfolyás, szellőszivárgás.

Zugnetz, *l.* Zuggarn.

Zugochs, der, jármos ökör.

Zugpferd, das, igásló, *kotsibeli ló*, ée.

Zugpflaster, das, szívóflastrom, hójig húzó flastrom.

Zugreifen, *v. a.* hozzányúlni, neki állani kézzel. *Pb.* Seine Finger heißen greif zu, a' mit a' szeme meg lát a' keze ott nem hagyja.

Zugseil, das, húzókötél, alattság.

Zugvieh, das, igás barom, húzó marha; *p. o. jármos ökör*, ée.

Zugvogel, der, bujdosó madár. *mint a' fetske, gólya*, ée.

Zugweise, *adv.* 1. seregenként, fótjával, 2. fel-felhatjva, *p. o. inni.*

Zugwind, der, szélfolyás, *p. o. a' szobán keresztül.*

Zugwinde, die, tsiga, terehemelő v. feltekerőtsiga.

Zuhäfteln, *v. a.* békaptsolni.

Zuhalten, 1. bétéve tartani, bészorítni; *p. o. markát, száját*, ée. 2. béfedni, béfedve tartani, *p. o. kezével valamit. néha*: béfogni, *valaki száját. szemét*, ée. 3. bézárva tartani, *p. o. az ajtót.* 4. *v. n.* z. B. mit jemanden, valakivel tartani.

Zuhängen, *v. a.* béakasztani. *p. o. az ablak tábláját.*

Zuhauen, 1 *v. a.* darabokra vagdalni. 2. *v. n.* jól megverni.

Zuhefteln, *v. a.* békaptsolni.

Zuheilen, 1. *v. a.* bégyógyítni; *p. o. a' sebet.* 2. *v. n.* m. s. bégyógyúlni.

Zuhorchen, *v. n.* halgatódzni.

Zuhören, *v. a.* halgatni, figyelmezni valamire.

Zuhörer, der, halgato. Meine theuersten Zuhörer! kedves halgatóim!

Zujagen, *v. a.* 1. folytatni a' vadászást. 2. sebesen hajtani, *t. i. a' lovakat*, ée.

Zujauchzen, *v. a.* örömében kiabálni valakinek v. valaki felé.

Zukehren, *v. a.* oda fordítni, feléfordítni.

Zukommen, *v. n.* m. s. hozzá menni, hozzá jönni, eljönni. 2. érkezni. Mir ist eine Nachricht zugekommen, egy tudósítás küldetett, v. érkezett hozzám. 3. illeni hozzá, tartozni vele. Es kommt ihm nicht zu zu gehorchen, nem illik hozzá, v. nem tartozik vele hogy engedelmeskedjék. 4. illetni valakit. Ich fordere nicht mehr als mir zukommt, nem kívánok többet, mint a' mennyi engemét illet.

Zukost, die, főzelék.

Zukunft, die, jövendő, jövendőség. In Zukunft, jövendőben, ezután.

Zukünftig, *adj.* jövendő. Die zukünftige Zeit, a' jövendő idő, *adv.* jövendőben, ezután.

Zulage, die, pótlás, pótolás. 2. pótló pénz, pótló költség. Zulage bekommen, rendes fizetéséhez pótlást kapni.

Zulangen, *v. a.* 1. hozzá nyúlni. Bey Tische zu langen, hozzá nyúlni; *t. i. az ételhez.* 3. elérni, kiterjedni, *bizonyos távolságig.* Der Strick langet nicht zu, ez a' kötél nem ér el, *t. i. oda a' hova kellene.* 3. elegendő lenni. Seine Besoldung langet zu einem solchen Aufwande nicht zu, a' fizetése nem elegendő ollyan költéshez képest. 4. *v. a.* odanyújtani, *t. i. kézzel.*

Zulänglich, *adj.* elég, elegendő; *adv.* eléggé, elengedőképpen.

Zulassen, *v. a.* 1. oda botsátni. v. ereszteni. 2. st. erlauben, megengedni.

Zulässig, *adj.* oda ereszthető. 2. megengedhető.

Zulaſſung, die, oda ereſztés. 2. megen, edés.
Zulauf, der, tódúlás, öſzvesereglés.
Zulaufen, *v. a.* 1. oda tódúlni. 2. ſuni valamely tzélſelé. Wo lauf ich zu? merre fussak? 3. ſpitzig zulaufen, hegyesen végeződni.
Zulegen, *v a.* 1. hozzá tenni, hozzá adni. 2. ſt. zuſammen legen, öſzvehajtani; *p. o. levelet.* 3. ſt. beylegen, zuſchreiben, tulajdonitni; *p. o. magának valami érdemet.*
Zuletzt, *adv.* utóljara, végtére.
Zum, ſt. zu dem, ahoz, *ée. l.* zu.
Zumachen, *v.a.* bétenni *p. o. az ajtót.*
Zumal, *adv.* kivál képpen, fóképpen, kivált.
Zumeſſen, *v.a.* 1. felmérni, *p. o. gabonát* ſt. zuſchreiben, tulajdonitni, valakinek valamit.
Zumuthen, *v. n.* 1. kívánni valakitől valamit. 2. einem etwas, feltenni valaki felől valamit v. gondolni.
Zunächſt, *adv.* legközelebb. Er ſaß zunächſt mir, éppen mellettem ült.
Zunahen, *v. n.* közelitni.
Zunähen, bévarni.
Zunahme, die, nevekedés elömenetel.
Zunahme, der, III. vezetéknév. 2. megkülömböztető név.
Zünden, *v. a.* gyujtani, meggyujtani. 2. *v. n.* gyúladni, meggyúladni.
Zunder, der, tapló.
Zunderſchwamm, der, taplógomba, v. gombatapló. *Boletus fomentarius.*
Zündloch, das, gyujtólyuk.
Zündruthe, die, kanótz.
Zunehmen, *v. n.* 1. nevekedni, nöni, öregbedni, *néha*: sokasodni, ſzaporodni. Die Kälte nimmt täglich zu, a' hideg napról napra nevekedik. Der Mond nimmt zu, a' hóld telik. Die Zuſchauer nehmen zu, a' nézők ſzaporodnak. 2. *v. a.* venni hozzá, ſzaporitni.
Zunehmen, das, nevekedés.
Zuneigen, *v. n.* hozzá hajlani.
Zuneigung, die, hajlandóság.
Zunft, die, tzéh, *t. i. mesterembereké tzéhe.* 3. társaság.
Zunftgenoß, der, társ.
Zünftig, *adj.* egy tzéhbeli. 2. tzéhes, mellynek tzéhe van.
Zunftmeiſter, der, tzéhmester.
Zunftweiſe, *adv.* tzéhenként.
Zunge, die, 1. nyelv, *t. i. ſzájban.* Es ſchwebt mir auf der Zunge, a' nyelvem hegyén forog. Sein Herz auf der Zunge haben, azt beſzélni a' mit gondol valaki. 2. tengerbe bényúló keskeny föld.
Züngelchen, das, nyelvetske.
Zungenband, der, nyelvhártya.
Zungenförmig, *adj.* nyelvforma.
Zungenkraut, das, nyelvfű, nyelvlevelü fü. *Hyoglossum.*
Zu nichte machen, semmivé tenni.
Zunicken, *v. n.* ráhagyni fejével.
Zunöthigen, ſich, magat rátólni valakire.
Zuordnen, hozzá rendelni.
Zupaſſen, 1. hozzá illetni. 2. hozzá illeni.
Zupfen, *v. a.* tépni, rángatni, rántzigálni. *Pb.* Zupfe dich bey deiner Naſe, fejed lágyját tapogasd.
Zupfſeide, die, tépett selyem.
Zupichen, *v. a.* bészurkolni.
Zuplatzen, *v. n.* bétsapódni *mint az ajtó.*
Zur, ſt. zu der, a' hoz. *l.* zu.
Zurathen, *v. a.* javasolni.
Zurechnen, *v. a.* ſt. zuſchreiben, tulajdonitni valakinek valamit.
Zurecht, zu recht, helyesen, jól. Sich zurecht machen, elkészülni, a' felöltözésre nézve. Mit etwas zurecht kommen, tzéljat elérni valamiben.
Zureden, *v. a.* rábeszélni, rávenni valakit valamire.
Zureichen, 1. *v. a.* oda nyújtani. 2. elég lenni, elegendő lenni.
Zureichend, *adj.* elég, elegendő.
Zurichten, *v. a.* 1. elkészitni; *t. i. valamely végre.* 2. ſt. verurſachen, okozni; *p. o. kárt.* 2. módba hagyni. 4. elrontani, haszna vehetetlenné tenni. Jemanden ſehr übel zurichten, nagyon megadni valakinek, rajta hagyni keze szennyét, *az az*; nagyon megverni.
Zuriegeln, *v. a.* bézárni tolózárral.
Zürnen, *v. n.* haragudni.
Zurück, *adv.* viszsza, hátra.
Zurück behalten, viszszatartóztatni, magtartani magánál.
Zurück bekommen, viszszanyerni, viszszakapni.

Zurück bleiben, *v. n.* 1. hátra maradni. 2. elmaradni, meſzſze hátramaradni.
Zurück bringen, *v. a.* viſzſzahozni.
Zurück fallen, *v. n.* viſzſzaesni.
Zurück fordern, *v. a.* viſzſzakivánni.
Zurückgabe, die, viſzſzaadás.
Zurückgang, der, viſzſzamenés, viſzſzamenetel.
Zurück geben, *v. a.* viſzſzaadni.
Zurück gehen, *v. n.* m. ſ. 1. viſzſzamenni, viſzſzatérni. 2. viſzſzaſelémenni, viſzſzamenni.
Zurückhalten, *v. a.* 1. magánál megtartani, ki nem adni valamit, 2. viſzſzatartóztatni valakit, v. valamit megtartóztatni. 3. ſt. verſchweigen, elhalgatni, magában tartani.
Zurückhaltend, *adj.* 1. viſzſzatartóztató. 2. titkolódzó, valamit magában tartogató.
Zurückhaltung, die, 1. viſzſzatartóztatás, titkolódzás, eltitkolás, magábantartás.
Zurückkehr, die, viſzſzatérés, viſzſzamenés, viſzſzafordúlás.
Zurück kehren, *v. n.* 1. viſzſzatérni, viſzſzafordúlni az útból. 2. viſzſza sepreni.
Zurück kommen, *v. n.* m. ſ. viſzſzajönni.
Zurückkunft, die, viſzſzajövetel, viſzſzaérkezés, megjövetel.
Zurücklaſſen, *v. a.* hátrahagyni.
Zurücklegen, 1. viſzſzatenni. 2. félretenni, eltenni. 3. ſt. endigen, végezni, elvégezni. Sechs Meilen des Tages zurücklegen, hat mértföldnyi útat napjában elmenni, v. elvégezni.
Zurück nehmen, viſzſzavenni. 2. viſzſzahúzni, megmásolni. Ich nehme mein Wort zurück, viſzſzahúzom v. megmásolom ſzavamat.
Zurückreiſe, die, viſzſzaútazás.
Zurück reiſen, viſzſzaútazni.
Zurück rufen, *v. a* viſzſzahívni.
Zurück ſchicken, *v. a.* viſzſzaküldeni.
Zurück ſchlagen, *v. a.* viſzſzaverni, *p. o. az ellenséget.* 2. elhajtani, hátra hajtani, *a' ruha ſzélit.* 3. viſzſzapattanni, viſzſzaütödni. 4. viſzſzaütni, az ütést viſzſzaadni.
Zurück ſenden, *v. a.* viſzſzaküldeni
Zurück ſetzen, *v. a.* 1. viſzſzatenni. 2. félretenni, eltenni. 3. megalázni, *a' rangjánál alább tenni.* 4. halaſztani, halogatni.
Zurückſetzung, die, 1. viſzſzatétel. 2. halaſztás, halogatás, elmúlatás. 3. megalatsonyítás, megalázás.
Zurück ſeyn, hátra lenni.
Zurück ſpringen, viſzſzaugrani.
Zurück ſtehen, *v. n.* m. ſ. 1. hátralenni, hátraállani. 2. alábbvaló lenni, *más dolognál.* 3. meſzſze állani tőle.
Zurück ſtellen, *v. a.* viſzſzaállítni, helyheztetni, v. tenni.
Zurück treiben, *v. a.* viſzſzaverni, űzni, v. hajtani.
Zurück treten, *v. n.* m. ſ. viſzſzalépni, hátra állani.
Zurück weichen, *v. n.* engedni, hátrálni.
Zurückweiſen, viſzſzaigazítni.
Zurückwerfen, viſzſzahajítni, v. vetni.
Zurück zahlen, *v. a.* viſzſzafizetni.
Zurück ziehen, 1. viſzſzahúzni, viſzſzavonni. 2. ſich, viſzſzavonúlni, hátrálni.
Zurückzug, der, hátrálás, viſzſzatérés; *p. o. az ellenségnek maga viſzſzavondsa.*
Zuruf, der, kiáltás. *valakinek valakihez.*
Zurufen, *v. n.* kiáltani valakihez.
Zuſage, die, ígéret, ígérettétel. Eine Zuſage thun, ígérni, megígérni, ígéretet tenni.
Zuſagen, *v. a.* 1. ígérni, megígérni. Jemanden ſeine Tochter zuſagen, eligérni, v. odaígérni a' leányát valakinek. 2. *v. n.* haſznos, v. haſználatos lenni.
Zuſammen, *adv.* 1. egygyütt, mind öſzve, öſzveséggel. Alle zuſammen, mind öſzve, mind egygyütt. 2. *az Igék előtt, 's más ſzók előtt is:* öſzve; *néha:* egygyütt.
Zuſammen bringen, 1. öſzveſzedni. 2. egygyesítni.
Zuſammenfallen, öſzverogyni.
Zuſammenfinden, ſich, öſzvetalálkozni.
Zuſammenfließen, *v. n.* m. ſ. öſzvefolyni.
Zuſammenfügen, *v. a.* öſzvetenni, öſzveragaſztani.
Zuſammen gehören, *v. n.* egygyüvetartozni.

Zuſammengehörig, *adj.* egygyüvetartozó.

Zuſammen haben, 1. egygyütt birni. 2. ſt. beyſammen haben, egygyütt lenni, egygyüvelszedve lenni, v. kéſzen lenni, *ndla, valakinél.*

Zuſammen halten, *v. a.* 1. öſzvefogni, öſzvefogva tartani; *p. o. kezével.* 2. öſzvehasonlítni, egymásmellé tartani. 3. egygyütt tartani, egygyütt barátkozni, egygyüvetartani.

Zuſammenhang, der, öſzveköttetés, *p. o. a' beſzédben.*

Zuſammenhängen, *v. n.* öſzveragadni, öſzveköttetve lenni.

Zuſammen hauen, *v. a.* öſzvevagdalni.

Zuſammen häufen, *a. v.* öſzvegyüjteni, rakásra gyüjteni.

Zuſammen heften, *a. v.* öſzveakaſztani, öſzveaggatni, öſzvevarni.

Zuſammenklang, der, egygyütt hangzás, öſzve hangzás.

Zuſammen klauben, *v. a.* öſzveſzedni.

Zuſammen knüpfen, öſzvegombolni, öſzvekötni.

Zuſammen kommen, *v. n.* m. ſ. 1. öſzvegyülni. 2. öſzve találkozni, egygyüvé jönni. ſt. übereinkommen, megegygyezni.

Zuſammenkunft, die, öſzvejövetel, öſzvetalálkozás, egybejövés. 2. öſzvegyülés.

Zuſammenlauf, der, öſzvetódúlás.

Zuſammenlegen, *v. a.* 1. öſzvetenni, öſzvehajtogatni, *p. o. az aſztalkeſzkenőt.* 2. bétenni, *p. o. bitsakot.* 3. ſ. B. Geld, öſzveadni, öſzvetenni, *p. o. pénzt.*

Zuſammen rechnen, *a. v.* öſzveſzámlálni, felſzámlálni, öſzveadni.

Zuſammenreimen, *v. n.* m. ſ. öſzveegygyeztetni.

Zuſammenrollen, *v. a.* öſzvegöngyölgetni.

Zuſammenrotten, ſich, öſzveverődni, öſzveállani, *p. o. tzimbords társaságba.*

Zuſammenrücken, 1. *v a.* öſzvetenni, egymásmellé tenni, v. tafzítni, *p. o. ſzékeket.* 2. *v. n.* öſzveülni, egymásmellé ülni v. állani.

Zuſammenſchicken, ſich, öſzveilleni.

Zuſammenſchieben, *v. a.* 1. öſzvetaſzítni, öſzvetólni. 2. egygyütttólni. 3. egygyütthajítni, *p. o. kuglit.*

Zuſammen ſchießen, *v. a.* 1. ſ. B. Geld, öſzveadni, öſzvetenni. *p. o. pénzt.* 2. öſzvelövöldözni, lelövöldözni. 3. *v. n.* m. ſ. öſzvegyülni, öſzvetódúlni.

Zuſammenſchlagen, *v. a.* 1. egygyütt ütni, *mint két óra ha egygy időben üt.* 2. öſzveütni, öſzveverni. 3. ſich, öſzveverődni. 4. ſich, öſzveállani, egygyüve állani, *t. i. egy társaságba.*

Zuſammenſchnüren, *v. a.* öſzvefűzni.

Zuſammenſchreiben, *v. a.* öſzveirni.

Zuſammen ſchrumpfen, *v. n.* elſonyadni, *mint a' gyümölts.*

Zuſammen ſetzen, *v. a.* 1. öſzvetenni. 2. ſich, öſzveülni, egymásmellé ülni.

Zuſammen ſitzen, *v. n.* m. ſ. egygyütt ülni, egymásmellé ülni.

Zuſammen ſtellen, *v. a.* öſzvetenni, öſzve helyheztetni.

Zuſammen ſtimmen, *v. a.* 1. egyhangra venni *p. o. a' muzsika ſzerſzámokat*, öſzve igazítni. 2. öſzveegygyezni, megegygyezni.

Zuſammenſtimmend, *adj.* 1. egyhangú, egygyező hangú. 2. megegygyező, egyakaratú.

Zuſammen ſtoßen, *v. a.* 1. öſzveütni *p. o. két poharat ée.* 2. öſzve ütődni. 3. egymáshoz érni.

Zuſammen ſuchen, *v. a.* öſzvekeresni, öſzveválogatni.

Zuſammen tönen, *v. n.* egygyütt hangzani.

Zuſammentragen, *v. a.* öſzve hasonlítni, öſzve egygyeztetni.

Zuſammen treffen, *v. n.* m. ſ. 1. öſzveütődni. 2. öſzvetalálkozni, öſzveakadni. 3. megegygyezni, öſzveegygyezni, hasonló lenni hozzá. 4. egygyütt találni.

Zuſammen treiben, *v. a.* öſzve verni, öſzve hajtani; *p. o. a' marhákat.*

Zuſammen treten, *v. n.* m. ſ. 1. egygyüvé állani, társaságba állani valakivel. 2. ſ. B. etwas, öſzvetapodni valamit.

Zuſammenwachſen, *v. n.* m. ſ. öſzvenőni.

Zuſammen zählen, *v. a.* öſzveſzámlálni.

Zuſammen ziehen, *v. a.* 1. öſzvehúz-

ni, egyrakásra gyüjteni; *p. o. a' sereget.* 2. öſzvehúzni, röviden bé foglalni; *p o. valaminek summáját.* 3. *v. n.* egygyütt költözni, *t. i. valahová.*

Zuſammenziehend, *adj.* öſzvevonó, zsugorító. 2. Zuſammenziehende Kraft, zsugorodó erő, zsugorító ereje valaminek.

Zuſammt, *adv.* egygyütt, egybe.

Zuſatz, der, hozzáadás, pótlás, tóldalék, hozzátétel.

Zuſcharren, *v. a.* békaparni.

Zuſchauen, *v. n.* 1. nézni, megnézni valamit. 2. hozzálátni valamihez *l.* Zuſehen.

Zuſchauer, der, nézö.

Zuſchicken, *v. a.* 1. oda küldeni. 2. ſich, készülni valamihez.

Zuſchieben, *v. a.* 1. odataſzítni, hozzá taſzítni valakihez valamit. Einem den Eid zuſchieben, a' hitletételt kivánni valakitől. 2. *bézárni; p. o. tolózárral.* 3. *v. n.* frissen v. folytaban hajtani *t. i. a' kuglira.* 4. kezdeni, a' kuglizást.

Zuſchießen, *v. a.* hozzátenni; *t. i. a' summához, pótolni a' summát.*

Zuſchlag, der, ráütés; *t. i. dobbal a' kólyavetyén, a' legtöbbet igérő ſzavára.*

Zuſchlagen, *v. a.* 1. bétsapni, *p. o. az ajtót.* 2. folytatni a' verést v. ütést. 3. ráütni, *dobbal a' kólyavetyén.*

Zuſchließen, *v. a.* bézárni, bétsukni.

Zuſchneiden, *v. a.* 1. ſzabni, kiſzabni, meg-ſzabni, *p. o. a' matériát, v. poſztót ruhának.* 2. ſelvagdalni; *p. o. a' deſzkát valaminek.*

Zuſchnitt, der, forma, formája, v. ſzabása valaminek, formaſzerént való ſzabás.

Zuſchnüren, *v. a.* bésüzni.

Zuſchrauben, *v. a.* besrófolni.

Zuſchreiben, *v. a.* 1. irásban hagyni valakinek *p. o. házát*, ée. 2. beylegen, beymeſſen, tulajdonítni. 3. ſt. dediciren, ajánlani, *p o. könyvet valakinek.* 4. irásban megjelenteni, v. megírni.

Zuſchrift, die, levél, valakihez intézett levél. 2. ajánló levél.

Zuſchüren, *v. a.* z. B. Holz, fát rakni, *p. o. tüzet.* 2. nevelni, *p. o. a' haragot mások között.*

Zuſchuß, der, pótlás, tóldalék.

Zuſchütten, *v. a.* 1. hozzá tólteni. 2. behányni, bétöltögetni, *p. o. az árkot.*

Zuſchwellen, *v. n. m.* ſ. bedagadni, *mint az ablak.*

Zuſehen, *v. n.* 1. nézni, *p. o. játékot tántzot* ée. 2. elnézni valamit: *p. o. hibát.* 3. hozzá látni valamihez, gondoskodni valami felől. 4. vígyázni magára. Siehe zu daß du nicht falleſt, vígyáz magadra hogy el ne essél.

Zuſehend, od. zuſehends, *adv.* ſzem látomást.

Zuſehr, *adv.* felette igen.

Zuſenden, *v. a.* odaküldeni, hozzá küldeni, elküldeni.

Zuſetzen, 1. *v. a.* hozzá tenni; oda tenni. Die Speiſen zuſetzen, d. i. zum Feuer; az ételeket oda tenni, *t. i. a' tüzhöz.* 2. hozzátenni v. hozzá adni valamihez *p. o. az elöbeſzélt dologhoz, pénzhez* ée. pótolni. 4. *v. n.* kénſzerítni, unſzolni, *p. o. ſzóval, v. más módon.*

Zuſichern, *v. a.* valakinek igérni, bizonyosan oda igérni, v. bizonyossá tenni felőle.

Zuſiegeln, *v. a.* bepetsételni.

Zuſpeiſe, die, főzelék, főzelékétel, zöldség.

Zuſperren, *v. a.* bézárni, bétsukni.

Zuſpitzen, *v. a.* meghegyezni kihegyezni.

Zuſprache, die, 1. vigaſztalás, vigaſztaló ſzó, v. beſzéd. 2. ſt. Beſuch, látogatás.

Zuſprechen, *v. a.* 1. rábeſzélni v. rávenni valamire, biztatni valakit. 2. Einem etwas zuſprechen, valakinek ítélni, *t. i. törvény ſzerént.* 3. *v. n.* hozzá ſzóllani valakihez. 4. Bey einem zuſprechen, valakihez beſzóllani, rövid időre meglátogatni.

Zuſpringen, *v. n.* 1. hozzá ugrani. 2. előugrani.

Zuſpruch, der, 1. biztatás. 2. rövid időre való látogatás.

Zuſtand, der, állapot, *néha:* környülállás, mibenléte valaminek.

Zuſtehen, *v. n.* ſt. gezíemen, illeni, illetni valakit, illeni valakihez. Es ſteht mir od. dir zu, engemet, v. tégedet illet.

Zuſtellen, z. B. Briefe, általadni, kézhezadni, *p. o. a' levelet.* 2. z. B. Glauben, hiteltadni.

Zuſtimmen, *v. n.* 1. megegyezni valamiben. 2. egygyet érteni valakivel.

Zuſtopfen, *v. a.* bédugni; *p. o. a' lyukat.*

Zuſtoßen, 1. ſt. widerfahren, történni. 2. bédugni, *t. i. taſzítva.*

Zuthat, die, hozzáadás, hozzáadnivaló, hozzavaló, *p. o. a' ruhához, ételhez &c.*

Zuthätig, *adj.* körülötte járó, valaki kedvét kereső.

Zutheilen, *v. a.* einem etwas, közleni valakivel valamit.

Zuthun, *v. a.* 1. ſt. Zumachen, bétenni. Die Augen zuthun, ſzemeit béhunyni. 2. ſich zu thun, z. B. einem, kedvét keresni valakinek, járni valaki körül. 3. Zugethan ſeyn, valaki részén, v. pártyán lenni, valakihez hajlandósággal viseltetni. Dem Aberglauben zugethan ſeyn, babonás lenni.

Zuthun, das, segítség. Ohne mein Zuthun, az én segítségem nélkül.

Zutragen, *v. a.* 1. oda hordani, hozzá hordani. 2. ſich, történni. Es hat ſich ein großes Unglück zugetragen, nagy ſzerentsétlenség történt.

Zuträglich, *adj.* haſznos, elömenetéles, javára ſzolgáló; *adv.* haſznosan.

Zuträglichkeit, die, haſznosság, haſzna valaminek.

Zutrauen, *v. n.* 1. ſt. beylegen, tulajdonítni valakinek valamit. 2. ſt. glauben, hinni, elhinni. Ich traue es ihm zu, elhiſzem felőle.

Zutrauen, das, bízakodás, bizodalom. Im Zutrauen, bízván, abbanvaló biztomban.

Zutraulich, *adj.* bizakodó, bízó; *hat.* bízva, bízakodva.

Zutreffen, *v. n* bételyesedni, bételni.

Zutrinken, einem, valakire köszönni *p. o. a' poharat.*

Zutritt, der, 1. ſzabad bémenetel valakihez, bémenetelrevaló ſzabadság, béjárás.

Zuverläßig, *adj.* bizonyos, reá támaſzkodható; *adv.* bizonyosan, rábízhatóképpen.

Zuverläßigkeit, die, bizonyosság.

Zuverſicht, die, ragaſzkodás, bízakodás, hiedelem.

Zuverſichtlich, *adj.* bízakodó, bízó; *adv.* bízvást.

Zu viel, igen sok.

Zuvor, *adv.* 1. az előtt, annak előtte. Kurz zuvor, kevéssel az előtt. 2. előre. Zuvor beſtimmen, előre meghatározni. Jemanden zuvor kommen, valakit megelőzni valamiben, eleibe kerülni valakinek.

Zuvörderſt, *adv.* mindenekelőtt, legelsőben, legelőſzör.

Zuwachs, das, 1. termés, termésbéli jövedelem. Der jährliche Zuwachs, az eſztendőnként való termésſzaporodás. 2. nevekedés, elömenetel.

Zuwachſen, *v. n.* bénőni.

Zuwege, z. B. bringen, végrehajtani valamit, v. véghez vinni.

Zuweilen, *adv.* néha, néha néha.

Zuwenden, 1. hozzá v. feléfordítni. 2. Einem etwas, hozzá juttatni valakit valamihez.

Zuwerfen, 1. bétsapni; *p. o. az ajtót.* 2. felé hajítni v. vetni.

Zuwider, *adv. c. Dat.* ellen, ellene. Dem Geſetze zuwider handeln, a' törvény ellen tselekedni, v. a' törvénynek ellene tselekedni. Die Sache iſt mir zuwider, ellenemre van a' dolog.

Zuwinken, *v. n.* inteni felé v. neki.

Zuzählen, *v. a.* hozzá ſzámlálni, odaſzámlálni.

Zu Zeiten, néha.

Zuziehen, *v. a.* 1. béhúzni, bévonni. 2. Sich etwas, okozni, magára vonni valamit.

Zwacken, *v. a.* 1. tsiptetni, *p. o. fogdval,* v. más test közé ſzorítni, tsiptetni valamit. 2. Jemanden zwacken, valakit hertzehurtzálni.

Zwang, der, kénſzerítés, erőltetés, Mit Zwang, erőltetve; aus Zwang, kéntelenségből.

Zwangdienſt, der, kéntelenſzolgálat.

Zwängen, *v. a.* erőſzakkal öſzvenyomni v. belényomni valamibe.

Zwangmittel, das, kénſzerítő eſzköz.

Zwangsweiſe, *adv.* kéntelenségből, kéntelen kelletlen.

Zwanzig, húſz, húſzan. Einer von den Zwanzigen, a' húſz közzül egy.

Zwanziger, der, 1. húszas, húszkrajtzáros, *t. i. pénz.* 2. huszasos, húszkrajtzáros, *p. o. bor.* 3. húsz esztendős.

Zwanzigmahl, *adv.* húszszor.

Zwanzigste, der, die, das, huszadik.

Zwar, *adv.* 1. ugyan. Ich weiß es zwar, tudom ugyan. 2. jóllehet, ámbár, igaz ugyan hogy. 3. und zwar, még pedig.

Zweck, der, 1. tzövekszeg, faszeg, *p. o. tsizmasarkábavaló*, ée. 2. tzélközép, v. a' tzél közepében lévő szeg, *mellyet a' puskás tzélba veßz.* 3. tzél, *a' tselekedet tzélja*, feltett szándék. Seinen Zweck erreichen, elérni tzélját, v. szándékát.

Zwecke, die, faszeg.

Zwecken, 1. *v. a.* rzövekszeggel béverni. 2. *v. n.* tzélozni. Das zwecket dahin, ez oda tzéloz.

Zweckmäßig, *adj.* tzélerányos, tzélravaló; *adv.* tzélerányosan.

Zweckmäßigkeit, die, tzélerányosság.

Zween, Zwo, *l.* Zwey.

Zweete, *l.* Zweyte.

Zweifel, der, 1. kétség. Ich stehe im Zweifel, kétségben vagyok, kételkedem. Etwas in Zweifel ziehen, valamit kétségbe hozni. Ohne Zweifel, kétség kivül, kétség nélkül. 2. kételkedés. *l.* das Zweifeln.

Zweifeler, der, kételkedő.

Zweifelhaft, *adj.* 1. kétséges, kétes, bizonytalan. Die Sache ist noch sehr zweifelhaft, a' dolog még igen bizonytalan, v. kétséges. 2. kételkedő. Ich bin zweifelhaft, kételkedem.

Zweifelmüthigkeit, die, kétségeskedés.

Zweifeln, *v. n.* kételkedni. An etwas zweifeln, valamiben kételkedni.

Zweifeln, das, kételkedés.

Zweifelsknoten, der, bökkenő.

Zweifler, der, kételkedő.

Zweig, der, ág, od. st. Nebenzweig, gajj.

Zweigelchen, das, ágatska, gajjatska.

Zwerch; *adv.* st. Quer, keresztül, keresztben.

Zwerchfell, das, od. Herzblatt, keresztharty a. *Diaphragma.*

Zwerg, der, törpe, *p. o. ember, fa.*, ée.

Zwergbaum, der, törpefa.

Zwergbohne, die, gyalogpaszuly. *Phaseolus nanus. L.*

Zwetschke, die, st. Pflaume, szilva.

Zwey, kettő, két, ketten. Vor zwey Jahren, két esztendővel ez előtt. Zu Zwey, kettesével, v. párjával.

Zweyblatt, das, fülessü, fülesvirág. *Ophris L.*

Zweyblätterig, *adj.* kétlevelü.

Zweybrücken, Bipontum. *Város.*

Zweydeutig, *adj.* kétértelmü, kétséges; *adv.* kétértelmü módon.

Zweydeutigkeit, die, kétértelmüség.

Zweydrittel, kétharmadrész.

Zweyer, der, félkrajtzár.

Zweyerley, *adj.* kétféle.

Zweyfach, *adj.* kettős, kétszeres; *adv.* kétszeresen.

Zweyfädig, *adj.* kétszálas.

Zweyfalter, der, pillangó.

Zweyfältig, *adj.* kettős, kétszeres.

Zweyfarbig, *adj.* kétszinü.

Zweygipfelig, kéthegyü, kéttetejü.

Zweyhändig, *adj.* kétkezü.

Zweyhenkelig, *adj.* kétfülü, *p. o. edény.*

Zweyhornig, *adj.* kétszarvú.

Zweyhufig, *adj.* kétkörmü, hasított körmü.

Zweyhundert, *adj.* kétszáz.

Zweyhundertmahl, *adv.* kétszázszor.

Zweykampf, der, párosvivás, bajnokviadal.

Zweymähdig, *adj.* kétszerkaszálható, *p. o. rét.*

Zweymahl, *adv.* kétszer.

Zweypfündig, *adj.* kétfontos.

Zweyschneidig, *adj.* kétélü.

Zweyseitig, *adj.* kétoldalú.

Zweysitzig, *adj.* kétüléses, kétülésü.

Zweyspaltig, *adj.* hasított.

Zweyspännig, *adj.* kétlovas, kétökrös, *p. o. szekér, kotsi.* 2. kétaraszny.

Zweyspitzig, *adj.* kéthegyü, kétágú.

Zweystimmig, *adj.* kéthangú.

Zweysylbig, *adj.* kétszótagú.

Zweytägig, *adj.* kétnapi, kétnapos.

Zweytausend, kétezér.

Zweytausendmahl, *adj.* kétezerszer.

Zweyte, der, die, das, második.

Zweytel, das, fél, fele valaminek.

Zweytens, *adv.* másodszor.

Zweyter, *adj.* második.

Zweytheilig, *adj.* kétrészbőlálló, kettéosztott.

Zweyzack, der, kétágú villa.
Zweyzackig, *adj.* kétágú.
Zweyzahn, der, farkasfogfű. *Bidens.*
Zweyzeilig, *adj.* kétsoros, kétsorú.
Zweyzüngig, *adj.* kétnyelvű, kétszínű, tsapodár.
Zwickel, der, 1. bokatzifra, *a' harizsnyában.* 2. pálha, ereszték, *az ingben.* 3. tzékla, veres répa.
Zwicken, *v. n.* tsipni, megtsípni. Jemanden in den Arm zwicken, valakinek a' karját megtsípni. 2. tsikarni.
Zwicken, das, 1. tsípés. 2. tsikarás.
Zwickzange, die, tsipőfogó.
Zwieback der, kétszersült, *t. i. kenyér, v. zsemlye.* 2. piskóta.
Zwiebel, die, véres hagyma. *Allium cepa. L.* 2. hagymagyökér, *mint a' tulipán és játzintus.*
Zwiebelgewächs, das, hagymagyökerű növevény.
Zwiebelhandel, der, hagymával kereskedés.
Zwiebeln, *v a.* kínozni, gyötreni.
Zwiefach, *adj.* kétszeres; *adv.* kétszeresen.
Zwier, kétszer. *l.* Zweymahl.
Zwiespalt, *l.* Zwietracht.
Zwietracht, die, egyenetlenség, meghasonlás.
Zwillich, der, sáhos v. sávolos vászon, *mint az abrosz,* ée.
Zwilling, der, Zwillinge, die, *pl* kettős gyermek, egyszerrelettek.
Zwingen, *v. n. irr. Imp.* ich zwang, *Perf.* ich habe gezwungen, 1. kénszerítni, erőltetni. Die Noth zwang mich, a' szükség kénszerített. 2. erővel belétenni, belédugni, *p. o. a' dugót a' palatzkba.* 3. Gezwungen erőltetett, nem természeti, erőszakos. Ein gezwungener Ausdruck, erőltetett kifejezés. *ismét:* Gezwungen, *adv.* kéntelenségből.
Zwinger, der, 1. kénszerítő. 2. kőfal tzingér, *a' vdrosok külső és belső kerítések között lévő köz.*
Zwinkern, *v. n.* pislogni.
Zwirn, der, tzérna. Ein Faden Zwirn, egy szál tzérna.
Zwirnband, das, fűző.
Zwirnen, *adj.* tzérnából való.
Zwirnfaden, der, tzérnaszál.
Zwirnhandel, der, tzérnával kereskedés.
Zwirnrad, das, viszáló, tzérnaviszáló
Zwirnstrumpf, der, tzérnaharizsnya
Zwischen, *Praep. c. Dat. et Acc.* 1 *c. Dat.* között. Es ist ein Unterschied zwischen dir und mir, különbség van teközted és jén közöttem. Wittenberg liegt zwischen Leipzig und Berlin, Wittenberga Lipsia és Berlin között fekszik. 2. *c. Acc.* köz. Etwas zwischen zwey Finger fassen, valamit két ujja közé fogni.
Zwischenmauer, die, közfal.
Zwischenort, der, közben fekvő hely.
Zwischenraum, der, köz, hézag. Der Zwischenraum zwischen zwey Häuser, két ház között lévő hézag v. köz.
Zwischenweg, der, közöttlévő, v. köztelévő út, *valaminek.*
Zwischenwort das, od. Interjection, közbevető szó.
Zwischenzeit, die, időköz, között lévő idő, *p. o két történetnek.*
Zwist, der, tzivódás, veszekedés.
Zwistigkeit, die, ugyan az.
Zwitschern, *v. n.* tsiripolni, tsiribelni.
Zwitter, der, köznemű, kétnemű, *t. i. him és nőstény egygyütt.*
Zwitterbaum, der, köznemű fa.
Zwitterweide, die, köznemű fűz. *Salix Hermaphrodita.*
Zwo, *l.* Zwey.
Zwölf, tizenkettő, tizenketten.
Zwölfeck, das, tizenkétszegű rajz.
Zwölfer, der, tizenkét krajtzáros, négy garasos.
Zwöferley, *adj.* tizenkétféle.
Zwölffach, tizenkétszeres; *adv.* tizenkétszeresen.
Zwölfhundert, tizenkétszáz.
Zwölfjährig, *adj.* tizenkét esztendős.
Zwölfmahl, *adv.* tizenkétszer.
Zwölfmahlig, *adj.* tizenkétszeri.
Zwölfpfünder, der, tizenkét fontos golyóbisú ágyú.
Zwölfpfündig, *adj.* tizenként fontos.
Zwölftägig, *adj.* tizenkétnapos, tizenkétnapi.
Zwölftausend, tizenkétezer.
Zwölfte, der, die, das, tizenkettődik.
Zwölftel, das, tizenkettődrész.
Zwölftens, *adj.* tizenkettődször.
Zwölftheil, das, tizenkettődrész.
Zwölftheilig, *dja.* tizenkét részű, v. tizenkét részből álló.

A Rendetlen Igék Laistromá.

Határozatlan Mód.	Jelen. 2. ſz.	J. Agilm.	F. Aligm.	Par. M.	Multréſzes.
Backen, sütni,	du bäckſt,	ich buck	ich bücke	backe	gebacken.
Befehlen, parantsolni	dubefiehlſt,	ich befahl	ich befähle	befiehl	befohlen.
Befleißen, ſich, igyekezni,		ich befließ	ich befliſſe	befleiße	befliſſen.
Beginnen, elkezdeni,		ichbegann	begänne	beginne	begonnen.
Beißen, harapni,		ich biß	ich biſſe	beiß	gebiſſen.
Bergen, titkolni,	du birgſt,	ich barg	ich bärge	birg	geborgen.
Biegen, hajtani,		ich bog	ich böge	biege	gebogen.
Biethen, ajánlani,		ich both	ich böthe	biethe	gebothen.
Binden, kötni,		ich band	ich bände	binde	gebunden.
Bitten, kérni,		ich bat	ich bäte	bitte	gebeten.
Blaſen, fúni,	du bläſeſt,	ich blies	ich bliese	blaſe	geblaſen.
Bleiben, maradni,		ich blieb	ich bliebe	bleibe	geblieben.
Braten, sütni, (húst)		ichbratete	ichbratete	brate	gebraten.
Brechen, okádni,	du brichſt,	ich brach	ich bräche	brich	gebrochen.
Brennen, égni,		brannte	brennete	brenne	gebrannt.
Bringen, hozni,		brachte	brächte	bringe	gebracht.
Denken, gondolni,		ich dachte	ich dächte	denke	gedacht.
Dringen, hatni,		ich drang	ich dränge	dringe	gedrungen.
Dreſchen, tsépelni,	dudriſcheſt	ich droſch	ichdröſche	driſch	gedroſchen.
Empfehlen, ajánlani,	empfiehlſt,	empfahl	empfähle	empfiehl	empfohlen.
Erſchallen, hangzani,		icherſcholl	erſchölle	erſchalle	erſchollen.
Erſchrecken megijedni	erſchrickſt,	erſchrack	erſchräke	erſchrick	erſchrocken.
Eſſen, enni,	iſſeſt, er ißt	ich aß	ich äße	iß	gegeſſen.
Fahren, kotsin menni	dufährſt, er fährt	ich fuhr	ich führe	fahre	gefahren.
Fallen, esni,	du fällſt,	ich fiel	ich fiele	falle	gefallen.
Fangen, fogni,	du fängſt,	ich fing	ich finge	fange	gefangen.
Fechten, hartzolni,	du fichſt,	ich focht	ich föchte	fechte	gefochten.
Finden, találni,		ich fand	ich fände	finde	gefunden.
Flechten, fonni, (veſzszővel)	du flichſt,	ich flocht	ich flöchte	flicht	geflochten.
Fliegen, repülni,		ich flog	ich flöge	fliege	geflogen.
Fliehen, ſzaladni,		ich floh	ich flöhe	fliehe	geflohen.
Fließen, folyni,		ich floß	ich flöße	fließe	gefloſſen.
Frieren, fázni,		ich fror	ich fröre	friere	gefroren.
Freſſen, enni, falni,	du friſſeſt,	ich fraß	ich fräße	freß	gefreſſen.
Gähren, forrni, pezsegni,		ich gohr	ich göhre	gähre	gegohren.
Gebären, ſzülni,		ich gebar	ich gebäre	gebäre	geboren.
Geben, adni,	gibſt, ergibt	ich gab	ich gäbe	gib	gegeben.
Gedeihen, tenyészni,		ich gedieh	gediehe	gedeihe	gediehen.
Gehen, menni,		ich ging	ich ginge	geh	gegangen.
Gelingen, elsülni,		ich gelang	gelänge	gelinge	gelungen.
Gelten, érni,	du gilſt,	ich galt	ich gölte	gilt	gegolten.
Geneſen, meggyógyúlni,		ich genas	ich genäſe	geneſe	geneſen.
Genießen, élni vele,		ich genoß	genöſſe	genieße	genoſſen.
Geſchehen, történni,	esgeſchieht	es geſchah	esgeſchähe	geſchehe	geſchehen.
Gewinnen, nyerni,		gewann	gewönne	gewinne	gewonnen.
Gießen, tölteni,		ich goß	ich göſſe	gieß	gegoſſen.

Digitized by Google

Határozatlan Mód.	Jelen. 2. sz.	J. Aligm.	F. Aligm.	Par: M.	Multréſzes.
Gleichen, hasonlítni,		ich glich	ich gliche	gleiche	geglichen.
Graben, ásni,	du grábſt	ich grub	ich grübe	grabe	gegraben.
Greifen, fogni,		ich griff	ich griffe	greif	gegriffen.
Halten, tartani,	du hálſt	ich hielt	ich hielte	halt	gehalten.
Hangen, függeni,	du hángſt	ich hing	ich hinge	hange	gehangen.
Hauen, vágni,		ich hieb	ich hiebe	haue	gehauen.
Heben, emelni,		ich hob	ich höbe	hebe	gehoben.
Heißen, nevezni,		ich hieß	ich hieße	heiß	geheißen.
Helfen, segítni,	du hilfſt	ich half	ich hälfe	hilf	geholfen.
Kennen, esmérni,		ich kannte	kennete	kenne	gekannt.
Klingen, hangzani,		ich klang	ich klänge	klinge	geklungen.
Kommen, jöni,	du kommſt	ich kam	ich käme	komme	gekommen.
Kriechen, mászni,		ich kroch	ich kröche	kriech	gekrochen.
Laden, terhelni,		ich lud	ich lüde	lade	geladen.
Laufen, futni,	du läufſt	ich lief	ich liefe	lauf	gelaufen.
Leiden, szenvedni,		ich litt	ich litte	leide	gelitten.
Leihen, költsönözni,		ich lieh	ich liehe	leihe	geliehen.
Leſen, olvasni,	du lieſeſt,	ich las	ich läſe	lies	geleſen.
Liegen, feküdni,		ich lag	ich läge	liege	gelegen.
Lügen, hazudni,		ich log	ich löge	lüge	gelogen.
Mahlen, őrleni,		ich mahlte	mahlete	mahl	gemahlen.
Meiden, kerülni,		ich mied	ich miede	meide	gemieden.
Melken, fejni,	du melkeſt	ich molk	ich mölke	melke	gemolken.
Meſſen, mérni,	du miſſeſt	ich maß	ich mäße	miß	gemeſſen.
Nehmen, venni,	du nimmſt	ich nahm	ich nähme	nimm	genommen.
Nennen, nevezni,		nannte	nennete	nenne	genannt.
Pfeifen, fütyölni,		ich pfiff	ich pfiffe	pfeif	gepfiffen.
Pflegen, ápolgatni,		ich flog	ich pflöge	pflege	gepflogen.
Preiſen, magaſztalni,		ich pries	ich prieſe	preiſe	geprieſen.
Quellen, kiforrani,	du quillſt.	ich quoll	ich quölle	quill	gequollen.
Rathen, tanátsolni,	du ráthſt	ich rieth	ich riethe	rathe	gerathen.
Reiben, dörgölni,		ich rieb	ich riebe	reib	gerieben.
Reißen, ſzaggatni,		ich riß	ich riſſe	reiß	geriſſen.
Reiten, lovagolni,		ich ritt	ich ritte	reite	geritten.
Rennen, nyargalni,		ich rannte	rennete	renne	gerannt, net.
Riechen, ſzagolni,		ich roch	ich röche	rieche	gerochen.
Ringen, küſzködni,		ich rang	ich ränge	ringe	gerungen.
Rinnen, folyni,		ich rann	ich rönne	rinne	geronnen.
Rufen, hívni,		ich rief	ich riefe	rufe	gerufen.
Saufen, inni,	du läufſt	ich ſoff	ich ſöffe	ſauf	geſoffen.
Saugen, ſzopni,		ich ſog	ich ſöge	ſauge	geſogen.
Schaffen, parantsolni		ich ſchuf	ich ſchüfe	ſchaff	geſchaffen.
Scheiden, elválni,		ich ſchied	ich ſchiede	ſcheide	geſchieden.
Scheinen, sütni, (nap)		ich ſchien	ich ſchiene	ſcheine	geſchienen.
Scheißen, tsunyítni,		ich ſchiß	ich ſchiſſe	ſchieß	geſchiſſen.
Schelten, szitkozódni	du ſchiltſt	ich ſchalt	ich ſchölte	ſchilt	geſcholten.
Scheren, nyírni,	du ſchierſt	ich ſchor	ich ſchöre	ſchier	geſchoren.
Schieben, taszítni,	du ſchiebeſt	ich ſchob	ich ſchöbe	ſchiebe	geſchoben.
Schießen, lőni,		ich ſchoß	ich ſchöſſe	ſchieße	geſchoſſen.
Schinden, nyúzni,		ich ſchund	ſchünde	ſchinde	geſchunden.
Schlafen, aludni,	du ſchläfſt	ich ſchlief	ich ſchliefe	ſchlaf	geſchlafen.
Schlagen, ütni,	du ſchlägſt	ich ſchlug	ich ſchlüge	ſchlage	geſchlagen.
Schleichen, tsúszni,		ich ſchlich	ſchliche	ſchleiche	geſchlichen.
Schleifen, köszörülni		ich ſchliff	ich ſchliffe	ſchleif	geſchliffen.
Schließen, zárni,		ich ſchloß	ich ſchlöſſe	ſchließ	geſchloſſen.
Schlingen, nyelni,		ſchlang	ſchlänge	ſchlinge	geſchlungen.

Határozatlan Mód.	Jelen. 2.sz.	J. Aligm.	F. Aligm.	M. Par.	Multrészes.
Schmeißen, hajítni,		ich schmiß	schmiße	schmeiß	geschmissen.
Schmelzen, olvadni,	schmilzest	schmolz	schmölze	schmilz	geschmolzen.
Schneiden, metszeni,		ich schnitt	schnitte	schneide	geschnitten.
Schreiben, írni,		ich schrieb	schriebe	schreibe	geschrieben.
Schreiten, lépni,		ich schritt	schritte	schreite	geschritten.
Schreyen, kiáltani,		ich schrie	ich schrie	schrey	geschrien.
Schweigen, hallgatni		schwieg	schwiege	schweig	geschwiegen.
Schwellen, dagadni,	du schwillst	schwoll	schwölle	schwelle	geschwollen.
Schwimmen, úszni,		schwamm	schwäme	schwimm	geschwomen.
Schwingen lebegtetni		schwang	schwänge	schwinge	geschwungen
Schwören, esküdni,		schwor	schwüre	schwöre	geschworen.
Sehen, látni,	du siehst	ich sah	ich sähe	siehe, sieh	gesehen.
Sieden, fóni,		ich sott	ich sötte	siede	gesotten.
Singen, énekelni,		ich sang	ich sänge	singe	gesungen.
Sinken, süllyedni,		ich sank	ich sänke	sinke	gesunken.
Sinnen, eszmélni,		ich sann	ich sänne	sinne	gesonnen.
Sitzen, ülni,		ich saß	ich säße	sitze	gesessen.
Speyen, okádni,		ich spie	ich spie	spey	gespien.
Spinnen, fonni, (lent)		ich spann	ich spänne	spinne	gesponnen.
Sprechen, szóllani,	du sprichst	ich sprach	spräche	sprich	gesprochen.
Springen, ugrani,		ich sprang	sprünge	springe	gesprungen.
Stechen, szúrni,	du stichst	ich stach	ich stäche	stich	gestochen.
Stehen, állani,		ich stand	ich stände	steh	gestanden.
Stehlen, lopni,	du stiehlst	ich stahl	ich stähle	stiehl	gestohlen.
Steigen, felhágni,		ich stieg	ich stiege	steig, e,	gestiegen.
Sterben, meghalni,	du stirbst	ich starb	ich stärbe	stirb	gestorben.
Stinken, büdös lenni,		ich stank	ich stänke	stinke	gestunken.
Stoßen, taszítni,	du stößest	ich stieß	ich stieße	stoß, e,	gestoßen.
Thun, tenni,	du thust	ich that	ich thäte	thue	gethan.
Tragen emelni,	du trägst	ich trug	ich trüge	trage	getragen.
Treffen, érni,	du triffst	ich traf	ich träfe	triff	getroffen.
Treiben, hajtani,		ich trieb	ich triebe	treibe	getrieben.
Treten, lépni,	du tritst	ich trat	ich träte	tritt	getreten.
Triegen, tsalni,		ich trog	ich tröge	triege	getrogen.
Trinken, inni,		ich trank	ich tränke	trinke	getrunken.
Verderben, elrontani,	verdirbst	verdarb	verdärbe	verdirb	verdorben.
Verdrießen, únni,		es verdroß	es verdröße	verdrieße	verdroßen.
Vergessen, elfelejteni,	vergissest	ich vergaß	vergäße	vergiß	vergessen.
Verlieren, elveszteni,		ich verlor	verlöre	verliere	verloren.
Verlöschen, eltörleni,		verlosch	verlösche	verlösche	verloschen.
Wachsen, nöni,	du wächst	ich wuchs	ich wüchse	wachse	gewachsen.
Waschen, mosni,	du wäschest	ich wusch	wüsche	wasche	gewaschen.
Wägen, megmérni,		ich wog	ich wöge	wäge	gewogen.
Weichen, engedni.		ich wich	ich wiche	weiche	gewichen.
Wenden, fordítni,		wandte	wendete	wende	gewandt, det.
Weisen, mutatni,		ich wies	ich wiese	weise	gewiesen.
Werben, fogdosni,	du wirbst	ich warb	wärbe	wirb	geworben.
Werfen, hajítni, vetni	du wirfst	ich warf	ich wärfe	wirf	geworfen.
Winden, tsavarni,		ich wand	ich wände	winde	gewunden.
Wissen, tudni,	ich weiß	ich wußte	ich wüßte	wisse	gewußt.
Ziehen, húzni,		ich zog	ich zöge	ziehe	gezogen.
Zwingen, kénszeritni,		ich zwang	zwänge	zwinge	gezwungen.

Jegyzés. Ezen ígék bövebb és világosabb jelentéseit a' Lexiconból koll kikeresni.

A' Magyar és Erdélyországi Városok, Mezővárosok és nevezetesebb Helységek neveik Németül és Magyarúl.

Nahmen der Städte, Marktflecken und Dörfer in Ungarn und Siebenbürgen.

I. A' Magyar Országiak.

Abrahamsdorf, Ábrahámfalva.
Acscha, Atsa.
Albau, Álhó.
Allerheiligen, Mindszent.
Altdorf, Ósalu.
Altenburg, Óvár.
Altofen, Ó Buda.
Altsohn, Zólyom.
Andau, Tartsa.
Andre, Endréd. St. Andre, Sz. Endre.
Apetlau, Bánfalva.
Apfelsbach, Almás.
Augustin, Ágostyán Ágostonfalva.
Austern, Uszor.
Autz, Dravetz.
Backsdorf, Bátsfalva, és Batizfalva.
Badersdorf, Padfalva.
Bádersdorf, Pösöny.
Ballenstein, Borostyánkő.
Ballsdorf, Harikótz.
Baumgarten, Pankort.
Bauschendorf, Busótz.
Bernau, Pornó.
Bernstein, Borostyánkő.
Berseuburg, Bars.
Beßnachdorf, Béznákfalva.
Bibersburg, Vöröskő.
Bichs, Bük', Bükh.
Birgrund, Viborna.
Bischdorf, Püspöki.
Bisternitz, Beszlertze.
Blauenstein, Kékkő.
Bójding, Bód.
Börgetz, Ebergötz.
Bolfau, Bolfő.
Botsdorf, Batizfalva.
Breitenbrunn, Széleskuth.
Bries, Breznóbánya.
Brodersdorf, Pordány.
Brückl, Abda.
Burg, Ovár.
Burgersdorf, Bánya.
Butsching, Bútsú.
Cschirben, Tsorba.
Dachsendorf, Torts.
Dernau, Dernő.
Dentschbrou, Német-Próna.
Deutschendorf, Poprád.
Dienstdorf, Danisótz.
Diln, Béla-Bánya.
Dobschau, Dobsina.
Donnerstmarkt, Tsötörtökfalva.
Dotis, Tata.
Dreßenmarkt, Deretske.
Dudlsdorf, Tarodfa.
Drumlina, Drumoly.
Dundelskirchen, Fejéregyháza.
Eberau, Monyorókerék.
Eckersdorf, Szakonyfalu.
Edlitz, Abdalótz.
Einsiedl, Remete.
Eisdorf, Szakótz.
Eisenburg, Vasvár.
Eisenstadt, Kis-Marton.
Eltsch, Jólsva.
Elentendorf, Körtvélyes.
Emaus, Árnódfalva.
Erlau, Eger.
Fidiß, Füzes,
Fischerdorf, Pinnyéd.
Forchtenau, Fraknóallya.
Forchtenstein, Fraknó.
Frankenau, Frankó.
Fratzendorf, Vereknye.
Frauendorf, Kilithi.
Frauendorf, Kis-boldogasszony.
Frauenheit, Lók.
Frauenkirchen, Boldog-Asszony.
Frauenmarkt, Báth.
Freystadl, Galgótz.
Fünfkirchen, Péts.
Gaaß, Kertes.
Garg, Gergő.
Gattendorf, Gátha.
Geogenberg, Szombatfalva.
Gerelschdorf, Sz. Gróth.
Gerischdorf, Gyiróth.
Getzendorf, Gödör.
Giesina, Kövesd.
Gießhübl, Kis-Iblye.
Gindenbach, Pinkató.
Gissingen, Német-Újvár.
Glasenbag, Sklennó.
Glossing, Kollosvár.
Gols, Gálos.
Graßdorf, Keresztes.
Großmutschen, Udvard.
Großschützen, Nagy Lévárd.
Großsteffelsdorf, Rimaszombat.
Großtürwall, Torbagy.
Großwardein, Nagy-Várad.
Gutenstein, Jó-Kő.

Güldenmaroth, Aranyos Maróth.
Güldenmeayes, Aranyos-Medgyes.
Güns, Kőszeg.
Hagensdorf, Karacsfa.
Halbthurn, Féltorony.
Hamitz, Havardos.
Hammersdorf, Szamfalva.
Hansdorf, Janótz.
Hannsdorf, Jánosfalva.
Haſendorf, Zaizfalu.
Heiligbrunn, Sz. Kút.
Heiligſtein, Hegykő.
Heils, Vis.
Hendorf, Ertsény.
Hierig, Hered.
Hiſerwitz, Hézér.
Hochſtraß, Öttevény.
Holina Boz.
Hornſtein, Szarvkő.
Hotſcha, Hé ze.
Hönigsdorf, Henig.
Hundertmark, Százvásár.
Jabling, Jobbágyi.
Jakobsdorf Jakabfalva; Jakabvágás.
Jakobshof, Jakabháza.
Jalanau, Gelénfalva.
Jännersdorf, Janafalva.
Jeckelsdorf, Jekelfalva.
Jetſchkodorf, Jeſzkófalva.
Jetzendorf, Gödör.
Johannisdorf, Ganótz.
Joitz, Nyulás.
Kabersdorf, Kaból.
Kaiſersdorf, Császárfalu.
Kaling, Kalnok.
Kall, Sajtóskal.
Kaltenbrunn, Hidegkúth.
Kaltenſtein, Levél.
Kapsdorf, Káposztafalva.
Karlburg, Oroſzvár.
Karlsdorf, Károlyfalva.
Karpfen, Korpona.
Kaſchau, Kassa.
Katharein, Sz. Katalin.
Kirchdorf, Szepes-Várallya.
Kitſee, Köptsény.
Kledern, Cseleſztő.
Kleindörfl, Kis-falu.
Kleinen, Kelenye.
Kleinmetſchen, Pervány.
Kleinmürbiſch, Medveza.
Klieſch, Kollos.
Klingenbach, Klimpa.
Kloſing, Kollosvár.
Kolmhof, Kopház.
Kolotſch, Kalotsa.
Kolz, Koltsva.
Komorn, Komárom.
Koſcharowitz, Kovátsi.
Kotichzicken, Sárosſzék.
Königsaden, Királyfalva.
Königsberg, Újbánya.
Königsdorf, Királyfalva.
Köppern, Ulotza.
Kremnitz, Körmetz-Bánya.
Kremsdorf, Tormafalu.
Kreutz, 1. Kereſztfalu. 2. Német-Kereſztúr.
Kroisbach, Rákos.
Krottendorf, Békefa.
Kunzendorf, Vilkótz.
Landſee, Lanzsér.
Langewieſen, Murány-Hoſzſzúréth.
Lanſitz, Tsekléſz.
Laſan, Ledény.
Laßon, László.
Leichsilſen, Börsöny.
Leiden, Lébény.
Lekátſchdorf, Lukátsháza.
Leopoldſtadt, Leopoldváros.
Lettensdorf, Lethánfalva.
Leutſchau, Lőtse.
Libing, Rendek.
Lita, Kaprontza.
Litzldorf, Lödös.
Lockenhaus, Leuka.
Loipersdorf, Csötörtök.
Loſſing, Lots.
Luitzind, Lovaszád.
Lutzen, Lutsony.
Lutzmannsburg, Locs.
Magendorf, (Groß- und Klein) Nagy és Kis Magyar.
Magersdorf, Nagy-falu.
Maſulnitz, Maholány.
Mannersdorf, Kedhely.
Manſchein, Mazsai.
Margetzen, Margitfalva.
Margreten, Sz. Margita.
Marksdorf, Márkusfalva
Martinsberg, Sz. Mártony.
Mattersdorf, Nagy-Mártony.
Matzau, Mátyásfalu.
Matzdorf, Matthéjótz.
Maut, Vámosfalu.
Meyersdorf, Majoros falu.
Mengsdorf, Menkusfalva.
Menhardsdorf, Verbó.
Michlsdorf, Strázsa.
Mierlingsdorf, Mérem.
Milchdorf, Tejfalu.
Miſchendorf, Miske.
Moldau, Sepsi.
Moldwiſch, Medgyes.
Moſchendorf, Német Sároslak.
Mückendorf, Szárazvám.
Münichhof, Malomháza.
Münichmarhof, Barátmajor.
Nahrein, Naraj.
Nahring, Narda.
Naſſewieſe, Vizes-Réth.
Neckenmarkt Nyék.
Nehre, Stráska.
Netzdorf, Nedetz.
Neuberg, Újhely.
Neudorf, 1. Igló. 2. Újfalu.
Neudörfl, TapSz Miklós.
Neuhäusl, Érsek-Újvár.
Neuhaus, Dobra.
Neumarkl, Farkasdi falva.
Neumarkt, Kethely.
Neuſatz, Újvidék.
Neuſiedl, Nézsider.
Neuſohl, Beſztertze-Bánya.
Neuſtadt, Nagy-Bánya.
Neuſtadt, an der Wag, Vág-Újhely.
Neuſtadt an der Kiſchutza, Kis-útſza-Újhely.
Neuſtift, Új-ſzalonk; Pinkaféj.
Neutrau, Nyitra.
Nikitſch, Füles.

Miklsdorf, Miklósdi.
Nußdorf, Diós.
Oberufer, Fő-Rév.
Oedenburg, Soprony.
Oedsomerein, Puszta-Somorja.
Ofen, Buda.
Olbendorf, Sz. Lőrintz.
Old, Újtó.
Olznau, Olznó.
Ontan, Ortava.
Opitz, Ebedetz.
Orbensdorf, Orbánfa.
Ottenthal, Ompithál.
Packfelten, Karafztos.
Pädler, Polanitz.
Pallersdorf, Bezenye.
Pama, Körtvélyes.
Pernftegen, Pereftzeg.
Petersdorf, Sz. Péter.
Petersdorf, (Groß- und Klein-) Nagy- és Kis Sz. Mihály.
Petersdorf, Péterfalva.
Pfaffendorf, Papfalva.
Pildein, Belléd.
Pilgersdorf, Pergelin.
Piling, Büks.
Pinirr, Pinnyéd.
Pinkafeld, Pinkafej.
Plamenau, Lamats.
Plafenftein, Detrekő-Várallya.
Plautfch, Palotsa.
Pleſchnitz, Pelsötz.
Plintenburg, Visegrád.
Plotzenftein, Podhragya.
Podersdorf, Pátfalva.
Pödersdorf, Pösöny.
Pöfing, Bazing.
Polifch, Pila.
Poſchendorf, Pósfalva.
Potzneuſiedl, Lajosfalva.
Prandorf, Baka.
Preßburg, Pozsony.
Pukanz, Bakabánya.
Pullendorf, Pula.
Purbach, Feketeváros.
Raab, Győr, Nagy-Győr.
Rabenftein, Hollókő.
Rabnitz, Ramótz.
Rackendorf, Rajka.
Raidling, Rónök.
Rannersdorf, Szamand.
Ranitzhof, Kapi.
Rattersdorf, Róth.
Ratſchdorf, Rétse.
Rauſchenbach, Rötze.
Rechnitz, Rohontz.
Recken, Rekenye.
Reiding, Romótz.
Riedlingsdorf, Rödön.
Rißdorf, Ruſzkonótz.
Rochendorf, Német Sidány.
Rochs, Rókus.
Rohrbrunn, Nád-Kút.
Roſenau, Rosnyó-Bánya.
Roſenburm, Veresvár.
Rottersdorf, Röth.
Rundenthurm, Börts.
St. Andre, Sz. Endre.
St. Georgen, Sz. György.
Sachſenſtein, Saskö.
Salz, Sajó.
Sandorf, Csún.
Schabing, Sal.
Schalmersdorf, Salamonfa.
Schauſchendorf, Csemes.
Schaſchin, Schoßberg, Sasvár.
Schatmannsdorf, Cſeſzte
Schemnitz, Selmetz Bánya.
Schildinz, Tsatár.
Schintau, Szempte.
Schlagendorf, Szalók.
Schloßdorf, Saskö Várallya.
Schmólnitz, Szomolnok.
SchönbrunnFeketeKúth
Schöndorf, Csém.
Schritling, Csörötnek.
Schütt, Tsallóköz.
Schüttern, Söjtör.
Schützen, Lövő. Groß-Schützen. N. Lévard.
Schwäke, Cséke.
Sedinetz, Össöd.
Segersdorf, Illésfalu.
Senitz, Szenásfalu.
Siebenlinden, Héthárs.
Siegelsberg, Pergh.
Siegendorf, Czinfalva.
Siegersdorf, Horváth-Sidány.
Silein, Sólna.
Skalitz, Szakoltza.
Solmersdorf, Salamonfa
Sommersdorf, Szomorfalva.
Somerein, Samaria.
Spatzing, Spatza.
Stampfen, Stomfa.
Stebersdorf, Mitske.
Steffensdorf, Tsepánfalva.
Stegersbach, Sz. Elek.
Stein am Anger, Szombathely.
Steinberg, Kőhalom.
Steinfurt, Lipótz.
Stinkenbrunn, Büdöskút
Stuben, Stubnya.
Stuhlweißenburg, Székes-Fejérvár.
Straßſomerein, Hegyeshalom.
Sumetendorf, Szombatfa.
Surgetin, Szederkény.
Tatzmannsdorf, Tartsa.
Teplitz, Teplitska.
Ternowetz, Tövisfalva.
Theben, Dévén.
Theißholz, Tiſzoltz.
Thomasberg, Sz. Tamás.
Theiber, Döbör.
Tirnau, Nagy-Szombat.
Tobersdorf, Dobrafalva.
Tolnau, Tolna.
Töning, Zsira.
Treſſen, Strázsa.
Tſchobing, Csó.
Tundelskirchen, Fejéregyháza.
Ujnitz, Olſnitz, Mura-Szombath.
Ungraben, Magyarfalva.
Waldorf, Lefzna.
Wallendorf, Olaſzfalu.
Walpersdorf, Borbála.
Waltersdorf, Cselle.
Wappendorf, Kis-Ujfalu.
Wardein, Várad.
Wariſchdorf, Barom.
Wart, Ör.
Wartberg, Szentz.
Watzen, Waitzen, Vátz.
Weindorf, Üröm.
Weinern, Pracsa, Szőllős.
Weinitz, Bajmótz.
Weißkirchen, Medve.
Weißſee, Fejértó.
Wieſelburg, Mozsony.
Wolfau, Bolfő.

Zackenbach, Tzak.
Zackersdorf, Tsákány.
Zeben, Kis-Szeben.
Zickendorf, Czonk.
Zipserhaus, Szepes Vár.
Zuckersdorf, Tsukard.

II. Az Erdélyiek.

Agnethlen, Sz. Ágota.
Almen, Szász Almás.
Altenburg, Körösbánya.
Andreßdorf, Oláh-Andrásfalva.
Apesdorf, Apáthfalva.
Appesdorf, Csitsó-hóldvilág.
Baaßen, Felső Bajom.
Baumgarten, Bongárd.
Bekokten, Báránykút.
Bell, Boja.
Beyersdorf, Király Némethi.
Biethelm, Berethalom.
Biſtritz, Beſztertze
Blaſendorf, Balázsfalva.
Bodendorf, Szász-Buda.
Bögensdorf, Bogáts
Brenndorf, Rotſalva.
Brodsdorf, Al- és Fel-Kenyér.
Bunsdorf, Alsó-Bajom.
Burgberg, Vurpod.
Buß, Buzd.
Dendorf, Szász Dállya.
Donnersmarkt, Monora.
Dreykirchen, Tövis.
Dulenbach, Illenbach.
Dunesdorf, Dános.
Durrbach, Dipse.
Eibesdorf, Oláh Ivánfalva.
Eliſabethſtadt, Ibisfalva
Elſterdorf, Szereka.
Engelthal, Indogály.
Fegendorf, Mikeszák.
Frauendorf, Aszszonyfalva.
Geiſt, Apátza.
Gießhübel, Kis-Lúdas.
Girelsau, Fenyősalva.
Groß-Aliſch, Nagy-Szőlős.
Großdorf, Szelistye.
Großſchlatten, Abrudnya.
Großſcheuern, Nagy Csúr
Haarbach, Hortobágyfalva.
Hallwalgen, Hofüvilág.
Hammersdorf, Sz. Erzsébeth.
Hannerbach, Glimboka.
Harnsdorf, Hortobágyfalva.
Heltau, Nagy-Diſznód.
Henndorf, Hégen.
Hermannſtadt, Nagy Szeben.
Hetzeldorf, Etzel.
Heydendorf, Besenyő.
Honigberg, Hermány.
Jakobsdorf, Gyakos.
Johannesdorf, Szász Sz. Iván.
Johannisberg, Sz. János-hegy.
Kábiſch, Kövesd.
Kaltbrunnen, Hidegkút.
Kaltwaſſer, Hidegvíz.
Karlsburg, Károly-Fejérvár.
Kaſtenholz, Hermány.
Klauſenburg, Kolosvár.
Kleinſcheuren, Kis Csűr.
Kleinſchlatten, Zalakna.
Kloßdorf, Miklóstelke.
Kreiſch, Kersd.
Kreutz, Szász Kereſztúr.
Kronſtadt, Brasó.
Kukelburg, Kükülővár.
Langenthal, Hoszszú Aszó
Lechnitz, Lekentze.
Leſchkirch, Ujegyház.
Ludesdorf, Ludvég.
Mackersdorf, Markos.
Maldorf, Domál.
Marienburg, Földvár.
Martinsdorf, Mártonfalva.
Matesdorf, Máthéfalva.
Mediaſch, Medgyes.
Mehrburg, Bene.
Mergelu, Morgonda.
Michelsberg, Kis Diſznód
Michelsdorf, Mihályfalva.
Múckendorf, Moha.
Müllenbach, Szász-Sebes.
Neppendorf, Kis-Torony.
Neidhauſen, Nethus.
Neudorf, Újfalu.
Neumarkt, Maros-Vásárhely.
Offenburg, Offenbánya.
Petersdorf, Péterfalva.
Petersburg, Sz. Péter.
Probſtdorf, Ekemező.
Puſchendorf, Potstelke.
Radlen, Rados.
Reen, Szász Régen.
Reichesdorf, Riomfalva.
Reißmarkt, Szeredahely.
Renethal, Ruduly.
Reps, Kőhalom.
Reteſchdorf, Reten.
Reuſſen, Rusz.
Reußdörfl, Rosz Csűr.
Rohrbach, Nádpatak.
Roſenau, Rozsnyó.
Roth, Zágar.
Rothberg, Veresmart.
Salzburg, Vizakna.
Schaaß, Segesd.
Schäßburg, Segesvár.
Schewiſch, Alsó-Sebes.
Schnakerdorf, Szúnyogszeg.
Scholten, Szász Csanád.
Schwarzwaſſer, Szetsel
Schönberg, Lesses.
Sendorf, Solna.
Sommerburg, Zombor.
Stein, Garad.
Stolzenburg, Szelindek.
Tartlau, Prásmár.
Tatarloch, Tatárlaka.
Thorenburg, Thorda.
Waltenberg, Zilah.
Warthe, Limba.
Weißkirch, Fejértemplom.
Weißkirchen, Fejéregyház.
Zeiden, Feketehalom.
Zippendorf, Szepnyér.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

895.23
U367
2

MAY 1 1967

Digitized by Google

Digitized by Google